

Νyεmε Jϱrε Kadasι

Anufo 2006 Edition

This Bible is copyrighted by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org) and is printed with permission by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible is available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

MATIO.....	4
MARAKO.....	45
LUKA.....	70
YOHANE.....	112
SAYOOWAM.....	139
ROMAFOM.....	177
1 KORINTOFOM.....	195
2 KORINTOFOM.....	211
GALATIYAFOM.....	222
EFESOFOM.....	229
FILIPYAFOM.....	235
KOLOSİYAFOM.....	239
1 TESALONIKAFOM.....	243
2 TESALONIKAFOM.....	247
1 TIMOTI.....	249
2 TIMOTI.....	254
TITOSI.....	258
FILEMON.....	260
HIBURUFOM.....	261
YAKOBO.....	276
1 PETORO.....	281
2 PETORO.....	287
1 YOHANE.....	290
2 YOHANE.....	295
3 YOHANE.....	296
JUDA.....	297
SAYIKEREEWA.....	299

MATIO

Kabo ba kere Yesu nam duma barasu ni

1 Ahin duma kereɛwam kere ti Yesu Kristo nam busu wɔ, fiteeri Abraham kɔ tu Feme Davidi fa ba juuri sanɔa bo bu wuuri yiri Yesu ni. I nam n busu yaa ni, ² Abraham wuuri Izaki, na Izaki awu Jakɔbu, na Jakɔbu awu Yuda ni i niemam, ³ na Yuda awu Farese ni Zara bo bu ni yo la Tama ni, na Farese awu Hesarom, na Hesarom awu Aram, ⁴ na Aram awu Aminadabu, na Aminadabu awu Naasoni, na Naasoni awu Salemɔ, ⁵ na Salemɔ awu Boosi bo i ni yo la Rahabu ni, na Boosi gusu awu Yobedi bo i ni yo la Ruti ni, na Yobedi gusu anya awu Yese ⁶ bo i gusu wuuri Feme Davidi ni.

Tɔ, na Feme Davidi awu Feme Solomon bo i ni yo la Yuriya yi ni, ⁷ na Feme Solomon gusu awu Feme Robowam, na Feme Robowam awu Feme Abiya, na Feme Abiya awu Feme Asafu, ⁸ na Feme Asafu awu Feme Yosafati, na Feme Yosafati awu Feme Yoram, na Feme Yoram awu Feme Yoziya, ⁹ na Feme Yoziya awu Feme Yowatam, na Feme Yowatam awu Feme Ahazi, na Feme Ahazi awu Feme Hezekiya, ¹⁰ na Feme Hezekiya awu Feme Manase, na Feme Manase awu Feme Amoni, na Feme Amoni awu Feme Yosiya, ¹¹ na Feme Yosiya awu Feme Yekoniya ni i niemam. Nyini sanɔa n ye bu miɛeri Yisarelifɔm fiteeri bu asien su kɔɔri Babilɔniya asien su n a.

¹² Bu faari bu kɔɔri Babilɔniya n dɛɛ n sin ni, na Feme Yekoniya awu Salatiyeli, na Salatiyeli awu Zorobabeli, ¹³ na Zorobabeli awu Abiyidu, na Abiyidu awu Eliyakimu, na Eliyakimu awu Azore, ¹⁴ na Azore awu Sadoki, na Sadoki awu Akim, na Akim awu Eliyudu, ¹⁵ na Eliyudu awu Eleyaza, na Eleyaza awu Matan, na Matan awu Jakɔbu nyinɔa bekun, ¹⁶ na nyini Jakɔbu n awu Yosefu, Mariya hun. Mariya wuuri Yesu bo bu fere i ka Kristo n a, Tiidefɔ n bo Nyeme ase ka i sɔnma i ni.

¹⁷ Tɔ, nyini kere ka fiteeri Abraham fa ba juuri Feme Davidi, bu tiiri nanam buru ni nna wɔ, na fiteeri Feme Davidi fa ba juuri sanɔa bo bu miɛeri Yisarelifɔm kɔɔri Babilɔniya asien n su ni, bu tiiri nanam buru ni nna wɔ, na fiteeri nyini sanɔa n fa ba juuri sanɔa bo bu wuuri Kristo Tiidefɔ ni, bu gusu tiiri nanam buru ni nna wɔ.

Kabo bu wuuri Yesu Kristo ni

¹⁸ Kabo bu wuuri Yesu Kristo n yaa. Bu yo faari i ni Mariya ceeri Yosefu wɔ, ama, kana bu ba ja i kɔ i hun n dika ni, na ba fa nu ka i bita nyinse bo i fite Nyeme Awiewie Casi n dɛɛ yiko nu wɔ. ¹⁹ I hun Yosefu yo ti sɔnɔ bo i yo sa bo i kɔ atin su Nyeme dɔ ɔ, nyini ti, wɔ koro má ka i wura i yi n nyinse jama nu, na wɔ fa sunsunni ka i yaki i asiri nu. ²⁰ Sanɔa bo i wo birisi su n sɔ ni, na Micera n dɛɛ mereke aba i dɔ alele nu, aba ase i ka, "Feme Davidi anuma Yosefu, má a soro sere ka a ja Mariya, na a fa i kɔ u dika, dama Nyeme Awiewie Casi ni maari i nyinse n a. ²¹ I wú baabiesɔ na a fere i ka Yesu, i bu la ka Tiidefɔ, dama yiri bá yi i minem fite bu satiem nu a." ²² Tɔ, nyini n kere yoori sɔ, adena i ma Nyeme nɔanie kanfɔ n nɔanie n bá yo yiiwa, kabo wɔ jɔjɔ ka,

²³ "Sunɔguru bo wɔ nya si má biesɔ bá nyinse,

na i wú baabiesɔ,

na bu fére i ka *Emanuweli*,"

i bu la ka, Nyeme wo ya dɔ. ²⁴ Sanɔa bo Yosefu tengeeri ni, na wɔ yo kabo Micera n dɛɛ mereke n seeri i ni, na wɔ fa Mariya aba i dika. ²⁵ Ama, i ni yiri asanɔa má bara ni biesɔ, haari Mariya ba wuuri baabiesɔ, na Yosefu atun i duma ka Yesu.

Kabo asarambaa kɔresiyifɔm baari Yesu busu niɛ ni

2 Saŋga bo bu wuuri Yesu miɛ n bo bu fere i ka Betilɛhem na i wo Yudiya awɔrɛ n nu ni, nyini saŋga ni Herode ti nyini awɔrɛ n nu fɛmɛ a. Na asarambaa kɔresiyifɔm nbem afite wiɛ afiiri, aba Yerusalem aba abisa ka, ²“Baa n bo ba wu i na i bá yo Yudafɔm fɛmɛ n wo ni wɔ? Ya ŋu i asarambaa wiɛ afiiri dɔ, ye ya ŋa ya bá na ya bá kutu i a.” ³Fɛmɛ Herode tiiri sɔ ni, na jɔrɛ n amie i ni Yerusalemfɔm kɛrɛ. ⁴Na wɔ fere Nyɛmɛ sayoowa dɔŋgu-yofɔm nkpienkpienm, ni Nyɛmɛ nɔɔniɛ kerefɔm kɛrɛ atien bu kɔɔ, na wɔ bisa bu ka, “Ye bu wú Kristo Tiidefɔ n ni wɔ?” ⁵Na ba bɔ i nu ka, “Betilɛhem bo i wo Yudiya asien n su ni, dama kabo Nyɛmɛ nɔɔniɛ kanfɔ n kɛrɛeri i lɛɛ. Micɛra n ŋa o,

⁶“Wɔɔ Betilɛhem bo a wo Yuda asien n su ni,

a ti má miɛ kaan.

Wɔɔ ti Yuda asien n su miɛm anyunuyifɔm kun a,

dama ka fɛmɛ n bo m yí i na i bá yo m mine Yisarelifɔm tiifɔ ni,

i fite u dɔɔ.”

⁷Na Fɛmɛ Herode afere asarambaa kɔresiyifɔm n asiri nu na i si saŋga bo asarambaa n tiɛeri ni. ⁸Na wɔ kere bu ka, “Am kɔ Betilɛhem, na am kɔ niɛniɛ nyunyumi, na nzen am ŋuuri baa ni, am kpie am nyi ba se m na m gusu kɔ kutu i.” ⁹Fɛmɛ n jɔɔɔri bu dɔ wieeri sɔ n na ba de atin, bu wo kɔ su sɔ ni, na ba ŋu asarambaa n bo bu ŋuuri i wiɛ afiiri ni, ka i du bu mɔ haari na wɔ kɔ ajina awuru n bo baa n wo nu n tii su. ¹⁰Bu ŋuuri asarambaa n sɔ ni, na bu ahore ajɔ agaya. ¹¹Na ba kɔ awura awuru n nu, na ba ŋu baa n ni i ni Mariya na ba kutu i, na ba yo i anse. Na ba nya ateke bu kurukum, na ba yi aceerim ace i. Aceerim n la sika, ni tulaalɛ nvanvanifɔ be, i ti samene wɔ, ni baka nyunvui nvanvanifɔ. ¹²Nyini sin na ba fa atin be akpie bu nyi akɔ bu bɔsu, dama Nyɛmɛ ase bu aleɛ nu ka má bu kɔ Fɛmɛ Herode dɔ kun.

Kabo Yosefu faari Yesu ni i ni ŋmati kɔɔri Ijipiti ni

¹³Asarambaa kɔresiyifɔm n kɔ wieeri ni, na Micɛra n dɛɛ mɛrɛkɛ aba Yosefu dɔ aleɛ nu, aba ase i ka, “Yasu fa baa n ni i ni na am ŋmati kɔ Ijipiti asien su, má nyini Fɛmɛ Herode wo baa niɛniɛ su na i kun i. Am kɔ wo dɔ haari cɛɛn bo m bá kaaki ba ma am kɔɔ ka am yasu dɔ.” ¹⁴Na Yosefu ayasu afa baa n ni i ni aŋmati kɔŋgue n kɛrɛ, na ba kɔ Ijipiti asien n su, ¹⁵na ba wo dɔ haari Fɛmɛ Herode aba awu. Ahin yoori sɔ ni, i ma kabo Micɛra n ma i nɔɔniɛ kanfɔm n yo jɔɔɔri n yo yiiwa a. I ŋa, “Ma fere m wa n afite Ijipiti asien n su.”

Kabo Fɛmɛ Herode ma bu kuunri nbaabiesɔ kan kanm ni

¹⁶Saŋga bo Fɛmɛ Herode ba faari nu ka asarambaa kɔresiyifɔm n adadaka i ni, na wɔ fa yaa agaya, na wɔ ma i sojam kɔɔ ka bu kɔ Betilɛhem miɛ n nu, ni i aheme aheme n kɛrɛ su na bu kɔ kun nbaabiesɔ kan kanm kɛrɛ bo ba wu bu kisa, kɔ ju afɔ nnyɔ, dama i sunsun ka saŋga n bo asarambaa kɔresiyifɔm n ŋa asarambaa n tiɛeri ni, wɔ ju ka afɔ nnyɔ. ¹⁷Nyini kere ka, kabo Nyɛmɛ nɔɔniɛ kanfɔ Jeremiya yo jɔɔɔri n ayo yiiwa. I ŋa,

¹⁸“Ya ti awie bo ŋga Rama miɛ kpiri nu,

sun ni ahoresaaki wo dɔ,

bara Rakeli susun i nbaam busu.

Wɔ kete ka má be kpata i, dama i nbaam wo má bɛrɛ kun.”

Kabo Yosefu faari Yesu ni i ni fiteeri Ijipiti baari Nazareti ni

¹⁹Saŋga bo Fɛmɛ Herode ba wuuri ni, na Micɛra n dɛɛ mɛrɛkɛ aba Yosefu dɔ aleɛ nu Ijipiti asien n su, aba ase i ka, ²⁰“Yasu fa baa n ni i ni, na am kpie am nyi kɔ Yisareli asien su, dama minɛm bo bu kpiiri ka bu kun baa ni, ba wu.” ²¹Na Yosefu ayasu afa baa n ni i ni, na ba kpie bu nyi akɔ Yisareli asien n su. ²²Ama, saŋga bo i tiiri ka Aki-lawu adi i si Fɛmɛ Herode femɛya n Yudiya awɔrɛ n nu ni, na sere ati i ni kabo i kɔ wo dɔ. Na Nyɛmɛ mɛrɛkɛ aba i dɔ aleɛ nu, aba akere i kabo i yo, na wɔ yasu akɔ Galili awɔrɛ n nu akɔ awo miɛ be bo bu fere i ka Nazareti n su.

²³ Nyini n kere ka, kabo Nyeme ma i nɔɔnie kanfɔm n jɔɔɔri n yo yiiwa a, fa kɔ Kristo Tiidefɔ n dɔ. I ɔa, "Bu fere i ka Nazaretifɔ ɔ."

Kabo Yohane Nyeme Nzue Bieɔ n kaanri Nyeme jɔre ni

3 Nyini saɔga n na Yohane Nyeme Nzue Bieɔ n akɔ Yudiya boro kpantain n nu, kɔ sukan Nyeme jɔre, i ɔa,

² "Am kaaki am wo, dama saɔga n adodo bo Nyeme Feme ba nie i minem su." ³ Yiri Yohane n ye Nyeme nɔɔnie kanfɔ Esaya yo jɔɔɔri i jɔre n a. I ɔa, "Sɔɔ be subo ndoori boro kpantain n nu se ka, 'Am sese Mibie n atin n su, na am yo i atin n dɔɔgu.'"

⁴ Yohane wuraari sutura bo bu faari nyɔɔma ndɔre wuuri i a. Na wɔ fa jina abo i wi nu. I diire yo la lalom ni wie wɔ. ⁵ Na mine afite Yerusalem mie kpiri n nu, ni Yudiya de awɔre miem kere su, ni Yodan de bue n kere aba i dɔ, ⁶ na ba kan bu ngasi ni bu satie kere akere Nyeme, na Yohane abie bu Nyeme nzue Yodan kunma n nu.

⁷ Ama, saɔga bo i ba ɔuuri ka Farasifɔm ni Sadusifɔm dɔɔgu suba i dɔ ka i bie bu Nyeme nzue ni, na wɔ se bu ka, "Amberɔ burukɔɔnufɔm bo am ti ka woom ni, ɔma seeri am ka am ɔmati fite nyini suicin kekereke n bo Nyeme sufa ba am dɔ n nu a?" ⁸ Am yo sakpa bo i kere ka am akaaki am wo. ⁹ Na ma am sunsun ka Abraham ti am na n de ti, na am koro fite nyini suicin n nu. M suse am wɔ leɔ, ka, Nyeme koro ma ahin yabuem ni kaaki nbaam ma Abraham. ¹⁰ Nyeme asi i samba n nana ase baka kere bu na i kpie i ji sin nu, yiri bo i suuwa ti ma kpa ni. ¹¹ Mini sufa nzue bie am a, na am yo casi, bo i kere ka am akaaki am wo, ama, yiri bo i wo m sin suba n tara m fieo, m ti kaan ni bo m dodo i. Yiri fa Awiewie Casi n ni sin yo am casi a, kabo sɔɔ bie nzue na i yo casi ni. ¹² I bita i ngani kpaja fieeba bo i ba bobo ngani n gbangba n su, na i kpa ja yi ngani mbaa n fa go i bondo nu, na i nya yara kunkun n sin n bo i je na i nɔ ma n nu."

Kabo Yohane bieeri Yesu Nyeme nzue ni

¹³ Nyini saɔga n na Yesu afite Galili awɔre n nu, aba Yohane dɔ Yodan kunma n nu ka Yohane bie i Nyeme nzue. ¹⁴ Ama, na Yohane akete ka i bie ma Yesu Nyeme nzue ni. I ɔa, "Ma i ti ye ni ka wɔɔ bie m Nyeme nzue a, ye nzu ti ye a ɔa mini bie u a?" ¹⁵ Ama, na Yesu abɔ i nu ka, "Ma ya yo sɔ adena ya yo deke kere bo Nyeme koro ni." I seeri sɔ n na Yohane asoro su. ¹⁶ Saɔga bo Yohane bieeri Yesu Nyeme nzue n wieeri n na i fiteeri nzue n nu ni, kpenɔga na aɔgoro ateke, na wɔ ɔu ka Nyeme Awiewie n ajura ka tiiwa de su aba atana i ɔu. ¹⁷ Dɔ na wɔ ti akonvi be ɔga aɔgoro, i ɔa, "Ahin ti m wa a, m koro i agaya, m ahore aɔ i ɔu."

Kabo Sitana yoori Yesu na i nie ni

4 Nyini sin na Nyeme Awiewie Casi n afa Yesu akɔ boro kpantain n nu ka Sitana kɔ yo i na i nie, ka i yɔ yiri Si-

tana n de koroowa nzen i yɔ ma. ² Dɔ na Yesu acici i kɔ haari ceen aburana, kɔɔguɔ ni wiesu bo i di ma pui, na ahɔɔ aba ati i. ³ Na Sitana bo bu kaaki fere i ka Ngɔɔɔɔɔ n aba ase i ka, "Nzen a ti Nyeme Wa, se ahin yabuem n na bu kaaki diire." ⁴ Ama, na Yesu abɔ i nu ka, "Ba kere i Nyeme Jɔre Kadasi n nu ka, 'Ma diire ɔgumi ma sɔɔ ɔgɔ a, ama, i de nɔɔnie kere bo i fite Nyeme dɔ n gusu.'"

⁵ Na Sitana n akaaki afa Yesu akɔ Yerusalem mie kpiri n nu, na wɔ kɔ afa i ajina Nyeme Sereebiri Awuru n tii su lenlenɔge, na wɔ se i ka, ⁶ "Nzen a ti Nyeme Wa, ti tɔ asienɔgu na m nie. Dama ba kere i Nyeme Jɔre Kadasi n nu ka, 'Nyeme ma i merɔkem kɔ na bu nie u dika.'

Ba kaaki akere i ka,

'Bu fa bu saa so u nu,
na ma u jaa bo yabuɔ be.'"

⁷ Na Yesu ase i ka, "Ba kaaki akere i Nyeme Jɔre Kadasi n nu bekun ka, 'Ma a yo Micera Nyeme n na a nie kabo i yiko ti barasu.'"

⁸ Nyini sin na Sitana n afa i ako buka be tii su lenlenge, na wo kere i durunya n nu asien kere, ni kabo bu ti na bu yo nyumi barasu. ⁹ Na wo se i ka, "Nzen a kutu suuri m, m fa nyinim n kere ma u." ¹⁰ Na Yesu ase i ka, "Woro Sitana, fa cinsi m bi bere. Dama ba kere i Nyeme jore Kadasi n nu ka,

'Kutu Micera u Nyeme ni,
na a su yiri ngumi."

¹¹ Na Sitana n ako ayaki i, na Nyeme merkem aba i do na ba ba asu i.

Kabo Yesu boori i juma bu Galili awore n nu ni

¹² Na sangga bo Yesu ba tiiri ka ba tara Yohane anyi i dansaraka ni, na wo fite bere ako Galili awore n nu. ¹³ I ya-suuri Nazareti mie n nu ni, na wo ko awo Kapenam mie kpiri n bo i wo dodo Galili kunma kpiri ni, na i wo Zabulonfo ni Nafatalifo de awore n nu ni. ¹⁴ I ko tanaari do ni, adena kabo Nyeme ncanie kanfo Esaya yo jorori n yo yiiwa. I na,

¹⁵ "Zabulon ni Nafatalifo, am so am sui,

amere bo am wo dodo kunma kpiri n bo i wo Yodan kunma n wie afiiri de bue ni,
amere bo am wo Galili awore n ni, deke bo bu ti ma Yudafom wo ni, am so am sui.

¹⁶ Minem bo bu wo awosin nu ni,

ba nu wein bambaka ni.

Na bo bu wo awosin ni yiwee nu ni,

bere ye sin ni je ta wein ma bu a."

¹⁷ Fite nyini sangga n na Yesu abo i bu sukan Nyeme jore, i na, "Am kaaki am wo, dama sangga n aju bo Nyeme fema ba nie i minem su."

Kabo Yesu fereeri jombaa tarafonbem ka bu su i su ni

¹⁸ Na sangga bo Yesu sunati Galili kunma kpiri n ko su ni, na wo nu mine nnyo nbem, bu ti ko ko kun nbaam wo. Bere la Simon bo bu fere i ka Petoro ni, ni i niema Andere. Bu wo bu diendie sandi su kunma kpiri n nu, dama bu ti jombaa tarafom wo. ¹⁹ Na Yesu ase bu ka, "Am bra na am ba su m su na m ma am tien minem ko ma m, kabo am tara jombaam ni." ²⁰ I seeri so ni, na ba kaba ayaki bu diendiem ni, na ba su i su.

²¹ I nati korori i nyunu kaan, na wo nu mine nnyo nbem bekun, bu ni bu si, bu fere i ka Zebedi, bere la Yakobo ni i niema Yohane. Bu ni bu si n wo lee nu suyo bu diendiem dogu, na Yesu afere bu. ²² Do na ba kaba afite lee n nu ayaki bu si ni, na ba su i su.

Kabo Yesu kaanri Nyeme jore na i ma tukpakifom nyaari laifie ni

²³ Na Yesu abara aye Galili awore n kere nu, na i sukere minem bu tientienbun ko ko n nu, deke bo bu sere Nyeme na bu kere minem Nyeme jore nu ni, na i sukan labari kpa n fa ko Nyeme femaya n su, na wo ma minem bo bu la tukpaki barasu barasu n kere anya laifie. ²⁴ Na i duma ata abara aye Siriya awore n kere nu, na ba so minem bo bu la tukpaki barasu barasu kere, ni bo bu di yaari agaya bu nuniembaa nu, aba i do ka i ma bu nya laifie. Ajinim wo bu nbem nu, na nbem to ngbiti, na nbem gusu saam ni bu jaam awu, na wo ma bu kere anya laifie. ²⁵ Na jama beberebe afite Galili awore n nu, ni Mie Burum de awore n nu, ni Yerusalem mie kpiri n nu, ni Yudiya de awore n nu, ni Yodan kunma n sin do, na bu kere aba asu i su.

Kabo minem yo na bu nya terefie Nyeme do ni

5 Yesu nuuri jama n ni, na wo fun ako atana buka be su. Na i susufom n aba i do. ² Na wo bo i bu ka i kere bu, i na,

³ "Bere bo bu ti yaarifom bu ahore su ni,
terefie wo bu do,
dama Nyeme femaya n ti bu de wo.

- ⁴ Bɛrɛ bo bu ahore asaaki ni,
terefiɛ wo bu dɔ,
dama Nyɛmɛ dá bu ahore a.
- ⁵ Bɛrɛ bo bu yo bu ɲu kaan ma Nyɛmɛ ni,
terefiɛ wo bu dɔ,
dama Nyɛmɛ bá fa durunya n ma bɛrɛ wɔ.
- ⁶ Bɛrɛ bo bu nyunu aboro ka bu yo sa bo i kɔ atin su
kabo sɔɔ la konviki fa kɔ diire ni nzue busu ni,
terefiɛ wo bu dɔ,
dama Nyɛmɛ bá ma bu akunnuyi a.
- ⁷ Bɛrɛ bo bu si aɲunfɔ ni,
terefiɛ wo bu dɔ,
dama Nyɛmɛ bá si bu aɲunfɔ a.
- ⁸ Bɛrɛ bo bu ahorembaa ti casi ni,
terefiɛ wo bu dɔ,
dama bɛrɛ bá ɲu Nyɛmɛ a.
- ⁹ Bɛrɛ bo bu kpata aluwa ni,
terefiɛ wo bu dɔ,
dama Nyɛmɛ bá fere bu ka i nbaam a.
- ¹⁰ Bɛrɛ bo bu yo sa bo i kɔ atin su n dɛɛ ti
na minɛm kere bu wuwuruwa ni,
terefiɛ wo bu dɔ,
dama Nyɛmɛ fɛmɛya n ti bɛrɛ dɛɛ a.”

¹¹ Na Yesu akaaki ase ka, “Ambɛrɛ bo minɛm bá kpɛ am nzukɔ, na bu kéré am wuwuruwa, na bu bú kɔrɛ barasu kéré sɔ am, na i kéré fite ka am ti m dɛɛm dɛɛ ti, terefiɛ wo am dɔ. ¹² Bu bá yo am sɔ, am ma am ahore jɔ agaya, dama am nyá ɲkatɔ bambaka Nyɛmɛ dɔ. I fite ka, kabo bu yo kereeri dawa dɛɛ Nyɛmɛ nɔɔniɛ kanfɔm n wuwuruwa n lɛɛ.”

Kabo Yesu ɲa i susufɔm ti ka njin ni wein ni

¹³ Na Yesu ase ka, “Ambɛrɛ, m susufɔm ni, am ti ka njin wo durunya n nu a. Ama, nzen njin fiefiɛ nya ba saari wieeri, i koro yo má i fiefiɛ kun. Nyini saɲga ni, wɔ ka ɲgbɛɛn lɛɛ, ɲka bu fá butu wɔ, na minɛm tientien saɲga i ni fa. ¹⁴ Ambɛrɛ ti wein bo i ta ma durunya n nufɔm a. Miɛ kéré bo i wo kperɛ su, sɔɔ kéré ɲu i wɔ. ¹⁵ Sɔɔ be nya so má fitana su na i fa gaɲga butu su, ama, i fa taka deke su aɲgoro wɔ na i ta wein ma awuru n nufɔm kéré. ¹⁶ Nyini ti, am ma am wein ta durunya n nu, na sɔɔ kéré ɲu am sakpa yoowa, adena bu kansɪ am Si Nyɛmɛ bo i wo aɲgoro ni.”

Kabo Yesu ɲa ya su Nyɛmɛ nɔɔniɛ kpamaawa n su barasu ni

¹⁷ Na Yesu ase ka, “Fa kɔ Moyisi nɔɔniɛ kpamaawa n ni Nyɛmɛ nɔɔniɛ kanfɔm dɛɛ kereewa n su, má am sunsun ka ma ba ka m ba ɛ bu se wɔ. Ai, ma ba má ka m ba ɛ bu se wɔ, ama, ma ba ka m ma i kéré bá yo yiiwa a. ¹⁸ Nahɔrɛ ye m suse am n a, kabo aɲgoro ni asienɲu toko wo bɛrɛ ni, bu yí má nɔɔniɛ n be haari kampiti sɔ n mmɔɔ fite má nɔɔniɛ kpamaawa n nu, haari na i deke n kéré ba awieeri. ¹⁹ Nyini ti, sɔɔ kéré bo i buuri Nyɛmɛ nɔɔniɛ maawa n kampiti sɔ mmɔɔ ɲgbɛɛn, na i kereeri minɛm ka bɛrɛ gusu yo sɔ, bu fére i mi ka sɔɔ kaan Nyɛmɛ fɛmɛya n nu. Ama, sɔɔ kéré bo i suuri Nyɛmɛ nɔɔniɛ kpamaawa n su na i kereeri minɛm ka bu gusu yo sɔ, bu fére i mi ka sɔɔ bambaka Nyɛmɛ fɛmɛya n nu. ²⁰ Nyini ti, m suse am wɔ lɛɛ, ka, kana am bá wura Nyɛmɛ fɛmɛya n nu, má ka am yo sa bo i kɔ atin su Nyɛmɛ dɔ n tara Farasifɔm, ni Nyɛmɛ nɔɔniɛ kerefɔm dɛɛ ni.”

Kabo Yesu kere fa kɔɔri yaafa su ni

²¹ Na Yesu akaaki ase ka, “Am ati ka bu seeri ya nam ka, ‘Má a kun ɔɔɔ,’ na ‘Nzen ɔɔɔ kere bo a kuunri ɔɔɔ, bu dí u jɔɔ.’” ²² Ama, m suse am ɔɔ ɔɔ, ka, ɔɔɔ kere bo a faari yaa u beɔgu ɔɔ, ɔɔ yo daka ka bu di u jɔɔ. Sasu bekun, ɔɔɔ kere bo a seeri u beɔgu ka i ti ɔɔɔ ɔɔɔɔ, ɔɔ yo daka ka bu fa u jina Yudaɔm jɔɔɔɔɔ nkpɔɔn-
kɔɔɔm n nyunu na bu di u jɔɔ. Na nzen ɔɔɔ kere bo a seeri u beɔgu ka i ti sinnzin, Nyeme fá u wura ɔɔɔ sin n nu. ²³ Nyini ti, nzen a fa u aceeri aba ka a ba sere Nyeme, na a tenge su ka u ni u beɔgu be la ɔɔɔ, ²⁴ yaki u aceeri n yoowa yoobiri n ka, na a kɔ na am kɔ yo am afien ɔɔɔ, na a nya ba fa u aceeri n ma Nyeme. ²⁵ Nzen u ni be la jɔɔ, na nzen i koro ka i fa u kɔ jɔɔ diibiri, jɔɔti tara i mi n jaa, na má jɔɔ n ju jɔɔ diibiri n ni, má nyini, i mi ni fá u kɔ wura jɔɔɔɔɔ n saa nu, na yiri gusu fá u ma dansaraka niɔɔ ni, na yiri gusu nyá nyi u. ²⁶ Nahɔɔɔ ye m suse u n a, nzen a woori ɔɔ na a ɔɔ má kaari n kere awie má, a nyá má atin fite má dansaraka n nu.”

Kabo Yesu kere fa kɔɔri ajaa ciire saaki su ni

²⁷ Na Yesu akaaki ase ka, “Am ati ka ba se ka, ‘Má a saaki ajaa ciire.’” ²⁸ Ama, mini, m suse am ɔɔ ɔɔ, ka, ɔɔɔ kere bo a nie bara, na u konvi wuraari i, i ti ka a saaki ajaa ciire u ahore su ɔɔ ɔɔ. ²⁹ Nzen u nyumbaa n kun cin u wuraari satie nu, lokoti yi i tu. I ti ye ni ka a fun u ɔɔɔɔɔ n bue kun, ni bo a fa u ɔɔɔɔɔ n kere wura ɔɔɔ sin nu. ³⁰ Nzen u saa ɔɔɔɔ cin u wuraari satie nu, kaba kɔɔ i tu. I ti ye ni ka a fun u ɔɔɔɔɔ n bue kun, ni bo a fa u ɔɔɔɔɔ n kere wura ɔɔɔ sin nu.”

Kabo Yesu kere fa kɔɔri bara ajaa yaki su ni

³¹ Na Yesu akaaki ase ka, “Sasu bekun, ba kaaki ase am ka, ‘ɔɔɔ kere bo i yaki i yi ajaa, i ti ye ni ka i mi ma bara n ajaa yaki kadasi bo i kere ka i hun ayaki i ajaa.’” ³² Ama, mini, m suse am ɔɔ ɔɔ, ka, ɔɔɔ kere bo i faari i yi jiiiri, na ɔɔ yo má ka bara n akɔ somaya ye i fa i jiiiri a, na nzen bara n kɔ jaari biɔɔ ɔɔɔ, i mi n ma bara n asaaki ajaa ciire ɔɔ. Na ɔɔɔ bo i faari bara n jaari, yiri gusu asaaki ajaa ciire ɔɔ.”

Kabo Yesu kere fa kɔɔri ndie taanwa su ni

³³ Na Yesu akaaki ase ka, “Am akaaki ati ka ba se ya nam ka, ‘Má a tan ndie na a kaaki ɔɔɔ u ɔɔ, ama, ma u sui wo ndie bo a tan i ama Micera n su, na a yo i.’” ³⁴ Ama, mini, m suse am ɔɔ ɔɔ, ka, má am tan ndie mmɔɔ fieo. Má am tan aɔɔɔ, dama Nyeme femeya n woobiri ɔɔ. ³⁵ Má a tan asieɔɔ gusu, dama i ti Nyeme jaa gbagbaa jinaabiri ɔɔ. Má a tan Yerusalem, dama i ti ya Micera Femɔ n ɔɔ mie kɔɔ ɔɔ. ³⁶ Má a kaaki se ka a tan u tiiawa, dama a koro yo má u tiiɔɔ kun mmɔɔ fofoe, wara biri. ³⁷ Am ma am nɔɔɔ kere yo tika. Nzen i ti ‘Een,’ am se ka, ‘Een.’ Nzen i ti ‘Ai’ gusu a, am se ka, ‘Ai.’ Sin nyini sin, nɔɔɔ kere bo i buka su n fite Sitana ɔɔ.”

Kabo Yesu kereeri ka má ya fa minem satie ɔɔ bu kaari ni

³⁸ Na Yesu akaaki ase ka, “Am ati ka ba se ka, ‘Nzen ɔɔɔ yi u nyumbaa, ɔɔɔ gusu yi i mi ɔɔ, na nzen i bo tuuri u jee, ɔɔɔ gusu tu i mi ɔɔ.’” ³⁹ Ama, mini, m suse am ɔɔ ɔɔ, ka, nzen ɔɔɔ yoori u satie, má a ɔɔɔ satie ma i mi. Haari nzen be fiinri u nyɔɔ, kaaki bue nyiɔɔ n gusu ma i na i fin buka su. ⁴⁰ Nzen be cici u lekisi ka i fa u kɔ jɔɔ diibiri, na i de u tanɔɔ kaan n be i wo i bu ni, kaba yi i tii su ɔɔ bambaka n mmɔɔ buka i su. ⁴¹ Nzen fangafɔ be miɔɔ u ka a ɔɔ i ɔɔɔ kɔ ju ajaari natiwa akpii kun ma i, kaba fa i kɔ ju akpii nnyɔ. ⁴² ɔɔɔ bo i sereeri u deke be, má a kɔɔ i, na ɔɔɔ bo i ɔɔ a fie i deke be, má a kete.”

Kabo Yesu kereeri ka ya koro minem bo bu kɔɔ ya ni

⁴³ Na Yesu akaaki ase ka, “Am ati ka ba se ka, ‘A koro ɔɔɔ bo i koro u ni, na a kɔɔ ɔɔɔ bo i kɔɔ u ni.’” ⁴⁴ Ama, mini, m suse am ɔɔ ɔɔ, ka, am koro am kɔɔɔ, na am sere Nyeme ma bo bu kere am wuwuruwa ni, ⁴⁵ adena am yó am Si Nyeme bo i wo aɔɔɔ ni nbaam. Dama yiri ma wie fite ma satieyɔɔ, ni sakpayɔɔ kere a, na i kaaki ma nzue ɔɔ ma bo bu yo sa bo i kɔ atin su i ɔɔ ni, ni bo bu yo má sa bo i kɔ atin su i ɔɔ n kere. ⁴⁶ Nzen am nya ko-

roori minem bo bu koro am ngumi ni, nzu nkato, ye am nya i a? Dama haari lampodefom bo bu sisi minem ni mmkko yo sɔ sɔ. ⁴⁷ Na nzen am bisa am danfom ngumi ahin, am sunsun ka am ayo nzu sakpa ye be koro yo má i a? Bo bu su má Nyeme ni mmkko koro yo sɔ, má sɔ? ⁴⁸ Tɔ, am ma am woowa n ti kpa bo i la má anjusu, kabo am Si Nyeme bo i wo angoro n de woowa n ti kpa bo i la má anjusu ni.”

Kabo Yesu kereeri ya ka ya ce yaarifom aceeri barasu ni

6 Na Yesu ase bu ka, “Am si am ŋu sa, na má am yi am nyemesu sayoowa fite fofoe nu, adena minem ŋu i na bu kansu am. Nzen am yoori sɔ, am nya má nkato be, am Si Nyeme bo i wo angoro n do.
² Nyini ti, nzen a ŋa a ce yaarifom aceeri, má a bo ndoori na sɔko kere ti, kabo burukkonufom yo i bu tientienbun sɔ n nu, ni mie kunnu atingberem n su ni, dama bu yo sɔ sɔ, adena minem kansu bu. Nahore ye m suse am n a, bere nkato awieeri lee, ye ba du mko anya i n a. ³ Ama, nzen a ŋa a ce yaarifom aceeri, má a ma be ŋu i fieo, na bu si sa bo a suyo i ni, ⁴ adena u aceeri n yo asiri nu. Do na u Si Nyeme bo i ŋu sa kere bo a yo i asiri nu ni, n tɔ u kaari.”

Kabo Yesu kereeri ya nyemesere atin barasu ni

⁵ Na Yesu akaaki ase ka, “Nzen sanja bo am ba susere Nyeme, má am yo kabo burukkonufom yo ni, dama bere koro ka bu sujina bu tientienbun sɔm n nu, ni deke bo atingberem jaja nu ni, na bu sere Nyeme adena minem ŋu bu. Nahore ye m suse am n a, bu nkato awieeri lee, ye ba du mko anya i n a. ⁶ Ama, sanja bo a ba susere Nyeme, wura u sɔko na a nyi u anko, na a sere u Si Nyeme bo be ŋu má i ni, na u Si Nyeme bo i ŋu sa kere bo a yo i asiri nu ni, nyá tɔ u kaari.

⁷ Na sanja bo am ba susere Nyeme, má am yo nanmie kabo bo bu su má Nyeme n yo ni, dama bu sunsun ka bu jnkori beberebe n ye Nyeme de bu sere a. ⁸ Má ambere yo ka bere, dama am Si Nyeme si am sa koroowa kere n mmkko ka, ye am nya sere i a.

⁹ Nyini ti, kabo i ti ye ni ka am sere Nyeme yaa.

‘Ya Si, bo a wo angoro ni,
 ma minem bu u duma casi ni.

¹⁰ Ma u femeya n bra.

Ma u koroowa yo asienngu fen, ka alecema nu.

¹¹ Ma ya nyuma de ceen nu, ya kko nu diire.

¹² Fa ya ngasi fa ce ya,
 kabo ya gusu afa ace bo bu do ya ngasi ni.

¹³ Má a ma deke be yo ya na ya wura satie nu,
 ama, yi ya fite anyumbiri nu.

[Dama, u de la femeya, ni fanja, ni jirima sanja kere. Ami.]

¹⁴ Dama nzen am fa minem ngasi ce bu, am Si Nyeme bo i wo angoro n gusu fá am de ce am. ¹⁵ Ama, nzen am afa má minem ngasi ace má bu, am Si Nyeme bo i wo angoro n gusu fá má am de ce má am.”

Kabo Yesu kereeri ya ka ya cici ya kko ni

¹⁶ Na Yesu akaaki ase ka, “Sanja bo am sucici am kko, má am nie anjoni nie kabo burukkonufom yo ni, bu yo má bu ŋu nyankandi, adena minem ŋu ka ba cici bu kko. Nahore ye m suse am n a, bu nkato awieeri lee, ye ba du mko anya i n a. ¹⁷ Ama, nzen a ba sucici u kko, yo u ŋu nyankandi, ¹⁸ adena má minem si nu ka a sucici u kko, má ka u Si Nyeme bo be ŋu má i ni, na yiri u Si Nyeme bo i ŋu sa kere bo a yo i asiri nu ni n tɔ u kaari.”

Kabo Yesu ŋa ya tien ajeko kko se Nyeme dika n nu ni

¹⁹ Na Yesu akaaki ase ka, “Má am tien ajeko kko se durunya n nu fen, bo watarawam muka i na i kko, na i tɔ ngambulaari, na awiefom gusu bá wura wo i. ²⁰ Ama, am tien ajeko kko se Nyeme dika n nu, bo watarawam koro

muka má i, na i koro tɔ má ɲgambulaari, na awiefɔm gusu koro wura wɔ má i. ²¹ Dama deke bo u ajekɛ wo ni, u ahorembaa kɛrɛ gusu wó dɔ ɔ.”

Kabo Yesu kereeri anyumbaa kpa jɔrɛ ni

²² Na Yesu akaaki ase ka, “Ya nyumbaa ni ti ka fitana ma ya ɲuniembaa n a. Nzen u nyumbaa nya ti kpa, u ɲuniembaa n kɛrɛ tá wein n wɔ lɛɛ. ²³ Ama, nzen u nyumbaa nya ti má kpa, u ɲunie kɛrɛ wo awosin nu wɔ lɛɛ. Nyini ti, nzen wein wo má u dɔ, nyini n la ka, a wo awosin bambaka bo i la má aɲusu nu lɛɛ.”

Kabo Yesu ɲa ya daafi Nyemɛ ɲu barasu ni

²⁴ Na Yesu akaaki ase ka, “Sɔɔɔ kun koro saɲga su má mibiɛm nnyɔ. Nzen i ɲa i yó sɔ, i kpó kun wɔ, na i kóro nyinga ni, wara i bóro i nyi su kun n wɔ, na i bú nyinga ni ɲgbɛɛn. Am koro saɲga su má Nyemɛ ni ajekɛ.”

²⁵ Na Yesu akaaki ase ka, “Nyini ti, m suse am wɔ lɛɛ, ka, má am tana sukoko fa kɔ am ɲɔɔ su, kabo am dí, ni kabo am nú, na má am kaaki sukoko fa kɔ am ɲunie su, kabo am nyá suturam bo am fá wura na am kára. Dama ɲɔɔ n tara diire, na aɲuniembaa n gusu tara suturam, má sɔ? ²⁶ Am niɛ anumam, haari ni bo bu dɔ má ni, na bu kaaki kpiɛ má ni, bu tambu gɔ má bondo nu gusu, se am Si Nyemɛ ma bu diire ye bu di a. Ambɛrɛ la anyunuyi tara anumam, má sɔ? ²⁷ Am nu, ɲma tana koko fa kɔ i koroowam su ye i mi koro buka i ɲɔɔ tintiin su haari kaan sɔ a? ²⁸ Ye nzu ti ye am ma suturam sa miɛ am a? Am niɛ kabo wuram bo pum barasu barasu a. Bu yo má juma be, bu tu má gise. ²⁹ Ama, m suse am wɔ lɛɛ, ka, haari Femɛ Solomon, ni i nenɲe n kɛrɛ bo i yo la i ni, wɔ la má sutura bo i yo nyumi juuri nyini wura pum ni be. ³⁰ Nzen wuram bo bu wo bɛrɛ nyuma, na ahunma a ɲú ka ba kpiɛ bu na bu yara bu, ye Nyemɛ niɛ bu dika, nzu ti ye i níɛ má ambɛrɛ bo am tara wuram co n a? Ambɛrɛ, am yarada n ti kaan sɔ. ³¹ Nyini ti, má am tana koko se ka, ‘Ye ya dí nzu wɔ?’ wara ‘Ya nú nzu wɔ?’ wara ‘Ya wúra nzu wɔ?’ ³² Dama bo bu su má Nyemɛ ni, bɛrɛ sunsun sɔ saɲga kɛrɛ a. Am Si Nyemɛ si ka am koro nyinim n kɛrɛ. ³³ Nyini ti, am du mɔ kpini Nyemɛ femɛya n ni sa bo i kɔ atin su i dɔ n busu ka, na i nyá ba fa nyini dekem n kɛrɛ buka am su. ³⁴ Nyini ti, má am koko fa kɔ ahunma su, ahunma mmɔɔ kpíni i dɛɛ. Dama nyuma dɛɛ sunsunni mmɔɔ ase su.”

Kabo Yesu ɲa má ya jɔɔ be jɔrɛ jaraki i ni

7 Na Yesu ase bu ka, “Má am jɔɔ be jɔrɛ na am jaraki i, adena má Nyemɛ gusu jɔɔ ambɛrɛ jɔrɛ jaraki am.

² Dama kabo am jɔɔ am beɲgum jɔrɛ jaraki bu ni, sɔ ye Nyemɛ gusu jɔɔ am gusu jɔrɛ jaraki am a. Gɔɲgɔ bo am fa susu ma minɛm ni, sɔ ye Nyemɛ gusu fá susu ma am a. ³ Nzu ti ye a niɛ ɲu wura mbaa n bo i wo u niwa nyumbaa nu, ye a niɛ ɲu má yeenzin n bo i wo u dɛɛ nyumbaa n nu a? ⁴ A yo sɛ koro se u niwa ka, ‘Ma m yi wura mbaa n bo i wo u nyumbaa nu ni,’ ye saɲga kɛrɛ yeenzin n wo u dɛɛ nyumbaa n nu a? ⁵ Wɔɔɔ burukɔɔɔni, du mɔ yi yeenzin n bo i wo u nyumbaa nu n ka, na a nyá ɲu asi nyunyumi na a yi wura mbaa n bo i wo u niwa n dɛɛ nyumbaa nu ni.

⁶ Má am se ka am fa deke bo i ti casi fa ma caam, nzen am yoori sɔ, bu kpiɛ bu nyi fɔn tara am wɔ, na bu kán titi am nu. Sasu bekun, má am se ka am fa afere fofɔem bo bu la gɔ agaya, fa tu afam. Má nyini, bu tíntien i su wura fa nu wɔ.”

Kabo Yesu ɲa Nyemɛ de ya nyemɛsere barasu ni

⁷ Na Yesu akaaki ase bu ka, “Am sere deke bo am koro i Nyemɛ dɔ, na i má am. Am nienie deke bo am koro i dɔ, na am ɲú i. Am bobo aɔɔ ni, na i téke i ma am. ⁸ Dama sɔɔ kɛrɛ bo i sere Nyemɛ deke be, i má i, na sɔɔ kɛrɛ bo i nienie deke be, i ɲú i, na sɔɔ kɛrɛ bo i bobo aɔɔ ni, i téke i ma i. ⁹ Ambɛrɛ nu, ɲma ye i wa sere i diire, ye i mi kéte na i fá yabuɛ ma i wa n a? Ai, be yo má sɔ. ¹⁰ Wara, ambɛrɛ nu, ɲma ye i wa sere i jombaa ye i kéte na i fá woo ma i wa n a? Ai, be yo má sɔ. ¹¹ Tɔ, ambɛrɛ, haari ni bo am ti satieyofɔm ni, am si aceeri kpam bo am fá ce am nbaam, nzu ti ye nzen am sereeri am Si Nyemɛ bo i wo aɲgoro ni, i koro ma má am aceeri kpam a?”

¹² Nyini ti, kabo am koro ka minem yó ma am ni, am yo i sɔ ma bu, dama Nyeme nɔɔnie kpamaawa n jɔre n kere lee, na i nɔɔnie kanfɔm dee buka su.”

Kabo Yesu jɔɔ fa kɔɔri anɔ n bo i ti fii n jɔre ni

¹³ Na Yesu akaaki ase ka, “Am fa anɔ n bo i ti fii n na am wura. Dama atin n bo i fa minem kɔ saakiibiri ni, i anɔ n ti tetere wɔ, na i natiiri ti má kekere, nyini dee ti, minem dɔngɔ fa yiri wɔ. ¹⁴ Ama, atin n bo i fa minem kɔ ngɔɔ woobiri ni, i anɔ n ti fii wɔ, na i atin gusu nati ti kekereke, nyini dee ti, minem bo bu ɔu nyini atin n na bu su i su ni, bu sunnu má.”

Kabo Yesu ɔa ya fa minem sayoowa fa si bu ni

¹⁵ Na Yesu akaaki ase ka, “Am si am ɔu sa ni kɔrefɔm bo bu yo bu ɔu ka bu ti Nyeme nɔɔnie kanfɔm ni. Bu yo bu ɔu benle ka nbɔem wɔ, ama, bu ti ka bedim wɔ, na bu ti tie. ¹⁶ Bu sayoowa n nu, ye am koro fa si kabo bu ti barasu a. Am aɔu ka buwe asu koto? Wara, am aɔu ka bedikantɔnga asu ndɔɔwa? Ai. ¹⁷ Ama, i ti sɔ ɔ lee, ka ba-ka kpa kere su suuwa kpa a, na baka ngbeen kere su suuwa ngbeenngbeen. ¹⁸ Baka kpa koro su má suuwa ngbeen, na baka ngbeen gusu koro su má suuwa kpa. ¹⁹ Baka kere bo i su má suuwa kpa, bu kpie i wɔ, na bu fa ji sin nu. ²⁰ Nyini ti, bo bu yo bu ɔu ka bu ti Nyeme nɔɔnie kanfɔm ni, bu sayoowa n nu, ye am koro fa si kabo bu ti barasu a.”

Kabo Yesu jɔɔ fa kɔɔri jina cɛen n jɔre ni

²¹ Na Yesu akaaki ase ka, “Má sɔɔ kere bo i bo fere m ka, ‘M Mibie, m Mibie,’ ni wura Nyeme femeya n nu a, se má ka bo bu yo m Si Nyeme bo i wo aɔgoro n dee koroowa ni. ²² Jina cɛen n ba juuri, mine dɔngɔ bá se m ka, ‘Ya Mibie, nie e. Ya yo faari u dee duma, na ya fa akan Nyeme jɔre, na ya fa u duma n afɔn ayi ajinim afite minem ɔu, na ya kaaki afa u duma n ayo alekutura sam dɔngɔ.’ ²³ Na m nya se bu ka, ‘Amberɛ satieyofɔm ni, am fa cinsi m bi berɛ. M si má am cɛen n be cɛen n be da.’”

Miɛenu fa kɔ ataari tafɔ nnyɔ nbem jɔre

²⁴ Na Yesu akaaki ase ka, “Nyini ti, sɔɔ kere bo i tiiri m dee nɔɔniem n na i deer i na i fa yoori juma, i mi ti ka alecirafɔ be bo i taari i awuru na i seeri i jaa n yabue su n wɔ. ²⁵ Na nzue aba atɔ, na wawa n kere ayi asandi, na aɔuma akpisi awuru ni, ama, wɔ tɔ má, dama i jaa jina yabue su n dee ti. ²⁶ Ama, sɔɔ kere bo i tiiri m dee nɔɔniem n na wɔ de má i, afa ayo má juma, i mi ti ka sinnzin be bo i taari i awuru ɔmie nu n wɔ. ²⁷ Na nzue aba atɔ, na wawa n kere ayi asandi, na aɔuma akpisi awuru n na i kere abereki atɔ liim. Nyini awuru n tɔɔwa n tiiri tie haari.”

²⁸ Saɔga bo Yesu ba jɔɔɔri sɔ wieeri n na jama n ayo alekutura fa kɔ i kereewa n su, ²⁹ dama i kereewa n awo i ɔgumi ni Yudaɔm dee Nyeme nɔɔnie kereɔm ni. I kereewa n nu la yiko.

Kabo Yesu tuntuunri kokofɔ be ni

8 Saɔga bo Yesu juraari buka n su ba juuri n na jama beberebe asu i su. ² Na kokofɔ be aba i dɔ, na wɔ ba akutu i nyunu asere i ka i buka i, i ɔa, “M Mibie, nzen a koro ka a ma m nya laifie, a koro ma m nya i.” ³ Na Yesu atenge i saa anana i ɔu, na wɔ se i ka, “M koro. Nya laifie.” Na kokobi n akaba ayaki sɔɔ n na wɔ nya laifie. ⁴ Dɔ na Yesu ase i ka, “Má a se ka a se be ahin jɔre ni, ama, kɔ na a kɔ fa u ɔu kere Nyeme sayoowa dɔnguyofɔ ni, na a kɔ yo yoowa n bo Moyisi yo kereeri dawafɔm ni, dama nyini kere minem ka a nya u ɔu a.”

Kabo soja kpɛn be yoori Yesu yarada agaya ni

⁵ Saɔga bo Yesu kɔ wuraari Kapenam mie kpɛri n nu ni, na Romafɔm soja kpɛn be aba asere Yesu jande ka i buka i, ⁶ i ɔa, “M Mibie, m gbefene da awuru, i saa ni i jaa kere awu, i sudi wahara agaya.” ⁷ Na Yesu ase i ka, “M bá na m ma i nya laifie.” ⁸ Na soja kpɛn n ase i ka, “M Mibie, m ti kaan ni be a ba m dika. Ama, haari a ma nɔɔnie

n mmɔɔ, m gbefene ni nyá laifie. ⁹ Dama mini mmɔɔ ni m tii n wo ɔɔɔ saa nu wɔ, na mini gusu nya la m deɛ so-jam bo m niɛ bu su. Na bo m nya se i ka, 'Kɔ fɛn,' na i kɔ, na m se nyiŋga gusu ka, 'Bra fɛn,' na i ba. Na m se m akɔɔ n gusu ka, 'Yo ahin,' na i yo i." ¹⁰ Saŋga bo Yesu tiiri ɔɔ ni, na wɔ yo alekutura, na wɔ se minɛm bo bu su i su n ka, "Nahɔɔɔ ye m suse am n a, ma nya aŋu má ɔɔɔ bo i la yarada agaya ka ahin ɔɔɔ n ŋusu, haari fa saŋga ni Yisarelifɔm mmɔɔ. ¹¹ M suse am wɔ lɛɛ, ka, minɛm beberebe fite durunya n wie afiiri, ni wie atɔɔri kɛɛ, na bɛɛ, ni Abraham, ni Izaki, ni Jakɔbu bá saŋga tana Nyɛmɛ femɛya n nu, na bu dí na bu nú. ¹² Ama, na minɛm n bo má i ti ye ni ka bɛɛ wo Nyɛmɛ femɛya n nu ni, na Nyɛmɛ fa bu tu awosin nu. Dɔ na bu sún, na bu kán bu saa." ¹³ Na Yesu anya ase soja kpiɛn n ka, "Kɔ awuru. Kabo a yo yarada ni, i yó ɔɔ ma u a." Na soja kpiɛn n gbefene n anya laifie, nyini saŋga n bo Yesu fa jɔɔɔri ni.

Kabo Yesu tuntuunri tukpakifɔm beberebe Petoro dika ni

¹⁴ Saŋga bo Yesu wuraari Petoro dika n na wɔ ŋu ka Petoro sibara da ɔɔɔ, i la má i ŋu, yakɔɔ abo i. ¹⁵ Na Yesu aso i saa nu, na yakɔɔ n ayaki i, na bara n ayasu, na wɔ kɔ ayo diire ama i.

¹⁶ Nyini cɛɛn n naasɔ, na ba fa minɛm beberebe n bo ajinim wo bu ŋu ni, aba Yesu dɔ. Na wɔ ma ajinim ɔɔ na ba fite, na wɔ tuntun tukpakifɔm na bu kɛɛ anya laifie. ¹⁷ I yoori ɔɔ, na nɔɔniɛ n bo Nyɛmɛ nɔɔniɛ kanfɔ Esaya yo jɔɔɔri i n yo yiiwa wɔ, i ŋa, "Na wɔ de ya afite ya tɔɔɔm, ni ya tukpaki kɛɛ nu."

Minɛm bo bu koro ka bu su Yesu su n jɔɔɔ

¹⁸ Saŋga bo Yesu ŋuuri jama n ɔɔ ni, na wɔ se i susufɔm n ka bu kpiɛ kɔ kunma kpiri n buɛkun dɔ. ¹⁹ Na Nyɛmɛ nɔɔniɛ kerefɔ kun aba Yesu dɔ, aba ase i ka, "Ya Kerefɔ, deke kɛɛ bo a kɔ, m sù u su wɔ." ²⁰ Na Yesu ase i ka, "Naakum la kunmam, na anumam gusu la tiɛɛrim, ama, mini Adamande Wa n yiri, m la má m tii daabiri." ²¹ Na i susufɔm n kun be gusu ase i ka, "M Mibiɛ, ma m du mɔ kɔ yo m si sutura ka, na m nyá ba su u su." ²² Ama, na Yesu ase i ka, "Wɔɔ su m su, na a yaki bo ba wu ni, na bu se bu bɛŋgu."

Kabo Yesu kereeri ka i la yiko tara aŋuma ni nzue ni

²³ Nyini sin na Yesu awura lee nu, na i susufɔm n asu i su. ²⁴ Bu wo kɔ su ɔɔ ni, na aŋuma bambaka be ayasu nzue n nu, na i subo nzue gɔ lee n nu. Má lee ni suyi ni nzue wɔ. Ama, nyini saŋga na Yesu wo daafiri su. ²⁵ Na i susufɔm n akɔ atɛŋge i, na ba se i ka, "Ya Mibiɛ, de ya tii ji, má nyini, ya wu awie." ²⁶ Na wɔ se bu ka, "Nzu ti ye am soro sɛɛ ɔɔ a? Amɛɛɛ, am yarada n ti kaan ɔɔ ɔ." Na wɔ yasu atien aŋuma n ni nzue n ŋu, na dika n kɛɛ atara jum. ²⁷ Na ba yo alekutura, na ba se ka, "Nzu ɔɔɔɔmbiri barasu la ahin, bo aŋuma ni nzue n mmɔɔ de i nɔɔniɛ a?"

Kabo Yesu fɔn yiiri ajinim fiteeri mine nnyɔ nbem ŋu ni

²⁸ Saŋga bo Yesu kpiɛɛri kunma kpiri n kɔ juuri awɔɔɔ n bo bu fere i ka Gadara n ni, na i ni mine nnyɔ nbem aye, bu fite faŋkunmam nu wɔ, ajinim wo bu ŋu. Bu ti tie haari bo be koro nati sin má nyini awɔɔɔ n nu. ²⁹ Bu ŋu-uri Yesu ɔɔ ni, na ba tien afere i, bu ŋa, "Nyɛmɛ Wa, a koro nzu ya nu fɛn a? A ba ka a ba ma ya ŋu anyum-boro wɔ ka, na saŋga n nya ju, nzen sɛ?" ³⁰ Nyini saŋga afam beberebe wo di su, bu waari má ni bɛɛ, ³¹ na ajinim n asere Yesu ka, "Nzen a ŋa a fɔn ya fite minɛm n ŋu, ma ya kɔ fun afam n ŋu." ³² Na Yesu ase bu ka, "Am kɔ." Na ba fite ayaki minɛm ni, na ba kɔ afun afam n ŋu. Dika n nu bɛɛ, na bu kɛɛ aŋmati acɔɔɔndi akɔ ato kunma kpiri nzue n nu, na nzue n adi bu. ³³ Afa sasafɔm ni ŋuuri nyini n ɔɔ ni, na ba ŋmati akɔ miɛ n kunnu akɔ abo ndoori, fa kɔ sa n bo wɔ yo n su. Na ba kan sa kɛɛ bo i tuuri minɛm n bo ajinim woori bu ŋu ni. ³⁴ Na miɛ n nu-fɔm kɛɛ pepere afite akɔ Yesu dɔ. Saŋga bo bu kɔ ŋuuri i ɔɔ ni, na ba sere i jande ka i fite bu awɔɔɔ n nu.

Kabo Yesu tuntuunri ɔɔɔ bo i saam ni i jaam awu ni

⁹ Na Yesu akaaki awura lee n nu, akpiɛ akɔ i bɔsu. ² Dɔ na mine nbem afa ɔɔɔ be aba i dɔ, i saam ni i jaam awu. Bu ɔɔɔri i ni i dasu kɛɛ baari a. Yesu ŋuuri kabo bu yoori i yarada n ɔɔ ni, na wɔ se ɔɔɔ n bo i saam ni

i jaam awu n ka, "M wa, ma u ahore si, dama ma fa u satie ace u." ³ Dɔ na Yudafoɔm Nyeme nɔɔnie kerefoɔm nbem asunsun bu ahore su ka, "Ahin sɔɔɔ n sujɔɔ wura Nyeme ngasi nu." ⁴ Yesu siiri bu sunsunni nu sɔ ni, na wɔ bisa bu ka, "Nzu ti ye am bita sunsunni tie am ahore su a? ⁵ Bɔɔɔ ti kekereke a, bo m se ka, 'Ma fa u satie ace u,' nzen, 'Yasu fa u dasu n na a nati' n a? ⁶ Ama, m kere am ka mini Adamande Wa n la yiko durunya n nu bo m fa minem satie ni bu ngasi ce bu." Na wɔ se sɔɔɔ n ka, "Yasu fa u dasu n na a kɔ awuru." ⁷ Na sɔɔɔ n ayasu, na wɔ kɔ awuru. ⁸ Saɔga bo jama n ŋuuri nyini n sɔ ni, na ba yo alekutura, na ba kansi Nyeme, kabo wɔ ma minem nyini yiko n ni.

Kabo Yesu fereeri Matio ka i ba su i su ni

⁹ Na Yesu ayasu dɔ akɔ. I wo kɔ su sɔ ni, na wɔ ŋu lampodefɔ be, bo bu fere i ka Matio, ka i tana i juma yoobiri. Na Yesu ase i ka, "Yasu bra na a ba su m su." Na wɔ yasu asu i su.

¹⁰ Saɔga bo Yesu wo Matio dika, sudi diire ni, na satieyofɔm, ni lampodefɔm beberebe aba Yesu ni i susufɔm n dɔ, na ba saɔga adi diire. ¹¹ Farasifɔm ŋuuri nyini sɔ ni, na ba bisa Yesu susufɔm n ka, "Nzu ti ye am kerefoɔm n ni lampodefɔm, ni satieyofɔm saɔga di diire a?" ¹² Na Yesu ati bu jɔɔɔwa n na wɔ bɔ bu nu ka, "Minem bo bu la laifie n koro má ayirifo, má ka bo bu la má laifie ni koro a. ¹³ Am kɔ na am kɔ fiiti Nyeme nɔɔnie n nu na am ti i bu, kabo ba kere i ka, 'M koro aɔunfo si tara bo am yo yoowa ma m.' Ma ba má ka m bá fere minem bo bu ŋa bu yo sa bo i kɔ atin su Nyeme dɔ n wɔ, ama, m baari ka m bá fere satieyofɔm wɔ."

Kabo Yesu kereeri kɔɔ cici jɔre ni

¹⁴ Na Yohane susufɔm n aba Yesu dɔ, aba abisa i ka, "Nzu ti ye yere ni Farasifɔm cici ya kɔɔ, ye u deɛ susufɔm bere cici má?" ¹⁵ Na Yesu abɔ bu nu ka, "Am sunsun ka konyayafɔm koro wo ni ahoresaaki, saɔga bo konyafan n toko wo bu dɔ ni? Ama, saɔga suba bo bu bá yi konyafan n fite bu nu, nyini saɔga n ye bu nyá cici bu kɔɔ a."

¹⁶ Na Yesu akaaki ase ka, "Be koro fa má sanvuin fɔfɔre kpa tɔ má tani dawa kunma, nzen i yoori sɔ, sanvuin fɔfɔre ni sɔn tani dawa n wɔ, na i teke i kunma buka su. ¹⁷ I kaaki ti sɔɔ bekun ka be koro fa má nzan nyiwa faɔgafo gɔ má dundu dawa bebete nu, nzen i yoori sɔ, dundu ni tie wɔ, na i ká ngbeen, na nzan n kere sɔngi butu. Ama, i ti ye ni ka, bu fa nzan nyiwa faɔgafo gɔ dundu fɔfɔre biiwa nu wɔ, na bu fa taka bo pui yo má i."

Bara tukpakifo be, ni baabara be yiwee jɔre

¹⁸ Saɔga bo Yesu wo jɔɔ su sɔ ni, na Yudafoɔm kpien be bo i nie bu tientienbunɔɔ sɔɔ n su n aba akutu i nyunu, ase i ka, "M wa baabara awu, jina n nu bere. Bra na a ba fa u saa nana i ŋu, na i nyá ngɔɔ." ¹⁹ Na Yesu ayasu, na i ni yiri akɔ, na i susufɔm n asu su.

²⁰ Dɔ na bara be woori jama n nu, i bita abieeri i afo buru ni nnyo lee bo i kpu na i kpie má. Na wɔ sakati awura jama n nu Yesu sin, afa i saa akan Yesu tanlee n jaa bu. ²¹ Dama i seeri i kunnu ka, "Haari m fa m saa kaanri i tanlee ni mmɔɔ, m nyá laifie." ²² Na Yesu akaaki anie aɔu i, na wɔ se i ka, "M wa, ma u ahore si. Yarada n bo a yo m ni, yiri ma a nya laifie a." Dika n nu bere, na bara n anya laifie.

²³ Saɔga bo Yesu kɔ juuri kpien n dika ni, na wɔ ŋu see mbie kanfoɔm, ni jamam ka bu wo naɔmie su. ²⁴ Na wɔ se bu ka, "Am fa sin fite, baabara n awu má, wɔ daafi wɔ." Ama, na ba siri i. ²⁵ I fɔɔnri jama n kere fite wieeri ni, na wɔ nya awura sɔɔ n bo baabara n da nu n nu, na wɔ kɔ atara i saa, na wɔ yasu. ²⁶ Na nyini labari n abara aye dɔ deɛ awɔre n kere nu.

Kabo Yesu tuntuunri anyinsin nnyo nbem na bu ŋuuri asi ni

²⁷ Na Yesu afite bere, i sukɔ n na anyinsin nnyo nbem asu i su, subo fere i, bu ŋa, "Feme Davidi anuma, si ya aɔunfo." ²⁸ Na saɔga bo Yesu kɔ wuraari awuru n nu ni, na anyinsinm n aba i dɔ na wɔ bisa bu ka, "Am yo yarada ka m koro ma am nya laifie?" Na ba bɔ i nu ka, "Een, ya Mibie, ya yo yarada." ²⁹ Dɔ na wɔ fa i saa akan bu nyumbaam, na wɔ se bu ka, "Kabo am ayo m yarada ni, i yó sɔ ma am." ³⁰ Na bu nyumbaam n ateke, na ba ŋu asi.

Na Yesu aboƙƙ bu ni nahɔre su ka, má bu ma be si sa n bo wɔ yo i ni. ³¹ Ama, na ba kɔ abo ndoori abara aye dɔ dɛɛ awɔre n kɛre nu, fa kɔ sa n bo Yesu ayo i ni.

Kabo Yesu ma bobo be nyaari laifie ni

³² Sangga bo anyinsinm n fite kɔƙri n dɛɛ sin, na mine nbem afa sɔƙo be aba Yesu dɔ, ajini ayo i bobo wɔ. ³³ Yesu fɔn yiiri ajini n fiteeri sɔƙo n ɲu wieeri n na wɔ koro ajɔƙ. Na jama n ayo alekutura, na ba se ka, “Ya nya ɲu má ahin sa n be ɲusu cɛɛn be, Yisareli asien n su.” ³⁴ Ama, na Farasifɔm n ase ka, “Ajanim kɛre dɛɛ femɛ ni ma i yiko ye i koro fɔn yi ajinim n a.”

Kabo Yesu siiri jama ni aɲunfɔ ni

³⁵ Na Yesu abara aye miɛ ngbingbirim, ni kan kanm n kɛre su, na i sukere minɛm, bu tientienbunƙƙ sɔƙm n nu, na i sukan labari kpa n fa kɔ Nyɛmɛ femɛya n su, na wɔ tuntun mine bo tukpaki barasu barasu n kɛre bita bu ni, na ba nya laifie. ³⁶ Sangga bo Yesu ɲuuri jama n na wɔ si bu aɲunfɔ, dama ba di wahara, na bu la má bukafɔ. Bu ti ka nbɔɛm bo bu la má sasafɔ ɔ. ³⁷ Na wɔ se i susufɔm n ka, “Fiesu diire n sunnu, ama, bo bu kɔ i tambu n sunnu má. ³⁸ Nyini ti, am sere Mibiɛ n bo i dɛɛ la fie n ka i sunma jumayofɔm na bu kɔ i tambu.”

Kabo Yesu yiiri mine buru ni nnyɔ ka bu yo i jaramasam ni

10 Na Yesu afere i susufɔ buru ni nnyɔm ni, na wɔ ma bu yiko ka bu kɔ sufɔn yi ajinim fite minɛm ɲu, na bu ma tukpakifɔm barasu barasu kɛre nya laifie. ² I jaramasa buru ni nnyɔm n bo i yiiri bu n duma n la Simon, bo bu fere i ka Petoro ni, ni i niɛma Andere, ni Yakobo ni i niɛma Yohane bo bu si la Zɛbedi ni, ³ ni Filipu, ni Batolomeyo, ni Tomasi, ni Matio bo i ti lampodefɔ ni, ni Yakobo bo i si la Alafeyo ni, ni Tadayɔ, ⁴ ni Simon bo i tu ɲgoni fa kɔ i asien su ni, ni Yudasɩ Isikariyoti bo i ba tɔƙri Yesu ni.

⁵ Na Yesu asunma nyini mine buru ni nnyɔm n na wɔ ma bu ahin nɔɔɛ ni, i ɲa, “Má am kɔ miɛm bo bu ti má Yudafɔm miɛm n nu, wara am wura Samariyafɔm miɛ be nu. ⁶ Ama, am kɔ Yisarelifɔm bo bu ti ka nbɔɛm na ba mini n dɔ. ⁷ Am kɔ na am kɔ kan Nyɛmɛ jɔre kere bu, na am se bu ka, sangga n adodo bo Nyɛmɛ Femɛ bá niɛ i minɛm su. ⁸ Na am ma tukpakifɔm nya laifie, na am tenge bo ba wu ni, na am ma kokofɔm nya laifie, na am fɔn yi ajinim fite minɛm ɲu. Kabo ma ma am ahin yiko n na ma de má pui ni, am gusu yo sɔ n na má am de pui. ⁹ Má am se ka am bita ɲwaa be, haari ɲwaa kaan mmɔƙ. ¹⁰ Ahin atin n bo am sukɔ i ni, má am se ka am bita kuru, má am fa tanlɛɛ be buka bo am wura i n su, má am fa gbagbaa, má am fa kpama, dama jumayofɔ kɛre ti ye ni ka bu ma i diire wɔ.”

¹¹ Na wɔ se ka, “Miɛ kpiri, wara miɛ kan kan kɛre bo am kɔ wuraari nu, am niɛniɛ sɔƙo kpa, na am kɔ wo i dɔ, haari am bá fite miɛ n nu. ¹² Awuru kɛre bo am kɔ suwura nu, am bisa bu dɔɲgu, na am se bu ka Nyɛmɛ yo bu kisi. ¹³ Nzen nyini awuru n nufɔm deeri am wɔfɔ, am ma nyini kisi n ka bu dɔ, ama, nzen ba de má am, am kaaki de nyini kisi n bu dɔ. ¹⁴ Sasu bekun, nzen awuru, wara miɛ bo am kɔ wuraari nu, na ba de má am wɔfɔ, wara ba soro má am su ka bu ti am nɔɔɛ ni, am fite yaki nyini awuru n wara miɛ ni, na am kpɔnkɔn yi am jaa tuturi kɛre. ¹⁵ Nahɔre ye m suse am n a, jina cɛɛn, Nyɛmɛ cín nyini miɛ n nufɔm sui tara Sodom ni Gomora miɛm n nu satieyofɔm ni.”

Kabo Yesu ɲa bu bá kere i jaramasam wuwuruwa barasu ni

¹⁶ Na Yesu akaaki ase bu ka, “Am ti fen. M susunma am wɔ lɛɛ kabo nbɔɛm kɔ sangga bedim nu barasu ni. Nyini ti, am fa ɲgɔnlɛ na am tara am ɲu ka woom, na am yo am ɲu benlɛ ka tiwam. ¹⁷ Am si am ɲu sa, dama mine bá fa am wura jɔredifɔm saa nu, na bu fín am ɲgbere bu tientienbunƙƙ sɔƙm n nu. ¹⁸ Mini dɛɛ ti, bu cín am wura gominam ni nfemɛm saa nu. Nyini má am atin na am di m daani kere bere a, ni bo bu ti má Yudafɔm n kɛre. ¹⁹ Sangga bo bu bá faari am wuraari jɔredifɔm saa nu ni, má am ma am ahore saaki fa kɔ kabo am kɔ jɔƙ barasu. Nyini sangga n ba juuri, Nyɛmɛ má am nɔɔɛ ye am jɔƙ a. ²⁰ Nɔɔɛ ni fíte má am dɔ, ama, i fíte am Si Nyɛmɛ dɛɛ Awiewie n dɔ, ye am jɔƙ a.”

²¹ Gɔɔɔm ni niemam bá tɔ bu benggu ma bu kpɔɔɔm na bu kún bu, na nbaasim tɔ bu nbaam, na nbaam kéte bu wufɔm ɲu, na bu má minem kun bu wufɔm ni. ²² Mini dɛɛ ti, sɔɔɔ kɛɛ kpó am. Ama, wɔɔ kɛɛ bo a mindi deeri nyini n kɛɛ kɔ juuri i awieeri su, Nyemɛ dé u tii ji. ²³ Saɲga bo bu bá sukere am wuwuruwa miɛ be su, am ɲmati kɔ miɛ nyiɲga su. Nahɔɛ ye m suse am n a, am koro kan má Nyemɛ jɔɛ bara ye má Yisareli miem kɛɛ su ka, ye mini Adamande Wa ni kpíe m nyi ba.

²⁴ Sɔɔɔɔnfɔ tara má i kerefɔ, akɔɔ gusu tara má i mibiɛ. ²⁵ Nzen sɔɔɔɔnfɔ n ba juuri i kerefɔ n juubiri, i ti ye ni ka i nyunu yi i tii. Na nzen akɔɔ n ba juuri i mibiɛ n juubiri, i ti ye ni ka i nyunu yi i tii. Nzen bu nya fereeri awurufɔbie n ka Belazɛbuli, bo bu kaaki fere i ka Sitana ni, nyini saɲga bu fére i dikafɔm bɛɛ kɛɛ ka sɛ wɔ lɛɛ?"

Kabo wɔ yo daka ka ya soro Nyemɛ ɲgumi ni

²⁶ Na wɔ kaaki ase bu ka, "Nyini ti, má am soro sɛɛ ni minem. Dama deke be wo má bɛɛ bo i wo fiɛɛwa nu na bu bá ɲu má i, deke be gusu wo má bɛɛ bo i wo asiri nu na bu bá si má i. ²⁷ Deke kɛɛ bo m jɔɔ seeri am kɔɲgue, wɔ yo daka ka am jɔɔ i wiesu wɔ. Na deke kɛɛ bo m tuuri i asuturi am dɔ, wɔ yo daka ka am bo i ndoori na sɔɔɔ kɛɛ ti i. ²⁸ Má am soro minem bo bu koro kun aɲuniɛmbaa n na bu koro kun má awiɛwɛ n ni. Ama, am soro Nyemɛ bo i koro saaki awiɛwɛ n ni aɲuniɛmbaa n kɛɛ, cɛɛma sin nu ni. ²⁹ Am si ka ɲjɔɛm nnu ɲwaa ti kaan sɔɔ, má sɔɔ? Ama, bu kun n kpein mmɔɔ tɔ má asiɲgu bo i ti má ya Si Nyemɛ koroyanu. ³⁰ Haari am tiɲmiɛ kɛɛ mmɔɔ bo i wo am tii su ni, Nyemɛ si i kɛɛ nɔ. ³¹ Nyini ti, má am soro sɛɛ. Am la anyunuyi Nyemɛ dɔ tara ɲjɔɛm beberebe."

³² Na Yesu akaaki ase bu ka, "Sɔɔɔ kɛɛ bo i kan kereeri minem ka i ti m susufɔ, mini gusu bá kan kere m Si Nyemɛ bo i wo aɲgoro n ka i mi ti m dɛɛ wɔ. ³³ Ama, sɔɔɔ kɛɛ bo i keteeri minem nyunu ka i ti má m susufɔ, mini gusu bá kete m Si Nyemɛ bo i wo aɲgoro n nyunu ka i mi ti má m dɛɛ."

Kabo Yesu ɲa wɔ fa kpakpaakinu aba barasu ni

³⁴ Na Yesu akaaki ase ka, "Má am sunsun ka ma ba ka m fa tanalaifɛ ba ma durunya n nufɔm wɔ. Ma ba má ka m fa tanalaifɛ ba, ama, m faari lue baari a. ³⁵ M baari ka m ba kpura baa ni i si tii wɔ, na m kpura baabara ni i ni tii, na m kaaki kpura baa n ni, ni i wa yi tii, ³⁶ na sɔɔɔ dikafɔm káaki i kpɔɔɔm.

³⁷ Sɔɔɔ kɛɛ bo i koro i si, wara i ni tara mini, i ti má ye ni ka i mi wo m dɔ. Na sɔɔɔ kɛɛ bo i koro i wa baabiesɔ, wara baabara tara mini, i ti má ye ni ka i mi wo m dɔ. ³⁸ Na sɔɔɔ kɛɛ bo i sɔ má i yiwee baka jaanu n na i su m su, i ti má ye ni ka i mi wo m dɔ. ³⁹ Sɔɔɔ kɛɛ bo i ɲa i kpíni i ɲgɔɔ busu, i mi bá fun i, ama, na sɔɔɔ kɛɛ bo i tɔɔri i ɲgɔɔ mini dɛɛ ti, i mi nyá ɲgɔɔ."

Kabo sɔɔɔ kɛɛ bo i deeru Yesu susufɔm wɔɔ nyá i ɲkatɔ ni

⁴⁰ Na Yesu akaaki ase bu ka, "Sɔɔɔ kɛɛ bo i de am wɔɔ, i mi de mini wɔ lɛɛ, na sɔɔɔ kɛɛ bo i de mini, i mi de yiri bo i sunmaari m wɔ lɛɛ. ⁴¹ Sɔɔɔ kɛɛ bo i de Nyemɛ nɔɔniɛ kanfɔ ka i ti Nyemɛ nɔɔniɛ kanfɔ n dɛɛ ti, i mi nyá ɲkatɔ kabo Nyemɛ nɔɔniɛ kanfɔ nya i n wɔ, na sɔɔɔ kɛɛ bo i de sɔɔɔ bo i yo sa bo i kɔ atin su Nyemɛ dɔ, na wɔ de i ka i yo sa bo i kɔ atin su n dɛɛ ti, i mi nyá ɲkatɔ kabo sɔɔɔ bo i yo sa bo i kɔ atin su n nya i n wɔ. ⁴² Nahɔɛ ye m suse am n a, sɔɔɔ kɛɛ bo i saari nzue niniki kaan sɔ mmɔɔ, maari m susufɔ n bo i ti bu kɛɛ kaan n kun, ka i mi ti m dɛɛ susufɔ n ti, i mi nyá i ɲkatɔ."

11 Saɲga bo Yesu jɔɔɔri i susufɔm n dɔ wieeri ni, na wɔ jɛɲgbe Galili awɔɛ n nu miɛ miem su, sukere minem, na wɔ kan Nyemɛ jɔɛ.

Kabo Yohane Nyemɛ Nzue Biɛɔ n sunmaari i susufɔm Yesu dɔ ni

² Nyini saɲga ni, ba nyi Yohane Nyemɛ Nzue Biɛɔ n dansaraka sɔɔɔ. Na wɔ ti sam kɛɛ bo Kristo Tiidefɔ n suyo bu ni, na wɔ sunma i susufɔm ka bu kɔ bisa i ka, ³ "Wɔɔ ye bu yo seeri ka a bá n a, nzen ya ɲmínda sɔɔɔ fɔɔɛ be wɔ?" ⁴ Na Yesu abɔ bu nu ka, "Am kpíe am nyi kɔ se Yohane fa kɔ sam bo am ati bu na am aɲu bu ni, ka

⁵ anyinsinm aṅu asi, wɔbukam akoro anati, kokofɔm anya laifiɛ, asuturim ati asui, minɛm bo ba wu n atɛŋge, na yaarifɔm gusu akoro ati labari kpa ni. ⁶ Terefiɛ wo minɛm bo bu yo m yarada na bu la má sika be ni mini n dɔ.”

⁷ Saṅga bo Yohane susufɔm kaaki sukɔ ni, na Yesu ajɔɔ jama n dɔ, fa kɔ Yohane ŋusu jɔɔɛ, i ŋa, “Saṅga bo am fite kɔɔri Yohane dɔ, boro kpantain n nu ni, am kɔɔri ka am kɔ ŋu nzu wɔ? Am kɔɔri ka am kɔ ŋu sɔɔɔ bo i ti ka barankpaati fofoe bo aṅuma n kankan i wɔ? ⁸ Nzen má nyini, nzu ti ye am kɔɔri a? Am ŋa am kɔ ŋu sɔɔɔ bo i wura sutura ŋgbingbiri wɔ? Ai, am si ka minɛm bo bu wura nyini suturam ni, bu wo nfemɛm dika a. ⁹ Nzen má nyini, nzu ti ye am kɔɔri a? Am kɔɔri ka am kɔ ŋu Nyemɛ nɔɔniɛ kanfɔ wɔ? Ɛɛn, m suse am wɔ lɛɛ, ka, am aṅu sɔɔɔ bo i tara Nyemɛ nɔɔniɛ kanfɔ. ¹⁰ Dama Yohane ye bu yo kɛɛɛri i Nyemɛ Jɔɔɛ Kadasi n nu ka,

‘Nyemɛ ŋa o,

“M dú mɔ sunma m sunmafɔ n na i dú u mɔ,

yiri kɔ yo u atin n dɔŋgu se u a.”

¹¹ Nahɔɔɛ ye m suse am n a, Yohane Nyemɛ Nzue Biɛfɔ n la má abɛŋgu, bo i tara i durunya n nu. Ama, sɔɔɔ kɛɛ bo i ti kaan, Nyemɛ femɛya n nu n tara yiri Yohane.” ¹² Na Yesu akaaki ase ka, “Fite saṅga bo Yohane Nyemɛ Nzue Biɛfɔ n boori Nyemɛ jɔɔɛ kan n bu ni, fa ba ju ni kisa, ye Nyemɛ femɛya n ŋuuri kekereke a, na minɛm afa anyumboro ka bu wura nu de i. ¹³ Nyemɛ nɔɔniɛ kanfɔm kɛɛ, ni Moyisi du mɔ kɛɛɛri Nyemɛ Jɔɔɛ Kadasi n nu fa kɔ Nyemɛ femɛya n su ka, ye Yohane nya baari a. ¹⁴ Nzen am yó bu nɔɔniɛm yarada, Yohane la yiri n bo bu yo kɛɛɛri ka Eliya káaki ba n a. ¹⁵ Bo i koro ka i ti ahin jɔɔɛ n bu, i ti ye ni ka i so i sui na i ti.”

¹⁶ Na Yesu akaaki ase ka, “Ye m fá nzu fa sunsun kabo nyumafɔ ti a? Bu ti ka nbaatuma kan kanm bo bu tana gɔɔɔsu wɔ. Na bu sufere bu bɛŋgu, ¹⁷ bu ŋa, ‘Ya kan tere ama am, ama, am abo má kereba. Ya di sɛɛ jue ama am, ama, am asun má.’ ¹⁸ Deke bo i ti na m se sɔ n la ka, Yohane ba juuri ni, i ciciiri i kɔɔ wɔ, i di má diire, i nu má nzan yiri fieo, nyini ti, na ba se ka ajini wo i ŋu a. ¹⁹ Ama, mini Adamande Wa n ba juuri, na m ni minɛ asaṅga adi, na ya saṅga anu, na ba se ka, ‘Am niɛ, ahin sɔɔɔ n yiri, i ti ayaakpirifɔ wɔ, na i nu nzan nahɔɔɛ su. Wɔ tara lampodefɔm, ni satieyofɔm danfoya.’ Tɔ, minɛm kɛɛ bo bu su Nyemɛ dɛɛ alecira n atin n su ni, bu sayoowam kere ka i ti nahɔɔɛ a.”

Kabo Yesu ŋa miɛ nbem n nufɔm bá ŋu anyumboro barasu ni

²⁰ Miɛm bo Yesu yoori alekutura sam beberebe nu ni, bu minɛm n akaaki má bu wo, nyini ti, na Yesu akan bu ndie, ²¹ i ŋa, “Amberɛ Korazinfɔm, am bá ŋu anyumboro. Amberɛ Besayidafɔm gusu, am bá ŋu anyumboro. Alekutura sam bo m yo maari am ni, má nzen m yoori bu Tiro ni Sidon miɛ kpirim n nu, má minɛm n akaaki bu wo dada kɛɛ na bu fa pirim bɔɔɔ, ni nzuin yo bu yoowa n bo i kere ka bu ahore asaaki, bu satie yoowa n dɛɛ ti ni. ²² Ama, m suse am wɔ lɛɛ, ka, jina cɛɛn, Nyemɛ bá cin am sui tara Tiro ni Sidon dɛɛ satieyofɔm. ²³ Amberɛ Kapenamfɔm gusu, am sunsun ka Nyemɛ bá ye am su kɔ aṅgoro wɔ? Ai, i bá yo am kaan wɔ, na i fá am cɔɔndi kɔ Yiweefɔm Woobiri nu. Alekutura sam bo m yo maari am ni, má nzen m yoori bu Sodom miɛ kpiri n nu, má kisa, miɛ n toko wo bɛɛ haari ni nyuma. ²⁴ Ama, m suse am wɔ lɛɛ, ka, jina cɛɛn, Nyemɛ bá cin am sui tara Sodom dɛɛ satieyofɔm.”

Kabo Yesu jɔɔɛ fa kɔɔri kabo i woowa ti barasu ni

²⁵ Nyini saṅga n na Yesu ase ka, “M Si Nyemɛ, wɔɔɔ ti aṅgoro ni asiɛŋgu kɛɛ Mibiɛ a. M da u asi ka a fa nyini dekem bo alecirafɔm ni sifɔm si má i ni, ayi akere bo bu ti ka nbaatam ni. ²⁶ M Si, i ti nahɔɔɛ wɔ, kabo a koroori ka i yo lɛɛ.”

²⁷ Na wɔ kaaki ase bu ka, “M Si Nyemɛ afa deke kɛɛ awura m saa nu. Be si má Nyemɛ Wa ni, má ka i Si Nyemɛ si i a, na be gusu si má i Si ni, má ka Baa ni si i a, ni minɛm bo Baa n koro ka i yi i kere bu ni, bɛɛ si i a.”

²⁸ Na wɔ kaaki ase ka, “Amberɛ kɛɛ bo am sɔ sɔɔri nɔɔnɔɔ n na am afie ni, am bra m dɔ, na m má am ŋumiyi. ²⁹ Am de m sɔɔri ni, na am ma am wo ti kabo m dɛɛ n ti ni, dama m ti bɛnɛ wɔ, na m yo m ŋu kaan. Mini dɔ ye am nyá ŋumiyi a. ³⁰ Dama kereewa n bo m fa ma am n ti má kekereke, na sɔɔri n gusu bo m fa sɔ am n wo má nɔ.”

Kabo Yesu jɔɔ fa kɔɔri Njumiyi cɛɛn jɔɔre ni

12 Nyini sanɔa n na Yesu ni i susufɔm ni sunati sin alembaa fie be nu, Yudaɔm Njumiyi cɛɛn ni. Na ahɔɛ ati i susufɔm ni, na ba bubu be akpɛɛ. ² Sanɔa bo Farasifɔm ni ŋuuri nyini sɔ ni, na ba se Yesu ka, "Nɛ fɛn. Kabo u susufɔm ni suyo ni, Nyɛmɛ nɔaniɛ kpamaawa n kere ka mǎ be yo sɔ, Njumiyi cɛɛn ni." ³ Na wɔ se bu ka, "Am nya kan mǎ Nyɛmɛ Jɔɔre Kadasi n nu, kabo Fɛmɛ Davidi yo yoori sanɔa bo ahɔɛ tiiri i ni i minɛm na ba si mǎ kabu bu yo ni, nzen sɛ? ⁴ Ahɔɛ n ti, na wɔ kɔ awura Nyɛmɛ Sereebiri Awuru n nu, na wɔ di kpɔkɔ n bo ba fa ama Nyɛmɛ ni, na wɔ ma i minɛm ni be. Ama, am si ka ya dɛɛ atin n su, Nyɛmɛ sayoowa dɔŋguyofɔm ŋgumi ti ye ni ka bu di nyini kpɔkɔ n a. ⁵ Sasu bekun, am nya kan mǎ Nyɛmɛ Jɔɔre Kadasi n nu, kabo Njumiyi cɛɛn n kɛɛ cɛɛn, na Nyɛmɛ sayoowa dɔŋguyofɔm ni saaki Njumiyi cɛɛn n ciire ni, na bu yo bu yoowam Nyɛmɛ Sereebiri Awuru n nu, na be se mǎ bu pui, nzen sɛ? ⁶ M suse am wɔ lɛɛ, ka, deke bo i tara Nyɛmɛ Sereebiri Awuru n wo fɛn. ⁷ Ba kɛɛ i Nyɛmɛ Jɔɔre Kadasi n nu ka, Nyɛmɛ ŋa o, 'M koro aŋunfɔ si tara bo am yo yoowa ma m.' Nzen mǎ am si nyini nɔaniɛ n bu, mǎ am ma mǎ bu di minɛm jɔɔre cin bu sui, bɛɛ bo bu la mǎ ŋgasi be ni. ⁸ Dama mini Adamande Wa ni ti Njumiyi cɛɛn n Mibiɛ n a."

Kabo Yesu tuntuunri sɔkɔ asaa fuin be Njumiyi cɛɛn ni

⁹ Na Yesu ayasu dɔ akɔ awura bu tientienbunɔkɔ sɔkɔ n nu. ¹⁰ Sɔkɔ asaa fuin be woori dɔ. Na mine nbem akoro ka bu sɔ Yesu ŋɛɛ na bu jǎraki i ka na wɔ saaki Njumiyi cɛɛn n ciire ni. Dɔ na ba bisa i ka, "Atin wo nu ka ya koro ma sɔkɔ nya laifiɛ, Njumiyi cɛɛn ni?" ¹¹ Na Yesu abɔ bu nu ka, "Am nu, ŋma ye i bɔɛ ti kun n kpein ye i toori kunma ŋgɔŋgo nu Njumiyi cɛɛn n ye i mi wúra yi mǎ i a? ¹² Adamande tara bɔɛ fieo. Nyini ti, ya dɛɛ atin n su, atin wo nu ka ya yo sakpa Njumiyi cɛɛn ni." ¹³ Na wɔ nya ase sɔkɔ n ka, "Tenɔge u saa ni." Na wɔ tenɔge i saa ni, na i saa n ayo fanga bekun ka nyinga ni. ¹⁴ Dɔ na, Farasifɔm n afite akɔ asɛɛ bu ŋu su, kabo bu yó na bu kun Yesu.

Kabo amusuisufɔ n bo Nyɛmɛ ayi i n ti barasu ni

¹⁵ Sanɔa bo Yesu siiri nu sɔ ni, na wɔ yasu bɛɛ. Na jama beberebe asu i su, na wɔ ma bu tukpakifɔm kɛɛ anya laifiɛ. ¹⁶ Na wɔ kɔkɔ bu ka, mǎ bu ma be si i sɔkɔ nzuin nu. ¹⁷ I yoori sɔ, adena kabo Nyɛmɛ nɔaniɛ kanfɔ Esaya yo jɔkɔri n yo yiiwa a, i ŋa,

¹⁸ "Nyɛmɛ ŋa o,

'M amusuisufɔ bo ma yi i ka i yo m sa koroowa n yaa.

Yiri ye m koro i a, m ahore aɔ i ŋu.

M mǎ m Awiewiɛ n ba wura i ŋu.

Na i kó kan kere durunya n nufɔm kɛɛ

kabo m nahɔɛ atin n ti barasu.

¹⁹ I ni be sé mǎ akuruwa, wara i tíntien mǎ.

I káaki yo mǎ nanɔmiɛ atɔŋberem su.

²⁰ I búbu mǎ janja wura bo wɔ biri,

na i nó mǎ fitana bo i je mǎ nyunyumi.

I wó bɛɛ sɔ

haari na m nahɔɛ atin n bá kunma deke n kɛɛ.

²¹ Na durunya n nufɔm kɛɛ bá ti i duma ni,

na bu yó i tama."

Kabo Farasifɔm tuunri Yesu nzuin ka i ni Sitana dɛɛ ti kun ni

²² Nyini sin na ba fa sɔkɔ be aba Yesu dɔ, ajini ayo i anyinsin ni bobo wɔ. Na Yesu ama wɔ nya laifiɛ, na wɔ koro ajɔɔ, na wɔ ŋu asi. ²³ Na minɛm kɛɛ ayo alekutura, na ba bisa bu ŋuŋu nu ka, "Fɛmɛ Davidi anuma n lɛɛ, nzen

se a?" ²⁴ Ama, Farasifom tiiri so n na ba se ka, "Belazɛbuli bo i ti ajinim kere deɛ femɛ ni, yiri ngumi ma ahin so n n yiko deɛ ti, ye i koro fon yi ajinim n a."

²⁵ Yesu siiri bu sunsunni n so n na wo se bu ka, "Femɛya kere bo i nya kpakpaakiiri nu wieeri, nyini femɛya ni ka ngbɛɛn wo. Awuru, wara miɛ kere gusu bo i nya kpakpaakiiri nu wieeri, nyini awuru, wara miɛ ni sɛndi wo.

²⁶ Nyini ti, nzen ma Sitana bo i ti ajinim kere femɛ n nya fon i ajinim fite minem nu, ma nyini kere ka ba kpakpaaki nu lɛɛ. Ye i yo se ye i femɛya ni koro jina a? ²⁷ To, ye nzen am na Belazɛbuli maari m yiko, ye m fa fon yi ajinim a, ye nma maari am deɛ minem ni yiko ye bu bita fon yi bu n a? Nyini ti, kabo am minem yoori ni, nyini kere ka am la ma nahore. ²⁸ Ama, Nyeme deɛ Awiewie ni ma m yiko ye m fa fon yi ajinim a. Nyini n kere ka Nyeme femɛ wo am nu sunie i minem su lɛɛ.

²⁹ Bekun, i ba yo se ye be koro wura so n fangafɔ dika na i fin i nenge a, ma ka wo tara i fangafɔ acin i nyama ka? Nyini sin na i nya koro fin i nenge bo i wo awuru n nu.

³⁰ So n kere bo i jina ma m sin, i mi ti m kpɔɔ. Na so n kere gusu bo i buka ma m na ya tien minem so n, i mi sandi minem wo. ³¹ Nyini ti, m suse am wo lɛɛ, ka, Nyeme koro fa minem satie kere fa ce bu, haari fa ko sangga ni jore ngbɛɛngbɛɛn kere bo bu jɔjɔri i fa ko Nyeme do, ama, so n kere bo i jɔjɔ wuraari Awiewie Casi ni ngasi nu, Nyeme fa ma i mi ngasi ce ma i. ³² So n kere bo i jɔjɔ wuraari mini Adamande Wa ni ngasi nu, Nyeme fa i mi ngasi ce i. Ama, so n kere bo i jɔjɔ wuraari Awiewie Casi ni ngasi nu, Nyeme fa ma i mi ngasi ce ma i, fite kisa haari fa ko fa ba."

Kabo Yesu na ya fa minem woowa fa si kabo bu ti ni

³³ Na Yesu akaaki ase bu ka, "Baka kere bo i nya ti kpa, su suuwa kpa a, na baka kere gusu bo i nya ti ma kpa, su suuwa tietie wo. Dama baka kere suuwa, ye a fa si kabo i ti a. ³⁴ Ambere burukɔnufom ka woom ni, kabo am ti satieyofom so ni, am yo se koro yo sakpa bekun a? Dama dekem n bo am sunsun bu am ahore su n ye am jɔjɔ bu a. ³⁵ So n kpa ni i deke kpa kere bo i bita i, fa sakpa ba a. Na so n tie gusu ni i deke tie bo i bita i, fa satie ba a. ³⁶ M suse am wo lɛɛ, ka, jina cɛɛn, Nyeme di so n kere jore fa ko jore ngbɛɛngbɛɛn kere bo i yo jɔjɔri i. ³⁷ Dama u nɔɔnie jɔjɔwa ma a fite nu a, na u nɔɔnie jɔjɔwa gusu ma bu di u jore cin u sui a."

Kabo Yesu keteeri ka i yo ma alekutura sa bo bu koro i ni

³⁸ Na Nyeme nɔɔnie kerefom, ni Farasifom nbem ase Yesu ka, "Ya Kerefɔ, ya koro ka a yo alekutura sa be kere ya na ya nu i." ³⁹ Na Yesu ase bu ka, "Ambere nyumafɔ, satieyofom bo am su ma Nyeme ni, ye am koro ka m yo alekutura sa be na am nie a? Ai, m yo ma alekutura sa be na am nu i fieo, ma ka alekutura sa n bo Nyeme yo yoori i maari i nɔɔnie kanfo Jona ni ngumi. ⁴⁰ Dama kabo Jona yo woori jombaa bambaka be kunnu ko juuri lesan, kɔngue ni wiesu ni, so ye mini Adamande Wa ni ba wo asien n bu ko ju lesan, kɔngue ni wiesu a. ⁴¹ Jona yo kaanri Nyeme jore kereeri Ninevafom na ba kaaki bu wo. Jina cɛɛn, bere ba yasu jina na bu jaraki ambere nyumafom, dama kisa, m suse am wo ka, mini tara Jona, ama, am akete ka am kaaki ma am wo. ⁴² Feme bara be yo fiteeri haari i bɔsu Seba wo, na i ba ti Feme Solomon deɛ alecira jɔjɔwa nɔɔnie ni. Jina cɛɛn, yiri ba yasu jina na i jaraki ambere nyumafom nahore su, dama kisa, m suse am wo ka, mini tara Feme Solomon, ama, am ade ma m nɔɔnie ni."

Kabo ajini ba kaaki ba i woobiri dawa na i ti barasu ni

⁴³ Na Yesu akaaki ase bu ka, "Nzen ajini nya fite yakiiri so n, i ko jengbe bara ye boro kpantain nu wo, deke bo nzue wo ma, na i ko nienie woobiri bo i tana yi i numi. Nzen wo nya ma woobiri, ⁴⁴ nyini sangga, a ti ka i na, 'Ma m kpie m nyi ko m woobiri dawa ni.' Na i kaaki ko, i ko nu ka ba kpara dika n nyunyumi, asese deke kere su, be wo ma nu. ⁴⁵ Na i nya ko fa ajinim nso, bo bu ti tie tara yiri ni i tii, na bu kere ba wura woobiri dawa n nu. Nyini sangga, a nu ka so n woowa ayo tie atara kabo i yo ti dawa ni. So ye i ba yo ma ahin nyumafom bo bu satieyo asunnu n a."

Minem bo bu ti Yesu ni, ni i ninbaam nahore su n jore

⁴⁶ Yesu toko wo minem do joko su ni, na i ni, ni i niemam aba aka ajina dasin, na ba se ka bu koro ka bu joko i do. ⁴⁷ Na minem ni kun ase i ka, "Ti fen, u ni, ni u niemam jina dasin koro ka bu joko u do." ⁴⁸ Sokon seeri i so wieeri ni, na Yesu ase i ka, "Ma m kere u bo bu ti m ni, ni m niemam." ⁴⁹ Na wo fa i saa akere i susufom ni, na wo se ka, "Nie fen. M ni, ni m niemam n yaa. ⁵⁰ Dama sokon kere bo i yo m Si Nyeme bo i wo angoro n dee sa koroo-wa, yiri ti m siwa, ni m niwa, ni m ni a."

Mienu fa ko kabo dokokrifo be sandiiri alembaa ni

13 Nyini ceen n na Yesu afite awuru n nu ako atana Galili kunma kpiri n kon su, ka i kan Nyeme jore kere jama ni. ² Na jama beberebe atien bu kon i do. Bu sunnuuri beberebe so n dee ti, na wo wura lee nu atana, na bere aka ajina nzue n kon su. ³ Na wo bo mienu na wo kere bu dekem beberebe. I na, "Dokokrifo be fiteeri so, ka i ko sandi alembaa. ⁴ Sangga bo i wo sandi su ni, na alembaa ni nbem atoto atin n kon, na anumam aba atambu bu ami. ⁵ Na nbem atoto tieka su, deke bo fa sunnu ma ni, fa n sunnu ma n dee ti, wo ce ma, na wo fi, ⁶ ama, wie ba fiteeri agaya ni, na ba waandi, dama bunlui n akpama abi ma. ⁷ Na alembaa ni nbem atoto lobe nu, na lobe n anyi akata bu nu. ⁸ Ama, na alembaa ni nbem atoto asien kpa su, na wo nyi awura mbaa zoi zoi." ⁹ Na Yesu ase bu ka, "Bo i koro ka i ti ahin jore n bu, i ti ye ni ka i so i sui na i ti."

Deke bo i ti na Yesu boori bu mienu n ni

¹⁰ Nyini sin na i susufom n aba i do, aba abisa i ka, "Nzu ti ye a nya ba na a joko minem do, a bo bu mienu a?" ¹¹ Na Yesu abo bu nu ka, "Ambera ye Nyeme ma am asi i femaya n nu asiri jore kere a, ama, bere bo ba ka ni, i ma bu si ma i. ¹² Dama sokon kere bo wo nya deke be Nyeme do na i mi si i bita, Nyeme buka i su wo, na i nya beberebe, ama, bo i si ma i bita, haari ni nyini kaan n bo i la i ni, Nyeme de i do. ¹³ Deke bo i ti na m bo bu mienu n la ka, bu nie wo, ama, bu nu ma pui. Bu so bu sui wo, ama, bu ti ma deke n bo bu so bu sui ka bu ti i n bu. ¹⁴ Bu ti so n dee ti, ye Nyeme nanie kanfo Esaya yo joko niiri bu n a, i na,

'Nyeme na o,
Am so am sui ni nahore su,
ama, am ti ma deke bo am so am sui
ka am ti i n bu.

Am kaaki nie ni nahore su,
ama, am nu ma pui.

¹⁵ Dama ahin minem tii ti kekereke,
ba to bu sui na ma bu ti,
ba kata bu nyumbaa na ma bu nu.

Ma nyini, bu nyumbaa nu i wo,
na bu sui ti,
na bu si bu ahore su,
na bu kaaki bu wo,
na m ma bu nya laifie.'

¹⁶ Ama, ambaere la terefie, dama am nu asi, na am kaaki ti asui. ¹⁷ Nahore ye m suse am n a, Nyeme nanie kanfo ni minem beberebe bo bu yo sa bo i ko atin su Nyeme do n kere koroori ka bu nu deke bo am anu i ni, ama, ba nu ma i, na ba koro ka bu ti deke bo am ati i ni, ama, ba ti ma i."

Kabo Yesu kereeri mienu n bu fa ko dokokrifo n su ni

¹⁸ Na Yesu ase i susufom ni ka, "Am so am sui, na m se am mienu n bu, fa ko dokokrifo n bo i sandiiri alembaa n su. ¹⁹ Nbem de Nyeme nanie n fa ko i femaya n su kabo alembaa n tokoto atin kon n wo. Bu nya tiiri Nyeme

nɔɔɔni n na bu ti má i bu, i ɔɔ má, na Sitana bo i ti ɔɔɔɔ tie ni, bá yi nɔɔɔni n fite bu ahore su, a ɔɔ ka bu wara afi i sa. ²⁰ Nbem gusu de Nyeme nɔɔɔni n kabo aɔɔmbaa ɔɔɔɔɔɔ tieka su n wɔ. Bu nya tiiri Nyeme nɔɔɔni ni, a ɔɔ ka ba de i ndende ni ahorejɔ, ²¹ ama, i da má bu ahore su. Bu kaaki ti ka aɔɔmbaa n bo bu bunlui akpama abi má n wɔ. I woori bu dɔ kaan ɔɔ, na nzen wahara, wara kekereke be ba tuuri bu, fa kɔ bu Nyeme su n su, a ɔɔ ka ba fa ati. ²² Nbem gusu de Nyeme nɔɔɔni n kabo aɔɔmbaa n ɔɔɔɔɔɔ lɔɔɔ nu n wɔ. Bu nya tiiri Nyeme nɔɔɔni ni, a ɔɔ ka bu sunsunni kere wo deke bo bu yó na bu asiri káta su, na bu koro kabo bu yó na bu nyá ajeke kere, na bu ahore bi fa kɔ durunya n nu nengem su, na Nyeme nɔɔɔni n koro da má bu ahore su na i yo juma. Bu ti ka aɔɔmbaa n bo i wura má mbaa n wɔ. ²³ Ama, nbem de Nyeme nɔɔɔni n kabo aɔɔmbaa n ɔɔɔɔɔɔ asien kpa su n wɔ. Bu nya tiiri Nyeme nɔɔɔni ni, na bu de i, na bu fa yo juma, na i yo kperɛ beberebe.”

Miɔɔnu fa kɔ wura mbaa fiiwa ni

²⁴ Na Yesu abo bu miɔɔnu be bekun. I ɔɔ, “Kabo Nyeme Feme bá niɛ i minem su yaa. ɔɔɔɔ be kɔ sandiiri nvoni i fiesu a. ²⁵ ɔɔɔn n be kɔɔɔɔɔ n ɔɔ ɔ, saɔɔga bo ɔɔɔɔ kere ada adaafi ni, na i kɔɔɔɔ be anya ayasu akɔ afa jaɔɔɔɔɔɔɔ nvoni asandi nvoni fie n nu. ²⁶ Saɔɔga bo nvoni n ba fi sukɔ nyinse ni, na jaɔɔɔɔɔɔɔ nvoni n gusu atu asaɔɔga nvoni kpa n nu. ²⁷ Na awurufɔɔɔɔ ni akɔɔɔm aba i dɔ, aba ase i ka, ‘Ya mibiɛ, m ɔɔ ya sandiiri nvoni kpa fie n nu e. Ye jaɔɔɔɔɔɔɔ nvoni n fiteeri ni, kɔ saɔɔgaari nu a?’ ²⁸ Na wɔ kɔ bu nu ka, ‘M kɔɔɔɔ be kɔ yoori nyini a.’ Na i akɔɔɔm n abisa i ka, ‘Ye a koro ka ya kɔ tutu jaɔɔɔɔɔɔɔ nvoni n butu wɔ, nzen se a?’ ²⁹ Na wɔ kɔ bu nu ka, ‘Am yaki i, dama nzen am ɔɔ am tutu jaɔɔɔɔɔɔɔ nvoni ni, am saɔɔga tutu i ni nvoni kpa n kere wɔ. ³⁰ Am ma bu kere saɔɔga nyi, haari nvoni n kpiɛ bá ju. Nyini saɔɔga na m nya se nvoni kpiɛɔɔm ni ka bu kpiɛ i kere na bu cin ɔɔɔɔ jaɔɔɔɔɔɔɔ nvoni n tien i ɔɔɔ yara i ka. Nyini saɔɔga na bu nya tien nvoni kpa ba gɔ m bondo nu.”

Miɔɔnu fa kɔ aɔɔmbaa kaan be jɔɔɔ su

³¹ Na Yesu abo bu miɔɔnu be bekun. I ɔɔ, “Kabo Nyeme femeya n ti yaa, i ti ka aɔɔmbaa kaan kabo nyem mbaa ti n wɔ, bo ɔɔɔɔ be dɔɔɔɔ i fiesu ni. ³² Yiri ti aɔɔmbaam kere kaan, ama, bu nya ba dɔɔɔɔ na i fiiri, i tara toro nyawam n kere bambaka, i koro nyi na i tetereki asambaam bo anumam koro yo bu tieɔɔɔ su.”

Miɔɔnu fa kɔ kɔɔɔɔ ayiri n su

³³ Na Yesu akaaki abo bu miɔɔnu be bekun. I ɔɔ, “Kabo Nyeme femeya n ti yaa, i ti ka ayiri bo bu fa gɔ kɔɔɔɔ samene nu na i yasu ni, na bara be fa gɔɔɔɔ samene beberebe nu, na i kere yasuari n wɔ.”

Deke bo i ti na Yesu boori nyini miɔɔnum ni

³⁴ Ahin n kere, Yesu boori jama n miɔɔnu wɔ. Nahɔɔɔ, i se má bu pui, má ka miɔɔnu ye i bo bu a. ³⁵ I yoori ɔɔ, adena nɔɔɔni n bo Nyeme nɔɔɔni kanfɔ n yo jɔɔɔɔɔɔɔ ni yo yiiwa a. I ɔɔ,
 “Nyeme ɔɔ o,
 ‘M bó bu miɔɔnu wɔ,
 na m má bu si deke n bo ba si má i,
 fite haari durunya n bumboori ni.”

Kabo Yesu kereeri wura mbaa fiiwa n miɔɔnu n bu ni

³⁶ Saɔɔga bo Yesu cin yakiiri jama n na i kɔ wuraari awuru n nu ni, na i susufɔm n aba i dɔ, aba ase i ka, “Ya koro ka a yi jaɔɔɔɔɔɔɔ nvoni n dɔɔ miɔɔnu n bu kere ya.” ³⁷ Na wɔ kɔ bu nu ka, “ɔɔɔɔ n bo i sandiiri nvoni kpa n la mini Adamande Wa ni. ³⁸ Fie n la durunya ni, na nvoni n la minem bo bu fa Nyeme yo bu feme ni. Na jaɔɔɔɔɔɔɔ nvoni n la Sitana dɔɔ minem ni. ³⁹ Ye kɔɔɔɔ n bo i fa jaɔɔɔɔɔɔɔ nvoni n saɔɔga nvoni kpa n nu n la Sitana. Nvoni kpiɛ saɔɔga n la durunya n awieeri, ye nvoni n kpiɛɔm la Nyeme merékem ni. ⁴⁰ Kabo bu tientieɔɔni jaɔɔɔɔɔɔɔ nvoni n ɔɔɔ, na bu yaraari i ni, ɔɔ ye i bá yo durunya n awieeri a. ⁴¹ Mini Adamande Wa ni súnma Nyeme merékem, na bu bá tambu yi satieyofɔm kere, ni deke kere bo i wura minem konvi na bu yo satie. ⁴² Na Nyeme

merekem ni fá bu tu cɛɛma sin nu, dɔ na bu sún, na bu kán bu saa. ⁴³ Na bo bu yo Nyɛmɛ sa koroowa n yiri nya yo wein ka wiɛ, bu Si Nyɛmɛ fɛmɛya n nu. Bo i koro ka i ti ahin jɔrɛ n bu, i ti ye ni ka i so i sui na i ti.”

Miɛnu fa kɔ ajɛkɛ n bo bu fundu seeri n su ni

⁴⁴ Na Yesu akaaki abo bu miɛnu be bekun. I ɲa, “Kabo Nyɛmɛ Fɛmɛ niɛ i minɛm su yaa, i ti kabo sɔɔɔ be kɔ ɲuuri ajɛkɛ be, bo ba fundu i ase fie be nu n wɔ. I ɲuuri i sɔ n na wɔ kaaki akata su, na ahorejɔ aba i dɔ agaya, na wɔ kɔ atɔ i neŋge kɛrɛ bo i la i ni, na wɔ kpɛ i nyi aba ato nyini asien ni.”

Miɛnu fa kɔ afere fofoe be bo i la anyunuyi agaya n su ni

⁴⁵ Na Yesu akaaki ase ka, “Bekun, kabo Nyɛmɛ Fɛmɛ niɛ i minɛm su yaa, i ti kabo watafɔ be bo i nati niɛniɛ afere fofoem bo bu la anyunuyi agaya na i to n wɔ. ⁴⁶ Saŋga bo i ba kɔ ɲuuri be bo i la anyunuyi na i la gɔ agaya ni, na wɔ kɔ atɔ i neŋge kɛrɛ, na wɔ fa ato i.”

Miɛnu fa kɔ jombaa tarafɔm diɛndiɛ su ni

⁴⁷ Na Yesu akaaki ase ka, “Bekun, kabo Nyɛmɛ Fɛmɛ niɛ i minɛm su yaa, i ti ka diɛndiɛ be bo bu fa sandiiri nzue nu, na bu taraari jombaa barasu barasu kɛrɛ n wɔ. ⁴⁸ Saŋga bo diɛndiɛ n yiiri ni jombaam ni, na ba cin i afite kperɛ su, na ba tana ka bu yi yi jombaam ni. Bo bu nya ɲuuri ka bu ti kpakpam ni, na bu fa bɛrɛ ji bu jombaa tara bɔɔɔm nu. Na bu nya fa bo bu ti má kpam fikindi tu. ⁴⁹ I bá yo sɔ ɔ, durunya n awieeri, Nyɛmɛ má i merekem ni nati ba yi satieyofɔm n fite bo bu yo sa bo i kɔ atin su Nyɛmɛ dɔ nu, ⁵⁰ na i fa satieyofɔm ni tu cɛɛma sin nu. Dɔ na bu sún, na bu kán bu saa.”

Miɛnu fa kɔ neŋge fɔfɔrɛ ni neŋge dawa su ni

⁵¹ Na Yesu abisa bu ka, “Am ati ahin miɛnu n kɛrɛ bu?” Na ba bɔ i nu ka, “Ya ti i bu.” ⁵² Na Yesu ase bu ka, “Tɔ, sɔɔɔ kɛrɛ bo i kere Nyɛmɛ nɔɔniɛ ni, na i siiri kabo Nyɛmɛ Fɛmɛ atin ti barasu, i mi ayo ka awurufɔbiɛ bo i yi i neŋge fɔfɔrɛ ni i neŋge dawa fite i neŋge woobiri sɔɔ n nu, na i fa ma minɛm wɔ.”

Kabo Yesu ɲa Nyɛmɛ nɔɔniɛ kanfɔ la má jirima i bɔsu ni

⁵³ Saŋga bo Yesu boori nyini miɛnu kɛrɛ kɔ wieeri ni, na wɔ yasu dika n nu dɔ. ⁵⁴ Na wɔ kpɛ i nyi akɔ i bɔsu. Na wɔ kan Nyɛmɛ jɔrɛ akere minɛm, bu tientienbunɔɔ sɔɔ n nu. Na bo bu tiiri i kereewa n kɛrɛ ayo alekutura. Na ba bisa bu ɲuɲu nu ka, “Nifansu ye ahin sɔɔɔ n nyaari nyini alecira n ni yiko koro yo nyini alekutura sam n a? ⁵⁵ Má kampa n wa n lɛɛ? Má i ni la Mariya a? Má Yakobo, ni Yosefu, ni Simon, ni Yudasi n gɔɔɔ n lɛɛ? ⁵⁶ Am niɛ e. Má i niɛma nbaram kɛrɛ wo ya nu fɛn n a? Ye nifansu ye ahin sɔɔɔ n kɔ sɔɔɔɔɔnri i si n kɛrɛ a?” ⁵⁷ Na ba bu i ɲgbɛɛn. Na Yesu ase bu ka, “Deke n kɛrɛ bu ma Nyɛmɛ nɔɔniɛ kanfɔ jirima a, má ka i bɔsufɔm, ni i gisannufɔm ɲgumi dɔ.” ⁵⁸ I bɔsufɔm ayo má i yarada n dɛɛ ti, wɔ yo má alekutura sam beberebe dɔ.

Kabo bu kuunri Yohane Nyɛmɛ Nzue Biefɔ n barasu ni

14 Nyini saŋga ni, na Fɛmɛ Herode ati Yesu ɲga. ² Na wɔ se i nkpiɛnkpiɛnm bo bu wo i nyunu n ka, “Yohane Nyɛmɛ Nzue Biefɔ n lɛɛ, ye wɔ teŋge i yiwee n nu a, nyini ti ye i la yiko koro yo nyini alekutura sam kɛrɛ a.” ³ Fɛmɛ Herode yo ma bu taraari Yohane nyiiri i wɔ, dama yiri Fɛmɛ Herode yo fiinri i gɔɔɔ Filipu yi Herodiya jaari wɔ. ⁴ Má pui ti, Yohane yo seeri Fɛmɛ Herode ka, “Nyɛmɛ nɔɔniɛ kpamaawa n kere ka a la má atin ka a fa u gɔɔɔ yi ja i ɲgɔɔ su.” ⁵ Má Fɛmɛ Herode yo koroori ka i kun Yohane wɔ, ama, i soroori Yudafɔm jama n wɔ, dama ba se ka Yohane ti Nyɛmɛ nɔɔniɛ kanfɔ ɔ. ⁶ Na Fɛmɛ Herode baawu cɛɛnkpiri di cɛɛn, na Herodiya wa sunɲuru agɔ agɔrɛ fɛmɛ ni i jama n kɛrɛ nyunu, na fɛmɛ n ahore ajɔ. ⁷ Nyini ti, na wɔ tan ndiɛ ase sunɲuru n ka, “Deke kɛrɛ bo a koro, se m, na m má u.” ⁸ Na sunɲuru n ni ase i ka i kɔ se ka i koro Yohane Nyɛmɛ Nzue Biefɔ n tii-awa a. Na wɔ kɔ ase fɛmɛ n ka, “M koro ka na a fa Yohane Nyɛmɛ Nzue Biefɔ n tiiawa ma m perɛntɛ nu kisa kisa.” ⁹ Fɛmɛ n tiiri sɔ ni, na i ahore asaaki, ama, ndiɛ n bo i taanri i jama n nyunu n dɛɛ ti, wɔ koro akaaki má i

ככ. Na wɔ ma ככ ka bu yo sunɔguru n koroowa ma i. ¹⁰ Nyini ti, na wɔ ma bu akɔ akpɛ Yohane tii dansaraka sɔɔ n nu dɔ. ¹¹ Na ba fa i tiiawa n ada pɛrɛntɛ n nu, aba ama sunɔguru ni, na yiri gusu afa akɔ ama i ni. ¹² Na Yohane susufɔm n aba afa fuin n akɔ ase i, na ba kɔ ama Yesu labari.

Kabo Yesu maari nbiesɔm akpii nnu ni bu minɛm diire ni

¹³ Yesu tiiri Yohane n jɔrɛ labari n sɔ ni, na wɔ fa lee akɔ deke bo minɛ n wo má, i ni i susufɔm nɔgumi. Minɛm tiiri sɔ ni, na ba fite miɛ miɛm su anati bu jaa su, asa i su. ¹⁴ Saɔga bo Yesu kɔ fiteeri lee n nu ni, na wɔ nɔ jama beberebe, na wɔ si bu aɔunfɔ, na wɔ ma tukpakifɔm bo bu woori dɔ n anya laifɛ. ¹⁵ Nyini cɛɛn n naasɔ saɔga, na i susufɔm n aba i dɔ, aba ase i ka, "Kisa wiɛ atɔ, ya wo boro gusu wɔ lɛɛ. Ma minɛm n atin na bu kɔ miɛ kunnu, na bu kɔ nya diire be to di." ¹⁶ Na Yesu ase bu ka, "I ti má deke bo bu kɔ pui, amberɛ mmɔɔ ni am tii nya deke be ma bu na bu di." ¹⁷ Na ba se i ka, "Deke bo ya la i fɛn n kɛrɛ ti kpɔkɔ nnu wɔ, ni jombaa nnyɔ." ¹⁸ Na wɔ se bu ka, "Am fa bu ba ma m fɛn." ¹⁹ Na wɔ ma minɛm ככ ka, bu tantana wura fiefieewa n su. Na wɔ fa kpɔkɔ nnu ni, ni jombaa nnyɔ ni, na wɔ ye i tii su aɔgoro na wɔ da Nyɛmɛ asi. Na wɔ nya akpɛkpɛ kpɔkɔ n nu afa ama i susufɔm ni, na bɛrɛ gusu afa ama minɛm ni. ²⁰ Na sɔkɔ kɛrɛ adi, na bu kunnu ayi. Na i susufɔm n atambu kpɔkɔ ni jombaa sinsin n bo bu diiri na i kaari ni, na ba nya kandɛ buru ni nnyɔ. ²¹ Minɛm bo bu diiri kpɔkɔ n ni jombaa n kɛrɛ kɔ yasuri nbiesɔm akpii nnu wɔ, ba kan má nbaram ni nbaatumam awura má nu.

Kabo Yesu natiiri nzue su ni

²² Nyini sin na Yesu ama i susufɔm n awura lee n nu na bu du i mɔ kpɛ kɔ kunma kpɛri n buekun, na yiri aka na i kaari jama ni. ²³ I kaariiri jama n wieeri ni, na wɔ fun akɔ kpɛrɛ be su i nɔgumi ka i kɔ sere Nyɛmɛ. Haari wiɛ ba tɔkri kɛrɛ, i toko wo dɔ i nɔgumi. ²⁴ Nyini saɔga na lee n yiri wo nzue n afiɛn dede dɔ, na nzue nyama sukpara i, dama aɔjuma sun bu kɔ bu sin wɔ. ²⁵ Na fa kɔ akɔnyuma ciciri su, na wɔ nati nzue n su suba bu dɔ. ²⁶ Saɔga bo bu nɔuri ka i nati nzue n su ni, na sɛrɛ ati bu agaya, bu nɔ, "Nɔumi lɛɛ o." Na ba bo awie, sɛrɛ n dɛɛ ti. ²⁷ Kpɛnga na Yesu ajɔkɔ bu dɔ, na wɔ se bu ka, "Am ma am ahore si, mini a, má am soro sɛrɛ."

²⁸ Na Petoro ase i ka, "M Mibiɛ, nzen i ti wɔkɔ nahɔrɛ su a, se m ka m nati nzue n su bra u dɔ." ²⁹ Na Yesu ase i ka, "Bra." Na Petoro afite lee n nu sunati nzue n su sukɔ Yesu dɔ. ³⁰ Ama, saɔga bo i nɔuri ka aɔjuma ni sukpɛ agaya sɔ ni, na sɛrɛ akaaki ati i, kpɛnga i suwura nzue n bu. Na wɔ bo awie ase ka, "M Mibiɛ, de m tii ji." ³¹ Kpɛnga na Yesu alaandi i saa aso i nu, na wɔ se i ka, "Wɔkɔ, u yarada n ti kaan sɔ. Nzu ti ye u sunsunni ti nnyɔ nnyɔ a?" ³² Na bu nnyɔ n kɛrɛ awura lee n nu, na aɔjuma n atara. ³³ Na i susufɔm bo bu wo lee n nu n kɛrɛ akan-si i, bu nɔ, "A ti Nyɛmɛ Wa a, nahɔrɛ su."

Kabo Yesu ma tukpakifɔm beberebe nyaari laifɛ ni

³⁴ Na ba kpɛ nzue n aba aju awɔrɛ n bo bu fere i ka Genesareti ni. ³⁵ Na dɔfɔm asi ka Yesu lɛɛ, na ba sunma akɔ ase awɔrɛ n nufɔm kɛrɛ, na ba fa tukpakifɔm kɛrɛ aba Yesu dɔ, ³⁶ na ba sere i jande ka i ma bu fa bu saa kan i tanlɛɛ n jaa bu. Na bo bu yoori sɔ n kɛrɛ anya laifɛ.

Yudafɔm nana sayoowa jɔrɛ

15 Na Farasifɔ nbem, ni Yudafɔm Nyɛmɛ nɔaniɛ kerefɔm afite Yerusalem miɛ kpɛri n nu aba Yesu dɔ, aba abisa i ka, ² "Nzu ti ye u susufɔm n akete ya nam sayoowa n a? Dama bu nɔmisi má bu saa ka, na bu nya di diire." ³ Na Yesu abɔ bu nu ka, "Nzu ti ye am akete Nyɛmɛ nɔaniɛ maawa n ye am su am dɛɛ sayoowam su a?" ⁴ Dama Nyɛmɛ ama ככ ka, 'Bu u si, ni u ni.' Ye wɔ kaaki ase ka, 'Sɔkɔ kɛrɛ bo i jɔkɔri i si, ni i ni jɔrɛ tie, wɔ yo daka ka bu kun i mi.' ⁵ Ama, amberɛ kere ka nzen sɔkɔ be la deke be bo i ti ye ni ka i fa buka i si, ni i ni, i koro se bu ka, 'Deke bo má m nɔ m fa ma am ni, ma fa ayi saraka ama Nyɛmɛ.' ⁶ Am suse ka i mi koro kpɛ i si, ni i ni n nyini deke n lɛɛ. Nyini n kere ka am abu Nyɛmɛ dɛɛ nɔaniɛ ni nɔgbeen lɛɛ, ye am su am dɛɛ sayoowam n su a. ⁷ Amberɛ burukɔkɔnufɔm ni, nahɔrɛ ye Nyɛmɛ nɔaniɛ kanfɔ Esaya yo kaanri am jɔrɛ n a. Wɔ kɛrɛ i kadasi n nu ka, Nyɛmɛ nɔ o,

⁸ Ahin minem ni, bu ma m jirima bu כַּכּ nu bere wɔ,
ama, i wo má bu ahore su.

⁹ Bu kansu m ngbɛɛn wɔ,
dama bu kere mine adamande dɛɛ kereewam wɔ,
na bu se ka nyini kereewa n fite Nyeme dɔ wɔ.”

Kabo Yesu ɛa diire diiwa koro yo má כַּכּ fin ni

¹⁰ Na Yesu afere jama n aba i bi, na wɔ se bu ka, “Am so am sui na am ti jɔre n bo m sujɔɔ i ma am n bu. ¹¹ Má diire bo i wura כַּכּ כַּכּ nu n yo i fin a, ama, jɔɔwɔ bo i fite כַּכּ כַּכּ nu ni, yiri yo i fin a.”

¹² Na i susufɔm n aba i dɔ, aba abisa i ka, “A si ka u jɔre n bo a jɔɔri i n asun má Farasifɔm n nu e?”

¹³⁻¹⁴ Na Yesu ase i susufɔm n ka, “Má am כַּכּ bu nu, bu ti ka anyinsinm wɔ. Anyinsin gusu nya bitaari i bɛngu anyinsin n kpama, bu kere kɔ to kunma nu wɔ. Baka kere bo m Si Nyeme bo i wo aɔgoro n ata má i, i cín tu i wɔ.”

¹⁵ Na Petoro ase i ka, “Kere ya anyunderɛ n bu, bo a ɛa כַּכּ כַּכּ anie jɔɔwɔ yo i fin ni.” ¹⁶ Na Yesu abisa bu ka, “Nka amberɛ gusu ati má jɔre n bu lɛɛ? ¹⁷ Deke bo i wura כַּכּ כַּכּ nu, wura i kunnu wɔ, na i kɔ je yi i, má wɔ?”

¹⁸ Ama, jɔɔwɔ bo i fite כַּכּ כַּכּ nu fite i ahore su wɔ, nyini yo i fin a. ¹⁹ Dama deke bo i wo כַּכּ ahore su ma i sunsunni tie a. I koro ma i nati sukun minem, na i suyo sakaraya, na i susaaki ajaa ciire, na i suwɔ, na i nati sudi kɔre daani, na i nati susaaki minem duma. ²⁰ Nyini dekem kere koro yo כַּכּ fin a. Ama, nzen כַּכּ di diire na wɔ ɛmisi má i saa, i yo má i fin.”

Kabo bara bo i ti má Yudafo yoori Yesu yarada ni

²¹ Na Yesu afite bere ako awɔre n bo i dodo Tiro ni Sidon mie kpirim ni. ²² Na bara be aba Yesu dɔ, i ti má Yudafo, i ti Kananafɔ wɔ, bo i fite nyini awɔre n nu. Na wɔ bo afere Yesu, ase i ka, “M Mibie, Feme Davidi anuma, si m aɔunfo. Ajinim wo m wa baabara ɛu, sukere i yaari agaya.” ²³ Ama, Yesu abo má i nu. Na i susufɔm n aba i dɔ, aba asere i jande, ase i ka, “Fɔn bara n na i kɔ. Nie kabo i su ya su, yo naɛmie barasu a.” ²⁴ Na Yesu ase ka, “Nyeme asunma m Yisarelifɔm bo bu ti ka nbɔem na ba mini ni ɛgumi dɔ a.” ²⁵ Na bara n aba akutu i nyunu, ase i ka, “M Mibie, buka m.” ²⁶ Na Yesu ase i ka, “I ti má ye ni ka, a fa nbaatumam diire na a fa ma caam.” ²⁷ Na bara n ase i ka, “M Mibie, a la nahɔre, ama, haari ni nyini mmɔɔ, caam n tambu diire n bo bu fɔm di, na i tɔtɔ asienɔu n na bu fa di.” ²⁸ Na Yesu ase i ka, “A ti bara yaradayofɔ wɔ, nahɔre su. Nyini ti, kabo a koro ni, i yó sɔ ma u a.” Dika n nu bere, na i wa n anya laifie.

Kabo Yesu ma mine beberebe nyaari laifie barasu ni

²⁹ Na Yesu afite bere, asu Galili kunma kpiri n su, na wɔ kɔ afun atana buka be su. ³⁰ Na jama beberebe afa wɔbukam, ni anyinsinm, ni bo bu saam ni bu jaam awu ni, ni bobom, ni tukpakifɔm beberebe, ka i ma bu laifie, na wɔ ma bu anya laifie. ³¹ Na minem n ayo alekutura, ni kabo bu ɛuuri ka bobom sujɔɔ, na minem bo bu saam ni bu jaam awu n anya laifie, na wɔbukam sunati, na anyinsinm sunu asi ni, na ba kansu Nyeme n bo bere Yisarelifɔm su i ni.

Kabo Yesu maari nbiesɔm akpii nna ni bu minem diire ni

³² Na Yesu afere i susufɔm ni, na wɔ se bu ka, “Ahin jama n la m aɔunfo, dama i nyuma lesan lɛɛ bo bu wo m dɔ na bu la má deke bo bu di. M koro má ka m yaki bu na bu kɔ awuru ni ahɔɛ, má nyini, bu nbem tɔ cin atin nu wɔ.” ³³ Na i susufɔm n abisa i ka, “Ye nifansu ye ya nyá diire ma ahin jama beberebe n sɔ n na bu di na bu kunnu yi a?” ³⁴ Na Yesu abisa bu ka, “Am la kɔkɔ nyɛ wɔ?” Na ba kɔ i nu ka, “Ya la kɔkɔ nso wɔ, ni jombaa kan kan nbem.” ³⁵ Na Yesu ama jama n kɔ ka bu tana asienɔu. ³⁶ Na wɔ fa kɔkɔ nso n ni jombaa ni, na wɔ da Nyeme asi, na wɔ kpiɛkpiɛ i nu, na wɔ fa ama i susufɔm ni, na bere gusu afa ama jama n ka bu di. ³⁷ Bu kere diiri, na bu kunnu ayi. Na i susufɔm n atambu sinsin kaawa n kandie nso. ³⁸ Minem bo bu diiri diire ni, nbiesɔm ɛu-

mi ko yasuuri akpii nna a, ba kan má nbaram ni nbaatumam awura má nu. ³⁹ Na Yesu anya kaari jama ni, na ba ko awuru, na wo nya awura lee nu, ako awore n bo bu fere i ka Magadan n nu.

Kabo Yesu keteeri ka i yo má alekutura sa bo bu koro i ni

16 Na Farasifom, ni Sadusifo nbem aba Yesu do, na ba koro ka bu so i nge. Nyini ti, na ba se i ka i yo alekutura sa be bo i kere ka i yiko n fite Nyeme do. ² Na Yesu ase bu ka, "Sanja bo wie nya ba sutu, na am nju ka angoro n kere ayo kokore, a ti ka am na, 'Ahunma dika ni bo, dama i ti kokore wo.'" ³ Nzen ngarama fuun, na am nju ka angoro asanja kokore ni biri, a ti ka am na, 'Nyuma nzue to.' Am koro nie angoro n na am si sa bo i ba yo, ama, am koro si má sam bo bu suyo jina n nu n yiri bu. ⁴ Ambere nyumafu, satieyofom bo am su má Nyeme ni, ye am koro ka m yo alekutura sa be na am nie? Ai, m yo ma alekutura sa be na am nju i fieo, má ka alekutura sa n bo Nyeme yo yoori i maari Jona ngumi ni." I seeri so wieeri ni, na wo yaki bu, na wo ko.

Bokkwa fa ko Farasifom ni Sadusifom dee kereewam n su

⁵ Sanja bo Yesu susufom n kpie ko juuri kunma kpri n bue kun do ni, na bu wara afi diire sa, ba bita má kponu nu. ⁶ Na Yesu ase bu ka, "Am si am nju sa ni Farasifom ni Sadusifom dee kponu ayiri n bo bu fa go kponu nu na i yasu ni." ⁷ Na ba se bu nju nu ka, "Ya bita má kponu aba má n dee ti, ye i se so n a." ⁸ Na Yesu afa nu kabo i susufom n sujjo bu nju nu ni, na wo se bu ka, "Ambere bo am yarada n ti kaan so ni, nzu ti ye am sujjo am nju nu ka am bita má kponu a?" ⁹ Am nya ti má sa n bu, nzen se? Am tenge má su ka m yo faari kponu nnu kpiekpie maari mine akpii nnu? Ye bo i kaari ni, kandie nye ye am sasaari a? ¹⁰ Ye kponu nso n bo m yo fa kpiekpie maari mine akpii nna n di? Kandie nye ye am sasaari a? ¹¹ Ye nzu ti ye am si má ka m sujjo má kponu jore a? M na am si am nju sa ni Farasifom ni Sadusifom dee kponu ayiri n bo bu fa go kponu nu na i yasu ni." ¹² Na ba nya asi ka i suse má bu ka bu si bu nju sa ni Farasifom ni Sadusifom dee kponu ayiri n wo, ama, i na bu si bu nju sa fa ko bu kereewa n dee atin su wo.

Kabo Petoro kereeri ka Yesu ti barasu ni

¹³ Sanja bo Yesu fa ba juuri Sizariya Filipiya dee mie kan kanm su ni, na wo bisa i susufom ka, "Minem fa mini Adamande Wa n bu nma a?" ¹⁴ Na ba bo i nu ka, "Nbem na woko la Yohane Nyeme Nzue Biefo n a, nbem na woko la Nyeme nkanie kanfo Eliya, nbem na woko la Nyeme nkanie kanfo Jeremiya, ye nbem gusu na a ti dawa dee Nyeme nkanie kanfo nyingam n kun wo." ¹⁵ Na wo nya abisa bu bekun ka, "Ye ambere fa m bu nma a?" ¹⁶ Na Simon Petoro abo i nu ka, "Woko ti Kristo Tiidefo n a, Nyeme n bo i wo bere sanja kere n dee Wa ni." ¹⁷ Na Yesu ase i ka, "Simon Jona wa, terefie wo u do. Dama má adamande yiiri ahin jore n bu kereeri u ka a jjo a, ama, m Si Nyeme bo i wo angoro ni yi kereeri u a. ¹⁸ Nyini ti, m suse u wo lee ka, woko ti Petoro a, u duma bu la ka yabue ni. Nyini yabue n su ye m ma m jama minem kere jina a, na yiwee mmoko koro yo má bu pui. ¹⁹ M fa Nyeme femeya n ano kadambaam ma u, na deke kere bo a ma minem atin ka bu yo i durunya n nu fen, i ti so wo lee, Nyeme do. Na deke kere bo a ma má minem atin ka bu yo i durunya n nu fen, i kaaki ti so wo lee, Nyeme do." ²⁰ Nyini sin, na Yesu aboko i susufom ni ka má bu ma be si ka yiri ti Kristo Tiidefo n a.

Kabo Yesu jjo fa koro i yiwee n su ni

²¹ Fite nyini sanja n fa ko, na Yesu abo i bu sukere i susufom n ka, "Wo yo daka ka m ko Yerusalem na m ko di wahara dnggu fite Yudafo nkpikpienm, ni Nyeme sayoowa dngguyofu nkpikpienm, ni Nyeme nkanie kerefo do na bu kun m. Ama, na i lesan een, na Nyeme má m tenge m yiwee n nu." ²² Na Petoro afa i ako aheme, na wo jarki i ase i ka, "M Mibie, má a se ka a se so, Nyeme yo u kisi ni nyini sa ni. Nyini koro yo má een be da." ²³ Na Yesu ace anie Petoro na wo tien i nju ase i ka, "Sitana, fa cinsi m bi bere. A sukanda m atin wo. A sunsun má kabo Nyeme sunsun ni. A sunsun kabo adamande sunsun n wo."

²⁴ Na Yesu ase i susufom n ka, "Soko kere bo i koro ka i su m su, wo yo daka ka i mi wara fi i tienngu sa koroowa sa, na i fa i yiwee baka jaanu n so, na i su m su. ²⁵ Dama soko kere bo i koro ka i fa i ngoko fie, i mi ba fun i. Ama,

ḥḥḥ kere bo i ḥḥḥ i ḥḥḥ mini ni m labari kpa n dee ti, i mi nyá ḥḥḥ. ²⁶ Nzen ḥḥḥ nyaari durunya n nu deke n kere, na i fuunri i ḥḥḥ, i kperere la ḥḥḥ? Nzu deke ye ḥḥḥ fá kaaki i ḥḥḥ a? ²⁷ Dama mini Adamande Wa ni bá ba ni m Si Nyeme jirima woowa n nu, ni i merékem ni, na m nyá ḥḥḥ kere kaari, kabo i juma, wara i sayoowa ti barasu. ²⁸ Nahore ye m suse am n a, am nbem wo fen bo am wu má, má ka am aba anu ka mini Adamande Wa ni suba ka m bá nie m femeya n su.”

Kabo Yesu ḥḥḥ kaakiiri wo barasu ni

17 Lesen ceen sin na Yesu afa Petoro, ni Yakobo, ni yiri Yakobo niema Yohane, afun ako buka lenlenge be su, bu ni yiri ḥḥḥ. ² Bu woori do n na ba ḥḥḥ ka i ḥḥḥ akaaki wo, na i nyunuawa aje ka wie, na i tanlee n akaaki fofoe papasi. ³ Do na ba ḥḥḥ mine nnyo nbem atie bu ḥḥḥ, na bu ni Yesu subo anzama, bere la Moyisi ni Eliya, dawa dee Nyeme nchanie kanfom ni. ⁴ Na Petoro ase Yesu ka, “M Mibie, i ti kpa ka na ya wo fen. Nzen má a soro su, m bó nambue nsan fen, u dee kun, Moyisi kun, na Eliya gusu dee kun.” ⁵ Sanja bo i jina wo jḥḥḥ su n na yinyingu papasi akata bu ḥḥḥ, na ba ti akonvi be ḥḥḥ yinyingu n nu, na wo jḥḥḥ bu do, i ḥḥḥ, “M wa koroowa lee bo m ahore aje i ḥḥḥ. Am de i nchanie.” ⁶ I susufom n tiiri akonvi ni ḥḥḥ so ni, na sere ati bu agaya, na ba butu asienḥḥḥ. ⁷ Na Yesu aba afa i saa akan bu, na wo se ka, “Má am ma sere ti am, am yasu.” ⁸ Na ba ye bu tii su anie, ba ḥḥḥ má ḥḥḥ be kun, má ka Yesu ḥḥḥ.

⁹ Na sanja bo bu ba sujura buka n su ni, na Yesu abḥḥḥ bu ka, “Má am be se ka i bo sa n bo am anu i n sufa kere ḥḥḥ be, haari fa ko sanja bo mini Adamande Wa ni bá wu na Nyeme bá ma m tenge m yiwee n nu ka.” ¹⁰ Do na i susufom n abisa i ka, “Ye nzu ti ye Nyeme nchanie kerefom n bita jḥḥḥ ka wo yo daka ka Eliya dú ḥḥḥ ba ka, ye Kristo Tiidefo ni bá ba n a?” ¹¹ Na wo ḥḥḥ bu nu ka, “I ti nahore wo ka, Eliya dú ḥḥḥ ba na i bá sere deke n kere su. ¹² Ama, m suse am wo lee, ka, Eliya adu ḥḥḥ aba, na minem asi má i, na ba yo i kabo bu koro. So ye mini Adamande Wa n gusu bá di wahara minem saa nu a.” ¹³ Do na i susufom n anya asi ka i jḥḥḥ Yohane Nyeme Nzue Biefo n dee jore wo.

Kabo Yesu fon yiiri ajini fiteeri baa be ḥḥḥ ni

¹⁴ Sanja bo Yesu ni i susufom nsanm ni kpieeri bu nyi ba juuri jama n bi ni, na ḥḥḥ be aba akutu i nyunu, ¹⁵ ase i ka, “M Mibie, si m wa baabieso n anunfo. I to ḥḥḥḥi wo, bo i di wahara agaya. Sanja kere bo i nya ba yasu i ḥḥḥ, i fa i wura sin nu wo, wara nzue nu. ¹⁶ Ma fa i aba u susufom n do lee ka bu ma i nya laifie, ama, ba koro atuntun má i na i nya laifie.” ¹⁷ Na Yesu ase bu ka, “Amaa. Amberere satieyofom, am la má yarada fieo. Nyuma sa ye m wo am do fen a? Ye m yó sawore ni amberere ko ju se wo? Am fa baa n ba ma m fen.” ¹⁸ Na Yesu atien ajini n ḥḥḥ, na wo fite ayaki baa ni. Dika n nu bere, na baa n anya laifie.

¹⁹ Nyini sin na Yesu susufom n aba i do, bere ḥḥḥ, aba abisa i ka, “Nzu ti ye yere akoro afon má nyini ajini n a?” ²⁰ Na Yesu abo bu nu ka, “I fite ka am yarada n ti kaan so n dee ti a. Nahore ye m suse am n a, nzen am yoori Nyeme yarada bo i ko juuri kabo nyem mbaa ti ni mmḥḥ, am koro se nyini buka n ka, ‘Fite fen ko do,’ na i ko. Deke wo má bere bo i yó kekereke ma am. [²¹ Ama, nyini ajini n ḥḥḥ so koro fite yaki má ḥḥḥ ḥḥḥen so, má ka nyemesere ni ḥḥḥ cici.]”

Kabo Yesu jḥḥḥ fa ḥḥḥḥi i yiwee n su bekun ni

²² Sanja bo i susufom ba tieenri bu ḥḥḥ Galili awore n nu ni, na Yesu ase bu ka, “Bu bá to mini Adamande Wa n ma mine nbem, ²³ na bu kún m, ama, bu kuunri m wieeri, i lesan ceen, Nyeme má m tenge m yiwee n nu.” I jḥḥḥḥi so ni, na i susufom n ahore asaaki agaya.

Kabo Yesu ḥḥḥḥi Nyeme Sereebiri Awuru n nu lampo kaari ni

²⁴ Sanja bo Yesu ni i susufom n ba juuri Kapenam mie kpiri n nu ni, na Nyeme Sereebiri Awuru n nu lampodefom n aba Petoro do, aba abisa i ka, “Am kpien n to Nyeme Sereebiri Awuru n nu lampo kaari, nzen i to má?” ²⁵ Na Petoro abo i nu ka, “I to wanla.” Sanja bo Petoro ko juuri awuru n nu n na Yesu adu ḥḥḥ abisa i do ka, “Si-

mon, ye wɔɔ ɔa se wɔ? Njam tɔ lampo ɔwaa ma durunya n nu fen nfemem a, mienbaam nzen wɔɔɔm?" ²⁶ Na Petoro abɔ i nu ka, "Wɔɔɔm." Na Yesu ase i ka, "Nzen i nya tiiri sɔ de, mienbaam tɔ má læ. ²⁷ Ama, yere koro má ka ya wura bu ɔgasi nu. Nyini ti, kɔ kunma kpiri n nu na a kɔ fa u kuwa n ji nu, jombaa kere bo a du mɔ taraari i, nie i kɔɔ nu, a ɔú ɔwaa bo i ju mini ni wɔɔɔ deɛ Nyeme Sereebiri Awuru n nu lampo ɔwaa tɔ. Fa i na a fa kɔ tɔ mini ni wɔɔɔ tii su kaari."

Kabo Yesu kereeri sɔɔ bo i tara bu kere ni

18 Nyini sanɔa ni, na Yesu susufɔm n aba i dɔ, aba abisa i ka, "Njma yo ya kere tii Nyeme femeya n nu a?" ² Dɔ na Yesu afere baa kaan be, aba ajina bu afien. ³ Na wɔ se ka, "Nahɔre ye m suse am n a, am wúra má Nyeme femeya n nu, má ka am kaaki am wo na am yo am ɔu ka baatuma kaan. ⁴ Nyini ti, sɔɔ kere bo i yo i ɔu kaan ka ahin baa ni, yiri ti minem kere tii Nyeme femeya n nu a. ⁵ Sɔɔ kere bo i deeri ahin baakan n ɔusu m deɛ ti, wɔ de mini wɔ læ."

Kabo wɔ yo daka ka má sɔɔ wura satie nu ni

⁶ Na Yesu akaaki ase ka, "Wɔɔ kere bo u sayoowa ma ahin nbaatuma kan kanm n be bo i yo m yarada n be wuraari satie nu ni, i ti má kpa. Nzen má bu faari ɔgani san yabue bambaka ciciiri u kɔm na bu fa u kɔ tu tieku nu ka nzue di u, i ti ye tara bo a ma ahin nbaatuma kan kanm n be wura satie nu ni. ⁷ Durunya n nufɔm bá ɔu anyumboro, dama bu yo sam bo bu ma mine kaaki bu sin bo m deɛ atin n wɔ. Nyini sam ni yo wɔ, sanɔa kere, ama, sɔɔ kere bo i ma nyini sam yoori ni, yiri bá ɔu anyumboro.

⁸ Nzen u saa, wara u jaa cin u wura satie nu a, kaba kpie i fa tu na a ka asaasin, wara, ajaasin, na a nyá u ɔu kɔ Nyeme dɔ. I ti ye ni bo a la u saa nnyɔ ni u jaa nnyɔ n kere, na bu ba fa u tu cɛema sin n bo i kɔ má n nu. ⁹ Nzen u nyumbaa kun gusu cin u wura satie nu a, lokoti yi i tu na a ka anyunu kun, na a nyá u ɔu kɔ Nyeme dɔ. I ti ye ni bo a la u nyumbaa nnyɔ n kere na bu ba fa u tu cɛema sin nu ni."

Miɛnu fa kɔ bɔe bo wɔ mini n su ni

¹⁰ Na Yesu ase ka, "Má am se ka am bu ahin nbaatuma kan kanm n be ɔgbɛen. M suse am wɔ læ, ka, bu deɛ merekem bo bu wo ɔngoro ni, wo m Si Nyeme nyunu sanɔa kere a. [¹¹ Dama, mini Adamande Wa n baari ka m ba nienie bo ba mini n wɔ, na m de bu tii ji.]

¹² Nzen sɔɔ la nbɔem yaa, na bu nu kun miniiri, am sunsun ka i yo se wɔ? I yáki aburɔngɔna ni ɔngɔna n wura diibiri kperɛ n su, na i kó nienie kun n bo wɔ mini ni, má sɔ? ¹³ Nahɔre ye m suse am n a, nzen i nienie kɔ ɔuuri nyini kun ni, i ahore jɔ i ɔu tara aburɔngɔna ni ɔngɔna n bo ba mini má ni. ¹⁴ I ti sɔɔ læ, am Si Nyeme bo i wo ɔngoro n dɔ, i koro má ka ahin nbaatumam kun n kpein mmɔɔ mini."

Kabo ya niwa yo ya satie na ya yo barasu ni

¹⁵ Na Yesu akaaki ase ka, "Nzen wɔɔ kere bo u niwa yoori u satie be, kɔ i dɔ na u ni yiri mine nnyɔ ni ɔgumi, na a se i ka wɔ yo u satie. Nzen i tiiri i bu ka wɔ yo u satie, i toko ti u niwa læ. ¹⁶ Ama, nzen i keteeri, yo anie na a nya sɔɔ kun, wara mine nnyɔ buka u ɔu su, na am kɔ ɔu i, adena mine nnyɔ, wara mine nsan n bo ba ti jɔre n yo u daanifɔm. ¹⁷ Nzen i keteeri bere gusu, na a nya fa i sereya n kɔ Kristo jama n kere dɔ. Nzen i nya keteeri Kristo jama ni, am fa i ka sɔɔ bo i su má Nyeme, wara satieyofɔ bo wɔ kete ka i kaaki má i wo læ."

¹⁸ Na Yesu akaaki ase ka, "Nahɔre ye m suse am n a, deke kere bo am ma minem atin ka bu yo i durunya n nu fen, i ti sɔɔ læ Nyeme dɔ, na deke kere bo am ma má minem atin ka bu yo i durunya n nu, i kaaki ti sɔɔ læ Nyeme dɔ.

¹⁹ Nahɔre ye m suse am bekun n a, sanɔa kere bo am mine nnyɔ yoori am nɔɔkun, na am sereeri m Si Nyeme deke be, i yó i ma am. ²⁰ Dama deke kere bo mine nnyɔ, wara nsan tieɛnri bu kɔ m deɛ duma n nu, m wo bu dɔ."

Miɛnu fa kɔ kaari bitafɔ nnyɔ nbem su ni

²¹ Nyini sin na Petoro aba Yesu dɔ, aba abisa i ka, "M Mibie, nzen m niwa nati yo m satie sangga kere, kpe nye ye m fa i satie ce i a? Kpe nso, nzen se?" ²² Na Yesu abɔ i nu ka, "Ai, m suse u wɔ lɛɛ ka, má kpe nso co, ama, kpe aburasoso busu nso." ²³ Na Yesu akaaki ase ka, "Nyini ti, kabo Nyeme femeya n ti yaa. Feme be yo woori bere a, cɛɛn n be na wɔ se ka i bu akunta ni i akɔɔm bo bu wo i dɔ yo juma ni, na i si ηwaa bo bu bita i. ²⁴ Sangga bo i boori i bu na i bu akunta ni, na ba fa i akɔɔ n kun be bo i bita i ηwaa kaari bo i la má kɔɔ, aba i dɔ. ²⁵ Kabo ηwaa n sunnu sɔ na i koro tɔ má kaari n ni, na femɛ n ama kɔɔ ka bu tɔ i ni i yi, ni i nbaam, ni i deke kere bo i la i, na bu fa tɔ kaari ni. ²⁶ Na akɔɔ n akutu i mibie n nyunu asiɛnggu, asere i ka, 'Jande, si m aɗunfɔ, na m kɔ nienie ηwaa n na m bá tɔ kaari ni.' ²⁷ Na i mibie n asi i aɗunfɔ, na wɔ fa kaari n ace i, na wɔ yaki i aji. ²⁸ I fiteeri bere, na i ni i beɗgu akɔɔ n kun be bo i gusu bita i kaari n aye, i dɛɛ n sunnu má fieo. Na wɔ so i beɗgu n kɔm nu amie i, na wɔ se i ka, 'Tɔ m kaari n kisa kisa bere.' ²⁹ Na i beɗgu n akutu haari asiɛnggu, asere i ka, 'Jande, si m aɗunfɔ, na m kɔ nienie u ηwaa na m bá tɔ u kaari.' ³⁰ Ama, na wɔ kete, na wɔ kɔ anyi i beɗgu n saraka, na wɔ se i ka má ka wɔ tɔ i kaari ni. ³¹ I beɗgu nyingam ηuuri sa n bo wɔ yo i n sɔ ni, na bu ahore asaaki agaya, na ba kɔ ase femɛ n sa n bo wɔ yo i n kere. ³² Dɔ na femɛ n afere i, ase i ka, 'Wɔɔɔ satieyofɔ ηgbɛɛn ni, a sereeri m dɛɛ ti, ye m yakiiri u kaari n kere bo a bita i n fa ceeri u a. ³³ Má wɔ yo daka ka wɔɔɔ mmɔɔ siiri u beɗgu n aɗunfɔ na a fa ce i, kabo m ηuuri u aɗunfɔ na m fa ceeri u ni.' ³⁴ Na yaa ati femɛ n agaya, na wɔ ma bu afa nyini akɔɔ n akɔ anyi i saraka, ka i kɔ di wahara dɔ, haari fa kɔ ju sangga bo i bá tɔ kaari n kere wie." ³⁵ Na Yesu ase bu ka, "Nzen am afa má am beɗgum satie ace má bu am ahore su, sɔ ye m Si Nyeme bo i wo aɗgoro ni cín am sui a."

Kabo Yesu kereeri minem fa kɔ ajaa ni ajaa yaki atin su ni

19 Sangga bo Yesu jɔjɔɔri ahin jɔɔɛm n kere wieeri ni, na wɔ yasu Galili awɔɔɛ n nu, akɔ Yudiya dɛɛ awɔɔɛ n nu, na wɔ kɔ akpie Yodan kunma n buekun dɔ. ² Na jama beberebe asu i su, na wɔ ma tukpakifɔm bo bu wo jama n nu n anya laifie.

³ Na Farasifɔ nbem aba i dɔ, ka bu ba sɔ i ηgeɛ fa kɔ i nɔanie jɔjɔɔwa n su, na ba bisa i ka, "Ya dɛɛ atin n su, atin wo nu ka sɔɔ koro fa i yi ji deke be dɛɛ ti?" ⁴ Na Yesu abɔ bu nu ka, "Ye ba kere i Nyeme Jɔɔɛ Kadasi n nu se wɔ? Ba kere ka, fite durunya n bumboori, sangga n bo Nyeme yiiri adamande ni, i yiiri bieɔɔ ni bara wɔ, ⁵ na wɔ se ka, 'Nyini dɛɛ ti, i ti ye ni ka bieɔɔ n kpaaki i gisan yaki i si ni i ni, na i ni i yi n sangga wo. Nyini sangga, bu mine nnyɔ n ayo deke kun lɛɛ.' ⁶ Bu wo má bu ηgunɗgumi kun. Nyini ti, deke bo Nyeme anya asangga i awie, má sɔɔ kpaaki i nu kun." ⁷ Na ba bisa Yesu bekun ka, "Ye nzu ti ye Moyisi yo maari atin ka, nzen sɔɔ koro ka i fa i yi ji, i ti ye ni ka i mi ma bara n ajaa yaki kadasi ka, na i nya fa i ji a?" ⁸ Na Yesu abɔ bu nu ka, "Am ahorembaa kekereke n dɛɛ ti, ye Moyisi yo maari am nyini atin n a. Ama, fite durunya n bumboori, i yo ti má sɔ. ⁹ M suse am wɔ lɛɛ, ka, sɔɔ kere bo i faari i yi jiiri, na wɔ yo má ka bara n akɔ somaya ye i fa i jiiri, na i jaari bara fɔfɔɔɛ, i mi n asaaki ajaa ciire lɛɛ."

¹⁰ Na i susufɔm n ase i ka, "Nzen i nya tiiri sɔ yiri, fa kɔ bieɔɔ ni bara dɔ, i ti kpa ka má be ja ajaa." ¹¹ Na wɔ se bu ka, "Má sɔɔ kere koro su ahin nɔanie n su a, má ka bere bo Nyeme adu mɔ afa ama bu ni. ¹² Dama deke bo i ti na mine nbem ja má ajaa n la ka, bu bieɔɔ dika yo má juma n dɛɛ ti, nbem gusu, ba sa bu wɔ, ye nbem gusu kete ajaa fa kɔ Nyeme femeya n jɔɔɛ dɛɛ ti. Nyini ti, sɔɔ kere bo i koro de ahin nɔanie ni, i mi de i."

Kabo Yesu yoori nbaatumam kisi barasu ni

¹³ Na mine nbem afa nbaatumam aba Yesu dɔ, ka i fa i saa nana bu ηu na i sere Nyeme ma bu. Ama, na i susufɔm n atien minem ni ηu. ¹⁴ Na Yesu ase bu ka, "Am ma nbaatumam n bra m dɔ, má am fɔn bu. Dama bere ηusu sɔ ye Nyeme femeya n ti bu dɛɛ a." ¹⁵ Na wɔ fa i saa anana bu ηu na wɔ yo bu kisi, na wɔ nya afite bere akɔ.

Gbẹfẹnẹ nẹngẹfọ n ni i nyẹmẹsu jre

¹⁶ Cẹen be, na gbẹfẹnẹ be aba Yesu dọ, aba abisa i ka, “Ya Kerefọ, m yo nzu sakpa ye m bá nya ɲgɔɔ n bo i la má awieeri n a?” ¹⁷ Na Yesu abọ i nu ka, “Nzu ti ye a bisa m fa kọ deke bo i ti sakpa su a? Sọkọ kun n kpein wo bere bo i ti kpa. Nzen a koro ka a nya ɲgɔɔ, su Nyẹmẹ nɔnaniẹ maawam n su.” ¹⁸ Na wọ bisa Yesu ka, “Nɔnaniẹ maa-wa nɔkɔkɔm?” Na Yesu abọ i nu ka, “Má a kun sọkọ. Má a saaki ajaa ciire. Má a wọ. Má a di kọre daani. ¹⁹ Bu u si ni u ni. Koro u beɲgu kabo a koro u ɲu ni.” ²⁰ Na gbẹfẹnẹ n ase i ka, “Ma su nyini nɔnaniẹ maawa n kere su, ye nzu kaari a?” ²¹ Na Yesu ase i ka, “Nzen a koro ka u woowa n ti kabo Nyẹmẹ koro ka i ti n wọ, kọ na a kọ tọ u aja kere, na a fa ɲwaa n ma yaarifom, na a bá nya ajẹke Nyẹmẹ dọ, na a bra, ba su m su.” ²² Saɲga bo gbẹfẹnẹ n tiiri nyini sọ ni, na wọ yasu akọ ni ahoresaaki, dama i la nẹnge agaya n dẹe ti.

²³ Na Yesu ase i susufom n ka, “Nahore ye m suse am n a, i yó kekereke ni bo nẹngẹfọ wura Nyẹmẹ femeya n nu. ²⁴ M suse am wọ bekun lẹe ka, kabo nyɔkɔma sin misini bue nu ni, i ti má kekereke tara má kabo nẹngẹfọ yo na i wura Nyẹmẹ femeya n nu ni.” ²⁵ Saɲga bo Yesu susufom n tiiri nyini n sọ ni, na ba yo alekutura agaya, na ba bisa i ka, “Ye nzen i ti sọ, ɲma koro fite nu a?” ²⁶ Na Yesu anie bu dọ, na wọ se ka, “Ahin ti deke bo adamande koro yo má i, ama, Nyẹmẹ dọ, i ti má pui, dama Nyẹmẹ koro yo deke kere.”

²⁷ Na Petoro ase i ka, “Tọ, ye yere ayaki deke kere susu u su e. Ye ya nyá nzu wọ?” ²⁸ Na Yesu ase bu ka, “Nahore ye m suse am n a, saɲga bo mini Adamande Wa n ba tanaari m jirima tanaabiri n durunya fofore n nu, m má amberẹ bo am asu m su ni tana femeya bie buru ni nnyom n su, na am níe Yisarelifom anọ buru ni nnyom n su. ²⁹ Na sọkọ kere bo i yakiiri i awuru, wara i ninbaam, wara i si, ni i ni, wara i nbaam, wara i asienm, mini dẹe ti, i mi nyá nyini n kere ɲusu yaa i ɲgɔɔ su, na i káaki nya ɲgɔɔ bo i la má awieeri. ³⁰ Am mine dɔɲgu bo bu wo mọ kisa ni bá ka sin, na bo bu ka sin kisa n bá du mọ.”

Miẹnu fa kọ fie fọ be ni i npadifom su ni

20 Na Yesu akaaki ase ka, “Nyẹmẹ femeya n ti ka sọkọ be bo i yasuuri alecin ɲgarama fuun, ka i kọ nienie npadifom na bu kọ yo i fie juma n wọ. ² Na i ni bere adi gọ, na wọ soro su ka i tọ bu lekun jumayoowa ɲkatọ, jete ɲwaa kun. Na wọ fa bu akọ fie n su. ³ Na fa kọ kerefi ɲgɔna saɲga, na wọ kaaki akọ aɲu ka mine nbem tana gɔkusu, bu yo má pui. ⁴ Na wọ se bu ka, ‘Am ma ya kọ m fie n su, na am kọ yo m juma, na m tọ am kaari, kabo am jumayoowa ti barasu.’ ⁵ Nyini ti, na ba kọ. Na kerefi buru ni nnyom saɲga, na wọ kaaki akọ gɔkusu, akọ aɲu ka mine nbem jina, na wọ fa bu akọ i fie n su. Na kerefi nsan saɲga, na wọ yo sọ bekun. ⁶ Na fa kọ naasọ kerefi nnu saɲga, na wọ kọ aɲu ka mine nbem jina ɲgbẹen, bu yo má pui. Na wọ bisa bu ka, ‘Nzu ti ye am ba jina fen ɲgarama kun kere ɲgbẹen sọ, na am yo má pui a?’ ⁷ Na ba bọ i nu ka, ‘Be afa má ya ka ya yo i juma.’ Na wọ se bu ka bere gusu kọ na bu kọ yo juma i fie n su. ⁸ Saɲga bo wie ba tɔri n na fiefọ n fere i juma niẹsufọ n na wọ se i ka, ‘Fere jumayofom n kere na a tọ bu kaari. Bo i bu tọ bo bu baari kasin n ka, na a nya ba tọ bo bu duuri mọ baari ni.’ ⁹ Na bo bu baari ka sin n kere aba, na wọ tọ bu jete ɲwaa kun kun. ¹⁰ Saɲga bo i ba kpuraari bo bu duuri mọ baari ni, bu sunsuunri ka bu dẹe ɲkatọ tara bo bu kaari sin baari n dẹe n wọ. Ama, bu tɔri bu kere jete ɲwaa kun kun wọ, kabo bu tɔri kasinfom ni. ¹¹ Bu deer ɲwaa wieeri sọ ni, na ba ɲuɲuti fie n fọ ni. ¹² Bu ɲa, ‘A tọ kasinfom bo ba yo má juma kpa be ni ɲkatọ nyunyumi, na kabo a tɔri bu ni, a tọ yere gusu bo ya baari ɲgarama kun kere, na ya ba adi yaari, na wie abo ya n gusu sọ k.’ ¹³ Ama, na fie n fọ n abọ nu, ase bu kun ka, ‘M dọn, ti fen, ma sisi má am e. Bo mini si i n la ka, am soroori su ka am yo lekun juma, na am de jete ɲwaa kun wọ. ¹⁴ Nyini ti, de u ɲwaa na a kọ. M koro ka m ma kasinfom n kabo m maari u n wọ. ¹⁵ M la má atin ka m yo m ɲwaa kabo m koro, nzen se? Wara, a si m kore fa kọ m sakpa bo ma yo i n wọ?’” ¹⁶ Na Yesu ase bu ka, “Ahin miẹnu n bu la ka, minem bo ba ka sin kisa ni, bá du mọ, na bo ba du mọ kisa n bá ka sin.”

Kabo Yesu jɲjɲ fa kɔri i yiwee n su kpe nsan su ni

¹⁷ Saɲga bo Yesu ni i susufom, ni jama n suko Yerusalem mie kpiri n nu ni, bu wo kọ su sọ ni, na wọ fere i susufom buru ni nnyom n akọ aheme, na wọ se bu ka, ¹⁸ “Am ti fen. Ya suko Yerusalem lẹe, dọ ye bu kọ tara mini

Adamande Wa n a, na bu fá ma Nyeme sayoowa dɔnguyofɔ nkpienkpienm ni, ni Nyeme nɔanie kerefɔm ni, na bu dí m jɔre, na bu sóro su ka bu kún m. ¹⁹ Na bere gusu nyá fa m wura minem bo bu ti má Yudafɔm saa nu, na bu yó m anzasi, na bu fín m ngbere, na bu nyá kpama m baka jaanu n su na m wu, na i lesan cɛen, na Nyeme má m tenge m yiwee n nu."

Kabo Yesu kereeri ka mɔfɔ yo i ɔu kaan ni

²⁰ Na Zɛbedi yi afa i nbaa nnyɔm n aba akutu Yesu nyunu, asere i ahɔɔma ka i yo sa be ma i. ²¹ Na Yesu abisa i ka, "A koro ka m yo nzu ma u a?" Na bara n abɔ i nu ka, "M koro ka a ma nɔ ka saɔga bo a bá diiri u femɛya ni, a má m ahin nbaa nnyɔm ni atin na bu nu kun tana u saa fɔmbɔɔ su, na kun gusu tana u saa biɛ su." ²² Na Yesu ase bu ka, "Am si má deke bo am susere i n ti a. Am kóro di wahara n bo m dí i ni?" Na ba bɔ i nu ka, "Een, ya koro yo i kere." ²³ Na Yesu ase bu ka, "Nahɔre, am dí wahara n bo m dí i ni. Ama, mini la má atin bo m má am be tana m saa fɔmbɔɔ su, na be tana m saa biɛ su. Ama, m Si Nyeme asese nyini tanaabiri n su, afa ase minem bo yiri ni i tii ayi bu n a."

²⁴ Saɔga bo i susufɔ burum n ba tiiri kabo Zɛbedi nbaa nnyɔm n seeri Yesu ni, na ba fa yaa bu ɔu. ²⁵ Na Yesu afere bu kere aba i bi, na wɔ se bu ka, "Am si tenle su ka minem bo bu su má Nyeme, na bu yo bu ɔu nkpienkpienm ni, bere miɛ bu minem a, na bu tereterefɔm gusu kere kabo bu yiko ti barasu. ²⁶ Ama, i ti má ye ni ka ambere yo sɔ. Nzen sɔnɔ bo i koro ka i wura i ɔu kpiri am kere nu, wɔ yo daka ka i mi yo i ɔu kaan, na i su am. ²⁷ Na bo i kaaki koro ka i yo am mɔfɔ, i ti ye ni ka i mi yo am kere akɔ, ²⁸ kabo mini Adamande Wa n ni m tii aba má ka minem su m ni, ama, m baari ka m ba su minem wɔ, na m wu ma bu, na m de mine dɔngu tii ji."

Kabo Yesu tuntuunri anyinsin nnyɔ nbem na bu ɔuuri asi ni

²⁹ Saɔga bo Yesu, ni i susufɔm ni sufite miɛ kpiri n bo bu fere i ka Yeriko ni, na jama beberebe asu bu su. ³⁰ Bu suko ni, anyinsin nnyɔ nbem tana atin n nɔ su. Saɔga bo bu tiiri ka Yesu susin ni, na ba bo afere i, bu ɔa, "Ya Mibiɛ, Feme Davidi anuma, si ya aɔunfɔ." ³¹ Na jama n atien bu ɔu ka bu yaki naɔmiɛ. Ama, na ba kaaki abo afere abuka su ka, "Ya Mibiɛ, Feme Davidi anuma, si ya aɔunfɔ." ³² Na Yesu aka ajina, na wɔ fere bu, na wɔ bisa bu ka, "Am koro ka m yo nzu ma am a?" ³³ Na ba bɔ i nu ka, "Ya Mibiɛ, ya koro ka a ma ya ɔu asi wɔ." ³⁴ Na Yesu asi bu aɔunfɔ, na wɔ fa i saa akan bu nyumbaa ni, kpenɔa na ba ɔu asi, na ba su i su.

Kabo Yesu fuunri kaako wuraari Yerusalem ka femɛ deɛ su ni

21 Bu kɔ ɔa bu dodo Yerusalem miɛ kpiri n nu, na bu ɔa bu wura miɛ n bo bu fere i ka Befage ni, nyini miɛ n dodo buka n bo bu fere i ka Oliva Buka n wɔ, dama oliva bakam gɔ su wɔ. Dɔ na Yesu asunma i susufɔm n nu nnyɔ, ² na wɔ se bu ka, "Am kɔ miɛ kaan n bo i wo am nyunu dɔ ni, am kɔ juuri, am ɔú ka kaako be minda, i wa jina i bi bere. Am nyaɔgi i ni baa n kere bra. ³ Nzen be bisaari am ka nzu ti ye am sunyaɔgi i a, am se i ka Mibiɛ ni koro bu a, na i má am kaaki fa bu ba kisa kisa."

⁴ Ahin yoori sɔ ɔ, adena Nyeme nɔanie kanfɔ n nɔanie n bo i yo jɔjɔri i n yo yiiwa a, i ɔa,

⁵ "Se Siyonfɔm ka,

Am niɛ, am femɛ ni suba n a.

Wɔ yo i ɔu taraka, i fun kaako wɔ."

⁶ Na i susufɔm n akɔ ayo kabo i seeri bu ni. ⁷ Na ba fa kaako n ni i wa n aba, na ba fa bu suturam anana bu ɔu, na Yesu afun atana su. ⁸ Na mine beberebe afa bu suturam atereki ase atin n nu, na nbem gusu abubu nyawa asese atin n nu. ⁹ Na jamam bo bu du i nyunu n ni bo bu wo i sin n kere, subo kuyigindi, bu ɔa, "Hosana. Ya kansi Feme Davidi anuma ni.

Terefiɛ wo yiri n bo i suba Micera n deɛ duma n nu n dɔ.

Ya kansi Nyeme bo i wo aɔgoro ni."

¹⁰ Yesu kɔ wuraari Yerusalem ni, na miɛ n abo nu, na ba bisa ka, "Ye sɔnɔ sɔnɔ la ahin a?" ¹¹ Na jama n abɔ nu ka, "Ahin ti Yesu wɔ, Nyeme nɔanie kanfɔ n bo i fite Nazareti miɛ n bo i wo Galili awɔre n nu ni."

Kabo Yesu fɔnri watafɔm fiteeri Nyeme Sereebiri Awuru n nu ni

¹² Na Yesu ako awura Nyeme Sereebiri Awuru n nu, na wo fon nenge tɔfɔm ni tofɔm kere afite awuru n nu, na wo kaaki njwaa kaakifɔm teebirim, ni tiwa tɔfɔm biem kere alanlanga. ¹³ Na wo se bu ka, "Ba kere i Nyeme Jɔre Kadasi n nu ka, Nyeme ɔa o, 'M awuru ni, bu bá fere i ka awuru bo bu bá sere Nyeme nu wo.' Ama, amberɛ afa i yo awiefɔm fiɛbiri."

¹⁴ Na anyinsinm, ni wɔbukam aba i dɔ, Nyeme Sereebiri Awuru n nu, na wo ma bu anya laifie. ¹⁵ Saŋga bo Nyeme sayoowa dɔnguyofɔm nkpienkpienm, ni Nyeme nɔanie kerefɔm n ɔuuri sam n bo i yoori bu ni, ni kabo nbaatumam bo bu woori Nyeme Sereebiri Awuru n nu bo tuntuunri i ka, "*Hosana*. Ya kansi Feme Davidi anuma ni," na yaa ati bu. ¹⁶ Nyini ti, na ba bisa Yesu ka, "A ti kabo nbaatumam n ase ni e?" Na Yesu abɔ bu nu ka, "Eɛn, ma ti. Am nya kan má kabo ba kere i Nyeme Jɔre Kadasi n nu n wo? Bo ba kere ka, 'Wɔɔ Nyeme ye a kere nbaatumam, ni nbaatuma kan kanm, kabo bu kansi u nahɔre su a.'"

¹⁷ Na Yesu ayaki bu bere, na wo fite mie n nu ako Betani mie n nu, ako ada dɔ.

Kabo Yesu yoori damba baka be ngbɛn ni

¹⁸ I alecin ngarama fuun, na Yesu sukpie i nyi ko Yerusalem mie n kunnu, na ahɔɛ ati i. ¹⁹ Na wo nie anɔ damba baka be, atin n kɔɔ, na wo ko anie ka i nyá suuwa n be di. Ama, i ko juuri baka n bu ni, wo ɔu má pui su, se nyawa ngumi a. Dɔ na wo se baka n ka, "Sin nyuma sin, wɔɔ su má suuwa kun." Dika n nu bere, na baka n akaba awu. ²⁰ Saŋga bo i susufɔm n ɔuuri nyini n sɔ ni, na ba yo alekutura. Na ba bisa i ka, "Nzu ti ye baka n wuuri ndende sɔ a?" ²¹ Na Yesu abɔ bu nu ka, "Nahɔre ye m suse am n a, wɔɔ kere bo a yoori Nyeme yarada na a yo má sika, a koro yo sa n bo ma fa ayo ahin damba baka n be. Má ahin ni ngumi, haari nzen a seeri ahin buka n ka, 'Yasu ko to tieku n nu,' i yó sɔ ɔ. ²² Nzen am yoori yarada, deke kere bo am sere Nyeme ka am koro i, Nyeme yó i ma am."

Kabo bu bisaari Yesu deke bo i yiko n fite ni

²³ Na Yesu akpie i nyi aba awura Nyeme Sereebiri Awuru n nu, na i sukere minem. I wo kere su sɔ n na Nyeme sayoowa dɔnguyofɔm, ni Yudaɔm nkpienkpienm aba i dɔ, na ba bisa i ka, "Nma dɛɛ yiko nu ye a yo nyini sam kere a? Nma ma u nyini yiko ni, ye a yo nyini sam n a?" ²⁴ Na Yesu abɔ bu nu, ase bu ka, "Am ma m du mɔ bisa am bisaawa kun be ka, na nzen am bɔɔri m nu, na m gusu nyá se am deke bo m yiko n fite. ²⁵ Nma maari Yohane atin ye i ba biɛeri minem Nyeme nzue n a? Nyeme nzen adamande?" Na ba se akuruwa bu ɔuɔu nu, kabo bu ko Yesu nu barasu. Bu ɔa, "Nzen ya se i ka Nyeme maari i atin a, i bisa ya ka ye nzu ti ye ya da má Yohane ɔu a?" ²⁶ Ama, nzen ya seeri i ka adamande dɔ, ya soro sere ka jama ni yáki má ya. Má pui ti, dama sɔɔ kere soroori su ka Yohane yo tiiri Nyeme nɔanie kanɔ ɔ nahɔre su." ²⁷ Nyini ti, na ba ko i nu ka, "Ya si má." Na yiri gusu ase bu ka, "Mini mmɔɔ sé má am sɔɔ bo i dɛɛ yiko nu na m yo ahin sam n kere ni."

Miɛnu fa ko sɔɔ be ni i nbaa nnyɔ nbem su

²⁸ Na Yesu abisa bu ka, "Am sunsun ka ahin miɛnu bu la ka se wo lɛɛ? Sɔɔ be yo woori bere a, i la nbaabiesɔm nnyɔ. Cɛɛn be na wo ko kpien n dɔ, ako ase i ka, 'M wa, ko baka suuwam fie n nu, na a ko yo juma nyuma.' ²⁹ Na baa n ase i ka, 'M kó má.' Ama, kasin, na baa n aba akaaki i sunsunni, na wo ko. ³⁰ Na wo ko nyiŋga n dɔ, ako ase i gusu. Na baa n ase i ka, 'Ma ti, m kó.' Ama, wo ko má. ³¹ Tɔ, bu mine nnyɔm n nu, ɔma yoori i si n sa koroowa?" Na ba ko i nu ka, "Baakpien ni." Dɔ na Yesu ase bu ka, "Nahɔre ye m suse am n a, lampodefɔm ni sakaram kere sufa Nyeme yo bu feme yaki am. ³² Dama ka, Yohane baari ka i bá kere am sa bo i ko atin su Nyeme dɔ ɔ, ama, am ayo má i yarada, na lampodefɔm ni sakaram, bere ayo i. Haari ni bo am ɔuuri kabo bu yoori yarada ni, am akaaki má am wo, na am yo i yarada."

Kabo Yesu boori miɛenu niiri Yudaɓɓu nkpɛnkɛnɛm ni

³³ Na Yesu ase bu ka, "Am so am sui na am ti miɛenu n be bekun. Awurufɔbiɛ be yo woori bɛrɛ a, na wɔ dɔ i ba-ka suuwa barasu be fie, na wɔ kanda abara aye fie ni. Na wɔ lokoti yabuɛ bambaka be kunma, ka i sumiemiɛ ba-ka suuwam ni nzue gɔ nu. Na wɔ ta kpafiri lenlɛge be ka bu tana su suniɛ fie n kɛrɛ su, na wɔ nya afa fie n awura i npadifɔm saa nu. Na wɔ kɔ atin. ³⁴ Saɗga bo i siiri ka wɔ ka kaan na baka suuwam n bɛ ni, na wɔ sunma i akɔɔm i npadifɔm n dɔ ka bu kɔ de i dɛɛ bo ba nya i n bra. ³⁵ Akɔɔm n kɔ juuri ni, na ba bo bu nu kun, na ba kun nyinga, na ba tu nyinga n gusu yabuɛ. ³⁶ Na sɔɔn n asunma i akɔɔ nyingam bekun, bu sunnu tara ciciri dɛɛm ni, na npadifɔm n ayo bu kabo bu yoori ciciri su dɛɛm ni. ³⁷ Na kasin, na wɔ ba asunma i wa, na wɔ se ka, 'Bu má m wa n yiri jirima.' ³⁸ Ama, saɗga bo npadifɔm n ŋuuri ka baa ni suba ni, na ba se bu ŋuɗu nu ka, 'I wa n bo i dí i aja n lɛɛ suba n a. Am bra na ya kun i na aja n kɛrɛ ká ya dɛɛ.' ³⁹ Dɔ na ba tara i, na ba cin i atu baka suuwa fie n ahɛmɛ, na ba kun i." ⁴⁰ Na Yesu anya abisa bu ka, "Am sunsun ka fie fɔ n ba baari, i yó nyini npadifɔm ni sɛ wɔ?" ⁴¹ Na ba bɔ i nu ka, "I bá ma nyini mine tieɓɓu n kɛrɛ wu kenkesi yiwee wɔ, na i fá fie n wura npadifɔ fɔfɔrɛm saa nu, bɛrɛ bo bu má i nya i dɛɛ baka suuwam, saɗga bo bu ba biiri ni."

⁴² Na Yesu ase bu ka, "Am nya kan má kabo ba kɛrɛ i Nyemɛ Jɔrɛ Kadasi n nu ni, nzen sɛ? Bu ŋa, 'Yabuɛ n bo bondo tafɔm n faari i tuuri ni, yiri ye wɔ kaaki bondo n jaa yabuɛm n kɛrɛ tii a.

Micɛra ni yoori i sɔ a.

Ya ŋu i na wɔ yo ya alekutura."

⁴³ Na Yesu ase bu ka, "M suse am wɔ lɛɛ, ka, bu dé Nyemɛ femɛya n fite am dɔ, na bu fá ma minɛm bo bu bita i na i la kperɛ ni." [⁴⁴ Na wɔ kaaki ase ka, "Sɔɔn kɛrɛ bo i kpaasiiri ahin yabuɛ n su, i mi búbu nu wɔ mumuku, na sɔɔn kɛrɛ gusu bo ahin yabuɛ n tɔɔri i ŋu, i sán i mi samɛnɛ wɔ."]

⁴⁵ Nyemɛ sayoowa dɔɗɗuyofɔm, ni Farasifɔm n tiiri miɛenu n bo Yesu boori i sɔ ni, na ba fa nu ka i boori i niiri bɛrɛ wɔ. ⁴⁶ Nyini ti, na ba kpini atin kabo bu yo na bu tara i, ama, bu soroori jama n wɔ, dama bu kɛrɛ ŋa i ti Nyemɛ nɔaniɛ kanfɔ ɔ.

Miɛenu fa kɔ konyaya di ni nu bambaka n su

22 Na Yesu akaaki abo miɛenu be bekun, i ŋa, ² "Kabo Nyemɛ femɛya n ti yaa. Femɛ be yo sɛsɛɛri i wa konyaya di ni nu su fa seeri a. ³ Na wɔ sunma i akɔɔm ka bu kɔ fere minɛm bo wɔ du mɔ abaandi bu ka bu ba konyaya di ni nu ni, ka bu bra. Ama, na ba kete ka bu ba má. ⁴ Na wɔ kaaki asunma akɔɔ nyingam ka bu kɔ se bɛrɛ n bo wɔ du mɔ abaandi bu n ka, 'Am bra, dama ma yo m di ni nu n siriya kɛrɛ awie. Haari ma kun m tooram, ni nengɛndɔrɛ bo bu la lui ni, ayo siriya kɛrɛ awie. Am bra na am ba konyaya di ni nu ni.' ⁵ Ama, bu be mmɔɔ abɔ má bu nu. Na ba ka bu juma n yo su. Kun kɔɔri i fiesu wɔ, na nyinga gusu akɔ i juma yooɓiri. ⁶ Na nyingam n atara i akɔɔm ni, na ba kere bu wuwuruwa, na ba kun bu. ⁷ Dɔ na yaa ati femɛ n agaya, na wɔ sunma i sojam, na ba kɔ akun nyini mine kunfɔm ni kɛrɛ, na ba yara bu miɛ ni. ⁸ Na wɔ fere i akɔɔm ni, na wɔ se bu ka, 'Konyaya di ni nu n ayo siriya, ama, minɛm bo m duuri mɔ baandiiri bu ka bu ba di i ni, i ti má ye ni ka bu dí i kun. ⁹ Nyini ti, am fite kɔ atingberem su, na am kɔ fere minɛm barasu kɛrɛ bo am ŋuuri bu ni, ka bu bra konyaya di ni nu ni.' ¹⁰ Na akɔɔm n akɔ atingberem su, akɔ atien minɛm kɛrɛ bo bu kɔ ŋuuri bu n kɔ aba, mine kpam ni tiɛm kɛrɛ. Na konyaya awuru n ayi ni jama beberebe.

¹¹ Na femɛ n akɔ, ka i kɔ niɛ jama ni, na wɔ ŋu ka sɔɔn kun be wo jama n nu, i wura má konyaya sutura. ¹² Na femɛ n abisa i ka, 'M dɔn, a yo sɛ wuraari awuru n nu fɛn, ye a wura má konyaya sutura a?' Ama, sɔɔn n akoro abɔ má i nu. ¹³ Na femɛ n ase i ngbɛfɛnɛm ka, 'Am tara i, na am cici i saam, ni i jaam nyama, na am fa i tu dasin dɔ, awosin n nu. Dɔ na i sún, na i kán i saa.'" ¹⁴ Na Yesu anya ase bu ka, "Minɛm bo Nyemɛ afere bu n sunnu, ama, bo wɔ yi bu n sunnu má."

Kabo bu sɔɔri Yesu ɲɛɛ lampo tɔ busu ni

¹⁵ Na Farasifɔm n afite akɔ asese su kabo bu sɔ Yesu ɲɛɛ, na bu nya i taraabiri fa kɔ i nɔɔniɛ jɔɔɔwɔ su. ¹⁶ Na ba sunma bu susufɔm, ni Feme Herode minem Yesu dɔ, na ba kɔ ase i ka, “Ya Kerefɔ, ya si ka a ti nahɔre sefɔ ɔ, na a kere minem kabo Nyeme atin ti nahɔre su, na u cee wo mɔ kabo minem jɔɔ nu, dama a niɛ mɔ sɔɔ jinaabiri ti. ¹⁷ Tɔ, a ɲa se wɔ? Ya dɛɛ atin n su, atin wo nu ka ya tɔ lampo ma Romafɔm Feme Kpiri Siza, nzen atin wo mɔ nu?” ¹⁸ Ama, na Yesu asi ka bu bita sunsunni tie wɔ, na wɔ se bu ka, “Amberɛ burukɔɔnufɔm ni, nzu ti ye am sukoro ka am sɔ m ɲɛɛ a? ¹⁹ Am fa ɲwaa n bo bu fa tɔ lampo kaari n bra na m niɛ.” Na ba fa ɲwaa n aba ama i, ²⁰ na wɔ de ɲwaa n anie, na wɔ bisa bu ka, “Nma dɛɛ tii ni i duma wo ɲwaa n su n a?” ²¹ Na ba bɔ i nu ka, “Feme Siza dɛɛ a.” Na Yesu ase bu ka, “Tɔ, deke bo i ti Feme Siza dɛɛ, am fa ma Feme Siza, na deke bo i ti Nyeme dɛɛ, am fa ma Nyeme.” ²² Sangɔ bo bu tiiri ahin nɔɔniɛ n sɔ ni, na ba mie, na ba kɔ ayaki i.

Kabo bu bisaari Yesu fa kɔɔri yiwee tenge jɔre su ni

²³ Nyini cɛɛn n gbingbin na Sadiusifɔ nbem aba Yesu dɔ. Bu dɛɛ kereewa la ka Nyeme tenge mɔ minem bu yiwee n nu n a. Na ba ba abisa i jɔre be, bu ɲa, ²⁴ “Ya Kerefɔ, Moyisi yo seeri ka, nzen sɔɔ wu yakiiri i yi, na i ni bara n anya mɔ baa, wɔ yo daka ka i niema n fa kunafɔ n na bu wu nbaam ma yiri n bo wɔ wu ni. ²⁵ Tɔ, sɔɔ be yo laari nbaabiesɔm nso wɔ, ya nu fen, na baakpien n aja bara, na wɔ wu ayaki bara ni, ba wu mɔ baa. ²⁶ Sɔ ye bo i tɔ i su nnyɔ su, ni nsan su n yoori a, haari fa kɔ kpuraari nso su ni. ²⁷ Na bara n ni i tii aba aka sin awu. ²⁸ Tɔ, kabo bu mine nso n kere aja bara n na ba wu sɔ ni, cɛɛn bo Nyeme bɔ tenge minem bu yiwee n nu ni, bara ni kɔ ɲma dɛɛ tenle su a?”

²⁹ Na Yesu abɔ bu nu ka, “Am amini atin. Dama am ti mɔ deke bo ba kere i Nyeme Jɔre Kadasi n nu n bu, na am kaaki si mɔ kabo Nyeme yiko n ti barasu. ³⁰ Dama sangɔ bo Nyeme bɔ tenge minem bu yiwee n nu ni, ajaa wo mɔ bere kun. Ama, nyini cɛɛn ni, sɔɔ kere kaaki ka Nyeme merkem bo bu wo aɲgoro n wɔ, dama bu ja mɔ ajaa kun. ³¹ Na fa kɔ kabo Nyeme bɔ tenge minem bu yiwee n nu barasu ni, am akan mɔ Nyeme Jɔre Kadasi n nu kabo i yo seeri am n wɔ, nzen se? I ɲa, ³² ‘Mini ti Abraham, ni Izaki, ni Jakɔbu dɛɛ Nyeme n a.’” Na Yesu asa su ase bu ka, “Tɔ, kabo Nyeme ɲa i ti nyini minem n dɛɛ Nyeme ni, nyini kere ka bu toko la ɲɔɔ lɛɛ, dama Nyeme ti mɔ bo ba wu n dɛɛ Nyeme, ama, i ti bo bu la ɲɔɔ ni dɛɛ Nyeme a.” ³³ Minem n tiiri i kereewa n sɔ ni, na ba yo alekutura.

Nyeme nɔɔniɛ maawa n bo i tara bu kere n jɔre

³⁴ Sangɔ bo Farasifɔm tiiri ka Yesu ajɔɔ ayi Sadiusifɔm ni, na ba tien bu kɔ i dɔ. ³⁵ Na bu nu kun be, bo i ti Nyeme nɔɔniɛ kerefɔ n abisa Yesu bisaawa be ka i sɔ i ɲɛɛ. I ɲa, ³⁶ “Ya Kerefɔ, Nyeme nɔɔniɛ maawa n bo i wo i nɔɔniɛ kpamaawa n nu ni, bɔɔ tara bu kere a?” ³⁷ Na Yesu abɔ i nu ka, “Ba kere ka, ‘Koro Micera u Nyeme ni, ni u ahorembaa kun, ni u awiewie, ni u sunsunni kere.’ ³⁸ Ahin ti nɔɔniɛ maawa n bo i tara i kere a. ³⁹ Bo i tɔ su nnyɔ su n ti ka nyini n wɔ. Ka o, ‘Koro u bengɔ kabo a koro u ɲu ni.’ ⁴⁰ Kabo ba kere Nyeme nɔɔniɛ kpamaawam n kadasi n nu, ni Nyeme nɔɔniɛ kanfɔm n dɛɛ n nu ni, i kere jina ahin nɔɔniɛ maawa nnyɔm n su wɔ.”

Kristo Tiidefɔ n bo i ti Feme Davidi anuma n jɔre

⁴¹ Sangɔ bo Farasifɔm nbem ba tientieɛnri bu kɔ ni, na Yesu abisa bu jɔre be fa kɔ Kristo Tiidefɔ n su. I ɲa, ⁴² “Am fa Kristo Tiidefɔ n bu ɲma a? Am sunsun ka i ti ɲma dɛɛ anuma a?” Na ba bɔ i nu ka, “I ti Feme Davidi anuma a.” ⁴³ Na Yesu abisa bu ka, “Ye nzu ti ye Nyeme Awiewie n ba wuraari Feme Davidi ɲu, ye i fereeri i ka i Mibie a? I ɲa, ⁴⁴ ‘Na Micera n ase m Mibie n ka, “Ba tana m saa fɔmbɔɔ su fen, haari m bɔ mɔ u kpɔfɔm kere ba kutu u jaa bu.’”

⁴⁵ Ƨ, nzen Feme Davidi mmɔɔ ni i tii yo fereeri Kristo n ka i Mibiε, ye Kristo n yo se kaaki yo Feme Davidi anuma a?" ⁴⁶ Be akoro anya má nɔaniε be abɔ má i nu. Nyini ti, fite nyini cεen n sin, be abo má su ka i bisa Yesu jɔre bekun.

Kabo Yesu ɔa mine si bu ɔu sa ni Yudaƒm teretereƒɔ nbem ni

23 Na Yesu ajɔɔ i susufm n ni jama n ɔɔ, na wɔ se bu ka, ² "Nyeme nɔaniε kereƒm, ni Farasifm n ade Moyisi dεε jinaabiri ni, ye bu kere minem Nyeme nɔaniε kpamaawa n a. ³ Nyini ti, deke kere bo bu fa kere am ni, am soro i su, ama, má am yo sam bo bu yo bu ni, dama bere yo má sam bo bu kere ka minem yo bu ni. ⁴ Bu cici sɔɔri nɔɔri sɔ minem wɔ, ama, bere ni bu tii soro má su ka bu fa bu saa kan i. ⁵ Deke kere bo bu yo i, bu koro ka minem ɔu bu wɔ, na bu kansu bu. Bu kere Nyeme nɔaniε n wɔ, na bu yo i ka seβε, na bu fa cici bu ɔuma su, adena minem ɔu i. Na bu yo bu tanlεε nɔɔ njɔrem tintiin. ⁶ Nyini minem n anya awura bu tientienbunɔɔ sɔɔm n nu ni, wara ba nya afere bu tientienbunɔɔ bambaka diire diibirim ni, bu koro ka bu tana kpirikoro tanaabirim wɔ. ⁷ Bu koro ka minem suyo bu anse ɔɔsu wɔ, na bu ma bu jirima, na bu fere bu ka, 'Ya Kereƒ.' ⁸ Ambere, má am ma be fere am ka 'Ya Kereƒ,' dama am la kereƒ kun n kpein wɔ. Ambere kere ti nibaam wɔ. ⁹ Má am fere be ka am si, durunya n nu fen, dama am la Si kun n kpein wɔ, yiri wo aɔgoro n a. ¹⁰ Má am ma be fere am ka i kpien, dama am kpien ti kun n kpein wɔ, yiri la Kristo Tiideƒ ni. ¹¹ Bo i ti am kere tii ni, wɔ yo daka ka yiri su am a. ¹² Sɔɔ kere bo i wura i ɔu kpiri, Nyeme yó i mi kaan, na sɔɔ kere bo i yo i ɔu kaan, Nyeme wúra i mi kpiri."

Kabo Yesu ɔa Yudaƒm teretereƒɔ nbem bá ɔu anyumboro ni

¹³ Na Yesu akaaki ase ka, "Ambere Nyeme nɔaniε kereƒm, ni Farasifm n bo am ti burukɔɔnufm ni, am bá ɔu anyumboro. Am kanda minem wɔ, adena má bu su Nyeme femeya n atin su, dama ambere ni am tii kete ka am su má i atin n su, na am sukanda bo bu koro ka bu su i su ni. [¹⁴ Ambere Nyeme nɔaniε kereƒm ni Farasifm n bo am ti burukɔɔnufm ni, am bá ɔu anyumboro. Am sisi nkunafm na am fin bu nengem wɔ, na am jina sere Nyeme cε, adena minem ɔu ka am ti mine kpam wɔ. Jina cεen, ambere bá nya suicin tara minem kere.]

¹⁵ Ambere Nyeme nɔaniε kereƒm ni Farasifm n bo am ti burukɔɔnufm ni, am bá ɔu anyumboro. Am kpie tiekum wɔ, na am kɔ miem bo bu waarim su, adena am nya sɔɔ kun mmɔɔ bo i káaki i wo na i su am su, na saɔga bo am nya nyaari i mi, am ma i satie yoowa tara am dεε wɔ, adena yiri dú am mɔ kɔ cεema sin nu.

¹⁶ Ambere bo am ti ka anyinsinm na am kere minem atin ni, am bá ɔu anyumboro. Am ɔa nzen sɔɔ taanri ndie fa kɔ Nyeme Sereebiri Awuru n ɔɔ, i ti má pui. Ama, nzen sɔɔ kere bo i taanri sika nengem n bo bu wo Nyeme Sereebiri Awuru n nu ni, i mi ma i ndie taanwa n yo yiiwa. ¹⁷ Ambere bo am ti ka anyinsin sinnzinm ni, bɔɔ tara i bengɔ a? Sika nengem ni, nzen Nyeme Sereebiri Awuru n bo yiri ma sika nengem n yo casi n a? ¹⁸ Am kaaki ɔa, nzen sɔɔ taanri Mikun n yoowa yoobiri ni, i ti má pui. Ama, nzen sɔɔ taanri aceerim bo ba fa ase Mikun n yoowa yoobiri n su ni, wɔ yo daka ka i mi ma i ndie taanwa n yo yiiwa. ¹⁹ Ambere bo am ti ka anyinsinm ni, bɔɔ tara i bengɔ a? Aceerim ni, nzen Mikun n yoowa yoobiri n bo i ma aceerim n yo casi n a? ²⁰ Nyini dεε ti, sɔɔ kere bo i taanri Mikun n yoowa yoobiri ni, i mi atan i ni dekem kere bo bu wo su n wɔ lεε. ²¹ Na sɔɔ kere bo i taanri Nyeme Sereebiri Awuru ni, i mi atan i ni Nyeme bo i wo nu n wɔ lεε. ²² Na nzen sɔɔ kere bo i taanri aɔgoro ni, i mi atan Nyeme femeya bie n wɔ lεε, ni yiri Nyeme bo i tana su ni.

²³ Ambere Nyeme nɔaniε kereƒm, ni Farasifm n bo am ti burukɔɔnufm ni, am bá ɔu anyumboro. Am yi am jakam ma Nyeme wɔ, haari ni am maakunm, ni ɔgetem, ni nvannvanm kere, ama, am yo má sam bo Nyeme nɔaniε kpamaawa n kere ka am yo bu n na bu la anyunuyi tara bu kere ni. Bere la nahɔre sam, ni aɔunƒ si, ni yaradayo. Wɔ yo daka ka na am yo nyini sam saɔga kere, na am fa jaka yiiwam buka su. ²⁴ Ambere ti ka anyinsinm na am kere minem atin ni. Am kpokpo yi ɔminsɔn bo bu ti kan kanm n wɔ, am deke nuuwam nu, ama, na am saɔga nu nyɔɔmam bere, am deke nuuwam nu.

²⁵ Ambere Nyeme ncanie kerefom, ni Farasifom n bo am ti burukwunufom ni, am ba ngu anyumboro. Am nmisi am kopum ni taalem sin wa, ama, na bu kunnu ayi ni dekem bo am fin bu fanga, ni anyii sayoowam wa. ²⁶ Wawa Farasifo bo a ti ka anyinsin ni, du mo yo u kopu n kunnu casi ka, na i sin n gusu nya yo casi.

²⁷ Ambere Nyeme ncanie kerefom, ni Farasifom n bo am ti burukwunufom ni, am ba ngu anyumboro. Am ti ka fanjunmam bo ba bo bu nzue fofoe kpakpari, na bu yo nyunyumi n wa, ama, bu kunnu yiri ayi ni fuin buwem wa, ni fin barasu kere. ²⁸ Am ti so so lee. Am ma minem ngu am ka am ti minem bo bu yo sa bo i ko atin su Nyeme do n wa, ama, am ahore su ayi ni burukwunu, ni satiem wa."

Kabo Yesu nga Nyeme ba cin Yudafoim tereterefo nbem sui barasu ni

²⁹ Na Yesu asa su ase ka, "Ambere Nyeme ncanie kerefom, ni Farasifom n bo am ti burukwunufom ni, am ba ngu anyumboro. Am yo fanjunmam dongu fa ma Nyeme ncanie kanfom wa, na am yo minem bo bu yo sa bo i ko atin su Nyeme do n fanjunmam nyunyumi. ³⁰ Na am se ka, nzen ma ambere yo woori bere, am nam sangga ni, ma am kun ma Nyeme ncanie kanfom n ni, kabo am nam yo yoori bu ni. ³¹ Nyini ti, am asoro su ka am ti bere bo bu yo kuunri Nyeme ncanie kanfom n dee busu nufom wa lee. ³² To, i ti ye ni ka am de am nam jinaabiri ni, na am yo bu satie yoowam n ko wie. ³³ Ambere burukwunufom bo am ti woom na am ti ka pumpuni nbaam ni, am yo se ye am koro nmati fite nu, bo am wura ma cema sin n nu a? ³⁴ Nyini ti ye m sunma Nyeme ncanie kanfom, ni mine alecirafom, ni kerefom am do n a. Am kun bu nbem, na am fa bu nbem sense baka jaanu n su, na am fin bu nbem ngbere, am tientienbunso so n nu, na am ko mie miem su na am kere bu wuwuruwa. ³⁵ Nyini dee ti, Nyeme cin ambere sui fa ko kabo am nam yo kuunri minem bo bu yo sa bo i ko atin su Nyeme do durunya n nu. Bu yo yoori so so fite sangga n bo bu kuunri so so be bo i yo sa bo i ko atin su Nyeme do n na bu fere i ka Abeli ni, fa ba juuri sangga n bo bu kuunri so so be bo bu fere i ka Zakariya, Berakaya wa ni. Yiri ye am kuunri i Nyeme Sereebiri Awuru n nu, Casi Kere Casi So n ni Mikun yoowa yoobiri n afien n a. ³⁶ Nahore ye m suse am n a, nyini n kere dee ti ye Nyeme ba cin ambere nyumafom sui n a."

Kabo Yesu ahore saaki maari Yerusalemfoim barasu ni

³⁷ Na Yesu abo awie ase ka, "Keto, keto, ambere Yerusalemfoim. Ambere kuunri Nyeme ncanie kanfom n a, na minem bo Nyeme sunmaari bu am do ni, am atu bu yabue. Sangga kere m koori ka m tien am so, na m fa m saa bara ye am, kabo ako tien i nbaam so, i lanpete nu ni, ama, am soro ma m su. ³⁸ Am nie fen, Nyeme yaki am nu ji, na am mie n ka ngbeen. ³⁹ M suse am wa lee, ka, fite kisa fa ko, am ngu ma m kun, ma ka sangga bo am ba se ka, 'Terefie wo yiri n bo i suba Micera n dee duma n nu n do.'"

Kabo Yesu seeri ka Nyeme Sereebiri Awuru ni ba bereki barasu ni

24 Sangga bo Yesu fiteeri Nyeme Sereebiri Awuru n nu na i wo ko su ni, na i susufom n aba i do, aba ase i ka i nie kabo Nyeme sereebiri n ti barasu a. ² Na wa se bu ka, "M nga am ngu ahinm kere e? Nahore ye m suse am n a, yabue kun n kpein n mmso ba nana ma i benggu su. Bu ba bereki i kere go so lee."

Kabo Yesu kere fa koro durunya n awieeri su dee jore ni

³ Sangga bo Yesu fun ko tanaari Oliva Buka n su ni, na i susufom n aba i do, bu ni yiri ngumi, na ba se i ka, "Ya Kerefo, se ya, sangga so so ye ahin sam kere ba yo a? Ye nzu deke ba kere ya ka sangga n adodo bo a ba bekun, na durunya n ba awieeri a?"

⁴ Na Yesu abo bu nu ka, "Am si am ngu sa, na ma am ma be dadaka am. ⁵ Dama mine dongu ba fa m duma ba, na bu se ka, 'Kristo Tiidefo n la mini wa.' Na bu dadaka mine beberebe. ⁶ Sangga bo am ba ti aluwa nga fen, wara bu sukun lue do, ma am ma am ahore saaki. Wa yo daka ka nyini sam n kere ba yo sin ka, ama, ma am nie ka durunya n awieeri lee. ⁷ Daanfie daanfie ba kun lue ni bu benggu, na nfemem kun lue ni bu benggu nfemem. Na asien ba kpisi awore aworem nu, na ahore to. ⁸ Nyini n kere ba yo kabo bara kutu een bumoori dee wahara n ti n wa.

⁹ Nyini saŋga, na bu t́ara am ma yikof́m na bu kére am wuwuruwa, na bu kún am. Mini d́e ti, śkɔ́ kere kṕ am. ¹⁰ Nyini saŋga n na mine d́nggu bá kete m na bu su má m kun, na bu t́ bu beŋgu, na bu kṕ bu beŋgu. ¹¹ Na ḱref́m d́nggu bo bu yo bu ŋu ka bere ti Nyeme ńanie kanf́m ni bá ba, na bu d́adaka minem beberebe. ¹² Satiyo bá sunnu n d́e ti, mine d́nggu koro bá kɔ́ i sin. ¹³ Ama, ẃkɔ́ kere bo a mindi deeri nyini n kere kɔ́ juuri i awieeri, Nyeme dé u tii ji. ¹⁴ Na bu bá kan ahin labari kpa n fa kɔ́ Nyeme femeya n j́re su, kere durunya n nuf́m, na adamande kere tí i ka, na durunya n nya bá awieeri.”

Anyumbaa ciire sa n bo i bá n j́re

¹⁵ Na Yesu akaaki ase bu ka, “Am bá ŋu anyumbaa ciire sa be bo Nyeme mmɔ́ kpɔ́ i n na Nyeme ńanie kanf́ Danieli yo j́jɔ́ri i j́re ni, ka i jina śkɔ́ casi n bo i wo Nyeme Sereebiri Awuru n nu ni. Ma śkɔ́ kere bo i kan ahin kadasi n ti i bu nyunyumi. ¹⁶ Nyini saŋga ni, ẃkɔ́ kere bo a tiiri i ŋga na a wo Yudiya asien n su, ŋmati kɔ́ bukam n su. ¹⁷ Ẃkɔ́ kere bo a wo kpata nu, má a wura gisan nu fa pui. ¹⁸ Na ẃkɔ́ kere gusu bo a wo fiesu, má a kpie u nyi kɔ́ awuru kɔ́ fa u sutura be. ¹⁹ Nyini saŋga ni yó kekereke agaya ma nyinsef́m, ni nbaram bo bu nbaam toko nu ni. ²⁰ Am sere Nyeme ka má nyini sa n yó buke saŋga, wara Yudafoŋm Njumiya ćen ni. ²¹ Nyini saŋga ni wahara bo mine dí i, i t́ara wahara kere bo ba di i asin ni, fite saŋga n bo Nyeme yiiri durunya ni, haari ni kisa. Nah́re, nyini wahara n ŋusu bá má kun. ²² Ama, Nyeme akpie nyini saŋga n su. Nzen má wɔ́ kpie má i su, má śkɔ́ wo má bere bo i nya ŋgɔ́, ama, i d́e tienngu minem bo wɔ́ yi bu n d́e ti, ye wɔ́ kpie saŋga n su a. ²³ Nyini saŋga ni, na nzen be bá se am ka, ‘Am nie, Kristo Tiidef́ ni wo fen n a,’ wara, ‘Am nie, yiri wo dɔ́ n a,’ má am de i mi ńanie ni. ²⁴ Dama ḱref́ nben bá ba, na bu yó bu ŋu ka bere ti Kristo n a, na nbem gusu yó bu ŋu ka bu ti Nyeme ńanie kanf́m wɔ́. Bu yó alekutura sam beberebe fa kere am, na nzen bu koro nyaari atin, bu d́adaka Nyeme d́e minem mmɔ́ bo wɔ́ yi bu ni. ²⁵ Amberé, am ti fen, ma se am wɔ́ ĺe ka, na saŋga n nyá ba ju.”

²⁶ Na nzen be bá seeri am ka, ‘Am nie, Kristo ni wo boro kpantain n nu dɔ́ n a,’ má am kɔ́ dɔ́. Wara, nzen be bá seeri am ka, ‘Yiri fie śkɔ́ dɔ́ n a,’ má am yo i mi yarada. ²⁷ Dama mini Adamande Wa n ba ni, i bá ti kabo nzue kpeɛ na i ta bara ye deke kere n wɔ́, fite wie afiiri fa kɔ́ ju wie atɔ́ri n wɔ́. ²⁸ Deke kere bo deke fuin nya wo, petem bara ye dɔ́.”

Kabo Adamande Wa ni bá kaaki ba barasu ni

²⁹ Na Yesu akaaki ase bu ka, “Saŋga bo nyini wahara n kere ba siinri,
‘Awosin ḱata wie n su,
na sara n gusu tá má bo minem ŋu i.
Na asarambaam fite aŋgoro titi tɔ́tɔ́,
na aŋgoro n kere kpísi.’

³⁰ Nyini saŋga ni, na mine ŋú deke be aŋgoro bo i kere ka mini Adamande Wa ni suba. Na minem bo bu wo durunya n nu n kere bó awie, na bu nyá ŋu ka mini Adamande Wa ni sufite aŋgoro yinyinggu n nu suje piɛpiɛu suba ni yiko bambaka ni. ³¹ Na bu tí ka awie be sukpara ni faŋga su, na m nyá sunma Nyeme merékem durunya n aẃre n kere nu, na bu t́ien minem bo Nyeme ayi bu durunya n nu n kere kɔ́.”

Kabo Yesu ŋa ya fa damba baka fa se nyaari barasu ni

³² Na Yesu akaaki ase ka, “Am fa damba baka n fa se nyaari. Saŋga bo am ba ŋu ka i nyawa akpɔ́kpɔ́n, na i sufieɛ fɔ́fɔ́re ni, am si ka dɔ́dɔ́ri saŋga adodo ĺe. ³³ Mini Adamande Wa n ba ni bá yo sɔ́. Saŋga bo am ba ŋu ka nyini sam kere bá suyo ni, am si tenle su ka saŋga n adodo ĺe, i cé má kun. ³⁴ Nah́re ye m suse am n a, ahin nyumaf́m busu kere wú wie má ka, ye nyini sam kere bá yo a. ³⁵ Aŋgoro n ni asienngu n kere bá la awieeri, ama, m d́e ńanie n yiri la má awieeri ćen be.”

Kabo Yesu seeri ka ya si ya ŋu sa fa ko i ba n su ni

³⁶ Na Yesu akaaki ase ka, “Be si má saŋga ni, wara cɛɛn n bo m bá kpie m nyi ba ni. Haari Nyeme merɛkem bo bu wo i do ni, ni mini bo m ti i wa ni mmɔɔ si má. Má ka ya Si Nyeme ŋgumi si a. ³⁷ Mini Adamande Wa n ba saŋga ni yó kabo sɔɔ be bo bu fere i ka Nowa saŋga na i yoori n wɔ. ³⁸ Saŋga bo wɔmbu n nya di má durunya n ni, sɔɔ kere woori di ni nu su wɔ, na nbaram ni nbiesɔm suja bu bengum, fa ko juuri haari cɛɛn n bo Nowa wuraari lee bambaka n nu ni. ³⁹ Minem ayo asi má sa bo i bá yo ni, haari cɛɛn n bo wɔmbu n ba diiri bu kere ni. I yó sɔɔ, fa ko saŋga n bo mini Adamande Wa ni bá ba ni. ⁴⁰ Nyini saŋga ni, mine nnyɔ bá wo juma yo su fiesu, na Nyeme má bu bá fa kun n ko yaki kun ni. ⁴¹ Na nbaram nnyɔ wo ŋgani saanbiri, na Nyeme má bu bá fa kun n ko yaki kun ni. ⁴² Tɔ, nyini ti, má am fa am ŋu ji na am daafi, dama am si má cɛɛn n bo am Mibie ni bá ni. ⁴³ Am si tenle su ka nzen má awurufɔbie n si saŋga bo awiefɔ ni bá i dika na i bá wɔ i, má i tana ŋminda a, na awiefɔ n koro ba wura má. ⁴⁴ Nyini ti, amberɛ gusu kpa am ŋu saŋga kere, dama mini Adamande Wa ni, m bá saŋga bo am sunsun má ka m bá n wɔ.”

Miɛenu fa ko akɔ nbem dabuŋu n jɔɛ

⁴⁵ Na Yesu akaaki ase ka, “Akɔ kpɛn n bo i la dabuŋu na i kaaki la alecira n la ŋma a? Yiri la bo i mibie n afa akɔ nyingam awura i saa nu ka i kpaaki diire nu ma bu, saŋga bo i ti ye ni ka i ma bu ni. ⁴⁶ Nzen i mibie n ba ŋuuri ka i suyo i juma kabo i seeri ka i yo ni, terefie wo nyini akɔ n do. ⁴⁷ Nahɔɛ ye m suse am n a, mibie ni fá i aja kere wura nyini akɔ n saa nu wɔ, na i nie i dika. ⁴⁸ Ama, nzen i ti akɔ tiefɔ, i súnsun ka i mibie ni kpíe má i nyi nde. ⁴⁹ A ŋu ka i subo akɔ nyingam wɔ, na i sudi, na i ni nzan nufɔm sunu bo. ⁵⁰ Do, na i mibie n ba kpieeri i nyi baari cɛɛn bo i sunsun má ka i bá, na i kaaki si má ba n saŋga ni. ⁵¹ Nyini saŋga n na i mibie n cín i sui agaya, na i fá i bo burukɔnufɔm n su. Do na i sún, na i kán i saa.”

Miɛenu fa ko nsunguru buru nbem jɔɛ

25 Na Yesu akaaki ase bu ka, “Saŋga bo mini Adamande Wa ni bá ba, na Nyeme Feme bá nie i minem su ni, i yó ka nsunguru buru nbem bo bu faari bu fitanam ka bu ko kpa konyafan atin n wɔ. ² Bu mine nnu tiiri alecirafɔm wɔ, na nnu nyingam n ati sinnzinm. ³ Na sinnzinm n afa bu fitanam, ama, ba bita má ŋguin nu, ⁴ na alecirafɔm n bere afa ŋguin abita nu. ⁵ Na ba ko aŋminda konyafan n ace, wɔ ba má nde, na daafiri aba ati nsungurum ni, na ba daafi. ⁶ Na jinanjin saŋga, na ba ti ka bu subo ndoori ka, ‘Konyafan ni suba o, am fite na ya ko kpa i atin.’ ⁷ Na nsunguru burum kere ayasu, ayo bu fitanam doŋgu. ⁸ Na sinnzinm n ase alecirafɔm ni ka, ‘Am bu am ŋguin n be ma ya, ya fitanam ni sunɔ.’ ⁹ Na alecirafɔm n ase bu ka, ‘Ai, ya ŋguin ni koro ju má ya ni amberɛ kere. Am ko ŋguin tɔfɔm do, na am ko to.’ ¹⁰ Na nsunguru sinnzinm n akɔ ka bu ko to ŋguin ni. Bu ko wieeri ni, na konyafan n aju. Na nsunguru nnum bo ba kpa bu ŋu ni, asu i su, awura konyaya awuru n nu. Na ba tu anɔ ni. ¹¹ Kasin, na nsunguru nyingam bo bu kɔɔri ŋguin to ni, aba ajina anɔ n nu, abo afere i ka, ‘Ya mibie, ya mibie, teke anɔ n ma ya na ya wura.’ ¹² Na konyafan n ase bu ka, ‘Ai, nahɔɛ ye m suse am n a, m si má am cɛɛn be cɛɛn be.” ¹³ Na Yesu ase i susufɔm n ka, “Tɔ, nyini ti, má am fa am ŋu ji na am daafi, dama am si má cɛɛn n bo m bá ni.”

Miɛenu fa ko akɔ nsan nbem dabuŋu n jɔɛ

¹⁴ Na Yesu ase bu ka, “Saŋga bo m bá ba ni, i yó kabo sɔɔ be sukɔ atin, na i fereeri i akɔm, na i faari i neŋge kere wuraari bu saa nu, ka bu nie i dika n wɔ. ¹⁵ Na wɔ fa ŋwaa akpaaki bu kere nu, kabo bu koro bita i barasu. I faari ŋwaa n busu nnu maari kun wɔ, na wɔ fa busu nnyɔ n ama kun gusu, na wɔ nya afa busu kun n ama nyinga ni. Na wɔ ko atin ni. ¹⁶ Na bo i maari i busu nnu ni afa abo wata bu, na wɔ nya i ŋusu nnu abuka su. ¹⁷ Na bo i maari i busu nnyɔ n gusu ayo sɔ, na wɔ nya i ŋusu nnyɔ abuka su. ¹⁸ Ama, bo i maari i seseewa kun ni ko funduuri kunma wɔ, na wɔ fa i deɛ ŋwaa n awura nu, na wɔ kata su. ¹⁹ Na bu mibie n akɔ ace do, haari na wɔ ba aba ka i ba nie kabo bu bita i ŋwaa n barasu ni. ²⁰ Na bo i maari i busu nnu n afa i deɛ ŋwaa aba, na wɔ se i mibie n ka,

'M mibiε, niε. A maari m ηwaa n busu nnu wɔ, ama, ma nya i ηusu nnu abuka su.' ²¹ Na i mibiε n ase i ka, 'Nfan. Wɔɔ akɔɔ kpa bo a la dabuηu ni, kabo a kere ka a la dabuηu niε deke kaan su ni, m fá dɔηgu n mmɔɔ wura u saa nu na a niε i dika. Bra na a ba nya ahorejɔ n bo ma nya i n be.' ²² Na bo i maari i busu nnyɔ n gusu aba ase i mibiε n ka, 'M mibiε, niε. A maari m ηwaa n busu nnyɔ ɔ, ama, ma nya i ηusu nnyɔ abuka su.' ²³ Na i mibiε n ase i ka, 'Nfan. Wɔɔ akɔɔ kpa bo a la dabuηu ni, kabo a kere ka a la dabuηu niε deke kaan su ni, m fá dɔηgu n mmɔɔ wura u saa nu na a niε i dika. Bra na a ba nya ahorejɔ n bo ma nya i n be.' ²⁴ Kasin, na bo i maari i seseewa kun ni aba, na wɔ se ka, 'M mibiε, m si u sa ka a ti ɔɔ fangafɔ ɔ. Deke bo a dɔ má i ni, a kpιε nyini wɔ. Na deke bo a bobo má i ni, a tientien nyini ɔɔ a. ²⁵ Nyini ti ye sεrε tiiri m a, na ma fundu kunma afa u ηwaa n afiε i nu. Yiri yaa, de u deke.' ²⁶ Na i mibiε n akaaki ase i ka, 'Wɔɔ akɔɔ tiε nvieyafɔ ni, a si tenle su ka deke bo ma dɔ má i ni, m kpιε nyini wɔ, na deke bo ma bobo má i ni, m tientien nyini ɔɔ a. ²⁷ Tɔ, má a si ka i ti ɔɔ ni, má wɔ yo daka ka a fa m ηwaa n ɔ seeri banɔkifɔm dɔ, na má m ba kpιeeri m nyi baari, má m de m deke na m nya kpεrε buka su.' ²⁸ Dɔ na mibiε n ase i minem ka, 'Tɔ, am de ηwaa ni i dɔ kisa kisa, na am fa ma akɔɔ n bo i bita ηwaa n busu buru ni. ²⁹ Dama ɔɔ kεrε bo wɔ nya deke na i mi si i bita, bu má i buka su wɔ, na i nyá beberebe, ama, bo i si má i bita, haari ni nyini kaan n bo i la i ni, bu cín de i dɔ ɔ. ³⁰ Ama, m ahin akɔɔ ηgbεen ni, am fa i tu awosin n nu, deke bo i sún, na i kán i saa.'"

Kabo Yesu bá di minem jɔrε barasu ni

³¹ Na Yesu akaaki ase ka, "Sanɔa bo mini Adamande Wa ni bá baari ni m jirima woowa n nu ni, ni Nyemε mεrεkem kεrε ni, m bá tana m jirima femeya biε n su. ³² Na durunya n nu minem kεrε bá tien bu ɔɔ m nyunu, na m kpáaki bu nu, busu nnyɔ, kabo bɔεsasafɔ kpaaki yi nbɔem ni sirim nu barasu ni. ³³ Na m má m dεε minem bo bu ti ka nbɔem ni jina m saa fɔmbɔɔ su, na m má bo ba ka na bu ti ka sirim ni jina m saa biε su. ³⁴ Na mini femε n sé bo bu wo m saa fɔmbɔɔ su n ka, 'Ambεrε bo m Si Nyemε ayo am kisi ni, am bra na am ba de femeya n bo wɔ sεsε i su ase ama am, fite durunya n bumboori kεrε ni. ³⁵ Deke bo i ti na m se am ɔɔ n la ka, ahɔε yo tiiri m, na am ama m diire. Nzuehɔε yo tiiri m, na am ama m nzue. M yo baari am dɔ ka wɔfɔ, na am ade m. ³⁶ M yo kaari m bu ηgbεen, na am ama m sutura. M yo daari tukpaki, na am aba anie m dika. Bu yo nyiiri m dansaraka, na am akɔ anie m busu.' ³⁷ Dɔ na m minem bo bu yo sa bo i ɔ atin su ni nyá ɔɔ m nu ka, 'Ya Mibiε, sanɔa ɔɔ ye ya ηuuri ka ahɔε ati u, ye ya maari u diire a, wara nzuehɔε ati u, ye ya maari u nzue a? ³⁸ Sanɔa ɔɔ tenle su, ye a baari ya dɔ ka wɔfɔ, ye ya deeru u a, wara sanɔa ɔɔ ye a kaari u bu ηgbεen, ye ya maari u sutura a? ³⁹ Sanɔa ɔɔ ye ya ηuuri ka a daari tukpaki, wara sanɔa ɔɔ ye bu nyiiri u dansaraka, ye ya ɔ niεeri u busu a? ⁴⁰ Dɔ na m nyá ɔɔ bu nu ka, 'Nahɔrε ye m suse am n a, sanɔa kεrε bo am yo yoori sakpa fa maari m ahin ninbaa kan kanm ni kun, am yo maari mini wɔ lεε.' ⁴¹ Na m nyá se bo bu wo m saa biε su n ka, 'Ambεrε bo m Si Nyemε ayo am ηgbεen na wɔ fa ɔɔ tiε ase am ηu ni, am fa cinsi m bi bεrε na am ɔ wura sin n bo i ɔ má n nu, nyini sin n ye ba ɔɔ i afa ase Sitana ni i dεε mεrεkem n a. ⁴² Deke bo i ti na m se am ɔɔ n la ka, ahɔε yo tiiri m, ama, am ama má m diire. Nzuehɔε yo tiiri m, ama, am ama má m nzue. ⁴³ M yo baari am dika, ama, am ade má m wɔfɔ. M yo kaari m bu ηgbεen, ama, am ama má m sutura. M yo daari tukpaki, wara m yo woori dansaraka nu, ama, am akɔ anie má m busu.' ⁴⁴ Dɔ na bεrε bo bu wo m saa biε su ni nyá ɔɔ m nu ka, 'Ya Mibiε, sanɔa ɔɔ ye ya ηuuri u ka ahɔε ati u, wara nzuehɔε ati u, wara a baari ya wɔfɔ, wara a kaari u bu ηgbεen, wara a daari tukpaki, wara a woori dansaraka, ye ya buka má u a? ⁴⁵ Na m nyá kaaki se bu ka, 'Nahɔrε ye m suse am n a, sanɔa kεrε bo am ayo má sakpa, ama má m ahin ninbaa kan kanm ni kun, am ayo ama má mini wɔ lεε.' ⁴⁶ Na nyinim bεrε kɔ wo suicin n bo i la má awieeri n nu. Ama, na bo bu yo sa bo i ɔ atin su Nyemε dɔ ni, bεrε kɔ wo ηgɔɔ bo i la má awieeri n nu."

Kabo bu sεsεeri su ka bu tára Yesu ni

26 Sanɔa bo Yesu kereeri nyini kereewam kεrε wieeri ni, na wɔ se i susufɔm ni ka, ² "Am si ka wɔ ka lennyɔ ɔ, na bu di Butara cεenkpiri ni. Dɔ ye bu nyá mini Adamande Wa n taraabiri a, na bu kpáama m baka jaanu n su."

³ Ɔ na Nyeme sayoowa ɔɔɔɔɔɔɔɔ nkprienkprienm ni, ni YudaƆm nkprienkprienm n atien bu ƆƆ bu kpien n dika, bu fere i ka Kayafasi, yiri ti Nyeme sayoowa ɔɔɔɔɔɔɔɔ kere kpien a, ⁴ na ba fa seseƆu ka bu tara Yesu asiri nu na bu kun i. ⁵ Na ba se bu ɔɔɔɔ nu ka, "Má am ma ya yo i ƆƆɔɔɔɔɔɔ n sanƆa. Má nyini, minem ni kéte yo nanmie wɔ, na bu sutientien."

Kabo bara be faari tulaalee ƆƆri Yesu tii su ni

⁶ Yesu woori Betani mie n nu wɔ, ƆƆ be dika, bu fere i ka Simon, i yo ti kokofɔ ɔ. ⁷ SanƆa bo Yesu wo diire di su ni, na bara be aba i ɔ, ni tulaalee tuwa nvanvani bo i la Ɔɔ agaya. Na wɔ teke tulaalee tuwa n ƆƆ, na wɔ kaaki tulaalee n kere agɔ Yesu tii su. ⁸ Yesu susufɔm ni ɔɔuri i Ɔɔ ni, na yaa ati bu agaya, na ba bisa bu ɔɔɔɔ nu ka, "Nzu ti ye wɔ saaki i Ɔɔ a? ⁹ Má ya ƆƆri nyini tulaalee ni, má ya nyá ɔwaa beberebe, na má ya fá nyini ɔwaa n ma yaarifɔm." ¹⁰ Na Yesu asi sunsunni bo bu bita i, na wɔ se bu ka, "Nzu ti ye am sukan bara ni ndie a? Sakpa lee ye wɔ yo ama m n a. ¹¹ Am ni yaarifɔm ni wo bere sanƆa kere a, ama, mini, m wó má am ɔ sanƆa kere. ¹² Tulaalee n bo wɔ kaaki agɔ m ɔɔ ni, i kere ka i nzee bo wɔ fa ayo m siriya afa anminda m yiwee ƆƆ lee. ¹³ Nahɔre ye m suse am n a, deke kere bo bu bá kaanri Nyeme labari kpa n durunya n kere nu, bu kán i sayoowa n na minem tenge i su."

Kabo Yudasi seseeri su ka i tó Yesu ni

¹⁴ Na Yesu susufɔ buru ni nnyɔm nu kun bo bu fere i ka Yudasi Isikariyoti ni, akɔ Nyeme sayoowa ɔɔɔɔɔɔɔɔ nkprienkprienm ni ɔ, ¹⁵ akɔ abisa bu ka, "Nzen m ƆƆri Yesu maari am, am má m nzu wɔ?" Na ba kan jete ɔwaa aburasan, afa ama i. ¹⁶ Fite nyini ƆƆ n na Yudasi akpini atin kabo i yó na bu nya Yesu taraabiri.

Kabo Yesu ni i susufɔm diiri ƆƆɔɔɔɔɔɔ diire ni

¹⁷ Na ƆƆɔɔɔɔɔɔ n bo bu di i ni kƆƆƆ bo bu Ɔɔ má ayiri nu na i yasu ni, i lekun ƆƆ, na Yesu susufɔm n aba i ɔ, aba abisa ka, "A koro ka ya kɔ ni kɔ sese Butara ƆƆɔɔɔɔɔɔ diire n su se a?" ¹⁸ Na wɔ se bu ka, "Am kɔ mie n kunnu, ƆƆ be wo ɔ, na am kɔ se i ka, 'Ya KereƆ n ɔa o, i sanƆa n aju. Na i ni i susufɔm ni bá di Butara ƆƆɔɔɔɔɔɔ diire ni, u dika n nu.'" ¹⁹ Na Yesu susufɔm n akɔ ayo kabo i seeri bu ni, na ba sese Butara ƆƆɔɔɔɔɔɔ diire n su.

²⁰ Na naasɔ sanƆa, na Yesu ni i susufɔ buru ni nnyɔm n aba atana ka bu di diire ni. ²¹ SanƆa bo bu tana wo diire n di su ni, na Yesu ase bu ka, "Nahɔre ye m suse am n a, am nu kun bá Ɔ m ma m kƆƆƆ a." ²² Na bu ahore asaaki, na bu kun kun n kere abisa i ka, "M Mibie, ye m ɔa má mini yiri e?" ²³ Na Yesu abɔ bu nu ka, "Am nu kun bo m ni yiri sanƆa fa ya saa wura taale kun nu ni, yiri tó m a. ²⁴ Mini Adamande Wa ni wú kabo ba kere i Nyeme Jɔre Kadasi n nu ase ka m wú n wɔ, ama, ƆƆ n bo i Ɔɔ mini Adamande Wa n ni, i mi bá ɔ anyumboro. Má ba wu má i mi n mmƆƆ, má i ti ye." ²⁵ Na Yudasi bo i tó Yesu n abisa i ka, "Ya KereƆ, m ɔa má mini yiri e?" Na Yesu abɔ i nu ka, "Kabo a jɔƆri ni, i ti Ɔ ɔ."

Ya Mibie kasin diire n jɔre

²⁶ SanƆa bo Yesu ni i susufɔm ni wo diire n di su ni, na Yesu afa kƆƆƆ, na wɔ da Nyeme asi, na wɔ bubu i nu, na wɔ fa ama bu, na wɔ se bu ka, "Am de ahin kƆƆƆ n na am di, i ti m ɔuniembaa a." ²⁷ Na wɔ kaaki afa awa ni nzan, na wɔ da Nyeme asi, na wɔ fa ama bu, na wɔ se bu ka, "Am kere nu be. ²⁸ Ahin nzan n ti m mbunja a lee, ye m sufa ma am n a. M mbunja n de ti, ye Nyeme sufa seseƆu na i di i di n a. Minem ɔɔɔɔ satie de ti, ye m mbunja ni songi Ɔɔ a, na Nyeme fa bu satie ce bu." ²⁹ Na wɔ kaaki ase bu ka, "M suse am wɔ lee, ka, m nú má ahin nzan bekun, má ka ƆƆ be bo m ni ambere bá sanƆa nu i ƆƆre, m Si Nyeme femeya n nu ni."

³⁰ Nyini sin na ba di jue akansi Nyeme, na ba fite akɔ Oliva Buka n su.

Kabo Yesu seeri i susufɔm n ka bu bá ɔmati yaki i ni

³¹ Ɔ na Yesu ase i susufɔm ni ka, "Nyuma de Ɔɔɔɔ n nu, am kere ɔmáti yaki m, dama ba kere i Nyeme Jɔre Kadasi n nu ka, Nyeme ɔa,

'M bó kun bɔ́sasafɔ́ ni,
na nbɔ́ɛm bá sandi.'

³² Ama, m bá tengeeri m yiwee n nu, m dú am mɔ́ kɔ́ Galili awɔ́ɛ n nu." ³³ Na Petoro ase i ka, "Nzen ahinm kere ɛ́máti yakiiri u, mini ɛ́máti yaki má u da." ³⁴ Na Yesu ase Petoro ka, "Nahɔ́ɛ ye m suse u n a, nyuma kɔ́ngue n nu, kana akɔ́nyuma bá bo, a kéte kpe nsan ka a si má m." ³⁵ Na Petoro akaaki ase i ka, "Mini sé má sɔ́ da. Nzen haari wɔ́ yo daka ka mini ni wɔ́ɔ́ kere sanɔ́ wú mmɔ́, ɛ́ka ya wú wɔ́." Na i susufɔ́m n kere ase sɔ́.

Kabo Yesu jeke tiiri na i kɔ́ sereeri Nyeme ni

³⁶ Na Yesu ni i susufɔ́m n ayasu akɔ́ aju awɔ́ɛ be bo bu fere i ka Gesemane ni, na Yesu ase i susufɔ́m ni ka, "Am tana fen ɛ́minda m, na m kɔ́ dɔ́ kɔ́ sere Nyeme." ³⁷ Na wɔ́ fa Petoro ni Zebedi nbaa nnyɔ́m ni, na ba kɔ́ mɔ́ kaan. Bu kɔ́ juuri dɔ́, na ahoresaaki aba i dɔ́ agaya, na i jeke ati. ³⁸ Na wɔ́ se bu ka, "Ahoresaaki aba m dɔ́ agaya, i yo m ka m wu wɔ́ mmɔ́. Am wo fen na am ɛ́minda m. Má am daafi." ³⁹ Na wɔ́ kɔ́ dede kaan, na wɔ́ butu i kunnu su. Na wɔ́ sere Nyeme, i ɛ́, "M Si Nyeme, nzen má a soro su, yi m fite ahin anyumboro n bo i suba m dɔ́ n nu. Haari ni nyini mmɔ́, má a yo kabo m koro ni, ama, yo kabo a koro ni."

⁴⁰ I sere Nyeme wieeri ni, na wɔ́ kpie i nyi akɔ́ aju ka i susufɔ́m nsanm ni wo daafiri su. Na wɔ́ bisa Petoro ka, "Nzu ti ye am mine nsan n kere be mmɔ́ koro kpie má daafiri haari kaan sɔ́ mmɔ́ a?" ⁴¹ Na wɔ́ kaaki ase bu ka, "Am kpie daafiri, na am sere Nyeme adena má deke be yo am na am wura satie nu. Ahorembaa n koro nyeme-su, ama, aɔ́uniembaa n ayɔ́ɔ́ki."

⁴² Na wɔ́ kaaki akɔ́ asere Nyeme bekun, i ɛ́, "M Si Nyeme, nzen i ti u deɛ koroyanu ka m fite má ahin anyumboro n bo i suba m dɔ́ n nu, ma u deɛ koroowa n yo." ⁴³ Na wɔ́ kpie i nyi aba i susufɔ́m n dɔ́, na wɔ́ ba aju ka ba daafi bekun, dama daafiri ati bu agaya. ⁴⁴ Na Yesu ayaki bu bekun, na wɔ́ kɔ́ asere Nyeme kpe nsan su, ni nyini nɔ́ɔ́ɛ jɔ́ɔ́wa kun bo i du mɔ́ jɔ́ɔ́ri i ni. ⁴⁵ Nyini sin, na wɔ́ kpie i nyi aba i susufɔ́m n dɔ́, aba aju ka bu toko wo daafiri su, na wɔ́ se bu ka, "Am toko daafi yi am ɛ́mumi wɔ́? Am nie, sanɔ́ n aju, wɔ́ tɔ́ mini Adamande Wa ni ama satieyofɔ́m. ⁴⁶ Am nie, sɔ́ɔ́ n bo wɔ́ tɔ́ m lɛɛ. Am yasu na ya kɔ́."

Kabo bu taraari Yesu barasu ni

⁴⁷ Na sanɔ́ bo Yesu toko wo jɔ́ɔ́ri su ni, na Yudasi bo i ti Yesu susufɔ́m buru ni nnyɔ́m nu kun aju ni jama beberebe. Bu bita takobem ni kɔ́ɔ́mam. Nyeme sayoowa dɔ́nguyofɔ́m, ni Yudaɔ́m nkpienkpienm ni sunmaari bu a. ⁴⁸ Na Yudasi bo i tɔ́ri Yesu ni akere jama n nyaari su kabo bu sí Yesu na bu tara i. I ɛ́, "Sɔ́ɔ́ n bo m kɔ́ biti i ni, yiri lɛɛ. Am tara i." ⁴⁹ Sanɔ́ bo bu kɔ́ juuri deke bo Yesu wo ni, na Yudasi akaba akɔ́ i dɔ́, na wɔ́ se i ka, "Ya Kerefɔ́." Na wɔ́ biti i, na wɔ́ yo i anse. ⁵⁰ Na Yesu ase i ka, "M dɔ́n, yo deke n bo a koro ka a yo i ni ndende." Na minem n aba atara Yesu, na ba bita i kenken. ⁵¹ Na Yesu susufɔ́m n nu kun acin awɔ́ɔ́ i takobe, na wɔ́ kpie sɔ́ɔ́ be sui, nyini sɔ́ɔ́ n ti Nyeme sayoowa dɔ́nguyofɔ́m kpian n akɔ́ ɔ́. ⁵² Na Yesu ase i ka, "Fa u takobe n kaaki wura i buɛ nu. Dama minem kere bo bu fa takobe yo juma ni, bere gusu bá wu ni takobe wɔ́. ⁵³ A si má ka nzen má m sereeri m Si Nyeme, i súnma i merékem asese asese buru ni nnyɔ́, na bu bá buka m kisa kisa bere?" ⁵⁴ Ama, nzen m nya yoori sɔ́, kabo ba kere i Nyeme Jɔ́re Kadasi n nu ka wɔ́ yo daka ka i yó sɔ́ ni, i yó se ye i bá yo yiiwa?"

⁵⁵ Na Yesu abisa jama n ka, "M ti finfɔ́ ɔ́, ye am fa takobem ni kɔ́ɔ́mam na am ba tara m a? Cɛɛn kere cɛɛn m ni amberɛ wo Nyeme Sereebiri Awuru n nu a, ye m kere minem a, ama, am atara má m. ⁵⁶ Ama, ahin kere yó sɔ́, adena kabo Nyeme nɔ́ɔ́ɛ kanfɔ́m akere i Nyeme Jɔ́re Kadasi n nu n yo yiiwa a." Dɔ́ na i susufɔ́m n kere aɔ́máti ayaki i.

Kabo bu fa Yesu kɔ́ri jɔ́re diibiri ni

⁵⁷ Na bo bu taraari Yesu n afa i akɔ́ Kayafasi dɔ́, yiri ti Nyeme sayoowa dɔ́nguyofɔ́m kpian n a. I dika n nu ye Nyeme nɔ́ɔ́ɛ kerefɔ́m ni, ni Yudaɔ́m nkpienkpienm n tiɛɛnri bu kɔ́ a. ⁵⁸ Na Petoro asu Yesu su, i woori dede kaan ni yiri, haari i kɔ́ wuraari Nyeme sayoowa dɔ́nguyofɔ́m kpian n dika gisan nu. I wuraari gisan n nu ni, na wɔ́ kɔ́ asanɔ́ atana tintinijinafɔ́m nu, adena i ɛ́ sa n bo i yo n awieeri. ⁵⁹ Na Nyeme sayoowa dɔ́nguyofɔ́m nkpien-

kpienm ni, ni Yudafoṃ tereterefoṃ n kere anienie minem bo bu bá di kore daani fa ko ngasi bo Yesu ado i ni, adena bu nya i taraabiri na bu kun i. ⁶⁰ Haari ni bo mine beberebe fite jina diiri kore daani n kere, ba nya má jore bo bu fa kpie so i. Kasin na mine nnyo nbem ayasu ajina, ⁶¹ na ba se ka, "Ahin soṃ n ṅa yiri koro fufu Nyeme Sereebiri Awuru ni, na i káaki ta i lesan afien." ⁶² Na Nyeme sayoowa dṅguyofṃ kpien n ayasu ajina, na wo bisa Yesu ka, "A la má boṃu be fa ko ahin jore n bo minem ni akpie aso u n su?" ⁶³ Ama, na Yesu amo i soṃ. Na Nyeme sayoowa dṅguyofṃ kpien n ajjo i do bekun, i ṅa, "Kisa, m koro ka a tan Nyeme bo i wo bere saṅga kere ni. Nzen woṃ ti Nyeme Wa n bo i ti Kristo Tiidefo ni, se ya." ⁶⁴ Na Yesu abo i nu ka, "Kabo a jjoṃri ni, i ti soṃ. Ama, m suse am kere wo lee ka,

'Fite nyuma fa ko, am bá ṅu mini Adamande Wa ni
ka m tana Nyeme Yikofṃ n saa foṃboṃ su,
na am ṅú ka m fite aṅgoro yinyingṃ n nu suba."

⁶⁵ Yesu bo nu so wieeri ni, na Nyeme sayoowa dṅguyofṃ kpien n asoṃ i tanlee. Na wo se ka, "Wo jjoṃ awura Nyeme ngasi nu. Ya koro má daanifo bekun. Ambere mmoṃ ti kabo wo jjoṃ awura Nyeme ngasi n nu e. ⁶⁶ Ye am ṅa se wo?" Na bu kere ase ka, "Wo kan ciire jore lee, wo yo daka ka i wu."

⁶⁷ Na ba yi nanzue aṅṅ Yesu nyunuawa nu, na ba bo i, na ba bo i nyoṃnu, ⁶⁸ na ba se i ka, "Woṃ Kristo Tiidefo ni, ṅma bo u a? Kan kere ya."

Kabo Petoro keteeri ka i si má Yesu ni

⁶⁹ Bu wo nyini kere su ni, na Petoro toko tana gisan n nu, na afani be aba i bi, na wo se Petoro ka, "Woṃ mmoṃ yo woori nyini Yesu Galilifo n doṃ." ⁷⁰ Ama, na Petoro akete bu kere nyunu ase ka, "Ai, m si má nyini jore n bo a sujjoṃ i ni mmoṃ." ⁷¹ Na Petoro afite ako gisan n ano n nu, na afani nyiṅga be aba aṅṅ i, na wo se minem bo bu jina bere n ka, "Ahin soṃ ni mmoṃ yo woori Yesu Nazaretifo n doṃ." ⁷² Na Petoro akete bekun, na wo tan ndie, i ṅa, "Mini si má nyini soṃ ni mmoṃ." ⁷³ Wo ce má na minem n bo bu jina bere n gusu ase Petoro ka, "Nahore, a ti bu kun wo, dama u jjoṃwa ni kere soṃ a." ⁷⁴ Na Petoro atan ndie afa i saa awura sin nu, i ṅa, "M si má nyini soṃ ni." Kpeṅga na akonyuma abo. ⁷⁵ Na Petoro atenge su kabo Yesu seeri i ni, i ṅa "Kana akonyuma bá bo, a kete kpe nshan su ka a si má m." Na wo fite ako asun agaya.

Kabo bu faari Yesu ko jinaari Gomina Pilato nyunu ni

27 Na alecin saṅga na Nyeme sayoowa dṅguyofṃ nkpienkpienm, ni Yudafoṃ nkpienkpienm n atana asese su kabo bu yo barasu na bu kun i. ² Na ba wura i jjoṃ, na ba fa i ako ama Pilato bo i ti Romafṃ gomina ni.

Kabo Yudasi kuunri i ṅu ni

³ Saṅga bo Yudasi bo i jjoṃri Yesu n tiiri ka ba ma soṃ ka bu kun Yesu ni, na wo yo m si n soṃ, na wo kaaki awoṃ jete ṅwaa aburasan n aba ama Nyeme sayoowa dṅguyofṃ nkpienkpienm, ni Yudafoṃ nkpienkpienm ni. ⁴ Na wo se bu ka, "Ma yo satie kabo ma to soṃ bo i la má ngasi be na bu kun i ni." Na ba se i ka, "Ya cece soṃ wo nyini nu a? U dee jore lee." ⁵ Na Yudasi afa ṅwaa n atu Nyeme Sereebiri Awuru n nu, na wo fite ako awura i koṃ nyama akun i ṅu.

⁶ Na Nyeme sayoowa dṅguyofṃ nkpienkpienm n afa ṅwaa ni, na ba se ka, "Ahin ṅwaa n ti mbunja yiiwa ṅwaa a. Nyeme nchanie kpamaawa n kere ka má be fa i ṅusu fa saṅga Nyeme Sereebiri Awuru dee ṅwaa n nu." ⁷ Na ba yo ankoṃse, afa ṅwaa n ato asien be, bo bu fere i ka yakati tafṃ juma yoobiri ni, ka bu fa yo woṃ seebiri. ⁸ Nyini ti ye bu fere nyini asien n ka Mbunja Asien, haari ni nyuma soṃ n a. ⁹ Do na nchanie n bo Nyeme nchanie kanfo Jeremiya yo jjoṃri n ayo yiiwa, i ṅa, "Ba fa jete ṅwaa aburasan n bo Yisarelifṃ kere soroori su ka bu to i kaari, soṃ n dee ti ni, ¹⁰ na ba fa ṅwaa n ato yakati tafṃ juma yoobiri, kabo Micera n seeri m ka bu yo lee."

Kabo Gomina Pilato bisaari Yesu jɔɔre ni

¹¹ Na ba fa Yesu ako ajina Gomina Pilato n nyunu, na wo bisa Yesu ka, "Wɔɔɔ ti Yudaɔɔm femɛ n a?" Na wo bo i nu ka, "Kabo a jɔɔɔ ni, i ti sɔɔ." ¹² Na Nyɛmɛ sayoowa dɔɔɔguyofɔ nkpiɛnkpiɛnm, ni Yudaɔɔm nkpiɛnkpiɛnm akpiɛ jɔɔre asɔɔ Yesu, ama, wo bo mǎ be nu. ¹³ Na Gomina Pilato abisa i ka, "A ti mǎ jɔɔre n kɛɛ bo ba kpiɛ asɔɔ u ni?" ¹⁴ Ama, Yesu abo mǎ jɔɔre n haari kun be mmɔɔ nu, na gomina n abirisi agaya kabo wo bo mǎ nu ni.

Kabo Gomina Pilato maari kɔɔ ka bu kun Yesu ni

¹⁵ Aɔɔ kɛɛ aɔɔ, Butara cɛɛnkpiri n nya ba ju, Romaɔɔm gomina yi dansaraka n bo jama n koro ka i yi i ji n wo. ¹⁶ Nyini sangga ni, sɔɔɔ be woori dansaraka n nu dɔɔ, bu fere i ka Barabasi, i ti mǎ jɔɔre bu, sɔɔɔ kɛɛ si i sa. ¹⁷ Na sangga bo jama n kɛɛ ba tiɛɛnri bu kɔɔ ni, na Gomina Pilato abisa bu ka, "Am koro ka m yi ŋma ma am a, Barabasi ni, nzen Yesu n bo bu fere i ka Kristo Tiideɔɔ ni?" ¹⁸ I seeri sɔɔ ni, dama i siiri tenle su ka bu si Yesu kɔɛ ti ye bu faari i ba wuraari i saa nu a.

¹⁹ Sangga bo Gomina Pilato wo Yesu jɔɔredi su ni, na i yi asunma ase ka, "Mǎ a se ka a yo nyini nahɔɔɔɔ n sa be, dama anuma kɔɔɔɔ, ma cin aleɛ fa kɔɔ nyini sɔɔɔ n dɔɔ bo wo miɛ m agaya."

²⁰ Ama, na Nyɛmɛ sayoowa dɔɔɔguyofɔ nkpiɛnkpiɛnm, ni Yudaɔɔm nkpiɛnkpiɛnm n awura jama n bu sin ka bu sere Gomina Pilato ka i yɔɔ Barabasi ma bu, na i kún Yesu. ²¹ Ama, na Gomina Pilato akaaki abisa jama n ka, "Nyi-ni mine nnyɔɔm ni nu, am koro ka m yi ŋma ma am a?" Na ba bo i nu ka, "Barabasi." ²² Na Gomina Pilato abisa bekun ka, "Ye ahin Yesu n bo bu fere i ka Kristo Tiideɔɔ ni, am koro ka m yó i sɛ wo?" Na bu kɛɛ abo i nu ka, "Kpama i baka jaanu n su na i wu." ²³ Na Pilato abisa ka, "Ye nzu satie ye wo yo i a?" Ama, na ba kaaki atien kpa agaya bekun ase ka, "Kpama i baka jaanu n su na i wu."

²⁴ Sangga bo Gomina Pilato ŋuuri ka i koro yo mǎ jɔɔre n dɔɔɔɔ, haari ni bo wo boro i nyi na i yo i dɔɔɔɔ ni, jama n akete sukoro ka bu yo nanmiɛ. Nyini ti, na wo fa nzue aŋmisi i saa, jama n kɛɛ nyunu, na wo se bu ka, "M saa wo mǎ ahin sɔɔɔ n yiwee nu. Am dɛɛ jɔɔre lɛɛ." ²⁵ Na jama n kɛɛ ase i ka, "Tɔɔ, ma i yiwee ni ŋgasi su ya su, ni ya anumam kɛɛ." ²⁶ Dɔɔ na Gomina Pilato ayi Barabasi aji, na wo ma sojam n afin Yesu ŋgbere, na wo nya afa i awura bu saa nu ka bu kɔɔ kpama i baka jaanu n su na i wu.

Kabo sojam yoori Yesu anzasi ni

²⁷ Na Gomina Pilato n dɛɛ sojam n afa Yesu awura i gisan n nu, na ba tien bu beŋgu sojam kɛɛ kɔɔ abara aye i. ²⁸ Na ba yi Yesu sutura bo i wura i ni, na ba fa tanlɛɛ kɔɔkɔɛ yorom be ka femeya tanlɛɛ dɛɛ su awura i. ²⁹ Na ba fa buwe aŋɔɔ i ka kaba dɛɛ su, na ba fa aforo i tii ka femeya kere dɛɛ su. Na ba fa kpama awura i saa nu, na ba kutu i nyunu suyo i anzasi, bu ŋa, "Yudaɔɔm Femɛ ni, ya yo u ansɛ." ³⁰ Na ba yi nanzue agɔɔ i ŋu, na ba de kpama ni i dɔɔ, na bu sufɛn i tii baka. ³¹ Bu ba yoori i anzasi n wieeri ni, na ba yi tanlɛɛ kɔɔkɔɛ yorom ni, na ba kaa-ki afa i tienɔɔ dɛɛ sutura n awura i. Na ba nya afa i ako ka bu kɔɔ kpama i baka jaanu n su.

Kabo bu kpamaari Yesu baka jaanu n su ni

³² Sangga bo bu sukɔɔ ni, na bu ni Sireneɔɔ bie be aye, bu fere i ka Simon. Na sojam n amie i ka i sɔɔ Yesu baka jaanu ni. ³³ Na ba kɔɔ aju awɔɔre be bo bu fere i ka *Gologota* ni, *Gologota* n bu la ka Tereawa Woobiri. ³⁴ Na ba sangga nzan ni ayiri wiwi barasu be ama Yesu ka i nu na i jɔɔ yaari ni, ama, i kaanri i kɔɔ, na wo kete, wo nu mǎ i. ³⁵ Na ba nya akpama i baka jaanu n su, na ba ye i su ajina. Bu yoori sɔɔ wieeri ni, na ba tu mbaa na bu si kabo bu kpaaki i suturam nu, bu ŋuŋu nu. ³⁶ Nyini sin na ba ka atana sunie Yesu. ³⁷ Na ba kɛɛ jɔɔre n bo bu kpiɛ sɔɔɔri i ni, afa abo akpama i baka jaanu n tii su, kɛɛɛwa n la ka, "Yesu bo i ti Yudaɔɔm Femɛ n lɛɛ." ³⁸ Na ba kpama finfo nnyɔɔ nbem baka jaanu su adodo i, bu kpamaari kun i saa fɔɔmɔɔ su, na ba kpama kun n gusu i saa bie su.

³⁹ Na minem kɛɛ bo bu sin dɔɔ ni, subobo bu tii, na ba kpiɛ i nzukɔɔ, bu ŋa, ⁴⁰ "Wɔɔɔ bo a ŋa a fúfu Nyɛmɛ Sereebiri Awuru n na a káaki ta i lesan afien n lɛɛ, de u tii ji. Nzen a ti Nyɛmɛ Wa nahɔɔre su, jura baka jaanu n su." ⁴¹ Sɔɔ ye Nyɛmɛ sayoowa dɔɔɔguyofɔ nkpiɛnkpiɛnm, ni Nyɛmɛ nɔɔnie kereɔɔm, ni Yudaɔɔm nkpiɛnkpiɛnm n gusu yoori

i anzasi a, ⁴² bu ŋa, “Wɔ de minem tii aji, ama, i sukoro de má yiri ni i tii. M ŋa i ti Yisarelifɔm Feme n wɔ e. Tɔ, ma i jura baka jaanu n su bra kisa kisa na ya niɛ, na ya yó i yarada. ⁴³ I daafi Nyeme ŋu a, ye i ŋa i ti Nyeme Wa a. Tɔ, nzen Nyeme koro i a, ma i de i tii ji kisa na ya niɛ.” ⁴⁴ Haari na finfo nnyɔm n bo bu kpamaari bu dodoori Yesu ni mmɔɔ akpie i nzukɔ sɔ.

Kabo Yesu wuuri ni

⁴⁵ Wiesu kerefi buru ni nnyɔ sangga na awosin akata asien n kere su, haari naasɔ kerefi nsan. ⁴⁶ Na fa kɔ nyini sangga ni, na Yesu abo awie kpa ase ka, “*Eli, Eli, lama sabatan?*” I bu la ka, “M Nyeme, m Nyeme, nzu ti ye a yaki m aji a?” ⁴⁷ Na mine nbem jinaari bere, bu nbem n tiiri sɔ ni, na ba se ka, “Am ti, ahin sɔɔ n sufere Eliya.”

⁴⁸ Kpennga na bu nu kun anmati afa mene, adɔ nzan gagaraki be nu, na wɔ fa awɔ baka su alaandi atɔ Yesu kɔ ka i nu. ⁴⁹ Ama, na nyingam n ase ka, “Am yaki na ya niɛ, ka Eliya bá de i tii ji?”

⁵⁰ Na Yesu abo awie kpa, na wɔ nya ayo Nyeme deɛ. ⁵¹ Dɔ na tani bambaka n bo bu fa kanda kpaakiiri sɔɔ Casi n bo i wo Nyeme Sereebiri Awuru n nu n ati nu nnyɔ, fa i angoro kɔ jura i asienɔgu. Na asien n akpisi, na yabue ŋgbingbirim akpakpaaki nu. ⁵² Na fanɔkunmam ateke, na Nyeme minem dɔngɔ bo ba wu n atenge bu yiwee nu. ⁵³ Na ba fite fanɔkunmam n nu, na sangga bo Yesu ba tengeeri i yiwee n nu ni, na ba kɔ awura Yerusalem mie kpiri n nu, na mine dɔngɔ anu bu. ⁵⁴ Na soja kpɛn n ni i sojam n bo bu jina niɛeri Yesu ni, na bu ŋuuri kabo asien n kpisiiri barasu, ni kabo sa n kere yoori ni, na sere ati bu agaya, na ba se ka, “Ahin sɔɔ n ti Nyeme Wa a nahɔre su.”

⁵⁵ Na nbaram beberebe bo bu su i su fite Galili awɔre n nu na bu buka i ni, ajina dede sunie Yesu. ⁵⁶ Bu nu nbem la Mariya bo i fite Magadala mie n nu ni, ni Mariya n bo i nbaam la Yakobo ni Yosefu ni, ni Zebedi yi.

Kabo bu yoori Yesu sutura barasu ni

⁵⁷ Na naasɔ sangga na nengefɔ be aba, i fite Aramatiya mie kpiri n nu wɔ, bu fere i ka Yosefu. Yiri mmɔɔ ti Yesu susufɔm kun wɔ. ⁵⁸ Na wɔ kɔ asere Gomina Pilato ka i fa Yesu ŋunie n ma i. Na Gomina Pilato ama kɔ ka bu kɔ fa ma i. ⁵⁹ Na Yosefu akɔ ayi Yesu fuin n apɔɔndi nzee fɔfɔre nu, ⁶⁰ na wɔ kɔ ase i fanɔkunma nu, yiri Yosefu deɛ tienɔgu yabue buɛ fanɔkunma n bo ba lokoti i fɔfɔre ni. Na wɔ nya akundu yabue bambaka afa atɔ fanɔkunma n anɔ ni, na wɔ kɔ. ⁶¹ Na Mariya Magadalafɔ ni, ni Mariya nyinga n atana afa bu nyunu awɔ fanɔkunma ni.

Kabo tintinijinafɔm jina ŋmindaari Yesu fanɔkunma ni

⁶² Na alecin fɔfɔre bo i ti Yudaɔm Numiyi cɛen ni, na Nyeme sayoowa dɔnguyofɔ nkpienkpienm, ni Farasifɔm n akɔ Gomina Pilato dɔ. ⁶³ Na ba kɔ ase i ka, “Ya si, ya tenge su ka sangga bo nyini kɔrefɔ n yo la ŋɔɔ ni, na wɔ se ka yiri wuuri, i lesan cɛen, i tɛnge i yiwee n nu. ⁶⁴ Nyini ti, ma kɔ na bu kɔ jina ŋminda i fanɔkunma ni, fa kɔ ju haari lesan cɛen ni, má nyini, i susufɔm ni koro kɔ wɔ yi i ŋunie ni, na bu bu kɔre ka wɔ tenge wɔ. Nyini sangga, kasin deɛ kɔre ni tára bumboori deɛ ni.” ⁶⁵ Na Gomina Pilato ase bu ka, “Am fa tintinijinafɔm, na am ma bu kɔ jina ŋminda i fanɔkunma n kabo am koro i barasu ni, na má be koro yo pui.” ⁶⁶ Nyini ti, na ba kɔ ata atɔ fanɔkunma n anɔ n kere, na ba ma tintinijinafɔm n ajina anminda abara aye i, adena má be koro yo pui.

Kabo Yesu tengeeri i yiwee n nu ni

28 Yudaɔm Numiyi cɛen n sin deɛ alecin, bakue n bumboori, mɔne cɛen ŋgarama fuun, na Mariya Magadalafɔ ni, ni Mariya nyinga ni, akɔ ka bu kɔ niɛ Yesu fanɔkunma ni. ² Kpennga na asien n akpisi agaya, dama Micera n mereke be fiteeri angoro jura ba kundu yiiri yabue bambaka n fanɔkunma n anɔ n su a, na wɔ fun atana su. ³ Na wɔ ta fofoe papasi ka nzue kpesɛewa deɛ su, na i sutura n kere ayo fofoe ka cisen. ⁴ Na sere ati tintinijinafɔm ni, na bu ŋunie subobo bu, na ba yo ka ba wu deɛ su wɔ.

⁵ Na Nyeme mereke n ase nbaram n ka, “Má am ma sere ti am. M si ka am nienie Yesu bo bu kpamaari i baka jaanu n su n wɔ. ⁶ I wo má fen. Wɔ tenge i yiwee n nu, kabo i yo seeri am ni. Am ba niɛ deke bo bu faari i seeri

ni. ⁷ Am kpie am nyi na am kɔ se i susufɔm ni ka wɔ tenge i yiwee n nu. Am ti fɛn, i sudu am mɔ kɔ Galili awɔrɛ n nu, dɔ ye am kɔ ɲu i a. Ma se am lɛɛ.”

⁸ Na ba fite fanjunma n nu ndende ni sɛrɛ, ama, ni ahorejɔ, na ba ɲmati na bu kɔ se i susufɔm ni. ⁹ Bu sukɔ ni, kpenɲa na bu ni Yesu ayɛ, na wɔ yo bu anse. Na ba kutu i jaa bu, na ba ma i jirima. ¹⁰ Na wɔ se bu ka, “Má am ma sɛrɛ ti am. Am kɔ se m ninbaam ka bu kɔ Galili, dɔ ye bu kɔ ɲu m a.”

Kabo tintinijinafɔm seeri sa n bo i yoori ni

¹¹ Saɲga bo nbaram n wo kɔ su ni, na tintinijinafɔm nbem akɔ miɛ n kunnu, akɔ ama Nyɛmɛ sayoowa dɔɲguyofɔ nkpienkpienm ni labari, fa kɔ sa n kɛrɛ bo wɔ yo n su. ¹² Na Nyɛmɛ sayoowa dɔɲguyofɔ nkpienkpienm, ni Yudaɔ nkpienkpienm n atien bu nɔɔ, afa asɛsɛ su, na ba ma tintinijinafɔm ni ɲwaa beberebe, ¹³ na ba se bu ka, “Am se minɛm ka, saɲga bo am adaafi kɔɲgue n ye i susufɔm ni ba wɔ yiiri i a. ¹⁴ Na nzen haari gomina n ba tiiri nyini labari ni, yɛrɛ kán de am tii, na i yó má am pui.” ¹⁵ Na tintinijinafɔm n ade ɲwaa n na ba kɔ ase minɛm kabo nkpienkpienm n seeri bu ni. Nyini dɛɛ ti ye nyini labari n abara ayɛ Yudaɔm dɔ, fa ba ju haari ni nyuma n a.

Kabo Yesu faari i ɲu kereeri i susufɔm ni

¹⁶ Na i susufɔ buru ni kunm n akɔ Galili awɔrɛ n nu na ba fun akɔ buka n su, deke bo Yesu seeri bu ka bu kɔ ni. ¹⁷ Saɲga bo bu kɔ ɲuuri i ni, na ba kutu ama i jirima, ama, bu nbem asunsun ka má yiri lɛɛ. ¹⁸ Na Yesu acin ado-do bu, na wɔ se bu ka, “Nyɛmɛ afa aɲgoro ni asiɲgu fɛn kɛrɛ yiko, afa awura m saa nu. ¹⁹ Nyini ti, am kɔ durunya n kɛrɛ nu, na am ma daanfɛ kɛrɛ yo m susufɔm. Na am bie bu Nyɛmɛ nzue, Si, ni Baa, ni Awiewie Casi n dɛɛ duma nu. ²⁰ Na am kere bu ka bu de m nɔɔniɛ maawa n kɛrɛ bo ma fa ama am ni. Am ti fɛn, m wo am dɔ, saɲga kɛrɛ, fa kɔ haari durunya n awieeri.”

MARAKO

Kabo Yohane Nyeme Nzue Biɛfo kaanri Nyeme jɔre ni

1 Ahin jɔre ni, i ti Nyeme Wa Yesu Kristo dɛɛ labari kpa n wɔ. Kabo i boori i bu yaa. ²³ Nyeme yo seeri i wa n ka,

“Ti fɛn, m súnma m sunmafɔ n na i dú u mɔ,
yiri sése u atin n su a.

Yiri kɔ subo ndoori boro kpantain n nu se ka,
‘Am sese Mibiɛ n atin n su,
na am yo i atin n dɔɔgu.”

Na Nyeme ama ba kɛɛ nyini jɔɔwɔ n kɛɛ Nyeme nɔaniɛ kanfɔ Esaya dɛɛ kadasi n nu. ⁴ Nyini sɔɔ n bo Nyeme sunmaari i n la sɔɔ be bo bu fere i ka Yohane Nyeme Nzue Biɛfo ni. I baari boro kpantain n nu, na i sukan Nyeme jɔre, i ɔa, “Am kaaki am wo na m biɛ am Nyeme nzue, na Nyeme fa am ɔgasi ni am satie kɛɛ ce am.”

⁵ Na Yudiya asiensufɔm, ni Yerusalem miɛ nufɔm kɛɛ afite aba i dɔ, na ba kan bu ɔgasi ni bu satie kɛɛ bo ba yo i akere Nyeme, na Yohane abie bu Nyeme nzue Yodan kunma n nu.

⁶ Yohane sutura wuraawa yo ti deke bo bu faari nyɔɔma ndɔre wuuri i a, na wɔ fa jina abo i wi nu. I diire yo la lalom ni wie wɔ. ⁷ I kaanri Nyeme jɔre, i ɔa, “Sɔɔ be wo m sin suba, i tara m fieo, m ti kaan ni bo m dodo i. ⁸ Mini afa nzue abie am a, na am yo casi, ama, yiri fá Nyeme Awiewie Casi n wura am ɔa yo am casi a, kabo sɔɔ biɛ nzue na i yo casi ni.”

Kabo Yohane biɛri Yesu Nyeme nzue ni

⁹ Nyini sanɔa n na Yesu afite Nazareti, miɛ n bo i wo Galili awɔre n nu ni, na wɔ ba Yohane dɔ, na Yohane abie i Nyeme nzue Yodan kunma n nu. ¹⁰ Sanɔa bo Yesu fiteeri nzue n nu ni, kpeɔga na wɔ ɔa ka aɔgoro n ateke, na Awiewie Casi n ajura ka tiwa dɛɛ su aba atana i ɔa. ¹¹ Na wɔ ti akonvi be ɔga aɔgoro, i ɔa, “Wɔɔ ti m wa a, m koro u agaya, m ahore ajɔ u ɔa.”

Kabo Sitana yoori Yesu na i niɛ ni

¹² Nyini jinaabiri n nu na Awiewie Casi n ama Yesu akɔ boro kpantain n nu. ¹³ I woori dɔ cɛɛn aburana, i ni boro neɔgem woori dɔ a, na Sitana ayo i na i niɛ ka, i yó yiri Sitana n dɛɛ koroowa, nzen i yó má. Ama, Yesu asoro má su. Na Nyeme merɛkem aba asu i.

Kabo Yesu fereeri jombaa tarafɔ nna nbem ka bu su i su ni

¹⁴ Sanɔa bo bu taraari Yohane nyiiri i dansaraka n sin, na Yesu akɔ Galili awɔre n nu, na i sukan labari kpa n fa kɔ Nyeme atin n su kere minɛm, ¹⁵ i ɔa, “Sanɔa n aju bo Nyeme Fɛmɛ bá niɛ i minɛm su. Am kaaki am wo, na am de Nyeme labari kpa n na am yo i yarada.”

¹⁶ Ye i ba sunati sin Galili kunma kpiri n kɔ su, na wɔ ɔa jombaa tarafɔ nnyɔ nbem. Bere la Simon ni i niema Andere. Bu wo bu diendie sandi su kunma kpiri n nu. ¹⁷ Na Yesu ase bu ka, “Am bra na am ba su m su, na m má am tien minɛm kɔ ma m, kabo am tara jombaa ni.” ¹⁸ I seeri sɔ ni, na ba kaba ayaki bu diendiem ni, na ba su i su.

¹⁹ I nati kɔkɔri mɔ kaan bekun, na wɔ ɲu mine nnyɔ nbem. Bere la Yakobo ni i niema Yohane. Bu fere bu si ka Zebedi. Bu wo lee nu suyo bu diendiem dɔɲgu. ²⁰ Dɔ na wɔ fere bu ka bu su i su, na ba yaki bu si ni, ni i npaadifɔm n lee n nu, na ba su i su.

Kabo Yesu fɔn yiiri ajini sɔkɔ be ɲu ni

²¹ Na ba kɔ aju miɛ kpiri n bo bu fere i ka Kapenam su. Na Yudaɔm ɲumiyi cɛen na Yesu awura bu tientienbunɔkɔ n nu, bo bu sere Nyeme na bu kere Nyeme jɔre nu ni, na wɔ kan Nyeme nɔɔɔ akere minem ni. ²² Na bu kere ayo alekutura fa kɔ i kereewa n su, dama i kereewa n awo i ɲgumi ni Yudaɔm dɛɛ Nyeme nɔɔɔ kereɔm ni. I kereewa n la yiko. ²³ Nyini saɲga n nu na sɔkɔ bo ajini wo i ɲu n aba bu dɔ bu tientienbunɔkɔ n nu, na wɔ bo awie ²⁴ ase ka, "Yesu Nazaretifɔ, a koro nzu ya nu fen a? A ba ka a ba yo ya ɲgbɛɛn wɔ? M si u sa, wɔkɔ ti sɔkɔ casi n bo Nyeme asunma u n a." ²⁵ Na Yesu atien ajini n ɲu ase ka, "Mɔ u kɔ bere, na a fite yaki sɔkɔ ni." ²⁶ Na ajini n akpisi sɔkɔ ni, na wɔ ciindi afite ayaki i. ²⁷ Na minem kere ayo alekutura akɔ asin su, na ba bisa bu ɲuɲu nu ka, "Ee. Nzu la ahin? I ti kereewa fɔfɔre wɔ. Ahin sɔkɔ n la yiko bo i koro ma ajinim n mmɔkɔ n na bu de i." ²⁸ Nyini ti na Yesu duma akaba ata abara aye Galili awɔre n kere nu.

Kabo Yesu tuntuunri tukpakifɔm beberebe Simon dika ni

²⁹ Saɲga bo i fiteeri tientienbunɔkɔ n nu ni, na i ni Yakobo ni Yohane akɔ awura Simon ni Andere dika. ³⁰ Bu kɔ juuri awuru n nu ni, na ba se Yesu ka Simon sibara la má i ɲu, yakɔkɔ abo i, i da sɔkɔ. ³¹ Na wɔ kɔ aso i saa nu aye i su atana, na yakɔkɔ n ayaki i, na wɔ kɔ ayo diire ama bu. ³² Nyini cɛen n naaso, dika bibiri saɲga, na minem afa tukpakifɔm kere ni minem bo ajinim wo bu ɲu n aba Yesu dɔ. ³³ Na miɛ n nu jama n kere aba atien bu kɔ i dɔ anuɲgbere n nu. ³⁴ Na wɔ tuntun tukpaki barasu barasufɔm beberebe, na ba nya laifie, na wɔ fɔn ayi ajinim gusu beberebe. Wɔ du má su na ajinim n jɔkɔ, dama bu si i sa.

Kabo Yesu kaanri Nyeme jɔre Galili awɔre n nu ni

³⁵ Na alecin akɔnyuma ciciri su, na Yesu ayasu afite akɔ dede awɔre be nu i ɲgumi, na wɔ kɔ asere Nyeme. ³⁶ Na Simon ni i beɲgum akɔ i nienie. ³⁷ Bu kɔ ɲuuri i ni, na ba se i ka, "Sɔkɔ kere sunienie u busu." ³⁸ Na Yesu ase bu ka, "Am ma ya kɔ miɛ nyiɲgam n su na m kɔ kan Nyeme jɔre kere bu gusu, dama ka nyini ti ye m baari durunya n nu a." ³⁹ Na wɔ bara aye Galili awɔre n kere nu, sukan Nyeme jɔre bu tientienbunɔkɔ sɔkɔ n nu, ye i fɔn yi ajinim minem ɲu a.

Kabo Yesu tuntuunri kokofɔ be ni

⁴⁰ Na kokofɔ be aba Yesu dɔ, na wɔ ba akutu i nyunu asere i jande ka i buka i. I ɲa, "Nzen a koro ka a ma m nya laifie, a koro ma m nya i." ⁴¹ Na Yesu aɲu i aɲunfɔ, na wɔ tenge i saa anana i ɲu, na wɔ se i ka, "M koro. Nya laifie." ⁴² Na kokobi n akaba ayaki sɔkɔ n na wɔ nya laifie. ⁴³ Na Yesu ama i atin ka i kɔ, na wɔ kɔkɔ i ⁴⁴ ase i ka, "Má a se ka a se be ahin jɔre ni, ama, kɔ na a kɔ fa u ɲu kere Nyeme sayoowa dɔɲguyofɔ ni, na a kɔ yo yoowa n bo Moyisi yo kereeri dawafɔm ni, dama nyini kere minem ka a nya u ɲu a." ⁴⁵ Ama, na wɔ kɔ abo ndoori, na labari n abara aye deke n kere, nyini ti, Yesu akoro ayi má i ɲu fofoe nu miem be nu kun, i fiɛri i ɲu aheme wɔ, na mine afite awɔre n kere nu aba i dɔ.

Kabo Yesu tuntuunri sɔkɔ bo i saam ni i jaam awu ni

2 I yoori lennyɔ na Yesu akpie i nyi aba Kapenam miɛ kpiri n nu, na labari abara aye ka i wo awuru, ² na mine atien bu kɔ i dɔ agaya haari fofoe anya má anɔ n bo bu fa wura sɔkɔ n nu mmɔkɔ, na Yesu akan Nyeme jɔre sukere bu. ³ I wo bu kere su ni, na mine nbem aba i dɔ, bu nu mine nna sɔkɔ bo i saam ni i jaam awu. ⁴ Jama n sunnuuri sɔ n dɛɛ ti, ba koro anya má fofoe bo bu fa sɔkɔ n dodo Yesu, na ba fiiti sɔkɔ n bo Yesu wo nu n aɲ-

goro buekun, na ba fa i ni i dasu n kere accondi afa i ada sɔɔ n nu. ⁵ Yesu ɲuuri kabo bu yoori i yarada n sɔɔ ni, na wɔ se sɔɔ n bo i saam ni i jaam awu n ka, “M dɔn, ma fa u satie ace u.”

⁶ Ɔ. Yudafoɔm Nyeme nɔɔnie kerefoɔm nbem tana bere, na ba sunsun bu ahore su ka, ⁷ “Ahin sɔɔ n la atin bɔɔ ye i jɔɔ wura Nyeme ɲgasi nu sɔ a? Be wo má bere bo i koro fa minem satie ni bu ɲgasi ce, sin Nyeme ɲu.” ⁸ Na Yesu afa nu i ahore su fa kɔ bu sunsunni bo bu bita i n su, na wɔ bisa bu ka, “Nzu ti ye am bita nyini sunsunni ni am ahore su a? ⁹ Bɔɔ ti kekereke a, bo m se sɔɔ n ka, ‘Ma fa u satie ace u,’ nzen, ‘Yasu fa u dasu n na a nati n a?’ ¹⁰ M kére am ka mini Adamande Wa n la yiko durunya n nu bo m fa minem satie ni bu ɲgasi ce bu.” Na wɔ se sɔɔ n ka, ¹¹ “Wɔɔ, yasu fa u dasu n na a kɔ awuru.” ¹² I kaba yasu faari i dasu n wɔ, na wɔ fite jama n kere nyumbaa nu. Na bu kere ayo alekutura, na ba kansi Nyeme, na ba se ka, “Ya nya ɲu má ahin sa n ɲusu cɛen be.”

Kabo Yesu fereeri Levi ka i su i su ni

¹³ Na Yesu akaaki akpie i nyi akɔ Galili kunma kpiri n sɔɔ su, na jama beberebe akɔ atien bu sɔɔ i dɔ, na wɔ kan Nyeme jɔre akere bu. ¹⁴ I wo natiiri su susin ni, na wɔ ɲu lampodefɔ be bo bu fere i ka Levi, Alafeyo wa ni, ka i tana i juma yoobiri, na Yesu ase i ka, “Yasu bra na a ba su m su.” Na wɔ yasu asu i su.

¹⁵ Na Yesu akɔ Levi dika ka i kɔ di diire. Na satieyofɔm, ni lampodefɔm beberebe asu i su. Diire n diibiri dɔ ni, na bu dɔɲgu aba atana Yesu ni i susufɔm n dɔ, na ba saɲga adi diire. ¹⁶ Na Nyeme nɔɔnie kerefoɔm nbem bo bu su Farasifoɔm dɛɛ atin su ni, aɲu ka Yesu ni satieyofɔm, ni lampodefɔm tana sudi diire, na ba bisa i susufɔm ni ka, “Nzu ti ye Yesu ni lampodefɔm, ni satieyofɔm saɲga di diire a?” ¹⁷ Na Yesu ati bu jɔɔɔwa n na wɔ bɔ bu nu ka, “Minem bo bu la laifie n koro má ayirifo, má ka bo bu la má laifie ni koro a. Ma ba má ka m bá fere minem bo bu ɲa bu yo sa bo i kɔ atin su Nyeme dɔ n wɔ, ama, m baari satieyofɔm n dɛɛ ti wɔ.”

Kabo Yesu kereeri sɔɔ cici jɔre ni

¹⁸ Cɛen be na Yohane dɛɛ susufɔm ni Farasifoɔm sucici bu sɔɔ, na mine nbem aba na ba bisa Yesu ka, “Nzu ti ye Yohane susufɔm ni Farasifoɔm dɛɛ susufɔm cici bu sɔɔ, ye u dɛem bere cici má?” ¹⁹ Na Yesu abɔ bu nu ka, “Am sunsun ka konyayafɔm koro cici bu sɔɔ saɲga bo konyafan n toko wo bu dɔ ni, nzen se? Ai, saɲga bo konyafan n wo bu dɔ ni, bu yo má nyini.” ²⁰ Ama, saɲga suba bo bu bá yi konyafan n fite bu nu, nyini saɲga n ye bu nyá cici bu sɔɔ a.”

²¹ Na Yesu akaaki ase ka, “Be koro fa má sanvuin fɔfɔre kpa tɔ má tani dawa kunma, nzen i yoori sɔ, sanvuin fɔfɔre ni sɔn tani dawa n wɔ, na i téke i kunma n agaya buka su. ²² I kaaki ti sɔɔ bekun ka be koro fa má nzan nyiwa faɲgafɔ gɔ má dundu dawa bebete nu, nzen i yoori sɔ, dundu ni tie wɔ, na i ká ɲgbɛen, na nzan n kere sɔɲgi. Ama, i ti ye ni ka bu fá nzan nyiwa faɲgafɔ gɔ dundu fɔfɔre biiwa nu.”

Kabo Yesu jɔɔ fa kɔɔri Ɔumiyi cɛen n jɔre ni

²³ Yudafoɔm Ɔumiyi cɛen be, na Yesu ni i susufɔm ni sunati sin alɛmbaa fie be nu, na i susufɔm n abubu be akpese. ²⁴ Na Farasifoɔm n ase i ka, “Nie fen. Nzu ti ye u susufɔm ni suyo sɔ a? Nyeme nɔɔnie kpamaawa n kere ka má be yo sɔ, Ɔumiyi cɛen ni.” ²⁵ Na wɔ bɔ bu nu ka, “Am nya kan má Nyeme jɔre Kadasi n nu, kabo Feme Davidi yo yoori saɲga bo i ni i minem miɛeri diire busu n wɔ, nzen se? ²⁶ Nyini saɲga Abiyata yo ti Nyeme sayoowa dɔɲguyofɔm kere kpɛn n a. Ahɔɛ n ti, na Feme Davidi akɔ awura Nyeme Sereebiri Awuru n nu, na wɔ di kpɔɔ n bo ba fa ama Nyeme ni, na wɔ ma i minem be. Ama, am si ka ya dɛɛ atin n su, Nyeme sayoowa dɔɲguyofɔm ɲgumi di nyini kpɔɔ n a.”

²⁷ Na Yesu akaaki ase bu ka, “Adamande dɛɛ ti ye Nyeme yiiri Ɔumiyi cɛen n a, má Ɔumiyi cɛen n dɛɛ ti ye Nyeme yiiri adamande a. ²⁸ Nyini ti, Ɔumiyi cɛen ni mmɔɔ, mini Adamande Wa ni ti i Mibie a.”

Kabo Yesu tuntuunri sɔɔ asaa fuin be Ɔumiyi cɛen ni

3 Na Yesu akaaki akɔ tientienbun sɔɔ n nu dɔ bekun. Sɔɔ asaa fuin be woori dɔ. ² Na minem bo bu wo dɔ n atu bu nyumbaa anie Yesu, na bu nie ka i túntun asaa fuin n Ɔumiyi cɛen ni, nzen i túntun má i, adena bu

só i ngɛɛ na bu járaaki i ka wɔ saaki Njumiya cɛɛn n ciire ni. ³ Na Yesu ase asaa fuin n ka, “Ba jina afien fɛn.” ⁴ Na wɔ bisa bu ka, “Ya dɛɛ atin n su, atin wo nu ka ya yo sakpa Njumiya cɛɛn ni, nzen ya yo satie wɔ? I kaaki ti ye ni ka ya de ngɔɔ, nzen ya yi ngɔɔ wɔ?” Ama, ba bɔ má i nu. ⁵ Na Yesu anie bu nyunu abara aye, na wɔ fa yaa bu ŋu, na i ahore asaaki fa kɔ bu atii kekere n dɛɛ ti, na wɔ se sɔwɔ n ka, “Tenge u saa ni.” Na wɔ tenge i saa ni, na wɔ yo faŋga bekun. ⁶ Na Farasifɔm n akaba afite tientienbunwɔwɔ n nu akɔ Feme Herode minem dɔ, na ba sese bu ŋu su kabo bu yó na bu kún Yesu.

Kabo jama beberebe tiɛnri bu wɔ Yesu dɔ ni

⁷ Nyini sin na Yesu ni i susufɔm n afite akɔ kunma kpiri n wɔ su, na jama beberebe afite Galili awɔɛ n nu asu i su. Nbem gusu fiteeri Yudiya dɛɛ awɔɛ n nu, ⁸ ni Yerusalem mie kpiri n nu, ni Idumeya dɛɛ awɔɛ n nu, na nbem gusu afite Yodan kunma n wie afiiri ni, ni Tiro ni Sidon dɛɛ bue ni. Bu tiiri kabo Yesu yoori alekutura sam barasu ni, nyini ti ye bu baari i dɔ a. ⁹⁻¹⁰ Yesu ama tukpakifɔm beberebe anya laifie n dɛɛ ti, bo bu la tukpaki kere koro ka bu mie bu nyi wɔ, na bu sakati wura na bu fa bu saa kan i. Nyini ti, na wɔ se i susufɔm ni ka bu kpa bu ŋu ni lee ma i, na nzen minem ba ŋa bu mie i ŋu na i koro wura lee n nu. ¹¹ Saŋga kere bo minem bo ajinim wo bu ŋu n nya ŋuuri i, bu kutu i nyunu wɔ, na bu ciindi na bu se ka, “Wɔwɔ ti Nyeme Wa n a.” ¹² Na wɔ wɔwɔ ajinim ni ni anyumboro ka, má bu ma be si i sɔwɔ nzuin nu.

Kabo Yesu yiiri mine buru ni nnyɔ ka bu yo i jaramasam ni

¹³ Na Yesu afun akɔ buka be su, na wɔ fere mine n bo i koroori ka bu ba i dɔ ni, na ba ba i dɔ. ¹⁴ Na wɔ yi bu nu buru ni nnyɔ, na wɔ fa bu ayo i jaramasam ka bu wo i dɔ, na i susunma bu ka bu kɔ sukan Nyeme jɔɛ, ¹⁵ na wɔ ma bu yiko ka bu kɔ sufɔn yi ajinim minem ŋu. ¹⁶ I jaramasa buru ni nnyɔm ni bo i yiiri bu n la Simon bo Yesu tu-unri i duma ka Petoro ni, ¹⁷ ni Yakobo ni i niema Yohane, bo bu si la Zebedi na Yesu kaaki tuunri bu duma ka *Bowanaje*, i bu la ka bu tientien agaya ka nzue wɔ. ¹⁸ Bu nbem gusu la Andere, ni Filipu, ni Batolomeyo, ni Matio, ni Tomasi, ni Yakobo bo i si la Alafeyo ni, ni Tadayɔ, ni Simon bo i tu ŋgoni fa kɔ i asien su ni, ¹⁹ ni Yudasi Isikariy-oti bo i ba tɔwɔ Yesu ni.

Kabo minem ŋa Yesu ni Sitana dɛɛ ti kun ni

²⁰ Na Yesu akɔ awuru, na jama aba atien bu wɔ bekun bo i ni i susufɔm n akoro anya má tana bo bu di diire mmwɔ. ²¹ Na saŋga bo i minem tiiri i ŋga ni, na ba kɔ ka bu kɔ fa i ba awuru, dama minem ŋa i nyunu akan i. ²² Na Yudaɔm Nyeme nɔanie kerefɔm bo bu fiteeri Yerusalem mie kpiri n nu n ase ka, “Belazebuli bo i ti ajinim kere dɛɛ feme ni, wo i ŋu a.” Na ba kaaki ase ka, “Yiri ajinim kere feme ni ma i yiko ye i koro fɔn yi ajinim n a.” ²³ Bu seeri sɔ ni, na Yesu afere bu, na wɔ bo bu miɛnu. I ŋa, “Sitana koro yo se fɔn yi i dɛɛ ajinim minem ŋu a?” ²⁴ Ya fa i ka, nzen femeya nya kpakpaakiiri nu wieeri, nyini femeya ni kóro jina a? Ai, i kóro jina má. ²⁵ Na nzen awuru gusu bo i minem nya kpakpaakiiri nu, nyini awuru ni kóro jina a? Ai, i kóro jina má. ²⁶ Nzen Sitana dɛɛ femeya n nya kpaakiiri nu wieeri, i kóro jina a? Ai, i kóro jina má. Nzen i nya yoori sɔ, i faŋga wie wɔ. ²⁷ Be koro wura má sɔwɔ faŋgafɔ dika na i fin i nenge, má ka wɔ tara i faŋga acin i nyama ka, ye i nya koro fin i nenge n bo i wo awuru n nu a.”

²⁸ Na Yesu akaaki ase ka, “M suse am nahɔɛ wɔ lee ka, Nyeme koro fa minem satie kere fa ce bu, haari fa kɔ saŋga jɔɛ ngbɛɛngbɛɛn kere bo bu jɔwɔwɔ i fa kɔ Nyeme dɔ, ²⁹ ama, sɔwɔ kere bo i jɔwɔ wuraari Awiewie Casi ni ŋgasi nu, Nyeme fá má i mi ŋgasi ce má i, dama i mi ayo satie bo i la má awieeri lee.” ³⁰ Deke bo i ti na Yesu seeri sɔ n la ka, bere Nyeme nɔanie kerefɔm ni, bu ŋa ajini wo i ŋu a.

Minem bo bu ti Yesu ni, ni i ninbaam nahɔɛ su n jɔɛ

³¹ Na Yesu ni, ni i niemam aba i dɔ awuru n bo i wo nu ni, na ba ka ajina dasin asunma ka bu fere i. ³² Na jama beberebe atana abara aye yiri Yesu na ba se i ka, “Ti fɛn. U ni, ni u niemam wo dasin koro u.” ³³ Na wɔ se bu ka, “Am ma m kere am bo bu ti m ni, ni m niemam.” ³⁴ Na wɔ nie abara aye minem bo bu tana bara yeeri i ni, na wɔ

se bu ka, "Am niε. M ni, ni m niemam n yaa. ³⁵ Sɔɔ kere bo i yo Nyeme sa koroowa, yiri ti m siwa, ni m niwa, ni m ni a."

Mienu fa kɔ kabo dɔdɔrifɔ be sandiiri alembaa ni

4 Na Yesu akaaki akɔ Galili kunma kpiri n kɔ su, na wɔ bo i bu sukere minem Nyeme jɔre, na jama beberebe atien bu kɔ i dɔ. Jama n sunnuuri beberebe n dε ti, na wɔ wura lee nu atana nzue n nu, na jama n kere atien bu kɔ fa dodo nzue n kɔ su. ² Na wɔ bo mienu, na wɔ kere bu dekem beberebe. I ɔa, ³ "Am ti fen. Dɔdɔrifɔ be yo fiteeri sɔ sɔ, ka i kɔ sandi alembaa. ⁴ Saɔga bo i wo sandi su ni, na alembaam nbem atɔtɔ atin n kɔ, na anumam aba atambu bu ami. ⁵ Na nbem atɔtɔ tieka su, deke bo fa sunnu má ni, na fa sunnu má n dε ti, na wɔ ce má, na wɔ fi, ⁶ ama, saɔga bo wie ba fiteeri agaya ni, na wɔ waandi, dama bunlui n akpama abi má n dε ti. ⁷ Na alembaa ni nbem atɔtɔ lɔlɔ nu, na lɔlɔ n anyi akata i ɔu, nyini ti, wɔ koro awura má mbaa. ⁸ Ama, na alembaam ni nbem atɔtɔ asien kpa su, na wɔ nyi awura mbaa zɔi zɔi." ⁹ Na Yesu ase bu ka, "Bo i koro ka i ti ahin jɔre n bu, i ti ye ni ka i so i sui na i ti."

Deke bo i ti na Yesu boori bu mienu n ni

¹⁰ Na saɔga bo i kaari i ni i susufɔ buru ni nnyɔm ni, ni minem bo bu wo i dɔ saɔga kere ni, na ba bisa i nyini mienu n bu. ¹¹ Na wɔ kɔ bu nu ka, "Amberε ye Nyeme ama am asi i femeya n nu asiri jɔre a, ama, minem bo bu su má m su ni, m bo i mienu kere bu a, ¹² adena i yó kabo ba kere i Nyeme jɔre Kadasi n nu ni, ka, 'Bu níε ni nahɔre su, ama, bu ɔú má pui. Bu só bu sui ni nahɔre su, ama, bu tí má deke n bo bu so bu sui ka bu ti i n bu, dama nzen má bu tiiri i bu, má bu káaki bu wo wɔ, na Nyeme fá bu satie ce bu.'"

Kabo Yesu kereeri mienu n bu ni

¹³ Na Yesu abisa bu ka, "Am ati má ahin mienu n bu? Ye am yó se ti mienu nyingam n kere bu a? ¹⁴ Ahin mienu n bu la ka, dɔdɔrifɔ n ti ka sɔɔ n bo i kan Nyeme jɔre n wɔ. ¹⁵ Mine nbem de Nyeme nɔanie n kabo alembaa n tɔtɔri atin n kɔ n wɔ. Bu nya tiiri Nyeme nɔanie n na bu de i, i ce má, na Sitana bá yi nɔanie n fite bu ahore su, a ɔu ka bu wara afi i sa. ¹⁶ Mine nbem gusu de Nyeme nɔanie n kabo alembaa n tɔtɔri tieka su n wɔ. Bu nya tiiri Nyeme nɔanie ni, a ɔu ka ba de i ndende ni ahorejɔ, ¹⁷ ama, i da má bu ahore su. Bu kaaki ti ka alembaa n bo i bunlui akpama abi má n wɔ. I woori bu dɔ kaan sɔ na nzen wahara, wara kekereke be ba tuuri bu fa kɔ bu nyemesu n su, a ɔu ka ba fa ati. ¹⁸ Nbem gusu de Nyeme nɔanie n kabo alembaa n tɔtɔri lɔlɔ nu n wɔ. Bu nya tiiri Nyeme nɔanie ni, ¹⁹ ama, bu sunsunni kere wo kabo bu yó na bu asiri káta su, na bu koro kabo bu yó na bu nyá ajeke kere, na bu ahore bi fa kɔ durunya n nu nenjem su, na Nyeme nɔanie n koro da má bu ahore su na i yo juma. Bu ti ka alembaa n bo i wura má mbaa n wɔ. ²⁰ Ama, mine nbem de Nyeme nɔanie n kabo alembaa n tɔtɔri asien kpa su n wɔ. Bu nya tiiri Nyeme nɔanie ni, na bu de i, na bu fa yo juma na i yo kperε beberebe."

Kabo sɔɔ koro so má sin su na i fa fie ni

²¹ Na Yesu abisa bu ka, "Am nya ɔu ka sɔɔ be aso fitana su na i fa gaɔga butu su, nzen má nyini i fa kɔ se ga-do bu? I fa taka deke su aɔgoro wɔ bo sɔɔ kere koro ɔu i, má sɔ? ²² Dama deke be wo má bere bo i wo fiewa nu, na bu bá ɔu má i, na deke be gusu wo má bere bo i wo asiri nu, na bu bá si má i. ²³ Sɔɔ kere bo i koro ka i ti ahin jɔre n bu, i ti ye ni ka i so i sui na i ti."

²⁴ Na wɔ se bu ka, "Am si am ɔu sa ni kabo am ti nɔanie barasu ni. Gɔɔgɔ bo am fa susu ma minem ni, sɔ ye Nyeme gusu fá susu ma am a, na bo Nyeme yó ma am ni tara sɔ n mmɔɔ. ²⁵ Dama sɔɔ kere bo wɔ nya deke be

Nyeme dɔ na i mi si i bita, Nyeme búka i su wɔ, ama, bo i si má i bita, haari ni nyini kaan n bo i la i ni, Nyeme dé i dɔ ɔ.”

Miɛenu fa kɔ kabo aɛmbaa fi barasu ni

²⁶ Na wɔ kaaki ase bu ka, “Nyeme femeya n ti ka kabo dɔdɔɔrifɔ be kɔ sandi aɛmbaa i fiesu n wɔ. I dɛɛ la ka i sandi wɔ, ²⁷ na i kɔ da kɔŋgɛ, na i tenge alocin. Nyini saŋga n ye aɛmbaa n fi a, na i sunyi, i si má kabo i yoori barasu. ²⁸ Asien n buka aɛmbaa n ye i fi a. I nya fi wieeri, na i nyi, na i nyinse, na i kɔwɔ, na i nya bi mbaa. ²⁹ Aɛmbaa n ba bi ni, i kpɛ saŋga lee, na i kpɛ i.”

Aɛmbaa kaan be jɔɛ

³⁰ Na wɔ kaaki ase bu ka, “Ya fá nzu deke fa sunsun Nyeme femeya n a? Wara ya fá miɛenu barasu bɔɔɔ ye ya bó i fa kere kabo Nyeme femeya n ti a? ³¹ I ti ka nyem mbaa bo bu dɔ i wɔ. Yiri ti aɛmbaa n kere kaan durunya n nu a. ³² Ama, bu nya ba dɔɔɔ i na i fiiri, i tara toro nyawam n kere bambaka, i koro nyi na i tɛtɛɛki asambaa asa- mbaa bo anumam koro yo bu tiɛrim nu.”

³³ Na Yesu afa nyini miɛenu n ni miɛenu nyiŋgam beberebe akan Nyeme jɔɛ akere bu, kabo sɔɔ kere koro ti i bu barasu. ³⁴ Jama n nya woori i dɔ, i se má bu pui, má ka miɛenu ye i bo bu a, ama, i ba kaari i ni i susufɔm ni, na i nya yi i bu kere kere bu.

Kabo Yesu kereeri ka i la yiko tara aŋuma ni nzue ni

³⁵ Nyini cɛɛn n naasɔ saŋga, na Yesu ase i susufɔm n ka, “Am ma ya kpɛ kɔ kunma kpiri n buekun dɔ.” ³⁶ Na i susufɔm n acin ayaki jama ni, na ba ba awura lee n bo Yesu wo nu n nu, na ba kɔ. Na nbem gusu afa lee nbem na ba su i su. ³⁷ Na aŋuma bambaka be ayasu, na i subo nzue gɔ lee n nu. Má lee ni suyi ni nzue wɔ. ³⁸ Nyini saŋga ni, Yesu afa piti asɔn i tii, ye i wo daafiri su lee n sin, na ba ba atenge i ase i ka, “Ya Kerefɔ, nzɛn ya suwu, u cɛɛ wo má ya nu fan?” ³⁹ Na wɔ yasu na wɔ tien aŋuma n ŋu, na wɔ se nzue n ka, “Da surum.” Na aŋuma n atara, na dika n kere atara jum. ⁴⁰ Na wɔ se bu ka, “Nzu ti ye am soro sere sɔ a? Am yo má m yarada?” ⁴¹ Na sere akaaki ati bu agaya, na ba bisa bu ŋuŋu nu ka, “Nzu sɔɔmbiri barasu la ahin bo aŋuma ni nzue n mmɔɔ de i nɔaniɛ a?”

Kabo Yesu fɔn yiiri ajinim sɔɔ be ŋu ni

5 Na Yesu ni i susufɔm n akpɛ kunma kpiri n akɔ aju Gerasafɔm dɛɛ awɔɛ n nu. ²³ Saŋga bo Yesu fiteeri lee n nu ni, na sɔɔ be afite faŋkunma nu aba akpa i atin. Nyini sɔɔ n nati da faŋkunma nu wɔ, dama ajini wo i ŋu. Sɔɔ be wo má bere bo i koro tara i cici i ni jɔɔɔ n mmɔɔ kun, ⁴ dama saŋga kere bu bo i tobari wɔ na bu wura i jɔɔɔ buka su, ama, haari ni nyini n mmɔɔ i titi jɔɔɔ n wɔ na i kaaki bo sandi tobari n nu. Be wo má bere bo i la faŋga koro tara i jina kun. ⁵ Kɔŋgɛ ni wiɛsu kere i wo faŋkunma nu sɔ ɔ, ni bukam su na i suciindi, na i sufa yabuɛ kpɛkpɛ i ŋu. ⁶⁸ Na wɔ ŋu Yesu saŋga bo i toko wo dede ni yiri ni, na Yesu atien ajini n ŋu ase i ka, “Ajini, fite yaki nyini sɔɔ ni.” Na sɔɔ n aŋmati akɔ akutu Yesu nyunu, na wɔ ciindi ase ka, “Yesu, Micera Nyeme Kpiri n Wa, a koro nzu m dɔ fɛn a? M sere u wɔ, Nyeme ti, má a ma m ŋu anyumboro.” ⁹ Na Yesu abisa i ka, “Bu fere u sɛ?” Na wɔ bɔ i nu ka, “Bu fere m ka Jama Beberɛfɔ, dama ya sunnu.” ¹⁰ Na wɔ sere Yesu jande ka má i fɔn bu fite nyini awɔɛ n nu. ¹¹ Nyini saŋga afam beberebe wo dodo bere, bu wo buka be su sudi, ¹² na ajinim n asere Yesu ka, “Ma ya kɔ fun afam n ŋu.” ¹³ Na Yesu ama bu atin na ba fite akɔ afun afam n ŋu. Afam n ju akpii nnyɔ dika, na bu kere aŋmati accɔndi akɔ ato kunma kpiri nzue n nu, na nzue n adi bu.

¹⁴ Afa sasafɔm ŋuuri nyini n sɔ ni, na ba ŋmati akɔ abo ndoori mie kunnu, ni aheme aheme kere su. Na mine aba anie sa n bo i yoori ni. ¹⁵ Na ba ba Yesu dɔ, na ba ŋu sɔɔ n bo ajinim n yo woori i ŋu n ka i tana Yesu bi wu- ra tanlee, ni i nyunu koroya su, na sere ati bu. ¹⁶ Na minem bo bu ŋuuri sa n yoobiri ni, akan jɔɛ n kere akere ja- ma n fa kɔ sa n bo i tuuri sɔɔ n bo ajinim yo woori i ŋu ni, ni sa n bo i tuuri afam ni. ¹⁷ Bu tiiri jɔɛ n sɔ ni, na ba nya asere Yesu jande ka i yasu bu awɔɛ n nu. ¹⁸ Saŋga n bo Yesu suwura lee n nu na i kɔ ni, na sɔɔ n bo ajinim

yo woori i ɲu ni, asere i jande ka i ma i su i su. ¹⁹ Ama, na Yesu akete, na wɔ se i ka, “Kpie u nyi kɔ awuru na a kɔ kan kere u lamɔkɔm fa kɔ sakpa n bo Mibiɛ n ayo ama u ni, ni kabo wɔ si u aɲunfɔ barasu ni.” ²⁰ Na sɔkɔ n akpie i nyi akɔ akan sakpa n kɛɛ bo Yesu ayo ama i ni, abara aye Miɛ Burum dɛɛ awɔɛ n nu, na sɔkɔ kɛɛ ayo alekutura.

Bara tukpakifɔ be, ni baabara be yiwee jɔɛ

²¹ Na Yesu awura lee n nu akpie i nyi akpie kunma kpiri n buekun dɔ, na jama beberebe aba atien bu kɔkɔ i bi nzue n kɔkɔ su. ²² Na Yudaɔm kpiɛn be wo bɛɛ, yiri niɛ bu tientienbunɔkɔkɔ n su a. Bu fere i ka Yarusi. Na wɔ ba Yesu dɔ nzue n kɔkɔ su na wɔ kutu i jaa bu, ²³ na wɔ sere i jande. I ɲa, “M wa sunɲuru atɔ cin. Bra na a ba fa u saa nana i ɲu na i nya ɲɔkɔ ni laifiɛ.” ²⁴ Na Yesu asu i su na ba kɔ.

Na jama beberebe asu Yesu su haari bu kɔ sumiɛ i ɲu. ²⁵ Bara be woori jama n nu, i bita abiɛɛri i aɔɔ buru ni nnyɔ lɛɛ bo i kpu na i kpiɛ má. ²⁶ Wɔ di wahara, na wɔ saaki i ɲwaa kɛɛ atuntun i ɲu ayirifɔm dɔ dede haari wɔ ba afie, ama, wɔ nya má laifiɛ se tukpaki n buka su kɔ kɔ. ²⁷ Na wɔ ti Yesu ɲga, na wɔ sakati awura jama n nu Yesu sin, afa i saa akan Yesu tanlɛɛ ni. ²⁸ Dama i seeri i kunnu ka, “Nzen m koro yoori anie faari m saa kaanri i tanlɛɛ n mmɔkɔ, m nyá laifiɛ.” ²⁹ Na wɔ yo sɔ n kpenɲa na i abiɛɛri n akpie, na yiri ni i tii aɲu ka wɔ nya laifiɛ. ³⁰ Jina n nu bɛɛ na Yesu afa nu ka i yiko n be afite i ɲuniɛ nu akɔ ayo juma. Na wɔ kaaki anie jama n nu, na wɔ bisa ka, “Njma faari i saa kaanri m tanlɛɛ n a?” ³¹ Na i susufɔm n ase i ka, “Wɔkɔ mmɔkɔ aɲu kabo jama n amie u barasu, ye nzu ti ye a bisa ka, ɲma fa i saa kaanri u a?” ³² Ama, na wɔ niɛ abara aye na i si sɔkɔ n bo i yoori sɔ ni. ³³ Na sere ati bara ni, i jina, i ɲuniɛ kɛɛ subobo i fa kɔ sa n bo i tuuri i ni, na wɔ ba akutu Yesu nyunu, na wɔ kan jɔɛ n kere ni i nahɔɛ atin su akere i. ³⁴ Na Yesu ase i ka, “M wa, yarada n bo a yo m ni, yiri ma a nya laifiɛ a. Kɔ awuru ni ahoreda, na má u tɔɛ n ba u ɲu kun.”

³⁵ Saɲga n bo Yesu toko wo jɔkɔ su ni, na mine nbem afite tientienbunɔkɔkɔ n kpiɛn n dika aba ase i ka, “U wa n wo má bɛɛ. Nyini ti, má a dama ya Kerefɔ n kun.” ³⁶ Na jɔɛ n ato Yesu sui nu, ama, na wɔ se kpiɛn n ka, “Má a ma sɛɛ ti u, wɔkɔ yo m yarada.” ³⁷ Wɔ soro má su ka be su i su kun, má ka Petoɔ, ni Yakobo, ni i niɛma Yohane. ³⁸ Bu kɔ juuri kpiɛn n dika ni, na Yesu awura aɲu ka mine beberebe suyo naɲmie, bu susun subo awie. ³⁹ Na wɔ bisa bu ka, “Nzu ti ye am suyo naɲmie sun sɔ a? Baabara n awu má, wɔ daafi wɔ.” ⁴⁰ Na ba siri i. Na wɔ fɔn bu kɛɛ afite, na wɔ fa baabara n si ni i ni, ni i susufɔ nsanm ni, na ba kɔ sɔkɔ n bo baabara n da nu ni. ⁴¹ Na wɔ kɔ atara i saa, na wɔ se i ka, “*Talita kumi.*” I bu la ka, “Sunɲuru kaan, m ɲa a yasu.” ⁴² Kpenɲa na sunɲuru n ayasu anati. I yo ti aɔɔ buru ni nnyɔ baa a. Na minɛm kɛɛ bo bu woori bɛɛ n ayo alekutura agaya. ⁴³ Na Yesu abɔkɔ bu ni nahɔɛ su ka má bu ma be si sa n bo wɔ yo i ni, na wɔ se ka bu ma baa n deke be na i di.

Kabo Yesu ɲa Nyeme nɔanie kanfɔ la má jirima i bɔsu ni

6 Ye Yesu yasu kɔkɔri i bɔsu na i susufɔm n asu i su. ² Na Yudaɔm Njumiɔi cɛɛn n na wɔ kɔ bu tientienbunɔkɔkɔ n nu, na wɔ kɔ akan Nyeme jɔɛ akere bu. Minɛm bo bu tiiri i kereewa n kɛɛ yoori alekutura. Na ba bisa bu ɲunɲu nu ka, “Nifansu ye ahin sɔkɔ n kɔ sɔkɔkɔkɔri i si n kɛɛ a? Bu maari i alecira kɔkɔ kɔ? Ye alekutura sam bo i yo bu ni, i yo sɛ yo bu a?” ³ Má Mariya wa n bo i ti kampaɔ n lɛɛ? Má Yakobo ni Yose ni Yuda ni Simon n gɔkɔ n lɛɛ? Am niɛ e. Má i niɛma nbaram mmɔkɔ wo ya nu fɛn n a?” Na ba bu i ɲgbɛɛn. ⁴ Na Yesu ase bu ka, “Deke kɛɛ bu ma Nyeme nɔanie kanfɔ jirima, má ka i bɔsufɔm ni i lamɔkɔm ni i gisannufɔm dɔ ɲgumi.” ⁵ Nyini ti, wɔ koro ayo má alekutura sa be i bɔsu dɔ se i faari i saa nanaari tukpakifɔ nbem ɲu wɔ, na ba nya laifiɛ. ⁶ Na wɔ yo i awarabo kabo i bɔsufɔm n ayo má i yarada ni.

Kabo Yesu sunmaari i susufɔ buru ni nnyɔm ni

Na Yesu abara aye aheme miɛm n kɛɛ su, na i sukere minɛm. ⁷ Na wɔ fere i susufɔ buru ni nnyɔm ni, na wɔ sunma bu nnyɔ nnyɔ, na wɔ ma bu yiko ka bu kɔ sufɔn yi ajinim fite minɛm ɲu. ^{8,9} Na wɔ se bu ka, “Má am fa puitiripui kɔ ahin atin n bo am sukɔ ni, diire o, kuruku o, ɲwaa o. Ama, am fa kpama ni gbagbaa yiri. Má am se ka am fa tanlɛɛ buka bo am wura i n su.” ¹⁰ Na wɔ kaaki ase bu ka, “Am kɔ juuri miɛ be su, awuru kɛɛ bo am kɔ

wuraari nu, am ka nyini awuru n nu, haari am bá fite miε n nu. ¹¹ Sasu bekun miε bo am kɔ wuraari nu na ba de má am wɔfɔ, na ba kaaki asoro má am su ka bu ti am nɔaniε ni, am fite yaki nyini miε n ni, na am kpɔnkɔn yi am jaa tuturi kεrε. Nyini dí daani kere bu ka bu woowa ti má kpa.” ¹² Na i susufɔm n afite akɔ akan Nyεmε jɔrε akere minεm ka bu kaaki bu wo. ¹³ Na ba fɔn ayi ajinim minεm beberebe ηu, na ba sere Nyεmε ama tukpakifɔm dɔŋgu, na ba fa ηguin agɔ bu ηu, na ba nya laifíε.

Kabo bu kuunri Yohane Nyεmε Nzue Biεfɔ n barasu ni

¹⁴ Na Fεmε Herode ati nyini sa n kεrε, dama Yesu duma ata abara aye deke kεrε. Na minε nbem ase ka, “Yohane Nyεmε Nzue Biεfɔ n ye wɔ tenge i yiwee n nu a, nyini ti ye i la yiko koro yo nyini alekutura sam kεrε a.” ¹⁵ Ama, na nbem ase ka, “Yiri la Eliya a.” Na nbem gusu ase ka, “I ti Nyεmε nɔaniε kanfɔ ka dawa dεem wɔ.” ¹⁶ Ama, Fεmε Herode tiiri nyini ni, na yiri ase ka, “Yohane bo m kpiεeri i tii n ye wɔ tenge a.” ¹⁷ Fεmε Herode yo ma bu taraari Yohane nyiiri wɔ, dama yiri Fεmε Herode afin i gɔɔ Filipu yi Herodiya afa aja. ¹⁸ Má pui ti, dama Yohane ase Fεmε Herode ka, “Nyεmε nɔaniε kpamaawa n kere ka a la má atin ka a fa u gɔɔ yi ja i ηgɔɔ su.” ¹⁹ Yohane seeri sɔ ni, na Herodiya afa i ηgasi na wɔ fɔ aŋminda i kabo i nya i na i kun i. Ama, wɔ koro anya má i, ²⁰ dama Fεmε Herode ni i tii soroori Yohane ka i ti sɔɔ fofoe bo i yo sa bo i kɔ atin su Nyεmε dɔɔ. Wɔ koro má ka pui yo i. Na Fεmε Herode ajimi fa kɔ nɔaniε n kεrε bo Yohane kan maari i n su, ama, haari ni nyini mmɔɔ, i koro ka i suti i nɔaniε n wɔ. ²¹ Cεen be sɔɔ na Herodiya aba anya Yohane taraabiri. Nyini cεen n ye Fεmε Herode sugɔ i baawu cεen agɔrε n a. Na wɔ fere i gomina minε ηgbingbirim, ni i soja nkpienkpienm, ni Galili minε tereterefɔm kεrε ka bu ba di na bu nu. ²² Agɔrε n nu ni, na Herodiya wa sunɔguru awura agɔ akere Fεmε Herode ni i jamam, na bu kεrε ahore ajɔ. Dɔ ye fεmε n seeri sunɔguru n ka, “Deke kεrε bo a koro, se m, na m má u.” ²³ Na wɔ tan ndiε ase i ka, “Haari a ηa m kpaaki m fεmeya n buekun ma u mmɔɔ, m fá ma u.” ²⁴ Na sunɔguru n afite akɔ abisa i ni ka, “Ye m sere nzu wɔ?” Na i ni n ase i ka, “Kɔ se i ka a koro Yohane Nyεmε Nzue Biεfɔ n tiiawa a.” ²⁵ Na wɔ ηmati akpie i nyi ndende aba ase Fεmε Herode n ka, “M koro ka na a fa Yohane Nyεmε Nzue Biεfɔ n tiiawa ma m pεrentε nu kisa kisa.” ²⁶ Fεmε n tiiri sɔ ni, na i ahore asaaki agaya, ama, ndiε n bo i taanri i jama n nyunu n dεε ti, wɔ koro akaaki má i kɔ. ²⁷ Kpεŋga na fεmε n asunma soja ηmindafɔm n kun ka i kɔ fa Yohane tiiawa bra. Na wɔ kɔ akpie i tii dansaraka sɔɔ n nu dɔ. ²⁸ Na wɔ fa ada pεrentε n nu aba ama sunɔguru ni, na yiri gusu afa akɔ ama i ni ni. ²⁹ Saŋga bo Yohane susufɔm tiiri sɔ n na ba ba afa fuin n akɔ ase i.

Kabo Yesu maari nbiesɔm akpii nnu ni bu minεm diire ni

³⁰ Na jamasam n akpie bu nyi aba i dɔ, na ba kan sam kεrε bo ba yo i n akere i, ni kabo ba kan Nyεmε jɔrε akere minε barasu. ³¹ Jama n dεε ti, ba nya má anyunɔkoro bo bu di diire. Nyini ti, na Yesu ase bu ka, “Am ma ya kɔ deke bo minεm wo má, na am kɔ yi am ηumi.” ³² Na bεrε ηgumi afa lee ni na ba kɔ. ³³ Bu yasu sukɔ ni, na minεm dɔŋgu aŋu bu, na ba si bu, na ba fite miε miεm su aŋmati adu bu mɔ akɔ aju deke bo bu sukɔ ni. ³⁴ Saŋga bo Yesu fiteeri lee n nu ni, na wɔ ηu jama beberebe, na wɔ si bu aŋunfɔ, dama bu ti ka nbɔem bo bu la má sasafɔɔ, na wɔ kere bu dekem beberebe. ³⁵ Na saŋga bo wiε ba sutɔ ni, na i susufɔm n aba i dɔ aba ase i ka, “Kisa, wiε sutɔ, ya wo boro gusu wɔ lεε. ³⁶ Ma minεm n atin na bu kɔ miε kunnu ni ahεmε ahεmε miεm su na bu kɔ nya diire be to di.” ³⁷ Ama, na Yesu ase bu ka, “Ambεrε mmɔɔ ni am tii nya deke be ma bu na bu di.” Na ba se i ka, “Nzen a ηa ya to kpɔɔ ma ahin jama n kεrε, ya dí ηwaa beberebe.” ³⁸ Na wɔ bisa bu ka, “Ambεrε la kpɔɔ nye wɔ? Am nienie na am nie.” Na ba kɔ anie na ba bɔ i nu ka, “Kpɔɔ nnu ni jombaa nnyɔ wo bεrε a.” ³⁹ Na Yesu ase i susufɔm n ka bu ma jama n tana asεε asεε wura fiεfiεewa n su. ⁴⁰ Na ba tana asεε asεε yaa yaa ni aburunu nnu. ⁴¹ Na wɔ fa kpɔɔ nnu ni, ni jombaa nnyɔ ni, na wɔ ye i tii su aŋgoro, na wɔ da Nyεmε asi. Na wɔ kpiεkpie kpɔɔ nnu n nu, na wɔ fa ama i susufɔm n ka bu fa ma minεm ni, na wɔ fa jombaa nnyɔ n gusu akpaaki bu kεrε nu. ⁴² Na bu kεrε adi na bu kunnu ayi. ⁴³ Na ba tambu kpɔɔ, ni jombaa sinsin bo bu diiri na i kaanri ni, na ba nya kandie buru ni nnyɔ. ⁴⁴ Minεm bo bu diiri kpɔɔ n ni jombaa n kεrε yasuri nbiesɔm akpii nnu wɔ.

Kabo Yesu natiiri nzue su ni

⁴⁵ Nyini sin na Yesu ama i susufɔm n awura lee n nu na bu du i mɔ kpɛ kɔ Besayida miɛ nu kunma kpiri n buekun, na yiri aka na i kaari jama ni. ⁴⁶ I kaari bu wieeri ni, na wɔ fun akɔ buka n su ka i kɔ sere Nyemɛ. ⁴⁷ Saŋga bo ale ba saanri ni, lee n aju kunma kpiri n aɕien, na Yesu ŋgumi aka kunma kpiri n sin. ⁴⁸ Na wɔ ŋu ka i susufɔm n sudi wahara lee n kaanbiri, dama aŋuma sun bu kɔ bu sin wɔ. Na fa kɔ akɔnyuma ciciri su, na wɔ nati nzue n su suba bu dɔ, na wɔ yo ka i susin bu ŋu. ⁴⁹ Saŋga bo bu ŋuuri ka i nati nzue n su ni, na ba sunsun ka, ŋumi a, na ba bo awie. ⁵⁰ Bu kɛrɛ ŋuuri i sɔ ni, na sɛrɛ ati bu agaya. Kpɛŋga na Yesu ajɔɔ bu dɔ, na wɔ se bu ka, "Am ma am ahore si, mini a, má am soro sɛrɛ." ⁵¹ Na wɔ wura lee n nu, na aŋuma n atara. Na i susufɔm n kɛrɛ ayo alekutura agaya. ⁵² Dama ba koro ati má i bu kabo i la yiko koro faari kpɔɔ nnu maari jama beberebem ni, bu ahorembaa ti kekereke n dɛɛ ti.

Kabo Yesu ma tukpakifɔm beberebe nyaari laifiɛ ni

⁵³ Na ba kpɛ nzue n aba aju awɔrɛ n bo bu fere i ka Genesareti n nu, na ba minda lee n ahɛmɛ. ⁵⁴ Bu fiteeri lee n nu kpɛŋga ni, na minɛm n asi ka Yesu lɛɛ. ⁵⁵ Na ba ŋmati abara aye miɛm n kɛrɛ su, na deke kɛrɛ bo bu tiiri i ŋga, bu sɔ bu tukpakifɔm ni bu dasum kɛrɛ ba i dɔ ɔ. ⁵⁶ Na nzen i kɔɔri ahɛmɛ miɛm wara miɛ kunnu, deke kɛrɛ bo i fa, bu fa bu tukpakifɔm ba i dɔ sɔ ɔ, na bu sere i jande ka i ma bu fa bu saa kan i tanlɛɛ n jaa bu. Na bo bu yoori sɔ n kɛrɛ anya laifiɛ.

Yudafɔm nana sayoowa jɔrɛ

7 Na Yudafɔm Nyemɛ nɔaniɛ kerefɔm nbem bo bu fite Yerusalem miɛ kpiri n nu ni, ni Farasifɔm n aba atien bu kɔ Yesu dɔ. ² Na ba ŋu ka Yesu susufɔm n nbem sudi diire bu saa fin, ba ŋmisi má bu saa kabo bu nana sayoowa ti barasu ni. ³ Dama Farasifɔm ni Yudafɔm kɛrɛ la bu saa ŋmisi sayoowa bo i ti bu nana sa a. Bu nya ŋa bu di diire, bu du mɔ yo nyini sa n wɔ ka, na bu nya di. ⁴ Nzen haari bu fiteeri gɔ ba juuri awuru, bu di má nɛngem bo ba fa aba ni, má ka ba ŋmisi i ka, na bu yo bu nana sayoowa bo bu yo na bu di ni. Bu sayoowam sunnu. Bu nbem la ka bu ŋmisi awam ni dundum ni ayabam wɔ. ⁵ Na Farasifɔm ni, ni Yudafɔm Nyemɛ nɔaniɛ kerefɔm n abisa Yesu ka, "Nzu ti ye u susufɔm n su má ya nam sayoowa n su, ye bu di diire bu saa fin a?" ⁶ Na Yesu ase bu ka, "Nahɔrɛ ye Nyemɛ nɔaniɛ kanfɔ Esaya yo kaanri am jɔrɛ ka am ti burukɔɔnufɔm n a. Wɔ kɛrɛ i kadasi n nu ka, Nyemɛ ŋa o,

'Ahin minɛm ni, bu ma m jirima bu kɔ nu bɛrɛ wɔ,
ama, i wo má bu ahore su.

⁷ Bu kansɛ m ŋgbɛɛn wɔ,
dama bu kere mine adamande dɛɛ kereewam wɔ,
na bu se ka nyini kereewa n fite Nyemɛ dɔ ɔ."

⁸ Na Yesu ase bu ka, "Am aɕɛ Nyemɛ nɔaniɛ maawa n ase buekun, na am nya susu adamande dɛɛ sayoowam su."

⁹ Na wɔ se bu bekun ka, "Am la nahɔrɛ bo am akpɛ mbenlɛ ayaki Nyemɛ nɔaniɛ maawa n na am asu am dɛɛ sayoowam su ni. ¹⁰ Dama Moyisi ase ka, 'Bu u si ni u ni.' Na wɔ kaaki ase ka, 'Sɔɔ kɛrɛ bo i jɔɔɔri i si, ni i ni jɔrɛ tiɛ, wɔ yo daka ka bu kun i mi.' ¹¹ Ama, ambɛrɛ kere ka nzen sɔɔ be la deke be bo i ti ye ni ka i fa buka i si ni i ni, i koro se bu ka 'I ti *Koroban* wɔ.' I bu la ka, 'Deke bo má m fa ma am ni, ma fa ayi saraka ama Nyemɛ.' ¹² Nyini saŋga ni, am akere ka i mi n koro buka má i si n ni i ni n lɛɛ. ¹³ Nyini n kere ka am abu Nyemɛ dɛɛ nɔaniɛ n ŋgbɛɛn lɛɛ, ye am su am dɛɛ sayoowam n bo am kere bu n su a. Na am la ahin sayoowam dɔŋgu bo am kaaki yo bu sɔ ɔ."

Kabo Yesu ŋa diire diiwa koro yo má sɔɔ fin ni

¹⁴ Na Yesu akaaki afere jama n aba i bi bekun, na wɔ se bu ka, “Am kɛɛ so am sui na am ti jɔɛ n bo m sujɔɔ ma am n bu. ¹⁵ Deke bo i wura sɔɔ nɔ nu koro yo má i mi fin, ama, deke bo i fite i mi ahore su yo i mi fin a. [¹⁶ Bo i koro ka i ti ahin jɔɛ n bu, i ti ye ni ka i so i sui na i ti.]”

¹⁷ Saŋga bo Yesu ba cinsi yakiiri jama n na i wuraari awuru n nu ni, na i susufɔm n abisa i nyini anyundɛɛ n bu. ¹⁸ Na wɔ se bu ka, “Ŋka ambɛɛ gusu ati má jɔɛ n bu lɛɛ? Ambɛɛ si má ka deke bo i wura sɔɔ nɔ nu koro yo má i fin, ¹⁹ dama deke bo sɔɔ di, i wura má i ahore su se i wura i kunnu wɔ, na i kaaki je yi i, má sɔɔ?” Yesu afa ahin jɔɔwa n akere ka diire be la má ciire. ²⁰ Na wɔ kaaki ase bu ka, “Deke bo i fite sɔɔ ahore su, nyini yo i fin a. ²¹ Dama deke bo i wo i ahore su ma i sunsunni tiɛ a. I koro ma i nati suyo sakaraya, na i suwɔ, na i sukun mine, ²² na i susaaki ajaa ciire, na i nyunu suboro nɛŋge kpini su, na i suyo satietiem, na i sudadaka minem, na i suyo sa ŋgbɛɛnɛn bo i cɛɛ wo má nu, na i susi kɔɛ, na i nati susaaki minem duma, na i la karambani, na i nati suyo sinnzinya sam. ²³ Nyini satie n kɛɛ mmɔɔ nya fite sɔɔ ahore su, nyini ma i mi kaaki findifɔ a.”

Kabo bara bo i ti má Yudaɔ yoori Yesu yarada ni

²⁴ Na Yesu ayasu akɔ awɔɛ n bo i wo dodo Tiro ni Sidon miɛ kpirim ni, na wɔ kɔ awura awuru be nu benlɛ ka má sɔɔ be ŋu i. Ama, wɔ koro afie má i ŋu. ²⁵ Na bara be ati i ŋga na wɔ ba ndende aba akutu i jaa bu. Ajini wo i wa baabara ŋu. ²⁶ Bara n ti má Yudaɔ, i ti Fonisiyaɔ, bo i fite Siriya awɔɛ n nu wɔ. Na wɔ sere Yesu jande ka i fɔn yi ajini n bo i wo i wa n ŋu ni. ²⁷ Na Yesu ase i ka, “Ma nbaatumam n du mɔ di na bu kunnu yi ka, dama i ti má ye ni ka a fa nbaatumam diire na a fa ma caam.” ²⁸ Ama, na bara n ase i ka, “M Mibiɛ, a la nahɔɛ, ama, haari ni nyini mmɔɔ, caam n tambu nbaatumam n diire n bo bu di na i tɔtɔ asiɛŋgu n na bu fa di.” ²⁹ Na Yesu ase i ka, “U nɔɔni jɔɔwa n dɛɛ ti, kɔ awuru. Ajini n afite ayaki u wa ni.” ³⁰ Na wɔ kɔ awuru akɔ aŋu ka i wa n da i dasu su, ajini n afite ayaki i.

Kabo Yesu tuntuunri asuturi be barasu ni

³¹ Na Yesu ayasu Tiro awɔɛ n nu akɔ aju Sidon miɛ kpiri n nu, na wɔ fa bɛɛ asin Miɛ Burum dɛɛ awɔɛ n nu, aba aju Galili kunma kpiri n nɔ su. ³² Na mine nbem afa sɔɔ be aba Yesu dɔ, i ti asuturi wɔ, na i koro jɔɔ má nyunyumi. Na ba sere Yesu jande ka i fa i saa nana i ŋu na i nya laifiɛ. ³³ Na Yesu afa sɔɔ n afite jama n nu, i ni yiri ŋgumi, na wɔ fa i saa marakam awura i suim nu, na wɔ yi nanzue aɔ i saa su afa akan sɔɔ n taferema, ³⁴ na Yesu ayɛ i tii su anie aŋgoro na wɔ ŋuundi, na wɔ se sɔɔ n ka, “Efata.” Nyini la ka, “Teke.” ³⁵ Jina n nu bɛɛ, na sɔɔ n sui n ateke, na i taferema n gusu akaaki anyanɔi nu, na wɔ koro ajɔɔ nyunyumi. ³⁶ Na Yesu abɔɔ bu ka má bu ma be ti ka wɔ tuntun sɔɔ ni, ama, kabo i bɔɔri bu barasu ni, bu boori ndoori n gusu sɔɔ bara yeeri a. ³⁷ Na mine ayo alekutura haari akɔ asin su, bu ŋa, “I sayoowa kɛɛ kaba ti kpa a. I ma asuturim ti asui wɔ, na bobom jɔɔ.”

Kabo Yesu maari minem akpii nna diire ni

8 Nyini saŋga n na jama beberebe aba atien bu nɔ Yesu dɔ bekun, bu la má deke bo bu di, na wɔ fere i susufɔm ni, na wɔ se bu ka, ² “Ahin jama n la m aŋunɔ, dama i nyuma lesan lɛɛ bo bu wo m dɔ na bu la má deke bo bu di. ³ M koro yaki má bu na bu kɔ awuru ni ahɔɛ, má nyini, bu tɔ cin atin nu wɔ, dama bu nbem fite dede.” ⁴ Na i susufɔm n ase i ka, “Ye nifansu ye ya koro nya diire ahin boro n nu fen ma ahin minem n kɛɛ na bu kunnu yi a?” ⁵ Na wɔ bisa bu ka, “Am la kpɔɔ nye wɔ?” Na ba bɔ i nu ka, “Nso.” ⁶ Na wɔ ma jamam n nɔ ka bu tana asiɛŋgu, na wɔ fa kpɔɔ nso n na wɔ da Nyeme asi. Na wɔ kpiɛkpiɛ i nu ama i susufɔm n ka bu fa ma jama ni. Na bɛɛ gusu afa akpakpaaki bu nu. ⁷ Bu la jombaa kan kan nbem gusu, na wɔ fa ada Nyeme asi, na wɔ fa ama i susufɔm n ka bu fa nyini n gusu ma jama ni. ⁸ Bu diiri na bu kunnu ayi. Na i susufɔm n atambu sinsin kaa-wa n kandie nso. ⁹ Jama ni ju akpii nna dika. Na Yesu anya akaari bu na ba kɔ awuru. ¹⁰ Na i ni i susufɔm n awura lee akɔ Damanuta dɛɛ awɔɛ n nu.

Kabo Farasifm koroori ka Yesu yo alekutura sa na i keteeri ni

¹¹ Na Farasifo nbem aba i do, na ba se akuruwa ni Yesu. Bu koroori ka i yo alekutura sa be bo i kere ka i yiko n fite Nyeme do, adena bu nya i nge sabbiri. ¹² Na wo nguundi ni dimi i ahore su, na wo se ka, "Nzu ti ye amberε nyumafm koro ka m yo alekutura sa na am nu i a? M suse am nahore wo lee ka, m yo ma alekutura sa ma ma amberε nyumafm fuu." ¹³ Na wo yasu ayaki bu, na wo wura lee n nu akpie ako kunma n bukun do.

Bokawa fa ko Farasifm ni Feme Herode kereewam n su

¹⁴ Na i susufm n wara afi diire sa, ba bita ma pui, ma ka kpoko kun n kpein woori lee n nu a. ¹⁵ Na Yesu atu bu fo, i na, "Am si am nu sa ni Farasifm, ni Feme Herode deε kpoko ayiri n bo bu fa go kpoko n nu na i yasu ni." ¹⁶ Na ba joko bu nnu nu ka, "Ya la ma kpoko n ti, ye i su se so n a." ¹⁷ Na Yesu afa nu kabo i susufm n sujoko bu nnu nu ni, na wo bisa bu ka, "Nzu ti ye am sujoko ka am bita ma kpoko a? Am nya si ma deke bo m sujoko i ni, am nya ti ma sa n bu? Am ahorembaa ti kekereke wanla. ¹⁸ I baari se ye am la anyumbaa na am nu ma asi a? Ye am la asui na am ti ma? Am tenge ma su ka ¹⁹ m yo faari kpoko nnu kpiekpie maari mine akpii nnu? Ye bo i kaari ni, kandie nye ye am sasaari a?" Na ba bo i nu ka, "Kandie buru ni nnyo." ²⁰ Na Yesu akaaki abisa bu bekun ka, "Ye kpoko nso n bo m yo fa kpiekpie maari mine akpii nna n di? Sinsin kandie nye ye am sasaari a?" Na ba bo i nu ka, "Kandie nso." ²¹ Na wo se bu ka, "Haari ni kisa, am nya ti ma i bu?"

Kabo Yesu tuntuunri anyinsin be na i nuuri asi ni

²² Bu ko juuri Besayida mie n nu, na mine nbem afa anyinsin be aba Yesu do, na ba sere i jande ka i fa i saa nana i nu na i nya laifie. ²³ Na wo so soko n saa nu afa i afite mie n nu, na wo yi nanzue ago i nyumbaa n nu. Na wo fa i saa anana i nu, na wo bisa i ka, "A nie, a nu deke be e?" ²⁴ Na anyinsin n aye i tii su anie, na wo se Yesu ka, "M nu minem ka bu nati, ama, bu ti ka bakam wo." ²⁵ Na Yesu akaaki afa i saa anana i nyumbaa n su bekun, na anyinsin n anie gbirim, na wo nu ka i nyumbaam n ateke, na wo nu deke kere casi. ²⁶ Na Yesu ase i ka, "To atin nu ko awuru, na ma a se ka a fa mie n nu."

Kabo Petoro kereeri ka Yesu ti barasu ni

²⁷ Na Yesu ni i susufm n ayasu ka bu ko Sizariya Filipu mie kan kanm su. Bu wo natiiri su ni, na wo bisa i susufm n ka, "Minem fa m bu nma a?" ²⁸ Na ba bo i nu ka, "Bu na woko ti Yohane Nyeme Nzue Biefo n a, nbem na woko ti Nyeme nkanie kanfo Eliya a, ye nbem gusu na a ti dawa deε Nyeme nkanie kanfo nyingam n kun wo." ²⁹ Na wo bisa bu bekun ka, "Ye amberε fa m bu nma a?" Na Petoro abo i nu ka, "Woko ti Kristo n a, Tiidefo n bo Nyeme ase ka i sunma i ni." ³⁰ Na Yesu aboko bu ka ma bu ma be si ka yiri ti Kristo Tiidefo n a.

Kabo Yesu joko fa koro i yiwee n su ni

³¹ Nyini sin na wo bo i bu sukere i susufm n ka, "Wo yo daka ka mini Adamande Wa n di wahara dongo, na Yudafo nkpienkpiem, ni Nyeme sayoowa dnguyofn nkpienkpiem, ni Nyeme nkanie kerefo kere ba kete m nu na bu kun m. Ama, lesan een sin na m tenge m yiwee n nu." ³² Na wo kan sa n kere bu kpain akere bu. Na Petoro afa i ako aheme, na wo jaraki i ase i ka, "Ma a se ka a kan nyini jore ni." ³³ Ama, na Yesu ace anie i susufm ni, na wo tien Petoro nu ase i ka, "Sitana, fa cinsi m bi bere. A sunsun ma kabo Nyeme koro ni. A sunsun kabo adamande koro n wo."

Kabo Yesu joko fa koro kabo minem su i su ni

³⁴ Na Yesu afere jama n ni i susufm n na wo se bu ka, "Woko kere bo i koro ka i su m su, wo yo daka ka i mi wara fi i tien nu sa koroowa sa, na i fa i yiwee baka jaanu n so, na i su m su. ³⁵ Dama soko kere bo i koro ka i fa i ngoko fie, i mi ba fun i. Ama, soko kere bo i koro i ngoko mini ni m deε labari kpa n deε ti, i mi nya ngoko. ³⁶ Nzen soko nyaari durunya n nu deke n kere na i fuunri i ngoko, i kere la soko? ³⁷ Nzu deke ye soko koro fa kaaki i ngoko a?"

³⁸ Nyumafom ti satieyofom wɔ, bo bu su má Nyeme. Ambere bo am wo bu nu, na nyinse ti am fa kɔ mini ni m nɔɔni n dɛɛ ti ni, sɔ ye nyinse tí mini Adamande Wa n gusu fa kɔ am su, sanɔa bo m bá ba ni m Si Nyeme jirima woowa n nu, ni i mereke casim ni.”

9 Na wɔ se bu ka, “Nahɔre ye m suse am n a, am nbem wo nu fen bo am wú má, má ka am aba anu ka Nyeme femeya n aba ni yiko.”

Kabo Yesu njunie kaakiiri wo barasu ni

² Lesen cɛɛn sin na Yesu afa Petoro ni Yakobo ni Yohane afun buka lenlenge be su, bu ni yiri ngumi. Bu wo dɔ n na ba ɔu ka i njunie akaaki wo, ³ na i tanlee n akaaki fofoe papasi bo i nusu nya má durunya n nu. ⁴ Dɔ na mine nnyo nbem atie bu ɔu, na bu ni Yesu subo anzama. Bere la Eliya ni Moyisi, dawa dɛɛ Nyeme nɔɔni kanfom ni. ⁵⁶ Na sere ati Petoro ni susufɔ nyingam ni, na Petoro ajimi agaya na i nɔɔn afinin i. Nyini ti na wɔ se Yesu ka, “Ya Kerefɔ, i ti kpa ka ya wo fen. Ma ya bo nambue nsan, u dɛɛ kun, Moyisi dɛɛ kun, na Eliya gusu dɛɛ kun.” ⁷ Na yinyingu akata bu ɔu, na ba ti akonvi be nɔa yinyingu n nu, na wɔ jɔjɔ bu dɔ. I nɔa, “M wa koroowa lee. Am de i nɔɔni.” ⁸ Bu tiiri jɔjɔwa n sɔ ni, kpenɔa na ba nienie abara aye, ama, ba ɔu má sɔɔn be kun, má ka Yesu ngumi wo bu dɔ a.

⁹ Na sanɔa bo bu ba sujura buka n su ni, na Yesu abɔɔ bu ka, “Má am be se ka i bo sa n bo am anu i n su fa kere sɔɔn be, haari fa kɔ sanɔa bo mini Adamande Wa ni bá wu na m tɛnge m yiwee n nu ka.” ¹⁰ Na ba de i nɔɔni ni, ama, na ba bakati abisa bu nɔnɔ nu ka, “Ye nzu la ka, i bá wu na i tɛnge i yiwee n nu a?” ¹¹ Na ba bisa Yesu ka, “Ye nzu ti ye Nyeme nɔɔni kerefom n bita jɔjɔ ka Eliya dú mɔ ba ka, ye Kristo Tiidefɔ ni bá ba n a?” ¹² Na wɔ bɔ bu nu ka, “I ti nahɔre wɔ ka Eliya dú mɔ ba na i bá sese deke n kere su. Bu kerɛri se Nyeme Jɔre Kadasi n nu fa kɔ Adamande Wa n dɔ a? Ba kere ka i bá di wahara agaya, na mine bú i ngbeen. ¹³ Ama, m suse am wɔ lee, ka, Eliya adu mɔ aba, na minem ayo i kabo bu koro, kabo ba kere i Nyeme Jɔre Kadasi n nu lee.”

Kabo Yesu fon yiiri ajini fiteeri baa be ɔu ni

¹⁴ Sanɔa bo Yesu ni i susufɔ nsanm ni kpieeri bu nyi ba juuri i susufɔ nyingam bi ni, na ba ɔu ka jama berebere atien bu nɔɔn abara aye bu. Ye Nyeme nɔɔni kerefom n nbem bita bu ni akuruwa. ¹⁵ Jama n nɔnɔ Yesu sɔ ni, na ba yo alekutura, na ba bo nu anmati akpa i atin ayo i anse. ¹⁶ Na wɔ bisa bu ka, “Am se nzu akuruwa a?” ¹⁷ Sɔɔn be woori jama n nu na wɔ bɔ i nu ka, “Ya Kerefɔ, ma fa m wa baabiesɔ aba u dɔ ka a tuntun i ma m, dama ajini bobom wo i ɔu. ¹⁸ Sanɔa kere bo ajini n anya aba afa i, a ɔu ka wɔ fa i abo asienɔu, na i nanzue sufite fufuku, na i sukpeɛ i jee, na i kese i ɔu. Ma sere u susufom n ka bu fon yi ajini ni, ama, ba kura má nu.” ¹⁹ Na Yesu ase bu ka, “Amaa. Ambere nyumafom, am la má yarada fieo. Nyuma sa ye m wo am dɔ fen a? Ye m yó sawɔre ni ambere kɔ ju se wɔ? Am fa baa n ba ma m.” ²⁰ Na ba fa baa ni aba i dɔ, na sanɔa bo ajini n nɔnɔ Yesu ni, kpenɔa na wɔ kpisi baa ni, na wɔ fa i abo asienɔu, na wɔ da sukundu, na nanzue fufuku sufite i nɔɔn nu. ²¹ Na Yesu abisa i si n ka, “Sanɔa bɔɔn ye tukpaki n taraari i a?” Na si n abɔ i nu ka, “I kaan nu kere a. ²² Sanɔa kere bo i nya ba yasu i ɔu, i fa i wura sin nu wɔ, wara nzue nu ka i kun i. Nyini ti, nzen a koro buka ya, si ya anunfo na a buka ya.” ²³ Na Yesu ase i ka, “Nzu ti ye a nzen m koro buka u a? Deke be ti má kekereke ma má minem bo bu yo Nyeme yarada ni.” ²⁴ Kpenɔa na baa n si asa Yesu nɔɔn su ka, “Ma yo yarada, ama, i sunnu má. Buka m na i sunnu.” ²⁵ Na Yesu anu ka jama n sunmati ba i dɔ, na wɔ tien ajini n ɔu, i nɔa, “Wɔɔn ajini n bo a ma baa n ayo bobo ni asuturi ni, mini suse u ka a fite yaki i a, na má a kpie u nyi ba i dɔ kun.” ²⁶ Kpenɔa na wɔ ciindi na wɔ kpisi baa n agaya, na wɔ fite ayaki i, na baa n aka ada ka wɔ wu dɛɛ su. Na minem n dɔnɔu ase ka wɔ wu wɔ. ²⁷ Ama, na Yesu atara i saa aye i su, na wɔ jina.

²⁸ Yesu ba wuraari awuru n nu ni, na i susufom n aba i dɔ, bere ngumi, abisa i ka, “Nzu ti ye yere akoro afon má nyini ajini n a?” ²⁹ Na wɔ bɔ bu nu ka, “Be koro fon má nyini ajini n nusu sɔ, má ka nyemesere.”

Kabo Yesu jɔɔ fa kɔɔri i yiwee n su bekun ni

³⁰ Na Yesu ni i susufɔm n ayasu bere ako asin Galili awɔre n nu. Wɔ koro mɔ ka be si i woobiri, ³¹ dama i sukere i susufɔm wɔ. Na wɔ se bu ka, “Bu bɔ tɔ mini Adamande Wa n ma mine nbem na bu kɔn m, ama, bu kuunri m wieeri, i lesan cɛen sin, na m tɛnge m yiwee n nu.” ³² I jɔɔɔri sɔ ni, i susufɔm n ati mɔ i bu, ama, sere deɛ ti, ba koro abisa mɔ i jɔre be.

Kabo Yesu kereeri sɔɔ bo i tara bu kere ni

³³ Na ba kɔ aju Kapenam mie kpiri n nu, na saɔga bo bu wo awuru n nu ni, na Yesu abisa i susufɔm n ka, “Am wo atin n nu suba ni, am se nzu akuruwa a?” ³⁴ Ama, na bu kere ato amuna, dama bu wo atin n nu dɔ ni, na ba se akuruwa bu nɔnɔ nu fa kɔ sɔɔ bo i tara bu kere bu nu. ³⁵ Na wɔ tana, na wɔ fere bere i susufɔ buru ni nnyɔm ni, na wɔ se bu ka, “Sɔɔ kere bo i koro ka i kaaki mɔɔ, wɔ yo daka ka i mi yo i nɔ kaan tara am kere na i kaaki yo am kere deɛ amususufɔ.” ³⁶ Na wɔ fa baa kaan be aba ajina bu afien, na wɔ biti i, na wɔ se bu ka, ³⁷ “Wɔɔ kere bo ade ahin baakan n nɔsu m deɛ ti, a deeri mini wɔ leɛ. Bekun, wɔɔ kere gusu bo a nya deeri mini, a de m Si Nyeme bo i sunmaari m wɔ leɛ.”

Kabo Yesu nɔ bo i fite mɔ i sin, jina i sin ni

³⁸ Na Yohane ase i ka, “Ya Kereɔ, ya nɔuri ka sɔɔ be afa u duma sufa fɔn yi ajinim fite minem nɔ, ye ya nɔ ya yaki mɔ i, dama i wo mɔ ya nu n deɛ ti.” ³⁹ Na Yesu ase ka, “Mɔ am se ka am kanda i, dama sɔɔ kere bo i nya sufa m duma n yo alekutura sam, i mi bɔ koro kaaki jɔɔ mɔ jɔre tie fa kɔ m dɔ. ⁴⁰ Dama sɔɔ kere bo i fite mɔ ya sin, i mi jina ya sin wɔ leɛ. ⁴¹ M suse am nahɔre wɔ leɛ, ka sɔɔ kere bo i maari am nzue ka am nu dama am su mini deɛ ti, i mi nyɔ i nkatɔ.”

Kabo wɔ yo daka ka mɔ sɔɔ wura satie nu ni

⁴² Na Yesu akaaki ase bu ka, “Wɔɔ kere bo u sayoowa ma ahin nbaatuma kan kanm n be bo i yo m yarada n be wuraari satie nu, i ti mɔ kpa. Nzen mɔ bu faari nɔani san yabuɛ bambaka ciciiri u kɔm, na bu fa u kɔ tu tieku nu, i ti ye tara bo a ma ahin nbaatuma kan kanm n be wura satie nu ni. ⁴³⁻⁴⁴ Nzen u saa n be cin u wura satie nu a, kaba kpie i na a ka asaasin, na a nyɔ u nɔ kɔ Nyeme dɔ. I ti ye ni bo a la u saa nnyɔ n kere na a wura cɛema sin n bo i nɔ mɔ n nu. ⁴⁵⁻⁴⁶ Nzen u jaa n be cin u wura satie nu a, kaba kpie i na a ka ajaasin, na a nyɔ u nɔ kɔ Nyeme dɔ. I ti ye ni bo a la u jaa nnyɔ n kere na bu ba fa u tu cɛema sin nu. ⁴⁷ Nzen u nyumbaa kun gusu cin u wura satie nu a, lokoti yi i tu, na a ka anyunu kun, na a wura Nyeme femeya n nu. I ti ye ni bo a la u nyumbaa n nnyɔ n kere na bu ba fa u tu cɛema sin nu. ⁴⁸ Dɔ deɛ kakabam ni bo bu wura mine bo ba wu ni, bere wu mɔ cɛen be, na sin n gusu bo i je nɔ mɔ.

⁴⁹ Kabo bu fa njin nyina saraka nenge kere su fa ma Nyeme, na i yo casi barasu ni, sɔ ye Nyeme cin sɔɔ kere sui na i yɔ casi. ⁵⁰ Ya si ka njin yo fie, ama, nzen i fiefie nya ba saari wieeri, i koro yo mɔ fiefie kun. Am ma am wo yo fie ka njin am beɔgu nu, na am wo ni tanalaifie.”

Kabo Yesu kereeri minem fa kɔ ajaa ni ajaa yaki atin su ni

10 Yesu yasuri Kapenam mie kpiri n nu, na wɔ kɔ Yudiya deɛ awɔre n nu, na wɔ kpie ako Yodan kunma n buekun dɔ fan, na jama beberebe ayandi aba atien bu sɔɔ i dɔ. Na wɔ kere bu kabo saɔga kere na i kere bu barasu ni.

² Na Farasifɔ nbem aba i dɔ ka bu sɔ i ngeɛ fa kɔ i nɔanie n jɔɔɔwa su, na ba bisa i ka, “Ya deɛ atin n su, atin wo nu ka sɔɔ koro fa i yi ji i?” ³ Na Yesu abɔ bu nu ka, “Nɔanie maawa sɔɔ ye Moyisi yo fa maari am a?” ⁴ Na ba bɔ i nu ka, “Moyisi yo maari atin ka nzen sɔɔ koro ka i fa i yi ji, i ti ye ni ka i mi ma bara n ajaa yaki kadasi ka, na i nya fa i ji.” ⁵ Na Yesu ase bu ka, “Am ahorembaa kekereke n deɛ ti ye Moyisi yo kereeri nyini nɔanie maawa n maari am a. ⁶ Ba kere i Nyeme Jɔre Kadasi n nu ka fite durunya n bumboori, ‘Nyeme yiiri bieɔ ni bara a.’ ⁷ Na wɔ

se ka, ‘Nyini dɛɛ ti, i ti ye ni ka biɛsɔ n kpaaki i gisan yaki i si ni i ni, na i ni i yi sanɔa wo. ⁸ Nyini sanɔa bu mine nnyɔ n ayo deke kun lɛɛ.’ Bu wo má bu ngunɔgumi kun. ⁹ Nyini ti, deke bo Nyemɛ anya asanɔa i awie, má sɔnɔ kpaaki i nu kun.”

¹⁰ Sanɔa bo Yesu ni i susufɔm ba juuri awuru ni, na ba bisa i nyini nɔanɛ n bu. ¹¹ Na wɔ se bu ka, “Sɔnɔ kɛɛ bo i faari i yi jiiri, na i jaari bara fɔfɔɛ, i mi n asaaki ajaa ciire ni i yi n bo wɔ fa i aji n lɛɛ. ¹² Sasu bekun, bara kɛɛ bo i yakiiri i hun ajaa, na i kɔ jaari biɛsɔ fɔfɔɛ, nyini bara n gusu asaaki ajaa ciire lɛɛ.”

Kabo Yesu yoori nbaatumam kisi ni

¹³ Minɛm sufa bu nbaam ba Yesu dɔ ka i fa i saa nana bu ŋu na i yo bu kisi, ama, na i susufɔm n atien bu ŋu. ¹⁴ Yesu ŋuuri i susufɔm sayoowa n sɔ ni, na yaa ati i, na wɔ se bu ka, “Am ma nbaatumam n bra m dɔ, má am fɔn bu. Dama bɛɛɛ ŋusu sɔ ye Nyemɛ femɛya n ti bu dɛɛ a. ¹⁵ Nahɔɛ ye m suse am n a, wɔkɔ kɛɛ bo a de má Nyemɛ femɛya n nu jɔɛ kabo baatuma de deke i saa nnyɔ ni, a wúra má Nyemɛ femɛya n nu.” ¹⁶ Na wɔ kuku nbaatumam ni i saa nu, na wɔ fa i saa anana bu ŋu, na wɔ yo bu kisi.

Nenɔgefɔ n ni nyemɛsu jɔɛ

¹⁷ Nyini sin na Yesu ayasu dɔ sukɔ. I wo kɔ n su ni, na sɔnɔ be anɔmati aba akutu i nyunu, na wɔ bisa i ka, “Ya Kerefɔ sɔnɔ kpa, m yó se ye m bá nya ŋgɔkɔ n bo i la má awieeri n a?” ¹⁸ Na Yesu abɔ i nu ka, “Nzu ti ye a fere m ka sɔnɔ kpa a? Be ti má kpa sin Nyemɛ ŋu. ¹⁹ Ye m ŋa a si Nyemɛ nɔanɛ maawam ni e, bu ŋa, ‘Má a kun sɔnɔ. Má a saaki ajaa ciire. Má a wɔ. Má a di kɔɛ daani. Má a sisi sɔnɔ. Bu u si ni u ni.’” ²⁰ Na sɔnɔ n abɔ i nu ka, “Ya Kerefɔ, ma su nyini nɔanɛ maawa n kɛɛ su haari m kaan nu.” ²¹ Na Yesu anɛ sɔnɔ n na wɔ koro i agaya, na wɔ se i ka, “Deke kun ye wɔ kpɛ u su a. Kɔ na a kɔ tɔ u aja kɛɛ, na a fa ŋwaa n ma yaarifɔm, na a bá nya ajɛke Nyemɛ dɔ, na a bra ba su m su.” ²² Yesu seeri i sɔ n na i ŋunɛ ayɔkɔki i. Na wɔ kɔ awuru ni ahoresaaki, dama i la nenɔge agaya n dɛɛ ti.

²³ Na Yesu anɛ i susufɔm n abara ayɛ, na wɔ se bu ka, “I yó kekereke bo nenɔgefɔ wura Nyemɛ femɛya n nu.” ²⁴ Na i susufɔm n ayo alekutura ni nyini jɔkɔkwa ni. Ama, na Yesu ase bu bekun ka, “Njam, i ti kekereke ka nenɔgefɔm wura Nyemɛ femɛya n nu. ²⁵ Kabo nyɔkɔma sin misini bue nu ni, i ti má kekereke tara má kabo nenɔgefɔ yo na i wura Nyemɛ femɛya n nu ni.” ²⁶ Na i susufɔm n amɛ akɔ asin su, na ba bisa bu ŋuŋu nu ka, “Ye nzen i ti sɔ e, ŋma koro fite nu a?” ²⁷ Na Yesu anɛ bu dɔ na wɔ se ka, “I ti deke bo adamande koro yo má i, ama, Nyemɛ dɔ, i ti má pui, dama Nyemɛ koro yo deke kɛɛ.”

²⁸ Na Petoro ase i ka, “Tɔ, ye yɛɛ ayaki deke kɛɛ susu u su e.” ²⁹ Na Yesu ase ka, “Nahɔɛ ye m suse am n a, sɔnɔ kɛɛ bo i yakiiri i awuru, wara i ninbaam, wara i ni, wara i si, wara i nbaam, wara i asien, mini ni m labari kpa n dɛɛ ti, ³⁰ i mi nyá nyinim sɔ ŋusu yaa i ŋgɔkɔ su. I nyá awurum, ni ninbaam, ni nim, ni nbaam, ni asienm, na minɛm má i di wahara, na fa kɔ fa ba i nyá ŋgɔkɔ bo i la má awieeri. ³¹ Ama, mine dɔngɔ bo bu wo mɔ kisa ni bá ka sin, na bo bu ka sin kisa n bá du mɔ.”

Kabo Yesu jɔkɔ fa kɔkri i yiwee n su kpe nsan su ni

³² Sanɔa bo Yesu ni i susufɔm sukɔ Yerusalem miɛ kpiri n nu ni, na Yesu adu bu mɔ sunati, na i susufɔm n ajimi, na sɛɛɛ ati minɛm bo bu suuri i su ni, na wɔ kaaki afere i susufɔ buru ni nnyɔm n akɔ ahɛmɛ, na wɔ jɔkɔ bu dɔ bekun fa kɔ sa n bo i bá tu i ni. ³³ I ŋa, “Am ti fɛn. Ya sukɔ Yerusalem lɛɛ, dɔ ye bu kɔ tara mini Adamande Wa n a, na bu fá m ma Nyemɛ sayoowa dɔnguyofɔ nkpienkpienm ni, ni Nyemɛ nɔanɛ kerefɔm ni, na bu dí m jɔɛ, na bu sóro su ka bu kún m. Na bɛɛɛ gusu nyá fa m wura minɛm bo bu ti má Yudaɔm saa nu, ³⁴ na bu yó m anzasi, na bu yí nanzue gɔ m ŋu, na bu fín m ŋgbere, na bu nyá kun m, na i lesan cɛɛn sin, na m tɛnɔge m yiwee n nu.”

Kabo Yesu kereeri ka mɔfɔ yo i ŋu kaan ni

³⁵ Na Zɛbedi nbaam Yakobo ni Yohane aba Yesu dɔ aba ase i ka, “Ya Kerefɔ, ya koro ka deke kɛɛ bo ya sere u, a yo i ma ya.” ³⁶ Na wɔ bisa bu ka, “Am koro ka m yo nzu ma am a?” ³⁷ Na ba se i ka, “Sanɔa bo a bá tana u jirima

tanaabiri ni, ya koro ka a ma ya kun tana u saa fɔmbɔɔ su, na kun gusu tana u saa biɛ su.”³⁸ Na Yesu ase bu ka, “Am si má deke n bo am susere i n ti a. Am kóro di wahara n bo m dí i ni, am káaki koro wu yiwee n bo m wú i ni, nzen sɛ?”³⁹ Na ba bɔ i nu ka, “Ξεν, ya kóro yo i kerɛ.” Na Yesu ase bu ka, “Nahɔɔɛ. Am dí wahara n bo m dí i ni, na am káaki wu yiwee n bo m wú i ni.”⁴⁰ Ama, mini la má atin bo m má am be tana m fɔmbɔɔ su, na be tana m biɛ su. Ama, Nyemɛ asɛɛ nyini tanaabiri n su, afa ase ama minem bo yiri ni i tii ayi bu n a.”

⁴¹ Saɗga bo i susufɔ burum ni tiiri kabo Yakobo ni Yohane n seeri Yesu ni, na ba fa yaa bu ɗu. ⁴² Na Yesu afere bu kere aba i bi, na wɔ se bu ka, “Am si tenle su ka minem bo bu su má Nyemɛ n na bu yo bu ɗu nkpienkpienm ni, bere miɛ bu minem a, na bu tereterefɔm gusu kere kabo bu yiko ti barasu.”⁴³ Ama, wɔ ti má ye ni ka ambere yo sɔ. Nzen sɔɔ be koro ka i wura i ɗu kpiri am kere nu, i ti ye ni ka i mi yo i ɗu kaan, na i su am. ⁴⁴ Na bo i kaaki koro ka i yo am mɔɔ, i ti ye ni ka i mi yo am kere akɔ. ⁴⁵ Dama mini Adamande Wa n ni m tii aba má ka minem su m wɔ, ama, m baari ka m ba su minem wɔ, na m wu ma bu, na m de minem dɔɗgu tii ji.”

Kabo Yesu tuntuunri anyinsin be na i ɗuuri asi ni

⁴⁶ Na ba kɔ aju miɛ kpiri n bo bu fere i ka Yeriko ni. Saɗga bo Yesu ni i susufɔm, ni jama beberebe n sufite miɛ n nu ni, anyinsin be tana atin n kɔ wo sere su. Bu fere i ka Batimeyo, Timeyo dɛɛ wa. ⁴⁷ I tiiri ka Yesu Nazaretifo ni susin ni, na wɔ tien afere i, i ɗa, “Yesu, Feme Davidi anuma, si m aɗunfɔ.”⁴⁸ Na jama n atien i ɗu ka i yaki naɗmiɛ. Ama, na wɔ kaaki atien kpa abuka su ka, “Feme Davidi anuma, si m aɗunfɔ.”⁴⁹ Na Yesu aka ajina, na wɔ se bu ka, “Am fere i ma m.” Na ba fere anyinsin ni, na ba se i ka, “Ma u ahore si na a yasu, i fere u.”⁵⁰ Na wɔ fikindi i zaba n atu, na wɔ warakpin, na wɔ ɗmati akɔ Yesu dɔ. ⁵¹ I kɔ juuri dɔ n na Yesu abisa i ka, “A koro ka m yo nzu ma u a?” Na anyinsin n abɔ i nu ka, “Ya Kerefɔ, m koro ka a ma m ɗu asi wɔ.”⁵² Na Yesu ase i ka, “Kɔ. Yarada n bo a yo m ni, nyini ma a nya laifie a.” Kpenɗa na wɔ kaba aɗu asi, na wɔ su i su akɔ.

Kabo Yesu wuraari Yerusalem ka femɛ dɛɛ su ni

11 Bu kɔ ɗa bu dodo Yerusalem miɛ kpiri n nu, na bu ɗa bu wura miɛm bo bu fere bu ka Befage ni Betani n ni, nyini miɛm n dodo buka n bo bu fere i ka Oliva Buka n wɔ, dama oliva bakam gɔ su wɔ. Dɔ na Yesu asunma i susufɔm n nu nnyɔ,² na wɔ se bu ka, “Am kɔ miɛ kaan n bo i wo am nyunu dɔ ni, am kɔ ɗa am wura miɛ n nu, am ɗú ka kaakobaa be minda, be nya fun má i. Am nyangɗi i bra.”³ Nzen be bisaari am ka nzu ti ye am sunyangɗi i a, am se i ka am Mibiɛ ni koro i a, ama, i má am kaaki fa i kpie i nyi ba kisa kisa.”⁴ Na ba kɔ, na ba kɔ aɗu ka kaakobaa n minda anɔ be nu atingbere n su, na ba nyangɗi i. ⁵ Na mine n bo bu jina dɔ n abisa bu ka, “Am suyo nzu lɛɛ, am sunyangɗi kaakobaa n kɔ ni wɔ?”⁶ Na ba se minem n kabo Yesu seeri bu ni, na ba ma bu atin. ⁷ Na ba fa kaakobaa n aba Yesu dɔ, na ba fa bu suturam anana kaakobaa n ɗu, na Yesu afun atana su. ⁸ Na mine beberebe afa bu suturam atɛɛki ase atin n nu, na nbem gusu abubu nyawa asese atin n nu. ⁹ Na bo bu du i nyunu n ni bo bu wo i sin n kere subo kuyigindi, bu ɗa,

“*Hosana*. Ya kansi Nyemɛ.

Terefie wo yiri n bo i suba Micera n dɛɛ duma n nu n dɔ.

¹⁰ Terefie wo ya si Davidi femeya n bo i suba n dɔ.

Ya kansi Nyemɛ bo i wo aɗoro ni.”

¹¹ Na Yesu awura Yerusalem miɛ kpiri n nu, na wɔ kɔ Nyemɛ Sereebiri Awuru n nu. I kɔ juuri dɔ na wɔ nie abara aye deke n kere. Nyini saɗga wie atɔ, nyini ti, na i ni i susufɔ buru ni nnyɔm n akpie bu nyi akɔ Betani.

Kabo Yesu yoori damba baka be ɗbɛɛn ni

¹² Na i alecin na ba yasu Betani miɛ n nu sukɔ, na ahɔɛ ati Yesu. ¹³ Na wɔ nie aɗu damba baka be ni i nyawa, ka i wo dede, na wɔ kɔ anie ka i nyá suuwa n be di. Saɗga bo i kɔ juuri baka n bu ni, wɔ ɗu má pui su, baka n jina ni nyawa ɗgumi wɔ, dama nyini saɗga n ti má damba su saɗga. ¹⁴ Na wɔ se baka n ka, “Sin nyuma sin, sɔɔ di má u suuwa kun.” I seeri sɔ n na i susufɔm n ati.

Kabo Yesu fɔɔnri watafɔm fiteeri Nyeme Sereebiri Awuru n nu ni

¹⁵ Saɔga bo Yesu ni i susufɔm kɔ juuri Yerusalem mie kpiri n nu ni, na wɔ kɔ awura Nyeme Sereebiri Awuru n nu, na wɔ fɔn neɔge tɔfɔm ni tofɔm kere afite awuru n nu, na wɔ kaaki nɔwaa kaakifɔm n teebirim n ni tiiwa tɔfɔm n biem kere alanlaɔga. ¹⁶ Wɔ soro ma su na be sɔ sɔɔri nati sin Nyeme Sereebiri Awuru n nu. ¹⁷ Na wɔ kere minem ka, "Ba kere i Nyeme Jɔre Kadasi n nu ka, Nyeme nɔ o, 'M awuru ni, bu ba fere i ka awuru n bo bu ba sere Nyeme n nu fa ma durunya n nufɔm kere wɔ.' Ama, amberɛ afa i ayo finfɔm woobiri."

¹⁸ Nyeme sayoowa dɔɔɔguyofɔ nkpienkpienm n ni Nyeme nɔɔɔɔ kerefɔm n tiiri sa n bo Yesu yoori i ni, na ba kpini atin kabo bu yɔ na bu kɔn i, dama ba soro i. Deke bo i ti na bu soroori i n la ka, mine dɔɔɔɔguy tiiri i kereewa n na ba yo alekutura. ¹⁹ Nyini cɛɛn n naasɔ, na Yesu ni i susufɔm n afite mie n nu.

Kabo Yesu seeri ya ka ya yo Nyeme yarada ni

²⁰ Alecin nɔgarama bu ba susin sukɔ na ba nɔ ka damba baka n awu akɔ akpura haari i bunlui. ²¹ Na Petoro atenge su kabo Yesu seeri baka n ni, na wɔ se i ka, "Ya Kerefɔ, nie. Damba baka n bo anuma na a jɔɔɔɔɔɔɔɔ i nɔ ni, wɔ wu." ²² Na Yesu ase bu ka, "Am yo Nyeme yarada. ²³ Nahɔre ye m suse am n a, wɔɔ kere bo a se ahin buka n ka, 'Yasu kɔ to tieku n nu,' na a yo ma sika na a yo yarada ka deke n bo a seeri i ni, i yɔ, Nyeme yɔ i ma u. ²⁴ Nyini ti, m suse am wɔ lɛɛ, ka, deke kere bo am sere Nyeme ka am koro i, am yo yarada ka am anya i, Nyeme yɔ i ma am wɔ. ²⁵ Saɔga kere bo am ba susere Nyeme, na be ado am nɔgasi, am fa i mi ni nɔgasi ce i ka, adena am Si Nyeme bo i wo aɔgoro n gusu fa am dɛɛ ce am. [²⁶ Nzen am fa ma am beɔgum nɔgasi ce ma bu, am Si Nyeme bo i wo aɔgoro n gusu fa ma am dɛɛ nɔgasi ce ma am.]"

Kabo bu bisaari Yesu deke bo i yiko n fite ni

²⁷ Bu fa ba juuri Yerusalem mie kpiri n nu bekun, na Yesu awura Nyeme Sereebiri Awuru n nu, na i sunati bara ye i. I wo dɔɔɔɔɔɔɔɔ n na Nyeme sayoowa dɔɔɔɔguyofɔ nkpienkpienm, ni Nyeme nɔɔɔɔ kerefɔm, ni Yudaɔm nkpienkpienm n aba i dɔ, ²⁸ na ba bisa i ka, "Nɔma dɛɛ yiko nu ye a yo nyini sam kere a? Nɔma ma u nyini yiko n ye a yo nyini sam n a?" ²⁹ Na Yesu abɔ bu nu ka, "Am ma m du mɔ bisa am bisaawa kun be ka, na nzen am bɔɔɔɔ m nu, na m gusu nyá se am deke bo m yiko n fite. ³⁰ Nɔma maari Yohane atin ye i ba bieeri minem Nyeme nzue n a? Nyeme nzen adamande? Am bɔ m nu." ³¹ Na ba se akuruwa bu nɔnɔ nu, kabo bu bɔ Yesu nu barasu. Bu nɔ, "Nzen ya seeri i ka Nyeme maari i atin a, i bisa ya ka, ye nzu ti ye ya da ma Yohane nɔ a?" ³² Ama, nzen ya se i ka adamande dɔ?" Dɔ gusu na ba soro jama ni. Ma pui ti, dama sɔɔɔ kere soroori su ka Yohane yo ti Nyeme nɔɔɔɔ kanfɔɔ nahɔre su. ³³ Nyini ti, na ba bɔ i nu ka, "Ya si ma." Na yiri gusu ase bu ka, "Mini mmɔɔ sé ma am sɔɔɔ bo i dɛɛ yiko nu na m yo ahin sam n kere ni."

Kabo Yesu boori miɛnu niiri Yudaɔm nkpienkpienm ni

12 Na Yesu abo bu miɛnum. I nɔ, "Sɔɔɔ be yo woori bere a, na wɔ dɔ i baka suuwa barasu be fie, na wɔ kan-da abara aye fie ni. Na wɔ lokoti yabuɛ bambaka be kunma, ka i sumiemie baka suuwam ni nzue gɔ nu. Na wɔ ta kpafiri lenleɔge be ka bu tana su sunie fie n kere su, na wɔ nya afa fie n awura i npadifɔm saa nu. Na wɔ kɔ atin. ² Saɔga ba juuri bo i si ka baka suuwam n abi ni, na wɔ sunma i akɔɔm kun i npadifɔm n dɔ ka i kɔ de i dɛɛ bo ba nya i n bra. ³ Akɔɔ n kɔ juuri ni, na ba tara i abo i, na ba fɔn i akpie i nyi i saa nɔgbeɛn. ⁴ Na fie n fɔ n asunma i akɔɔ n kun bekun, na ba tara i abo i atie i tii, na ba kpa i nyinye. ⁵ Na wɔ kaaki asunma kun bekun, na ba kun yiri. Akɔɔ kere bo fie n fɔ n nya sunmaari i a, a nɔ ka bu bo i wɔ, wara bu kun i wɔ. ⁶ Sɔɔɔ kun n kpein be ba kaari a, yiri la i wa koroowa ni. Yiri ye i ba kaari sin sunmaari a, na wɔ se ka, 'Bu ma m wa n yiri jirima.' ⁷ Ama, na nyini npadifɔm n ase bu nɔnɔ nu ka, 'I wa n bo i dí i aja n lɛɛ suba n a. Am bra na ya kun i na aja n kere ka ya dɛɛ.' ⁸ Dɔ na ba tara i, na ba kun i, na ba cin i afite fie n nu afa i atu."

⁹ Na Yesu anya ase bu ka, "Am sunsun ka fie n fɔ ni yó se wɔ? I bá kun nyini npadifɔm n kere wɔ, na i fá fie n wura mine fɔfɔrem saa nu." ¹⁰ Na wɔ sa su ase ka, "Ambere ni am tii akan Nyeme Jɔre Kadasi n nu anu i kabo ba kere i barasu. Bu ŋa,

'Yabue n bo bondo tafɔm n faari i tuuri ni,
yiri ye wɔ kaaki bondo n jaa yabuem kere tii a.

¹¹ Micera ni yoori i sɔ a.

Ya ŋu i, na wɔ yo ya alekutura."

¹² Yesu seeri sɔ ni, na Yudaɔm nkpienkpienm n akpini atin kabo bu yo na bu tara i, dama bu faari nu ka miɛenu n bo i boori i ni, i niiri bere wɔ, ama, bu soroori jama n deɛ ti, na ba yasu ako ayaki i.

Kabo bu sɔɔ Yesu ŋɛɛ fa kɔ lampo tɔ busu ni

¹³ Nyini sin na nkpienkpienm n asunma Farasifɔm ni Feme Herode mine nbem na bu ba sɔ Yesu ŋɛɛ na bu ti i nɔɔɔni. ¹⁴ Na ba ba ase i ka, "Ya Kereɔ, ya si ka a ti nahɔre sefo tɔ, u cece wo má kabo mine jɔɔ nu, dama a nie má sɔɔ jinaabiri ti, ama, a kere minem wɔ nahɔre su kabo Nyeme atin ti barasu. Tɔ, ya deɛ atin n su, atin wo nu ka ya tɔ lampo ma Romaɔm Feme Kpiri Siza, nzen atin wo má nu?" ¹⁵ Ama, na Yesu asi ka bu ti burukɔɔnufɔm wɔ, na wɔ bisa bu ka, "Nzu ti ye am sukoro ka am sɔ m ŋɛɛ a? Am fa ŋwaa bra na m nie." ¹⁶ Na ba fa ŋwaa n aba ama i. Na wɔ de ŋwaa n anie, na wɔ bisa bu ka, "Nyima deɛ tii ni i duma wo ŋwaa n su n a?" Na ba bɔ i nu ka, "Feme Siza deɛ a." ¹⁷ Na Yesu ase bu ka, "Deke bo i ti Feme Siza deɛ, am fa ma Feme Siza, na deke bo i ti Nyeme deɛ, am fa ma Nyeme." Na ba mie ni i nɔɔɔni ni.

Kabo bu bisaari Yesu fa kɔɔri yiwee tenge jɔre su ni

¹⁸ Na Yudaɔm asese barasu nbem bo bu fere bu ka Sadiusifɔm ni, aba Yesu dɔ. Bu deɛ kereewa la ka Nyeme tɛnge má minem bu yiwee n nu n a. Na ba ba abisa i jɔre be, bu ŋa, ¹⁹ "Ya Kereɔ, Moyisi yo kereeri nɔɔɔni be maari ya, ka nzen sɔɔ wu yakiiri i yi, na i ni bara n anya má baa, wɔ yo daka ka i niema n fa kunaɔ n na bu wu nbaam ma gɔɔ n bo wɔ wu ni. ²⁰ Tɔ, sɔɔ be yo laari nbaabiesɔm nso, na baakpien n aja bara, na wɔ wu ayaki bara ni, ba nya má baa. ²¹ Na bo i tɔ i su n afa kunaɔ n aja, na yiri gusu awu ayaki bara ni, ba nya má baa. Na bo i tɔ i su nsa su n gusu afa i aja bekun. ²² I yo sɔ tɔ, na bu nso n kere aja bara n abara aye, na bu kere awu ayaki i, ba nya má baa, na bara n gusu aba aka sin awu. ²³ Kabo bu mine nso n kere aja bara n na ba wu sɔ ni, ceɛn n bo Nyeme bá tenge minem bu yiwee n nu ni, bara ni ká ŋma deɛ wɔ?"

²⁴ Na Yesu abɔ bu nu ka, "Am amini atin. Deke bo i ti na am amini atin n la ka, am ti má deke bo ba kere i Nyeme Jɔre Kadasi n nu n bu, na am kaaki si má kabo i yiko n ti barasu. ²⁵ Dama sanɔga bo Nyeme má minem tenge bu yiwee n nu ni, ajaa wo má bere kun. Ama, nyini ceɛn ni, sɔɔ kere káaki ka Nyeme merékem bo bu wo angoro n wɔ. ²⁶ Na fa kɔ kabo Nyeme bá tenge minem bu yiwee n nu ni, am kaanri Moyisi deɛ kadasi ni, nzen am akan má i? Kabo i kereeri fa kɔ sanɔga bo sin n jeeri buwe baka n su n na Nyeme jɔɔɔri i dɔ ni, i ŋa, 'Mini ti Abraham, ni Izaki, ni Jakɔbu deɛ Nyeme n a.'" ²⁷ Na Yesu asa su ase bu ka, "Kabo Nyeme ŋa i ti nyini minem n deɛ Nyeme ni, nyini kere ka bu toko la ŋɔɔ lɛɛ, dama Nyeme ti má bo ba wu n deɛ Nyeme, ama, i ti bo bu la ŋɔɔ n deɛ Nyeme a. Nyini ti, kabo am ŋa Nyeme tɛnge má minem bu yiwee n nu, am amini fieo."

Nyeme nɔɔɔni maawa n bo i tara bu kere n jɔre

²⁸ Na Nyeme nɔɔɔni kereɔm kun anu kabo Sadiusifɔm ni Yesu seeri bu beɔgu akuruwa ni, i tiiri kabo Yesu bɔɔri bu nu nyunyumi sɔ ni, na wɔ ba abisa i ka, "Nyeme nɔɔɔni maawam ni, bɔɔ tara bu kere a?" ²⁹ Na Yesu abɔ i nu ka, "Nɔɔɔni n bo i tara bu kere n yaa, ba kere ka, 'Ambere Yisareliɔm, am ti fen, ya Micera Nyeme n ti kun wɔ. ³⁰ Koro Micera u Nyeme ni, ni u ahorembaa kun, ni u awiewie, ni u sunsunni, ni u fanɔga kere.'" ³¹ Bo i tɔ su nnyɔ n la ka o, 'Koro u beɔgu kabo a koro u ŋu ni.' Nɔɔɔni maawa be wo má bere bo i tara ahin nnyɔm ni." ³² Na Nyeme nɔɔɔni kereɔ n ase Yesu ka, "Anɔga. Ya Kereɔ, i nahɔre atin su lɛɛ ye a kan i n a. Ya Micera Nyeme n ti kun wɔ. Nyeme be wo má bere sin i ŋu. ³³ Wɔ kaaki ayo daka ka ya koro Nyeme ni ya ahorembaa kun, ni ya sunsunni, ni

ya fanja kere, na ya kaaki koro ya beŋgu kabo ya koro ya ŋu ni, nyini nnyom n ti ye tara bo ya yo tiem, ni bo ya yi sarakam ma Nyeme ni." ³⁴ Na Yesu anu ka soko n abo i nu kpa, na wo se i ka, "A waari ma ni Nyeme femeya ni." Nyini sin, be abo ma su ka i bisa Yesu jre bekun.

Kristo Tiidefo n bo i ti Feme Davidi anuma n jre

³⁵ Sanja bo Yesu woori Nyeme Sereebiri Awuru n nu sukere Nyeme nkanie ni, na wo bisa minem jre be fa ko Kristo Tiidefo n su. I na, "Nzu ti ye Nyeme nkanie kerefo n bita joko ka Kristo n ti Feme Davidi anuma a? ³⁶ Dama Awiewie Casi n yo wuraari Feme Davidi ŋu ni, na yiri ni i tii ase ka,

'Na Micera ase m Mibie n ka,
"Ba tana m saa fomboko su fen,
haari m ba ma u kporom kere ba kutu u jaa bu."

³⁷ To, Feme Davidi mmoko ni i tii fereeri Kristo n ka i Mibie wo, ye Kristo n yo se kaaki yo Feme Davidi anuma a?"

Kabo Yesu na mine si bu ŋu sa ni Nyeme nkanie kerefo ni

Ye jama beberebe n jina tiiri Yesu nkanie n ni ahorejo a. ³⁸ I woori bu kere n su ni, na wo se bu ka, "Am si am ŋu sa ni Nyeme nkanie kerefo ni, deke bo bu koro i n la ka, bu wura sutura ngbingbirim wo, na bu nati sujengbe, na soko kere suyo bu anse goko. ³⁹ Nyini minem n anya awura bu tientienbunkoko soko n nu ni, wara ba nya afere bu tientienbunkoko bambaka diire diibirim ni, bu koro ka bu tana kpirikoro tanaabirim wo. ⁴⁰ Nyini minem n so fin nkunafom nengem wo, na bu jina sere Nyeme ce, adena minem ŋu ka bu ti mine kpam wo. Jina ceen, bere ba nya suicin tara minem kere."

Kabo kunafu be yiiri saraka barasu ni

⁴¹ Na Yesu ako atana adodo alaka bo minem yi bu saraka ŋwaa wura nu ni, na i sunie kabo minem yi saraka barasu. Nengefo dnggu yiiri ŋwaa beberebe wuraari saraka n nu. ⁴² Na kunafu yaarifo be gusu aba ayi ŋwaa kaan be bo i koro to ma pui awura saraka n nu.

⁴³ Do na Yesu afere i susufom n na wo se bu ka, "Nahore ye m suse am n a, nyini kunafu n ayi ŋwaa atara minem n kere. ⁴⁴ Dama nengefo la ŋwaa beberebe n dee ti, ye ba yi be a. Ama, nyini kunafu n ni i yaari n kere, i deke kere bo i la i lee, ye wo yi i n a."

Kabo Yesu seeri ka Nyeme Sereebiri Awuru ni ba bereki barasu ni

13 Sanja bo Yesu sufite Nyeme Sereebiri Awuru n nu ni, na i susufom n nu kun be aba ase i ka, "Ya Kerefo, nie nyini yabue ngbingbirim ni. Nie kabo bu ti a. Nie nyini awuru bambaka ni. Nie kabo ba ta i barasu a."

² Na Yesu ase i ka, "M na a ŋu nyini ataari ngbingbirim n e? Yabue kun n kpein n mmoko ba nana ma i beŋgu su. Bu ba bereki i kere go lee."

Kabo Yesu kere fa koro durunya n awieeri su dee jre ni

³ Na Yesu ako afun atana Oliva Buka n su sunie Nyeme Sereebiri Awuru ni. Na sanja bo yiri ni Peto ni Yakobo ni Yohane ni Andere woori bu ngumi ni, na ba bisa i ka, ⁴ "Ya Kerefo, se ya, sanja soko ye ahin sam n kere ba yo a? Ye nzu deke ba kere ya ka sanja n adodo bo nyini sam n kere ba yo a?" ⁵ Na Yesu anya ase bu ka, "Am si am ŋu sa na ma am ma be dadaka am. ⁶ Dama mine dnggu ba fa m duma n ba, na bu se ka, 'Yiri la mini n a.' Na bu dadaka mine beberebe. ⁷ Sanja bo am ba ti aluwa nga fen, wara bu sukun lue do, ma am ma am ahore saaki. Wo yo daka ka nyini n kere ba yo ka, ama, ma am nie ka durunya n awieeri lee. ⁸ Daanfie daanfie ba kun lue ni bu beŋgum, na nfemem kun lue ni bu beŋgu nfemem. Na asien ba kpisi awore aworem nu, na ahce to. Nyini n kere ba yo kabo bara kutu ceen bumboori dee wahara n ti n wo.

⁹ Am si am ŋu sa, dama bu ba fa am wura jredifom saa nu, na bu bo am bu tientienbunkoko soko n nu. Mini dee ti, na bu di am jre gominam ni nfemem nyunu. Nyini ma am atin, na am di m daani kere bu a. ¹⁰ Ama, wo yo

daka ka daanfie kere du mo ti labari kpa n ka, ye durunya n awieeri ba ju a. ¹¹ Saŋga n bo bu ba faari am koori jinaabiri, na bu ko di am jore ni, ma am ma am ahore saaki fa ko kabo am ko joko barasu. Nkanie kere bo i to am ko nyini saŋga ni, am joko i, dama i fite Awiewie Casi n do ko, i fite ma am do.

¹² Goro ni niemam ba to bu beŋgu ma bu kofom na bu kun bu, na sim to bu nbaam, na nbaam kete bu wufom nu, na bu ma minem kun bu wufom ni. ¹³ Ama, woko kere bo a mindi deeri nyini n kere ko ju i awieeri, Nyeme de u tii ji.”

Anyumbaa ciire sa n bo i ba n jore

¹⁴ Na Yesu akaaki ase bu ka, “Am ba nu anyumbaa ciire sa be bo Nyeme mmoko kpo i, ka bu ma i jina Nyeme Sereebiri Awuru n nu, deke bo wo yo ma daka ka i jina, na i saaki i ni. Ma soko kere bo i kan ahin kadasi n ti i bu nyunyumi. Nyini saŋga ni, woko kere bo a tiiri i nga, na a wo Yudiya asien n su, nmati ko bukam n su. ¹⁵ Woko kere bo a wo kpata nu, ma a wura gisan n nu fa poi. ¹⁶ Na woko kere gusu bo a wo fiesu, ma a kpie u nyi ko awuru ko fa u sutura be. ¹⁷ Nyini saŋga ni yo kekere agaya ma nyinsefom, ni nbaram bo bu nbaam toko nu ni. ¹⁸ Am sere Nyeme ka ma nyini sa n yo buke saŋga. ¹⁹ Nyini saŋga ni, wahara bo mine di i, i tara wahara kere bo ba di i asin, fite saŋga n bo Nyeme yiiri durunya ni haari ni kisa, nyini wahara n nusu ba ma kun. ²⁰ Ama, Micera n akpie nyini saŋga n su. Nzen ma wo kpie ma i su, ma soko wo ma bere bo i nya ngoko, ama, i de tieŋgu minem bo wo yi bu n de ti, wo kpie saŋga n su a. ²¹ Nyini saŋga ni, nzen be ba se am ka, ‘Am nie, Kristo Tiidefo ni wo fen n a,’ wara ‘Am nie, yiri wo do n a,’ ma am de i mi nkanie ni. ²² Dama korefom nbem ba ba na bu yo bu nu ka bere ti Kristo n a, na nbem gusu yo bu nu ka bu ti Nyeme nkanie kanfom wo. Bu yo alekutura sam beberebe fa kere am, na nzen bu koro nyaari atin, bu dadaka Nyeme de minem bo wo yi bu ni. ²³ Ambere, ma se am i kere wo lee ka, na saŋga n nya ba ju. Am si am nu sa.”

Kabo Adamande Wa ni ba kaaki ba barasu ni

²⁴ Na Yesu akaaki ase bu ka, “Saŋga bo nyini wahara n kere ba siinri,
 ‘Awosin kata wie n su,
 na sara n gusu ta ma bo minem nu i.
²⁵ Na asarambaam fite angoro titi toto,
 na angoro n kere kpsi.’

²⁶ Na minem nya nu ka mini Adamande Wa ni sufite angoro yinyingu n nu suje piepieu suba ni yiko bambaka.
²⁷ Na m nya sunma Nyeme merkem durunya n awore n kere nu, na bu tientien Nyeme minem bo Nyeme ayi bu durunya n nu n kere ko.”

Kabo Yesu na ya fa damba baka fa se nyaari barasu ni

²⁸ Na Yesu akaaki ase ka, “Am fa damba baka n fa se nyaari. Saŋga bo am ba nu ka i nyawa akponkpon, na i sufiefo fofore ni, am si ka do do ko saŋga adodo lee. ²⁹ Mini Adamande Wa n ba ni ba yo soko. Saŋga bo ambere gusu ba nu ka nyini sam kere ba suyo ni, am si tenle su ka saŋga n adodo lee, i ce ma kun. ³⁰ Nahore ye m suse am n a, ka bo bu la ngoko kisa n wu wie ma ka, ye nyini sam kere ba yo a. ³¹ Angoro ni asien gu kere ba la awieeri, ama, m de nkanie n yiri la ma awieeri ceen be.”

Kabo Yesu seeri ka ya si ya nu sa fa ko i ba n su ni

³² Na Yesu akaaki ase ka, “Be si ma saŋga ni, wara ceen n bo m ba kpie m nyi ba ni. Haari Nyeme merkem n bo bu wo i do ni, ni mini bo m ti i wa n mmoko si ma. Ma ka ya Si Nyeme ngumi si a. ³³ Nyini ti, am si am nu sa. Ma am fa am nu ji, dama am si ma saŋga n bo m ba ni. ³⁴ Mini Adamande Wa n baawa ni ba yo ka soko be ye wo ya-su i dika ka i ko atin. Saŋga bo i ba sukoko ni, na wo fa i awuru n awura i akoko saa nu, na wo ma bu kere ni bu juma bo bu yo. Na wo se danmindafom n ka ma i fa i nu ji haari fa ko saŋga bo i ba ba. ³⁵ Ambere mmoko si ma saŋga bo mini Awurufobie ni ba ba. Nzen ngarama a? Naaso ko? Kogwe jinanjin? Akonyuma bo saŋga? Be si ma. Nyini

ti, má am fa am ŋu ji, ³⁶ na má am daafi na m bá fura am nu. ³⁷ Deke bo m sujɔɔ se am ni, m jɔɔ ni sɔɔ kere pepere wɔ lɛɛ, ka, má am fa am ŋu ji na am daafi.”

Kabo bu sɛsɛri su na bu tára Yesu ni

14 Nyini saŋga ni, wɔ ka lennyɔ ɔ, na bu di bu cɛɛnkpiri nbem. Bu fere kun n ka Butara cɛɛnkpiri, bo bu di i na bu tenge su kabo Nyɛmɛ yo deeru bu nam tii fiteeri Ijipitifɔm asien su ni. Na kun la bo bu di i ni kpɔɔ bo bu gɔ má ayiri nu na i yasu ni. Na Nyɛmɛ sayoowa dɔŋguyofɔ nkpienkpienm ni, ni Nyɛmɛ nɔɔniɛ kerefɔm ni, anienie atin kabo bu yó barasu na bu tára Yesu kun i fiɛɛwa nu. ² Na ba se bu ŋuŋu nu ka, “Má am ma ya yo i cɛɛnkpiri n saŋga. Má nyini, minem ni kéte yo naŋmie wɔ, na bu sutientien.”

Kabo bara be gɔɔri Yesu tii su tulaalɛ ni

³ Yesu woori Betani mie n nu wɔ, sɔɔ be dika, bu fere i ka Simon, i yo ti kokofɔ ɔ. Saŋga bo Yesu wo diire di su ni, na bara be aba ni tulaalɛ tuwa nvanvani bo i la gɔ agaya. Na wɔ bo abu tulaalɛ tuwa n kɔɔ, na wɔ kaaki tulaalɛ n kere agɔ Yesu tii su. ⁴ Na yaa ati minem ni nbem bo bu wo dɔ ni, na ba se bu ŋuŋu nu ka, “Nzu ti ye wɔ saaki tulaalɛ n sɔ a? ⁵ Má ya tɔɔri i, má ya nyá ŋwaa beberebe, na ya fá ma yaarifɔm.” Na ba kan bara ni ndie agaya. ⁶ Na Yesu ase bu ka, “Am yaki i benle. Má am kan i ndie. Sakpa lɛɛ ye wɔ yo ama m n a. ⁷ Am ni yaarifɔm ni wo bere saŋga kere a, na nzen saŋga be am ba koro ka am yo bu sakpa, am yo bu. Ama, mini, m wo má am dɔ saŋga kere. ⁸ Wɔ yo i dɛɛ faŋga nyaari lɛɛ, wɔ kaaki tulaalɛ n agɔ m ŋu ka i dɛɛ nzee bo wɔ fa ayo m siriya fa kɔ m yiwee cɛɛn lɛɛ. ⁹ Nahɔre ye m suse am n a, deke kere bo bu bá kaanri Nyɛmɛ labari kpa ni durunya n kere nu, bu kán i sayoowa n na minem tenge i su.”

Kabo Yudasi sɛsɛri su ka i tɔ Yesu ni

¹⁰ Na Yudasi Isikariyoti bo i ti Yesu susufɔ buru ni nnyɔm ni kun be ni, akɔ Nyɛmɛ sayoowa dɔŋguyofɔ nkpienkpienm ni dɔ, ka i kɔ tɔ Yesu ma bu. ¹¹ Bu tiiri labari n sɔ ni, na bu ahore ajɔ, na bu gusu atan ndie ama i ka bu má i ŋwaa. Na Yudasi akpini atin kabo i yó barasu na bu nya Yesu taraabiri.

Kabo Yesu ni i susufɔm diiri cɛɛnkpiri diire ni

¹² Na cɛɛnkpiri n bo bu di i ni kpɔɔ bo bu gɔ má ayiri nu na i yasu ni, i lekun cɛɛn, nyini cɛɛn ye bu kun nbɔm-baam bo bu di na bu tenge Butara cɛɛnkpiri n su n a, na Yesu susufɔm n abisa i ka, “A koro ka ya kɔ ni kɔ sɛsɛ Butara cɛɛnkpiri n diire n su se a?” ¹³ Na Yesu afere bu nu nnyɔ na wɔ se bu ka, “Am kɔ mie n kunnu. Am ni sɔɔ be yé. I sɔ nzue dundu. Am su i su, ¹⁴ kɔ awuru n bo i kɔ wura nu ni, na am bisa awurufɔbie n ka, ‘Ya Kerefɔ n ŋa, sɔɔ kɔɔ nu ye i ni i susufɔm ni dí Butara cɛɛnkpiri n diire n a?’ ¹⁵ Na i kére am aŋgoro sɔɔ bambaka n bo ba yo i dɔŋgu ase ni, dɔ ye am sɛsɛ diire n su se ya.” ¹⁶ Na i susufɔm ni akɔ mie n nu, na ba kɔ aŋu deke n kere sɔ, kabo Yesu seeri bu ni, na ba sɛsɛ Butara cɛɛnkpiri diire n su.

¹⁷ Na naasɔ saŋga, na Yesu ni i susufɔ buru ni nnyɔm ni kere aba dɔ. ¹⁸ Na saŋga bo bu tana wo diire n di su ni, na Yesu ase bu ka, “Nahɔre ye m suse am n a, am nu kun bá tɔ m ma m kpɔɔm a. I mi ni mini susaŋga di diire n a.” ¹⁹ Na bu ahore asaaki, na bu kun kun n kere abisa i ka, “Ye m ŋa má mini yiri e?” ²⁰ Na Yesu abɔ bu nu ka, “Ambere buru ni nnyɔm nu kun yó nyini a, i mi ni mini susaŋga fa ya saa wura taale kun nu a. ²¹ Mini Adamande Wa ni wú kabo ba kere i Nyɛmɛ Jɔre Kadasi n nu ase ka m wú n wɔ, ama, sɔɔ n bo i tɔ mini Adamande Wa n ni, i mi bá ŋu anyumboro. Má ba wu má i mi n mmɔɔ, má i ti ye.”

Ya Mibie kasin diire n jɔre

²² Saŋga bo Yesu ni i susufɔm ni wo diire n di su ni, na Yesu afa kpɔɔ, na wɔ da Nyɛmɛ asi, na wɔ bubu i nu, na wɔ fa ama bu, na wɔ se bu ka, “Am de ahin kpɔɔ n na am di, i ti m ŋuniɛmbaa a.” ²³ Na wɔ kaaki afa awa ni nzan, na wɔ da Nyɛmɛ asi, na wɔ fa ama bu, na bu kere anu be. ²⁴ Na wɔ se bu ka, “Ahin nzan n ti m mbunja lɛɛ, ye m sufa ma am n a. Yiri ye Nyɛmɛ sufa sɛsɛsu na i di i di n a. Minem dɔŋgu satie dɛɛ ti, ye m mbunja ni songi

gɔ a." ²⁵ Na wɔ kaaki ase bu ka, "Nahɔre ye m suse am n a, m nú má nzan be kun, má ka cɛen n bo m bá nu i fɔfɔre Nyeme femeya n nu ni."

Kabo Yesu seeri i susufɔm n ka bu bá ŋmati yaki i ni

²⁶ Nyini sin na ba di jue akansi Nyeme, na ba fite akɔ Oliva Buka n su. ²⁷ Na Yesu ase i susufɔm n ka, "Am kere bá ŋmati yaki m, dama ba kere i Nyeme Jɔre Kadasi n nu ka, Nyeme ŋa, 'M bó kun bɔsasafɔ ni, na nbɔem bá sandi.'

²⁸ Ama, m bá tengeeri m yiwee n nu ni, m dú am mɔ kɔ Galili awɔre n nu." ²⁹ Na Petoro ase i ka, "Nzen ahinm kere ŋmati yakiiri u, mini ŋmáti yaki má u da." ³⁰ Na Yesu ase Petoro ka, "Nahɔre ye m suse u a, nyuma kɔngue n nu, kana akɔnyuma bá bo kpe nnyɔ su, a kéte kpe nsan ka a si má m." ³¹ Na Petoro abo i hoe ase i ka, "Mini sé má sɔ da. Nzen haari wɔ yo daka ka mini ni wɔɔ kere sánŋa wu mmɔɔ, ya wú ɔ." Na i susufɔm n kere ase sɔ.

Kabo Yesu jeke tiiri na i kɔ sereeri Nyeme ni

³² Na ba yasu akɔ aju awɔre be bo bu fere i ka Gesemane ni, na Yesu ase i susufɔm ni ka, "Am tana fen ŋmindam, na m kó sere Nyeme." ³³ Na wɔ fa Petoro ni Yakobo ni Yohane na ba kɔ mɔ kaan. Bu kɔ juuri dɔ na ahoresaaki aba i dɔ agaya, na i jeke ati. ³⁴ Na wɔ se bu ka, "Ahoresaaki aba m dɔ agaya, i yo m ka m wú ɔ mmɔɔ. Am wo fen na am ŋmindam. Má am daafi." ³⁵ Na wɔ kɔ dede kaan, na wɔ butu i kunnu su, na wɔ sere Nyeme ka nzen má i koro ma ahin anyumboro n sin yaki i. ³⁶ I ŋa, "Abba," i bu la ka, "M Si, wɔɔ koro yo sa kere a. Nyini ti, yi m fite ahin anyumboro n bo i suba m dɔ n nu. Ama, má a yo kabo m koro ni, se kabo a koro ni."

³⁷ I sere Nyeme wieeri ni, na wɔ kpɛ i nyi akɔ aɔu ka i susufɔ nsanm ni wo daafiri su. Na wɔ tenge bu na wɔ se Simon Petoro ka, "Simon, a daafi wɔ? A koro kpɛ má daafiri, haari kaan sɔ mmɔɔ?" ³⁸ Na wɔ kaaki ase bu ka, "Am kpɛ daafiri, na am sere Nyeme, adena má deke be yo am na am wura satie nu. Ahorembaa n koro nyemesu, ama, aɔuniembaa n aɔɔkɔki." ³⁹ Na wɔ kaaki akɔ asere Nyeme bekun ni nyini nɔaniɛ jɔjɔkwa kun bo i du mɔ jɔjɔkri ni. ⁴⁰ Na wɔ kpɛ i nyi aba i susufɔm n dɔ, na wɔ ba aɔu ka ba daafi bekun, dama daafiri ati bu agaya. Ba koro ase má i pui.

⁴¹ Na wɔ kɔ asere Nyeme kpe nsan su, akaaki aba aɔu ka bu toko wo daafiri su, na wɔ se bu ka, "Am toko daafi yi am ŋumi wɔ? Wɔ se su. Saŋga n aju, wɔ tɔ mini Adamande Wa ni ama satieyofɔm. ⁴² Am niɛ, sɔɔ n bo wɔ tɔ m lɛɛ. Am yasu na ya kɔ."

Kabo bu taraari Yesu barasu ni

⁴³ Na saŋga bo Yesu toko wo jɔjɔkri su ni, na Yudasɔ bo i ti Yesu susufɔ buru ni nnyɔm nu kun aju ni jama berebere. Bu bita takobem ni kɔɔmɔm. Nyeme sayoowa dɔɔguyofɔ nkpienkpienm n ni Nyeme nɔaniɛ kerefɔm ni, ni Yudaɔm nkpienkpienm ni sunmaari bu a. ⁴⁴ Na Yudasɔ bo i tɔɔri Yesu ni akere jama n nyaari su kabo bu sí Yesu na bu tara i. I ŋa, "sɔɔ n bo m kó biti i ni, yiri lɛɛ. Am tara i, na am bita i kenken, na am fa i kɔ." ⁴⁵ Saŋga bo i kɔ juuri ni, i kaba kɔɔri Yesu dɔ ɔ, na wɔ bo afere i ka, "Ya Kerefɔ." Na wɔ biti i, na wɔ yo i anse. ⁴⁶ Na minɛm n atara Yesu na ba bita i kenken. ⁴⁷ Na Yesu susufɔm bo bu jina bere n nu kun acin ayi i takobe, na wɔ kpɛ sɔɔ be sui, nyini sɔɔ n ti Nyeme sayoowa dɔɔguyofɔm kpɛn n akɔ ɔ. ⁴⁸ Na Yesu abisa bu ka, "M ti finfɔ ɔ ye am fa takobem ni kɔɔmɔm na am ba tara m a? ⁴⁹ Cɛen kere cɛen m ni amberɛ wo Nyeme Sereebiri Awuru n nu a, ye m kere minɛm a, ama, am atara má m. Tɔ, i ti ye ni ka kabo ba kere i Nyeme Jɔre Kadasi n nu ka bu yó m ni yo yii-wa." ⁵⁰ Na i susufɔm n kere aɔmati ayaki i.

⁵¹ Na gbefene be gusu su Yesu su. I kara tani ŋgumi wɔ. Na ba laandi ka bu tara i, ⁵² na wɔ foro bu saa aɔmati ayaki tani ni, i bu ŋgbɛen.

Kabo bu fa Yesu kɔri jɔre diibiri ni

⁵³ Na ba fa Yesu ako Nyeme sayoowa dɔnguyofɔm kpien n dika, na Yudaɔm teretereɔm kere aba atien bu ɔɔ. Bere la Nyeme sayoowa dɔnguyofɔ nkpienkpienm ni, ni Yudaɔm nkpienkpienm ni, ni Nyeme nɔanie kereɔm ni. ⁵⁴ Na Petoro asu Yesu su, ama, i woori dede kaan ni yiri, na wɔ ko awura Nyeme sayoowa dɔnguyofɔm kpien n dika gisan nu. Na wɔ ko asaŋga atana tintinjinaɔm n nu atun sin. ⁵⁵ Na Nyeme sayoowa dɔnguyofɔm nkpienkpienm ni, ni Yudaɔm teretereɔm n kere anienie minem bo bu ba di daani fa ko ngasi bo Yesu ado i ni, adena bu nya i taraabiri na bu kun i, ama, ba nya ma jɔre bo bu fa kpie so i. ⁵⁶ Na daani difɔm beberebe afite ajina akpie kore aso Yesu, ama, bu nɔanie n ayo ma kun. ⁵⁷ Na mine nbem gusu ayasu ajina akpie kore aso Yesu, ⁵⁸ bu ŋa, “Ya tiiri ka i ŋa, i fufu ahin Nyeme Sereebiri Awuru n bo minem taari i ni, na lesan afien, na i kaaki ta fɔre bo i ti ma kabo adamande ataari ti ni.” ⁵⁹ Haari ni nyini n mmɔɔ, bu nɔanie ni ayo ma kun.

⁶⁰ Na Nyeme sayoowa dɔnguyofɔm kpien ni ayasu ajina teretereɔm n afien, na wɔ bisa Yesu ka, “A la ma bɔnu be fa ko ahin jɔre n bo minem ni akpie aso u n su?” ⁶¹ Ama, na Yesu amɔ i ɔɔ, wɔ ko ma jɔre be nu.

Na Nyeme sayoowa dɔnguyofɔm kpien ni abisa i bekun ka, “Wɔɔ ti Nyeme n bo ya kere kansi i n de Wa, Kristo Tiideɔ n a?” ⁶² Na Yesu abo i nu ka, “Mini lee. Na

‘am ba ŋu mini Adamande Wa ni,
ka m tana Nyeme Yikofɔ n saa fɔmbɔɔ su,
na am ŋu ka m fite aŋgoro yinyingu n nu suba.”

⁶³ Yesu ko nu so wieeri ni, na Nyeme sayoowa dɔnguyofɔm kpien ni aso n tanlee. Na wɔ se ka, “Ya koro ma daanifo bekun. ⁶⁴ Amberɛ mmɔɔ ti kabo wɔ jɔɔ awura Nyeme ngasi n nu e. Ye am ŋa se wɔ?” Na bu kere ase ka wɔ kan ciire jɔre, nyini ti, wɔ yo daka ka i wu. ⁶⁵ Bu kaanri so wieeri ni, na bu nbem ayi nanzue ago Yesu ŋu, na ba fa sanvuin acin akata i nyumbaa, na ba bobo i, na ba se i ka, “Wɔɔ Nyeme nɔanie kanfo ni, kan kere ya ɔɔ n bo i boori u ni.” Na tintinjinaɔm n gusu afinfin i nyɔɔnu.

Kabo Petoro keteeri ka i si ma Yesu ni

⁶⁶ Bu wo nyini kere su ni, na Petoro toko wo gisan n nu, na afani be aba i bi, yiri ti Nyeme sayoowa dɔnguyofɔm kpien n de afani kun a. ⁶⁷ Saŋga bo i nie ŋuuri Petoro ka i wo sin tuunbiri n ni, na wɔ nie Petoro nyunu dika gbirim, na wɔ se i ka, “Wɔɔ mmɔɔ yo woori nyini Yesu Nazaretifo n do.” ⁶⁸ Na Petoro akete, i ŋa, “Ai, m si ma nyini jɔre n bo a sujɔɔ i ni.” Na wɔ fite gisan n nu aba lee n nu. Nyini saŋga ni na akonyuma abo kpekun. ⁶⁹ Na afani n aba aŋu i do, na wɔ kaaki ase minem bo bu jina bere ni ka, “Ahin ɔɔ n ti bu nu kun wɔ.” ⁷⁰ Ama, na Petoro akete bekun.

Wɔ ce ma na bo bu jina bere n gusu ase Petoro ka, “Nahore a, a ti bu nu kun wɔ, dama wɔɔ mmɔɔ ti Galilifo.” ⁷¹ Na wɔ tan ndie afa i saa awura sin nu, i ŋa, “M si ma ɔɔ n bo am sujɔɔ i jɔre ni.” ⁷² Kpenga na akonyuma n abo kpe nnyo su, na Petoro atenge su kabo Yesu seeri i ni, i ŋa, “Kana akonyuma ba bo kpe nnyo su, a ke te kpe nsan su ka a si ma m.” Na i ahore asaaki, na wɔ sun.

Kabo bu faari Yesu ko jinaari Gomina Pilato nyunu ni

15 Na alecin saŋga na Yudaɔm teretereɔm kere atien bu ɔɔ. Bere la Nyeme sayoowa dɔnguyofɔ nkpienkpienm ni, ni Yudaɔm nkpienkpienm ni, ni Nyeme nɔanie kereɔm ni. Na ba tana aseɛ su kabo bu yo Yesu. Na ba wura i jɔɔ, na ba fa i ako ama Gomina Pilato. ² Na Gomina Pilato abisa i ka, “Wɔɔ ti Yudaɔm femɛ n a?” Na wɔ ko i nu ka, “Kabo a jɔɔ ni, i ti so.” ³ Na Nyeme sayoowa dɔnguyofɔ nkpienkpienm ni akpie jɔre beberebe aso i. ⁴ Na Gomina Pilato abisa i bekun ka, “A la ma nɔanie bo a ko bu nu? Nie jɔre beberebe bo ba kpie aso u a.” ⁵ Ama, Yesu abo ma jɔre be nu, na Gomina Pilato abirisi kabo Yesu abo ma nu ni.

⁶ Afo kere afo Butara ceenkpiri n nya ba ju ni, Gomina Pilato yi dansaraka n bo jama n sere i ka i yi i ji n wɔ. ⁷ Nyini saŋga ni ɔɔ be woori dansaraka ɔɔ n nu do, bu fere i ka Barabasi. Saŋga be minem yo keteeri gomina n ŋu wɔ, na ba tu lue, na i ni i bengku ketemafɔ nbem akun minem, nyini ti, na ba tara bu anyi bu dansaraka.

⁸ Ɔ. Kabo aƆ kere aƆ Gomina Pilato n yi dansaraka n kun ma bu ni, na jama n aba atien bu ƆƆ i bi na bu kere ƆƆƆ n bo i yí ma bu ni. ⁹ Na Gomina Pilato abisa bu ka, “Am koro ka m yi YudaƆm femε ni ma am a?” ¹⁰ I seeri ƆƆ ni, dama i si tenle su ka Nyemε sayoowa dɔŋguyofɔ nkpienkpienm ni si Yesu kɔre ti ye bu faari i ba wuraari i saa nu a. ¹¹ Na Nyemε sayoowa dɔŋguyofɔ nkpienkpienm n awura jama n bu sin ka bu se Gomina Pilato ka i yi Barabasi ji ma bu. ¹² Na Gomina Pilato abisa bu ka, “Ye ahin ƆƆƆ n bo am fere i ka YudaƆm femε ni, am koro ka m yo i se wɔ?” ¹³ Na jama n atien ase ka, “Kpama i baka jaanu n su na i wu.” ¹⁴ Na Gomina Pilato ase bu ka, “Ye nzu satie ye wɔ yo i a?” Ama, na ba kaaki atien agaya bekun ase ka, “Kpama i baka jaanu n su na i wu.” ¹⁵ ƆƆ na Gomina Pilato akoro ka i jɔ jama n ahore, nyini dεε ti, na wɔ yi Barabasi aji, na wɔ ma sojam afin Yesu ŋgbere, na wɔ nya afa i awura bu saa nu ka bu kɔ kpama i baka jaanu n su na i wu.

Kabo bu yoori Yesu anzasi ni

¹⁶ Na ba fa Yesu awura gomina n gisan n nu, na ba fere bu benju sojam kere ka bu tien bu ƆƆƆ. ¹⁷ Na ba wura Yesu tanlee kɔkɔre yorom ka femeya tanlee su, na ba fa buwe aŋɔ i ka kaba dεε su, na ba fa aforo i tii ka femeya kere dεε su, adena bu yo i anzasi. ¹⁸ Na ba yo bu ŋu ka bu suma i jirima, bu ŋa, “YudaƆm Femε ni, ya yo u anse.” ¹⁹ Na bu sufinfin i tii baka, na bu suyi nanzue gɔ i ŋu, na bu sukutu i nyunu. ²⁰ Bu ba yoori i anzasi n wieeri ni, na ba yi tanlee kɔkɔre yorom ni, na ba kaaki afa i tienju dεε sutura n awura i. Na ba nya afa i akɔ ka bu kɔ kpama i baka jaanu n su.

Kabo bu kpamaari Yesu baka jaanu n su ni

²¹ Saŋga bo bu sukɔ ni, na bu ni SireneƆ biε be ayε, bu fere i ka Simon, Alekizanda ni Rufusu si lee. I fite aheme suba mie kunnu, na sojam n amie i ka i ƆƆ Yesu baka jaanu ni. ²² Na ba fa Yesu akɔ deke bo bu fere i ka *Gologota* ni, *Gologota* n bu la ka Tereawa Woobiri. ²³ Na mine nbem asaŋga nzan ni ayiri barasu be ama i ka i nu, na i jɔ yaari, ama, wɔ nu má i. ²⁴ Bu yoori nyini n kere wieeri ni, na ba nya akpama i baka jaanu n su, na ba ye i su ajina, na ba tu mbaa na bu si kabo bu kpaaki i suturam nu, bu ŋuŋu nu.

²⁵ Bu kpamaari i baka jaanu n su ŋgarama kerefi ŋgɔna a. ²⁶ Na ba kere jɔre n bo bu kpie ƆƆri i ni, na ba fa abo akpama i baka jaanu n tii su, kereewa n la ka, “YudaƆm Femε n lee.” ²⁷⁻²⁸ Na ba kpama finƆ nnyɔ nbem baka jaanu su adodo i, bu kpamaari kun i saa fɔmbɔɔ su wɔ, na ba kpama kun n gusu i saa bie su. ²⁹ Na minem kere bo bu sin ƆƆ ni subobo bu tii, na bu sukpie i nzukɔ, bu ŋa, “Enehεn, wɔɔ bo a ŋa a fúfu Nyemε Sereebiri Awuru n na a káaki ta i lesan afien n lee, ³⁰ jura baka jaanu n su na a de u tii ji.” ³¹ Na Nyemε sayoowa dɔŋguyofɔ nkpienkpienm ni, ni Nyemε nɔaniε kereƆm ni gusu suyo i anzasi bu ŋuŋu nu, bu ŋa, “Wɔ de minem tii aji, ama, i suko-ro de má yiri ni i tii. ³² Am ma ya nie Yisarelifɔm Femε n bo i ŋa i ti Kristo TiideƆ ni, nzen i koro juraari baka jaanu n su kisa kisa, ya yó i yarada.” Na mine nnyɔm ni bo bu kpamaari bu dodoori i ni mmɔɔ akpie i nzukɔ.

Kabo Yesu wuuri ni

³³ Wiesu kerefi buru ni nnyɔ saŋga na awosin akata asien n kere su, haari naasɔ kerefi nsan. ³⁴ Na nyini saŋga ni, na Yesu abo awie kpa ase ka, “*Eli, Eli, lama sabatani?*” I bu la ka, “M Nyemε, m Nyemε, nzu ti ye a yaki m aji a?” ³⁵ Na minem nbem jinaari bere, bu nbem n tiiri ƆƆ ni, na ba se ka, “Am so am sui na am ti, i sufere Eliya.” ³⁶ Na bu kun nu aŋmati afa mεne adɔ nzan gagaraki be nu, na wɔ fa awɔ baka su alaandi atɔ Yesu ƆƆ ka i nu, na wɔ se ka, “Am yaki i na ya nie, ka Eliya bá jura i baka jaanu n su.” ³⁷ Na Yesu abo awie kpa kpekun, na wɔ nya ayo Nyemε dεε. ³⁸ Na tani bambaka n bo bu fa kpaakiiri ƆƆ casi n bo i wo Nyemε Sereebiri Awuru n nu n ati nu nnyɔ, fa i aŋgoro kɔ jura asienju. ³⁹ Na soja kpien n bo i jinaari baka jaanu n nyunu ŋuuri kabo Yesu boori awie na i wuuri barasu ni, na wɔ se ka, “Ahin ƆƆƆ n ti Nyemε Wa a nahɔre su.”

⁴⁰ Na nbara nbem ajina dede sunie Yesu. Bu nu nbem la Mariya bo i fite Magadala mie n nu ni, ni Salome, ni Mariya n bo i nbaam la Yakobo kaan n ni Yose. ⁴¹ Bere yo suuri Yesu su wɔ saŋga bo i wo Galili awɔre n nu na bu subuka i. Nbaram beberebe gusu yo woori ƆƆ bo bu suuri i su baari Yerusalem mie kpiri n nu.

Kabo bu yoori Yesu sutura barasu ni

⁴² Kabo nyini cɛɛn n tiiri Njumiya cɛɛn n kpokpo cɛɛn ni, i naaso wiɛ, ⁴³ na Yosefu bo i fite Aramatiya miɛ kpiri n nu ni, na wɔ fa ahoresi na wɔ kɔ aɲu Gomina Pilato, na wɔ sere i ka i fa Yesu ɲunɛ n ma i. Yosefu yo ti sɔɔɔ jirimafɔ ɔ Yudafɔm tereterefɔm n nu, na i sunsunni kɛɛ yo la ka, i ɲminda saɲga bo Nyɛmɛ bá di i femɛya n wɔ. ⁴⁴ Gomina Pilato tiiri kabo wɔ se ni, na wɔ yo alekutura kabo Yesu akaba awu ni. Na wɔ sunma afere soja kpiɛn n na i bisa i na i ti ka Yesu wuuri ni, wɔ cɛ? ⁴⁵ I tiiri soja n nɔɔniɛ wieeri ni, na wɔ ma Yosefu atin ka i kɔ fa i ɲunɛ ni. ⁴⁶ Na Yosefu ato nzee, na wɔ yi fuin n baka jaanu n su, na wɔ fa nzee ni apɔɔɔndi i. Na wɔ kɔ afa i awura yabuɛ buɛ bo ba lokoti i ayo i faɲkunma n nu, na wɔ fa i ase nu, na wɔ kundu yabuɛ bambaka afa atɔ faɲkunma n aɔɔ ni. ⁴⁷ Na Mariya Magadalafɔ ni, ni Mariya n bo i wa la Yose ni ajina anɛ aɲu deke bo bu seeri Yesu ni.

Kabo Yesu tengeeri i yiwee n nu ni

16 Na naaso saɲga bo Njumiya cɛɛn n asin ni, na Mariya Magadalafɔ ni, ni Salome, ni Mariya n bo i wa la Yakobo ni, aba ato tulaalɛ nvanvani ka bu fa kɔ go Yesu ɲunɛ n su. ² Na Yudafɔm bakue n bumboori, mɔnɛ cɛɛn ɲgarama fuun, fa kɔ wiɛ tie saɲga, na ba kɔ Yesu faɲkunma n su. ³ Saɲga bo bu sukɔ ni, na ba bisa bu beɲgu ka, “Njma kɔ kundu yi yabuɛ n bo i tɔ faɲkunma n aɔɔ n ma ya?” ⁴ Deke bo i ti na bu seeri sɔɔ n la ka, yabuɛ n ti bambaka agaya. Na ba tu bu tii anɛ aɲu ka yabuɛ n tɔ má aɔɔ ni. ⁵ Na ba wura yabuɛ buɛ faɲkunma n nu aɲu ka gbɛfɛnɛ be tana nu saa fɔmbɔɔ su, i wura tanlɛ fofoe yorom be, na ba yo alekutura. ⁶ Na wɔ se bu ka, “Má am yo alekutura. M si ka am nienɛ Yesu Nazaretifɔ n bo bu kpamaari i baka jaanu n su n wɔ. Wɔ tenge i yiwee n nu. I wo má fɛn. Am niɛ, deke bo bu faari i seeri n yaa. ⁷ Am kpie am nyi na am kɔ se Petoro ni nyingam n kɛɛ ka wɔ du am mɔ sukɔ Galili, dɔ ye am kɔ ɲu i a, dama kabo i yo seeri am lɛɛ.” ⁸ Na ba fite faɲkunma n nu ni ɲmatiiri, na bu ɲunɛ subobo bu ni sɛɛ. Ba bo má su ase má be, dama sɛɛ ati bu agaya.

Kabo Yesu faari i ɲu kereeri Mariya Magadalafɔ ni

[⁹ Mɔnɛ cɛɛn ɲgarama fuun ye Yesu tengeeri i yiwee n nu a. I du mɔ yiiri i ɲu kereeri Mariya Magadalafɔ n wɔ. Yiri la bara n bo Yesu fɔn yiiri ajini nsom i ɲu ni. ¹⁰ Na wɔ kɔ atu Yesu susufɔm ni ka bu wo ahoresaaki ni sun su, na wɔ se bu ka wɔ ɲu Yesu. ¹¹ Saɲga bo i seeri bu ka Yesu atɛnɛge i yiwee n nu na wɔ ɲu i ni, ba de má i nɔɔniɛ ni.

Kabo Yesu faari i ɲu kereeri i susufɔ nnyɔ nbem ni

¹² Nyini sin na Yesu susufɔ nnyɔ nbem afite Yerusalem miɛ kpiri n nu sukɔ ahɛmɛ, na wɔ yi i ɲu akere bu, bo ba koro afa má nu nde ka yiri lɛɛ. ¹³ Na ba kpie bu nyi aba ase nyingam n ka ba ɲu Yesu, ama, haari ni nyini mmɔɔ, ba de má.

Kabo Yesu faari i ɲu kereeri i susufɔ buru ni kunm ni

¹⁴ Nyini kɛɛ sin na saɲga bo i susufɔ buru ni kunm n wo diire di su ni, na wɔ yi i ɲu akere bu. Na wɔ jaraki bu kabo bu ahorembaa ti kekereke ni, ni kabo ba yo má yarada ni minɛm bo bu ɲuuri i saɲga bo i tengeeri i yiwee n nu na bu ba seeri bu ni. ¹⁵ Na wɔ se bu ka, “Am kɔ durunya n kɛɛ nu na am kɔ kan m labari kpa n kere adamande kɛɛ. ¹⁶ Na sɔɔ kɛɛ bo i yoori m yarada, na am biɛeri i Nyɛmɛ nzue, Nyɛmɛ dé i tii ji, ama, bo ba yo má yarada ni, Nyɛmɛ dí bu jɔɛ na i yó bu ɲgbɛn. ¹⁷ Na bo bu yoori yarada, bu nyá yiko bo bu koro yó ahin alekutura sam ni. Bu fá m duma fɔn yi ajinim fite minɛm n ɲu, na bu jɔɔ anɛ barasu barasu bo bu si má bu, ¹⁸ na nzen bu taraari woom wara bu diiri nenɛge diiwa n mmɔɔ, i yó má bu pui. Bu fá bu saa nana tukpakifɔm ɲu, na bu nyá laifɛ.”

Kabo Nyeme faari Yesu fun kɔri angoro ni

¹⁹ Saŋga bo Mibiɛ Yesu jɔjɔri bu dɔ wieeri ni, na Nyeme afa i afun ako angoro ako atana i saa fɔmbɔ su. ²⁰ Na i susufɔm n ako deke n kɛɛ kɔ sukan i labari kpa ni, na Mibiɛ n awo bu dɔ abuka bu, na wɔ ma bu yiko, na ba yo alekutura sam bo i kere ka bu labari kpa kaanwa n kɛɛ ti nahɔɛ wɔ.]

LUKA

¹ Ya si Teyofilosi, mine dɔŋgu boroori bu nyi na ba kere sam bo bu yoori ya nu fen n afa ase. ² Kobo jɔre n ti na bu kereeri i ni, yiri ye minem seeri ya n a, nyini minem bo bu woori i bumboori ni, bere ŋuuri i a, bere kaanri a. ³ To, kobo mini ni m tii ayi kɔresi anie sereya n kere, fite saŋga n bo jɔre n boori i bu ni, ma ŋu ka i ti kpa ka mini gusu kere i kere sese i su na i ko atin su fa ma wɔko Teyofilosi bo a la anyunuyi ni, ⁴ adena a si ka bo ba kan akere u n kere ti nahɔre wɔ.

Kabo Nyeme mereke n kɔri Zakariya dɔ n jɔre

⁵ Saŋga bo Herode yo ti Yudiya femɛ ni, Nyeme sayoowa dɔŋguyofɔ be wo bere, bu fere i ka Zakariya. I fite Abiya dɛɛ Nyeme sayoowa dɔŋguyofɔm asese n nu wɔ. Bu fere i yi duma ka Elizabeti, yiri mmɔɔ ti Aarɔn busu nufɔ ɔ. ⁶ Bere nnyɔm kere yo ti minem bo bu su Nyeme nahɔre su wɔ, na bu deeri i nɔɔnie maawam ni, na bu yoori dekem kere bo i se ka minem yo i ni. ⁷ Ama, ba wu má baa, dama Elizabeti ti ŋɔɔka a, na bekun i ni i hun n kere ayo nkpienm agaya.

⁸ Cɛɛn n be, na Zakariya awo Yudaɔm Nyeme Sereebiri Awuru n Sɔɔ Casi n nu suyo i Nyeme sayoowa dɔŋguyofɔ juma, dama nyini cɛɛn n ti bu dɛɛ busu nufɔm cɛɛn wɔ. ⁹ Nyeme sayoowa dɔŋguyofɔm la bu nana sayoowa be. Bu tu mbaa a, na bu yi bu nu kun. Nyini cɛɛn ni, bu yiiri Zakariya a, ka i wura bu Nyeme Sereebiri Awuru n Sɔɔ Casi n nu, na i kunkun ayiri kunkuunwa nvanvani. Nyini ti, na wɔ ko awura nu. ¹⁰ Ayiri nvanvani n kunkun saŋga ba juuri ni, na jama kere aka gisan nu susere Nyeme. ¹¹ Na Nyeme mereke aba ayi i ŋu akere Zakariya, i jina Mikun n yoowa yoobiri fɔmbɔɔ su, deke bo wɔ kunkun ayiri nvanvani n ni. ¹² I ŋuuri mereke n sɔ ni, na wɔ bo biri, na sere ati i. ¹³ Ama, na mereke n ase i ka, "Zakariya, má a ma sere ti u. Nyeme ade u sere ni. U yi Elizabeti bá wu baabiesɔ, na a tɔn i duma ka Yohane. ¹⁴ Baa n bo i wú i n dɛɛ ti, u ahore jɔ agaya ko sin su, na mine dɔŋgu gusu ahore jɔ. ¹⁵ Baa ni bá yo sɔɔ bambaka a Nyeme dɔ. Wɔ yo má daka ka i nu nzan fieo. Haari i ni kunnu, ye Nyeme Awiewie Casi ni wúra i ŋu a. ¹⁶ Na i má Yisareli busu nufɔm dɔŋgu kpie bu nyi ba yiri Micera Nyeme n bo i ti ye ni ka bu su i n dɔ. ¹⁷ Awiewie Casi n faŋga wó yiri ŋu ka Nyeme nɔɔnie kanɔ Eliya a, yiri dú Micera nyunu a, adena i yó nbaasim ni bu nbaam afien dɔŋgu a, na i káaki mine keteewam sunsunni, na bu yó mine kɔam, na i sése Nyeme minem su se i."

¹⁸ Na Zakariya ase Nyeme mereke n ka, "Nzu deke ye m fá si ka jɔre n bo a sujɔɔ i ni yó nahɔre a? Dama ma yo kpien, m yi gusu ayo buke."

¹⁹ Na mereke n ase i ka, "Bu fere m ka Gabiriyeli. Mini wo Nyeme nyunu a. Ye wɔ sunma m u dɔ ka m fa ahin labari kpa n ba ma u a. ²⁰ Ti fen. Nɔɔnie n bo m sujɔɔ i ni bá yo nahɔre wɔ, saŋga bo Nyeme koro ka i yo ni. Ama, a yo má m nɔɔnie n yarada dɛɛ ti, a tɔ amuna, na a kóro jɔɔ má haari cɛɛn bo a bá ŋu ka nɔɔnie n bo m sujɔɔ i n ayo nahɔre."

²¹ Nyini saŋga n kere minem n toko jina gisan nu ŋminda Zakariya, na ba birisi deke bo i ti na wɔ ce Sɔɔ Casi n nu sɔ ni. ²² Saŋga bo i ba fiteeri ni, wɔ koro ajɔɔ má bu dɔ. Dɔ na ba fa nu ka wɔ ŋu alekutura deke be Sɔɔ Casi n nu. Dama wɔ koro ateke má i kɔɔ ajɔɔ má, se i fa i saa jɔɔ bu dɔ a.

²³ Saŋga bo Zakariya ba yoori i juma kere wieeri Nyeme Sereebiri Awuru n nu ni, na wɔ kpie i nyi ako i bɔsu. ²⁴ Wɔ ce má, na i yi Elizabeti anyinse. Wɔ yi má i ŋu fofoe nu haari sara nnu. ²⁵ Na wɔ se ka, "Kisa, ya Micera n anie aŋu m aŋunfɔ. Wɔ yi m afite nyinse bambaka nu."

Kabo Nyeme mereke n kwari Mariya do n jre

²⁶ Saŋga bo Elizabeti nyinse n ba juuri sara nsen ni, na Nyeme asunma mereke Gabiriyeli mie be bo i wo Galili awore n nu, na bu fere i ka Nazareti ni, ²⁷ ka i ko fa labari ma sunḡuru be bo bu fere i ka Mariya ni. Nyini saŋga, ba fa i ace bieso be, bu fere i ka Yosefu, i fite Feme Davidi dee busu n nu wo. I ni Mariya nya saŋga da ma, dama wo nya ja ma i. ²⁸ Na mereke n awura i ŋu, na wo se i ka, "Sunḡuru, m yo u anse ni terefie. A di Nyeme ahwoma, na i kaaki wo u do." ²⁹ Mariya tiiri ahin ncanie n ni, na wo yo i alekutura, na wo birisi ase ka, "Ahin anse yoowa n bu la ka se wo lee?" ³⁰ Na mereke n ase i ka, "Mariya, ma a ma sere ti u. A di Nyeme ahwoma beberebe. ³¹ So u sui na a ti. M ŋa a ba nyinse, na a wu baabieso, na a tun i duma ka Yesu. ³² I ba yo so bamba, na bu fere i ka, Nyeme Feme Kpiri n Wa. Ya Micera Nyeme fa i na Davidi femeya bie ma i, ³³ na i yo Jakobu busu nufom feme saŋga kere, na i dee femeya ni la ma awieeri." ³⁴ Na Mariya abisa mereke n ka, "Ye ahin yo se koro yo a? Dama m nya si ma bieso." ³⁵ Na mereke n abo i nu ka, "Nyeme Awiewie Casi ni ba wura u ŋu, na Nyeme dee yiko n ba wo u do. Nyini ti, baa n bo a wu i ni, i ba yo baa casi wo, na bu fere i ka Nyeme Wa. ³⁶ Nie fen, Elizabeti bo i ti u lamko ni, yiri bo bu ŋa i ti ŋwoka ni, haari ni bo wo yo buke ni, wo nyinse, i sara nsen lee. ³⁷ Pui wo ma bere bo Nyeme koro yo ma i." ³⁸ Na Mariya ase i ka, "To, m ti Micera n afani wo. Ma nyini sam kere yo ma m kabo a se ni." Na mereke n ako ayaki i.

Kabo Mariya ko nieeri Elizabeti busu ni

³⁹ Nyini dee sin, wo ce ma, na Mariya akpa i ŋu, na wo yasu ndende ako Zakariya ni i yi Elizabeti bosu ka i ko nie bu busu. Nyini mie n wo Yudiya asien n su bukam n afien wo. ⁴⁰ Na wo ko awura Zakariya dika, na wo yo Elizabeti anse. ⁴¹ Elizabeti tiiri Mariya anse yoowa n ni, na baa n bo i wo i kunnu n akpisi i ŋu. Do na Awiewie Casi n awura Elizabeti ŋu, ⁴² na wo bo awie kpa, i ŋa, "Nyeme ayo u kisi atara nbaram kere, wo kaaki ayo baa n bo a bita i nyinse n kisi. ⁴³ Nzu jirima la ahin n bo Nyeme afa ama m n a, ka m Mibie dee ni aba anie m busu a? ⁴⁴ Dama m tiiri u anse yoowa n na baa n bo i wo m kunnu ni, akaba akpisi i ŋu ni akunnuj. ⁴⁵ Terefie wo u do, dama a yo yarada ka Mibie n ncanie n bo wo kan akere u ni, i ba yo yiiwa anḡba."

Kabo Mariya diiri jue kansiri Nyeme ni

⁴⁶ Na Mariya ase ka,

"M kansi Mibie ni m ahorembaa su.

⁴⁷ M ahore aji Nyeme ŋu, yiri bo i ti m Tiidefo ni.

⁴⁸ Haari ni bo m ti i afani n kere ni, i wara afi ma m sa.

Fite nyuma fa ko, minem kere ba fere m ka terefiefo.

⁴⁹ Dama ka Micera yiko kere fo ni ayo sakpa beberebe ama m,
i duma ti casi.

⁵⁰ Saŋga kere saŋga i si anunfo o,

i si minem bo bu soro i n kere anunfo o.

⁵¹ Wo fa i yiko asaa ni, afon asandi karambanifom,
ni bu sunsunni tie n kere.

⁵² Wo yi nfeme bambakam afite bu femeya biem n su,
na wo ye tarakam saa su.

⁵³ Wo ma ahwom nenge kpakpam na bu kunnu ayi,
na wo fon nengefom na ba ka bu saa ngbeen.

⁵⁴⁻⁵⁵ Sesesu n bo i yo faari na i diiri i di ni ya nam ni,
wo ma i ayo yiiwa,

ye wo ba abuka Yisarelifom bo bu su i ni.

I wara afi ma Abraham sa.

Wɔ si i ni i sinfɔm kere anjɔnfɔ saŋga kere.”

⁵⁶ Na Mariya aka Elizabeti bi, sara nshan, na wɔ nya aba akaaki akɔ i bɔsu.

Kabo bu wuuri Yohane Nyeme Nzue Biɛfɔ n ni

⁵⁷ Elizabeti kutu cɛen ni, na wɔ wu baabiesɔ. ⁵⁸ Na Elizabeti tanafɔm, ni i lamɔsim tiiri ka Micera n ayo i sakpa bo i la má anusu ni, na bu ni yiri kere kunnu ajɔ. ⁵⁹ Baa n lemɔcɛ cɛen n ba juuri ni, na ba tien bu nɔɔ na bu wura i kenkenne, na bu tun i duma. Má bu koro ka bu fa i si Zakariya duma fa tun i a. ⁶⁰ Ama, na i ni ase ka, “Ai, bu fére i ka Yohane wɔ.” ⁶¹ Na ba se i ka, “U lamɔsi nu, bu fere nma sɔ a?” ⁶² Na ba fa bu saa ajɔɔ baa n si n dɔ, na bu si duma bo i koro ka bu fa tun i wa ni. ⁶³ Dɔ na Zakariya afa i saa akere ka, bu má i deke be na i kere, na wɔ de i na wɔ kere ka, “I duma la Yohane.” Na nyini jɔre n ayo bu kere alekutura. ⁶⁴ Jina n nu bere, na Nyeme ateke i nɔɔ na wɔ bo i bu ajɔɔ bekun, na i sukansi Nyeme. ⁶⁵ Na sere ati bu tanafɔm kere. Na minem akan nyini sa n bo i yoori n jɔre abara aye Yudiya awɔre n bukam n kere su. ⁶⁶ Na minem kere bo bu tiiri i n afa jɔre n ase bu ahore su na bu susunsun, na ba bisa bu nɔ ka, “Baa n ba nyiiri, i yó nzu baa lɛɛ?” Bu seeri sɔ ni, dama bu kere anɔ ka Micera n yiko n wo i nɔ.

Kabo Zakariya kaanri Nyeme nɔanie n ni

⁶⁷ Na Awiewie Casi n awura baa n si Zakariya nɔ, na wɔ kan Nyeme nɔanie, i nɔ,

⁶⁸ “Am ma ya kansi ya Micera ni,
yiri bo i ti Yisarelifɔm Nyeme ni.

Dama ka wɔ ba anie i minem busu,
na wɔ de bu tii aji.

⁶⁹ Wɔ ma ya tiidefɔ fangafɔ,
i fite i amusuisufɔ Feme Davidi dɛɛ busu n nu wɔ.

⁷⁰ Nyeme yo maari i nɔanie kanfɔ casim jɔɔɔri dawa saŋga

⁷¹ ka i bá de ya tii fite ya kpɔfɔm,
ni bo bu koro má ya n saa nu.

⁷² Sɔ ye i kereeri ka i si ya nam anjɔnfɔ,
na i wara fi má i sɛsɛsu casi n sa a.

⁷³⁻⁷⁴ I yo faari nyini sɛsɛsu n na wɔ di i di ni ya na Abraham
ka i de ya tii fite ya kpɔfɔm saa nu,
adena ya koro su i bo ya soro má sere,

⁷⁵ na ya yo casi na ya yo sa bo i kɔ atin n su i dɔ,
haari ni ya nɔɔ awieeri.

⁷⁶ Wɔɔ, m wa ni, bu bá fere u ka
Micera Nyeme Kpiri n dɛɛ nɔanie kanfɔ.

Dama a dú ya Micera n mɔ
na a kɔ sɛɛ i atin su nɔminda i.

⁷⁷ Na a má i minem si ka i fá bu satie ce bu n dɛɛ ti,
ye i dé bu tii ji a.

⁷⁸ Dama Nyeme si ya anjɔnfɔ agaya n dɛɛ ti,
i má angoro wein n ta ma ya.

Nyini wein n ti kabo wie fite na i ti n wɔ,

⁷⁹ na i má wein ta ma minem bo bu wo awosin nu
na bu soro yiwee sere ni.

Na i bá kere ya atin bo i ma ahoreda.”

⁸⁰ Na baa n anyi, na Nyeme ayo i sunsunni faŋga, na wɔ kɔ awo boro kpantain nu dɔ i ŋumi, haari cɛn n bo i ba yiiri i ŋu fiteeri fofoe nu kere Yisarelifɔm ni.

Kabo bu wuuri Yesu ni

² Nyini saŋga na Romafɔm fɛmɛ kpiri n bo bu fere i ka Siza Agusito ni, ama kɔ ka bu kere i minem kere duma. ² Nyini saŋga ni tiiri ciciri su dɛɛ minem duma kerɛɛwa n ŋusu a. Nyini saŋga n ye kɔ be bo bu fere i ka Kurenɔsi n ti Siriya awɔre n nu gomina n a. ³ Nyini ti, na deke bo kɔ kere wo na ba kɔ bu na miɛ su na bu kɔ kere bu duma. ⁴ Dɔ na Yosefu gusu afite Nazareti miɛ n bo i wo Galili awɔre n nu ni, na i kɔ kere i duma. I kɔri miɛ n bo bu fere i ka Betilehem na i wo Yudiya awɔre n nu wɔ, dɔ ye bu wuuri Fɛmɛ Davidi a. Yosefu ti Fɛmɛ Davidi dɛɛ busu nufɔ n ti ye i kɔri awɔre n nu dɔ a. ⁵ I ni Mariya bo ba fa ace i ni kɔri a. Nyini saŋga ni, Mariya bita nyinɛ. ⁶ Bu wo dɔ n na saŋga n aju bo Mariya wu baa. ⁷ Ba nya má fofoe wɔfɔm daabiri n nu bo bu da. Nyini ti, na ba kɔ awura deke bo bu fa nengendɔrem wura, dɔ na wɔ wu i sunɗuru baa, baabiesɔ. Na wɔ fa baa n apɔɔndi sanvuin nu, na wɔ fa i ada nengendɔrem diire diibiri alaka nu.

Kabo mɛrɛkɛm tiɛeri nbɔsasafɔm ŋu ni

⁸ Nbɔsasafɔm nbem wo nyini awɔre n nu dɔ suniɛ bu nbɔɛm dika, kɔŋgue, ⁹ na Micera n mɛrɛkɛ akaba atiɛ bu ŋu, na Micera n ama i wein ata abara aye bu, na sɛrɛ ati bu agaya, ¹⁰ ama, na mɛrɛkɛ n ase bu ka, "Má am ma sɛrɛ ti am. Ma ba ka m ba ma am labari kpa a. Nyini labari ni, yiri má minem kere ahore jɔ agaya. ¹¹ Ahin kɔŋgue n nu bɛrɛ, ba wu am Tiidefɔ ni, Fɛmɛ Davidi bɔsu n nu, yiri ti Kristo n bo Nyeme ase ka i súnma i n a, am Mibie ni. ¹² Deke bo i kere am na am sí nu n la ka, am kɔ ŋu ka ba fa i apɔɔndi sanvuin nu afa i ada nengendɔrem diire diibiri alaka nu." ¹³ Jinaabiri n nu bɛrɛ na mɛrɛkɛm beberebe akaba afite aŋgoro abuka nyini kun n su, na bu sukansi Nyeme, bu ŋa,

¹⁴ "Kansi wo Nyeme bo i wo aŋgoro n dɔ.

Na ahoreda wo minem bo bu wo asienɗu fɛn n dɔ
na Nyeme ahore ajɔ bu ŋu ni."

¹⁵ Saŋga bo mɛrɛkɛm n fiteeri bu dɔ kpieeri bu nyi kɔri aŋgoro ni, na nbɔsasafɔm ni ase bu ŋu nu ka, "Am ma ya kɔ Betilehem miɛ n nu na ya kɔ ŋu deke n bo wɔ yo na Micera n ayi akere ya ni." ¹⁶ Nyini ti, na ba kɔ ndende, na ba kɔ aŋu Mariya ni Yosefu, na ba ŋu baa n gusu ka i da nengendɔrem diire diibiri alaka n nu.

¹⁷ Saŋga bo bu kɔ ŋuuri baa n ni, na ba kan nɔɔniɛ n kere bo mɛrɛkɛ n fa maari bu fa kɔ baa n ŋusu jɔre n akere minem. ¹⁸ Na minem kere bo bu tiiri kabo nbɔsasafɔm seeri bu ni, n ayo alekutura. ¹⁹ Na Mariya afa nyini sereya n kere bo i yoori ni ase i ahore su. ²⁰ Na nbɔsasafɔm n akpie bu nyi akɔ bu nbɔɛm n bi, na bu sukansi Nyeme na bu subo tuntun i fa kɔ deke n kere bo ba ŋu i na ba ti i n dɛɛ ti. Deke n kere yoori kabo mɛrɛkɛ n seeri bu n wɔ.

Kabo bu tuunri Yesu duma ni

²¹ Saŋga bo lemɔcɛ cɛn n ba juuri ni, na ba wura baa n kenkenne, na ba tun i duma ka Yesu. Duma n bo mɛrɛkɛ n fa maari i ka, na i ni nyinɛɛri i n lɛɛ.

Kabo bu faari Yesu kɔri Nyeme Serebiri Awuru n nu barasu ni

²² Na cɛn n aju bo Yosefu ni Mariya kɔ yo bu fin ŋmisi sayoowa kabo Nyeme nɔɔniɛ kpamaawa n bo i fa maari Moyisi n kereeri ka bu yo ni. Nyini ti, na ba fa baa n akɔ Yerusalem miɛ kpiri n nu na bu kɔ fa i wura Micera n saa nu. ²³ Kabo ba kere i Micera n nɔɔniɛ kpamaawa n nu ni, ba kere ka, "Baabiesɔ kere bo i ti i ni sunɗuru baa, i ti ye ni ka bu fa i kɔ ma Micera ni, na i yó i dɛɛ." ²⁴ Na ba kɔ ayo yoowa, kabo Micera n nɔɔniɛ kpamaawa n akere ka bu yo i ni, bu faari bumbuku wara tiiwa nnyɔ yoori yoowa n a.

²⁵ Nyini saŋga ni, kɔ be wo Yerusalem, bu fere i ka Simeyon. I yo ti kɔ bo i yo sa bo i kɔ atin su Nyeme dɔ, na i ti kɔ bo i soro Nyeme, na i ŋmindɔ fa kɔ saŋga bo Yisarelifɔm nya bu tiide n wɔ. Na Awiewie Casi n wo i ŋu.

²⁶ Na Awiewie Casi n ama wɔ si ka i wú má, má ka i nyumbaa aba aŋu Kristo ni, Tiidefɔ n bo Micera n ase ka i

súnma i ni. ²⁷ Na Awiewie Casi n ama Simeyon ako Nyeme Sereebiri Awuru n nu. Nyini sangga n ye Yesu si ni i ni gusu afa i ako ka bu ko yo yoowa kabo Nyeme nkanie kpamaawa n akere ka bu yo n a. ²⁸ Simeyon nguuri baa n so ni, na wo kaba ade baa ni i saa nu, na wo kansu Nyeme, i nga,

²⁹ “M Mibie, u nkanie n bo a yo seeri m ni, ayo yiiwa,
ma mini u akoo n atin kisa na m fite durunya n nu ni ahoreda.

³⁰ Dama kisa mini ni m tii nyumbaa anu Tiidefo ni,

³¹ yiri ye a sese i su,

ye a ma minem kere nyumbaa anu i a.

³² Yiri ti wein n a, na i kere minem u atin ni,

bera bo bu ti ma Yudafo ni,

na i wura Yisarelifom kpiri,

bera bo bu ti u dee minem ni.”

³³ Simeyon jnjori baa n jre so ni, na i si ni i ni ayo alekutura. ³⁴ Na Simeyon asere Nyeme, na wo yo bu kisi. Na wo se baa n ni ka, “Ahin baa n ye Nyeme ayi i ka i ma Yisarelifom dnggu kpaasi, na dnggu gusu yasu n a. Yiri yo deke bo i ti alekutura sa, na minem dnggu ba kete i. ³⁵ So ye i ba yi bu asiri nu sunsunni tiem kere fite fofoe nu a. Na yiri ti, u ahore saaki agaya, kabo takobe kpie so na i yo ya ni.”

³⁶⁻³⁸ Nyini sangga n nu ko, na bara be, i ti Nyeme nkanie kanfo, na i gusu wo do, na wo ba baa n bi. I duma la Anna, na bu fere i si ka Fanuweli, Aseri dee busu nufa. Bara n ti buke wo nahore su, i jaari i hun, bu afo nso ye i kaari kunafu a. Nyini sangga ni, i la afo aburamocue ni nna. Wo kpaaki ayaki ma Nyeme Sereebiri Awuru ni, i cici i ko ko, na i ko susere Nyeme, wiesu ni kongue. I ba juuri baa n bi ni, na wo da Nyeme asi na yiri gusu ajjo baa n jre akere minem kere bo bu nminda ka Nyeme sunma Tiidefo n na i de Yisarelifom tii ji ni.

Kabo bu faari Yesu kori awuru ni

³⁹ Sangga bo Yosefu ni Mariya yoori yoowa n kere bo Micera n nkanie kpamaawa n kere ka bu yo n wieeri ni, na ba kpie bu nyi ako bu busu Nazareti bo i wo Galili awore n nu ni. ⁴⁰ Na baa n anyi, na wo nya fanga ni Alecira, na Nyeme ahocoma awo i do agaya.

Kabo bu faari Yesu kori Yerusalem mie kpiri n nu ni

⁴¹ Afo kere afo, Yesu si ni i ni ko Yerusalem mie kpiri n nu wo, na bu ko di Butara ceenkpiri, bo bu di i na bu tenge su kabo Nyeme yo deeri bu nam tii fiteeri Ijipitifom asien su ni. ⁴² Sangga bo Yesu ba juuri afo buru ni nnyo ni, na ba ko na bu ko di ceenkpiri n kabo bu yo afo kere afo ni. ⁴³ Bu ba diiri ceenkpiri n wieeri na bu sukpie bu nyi ko awuru ni, na Yesu yiri aka Yerusalem do. I si ni i ni asi ma ka wo ka do. ⁴⁴ Bu sunsunni la ka i wo abenggu natiirifom n nu wo, nyini dee ti, bu wo ko su wo haari wie ko sutu. Do na ba bo i bu sunienie i, bu lamocim ni bu danfom nu. ⁴⁵ Ama, ba ngu ma i, na ba nya kpie bu nyi ako Yerusalem na bu ko nienie i. ⁴⁶ I lesan ceen na ba ko anu ka i tana Nyeme Sereebiri Awuru n nu, Nyeme nkanie kerefo afien suso i sui, na i subisa bisaawam. ⁴⁷ Na minem bo bu tiiri i nkanie n kere ayo alekutura, fa ko kabo i la si na i ko nkanie bisaawam nu barasu ni. ⁴⁸ Na sangga bo i si ni i ni ba nguuri i n na ba mie, na i ni abisa i ka, “M wa, nzu ti ye a yo ya so a? A ma mini ni u si ahore asaaki ako asin su, haari ya nati wo u nienie su.” ⁴⁹ Na wo se bu ka, “Nzu ti ye am nati nienie m busu a? Am si ma ka wo yo daka ka m wo m Si awuru n nu wo?” ⁵⁰ Ama, ba ti ma nkanie n bo i seeri bu nu n bu.

⁵¹ Na Yesu asu bu su, na ba kpie bu nyi ako Nazareti mie n nu, na wo de bu nkanie. Na i ni afa nyini sam kere ase i ahore su. ⁵² Na Yesu sunyi, na i Alecira subuka su, na i sayoowam susun Nyeme ni adamande kere nu.

Kabo Yohane Nyeme Nzue Biefo n kaanri Nyeme jre ni

3 Romafom feme kpiri bo bu fere i ka Siza Tiberiyosi n diiri i femeya ni, afo buru ni nnu, nyini sangga ye so be bo bu fere i ka Pontio Pilato n ti Yudiya awore n nu gomina, na so be bo bu fere i ka Herode n nie Galili awore n nu su, na i goro bo bu fere i ka Filipu n gusu nie awore nnyo nbem bo bu fere bu ka Iturayo ni

Tarakonitidɔ n su, na sɔɔɔ be bo bu fere i ka Lusaniya n gusu niε awɔrε n bo bu fere i ka Abilene n su. ² Nyini sangga ni, Anasi ni Kayafasi jina Nyεmε sayoowa dɔɔɔguyofɔm kεrε kpien n jinaabiri a. Na Nyεmε afa i nɔɔniε n ama Yohane Zakariya wa, boro kpantain n nu. ³ Nyini ti, na Yohane akɔ Yodan kunma n awɔrε n kεrε n nu sukan Nyεmε jɔrε, i ŋa, "Am kaaki am wo na m biε am Nyεmε nzue, na Nyεmε fa am ŋgasi ni am satie kεrε ce am." ⁴ Sɔ ye wɔ yo yiiwa, kabo Nyεmε ma ba kεrε i nɔɔniε kanfɔ Esaya dεε kadasi n nu ka,

"Sɔɔɔ be subo ndoori boro kpantain n nu ka,

'Am sεsε Mibiε n atin su,

na am yo i atin n dɔɔɔgu.

⁵ Na bu b́a bereki bukam n ni kperem kεrε,

na bu b́a tɔtɔ kunma kunma kεrε bo i wo buka n bu,

na atin kεrε bo wɔ biri, bu b́a tenge,

na bu b́a tɔtɔ i kunma kunma n kεrε.

⁶ Na adamande kεrε b́a ŋu kabo Nyεmε dε bu tii ji barasu ni."

⁷ Na jama beberebe afite aba Yohane dɔ ka i biε bu Nyεmε nzue. Na wɔ se bu ka, "Amberε burukɔɔɔnufɔm bo am ti ka woom ni, ŋma seeri am ka am ŋmati fite suicin kekereke n bo Nyεmε sufa ba am dɔ n nu a? ⁸ Am yo sakpa bo i kere ka am akaaki am wo. Na ḿa am sunsun ka, Abraham ti am na dεε ti, na am koro fite nyini suicin n nu. M suse am wɔ lεε, ka, Nyεmε koro ma ahin yabuem ni kaaki nbaam ma Abraham. ⁹ Nyεmε asi i samba n nana ase baka kεrε bu na i kpiε i ji sin nu, yiri bo i suuwa ti ḿa kpa ni."

¹⁰ Na jama n abisa Yohane ka, "Ye ya yo sε wɔ lεε kisa n a?" ¹¹ Na wɔ bɔ bu nu ka, "Sɔɔɔ kεrε bo i la tanlεε nnyɔ, i mi ma sɔɔɔ bo i la ḿa be n kun, na bo i la diire gusu yo sɔ." ¹² Na lampodefɔ nbem aba i dɔ ka i biε bu Nyεmε nzue, na ba bisa i ka, "Ya Kerefɔ, ye ya yo sε wɔ?" ¹³ Na wɔ se bu ka, "Ḿa am de ŋwaa kɔ tara kabo i ti ye ni ka am de ni." ¹⁴ Na soja nbem gusu aba i dɔ aba abisa i ka, "Ye yεrε di, ya yó sε wɔ?" Na wɔ se bu ka, "Ḿa am miε be de ŋwaa i dɔ, na ḿa am tun be nzuin. Am ma am nyunu yi am ŋkatɔ."

¹⁵ Na minem bo bu tana niε Kristo n atin nu ka i ba ni, yiri Tiidefɔ n bo Nyεmε ase ka i súnma i ni, bu sunsun ka, beni, kisa Yohane ti Kristo Tiidefɔ n a. ¹⁶ Yohane siiri nyini dεε ti, na wɔ se bu ka, "Mini sufa nzue biε am a, na am yo casi, ama, bo i tara m fieo wo m sin suba. M ti kaan ni bo m dodo i. Yiri fá Awiewiε Casi n ni sin yo am casi a, kabo sɔɔɔ biε nzue na i yo casi ni. ¹⁷ I bita i ŋgani bakiti fieeba suba, na i b́a bakiti yi ŋgani mbaa n busu gɔ i bondo nu, na i nya ýara kunkun n sin n bo i je na i nɔ ḿa n nu."

¹⁸ Sɔ ye Yohane kaanri labari kpa n kereeri minem a, na wɔ jɔjɔ jɔrε dɔɔɔgu ase bu ka bu kaaki bu wo. ¹⁹ Ama, na Yohane akan Fεmε Herode ndiε ka wɔ fa i gɔɔɔ yi Herodiya aja i hun ŋgɔɔ su, na wɔ kaaki ayo sa ŋgbεenŋgbεen beberebe. ²⁰ I satie bo i ti tie tara i kεrε n la ka i taraari Yohane nyiiri i dansaraka a.

Kabo Yohane biεri Yesu Nyεmε nzue barasu ni

²¹ Sangga bo Yohane biεri minem Nyεmε nzue ni, na wɔ biε Yesu gusu. Bu biεri i wieeri, na i susere Nyεmε ni, dɔ na angoro n ateke, ²² na Awiewiε Casi n ajura aba atana i ŋu ka tiiwa dεε su. Na wɔ ti akonvi be ŋga angoro, i ŋa, "Wɔɔɔ ti m wa a, m koro u agaya, m ahore ajɔ u ŋu."

Yesu Kristo nam duma yaa

²³ Sangga bo Yesu boori i juma n bu ni, nyini sangga i la afɔ aburasan. Mine yo sunsun ka i si la Yosefu bo i ti Heli wa n wɔ, na Heli si la ²⁴ Matati, na Matati si la Levi, na Levi si la Meleki, na Meleki si la Yanayi, na Yanayi si la Yosefu nyinga n bo ²⁵ i si la Matatiya ni, na Matatiya si la Amosi, na Amosi si la Nahumu, na Nahumu si la Esili, na Esili si la Nagayi, ²⁶ na Nagayi si la Maati, na Maati si la Matatiya nyinga n bo i si la Semeni ni, na Semeni si la Yoseki, na Yoseki si la Yoda, ²⁷ na Yoda si la Yowanani, na Yowanani si la Resa, na Resa si la Zorobabeli, na Zorobabeli si la Salatiyeli, na Salatiyeli si la Nieri, ²⁸ na Nieri si la Meleki nyinga n bo i si la Adi ni, na Adi si la Kosamu, na Kosamu si la Elimadamu, na Elimadamu si la Eri, ²⁹ na Eri si la Yosuwa, na Yosuwa si la Eliyeza, na Eliyeza si la Yorimu, na Yorimu si la Matati nyinga bekun, na nyini Matati n si la Levi nyinga bekun, ³⁰ na nyini Levi n si la

Simeyon, na Simeyon si la Yuda, na Yuda si la Yosefu nyinga n bo i si la Yonamu ni, na Yonamu si la Eliyakimu, ³¹ na Eliyakimu si la Meliya, na Meliya si la Menna, na Menna si la Matata, na Matata si la Natani, na Natani si la Feme Davidi, ³² na Feme Davidi si la Jese, na Jese si la Yobedi, na Yobedi si la Boosi, na Boosi si la Sala, na Sala si la Naasoni, ³³ na Naasoni si la Aminadabu, na Aminadabu si la Adimini, na Adimini si la Arani, na Arani si la Hesarom, na Hesarom si la Farese, na Farese si la Yuda nyinga n bo ³⁴ i si la Jakabu ni, na Jakabu si la Izaki, na Izaki si la Abraham, na Abraham si la Tara, na Tara si la Nakoro, ³⁵ na Nakoro si la Seruku, na Seruku si la Ragawu, na Ragawu si la Faleki, na Faleki si la Ebera, na Ebera si la Sala nyinga bekun, ³⁶ na nyini Sala n si la Keena, na Keena si la Arafakadi, na Arafakadi si la Semu, na Semu si la Nowa, na Nowa si la Lameki, ³⁷ na Lameki si la Matusala, na Matusala si la Henoki, na Henoki si la Yareti, na Yareti si la Maleheeli, na Maleheeli si la Keena nyinga bekun, ³⁸ na Keena n si la Enosi, na Enosi si la Seti, na Seti si la Adam, na Adam si la Nyeme.

Kabo Sitana yoori Yesu na i nie ni

4 Awiewie Casi n woori Yesu nu agaya, na wo fite Yodan kunma n awore n nu, na Awiewie Casi n afa i ako boro kpantain n nu ko sukere i atin. ² I woori do een aburana, na Sitana ayo i na i nie ka, i yo yiri Sitana n dee koroowa, nzen i yo ma i. Nyini een aburana n kere ni, wo di ma pui, nyini dee sin, na ahoe aba ati i. ³ Na Sitana n ase i ka, "Nzen a ti Nyeme Wa, se ahin yabue n na i kaaki diire." ⁴ Ama, na Yesu abo i nu ka, "Ba kere i Nyeme Jore Kadasi n nu ka, ma diire ngumi ma kore ngore a."

⁵ Na Sitana afa i afun ako angoro lenlenge, na i nyumbaambaa n nu bere, na wo kere i durunya n nu asien n kere. ⁶ Na wo se i ka, "Wore ye m ma a nie ahin asien n kere su a, na m fa bu ajekem kere ma u, dama Nyeme afa i kere awura m saa nu, na mini gusu koro fa ma kore kere bo m koro. ⁷ Nzen a kutu suuri m, m fa nyinim kere ma u." ⁸ Na Yesu ase i bekun ka, "Ba kaaki akere i Nyeme Jore Kadasi n nu ka,

'Kutu Micera u Nyeme ni,
na a su yiri ngumi.'"

⁹ Na Sitana n akaaki afa Yesu ako Yerusalem mie kpiri n nu, na wo fa i ako ajina Nyeme Sereebiri Awuru n tii su lenlenge, na wo se i ka, "Nzen a ti Nyeme Wa, fite fen ti to asienngu na m nie. ¹⁰ Dama ba kere i Nyeme Jore Kadasi n nu ka,

'Nyeme ma i merkem kore ka bu nie u dika
na bu kanda u.'

¹¹ Ba kaaki akere i ka,
'Bu fa bu saa so u nu,
na ma u jaa bo yabue be.'"

¹² Ama, na Yesu akaaki ase i ka, "Ba kaaki akere i Nyeme Jore Kadasi n nu ka, 'Ma a yo Micera Nyeme n na a nie kabo i yiko ti barasu.'"

¹³ Sangha bo Sitana n yoori Yesu yoowa barasu n kere na i nie i ni, na wo ko ayaki Yesu ka.

Kabo Yesu boori i juma bu Galili awore n nu ni

¹⁴ Na Yesu akpie i nyi ako Galili awore n nu, ni Awiewie Casi n dee yiko nu. Na i labari abara aye nyini awore n kere pepere nu. ¹⁵ Na wo kere minem Yudafom tientienbunkore kore nu, na kore kere akansi i.

Kabo Yesu na Nyeme nkanie kanfo la ma jirima i bosu ni

¹⁶ Na Yesu ako Nazareti mie n nu, do ye bu taari i a, na wo nyi, na Yudafom Njumiye een n be, na wo ko bu tientienbunkore kore n nu, kabo i nati ko ni. Na wo yasu ajina ka i kan Nyeme Jore Kadasi ni, ¹⁷ na ba fa Nyeme nkanie kanfo Esaya dee kadasi n ama i. Na wo teke i, na wo nie anu awore n bo ba kere i nu ka,

¹⁸ "Micera n Awiewie n wo m do,
dama wo yi m ka m kan labari kpa n kere jaarifom.

Na wo sunma m ka m ko minem bo ba tara bu domuem n do,

na m se bu ka m bá de bu tii ji,
na m kɔ anyinsinm dɔ,
na m se bu ka m bá teke bu nyumbaa,
na m kɔ minem bo bu bita bu miɛ n dɔ,
na m se bu ka m bá de bu tii ji,
¹⁹ na m bo ndoori ka,
afɔ n nu Micera ni má i minem di i ahɔɔma.”

²⁰ Na Yesu akan awie, na wɔ kata Nyɛmɛ Jɔrɛ Kadasi n su, na wɔ fa ama i bitafɔ ni, na wɔ tana. Na minem kɛrɛ bo bu wo tientienbunɔɔɔɔ n nu n afa bu nyumbaa akpama i ŋu. ²¹ Na wɔ se bu ka, “Nyuma dɛɛ cɛɛn n nu, ahin Nyɛmɛ Jɔrɛ Kadasi n bo ma kan i na am ati i ni, ayo yiiwa.” ²² Na wɔ kɛrɛ akan kpa ama i, na ba yo alekutura kabo i nɔɔɔɔɔɔɔɔ n ti kpa barasu ni, na ba bisa bu ŋuŋu nu ka, “Má Yosefu wa n lɛɛ?”

²³ Na Yesu ase bu ka, “M si tenle ka am bó m ahin anyunderɛ ni ka, ‘Ayirifɔ, tuntun u ŋu.’ Na am sé m ka, ‘Sam n bo ya tiiri ka a yoori bu Kapenam miɛ kpiri n nu ni, yo bu u bɔsu fɛn gusu na ya niɛ.’” ²⁴ Na Yesu akaaki ase bu ka, “Nahɔrɛ ye m suse am n a, Nyɛmɛ nɔɔɔɔɔɔɔɔ kanfɔ la má jirima haari kaan sɔ mmɔɔ i bɔsufɔm dɔ. ²⁵ Am tenge su kabo Nyɛmɛ nɔɔɔɔɔɔɔɔ kanfɔ Eliya dɛɛ saŋga n na nzue atɔ má afɔ nsan ni kpaaki nu, na ahɔɛ bambaka tɔɔri ni. I ti nahɔrɛ wɔ ka, nyini saŋga, kunafɔm beberebe woori Yisareli asien n su, ²⁶ ama, Nyɛmɛ asunma má Eliya nyini kunafɔm be dɔ, se i sunmaari i kunafɔ kun be dɔ a, i wo miɛ be bo bu fere i ka Zarefati na i ti má Yudafɔm miɛ kpiri n wɔ, i wo Sidon dɛɛ awɔrɛ n nu wɔ. ²⁷ Sasu bekun, Nyɛmɛ nɔɔɔɔɔɔɔɔ kanfɔ Elisa dɛɛ saŋga, i ti nahɔrɛ wɔ ka kokobi yo taraari minem beberebe Yisareli asien n su, ama, Nyɛmɛ ama wɔ tuntun má bu kun n kpein mmɔɔ, se i tuntuunri kokofɔ kun be wɔ, bu fere i ka Naama, i ti má Yudafɔ, i fite Siriya awɔrɛ nu wɔ.”

²⁸ Minem bo bu wo wɔɔɔɔ n nu n tiiri sɔ ni, na yaa ati bu agaya. ²⁹ Na ba yasu aso i nu, acin i afite miɛ n nu akɔ kperɛ n bo miɛ n wo su ni, ka bu fa i ji buka n bu asienɔɔ. ³⁰ Ama, na wɔ nati asin jama n afien akɔ.

Kabo Yesu fɔn yiiri ajini wɔɔɔ be ŋu ni

³¹ Dɔ na wɔ kɔ miɛ kpiri n bo bu fere i ka Kapenam na i wo Galili awɔrɛ n nu ni, na Ŋumiyi cɛɛn ni, na wɔ kɔ awura bu tientienbunɔɔɔɔ n nu sukere minem. ³² Na ba yo alekutura fa kɔ i kereewa n su, dama i jɔɔɔɔɔɔ n la yiko. ³³ Na wɔɔɔ be wo tientienbunɔɔɔɔ n nu dɔ, ajini wo i ŋu, na wɔ bo awie kpa ase ka, ³⁴ “Oi, Yesu Nazaretfɔ, a koro nzu ya nu fɛn a? A ba ka a ba yo ya ŋgbɛɛn wɔ, nzen sɛ? M si u sa, wɔɔɔ ti wɔɔɔ casi bo Nyɛmɛ asunma u n a.” ³⁵ Na Yesu atien ajini n ŋu ase ka, “Mɔ u wɔɔ bɛrɛ na a fite yaki wɔɔɔ ni.” Na ajini n akpisi wɔɔɔ n abo asienɔɔ jama n kɛrɛ nyunu, na ba fite ayaki wɔɔɔ ni, ba ma má i mandim be. ³⁶ Na minem kɛrɛ ayo alekutura, na ba bisa bu ŋuŋu nu ka, “Nzu alekutura nɔɔɔɔɔɔɔɔ n la ahin? Dama i la yiko nahɔrɛ su bo i koro ma ajinim wɔɔ na bu fite yaki wɔɔɔ.” ³⁷ Na i labari n abara ayɛ nyini awɔrɛ n kɛrɛ nu.

Kabo Yesu tuntuunri tukpakifɔm beberebe Simon dika ni

³⁸ Na Yesu afite tientienbunɔɔɔɔ n nu, na wɔ kɔ awura Simon dika, na ba se i ka Simon sibara la má i ŋu, yakɔɔ abo i agaya. ³⁹ Na Yesu akɔ ajina i bi, na wɔ ma yakɔɔ n wɔɔ ka i fite yaki bara ni. Na wɔ fite ayaki i, na bara n akaba ayasu, na wɔ kɔ ayo diire ama bu.

⁴⁰ Na naasɔ dika bibiri saŋga, na minem n afa tukpaki barasu barasu fɔm kɛrɛ aba Yesu dɔ ka i tuntun bu, na wɔ fa i saa anana bu ŋu, na bu kɛrɛ anya laifɛ. ⁴¹ Na wɔ fɔn ayi ajinim n gusu afite minem beberebe ŋu, na ajinim n acindi, na ba se i ka, “Wɔɔɔ ti Nyɛmɛ Wa n a.” Ama, na Yesu akan ajinim n ndiɛ, wɔ du má su na bu jɔɔ, dama bu si ka yiri ti Kristo n a, Tiidefɔ n bo Nyɛmɛ ase ka i súnma i ni.

Kabo Yesu kɔ kaanri Nyɛmɛ jɔrɛ Yudafɔm tientienbunɔɔɔɔ n nu ni

⁴² Ale ba ciinri, na Yesu afite miɛ n nu akɔ awo awɔrɛ be nu i ŋgumi. Na minem n akɔ i nienie, na saŋga bo bu kɔ ŋuuri i ni, na ba kpini atin kabo bu yo na má i kpaaki yaki bu. ⁴³ Ama, na wɔ se bu ka, “Wɔ yo daka ka m kɔ

miε nyingam gusu su na m kɔ kan labari kpa fa kɔ Nyεmε fεmεya n su kere bu gusu, dama ka nyini ti ye Nyεmε sunmaari m a." ⁴⁴ Nyini ti, na wɔ bara aye sukan Nyεmε jɔrε ni, tientienbunɔɔ sɔɔm nu bu awɔrε n kεrε nu.

Kabo Yesu fereeri i susufɔ ciciri su dεem ni

5 Cεen be na Yesu jina Genesareti kunma kpiri n ɔɔ su, na jama beberebe abara aye i, na bu susun bu benggu ka bu ju i bi na bu ti Nyεmε nɔɔniε ni. ² Dɔ na wɔ ɲu lee nnyɔ nbem ka bu wo kunma n ɔɔ su. Jombaa tarafɔm n afite ayaki leem wo bu diendiem ɲmisi su. ³ Na Yesu awura lee n kun nu, nyini lee n ti Simon dεε wɔ, na Yesu ase Simon ka i sun lee n kɔ kaan. Na Yesu atana lee n nu, na i sukere jama ni.

⁴ Saɲga bo i kere wieeri ni, na wɔ se Simon ka, "Sun lee n na i kɔ ɲgɔɲgɔ n nu, na am sandi am diendiem na am tara jombaa." ⁵ Na Simon ase Yesu ka, "M Mɔfɔ, ya yo jumam ni anyumboro anuma kɔɲgue kεrε fa ba ju haari ni kisa, ya tara má pui. Ama, nzen a se sɔ yiri, m fá diendiem n sandi nzue n nu." ⁶ Na ba fa diendiem n asandi nzue n nu, na ba tara jombaa beberebe haari má diendiem ni jinaari ka bu sɔn ɔ. ⁷ Nyini ti, ba fa bu saa apaati bu lamɔɔm bo bu wo lee nyinga n nu ka bu ba buka bu. Na ba yiɲi jombaam n agɔ lee nnyɔ n nu, na ba yi haari leem ni jinaari ka bu sa nzue wɔ. ⁸ Saɲga bo Simon Peto ɲuuri nyini sɔ ni, na wɔ kɔ akutu Yesu jaa bu ase i ka, "M Mibiε, cinsi m bi bεrε, dama m ti satieyofɔ ɔ." ⁹ Deke bo i ma i seeri sɔ n la ka, i ni nyingam kεrε ayo alekutura fa kɔ kabo ba tara nyini jombaa beberebe n barasu ni. ¹⁰ Yakobo ni Yohane gusu woori bεrε, bu si la Zebedi, bu ni Simon saɲga tara jombaa n a. Na bu gusu ayo alekutura. Na Yesu ase Simon ka, "Má a ma sere ti u, fite kisa fa kɔ, m má a sutien minem ɔɔ ma m, kabo a tara jombaa ni." ¹¹ Na ba cin ayi lee n afite nzue n ahεmε, na ba yaki deke n kεrε bεrε, na ba su i su.

Kabo Yesu tuntuunri kokofɔ be ni

¹² Cεen n be sɔ ɔ, na Yesu wo miε be su, kokofɔ be wo nyini miε n nu. Saɲga bo i ɲuuri Yesu sɔ ni, na wɔ ɲmati aba akutu, na wɔ fa i nyunu abutu asiɲgu, na wɔ sere i jande ka, "M Mibiε, nzen a koro ka a ma m nya laifiε, a koro ma m nya i." ¹³ Na Yesu atεɲge i saa anana i ɲu na wɔ se i ka, "M koro. Nya laifiε." Na kokobi n akaba ayaki sɔɔ ni. ¹⁴ Na Yesu abɔɔ i ase i ka, "Má a se ka a se be, ama, kɔ na a kɔ fa u ɲu kere Nyεmε sayoowa dɔɲguyofɔ ni, na a kɔ yo yoowa n bo Moyisi yo kereeri dawafɔm ni, dama nyini kere minem ka a nya u ɲu a."

¹⁵ Ama, haari ni nyini mmɔɔ, na i labari abara aye deke n kεrε, na minem aba i dɔ na bu ba ti Nyεmε jɔrε kaanwa n na i tuntun bu tukpaki barasu barasu kεrε na bu nya laifiε. ¹⁶ Ama, yiri ba yo, i yi i ɲu kɔ deke bo minem wo má n wɔ, na i kɔ sere Nyεmε.

Kabo Yesu tuntuunri sɔɔ bo i saam ni i jaam awu ni

¹⁷ Cεen n be sɔ ɔ, Yesu wo minem kere su, na Farasifɔm nbem, ni Yudaɔm Nyεmε nɔɔniε kerefɔm tana bεrε. Bu fiteeri miε miem bo bu wo Galili ni Yudiya awɔrem n nu, ni Yerusalem miε kpiri n nu baari a. Na Nyεmε ama Yesu yiko bo i tuntun tukpakifɔm na bu nya laifiε. ¹⁸ Dɔ na mine nbem asɔ sɔɔ be ni i dasu aba, i saam ni i jaam awu, na bu sumie bu nyi ka bu fa i wura sɔɔ n nu wɔ, na bu fa i se Yesu nyunu. ¹⁹ Ama, jama n sunnuuri sɔ n dεε ti, ba koro anya má atin. Nyini ti, na ba fa i afun sɔɔ n tii su, na ba fiiti anya fofoe, na ba ɔɔɔɔɔɔ i ni i dasu n kεrε ase jama n afien Yesu nyunu. ²⁰ Yesu ɲuuri kabo bu yoori i yarada n sɔ ni, na wɔ se biε n ka, "Ma fa u satie ace u."

²¹ Na Nyεmε nɔɔniε kerefɔm ni Farasifɔm n abisa bu ɲuɲu nu ka, "Sɔɔ sɔɔ la ahin bo i jɔɔ wura Nyεmε ɲgasi nu sɔ a? Be wo má bεrε bo i koro fa minem satie ni bu ɲgasi ce bu, sin Nyεmε ɲgumi ɲu." ²² Na Yesu afa nu fa kɔ bu sunsunni bo bu bita i n su, na wɔ se bu ka, "Nzu ti ye am bita nyini sunsunni ni am ahore su a? ²³ Bɔɔ ti kekereke a, bo m se ka, 'Ma fa u satie ace u,' nzen, 'Yasu nati' n a? ²⁴ M kéré am ka mini Adamande Wa n la yiko durunya n nu bo m fa satie ni ɲgasi ce." Na wɔ se sɔɔ n bo i saam ni i jaam awu n ka, "Wɔɔ, yasu fa u dasu n na a kɔ awuru." ²⁵ Kpeɲga na sɔɔ n ayasu jama n kεrε nyunu, na wɔ fa i dasu n na i sukansi Nyεmε sukɔ awuru. ²⁶ Na bu kεrε ayo alekutura agaya, na ba kansu Nyεmε, na sere ati bu, bu ɲa, "Nyuma, ya ɲu alekutura sam bo ya nya ɲu má i."

Kabo Yesu fereeri Levi ka i ba su i su ni

²⁷ Nyini sin, na Yesu afite bere, na wo ko anu lampodefo be bo bu fere i ka Levi, i tana i juma yoobiri. Na Yesu ase i ka, "Yasu bra na a ba su m su." ²⁸ Na Levi ayaki deke n kere, ayasu asu i su.

²⁹ Na Levi afa Yesu ako i dika, na wo ko ayo di ni nu bambaka, na ba tien bu nka adi, bu ni lampodefo be berebe, ni mine nyinga nbem. ³⁰ Na Farasifo nbem ni Nyeme nkanie kerefo nbem bo bu ni bere wo ni, anjuti i, na ba bisa Yesu susufom n ka, "Nzu ti ye am ni lampodefo, ni satieyofom sangga di diire na am nu nzan a?" ³¹ Na Yesu ase bu ka, "Minem bo bu la laifie n koro ma ayirifo, ma ka bo bu la ma laifie ni koro a. ³² Ma ba ma ka m ba fere minem bo bu na bu yo sa bo i ko atin su Nyeme do n wo, ama, m baari ka m ba fere satieyofom wo, na bu kaaki bu wo."

Kabo Yesu kereeri nka cici jre ni

³³ Na mine nbem aba abisa Yesu ka, "Nzu ti ye Yohane dee susufom ni Farasifo dem cici bu nka na bu sere Nyeme sangga kere sangga ye u dem bere di ye bu nu a?" ³⁴ Na Yesu abo bu nu ka, "Am koro mie ma konyayafom ka bu cici bu nka, sangga bo konyafan n toko wo bu do ni. ³⁵ Ama, sangga suba bo bu ba yi konyafan n fite bu nu, nyini sangga n ye bu nya cici bu nka a."

³⁶ Na Yesu abo ahin mienu n akere bu, i na, "Saka koro fa ma sanvuin fofore kpa to ma tani dawa kunma, nzen i yoori so, sanvuin fofore ni son dawa n wo, i to ma su. ³⁷ I kaaki ti so so bekun ka be koro fa ma nzan nyiwa fangaf go ma dundu dawa bebete nu, nzen i yoori so, dundu ni tie wo, na i ka ngbeen, na nzan n kere songi butu. ³⁸ Ama, i ti ye ni ka bu fa nzan nyiwa fangaf go dundu fofore biiwa nu. ³⁹ Saka nya nuuri nzan nyiwa wieeri, i koro ma nzan mane kun. A ti ka i na, 'Nzan nyiwa ni ti kpa a.'"

Kabo Yesu jaja fa kari Numiya een jre ni

6 Numiya een be, na Yesu ni i susufom ni sunati sin alembaa fie be nu, na i susufom n abubu be, na ba nunuka i bu saa nu akpese. ² Na Farasifo nbem abisa bu ka, "Nzu ti ye am suyo so a? Nyeme nkanie kpamaawa n kere ka ma be yo so Numiya een." ³ Na Yesu abisa bu ka, "Am nya kan ma Nyeme Jre Kadasi n nu, kabo Feme Davidi yo yoori sangga bo ahce tiiri i ni i minem na ba si ma kabo bu yo n wo, nzen se? ⁴ Ahce n ti, na wo ko awura Nyeme Sereebiri Awuru n nu, na wo fa kaka n bo ba fa ama Nyeme ni, na wo di, na wo ma i minem be. Ama, am si ka ya dee atin n su, Nyeme sayoowa donyuyofom ngumi di nyini kaka n a." ⁵ Na Yesu ase bu ka, "Mi ni Adamande Wa ni ti Numiya een n Mibia a."

Kabo Yesu tuntuunri saka asaa fuin be Numiya een ni

⁶ Na Numiya een n be bekun, na Yesu ako awura tientienbun nka n nu, na wo kere minem. Saka be woori do, i saa fomboko awu. ⁷ Nyeme nkanie kerefo ni Farasifo nbem woori do, na ba koro ka bu nya ngge bo bu so Yesu na bu nya i taraabiri. Nyini ti, ba tu bu nyumbaa anie Yesu, na bu nie ka i tuntun saka asaa fuin n Numiya een ni, nzen i tuntun ma i. ⁸ Ama, na Yesu asi bu sunsunni bo bu bita i, na wo se saka asaa fuin n ka, "Yasu bra ba jina afien fen." Na saka n ayasu ako ajina do. ⁹ Na Yesu abisa bu ka, "Ya dee atin n su, atin wo nu ka ya yo sakpa Numiya een ni, nzen ya yo satie wo? I kaaki ti ye ni ka ya de ngko, nzen ya kun wo?" ¹⁰ Na Yesu anie bu nyunu abara aye, na wo nya ase saka asaa fuin n ka, "Tenge u saa ni." Na saka n ayo so, na i saa n ayo fanga bekun. ¹¹ Na yaa ati bu agaya, na ba bo i bu afa sesesu kabo bu yo Yesu barasu.

Kabo Yesu yiiri mine buru ni nnyo ka bu yo i jaramasam ni

¹² Nyini sangga n na Yesu afun ako buka be su ka i ko sere Nyeme, na wo sere Nyeme nyini kongue n kere. ¹³ Sangga bo ale ba ciinri ni, na wo fere i susufom ni, na wo yi bu nu, buru ni nnyo, na wo fa bu ayo i jaramasam. ¹⁴ Bere la Simon bo Yesu tuunri i duma ka Petoro ni, ni i niema bo bu fere i ka Andere ni, ni Yakobo, ni Yohane, ni Filipu,

ni Batolomeyo, ¹⁵ ni Matio, ni Tomasi, ni Yakobo bo i si la Alafeyo ni, ni Simon bo i tu ngoni fa kɔ i asien su ni, ¹⁶ ni Yudasi bo i si la Yakobo ni, ni Yudasi Isikariyoti bo i ba tɔɔri Yesu ni.

Kabo Yesu kaanri Nyeme jɔre na i ma tukpakifɔm nyaari laifie ni

¹⁷ Na Yesu ni i jaramasam n accɔndi buka n aba ajina awɔre be nu, i susufɔm nyingam beberebe woori dɔ, ni jama beberebe. Bu fiteeri Yudiya dɛɛ awɔre n kɛɛ nu wɔ, ni Yerusalem mie kpiri n nu, ni Tiro ni Sidon awɔre n bo i wo tieku n nɔɔ su ni. ¹⁸ Bu baari ka bu ba ti i kereewa n wɔ, na i tuntun bu, na minem bo ajinim wo bu ɔu kere bu yaari n gusu aba, na wɔ tuntun bu, na ba nya laifie. ¹⁹ Minem kɛɛ boro bu nyi wɔ, na bu fa bu saa kan i, dama yiko fite i dɔ ye bu kɛɛ nya laifie a.

Kabo terefie ni anyumboro ti barasu ni

²⁰ Na Yesu anie i susufɔm, na wɔ se bu ka,
 “Amberɛ bo am ti jaarifɔm ni,
 terefie wo am dɔ,
 dama Nyeme femeya n ti am dɛɛ wɔ.

²¹ Amberɛ bo ahɔɛ ati am kisa ni,
 terefie wo am dɔ,
 dama Nyeme bá ma am akunnuyi.
 Amberɛ bo am ahore asaaki kisa ni,
 terefie wo am dɔ,
 dama Nyeme bá ma am ahoreda.

²² Amberɛ bo minem bá kpɔ am, na bu kéte am, na bu kpíe am nzukɔ, na bu sáaki am duma ka am ti satieyofɔm ni, nzen i kɛɛ fite ka mini Adamande Wa n dɛɛ ti, terefie wo am dɔ. ²³ Bu bá yoori am sɔ, am ma am ahore jɔ, na am tutu am kɔm. Dama am bá nya ɔkatɔ bambaka Nyeme dɔ. Kabo bu nam yo yoori dawa dɛɛ Nyeme nɔɔnie kanfɔm n lɛɛ.

²⁴ Ama, amberɛ bo am la ajɛke beberebe kisa ni,
 am bá ɔu anyumboro bambaka,
 dama am adu mɔ ayo am koroowa n dɛɛ ti.

²⁵ Amberɛ bo am adi na am kunnu ayi kisa ni,
 am bá ɔu anyumboro bambaka,
 dama ahɔɛ bá ti am.

Amberɛ bo am siri kisa ni,
 am bá ɔu anyumboro bambaka,
 dama am bá sun haari na am bá nya má nyunvuin.

²⁶ Amberɛ bo sɔɔ kɛɛ kansi am ni, am bá ɔu anyumboro bambaka, dama sɔ ye bu nam yo kansiiri kɔrefɔm n bo bu yo bu ɔu ka bu ti Nyeme nɔɔnie kanfɔm n a.”

Kabo i ti ye ni ka ya koro ya kpɔfɔm barasu ni

²⁷ Na Yesu ase bu ka, “Ama, m se amberɛ bo am suso am sui na am ti n wɔ lɛɛ ka, am koro am kpɔfɔm, na am yo sakpa ma bo bu yo am satie ni. ²⁸ Minem bo bu jɔjɔ nɔɔnie tie gɔ am ɔu ni, am yo bu kisi, na minem bo bu kere am wuwuruwa ni, am kaaki sere Nyeme ma bu. ²⁹ Nzen be fin u nyɔɔnu, kaaki bue nyinga n gusu ma i na i fin i buka su, na nzen be de u tanlɛɛ bambaka, kaba fa u tanlɛɛ kaan n bo i wo i bu mmɔɔ n buka i su. ³⁰ Sɔɔ kɛɛ bo i sere u deke be, má a kpíe i, na sɔɔ kɛɛ bo i fa u deke be, má a bisa i busu kun. ³¹ Kabo am koro ka minem yo ma am ni, am yo i sɔ ma bu.”

³² Na wɔ kaaki ase bu ka, “Nzen am nya koroori minem bo bu koro am ni ɔgumi, i kansi la kɔɔ kɔ, ye am ba nya i a? Dama haari satieyofɔm mmɔɔ yo sɔ ɔ. ³³ Na nzen am nya yoori sakpa maari minem bo bu yo sakpa ma

i nié bu su. Na bo i nya se i ka, 'Kɔ fɛn,' na i kɔ, na i se nyinga gusu ka, 'Bra fɛn,' na i ba. Na i se i akɔɔ n gusu ka, 'Yo ahin,' na i yo i." ⁹ Saŋga bo Yesu tiiri sɔ ni, na wɔ yo i alekutura, na wɔ kaaki anie jama n bo bu su i su n na wɔ se ka, "M suse am wɔ lɛɛ, ka, ma nya aŋu má sɔɔ bo i la yarada agaya ka ahin sɔɔ n ŋusu, haari fa saŋga ni Yisarelifɔm mmɔɔ." ¹⁰ Na minem bo soja kpien n sunmaari bu n akpie bu nyi akɔ i dika. Bu kɔ juuri, na ba ŋu ka i akɔɔ n anya laifɛ.

Kabo Yesu tengeeri kunafo be wa i yiwee nu ni

¹¹ Nyini sin, wɔ cɛ má, na Yesu akɔ mie kpiri be bo bu fere i ka Nayin n su, i ni i susufɔm, ni jama beberebe kɔɔri a. ¹² Saŋga bo i kɔ ŋa i wura mie n nu ni, kpenŋa i ni minem aye, sɔɔ be awu mie n nu, bu susɔ i fite na bu kɔ se i. Sɔɔ n bo wɔ wu n ti bara kunafo be wa a, i wa kɛɛ la yiri ŋgumi kpein wɔ. Na jama beberebe afite mie n nu susu kunafo n su. ¹³ Mibié Yesu n ŋuuri kunafo n sɔ ni, na aŋunfo ati i, na wɔ se i ka, "Má a sun." ¹⁴ Na Yesu akɔ afa i saa akan danŋu n bo fuin n da su ni, na minem bo bu sɔ i n aka ajina. Na Yesu ase ka, "Gbɛfɛnɛ, m suse u wɔ lɛɛ, yasu." ¹⁵ Dɔ na gbɛfɛnɛ n ayasu atana na wɔ jɔjɔ minem dɔ, na Yesu akaaki afa i ama i ni. ¹⁶ Na sɛɛ ati sɔɔ kɛɛ, na ba kansi Nyemɛ, na ba se bu ŋuŋu nu ka, "Nyemɛ nɔanie kanfo bambaka be aba ya dɔ. Nyemɛ aba anie i minem busu." ¹⁷ Sa n bo Yesu yoori i n dɛɛ ti, na i labari n abara aye Yudiya awɔɛ n kɛɛ, ni awɔɛm kɛɛ bo bu dodo bɛɛ ni.

Kabo Yohane Nyemɛ Nzue Biefo n sunmaari i susufɔm Yesu dɔ ni

¹⁸ Saŋga bo Yohane dɛɛ susufɔm ba kaanri nyini jɔɛm kɛɛ kereeri i ni, na wɔ fere bu mine nnyɔ, ¹⁹ na wɔ sunma bu Mibié Yesu n dɔ ka bu kɔ bisa i ka, "Wɔɔ ye bu yo seeri ka a bá n a, nzen ya ŋminda sɔɔ fɔfɔɛ be wɔ?" ²⁰ Bu ba juuri Yesu dɔ n na ba se i ka, "Yohane Nyemɛ Nzue Biefo ni sunmaari ya u dɔ a, na ya ba bisa u ka, 'Wɔɔ ye bu yo seeri ka a bá n a, nzen ya ŋminda sɔɔ fɔfɔɛ be wɔ?'" ²¹ Nyini saŋga n nu, na Yesu atuntun mine beberebe bo bu la tukpaki barasu barasum, na wɔ fɔn ayi ajinim afite minem ŋu, na wɔ ma anyinsinm beberebe aŋu asi. ²² Na Yesu ase minem bo Yohane sunmaari bu n ka, "Am kpie am nyi na am kɔ se Yohane fa kɔ sam bo am ati bu na am aŋu bu ni, ka anyinsinm aŋu asi, wɔbukam akoro anati, kokofɔm anya laifɛ, asaturim ati asui, minem bo ba wu n atenge, na yaarifɔm gusu akoro ati labari kpa ni. ²³ Terefie wo minem bo bu yo m yarada na bu la má sika be, ni mini n dɔ."

²⁴ Saŋga bo minem bo Yohane sunmaari bu n kɔ wieeri ni, na Yesu ajɔjɔ jama n dɔ, fa kɔ Yohane ŋusu jɔɛ. I ŋa, "Saŋga bo am fite kɔɔri Yohane dɔ boro kpantain n nu ni, am kɔɔri ka am kɔ ŋu nzu wɔ? Am kɔɔri ka am kɔ ŋu sɔɔ bo i ti ka barankpaati fofoe bo aŋuma n kankan i wɔ? ²⁵ Nzen má nyini, am fite kɔɔri ka am kɔ ŋu nzu wɔ? Am ŋa am kɔ ŋu sɔɔ bo i wura sutura kpakpa a, nzen sɛ? Ai, am si ka minem bo bu wura nyini suturam na bu di fiefie ni, bu wo nfemem dika a. ²⁶ Nzen má nyini, am kɔɔri ka am kɔ ŋu nzu wɔ? Am kɔɔri ka am kɔ ŋu Nyemɛ nɔanie kanfo ɔ, nzen sɛ? Eɛn, m suse am wɔ lɛɛ, ka, am aŋu sɔɔ bo i tara Nyemɛ nɔanie kanfo. ²⁷ Dama Yohane ye bu yo kɛɛɛri i ŋusu jɔɛ, Nyemɛ jɔɛ Kadasi n nu ka, 'Nyemɛ ŋa o, 'M dú mɔ sunma m sunmafo n na i dú u mɔ, yiri kɔ yo atin n dɔŋgu se u a.'"

²⁸ Dɔ na Yesu ase bu ka, "M suse am wɔ lɛɛ, ka, sɔɔ wo má durunya n nu fɛn bo i tara Yohane. Ama, sɔɔ kɛɛ bo i ti kaan Nyemɛ femɛya n nu n tara yiri Yohane."

²⁹ Minem kɛɛ bo bu woori dɔ ni, haari fa saŋga ni lampodefɔm ni, tiiri kabo Yesu jɔjɔɔri ni, na ba soro su ka Nyemɛ dɛɛ atin ni ti atin nahɔɛ a, dama bu ma Yohane adu mɔ abie bu Nyemɛ nzue. ³⁰ Ama, na Farasifɔm ni Nyemɛ nɔanie kerefɔm n akete kabo Nyemɛ kereeri ka bu yo ni, dama ba kete ka má Yohane bie bu Nyemɛ nzue.

³¹ Na Yesu ase bekun ka, "Ye m fá nzu fa sunsun kabo nyumafɔ ti a? Bu ti ka nzu wɔ? ³² Bu ti ka nbaatuma kan kanm bo bu tana gɔɔsu wɔ, na bu sufere bu beŋgu, bu ŋa, 'Ya kan tere ama am, ama, am abo má kereba.

Ya di sɛɛ jue ama am, ama, am asun má.'

³³ Deke bo i ti na m se sɔ n la ka, Yohane Nyɛmɛ Nzue Biɛfɔ n ba juuri ni, i ciciiri i ɔɔ ɔ, i di má diire, i nu má nzan yiri fieo, nyini ti, na am ase ka ajini wo i ɲu. ³⁴ Ama, mini Adamande Wa n ba juuri, na m ni mine asanga adi, na ya sanga anu, na am ase ka, 'Am niɛ, ahin sɔɔ n yiri, i ti ayaakpirifɔ ɔ, na i nu nzan nahɔre su. Wɔ tara lampodefɔm, ni satieyofɔm danfoya.' ³⁵ Tɔ, minem kere bo bu su Nyɛmɛ dɛɛ alecira n atin n su ni, bere kere ka i ti nahɔre a."

Kabo Yesu kɔri Simon Farasifɔ n dika ni

³⁶ Farasifɔ be yo baandiiri Yesu a, ka i bra i dika ba di diire, na Yesu akɔ i dika, na wɔ kɔ awura ka i di diire ni. ³⁷ Bara be woori nyini miɛ n nu, i ti satieyofɔ ɔ. I tiiri ka Yesu wo Farasifɔ n dika n wo diire di su, na wɔ fa tulaalɛ nvanvani tuwa kun aba. ³⁸ Na wɔ ba ajina Yesu jaa dika, na i susun, na i nyunvuin sugɔ Yesu jaa su. Na wɔ kutu aso i jaa nu, na wɔ fa i tiɲmɛ tintiin anunuka i, na wɔ kaaki tulaalɛ n agɔ i jaa nnyɔ n kere su. ³⁹ Na Farasifɔ n bo i baandiiri Yesu n ase i kunnu ka, "Ahin sɔɔ n ti má Nyɛmɛ nɔanie kanfɔ, nzen má i ti Nyɛmɛ nɔanie kanfɔ, má i si ahin bara n bo i sufa i saa kan i n kabo i woowa ti barasu, má i si ka i ti satieyofɔ." ⁴⁰ Dɔ na Yesu ase i ka, "Simon, m koro ka m se u jɔre be." Na wɔ se Yesu ka, "Ya Kerefɔ, se m." ⁴¹ Na Yesu ase i ka, "Mine nnyɔ nbem wo bere a, na ba kɔ ɲwaafɔ be dɔ akɔ afie ɲwaa. Kun dɛɛ kaari n sunnu má, ama, kun n yiri dɛɛ sunnu, i kpaaki ciciri dɛɛ n ɲusu buru. ⁴² Bu mine nnyɔ n nu, bu be mmɔɔ akoro atɔ má ɲwaafɔ n kaari ni, nyini ti, na wɔ yaki ɲwaa n ace bu. Ye a sunsun ka bu mine nnyɔ n nu, ɲma koro ɲwaafɔ n agaya?" ⁴³ Na Simon abɔ Yesu nu ka, "Mini dɔ, m sunsun ka sɔɔ n bo i kaari sunnuuri ni, yiri koro i agaya." Na Yesu ase i ka, "A la nahɔre." ⁴⁴ Dɔ na Yesu ace anie bara ni, na wɔ se Simon ka, "M ɲa a ɲu ahin bara ni e? M ba juuri u dika n nu ni, a ma má m nzue ka m ɲmisi m jaa, ama, yiri afa i nyunvuin aɲmisi m jaa, ye wɔ fa i tiɲmɛ n anunuka m jaa n na i wu. ⁴⁵ Bekun, a biti má m na a yo m anse ni ba mmɔɔ, ama, kabo m ba juuri, yiri akere kabo i koro m, wɔ yaki má m jaa so nu. ⁴⁶ A fa má ɲguin ka a kpakpa má m tii, ama, yiri afa tulaalɛ akaaki agɔ m jaa su. ⁴⁷ Nyini ti, m suse u wɔ lɛɛ ka, i satie sunnu ye Nyɛmɛ afa i kere ace i a, nyini dɛɛ ti, wɔ kere m i koro agaya. Ama, sɔɔ bo i satie sunnu má na Nyɛmɛ afa ace i a, i mi koro mmɔɔ sunnu má." ⁴⁸ Dɔ na Yesu ase bara n ka, "Ma fa u satie kere ace u." ⁴⁹ Mine nyingam n bo bere gusu tana wo diire n di su n tiiri sɔ ni, na ba bisa bu ɲɲu nu ka, "Nyima la ahin sɔɔmbiri n bo i koro fa minem satie ce bu a?" ⁵⁰ Na Yesu akaaki ase bara n ka, "Yarada n bo a yo m ni, nyini ma a nya u tii a. Kɔ awuru ni ahoreda."

Kabo nbara nbem bukaari Yesu barasu ni

8 Nyini sin na Yesu ajengbe miɛ kpirim, ni ahɛmɛ ahɛmɛ miɛm su, na i sukan labari kpa n fa kɔ Nyɛmɛ fɛmɛya n su. I ni i susufɔ buru ni nnyɔm ni kɔri a. ² Na nbara beberebe nbem gusu asu i su. Bu nbem ye i tuntuunri bu tukpaki barasu barasu n a. Bu kun ye i fɔn yiiri ajinim nso fiteeri i ɲu n a, bu fere i ka Mariya Magadalafɔ ni, ³ ni kun bo bu fere i ka Yowana, na i hun la sɔɔ be bo bu fere i ka Cusa na i niɛ Fɛmɛ Herode dika n kere su ni, ni bara bo bu fere i ka Susanna ni. Nyini nbaram kere fa bu tieɲgu deke bo bu la i wɔ, na ba fa abuka Yesu ni i susufɔm ni.

Miɛenu fa kɔ kabo dɔɔɔrifɔ be sandiiri alembaa ni

⁴ Na jama beberebe atien bu kɔ Yesu dɔ, bu fiteeri miɛ su miɛ su baari a. Na wɔ bo bu ahin miɛenu ni, i ɲa, ⁵ "Dɔɔɔrifɔ be fiteeri sɔ ɔ, ka i kɔ sandi alembaa. Sanga bo i wo sandi su ni, na nbem atɔɔ atin n kɔɔ, na minem atientien su asin, na anumam aba atambu bu ami. ⁶ Na nbem atɔɔ tieka su, na wɔ fi, wɔ ce má na wɔ waandi, dama niniki awo má asien n bu n dɛɛ ti. ⁷ Na alembaa ni nbem atɔɔ lɔlɔɛ nu, na lɔlɔɛ n anyi akata i ɲu. ⁸ Ama, na nbem atɔɔ asien kpa su, na wɔ nyi awura mbaa zɔi zɔi." Yesu seeri sɔ wieeri ni, na wɔ nya atien kpa ase ka, "Bo i koro ka i ti ahin jɔre n bu, i ti ye ni ka i so i sui na i ti."

Deke bo i ti na Yesu boori bu miɛnu n ni

⁹ Dɔ na Yesu susufɔm n abisa i nyini miɛnu n bu, ¹⁰ na wɔ bɔ bu nu ka, “Ambere ye Nyeme ama am asi i femeya n nu asiri jɔre kere a, ama, bo ba ka ni, m bobo i miɛnu kere bu a. Adena i yɔ kabo ba kere i Nyeme Jɔre Kadasi n nu ni, ka,

‘Bu nɛ wɔ,

ama, bu nɔ má pui.

Bu só bu sui wɔ,

ama, bu tí má deke n bo bu so bu sui ka bu ti i n bu.”

Kabo Yesu kereeri miɛnu n bu ni

¹¹ Na Yesu asa su ase bu ka, “Tɔ, miɛnu n bo m boori i n bu yaa. Alembaa n ti Nyeme nɔaniɛ n wɔ lɛɛ. ¹² Alembaa n bo bu tɔtɔri atin nɔ n la minem bo bu ti Nyeme nɔaniɛ ni, i cɛ má, na Sitana bá yi i fite bu ahore su, adena má bu yɔ yarada na bu nyá tiide. ¹³ Alembaa n bo bu tɔtɔri tieka su n la minem bo bu ti Nyeme nɔaniɛ n na bu de i ni ahorejɔ, ama, i da má bu ahore su. Bu kaaki ti ka alembaa n bo i bunlui akpama abi má n wɔ. I woori bu dɔ kaan sɔ, na saŋga bo kekereke be ba tuuri bu, a nɔ ka ba fa ati. ¹⁴ Alembaa n bo bu tɔtɔri lɔlɔɛ nu n la minem bo bu nya tiiri Nyeme nɔaniɛ ni na bu su i atin su, a nɔ ka bu sunsunni kere wo kabo bu yɔ na bu asiri káta su, na bu nyá durunya n nu ajekem, na bu yɔ bu koroowa, a nɔ ka Nyeme nɔaniɛ n koro da má bu ahore su na i yo juma. Bu ti ka alembaa bo i bi má n wɔ. ¹⁵ Ama, alembaa n bo bu tɔtɔri asien kpa su n la minem bo bu ti Nyeme nɔaniɛ n na bu de i ni bu ahore fofoe nahɔre su, na bu de i ni bu saa nnyɔ, na bu mindi bita i, na bu fa i yo juma ni.”

Kabo sɔɔ koro so má sin su na i fa fie ni

¹⁶ Na Yesu ase ka, “Sɔɔ be nya so má fitana su na i fa ganɔga butu su, wara i fa se gado bu, ama, i fa taka deke su aŋgoro wɔ, adena minem bo bu ba wura awuru n nu n koro nɔ asi. ¹⁷ Deke be wo má bere bo i wo fieɛwa nu na bu bá nɔ má i, deke be gusu wo má bere bo i wo asiri nu na bu bá si má i. ¹⁸ Nyini dɛɛ ti, am si am nɔ sa ni kabo am ti nɔaniɛ n barasu ni. Dama sɔɔ kere bo wɔ nya deke be Nyeme dɔ na i mi si i bita, Nyeme búka i su wɔ, ama, bo i si má i bita, haari ni nyini kaan n bo i sunsun ka wɔ nya i ni, Nyeme dé i dɔ wɔ.”

Minem bo bu ti Yesu ni, ni i ninbaam nahɔre su n jɔre

¹⁹ Na Yesu ni, ni i niemam aba i dɔ, ama, jama sunnuuri i dɔ n dɛɛ ti, ba koro aju má i bi. ²⁰ Na be ase i ka, “M Mibiɛ, u ni, ni u niemam jina dasin koro u.” ²¹ Na Yesu ase bu ka, “M ni, ni m niemam la minem bo bu ti Nyeme nɔaniɛ n na bu de i na bu fa yo juma n wɔ.”

Kabo Yesu kereeri ka i la yiko tara aɔuma ni nzue ni

²² Cɛɛn n be sɔ wɔ, na Yesu ni i susufɔm n awura lee nu, na wɔ se bu ka, “Am ma ya kpiɛ kɔ kunma kpiri n buekun dɔ.” Nyini ti, na ba yasu na bu kɔ. ²³ Bu wo kɔ su ni, na Yesu adaafi, na aɔuma bambaka be ayasu na i subo nzue gɔ lee n nu. Má lee ni suyi ni nzue wɔ, na anyumbo ro atu bu. ²⁴ Na Yesu susufɔm n akɔ atenge i, na ba se i ka, “Ya Mɔfɔ, ya Mɔfɔ e, ya wu awie.” Na Yesu ayasu, na wɔ tien nzue n ni aɔuma n bo i subo n nɔ, na ba tara, na dika n atara jum. ²⁵ Dɔ na Yesu ase i susufɔm ni ka, “Nzu ti ye am yo má m yarada a?” Na ba yo alekutura na sere akaaki ati bu agaya, na ba bisa bu nɔnɔ nu ka, “Nzu sɔɔmbiri barasu la ahin bo i ma aɔuma ni nzue mmɔɔ nɔ na bu de i a?”

Kabo Yesu fɔn yiiri ajinim fiteeri sɔɔ be nɔ ni

²⁶ Na Yesu ni i susufɔm n akpiɛ kunma kpiri n akɔ aju Gerasafɔm dɛɛ awɔre n nu, na kunma kpiri n wo i ni Galili dɛɛ awɔre n afien ni. ²⁷ Yesu fiteeri lee n nu ni, na miɛ n nu sɔɔ be aba akpa i atin, ajinim wo i nɔ, wɔ cɛ, i nati i

bu ngbɛɛn wɔ sanɔa kɛrɛ, i da mǎ awuru, mǎ ka fanɔkunma nu. ²⁸ I ŋuuri Yesu ni, na wɔ bo awie kpa, na wɔ kutu haari Yesu jaa bu, na wɔ ciindi ase ka, “Yesu, Micɛra Nyɛmɛ Kpiri n Wa, a koro nzu ya nu fɛn a? M sere u wɔ ka, mǎ a ma m ŋu anyumboro.” ²⁹ Deke bo i ti na i seeri sɔ n la ka, Yesu ama ajinim n kɔ ka bu fite yaki i. Sanɔa kɛrɛ sanɔa ajinim n fun i ŋu wɔ, haari ni bo bu niɛ i dika, na bu bo i tobari, na bu wura i jɔɔɔɔ buka su ni, i sandi i kɛrɛ wɔ, na ajinim n fa i kɔ boro kpantain n nu.

³⁰ Na Yesu abisa i ka, “Bu fere u sɛ?” Na wɔ bɔ i nu ka, “Bu fere m ka Jama Beberɛbefɔ.” Deke bo i ti na i seeri sɔ n la ka, ajinim beberebe wo i ŋu wɔ. ³¹ Na ba sere Yesu jande ka mǎ i fɔn bu kɔ wura kunma n bo i kɔ ngɔngɔ na i la mǎ awieeri n nu.

³² Nyini sanɔa afam beberebe wo dodo bɛrɛ, bu wo buka be su sudi, na ajinim n asere Yesu ka i ma bu kɔ fun afam n ŋu, na wɔ ma bu atin. ³³ Na ba fite ayaki sɔnɔ ni, na ba kɔ afun afam n ŋu. Dika n nu bɛrɛ, na bu kɛrɛ aŋ-mati accɔndi akɔ ato kunma kpiri nzue n nu, na nzue n adi bu.

³⁴ Afa sasafɔm n ŋuuri nyini n sɔ ni, na ba ŋmati akɔ abo ndoori miɛ kunnu, ni ahɛmɛ ahɛmɛ kɛrɛ su. ³⁵ Na minɛm aba na bu ba niɛ sa n bo wɔ yo ni, na ba ba Yesu dɔ, aŋu sɔnɔ n bo ajinim n yo woori i ŋu n ka i tana Yesu bi wura tanlɛɛ, ni i nyunu koroya su. Dɔ na sɛrɛ ati bu. ³⁶ Na minɛm n bo bu ŋuuri sa n yoobiri ni, akan jɔrɛ n kɛrɛ akere jama n kabo i ba yoori na sɔnɔ n bo ajinim yo woori i ŋu n anya laifɛ ni. ³⁷ Na minɛm kɛrɛ bo bu fite nyini awɔrɛ n nu n asere Yesu jande ka, i yasu bu awɔrɛ n nu bɛrɛ, dama sɛrɛ ati bu agaya. Na Yesu ayasu awura lee nu ka i kɔ.

³⁸ Dɔ na sɔnɔ n bo ajinim afite ayaki i n asere Yesu ka, i ma i su i su. Ama, Yesu asoro mǎ i su, na wɔ se i ka, ³⁹ “Kpie u nyi kɔ awuru, na a kɔ kan kere minɛm fa kɔ sakpa n bo Nyɛmɛ ayo ama u n su.” Na sɔnɔ n akpie i nyi akɔ akan akere miɛ n nufɔm kɛrɛ fa kɔ sakpa n kɛrɛ bo Yesu ayo ama i ni.

Bara tukpakifɔ be, ni baabara be yiwee jɔrɛ

⁴⁰ Sanɔa bo Yesu kpieeri i nyi kɔ juuri kunma kpiri n buɛkun dɔ ni, i kɔ ŋu ka jama n atien bu kɔ sunɔmin-da i wɔ, na ba yo i anɛ ni ba. ⁴¹ Dɔ na sɔnɔ be aba Yesu dɔ, yiri ti kpien bo i niɛ bu tientienbunɔnɔ sɔnɔ n su a, bu fere i ka Yarusi. Na wɔ ba akutu asiɛŋgu Yesu jaa bu asere i ka, jande i bra i dika, ⁴² dama i wa baabara kun n kpein bo i la i n suwu, i la afɔ buru ni nnyɔɔ.

Yesu wo kɔ su n na jama n amie i ŋu agaya. ⁴³ Bara be woori jama n nu, i bita abiɛeri i afɔ buru ni nnyɔɔ lɛɛ, bo i kpu na i kpie mǎ, ama, be akoro atuntun mǎ i na i nya laifɛ. ⁴⁴ Na wɔ sakati awura jama n nu Yesu sin, afa i saa akan Yesu tanlɛɛ n jaa bu ni, kpenɔa na abiɛeri n ajina. ⁴⁵ Na Yesu abisa ka, “Ŋma fa i saa kaanri m a?” Na sɔnɔ kɛrɛ ase ka ba si mǎ, na Petoro ase i ka, “Ya Mɔfɔ, wɔɔɔ mmɔɔ ŋu kabo jama n abara aye na bu miɛ u ŋu barasu.” ⁴⁶ Ama, na Yesu ase ka, “Sɔnɔ be afa i saa akan m, dama ma fa nu ka m yiko n be afite m ŋunɛ nu akɔ ayo ju-ma.” ⁴⁷ Na bara n aŋu ka i koro fie mǎ i ŋu, na wɔ ba ajina Yesu nyunu, i ŋunɛ kɛrɛ subobo i. Na wɔ kutu haari Yesu jaa bu akan jɔrɛ n akere i, jama n kɛrɛ nyunu, kabo i ba yoori na i kaba nyaari laifɛ ni. ⁴⁸ Na Yesu ase i ka, “M wa, yarada n bo ayo m ni, yiri ma a nya laifɛ a. Kɔ awuru ni ahoreda.”

⁴⁹ Sanɔa n bo Yesu toko wo jɔɔ su ni, na sɔnɔ be afite tientienbunɔnɔ sɔnɔ n kpien n dika aba ase i ka, “U wa n wo mǎ bɛrɛ. Nyini ti, mǎ a dama ya Kerefɔ n kun.” ⁵⁰ Ama, na Yesu ati jɔrɛ n na wɔ se baa n si n ka, “Mǎ a ma sere ti u, wɔɔɔ yo m yarada, i nyǎ laifɛ.” ⁵¹ Bu kɔ juuri kpien n dika n nu ni, wɔ soro mǎ su, na be wura buka i su, mǎ ka Petoro, ni Yakobo, ni i niɛma Yohane, ni baa n si, ni i ni. ⁵² Minɛm kɛrɛ bo bu woori dɔ n wo awie bo su wɔ, na bu sukoko. Nyini dɛɛ ti, na Yesu ase ka, “Mǎ am sun, wɔ wu mǎ, wɔ daafi wɔ.” ⁵³ Na ba siri i, dama bu si ka wɔ wu wɔ. ⁵⁴ Ama, na Yesu akɔ atara i saa, na wɔ tien kpa ase i ka, “M wa, yasu jina.” ⁵⁵ Na wɔ nya ŋɔɔɔ bekun, na wɔ kaba ayasu ajina, na Yesu ase ka bu ma baa n deke be na i di. ⁵⁶ Na baa n si, ni i ni ayo alekutura akɔ asin su, ama, na Yesu abɔɔɔ bu ni nahɔrɛ su ka, mǎ bu ma be si sa n bo wɔ yo ni.

Kabo Yesu sunmaari i susufɔ buru ni nnyɔm ni

9 Na Yesu afere i susufɔ buru ni nnyɔm ni, na wɔ tien bu kɔ, na wɔ ma bu yiko ka bu kɔ sufɔn yi ajini barasu barasum kɛrɛ fite minɛm ŋu, na bu ma tukpakifɔm nya laifɛ. ² Dɔ na wɔ sunma bu ka bu kɔ kan Nyɛmɛ jɔrɛ

fa ko kabo Nyeme bá nié i minem su ni, na bu tuntun tukpakifom na bu nya laifie, ³ na wo se bu ka, “Má am fa puitiripui ko ahin atin n bo m susunma am ni, kpama o, kuruku o, diire o, njwaa o. Má am fa tanlee be mmoo bu-ka bo am wura i n su. ⁴ Am ko juuri mie be su, na awuru kere bo am ko wuraari nu, am ka nyini awuru n nu haari am bá fite mie n nu. ⁵ Sasu bekun, mie bo am ko wuraari nu, na ba de má am wof, am fite yaki nyini mie ni, na am kpokpon yi am jaa tuturi kere. Nyini dí daani kere bu ka bu woowa ti má kpa.” ⁶ Na i jaramasam n ako ajengbe abara aye mie miem su akan labari kpa n jre akere minem deke n kere bo bu kori ni, na ba tuntun tukpakifom na ba nya laifie.

Kabo Feme Herode birisi fa kori Yesu sayoowam su ni

⁷ Na Feme Herode ati sa n kere bo Yesu ayo i ni, na wo birisi, dama mine nbem na Yohane Nyeme Nzue Bief n ye wo tenge i yiwee n nu a, ⁸ ye nbem na Nyeme nkanie kanfo Eliya ye wo yi i nu afite fofoe nu, na nbem gusu ase ka dawa dee Nyeme nkanie kanfo nyinga n be ye wo kaaki atenge aba a. ⁹ Na Feme Herode ase ka, “M ma ba kpie Yohane tii e, ye njma la ahin koo n bo m ti i sayoowam njga so n a?” Na wo boro i nyi ka i nu Yesu.

Kabo Yesu maari nbiesom akpii nnu ni bu minem diire ni

¹⁰ Sangga bo Yesu jaramasam n kpieeri bu nyi baari i do ni, na ba kan sam kere bo ba yo i n akere i. Na wo fa bu na ba ko awo mie be su awore be nu bere ngumi. Bu fere mie n ka Besayida. ¹¹ Jama n tiiri Yesu njga so ni, na ba sa i su ako do. Na wo de bu, na wo kan Nyeme jre fa ko kabo Nyeme bá nié i minem su barasu. Na wo tuntun tukpakifom, na ba nya laifie.

¹² Sangga bo wie ba sukoo ni, na i jaramasam n aba i do aba ase i ka, “Ma minem n atin na bu ko mie kunnu ni aheme aheme miem su na bu ko nienie diire di na bu nya daabiri da, dama deke bo ya wo ni, ya wo boro wo lee.”

¹³ Ama, na Yesu ase bu ka, “Amberé mmoo ni am tii nya deke be ma bu na bu di.” Na ba se i ka, “Deke bo ya la i kere la koo nnu wo, ni jombaa nnyo, i ju má. A koro ka ya ko to diire ba ma ahin jama n kere wo, nzen se a?”

¹⁴ Deke bo i ti na bu seeri so n la ka, nbiesom ko yasuuri mine akpii nnu wo. Na Yesu ase i susufom n ka, “Am ma bu tana asese asese aburunu nnu na bu di.” ¹⁵ I susufom ni maari bu kere tanaari so wieeri ni, ¹⁶ na Yesu afa koo nnu ni, ni jombaa nnyo ni, na wo ye i tii su angoro, na wo da Nyeme asi, na wo kpiekpie i kere n nu, na wo fa ama i susufom ni ka bu fa ma minem ni. ¹⁷ Na bu kere adi, na bu kunnu ayi. Na ba tambu koo, ni jombaa sinsin bo bu diiri na i kaari ni, na ba nya kandie buru ni nnyo.

Kabo Peto kereeri ka Yesu ti barasu ni

¹⁸ Ceen n be so ko, Yesu wo nyemesere su i ngumi, i susufom ni wo i bi. I sereeri Nyeme wieeri n na wo bisa bu ka, “Minem fa m bu njma a?” ¹⁹ Na ba ko i nu ka, “Bu na woko ti Yohane Nyeme Nzue Bief n a, nbem na woko ti Nyeme nkanie kanfo Eliya, ye nbem gusu na woko ti dawa dee Nyeme nkanie kanfo nyinga n be ye wo tenge aba a.” ²⁰ Na wo nya abisa bu bekun ka, “Ye amberé fa m bu njma a?” Na Peto abo i nu ka, “Woko ti Kristo n a, Tiidefo n bo Nyeme ase ka i sunma i ni.”

Kabo Yesu joko fa kori i yiwee n su ni

²¹ Na Yesu aboko bu ka, má bu se ka bu se be jre n bo Peto ajoko i ni, ²² i na, “Wo yo daka ka mini Adamande Wa n di wahara dogu, na Yudafo nkprienkprienm, ni Nyeme sayoowa doguyofon kkprienkprienm, ni Nyeme nkanie kerefo kere bá kete m nu, na bu kún m. Ama, na i lesan ceen, na Nyeme má m tenge m yiwee n nu.”

Kabo Yesu joko fa kori kabo minem su i su ni

²³ Na wo se bere kere pepere ka, “Koo kere bo i koro ka i su m su, wo yo daka ka i mi wara fi i tiengu sa koroo-wa sa, na i fá i yiwee baka jaanu n so, na i su m su ceen kere ceen. ²⁴ Dama koo kere bo i koro ka i fa i ngoo fie, i mi bá fun i. Ama, koo kere bo i koo i ngoo mini dee ti, i mi nyá ngoo. ²⁵ Nzen koo nyaari durunya n nu deke n kere na i fuunri i ngoo na i kaari ngbeen, i kperé la koo? ²⁶ Koo kere bo nyinse ti i fa ko mini ni m nkanie n su, so

ye nyinse tí mini Adamande Wa n gusu fa kɔ bu su a, saŋga bo m bá ba ni m jirima woowa n nu, ni m Si Nyeme dɛɛ jirima woowa ni, ni i mereke casim ni. ²⁷ Nahɔre ye m suse am n a, am nbem wo nu fen bo am wú má, má ka am aba aŋu ka Nyeme femeya n aba.”

Kabo Yesu ŋunɛ kaakiiri wo barasu ni

²⁸ Yesu jɔjɔri nyinim kɛre wieeri sɔ ni, fa kɔ i lemɔcɛ cɛɛn, na wɔ fa Petoro ni Yohane ni Yakobo na ba fun ako buka be su ka bu kɔ sere Nyeme. ²⁹ I wo nyemesere n su ni, na i nyunuawa akaaki wo, na i tanlee n akaaki fofoe papasi. ³⁰ Dɔ na minem nnyɔ nbem atie bu ŋu, bu ni Yesu subo anzama. Bere la Moyisi ni Eliya, dawa dɛɛ Nyeme nɔɔɔni kanfɔm ni. ³¹ Na bere gusu ata fofoe papasi, na bu sujɔ i dɔ fa kɔ kabo i saŋga bá ju bo i kɔ Yerusalem mie kpiri n nu ni, na i yoori sɔ na Nyeme koroowa n yó yiiwa. ³² Nyini saŋga, Petoro ni i bengum wo daafiri su, bu ba tengeeri n na ba ŋu kabo Yesu woowa n akaaki barasu, i ni mine nnyɔm ni jina. ³³ Saŋga bo minem n ba sukɔ yaki Yesu ni, na Petoro ase i ka, “Ya Mɔfɔ, i ti kpa ka ya wo fen. Ma ya bo nambue nsan, u dɛɛ kun, Moyisi dɛɛ kun, na Eliya gusu dɛɛ kun.” I jɔjɔ, wɔ si má kabo i seeri ni. ³⁴ I toko wo jɔjɔri su n na yinyingɔ akata bu ŋu liim, na sere ati i susufɔm ni, saŋga bo yinyingɔ n sukata bu ŋu ni. ³⁵ Na ba ti akonvi be ŋga yinyingɔ n nu, i ŋa, “M wa lee, yiri ye ma yi i a. Am de i nɔɔɔni.” ³⁶ Bu tiiri jɔjɔwa n sɔ ni, bu ŋu ka Yesu ŋgumi jina a. Nyini saŋga ni, i susufɔm n abo má su akan akere má be fa kɔ sam n bo bu ŋuuri i n su.

Kabo Yesu fɔn yiiri ajini fiteeri baa be ŋu ni

³⁷ Na i alecin, na Yesu ni i susufɔ nsanm ni sujura buka n su ni, na jama beberebe akpa i atin. ³⁸ Dɔ na sɔɔ be awo jama n nu atien ase ka, “Ya Kerefɔ, m sere u wɔ, si m wa baabiesɔ n aŋunfɔ, m wa kɛre lee. ³⁹ Nie, ajini wo i ŋu, saŋga kɛre bo i ba ŋa i yasu i ŋu, i kaba bo awie kungerekun wɔ, na i fa i bo asienɔ, na i nanzue sufite fufuku, i bita i kere i wahara sɔ sɔ saŋga kɛre, i koro má ka i fite yaki i. ⁴⁰ Ma sere u susufɔm ni lee ka bu fɔn yi ajini ni, ama, ba kura má nu.” ⁴¹ Na Yesu ase ka, “Amaa. Ambere nyumafɔ satieyofɔm, am la má yarada fieo. Nyuma sa ye m wo am dɔ fen a? Ye m yó sawɔre ni ambere kɔ ju se wɔ?” Dɔ na wɔ se baa n si ka, “Fa baa n bra fen.” ⁴² Saŋga bo baa ni suba Yesu dɔ ni, na ajini n abo i aji asienɔ, na wɔ da sukpisi. Na Yesu atien ajini n ŋu na baa n anya laifie, na wɔ kaaki afa i ama i si. ⁴³ Na minem kɛre amie fa kɔ yiko bambaka bo Nyeme la i ni.

Kabo Yesu jɔjɔ fa kɔri i yiwee n su bekun ni

Sam n kɛre bo Yesu woori bu yo su n dɛɛ ti, nyini ma mine kɛre yoori alekutura n a. Dɔ na wɔ se i susufɔm ka, ⁴⁴ “Ambere, am so am sui na am ti deke bo m koro ka m se am ni. Bu bá tɔ mini Adamande Wa n ma mine nbem.” ⁴⁵ Ama, i jɔjɔri sɔ ni, i susufɔm n ati má i bu. Nyeme ayi má i nyi akere má bu, nyini ti ye ba koro ati má i bu. Ama, sere dɛɛ ti, ba koro abisa má i fa kɔ nyini jɔre n su.

Kabo Yesu kereeri sɔɔ bo i tara bu kɛre ni

⁴⁶ Na i susufɔm n ase akuruwa bu ŋuŋu nu fa kɔ sɔɔ bo i tara bu kɛre ni. ⁴⁷ Yesu siiri bu sunsunni bo bu bita i n dɛɛ ti, na wɔ fa baa kaan be ajina bu afien i bi, ⁴⁸ na wɔ se bu ka, “Wɔɔ kɛre bo a deeri ahin baakan n ŋusu m dɛɛ ti, a deeri mini wɔ lee. Bekun, wɔɔ kɛre gusu bo a nya deeri mini, a deeri m si bo wɔ sunma m wɔ lee. Dama bo am sunsun ka i ti kaan am kɛre nu ni, yiri ti kpiri tara am kɛre a.”

⁴⁹ Dɔ na Yohane ase i ka, “Ya Mɔfɔ, ya ŋuuri ka sɔɔ be afa u duma sufa fɔn yi ajinim fite minem ŋu, ye ya ŋa ya yáki má i, dama i wo má ya nu n dɛɛ ti.” ⁵⁰ Na Yesu ase ka, “Má am se ka am kanda i, dama sɔɔ kɛre bo i fite má am sin, i mi jina am sin wɔ lee.”

Kabo Samariyaɔm keteeri ka bu de má Yesu ni

⁵¹ Saŋga n ba dodoori bo Nyeme má Yesu fun kɔ aŋgoro ni, na wɔ bu i tii nu ka i ti ye ni ka i kɔ Yerusalem mie kpiri n nu. ⁵² Na wɔ sunma sunmafɔm Samariya aheme mie be su ka bu kɔ suyo deke kɛre siriya ŋmindanda i.

⁵³ Ama, na Samariyaɔm n akete ka bu de má i, dama ka i susin kɔ Yerusalem n dɛɛ ti. ⁵⁴ Yakobo ni Yohane ŋuuri

nyini n sɔ ni, na ba se ka, “Ya Mibiε, a koro ka ya ma sin fite angoro ba di bu, nzen se a?”⁵⁵ Na Yesu ace anie, na wɔ jaraki bu.⁵⁶ Dɔ na Yesu ni i susufɔm n asin ako miε nyinga be su.

Minem bo bu koro ka bu su Yesu su n jɔɛ

⁵⁷ Saɔga bo Yesu ni i susufɔm n wo kɔ su ni, na sɔkɔ be aba ase Yesu ka, “Deke kere bo a kɔ, m sɔ u su wɔ.”
⁵⁸ Na Yesu ase i ka, “Njaakum la kunmam, na anumam gusu la tieirim, ama, mini Adamande Wa n yiri, m la má m tii daabiri.”

⁵⁹ Na wɔ se sɔkɔ nyinga be ka, “Su m su.” Ama, na sɔkɔ n ase i ka, “M Mibiε, ma m du mɔ kɔ yo m si sutura ka, na m nyá ba su u su.”⁶⁰ Na Yesu ase i ka, “Yaki bo ba wu ni, na bu se bu beɔgu, wɔkɔ kɔ na a kɔ kan Nyeme jɔɛ fa kɔ kabo Nyeme Feme bá niε i minem su ni.”

⁶¹ Na sɔkɔ nyinga be bekun ase Yesu ka, “M Mibiε, m bá su u su, ama, ma m kɔ kaari m dikafɔm ka, na m bá.”
⁶² Na Yesu ase i ka, “Sɔkɔ kere bo i ti ka toora dɔdɔkɔrifɔ na i wo dɔ su, na i kaaki niε i sin, i ti má ye ni ka Nyeme yo i mi feme.”

Kabo Yesu sunmaari i susufɔ aburaso ni nnyɔm ni

10 Nyini sin na Mibiε Yesu n ayi i susufɔ aburaso ni nnyɔ nyinga nbem, na wɔ sunma bu nnyɔ nnyɔ ka bu du mɔ kɔ miε miem kere bo yiri ni i tii ase ka i bá kɔ su ni.² Na wɔ se bu ka, “Fiesu diire n sunnu, ama, bo bu kɔ i tambu n sunnu má. Nyini ti, am sere Mibiε n bo i dεε la fie n ka i sunma jumayofɔm na bu kɔ i tambu.
³ Ama, am ti fen. Am kɔ. M susunma am wɔ lεε, kabo nbɔmbaam kɔ saɔga bedim nu barasu ni.⁴ Má am se ka am fa ηwaa, wara kuruku, wara gbagbaa, má am se ka am jina atin nu yo be mmɔkɔ anse.⁵ Awuru kere bo am kɔ wuraari nu, am du mɔ se ka, ‘Nyeme ma am tanalaifie.’⁶ Nzen tanalaifiefɔ wo nyini awuru n nu, am ma am tanalaifie n ka i mi n dɔ, ama, nzen wɔ ti má sɔ, Nyeme dé tanalaifie ni i mi n dɔ.⁷ Awuru bo am kɔ wuraari nu na bu deeru am wɔfɔ, am ka nyini awuru n nu, na am di na am nu deke kere bo bu fa ma am, dama i ti ye ni ka jumayofɔ nya i juma ni ηkatɔ. Má am nati awuru kere nu.⁸ Am kɔ juuri miε be su na bu deeru am wɔfɔ, am di deke kere bo bu fa ma am.⁹ Am tuntun tukpakifɔm bo bu wo dɔ n na bu nya laifie, na am se bu ka, ‘Saɔga bo Nyeme Feme bá niε i minem su n adodo am lεε.’¹⁰ Ama, nzen am kɔ juuri miε be su na ba de má am wɔfɔ, am fite kɔ atingbere n su, na am se bu ka,¹¹ ‘Haari am miε n tuturi mmɔkɔ mata má ya jaa, ya kpɔkɔkɔ yi i wɔ, nyini di daani kere ka am woowa ti má kpa. Ama, i ti ye ni ka am si ka saɔga bo Nyeme Feme bá niε i minem su n adodo lεε.’¹² Nyini ti, m suse am wɔ lεε, ka, jina cεen, nyini miε n nufɔm, Nyeme cín bu sui tara Sodom miε kpiri n nu satieyofɔm.”

¹³ Na Yesu akaaki ase ka, “Tɔ, amberε Korazinfɔm, am bá ηu anyumboro. Amberε Besayidafɔm gusu, am bá ηu anyumboro. Alekutura sam bo m yo maari am ni, má nzen m yoori bu Tiro, ni Sidon miε kpirim n nu, má minem n akaaki bu wo dada kere na bu fa pirim bɔkɔ, ni nzuin yo bu yoowa n bo i kere ka bu ahore asaaki, bu satie yoo-wa n dεε ti ni.¹⁴ Ama, amberε, Nyeme bá cin am sui tara Tiro ni Sidon dεε satieyofɔm.¹⁵ Amberε Kapenamfɔm gusu, am sunsun ka Nyeme bá ye am su kɔ angoro wɔ, nzen se? Ai. I bá yo am kaan wɔ, na i fá am cɔkɔndi kɔ Yiweefɔm Woobiri.”

¹⁶ Na Yesu ase i susufɔm ka, “Sɔkɔ kere bo i de am nɔanie, i mi de m dεε nɔanie wɔ lεε, na sɔkɔ kere bo i kete am nɔanie, i mi kete m dεε nɔanie wɔ lεε, na sɔkɔ kere bo i kete m dεε nɔanie, i mi kete yiri n bo i sunmaari m wo lεε.” I jɔkɔ wieeri, na ba kɔ.

¹⁷ Saɔga bo i susufɔ aburaso ni nnyɔm ni kpieeri bu nyi baari Yesu dɔ ni, na bu ahore ajɔ agaya, na ba se i ka, “Ya Mibiε, haari ajinim mmɔkɔ de ya nɔanie wɔ, nzen ya nya atien bu ηu u dεε duma n nu.”¹⁸ Na Yesu ase bu ka, “M ηuuri Sitana ka wɔ fite angoro atɔ, kabo nzue kpεε na i ti barasu n wɔ.”¹⁹ Na Yesu ase ka, “Am ti fen. Ma ma am yiko adena am tientien woom ni bundaanim ηu, na am kunma yiri kpɔfɔ n faɔga kere na pui yó má am.

²⁰ Haari ni nyini kere ni, má am ma am ahore jɔ ka ajinim de am nɔanie ηgumi n dεε ti, ama, am ma am ahore jɔ ka ba kere am duma ase Nyeme dika.”

²¹ Nyini sanja n na Awiewie Casi n ama Yesu ahorejo ako sin su, na wo sere Nyeme ase ka, "M Si Nyeme, woko ti angoro ni asienju kere Mibie a. M da u asi ka a fa nyini dekem bo alecirafom ni sifom si ma i ni, ayi akere bo bu ti ka nbaatam ni. M Si, i ti nahore wo, kabo a kooro ka i yo lee." ²² Yesu sereeri Nyeme n wieeri ni, na wo se ka, "M Si afa deke kere awura m saa nu. Be si ma Nyeme Wa ni, ma ka i Si Nyeme ni si i a, na be gusu si ma i Si ni, ma ka Baa ni si i a, ni minem bo Baa n koro ka i yi i kere bu ni, bere si i a."

²³ Do na Yesu ace anie i susufom ni, na wo jjo bere ngumi do, i ja, "Ambere la terefie ka am anju dekem bo am ju bu ni. ²⁴ M suse am wo lee, ka, Nyeme nkanie kanfom ni nfemem beberebe kooro ka bu ju deke n bo am ju i ni, ama, ba ju ma i, na ba koro ka bu ti deke n bo am ti i ni, ama, ba ti ma i."

Mienu fa ko Samariya soko anjuna sifo be

²⁵ Na Nyeme nkanie kerefo be aba Yesu do ka i ba so i nge. Na wo bisa Yesu ka, "Ya Kerefo, ye m yo se wo, ye m nya ngoko n bo i la ma awieeri n a?" ²⁶ Na Yesu abo i nu ka, "Ba kere i se wo, Nyeme Jore Kadasa n nu a? A ti i bu se wo?" ²⁷ Na soko n abo Yesu nu ka, "Ba kere ka, 'Koro Micera u Nyeme ni, ni u ahorembaa kun, ni u awiewie, ni u fanga, ni u sunsunni kere, na a koro u benju kabo a koro u ju ni.'" ²⁸ Na Yesu ase i ka, "A kan nahore wo, yo so na a nya ngoko."

²⁹ Ama, na Nyeme nkanie kerefo n akoro ka i yo i ju ka i ti soko bo i yo sa bo i ko atin su Nyeme do, nyini ti, na wo bisa Yesu ka, "M benju la nma a?" ³⁰ Na Yesu abo i nu ka, "Soko be yo woori bere a, na wo yasu Yerusalem ka i ko mie kpiri be su, bu fere do ka Yeriko, na atin bujaanufom ako atara i ade i nenge kere, na ba bo i ako ayaki i ngoko n kaan soko. ³¹ I ba yoori ka Nyeme sayoowa donyuyof ko kpien be su nyini atin n su, ama, sanja bo i ko juuri soko n bo atin bujaanufom abo i ni, na wo san asin ayaki i. ³² I tiiri so bekun, na Levi busu nufu be susin bere, na wo ju i, na i gusu asan asin. ³³ Ama, na Samariyafu be gusu ba bita nyini atin ni, na wo ba anju soko ni, i juuri i so ni, na anjuna ati i. ³⁴ Na wo ko soko n bi, na wo fa nguin ni nzan afa anmisi kambuem ni, na wo cici i, na wo fa soko n na wo ma wo tana i kaako su, na wo fa i ako wafom deebiri, na wo ko anie i dika. ³⁵ Alecin na wo yi njaa be ama soko bo i nie awuru n su ni. Na wo se i ka, 'De na a nie i dika ma m, na m ba kpieeri m nyi baari, m to deke kere bo a saaki i afa anie i dika ni.' ³⁶ To, u sunsunni nu, nyini mine nsanm n nu, soko kere ka i ti soko n benju a?" ³⁷ Na Nyeme nkanie kerefo n abo i nu ka, "Soko n bo i siiri i anjuna ni." Na Yesu ase i ka, "Ko na a ko yo so."

Yesu ni Marata ni Mariya jore

³⁸ Sanja bo Yesu ni i susufom n wo ko su ni, na ba ko aju mie be su, bara be woori do, bu fere i ka Marata, na wo de Yesu wafu i dika. ³⁹ Marata la i niema be, bu fere i ka Mariya, na wo tana Yesu bi, na i suti kabo Yesu kere barasu ni. ⁴⁰ Ama, na wo yo Marata ahoresaaki kabo yiri ngumi wo juma yo su ni, nyini ti, na wo ba ase Yesu ka, "M Mibie, u cee wo ma nu ka m niema n ayaki juma n kere aji mini ngumi saa su, nzen se? Se i ka i ba buka m." ⁴¹ Na Mibie n abo i nu ka, "M danfo Marata, a fa juma beberebe ata u ju nyi, ye a suwaraki a, ⁴² ama, deke kun n kpein be akpie u su a. Mariya yiri, deke bo i ti kpa tara i kere ye wo yi i n a, na be wo ma bere bo i koro de i do."

Kabo Yesu kereeri ya nyemesere atin barasu ni

11 Ceen n be soko, na Yesu wo nyemesere su awore be nu. I ba sere wieeri ni, na i susufom ni kun ase i ka, "Ya Mibie, kere ya nyemesere atin, kabo Yohane kereeri i de susufom ni." ² Na Yesu ase bu ka, "Sanja bo am ba susere Nyeme, am se ka o,

'Ya Si Nyeme,

ma minem bu u duma casi ni.

Ma u femeya n bra.

³ Ma ya soko nu diire ceen n kere ceen.

⁴ Fa ya satie ce ya,

dama yere gusu fa ce bo bu do ya ngasi n wo.

Ma a ma deke be yo ya na ya wura satie nu."

⁵ Na Yesu ase ka, “Ma m fa i ka, nzen am nu kun kɔri i danfo dika kɔngue jinanjin, na i kɔ se i ka, ‘M danfo, fie m kpɔn nsan. ⁶ M danfo atin natiirifɔ be aba m dika jina n nu bere lee, m gusu la má diire bo m fá ma i.’ ⁷ Na yiri n bo i wo kɔn n ase ka, ‘Má a mie m. Ma tu anɔ awie, na m nbaam da a. M koro yasu má na m má u pui.’ ⁸ Tɔ, m suse am wɔ lee, ka, má ka am ti danfoya n dɛe ti ye i yásu na i ma u kpɔn n a, ama, i bá yasu na i ma u deke kɛre bo a koro, dama ka a fie ni sere n dɛe ti.

⁹ Nyini ti, m suse am wɔ lee, ka, am sere deke bo am koro i Nyeme dɔ, na i má am. Am niɛniɛ deke bo am koro i dɔ, na am nɔ́ i. Am bobo anɔ ni, na i téke i ma am. ¹⁰ Dama kɔn kɛre bo i sere deke be Nyeme dɔ, i má i, na kɔn kɛre bo i niɛniɛ deke be, i nɔ́ i wɔ, na kɔn kɛre bo i bobo anɔ ni, i téke i ma i. ¹¹ Ambere bo am ti nbaasim ni, nma ye i wa sere i jombaa ye i mi kéte na i fá woo ma i wa n a? Ai, be yo má sɔ. ¹² Wara, ambere nu nma ye i wa sere i karafɔ ye i kéte na i fá bundaani ma i wa n a? Ai, be yo má sɔ. ¹³ Tɔ, ambere, haari ni bo am ti satieyofɔm ni, am si aceeri kpam bo am fa ce am nbaam, nzu ti ye nzen am sereeri am Si Nyeme bo i wo angoro ni, i koro ma má am Awiewie Casi n a?”

Kabo minem nja Yesu ni Sitana dɛe ti kun ni

¹⁴ Sangga be na Yesu afɔn ayi ajini afite kɔn be nju, wɔ yo i bobo. Ajini n fite yakiiri kɔn n sɔ ni, na wɔ koro ajɔɔ. Na jama n ayo alekutura. ¹⁵ Ama, na mine nbem ase ka, “Belazebuli bo i ti ajinim kɛre dɛe femɛ n na bu kaaki fere i ka Sitana ni, yiri ma ahin kɔn n yiko ye i koro fɔn yi ajinim a.” ¹⁶ Na nbem gusu akoro ka bu sɔ i ngɛɛ. Nyini ti, na ba se i ka i yo alekutura sa be bo i kere ka i yiko n fite Nyeme dɔ. ¹⁷ Ama, Yesu siiri bu sunsunni n sɔ ni, na wɔ se bu ka, “Femɛya kɛre bo i nya kpakpaakiiri nu wieeri, nyini femɛya ni ká ngbeen wɔ. Awuru gusu kɛre bo i kpakpaakiiri nu wieeri, nyini awuru ni sáandi wɔ. ¹⁸ Na nzen Sitana dɛe femɛya n nya kpaakiiri nu wieeri, i koro jina a? Ai, i koro jina má. Deke bo i ti na m se sɔ n la ka, am nja Belazebuli ma m yiko ye m koro fa fɔn yi ajinim a. ¹⁹ Tɔ, ye nzen am nja Belazebuli maari m yiko, ye m fa fɔn yi ajinim a, ye nma maari am dɛe minem ni yiko ye bu bita fɔn yi bu n a? Nyini ti, kabo am minem yoori ni, nyini kere ka am la má nahɔre. ²⁰ Ama, Nyeme dɛe yiko nu ye mini fɔn yi ajinim a. Nyini n kere ka, Nyeme wo am nu sunie i minem su lee.

²¹ Nzen kɔn fanɔfɔ nya faari i biɛsɔya nenɔge kɛre jina nmindaaari i dika, pui koro yo má i awuru n nu nenɔge be. ²² Ama, nzen kɔn nyinga nya taraari i fanɔga, i koro tu ngoni ni yiri na i kunma i fanɔga, na i de i biɛsɔya nenɔge n bo i daafi i nju ni, na i fin i nenɔge kɛre kɔ na i ni i bengum kɔ kpaaki nu.

²³ Sɔn kɛre bo i jina má m sin, i mi ti m kpɔfɔ. Na kɔn kɛre gusu bo i buka má m na ya tien minem nɔ, i mi sandi minem wɔ.

²⁴ Nzen ajini nya fite yakiiri kɔn, i kɔ jengbe bara ye boro kpantain nu wɔ, deke bo nzue wo má, na i kɔ niɛniɛ woobiri bo i tana yi i nɔmi. Nzen wɔ nya má woobiri, nyini sangga, a ti ka i nja, ‘Ma m kpie m nyi kɔ m woobiri dawa ni.’ ²⁵ Na i kaaki kɔ, i kɔ nju ka ba kpara dika n nyunyumi, asese deke kɛre su. ²⁶ Na i nyá kɔ fa ajinim nso, bo bu ti tie tara yiri ni i tii, na bu kɛre bá wura woobiri dawa n nu. Nyini sangga, a nju ka kɔn n woowa ayo tie atara kabo i yo ti dawa ni.”

²⁷ Sangga bo Yesu seeri sɔ wieeri ni, bara be wo jama n nu, na wɔ se Yesu ka, “Terefie wo bara n bo i wuuri u na i maari u nyufini n dɔ.” ²⁸ Ama, na Yesu ase i ka, “Terefie wo minem bo bu ti Nyeme nɔaniɛ n na bu de i ni dɔ a.”

Kabo Yesu keteeri ka i yo má alekutura sa bo bu koro i ni

²⁹ Sangga bo minem sutien bu nɔ bara ye Yesu sɔ ni, na wɔ se bu ka, “Ambere nyumafɔm ti satieyofɔm wɔ. Am koro ka m yo alekutura sa na am nju i wɔ, ama, m yó má i, má ka alekutura sa n bo Nyeme yo yoori i maari i nɔaniɛ kanɔ Jona ni ngumi. ³⁰ I ti sɔ lee, kabo sa n bo i yo tuuri Jona n kereeri Ninevafɔm ka Nyeme sunmaari i ni, sɔ ye sa n bo i bá tu mini Adamande Wa n gusu kére ambere nyumafɔm ka Nyeme asunma m a. ³¹ Femɛ bara be yo fiteeri haari i bɔsu Seba wɔ, na i ba ti Femɛ Solomon dɛe ngɔnle jɔkɔwa nɔaniɛ ni. Jina cɛen, yiri bá yasu jina na i járaaki ambere nyumafɔm nahɔre su, dama kisa, m suse am wɔ ka, mini tara Femɛ Solomon, ama, am ade má m nɔaniɛ ni. ³² Jona yo kaanri Nyeme jɔre kereeri Ninevafɔm na ba kaaki bu wo. Jina cɛen, bere bá yasu jina

na bu járaki amberé nyumafóm, dama kisa, m suse am wɔ ka, mini tara Jona, ama, am akete ka am kaaki má am wo.”

Kabo Yesu kereeri anyumbaa kpa jɔre ni

³³ Na Yesu akaaki ase ka, “Sɔɔ koro so má fitana su na i fa se fiɛwa nu, wara i fa ganɔa butu su. Ama, i fa taka deke su aɔgoro wɔ, adena minem bo bu ba wura awuru n nu n koro ɔu asi. ³⁴ Ya nyumbaa ni ti ka fitana ma ya ɔuniembaa n a. Nzen u nyumbaa nya ti kpa, u ɔuniembaa n kere ta wein n wɔ lɛɛ. Ama, nzen i nya ti má kpa, u ɔuniembaa n kere wo awosin nu wɔ lɛɛ. ³⁵ Nyini ti, si u ɔu sa na má a se ka wein wo u dɔ, ama, i ti awosin wɔ. ³⁶ Nzen u ɔuniembaa n kere woori wein nu, na awosin be awo má nu, i tá a papasi, kabo fitana sin ta wura u ni.”

Kabo Yesu ɔa Yudaɔm teretereɔm nbem bá ɔu anyumboro ni

³⁷ Saɔga bo Yesu jɔjɔ wieeri sɔ ni, na Farasiɔ be asere i ka i bra na bu di diire i dika, na Yesu akɔ awura ka i di diire ni. ³⁸ Na Farasiɔ n abirisi kabo Yesu aɔmisi má i ɔu ka, ye i sudi diire ni. ³⁹ Na Mibiɛ n ase i ka, “Amberé Farasiɔm, am ɔmisi am kɔpu ni am taale sin wɔ, ama, am kunnu ayi ni anyii sayoowam, ni sunsunni tiem wɔ. ⁴⁰ Amberé sinnzinm ni, sɔɔ kere si ka Nyeme yoori deke kere kunnu ni i sin a. ⁴¹ Má nzen am fa deke bo i wo am kɔpu ni am taale kunnu ma yaariɔm, má deke kere bo am yo i, má i yo casi ma am wɔ Nyeme dɔ.

⁴² Amberé Farasiɔm ni, am bá ɔu anyumboro, dama am yi am jakam ma Nyeme wɔ, haari ni am maakunm, ni ɔgetem, ni nvanvanm kere, ama, am yo má nahɔre sam, na am kaaki koro má Nyeme. Wɔ yo daka ka am yo nyini sam saɔga kere, na am fa jaka yiwam buka su.

⁴³ Amberé Farasiɔm ni, am bá ɔu anyumboro. Am koro ka am tana kpirikoro tanaabirim wɔ, am tientienbunɔɔ sɔɔm n nu, na am koro ka minem yo am anse gɔɔsu wɔ, na bu ma am jirima. ⁴⁴ Am bá ɔu anyumboro. Am ti ka faɔkunmam bo bu la má nyaari seewa be n wɔ, na minem nati su na bu si má ka faɔkunma lɛɛ.”

⁴⁵ Na Nyeme nɔaniɛ kereɔm n kun ase Yesu ka, “Ya Kereɔ, nzen a seeri sɔ, a kpiɛ nzukɔ asaɔga ya kere mmɔɔ lɛɛ.” ⁴⁶ Na Yesu ase i ka, “Amberé Nyeme nɔaniɛ kereɔm ni, amberé mmɔɔ bá ɔu anyumboro. Am cici sɔɔri nɔɔɔri sɔ minem wɔ, ama, amberé ni am tii soro má su ka am fa am saa kan i.

⁴⁷ Amberé bá ɔu anyumboro. Am yo faɔkunmam dɔɔgu fa ma Nyeme nɔaniɛ kanɔm wɔ, bere bo am nam yo kuunri bu ni. ⁴⁸ Nyini kere ka amberé ni am tii saa woori sa n bo am nam yo yoori i n nu lɛɛ. Bere kuunri Nyeme nɔaniɛ kanɔm n a, na amberé ata bu faɔkunmam. ⁴⁹ Nyini ti, ye Nyeme Aleciraɔ n seeri ka, ‘M súnma m nɔaniɛ kanɔm, ni m jaramasam bu dɔ, na bu kún nbem, na bu kére nbem wuwuruwa.’ ⁵⁰ Nyini ti, Nyeme cín amberé nyumafóm sui fa kɔ kabo am nam yo kuunri Nyeme nɔaniɛ kanɔm, fiteeri durunya n bumboori fa ba ju haari ni kisa ni. ⁵¹ Bu yo yoori sɔɔ, fite saɔga n bo bu kuunri sɔɔ be bo bu fere i ka Abeli n fa ba juuri saɔga n bo bu kuunri sɔɔ be bo bu fere i ka Zakariya ni. Yiri ye bu kuunri i Nyeme Sereebiri Awuru n nu, Casi Kere Casi Sɔɔ n ni Mikun yoowa yoobiri n afien n a. Nahɔre ye m suse am n a, nyini sam kere dɛɛ ti ye Nyeme bá cin amberé nyumafóm sui n a.

⁵² Amberé Nyeme nɔaniɛ kereɔm ni, am bá ɔu anyumboro. Am akere má minem Nyeme atin, kabo i ti ye ni ka am kere bu ni, na amberé ni am tii akete ka am su má i atin n su, ye am akanda bo bu koro ka bu su i su ni.”

⁵³ Saɔga bo Yesu yasuri nyini dika n nu ni, na Nyeme nɔaniɛ kereɔm, ni Farasiɔm n afa i kɔɔ agaya, na ba bisa i bisaawam beberebe, ⁵⁴ na ba boro bu nyi na bu sɔ i ɔgeɛ, adena i jɔjɔ wura Nyeme ɔgasi nu.

Kabo wɔ yo daka ka ya soro Nyeme ɔgumi ni

12 Saɔga n bo nyini n kere sukɔ su ni, na jama beberebe aba atien bu kɔ haari bu kɔ sutientien bu beɔgu ɔu. Na Yesu abo i bu ka i jɔjɔ, na wɔ du mɔ ase i susufóm n ka, “Am si am ɔu sa ni Farasiɔm dɛɛ kɔɔɔ ayiri n bo bu fa gɔ kɔɔɔ nu na i yasu ni. M suni bu dɛɛ burukɔɔnu sayoowam wɔ. ² Deke be wo má fiɛwa nu bo bu bá ɔu má i, deke be gusu wo má asiri nu bo bu bá si má i. ³ Nyini ti, deke kere bo am jɔjɔɔri i kɔɔɔɔ, bu bá jɔjɔ i wiesu wɔ. Na deke kere bo am tuuri i asuturi sɔɔ, bu bá bo i ndoori wɔ, na sɔɔ kere tí i.”

⁴ Na Yesu akaaki ase ka, “M danfom, m suse am wɔ lɛɛ, ka, má am soro minem bo bu koro kun aɲuniɛmbaa ni, na nyini sin, bu koro yo má pui kun ni. ⁵ Ama, m kére am sɔɔ bo i ti ye ni ka am soro i. Am soro Nyɛmɛ, yiri koro kun aɲuniɛmbaa n a, na i kaaki la yiko bo i koro fa i ji cɛɛma sin nu. M suse am wɔ lɛɛ, ka, yiri ti sɔɔ bo am soro i a. ⁶ Am si ka njɔrem nnu njwaa ti kaan sɔɔ, má sɔ? Ama, bu kun n kpein mmɔɔ wo má bɛɛ bo Nyɛmɛ nie má i dika. ⁷ Haari am tiɲmie mmɔɔ bo i wo am tii su ni, Nyɛmɛ si i kére nɔ. Nyini ti, má am soro sɛɛ. Am la anyunuyi Nyɛmɛ dɔ tara njɔrem beberebe.”

⁸ Na Yesu akaaki ase bu ka, “M suse am wɔ lɛɛ, ka, sɔɔ kére bo i kan kereeri minem ka i ti m susufɔ, mini Adamande Wa n gusu bá kan kere Nyɛmɛ mɛɛkɛm n ka i mi ti m dɛɛ wɔ. ⁹ Ama, sɔɔ kére gusu bo i keteeri minem nyunu ka i ti má m susufɔ, mini Adamande Wa n gusu bá kete Nyɛmɛ mɛɛkɛm nyunu ka i mi ti má m dɛɛ. ¹⁰ Sɔɔ kére bo i jɔɔ wuraari mini Adamande Wa ni ngasi nu, Nyɛmɛ fá i mi ngasi ce i, ama, sɔɔ kére bo i jɔɔ wuraari Awiewie Casi ni ngasi nu, Nyɛmɛ fá má i mi ngasi ce má i. ¹¹ Saɲga bo bu ba faari am baari bu tɛntɛnbunɔɔ sɔɔm nu, wara nfɛmɛm ni nfaɲgafɔm nyunu ka bu di am jɔɛ, má am ma am ahore saaki fa kɔ kabo am jɔɔ barasu. ¹² Dama nyini saɲga n ba juuri, Awiewie Casi ni kére am nɔɔɛ kére bo wɔ yo daka ka am jɔɔ i a.”

Miɛnu fa kɔ sɔɔ nɛɲgefɔ sinnzin be su

¹³ Sɔɔ be woori jama n nu, na wɔ se Yesu ka, “M Kerefɔ, se m gɔɔ ka i kpaaki aja bo ya si ayaki i ama ya n nu, na i fa m dɛɛ ma m.” ¹⁴ Na Yesu ase i ka, “Wɔɔ, njma ayi m, ka m di am jɔɛ na m kpaaki am aja nu ma am a?” ¹⁵ Na Yesu ase jama n kére ka, “Am nie am tii su dɔɲgu na am si am nj sa fa kɔ anyii barasu kére sa, dama sɔɔmbiri nɛɲge ti má i njɔɔ, haari i mi n koro i la i ka sɛ.” ¹⁶ Dɔ na Yesu abo bu ahin miɛnu ni, i nj, “Sɔɔ nɛɲgefɔ be yo woori bɛɛ a, na wɔ dɔ i fie, na wɔ nya diire beberebe. ¹⁷ Na wɔ sunsun i tii nu na wɔ se ka, ‘M la má deke bo m fa ahin diire n kére se. Ye m yó sɛ wɔ?’ ¹⁸ Na wɔ se ka, ‘Kabo m yó yaa, m sún m bondom kére ji wɔ, na m tá ngbingbirim, na m fá m diire n ni nɛɲge kére bo m la bu n wura nu. ¹⁹ Na m nyá se ka ma di terefie, puitiripui kpíe má m su kun, m tána a, ahin afɔ nyɛ nyɛ n kére, na m dí na m nú na m ahore jɔ.’ ²⁰ Ama, na Nyɛmɛ ase i ka, ‘Wɔɔ sinnzin njbɛɛn ni. Ahin kɔɲgue n nu bɛɛ, m yí u njɔɔ n fite u dɔ. Na m níe ka nyini nɛɲge n kére bo a tien i nɔ ni ká njma dɛɛ wɔ?’” ²¹ Na Yesu akaaki ase bekun ka, “I ti sɔɔ lɛɛ, fa kɔ minem bo bu kpini nɛɲge beberebe fa se durunya n nu fɛn ni, ama, Nyɛmɛ dɔ, bu la má pui.”

Kabo Yesu nj má ya tana koko ni

²² Na Yesu ase i susufɔm n ka, “Nyini ti, m suse am wɔ lɛɛ, ka, má am tana sukoko fa kɔ am njɔɔ su, kabo am dí, na má am kaaki sukoko fa kɔ am njunɛ su, kabo am nyá suturam bo am fá wura na am kára. ²³ Dama njɔɔ tara diire, na aɲuniɛmbaa n gusu tara suturam. ²⁴ Am nie anumam, haari ni bo bu dɔ má ni, na bu kaaki kpíe má ni, bu la má bondo gusu, bo bu fa diire wura nu, se Nyɛmɛ ma bu diire ye bu di a. Amberɛ la anyunuyi tara anumam e. ²⁵ Am nu, njma tana koko fa kɔ i koroowam su ye i mi koro buka i njɔɔ tintiin su haari kaan sɔ a? Ai, be wo má bɛɛ. ²⁶ Nzen am koro yo má nyini deke n kaan n be sɔ, nzu ti ye dekem bo bu kaari n kére miɛ am a? ²⁷ Am nie kabo wuram bo pum barasu barasu a. Bu yo má juma be, bu kaaki tu má gise. Ama, m suse am wɔ lɛɛ, ka, haari Fɛmɛ Solomon ni i nɛɲge n kére bo i yo la i ni, wɔ la má sutura bo i yo nyumi juuri nyini wura pum ni be. ²⁸ Nzen wuram bo bu wo bɛɛ nyuma, na ahunma a njú ka ba kpíe bu na bu yara bu, ye Nyɛmɛ nie bu dika, nzu ti ye i níe má amberɛ bo am tara wuram co n a? Amberɛ, am la má yarada fieo. ²⁹ Nyini ti, saɲga kére, má am ma am sunsunni wo deke bo am dí, ni deke bo am nú su. Má am tana koko fieo. ³⁰ Dama durunya n nufɔm bo bu su má Nyɛmɛ ni, bɛɛ sunsun sɔɔ saɲga kére. Am Si Nyɛmɛ si ka am koro nyini dekem ni. ³¹ Má am yo sɔ, ama, am kpini Nyɛmɛ fɛmɛya n busu ka, na i nyá ba fa nyini dekem n buka am su.”

³² Na Yesu akaaki ase ka, “Má am soro sɛɛ, haari ni bo am ti ka nbɔɛm bo bu sunnu má ni, dama am Si Nyɛmɛ ayi am ka am ni yiri saɲga di i fɛmɛya n a. ³³ Am tɔ am deke bo am la i, na am fa njwaa n ma yaarifɔm. Am kpini ajɛkɛ seebiri bo i saaki má n busu. Am fa ajɛkɛ bo i kpíe má su n fa se Nyɛmɛ dika n nu, dɔ ye awiefɔ koro wura

wɔ má i a, na watarawam gusu koro muka má i. ³⁴ Dama deke bo am ajeke wo ni, am ahorembaa kere gusu wó dɔɔ.”

Kabo Yesu ɲa i susufɔm ni kpa bu ɲu ɲminda i saɲga kere ni

³⁵ Na Yesu ase ka, “Am kpa am ɲu wɔ, na am so am fitana suɲminda. ³⁶ Am yo sɔɔ, ka minem bo bu tana ɲminda bu mibiɛ bo wɔ kɔ konyaya, na i bá n wɔ, na saɲga bo i ba boboori anɔ n kpenɲa ni, bu kába teke i wɔ na i wúra. ³⁷ Terefiɛ wo nyini akɔɔm n dɔ, nzen bu mibiɛ n ba ɲu ka bu toko tana ɲminda i. Nahɔre ye m suse am n a, i má bere tana a, na yiri ni i tii fá diire ba ma bu na bu di. ³⁸ Nzen haari i kpieeri i nyi ba juuri kɔɲɲue jinanjin, wara akɔnyuma bo saɲga, na i ba ɲu ka bu toko tana ɲminda i, terefiɛ wo bu dɔ. ³⁹ Am si tenle ka nzen má awurufɔbiɛ n si saɲga bo awiefɔ ni bá i dika na i ba wɔ i, má i tana ɲminda a, na awiefɔ n koro ba wura má.

⁴⁰ Amberɛ gusu kpa am ɲu saɲga kere, dama mini Adamande Wa ni bá saɲga bo am sunsun má ka m bá n wɔ.”

⁴¹ I jɔɔɔri sɔ n na Petoro abisa i ka, “Ya Mibiɛ, a bo ahin miɛenu n ni yere wɔ, nzen a ni sɔɔ kere wɔ?” ⁴² Na Yesu abisa i ka, “Amusuisufɔ kpien n bo i la dabuɲu na i kaaki la alecira n la ɲma a? Yiri la bo i mibiɛ n afa amusuisufɔ nyiɲgam awura i saa nu ka i kpaaki diire nu ma bu, saɲga bo i ti ye ni ka i ma bu ni. ⁴³ Nzen i mibiɛ n ba ɲuuri ka i suyo juma n kabo i seeri i ka i yo i ni, terefiɛ wo nyini amusuisufɔ n dɔ. ⁴⁴ Nahɔre ye m suse am n a, nyini amusuisufɔ n mibiɛ ni fá i aja kere wura i saa nu wɔ, na i níe i dika. ⁴⁵ Ama, nzen i ti amusuisufɔ tiefɔ, i súnsun ka i mibiɛ ni kpíe má i nyi ba má nde. A ɲu ka i subo amusuisufɔ nyiɲgam ni, bu nbiesɔm ni nbaram kere, na i sudi na i sunu nzan bo, ⁴⁶ dɔ na i mibiɛ n bá kpie i nyi ba cɛen bo i sunsun má ka i bá, na i kaaki si má ba n saɲga ni. Nyini saɲga n na i mibiɛ n cín i sui agaya, na i fá i bo minem bo bu yo má i yarada n su.

⁴⁷ Na nzen amusuisufɔ n si deke bo i mibiɛ n koro ka i yo i, na wɔ yo má siriya na i yo deke bo i mibiɛ n koro ka i yo ni, i bó i wɔ nyunyumi. ⁴⁸ Ama, nzen amusuisufɔ bo i si má deke bo i mibiɛ n koro ka i yo i, na i yoori deke be bo i ti ye ni ka i cin i sui, i dɛɛ suicin n ti kaan sɔɔ. Sɔɔ kere bo bu ce i aceeri beberebe, i ti ye ni ka i mi fa yo deke bo wɔ yo daka ka i yo i, na sɔɔ kere bo Nyeme ce i aceeri beberebe agaya, i ti ye ni ka i mi su i kɔ tara sɔɔ.”

Kabo Yesu ɲa wɔ fa kpakpaakinu aba ni

⁴⁹ Na Yesu akaaki ase bu ka, “Ma fa Nyeme jɔre n aba ka i yara durunya n nufɔm ka sin dɛɛ su wɔ. Má nyini sin n jeeri kisa, má m koro. ⁵⁰ Ama, m la wahara be bo i ti ye ni ka m di i, má ka ma di i awie, m ahore dá má. ⁵¹ Am sunsun ka ma fa tanalaifiɛ aba durunya n nu a? Ai, m suse am wɔ lɛɛ, ka, ma fa má tanalaifiɛ baari a, ama, ma fa kpakpaakinu aba a. ⁵² Fite kisa fa kɔ, awuru kun nufɔm mine nnu kpákpaaki nu. Mine nsan tí bu busu bu ɲgumi wɔ, na mine nnyo tí bu busu bu ɲgumi. ⁵³ Baabiesɔ ni i si koro má bu beɲgu jɔre, na baabara ni i ni koro má bu beɲgu jɔre, na baa n ni, ni i wa yi koro má bu beɲgu jɔre.”

Kabo Yesu jarakiiri minem ka bu si má sam bo bu suyo n bu ni

⁵⁴ Na Yesu ase jama n ka, “Saɲga bo am ɲu ka nzue yinyiɲgu atien i kɔɔ wiɛ afiiri, a ti ka am ɲa, nzue bá nyuma, a ɲu ka i bá a gusu. ⁵⁵ Na saɲga bo am ɲu ka aɲuma sukpie fite nyunu ndiema bie su, a ti ka am ɲa, nyuma wiɛ fite agaya, a ɲu ka i fite wɔ. ⁵⁶ Amberɛ burukɔɔnufɔm ni, nzu dɛɛ ti ye am koro nie aɲgoro ni asieɲgu na am si sam bo bu bá yo n a, ye am nie ye am koro si má sam bo bu suyo ahin saɲga n bu a?”

⁵⁷ Na Yesu akaaki ase bu ka, “Nzu ti ye amberɛ ni am tii sunsun má na am si sa bo i kɔ atin su a? ⁵⁸ Nzen u ni be la jɔre, na nzen i koro ka i fa u kɔ jɔredifɔ dɔ, jɔkɔti tara i mi n jaa, na má jɔre n ju jɔredifɔ n dɔ, má nyini, i mi ni cín u kɔ jɔredifɔ n dɔ, na yiri gusu fá u ma dansaraka niefɔ ni, na yiri gusu nyá nyi u. ⁵⁹ M suse am wɔ lɛɛ, ka, nzen a woori dɔ, na a tɔ má kaari n kere awie má, a nyá má atin fite má dansaraka n nu.”

Kabo i ti ye ni ka ya kaaki ya wo barasu ni

13 Nyini saɲga n na mine nbem wo dɔ, na ba se Yesu kabo Galilifɔ nbem yo kɔɔri ka bu kɔ yo yoowa ma Nyeme, na bu wo yo su ni, na Gomina Pilato gusu ama minem aba akun bu. ² Na wɔ se bu ka, “Ye kabo bu kuunri nyini Galilifɔm ni, am sunsun ka nyini kere ka bu dɛɛ satie yoowa tara Galilifɔm kere dɛɛ wɔ, nzen se? ³ Ai,

i ti má sɔ fieo. M suse am wɔ lɛɛ, ka, nzen am akaaki má am wo, amberɛ mmɔɔ bá ka ngbɛɛn sɔ ɔ lɛɛ. ⁴Ye mine buru ni mɔcuem bo Silowam dɛɛ awɔrɛ n nu kobe bambaka n tɔ gɔɔri bu ɲu n di? Am sunsun ka i kere ka bu dɛɛ satie yoowa tara Yerusalemfɔm kere dɛɛ wɔ, nzen sɛ? ⁵Ai, i ti má sɔ fieo. M suse am wɔ lɛɛ, ka, nzen am akaaki má am wo, amberɛ mmɔɔ bá ka ngbɛɛn sɔ ɔ lɛɛ.”

Miɛnu fa kɔ damba baka n bo wɔ su má n su

⁶Dɔ na Yesu abo bu ahin miɛnu ni, i ɲa, “Sɔɔ be yo woori berɛ a, ye damba baka jina i baka suuwa barasu barasum fie nu. Na wɔ kɔ anienie ka i nie, beni i ɲú suuwa su, ama, wɔ ɲu má puitiripui su. ⁷Nyini ti, na wɔ kɔ ase fie n niefɔ n ka, ‘Nie, afo kun kun sɔ nsan lɛɛ, bo m ba nie ahin damba baka n su ka, beni m ɲú suuwa a, ama, m ɲu má pui su. Nyini ti, kpɛ i ji. Nzu ti ye i jina berɛ susaaki asien n a?’ ⁸Ama, na fie n niefɔ n abɔ i nu ka, ‘M mibiɛ, yaki i benle, na ya nie i kɔ ju afo kun bekun na ya nie. M fúndu kunma bara ye i bu wɔ, na m gó i nanyeti. ⁹Dɔ na nzen baka n suuri suuwa, i ti kpa, nzen wɔ su má, na a koro ma m kpɛ i ji.”

Kabo Yesu tuntuunri bara be Njumiya cɛɛn n ni

¹⁰Njumiya cɛɛn n be sɔ ɔ, na Yesu wo minem kere su, tientienbunɔɔ sɔɔm kun nu. ¹¹Bara be woori dɔ, ajini wo i ɲu, wɔ bu i wi, i afo buru ni mɔcuɛ lɛɛ, i koro yasu jina má. ¹²Saɲga bo Yesu ɲuuri i n na wɔ bo afere i, na wɔ se i ka, “Bara, a nya u tii afite u tukpaki n nu.” ¹³Saɲga bo Yesu suse sɔ n na wɔ fa i saa anana i ɲu, kpenɲa na wɔ tenɲe i ɲu ajina, na wɔ kansɪ Nyemɛ.

¹⁴Ama, na yaa ati tientienbunɔɔ sɔɔ n kpɛn ni, ka Yesu atuntun sɔɔ Njumiya cɛɛn ni. Na wɔ se minem ni ka, “Ya la lesen bo wɔ yo daka ka ya fa yo juma, nyini ti, am bra nyini cɛɛnm ni, na bu bá tuntun am, ama, má Njumiya cɛɛn n yiri.” ¹⁵Na Yesu ase i ka, “Amberɛ burukɔɔnufɔm ni. Njumiya cɛɛn ni, am ɲma nu ye i nyanɲi má i naani, wara i kaako, na i kɔ ma i nzue a? ¹⁶Ye ahin bara ni mmɔɔ ti Abraham busu nufɔɔ, ye Sitana afa i ayo i dɛɛ, afo buru ni mɔcuɛ lɛɛ, wɔ yo má daka ka m tuntun i Njumiya cɛɛn n na i nya laifiɛ, nzen sɛ?” ¹⁷I seeri sɔ n na wɔ wura i kpɔɔm ni nyinse, ama, na minem n berɛ ahore ajɔ fa kɔ alekutura sam bo wɔ yo bu n su.

Miɛnu fa kɔ alembaa kaan be jɔrɛ su

¹⁸Na Yesu akaaki ase bu ka, “Nyemɛ femɛya n ti ka nzu wɔ? Ye m fá nzu deke fa sunsun kabo i ti a? ¹⁹I ti ka alembaa kaan kabo nyem mbaa ti n wɔ, bo sɔɔ be dɔɔri i fiesu ni, na wɔ fi, na wɔ nyi atetereki asambaa asambaa, na anumam akoro ayo bu tieirim su.”

Miɛnu fa kɔ kpɔɔ ayiri n su

²⁰Na Yesu akaaki ase bu bekun ka, “Ye m fá nzu deke fa sunsun kabo Nyemɛ femɛya n ti a? ²¹I ti ka ayiri bo bu fa gɔ kpɔɔ samene nu na i yasu ni, na bara be fa gɔɔri samene beberebe nu, na i kere yasuuri n wɔ.”

Kabo Yesu jɔɔ fa kɔɔri anɔ n bo i ti fii n su ni

²²Yesu sukɔ Yerusalem miɛ kpɛri n su ni, na wɔ nati asin miɛ ngbingbirim ni kan kanm su, sukere minem. ²³Na sɔɔ be abisa i ka, “Ya Mibiɛ, minem bo Nyemɛ dé bu tii ji ni, bu sunnu, nzen bu sunnu má?” Na Yesu ase bu ka, ²⁴“Am boro am nyi na am fa anɔ n bo i ti fii n na am wura, dama m suse am wɔ lɛɛ, ka, mine beberebe bá koro ka bu wura, ama, bu bá koro wura má. ²⁵Saɲga n ba juuri, awurufɔbie ni yásu nyi anɔ n wɔ, nyini saɲga n na am jina anɔ n su, subobo, na am sére i jande ka, ‘Ya Mibiɛ, teke anɔ n ma ya.’ Na i gusu nyá se am ka, ‘Ai, m si má am sa.’ ²⁶Dɔ na am sé i ka, ‘Ya ni wɔɔ yo diiri a, na ya nu, na a kere minem ni yere kere, ya bɔsu dɔ.’ ²⁷Ama, na i káaki se am bekun ka, ‘Amberɛ satieyofɔm ni, m si má am sa fieo, am cinsi m bi berɛ.’ ²⁸Na am ɲú ka Abraham, ni Izaki, ni Jakɔbu, ni Nyemɛ nɔanie kanfɔm ni, ka bu wo Nyemɛ femɛya n nu, na kabo ba fa amberɛ atu dasin ni, dɔ na am sún, na am kán am saa. ²⁹Na minem fite durunya n awɔrɛ nna n kere nu, na bu bá tana Nyemɛ femɛya n nu, na bu dí na bu nú. ³⁰Am ti fen. Minem bo bu wo mɔ kisa ni, bá ka sin, na bo bu ka sin kisa n bá du mɔ.”

Kabo Yesu ahore saaki maari Yerusalemfom barasu ni

³¹ Nyini saŋga n na Farasifo nbem aba Yesu do aba ase i ka, "I ti ye ni ka a ŋmati fite fen, na a ko deke be, dama Feme Herode koro ka i kun u wo." ³² Na Yesu ase bu ka, "Am ko na am ko se nyini ŋaaku sɔnɔmbiri ka o, 'Ti fen. M sufɔn ajinim fite minem ŋu wo, na m ma tukpakifom nya laifie, nyuma ni ahunma ŋgumi wo, na ahieni na m wie m juma.' ³³ Haari ni nyini mmɔ, wo yo daka ka m sukɔ, nyuma, ni ahunma, ni ahieni, dama Nyeme nɔaniƙ kanfo kere ti ye ni ka bu kun i Yerusalem mie kpiri n nu wo."

³⁴ Na Yesu abo awie ase ka, "Oi, ambere Yerusalemfom. Ambere kuunri Nyeme nɔaniƙ kanfom n a, na minem bo Nyeme sunmaari bu am do ni, am atu bu yabue. Saŋga kere m koro ka m tien am ɔɔ, na m fa m saa bara ye am, kabo ako tien i nbaam ɔɔ, i lanƙpete nu ni, ama, am soro ma m su. ³⁵ Am nie fen, Nyeme yaki am nu ji. M suse am wo lee, ka, fite kisa fa ko, am ŋu ma m kun, ma ka saŋga bo am ba se ka, 'Terefie wo yiri n bo i suba Micera n dee duma n nu n do.'"

Kabo Yesu tuntuunri sɔnɔ be Njumiƙi ceen ni

14 Njumiƙi ceen n be sɔ, na Farasifom kprien be afere Yesu ka i bra i dika na bu di diire, na Yesu ako. Saŋga bo i wo diire n di su ni, na minƙ aba atana suyi i koresi. ² Kpenƙa na sɔnɔ be ayasu ajina Yesu nyunu, i saam ni i jaam kere awura, ³ Yesu ŋuuri sɔnɔ n sɔ ni, na wo bisa Nyeme nɔaniƙ kerefom ni, ni Farasifom n ka, "Ya dee atin n su, atin wo nu ka ya tuntun tukpakifo Njumiƙi ceen ni, nzen atin wo ma nu?" ⁴ Ama, ba ko ma i nu, na Yesu ama sɔnɔ n anya laifie, na wo ma i atin na wo ko. ⁵ Do na wo nya abisa bu ka, "Am nu ŋma ye nzen i wa baabiƙɔ, wara i naani, toori bura nu, Njumiƙi ceen ni, ye i mi kaba yi ma i fite ma?" ⁶ Ama, ba koro abo ma i ahin bisaawa n nu.

Kabo Yesu tuuri bu fo fa ko kpirikoro sam su ni

⁷ Na Yesu anu kabo wɔfom nbem sunienie kpirikoro tanaabiri na bu tana ni, do na wo bo ahin mienu ni, akere bu kere. ⁸ I ŋa, "Saŋga kere bo sɔnɔ be ba fere u ka a bra ba di konyaya diire i dika, a ko, ma a tana jirima tanaabiri ni, a yoori sɔ, a ko ŋu ka wo fere sɔnɔ be bo i tara u, ⁹ nyini saŋga n na sɔnɔ n bo wo fere am kere ni, yiri nya ba u do na i ba se u ka, 'M doƙ, yasu ma ahin sɔnɔ n tanaabiri.' Nyini saŋga, a ŋu ka wo wura u nyinse lee, na a ko kaan kɔɔbiri. ¹⁰ Ama, sɔnɔ fereeri u ka a bra i dika ba di diire, a ko juuri, du mo ko tana kaan tanaabiri ka. Do na sɔnɔ n bo wo fere u ni, yiri nya ba u do na i ba se u ka, 'M doƙ, yasu bra na a ba tana ahin tanaabiri nyunyumi ni.' Nyini n sɔ koro wura u kpiri, u beŋgu wɔfom kere n nyunu a. ¹¹ Dama sɔnɔ kere bo i wura i ŋu kpiri, Nyeme yo i mi kaan wo, na sɔnɔ bo i yo i ŋu kaan, Nyeme wura i mi kpiri."

¹² Do na Yesu anya ase sɔnɔ n bo i baandiiri i n ka, "Saŋga bo a ŋa a fere minem na bu ba di diire u dika, ma a fere u danfom, wara u ninbaam, wara u lamɔyam, wara u beŋgum bo bu la ajeke, nzen a yoori sɔ, bere gusu ba fere u ceen n be sɔ, nyini saŋga ni, ba to u kaari awie lee. ¹³ Ama, saŋga kere bo a ŋa a baandi minƙ na bu ba di diire u dika, baandi yaarifom, ni wɔbukam, ni bo bu saam ni bu jaam awu ni, ni anyinsinm. ¹⁴ A nya yoori sɔ, terefie wo u do. Bere koro to ma u kaari, ama, Nyeme ba to u kaari a, ceen bo minem bo bu yo sa bo i ko atin su Nyeme do n ba tenge bu yiwee n nu ni."

Mienu fa ko di ni nu bambaka n su

¹⁵ Yesu seeri sɔ n na wɔfom nu kun ase i ka, "Nka terefie wo minem bo bu ba tana Nyeme femeya n nu di diire n do." ¹⁶ Na Yesu ase i ka, "Sɔnɔ be yo woori bere a, na wo yo diire beberebe, na wo baandi jama beberebe ka bu ba di diire ni. ¹⁷ Na saŋga n bo diire n ba yoori siriya ni, na wo sunma i akɔ ka i ko se minem n bo wo du mo abaandi bu n ka, 'Am bra, deke kere ayo siriya.' ¹⁸ Na bu kun kun kere asere atin ka bu koro ba ma diire n di. Na ciciri su dee sɔnɔ n ase akɔ n ka, 'Jande, m sere u wo, ma to asien, i ti ye ni ka m ko nie kabo i ti wo, m koro ba ma.' ¹⁹ Na nyiŋga n ase ka, 'Ma to m tooram asese busu nnu, m koro ka m ko fa bu yo juma kisa kisa na m nie, m sere u wo jande, m koro ba ma.' ²⁰ Na nyiŋga n gusu ase ka, 'Ma ja bara kisa lee, nyini dee ti, m koro ba ma.'"

²¹ Na akɔɔ n akpie i nyi akɔ ase i mibiɛ n kabo minɛm kɛrɛ ase i ni. Dɔ na yaa ati awurufɔbiɛ n agaya, na wɔ se yiri akɔɔ n ka, 'Yo ndende na a kɔ miɛ kunnu atingberem kɛrɛ su, na a kɔ fere yaarifɔm, ni wɔbukam, ni anyinsinm, ni minɛm bo bu saam ni bu jaam awu ni, na a fa bu bra.' ²² Wɔ cɛ má na akɔɔ n akɔ aba, na wɔ se ka, 'M mibiɛ, ma yo kabo a seeri ka m yo ni, ama, fofoe toko ka.' ²³ Na awurufɔbiɛ n ase i ka, 'Fite kɔ miɛ n ahɛmɛ ahɛmɛ, ni i kɔɔkam kɛrɛ nu, na a kɔ fere minɛm ka bu bra, adena m awuru n yi ni jama. ²⁴ M suse am wɔ lɛɛ, ka, nyini minɛm kɛrɛ bo m baandiiri bu na ba ba má ni, bɛrɛ kun n kpein mmɔɔ kɔ kán má m diire n kun.'"

Kabo ya yaki deke kɛrɛ na ya su Yesu su ni

²⁵ Sangga bo Yesu wo kɔ su ni, na jama beberebe asu i su, na wɔ cɛ anie bu, na wɔ se bu ka, ²⁶ "Sɔɔ kɛrɛ bo i koro ka i ba m dɔ, i koro yo má m susufɔ, má ka i mi akoro m atara i si, ni i ni, ni i yi, ni i nbaam, ni i ninbaam, ni i sinbaam, ni haari yiri mmɔɔ ni i tii. ²⁷ Sɔɔ kɛrɛ bo i koro sɔ má i yiwee baka jaanu n na i su m su, i mi koro yo má m susufɔ. ²⁸ Ma m fa i ka sɔɔ nja i ta awuru, i du mɔ tana wɔ, na i bu akunta ka, na i nie ka i la nja bo i koro ju awuru n ta. ²⁹ Nzen i nja ju má bo i ta awuru n wie, na i boori i bu na wɔ wie má i, sɔɔ kɛrɛ bo i sin njuuri sa n bo wɔ yo i ni, i mi síri wɔ, ³⁰ na bu sé ka, 'Ahin sɔɔ n boori i awuru n bu wɔ, ama, wɔ koro awie má i.' ³¹ Ma m kaaki fa i ka nzen fɛmɛ bo i la i sojam akpii buru ye i koro ka i kɔ lue ni i bengɔ fɛmɛ be bo yiri la sojam akpii aburanyɔ, i tána sunsun wɔ ka, na i nie ka i koro kun lue ni i bengɔ ni. ³² Nzen i njuuri ka i koro kɔɔ má nu, i dú mɔ sunma sɔɔ kɔ, na i kpá i bengɔ fɛmɛ n atin na i kó sere i ka, i má bu yo jɔrɛ n dɔngɔ." ³³ Na Yesu ase ka, "I ti sɔɔ lɛɛ, ni amberɛ gusu dɔ, sɔɔ kɛrɛ bo i wara afi má i tiengɔ deke, i mi koro yo má m susufɔ."

Njin bo i la má kperɛ n dɛɛ jɔrɛ

³⁴ Na Yesu akaaki ase ka, "Njin yo fie, ama, nzen i fiefie nya ba saari wieeri, i koro yo má fiefie kun. ³⁵ I koro buka má asien ni mmɔɔ na i kaaki koro buka má nanyeti na i yo diire, nja bu fa butu wɔ. Bo i koro ka i ti ahin jɔrɛ n bu, i ti ye ni ka i mi so i sui na i ti."

Miɛnu fa kɔ bɔɛ n bo i miniiri n jɔrɛ

15 Cɛɛn n be sɔɔ, na lampodefɔm ni satieyofɔm beberebe aba Yesu dɔ na bu ba ti i kereewam ni. ² Na Farasifɔm ni Yudaɔm Nyɛmɛ nɔaniɛ kerefɔm n anɔnɔuti, bu nja, "Ahin sɔɔ n de satieyofɔm wɔ, haari na i ni bɛrɛ sangga di diire wɔ mmɔɔ." ³ Dɔ na wɔ bo bu ahin miɛnu ni, i nja, ⁴ "Nzen amberɛ be nu la i nbɔɛm yaa, na kun miniiri, i mi yó sɛ wɔ? I yáki nbɔɛ aburanyɔna ni njanam ni boro n nu wɔ, na i kó nienie kun n bo wɔ mini ni haari i bá nju i. ⁵ Sangga bo i ba njuuri wieeri ni, na i ahore jɔ na i fá i fa bo i bɛɛ, ⁶ na i fá i fa ba awuru. Dɔ na i fére i danfom ni i tanaɔm kɛrɛ na bu tien bu kɔ, na i sé bu ka, 'M ahore ajɔ ka ma nju m bɔɛ n bo i miniiri ni. Nyini ti, am ma m ni amberɛ kɛrɛ kunnu jɔ.' ⁷ M suse am wɔ lɛɛ, ka, i tí sɔɔ lɛɛ, nzen sɔɔ kun kaakiiri i wo, ahorejɔ wó Nyɛmɛ dika n nu tara mine aburanyɔna ni njanam bo bu nja bu yo sa bo i kɔ atin su Nyɛmɛ dɔ na wɔ yo má daka ka bu kaaki bu wo ni."

Miɛnu fa kɔ nja n bo i miniiri n jɔrɛ

⁸ Na Yesu abo bu miɛnu bekun, i nja, "Nzen bara be la i jete nja buru, na kun miniiri, i mi yó sɛ? I só sin su wɔ, na i kpára bara ye awuru n nu, na i nienie deke n kɛrɛ, haari i bá nju i. ⁹ Na sangga bo i ba njuuri ni, i fére i danfom ni i tanaɔm kɛrɛ, na bu tien bu kɔ, na i sé bu ka, 'M ahore ajɔ ka ma nju m nja n bo i miniiri ni. Nyini ti, am ma m ni amberɛ kɛrɛ kunnu jɔ.' ¹⁰ M suse am wɔ lɛɛ, ka, i tí sɔɔ lɛɛ, nzen satieyofɔ kun kaakiiri i wo, ahorejɔ wó Nyɛmɛ mɛrɛkɛm n dɔ."

Miɛnu fa kɔ bie be bo i wa miniiri n jɔrɛ

¹¹ Na Yesu akaaki abo bu miɛnu be bekun, i nja, "Sɔɔ be yo woori bɛrɛ a, i la nbaabiesɔm nnyɔ. ¹² Cɛɛn n be sɔɔ, na kaan n ase i si n ka, 'M si, kpaaki u aja kɛrɛ nu na a fa m dɛɛ ma m kisa.' Na i si n akpaaki aja n nu, na wɔ fa bu nnyɔ n kɛrɛ dɛɛ ama bu. ¹³ Wɔ cɛ má, na kaan n atɔ i dɛɛ nengɛ n kɛrɛ bo i si n fa maari i ni. I nyaari nja

n wieeri so ni, na wo yasu ako asien dede be su. Do na wo ko adi nwa ni ngbeenngbeen haari na i kere aba awie. ¹⁴ Sangga bo i ba diiri nwa n kere wieeri n na ahwe bambaka be ato nyini asien n su. Do, wo la ma pui bo i di kun. ¹⁵ Nyini ti, na wo fa i nu ako awura nyini asien n su miebaa be saa nu, ka i yo juma ma i mi ni, adena i nya diire di. Do na miebaa n afa i ako i fiesu ka i ko sunie i afam dika. ¹⁶ Na ahwe aba ati i agaya, haari i ba koro ka i di afam dee diire n be mmoko, ama, be ama ma i deke be na i di. ¹⁷ Kasin, na wo ba anu i nu ngbeen fa ko sa n bo wo yo i n su, na wo bu i tii nu, na wo se i nu ka, 'M si npadifom kere di diire wo na i ka, ama, mini ba wo fen suwu ni ahwe n a. ¹⁸ M kpie m nyi ko m si do, na m ko se i ka, "M si, ma do Nyeme ni woko kere ngasi. ¹⁹ I ti ma ye ni ka a fere m ka u wa kun, fa m yo u npadifom ni kun.'" ²⁰ Do na wo yasu na i kpie i nyi ko i si do.

Sangga bo i toko wo dede suba ni, na i si n anu i, na wo si i anunfo agaya. Na wo nmati akpa i atin, na wo fa i saa abara aye i, na wo biti i. ²¹ Na baa n ase i si n ka, 'M si, ma do Nyeme ni woko kere ngasi. I ti ma ye ni ka a fere m ka u wa kun.' ²² Ama, na i si n afere i akoko, na wo se bu ka, 'Am ko ndende na am ko nie suturam kere nu bo i ti kpa, na am fa ba wura i, na am fa ngaa ba wura i saa maraka, na am fa gbagbaa ba wura i jaa. ²³ Na am nya ko nie naanim n nu, na am tara bo i la anyunuyi bra, na am ba kpie i kom yo i dnggu, na am ma ya di na ya nu. ²⁴ Dama m ahin wa ni, i wuuri wo, ye wo tenge a, i miniiri wo, ye ma nu i a.' Do na ba bo i bu ni di ni nu.

²⁵ Nyini sangga n kere baakpien n toko wo fiesu. I ba suba awuru, na sangga bo i ba dodoori awuru n na wo ti ka bu wo agore go su ni jue. ²⁶ Do na wo fere i si akoko kun, na wo bisa i ka, 'Nzu sa yoori awuru a?' ²⁷ Na akoko n abo i nu ka, 'U niema ye wo ba awuru a, ye u si ama koko ye ya kpie naani bo i la anyunuyi n kom, dama u niema n aba awuru ni laifie n ti.' ²⁸ Na yaa ati baakpien ni agaya, haari na wo kete ka i wura ma awuru n nu. Nyini ti, na i si n afite aba asere i jande ka i wura. ²⁹ Ama, na wo se i si n ka, 'Ti fen, afon nye nye lee bo m wo u do yo juma ma u, ka m ti akoko, ma kete ma u nkanie be. A koro ama ma m puitiripui, haari sirimbaa mmoko ka m gusu fa na m ni m danfom fa di na ya nu. ³⁰ Ama, u ahin wa n yiri, wo fa u aja bo a fa ama i n ako boro, na wo ko ayo i koroowa ni nbarasakaram. Haari ni nyini n kere ni, i kpieeri i nyi ba juuri awuru ni, a ma koko ka bu kpie naani bo i la anyunuyi n kom ma i.' ³¹ Na i si n ase i ka, 'M wa, sangga kere mini ni woko wo bere a, deke kere bo i ti m dee ti u dee wo. ³² Ama, wo yo daka ka ya di na ya nu na ya go agore, dama u niema ni, i wuuri wo, ye wo tenge a, i miniiri wo, ye ma nu i a.'"

Mienu fa ko amuisufo kpien n bo wo la ma dabunu ni

16 Na Yesu ase i susufom n ka, "Bie nengefo be woori bere a, i la i amuisufo kpien bo yiri nie i nenge n kere su a. Na minem aba nengefo n do aba se i ka i amuisufo kpien ni susaaki i nengem ni. ² Nyini ti, na wo fere i, na wo se i ka, 'M suti jpre nbem fa ko u do. Nyini ti, ba bu akunta kere m na m si kabo a bita m nengem barasu, dama a koro nie ma bu dika kun.' ³ Na amuisufo kpien n ase i tii nu ka, 'Ye kisa na m mibie ni sufom m fite m juma n nu ni, m yo se wo? M la ma fanga bo m koro do, m gusu nyunu asin ni bo m nati susere. ⁴ Enehen, kisa m si kabo m yo, na haari nzen m ba fuunri m juma ni, m fun ma m danfom bo m ko wo bu do.' ⁵ Nyini ti, na wo fere minem kere bo bu bita i mibie n kaari n kun kun. Na wo bisa ciciri su dee koko n ka, 'A bita m mibie n kaari nye wo?' ⁶ Na wo ko i nu ka, 'M bita i nguin nzue so ganga yaa kun wo.' Na amuisufo kpien n ase i ka, 'De u kaari kadasi ni, na a tana, na a kere ka a bita ganga aburunu wo.' ⁷ Na wo nya abisa nyinga gusu ka, 'Ye woko di, a bita kaari nye wo?' Na wo ko i nu ka, 'M bita i alembaa pirim boko yaa kun wo.' Na amuisufo kpien n ase i gusu ka, 'De u kaari kadasi na a kere ka a bita pirim boko aburamocue wo.' ⁸ I mibie nuuri so ni, na wo kansa i fa ko nyini ngonle bo i la i n su, haari ni bo i la ma dabunu ni. Kabo i ti lee, durunya n nufom la ngonle fa ko durunya n nu dee sayoowam n su tara minem bo Nyeme ma bu wo wein n nu ni."

⁹ Na Yesu ase bu bekun ka, "M suse am wo lee, ka, am fa durunya n nu dee fin ajeko bo am la i n fa tara danfoya, adena ajeko n ba nmati yakiiri am, na minem ba de am wura woobiri kpa bo i la ma awieeri n nu.

¹⁰ Koko kere bo minem koro daafi i nu ka i bita deke kaan ni nahwe atin, yiri ye bu koro daafi i nu ka i bita deke bambaka mmoko ni nahwe atin a. Ama, koko kere bo bu koro daafi ma i nu ka i bita deke kaan ni nahwe atin, bu koro daafi ma i mi nu ka i bita deke bambaka mmoko. ¹¹ To, nzen ambere la ma dabunu bo am koro bita durunya

n nu dɛɛ fin ajɛkɛm ni nahɔrɛ atin, ɲma fá Nyɛmɛ dɛɛ ajɛkɛm wura am saa nu? ¹² Na nzen am la má dabuɲu bo am koro bita be dɛɛ ajɛkɛm ni nahɔrɛ atin, ɲma fá deke bo i bá yo am tiɲgu dɛɛ ma am a?

¹³ Sɔɲɔ kun koro saɲga su má mibiɛm nnyɔ. Nzen i ɲa i yó sɔ, i kpó kun n wɔ, na i kóro nyinga ni, wara, i bóro i nyi su kun wɔ, na i bú nyinga ni ɲgbɛɛn. Am koro saɲga su má Nyɛmɛ ni ajɛkɛ.”

Kabo Yesu tuuri Farasifɔm fɔ barasu ni

¹⁴ Saɲga bo Farasifɔm n tiiri ahin n kɛrɛ n sɔ ni, na ba siri i, dama bu ti ɲwaa korofɔm wɔ. ¹⁵ Na Yesu ase bu ka, “Ambɛrɛ ɲa am ti minɛm bo bu yo sa bo i kɔ atin su Nyɛmɛ dɔ na minɛm ɲu am n a, ama, Nyɛmɛ yiri si am ahore su kɛrɛ. Dama deke bo adamande sunsun ka i ɲusu nya má ni, nyini ye Nyɛmɛ kpɔ i a.

¹⁶ Nyɛmɛ Jɔrɛ Kadasi n bo Moyisi ni Nyɛmɛ nɔɲɛ kanfɔm kɛrɛeri i n wo bɛrɛ ka, ye Yohane nya baari a, nyini n sin, na ba kan labari kpa n akere minɛm fa kɔ Nyɛmɛ fɛmɛya n su, na sɔɲɔ kɛrɛ suboro i nyi ka i kpini atin na i wura nu. ¹⁷ I ti má kekereke na aɲgoro ni asiɲgu kɛrɛ bá mini, ama, Nyɛmɛ dɛɛ nɔɲɛ kpamaawa n kampiti sɔ mmɔ ká má ɲgbɛɛn.

¹⁸ Sɔɲɔ kɛrɛ bo i faari i yi jiiri na i jaari bara fɔfɔrɛ, i mi n asaaki ajaa ciire lɛɛ. Na sɔɲɔ kɛrɛ bo i jaari bara bo wɔ fite i hun ajaa bu, i mi n asaaki ajaa ciire lɛɛ.”

Miɛnu fa kɔ nɛɲgefɔ be ni Lazarosi jɔrɛ

¹⁹ Na Yesu ase bu ka, “Nɛɲgefɔ be yo woori bɛrɛ a, saɲga kɛrɛ saɲga, i wura sutura kpa kpa bo i la gɔ ɔ, na i sudi i koroowa cɛɛn n kɛrɛ cɛɛn. ²⁰ Na yaarifɔ be gusu wo bɛrɛ, bu fere i ka Lazarosi, kambue abara ayɛ i deke kɛrɛ. Na bu sufa i ba tana nɛɲgefɔ n aɲɔ nu, ²¹ adena nɛɲgefɔ n ba sudi diire, na nzen be tɔtɔ asiɲgu, na i gusu fa di. Haari na caam ba sutafi i kambue n nu. ²² Na sɔɲɔ yaarifɔ n aba awu, na Nyɛmɛ mɛrɛkɛm aba afa i akɔ aɲgoro Abraham bi. Na nɛɲgefɔ n gusu aba awu na ba se i, ²³ na yiri akɔ Yiweefɔm Woobiri. I wo wahara di su dɔ sɔ ni, na wɔ ye i tii su aɲu Abraham dede dɔ, Lazarosi wo i bi. ²⁴ Dɔ na wɔ bo afere Abraham ase i ka, ‘Ya si Abraham, si m aɲunfɔ. Na a sunma Lazarosi na i fa i saa maraka dɔ nzue nu na i fa ba dɔ m taferema, dama m wo wahara bambaka nu wɔ, sin nu fɛn.’

²⁵ Ama, na Abraham ase i ka, ‘Tɛɲge su ka saɲga bo a la ɲgɔ wo durunya n nu ni, a yoori u koroowa a, na Lazarosi yiri adi durunya n nu wahara n kɛrɛ. Ama, kisa yiri wo fiɛ di su, ye wɔɔ wo wahara di su n a. ²⁶ Bekun, kunma ɲgɔɲgo wo u ni yɛrɛ afiɛn, bo be koro fite má fɛn na i kɔ u bi. Be gusu koro fite má u bi dɔ na i ba ya dɔ fɛn.’ ²⁷ Na nɛɲgefɔ n ase ka, ‘Ya si Abraham, m sere u wɔ, ka a sunma Lazarosi na i kɔ m si awuru n nu, ²⁸ m ninbaam nnu wo dɔ, na i kɔ kɔɔ bu ka bu si bu ɲu sa na má bu bá wo ahin wahara bambaka woobiri n bo m wo ni.’ ²⁹ Na Abraham ase i ka, ‘Nyɛmɛ Jɔrɛ Kadasi n bo Moyisi ni Nyɛmɛ nɔɲɛ kanfɔm kɛrɛ maari bu ni, i wo bu dɔ. Wɔ yo daka ka bu so bu sui na bu ti i bu, na bu si bu ɲu sa.’ ³⁰ Na nɛɲgefɔ n ase i ka, ‘Ya si Abraham, bu dé má i. Ama, nzen sɔɲɔ fiteeri minɛm bo ba wu n dɔ kɔɔri bu dɔ, bu káaki bu wo.’ ³¹ Ama, na Abraham ase i ka, ‘Nzen ba so má bu sui na bu ti Nyɛmɛ Jɔrɛ Kadasi n bo Moyisi ni Nyɛmɛ nɔɲɛ kanfɔm kɛrɛ maari bu ni, haari nzen sɔɲɔ tɛɲgeeri i yiwee n nu mmɔ baari, bu dé má i.’”

Kabo Yesu kereeri minɛm fa kɔ nyɛmɛsu barasu ni

17 Na Yesu ase i susufɔm n ka, “Sam nbem bo bu yo na bu fa minɛ wura satɛ nu ni, nyini sam ni bá yo saɲga kɛrɛ, ama, anyumboro wo sɔɲɔ kɛrɛ bo i ma nyini sam yoori n dɔ. ² Nzen má bu faari ɲgani san yabue ciciiri i mi kɔm na bu fa i kɔ tuuri tieku nu mmɔ, má i ti ye tara bo i mi ma ahin yaradayofɔm n be wura satɛ nu.

³ Nyini ti, am si am ɲu sa. Nzen wɔɔ kɛrɛ bo u niwa yoori u satɛ be, jaraki i, na nzen i kaakiiri i wo, na a fa i satɛ n ce i. ⁴ Nzen i yoori u satɛ kɔ jinaari haari kpe nso mmɔ wiɛ kun nu, na i baari u dɔ ba seeri u ka, ‘Ma yo u satɛ,’ fa i satɛ n ce i.”

⁵ Na Yesu jaramasam n ase i ka, “Buka ya na ya yarada yo biiwa.” ⁶ Na Mibiɛ n ase bu ka, “Nzen má am la yarada bo i kɔ ju kabo nyɛm mbaa ti ni mmɔ, má am koro se ahin koto baka n ka, ‘Kpekiti ni u bunlui n kɛrɛ na a kɔ jina tieku n nu,’ má i de am nɔɲɛ n wɔ.”

⁷ Ma m fa i ka, am nu, nzen be la akw na i wo fiesu wara i sasa nbwem w, na i ba baari awuru, am nu nma ye i kaba se akw n ka, 'Ba tana na a di diire' a? ⁸ Am be se má i s da. Ama, kabo a se i n la ka, 'Yo m diire siriya, na a jina nminda na m di na m nu ka, na a nya kw yo u dde di.' ⁹ Nzen u akw n deeri u nwanie na i yoori juma bo a se i ka i yo i ni, a se má i ka, 'M da u asi.' ¹⁰ I ti s kw l, amberε gusu d, sanja bo am ayo juma n kerε bo am mibie n ase ka am yo i ni, am se ka, 'Yere ti akw w, ya ti má ye ni ka bu kansi ya, dama ya juma l, ye ya yo i n a.'"

Kabo Yesu tuntuunri kokof buru nbem na bu nyaari laifie ni

¹¹ Sanja bo Yesu suk Yerusalem mie kpiri n nu ni, na w sin Samariya ni Galili awrem n afien. ¹² I kw na i wura mie kaan be nu, na i ni kokof buru nbem aye. Na ba jina dede ¹³ atien kpa ka, "Ya Mw Yesu, si ya anunf." ¹⁴ I nuuri bu s n na w se bu ka, "Am kw na am kw fa am nu kere Nyeme sayoowa dnguyofm ni, na bu fiiti am na bu nie." Na ba de atin suk, bu wo kw su n na bu kerε anu ka ba nya laifie. ¹⁵ D na bu nu kun nuuri ka kw nya laifie s ni, na w kpie i nyi aba Yesu d sutien kpa sukansi Nyeme. ¹⁶ Na w ba akutu haari Yesu jaa bu asienju, na w da i asi. Nyini s kw n ti Samariyaf kw. ¹⁷ D na Yesu abisa ka, "Má mine buru nyaari laifie a, ye ngona nyngam n wo ni?" ¹⁸ Nzu ti ye ahin kw n bo i ti má Yudaf ni ngumi aba ka i ba da Nyeme asi a?" ¹⁹ D na w se kw n ka, "Yarada n bo a yo m ni, yiri ma a nya laifie a. Yasu na a kw awuru."

Kabo Nyeme Feme bá nie i minem su barasu ni

²⁰ Na Farasif nbem abisa Yesu ka, "Ye sanja kw ye Nyeme Feme bá nie i minem su a?" Na w kw bu nu ka, "Sa be wo má berε bo i koro kere am sanja bo Nyeme Feme bá nie i minem su. ²¹ Be se má ka, 'Am nie, yiri yaa fen,' wara, 'Yiri lε d.' Dama m se am nahre w lε ka, Nyeme wo am nu fen jina n nu, sunie i minem su."

²² Na w se i susufm ni ka, "Sanja suba bo am bá koro ka am nu mini Adamande Wa n ba sanja ni, haari cεen kun mmkw, ama, am nú má i. ²³ Nbem bá ba na bu sé am ka, 'Am nie, yiri lε d,' wara, 'Yiri yaa fen.' Ama, má am fite kw su bu su. ²⁴ Dama mini Adamande Wa n ba cεen ni, i tí kabo nzue kpese na i ta papasi bara ye deke kerε n w. ²⁵ Ama, kana ahin kerε bá yo, w yo daka ka m du m di wahara beberebe, na amberε nyumafm bá kete m.

²⁶ Mini Adamande Wa n ba sanja ni yó kabo ya na Nowa sanja na i yoori n w. ²⁷ Nyini sanja ni, kw kere woori di ni nu su w, na nbaram ni nbieskw suja bu bengum, fa kw juuri haari cεen n bo Nowa wuraari lee bambaka n nu, na wmbu n ba diiri deke kerε n w. ²⁸ I yo kw lε bekun, ka Loti dε sanja ni. Nyini sanja ni, kw kere woori di ni nu su w, na nbem suto, na nbem suto, na nbem sudw dkwkwri, na nbem suta fa. ²⁹ Cεen n bo Loti fa yasuri Sodom mie kpiri n nu ni, nyini cεen n ye sin ni ferewita sin fiteeri angoro a, na w ba atw mie n nu adi deke n kerε. ³⁰ Kabo cεen n bo mini Adamande Wa ni bá yi m nu kere lε."

³¹ Na Yesu akaaki ase ka, "Nyini cεen ni, kw kerε bo a wo kpata nu, na u nerge wo awuru n nu, má a wura gisan nu fa pui. I ti kw lε, kw kerε gusu bo a wo fiesu, má a kpie u nyi kw awuru. ³² Am tenge su fa kw sa bo i yoori Loti yi ni. ³³ Dama kw kerε bo i na i kpini i ngkw busu, i mi bá fun i, ama, na kw kerε bo i kwri i ngkw maari m, i mi nyá ngkw. ³⁴ M suse am w lε, ka, nyini cεen n kwgue, mine nny kw dá dasu kun su wo daafiri su a, na Nyeme má bu bá fa kun n kw yaki kun ni. ³⁵ Na nbaram nny kwási wo ngani san su, na Nyeme má bu bá fa kun n kw yaki kun ni. [³⁶ Na bieskw nny kw bá wo juma yo su fiesu, na Nyeme má bu bá fa kun yaki kun ni.] ³⁷ I susufm tiiri s ni, na ba bisa i ka, "Ya Mibie, nifansu ye ahin sam kerε bá yo a?" Na w kw bu nu ka, "Deke kerε bo deke fuin nya wo, petem bara ye kw."

Mienu fa kw bara kunaf n ni jredif be jre

18 D na Yesu abo mienu akere i susufm n ka w yo daka ka bu sere Nyeme sanja kerε, na má bu yaki i sere. ² I na, "Jredif be woori mie be su a, i soro má Nyeme, na i kaaki bu má be. ³ Na bara kunaf be awo nyini mie n su, sanja kerε i ba jredif n kw, na i ba sere i ka, 'Jre bo mini ni m kwkw n bita i ni, buka m na m nya nahre.' ⁴ Na w ce bo jredif n kw má i n nu. Ama, na kasin, na w ba asunsun i tii nu, na w se ka, 'Haari ni

bo m soro má Nyeme na m bu má be ni, ⁵ ama, kabo sangga kere na ahin kunafɔ n bita kpie m daafiri n deɛ ti, m má i nya nahɔre wɔ. Nzen ma yo má sɔ, i suba m dɔ sɔ ɔ, haari i bá ma m wara yi m ɲu.”

⁶ Na Yesu akaaki ase bu ka, “Ye m ɲa am ati kabo nyini jɔredifo findifo n seeri ni. ⁷ Ye nzu ti ye Nyeme búka má i deɛ minem bo bu sun fere i kɔngue ni wiesu kere a, na bu nyá nahɔre a? I cé má ni bu buka. ⁸ M suse am wɔ læ, ka, i búka bu wɔ na bu nya nahɔre ndende. Ama, haari ni nyini mmɔɔ, sangga bo mini Adamande Wa n ba baari, m bá ɲu minem bo bu toko yo m yarada, nzen se a? Ai, m ɲú má be.”

Miɛnu fa kɔ Farasifo n ni lampodefɔ n jɔre

⁹ Na Yesu akaaki abo ahin miɛnu n akere minem bo bu sunsun ka bere yo sa bo i kɔ atin su Nyeme dɔ na bu bu má be ni. ¹⁰ I ɲa, “Cɛen n be sɔ ɔ, na mine nnyɔ nbem akɔ ka bu kɔ sere Nyeme, Nyeme Sereebiri Awuru n nu. Kun n ti Farasifo ɔ, na nyiɲga n ti lampodefɔ. ¹¹ Na Farasifo n ajina i ɲgumi abo i hoe asere Nyeme ka, ‘Micera Nyeme, m da u asi ka m ti má kabo mine nyiɲgam ti barasu ni. M ti má anyiifo, m ti má findifo, m saaki má ajaa ciire, haari m ti má ka nyini lampodefɔ n bo i jina dɔ ni. ¹² Leso kun kun kere nu, m cici m nɔ kpe nnyɔ nnyɔ ɔ, na deke buru kere bo m la i, m yi i kun kun ma u wɔ.’ ¹³ Ama, na lampodefɔ n ajina dede, haari wɔ koro má ka i ye i tii su nie aɲgoro mmɔɔ, na wɔ fa i saa ataka i bengɔ nu, na wɔ se ka, ‘Micera Nyeme, m ti satieyofɔ ɔ, si m aɲunfo.” ¹⁴ Na Yesu ase ka, “M suse am wɔ læ, ka, nyini mine nnyɔm ni sereeri Nyeme wieeri, na bu kɔ juuri awuru ni, Nyeme deerɔ lampodefɔ ni ka i ti sɔɔ bo i yo sa bo i kɔ atin su i dɔ a, má Farasifo ni. Dama sɔɔ kere bo i wura i ɲu kpɔri, Nyeme yó i kaan wɔ, ama, na sɔɔ bo i yo i ɲu kaan, Nyeme wúra i mi kpɔri wɔ.”

Kabo Yesu yoori nbaatumam kisi ni

¹⁵ Cɛen be na mine nbem sufa bu nbaam ba Yesu dɔ ka i fa i saa nana bu ɲu na i yo bu kisi. I susufɔm n ɲuuri i sɔ ni, na ba tien minem n ɲu. ¹⁶ Ama, na Yesu afere nbaatumam ni, na wɔ se ka, “Am ma nbaatumam n bra m dɔ, má am fɔn bu. Dama bere ɲusu sɔ ye Nyeme femeya n ti bu deɛ a. ¹⁷ Nahɔre ye m suse am n a, wɔɔ kere bo a de má Nyeme femeya n nu jɔre kabo baatuma de deke i saa nnyɔ ni, a wúra má Nyeme femeya n nu fieo.”

Nenɲefɔ n ni nyemesu jɔre

¹⁸ Na Yudafo nkpienkpienm be abisa Yesu ka, “Ya Kerefo sɔɔ kpa, m yó se ye m bá nya ɲgɔɔ n bo i la má awieeri n a?” ¹⁹ Na wɔ bɔ i nu ka, “Nzu ti ye a fere m ka sɔɔ kpa a? Be ti má kpa sin Nyeme ɲu. ²⁰ Ye m ɲa a si Nyeme nɔɔɔ maawam ni e, bu ɲa, ‘Má a saaki ajaa ciire. Má a kun sɔɔ. Má a wɔ. Má a di kɔre daani. Bu u si ni u ni.” ²¹ Na sɔɔ n ase i ka, “Ma su nyini nɔɔɔ maawam n kere su haari m kaan nu.” ²² Yesu tiiri sɔ n na wɔ se i ka, “Deke kun be ye wɔ kpie u su a. Kɔ na a kɔ tɔ u aja n kere, na a fa ɲwaa n ma yaarifɔm, na a bá nya ajɛke Nyeme dɔ, na a bra ba su m su.” ²³ Ama, sɔɔ n tiiri sɔ n na i ahore asaaki, dama i la nenɲe agaya n deɛ ti. ²⁴ Na Yesu anie sɔɔ n nyunu, na wɔ se i ka, “I ti kekereke bo nenɲefɔ wura Nyeme femeya n nu. ²⁵ Kabo nyɔɔma sin misini bue nu ni, i ti má kekereke tara má kabo nenɲefɔ yo na i wura Nyeme femeya n nu.” ²⁶ Minem ni tiiri sɔ ni, na ba bisa ka, “Ye nzen i ti sɔ e, ɲma koro fite nu a?” ²⁷ Na wɔ bɔ nu ka, “Deke bo adamande koro yo má i, Nyeme koro yo i.”

²⁸ Na Petoro ase i ka, “Tɔ, ye yere ayaki ya dekem kere susu u su e.” ²⁹ Na wɔ se bu ka, “Nahɔre ye m suse am n a, sɔɔ kere bo i yakiiri i awuru, wara i yi, wara i ninbaam, wara i wufɔm, wara i nbaam, Nyeme femeya n deɛ ti, ³⁰ i mi nyá nyinim ɲusu sɔ yaa i ɲgɔɔ su, na fa kɔ fa ba, i nyá ɲgɔɔ n bo i la má awieeri ni.”

Kabo Yesu jɔɔ fa kɔɔri i yiwee n su kpe nsan su ni

³¹ Na Yesu afere i susufɔ buru ni nnyɔm n akɔ aheme, na wɔ se bu ka, “Am ti fɛn. Ya sukɔ Yerusalem læ, dɔ ye bu kó yo mini Adamande Wa n kabo Nyeme nɔɔɔ kanfɔm akere ka bu yó m n a. ³² Na bu fá m wura minem bo bu ti má Yudafo saa nu, na bu yó m anzasi, na bu kpíe m nzukɔ, na bu yí nanzue gɔ m ɲu, ³³ na bu fín m ɲg-bere, na bu nyá kun m, na i lesan cɛen, na m tɛnɲe m yiwee n nu.” ³⁴ Ama, i susufɔm n ati má i jɔɔɔwa n be bu. Nyeme ayi má i nyi akere má bu, nyini ti, ba koro ati má i bu.

Kabo Yesu tuntuunri anyinsin be na i ɲuuri asi ni

³⁵ Saɲga bo Yesu kɔ sudodo miɛ kpiri be bo bu fere i ka Yeriko ni, na anyinsin be tana atin n kɔ su wo sere su. ³⁶ I tiiri ka jama n wo sin su ni, na wɔ bisa ka, "Nzu suyo a?" ³⁷ Na ba se i ka, "Yesu Nazaretifɔ ni susin a." ³⁸ Dɔ na wɔ tien afere i, i ɲa, "Yesu, Feme Davidi anuma, si m aɲunfɔ." ³⁹ Na minem n atien i ɲu ka i yaki naɲmie. Ama, haari ni nyini mmɔ, na wɔ kaaki atien kpa abuka su ka, "Feme Davidi anuma, si m aɲunfɔ." ⁴⁰ Yesu tiiri sɔ n na wɔ ka ajina, na wɔ se ka bu fa i bra i dɔ. Na ba fere i ama i. I ba dodoori ni, na Yesu abisa i ka, ⁴¹ "A koro ka m yo nzu ma u a?" Na wɔ bɔ i nu ka, "M Mibiɛ, m koro ka a ma m ɲu asi wɔ." ⁴² Na Yesu ase i ka, "Nju asi bekun. Yarada n bo a yo m ni, nyini ma a nya laifie a." ⁴³ Kpenɲa na wɔ kaba aɲu asi, na wɔ su i su, sukansi Nyeme. Jama n ɲuuri i sɔ n na bu kere gusu akansi Nyeme.

Yesu ni Zakayosi dɛɛ jɔre

19 Yesu kɔ wuraari Yeriko miɛ kpiri n nu na wɔ koro ka i sin. ² Biɛ be woori dɔ, bu fere i ka Zakayosi, i ti lampodefɔm kere kprien wɔ, na i la ajeke agaya. ³ Na wɔ boro i nyi ka i ɲu Yesu na i si i. Ama, jama asunnu agaya n dɛɛ ti, wɔ koro aɲu má i, dama i ti sɔ tika a. ⁴ Nyini ti, na wɔ ɲmati adu jama n mɔ akɔ afun baka na i ɲu i, dama wɔ ɲu ka Yesu fá nyini baka n bu sin a. ⁵ Saɲga bo Yesu ba juuri nyini awɔre n nu n na wɔ nie aɲgoro, na wɔ se i ka, "Zakayosi, jura bra ndende, dama wɔ yo daka ka m yo u wɔfɔ ɔ nyuma." ⁶ Na wɔ jura ndende, na wɔ kɔ ade i wɔfɔ ni ahorejɔ bambaka. ⁷ Na bo bu ɲuuri i n kere aɲuɲuti. Bu ɲa, "Ahin sɔ n n akɔ na i kɔ da satie-yofɔ dika." ⁸ Na Zakayosi ayasu ajina, na wɔ se Mibiɛ n ka, "M Mibiɛ, ti fen. M kpaaki m ajeke kere nu busu nnyɔ, na m fá bukun n ma yaarifɔm. Na nzen ma sisi be, m tɔ i sɔ ɲusu nna, na m fá ma i mi." ⁹ Na Yesu ase i ka, "Nyuma dɛɛ cɛen n nu, Nyeme ade ahin awuru n nufɔm tii aji, dama ahin sɔ n ni mmɔ ti Abraham busu nufɔ." ¹⁰ Nahɔre, mini Adamande Wa n baari ka m bá nienie minem bo ba mini n wɔ na m dé bu tii ji."

Miɛenu fa kɔ akɔ buru nbem dabuɲu n jɔre

¹¹ Saɲga bo minem ni toko so bu sui ti ahin jɔrem bo Yesu sujɔɔ bu ni, na Yesu akaaki abo bu miɛenu be, dama nyini saɲga ni wɔ ka kaan sɔ na i wúra Yerusalem miɛ kpiri n nu, na minem asunsun ka saɲga n akaba aju bo Nyeme bá nie i minem su lɛɛ. ¹² Nyini ti, na wɔ se bu ka, "Feme baa be yo woori bere a, cɛen be sɔ ɔ, na wɔ ya-su ka i kɔ asien dede be su ka i kɔ di femeya na i kpie i nyi ba. ¹³ Kana i ba kɔ ni, na wɔ fere i akɔm buru, na wɔ fa ɲwaa akpaaki bu kere nu, na wɔ se bu ka, 'M kɔ wieeri, ambere si kabo am yo ahin ɲwaa n a, haari m bá kpie m nyi ba.' ¹⁴ Nyini sɔ n n gusu, i minem akoro má ka i yo bu femɛ, bu kɔ i wɔ, nyini ti, na ba sunma minem ka bu kɔ se ka, 'Ya koro má ka ahin sɔ n n bá yo ya femɛ.'

¹⁵ Na sɔ n n akɔ adi femeya ni, na wɔ kpie i nyi aba. I ba juuri kpenɲa i kaba tieenri i akɔm ni kɔ ɔ, adena i si kperɛ bo ba nya i fite i ɲwaa bo i fa maari bu n nu. ¹⁶ Na akɔ n bo i du mɔ baari n ase i ka, 'M mibiɛ, u ɲwaa n bo a fa maari m ni, ma nya i ɲusu buru abuka su.' ¹⁷ Na i mibiɛ n ase i ka, 'Nfan. Wɔ akɔ kpa, kabo a kere ka a la dabuɲu nie deke kaan su ni, m má a nie miem buru su.' ¹⁸ Na akɔ n bo i tɔ su nnyɔ su n aba, na wɔ se ka, 'M mibiɛ, u ɲwaa n bo a fa maari m ni, ma nya i ɲusu nnu abuka su.' ¹⁹ Na wɔ se nyini n gusu ka, 'M má a nie miem nnu su.' ²⁰ Na akɔm n kun be aba ase ka, 'M mibiɛ, u ɲwaa n bo a fa maari m yaa, m fa pɔɔndiiri sanvuin nu fa seeri wɔ. ²¹ M soroori sere wɔ, dama a ti u sɔ n fangafɔ ɔ. A de deke bo i ti má u dɛɛ, na a kaaki kpie deke bo a dɔ má i.' ²² Na wɔ se akɔ n ka, 'Wɔ akɔ tiefɔ ni, u nɔanie n bo a jɔɔ i n ye m fá yo u ɲgbeen a. A ɲa a si tenle ka m ti m sɔ n fangafɔ ɔ, na m de deke bo i ti má m dɛɛ, na m kaaki kpie deke bo ma dɔ má i, má sɔ? ²³ Tɔ, ye nzu ti ye a fa má m ɲwaa n akɔ ase má baɲkifɔm dɔ a? Na má m ba kpieeri m nyi baari, má m nya kperɛ buka su.' ²⁴ Dɔ na wɔ se bo bu jina dɔ n kere ka, 'Am de ɲwaa n fite i dɔ, na am fa ma akɔ n bo wɔ nya m ɲwaa n ɲusu buru abuka su ni.' ²⁵ Ama, na ba se i ka, 'Ya mibiɛ, ye yiri du mɔ la u ɲwaa n ɲusu buru e.' ²⁶ Na wɔ se bu ka, 'M suse am wɔ lɛɛ, ka, sɔ n kere bo i la deke be, bu má i be buka su wɔ. Ama, sɔ n kere bo i la má pui, haari ni nyini kaan n bo i la i ni, bu cín de i dɔ ɔ. ²⁷ Ama, m ahin kɔfɔm bere yiri, má ba koro má ka m yo bu femɛ, am fa bu ba jina m nyunu fen na am kun bu kere.'"

Kabo Yesu wuraari Yerusalem ka fεmε dεε su ni

²⁸ Yesu seeri sɔ wieeri ni, na wɔ du bu nyunu na bu kɔ Yerusalem miε kpiri n nu. ²⁹ I ba dodoori miεm bo bu fere bu ka Befage ni Betani, nyini miεm ni dodo buka n bo bu fere i ka Oliva Buka n wɔ, dama oliva bakam gɔ su wɔ. Dɔ na wɔ sunma i susufɔm n nu nnyɔ, ³⁰ na wɔ se bu ka, "Am kɔ miε kaan n bo i wo am nyunu dɔ ni, am kɔ ŋa am wura miε n nu, am ŋú ka kaakobaa be minda, be nya fun má i. Am nyanggi i bra fεn. ³¹ Nzen be bisaari am ka nzu ti ye am sunyanggi i a, am se i ka Mibiε ni koro i a." ³² Na bεre n bo i sunmaari bu n akɔ, akɔ anju kaakobaa n ka i minda kabo i seeri bu ni. ³³ Saŋga bo bu sunyanggi i ni, na i fɔm n abisa bu ka, "Nzu ti ye am sunyanggi kaakobaa n a?" ³⁴ Na ba bɔ bu nu ka, "Mibiε ni koro i a." ³⁵ Na ba fa i aba Yesu dɔ, na minεm n atεrεki bu suturam anana kaakobaa n ŋu, na ba buka Yesu na wɔ fun. ³⁶ I fun tanaari su wieeri n na i wo kɔ su ni, na minεm n afa bu suturam atεrεki ase atin n nu. ³⁷ Saŋga bo i ba dodoori Yerusalem miε kpiri n nu, fa kɔ awɔre n bo i atin kaba cɔɔndi Oliva Buka n su ni, na i susufɔm beberebe sukansi Nyεmε ni ahorejɔ, na bu subo kuyigindi, dama ba ŋu alekutura sakpakpam bo wɔ yo i n dεε ti. ³⁸ Bu ŋa,

"Terefie wo fεmε n dɔ,

Yiri n bo i suba Micera n dεε duma n nu ni.

Ahoreda wo angoro,

na kansi wo Nyεmε bo i wo angoro n dɔ."

³⁹ Dɔ na Farasifɔm nbem bo bu wo jama n nu n ase Yesu ka, "Ya Kerefɔ, tien u susufɔm n ŋu ka bu yaki naŋmiε." ⁴⁰ Na wɔ se bu ka, "M suse am wɔ lεε, ka, nzen má bεre yakiiri naŋmiε, má am ŋu ka yabuεm bo bu da bεre n ayasu suyo naŋmiε."

Kabo Yesu suunri Yerusalemfɔm n dεε ti ni

⁴¹ Saŋga bo Yesu ba dodoori Yerusalem miε kpiri n na i ŋuuri i sɔ ni, na wɔ sun miε n dεε ti, ⁴² na wɔ se ka, "Nzen má nyuma dεε cεen n nu am si sam bo bu fa ahoreda ba ni, má i ti má sɔ. Ama, kabo i ti ni, am koro ŋu má nyini sam ni. ⁴³ Saŋga ni suba bo am kpɔfɔm bá ta kanda bara ye am deke kεre na am kóro fite má nu. ⁴⁴ Bu kún am ni am nbaam, na bu fúfu am ahin miε n kεre pepere, haari yabuε kun n kpein mmɔɔ bá nana má i beŋgu su. Ahin n kεre bá yo sɔ, dama am asi má saŋga n bo Nyεmε baari ka i ba de am tii ji ni."

Kabo Yesu fɔɔnri watafɔm fiteeri Nyεmε Sereebiri Awuru n nu ni

⁴⁵ Dɔ na Yesu akɔ awura Nyεmε Sereebiri Awuru n nu, na wɔ bo i bu sufɔn yi watafɔm, ⁴⁶ na wɔ se bu ka, "Ba kεre i Nyεmε Jɔre Kadasi n nu ka, Nyεmε ŋa o, 'M awuru ni, bu bá fere i ka awuru bo bu bá sere Nyεmε nu.' Ama, ambere afa i ayo awiefɔm fieεbiri."

⁴⁷ Cεen n kεre cεen, Yesu kere minεm wɔ Nyεmε Sereebiri Awuru n nu. Na Nyεmε sayoowa dɔŋguyofɔ nkpienkpienm, ni Nyεmε nɔɔniε kerefɔm, ni Yudaɔm teretereɔm n akoro ka bu kun i, ⁴⁸ ama, ba koro anya má atin, dama minεm n kεre koroori ka bu so bu sui wɔ, na bu ti i kereewam ni.

Kabo bu bisaari Yesu deke bo i yiko n fite ni

20 Cεen be sɔ ɔ, Yesu wo Nyεmε Sereebiri Awuru n nu sukere minεm, na i sukan labari kpa n kere bu. I wo kere su n na Nyεmε sayoowa dɔŋguyofɔ nkpienkpienm, ni Nyεmε nɔɔniε kerefɔm, ni Yudaɔm nkpienkpienm aba i dɔ ² aba ase i ka, "Nma dεε yiko nu ye a yo nyini sam kεre a? Kan na ya ti. Nma ma u nyini yiko ni, ye a yo nyini sam n a?" ³ Na wɔ bɔ bu nu ka, "Am ma m du mɔ bisa am bisaawa kun be ka. Kisa, ambere kan na m ti, ⁴ ŋma maari Yohane atin ye i ba biεeri minεm Nyεmε nzue n a? Nyεmε nzen adamande?" ⁵ Na ba bisa bu ŋuŋu nu kabo bu bɔ i nu barasu, bu ŋa, "Nzen ya seeri i ka Nyεmε maari i atin a, i bisa ya ka, ye nzu ti ye ya da má Yohane ŋu a?" ⁶ Ama, nzen ya seeri i ka adamande dɔ, minεm kεre tú ya yabuε wɔ, dama bu kεre soroori su ka Yohane yo tiiri Nyεmε nɔɔniε kanɔ ɔ nahɔre su." ⁷ Nyini ti, na ba bɔ i nu ka, "Ya si má sɔɔ bo i maari i atin." ⁸ Na yiri gusu ase bu ka, "Mini mmɔɔ sé má am sɔɔ bo i dεε yiko nu na m yo ahin sam n kεre ni."

Kabo Yesu boori miɛnu niiri Yudaƴm nkpienkpienm ni

⁹ Dɔ na Yesu abo minem ahin miɛnu ni, i ŋa, “Sɔɔ be yo woori bere a, na wɔ dɔ i baka suuwa barasu be fie. Na wɔ nya afa awura i npadifɔm saa nu, na wɔ kɔ atin akɔ aɛ. ¹⁰ Saŋga ba juuri bo i si ka baka suuwam n abi ni, na wɔ sunma i akɔɔm kun i npadifɔm n dɔ, ka i kɔ de i dɛɛ bo ba nya i n bra. Akɔɔ n kɔ juuri ni, na ba tara i abo i, na ba fɔn i akpie i nyi i saa ŋgbɛɛn. ¹¹ Na fie n fɔ n asunma i akɔɔ n kun bekun, na ba tara i abo i, na ba kpa i nyinye, na ba ma wɔ kpie i nyi i saa ŋgbɛɛn. ¹² Kpe nsan su ni, na wɔ sunma akɔɔ nyiŋga, na ba tara i abo i, na ba ma i mandim, na ba fa i atu baka suuwam fie n ahɛmɛ. ¹³ Dɔ na fie n fɔ n ase ka, ‘Ye m yó sɛ wɔ lɛɛ kisa? M súnma m tienɗu wa koroowa n wɔ, beni, bu má yiri jirima.’ ¹⁴ Ama, saŋga bo npadifɔm n ŋuuri ka baa ni suba ni, na ba se bu ŋuɗu nu ka, ‘I wa n bo i dí i aja n lɛɛ suba n a. Am bra na ya kun i, adena aja n kɛɛ ká ya dɛɛ.’ ¹⁵ Dɔ na ba cin i atu baka suuwam fie n ahɛmɛ, na ba kun i.” Na Yesu anya abisa bu ka, “Am sunsun ka fie n fɔ ni yó bu sɛ wɔ? ¹⁶ I bá kun nyini npadifɔm n kɛɛ wɔ, na i fá fie n wura minɛ fɔfɔɛm saa nu.”

Saŋga bo minem ni tiiri sɔ n na ba se ka, “Nyemɛ yo ya kisi ni nyini.” ¹⁷ Na Yesu aɛɛ anie bu dɔ na wɔ se bu ka, “Kabo ba kɛɛ i Nyemɛ Jɔɛ Kadasi n nu ni, am tiiri i bu sɛ wɔ? Bu ŋa, ‘Yabuɛ n bo bondo tafɔm n faari i tuuri ni, yiri ye wɔ kaaki bondo n jaa yabuɛm kɛɛ tii a.’

¹⁸ Sɔɔ kɛɛ bo i kpaasiiri nyini yabuɛ n su, i mi búbu nu wɔ mumuku, na sɔɔ kɛɛ gusu bo nyini yabuɛ n tɔɔri i ŋu, i sán i mi samɛnɛ wɔ.”

¹⁹ I seeri sɔ ni, na Nyemɛ nɔɔɔ kerefɔm ni, ni Nyemɛ sayoowa dɔɗɗuyofɔ nkpienkpienm n akaba akpini atin kabo bu yo na bu tara i, dama bu faari nu ka miɛnu n bo i boori i ni, i bo niiri bere wɔ, ama, bu soroori minem dɛɛ ti, na ba yaki i.

Kabo bu sɔɔri Yesu ŋgɛɛ lampo tɔ busu ni

²⁰ Nyini ti, na Nyemɛ nɔɔɔ kerefɔm ni, ni Nyemɛ sayoowa dɔɗɗuyofɔ nkpienkpienm n akpini atin kabo bu yo na bu nya Yesu taraabiri. Na ba bo minɛ nbem ajaakpien ka bu yo bu ŋu ka bu ti minɛ kpam wɔ, na bu ba sɔ i ŋgɛɛ na bu bisa i nɔɔɔ nbem, adena bu koro fa i wura gomina yikofɔ n saa nu. ²¹ Na nyini minem n ase Yesu ka, “Ya Kerefɔ, ya si ka u nɔɔɔ jɔɔɔwɔ ni u kereewa kɛɛ ti nahɔɛ wɔ, na a tantambu má nu, ama, a kere minem wɔ nahɔɛ su kabo Nyemɛ atin ti barasu. ²² Tɔ, ya dɛɛ atin n su, atin wo nu ka ya tɔ lampo ma Romafɔm Fɛmɛ Kpiri Siza, nzen atin wo má nu?” ²³ Ama, na wɔ fa nu ka bu koro ka bu kpie i mbenle wɔ, na wɔ se bu ka, ²⁴ “Am fa ŋwaa bra na m nie.” Bu fa baari ni, na wɔ bisa bu ka, “Am nie ahin ŋwaa ni. Njma dɛɛ tii ni i duma wo su a?” Na ba bɔ i nu ka, “Fɛmɛ Siza dɛɛ a.” ²⁵ Na wɔ se bu ka, “Tɔ, deke bo i ti Fɛmɛ Siza dɛɛ, am fa ma Fɛmɛ Siza, na deke bo i ti Nyemɛ dɛɛ, am fa ma Nyemɛ.”

²⁶ Dɔ na ba ŋu ka bu koro nya má i taraabiri minem nyunu bere, ama, kabo i bɔɔri bu nu n dɛɛ ti, na ba miɛ, na ba tɔ amuna.

Kabo bu bisaari Yesu fa kɔɔri yiwee tenge jɔɛ su ni

²⁷ Na Yudaƴm asɛɛ barasu nbem bo bu fere bu ka Sadiusifɔm ni, aba Yesu dɔ. Bu dɛɛ kereewa la ka Nyemɛ tɛɗge má minem bu yiwee nu n a. Na ba ba abisa i jɔɛ be, bu ŋa, ²⁸ “Ya Kerefɔ, Moyisi yo kɛɛri nɔɔɔ be maari ya, ka nzen sɔɔ wu yakiiri i yi na i ni bara n anya má baa, wɔ yo daka ka i niɛma n fa kunafɔ n na bu wu nbaam ma gɔɔ n bo wɔ wu ni. ²⁹ Tɔ, sɔɔ be yo laari nbaabieɔm nso a, na baakpien n aja bara, na wɔ wu ayaki bara ni, ba nya má baa. ³⁰ Sɔ ye bo i tɔ i su nnyɔ su, ³¹ ni nsan su n yoori a, haari fa kɔ kpuraari nso su ni, bu be mmɔɔɔɔ anya má baa ye bu wuuri a. ³² Kasin na bara n gusu aba awu. ³³ Tɔ, kabo bu minɛ nso n kɛɛ aja bara n na ba wu sɔ ni, cɛɛn n bo Nyemɛ bá tenge minem bu yiwee n nu ni, bara ni ká ŋma dɛɛ wɔ?” ³⁴ Na Yesu abɔ bu nu ka, “Nbaram ni nbieɔm bo bu wo bere kisa ni ja ajaa, ³⁵ ama, nbaram ni nbieɔm bo Nyemɛ aɗu ka bere ti ye ni ka bu bá tenge bu yiwee n nu fa kɔ fa ba ni, bere ja má ajaa kun, ³⁶ dama bu wu má kun. Bu wo bere ka Nyemɛ mɛɛkɛm wɔ. Bu ti Nyemɛ nbaam wɔ, dama ka ba tenge bu yiwee n nu. ³⁷ Na fa kɔ kabo Nyemɛ bá tenge minem

bu yiwee n nu ni, Moyisi mmɔɔ yo kereeri ka i ti sɔɔ. Wɔ kɛɛ i Nyɛmɛ Jɔrɛ Kadasi n nu, fa kɔ sanɔa bo sin n jeeri buwe baka n su ni, ka, Micɛra ni ti Abraham, ni Izaki, ni Jakɔbu dɛɛ Nyɛmɛ a." ³⁸ Na Yesu asa su ase bu ka, "Tɔ, kabo Micɛra n ti nyini minɛm dɛɛ Nyɛmɛ ni, nyini kere ka bu toko la nɔɔɔ lɛɛ. Nyɛmɛ ti má bo ba wu n dɛɛ Nyɛmɛ, i ti bo bu la nɔɔɔ ni dɛɛ Nyɛmɛ a, dama sɔɔɔ kɛɛ nɔɔɔ fite yiri dɔ a."

³⁹ Dɔ na Nyɛmɛ nɔɔɔ kerefo nbem ayasu ase i ka, "Nfan. Ya Kerefo, u bɔ nu n ti kpa." ⁴⁰ Nyini sin, be abo má su ka i bisa i jɔrɛ bekun.

Kristo Tiidefo n bo i ti Feme Davidi anuma n jɔrɛ

⁴¹ Na Yesu ajɔɔ minɛm dɔ fa kɔ Kristo Tiidefo n su, na wɔ bisa bu ka, "Ye nzu ti ye bu bita jɔɔ ka Kristo n ti Feme Davidi anuma a?" ⁴² Dama kabo ba kɛɛ i Kansi Jue kɛɛɛwam n nu ni, Feme Davidi ni i tii ase ka,

'Na Micɛra n ase m Mibiɛ n ka,

"Ba tana m saa fɔmbɔɔ su fɛn,

⁴³ haari m bá ma u kpɔfɔm kɛɛ ba kutu u jaa bu."

⁴⁴ Tɔ, Feme Davidi mmɔɔ fereeri Kristo n ka i Mibiɛ wɔ, ye Kristo n yo sɛ kaaki yo Feme Davidi anuma a?"

Kabo Yesu nɔa minɛ si bu nɔa sa ni Nyɛmɛ nɔɔɔ kerefo ni

⁴⁵ Sanɔa bo minɛm n kɛɛ jina wo i nɔɔɔ n ti su sɔ ni, na Yesu ase i susufɔm n ka, ⁴⁶ "Am si am nɔa sa ni Nyɛmɛ nɔɔɔ kerefo ni, deke bo bu koro i n la ka, bu wura sutura ngbingbirim wɔ, na bu nati sujengbe, na sɔɔ kɛɛ suyo bu anse gɔɔsu. Nyini minɛm n anya awura bu tientienbunɔɔ sɔɔm n nu ni, wara ba nya afere bu tientienbunɔɔ bambaka diire diibirim ni, bu koro ka bu tana kpirikoro tanaabirim wɔ. ⁴⁷ Nyini minɛm n sɔ fin nkunafɔm nengem wɔ, na bu jina sere Nyɛmɛ cɛ, adena minɛm nɔa ka bu ti minɛ kpam wɔ. Jina cɛɛn, berɛ bá nya suicin tara minɛm kɛɛ."

Kabo kunafɔ be yiiri saraka ni

21 Tɔ, na Yesu anie anɔa kabo nenggefɔm suyi bu nɔa wura alaka bo minɛm yi saraka wura nu ni. ² Kunafɔ yaarifɔ be gusu woori dɔ, na wɔ ba ayi nɔa kaan be bo i koro to má pui awura saraka n nu, na Yesu anɔa i. ³ Dɔ na wɔ se ka, "Nahɔrɛ ye m suse am n a, nyini kunafɔ n ayi nɔa atara minɛm kɛɛ. ⁴ Dama nenggefɔm la nɔa beberebe n dɛɛ ti, ye ba yi be a. Ama, nyini kunafɔ n ni i yaari n kɛɛ, i deke kɛɛ bo i la i lɛɛ ye wɔ yi i n a."

Kabo Yesu seeri ka Nyɛmɛ Sereebiri Awuru ni bá bereki ni

⁵ Na Yesu susufɔ nbem ajɔɔ fa kɔ Nyɛmɛ Sereebiri Awuru n su, kabo ba ta i ni yabue ngbingbirim ni aceerim bo bu fa ba ce Nyɛmɛ na i yo nyumi barasu ni. Bu wo jɔɔ n su sɔ ni, na Yesu ase ka, ⁶ "Nyini dekem bo am nɔa bu ni, sanɔa suba bo yabue kun n kpɛin n mmɔɔ bá nana má i benggu su. Bu bá bereki i kɛɛ gɔɔ lɛɛ."

Kabo Yesu kereeri fa kɔ durunya n awieeri su dɛɛ jɔrɛ ni

⁷ Na Yesu susufɔm n abisa i ka, "Ya Kerefo, sanɔa bɔɔ ye ahin sam kɛɛ bá yo a? Ye nzu deke bá kere ya ka sanɔa n adodo bo ahin sam n kɛɛ bá yo a?" ⁸ Na wɔ se bu ka, "Am si am nɔa sa, na má am ma be dadaka am. Dama minɛ dɔnggu bá fa m duma ba, na bu sé ka, 'Yiri la mini a.' Na bu káaki se am ka, 'Sanɔa n aju lɛɛ.' Ama, má am su bu su. ⁹ Sanɔa bo am bá ti aluwa nɔa fɛn, wara bu sukun lue dɔ, má am ma sɛɛ ti am. Dama wɔ yo daka ka nyini sam n kɛɛ bá yo sin ka, ama, i kere má ka durunya n awieeri lɛɛ."

¹⁰ Na wɔ kaaki ase bu ka, "Daanfie daanfie bá kun lue ni bu bengum, na nfɛmɛm kún lue ni bu bengum nfɛmɛm.

¹¹ Na asien bá kpisi agaya, na ahɔɛ tɔ, na alɔɔba tɔ awɔrɛ awɔrɛm nu, na ya bá nɔa anyumbaa ciire sa nbem ka bu sutie fite angoro n nu.

¹² Ama, kana ahin sam kɛɛ bá yo ni, bu tára am, na bu kére am wuwuruwa, na bu fá am wura yikofɔm saa nu, na bu dí am jɔrɛ bu tientienbunɔɔ sɔɔm nu, na bu nyí am dansaraka, na bu fá am wura nfɛmɛm ni gominam saa

nu, na bu fá am jina bu nyunu, mini dɛɛ ti. ¹³ Ahin má am atin a, na am kóro kan labari kpa n kere bu. ¹⁴ Ama, am du mɔ yo am sunsunni nu na má am ma i miɛ am, kabo bu kɔ bisa am na am jɔjɔ barasu. ¹⁵ Dama mini má am alecira nɔɔnɛ bo am jɔjɔ a, na am kpɔfɔm be mmɔɔ kóro la má nɔɔnɛ be bo bu kóro jɔjɔ bo am asi, wara bu fá ta am nyi. ¹⁶ Haari am wufɔm, ni am ninbaam, ni am lamɔsim, ni am danfom mmɔɔ bá tɔ am ma nfanɔgafɔm, na bu kún am nbem. ¹⁷ Mini dɛɛ ti, sɔɔ kɛɛ kpɔ am. ¹⁸ Ama, am tiɛmiɛ kun n kpein mmɔɔ ká má nɔɔnɛ. ¹⁹ Nzen am mindi deeri nyini n kɛɛ, am nyá nɔɔɔ.”

Kabo Yesu jɔjɔri ka Yerusalem miɛ ni bá saaki barasu ni

²⁰ Na Yesu akaaki ase i susufɔm n ka, “Sanɔa bo am bá nɔ ka sojam abara aye Yerusalem miɛ kpiri n ni, am si tenle su ka i cé má, bu sáaki miɛ n kɛɛ lɛɛ. ²¹ Nyini sanɔa ni, wɔɔ kɛɛ bo a tiiri i nɔa na a wo Yudiya asien n su, nɔmati kɔ bukam n su. Wɔɔ kɛɛ bo a wo miɛ n nu, nɔmati fite nu. Na wɔɔ kɛɛ gusu bo a wo miɛ n aheme, má a kpie u nyi kɔ miɛ n nu kun. ²² Dama ahin suicin kekereke sanɔa ni yó yiiwa, kabo ba kɛɛ i Nyeme Jɔɛ Kadasa n nu n kɛɛ. ²³ Nyini sanɔa ni yó kekereke agaya ma nyinsefɔm, ni nbaram bo bu nbaam toko nu ni. Dama minem n bo bu wo ahin asien n su ni dí yaari agaya, na Nyeme cin bu sui. ²⁴ Na bu kún nbem lue nu, na bu tára nyinɔam domue, na bu fá bu kɔ asien asienm n kɛɛ su, na minem bo bu ti má Yudaɔm ni sáaki miɛ n kɛɛ haari fa kɔ ju sanɔa bo bu yiko bá wie.”

Kabo Adamande Wa ni bá kaaki ba barasu ni

²⁵ Na Yesu ase bu ka, “Na alekutura sam nyá ba tie fite wie n ni sara n, ni asarambaam kɛɛ nu. Na durunya n nu fen, asien asienm n sufɔm kɛɛ ahore tánda, na sere tí bu, fa kɔ kabo tieku nzue n bo barasu, na i yo nanɔmiɛ agaya ni. ²⁶ Sam bo bu bá yo durunya n nu n dɛɛ ti, nyini má sere ti minem na bu tó cin, dama anɔoro n kɛɛ kpási wɔ. ²⁷ Na minem nyá nɔ ka mini Adamande Wa ni sufite anɔoro yinyinɔu n nu suje piɛpiɛu suba ni yiko bambaka. ²⁸ Sanɔa bo nyini sam n kɛɛ bá suyo ni, am yasu na am ye am tii su ni ahoresi, dama sanɔa n adodo bo Nyeme bá de am tii lɛɛ.”

Kabo Yesu nɔa ya fa damba baka fa se nyaari barasu ni

²⁹ Dɔ na Yesu abo ahin miɛnu n akere bu. I nɔa, “Am nie damba baka ni baka nyinɔam kɛɛ. ³⁰ Sanɔa bo am nya ba nɔ ka bu sufieɛ nyawa fɔfɔɛ ni, amberɛ ni am tii si ka dɔdɔri sanɔa adodo lɛɛ. ³¹ Kabo Nyeme Feme bá nie i minem su ni, i yó sɔɔ. Sanɔa bo amberɛ gusu bá nɔ ka nyini sam kɛɛ suyo ni, am si tenle ka i cé má, Nyeme Feme bá nie i minem su lɛɛ.

³² Nahɔɛ ye m suse am n a, bo bu la nɔɔ kisa ni wú wie má ka, ye ahin sam kɛɛ bá yo a. ³³ Anɔoro n ni asienɔu n kɛɛ bá la awieeri, ama, m dɛɛ nɔɔnɛ n yiri, i la má awieeri cɛɛn be.”

Kabo Yesu seeri ka ya si ya nɔ sa fa kɔ i ba n su ni

³⁴ Na Yesu ase i susufɔm n ka, “Am si am nɔ sa, na má am susaaki am sanɔa sutien am nɔɔ sunu nzan subo, na má am ma durunya n nu sa koroowa miɛ am, na má m ba ni fúra am nu ³⁵ kabo toroku tara deke ni. Dama nyini cɛɛn bá fura minem bo bu wo durunya n nu wɔ. ³⁶ Má am fa am nɔ ji, am sere Nyeme sanɔa kɛɛ ka i ma am fanɔa na am kóro fite nyini kekereke n kɛɛ bo bu suba n nu, na am bá koro jina mini Adamande Wa n nyunu.”

³⁷ Ale kɛɛ bo i cin, Yesu kɔ Nyeme Sereebiri Awuru n nu wɔ, na i kɔ sukere minem, ale nya ba san, na i kɔ Oliva Buka n su. ³⁸ Ale kɛɛ bo i cin nɔarama fuun, minem ni ba i dɔ Nyeme Sereebiri Awuru n nu wɔ, na bu ti i kereewam ni.

Kabo bu sesɛeri su ka bu kun Yesu ni

22 Saŋga n ba dodoori bo bu di bu cɛɛnkpiri n bo bu di i ni kpɔɔ bo bu ɔɔ má ayiri nu na i yasu ni. Yiri ye bu kaaki fere i ka Butara cɛɛnkpiri n a. ² Na Nyeme sayoowa dɔnguyofɔ nkpienkpienm ni, ni Nyeme nɔanie kerefɔm ni, anienie atin kabo bu yo barasu na bu kun Yesu, dama bu soroori minem ni ahore wɔ.

³ Na Sitana awura Yudasi Isikariyoti ni, yiri ti Yesu susufɔ buru ni nnyɔm ni kun be a. ⁴ Nyini ti, na wɔ kɔ asese su ni Nyeme sayoowa dɔnguyofɔ nkpienkpienm ni, ni Nyeme Sereebiri Awuru n tintinijinafɔ nkpienm ni, kabo i tɔ Yesu ma bu ni. ⁵ Bu tiiri nyini n sɔ ni, na bu ahore ajɔ, na ba se ka bu má i njwaa. ⁶ Na Yudasi asoro su, na wɔ kpi-ni atin na i tɔ Yesu ma bu, saŋga bo jama wo má i dɔ ni.

Kabo Yesu ni i susufɔm sesɛeri su ka bu di cɛɛnkpiri diire ni

⁷ Na cɛɛnkpiri cɛɛn n aju, cɛɛn n bo bu di kpɔɔ bo bu ɔɔ má ayiri nu na i yasu ni. Nyini cɛɛn n ye wɔ yo daka ka bu kpiɛ nɔɔmbaam kɔm n a, na bu fa tenge Butara cɛɛnkpiri n su. ⁸ Na Yesu asunma Petoro ni Yohane, i ŋa, "Am kɔ sɛsɛ Butara cɛɛnkpiri n diire n su na ya ba di." ⁹ Na ba bisa i ka, "A koro ka ya kɔ ni kɔ sɛsɛ diire n su a?" ¹⁰ Na wɔ bɔ bu nu ka, "Am ti fen, am kɔ ŋa am wura miɛ n nu, am ni sɔɔ be kába ye, i sɔ dundu ni nzue. Am su i su kɔ wura awuru n bo i kɔ wura nu ni. ¹¹ Na am bisa awurufɔbie n ka, 'Ya Kerefɔ n ŋa, sɔɔ bɔɔ nu ye i ni i susufɔm ni dí Butara cɛɛnkpiri diire n a?' ¹² Na i kére am aŋgoro sɔɔ bambaka n bo ba yo i kére dɔngɔ ni, dɔ ye am sɛsɛ diire n su se ya." ¹³ I jɔɔ wieeri ni, na ba kɔ aŋu deke n kére sɔ kabo Yesu seeri bu ni, na ba sɛsɛ Butara cɛɛnkpiri diire n su.

Kabo Yesu ni i susufɔm ni diiri Butara cɛɛnkpiri diire ni

¹⁴ Saŋga n ba juuri, na Yesu ni i jaramasam n aba atana ka bu di diire ni. ¹⁵ Na wɔ se bu ka, "Kabo m koroori lɛɛ, m boroori m nyi wɔ ka m ni ambere saŋga di ahin Butara cɛɛnkpiri diire n ka, na m nyá di m wahara ni.

¹⁶ Dama m suse am wɔ lɛɛ, ka, m dí má ahin diire n kun, má ka i bá yo yiiwa Nyeme femeya n nu."

¹⁷ Dɔ na wɔ fa awa ni nzan, na wɔ da Nyeme asi, na wɔ se bu ka, "Am de na am nu, na am fa ma am benɔu.

¹⁸ M suse am wɔ lɛɛ, ka, m nú má ahin nzan n kun, má ka cɛɛn n bo Nyeme Feme bá niɛ i minem su."

¹⁹ Na Yesu akaaki afa kpɔɔ, na wɔ da Nyeme asi, na wɔ bubu i nu, na wɔ fa ama bu, na wɔ se bu ka, "Ahin kpɔɔ n ti m ŋuniɛmbaa lɛɛ, ye m sufa ma am n a. Am yo ahin sɔ adena am fa tenge m su." ²⁰ Bu diiri diire n wieeri ni, na wɔ kaaki afa awa ni nzan ni, na wɔ yo sɔ, na wɔ se bu ka, "Ahin nzan n ti sɛsesu fɔfɔre n bo Nyeme sufa m mbunja n sudi i di n a. Ambere dɛɛ ti ye m mbunja ni songi ɔɔ a.

²¹ Ama, am niɛ. Sɔɔ n bo i tɔ m ni wo diire n diibiri fen, m ni yiri saŋga di diire n a. ²² Mini Adamande Wa ni wú kabo Nyeme adu mɔ acici ka m wú n wɔ, ama, sɔɔ n bo i tɔ m ni, i mi bá ŋu anyumboro." ²³ Dɔ na ba bisa bu ŋuŋu nu ka, "Ye ya nu ŋma koro yo ahin sa n a?"

Kabo Yesu kereeri ka mɔfɔ yo i ŋu kaan ni

²⁴ Na Yesu jaramasam n ase akuruwa bu ŋuŋu nu fa kɔ sɔɔ bo i tara bu kére bu nu. ²⁵ Na Yesu ase bu ka, "Minem bo bu su má Nyeme n dɛɛ nfemem, bere miɛ bu minem a, na bere bo bu la yiko minem ŋu ni, bu fere bu ka bukafɔm. ²⁶ Ama, má ambere yo sɔ. Sɔɔ bo i tara am kére am nu ni, i ti ye ni ka i mi yo i ŋu kaan, na bo i ti am mɔfɔ n gusu, i ti ye ni ka i mi yo i ŋu kaan na i su am. ²⁷ Sɔɔ bo i tana di diire ni, ni bo i su amusui ni, ŋma tara i benɔu a? Yiri la bo i tana di ni, má sɔɔ? Ama, mini wo am nu ka sɔɔ bo i su amusui wɔ.

²⁸ Saŋga kére bo m woori kekereke nu, ambere jinaari m sin a. ²⁹ Kabo m Si Nyeme ama m atin ka m di femeya ni, sɔ ye mini gusu fá ma am a, ³⁰ na am dí na am nú m femeya n nu, na am tána femeya biem su, na am níɛ Yisarelifɔm aɔɔ buru ni nnyɔm n su."

Kabo Yesu seeri ka Simon Petoro bá kete i ni

³¹ Na Yesu ase Simon ka, "Simon, ti fɛn. Sitana asere atin ka i kpaja am kabo bu kpaja ngani n wɔ. ³² Ama, ma sere Nyemɛ ama u na má a yaki m yaradayo. Na saɗga bo a ba kaaki ba suuri m su bekun ni, buka u ninbaam ni, na bu nya ahoresi." ³³ Na wɔ se i ka, "M Mibiɛ, m ɲmáti yaki má u da, ɲka bu saɗga nyi wɔɔ ni mini kɛɛ wɔ, na ya saɗga wu." ³⁴ Na Yesu ase i ka, "Petoro, m suse u wɔ lɛɛ ka, nyuma, kana akɔnyuma bá bo, a kɛte kpe nsan su ka a si má m."

Kabo Yesu seeri i susufɔm fa kɔ sa kekerekem bo bu bá yo ni

³⁵ Na Yesu abisa i susufɔm n ka, "Saɗga bo m sunmaari am na am abita má ɲwaa kuruku, wara kuruku, wara gbagbaa ni, nzu kpɛɛri am su a?" Na ba bɔ i nu ka, "Pui akpiɛ má ya su." ³⁶ Na wɔ se bu ka, "Ama, kisa, wɔɔ kɛɛ bo a la ɲwaa kuruku, wara kuruku, fa i, na wɔɔ kɛɛ bo a la má takobe, tɔ u tanlɛɛ na a fa ɲwaa n to be. ³⁷ Dama ba kɛɛ i Nyemɛ Ʒɔɛ Kadasi n nu ka, 'Bu faari m buuri satieyofɔm kun wɔ.' M suse am wɔ lɛɛ, ka, wɔ yo daka ka, mini dɛɛ ti, na i yo yiiwa. Nahɔɛ, deke n bo bu kɛɛ niiri mini ni, i suyo yiiwa." ³⁸ Na ba se i ka, "Ya Mibiɛ, niɛ. Takobe nnyɔ yaa fɛn." Na wɔ se bu ka, "Wɔ se su."

Kabo Yesu jeke tiiri n na i kɔ sereeri Nyemɛ ni

³⁹ Na Yesu afite miɛ n nu, na wɔ kɔ Oliva Buka n su, kabo i nati yo ni, na i susufɔm n asu i su. ⁴⁰ Saɗga bo i kɔ juuri dɔ ni, na wɔ se i susufɔm n ka, "Am sere Nyemɛ, adena má deke be yo am na am wura satie nu." ⁴¹ Dɔ na wɔ yaki bu, na wɔ kɔ mɔ kaan, na wɔ kutu asere Nyemɛ. ⁴² I ɲa, "M Si Nyemɛ, nzen i ti u koroyanu, yi m fite ahin anyumboro n bo i suba m dɔ n nu. Haari ni nyini mmɔɔ, má a yo kabo m koro ni, ama, se kabo a koro ni." ⁴³ Na Nyemɛ mɛɛɛ be atie afite aɗgoro aba asi i ahore. ⁴⁴ Ahoretanda n bo i tuuri i n dɛɛ ti, na wɔ sere Nyemɛ ni anyumboro abuka su, na i aɗuye sukpinkpin asienɗu ka mbunja dɛɛ su.

⁴⁵ I sereeri Nyemɛ n wieeri ni, na wɔ yasu akpiɛ i nyi akɔ i susufɔm n dɔ, i kɔ ɲuuri ka bu wo daafiri su, dama bu ahore asaaki agaya n dɛɛ ti. ⁴⁶ Na wɔ se bu ka, "Nzu ti ye am da daafi a? Am yasu jina na am sere Nyemɛ, adena má deke be yo am na am wura satie nu."

Kabo bu taraari Yesu ni

⁴⁷ Na saɗga bo i toko wo Ʒɔɔɔri n su ni, na jama be aba aju. Yudasi bo i ti i susufɔm buru ni nnyɔm nu kun ni, duuri bu mɔ a, na wɔ kɔ Yesu dɔ ka i kɔ biti i, ⁴⁸ ama, na Yesu abisa i ka, "Yudasi, a biti m ye a ma bu nya mini Adamande Wa n taraabiri a?"

⁴⁹ Saɗga bo i susufɔm bo bu wo i dɔ n ɲuuri sa n bo i suba ni, na ba bisa i ka, "Ya Mibiɛ, ya kpiɛ bu takobe, nzen se?" ⁵⁰ Na bu nu kun akpiɛ ayi sɔɔ be sui, i saa fɔmbɔɔ dɛɛ ni, nyini sɔɔ n ti Nyemɛ sayoowa dɔɗguyofɔm n kɛɛ kpiɛn n akɔɔ. ⁵¹ Ama, na Yesu atien i susufɔm n ɲu ka, "Má am yo sɔ kun." Na wɔ fa i saa akan sɔɔ n sui ni, na wɔ nya laifie. ⁵² Dɔ na Yesu ase Nyemɛ sayoowa dɔɗguyofɔm nkpiɛnkpiɛm ni, ni tintinijinafɔ nkpiɛnkpiɛm ni, ni Yudafɔm nkpiɛnkpiɛm kɛɛ bo bu baari ka bu ba tara i n ka, "M ti awiefɔɔ, ye am fa takobem ni kɔɔmam na am ba tara m a? ⁵³ Cɛɛn n kɛɛ cɛɛn m ni ambɛɛ wo Nyemɛ Sereebiri Awuru n nu a, am atara má m. Ama, kisa ti saɗga bo Nyemɛ ama atin, na am ni Sitana bo i wo awosin nu n kere am yiko a."

Kabo Petoro keteeri ka i si má Yesu ni

⁵⁴ Na ba tara Yesu afa i akɔ awura Nyemɛ sayoowa dɔɗguyofɔm n kɛɛ kpiɛn n dika, na Petoro asu bu su, ama, i woori dede kaan ni bɛɛ wɔ. ⁵⁵ Mine nbem atɔɔ sin gisan n afien, atana abara aye i, na Petoro akɔ abuka bu su. ⁵⁶ I tanaari na sin wein n gɔɔri i ɲu ni, na afani be aɗu i. Na wɔ niɛ i nyunu dika gbirim, na wɔ se bu ka, "Ahin sɔɔ ni mmɔɔ ti i susufɔɔ." ⁵⁷ Ama, na wɔ kete, i ɲa, "Bara, m si má i." ⁵⁸ Nyini sin, wɔ cɛ má, na sɔɔ be gusu aba aɗu i, na wɔ se i ka, "Wɔɔ mmɔɔ ti bu kun wɔ." Ama, na wɔ se i ka, "Wɔɔ, m ti má bu kun." ⁵⁹ Na fa kɔ saɗga su bekun, na sɔɔ kun be ajina su kekereke ase ka, "Nahɔɛ, ahin sɔɔ n ti bu kun wɔ, dama yiri gusu ti Galilifɔɔ."

⁶⁰ Ama, na wɔ se i ka, “Wɔɔ, m si má ahin jɔɔ n bo a sujɔɔ i ni mmɔɔ.” Saɔga bo i toko wo jɔɔɔri n su ni, na akɔnyuma akaba abo. ⁶¹ Na Mibiɛ Yesu n aɔɛ anie Petoro nyunu, na wɔ tenge su kabo Mibiɛ n seeri i ni, i ŋa, “Nyuma, kana akɔnyuma bá bo, a kéte kpe nsan su ka a si má m.” ⁶² Na wɔ fite akɔ asun agaya.

Kabo bu yoori Yesu anzasi na bu boori i barasu ni

⁶³ Na minem bo bu bita Yesu ni, ayo i anzasi, na ba bo i. ⁶⁴ Na ba fa sanvuin acin akata i nyumbaa, na ba bisa i ka, “Wɔɔ Nyeme nɔɔnie kanɔ ni, ŋma bo u a? Kan kere ya.” ⁶⁵ Na ba kpie i nzuko barasu barasu n kere.

Kabo Yudafo tereterefoɔm diiri Yesu jɔɔ barasu ni

⁶⁶ Na ale acin, na Yudafoɔm tereterefoɔm atien bu nɔɔ, Nyeme sayoowa dɔɔɔguyofɔ nkpienkpienm ni, ni Nyeme nɔɔnie kerefoɔm n gusu buka su, na ba fa Yesu aba bu tientienbunɔɔ n nu. ⁶⁷ Na ba se i ka, “Nzen a ti Kristo Tiidefoɔ n a, se ya.” Na wɔ se bu ka, “Nzen m seeri am ka yiri la mini, am dé má, ⁶⁸ na nzen m bisaari am bisaawa, am bó má m nu. ⁶⁹ Ama, fite kisa fa kɔ, mini Adamande Wa ni bá tana Nyeme Yikofɔ n saa fɔmbɔɔ su wɔ.” ⁷⁰ Dɔ na bu kere abisa i ka, “Ŋka wɔɔ ti Nyeme Wa n a?” Na wɔ bɔ bu nu ka, “Kabo am jɔɔɔri ni, i ti sɔ sɔ.” ⁷¹ Na ba se ka, “Ya koro má daanifo be kun. Yere mmɔɔ ni ya tii ati kabo wɔ se ni.”

Kabo bu faari Yesu kɔ jinaari Gomina Pilato nyunu ni

23 Na bu tereterefoɔm n kere bo ba tien bu nɔɔ n ayasu, na ba fa Yesu akɔ ama Gomina Pilato. ² Na ba bo i bu sujaraki i, bu ŋa, “Ya kɔ aɔu ka ahin sɔɔ ni sudaka ya minem ka bu kete gomina ni, na má bu tɔ lampo kaari ma Feme Kpiri Siza, i ŋa ka yiri ni i tii ti Kristo Tiidefoɔ n a, nyini la ka i ti feme wɔ lɛɛ.” ³ Na Gomina Pilato abisa i ka, “Wɔɔ ti Yudafoɔm feme n a?” Na wɔ bɔ i nu ka, “Kabo a jɔɔɔ ni, i ti sɔ sɔ.” ⁴ Dɔ na Gomina Pilato ase Nyeme sayoowa dɔɔɔguyofɔ nkpienkpienm ni, ni jama n kere ka, “Ma ŋu má ŋgasi bo ahin sɔɔ n ado i.” ⁵ Ama, na ba jina kun su, na ba jaraki i, bu ŋa, “I kereewa n ama Yudiya awɔɔɔ n nu minem kere ahore ayasu. I boori i bu Galili awɔɔɔ n nu wɔ, ye kisa wɔ fa aba fen n a.”

Kabo bu faari Yesu kɔ jinaari Feme Herode nyunu ni

⁶ Gomina Pilato tiiri sɔ ni, na wɔ bisa ka, “Sɔɔ n ti Galilifoɔ sɔ?” ⁷ I tiiri ka i fite dɔ ni, na wɔ ma ba fa i akɔ Feme Herode dɔ, dama yiri yo nie nyini awɔɔɔ n su a. Nyini saɔga ni, Feme Herode gusu woori Yerusalem mie kpiri n nu. ⁸ Feme Herode ŋuuri Yesu ni, na wɔ yo i fie akɔ asin su, dama wɔ ti i ŋga aɔɛ, na wɔ koro ka i ŋu i na i yo alekutura sa nbem na i nie. ⁹ Nyini ti, na wɔ bisa Yesu bisaawam beberebe, ama, wɔ bɔ má i nu. ¹⁰ Na Nyeme sayoowa dɔɔɔguyofɔ nkpienkpienm ni, ni Nyeme nɔɔnie kerefoɔm n afite ajina sujaraki i ni anyumboro su. ¹¹ Na Feme Herode ni i sojam n ayo Yesu anzasi, na ba bu i ŋgbɛɛn, na ba fa tanlɛɛ nyunyumi awura i, na ba fa i akpie i nyi akɔ Gomina Pilato dɔ. ¹² Nyini saɔga ni, Feme Herode ni Gomina Pilato yo kɔɔ bu benggu wɔ, ama, nyini cɛɛn n gbingbin na ba kaaki danfom.

Kabo Gomina Pilato maari nɔɔ ka bu kun Yesu ni

¹³ Na Gomina Pilato afere Nyeme sayoowa dɔɔɔguyofɔ nkpienkpienm ni, ni Yudafoɔm tereterefoɔm ni, ni minem ni, ¹⁴ na wɔ se bu ka, “Am faari ahin sɔɔ n baari m dɔ, na am ase ka i sukere minem na bu kete gomina n wɔ. Mini ni m tii anie jɔɔɔ n nu am nyunu fen, ama, ma ŋu má ŋgasi bo wɔ do i. ¹⁵ Feme Herode mmɔɔ ni i tii aɔu má i ŋgasi be, nyini dɛɛ ti ye wɔ kaaki i aba ama ya n a. Nahɔɔɔ, ahin sɔɔ n ado má ŋgasi be bo bu kun i. ¹⁶ Nyini ti, m má bu fin i ŋgbere na m yáki i na i kɔ.” [¹⁷ Afo kere afo, Butara cɛɛnkpiri n nya ba juuri ni, wɔ yo daka ka Gomina Pilato yi dansaraka n kun ji.] ¹⁸ Ama, na jama n kere atien kungerekun ase ka, “Yi ahin sɔɔ ni ŋgɔɔ, na a yi Barabasi ma ya.” ¹⁹ Yiri Barabasi ni i benggu ketemafo nbem yo kpieɛri jɔɔɔ, Yerusalem mie kpiri n nu, na ba di aluwa na ba kun mine. Nyini ti ye bu taraari i dansaraka n a.

²⁰ Gomina Pilato koroori ka i yaki Yesu nu ji n dɛɛ ti, na wɔ kaaki ajɔɔ jama n dɔ bekun. ²¹ Ama, na bu sutientien suse ka, “Kpama i baka jaanu n su na i wu. Kpama i.” ²² Na wɔ kaaki ase bu kpe nsan su ka, “Ye nzu satie ye

wɔ yo i a? Mini aɲu má satie be bo wɔ yo i na bu kun i. M má bu fin i ɲgbere wɔ, na m yáki i na i kɔ." ²³ Ama, na ba kaaki atien kpa amie i ka i kpama Yesu baka jaanu n su. Na bu nanmie yoowa agaya n akunma Gomina Pilato. ²⁴ Na wɔ ma nɔɔ ka bu yo Yesu kabo minem koro ni. ²⁵ Na wɔ yi sɔɔ n bo minem n koroori i n aji, yiri bo i kpiniiri jɔre na i kuunri minem na bu nyiiri i dansaraka ni. Ama, Yesu yiri, na wɔ ma bu nɔɔ ka bu kun i, kabo Yudaɔm koro ni.

Kabo bu kpamaari Yesu baka jaanu n su ni

²⁶ Na sojam n afa Yesu afite, na saɲga bo bu wo kɔ su ni, na bu ni bie be aye, bu fere i ka Simon, i ti Sireneɔɔ. I fite aheme suba mie kunnu, na sojam n amie i ka i sɔ baka jaanu n su Yesu su. ²⁷ Na jama beberebe asu i su, bu nbem ti nbaram wɔ, na bu susun, na bu sukoko, i deɛ ti. ²⁸ Na Yesu ace anie bu, na wɔ se bu ka, "Yerusalem nbaram, má am sun mini deɛ ti, ama, am sun amberɛ ni am nbaam deɛ ti. ²⁹ Am ti fen, saɲga ni suba bo minem bá se ka, 'Terefie wo ɲɔɔkam n dɔ, ni bo bu nya wu má nbaam ni, ni bo nbaam nya nu má bu nyufini ni.' ³⁰ Nyini saɲga n ye minem sé ka,

'Nzen má bukam bereki ɔɔ ya ɲu,
na kperem kata ya ɲu,
má i ti ye.'

³¹ Nzen bu faari baka mɔne wuraari sin nu na i jeeri, ye baka wuruuwa yiri yó se wɔ lɛɛ?"

³² Na ba fa satieyofɔ nnyɔ nbem gusu akɔ ka bu kɔ kun bu ni Yesu kere. ³³ Saɲga bo bu kɔ juuri dika be bo bu fere i ka Tereawa woobiri ni, na ba kpama Yesu baka jaanu n su, na ba ye i su ajina. Na ba kpama satieyofɔ nnyɔ nbem baka jaanu n su adodo i, bu kpamaari kun i saa fɔmbɔɔ su wɔ, na ba kpama kun n gusu i saa bie su.

³⁴ Na Yesu ase ka, "M Si Nyeme, fa bu satie ce bu, dama bu si má sa n bo bu suyo i ni." Na ba tu mbaa na bu si kabo bu kpaaki i suturam nu. ³⁵ Na minem n ajina dɔ sunie i, na Yudaɔm teretereɔm mmɔɔ ayo i anzasi. Bu ɲa, "I ɲa i koro de minem tii ji. Nzen yiri ti Kristo Tiideɔ n bo Nyeme ayi i ni, ma i de i ɲu tii ji." ³⁶ Na sojam n gusu ayo i anzasi, na ba fa nzan gagaraki be ama i ka i nu, ³⁷ na ba se ka, "Nzen wɔɔ ti Yudaɔm Feme n a, de u tii ji."

³⁸ Na ba kere kereɛwa be abo akpama i baka jaanu n tii su, kereɛwa n la ka, "Yudaɔm Feme n lɛɛ."

³⁹ Na satieyofɔ nnyɔm bo bu saɲga kpamaari bu ni Yesu ni, bu nu kun atɔ i ɲu ni nzuko, i ɲa, "Má wɔɔ ti Kristo Tiideɔ n a? De u tii ji na a de yere gusu ji." ⁴⁰ Ama, na nyinga n ajaraki i, i ɲa, "A soro má Nyeme wɔ? M ɲa ya deɛ suicin ni i deɛ n kere ti kun wɔ. ⁴¹ Ya deɛ suicin n yiri, i ti deke bo ya de i wɔ, dama kabo i ti ye ni ka bu yo ya lɛɛ, ama, yiri ado má ɲgasi be." ⁴² Na wɔ kaaki ase ka, "Yesu, a ba baari ni u femeya ni, tenge m su." ⁴³ Na Yesu ase i ka, "Nahɔre ye m suse u n a, nyuma deɛ ceen n nu, a bá wo m dɔ alezanda nu."

Kabo Yesu wuuri ni

^{44,45} Na fa kɔ wiesu kerefi buru ni nnyɔ saɲga, wie n afite má na awosin akata asien n kere su haari naasɔ kerefi nsan, na tani bambaka n bo bu fa kanda kpaakiiri sɔɔ Casi n bo i wo Nyeme Sereebiri Awuru n nu n ati nu nnyɔ, i afien. ⁴⁶ Na Yesu abo awie kpa, i ɲa, "M Si Nyeme, ma fa m ɲu awura u saa nu." I seeri sɔ wieeri n na wɔ yo Nyeme deɛ. ⁴⁷ Saɲga bo soja kpien ɲuuri sa n bo wɔ yo sɔ ni, na wɔ kansi Nyeme, na wɔ se ka, "Nahɔre su, ahin sɔɔ n tiiri sɔɔ fofoe wɔ." ⁴⁸ Na minem kere bo ba tien bu nɔɔ jina wo i nie su ni, saɲga bo bu ɲuuri sa n bo wɔ yo n sɔ ni, na bu kere afa bu saa ataka i benggu nu, na ba kpie bu nyi akɔ awuru. ⁴⁹ Na Yesu danfom n kere, ni nbaram bo bu suuri i su fiteeri Galili awɔre n nu ni, ajina dede kaan sunie sam n kere bo bu yoori ni.

Kabo bu yoori Yesu sutura barasu ni

⁵⁰ Sɔɔ be woori bere, bu fere i ka Yosefu, i ti Yudaɔm teretereɔm nu kun wɔ, na i ti sɔɔ kpa, na i yo sa bo i kɔ atin su Nyeme dɔ. ⁵¹ Wɔ soro má su ni sunsunni n bo i bengum faari i na bu yoori Yesu barasu ni. I fite mie kpiri n bo bu fere i ka Aramatiya na i wo Yudiya awɔre nu n wɔ, na i deɛ la ka, i ɲminda wɔ, fa kɔ saɲga bo Nyeme Feme bá nie i minem su. ⁵² Na wɔ kɔ Gomina Pilato dɔ, na wɔ kɔ asere i ka i fa Yesu ɲunie n ma i. ⁵³ Na wɔ kɔ ayi fuin ni baka jaanu n su, na wɔ fa nzee n apɔɔndi i. Na wɔ kɔ afa i awura yabuɛ buɛ bo ba lokoti i ayo i fanɲunma

n nu na ba nya ase má sɔɔ be nu ni, na wɔ fa i ase nu. ⁵⁴ Nyini cɛɛn n tiiri Njumiyi cɛɛn n kpokpo cɛɛn wɔ, i naasɔ, wɔ ka kaan na bu di Njumiyi cɛɛn ni.

⁵⁵ Nbaram bo bu suuri Yesu su fiteeri Galili awɔre n nu ni, bere suuri Yosefu su, na ba kɔ anju yabue buɛ faŋkunma ni, ni kabo bu seeri fuin n barasu.

⁵⁶ Na ba kpie bu nyi akɔ awuru ka bu kɔ kpa bu ŋu ni ŋuin nvanvanim ni tulaaleɛm. Na alecin Njumiyi cɛɛn ni, na ba yi bu ŋumi kabo Nyeme maari Moyisi nɔɔ ka bu yo ni.

Kabo Yesu tengeeri i yiwee n nu ni

24 Na alecin, Yudafɔm bakue n bumboori, mɔne cɛɛn ŋgarama fuun, na nbaram n afa tulaaleɛ nvanvani bo ba kpini ase ni, na ba fa akɔ yabue buɛ faŋkunma n su. ² Bu kɔ juuri dɔ n na ba ŋu ka yabue bambaka n akundu ayaki faŋkunma n anɔ ni. ³ Ama, bu wuraari faŋkunma n nu ni, ba ŋu má Mibiɛ Yesu ŋunie ni, ⁴ na ba miɛ aka ajina gbirim, kpenɔga na ba ŋu ka nbiesɔm nnyɔ jina, bu wura sutura fofoe papasi. ⁵ Na sere ati nbaram n agaya, na ba biri bu tii haari asiɛngɔ, na minɛm n abisa bu ka, "Nzu ti ye am sunienie fuinm nu na am ŋu sɔɔ bo i la ŋgɔ a?" ⁶ I wo má fɛn. Wɔ tenge i yiwee n nu. Am tenge su kabo i yo seeri am ni, saŋga bo i yo wo Galili awɔre n nu ni, ⁷ i ŋa, 'Wɔ yo daka ka bu bá fa mini Adamande Wa n wura satieyofɔm saa nu, na bu kpáma m ba-ka jaanu n su, ama, na lesan cɛɛn na m tɛnɔge m yiwee n nu.'" ⁸ Dɔ na ba tenge Yesu nɔanie bo i yo seeri bu n su, ⁹ na ba fite faŋkunma n nu, na ba kpie bu nyi akɔ akan sam n kere bo ba ŋu i ni, akere i susufɔ buru ni kunm ni, ni nyiŋgam kere. ¹⁰ Nbaram ni la Mariya bo i fite Magadala miɛ n nu ni, ni Yowana, ni Yakobo dɛɛ ni Mariya, ni bu beŋgu nbara nbem, bere kaanri nyini sam n kere kereeri i jaramasam n a. ¹¹ Ama, bu tiiri jɔre n bo nbaram kan kereeri bu ni, bu sunsuunri ka i ti jɔre ŋgbɛɛn wɔ, ba yo má yarada. ¹² Ama, na Petoro ayasu aŋmati akɔ faŋkunma n nu, i kɔ juuri n na wɔ kasi anie faŋkunma n nu, wɔ ŋu má pui, má ka nzee n ŋgumi da. Na wɔ kpie i nyi aba awuru, na wɔ birisi fa kɔ sa n bo wɔ yo n su.

Kabo Yesu faari i ŋu kereeri i susufɔ nnyɔm barasu ni

¹³ Nyini cɛɛn ni, na Yesu susufɔ nnyɔ nbem sukɔ miɛ kaan be bo bu fere i ka Emɔsi n su, i ni Yerusalem miɛ kpiri n waari má agaya. ¹⁴ Bu wo kɔ su ni, na bu subo anzama fa kɔ sa n kere bo wɔ yo n su. ¹⁵ Bu nati wo nyini anzama n bo su ni akuruwa ni, na Yesu ni i tii aba atu bu atin nu, ¹⁶ na ba ŋu i, ama, ba koro asi má ka yiri lɛɛ. ¹⁷ Na wɔ bisa bu ka, "Am wo natiiri n su atin n nu ni, am boori nzu anzama n a?" Na ba ka ajina gbirim ni ahore-saaki. ¹⁸ Na bu nu kun be bo bu fere i ka Kelɔpasi n abɔ i nu ka, "I yo se ye wɔfɔm kere bo bu wo Yerusalem miɛ kpiri n nu n si sam bo ba yo nyini lennyɔ n nu bere, ye wɔɔ ŋgumi si má?" ¹⁹ Na wɔ bisa bu ka, "Nzu sam?" Na ba bɔ i nu ka, "Yesu Nazaretifɔ n jɔre. I yo tiiri Nyeme nɔanie kanfɔ bo i la yiko wɔ, fa kɔ i alekutura sam ni i kereewam su, na i sayoowam sun Nyeme ni minɛm n kere nu. ²⁰ Na Nyeme sayoowa dɔŋguyofɔ nkpienkpienm ni tere-terefɔm n ama ba di i jɔre ka bu kun i, na ba kpama i baka jaanu n su. ²¹ Ama, yere yo laari tama ka yiri ye wɔ ba ka i bá de Yisarelifɔm tii ji a. Deke bo i buka nyinim kere su n la ka, nyini sam kere yoori, i nyuma lesan lɛɛ. ²² Haari ni nyini n mmɔɔ, ya nbaram nbem ba kaanri alekutura jɔre be kereeri ya. Bu kɔri yabue buɛ faŋkunma n nu wɔ ŋgarama fuun, ²³ ama, ba ŋu má fuin n dɔ. Bu kpieeri bu nyi ba juuri ni, na ba se ya ka, bu kɔ ŋuuri Nyeme mɛreɛkem ka alɛɛ nu wɔ, faŋkunma n nu, na ba se bu ka i la ŋgɔ. ²⁴ Na ya nu nbem gusu akɔ faŋkunma n nu, bu kɔ ŋuuri deke n kere sɔɔ, kabo nbaram seeri ni, ama, ba ŋu má yiri."

²⁵ Na Yesu ase bu ka, "Ambere, ŋgɔnle akpie am su wɔ, nzen se, ye dada kere am nya yo má yarada, fa kɔ jɔre n kere bo Nyeme nɔanie kanfɔm jɔjɔri n su? ²⁶ Am si má ka wɔ yo daka ka Kristo Tiidefɔ n di nyini wahara n kere ka, na Nyeme wura i kpiri?" ²⁷ I seeri sɔ n na wɔ kan i ŋusu jɔre akere bu, kabo ba kere i Nyeme jɔre Kadasi n kere nu ni, i boori i bu ni Moyisi dɛɛ kereewam wɔ, na wɔ nya akan kabo Nyeme nɔanie kanfɔm kere kereeri ni.

²⁸ Bu ba kɔ suju miɛ n bo bu sukɔ su ni, na Yesu ayo ka yiri susin kɔ mɔ, ²⁹ ama, na ba sere i ni anyumboro, na ba se i ka, "Ba yo ya wɔfɔ. Wie atɔ, ale susan lɛɛ." Nyini ti, na wɔ wura awuru n nu ka i da bu dɔ. ³⁰ Saŋga bo i tanaari na bu kere di diire n ni, na wɔ fa kpɔɔ, na wɔ da Nyeme asi, na wɔ bubu i nu afa ama bu. ³¹ Dɔ na bu

nyunu ateke i ɲu, na ba si i, kpenɲa na wɔ mini ayaki bu. ³² Na ba se bu benɲu ka, “Sanɲa bo i jɔɲɔri ya dɔ atin n nu na i kaanri Nyeme Jɔre Kadasi n bu kereeri ya ni, i maari ya ahoreɲɔ kɔ sin su wɔ, má sɔ?”

³³ Na ba kaba ayasu bere akpie bu nyi ako Yerusalem mie kpiri n nu, na ba kɔ aɲu ka i susufɔ buru ni kunm ni, ni nyingam n atien bu kɔ, ³⁴ bu suse ka, “Ya Mibie n atenɲe nahɔre su. Wɔ yi i ɲu akere Simon.” ³⁵ Na susufɔ nnyɔm n akan sa n bo i yoori atin n nu dɔ ni, ni kabo bu siiri ka yiri ni, sanɲa bo i bubuuri kɔkɔ n nu maari bu ni.

Kabo Yesu yiiri i ɲu kereeri i susufɔm ni

³⁶ Sanɲa bo susufɔ nnyɔm n wo jɔre n kan su sɔ ni, na Yesu ni i tii akaba aba ajina bu afien, na wɔ se bu ka, “Nyeme ma am ahoreda.” ³⁷ Na sere ati bu agaya, dama bu sunsun ka ɲumi ye ba ɲu i a. ³⁸ Na wɔ bisa bu ka, “Nzu deke mie am a? Nzu ti ye am yo sika? ³⁹ Am nie m saam ni m jaam, mini ni m tii lee. Am fa am saa kan m na am nie, ɲumi la má aɲuniembaa ni buwem kabo am ɲu ka m la i ni.” ⁴⁰ I seeri sɔ wieeri n na wɔ fa i saam ni i jaam deke bo bu boori i bulaari n afa akere bu. ⁴¹ I yoori bu alekutura na bu ahore jɔ kɔ siinri su ni, haari ni nyini n kere, ba koro ayo má yarada. Dɔ na wɔ bisa bu ka, “Am la diire be fen bo am di?” ⁴² Na ba fa jombaa n bo ba tun i n be ama i, ⁴³ na wɔ de akpese bu nyumbaa nu bere.

⁴⁴ Na wɔ se bu ka, “Ahin nɔaniem bo m yo jɔɲɔri bu sanɲa bo m toko wo am dɔ n lee, ka, wɔ yo daka ka m ɲusu jɔre kere yo yiiwa, kabo ba kere i Nyeme nɔanie kpamaawa n bo i fa maari Moyisi dee kadasi n nu, ni Nyeme nɔanie kanfɔm dee n nu, ni kansu jue kereewam n nu ni.” ⁴⁵ Na wɔ teke bu nyi na bu si Nyeme Jɔre Kadasi n bu, ⁴⁶ na wɔ se bu ka, “Kabo ba kere i Nyeme Jɔre Kadasi n nu n lee, ka, Kristo Tiidefɔ ni bá di wahara, na bu kún i, na lesan cɛen na i tɛnɲe i yiwee n nu. ⁴⁷ Bu bó i bu Yerusalem mie kpiri n nu wɔ, na bu kán labari kpa i jɔre i duma nu kere daanfie kere, ka, bu kaaki bu wo na Nyeme fá bu satie ce bu. ⁴⁸ Ambere dí nyini sam daani a. ⁴⁹ Am ti fen, mini bá sunma aceeri n bo m Si Nyeme seeri ka i fá ma am, na i bá wura am ɲu n a. Ama, ambere ɲmínda mie n kunnu fen, haari sanɲa bo yiko ni bá fite aɲgoro ba wura am ɲu.”

Kabo Nyeme ma Yesu fun kɔri aɲgoro barasu ni

⁵⁰ Na wɔ fa bu afite mie n kunnu ako aju Betani mie n aheme, dɔ na wɔ ye i saa su na wɔ yo kisi aɲɔ bu ɲu. ⁵¹ I wo bu kisi n yo su sɔ ni, na wɔ yaki bu, na Nyeme ama wɔ fun ako aɲgoro. ⁵² Na ba kutu asu i, na ba kpie bu nyi ako Yerusalem mie kpiri n nu ni ahoreɲɔ bambaka. ⁵³ Na ba kɔ awo Nyeme Sereebiri Awuru n nu sukansi Nyeme sanɲa kere.

YOHANE

Yesu ti Nɔ́anié n bo i ma ɲɔ́ɔ n a

¹ Kana Nyeme ba yi durunya ni, be woori bere bo bu fere i ka Nɔ́anié. I ni Nyeme woori bere a. Yiri Nɔ́anié ni ti Nyeme a. ² Fite i bumboori n kere, yiri ni Nyeme wo bere a. ³ Na Nyeme ama Nɔ́anié n ayi deke n kere. Deke be wo má bere bo wɔ yi má i. ⁴ ɲɔ́ɔ fite yiri Nɔ́anié ni dɔ a. Nyini ɲɔ́ɔ ni fa wein ba tekeeri adamande nyi a. ⁵ Na wein n aje awosin nu, na awosin n akoro akunma má wein ni.

⁶ Nyeme yo sunmaari sɔ́ɔ be, bu fere i ka Yohane. ⁷ I baari ka i ba di nyini wein n daani wɔ, na i kan i jɔ́re kere minem, adena sɔ́ɔ kere bo i tiiri kabo i kan ni, na bu daari nyini wein n ɲu. ⁸ Yohane n mmɔ́ɔ ni i tii yo ti má wein ni, ama, i baari ka i ba di wein n daani wɔ. ⁹ Nyini wein ni ti wein nahɔ́re su n a, bo wɔ ba durunya n nu, na i teke adamande kere nyi.

¹⁰ Yiri n bo bu fere i ka Nɔ́anié n yo woori durunya n nu wɔ, Nyeme faari yiri yiiri durunya n a, haari ni nyini n kere mmɔ́ɔ, durunya n nufɔ́m asi má i. ¹¹ Na wɔ ba i tieɲgu dɛe asien n su minem dɔ, na ba kete ka bu de má i. ¹² Ama, na minem kere bo bu deer i, na bu daari i ɲu ni, na wɔ ma bu atin ka bu kaaki Nyeme nbaam. ¹³ Bu Nyeme nbaa kaakiiwam n ti má ka bu wu bu ni adamande mbunja a, nzen má nyini, i ti má ka biɛsɔ́ ni bara saɲga a ye bu wu bu a, ama, Nyeme ni i tii, ti bu Si a.

¹⁴ Na yiri Nɔ́anié n akaaki adamande aba awo ya dɔ. Ahɔ́ɔma ni nahɔ́re wo i dɔ beberebe. Ya ɲu i jirima woowa ni, nyini jirima woowa n ye Nyeme afa ama i Wa kun n kpein n a.

¹⁵ Yohane diiri i daani kereeri minem, na wɔ tien ase ka, "Nyini sɔ́ɔ n bo m yo seeri am ka i wo m sin suba na i tara m fieo n lɛɛ, dama kana bu ba wuuri m ni, yiri wo bere wɔ."

¹⁶ I ahɔ́ɔma beberebe n dɛe ti, ye ya di i ahɔ́ɔma, na ya toko di i buka su. ¹⁷ Nyeme yo faari i nɔ́anié kpamaawa ni maari Moyisi ka i fa kere Yisarelifɔ́m, ama, Yesu Kristo aba ka i ba kere ya kabo Nyeme ahɔ́ɔma n ni i nahɔ́re n ti barasu wɔ. ¹⁸ Be nya ɲu má Nyeme, má ka i Wa kun n kpein n bo i ni i Si Nyeme n ti kun ni, na i wo Nyeme dɔ ni, yiri ye wɔ kere ya kabo Nyeme ti a.

Yohane Nyeme Nzue Biɛɔ́ n daani diiwa ni

¹⁹ Ahin ti daani diiwa n bo Yohane yo diiri i, saɲga bo Yudafɔ́m nkpienkpienm n bo bu wo Yerusalem miɛ kpiri n nu n sunmaari Nyeme sayoowa dɔɲguyofɔ́m ni bu bukafɔ́m ka bu kɔ bisa Yohane ka, "Wɔ́ɔ la ɲma a?"

²⁰ Yohane afie má bu jɔ́re be su, na wɔ kan i kere kpain akere bu. I ɲa, "Má mini ti Kristo ni, Tiidefɔ́ n bo Nyeme ɲa i súnma i n a." ²¹ Na ba bisa i bekun ka, "Ye wɔ́ɔ la ɲma a? Wɔ́ɔ ti Nyeme nɔ́anié kanfɔ́ Eliya n a?" Na wɔ se bu ka, "Má yiri la mini." Na ba kaaki abisa i ka, "Wɔ́ɔ ti Nyeme nɔ́anié kanfɔ́ n a?" I ɲa, "Ai." ²² Na ba sa su abisa i ka, "Ye wɔ́ɔ la ɲma a? Ma ya nɔ́anié na ya kɔ se bo bu sunmaari ya ni. Wɔ́ɔ ɲa, wɔ́ɔ la ɲma tenle su a?" ²³ Na wɔ se bu ka, "Sɔ́ɔ n bo Nyeme nɔ́anié kanfɔ́ Esaya yo kereeri i jɔ́re ka i bá subo ndoori boro kpantain nu n ka, 'Am yo Mibié n atin n dɔɲgu.'" Yiri la mini."

²⁴ Minem bo bu bisaari Yohane bisaawa ni, Farasifɔ́m bo bu ti Yudafɔ́m asese be ni sunmaari bu a. ²⁵ Na ba kaaki abisa i ka, "A ɲa a ti má Kristo Tiidefɔ́ ni, a kaaki ti má Eliya, na a kaaki ti má Nyeme nɔ́anié kanfɔ́ n ni, ye nzu ti ye a biɛ minem Nyeme nzue a?" ²⁶ Na wɔ kɔ bu nu ka, "Mini biɛ minem Nyeme nzue wɔ. Ama, sɔ́ɔ be wo am nu fen bo ambere si má i. ²⁷ I wo m sin suba, m ti kaan ni bo m dodo i mmɔ́ɔ." ²⁸ Ahin sa n kere yo yoori miɛ

n bo bu fere i ka Betani n nu wɔ, i wo Yodan kunma n wiε afiiri, deke bo Yohane yo biεeri minem Nyeme nzue n wɔ.

Kabo Yohane ŋa Yesu ti Nyeme bɔmbaa ni

²⁹ Alecin fɔfɔre na Yohane aŋu ka Yesu suba i dɔ, na wɔ se ka, "Am niε, Nyeme bɔmbaa n bo wɔ ba ka i ba yi durunya n nufɔm satie n lεε. ³⁰ Yiri, ye m yo seeri am ka sɔnɔ n bo i wo m sin suba na i tara m fieo n lεε, dama i yo woori bere wɔ ka, ye bu wuuri m a, yiri lεε. ³¹ Mini mmɔɔ ni m tii yo si má i, m dεε la ka m biε minem Nyeme nzue wɔ, adena amberε Yisarelifɔm si i." ³² Na Yohane adi daani ase minem ka, "Ma ŋu ka Nyeme Awiewie Casi n afite aŋgoro ajura ka tiiwa dεε su aba atana i ŋu, na wɔ wo i dɔ. ³³ Mini mmɔɔ ni m tii yo si má i, ama, Nyeme bo i sunmaari m ka m ba biε minε Nyeme nzue ni, yiri seeri m ka, 'A bá ŋu ka m Awiewie ni júra ba tana sɔnɔ be ŋu, na i wó i dɔ, yiri má m Awiewie Casi n ba wura minem ŋu a.' ³⁴ Ma ŋu i sɔ ye m sudi daani kere minε a, ka yiri ti Nyeme Wa n nahɔre su a."

Minε n bo bu du mɔ yoori Yesu susufɔm ni

³⁵ Na alecin fɔfɔre bekun na Yohane ni i susufɔm ni nnyɔ jina. ³⁶ Na wɔ niε aŋu ka Yesu wo natiiri su susin, na wɔ se ka, "Am niε, Nyeme Bɔmbaa n lεε." ³⁷ I susufɔ nnyɔm n tiiri sɔ n na ba kɔ asu Yesu su. ³⁸ Na Yesu akaaki anie aŋu ka bu susu i su, na wɔ bisa bu ka, "Am koro nzu wɔ?" Na ba bisa i ka, "Rabi, a da ni wɔ?" Rabi bu la ka, ya Kerefɔ. ³⁹ Na wɔ se bu ka, "Am bra na am ba niε." Nyini saŋga ni, naasɔ kerefi nna abo, na ba su i su, na ba kɔ aŋu deke bo i wo ni. Na ba ka i dɔ nyini cεen ni. ⁴⁰ Nyini minε n nnyɔm n bo bu yo tiiri kabo Yohane seeri n na bu suuri Yesu su ni, bu nu kun ye bu fere i ka Andere n a, bo i gɔɔ la Simon Petoro ni. ⁴¹ Nyini sin na Andere akɔ aŋu i gɔɔ Simon, na wɔ se i ka, "Ya ŋu Mesaya ni." Mesaya bu la ka Kristo, Tiidefɔ n bo Nyeme ase ka i súnma i ni. ⁴² Na wɔ fa i aba Yesu dɔ. Na Yesu anie i nyunu, na wɔ se i ka, "Bu fere u ka Simon wɔ, wɔɔ ti Yohane wa n a, ama, bu bá fere u ka Kefasi." I bu la ka yabue, i ni Petoro kere ti duma kun wɔ.

Kabo Yesu fereeri Filipu ni Natanieli ka bu su i su ni

⁴³ Alecin fɔfɔre na Yesu ayasu ka i kɔ Galili dεε awɔre n nu. Na wɔ kɔ aŋu sɔnɔ be bo bu fere i ka Filipu ni, na wɔ se i ka, "Ba su m su." ⁴⁴ Filipu bɔsu la miε be bo bu fere i ka Besayida n wɔ. I ni Andere ni Petoro kere fite miε kun su wɔ. ⁴⁵ Na Filipu gusu akɔ aŋu sɔnɔ be bo bu fere i ka Natanieli, na wɔ se i ka, "Ya ŋu sɔnɔ n bo Moyisi yo kereeri i jɔre Nyeme nɔanie kpamaawa kadasi n nu ni, na Nyeme nɔanie kanfɔm gusu yo kereeri i jɔre bu dεε kadasi n nu ni. Yiri la Yesu n bo i fite Nazareti ni, na i si la sɔnɔ be bo bu fere i ka Yosefu ni." ⁴⁶ Na Natanieli abisa i ka, "Deke kpa koro fite Nazareti dεε miε n gusu nu?" Na Filipu ase i ka, "Bra na a ba niε." ⁴⁷ Nyini saŋga na Yesu aŋu ka Natanieli suba i dɔ, na wɔ se ka, "Ahin sɔnɔ n ti Yisarelifɔ baa a nahɔre su, bo sa be wo má i ŋu." ⁴⁸ Na Natanieli abisa i ka, "A yo se siiri m a?" Na Yesu abɔ i nu ka, "M ŋuuri u saŋga bo a toko tana damba baka n bu n wɔ, nyini sin ye Filipu fereeri u n a." ⁴⁹ Na Natanieli ase i ka, "Ya Kerefɔ, wɔɔ ti Nyeme Wa n a, nahɔre su. Wɔɔ ti Yisarelifɔm Feme n a." ⁵⁰ Na Yesu ase i ka, "Bo ma se u ka m ŋuuri u damba baka n bu n ti ye a yo m yarada, nzen se? A bá ŋu alekutura sam bo bu tara sɔ. ⁵¹ Nahɔre ye m suse am a. Am bá ŋu kabo aŋgoro bá teke na Nyeme merεkem bá sufun kɔ aŋgoro, na bu bá sujura ba mini Adamande Wa n dɔ."

Kabo Yesu kɔɔri konyaya be Kana miε kpiri n nu ni

2 Nyini sin, i lesan cεen na konyaya be awo Kana, miε kpiri n bo i wo Galili awɔre n nu ni. Na Yesu ni gusu akɔ konyaya n nu. ² Na ba fere Yesu ni i susufɔm n ka bu gusu ba di konyaya n be. ³ Saŋga bo konyayafɔm nzan n ba kpiεeri bu su ni, na Yesu ni aba ase i ka, "Bu nzan n awie." ⁴ Na Yesu abɔ i nu ka, "M ni, ye a ŋa m yo se wɔ? M saŋga nya ju má." ⁵ Na i ni ase awurunbaam n ka, "Am yo deke kere bo i se am."

⁶ Nyini dika n nu, yabue cuŋgu nsen jina bere, bo i kun kun kere koro de nzue gaŋga nnu wara nsen. Yudafɔm la bu yoowa be, bu fa nyini cuŋgum n nu nzue ni, ye bu bita ŋmisi bu fin a. ⁷ Na Yesu ase awurunbaam n ka, "Am sa nzue gɔ cuŋgum n nu na bu yi." Na ba gɔ i kere nzue na ba yi. ⁸ Na Yesu akaaki ase bu ka, "Kisa am sa be

ƙo ma konyafan danfo ni." Na ba sa be aƙo ama i. ⁹ Bu sa ƙo maari i ni, na nzue n akaaki nzan. Na wɔ fa akan i nƙƙ. Wɔ si mǎ deke bo nyini nzan n fite. Ama, awurunbaam bo bu saari nzue ni, berɛ si deke bo i fite. Na wɔ fere konyafan ni, ¹⁰ ase i ka, "Ɗɔƙo kere nya ŋa bu ma nzan, bu du mɔ fa nzan fiefie n ma jama n a ka, na ba nya aba anu abo ni, na bu nya fa bo i yo mǎ fie n ma bu, ama, wɔƙo, a fa bo i yo fie n aka sin a." ¹¹ Kabo Yesu maari nzue kaaki nzan ni, nyini tiiri i ciciri su deɛ alekutura sa. I yoori nyini sa n Kana, bo i wo Galili awɔre n nu n wɔ, na i kere kabo i la yiko n bo i fite Nyeme dɔ, na i susufɔm n ayo i yarada.

¹² Nyini sin, na i ni i ni, ni i niemam, ni i susufɔm n aƙo mie kpiri n bo bu fere i ka Kapenam, na ba ƙo ayo lennyo dɔ.

Kabo Yesu fɔnri watafɔm fiteeri Nyeme Sereebiri Awuru n nu ni

¹³ Wɔ ka kaan na Yudaƙɔm di bu cɛenkpiri n bo bu fere i ka Butara cɛenkpiri ni. Na Yesu aƙo Yerusalem mie kpiri n nu. ¹⁴ Na wɔ ƙo awura Nyeme Sereebiri Awuru n nu aŋu ka mine wo dɔ sutɔ naanim, ni nbɔɛm, ni bum-buku tiiwam, na ŋwaa kaakifɔm gusu tana dɔ. ¹⁵ Na wɔ fa nyama aŋu i ka ŋgbere deɛ su, na wɔ fa afɔn ayi nbɔɛm n ni naanim n kere afite Nyeme Sereebiri Awuru n nu. Na wɔ sandi ŋwaa kaakifɔm ŋwaa n kere abutu, na wɔ nya akaaki bu teebirim kere alanlɔŋa. ¹⁶ Na wɔ se minem bo bu tɔ bumbuku tiiwam n ka, "Am fa am bum-bukum n fite fen. Mǎ am se ka am fa m Si Nyeme Sereebiri Awuru n yo go kun."

¹⁷ Na i susufɔm n aba atenge su ka ba kere i Nyeme Jɔre Kadasi n nu ka, "M Nyeme Feme, m nyunu aboro u awuru n jɔre su, nyini kún m a." ¹⁸ Na Yudaƙɔm nkpienm abisa i ka, "A yó nzu alekutura sa bo i kere ya ka a la atin bo a yo sɔ a?" ¹⁹ Na Yesu ase bu ka, "Am bo fufu ahin Nyeme Sereebiri Awuru ni, na lesan afien m káaki ta i bekun." ²⁰ Na ba se i ka, "Aƙo aburana ni nsen ye bu fa taari ahin Nyeme Sereebiri Awuru n a. I yo se ye wɔƙo ba se ka a káaki ta i lesan afien a?" ²¹ I yo kaanri sɔ ni, i faari i ŋuniɛmbaa ni fa sunsun Nyeme Sereebiri Awuru n a. ²² Na saŋga bo i ba wu tengeeri i yiwee n nu ni, na i susufɔm n atenge su ka i yo seeri sɔ, na ba de nɔaniɛ n bo ba kere i Nyeme Jɔre Kadasi n nu ni, na ba yo Yesu jɔƙɔwa n yarada.

Yesu si kabo adamande woowa ti barasu

²³ Saŋga bo i wo Yerusalem na bu sudi Butara cɛenkpiri ni, i yoori alekutura sam, na mine dɔŋgu aŋu i, na ba yo i yarada. ²⁴ Ama, yiri afa mǎ i ŋu agɔ mǎ bu ŋu, dama i si kabo adamande woowa ti. ²⁵ Mǎ pui ti, yiri mmɔɔ ni i tii si kabo adamande ahore su ti barasu, mǎ be se i a.

Kabo Yesu kaanri Nyeme jɔre kereeri Nikodemo ni

3 ¹⁻² Cɛen be ƙɔŋgue sɔ ɔ, na Yudaƙɔm kpian be aba Yesu dɔ, bu fere i ka Nikodemo. I ti Farasifɔm ni kun be wɔ. Na wɔ se Yesu ka, "Ya Kereƙo, ya si ka a ti kereƙo n bo a fite Nyeme dɔ ɔ, dama be koro yo mǎ alekutura sa bo a yo bu ni, mǎ ka Nyeme wo i mi dɔ." ³ Na Yesu ase i ka, "Nahɔre ye m suse u a. Ɗɔƙo koro fa mǎ Nyeme yo mǎ i feme, mǎ ka ba wu i fɔfɔre." ⁴ Na Nikodemo abisa i ka, "Ɗɔƙo nyunu ati, bu yo se koro kaaki wu i fɔfɔre a? I koro kaaki wura i ni kunnu na bu wu i bekun?" ⁵ Na Yesu ase i ka, "Nahɔre ye m suse u a, Ɗɔƙo koro wura mǎ Nyeme femeya n nu, mǎ ka ba wu i fɔfɔre fa ƙo nzue biɛewa ni Awiewie Casi n deɛ atin n su. ⁶ Deke bo adamande awu i, i ti adamande wɔ, na deke bo Awiewie Casi n awu i, i ti awiewie wɔ. ⁷ Mǎ a ma i yo u alekutura fa ƙo kabo ma se u ka wɔ yo daka ka bu wu am fɔfɔre ni. ⁸ Saŋga kere a ti ka aŋuma kpie ƙo ɔ, ye a ti i naŋmie ŋga a, ama, a si mǎ deke bo i fite, na a kaaki si mǎ deke bo i sukɔ, nyini ti, Ɗɔƙo kere bo Awiewie Casi n awu i ti sɔ ɔ."

⁹ Na Nikodemo abisa Yesu ka, "I yo se ye ahin koro yo a?" ¹⁰ Na Yesu akaaki abisa i ka, "Wɔƙo bo a kere Yisareli-fɔm Nyeme nɔaniɛ n na bu nyunu yi u ni, i yo se ye a si mǎ ahin n a? ¹¹ Nahɔre ye m suse u a, sa bo ya si i, ye ya jɔjɔ i jɔre a, na sa bo ya nyumbaa aŋu i, ye ya di i daani kere minem a, ama, am akete ya daani diiwa ni. ¹² M suse am sam bo bu wo durunya n nu fen wɔ lee, ama, am sude mǎ i, ye m ba seeri am sam bo bu wo Nyeme femeya n nu, am yó se de i a? ¹³ Be nya fun mǎ Nyeme dɔ, mǎ ka mini Adamande Wa n bo m woori i dɔ na ma jura aba ni. ¹⁴ Kabo Moyisi yo faari jawii yoori i ka woo deɛ su n na i fa i bara yeeri baka n na i yeeri i su kpamaari

boro kpantain n nu ni, wɔ yo daka ka sɔ ye minem bá ye mini Adamande Wa n su a. ¹⁵ Na sɔnɔ kɛrɛ bo i yoori m yarada, i nyá ngɔɔ bo i la má awieeri ni.”

¹⁶ Nyemɛ akoro durunya n nufɔm agaya n dɛɛ ti, na wɔ fa i kunnu Wa kun n kpein n afa ama bu, adena sɔnɔ kɛrɛ bo i yo i yarada, i mi ká má ngbɛɛn, ama, i nya ngɔɔ bo i la má awieeri ni. ¹⁷ Nyemɛ asunma má i Wa n durunya n nu ka i ba di bu jɔrɛ cin bu sui wɔ, ama, wɔ sunma i ka i ba de bu tii ji wɔ. ¹⁸ Sɔnɔ kɛrɛ bo i daafiiri Nyemɛ Wa n ɲu, Nyemɛ dí má i mi n jɔrɛ, ama, sɔnɔ kɛrɛ bo wɔ da má i ɲu, Nyemɛ adu mɔ adi i jɔrɛ ka, dama ka wɔ da má Nyemɛ Wa kun n kpein n ɲu n dɛɛ ti. ¹⁹ Kobo Nyemɛ di bu jɔrɛ n la ka, wein n aba durunya n nufɔm dɔ, ama, bu satie yoowa n dɛɛ ti, ba koro awosin n atara wein ni. ²⁰ Sɔnɔ kɛrɛ bo i yo satie kpɔ wein n wɔ, i koro má ka i kɔ wein n nu, na i satiem fite fofoe nu. ²¹ Ama, sɔnɔ kɛrɛ bo i su nahɔrɛ atin su, i fite fofoe nu wɔ, na mine kɛrɛ ɲu ka i sayoowa n su Nyemɛ atin n su wɔ.

Kabo Yohane diiri Yesu ɲu daani barasu ni

²² Nyini sin na Yesu ni i susufɔm n akɔ Yudiya dɛɛ awɔrɛ n nu. Na ba kɔ adi lennyɔ dɔ, na i subie minem Nyemɛ nzue. ²³ Nyini saɲga n na Yohane gusu subie minem Nyemɛ nzue. I wo Ayinon mie n nu fa dodo Salim awɔrɛ n nu, dama nzue sunnu dɔ n dɛɛ ti. Na minem suba i dɔ na i subie bu Nyemɛ nzue. ²⁴ Nyini saɲga ni, ba nya anyi má Yohane dansaraka.

²⁵ Na Yohane susufɔm ni Yudafɔ be awura akuruwa fa kɔ bu fin kpara n dɛɛ yoowa atin su. ²⁶ Na ba kɔ Yohane dɔ akɔ ase i ka, “Ya Kerefɔ, niɛ. Sɔnɔ n bo i yo baari u dɔ Yodan kunma n wie afiiri n na a yo diiri i ɲu daani kereeri mine ni, yiri wo dɔ subie minem Nyemɛ nzue n a, bu kɛrɛ sukɔ i dɔ ɔ.” ²⁷ Na Yohane ase bu ka, “Sɔnɔ koro nya má deke be, má ka Nyemɛ afa nyini deke n ama i. ²⁸ Amberɛ ni am tii woori m daani ka m ɲa má mini ti Kristo Tiidefɔ n a, ama, Nyemɛ sunmaari m ka m du i mɔ ɔ. ²⁹ Bu nya jaari konya, i ti konyafan n dɛɛ wɔ, ama, na konyafan n danfo jina suso i sui ti deke bo konyafan ni jɔɔ se i, nyini saɲga na i danfo n ahore jɔ. Nyini ahorejɔ kun ni, wo mini gusu dɔ a. ³⁰ Wɔ yo daka ka i dɛɛ duma n fun, na m dɛɛ n kpie su.”

Yiri bo i fite aɲgoro n dɛɛ jɔrɛ

³¹ Yiri bo i fite aɲgoro n tara sɔnɔ kɛrɛ. Na bo i fite durunya n nu fen ti durunya n nu fen fɔ ɔ, na i jɔɔkɔwa kɛrɛ ti durunya n nu fen jɔrɛ wɔ. Ama, yiri n bo i fite aɲgoro n tara sɔnɔ kɛrɛ. ³² Deke bo wɔ ɲu i, ni bo wɔ ti i, ye i di i daani kere mine a, ama, be de má i daani diiwa ni. ³³ Ama, sɔnɔ kɛrɛ bo i deeri i daani diiwa n asoro su akere ka Nyemɛ ti nahɔrɛfɔ lɛɛ. ³⁴ Dama yiri n bo Nyemɛ asunma i ni, Nyemɛ nɔɔnie n ye i kan i a, dama Nyemɛ afa i Awiewie Casi n ama i bo i la má aɲusu. ³⁵ Nyemɛ koro i Wa ni, na wɔ fa deke n kɛrɛ awura i saa nu. ³⁶ Na sɔnɔ kɛrɛ bo i daari Nyemɛ Wa n ɲu, i la ngɔɔ bo i la má awieeri ni. Na sɔnɔ kɛrɛ bo i kete i nɔɔnie ni, i nyá má ngɔɔ n bo i la má awieeri ni, ama, Nyemɛ fá yaa cin i sui.

Kabo Yesu seeri Samariyafo bara be i tii su jɔrɛ ni

4 ¹⁻² Tɔ. Na Farasifɔm n ati ka Yesu sunya minem dɔɲgu bo bu susu i su na i bie bu Nyemɛ nzue tara Yohane. Ama, má Yesu ni i tii bie bu Nyemɛ nzue n a, i susufɔm ni bie bu a. Saɲga bo Yesu faari nu sɔ ni, ³ na wɔ ya-su Yudiya awɔrɛ n nu akaaki ka i kɔ Galili dɛɛ awɔrɛ n nu bekun. ⁴ I sukɔ ni, wɔ yo daka ka i fa Samariya dɛɛ awɔrɛ n nu sin a. ⁵ Na wɔ kɔ aju Samariya mie kpiri be bo bu fere i ka Suka n su, na i wo dodo asien n bo Jakɔbu yo fa maari i wa Yosefu dawa saɲga ni. ⁶ Jakɔbu bura n wo nyini dika n nu wɔ. Natiiri fie n dɛɛ ti, na Yesu akɔ atana bura n su. Nyini saɲga wie abi kenken.

⁷ Na Samariya bara be aba ka i ba sa nzue, na Yesu ase i ka, “Ma m nzue n be na m nu.” ⁸ Nyini saɲga ni, i susufɔm n akɔ mie kunnu ka bu kɔ to diire. ⁹ Na bara n ase i ka, “Ee, wɔrɔ, a ti Yudafɔ e, ye m gusu ti m Samariyafo bara. Nzu ti ye a se m ka m ma u nzue a?” Dama Yudafɔm ni Samariyafo m tɔ má pui. ¹⁰ Na Yesu ase i ka, “Nzen má a si Nyemɛ aceeri ni, na má a si sɔnɔ n bo i susere u nzue ni, má wɔrɔ sere i a, na i má u nzue bo i ma ngɔɔ ni.” ¹¹ Na bara n ase i ka, “Ya si, bura n wo ɲgo, u gusu la má goroka, ye a nya nyini nzue n bo i ma ngɔɔ n ni wɔ?” ¹² Wɔrɔ, ɲka a ɲa a tara ya na Jakɔbu n wɔ, nzen sɛ? Yiri maari ya nyini bura n a. I ni i nbaam fa

sanja ni i nengendɔrem kere yo nuuri nyini bura n nu wɔ." ¹³ Na Yesu ase i ka, "Ɔɔɔ kere bo i nu ahin nzue ni, nzuehɔe ti i mi bekun, ¹⁴ ama, Ɔɔɔ kere bo i nu nzue n bo m má i ni, nzuehɔe ti má i mi kun fieo, dama nzue n bo m má i ni, i wó i kunnu tie kabo bura nzue tie n wɔ, na i má i ngɔɔ bo i la má awieeri ni." ¹⁵ Na bara n ase i ka, "Ya si, ma m nyini nzue n be na m nu, adena má nzuehɔe ti m kun, na má m kaaki ba sa nzue fen kun."

¹⁶ Na Yesu ase i ka, "Ɔɔ fere u hun na am bra." ¹⁷ Na bara n ase Yesu ka, "M la má hun." Na Yesu ase i ka, "Kabo a ɔa la má hun ni, i ti nahɔre wɔ. ¹⁸ Dama nbiesɔm nnu ye a fite bu ajaa bu n a, na haari bo u ni yiri wo bere kisa mmɔɔ ni, i ti má u hun. A se nahɔre wɔ." ¹⁹ Na bara n ase i ka, "Ya si, ma ɔu ka a ti Nyeme nɔanie kanfɔ ɔ. ²⁰ Ya na Samariyaɔm yo suuri Nyeme ahin buka n su wɔ. Ama, amberɛ Yudaɔm ɔa wɔ yo daka ka Ɔɔɔ kere su Nyeme Yerusalem mie kpiri n nu wɔ." ²¹ Na Yesu ase i ka, "Bara, de bo m suse u ni, sanja suba bo am sú má ya Si Nyeme ahin buka n su, wara Yerusalem mie n nu. ²² Amberɛ Samariyaɔm ɔa am su Nyeme wɔ, ama, am si má i. Ama, yere Yudaɔm si i, ye ya su i a. Dama tiide n fite Yudaɔm dɔ ɔ. ²³ Sanja suba bo wɔ ju awie, na bo bu su ya Si Nyeme ni, i Awiewie Casi ni búka bu ye bu sú i ni nahɔre su a. Dama nyini minem ɔusu ye ya Si Nyeme koro ka bu su i a. ²⁴ Nyeme ti awiewie wɔ, nyini deɛ ti, bo bu su i ni, wɔ yo daka ka i Awiewie Casi n búka bu na bu sú i ni nahɔre su." ²⁵ Na bara n ase i ka, "Ɔɔ, m si ka Kristo Tiideɔ ni bá. I ba juuri, i kán ya deke kere kere ya." ²⁶ Na Yesu ase i ka, "Mini bo m sujɔɔ u dɔ ni, mini lɛɛ."

²⁷ Nyini sanja n nu na Yesu susufɔm n afite mie n kunnu aju, na jɔre n amie bu kabo Yesu ni bara n wo jɔɔ su ni. Ama, bu be abisa má bara n ka, "A koro nzu i dɔ a?" Be gusu abisa má Yesu ka, "Nzu ti ye a sujɔɔ bara n dɔ a?"

²⁸ Na bara n ayaki i dundu n bere, na wɔ kpie i nyi akɔ mie n kunnu akɔ ase minem ka, ²⁹ "Am ba nie Ɔɔɔ be bo wɔ se m m tii su sa kere bo ma yo i. Beni, kisa, Kristo Tiideɔ n lɛɛ fan?" ³⁰ Na minem n afite mie n nu, na bu kɔ Yesu dɔ.

³¹ Bara n kɔɔri n deɛ sin, na Yesu susufɔm n asere i ka, "Jande, ya Kereɔ, di diire." ³² Na wɔ se bu ka, "M la diire bo m di bo am si má i." ³³ Na i susufɔm n abisa bu ɔuɔu nu ka, "Be afa diire aba ama i wɔ di wɔ, nzen se?" ³⁴ Na wɔ se bu ka, "M diire n la ka, m yo yiri bo wɔ sunma m deɛ koroowa na m yó i juma n wie." ³⁵ Na wɔ bo bu anyunderɛ ase ka, "Am ɔa wɔ ka sara nna na am tambu fiesu nengem. Ama, mini suse am wɔ lɛɛ, am tu am tii na am nie, fiesu diire n abi ni kpie. ³⁶ Ɔɔɔ bo i kpie diire ni, i nya i ɔkatɔ, i ti ka Ɔɔɔ bo i tien mine nɔɔ, na bu nya ngɔɔ bo i la má awieeri ni, dɔɔ ni kpieɔ n kere nya ahorejɔ. ³⁷ Be bu ɔa 'Be dɔ, na be kpie ni,' i ti nahɔre wɔ. ³⁸ Amberɛ yiri, mini asunma am a, ka am kɔ kpie diire n bo am adɔ má i ni. I ti ka nbem adu mɔ akan Nyeme nɔanie n akere minem, ye am deɛ la ka am ma bu yo m yarada. Nbem deɛ jumayoowa ye am sudi i kperɛ n a."

³⁹ Bara n seeri minem bo bu fite mie n nu n kabo Yesu ase i tii su sa kere n deɛ ti, na Samariyaɔm dɔngɔ bo bu fite mie n nu n ada Yesu ɔu. ⁴⁰ Nyini ti, bu ba juuri Yesu dɔ ni, na ba sere i ka i ka bu dɔ, na wɔ kɔ awo bu dɔ cɛen nnyɔ. ⁴¹ Na mine dɔngɔ ada i ɔu abuka su fa kɔ i nɔanie jɔɔkɔwa n ti. ⁴² Na ba se bara n ka, "Kisa, má u deɛ jɔɔkɔwa n ngumi ti ye ya da i ɔu a, ama, yere mmɔɔ ni ya tii ati i nɔanie jɔɔkɔwa, na ya si nu ka ahin Ɔɔɔ n ti bo i baari ka i ba de durunya n nufɔm tii wɔ, nahɔre su."

Kabo Yesu maari femɛ n kpien be wa nyaari laifie ni

⁴³ Yesu woori bu dɔ cɛen nnyɔ n sin, na wɔ yasu bere akɔ Galili deɛ awɔre n nu. ⁴⁴ Dama yiri mmɔɔ ni i tii adu mɔ akan ka Nyeme nɔanie kanfɔ la má jirima i tieɔngɔ bɔsu. ⁴⁵ Sanja bo i kɔ juuri Galili ni, na ba de i ni bu sa nnyɔ, dama bu yo ɔuuri kabo i yoori alekutura sam cɛenkpiri n sanja, Yerusalem mie kpiri n nu ni, dama bere mmɔɔ yo kɔɔri nyini cɛenkpiri n di ti.

⁴⁶ Na Yesu akaaki akɔ Kana, mie kpiri n bo i wo Galili awɔre n nu ni, deke bo i yo maari nzue kaakiiri nzan ni. Femɛ n kpien be woori dɔ. I wa be la má laifie, i wo Kapenam mie kpiri n nu. ⁴⁷ Na sanja bo kpien n tiiri ka Yesu afite Yudiya deɛ awɔre n nu akɔ aju Galili ni, na wɔ kɔ Yesu dɔ akɔ asere i ka i wa suwu, i ma bu kɔ na i kɔ tun-tun i, na i nya laifie. ⁴⁸ Na Yesu ase i ka, "Ma ɔu ka nzen am ɔu má alekutura sam, am yo má m yarada." ⁴⁹ Na kpien n ase i ka, "M Mibie, bra ndende, má nyini, a cɛeri, a bá ɔu ka m wa n awu." ⁵⁰ Na Yesu ase i ka, "Ɔɔ. U wa n anya laifie." Na wɔ de Yesu nɔanie ni, na wɔ kaaki akɔ. ⁵¹ Na sanja bo i sukɔ awuru ni, na i akɔm akpa i atin aba

ase i ka, “U wa n anya laifie.” ⁵² Na wɔ bisa bu ka, “Sanɔa ɔɔɔ ye i ŋuniɛ n jɔɔri a?” Na ba se i ka, “Anuma wiesu kerefi kun sanɔa ye i ŋuniɛ n jɔɔri a.” ⁵³ Ɖɔ na baa n si n atenɔge su ka, nyini sanɔa n nu lɛɛ, ye Yesu seeri i ka i wa n anya laifie n a. Na i ni i dikafɔm kere ada Yesu ŋu. ⁵⁴ Kobo Yesu ma baa n nyaari laifie ni, nyini tiiri i alekutura sa nnyɔ su bo i yoori sanɔa bo i fite Yudiya dɛɛ awɔre n nu kɔɔri Galili n a, na i kere kobo i la yiko n bo i fite Nyeme ɔɔ.

Kabo Yesu tuntuunri sɔɔɔ be kunma n nɔɔ su ni

5 Nyini sin na Yesu akɔ Yerusalem miɛ kpiri n nu na i kɔ di Yudaɔɔm cɛɛnkpiri be. ² Kunma be da dodoori anɔ n bo bu fa nbɔɛm fa sin wura miɛ n nu ni. Hiburu anie nu bu fere nyini kunma n ka Besata, i la kpatam nnu wɔ. ³ Landurifɔm beberebe dada kpatam n nu, bu nu nbem ti anyinsinm, nbem ti kujandafɔm, na bu nbem gusu ŋuniɛ bukun awu bo bu koro yasu má. [⁴ Bu da ŋminda ɔɔ, dama sanɔa sanɔa Nyeme mereke jura ba kunma n nu wɔ, na i ba kankan nzue n nu. Nzue kankanwa n dɛɛ sin, na landurifɔ n bo i du mɔ juraari nzue n nu, i tukpaki n koro i ti ka se, i yaki wɔ, na i nya laifie.] ⁵ Sɔɔɔ be woori bu nu bo wɔ da tukpaki i afɔ aburasan ni mɔɔɔɔ lɛɛ. ⁶ Yesu ŋuuri i sɔɔ ni, na wɔ fa nu ka sɔɔɔ n tukpaki n ace i ŋu, na wɔ bisa i ka, “A koro ka a nya laifie wɔ?” ⁷ Na tukpakifɔ n ase Yesu ka, “M Mibie, m la má bukafɔ be bo nzue n nya ba kankan, na i kuku m wura nu. Sanɔa kere bo nzue n nya ba kankan, na m ba ŋa m wura nu, a ŋu ka be adu m mɔɔ.” ⁸ Na Yesu ase i ka, “Yasu, fa u dasu n na a nati.” ⁹ Jinaabiri n nu bere na sɔɔɔ n anya laifie, na wɔ yasu afa i dasu n sunati.

Nyini cɛɛn n bo Yesu tuntuunri sɔɔɔ n ti Njumiya cɛɛn wɔ. ¹⁰ Nyini ti na Yudaɔɔm nkpienkpienm n ase sɔɔɔ n bo wɔ nya laifie n ka, “Nyuma ti Njumiya cɛɛn wɔ. Ya dɛɛ atin n su, atin wo má nu bo a sɔɔ u dasu ni.” ¹¹ Na wɔ se bu ka, “Sɔɔɔ n bo i tuntuunri m ni, yiri seeri m ka m fa m dasu na m nati a.” ¹² Na ba bisa i ka, “Nyini sɔɔɔ n la ŋma a, ye i seeri u ka a fa u dasu nati a?” ¹³ Ama, na sɔɔɔ n bo wɔ nya laifie n akoro asi má i mi n bo i tuntuunri i ni, dama Yesu awura jama n nu akɔ. ¹⁴ Nyini sin na Yesu aba anɔ i, Nyeme Sereebiri Awuru n nu, na wɔ se i ka, “Ti fen. Kisa a nya laifie, má a yo satie kun. Má nyini, a dí wahara bo i tára nyini n ŋusu.” ¹⁵ Na sɔɔɔ n akɔ ase Yudaɔɔ nkpienkpienm ni ka Yesu tuntuunri i a. ¹⁶ Nyini ti, na ba kere Yesu wuwuruwa, dama wɔ tuntun sɔɔɔ Njumiya cɛɛn n dɛɛ ti. ¹⁷ Na wɔ se bu ka, “M Si toko yo juma haari ba ju ni nyuma, nyini ti ye m gusu yo a.” ¹⁸ Yesu jɔɔɔri sɔɔ n dɛɛ ti, na Yudaɔɔm nkpienkpienm n aboro bu nyi abuka su ka bu kun i. Má ka bo wɔ saaki Njumiya cɛɛn n ciire n ŋgumi dɛɛ ti, ye bu kpi ka bu kun i a, ama, bo wɔ kaaki ase ka Nyeme ti i Si n dɛɛ ti. Nyini kere ka wɔ fa i ŋu abu Nyeme wɔ lɛɛ.

Kabo Yesu yiko ti barasu ni

¹⁹ Na Yesu ase bu ka, “Nahɔre ye m suse am a, mini Nyeme Wa n ni m tii, m koro bo má m tieɛnu yo má pui, má ka deke bo m ŋu ka m Si yo i ni, ye mini gusu yo i a. ²⁰ Dama m Si Nyeme koro mini i Wa ni, na i sukere m deke kere bo i yo i ni, na i bá kere m sakpakpam bo m yó bu tara sɔɔ, na i yó am alekutura. ²¹ Kobo m Si Nyeme ye minem bo ba wu n su n na i ma bu ŋgɔɔ ni, sɔɔ ye mini gusu ma minem bo ma yi bu ni ŋgɔɔ a. ²² Dama m Si Nyeme ni i tii di má be jɔre, ama, wɔ fa jɔredi atin kere ama mini i Wa n wɔ, ²³ adena sɔɔɔ kere bu m kobo bu bu m Si ni. Sɔɔɔ kere bo i bu má m, i mi abu má m Si bo wɔ sunma m n lɛɛ.

²⁴ Nahɔre ye m suse am a, sɔɔɔ kere bo i ti m nɔaniɛ n na i de i, na i da Nyeme bo wɔ sunma m n ŋu, i mi la ŋgɔɔ bo i la má awieeri, na m dí má i mi jɔre. I mi afite yiwee nu anya ŋgɔɔ lɛɛ. ²⁵ Nahɔre ye m kaaki suse am a, ka sanɔa suba bo wɔ ju awie, na mine bo ba wu ni tí mini Nyeme Wa n nɔaniɛ ni, na bo bu tiiri i na bu deeri i, bu nya ŋgɔɔ. ²⁶ Dama kobo ŋgɔɔ fite yiri m Si Nyeme ɔɔ ni, sɔɔ ye wɔ ma mini i Wa n gusu yiko ka m ma minem ŋgɔɔ a, ²⁷ na wɔ kaaki ama m atin ka m di mine jɔre, dama m ti Adamande Wa a. ²⁸ Má am ma ahin jɔɔɔwam n yo am alekutura. Sanɔa suba bo mine bo ba wu n kere tí m nɔaniɛ ni, ²⁹ na bu tɛnɔge bu yiwee n nu. Minem bo bu yo yoori sakpa ni, bu tɛnɔge na bu nya ŋgɔɔ bo i la má awieeri, na minem bo bu gusu yo yoori satie ni, bu tɛnɔge na bu nya suicin.”

Sam bo bu di Yesu ŋu daani ni

³⁰ Na Yesu asa su ase ka, “M koro bo má m tiɛnu yo má pui. Kabo Nyɛmɛ se m ni, sɔ ye m di minɛm jɔrɛ a. Nyini ti, m jɔrɛ diiwa n ti nahɔrɛ wɔ, dama m yo má m dɛɛ koroowa, ama, m yo yiri n bo wɔ sunma m n dɛɛ koroowa a.

³¹ Nzen m di m ŋu daani kere am, am de má ka i ti nahɔrɛ, ³² ama, be wo bɛrɛ bo i di m ŋu daani. Yiri la m Si Nyɛmɛ. Na m si ka i daani diiwa n ti nahɔrɛ wɔ. ³³ Am yo sunmaari minɛm Yohane dɔ, na wɔ se am nahɔrɛ, kabo m ti barasu. ³⁴ M de má adamande daani diiwa, ama, m kan kabo Yohane seeri am ni, adena am nya am tii. ³⁵ Yohane yo ti ka fitana bo i je na i ta a, na ambɛrɛ ayo asoro su ka am wo i wein nu ni ahorejɔ fa kɔ sangga su. ³⁶ Ama, m la deke bo i di m ŋu daani bo i tara Yohane dɛɛ ni, yiri la sam bo m Si Nyɛmɛ akere m ka m yo bu wie ni. Nyini sam ni di m ŋu daani ka m Si asunma m a. ³⁷ Na m Si bo wɔ sunma m ni, yiri gusu adi m ŋu daani a. Am nya ti má i konvi, am kaaki nya ŋu má i kabo i ti barasu, ³⁸ na i nɔaniɛ wo má am ahore su, dama wɔ sunma m am dɔ, na am ada má m ŋu. ³⁹ Am kan Nyɛmɛ Jɔrɛ Kadasi n wɔ, na am fiiti i nu, dama am sunsun ka nyini kere am atin bo am fa na am nya ŋgɔɔ bo i la má awieeri a, ama, nyini kɛrɛɛwam nu di m ŋu daani a. ⁴⁰ Haari ni nyini n mmɔɔ am akete ka am ba má m dɔ na am ba nya ŋgɔɔ.

⁴¹ M koro má kansu adamande dɔ. ⁴² M si am sa, na m si ka, Nyɛmɛ dɛɛ koro n wo má am ahore su. ⁴³ Mini ade m Si jinaabiri aba, ye am ade má m, ama, nzen be baari ni i tienɔgu ba, am dé yiri wɔ. ⁴⁴ Ambɛrɛ, am koro am ŋuŋu nu kansu wɔ, na bu susu am, ama, am koro má kansu yiri n ŋgumi bo i ti Nyɛmɛ n dɔ, nyini ti, i yo sɛ ye am koro da m ŋu a? ⁴⁵ Má am sunsun ka mini kɔ jaraki am m Si Nyɛmɛ dɔ a. Am jarakifo la Moyisi, bo am la tama ka yiri búka am ni. ⁴⁶ Moyisi yo kɛrɛeri m ŋusu jɔrɛ wɔ. Nyini ti, nzen má am de i nɔaniɛ ni, má am de m gusu dɛɛ ni. ⁴⁷ Ama, am ade má kabo i yo kɛrɛeri i ni, i yó sɛ ye am koro de bo m suse am n a?”

Kabo Yesu maari nbiesɔm akpii nnu ni bu minɛm diire ni

6 Nyini sin, na Yesu akpiɛ akɔ Galili kunma kpiri n bo bu kaaki fere i ka Tiberiya n buekun dɔ. ²⁴ Nyini sangga, wɔ ka kaan, na Yudafɔm di bu Butara cɛɛnkpiri ni. Na jama beberebe asu i su, dama ba ŋu kabo wɔ yo alekutura sam atuntun tukpakifoɔm na ba nya laifio ni. Na Yesu ni i susufɔm n afun akɔ atana buka be su. ⁵ Na Yesu atu i tii anie aŋu ka jama beberebe suba i dɔ, na wɔ bisa Filipu ka, “Ya nya diire nifansu wɔ, na ya to ma ahin minɛm kɛrɛ a?” ⁶ Yiri mmɔɔ ni i tii si kabo i yó barasu, ama, i subo Filipu kunnu na i nie wɔ. ⁷ Na Filipu ase i ka, “Haari nzen ya faari ŋwaa beberebe toori diire maari bu, i jú má bo bu kɛrɛ koro nya kan kan di.” ⁸ Na i susufɔm kun bo bu fere i ka Andere, na i gɔɔ la Simon Petoro n ase Yesu ka, ⁹ “Gbɛfɛnɛ kaan be wo ya nu fɛn, i bita kpɔɔ nnu ni jombaa nnyɔ, ama, i koro ju má ahin minɛm kɛrɛ.” ¹⁰ Wura mɔnɛ sunnu bɛrɛ, na Yesu ase i susufɔm ka, “Am ma minɛm kɛrɛ tantana wura n su.” Na ba ma minɛm kɛrɛ atantana. Nbiesɔm ŋgumi kɔ yasuri minɛ akpii nnu wɔ. ¹¹ Na Yesu afa kpɔɔ n na wɔ da Nyɛmɛ asi, na wɔ kpakpaaki i nu ama minɛm bo bu tantana ni, na wɔ kaaki afa jombaa n ayo i sɔ, na bu kɛrɛ anya kabo bu koro. ¹² Bu kɛrɛ diiri na bu kunnu yiiri ni, na wɔ se i susufɔm n ka, “Am tientien sinsin n bo ba di i na wɔ ka n kɔ. Má am ma be ka ŋgbɛɛn.” ¹³ Na ba tientien kpɔɔ sinsin n bo ba di i na wɔ ka n kɔ, na wɔ yi kandie buru ni nnyɔ. ¹⁴ Minɛm n ŋuuri nyini alekutura sa n bo Yesu yoori ni, na ba se ka, “Nahɔrɛ, ahin sɔɔ n ti Nyɛmɛ nɔaniɛ kanfo n bo bu seeri ka i bá durunya n nu n a.” ¹⁵ Yesu faari nu ka bu koro ka bu tara i fanɔga, na bu fa i yo bu fɛmɛ n dɛɛ ti, na wɔ yasu afite bu nu yiri ŋgumi, akɔ buka n su.

Kabo Yesu natiiri nzue su ni

¹⁶ I naasɔ sangga, na Yesu susufɔm n ajura akɔ kunma kpiri n nu, ¹⁷ na ba kɔ awura lee nu ka bu kaaki kpiɛ kɔ Kapenam mie kpiri n nu. Ale aba asan kɛrɛ, na Yesu nya ba má bu dɔ, ¹⁸ na aŋuma sukpiɛ fanɔga su, na nzue nya-ma gusu suyasu. ¹⁹ Nyini sangga ni, i susufɔm n wo nzue n su akɔ aju kunma kpiri n afien, na ba ŋu Yesu ka i nati nzue n su suba dodo lee ni, na sɛrɛ ati bu. ²⁰ Na Yesu ase bu ka, “Mini a, má am ma sɛrɛ ti am.” ²¹ Na ba ma wɔ wura lee n nu. Jinaabiri n nu bɛrɛ, na ba ju deke bo bu sukɔ ni.

Kabo jama n sunienie Yesu busu ni

²² Alecin na jama n bo bu kaari kunma kpiri n buekun do n afa nu ka lee kun n kpein woori kunma n su anuma n a. Na ba si nu ka Yesu susufom n ngumi wuraari lee n nu kawri a, ama, yiri mmaw ni i tii awura ma nu. ²³ Na lee nbem afite mie n bo bu fere i ka Tiberiya n aba aju kunma n kaw su, fa dodo deke bo Yesu sereeri Nyeme gwari kpan n su maari minem na bu diiri ni. ²⁴ Na jama n anie, ba nu ma Yesu ni i susufom n bere, nyini ti, na ba wura leem n nu ako Kapenam ko sunienie Yesu busu.

Kabo Yesu na yiri ti diire n bo i ma ngaw n a

²⁵ Minem n ko nuuri Yesu kunma kpiri n buekun do ni, na ba bisa i ka, "Ya Kerefo, sangha baw ye a baari fen a?" ²⁶ Na wo se bu ka, "Nahore ye m suse am n a, ma alekutura sam bo m yoori bu n ti ye am sunienie m busu a, ama, kabo m maari am diire na am kunnu ayi n de ti a. ²⁷ Ma am ma am nyunu boro diire bo i saaki n busu, ama, am ma am nyunu boro diire bo i wie ma, na i ma ngaw bo i la ma awieeri n busu. Mini Adamande Wa ni ma am nyini diire n a, dama mini ngumi, ye m Si Nyeme ase m nyaari akere ka m ti i de ti a." ²⁸ Na ba bisa i ka, "Ya yo se koro yo jama n bo Nyeme koro ka ya yo i n a?" ²⁹ Na Yesu abo bu nu ka, "Jama n bo Nyeme koro ka am yo i n la ka, am yo mini bo wo sunma m yarada." ³⁰ Na ba bisa i ka, "Ye a yo nzu alekutura sa kere ya, na ya nu i na ya yo u yarada? A yo sa baw ko?" ³¹ Dama sangha bo ya nam yo woori boro kpantain nu ni, bu diiri diire be bo bu fere i ka mana n wo. Kabo ba kere i Nyeme Jre Kadasi n nu lee, ka yiri maari bu diire n bo i fite angoro ye bu diiri a." ³² Na Yesu ase bu ka, "Nahore ye m suse am n a, ma Moyisi yo maari nyini diire n bo i fite angoro n a, ama, m Si Nyeme maari am diire n bo i fite angoro nahore su a. ³³ Dama diire n bo Nyeme ma n la bo i fite angoro, na i ba ma durunya n nufom ngaw ni." ³⁴ Na ba se i ka, "Ya Mibie, nka a ma ya nyini diire n sangha kere." ³⁵ Na Yesu ase bu ka, "Mini ti diire n bo i ma ngaw n a. Saw kere bo i ba m do, ahore ti ma i mi, na saw kere bo i yo m yarada, nzuehore ti ma i mi kun. ³⁶ Ama, ma se am, haari ni bo am anu m n kere, am suyo ma m yarada. ³⁷ Saw kere bo m Si fa i maari m, i ba m do, na kaw kere bo a ba m do, m kete ma u fieo. ³⁸ Dama ma fite ma angoro aba ma ka m ba yo m de koroowa, ama, m baari ka m ba yo Nyeme bo wo sunma m de koroowa a. ³⁹ Yiri n bo wo sunma m de koroowa la ka, minem kere bo wo fa ama m ni, ma m ma bu be mmaw mini, ama, i koro ka m tenge bu kere jina cen na bu nya ngaw. ⁴⁰ Dama m Si koroowa la ka, saw kere bo i nu mini i Wa n na i yo m yarada, i mi nya ngaw bo i la ma awieeri, na m tenge i jina cen." ⁴¹ I seeri ka yiri ti diire n bo wo fite angoro aba n de ti, na minem ni sunjuti i. ⁴² Na ba se ka, "Ma Yosefu wa Yesu n lee? Ya si i si ni i ni kere e. Ye i baari se, ye i na i fiteeri angoro baari a?" ⁴³ Na Yesu ase bu ka, "Ma am nujuti am nu nu. ⁴⁴ Be koro ba ma m do, ma ka m Si Nyeme bo wo sunma m ni, acin i mi adodo m, na m tenge i mi jina cen. ⁴⁵ Kabo Nyeme nwanie kanfom yo kereeri lee, ka, 'Nyeme kere saw kere nyaari a.' Na saw kere bo i ti Nyeme kereewa n na i siiri nu, i mi ba m do. ⁴⁶ Nyini kere ma ka be adu ko anu Nyeme wo lee, ma ka mini ngumi bo m fite m Si Nyeme do n anu i a. ⁴⁷ Nahore ye m suse am n a, ka saw kere bo i yo m yarada, i la ngaw bo i la ma awieeri. ⁴⁸ Mini ti diire n bo i ma ngaw n a. ⁴⁹ Am nam yo diiri diire n bo bu fere i ka mana n boro kpantain nu, ama, na ba wu. ⁵⁰ Ama, ahin diire n ti diire barasu be bo i fite angoro wo, na saw kere bo i diiri i, i wu ma. ⁵¹ Mini ti diire n bo wo fite angoro aba, na i ma ngaw n a. Saw kere bo i di ahin diire ni, i nya ngaw bo i la ma awieeri. Diire n bo m ma n la m nuniembaa ni, bo m fa ma durunya n nufom, na bu nya ngaw ni." ⁵² Yesu seeri so ni, na yaa ati bu, na bu suse akuruwa bu nu nu ka, "Ahin saw ni yo se koro fa i nunie ma ya na ya di a?" ⁵³ Na Yesu ase bu ka, "Nahore ye m suse am n a, ma ka am di mini Adamande Wa n nuniembaa ni, na am nu m de mbunja ni, amere ni am tii la ma ngaw n bo i la ma awieeri ni. ⁵⁴ Saw kere bo i di m de nunie-mbaa ni, na i nu m mbunja ni, i mi la ngaw n bo i la ma awieeri ni, na m tenge i mi jina cen. ⁵⁵ Dama m de nuniembaa ni, ti deke bo i ti diire nahore su a, na m mbunja n ti deke bo i ti nuwa nahore su a. ⁵⁶ Saw kere bo i di m de nuniembaa ni, na i nu m mbunja ni, i mi wo ni mini, na mini gusu wo ni yiri lee. ⁵⁷ Yiri m Si bo i ma ngaw ni sunmaari m a, i de ti, ye m la ngaw a, so ye saw kere bo i di m nuniembaa ni, mini de ti, ye i nya ngaw a.

⁵⁸ Ahin ni ti diire n bo wɔ fite angoro aba n a, i ti má ka diire n bo am nam yo diiri na i sin na bu wuuri ni. Sɔnɔ kɛrɛ bo i di ahin diire ni, i nyá ngɔɔ n bo i la má awieeri.”

⁵⁹ Yesu kereeri nyini kereewa n kɛrɛ sanɔa bo i wo Kapenam bu tientienbunɔɔ nɔɔ nu n wɔ.

Kabo Peto seeri ka Yesu ti sɔnɔ bo i ma ngɔɔ n bo i la má awieeri n a

⁶⁰ Yesu susufɔm dɔngɔ tiiri i jɔɔɔwɔ n sɔ ni, na ba se ka, “Ahin kereewa n ti kekereke. Njma koro de i a?” ⁶¹ Na Yesu afa nu ka bu sunɔnɔuti fa kɔ i kereewa n su, na wɔ se bu ka, “Ahin jɔɔɔwɔ n dɛɛ ti ye am koro ka am kaaki am sin n a? ⁶² Ye nzen má am nɔu ka mini Adamande Wa n sukaaki sufun kɔ angoro, deke bo m fite baari ni, má am se se wɔ lɛɛ? ⁶³ Awiewie Casi ni ma mine ngɔɔ a. Adamande yiko be koro ma má ngɔɔ. Nɔɔnie n bo ma jɔɔ akere am ni, yiri ma am nya Awiewie Casi n bo i ma ngɔɔ n a. ⁶⁴ Ama, am be n mmɔɔ ada má m nɔu.” Má pui ti, fite sanɔa bo Yesu boori i juma n bu ni, ye i si bo bu yo má i yarada n a, ni sɔnɔ n bo i bá tɔ i ni. ⁶⁵ Na wɔ se bu ka, “Nyini dɛɛ ti ye ma se am ka be wo má bɛrɛ bo i koro ba m dɔ, má ka m Si ama atin ka i mi yo m susufɔ.”

⁶⁶ I seeri sɔ n sin, na i susufɔm dɔngɔ akaaki ayaki i ka bu su má i su kun. ⁶⁷ Na wɔ bisa i susufɔ buru ni nnyɔm ni ka, “Amberɛ gusu koro ka am kaaki yaki m wɔ fan?” ⁶⁸ Na Simon Peto abɔ i nu ka, “M Mibiɛ, ya kɔ nɔa dɔ a? Wɔɔɔ ti sɔnɔ n bo i la nɔɔnie n bo i ma ngɔɔ n bo i la má awieeri n a. ⁶⁹ Ye ya yo u yarada, na ya si ka wɔɔɔ ti sɔnɔ casi n bo a fite Nyɛmɛ dɔ n a.” ⁷⁰ Na Yesu abɔ nu ka, “M nɔa am buru ni nnyɔ ye m yiiri am e, má sɔ? Ama, am nu kun ti Sitana sɔnɔ.” ⁷¹ I jɔɔ niiri Yudas wɔ, Simon Isikariyoti wa ni. Yiri Yudas tiiri buru ni nnyɔm ni kun wɔ, ama, yiri bá tɔ Yesu n a.

Kabo Yesu ni i niemam boori anzama barasu ni

7 Nyini sin na Yesu afa Galili awɔrɛ n nu subara ye, wɔ koro má ka i kɔ Yudiya dɛɛ awɔrɛ n nu, dama Yudaɔm nkpienkpienm koro ka bu kun i wɔ. ² Nyini sanɔa, wɔ ka kaan na Yudaɔm di bu cɛenkpiri be bo bu fere i ka Nambue Bo cɛenkpiri ni. ³ Na Yesu niemam ase i ka, “Fite ahin awɔrɛ n nu na a kɔ Yudiya, adena u susufɔm gusu kɔ nɔu sam bo a yo bu ni. ⁴ Dama sɔnɔ kɛrɛ bo i koro ka mine si kabo i ti barasu, i fa má i sayoowa fie má minem sin, nzen a yo alekutura sam wɔ, ma durunya n nufɔm kɛrɛ si u sa.” ⁵ I niemam n mmɔɔ ayo má i yarada, nyini ti ye bu seeri sɔ n a. ⁶ Na Yesu ase bu ka, “M sanɔa nya ju má, ama, amberɛ yiri, sanɔa kɛrɛ bo am koro, am kɔ. ⁷ Amberɛ ye durunya n nufɔm koro kɔɔ má am a, ama, bu kɔɔ mini wɔ, dama m se bu wɔ, ka bu sayoowam ti má kpa. ⁸ Am kɔ cɛenkpiri n di, m kɔ má, dama m sanɔa nya ju má.” ⁹ I seeri bu sɔ ni, na wɔ ka Galili dɔ lee nnyɔ.

Kabo Yesu kɔ diiri Nambue Bo cɛenkpiri ni

¹⁰ I niemam kɔɔri ka bu kɔ di cɛenkpiri ni, na Yesu gusu aba asa bu su, ama, wɔ yi má i nɔu fofoe nu, i fie kɔɔri a. ¹¹ Na Yudaɔm nkpienkpienm ni sunienie i, na ba bisa ka, “Ye i wo ni wɔ?” ¹² Na jama n sutu asuturi bu benɔu dɔ i busu. Nbem nɔa, “I ti sɔnɔ kpa a.” Ye nbem gusu nɔa, “Ai, i dadaka minem wɔ.” ¹³ Ama, be akoro akan má i jɔrɛ fofoe nu, dama bu kɛrɛ soro Yudaɔm nkpienkpienm n wɔ.

¹⁴ Sanɔa bo ba di cɛenkpiri n ako aju afien ni, na Yesu ako awura Nyɛmɛ Sereebiri Awuru n nu, sukere minem. ¹⁵ Na Yudaɔm nkpienkpienm n ayo alekutura, na ba bisa ka, “I yo se ye ahin sɔnɔ n la nyini si n nɔusu sɔ a, bo be akere má i a?” ¹⁶ Na Yesu ase bu ka, “Deke bo m fa kere am ni, i ti má m tienɔu kereewa, ama, m Si Nyɛmɛ bo wɔ sunma m ni, yiri kere m kabo m kere a. ¹⁷ Sɔnɔ kɛrɛ bo i nɔa i yó Nyɛmɛ koroowa ni, ye i sí kabo m kereewa n ti a, nzen m kereewa n fite Nyɛmɛ dɔ, wara m tienɔu kereewa. ¹⁸ Sɔnɔ kɛrɛ bo i jɔɔ i koroyanu, i mi koro ka bu kans i i wɔ, ama, bo i koro ka bu kans sɔnɔ bo i sunma i ni, nyini sɔnɔ ni jɔɔ nahɔrɛ a, na kɔrɛ be wo má i nɔu. ¹⁹ M nɔa Moyisi yo maari am Nyɛmɛ nɔɔnie kpamaawa n a, má sɔ? Ama, am be n mmɔɔ su má i atin su. Ye nzu ti ye am koro ka am kun m a?” ²⁰ Na jama n ase i ka, “Ajini wo u nɔu. Njma koro ka i kun u a?” ²¹ Na Yesu ase bu ka, “Sa kun be lɛɛ, ye ma yo i n a, ye wɔ yo am kɛrɛ alekutura n a. ²² Moyisi yo maari am kɔɔ ka am wura am nbaabiesɔm kenkenne lemɔcɔe cɛen, nzen haari i tɔ Njumiye cɛen n mmɔɔ, am yo i, ama, má Moyisi yo boori i bu ka bu wura kenkenne n a, am nam yo boori i bu a. ²³ Am wura nbaabiesɔm kenkenne Njumiye cɛen wɔ, adena má am bu nɔɔnie kpamaawa n bo Nyɛmɛ fa maari Moyisi ni ngbɛen, ye nzen ma tuntun sɔnɔ mɔmɔ kun Njumiye cɛen n na

ƙo nya laifɛ, nzu ti ye am afa yaa m ŋu a? ²⁴ Má am niɛ sɔko nyunu dika na am di i jɔrɛ, ama, am si i wo nahɔrɛ su, na am nya di i jɔrɛ.”

Kabo minem bisaari ka Yesu ti Kristo Tiidefo n a

²⁵ Yesu seeri sɔ ni, na Yerusalemfo n bɛm abisa bu ŋuŋu nu ka, “Má ahin sɔko n ye Yudafo nkpɛnkɛn koro ka bu kun i n a? ²⁶ Am niɛ e. Wo yi i ŋu fofoe nu ye i jɔko a. Be suse má i pui mmɔko. Beni, Yudafo nkpɛnkɛn asi ka yiri ti Kristo Tiidefo n nahɔrɛ su n a. ²⁷ Ama, saŋga bo Kristo Tiidefo n ba baari, be sí má deke bo i fite. Ahin sɔko n yiri, ya si deke bo i fite.” ²⁸ Na saŋga bo Yesu sukere Nyeme Sereebiri Awuru n nu ni, na wo tien faŋga su ase ka, “Am sunsun ka am si m nahɔrɛ su, nzen se? Ye am si deke bo m fite? Ma ba má ni m deɛ yiko nu wo. Yiri n bo wo sunma m ni ti nahɔrɛfo a, ama, am si má i. ²⁹ Mini si i a, dama m fite i dɔko, yiri sunmaari m a.” ³⁰ Nyini ti, na ba kpi ka bu tara i, ama, be afa má i saa akan má i, dama i saŋga nya ju má. ³¹ Na jama n dɔŋgu ayo i yarada, na ba se ka, “Saŋga bo Kristo Tiidefo n ba baari, i yó alekutura sam tara ahin sɔko n wo, nzen se?”

Kabo bu sunmaari tintinijinafo ka bu ko tara Yesu ni

³² Na Farasifo n ati kabo jama n sutu asuturi sukan Yesu jɔrɛ, na bu ni Nyeme sayoowa dɔŋguyofɔ nkpɛnkɛn n asunma tintinijinafo ka bu ko tara i. ³³ Na wo se ka, “M wó am dɔ saŋga kaan, na m nya bá ko yiri n bo i sunmaari m n dɔ. ³⁴ Am bá nienie m busu, na am ŋú má m. Deke bo m bá wo ni, am koro ko má dɔ.” ³⁵ Na Yudafo nkpɛnkɛn n abisa bu ŋuŋu nu ka, “Yiri koro ka i ko ni wo, ye yere koro ŋu má i a? I kó ya minem dɔko, bo ba sandi awura Girikifo n asien su ni, na i kó kere Girikifo ni Nyeme jɔrɛ ni, nzen se a? ³⁶ I ŋa se wo lɛɛ? Bo i ŋa ya bá nienie i busu na ya ŋú má i ni, na bekun, deke bo i sukɔ ni, ya koro ko má dɔ.”

Kabo sɔko bo i yo Yesu yarada nya nzue n bo i ma ŋɔko ni

³⁷ Cɛenkɛn n awieeri cɛen n ti cɛenkɛn n tii a. Nyini cɛen n na Yesu ayasu ajina, na wo tien faŋga su ase ka, “Sɔko kere bo nzuehɔe ati i, i mi bra m dɔ na i ba nu. ³⁸ Dama ba kere i Nyeme Jɔrɛ Kadasi n nu ka, sɔko kere bo i yo m yarada, ‘Nzuetin bo i ma ŋɔko ni, i sɔŋgi fite i mi ahorembaa su a.” ³⁹ Yesu jɔko niiri Awiewie Casi n wo, ka sɔko kere bo i yo yiri Yesu yarada nyá Awiewie Casi ni. Nyini saŋga ni, Nyeme nya fa má i Awiewie Casi n ma má, dama wo nya wura má Yesu kɛri.

Kabo Yesu deɛ ti, na jama n ko woori bu ŋuŋgumi ni

⁴⁰ Na jama n nu mine n bɛm tiiri kabo i seeri sɔ ni, na ba se ka, “Ahin sɔko n ti Nyeme nɔanie kanfo n wo nahɔrɛ su.” ⁴¹ Na n bɛm ase ka, “Yiri ti Kristo Tiidefo n a.” Ama, na n bɛm gusu ase ka, “Kristo Tiidefo ni fite má Galili da. ⁴² Ba kere i Nyeme Jɔrɛ Kadasi n nu ka Kristo Tiidefo ni yó Feme Davidi anuma a, na bu wú i Betilehem, Feme Davidi bɔsu wo.” ⁴³ Yesu deɛ ti, na jama n ko awo bu ŋuŋgumi, ⁴⁴ na n bɛm akoro ka bu tara i, ama, be afa má i saa akan má i.

Kabo Yudafo nkpɛnkɛn ayo má Yesu yarada ni

⁴⁵ Na tintinijinafo n akpie bu nyi ako Nyeme sayoowa dɔŋguyofɔ ni, ni Farasifo n dɔ, na ba bisa bu ka, “Nzu ti ye am afa má i aba má?” ⁴⁶ Na tintinijinafo n abo bu nu ka, “Be nya koro jɔko má kabo nyini sɔko n jɔko ni.” ⁴⁷ Na Farasifo n abisa bu ka, “Wo daka ambere gusu wo fan? ⁴⁸ Am nya ti ka Yudafo nkpɛnkɛn wara Farasifo n be ayo i yarada a? ⁴⁹ Ama, ahin jama n si má Nyeme nɔanie kpamaawa ni, nyini ti, Nyeme ayo bu ŋɔbɛn.” ⁵⁰ Na Nikodemo bo i ti Farasifo n kun n na i yo ko ŋuuri Yesu ni, ase bu ka, ⁵¹ “Ya deɛ atin n su, kana ya ba di sɔko jɔrɛ jaraki i, má ka ya bisa i na ya ti sa bo wo yo i n ka.” ⁵² Na ba bisa i ka, “Wo ko n mmɔko fite Galili wo? Kan Nyeme Jɔrɛ Kadasi n na a niɛ. A ŋú má ka Nyeme nɔanie kanfo n be mmɔko fite Galili.”

[⁵³ Bu se sɔ wieeri ni, na bu kere asandi ako awuru.

8 Na Yesu ako buka n bo bu fere i ka Oliva Buka n su, dama oliva bakam go su wo.

Bara ajaafɔ n bo i saakiiri ajaa ciire n jɔrɛ

² Alecin ngarama fuun na Yesu akaaki akɔ Nyɛmɛ Sereebiri Awuru n nu. Na jama n kerɛ aba atien bu ɔɔ i dɔ. Na wɔ tana sukere bu Nyɛmɛ nɔɔniɛ. ³ Na Nyɛmɛ nɔɔniɛ kerefɔm, ni Farasifɔm nbem afa bara ajaafɔ be bo bu kɔ taraari i ka i ni biesɔ da, na ba fa i ajina bu afien. ⁴ Na ba se Yesu ka, “Ya Kerefɔ, ya kɔ atara ahin bara n ka i susaaki ajaa ciire wɔ. ⁵ Nɔɔniɛ kpamaawa n bo Nyɛmɛ fa maari Moyisi n kere ka, nyini nbaram nusu sɔ, ya tu bu yabue bo kun bu. Nyini ti, ye wɔɔɔ ɔa se?” ⁶ Bu seeri sɔ n na bu sɔ i ngɛɛ, na bu jaraki i wɔ. Na Yesu abiri i tii asiɛngu sufa i saa maraka sukere asiɛngu. ⁷ Bu wo i bisa n su ni, na wɔ ye i tii su ase bu ka, “Bo i ɔa wɔ nya yo mɔ satie am nu, ma i mi du mɔ tu i yabue.” ⁸ Na wɔ kaaki abiri i tii sukere asiɛngu. ⁹ Bu tiiri sɔ ni, na bu kerɛ abɔɔki kun kun akɔ. Nkpienm ni du mɔ a. Na wɔ ka Yesu ni bara ni ngumi. ¹⁰ Na Yesu aye i tii su, na wɔ bisa bara n ka, “Bara, bu wo ni? Be ase mɔ ka i ti ye ni ka bu kun u, nzen se?” ¹¹ Na bara n abɔ i nu ka, “Ai, m Mibiɛ, be ase mɔ ka i kún m.” Na Yesu ase i ka, “Mini mmɔɔ se mɔ ka be kún u. Kɔ, ama, mɔ a yo satie kun.”]

Kabo Yesu ɔa yiri ti durunya n nufɔm wein n ni

¹² Na Yesu akaaki ase jama n ka, “Mini ti durunya n nufɔm wein a. Bo i su m su kerɛ wo mɔ awosin nu kun, ama, i nyá wein bo i ma ngɔɔ ni.” ¹³ Na Farasifɔm n ase i ka, “Wɔɔɔ, a sudi u ɔa daani wɔ, be de mɔ u daani n ka i ti nahɔrɛ.” ¹⁴ Na Yesu ase bu ka, “Haari nzen m di m ɔa daani n mmɔɔ, m daani diiwa n ti nahɔrɛ wɔ, dama m si deke n bo m fite baari, na m kaaki si deke bo m sukɔ ni. Ama, amberɛ, am si mɔ deke bo m fite, na am kaaki si mɔ deke bo m sukɔ n gusu. ¹⁵ Amberɛ, am di jɔrɛ kabo durunya n nufɔm di bu bengum jɔrɛ n wɔ, ama, mini ni m tii, m di mɔ be jɔrɛ. ¹⁶ Ama, haari nzen m di mine jɔrɛ n mmɔɔ, m jɔrɛ diiwa n ti nahɔrɛ wɔ, dama mɔ mini ngumi di minem jɔrɛ a, ama, mini ni m Si bo i sunmaari m ni di a. ¹⁷ Ba kerɛ am Nyɛmɛ nɔɔniɛ kpamaawa n nu ka, nzen mine nnyɔ daani diiwa yo kun, nyini la ka i ti nahɔrɛ wɔ lɛɛ. ¹⁸ Mini ni m tii di m ɔa daani a, na m Si bo wɔ sunma m gusu di m daani.” ¹⁹ Na ba bisa i ka, “U si wo ni?” Na wɔ bɔ bu nu ka, “Am si mɔ m ni m Si n be n mmɔɔ. Nzen mɔ am si mini, mɔ am si m Si n mmɔɔ.”

²⁰ Saɔga bo Yesu seeri sɔ ni, i wo minem kere su Nyɛmɛ Sereebiri Awuru n nu, fa dodo deke bo bu yi bu sara-ka ɔwaa fa ma Nyɛmɛ n wɔ. Ama, be akoro atara mɔ i, dama i saɔga nya ju mɔ.

Kabo Yesu seeri ka i fite mɔ durunya n nu fen ni

²¹ Na Yesu akaaki ase bu ka, “M bá kɔ yaki am, na am bá nienie m busu, ama, am ɔú mɔ m, na am bá wu ni am satie ni. Deke bo m sukɔ ni, am koro kɔ mɔ dɔ.” ²² Na Yudaɔm n abisa ka, “I ɔa deke bo i sukɔ ni, ya koro kɔ mɔ dɔ. Nyini la ka, i kún i ɔa wɔ lɛɛ, nzen se a?” ²³ Na wɔ se bu ka, “Amberɛ fite durunya n nu fen wɔ, ama, mini fite aɔgoro wɔ. Amberɛ ti durunya n nu fen fɔm wɔ, ama, mini fite mɔ durunya n nu fen. ²⁴ Nyini ti ye ma se am ka, am wú ni am satie n a, dama nzen am yo mɔ m yarada ka mini la sɔɔɔɔɔ n bo m se am ka m ti ni, am wú ni am satie n wɔ.” ²⁵ Na ba bisa i ka, “Ye wɔɔɔ la ɔma a?” Na Yesu ase bu ka, “Kabo m se am saɔga kerɛ ni, m ti sɔ ɔ. ²⁶ M la sa dɔngɔ bo m jɔɔ fa kɔ am dɔ, na m la sa dɔngɔ bo m fa di am jɔrɛ jaraki am, ama, yiri bo i sunmaari m ti nahɔrefɔ ɔ, na deke bo i se m ni, nyini ye m kan kere durunya n nufɔm a.” ²⁷ Yesu seeri sɔ ni, ba si mɔ ka i jɔɔ niiri i Si Nyɛmɛ wɔ. ²⁸ Na wɔ se bu ka, “Am bá yeeri mini Adamande Wa n su baka jaanu n su, ye am sí ka mini la sɔɔɔɔɔ n bo m se am kabo m ti n a, na m yo mɔ deke be m dɛɛ yiko nu, ama, m se kabo m Si akere m wɔ. ²⁹ Yiri bo i sunmaari m n wo m dɔ, wɔ nya yaki mɔ m cɛɛn be, dama saɔga kerɛ m yo deke bo i sun i nu wɔ.” ³⁰ I jɔɔɔɔɔ sɔ ni, na jama n dɔngɔ ayo i yarada.

Kabo Yesu seeri Yudaɔm ka bu satie dɛɛ ti ma ba yo akɔɔm n a

³¹ Na Yesu ase Yudaɔm bo bu yo i yarada n ka, “Nzen am de m nɔɔniɛ ni, am ti m susufɔm wɔ nahɔrɛ su. ³² Na am sí deke bo i ti nahɔrɛ ni, na nahɔrɛ ni mɔ am nya am tii a.” ³³ Na ba se i ka, “Ya ti Abraham anumam wɔ, be nya fa mɔ ya yo mɔ i akɔɔm. Ye nzu ti ye a ɔa ya nyá ya tii a?”

³⁴ Na Yesu ase bu ka, "Nahore ye m suse am a, ka, sɔɔ kere bo i yo satie, i mi ti satie akɔɔ. ³⁵ Akɔɔbaa koro ka má awuru n nu saŋga kere, ama, awurubaa yiri wo awuru n nu wɔ saŋga kere. ³⁶ Nyini ti, nzen mini awurubaa n nya deeri am tii jiiri, am nyá am tii nahore su. ³⁷ M si ka am ti Abraham anumam wɔ, ama, am koro ka am kun m wɔ, dama am ade má m nɔɔnie ni. ³⁸ Deke bo mini aŋu i m Si dɔ n ye m suse am a, ama, ambere, deke bo am ti i am si dɔ, ye am yo a." ³⁹ Na ba se i ka, "Ya si la Abraham." Na wɔ se bu ka, "Nzen má am ti Abraham nbaam, má am yo i sayoowa a. ⁴⁰ Kobo i ti ni, ma se am nahore sam bo m tiiri i Nyeme dɔ n wɔ, ama, am koro ka am kun m wɔ. Abraham ayo má nyini be sɔ. ⁴¹ Ambere, am yo am si sayoowa a." Na ba se i ka, "Yere, ya ti má soma nbaam. Ya si la Nyeme ngumi wɔ." ⁴² Na Yesu ase bu ka, "Nzen má Nyeme ti am Si, má am koro m, dama m fi-teeri Nyeme dɔ ɔ, ye m baari fen n a. Ma ba má ni m deɛ yiko nu, ama, yiri sunmaari m a. ⁴³ Nzu ti ye am ti má m jɔɔwɔ n bu a? Dama am koro de má m nɔɔnie n deɛ ti. ⁴⁴ Sitana ti am si wɔ, na am koro ka am yo kobo am si koro n wɔ, i fite ka i bumboori kere, i ti sɔɔ kunfɔ ɔ, na i su má nahore su, dama nahore haari kun mmɔɔ wo má i dɔ, i deɛ la ka i bu kore wɔ, dama yiri ti krefɔ a, na yiri kaaki ti krefɔm kere si a. ⁴⁵ Ama, mini se nahore n ti, am de má m nɔɔnie ni. ⁴⁶ Am nma koro kere m satie bo ma yo i a? Nzu ti ye m se am nahore, ye am de má m nɔɔnie n a? ⁴⁷ Sɔɔ kere bo i ti Nyeme deɛ, i mi ti Nyeme nɔɔnie wɔ. Deke bo i ti na am ti má Nyeme nɔɔnie n la ka, am ti má i deɛm wɔ."

Kabo Yesu ti kpiri tara Abraham ni Nyeme nɔɔnie kanfɔm ni

⁴⁸ Na Yudafɔm n ase i ka, "Bo ya nja a ti Samariyafo ɔ, na ajini wo u nju ni, i ti má nahore wɔ, nzen se a?" ⁴⁹ Na Yesu ase bu ka, "Ajini wo má m nju, ama, m bu m Si n wɔ, ye ambere bu má m. ⁵⁰ M sukoro má ka mine wura m nju kpiri wɔ, be wo bere bo i koro ka i wura m kpiri, yiri ti jredifo a. ⁵¹ Nahore ye m suse am a, ka, sɔɔ kere bo i bita m nɔɔnie ni, i mi wú má fieo."

⁵² Na ba se i ka, "Kisa, ye ya si ka ajini wo u nju a. Abraham ni Nyeme nɔɔnie kanfɔm ni kere awu, ama, wɔɔ nja sɔɔ kere bo i bita u nɔɔnie ni, i mi wú má fieo. ⁵³ A tara ya si Abraham bo wɔ wu n wɔ? I ni Nyeme nɔɔnie kanfɔm kere awu. A bu u nju se wɔ?"

⁵⁴ Na Yesu ase bu ka, "Nzen m wura m nju kpiri, i ti ngbɛɛn wɔ. M Si wura m kpiri a, yiri bo am nja i ti am Nyeme ni, ⁵⁵ ama, am si má i. Mini si i a. Haari nzen m nja m si má i, m yó krefɔ ka ambere wɔ. Ama, m si i, na m bita i nɔɔnie ni. ⁵⁶ I yoori am si Abraham fie ka i nju m ba n nu, i njuuri i, na i ahore ajɔ." ⁵⁷ Na ba se i ka, "A nya ju má afo aburunu, ye i yo se ye a nja a njuuri Abraham a?" ⁵⁸ Na Yesu ase bu ka, "Nahore ye m suse am a, kana bu ba wuuri Abraham ni, mini wo bere wɔ." ⁵⁹ I seeri sɔ ni, na ba fa yabuɛ ka bu bo kun i, ama, na wɔ lɔɔki afite Nyeme Sereebiri Awuru n nu.

Kabo Yesu tekeeri anyinsin be nyumbaa ni

9 Na saŋga bo Yesu wo natiiri su ni, na wɔ nju sɔɔ be, bu wuuri i ni, i ti anyinsin wɔ. ² Na i susufɔm n abisa i ka, "Ya Kerefo, nzu ti ye bu wuuri ahin sɔɔ ni anyinsin a? I wufɔm yoori satie, nzen i deɛ satie a?" ³ Na Yesu ase bu ka, "I ti má i ni i wufɔm be mmɔɔ satie deɛ ti, ama, Nyeme koro ka minem nju kabo i yo alekutura sa fa ma i a. ⁴ Kobo wie toko wo bere ni, am ma ya yo yiri n bo wɔ sunma m juma ni. Ale bá san bo be koro yo má juma be. ⁵ Kobo m toko wo durunya n nu ni, mini ti durunya n nufɔm wein a."

⁶ Yesu seeri sɔ ni, na wɔ yi nanzue ago asienggu, na wɔ fa akpita naatie afa abɔɔki anyinsin nyumbaa nnyɔ n kere. ⁷ Na wɔ se i ka, "Kɔ na a kɔ nɔmisi u nyunu Silowam bura n nu." Silowam n bu la ka, ba sunma i wɔ. Na wɔ kɔ aŋmisi i nyunu n na wɔ nju asi, na wɔ kaaki aba awuru.

⁸ Na i lamɔɔm ni minem bo bu yo njuuri i saŋga kere ka i sere ni, abisa ka, "Má ahin sɔɔ ni yo tana fen sere n a?" ⁹ Nbem nja, "Yiri a." Nbem gusu nja, "Má yiri a. I feremafɔ a." Na yiri n mmɔɔ ni i tii suse bu ka, "Mini a." ¹⁰ Na ba bisa i ka, "Ye i yoori se ye u nyumbaa n ateke a?" ¹¹ Na wɔ se bu ka, "Sɔɔ n bo bu fere i ka Yesu ni, yiri kpitaari naatie bɔɔkiiri m nyumbaa n a. Na wɔ se m ka m kɔ Silowam bura n nu, na m kɔ nɔmisi m nyunu. Na ma kɔ aŋmisi, kpenɔa na ma nju asi." ¹² Na ba bisa i ka, "Ye yiri n wo ni?" Na wɔ se bu ka, "M si má."

Kabo Farasifom bisaari ƙoƙo n fa ƙo i nyumbaa tekeewa n su ni

¹³ Na ba fa ƙoƙo n bo i yo tiiri anyinsin n ako Farasifom do. ¹⁴ Nyini cƙeen n bo Yesu kpitaari naatie na i fa tekeeri anyinsin nyumbaa n tiiri Njumiƙi cƙeen wa. ¹⁵ Nyini ti, na Farasifom gusu akaaki abisa i ka, "I yoori se ye a njuri asi a?" Na wa se bu ka, "I faari naatie bƙoƙiiri m nyumbaa n a, na ma njumisi i, na ma njuri asi." ¹⁶ Na Farasifom nbem ase ka, "Ahin ƙoƙo n fite ma Nyeme do, dama i bita ma Njumiƙi cƙeen ciire ni." Ama, na nbem gusu ase ka, "I yo se ye satieyofa koro yo alekutura sam ka ahin njusu so a?" Na bu kere kƙo awo i ngungumi. ¹⁷ Na ba kaaki abisa ƙoƙo n bo i yo tiiri anyinsin bekun ka, "Ye wƙo bo wa teke u nyumbaa ni, a bu i se wa?" Na wa se ka, "I ti Nyeme nƙanƙe kanfa o."

¹⁸ Yudafa nkpienkpienm n ade ma ka i yo tiiri anyinsin wa, ye i njuri asi kisa, ma ka bu ba fereeri i si, ni i ni, ¹⁹ na ba bisa bu ka, "Am wa n bo am na am wuuri i na i ti anyinsin ni, yiri la ahin? Ye i yoori se ye i njuri asi kisa a?" ²⁰ Na i si, ni i ni abo bu nu ka, "Ya si i ka i ti ya wa a, ya wuuri i anyinsin wa. ²¹ Ama, ya si ma kabo i yoori barasu na i koro njuri asi kisa ni, yere gusu kaaki si ma ƙoƙo bo i tekeeri i nyumbaa ni. Wa ju i tienngu ƙoƙo, am bisa i, yiri mmƙo ni i tii se am." ²² Deke bo i ti na i si, ni i ni seeri so ni, bu soroori Yudafa nkpienkpienm n ahore wa, dama Yudafa nkpienkpienm n adu ko ase ka ƙoƙo kere bo i seeri ka Yesu ti Kristo Tiidefa ni, bu fon i mi fite bu tientienbunƙo ƙoƙo n nu wa. ²³ Nyini deƙe ti ye i si, ni i ni seeri ka, "Wa ju i tienngu ƙoƙo, am bisa yiri mmƙo ni i tii n a."

²⁴ Na ba kaaki afere ƙoƙo n bo i yo tiiri anyinsin n bekun, na ba se i ka, "Nie Nyeme ti, na a joko nahore. Yere si ka ahin ƙoƙo n ti satieyofa o." ²⁵ Na wa se bu ka, "Nzen i ti satieyofa o, i ti ma satieyofa o, mini si ma. Deke bo m si i n la ka, m yo tiiri anyinsin wa, ama, kisa m njuri asi." ²⁶ Na ba bisa i ka, "I yoori u se wa, ye i tekeeri u nyumbaa n se wa?" ²⁷ Na wa ko bu nu ka, "Ma du ko ase am kabo i tekeeri m nyumbaa ni, ye am ade ma. Ye nzu ti ye am koro ka m kan kere am bekun a? Amere gusu, am koro ka am yo i susufom wa, nzen se?" ²⁸ Na ba to i njuri ni nzuko kpie ase i ka, "Wako ti nyini ƙoƙo n susufa a, yere yiri, ya ti Moyisi deƙe susufom wa. ²⁹ Ya si ka Nyeme yo joko Moyisi do a, ama, nyini ƙoƙo n yiri, ya si ma i fiteebiri n mmƙo."

³⁰ Na wa se bu ka, "Ahin ti alekutura wanla, am si ma i fiteebiri, ama, wa teke m nyumbaa. ³¹ Ya si ka Nyeme de ma satieyofa nyemesere, ama, ƙoƙo kere bo i su Nyeme atin su, na i yo i sa koroowa, Nyeme de i sere wa. ³² Fite durunya n bumoori, ƙoƙo be nya ti ma ka be ateke ƙoƙo bo bu wuuri i na i ti anyinsin nyumbaa. ³³ Nzen ma ahin ƙoƙo n afite ma Nyeme do, ma i koro yo ma pui." ³⁴ Na ba se i ka, "Wako yiri, bu wuuri u satieyofa o, ye wako koro ka a kere yere a?" Na ba fon i afite.

Kabo Yesu na bo bu de ma Adamande Wa n ti anyinsinm ni

³⁵ Yesu tiiri ka ba fon ayi ƙoƙo n ni, na wa ko anu i, na wa bisa i ka, "A yo Adamande Wa n yarada a?" ³⁶ Na ƙoƙo n abisa i ka, "M Mibie, yiri la njama a? Se m na m yo i yarada." ³⁷ Na Yesu ase i ka, "A njuri i e, yiri la mini n bo m sujoko u do ni." ³⁸ Na ƙoƙo n ase i ka, "M Mibie, ma yo u yarada." Na wa kutu Yesu nyunu akansi i.

³⁹ Na Yesu ase ka, "M baari durunya n nu ka m ba di minem jore wa, na bo bu njuri ma asi n njuri asi, na bo bu njuri asi n yo anyinsinm." ⁴⁰ Farasifom nbem bo bu woori i bi do n tiiri so ni, na ba se i ka, "Nka a na a se ka yere gusu ti anyinsinm wa lee fan?" ⁴¹ Na Yesu ase bu ka, "Nzen ma am ti anyinsinm, ma am la ma njansi, ama, kabo am nya na am njuri asi ni, am toko la njansi lee."

Kabo Yesu boori mienu niiri besasafa ni

10 Na Yesu ase ka, "Nahore ye m suse am a, ƙoƙo bo i loko wura nbem ƙoƙo n nu, na wa fa ma anko n nu awura ma, i mi ti awiefa o, na i kaaki ti ƙoƙo bo i nati fin minem di wa. ² Ƙoƙo bo i fa anko n wura nbem ƙoƙo n nu, yiri ti nbem sasafa n a. ³ Anko niefa ni teke anko n ma i a, na i fere i deƙe nbem n duma, na i nbem ni ti i konvi, na i fa bu fite. ⁴ Nzen i nya faari i nbem kere fiteeri, i du bu ko ko, na i deƙe nbem n su i su, dama bu si i konvi. ⁵ Ƙoƙo bo bu si ma i, bu su ma i su fieo, bu njama yaki i wa, dama bu si ma i konvi."

⁶ Na Yesu abo ahin mienu n akere bu, ama, ba ti ma i bu.

Kabo Yesu ɗa yiri ti bɔsasafɔ kpa n ni

⁷ Ba ti má miɛnu n bu n ti, na Yesu akaaki ase bu bekun ka, “Nahɔre ye m suse am a, mini ti nbɔem anɔ n bo bu fa wura sɔɔ n nu n a. ⁸ Bere kere bo bu duuri m mɔ baari, na bu yo bu ɗu ka bu nie nbɔem su ni, bu ti awiefɔm wɔ, ni minem bo bu nati fin minem di wɔ, ama, nbɔem n ade má bu jɔɔkwa ni. ⁹ Mini ti anɔ n a, na sɔɔ kere bo i fa m deɛ anɔ n wuraari, i nyá tiide, na i wúra na i fite, na i nyá i diire di. ¹⁰ Awiefɔ deɛ la ka i ba wɔ ɔ, na i kun, na i saaki. Mini aba ka bu nyá ɗɔɔ bo i la má aɗusu.

¹¹ Mini ti bɔsasafɔ kpa n a. Bɔsasafɔ kpa n tɔ i ɗɔɔ ɔ, na i wu ma i nbɔem ni. ¹² Padifɔ n bo ba fa i ka i sasa nbɔem n ti má bɔsasafɔ nahɔre su, na nbɔem n ti má i deɛm. Nyini ti, nzen i ba ɗuuri ka bedi suba, i ɗmati yaki nbɔem wɔ. Na bedi n wura bu nu tara nbem, na bo ba ka n sandi. ¹³ I ti padifɔ n deɛ ti, na i cɛce wo má nbɔem n nu, nyini ti ye i ɗmati yaki bu n a. ¹⁴⁻¹⁵ Mini ti bɔsasafɔ kpa n a. Kabo m Si Nyeme si m na m si i ni, sɔ ye mini gusu si m deɛ nbɔem a, na bu gusu si m. Na m tɔ m deɛ ɗɔɔ na m wu ma bu. ¹⁶ M la nbɔe nyiɗga nbem bo bu ti m deɛm, bo bu wo má ahin nbɔem n nu. Wɔ yo daka ka m fa bu gusu ba wura ahinm n nu. Bere gusu tí m konvi na bu dé i, na bu yó kun na bu sasafɔ yó kun. ¹⁷ M tɔ m deɛ ɗɔɔ fa ma m minem, na m káaki de i bekun, nyini deɛ ti ye m Si koro m n a. ¹⁸ Be sude má m deɛ ɗɔɔ ni m dɔ, ama, mini ni m tii sutɔ i m koroyanu a. M la atin bo m tɔ m deɛ ɗɔɔ ni, na m kaaki la atin bo m de i bekun. M Si maari m kɔɔ ka m yo sɔ a.”

¹⁹ Yesu seeri sɔ n deɛ ti, na Yudaɔ nkpɛnkɛnm n kɔ awo i ɗɗuɗuɗu bekun. ²⁰ Na bu dɔɗɗu n ase ka, “Ajini wo i ɗu, nyini deɛ ti, wɔ bo fie a. Nzu ti ye am so am sui i dɔ a?” ²¹ Ama, nbem ɗa, “Má sɔɔ bo ajini wo i ɗu jɔɔkwa la ahin. Ajini yo se koro teke anyinsin nyumbaa?”

Kabo Yudaɔm keteeri Yesu ni

²² Fufuku sanɗa na Yudaɔm ba sudi bu cɛenkɛri n Yerusalem miɛ kɛri n nu, na bu tenɗe su kabo bu yo tekeeri Nyeme Sereebiri Awuru n ni, na bu yoori i dɔɗɗu ni. ²³ Na Yesu sunati bara ye Solomon Lele n bo i wo Nyeme Sereebiri Awuru n nu ni. ²⁴ Na Yudaɔ nbem atien bu kɔ abara aye i, na ba bisa i ka, “Sanɗa bɔɔ ye a bá kan teke ya nyi a? Nzen wɔɔ ti Kristo Tiideɔ n a, se ya nahɔre kpain.” ²⁵ Na Yesu ase bu ka, “Ma se am, ye am ade má a. Alekutura sam bo m yo bu m Si duma n nu ni, di m ɗu daani a. ²⁶ Ama, am yo má m yarada, dama am ti má m deɛ nbɔem. ²⁷ M deɛ nbɔem ti m konvi. M si bu, na bu su m su. ²⁸ M ma bu ɗɔɔ bo i la má awieeri, na bu ká má ɗɗɛn cɛn be fieo. Be gusu koro fin má bu fite má m saa nu. ²⁹ M Si bo i faari bu maari m ni, tara deke kere fanɗa, na be wo má bere bo i koro fin bu fite m Si saa nu. ³⁰ Mini ni m Si ti deke kun wɔ.”

³¹ Na Yudaɔm afa yabuɛ bekun ka bu bo kun i. ³² Na Yesu ase bu ka, “Ma yo alekutura sakpam dɔɗɗu, bo m Si kereeri m na am aɗu i, ye sa bɔɔ ti ye am ɗa am kun m n a?” ³³ Na Yudaɔm n ase i ka, “Má sakpam bo a yo bu n be deɛ ti ye ya ɗa ya kún u a, ama, bo a jɔɔ wura Nyeme ɗgasi nu n ti, dama a ti adamande wɔ, ama, na a se ka a ti Nyeme wɔ.” ³⁴ Na wɔ se bu ka, “Ba kere i am Nyeme Jɔre Kadasi n nu ka, Nyeme ɗa, ‘Am ti ka Nyeme wɔ.’ ³⁵ Be koro bu má Nyeme Jɔre Kadasi ni ɗɗɛn. Nyeme yo seeri bu ka bu ti ka Nyeme wɔ, bere bo bu deeru Nyeme nɔaniɛ ni, ³⁶ ama, mini yiri, m Si Nyeme ayi m, ye wɔ sunma m durunya n nu a. Ye nzu ti ye amberɛ ɗa ma kan ci-ire jɔre, dama m ɗa mini ti Nyeme Wa a? ³⁷ Nzen m yo má m Si juma ni, má am yo m yarada. ³⁸ Ama, nzen m yo bu na haari am yo má m yarada mmɔ a, am yo m juma n yarada, adena am si nahɔre su ka mini ni m Si n ti deke kun wɔ.” ³⁹ I seeri sɔ ni, na ba kpi ka bu tara i bekun, na wɔ lɔɔki afite bu nu.

⁴⁰ Na Yesu akaaki akpɛ akɔ Yodan kunma n buɛkun dɔ akɔ aju deke bo Yohane yo biɛri minem Nyeme nzue ni, na wɔ wo dɔ. ⁴¹ Na jama beberebe aba i dɔ, na ba se ka, “Yohane ayo má alekutura sa be, ama, jɔɔkwa kere bo i yo jɔɔ fa kɔri ahin sɔɔ n ɗusu n ti nahɔre wɔ.” ⁴² Na mine dɔɗɗu ayo i yarada dɔ.

Kabo Lazarosi wuuri ni

11 Na sɔɔ be bo bu fere i ka Lazarosi n ada tukpaki. I ninbaam la Mariya ni Marata. Bu bɔsu la Betani. ² Nyi-ni Mariya n bo i niwa Lazarosi daari tukpaki ni, yiri ba faari tulaaleɛ nvanvanifɔ ɗɔɔri Yesu jaa su ye i faari i tiɗmie tintiin nunukaari i n a. ³ Na i ninbaa nbaabaram n asunma ka bu kɔ se Yesu ka, “Ya Mibiɛ, u danfo n bo a

koro i agaya n ada tukpaki.”⁴ Yesu tiiri sɔ ni, na wɔ se ka, “Ahin tukpaki n ti má yiwee tukpaki, ama, i yo sɔ, na minɛm ɲu Nyɛmɛ jirima woowa kabo i ti, na Nyɛmɛ ma minɛm ɲu mini bo m ti i Wa n gusu jirima woowa.”⁵ Tɔ, Yesu koroori Marata ni Mariya ni bu niwa Lazarosi.⁶ Ama, i tiiri ka Lazarosi ada tukpaki ni, na wɔ ka deke bo i woori n cɛɛn nnyɔ abuka su.

⁷ Nyini sin na Yesu ase i susufɔm ka, “Am ma ya kaaki kɔ Yudiya dɛɛ awɔrɛ n nu.”⁸ Na i susufɔm n ase i ka, “Ya Kerefɔ, má anzɔni fen ye Yudafɔm ɲa bu tu yabuɛ bo kun u n a? Ye a sukoro ka ya kpie ya nyi kɔ dɔ bekun n a?”⁹ Na Yesu ase bu ka, “Fa ɲgarama kɔ ju naasɔ, m ɲa i ti wie kun wɔ e. Sɔɔ bo i nati wiesu bo má i jaa, dama durunya n nu wein ni ma i ɲu asi a.”¹⁰ Ama, sɔɔ bo i nati kɔɲgɛ bo i jaa, dama wein wo má i dɔ.”¹¹ Yesu jɔɔɔri sɔ n sin, na wɔ kaaki ase bu ka, “Ya danfo Lazarosi adaafi, ama, m sukɔ na m kɔ tenge i lɛɛ.”¹² Na i susufɔm n ase i ka, “Ya Mibiɛ, nzen wɔ daafi wɔ, i nyá laifiɛ.”¹³ Kabo Yesu seeri n la ka, Lazarosi awu wɔ, ama, i susufɔm bere sunsun ka i ɲa wɔ daafi nahɔrɛ su wɔ.¹⁴ Nyini ti, na Yesu ase bu kpain ka, “Lazarosi awu.”¹⁵ Ama, ambere dɛɛ ti, wɔ yo m fiɛ ka ma wo má dɔ, adena am yo yarada. Am ma ya kɔ i dɔ.”¹⁶ Na Tomasi bo bu fere i ka Ndaa n ase i lamɔkɔ susufɔm n ka, “Am ma yere gusu kɔ, nzen bu kɔ kuunri i a, na ya ni yiri kere awu.”

Kabo Yesu ɲa yiri tenge minɛm yiwee nu ni

¹⁷ Saɲga bo Yesu kɔ juuri ni, i ɲuuri ka ba se Lazarosi i lenna lɛɛ.¹⁸ Betani ni Yerusalem miɛm waari má ni i beɲgu.¹⁹ Na Yudafɔm dɔɲgu aba Marata, ni Mariya dɔ ka bu ba dada bu ahore, bu niwa n bo wɔ wu n dɛɛ ti.²⁰ Marata tiiri ka Yesu suba ni, na wɔ kpa i atin, ama, na Mariya aka awuru.²¹ Na Marata ase Yesu ka, “M Mibiɛ, nzen má a woori fen, má m niwa n awu má.”²² Ama, haari ni nyini mmɔɔ, m si ka deke kere bo a sere Nyɛmɛ, i yó i ma u.”²³ Na Yesu ase i ka, “U niwa ni tɛɲge i yiwee n nu bekun.”²⁴ Na Marata ase i ka, “M si ka i bá tenge i yiwee nu jina cɛɛn, saɲga bo Nyɛmɛ bá tenge minɛm bu yiwee nu ni.”²⁵ Na Yesu ase i ka, “Mini ti sɔɔ bo i tenge minɛm bu yiwee nu, na i má bu ɲgɔɔ n a. Sɔɔ kere bo i yo m yarada, haari nzen i wuuri, i nyá ɲgɔɔ.”²⁶ Na sɔɔ kere bo i la ɲgɔɔ na i yo m yarada, i mi wu má fieo. A yo ahin jɔɔɔwa n yarada a?”²⁷ Na Marata ase i ka, “M Mibiɛ, ma yo yarada ka wɔɔ ti Nyɛmɛ Wa, Kristo Tiidefɔ n a, bo i ɲa i súnma i durunya n nu ni.”

Kabo Yesu suunri ni

²⁸ Marata seeri sɔ n sin, na wɔ kaaki akɔ afere i niwa Mariya benlɛ, na wɔ se i ka, “Ya Mibiɛ n aba, i ɲa a bra.”²⁹ Mariya tiiri sɔ ni, i kaba bereki yasuuri wɔ, na wɔ kɔ i dɔ.³⁰ Nyini saɲga, na Yesu nya ju má miɛ n nu, i toko wo deke bo Marata kɔ tuuri i n wɔ.³¹ Na Yudafɔm bo bu woori awuru n nu Mariya bi, na bu sudada i ahore ni, bu ɲuuri kabo i bereki yasu fiteeri ni, na ba su i su. Bu sunsuunri ka i sukɔ deke bo bu seeri Lazarosi n wɔ, na i kɔ sun.³² Saɲga bo Mariya kɔ juuri deke bo Yesu wo n na i ɲuuri i ni, na wɔ kutu i nyunu, na wɔ se i ka, “M Mibiɛ, nzen má a woori fen, má m niwa n awu má.”³³ Yesu ɲuuri ka i susun ni, ni kabo Yudafɔm n bo bu suuri i su baari n gusu wo sun su ni, na i ahore asaaki, na wɔ mi i ɲumi.³⁴ Na wɔ bisa bu ka, “Am seeri i ni wɔ?” Na ba se i ka, “Ya Mibiɛ, bra na a ba niɛ.”³⁵ Na Yesu asun.³⁶ Nyini ti na Yudafɔm n ase ka, “Am niɛ kabo i koro i agaya barasu a.”³⁷ Ama, na bu nbem ase ka, “Yiri n bo i teke anyinsin n nyumbaa ni, má i koro tuntun má sɔɔ ni, na i wu má, nzen sɛ?”

Kabo Yesu tengeeri Lazarosi i yiwee nu ni

³⁸ Na Yesu ahore asaaki bekun, na wɔ kɔ deke bo bu seeri Lazarosi ni. I ti yabuɛ buɛ faɲkunma wɔ, ye bu faari i seeri nu a, na ba fa yabuɛ nyiɲga atɔ anɔ ni.³⁹ Na Yesu ase bu ka, “Am ba yi yabuɛ ni.” Na sɔɔ n bo wɔ wu n niwa Marata ase i ka, “M Mibiɛ, kisa wɔ bun, dama bu seeri i nyuma lenna lɛɛ.”⁴⁰ Na Yesu ase i ka, “Ma se má u ka, nzen a yoori m yarada, a ɲú Nyɛmɛ jirima woowa kabo i ti barasu?”⁴¹ I seeri sɔ ni, na ba lakati yabuɛ ni. Na wɔ ye i tii su aɲgoro, na wɔ se ka, “M Si, m da u asi ka a de m sere.”⁴² M si ka saɲga kere a de m sere wɔ, ama, ahin minɛm bo bu jina fen n dɛɛ ti, ye m seeri sɔ a, adena bu yo m yarada ka wɔɔ sunmaari m a.”⁴³ I sereeri Nyɛmɛ n wieeri ni, na wɔ tien ase ka, “Lazarosi, fite.”⁴⁴ Na sɔɔ n bo wɔ wu n afite faɲkunma n nu. Tani pɔɔɔndiiri i saa, ni i jaa, na tani kun pɔɔɔndiiri i tii. Na Yesu ase bu ka, “Am nyangi yi tani n na am ma i kɔ.”

Kabo bu sesɛeri su ka bu kun Yesu ni

⁴⁵ Yudaƴm dɔŋgu bo bu baari Mariya dɔ ŋuuri sa n bo Yesu yoori i ni, na ba yo i yarada. ⁴⁶ Na bu nbem akɔ Farasifɔm n dɔ akɔ ase bu kabo Yesu ayo ni. ⁴⁷ Na Farasifɔm ni Nyɛmɛ sayoowa dɔŋguyofɔ nkpienkpiɛnm n afere Yudaƴm teretereƴm ni, na ba tien bu nɔɔ. Na ba se ka, “Ye ya yo sɛ wɔ? Am niɛ e, ahin sɔɔ ni suyo alekutura sayoowam dɔŋgu. ⁴⁸ Nzen ya yaki i na i suyo sɔ, minɛm kɛrɛ yɔ i yarada a, na Roma yikofɔm bɔ saaki ya Nyɛmɛ Sereebiri Awuru ni, na bu kún ya minɛm ni.” ⁴⁹ Na bu nu sɔɔ be bo bu fere i ka Kayafasi ni, bo i ti Nyɛmɛ sayoo-wa dɔŋguyofɔm kɛrɛ kpiɛn nyini afɔ n ase ka, “Ambɛrɛ, am si má pui. ⁵⁰ Am si má kabo i ti n wɔ, nzen sɛ? Ka nzen am ma sɔɔ kun wu maari minɛm kɛrɛ, i ti ye ni bo ya minɛm kɛrɛ bɔ wu ni.” ⁵¹ Má i koroyanu ye i seeri sɔ a, ama, yiri ti Nyɛmɛ sayoowa dɔŋguyofɔm kɛrɛ kpiɛn nyini afɔ n ti, ye Nyɛmɛ ma i seeri ka Yesu wú ma Yudaƴm n a. ⁵² Na má bɛrɛ ŋgumi dɛɛ ti ye i wú a, ama, adena i tien Nyɛmɛ nbaam nɔɔ, na bu yo kun, bɛrɛ bo ba sandi akɔ asien nbem n su. ⁵³ Nyini dɛɛ ti, fite nyini cɛɛn n fa kɔ, na ba sesɛ su ka bu kun Yesu.

⁵⁴ Nyini dɛɛ ti, wɔ yi má i ŋu fofoe nu anati má Yudaƴm nu kun. Ama, i fiteeri bɛrɛ ni, na wɔ kɔ awɔrɛ be bo i wo dodo boro kpantain dɛɛ bue ni, na i ni i susufɔm n akɔ awo miɛ n bo bu fere i ka Efirayim n su.

⁵⁵ Nyini saŋga, wɔ ka kaan, na Yudaƴm di bu Butara cɛɛnkpiri ni, na mine dɔŋgu afite ahemem aba Yerusalem miɛ kpiri n nu, na bu ba kpakpara bu ŋu fin ka, na cɛɛnkpiri n nya ju. ⁵⁶ Na ba niɛniɛ Yesu busu, na saŋga bo bu wo Nyɛmɛ Sereebiri Awuru n nu ni, na ba bisa bu ŋuŋu nu ka, “Am sunsun sɛ wɔ? I bɔ cɛɛnkpiri ni? Ya de má ka i bɔ.” ⁵⁷ Ama, Nyɛmɛ sayoowa dɔŋguyofɔ nkpienkpiɛnm ni, ni Farasifɔm n ama nɔɔ ka sɔɔ kɛrɛ bo i si deke bo Yesu wo, i se bu na bu kɔ tara i.

Kabo Mariya faari tulaalɛ nvanvanifɔ gɔɔri Yesu jaam su ni

12 Na saŋga bo i ba kaari lesɛn, na bu di Butara cɛɛnkpiri ni, na Yesu akɔ Betani, Lazarosi bɔsu, yiri bo Yesu tengeeri i yiwee n nu ni. ² Na ba su Yesu wɔɔ dɔ. Marata faari diire n ba maari bu a, Lazarosi gusu woori minɛm bo bu ni Yesu diiri diire n nu. ³ Na Mariya afa tulaalɛ nvanvani bo i la gɔ agaya tuwa bambaka kun, na wɔ fa agɔ Yesu jaa su, na wɔ fa i tiɛmiɛ tintiin anunuka i jaam kɛrɛ su, na tulaalɛ ni nvani ade awuru n kɛrɛ. ⁴ Na Yesu susufɔm kun bo bu fere i ka Yudasi Isikariyoti bo i bɔ tɔ Yesu n abisa ka, ⁵ “Nzu ti ye bara n atɔ má tulaalɛ n na i nya ŋwaa beberebe, na ya fa ma yaarifɔm a?” ⁶ I ti awiefɔ n dɛɛ ti ye i seeri sɔ a, má ka i cɛɛ wo yaarifɔm nu wɔ. Yiri ti bu ŋwaa bitafɔ a, na i suwɔ ŋwaa n be saŋga saŋga. ⁷ Na Yesu ase ka, “Yaki Mariya benlɛ, i dɛɛ nzee bo i sufa yo m fa kɔ m yiwee cɛɛn lɛɛ. ⁸ Dama am ni yaarifɔm ni wo bɛrɛ saŋga kɛrɛ a, ama, am ni mini koro wo má bɛrɛ saŋga kɛrɛ.”

⁹ Yudaƴm beberebe tiiri ka Yesu woori dɔ ni, na ba ba i dɔ, má ka Yesu ŋgumi ti ye bu baari a, ama, bu baari ka bu ba ŋu Lazarosi n bo Yesu tengeeri i yiwee n nu n wɔ. ¹⁰ Nyini dɛɛ ti, na Nyɛmɛ sayoowa dɔŋguyofɔ nkpienkpiɛnm n asɛɛ su ka bu kun Lazarosi gusu. ¹¹ Dama i dɛɛ ti ye Yudaƴm dɔŋgu akaaki bu sin abo bu a, ye ba yo Yesu yarada n a.

Kabo Yesu wuraari Yerusalem ka fɛmɛ dɛɛ su ni

¹² Na alecin na jama n bo bu baari ka bu ba di Butara cɛɛnkpiri n ati ka Yesu suba Yerusalem miɛ kpiri n nu.

¹³ Na ba kpiɛkpiɛ kpakpa nyawa akɔ akpa i atin, na bu subo kuyigindi, bu ŋa,

“*Hosana*. Ya kansɛ Nyɛmɛ.

Terefiɛ wo yiri n bo i suba Micɛra n dɛɛ duma n nu n dɔ.

Terefiɛ wo Yisarelifɔm fɛmɛ n dɔ.”

¹⁴ Na Yesu aŋu kaakobaa be, na wɔ fun atana su, kabo ba kɛrɛ i Nyɛmɛ Jɔrɛ Kadasi n nu ni,

¹⁵ “Ambɛrɛ Siyonfɔm, má am soro sɛrɛ.

Am niɛ, am fɛmɛ ni suba n a,

i fun kaakobaa wɔ.”

¹⁶ Nyini san̄ga, i susuf̄m nya si má nyini sam n bo ba yo n kere bu. Má ka san̄ga bo Yesu ba tengeeri i yiwee n nu, na bu n̄uuri i jirima woowa n sin, na ba nya atenge su, ka ba kere i Nyeme j̄re Kadasi n nu ka bu yó i s̄o, na ba kaaki atenge su, ka ba yo i s̄o nahore su. ¹⁷ Na jama n bo bu yo woori Yesu d̄o, san̄ga n bo i fereeri Lazarosi fi-teeri fan̄kunma n nu, na i tengeeri i yiwee n nu ni, na bu sukan labari ni. ¹⁸ Nyini alekutura sa n bo i yoori i na minem tiiri n deɛ ti, na ba kpa i atin. ¹⁹ Na Farasif̄m n ase bu n̄un̄u nu ka, “Am an̄u má i? Ya koro yo má pui kun. Yiri ye durunya n nuf̄m kere susu i su n a.”

Kabo Girikif̄o nbem ba bisaari Yesu busu ni

²⁰ Minem bo bu baari Yerusalem mie kpiri n nu Butara c̄enkpiri n san̄ga n ka bu ba su Nyeme ni, bu nbem ti Girikif̄m w̄o. ²¹ Na ba ba Filipu d̄o, i fite mie n bo bu fere i ka Besayida na i wo Galili awore n nu n w̄o. Na ba se i ka, “Njapie, ya koro ka ya n̄u Yesu w̄o.” ²² Na Filipu ak̄o ase Andere, na bu n̄nyo n kere ak̄o ase Yesu. ²³ Na Yesu ase ka, “San̄ga n aju bo Nyeme w̄ura mini Adamande Wa n kpiri. ²⁴ Nahore ye m suse am n a, má ka alembaa awura fa nu, na w̄o k̄o, i ti i tii w̄o. Ama, nzen i wuraari fa nu na i k̄o, ye i w̄ura mbaa beberebe a. ²⁵ S̄o kere bo i koro i n̄ḡo, i mi bá fun i, ama, s̄o kere bo i koro má i n̄ḡo durunya n nu fen, i mi bá nya n̄ḡo bo i la má awieeri. ²⁶ S̄o kere bo i su m, w̄o yo daka ka i mi su m su, na deke bo m wo ni, m amusuisuf̄o gusu wó d̄o. Na s̄o kere bo i suuri m, m Si Nyeme w̄ura i mi kpiri.”

Kabo Yesu j̄j̄o fa k̄o i yiwee n j̄re su ni

²⁷ Na Yesu ase ka, “Kisa, m ahore asaaki, ye m se se w̄o? M koro se ka, m Si Nyeme, yi m fite ahin anyumboro bo i suba m d̄o n nu, nzen se? Ai, m koro se má s̄o, dama nyini deɛ ti ye m baari a. ²⁸ M deɛ bo m se la ka, m Si, kere kabo u jirima woowa ti.” Na akonvi be atien afite an̄goro ase ka, “Ma du m̄o akere kabo m jirima woowa ti, na m k̄aaki kere i bekun.” ²⁹ Jama n bo bu jina Yesu bi n tiiri akonvi ni n̄ga ni, na bu nbem ase ka, “Nzue akpura.” Na nbem gusu ase ka, “Nyeme mereke aj̄j̄o i d̄o a.” ³⁰ Na Yesu ase bu ka, “Ambere deɛ ti ye akonvi n j̄j̄o a, má mini deɛ ti a. ³¹ San̄ga n aju bo Nyeme dí durunya n nuf̄m j̄re, na i f̄n̄ yi Sitana bo i ti bu fem̄e ni. ³² Ama, mini, bu ba yeeri m su jinaari an̄goro baka jaanu n su, m c̄in s̄o kere ba m d̄o.” ³³ Kabo i yo seeri s̄o n kere yiwee n bo i bá wu i n w̄o.

³⁴ Na jama n ase i ka, “Ya ti i Nyeme j̄re Kadasi n nu ka, Kristo Tiidef̄o ni wo bere san̄ga kere. I wú má. Ye i yoori se ye w̄o n̄a, w̄o yo daka ka bu bá yeeri Adamande Wa n su jinaari an̄goro baka jaanu n su a? Ye Adamande Wa n la n̄ma a?” ³⁵ Na Yesu ase bu ka, “Mini bo m ti wein ni, m wo am nu kisa, ama, m cé má. Nyini deɛ ti, am nya wo ni wein ni, am sunati wein nu w̄o, na má awosin tu am. S̄o kere bo i wo awosin nu, i mi si má deke bo i suk̄o ni. ³⁶ Am nya wo ni wein ni, am yo i yarada, na m má am yo wein deɛ nbaam.” Yesu seeri s̄o ni, na w̄o fite bu nu ak̄o afie deke be, na má be n̄u i.

Kabo Yudaf̄m ayo má Yesu yarada ni

³⁷ Yesu yo yoori alekutura sam d̄n̄gu na ba n̄u i, haari ni nyini mm̄o, ba yo má i yarada. ³⁸ Nyini ma Nyeme n̄oaniɛ kanf̄o Esaya j̄re n bo i yo kereeri n yo yiiwa. I n̄a,

“M Nyeme fem̄e, n̄ma ade j̄re n bo ya kan i n a?

Ye n̄ma ye a yi u yiko akere i a?”

³⁹ Nyini deɛ ti, ye ba koro ayo má Yesu yarada n a. Kabo Esaya akaaki ase ka,

⁴⁰ “Nyeme ama ba yo anyinsinm

na má bu n̄u asi,

na w̄o ma bu ahore ayo kekereke

na má bu ti i n̄oaniɛ n bu,

adena má bu kaaki ba i d̄o

na bu nya laifie.”

⁴¹ Esaya yo ɲuuri Yesu jirima woowa n dɛɛ ti, ye i kaanri i ɲu jɔrɛ n a. ⁴² Yudafo nkpienkpienm dɔŋgu mmɔɔ yoori Yesu yarada, ama, bu soroori Farasifo m n ahore n dɛɛ ti, ba koro ayi má bu ɲu fofoe nu. Nzen bu yiiri bu ɲu ka ba yo i yarada, Farasifo m ni fɔn bu fite bu tientienbunɔɔ sɔɔ n nu wɔ. ⁴³ Dama Yudafo nkpienkpienm n yo koroori adamande kansi taraari Nyeme dɛɛ.

Kabo Yesu seeri ka i nɔɔni ni dí minem jɔrɛ ni

⁴⁴ Na Yesu atien ase ka, “Sɔɔ kere bo i yo m yarada, má mini ɲgumi ye i yo m yarada, ama, i yo bo wɔ sunma m n gusu yarada a. ⁴⁵ Na sɔɔ kere bo i nie na i ɲuuri m, ti ka wɔ ɲu m Si Nyeme bo i sunmaari m n lɛɛ. ⁴⁶ Mini bo m ti wein n aba durunya n nu, adena sɔɔ kere bo i yo m yarada, i wó má awosin nu. ⁴⁷ Sɔɔ kere bo i ti m nɔɔni n na i de má i, m di má i mi jɔrɛ, dama ma ba má ka m ba di durunya n nufɔm jɔrɛ wɔ, ama, m baari ka m ba de bu tii ji wɔ. ⁴⁸ Sɔɔ kere bo i kete m, na i de má m nɔɔni ni, i jɔredifo wo bere wɔ. Nɔɔni n bo ma jɔjɔ i ni, yiri dí i mi jɔrɛ jina cɛɛn n a. ⁴⁹ Dama má m koroyanu ye m kan sɔ a, ama, m Si n bo wɔ sunma m ni, yiri maari m nɔɔ, kereeri m nɔɔni kun kun kere bo m jɔjɔ i n a. ⁵⁰ M si ka i nɔɔni maawa n ti deke bo i ma ɲɔɔ bo i la má awieeri n wɔ. Nyini dɛɛ ti, kabo m Si seeri m ni, sɔ ye m jɔjɔ a.”

Kabo Yesu ɲmisiiri i susufɔm n jaa ni

13 Alecin bo má bu di Butara cɛɛnkpiri n ni, na Yesu asi nu ka saɲga n aju bo i fite durunya n nu kaaki kɔ i Si Nyeme dɔ. Na i dɛɛ tiɲgu minem bo bu wo durunya n nu na i koro bu ni, i koro bu sɔɔ haari i kɔ ju i faɲga nyaari. ² Na kɔɲgue saɲga bo bu wo diire n di su ni, na Sitana awura Yudasi, Simon Isikariyoti wa n tii nu ka i tɔ Yesu ma i kpɔfɔm. ³ Na Yesu asi nu ka i Si Nyeme afa deke n kere awura i saa nu, na i kaaki si ka i fiteeri Nyeme dɔ baari a, na i káaki kɔ i dɔɔ. ⁴ Na wɔ nya yasu ajina, na wɔ yi i tanlɛɛ n ase, na wɔ fa papawo abo i wi nu. ⁵ Na wɔ sa nzue agɔ nyɲga nu, na wɔ bo i bu suɲmisi i susufɔm n jaa, na wɔ fa papawo n bo i bo i wi nu ni sunuka bu jaam. ⁶ I ba kpuraari Simon Petoro, na wɔ bisa Yesu ka, “M Mibie, na wɔɔ ba ɲmisi m dɛɛ jaa?” ⁷ Na Yesu ase i ka, “Sa bo m suyo i ni, a koro ti má i bu kisa, ama, fa kɔ fa ba, a bá ti i bu.” ⁸ Na Petoro ase i ka, “Ai, a ɲmisi má m jaa haari durunya n ba yasu.” Na Yesu ase i ka, “Nzen ma ɲmisi má u jaa, m ni wɔɔ akpaaki lɛɛ.” ⁹ Dɔ na Simon Petoro anya ase i ka, “M Mibie, nzen i ti sɔ a, má a ɲmisi m jaa ɲgumi, ama, ɲmisi m saam ni m tii kere.” ¹⁰ Na Yesu ase i ka, “Sɔɔ anya abie nzue, ɲka i ɲmisi i jaa a, i bie má nzue kun, dama i ɲunie kere ti casi wɔ. Ambere, am ti casi wɔ, ama, má am kere.” ¹¹ Yesu siiri bo i bá tɔ i ma i kpɔfɔm ni, nyini ti ye i ɲa má bu kere ti casi n a.

¹² I ɲmisi bu jaam wieeri ni, na wɔ fa i tanlɛɛ n awura, na wɔ kɔ atana i tanaabiri ni. Na wɔ bisa bu ka, “Kabo ma yo am ni, am ati i bu?” ¹³ Am fere m ka am Kerefoɔ, na am kaaki fere m ka am Mibie. Am jɔjɔ nahɔre wɔ, dama m ti sɔɔ. ¹⁴ Tɔ. Kisa na mini bo m ti am Mibie, ni am Kerefoɔ, na ma ɲmisi am jaam ni, wɔ yo daka ka ambere gusu ɲmisi am bengum jaam sɔ. ¹⁵ Dama ma yo akere am lɛɛ, na am gusu yo am bengum kabo ma yo am ni.” ¹⁶ Na wɔ se bu ka, “Nahɔre ye m suse am a, akɔɔ koro tara má i mibie, na bekun sunmafo gusu koro tara má bo i sunmaari i ni. ¹⁷ Nzen am sin ahin n kere, na am yoori sɔ, terefie wo am dɔ.

¹⁸ M sujɔjɔ ni má am kere wɔ, dama m si bo ma du mɔ ayi bu ni. Ama, kabo ba kere i Nyeme Jɔrɛ Kadasi n nu ni, i ti ye ni ka i yo yiwa, ka, ‘Sɔɔ n bo m ni yiri saɲga di diire taale kun nu, yiri akaaki m jaa tufɔ n a.’ ¹⁹ M suse am sa bo i bá yo wɔ lɛɛ, na i ba yoori, na am yo m yarada ka mini la sɔɔɔre n bo ma se am kabo m ti n a. ²⁰ Nahɔre ye m suse am a, sɔɔ kere bo i de sɔɔ bo m sunma i ni, i mi ade mini wɔ lɛɛ, na sɔɔ kere bo i de mini, i mi ade yiri bo i sunmaari m wɔ lɛɛ.”

Kabo Yesu seeri ka Yudasi tɔ i ma i kpɔfɔm ni

²¹ Yesu seeri bu sɔ wieeri ni, na i ahore asaaki akɔ asin su, na wɔ se bu kpain ka, “Nahɔre ye m suse am a, am nu kun bá tɔ m ma m kpɔfɔm a.” ²² Na i susufɔm n abirisi, sunie bu ɲuɲu nu, ama, ba si má bo i yó nyini sa n ni. ²³ Bu nu kun be bo Yesu koro i agaya n tana mata Yesu. ²⁴ Na Simon Petoro abo i nyumbaa i dɔ ka i bisa Yesu ka, i ni ɲma a? ²⁵ Na yiri n acin adodo Yesu, na wɔ bisa i ka, “Ya Mibie, a ni ɲma a?” ²⁶ Na Yesu ase i ka, “Sɔɔ n bo m

kpíe too n bo toro n nu na m fá ma i ni, yiri læ." Na wɔ fa too n abo toro n nu, na wɔ fa ama Yudasi, Simon Isikariyoti wa ni. ²⁷ Yesu faari too n maari Yudasi wieeri ni, na Sitana awura i tii nu, na Yesu ase i ka, "Sa n bo a ŋa a yó i ni, kɔ yo i ndende." ²⁸ Ama, bu kɛɛ bo bu woori diire n di su ni, bu be mmɔɔ asi má deke n bo i ti na Yesu seeri i sɔ ni. ²⁹ Yudasi tiiri bu ŋwaa bitafɔ n dɛɛ ti, bu nbem sunsun ka Yesu ŋa i kɔ to deke be na bu fa di cɛɛnkpiri n wɔ, wara i kɔ yi ŋwaa n be fa ma yaarifɔm wɔ. ³⁰ Yudasi diiri too n wieeri ni, na wɔ yasu afite akɔ. Nyi-ni sanŋa ni, i ti kɔŋgue wɔ.

Kabo Yesu maari bu nɔɔɔ maawa fɔfɔɛ ni

³¹ Yudasi fite kɔ wieeri ni, na Yesu ase ka, "Kisa ye Nyɛmɛ wúra mini Adamande Wa n kpiri a, na m dɛɛ ti ye minɛ wúra m Si Nyɛmɛ kpiri a. ³² Na nzen bu wurari Nyɛmɛ kpiri m dɛɛ ti, Nyɛmɛ gusu wúra m kpiri, na Nyɛmɛ má i yo kisa bɛɛ." ³³ Na wɔ se bu ka, "M nbaam, m cé má am nu fɛn. Am bá nienie m busu fie wɔ, na kabo m yo seeri Yudaɔm ni, sɔ ye m suse am kisa, ka am koro kɔ má deke bo m sukɔ ni. ³⁴ Nɔɔɔ maawa fɔfɔɛ ye m sufa ma am n a, yiri la ka, am koro am beŋgum. Kabo ma koro am ni, am koro am beŋgu sɔ. ³⁵ Nzen am koro am beŋgu, nyini ye sɔɔ kɛɛ si ka am ti m susufɔm a."

Kabo Yesu seeri ka Petoro kéte kpe nsan ka i si má i ni

³⁶ Na Simon Petoro abisa i ka, "Ya Mibie, a kɔ ni wɔ?" Na Yesu abɔ i nu ka, "Deke bo m sukɔ ni, a koro su má m su kisa, ama, sanŋa suba bo a bá su m su." ³⁷ Na Petoro akaaki abisa i ka, "Ya Mibie, nzu ti ye m koro su má u su kisa? Nzen i yo yiwee mmɔɔ a, m wú u dɛɛ ti." ³⁸ Na Yesu abisa i ka, "A koro wu m dɛɛ ti? Nahɔɛ ye m suse u a, kana akɔnyuma bá bo, a kéte kpe nsan su ka a si má m."

Kabo Yesu ŋa yiri ti atin n bo sɔɔ koro fa i sukɔ Nyɛmɛ dɔ ni

14 Na Yesu ase i susufɔm n ka, "Má am ma am ahore saaki. Am yo Nyɛmɛ yarada, na am yo m gusu yarada. ² M Si Nyɛmɛ dika n nu, sɔɔm sunnu dɔ, nzen má i ti má sɔ, má m se má am. M kɔ na m kɔ sɛsɛ woobiri su se am. ³ Na nzen m kɔ sɛsɛ woobiri n su seeri am, m káaki ba fa am kɔ deke bo m kɔ wo ni, na deke bo m wó ni, am gusu wó dɔ. ⁴ Na deke bo m sukɔ ni, am si atin ni." ⁵ Na Tomasi ase i ka, "Ya Mibie, ya si má deke bo a sukɔ ni, ye ya yo sɛ si atin n a?" ⁶ Na Yesu ase i ka, "Mini ti atin n a, ni nahɔɛ, ni ŋgɔɔ n a. Mini ŋgumi ti atin n bo sɔɔ koro fa i na i kɔ m Si Nyɛmɛ dɔ a. ⁷ Nzen má am siiri m, má am si m Si mmɔɔ, ama, fa nyuma fa kɔ, am asi i, na am anu i."

⁸ Na Filipu ase i ka, "Ya Mibie, kere ya u Si ni, deke bo ya koro i kɛɛ læ." ⁹ Na Yesu abisa i ka, "Filipu, bo m ni ambere awo bɛɛ aɛ sɔ n na a si má m? Sɔɔ kɛɛ bo wɔ ŋu mini anu m Si læ, ye nzu ti ye am ŋa m kere am m Si n a? ¹⁰ A yo má yarada ka m ni m Si n ti deke kun wɔ, nzen sɛ? Jɔɛ n bo ma jɔɔ ama am ni, má m tieŋgu jɔɔ-wa, ama, m Si bo m ni yiri ti kun ni, yo i juma. ¹¹ Bo m ŋa, m ni m Si n ti deke kun ni, am yo m yarada. Nzen má nyini, am yo m yarada sam bo m yo bu n dɛɛ ti. ¹² Nahɔɛ ye m suse am n a. Sɔɔ kɛɛ bo i yo m yarada, yiri mmɔɔ yó ahin sam bo m yo bu ni, na i yó bo bu tara ahin mmɔɔ, dama m sukɔ m Si dɔ. ¹³ Na deke kɛɛ bo am fa m duma fa sereeri i, m yó i ma am, adena mini Baa ni má minem wura m Si kpiri. ¹⁴ Na nzen am ba faari m duma fa sereeri m deke be, m yó i ma am."

Kabo Yesu jɔɔ fa kɔɔri Awiewie Casi n su ni

¹⁵ Na Yesu ase bu ka, "Nzen am koro m, am dé m nɔɔɔ maawam ni. ¹⁶ M sére m Si Nyɛmɛ, na i má am Bukafɔ fɔfɔɛ bo i bá wo am dɔ sanŋa kɛɛ. ¹⁷ Yiri la Awiewie Casi n bo i se nahɔɛ ni. Durunya n nufɔm koro de má i, dama bu ŋu má i, na bekun bu kaaki si má i, ama, ambere si i, dama i wo am dɔ, na i bá wo am nu. ¹⁸ M kɔɔri, m yaki má am na am ka ayikam, m káaki ba am dɔ. ¹⁹ Wɔ ka kaan na durunya n nufɔm ŋu má m kun, ama, ambere ŋú m. M la ŋgɔɔ n dɛɛ ti, am gusu nyá ŋgɔɔ. ²⁰ Nyini cɛɛn n ye am sí ka mini ni m Si n ti deke kun a, na mini ni ambere gusu ti deke kun wɔ. ²¹ Sɔɔ kɛɛ bo i de m nɔɔɔ maawam, na i su i su, i mi ti bo i koro m a, na bo i koro m ni, m Si gusu koro yiri wɔ, na mini mmɔɔ kóro i mi, na m yí m ŋu kere i."

²² Na Yudasí, má Yudasí Isikariyoti ni, ase ka, “Ya Mibié, nzu ti ye a yí u ɲu kere yere a, ye a yí má u ɲu kere má durunya n nufɔm a?” ²³ Na Yesu ase i ka, “Sɔɔ kere bo i koro m, i dé m nɔanié ni, na m Si mmɔɔ kóro i mi, na ya bá, na ya bá wo i dɔ. ²⁴ Sɔɔ kere bo i koro má m, i dé má m nɔanié ni. Nɔanié n bo ma jɔjɔ i ni, i ti má m deé nɔanié, i ti m Si n bo i sunmaari m deé wɔ.

²⁵ M toko wo am dɔ, ye m suse am ahin kere a, ²⁶ ama, m Si Nyeme súnma Bukafɔ ni, m duma n nu, yiri la Aw-iewie Casi ni, yiri kére am deke kere a, na i káaki tenge am su fa kɔ deke kere bo ma kere am ni.”

²⁷ Na wɔ se bu ka, “Ahoreda n ye m sufa ma am n a. M deé ahoreda n ye m sufa ma am a. Má kabo durunya n nufɔm ma am ahoreda ye m suma am n a. Má am ma am ahore saaki, má am soro sere. ²⁸ Am ati ka ma se ka, ‘M kó na m káaki ba am dɔ bekun.’ Nzen má am koro m, má am ahore jɔ ka m sukɔ m Si n dɔ, dama m Si tara m. ²⁹ Sa bo wɔ nya yo má læ, ye ma se am n a, adena i bá yoori, na am yo m yarada. ³⁰ M jɔjɔ má am dɔ jɔre be-berebe kun, dama Sitana bo i ti durunya n nufɔm tii ni suba. Ama, i koro yo má m pui. ³¹ M koro ka durunya n nufɔm si ka, m koro m Si ni, nyini deé ti ye m yo deke kere bo i se m ka m yo i n a.”

Na wɔ se bu ka, “Am yasu na ya kɔ.”

Kabo Yesu ɲa yiri ti baka n ni i tii nahɔre su n a

15 Na Yesu ase bu ka, “Mini ti baka n bo i su suuwa nahɔre su a, ye m Si Nyeme ti nyini baka n fie niefɔ.

² Asambaa kere bo i wo m su na i su má, m Si kpíe i ji wɔ, na asambaa kere bo i wo m su na i su, i kpiékpié i nyawa n yo i dɔɲgu wɔ, na i su nyunyumi. ³ Jɔre n bo m jɔjɔ maari am ni, yiri adu mɔ ayo am casi a. ⁴ Am wo ni mini na m gusu wo ni ambere. Kabo baka asambaa be wo má bere bo i koro su i ɲgumi, má ka i wo baka n su. Sɔ ye am gusu koro su má, má ka am wo m dɔ.

⁵ Mini ti baka n a, ye ambere ti asambaam ni, sɔɔ kere bo i wo m dɔ, na mini mmɔɔ wo i dɔ, i mi su suuwa nyunyumi wɔ, dama am koro yo má pui, má ka am awo m dɔ. ⁶ Sɔɔ kere bo i wo má m dɔ, bu kpíe i ji wɔ, kabo bu kpíe baka asambaa na i wu n wɔ, na bu tien bu kɔ wura sin nu na bu je ni. ⁷ Nzen am wo m dɔ, na m nɔanié n wo am ahore su, deke kere bo am koroori i, na am sereeri Nyeme, am nyá i. ⁸ Nzen am su suuwa nyunyumi, nyini kere ka am ti m susufɔm a, na i wura m Si kpiri. ⁹ Kabo m Si koro m ni, sɔ ye mini mmɔɔ koro am a, am wo ni m koro ni. ¹⁰ Ma de m Si nɔanié maawam n deé ti ye i koro m a. Nzen am gusu de m nɔanié maawam ni, m gusu kóro am sɔ. ¹¹ Ma se am ahin sam na am ahore jɔ kabo m ahore ajɔ n wɔ, na am ahore jɔ n kɔ sin su. ¹² M nɔanié maawa n la ka o, am koro am beɲgu kabo m koro am ni. ¹³ Koro be wo má ahin koro n sin, ka sɔɔ wu i danfom ti. ¹⁴ Nzen am su m nɔanié maawa n su, am ti m danfom wɔ læ. ¹⁵ M fere am m danfom wɔ, m fere má am ka m akɔm kun, dama sɔɔ akɔ si má i mibié sayoowa kere, ama, deke kere bo ma ti i m Si dɔ ni, ma fa akere am. ¹⁶ Má ambere yiiri m a, ama, mini ayi am ase ka am kɔ su suuwa bo i wó bere sanɲa kere, na deke kere bo am bá fa m duma n sereeri m Si, i yó i ma am. ¹⁷ Nɔanié maawam n bo m sufa ma am la ka, am koro am beɲgum.”

Kabo Yesu ɲa durunya n nufɔm kpɔ i susufɔm ni

¹⁸ Na Yesu asa su ase bu ka, “Nzen durunya n nufɔm kpɔ am, am si nu ka o, ba du mɔ akpɔ mini wɔ, ye bu nya ba sukpɔ am n a. ¹⁹ Nzen má am ti durunya n nufɔm deé minem, má bu koro am kabo bu koro bu beɲgu n wɔ. Ama, bo ma yi am afite durunya n nufɔm nu, na am ti má durunya n nufɔm deé minem n ti, ye bu kpɔ am n a. ²⁰ Má am ma am wara fi ka ma se am ka, akɔ tara má i mibié. Nzen bu yo kereeri m wuwuruwa, sɔ ye bu kére am gusu wuwuruwa a. Na nzen bu yo deeri m nɔanié, bu dé am gusu deé ni. ²¹ Bu yó am nyini n kere, m deé ti, dama bu si má m Si bo i sunmaari m ni. ²² Nzen má ma ba akan má m ɲu jɔre akere má bu, má bu si má ka ba yo satie, ama, kisa na ma kan akere bu ni, bu koro kan fite má nu ka ba yo má satie. ²³ Sɔɔ kere bo i kpɔ m, i kpɔ mini ni m Si n kere wɔ læ. ²⁴ Ma yo alekutura sam bo ba ɲu i. Be wo má bere bo i koro yo nyini alekutura sam sɔ. Nzen má ma yo má nyini alekutura sam na ba ɲu má i, má be fa má bu ɲgasi ka bu ti satieyofɔm. Ama, kisa, ba ɲu nyini n kere, na bu toko kpɔ m ni m Si ni. ²⁵ Nyini ma kabo ba kere i Nyeme jɔre Kadasi n nu n ayo yiwa n a, ka, ‘Bu kpɔ m kpɔ ɲgbɛen wɔ.’

²⁶ Na Bukafɔ n bo m súnma i fite m Si dɔ na i bá am dɔ ni, yiri ti Awiewie Casi n bo i kere kabo Nyeme ti nahɔre su n a, yiri dí m n̄usu daani kere am a. ²⁷ Na am gusu di m daani, dama m ni ambere wo bere a, fite m juma n bumboori ba ju ni kisa.

16 M suse am ahin sam kere bo bu bá yo n wɔ, na bu ba yoori, na má am kaaki am sin bo m. ² Bu bá fɔn yi am fite bu tientienbunɔɔ sɔɔm n nu, ama, saɔga suba bo bu bá kun am, na bu súnsun ka bu susu Nyeme wɔ. ³ Bu si má m ni m Si n dɛe ti, ye bu yó nyini sam kere n a. ⁴ Ma se am sam bo bu bá yo lɛɛ, na i saɔga ba juuri, na am tɛnge su ka m yo seeri am."

Kabo Awiewie Casi n juma ti barasu ni

Na Yesu asa su ase bu ka, "M ni ambere yo woori bumboori n dɛe ti, ye ma yo ase má am ahin kere a. ⁵ Ama, kisa m sukaaki kɔ yiri bo i sunmaari m n dɔ ɔ, ye am be akoro abisa má m ka, 'Ye a sukɔ ni wɔ?' ⁶ Bo ma se ka m kó yaki am dɛe ti, am ahore asaaki agaya. ⁷ Ama, nahɔre ye m suse am n a, i ti am buka su wɔ ka m kɔ, dama nzen má m kɔ má, má Bukafɔ ni bá má, ama, nzen m kɔɔri, m súnma i am dɔ. ⁸ I baari, i kere durunya n nufɔm deke bo i ti satie, na i kere bu deke bo i ti sakpa na i kɔ atin su Nyeme dɔ, na i káaki kere bu kabo Nyeme bá di sɔɔɔ kere jɔre barasu. ⁹ I kere bu deke bo i ti satie, dama bu yo má m yarada. ¹⁰ Na i kere bu deke bo i ti kpa na i kɔ atin su Nyeme dɔ, dama m sukɔ m Si n dɔ ɔ, na am n̄ú má m kun. ¹¹ Na i káaki kere bu kabo Nyeme bá di sɔɔɔ kere jɔre, dama Nyeme adi Sitana bo i ti durunya n nufɔm kere tii n jɔre ayo i n̄gbɛɛn.

¹² M toko la jɔre dɔngɔ bo má m se am, ama, am koro de má i kere kisa. ¹³ Ama, Awiewie Casi n bo i se nahɔre n ba baari, yiri kere am nahɔre atin kere a, dama jɔre kere bo i kán kere am ni, má i dɛe yiko nu ye i fá kan, ama, kabo Nyeme kere i ni, sɔ ye i kán, na i kere am sam bo bu bá yo ni. ¹⁴ Yiri wúra m kpiri a, dama i kán m n̄u jɔre kere am. ¹⁵ Deke kere bo i ti m Si dɛe, i ti m dɛe wɔ, nyini dɛe ti ye ma se am ka, i kán m n̄u jɔre kere am n a."

Kabo Yesu kaanri ahoresaaki ni ahorejɔ jɔre ni

¹⁶ Na Yesu ase bu ka, "Wɔ ka kaan na am n̄ú má m, ama, i ba yoori kaan buka su na am n̄ú m bekun." ¹⁷ Na i susufɔm n nbem abisa bu n̄uɔ nu ka, "Nzu jɔre ye i jɔɔri i sɔ n a? I n̄a, wɔ ka kaan na ya n̄ú má i, ama, i ba yoori kaan buka su, ya n̄ú i bekun. Ye wɔ kaaki ase bekun ka, i sukɔ i Si dɔ ɔ."

¹⁸ Na ba kaaki abisa bu n̄uɔ nu ka, "Ye ahin dɛe, i ba yoori kaan n bu la ka se wɔ lɛɛ? Ya si má i jɔɔɔwa n bu."

¹⁹ Na Yesu afa nu ka bu koro ka bu bisa i nyini jɔɔɔwa n bu wɔ. Na wɔ bisa bu ka, "Bo m seeri ka wɔ ka kaan na am n̄ú má m, ama, i ba yoori kaan buka su, am n̄ú m bekun n ye am subisa am n̄uɔ nu, na am si i bu, nzen se? ²⁰ Nahɔre ye m suse am a, ambere bá sun na am kóko, ama, na durunya n nufɔm bere ahore jɔ. Ambere ahore bá saaki, ama, am ahoresaaki ni bá kaaki ahorejɔ. ²¹ Nzen bara anya akutu ka i wu baa, i la ahoresaaki, dama i wahara saɔga ye wɔ ju a, ama, i ba wuuri baa n wieeri, i tɛnge má i wahara n bo wɔ sin n su kun, dama baa n bo wɔ wu i durunya n nu n ti, i ahore ajɔ. ²² I ti sɔ ɔ, am gusu dɔ, kisa, am la ahoresaaki, ama, m bá n̄u am bekun, na am ahore jɔ bo sɔɔɔ koro dé má am ahorejɔ n am dɔ. ²³ Nyini cɛɛn ni, am b́isa má deke be busu m dɔ. Nahɔre ye m suse am a, deke kere bo am sereeri m Si ni, m duma n nu, i yó i ma am. ²⁴ Am nya sere má m Si deke be m duma n nu haari ni nyuma. Kisa am sere i, na am nyá i, na am ahore jɔ kɔ sin su."

Kabo Yesu akunma durunya n ni

²⁵ Na Yesu ase bu ka, "Ma se am ahin n kere anyundere nu wɔ lɛɛ, saɔga suba bo m bó má am anyundere kun, ama, m kán m Si n̄u jɔre kere kpain kere am a. ²⁶ Nyini cɛɛn ni, am fá m duma n fa sere Nyeme, má mini sere Nyeme ma am a. ²⁷ Yiri m Si ni i tii koro am a, dama am koro m na am ayo yarada ka m fite i dɔ ɔ. ²⁸ M fiteeri m Si dɔ ɔ baari durunya n nu a, ye kisa m sufite durunya n nu kaaki kɔ i dɔ a."

²⁹ Na Yesu susufɔm n ase i ka, "Kisa a jɔɔ ya dɔ weinwein wɔ, a bo má ya anyundere kun. ³⁰ Ama, kisa ya si ka a si deke kere, wɔ ti má ye ni ka be bisa u deke be, dama kana bu ba bisa u deke be, a si kabo bu koro ka bu bisa u ni, nyini ma ya si ka a fite Nyeme dɔ n a."

³¹ Na wɔ bisa bu ka, “Am ayo yarada kisa? ³² Ama, saɗga suba bo wɔ ju awie, bo am kere bá sandi yaki mini ngumi, na sɔwɔ kere kɔ i dika, ama, m wo má m ngumi, dama m Si Nyeme wo m dɔ. ³³ Ma se am ahin kere na am la ahoreda m dɔ. Am nú kekereke durunya n nu, ama, am fa ahoresi, dama ma kunma durunya ni.”

Kabo Yesu sereeri Nyeme maari i susufɔm n ni

17 Yesu seeri sɔ wieeri ni, na wɔ ye i tii su anie angoro na wɔ sere Nyeme. I na, “M Si, saɗga n aju. Wura mini u Wa n kpiri, adena m gusu wura u kpiri. ² Dama a ma m yiko ka m nie minem kere su, na bo a fa bu ama m ni, m má bu ngɔɔ bo i la má awieeri. ³ Wɔwɔ ngumi ti Nyeme nahɔre su a. Na mine bo bu si u, na bu si mini Yesu Kristo n bo a sunmaari m ni, bere la ngɔɔ bo i la má awieeri n a. ⁴ Ma wura u kpiri durunya n nu, dama ma yo juma n bo a ma m ka m yo i n awie. ⁵ M Si, saɗga bo durunya nya bo má i bu ni, m yo woori u dɔ, ye a wura m kpiri a. Kisa, kaaki wura m kpiri u dɔ bekun.

⁶ Minem n bo a yiiri bu fiteeri durunya n nu fen, ma kere bu kabo a ti barasu. Bu tiiri u deem wɔ, ye a faari bu maari m a, ye ba de u nɔanie n a. ⁷ Kisa bu si ka deke kere bo a fa ama m ni, fite u dɔ. ⁸ Dama nɔanie n kere bo a jɔɔ fa maari m ni, m gusu ajɔɔ ama bu, ye ba de i, ye ba si ka i ti nahɔre ka m fiteeri u dɔ, ye ba yo yarada ka wɔwɔ sunmaari m a. ⁹ M susere u ma bere wɔ, má bo bu wo durunya n nu ni, ama, minem bo a fa bu ama m ni, bere ye m sere u ma bu a, dama bu ti u de minem wɔ. ¹⁰ M minem kere ti u deem wɔ, ye u deem gusu kere ti m deem, ye ba ma minem anu m jirima woowa ni. ¹¹ Kisa, m suba u dɔ lee, m ká má durunya n nu fen kun, ama, bere ká fen wɔ. M Si, wɔwɔ bo a ti casi ni, yo bu kanda u dama n bo a fa maari m n yiko nu, na bu yo deke kun, kabo mini ni wɔwɔ ti kun ni. ¹² Saɗga bo m woori bu dɔ ni, m yoori bu kanda u dama n bo afa ama m yiko nu wɔ. M nieeri bu su, na bu be aka má ngbeen, má ka bo wɔ ka ngbeen haari i ni kunnu ni, adena kabo ba kere i Nyeme Jɔre Kadasa n nu n yo yiiwa.

¹³ Kisa m suba u dɔ lee, ama, m toko wo durunya n nu ye m jɔɔ ahin jɔɔwɔ na bu nya m de ahorejɔ n kɔ sin su. ¹⁴ Ma fa u nɔanie n afa ama bu, na kabo m ti má durunya n nu fen fɔ be ni, sɔ ye bu gusu ti má durunya n nu fen fɔm a, nyini de ti, durunya n nufɔm koro má bu jɔre. ¹⁵ M susere má u ka a yi bu fite durunya n nu wɔ, ama, m susere u ka a kanda Sitana satiyofɔ ni, na i yaki bu. ¹⁶ Kabo m ti má durunya n nu fen fɔ ni, sɔ ye bu gusu ti má durunya n nu fen fɔm a. ¹⁷ U nɔanie n ti nahɔre wɔ. Ma u nɔanie n bo i ti nahɔre n yo bu casi. ¹⁸ Kabo a sunmaari m durunya n nu ni, sɔ ye m gusu asunma bu a. ¹⁹ Bere de ti, ye ma fa m nu ama u a, adena bere gusu fa bu nu ma u nahɔre n de ti.

²⁰ M susere má u ma má bere ngumi wɔ, ama, m susere u ma minem bo bu bá yo m yarada ahinm de nɔanie kaanwa n ti wɔ. ²¹ M Si, m sere u ka a ma bu kere yo kun, kabo a wo m dɔ, na m gusu wo u dɔ ni, ma bere gusu wo ya dɔ, adena durunya n nufɔm yo yarada ka wɔwɔ sunmaari m a. ²² U jirima woowa n bo a maari m ni, ma fa ama bu, na bu yó kun kabo m ni wɔwɔ ti kun ni. ²³ M wo bu dɔ, na u gusu wo m dɔ, nyini ma bu yo deke kun kabo a koro ka bu ti n a, na durunya n nufɔm si ka wɔwɔ sunmaari m a, na kabo a koro m ni, a koro u minem gusu sɔ.

²⁴ M Si, m koro ka a ma minem bo a fa bu ama m n bá wo m dɔ, deke bo m wo ni, na bu nú m jirima woowa n bo a fa maari m ni, dama saɗga bo a nya ayi má durunya n ye a koro m a. ²⁵ M Si, wɔwɔ yo sa kere bo i kɔ atin su n a, durunya n nufɔm si má u, ama, mini si u, na ahinm gusu si ka wɔwɔ sunmaari m a. ²⁶ Ma kere bu kabo a ti barasu, na m toko sukere bu wɔ, adena koro n bo a koro m n wó bu nu, na m ni bere yó kun.”

Kabo bu kɔri ka bu kɔ tara Yesu ni

18 Yesu sereeri Nyeme wieeri ni, na i ni i susufɔm n ayasu akɔ akpie Kedɔwɔn nzuetin n buekun dɔ, deke bo baka fie be wo ni, na ba kɔ awura baka fie n nu. ² Yudas bo i sutɔ Yesu ma i kpɔfɔm ni si dika n nu, dama Yesu ni i susufɔm nati tien bu kɔ dɔ saɗga saɗga. ³ Na Yudas aba dɔ. Sojam su i su, ni tintinijinafɔm bo Nyeme sayoowa dɔnguyofɔm nkpienkpienm n ni Farasifɔm asunma bu n buka su. Bu bita fitanam, ni wura sinm, ni biɛɔya nengem. ⁴ Yesu si sa kere bo i bá tu i ni, na wɔ kpa bu atin abisa bu ka, “Am koro nma a?” ⁵ Na ba bo i nu ase i ka, “Ya koro Yesu Nazaretifɔ n wɔ.” Na wɔ se bu ka, “Yiri la mini.” Yudas bo i tɔwɔ i ni jina sojam n

nu. ⁶ Yesu seeri ka, “Yiri la mini” ni, na bu kere akoko bu sin akpakpaasi asienngu. ⁷ Na wo kaaki abisa bu bekun ka, “Am koro nma a?” Na ba se i ka, “Ya koro Yesu Nazaretif n wo.” ⁸ Na wo se bu ka, “Ma se am ka yiri la mini. Nzen am koro mini wo, am ma ahin minem bere ko.” ⁹ I seeri so ni, na i nkanie bo i yo joko i n ayo yiiwa, ka, “Minem bo a fa bu ama m ni, m ma ma bu be ka ma ngben.” ¹⁰ Nyini sanja Simon Petoro jina bita takobe, na wo cin awoko i akpie koko be sui, i saa fomboko de ni, nyini koko n ti Nyeme sayoowa dnguyofom kpien n akoko. Bu fere i ka Malikusi. ¹¹ Na Yesu ase Petoro ka, “Fa u takobe n wura i bu nu. A na ma m nu anyumboro n bo m Si afa ama m n wo?”

Kabo bu taraari Yesu koki bu kpien Anasi do ni

¹² Na sojam, ni bu kpien, ni Yudafo n kpienkpienm n tintinijinafo n atara Yesu acici i nyama. ¹³ Bu du mo faari i koki koko be bo bu fere i ka Anasi n do ka. Anasi sibi la Kayafasi. Kayafasi ti Nyeme sayoowa dnguyofom kpien n nyini afo n a. ¹⁴ Yiri Kayafasi ti bo i yo seeri Yudafo n ka i ti ye ni ka koko kun wu ma minem kere n a.

Kabo Petoro keteeri ka i si ma Yesu ni

¹⁵ Bu taraari Yesu sukoni, na Simon Petoro ni Yesu susufo n kun asu i su ako. Nyeme sayoowa dnguyofom kpien n si nyini Yesu susufo n de ti, ye i suuri Yesu su wuraari yiri Nyeme sayoowa dnguyofom kpien n gisan nu a. ¹⁶ Ama, na Petoro yiri aka ajina dasin anko n nu, na yiri susufo n bo Nyeme sayoowa dnguyofom kpien n si ni afite, na wo ba afani n bo i jina kanda anko n do, na wo sere i atin na wo fa Petoro awura. ¹⁷ Na afani n bo i jina kanda anko n abisa Petoro ka, “Woko mmoko ti nyini koko n susufo n nu kun wo, ma so?” Na Petoro ase i ka, “Ai, m ti ma bu kun.”

¹⁸ Ayere sanja lee, na Nyeme sayoowa dnguyofom kpien ni ngbefenem, ni tintinijinafo n atoko sin wo tun su, na Petoro gusu ajina bu bi sutun sin n be.

Kabo Nyeme sayoowa dnguyofom n kpien n diiri Yesu jore ni

¹⁹ Na Nyeme sayoowa dnguyofom n kpien n abisa Yesu fa ko i susufo n jore, ni kabo i kereewa n ti barasu ni. ²⁰ Na Yesu ase i ka, “Sanja kere m joko koko kere nyunu wo, na m kere bu Nyeme nkanie ni bu tientienbunkoko n nu, ni Nyeme Sereebiri Awuru n nu, deke bo Yudafo n kere tien bu koko ni, m kan ma jore be fiawa nu. ²¹ Ye nzu ti ye a bisa m a? Bisa minem bo bu tiiri m kereewa n ka m seeri bu se wo. Bere si kabo m seeri bu n a.” ²² Yesu seeri so ni, na tintinijinafo n bo i jina dodo i n abo i nyoknu, na wo bisa Yesu ka, “So ye a ko Nyeme sayoowa dnguyofom kpien n nu a?” ²³ Na Yesu ase i ka, “Nzen ma joko jore bo wo ko ma atin su, kan na m ti. Ye nzen bo ma se n ti nahore, nzu ti ye a bo m nyoknu a?” ²⁴ Na Anasi ama ba fa i ni nyama ciciwa n so ako Kayafasi bo i ti Nyeme sayoowa dnguyofom n kpien n do.

Kabo Petoro keteeri bekun ka i si ma Yesu ni

²⁵ Simon Petoro jina woori sin n tun su ni, na ba bisa i ka, “Woko mmoko ti i susufo n kun wo, ma so?” Na Petoro akete, i na, “Ai, m ti ma bu kun.” ²⁶ Na Nyeme sayoowa dnguyofom kpien n akoko be, i dikaf la koko n bo Petoro kpie yiiri i sui ni, na wo se Petoro ka, “Ma nu ma u ka a wo i bi baka fie n nu do?” ²⁷ Na Petoro akete bekun, kpen-ga akonyuma abo.

Kabo bu faari Yesu baari Gomina Pilato do ni

²⁸ Na alecin ngarama fun na ba fa Yesu afite Kayafasi dika n nu, na ba fa i ako gomina n dika, bu fere gomina n ka Pilato. Yudafo n awura ma gisan nu, adena ma bu yo bu nu fin, na bu koro di ma Butara cekenpiri ni. ²⁹ Nyi-ni ti, na Pilato afite aba bu do dasin abisa bu ka, “Ahin koko n bo am afa i aba m do ni, i ngasi la koko?” ³⁰ Na ba se i ka, “Nzen ma wo do ma ngasi be, ma ya fa ma i ba ma u do.” ³¹ Na Pilato ase bu ka, “Amber mmoko ni am tii fa i ko di i jore kabo am jore atin kere ni.” Na Yudafo n ase i ka, “Ya la ma atin bo ya kun koko.” ³² Bu seeri so ni, adena Yesu nkanie n bo i seeri kabo i ba wu barasu n yo yiiwa.

³³ Na Pilato akaaki awura gisan n nu, na wɔ fere Yesu abisa i ka, “Wɔɔ ti Yudafoɔm Feme n a?” ³⁴ Na Yesu abisa i ka, “U dɛɛ sunsunni nu lɛɛ, nzen be seeri u a?” ³⁵ Na Pilato abisa i ka, “M ti Yudafoɔm? U minem ni Nyeme sayoowa dɔnguyofɔm nkpienkpienm ni faari u baari m dɔ a. A do nzu ngasi wɔ?” ³⁶ Na Yesu ase i ka, “M femeya n ti má durunya n nu fen femeya. Nzen má m femeya n ti durunya n nu fen femeya, má m susufɔm bá kun lue m busu, na má be koro tara má m wura má Yudafoɔm saa nu. Ama, m femeya n ti má durunya n nu fen dɛɛ.” ³⁷ Na Pilato abisa i bekun ka, “Nka a ti femɛ wɔ lɛɛ?” Na Yesu ase i ka, “Bo a ɲa m ti femɛ ni, i ti sɔ ɔ. Bu wuuri m durunya n nu ka m ba di nahɔre n daani wɔ. Na sɔɔ kɛre bo i su nahɔre n su, i de m nɔɔni n wɔ.” ³⁸ Na Pilato abisa i ka, “Nahɔre la nzu wɔ?”

Kabo bu maari ɔɔ ka bu kun Yesu ni

Pilato seeri i sɔ, na wɔ kaaki afite akɔ Yudafoɔm dɔ akɔ ase bu ka, “Ma ɲu má i ngasi be wɔ do i. ³⁹ Ama, am la am yoowa be bo i ma m atin ka m yi dansaraka kun ma am Butara cɛenkpiri n di saɲga. Am koro ka m yi amberɛ Yudafoɔm Feme ni ji ma am a, nzen sɛ?” ⁴⁰ Na ba tien ase ka, “Má yiri. Ya koro Barabasi wɔ.” Barabasi ti sɔɔ bo i nati fin minem di wɔ.

19 Na Pilato ama ba fa Yesu akɔ afin i ngbere. ² Na sojam n awura i tanlɛɛ kɔkɔre yorom ka femeya dɛɛ su, na ba fa buwe aɲɔ i ka kaba dɛɛ su, na ba fa aforo i tii. ³ Na bu suba i dɔ suyo i anzasi se i ka, “Yudafoɔm Feme, ya yo u anse.” Na ba bo i nyɔɔnu. ⁴ Na Pilato akaaki afite aba Yudafoɔm dɔ aba ase bu ka, “Am ti fen, m sufa i fite ba kere am wɔ, na am si ka ma ɲu má ngasi bo wɔ do i.” ⁵ Yesu tie fiteeri ni tanlɛɛ kɔkɔre yorom ni, ni i tii buwe kaba n ni, na Pilato ase bu ka, “Am nie, sɔɔ n yaa.” ⁶ Deke bo i tie fiteeri na Nyeme sayoowa dɔnguyofɔm nkpienkpienm ni tintinijinafoɔm ɲuuri i sɔ ni, kpenɲa na ba tien, bu ɲa, “Am kpama i baka jaanu n su na i wu. Am kpama i.” Na Pilato ase bu ka, “Amberɛ mmɔɔ ni am tii fa i kɔ kpama i e. Mini, ma ɲu má ngasi bo wɔ do i.” ⁷ Na ba se i ka, “Ya la nɔɔni kpamaawa be, wɔ yo daka ka i wu, dama i ɲa i ti Nyeme Wa a.”

⁸ Pilato tiiri ka Yesu ɲa i ti Nyeme wa ni, na sere ati i abuka su. ⁹ Na wɔ kaaki awura gisan n nu abisa Yesu ka, “A fite ni wɔ?” Ama, Yesu abɔ má i nu. ¹⁰ Na Pilato akaaki abisa i ka, “A bɔ má m nu? A si má ka m la yiko bo m koro ma bu fa u ji, na m kaaki la yiko bo m koro ma bu kpama u baka jaanu n su?” ¹¹ Na Yesu ase i ka, “Nzen má Nyeme ama má u atin, maala má yiko bo a koro yo m pui. Nyini ti, sɔɔ n bo i faari m wuraari u saa nu ni, i satie yoowa tara u dɛɛ.” ¹² I seeri sɔ ni, na Pilato akpi kabo i yo na i yaki Yesu nu ji. Ama, na Yudafoɔm sutientien suse ka, “Nzen a yakiiri i nu jiiri, u ni Feme Siza danfoya awie lɛɛ, dama sɔɔ kɛre bo i yo i ɲu ka i ti femɛ, i mi ti Feme Siza kpɔɔ ɔ.”

¹³ Pilato tiiri sɔ ni, na wɔ fa Yesu afite, na wɔ tana jɔre diibiri n su bimbindi n su. Yudafoɔm anie nu bu fere i ka *Gabata*, i bu la ka, deke bo ba fa yabue asese su ayo i dɔngɔ ni. ¹⁴ Nyini cɛen n tiiri bu Butara cɛenkpiri n kpokpo cɛen wɔ, wiesu kerefi buru ni nnyɔ saɲga a. Na Pilato ase Yudafoɔm ka, “Am femɛ n yaa.” ¹⁵ Na ba kaaki atien ase ka, “Am fa i kɔ, am fa i kɔ kpama i baka jaanu n su.” Na Pilato abisa bu ka, “M fá am femɛ n kɔ kpama i baka jaanu n su?” Na Nyeme sayoowa dɔnguyofɔm nkpienkpienm n ase ka, “Ya la má femɛ be sin Feme Siza ɲu.” ¹⁶ Bu seeri sɔ wieeri ni, na Pilato anya afa i ama bu ka bu kɔ kpama i baka jaanu n su.

Kabo bu kpamaari Yesu baka jaanu n su ni

Na ba de Yesu akɔ. ¹⁷ Na yiri ni i tii asɔ i baka jaanu n akɔ awɔre n bo bu fere i ka Tereawa Woobiri ni, Yudafoɔm anie nu bu fere dɔ ka *Gologota*. ¹⁸ Na ba kpama i baka jaanu n su dɔ, na ba kaaki akpama mine nnyɔ nbem adodo i, bu kpamaari kun i saa fɔmbɔɔ su, na ba kpama kun i saa bie su, na Yesu awo bu afien. ¹⁹ Na Pilato akere kereewa be amata i tii su baka jaanu n su. Kereewa n la ka, “Yesu Nazaretifoɔ n bo i ti Yudafoɔm Feme n lɛɛ.” ²⁰ Bu kereeri nyini kereewa n Yudafoɔm, ni Romafɔm, ni Girikifɔm dɛɛ aniem kere nu wɔ, na Yudafoɔm dɔngɔ ɲu i, na ba kan i, dama deke bo bu kpamaari i n waari má ni mie kunnu. ²¹ Na Nyeme sayoowa dɔnguyofɔm nkpienkpienm n akete ase Pilato ka, “Má a kere ka, ‘Yudafoɔm Feme n lɛɛ,’ ama, kere ka, ‘Ahin sɔɔ ɲa, ‘Mini ti Yudafoɔm Feme n a.’” ²² Na Pilato ase bu ka, “Bo ma kere i ni, nyini lɛɛ wɔ.”

²³ Sojam n kpamaari i baka jaanu n su wieeri ni, na ba kpaaki i nenge wuraawam nu busu nna, na bu kere afa kun kun, na wɔ ka i tanlee yorom bo i wo i bu na i wura be go su ni, i la má gise kpaabiri, ama, ba wu i kere angoro kɔ jura asienɔgu wɔ. ²⁴ Na ba se ka, “Má am ma ya sɔnsɔn i nu, ama, am ma ya tu mbaa na ya si bo i dí i.” Bu yoori sɔ adena Nyeme Jɔre Kadasi n yo yiiwa, bo ba kere i ka,

“Ba kpaaki m nenge wuraawam nu,
na ba tu mbaa m tanlee n bo i wo m bu n busu ni.”

Nyini ti ye sojam yoori sɔ n a.

²⁵ Na Yesu ni, ni Yesu ni niemabara, ni Kolopasi yi Mariya, fa kɔ tuuri Mariya n bo i fite Magadala n jina dodo deke bo bu kpamaari Yesu ni. ²⁶ Yesu nie ɔuuri i ni ni, ni i susufɔ n bo i koro i agaya n ka bu jina dodo i ni, na wɔ se i ni n ka, “M ni, nie fen, u wa la ahin.” ²⁷ Na wɔ se i susufɔ n gusu ka, “Nie fen, u gusu ni lee.” Nyini cɛen n kere na Yesu susufɔ n afa Yesu ni, na wɔ kɔ awo i dɔ.

Kabo Yesu wuuri ni

²⁸ Nyini sin na Yesu asi nu ka wɔ yo i juma kere awie, na wɔ se ka, “Nzuehɔe ti m wɔ.” I seeri sɔ ni, adena Nyeme nɔaniɛ n yo yiiwa. ²⁹ Nyini sanɔa dundu be taka bere, wɔ yi ni nzan gagaraki, na ba fa mene afa awɔ baka su afa abo nu alaandi atɔ i nɔɔ. ³⁰ Yesu de nu wieeri ni, na wɔ se ka, “Wɔ wie.” Na wɔ biri i tii, na wɔ yo Nyeme deɛ.

Kabo bu wɔɔri Yesu kpie i nvin nu ni

³¹ Nyini cɛen n ti Njumiya cɛen n kpokpo cɛen n ti, ba koro má ka minem bo ba kpama bu baka jaanu n su n ka sense su bu Njumiya cɛen ni, dama Njumiya cɛen n bo i suba n ti cɛenkpiri bambaka bu dɔ ɔ. Nyini deɛ ti, ye bu sereeri Pilato ka i ma bu kɔ bubu bo ba kpama bu baka jaanu n su jaam n a, na bu yi bu kɔ se bu. ³² Nyini ti, na sojam n akɔ abo abubu sɔnɔ n kun jaam, ni nyinga n gusu deɛ, bere n bo bu kpamaari bu dodoori Yesu ni.

³³ Ama, sanɔa bo bu ba kpuraari Yesu ni, bu ɔuuri ka yiri awu, nyini deɛ ti, ba bubu má i jaam. ³⁴ Ama, na sojam kun afa kpie awɔ Yesu nvin nu, kpenɔa na nzue ni mbunja susonɔgi fite. ³⁵ Sɔnɔ n bo i nyumbaa ɔuuri i ni, yiri di i daani a, adena am yo yarada. I jɔre n ti nahɔre wɔ, na kabo i di daani n gusu ti nahɔre wɔ. ³⁶ Ahin n kere yoori, adena kabo ba kere i Nyeme Jɔre Kadasi n nu n yo yiiwa. Ba kere ka, “I buwe kun n kpein mmɔɔ bu má.” ³⁷ Ye ba kaaki akere ka, “Minem bá nie yiri n bo ba wɔ i kpie n wɔ.”

Kabo bu seeri Yesu ni

³⁸ Nyini deɛ sin, na sɔnɔ be bo bu fere i ka Yosefu n asere Pilato atin na i yi Yesu ɔuniɛ n kɔ se i. Na Pilato ama i atin, na wɔ kɔ ayi i ɔuniɛ n baka jaanu n su akɔ. Yiri Yosefu fite mie kpiri n bo bu fere i ka Aramatiya n su wɔ, i yo tiiri Yesu susufɔm kun wɔ, ama, i soroori Yudaɔm ahore ti, wɔ yi má i ɔu fofoe nu. ³⁹ Na Nikodemo bo i yo baari Yesu dɔ kɔngue be n gusu aba, i bita ɔguin nvanvani ni tulaaleɛ sanɔaawa, i nɔnɔɔ ju pobu aburana. ⁴⁰ Na ba fa Yesu ɔuniɛ ni, na ba yo i kabo Yudaɔm yo bu fuin na bu se i ni, bu faari tulaaleɛ n gɔɔri i ɔu wɔ, na ba nya afa nzee apɔɔndi i. ⁴¹ Deke bo bu kpamaari Yesu ni, baka fie be wo dɔ. Nyini baka fie n nu yabue buɛ bo ba lokoti i ayo i fanɔunma wo dɔ, bo bu nya se má fuin nu ni. ⁴² Nyini cɛen n ti Njumiya cɛen n kpokpo n deɛ ti, na bekun, fanɔunma n waari má ni bere ni, ye bu faari i kɔ seeri nu n a.

Kabo Yesu tengeeri i yiwee n nu ni

20 Yudaɔm bakue n bumboori, mɔne cɛen ɔgarama fuun, nyini sanɔa dika toko ti liim, na Mariya n bo i fite Magadala n akɔ yabue buɛ fanɔunma n su. I kɔ juuri ni, i ɔuuri ka ba yi yabue bambaka n bo bu fa tɔɔri fanɔunma n anɔ ni. ² Na wɔ ɔmati akɔ Simon Petoro ni Yesu susufɔ n bo i koro i agaya n dɔ, na wɔ se bu ka, “Ba yi Mibie n fanɔunma n nu, ya si má deke bo ba fa i akɔ ase.” ³ Na Petoro ni i lamɔkɔ n ayasu ka bu kɔ fanɔunma n su. ⁴ Bu mine nnyo ni sunmati kɔ a, ama, na kun n anmati asin Petoro ɔu adu mɔ aju fanɔunma n su. ⁵ Na wɔ kasi anie fanɔunma n nu, anɔ ka nzee n da, ama, wɔ wura má fanɔunma n nu. ⁶ Ama, na Simon Petoro yiri aka sin aba aju, na wɔ wura fanɔunma n nu, anɔ ka nzee n da, ⁷ na wɔ ɔu ka tani n bo bu fa ciinri Yesu tii ka kaba n

gusu bubu nu da i ngumi. ⁸ Nyini sangga na yiri n bo i du mɔ juuri faŋkunma n su n awura nu, i ŋuuri i ni, na wo yo yarada kabo Yesu yo seeri bu ni. ⁹ Ama, ba nya asi má Nyeme Jɔre Kadasi n bo i ŋa Yesu tɛnge i yiwee n nu n bu. ¹⁰ Na ba kaaki akɔ awuru.

Kabo Yesu yiiri i ŋu kereeri Mariya n bo i fite Magadala ni

¹¹ Ama, na Mariya aka ajina faŋkunma n su, na i susun. I wo sun su ni, na wo kasi anie faŋkunma n nu. ¹² Na wo ŋu merékem nnyɔ ka bu wura tanlɛɛ fofoe tana deke bo bu faari Yesu ŋunie n daari ni, kun tana deke bo bu faari i tii wɔɔri ni, na nyingga gusu tana deke bo bu faari i jaa wɔɔri ni. ¹³ Na ba bisa i ka, "Bara, nzu ti ye a sun a?" Na wo se bu ka, "Ba yi m Mibie n wo, ye m si má deke bo ba fa i ase." ¹⁴ I seeri sɔ ni, na wo kaaki anie i sin. I ŋuuri ka Yesu jina, ama, wo si má ka Yesu lɛɛ. ¹⁵ Na Yesu abisa i ka, "Bara, nzu ti ye a sun a? A koro ŋma a?" Mariya ŋuuri i sɔ ni, i sunsun ka fie n niefo a. Na wo se i ka, "M jakpien, nzen wɔɔri ayi i akɔ ase deke be a, kere m na m kɔ fa i." ¹⁶ Na Yesu afere i ka, "Mariya." Na wo kaaki anie Yesu dɔ, na wo se i ka, "Raboni." Yudafɔm dɛɛ anie n nu, i bu la ka, ya Kerefɔ. ¹⁷ Na Yesu ase i ka, "Má a fa u saa kan m, dama ma nya akɔ má m Si dɔ, ama, kɔ na a kɔ se m ninbaam n ka, 'M sukɔ m Si bo i ti am Si ni, ni m Nyeme bo i ti amberɛ mmɔɔ Nyeme n dɔ.'" ¹⁸ Na Mariya n bo i fite Magadala n akɔ ase bu ka, "Ma ŋu Mibie ni." Na wo se bu jɔre n kere bo Yesu akan akere i ni.

Kabo Yesu yiiri i ŋu kereeri i susufɔm ni

¹⁹ Na bakue n bumboori, mɔne cɛen n naaso sangga, na Yesu susufɔm woori sɔɔ be nu, na ba tu anɔ n agɔ bu ŋu, dama bu soroori Yudafɔ nkpienkpienm wo. Na Yesu aba ajina bu afien ase bu ka, "Am ma am ahore da." ²⁰ I seeri sɔ wieeri ni, na wo fa i saam deke bo bu boori i bulaari ni, ni i nvin deke bo bu wɔɔri i kpie n akere bu. I susufɔm ŋuuri i sɔ ni, na bu ahore ajɔ. ²¹ Na wo kaaki ase bu ka, "Am ma am ahore da, kabo m Si sunmaari m ni, sɔ ye mini gusu susunma am a." ²² I seeri sɔ wieeri ni, na wo yi i ŋumi agɔ bu ŋu, na wo se bu ka, "Am de Nyeme Awiewie Casi ni. ²³ Sɔɔ kere bo am faari i satie ceeri i, Nyeme fá i satie ce i. Ama, sɔɔ kere bo am fa má i satie ce má i, Nyeme fá má i satie ce má i."

Kabo Yesu yiiri i ŋu kereeri Tomasi ni

²⁴ Sangga bo Yesu yiiri i ŋu kereeri i susufɔm buru ni nnyɔm ni, bu nu kun awo má bu nu. Yiri la Tomasi bo bu fere i ka Ndaa ni. ²⁵ I ba baari ni, na ba se i ka, "Ya ŋu Mibie ni." Na wo se bu ka, "Má ka ma ŋu i saa kunma n bo bu kpamaari i ni, na m fa m saa maraka wura nu, na m fa m saa wura i nvin nu deke bo bu wɔɔri i kpie ni, m yó má yarada fieo."

²⁶ Na i lemɔcɔe cɛen, na ba wo sɔɔ n nu bekun. Nyini cɛen ni, Tomasi gusu woori bu nu, na ba yandi atu anɔ ni. Na Yesu aba ajina bu nu, na wo se bu ka, "Am ma am ahore da." ²⁷ Na wo se Tomasi ka, "Fa u saa maraka ba wura m saa kunma n nu, na a fa u saa ba wura m nvin kunma n nu. Na a yaki sika na a yo yarada." ²⁸ Na Tomasi ase i ka, "Wɔɔ ti m Mibie, ni m Nyeme a." ²⁹ Na Yesu ase i ka, "Bo a ŋu m ti ye a yo yarada? Terefie wo bu dɔ, bo bu nya ŋu má m na bu yo yarada ni."

Deke bo i ti na bu kereeri ahin kadasi n ni

³⁰ Yesu yo yoori alekutura sam beberebe na i susufɔm n anu i, ama, ba kere má i kere awura má ahin kadasi n nu. ³¹ Ama, ba kere ahinm ni, adena am yo yarada ka Yesu Nyeme Wa ni ti Kristo n a, Tiidefo n bo Nyeme ase ka i súnma i ni, na am yarada ni ma am nya ngɔɔ i dɛɛ duma n nu.

Kabo Yesu yiiri i ŋu kereeri i susufɔm n bekun ni

21 Nyini sin, na Yesu ayi i ŋu akere i susufɔm n bekun kunma kpiri n bo bu fere i ka Tiberiya n kɔɔ su. Kabo i faari i ŋu kereeri bu n la ka, ² i susufɔ nbem atien bu kɔɔ, berɛ la Simon Petoro, ni Tomasi n bo bu fere i ka Ndaa ni, ni Natanieli n bo i fite Kana bo i wo Galili asien n su ni, ni Zɛbedi nbaa nnyɔm ni, ni i susufɔ nnyɔ nbem.

³ Na Simon Peto ro ase bu ka, “M sukɔ jombaa tara lɛɛ.” Na ba se i ka, “Yɛɛ mmɔɔ sɔ u su kɔ ɔ.” Na ba wura lee n nu akɔ, bu woori nzue n nu haari ale kɔ sucin, ba nya koro tara má pui.

⁴ Saŋga bo ale ba ciinri wein ni, na Yesu aba ajina kunma n kɔɔ su, ama, i susufɔm n asi má ka yiri lɛɛ. ⁵ Na wɔ bisa bu ka, “M nbaam, am anya má jombaa, má sɔ?” Na ba se i ka, “Ai, ya nya má be.” ⁶ Na wɔ se bu ka, “Am sandi am diendie n lee n fɔmbɔɔ su dɛɛ bue ni, am nyá be.” Bu sandiiri ni, na ba tara jombaa beberebe, haari ba koro ama má diendie n su. ⁷ Na Yesu susufɔ n bo i koro i agaya n ase Peto ro ka, “Ya Mibie lɛɛ.” Deke bo Peto ro tiiri ka, bu Mibie lɛɛ ni, nyini saŋga i jina i ŋunie ŋgbɛɛn wɔ. Na wɔ yo ndende afa i tanlɛɛ abo i wi nu, na wɔ ti ato nzue n nu. ⁸ Ama, na i beŋgu susufɔm n bo bu wo lee n nu ni, sucin diendie n bo wɔ yi ni jombaa ni, na bu fa ba kunma n kɔɔ su ni. Deke bo bu wo n ni kunma n kɔɔ su n waari má, i tiiri ajaari natiwa yaa kun wɔ.

⁹ Bu cin kɔ juuri kunma n kɔɔ su ni, na bu fiteeri lee n nu ni, bu ŋuuri ka sinmɔɔnɛ da, jombaa nana su, kpɔɔnɔ da bere. ¹⁰ Na Yesu ase bu ka, “Am fa jombaa n bo am atara bu kisa n be bra.” ¹¹ Na Simon Peto ro awura lee n nu, na wɔ cin diendie n bo wɔ yi ni jombaa ŋgbingbiri n aba ahɛmɛ. Jombaa n kɛɛ kɔ yasuri yaa ni aburunu ni nsan a, ama, haari ni nyini jombaa beberebe n kɛɛ, diendie n ati má. ¹² Na Yesu ase i susufɔm n ka, “Am ba yo daraka.” Bu be abo má su, na i bisa i ka, “Wɔɔ ŋma?” dama bu kɛɛ si ka bu Mibie n a. ¹³ Na Yesu aba afa kpɔɔnɔ n ama bu, na wɔ fa jombaa n gusu abuka bu su. ¹⁴ Ahin yoori kpe nsan su, bo i yiiri i ŋu kereeri i susufɔm n a, saŋga bo i teŋgeeri i yiwee n nu ni.

Kabo Yesu ni Peto ro boori anzama ni

¹⁵ Bu yoori daraka n wieeri ni, na Yesu abisa Simon Peto ro ka, “Yohane wa Simon, a koro m tara kabo nyingam ni koro m ni?” Na wɔ se i ka, “ɛɛn, m Mibie, wɔɔ mmɔɔ si ka m koro u.” Na Yesu ase i ka, “Nie m nbɔɔmbaam dika.” ¹⁶ Na wɔ kaaki abisa i kpe nnyɔ su ka, “Yohane wa Simon, a koro m?” Na Peto ro ase i ka, “ɛɛn, m Mibie, wɔɔ mmɔɔ si ka m koro u.” Na Yesu ase i ka, “Nie m nbɔɔm dika.” ¹⁷ Na wɔ kaaki abisa i kpe nsan su ka, “Yohane wa Simon, a koro m?” Na Peto ro ahore asaaki kabo wɔ bisa i kpe nsan su kɛɛ ka, i koro i ni? Na Peto ro ase i ka, “M Mibie, wɔɔ si deke n kɛɛ a, a si ka m koro u.” Na Yesu ase i ka, “Nie m nbɔɔm dika. ¹⁸ Nahɔɔɛ ye m suse u n a, ka saŋga bo a yo ti gbefene ni, wɔɔ mmɔɔ ni u tii bo u wi nu kujara kɔ deke kɛɛ bo a koro a, ama, a ba yoori kpien, a yé u saa su aŋgoro wɔ, na be bó u kujara na i fá u kɔ deke bo a koro má ni.” ¹⁹ I seeri sɔ n na i kere kabo Peto ro bá wu barasu, na minem ŋú kabo Nyeme jirima woowa n ti barasu. Nyini sin na wɔ se Peto ro ka, “Su m su.”

Yesu ni i susufɔ n bo i koroori i agaya n jɔɔɛ

²⁰ Na Peto ro akaaki anie aŋu ka bere susufɔm nu kun bo Yesu koro i agaya n su bu su. Yiri la bo bu yo sudi di-ire na i tana mataari Yesu na i bisaari i ka, “M Mibie, ŋma tɔ u n a?” ²¹ Peto ro ŋuuri ka i su bu su sɔ ni, na wɔ bisa Yesu ka, “M Mibie, ye ahin n gusu di?” ²² Na Yesu ase i ka, “Nzen m koro ka i wo bere haari saŋga bo m bá kaaki ba, i nya u sɛ? Wɔɔ su m su.” ²³ I seeri sɔ n na labari n abara aye i susufɔm dɔ, ka i nyini susufɔ ni wú má. Yesu ase má ka i wú má, ama, i ŋa, “Nzen m koro ka i wo bere haari saŋga bo m bá kaaki ba, i nya u sɛ?”

²⁴ Nyini Yesu susufɔ ni diiri ahin jɔɔɛm kɛɛ daani a, yiri kaaki kɛɛɛri ahin jɔɔɛm kɛɛ a, na ya si ka i daani diiwa n ti nahɔɔɛ n a. ²⁵ Yesu yo yoori sam dɔŋgu, bo má bu ŋa bu kɛɛ i kɛɛ, ma de má ka bu nyá fofoe durunya n nu, bo bu fá nyini kadasim n kɛɛ fa se.

SAYOOWAM

1 Ya si Teyofilosi, m kadasi n bo m du mɔ kere maari u ni, m yo seeri u fa kɔ sam bo Yesu yo yoori bu n kere, ni kabo i kereeri minem, saŋga bo i boori i juma n bu ni, ² haari fa kɔ ju saŋga bo Nyeme faari i fun kɔkɔri aŋgoro ni. Kana i ba fun kɔ ni, Nyeme Awiewie Casi n deɛ yiko nu ye i yo seeri i jaramasam bo wɔ yi bu n sam bo bu bá yo n a. ³ Yesu wu tengeeri n deɛ sin, na wɔ wo durunya n nu cɛen aburana, na i suyi i ŋu sukere bu saŋga saŋga su, bo i kere ka i la ŋkɔkɔ nahɔre su. Na ba ŋu i, na wɔ jɔjɔ bu dɔ fa kɔ Nyeme femeya n su. ⁴ Na saŋga bo Yesu ni i jaramasam ba tieɛnri bu kɔ wo diire di su ni, na wɔ se bu ka, “Má am se ka am fite Yerusalem mie kpiri n nu, ama, am ŋminda kɔ ju saŋga bo m Si Nyeme fá Awiewie Casi n bá ma am, yiri ye i yo seeri ka i fá ma am n a. Yiri ye m yo kaanri i jɔre kereeri am n a. ⁵ Yohane yo faari nzue biɛeri am a, ama, i ce má, mini fá Awiewie Casi n ba wura am ŋu a.”

Kabo Nyeme ma Yesu fun kɔkɔri aŋgoro barasu ni

⁶ Na saŋga bo Yesu ni i jaramasam n ba tieɛnri bu kɔ ni, na ba bisa i ka, “Ya Mibiɛ, kisa ye a káaki fa femeya n ma yeɛ Yisarelifɔm, nzen se?” ⁷ Na Yesu ase bu ka, “Deke bo m Si Nyeme koro ka i yo i, ye i yo a, amberɛ koro si má nyini saŋga wara cɛen ni.” ⁸ Ama, saŋga bo Awiewie Casi n ba wuraari am ŋu, i má am faŋga na am dí m ŋusu daani Yerusalem mie kpiri n nu, ni Yudiya awɔre n kere nu, ni Samariya awɔre n kere nu, haari kɔ kpura durunya n kere pepere su. ⁹ Saŋga bo Yesu seeri sɔ wieeri ni, na Nyeme ama wɔ fun akɔ aŋgoro, bu toko jina wo nie su ni, na yinyingɔ akata i ŋu, ba ŋu má i kun. ¹⁰ Bu jina wo nie su kabo i sufun kɔ aŋgoro n nu barasu ni, na mine nnyɔ nbem akaba aba ajina bu bi, bu wura sutura fofoe, ¹¹ na ba bisa bu ka, “Galilifɔm, nzu ti ye am jina nie aŋgoro n nu sɔ a? Yiri Yesu ni, kabo am aŋu ka i sufun kɔ aŋgoro n nu barasu ni, am bá kaaki ŋu i sɔ ɔ lɛɛ, saŋga bo i bá sukpie i nyi ba ni.”

Sɔkɔ bo i deerɛ Yudasi jinaabiri n jɔre

¹² Nyini saŋga ni, Yesu jaramasam yo woori buka n bo bu fere i ka Oliva Buka n su wɔ. Dɔ ni Yerusalem mie kpiri n nu waari má. Na ba kpie bu nyi akɔ Yerusalem. ¹³ Bu kɔ juuri n na ba fun akɔ aŋgoro sɔkɔ n bo bu da nu n ni. Bere bo bu kɔkɔri dɔ n la Petoro, ni Yohane, ni Yakobo, ni Andere, ni Filipu, ni Tomasi, ni Batolomeyo, ni Matio, Yakobo bo i si la Alafeyo ni, ni Simon bo i tu ŋgoni fa kɔ i asien su ni, ni Yudasi bo i si la Yakobo ni. ¹⁴ Bu tien bu kɔkɔ saŋga kere, na bu susere Nyeme, bu ni nbaram nbem, ni Yesu ni Mariya, ni Yesu niemam ni.

¹⁵ Cɛen be sɔ ɔ, na yaradayofɔm n atien bu kɔkɔ, bu kere kɔ yasuuri mine yaa ni aburanyɔ ɔ. Dɔ na Petoro ayasu ajina bu afien ase bu ka, ¹⁶ “M ninbaam, wɔ yo daka ka nɔaniɛ n bo Awiewie Casi n yo maari Feme Davidi kɔkɔ na i kereeri i Nyeme Jɔre Kadasi n nu n yo yiiwa, kabo i kereeri fa kɔ Yudasi jɔre ni, ka yiri dú minem bo bu ba tara Yesu n mɔ a. ¹⁷ Yudasi yo tiiri ya nu kun wɔ, ya ni yiri saŋga yoori juma n a.” ¹⁸ Ya si Teyofilosi, si nu ka Yudasi afa ŋwaa n bo i yoori satie na i nyaari i ni, na wɔ fa ato asien, dɔ na wɔ kpaasi, na wɔ wu, na i kunnu atie, na i ayaya kere afite agɔ. ¹⁹ Na Yerusalemfɔm kere ati nyini jɔre ni, nyini ti, na ba fere nyini asien ni, bu anie nu ka *Akeli-dama*, i bu la ka, Mbunja Asien. ²⁰ Tɔ, na Petoro akaaki ase bu ka, “Bu yo kereeri i Kansi Jue kereɛwam n nu, ka, ‘Ma i dika n ka bɔnfɔ, na má be wo nu.’

Na wɔ kaaki akere ka,

‘Ma sɔkɔ be de i jinaabiri ni.’

²¹⁻²² Nyini ti, wɔ yo daka ka i mi ti sɔɔ bo i woori ya nu, saŋga bo ya Mibiɛ Yesu woori bɛrɛ na ya nati tien ya sɔɔ i dɔ ni, fite saŋga n bo Yohane biɛeri Yesu Nyɛmɛ nzue ni, haari fa kɔ juuri cɛɛn n bo Nyɛmɛ maari Yesu fun kɔɔri aŋgoro yakiiri ya ni.” ²³ Nyini ti, na ba yi minɛ nnyɔ ajina. Bu kun la Yosefu bo bu fere i ka Basabasi, na bu kaaki fere i ka Jusitosi ni, ye kun n la bo bu fere i ka Matiyasi ni. ²⁴ Dɔ na ba sere Nyɛmɛ, bu ŋa, “Ya Mibiɛ, wɔɔ si kabo sɔɔ kɛrɛ sunsunni ti barasu a. Ahin minɛ nnyɔm ni nu, kere ya bo a koro ka ya yi i, ²⁵ na i yo u jaramasa na i yo ahin juma ni, na i jina Yudasi jinaabiri, yiri bo wɔ yaki u akɔ i koroobiri ni.” ²⁶ Na ba tu mbaa na bu yi minɛ nnyɔm nu kun, na ba yi Matiyasi abuka Yesu jaramasa buru ni kunm n su.

Kabo Awiewiɛ Casi n wurari Yesu susufɔm n ŋu ni

2 Yudafɔm cɛɛnkpiri n bo bu fere i ka Pentekoti n di cɛɛn, nyini saŋga ni, na Yesu susufɔm kɛrɛ atien bu sɔɔ dika hɔrɛ kun. ² Kpɛŋga na ba ti naŋmiɛ be ŋga aŋgoro n nu ka aŋuma bo i sukpiɛ faŋga su, na wɔ de sɔɔ n bo bu tana nu n kɛrɛ abara ayɛ. ³ Dɔ na ba ŋu deke be ka sin taferema dɛɛ su, na wɔ sandi atantana bu kun kun n kɛrɛ tii su. ⁴ Na Awiewiɛ Casi n awura bu kɛrɛ ŋu, na bu sujɔɔ anɛ barasu barasu bo Awiewiɛ Casi n ma bu koro jɔɔ i.

⁵ Tɔ, nyini saŋga, Yudafɔm bo bu soro Nyɛmɛ n atien bu sɔɔ Yerusalem miɛ kpiri n nu, bu fiteeri durunya n awɔrɛ n kɛrɛ baari a, ka bu ba su Nyɛmɛ. ⁶ Saŋga bo bu tiiri naŋmiɛ ni ŋga sɔ ni, na jama beberebe aba atien bu sɔɔ, na jɔrɛ n amɛ bu, dama bu kɛrɛ tiiri ka Yesu susufɔm ni sujɔɔ bɛrɛ kun kun n kɛrɛ bo ba tien bu sɔɔ n dɛɛ anɛ nu. ⁷ Na ba birisi na ba yo alekutura, na ba se ka, “Ahin minɛm kɛrɛ bo bu wo jɔɔ su n ti Galilifɔm wɔ, ⁸ ye i baari sɛ, ye bu sujɔɔ, ye ya kun kun n kɛrɛ ti ka bu jɔɔ ya dɛɛ anɛm n a? ⁹ Ya fite awɔrɛ barasu barasu kɛrɛ n nu wɔ, nbem fite Patiya, na nbem fite Mediya, na nbem fite Elam, na nbem fite Mesopotamiya, na nbem fite Yudiya, na nbem fite Kapadosiya, na nbem fite Pontusi ni Esiya, ¹⁰ na nbem fite Firigiya, na nbem fite Pamfiliya, na nbem fite Ijipiti asien n su, na nbem fite Libiya asien bo i wo dodo Sirene miɛ kpiri n ni. Ya nbem gusu fite Roma miɛ kpiri n su wɔ. ¹¹ Ya nbem ti Yudafɔm, ni minɛm bo bu ti má Yudafɔm na ba kaaki bu wo ka bu ti Yudafɔm ni, ye ya nbem gusu fite Kereti asien n su, na nbem fite Arabiya asien n su, ama, ya kɛrɛ ti ka bu jɔɔ ya dɛɛ anɛm n nu wɔ, fa kɔ sakpakpam kɛrɛ bo Nyɛmɛ ayo bu n su.” ¹² Na ba yo alekutura, ba si má kabo bu yo, na bu subisa bu ŋuŋu nu ka, “Ahin sa n bu la ka sɛ wɔ lɛɛ?” ¹³ Ama, na bu nbem ayo Yesu susufɔm n anzasi, na ba se ka, “Ai, ba nu nzan abo wɔ.”

Kabo Petoɔ kaanri Nyɛmɛ nɔaniɛ barasu ni

¹⁴ Dɔ na Petoɔ ni i beŋgu buru ni kunm n ayasu ajina, na wɔ ye i konvi su ase jama n ka, “M lamɔkɔ Yudafɔm, ni amberɛ kɛrɛ bo am wo Yerusalem miɛ kpiri n nu ni, am so am sui nyunyumi na am ti deke n bo m sukan kere am ni. ¹⁵ Ahin minɛm bo am sunsun ka ba nu nzan abo ni, ba nu má nzan, kisa ŋgarama kerefi ŋgɔna ye ya wo nu n a. ¹⁶ Ama, nyini n bo am ti ka bu jɔɔ anɛ barasu barasu ni, i ti kabo Nyɛmɛ nɔaniɛ kanfɔ Joweli yo jɔɔɔri n wɔ lɛɛ, i ŋa,

¹⁷ ‘Nyɛmɛ ŋa o, fa kɔ durunya n awieeri,
m fá m Awiewiɛ n wura minɛm kɛrɛ ŋu.

Na am nbaabiɛɔm ni nbaabaram kán Nyɛmɛ nɔaniɛ n kere minɛm,
na am ngbɛfɛnɛm ŋú deke nbem nahɔrɛ su ka aleɛ nu,
na am nkpienkpienm dá cin aleɛ.

¹⁸ Nahɔrɛ, nzen cɛɛn n ba juuri,
m fá m Awiewiɛ n wura m akɔɔm n ŋu,
i bara ni i biɛsɔ kɛrɛ,
na bu kán m nɔaniɛ n kere minɛ.

¹⁹ Na m yó alekutura sam barasu barasu beberebe
aŋgoro ni asiɛŋgu fɛn,
na am ŋú mbunja, ni sin, ni ŋmisini bambaka.

²⁰ Na wie n sí biri,
na sara n káaki kókore ka mbunja.

Nyini sin, na Mibié n céen bambaka n bo i la jirima n nyá ju.

²¹ Nyini céen ni, sɔɔ kere bo i bo fereeri Mibié n duma, i mi nyá tiide.”

²² Na Petoro ase bu ka, “Ambere Yisarelifom, am so am sui na am ti fen. Nyeme akere am ka yiri sunmaari Yesu bo i fite Nazareti mie n nu n a. Nyini ti, ye i ma i yoori alekutura sam, ni sa ngbingbirim am nu n a, kabo ambere ni am tii si i ni. ²³ Nyeme dee koroyanu, ye i du mo ciciiri ka i ma am nya Yesu taraabiri a, ye am faari i wuraari mine tiem saa nu, ye bu kpamaari i baka jaanu n su kuunri i n a. ²⁴ Ama, na Nyeme atenge i afite i yiwee n nu, yiwee akoro ala ma i yiko, dama i tiiri kekereke na yiwee koro kunma i. ²⁵ Dama Feme Davidi yo jɔɔri fa ko yiri Yesu nusu jɔre, i ɔa,

‘Ma ɔu i ka Mibié n wo m do sanɔa kere,
nyini dee ti, puitiripui koro yo ma m.

²⁶ Nyini dee ti, m ahore ti daawa, na m jɔɔ ni ahorejɔ,
haari ni bo m ba wu ni, m la tama fa ko m ɔuniɛmbaa n su,

²⁷ dama wɔɔ Nyeme, a ya ki ma m na m ka fuinm n nu,
a ya ki ma na u dee amususufɔ casi ka mini so wu kpɔɔ.

²⁸ A kere m atin bo m fa na m nya ɔɔɔ,
na kabo a wo m do ni, nyini ma m la ahorejɔ nahore su a.’

²⁹ M ninbaam, m koro ka m se am nahore su wɔ, fa ko ya na Feme Davidi nusu jɔre. I yo wuuri wɔ, na ba se i, i fanɔunma toko wo ya nu fen haari ni nyuma. ³⁰ I tiiri Nyeme nɔɔɔ kanfo n dee ti, na wɔ si ka Nyeme atan ndie ka, i yi yiri Feme Davidi busu nufom n nu kun, na i di i femeya n kabo yiri Feme Davidi yo tiiri barasu ni. ³¹ Feme Davidi du mo ɔuuri sa n bo Nyeme ba yo i ni, na wɔ jɔɔ fa ko Kristo su, Tiidefo n bo Nyeme ase ka i sunma i ni, ka i ba wu na i tenge i yiwee nu, i ɔa,

‘Nyeme ya ki ma na i ka fuinm nu,
na i ɔuniɛmbaa n kpɔɔ.’

³² Yiri Yesu n ye Nyeme tengeeri i yiwee n nu a, na ya kere anu i, ye ya sudi i daani a. ³³ I Si Nyeme aye i su ako angoro afa atana i saa fombɔɔ su, ye wɔ ma i Awiewie Casi n bo wɔ se ka i fa ma i ni. Deke bo am anu i ni, ni deke n bo am ati i ni, yiri la Awiewie Casi n bo i seeri ka i fa ma ya ni. ³⁴ Ma Feme Davidi ni i tii fun kɔɔri angoro a, ama, na wɔ se ka,

‘Micera n ase m Mibié n ka,
“Bra, ba tana m saa fombɔɔ su fen,
³⁵ haari m ba ma a kunma u kpɔɔm.”’

³⁶ Na Petoro akaaki ase ka, “I ti ye ni ka Yisarelifom kere si ka, yiri Yesu n bo ambere yo kpamaari i baka jaanu n su n ye Nyeme afa i ayo Mibié n ni Kristo, ya Tiidefo n a.”

³⁷ Sanɔa bo minem n tiiri ahin jɔre n so ni, na bu ahore asaaki agaya, na ba bisa Petoro ni Yesu jaramasa nyingam n ka, “Ya ninbaam, ye ya yo se wɔ?” ³⁸ Na Petoro ase bu ka, “Am kaaki am wo, na ya bie am kun kun kere Nyeme nzue, Yesu Kristo dee duma n nu, na Nyeme fa am satie ce am, na i fa Awiewie Casi n ce am. ³⁹ Dama Nyeme yo seeri ka i fa Awiewie Casi n ma ambere ni am busu nufom, ni minem bo bu wo dede ni, ni minem kere bo ya Micera Nyeme n fere bu ka bu bra yiri ni i tii do n wɔ.” ⁴⁰ Na Petoro ajɔɔ jɔre beberebe atu bu fo ni anyumboro su, i ɔa, “Am yi am ɔu fite suicin n bo Nyeme ba fa cin ahin nyumafɔ satieyofom n nu.” ⁴¹ Na bu donɔu ayo i nɔɔɔ n yarada, na ba bie bu Nyeme nzue, nyini céen ni, na ba nya mine, ba yo ka akpii nsan abuka bu ɔu su.

⁴² Na bu nyunu aboro ka bu sɔnsɔn Yesu jaramasam kereewam ni, na bu kere ayo anɔɔkun, na bu susanɔa di di-ire, na bu susanɔa sere Nyeme.

Kabo Yesu susufɔm woowa tiiri barasu ni

⁴³ Na Nyeme ama Yesu jaramasam n ayo alekutura sam barasu barasu beberebe, na sɔɔ kere asoro Nyeme. ⁴⁴ Na yaradayofɔm n ayo deke kere ni anɔɔse, na ba soro su ka, deke kere bo bu la i n ti bu kere deɛ wɔ. ⁴⁵ Bu tɔ bu nenge kere bo bu la i wɔ, na bu kpaaki ηwaa n nu, na bo bu la má be n kere nya be. ⁴⁶ Cɛen n kere cɛen, bu ba tien bu kɔ Nyeme Sereebiri Awuru n nu wɔ, na bu nati sutien bu kɔ awuru awurum nu, na bu saŋga di diire ni ahorejɔ, ni bu kunnu fofoe, ⁴⁷ na bu sukansi Nyeme, na minem akoro bu jɔre. Na cɛen kere cɛen na bu sunya minem bo Nyeme ma bu anya tiide n abuka bu ηu su.

Kabo wɔbuka be nyaari laifie barasu ni

3 Cɛen n be naasɔ wiɛ kerefi nsan saŋga, na Petoro ni Yohane akɔ Nyeme Sereebiri Awuru n nu ka bu kɔ sere Nyeme. Saŋga bo bu fa sere Nyeme lɛɛ. ² Sɔɔ be woori dɔ, bu wuuri i wɔbuka wɔ, na mine nbem asɔ i aba atana Nyeme Sereebiri Awuru nu anɔ n bo bu fere i ka Anɔ Nyunyumi ni, na i tana susere minem bo bu ba nyemɛsere ni, ka bu ma i ηwaa. Cɛen n kere cɛen bu fa i ba wɔ, na i ba susere. ³ Nyini cɛen ni, saŋga bo i ηuuri Petoro ni Yohane ka bu suwura Nyeme Sereebiri Awuru n nu ni, na wɔ sere bere gusu ka bu ma i deke be. ⁴ Na Petoro ni Yohane afa bu nyumbaa akpama i ηu, na Petoro ase i ka, "Niɛ ya dɔ fen." ⁵ Nyini ti, na wɔ tu i tii sunie bu dɔ, i sunsun ka bu má i deke be wɔ.

⁶ Na Petoro ase i ka, "M la má ηwaa bo m ma u, ama, deke bo m la i na m fa ma u yaa, Yesu Kristo Nazaretifo n deɛ duma nu, m ηa, a yasu nati." ⁷ Dɔ na Petoro aso wɔbuka n saa fɔmbɔɔ nu, na wɔ ye i su ajina, kpenɔa sɔɔ n jaam kere ayo faŋga, ⁸ nyini ti, na wɔ warakpin, na wɔ jina i jaa su, na wɔ bo i bu sunati bara ye. Dɔ na wɔ su bu su awura Nyeme Sereebiri Awuru n nu, na i sunati, na i suwarakpin, na i sukansi Nyeme. ⁹ Na jama n kere aŋu ka i sunati, na i sukansi Nyeme. ¹⁰ Saŋga bo minem ni siiri nu ka, yiri bo i yo tana Nyeme Sereebiri Awuru n Anɔ Nyunyumi n nu sere n lɛɛ ni, na ba mie atana, na sa n bo i yoori sɔɔ n ayo bu alekutura.

Kabo Petoro kaanri Nyeme nɔɔnie n Nyeme Sereebiri Awuru n nu ni

¹¹ Saŋga bo wɔbuka n bita Petoro ni Yohane barasu ni, na mine kere ayo alekutura, na ba ηmati aba bu dɔ awɔre be bo bu fere i ka Solomon deɛ Lele n nu. ¹² Saŋga bo Petoro ηuuri minem sɔ ni, na wɔ se bu ka, "Yisareli-fɔm, nzu ti ye am fa ahin sa n yo alekutura ye am nie ya sɔ a? Am sunsun ka ya deɛ yiko nu ye ahin sɔɔ n anati a, wara am sunsun ka ya yo sa bo i kɔ atin su Nyeme dɔ n deɛ ti, nzen se? Ai, i ti má sɔ. ¹³ Nyeme bo Abraham ni Izaki ni Jakɔbu ni ya nam suuri i ni, yiri ye wɔ wura i amususufɔ Yesu n kpiri bambaka a. Ama, am faari i wuraari yikofɔm saa nu wɔ, na am akete i Gomina Pilato nyunu, ka am koro má i, haari ni bo má gomina n ηa i yaki i nu ji ni. ¹⁴ I ti Nyeme sɔɔ fofoe wɔ, bo i yo sa bo i kɔ atin su Nyeme dɔ, ama, na am akete i, na am asere gomina n jande ka i yaki sɔɔ kunfɔ nu ji. ¹⁵ Na am akun yiri Yesu n bo i ma ya ηgɔɔ ni, ama, Nyeme atenje i yi-wee n nu, ya ηuuri i wɔ ye ya sudi i daani a. ¹⁶ Ahin sɔɔ bo am ηu i na am si i ni, Yesu deɛ duma n yiko nu ma i jaam kere ayo faŋga n a. Deke n bo am aŋu i ni, i fite ka sɔɔ n ayo Yesu duma n yarada n deɛ ti, nyini ma wɔ nya laifie ye am kere aŋu i n a."

¹⁷ Na Petoro anya ase bu ka, "M ninbaam, m si ka amberɛ ni am tereterefɔm kere be mmɔɔ asi má sam bo am yo yoori bu ni. ¹⁸ Dawa saŋga, Nyeme ma i nɔɔnie kanfɔm kere yo jɔɔɔri ahin jɔre kere, ka, Kristo, Tiidefɔ n bo Nyeme ase ka i súnma i ni bá, na i bá di wahara, nyini lɛɛ ye wɔ yo yiiwa bere n a. ¹⁹ Nyini deɛ ti, am kaaki am wo, na am su Nyeme, na i fá am satie ce am, ²⁰ na i má am nyá ηumiya, na i nyá sunma Kristo, Tiidefɔ n bo wɔ yi i ka i bá am dɔ ni, yiri la Yesu. ²¹ Wɔ yo daka ka i wó Nyeme dɔ aŋgoro, haari fa kɔ ju saŋga n bo Nyeme má deke kere yo yiiwa, kabo dawa saŋga na i maari i nɔɔnie kanfɔ casim n kɔ na bu seeri ni. ²² Moyisi yo seeri ka, 'Am Micera Nyeme súnma i nɔɔnie kanfɔ kabo i sunmaari mini Moyisi n wɔ. Nyini sɔɔ ni yó am deɛ tienɔu sɔɔ bo i fite am nu wɔ. I ti ye ni ka am de i nɔɔnie, na am yo deke kere bo i se ka am yo i. ²³ Sɔɔ kere bo i de má Nyeme nɔɔnie kanfɔ n nɔɔnie ni, Nyeme yí i mi fite i deɛ minem nu wɔ, na i ká ηgbɛɛn.' ²⁴ Nyeme nɔɔnie kanfɔm kere bo bu jɔɔɔri fite Samuweli saŋga haari ba ju ni nyuma, bu kere jɔɔɔri fa kɔ ahin sam bo bu suyo nyuma n su wɔ. ²⁵ Am-

bere ti Nyeme ncanie kanfo dee busu nufom a, am dee la sesesu n bo Nyeme yo diiri i di ni am nam ni. Na wo se ya na Abraham ka, 'U busu nufom dee ti ye m yó durunya n nufom kere kisi a.'²⁶ Nyini dee ti, ye i du mo yiiri i amususufu n ye i sunmaari i am do n a, ka i ba yo am kisi, nyini la ka, i ma am kaaki am wo, na i yi am fite am satie kere nu."

Kabo Yudafo tereterefo ni Petoro ni Yohane jore ni

4 Petoro ni Yohane toko joko jama n do ni, na minem nbem aba bu do, bere la Nyeme sayoowa doguyofom nbem, ni Nyeme Sereebiri Awuru n nu tintinijinafom kpian, ni Sodusifom nbem.² Bu baari ni yaa su wo, kabo Yesu jaramasa nnyom ni sukere minem ka Yesu wuuri ni, i tengeeri i yiwee nu wo, nyini kere ka minem wu, bu tenge bu yiwee nu wo lee.³ Nyini ti, na ba tara Petoro ni Yohane. Bu taraari bu naaso sanga a, na ba nyi bu haari ale ako acin.⁴ Ama, na mine dogu bo bu tiiri Yesu jaramasa ni kereewa n ayo yarada. Nyini ti, bere kere bo bu yoori yarada ni, bu nbiesom ko yasuuri mine akpii nnu wo.⁵ Alecin ngarama na Yudafo tereterefo, ni bu nkpienkpienm, ni Nyeme ncanie kerefo kere atien bu koo Yerusalem mie kpiri n nu.⁶ Bo bu gusu woori do n la Anasi bo i ti Nyeme sayoowa doguyofom kere kpian ni, ni mine nbem bo bu fere bu ka Kayafasi, ni Yohane, ni Alekizanda, ni minem bo bu wo Nyeme sayoowa doguyofom busu nu n kere tienri bu koo.⁷ Na ba fa Petoro ni Yohane aba ajina bu afien, na ba bisa bu ka, "Am yoori se yoori ahin sa n a? Am la yiko koo, wara nma dee duma nu ye am fa tuntuunri koo n ye wo nya laifie n a?"

⁸ Na Awiewie Casi n awura Petoro nu, na wo se bu ka, "Ya tereterefo ni ya nkpienkpienm,⁹ sakpa n bo ya yo i ama wooka ni, ni kabo i yoori barasu na wo nya laifie n dee ti, ye am sudi ya jore bisa ya so a, nzen se?¹⁰ I ti ye ni ka ambere ni Yisarelifom kere si ka o, ahin koo n bo i jina bere na wo nya laifie ni, i fite Yesu Kristo Nazaretifo n duma n nu wo. Yiri ye am kuunri i, ye Nyeme tengeeri i fiteeri i yiwee n nu n a.¹¹ Ba kere i nusu jore Nyeme jore Kadasi n nu ka,

'Yabue n bo ambere bondo tafom faari i tuuri ni,
yiri ye wo kaaki bondo n jaa yabuem kere tii a.'

¹² Yiri ngumi ye Nyeme ayi i ka i ba de koo kere tii a, duma be wo ma durunya n kere nu bo i koro de ya tii ji, ma ka Yesu Kristo dee duma ni ngumi."

¹³ Na Yudafo yikofom ni tereterefo n anu kabo Petoro ni Yohane la ahoresi barasu ni, na ba si ka ba ko ma kara be mmoo, na wo yo bu alekutura. Do na ba si nu ka bu yo suuri Yesu su wo.¹⁴ Bu nuuri ka koo n bo wo nya laifie n jina Petoro ni Yohane bi ni, nyini dee ti, ba koro ase ma jore be.¹⁵ Na ba se Petoro ni Yohane ka bu fite koo n nu. Bu fite wieeri ni, na bere nkpienkpienm n abo Petoro ni Yohane n nusu anzama.¹⁶ Na ba bisa bu ngunu nu ka, "Ye ya yo ahin minem se wo? Dama koo kere bo i wo Yerusalem mie kpiri n nu si ka ba yo ahin alekutura sa bambaka ni, ya koro se ma ka ba yo ma i e.¹⁷ Ama, nzen ya koro ma ka ahin jore n bara ye deke n kere, am ma ya ngokoko bu ka, ma bu se ka bu bo Yesu duma mmoo na be ti."¹⁸ Nyini ti, na ba kaaki afere Petoro ni Yohane awura, na ba ma bu koo ka, ma bu se ka bu bo Yesu duma, wara bu kan i nusu jore kere minem.¹⁹ Ama, na Petoro ni Yohane ase bu ka, "Ambere mmoo ni am tii, am nie nu na am nie e, Nyeme atin su, koo ti ye a, ya de am dee ncanie n wo, nzen ya de Nyeme dee n wo?²⁰ Ya sukan kere minem n wo fa ko sam n bo yere ni ya tii ati bu, na ya nu bu ni, ya koro mo ma ya koo."²¹ Na bere yikofom, ni tereterefo n ngokoko bu nahore su, na ba yaki bu nu aji. Bu nieeri nu, bu nu ka bu koro yo ma bu pui, dama minem kere wo Nyeme kansu su wo fa ko sa n bo wo yo ni.²² Koo n bo bu yoori nyini alekutura sa n maari i na i nyaari laifie ni, i tara afo aburana.

Kabo yaradayofom n sereeri Nyeme ka i ma bu ahoresi ni

²³ Sanga bo Petoro ni Yohane nyaari bu tii ni, bu kaba kpieeri bu nyi koo bu benggu Yesu susufom n do ko, na ba kan jore n kere bo Nyeme sayoowa doguyofom nkpienm, ni nkpienkpienm n seeri ni.²⁴ Yaradayofom ni tiiri nyini jore n kere so ni, na bu kere ayo anokoo, na ba sere Nyeme, bu na, "Ya Micera Yikofom, koo yiiri ngoro ni asiengu a, ni tieku n ni dekem kere bo bu wo nu ni.²⁵ Woko yo ma u Awiewie Casi n wuraari ya na Davidi bo i ti u dee amususufu n nu a, na wo se ka,

'Nzu ti ye minem bo bu ti má Yudafoṃ afa yaa agaya so a.
ye minem bita sunsunni bo i la má kperε a?

²⁶Ye durunya n nu nfeṃem ayasu ajina,
na bu yikofṃ atien bu ככ,
ka bu tu lue ni Micera Nyeme ni,
ni Kristo, Tiidefoṃ n bo Nyeme ase ka i sunma i n a.'

²⁷Ɔ, kabo Feme Davidi yo kaanri ni, i ti nahore wɔ, ka Feme Herode, ni Gomina Pɔntiyo Pilato fa sanḡa ni minem bo bu ti má Yudafoṃ, ni Yudafoṃ yo tieenri bu ככ ahin mie n nu wɔ, na ba kete Yesu, u amusuisufɔ casi n bo a yiiri i ka yiri ti Tiidefoṃ ni. ²⁸Bu tieenri bu ככ ɔ, na ba yo dekem kere bo u deε yiko n ni u koroyanu na a du mo aci ci ka bu yo ni. ²⁹Ya Mibie, ti kabo kisa bu nɔnɔnɔ ya barasu, nyini ti, ma yere u akɔɔm n ahoresi, na ya kan u deε labari kpa n na má ya soro sere. ³⁰Fa u yiko n tuntun tukpakifoṃ na bu nya laifie, na a ma ya yiko na ya tuntun mine, na ya yo alekutura sam barasu barasu, u amusuisufɔ casi Yesu n deε duma nu." ³¹Sanḡa bo bu sereeri Nyeme n wieeri so ni, na dika n bo bu wo nu n akpisi. Na Awiewie Casi n awura bu kere ŋu, na ba kan Nyeme jre ni ahoresi.

Kabo Yesu susufṃ ni yoori anɔɔse barasu ni

³²Yaradayofṃ n yo yoori anɔɔse wɔ, na ba sanḡa ayo deke n kere kun. Be wo má bere bo i se ka i nenge be ti-iri i tienḡu deε. Ama, bu kere kpaaki deke n kere bo bu la i nu ma bu benḡu wɔ. ³³Na Yesu jaramasam n akan Nyeme jre ni yiko bambaka, na ba kan akere minem kabo Yesu tengeeri i yiwee n nu ni. Na Nyeme ama bu kere adi ahɔɔma beberebe. ³⁴Be awo má bu nu bo i mieeri deke be busu. Bo bu laari asienm, ni awurum tɔɔri bu wɔ, na ba fa ŋwaa kere bo bu nyaari i ni, ³⁵aba ama Yesu jaramasam ni, na bere gusu akpaaki i nu ama bo bu la má pui ni, na ba fa ayo deke bo i mie bu. ³⁶Ɔnɔɔ be yo woori bu nu, bu fere i ka Yosefu, i ti Levi busu nufɔ ɔ, bu wu-uri i asien be bo bu fere i ka Sipurusi n su wɔ. Na Yesu jaramasam n atun i duma ka Banabasi, i bu la ka, ɔnɔɔ bo i ma mine ahoresi ni. ³⁷Nyini ɔnɔɔ n tɔɔri i asien n bo i la i, na wɔ fa ŋwaa n aba ama Yesu jaramasam ni.

Ananiyasi ni i yi Safira deε jre

5 Ɔnɔɔ be yo woori ɔɔ bu fere i ka Ananiyasi, na bu fere i yi ka Safira, na ba tɔ bu aja be. ²Ama, na yiri ni i yi n ayo bu ɔnɔɔkun, na wɔ yi ŋwaa n be afie, na wɔ fa bo i kaari n ama Yesu jaramasam ni. ³Na Petoro abisa i ka, "Ananiyasi, nzu ti ye a ma Sitana awura u sunsunni nu, ye a fa ŋwaa n bo a tɔɔri u asien n na a nyaari i n be afie a, ye a ŋa a dadaka Nyeme Awiewie Casi n a?" ⁴Sanḡa n bo a nya tɔ má i ni, i ti u deε wɔ, kisa gusu bo a tɔ i ni, ŋwaa n ti u deε wɔ. Ye nzu ti ye a yo ahin sa n a? Má adamande ŋgumi ye a ŋa a dadaka a, ama, a ŋa a dadaka Nyeme wɔ." ⁵Ananiyasi tiiri nyini nɔɔnie n so ni, i kaba kpaasiiri wɔ, na wɔ wu, na ɔnɔɔ kere bo i tiiri nyini sa n bo wɔ yo ni, na sere ati bu agaya. ⁶Na ngbefenem ayasu afa tani apɔɔndi i, na ba fa i afite akɔ ase i.

⁷Ɔnɔɔ ce má, na i yi gusu aba, wɔ si má sa bo wɔ yo ni. ⁸Na Petoro abisa i ka, "U ni u hun aja n bo am tɔɔri i n ŋwaa n kere leε?" Na wɔ ɔnɔɔ Petoro n nu ka, "Eεn, i kere leε." ⁹Ɔnɔɔ na Petoro abisa i ka, "Nzu ti ye u ni u hun ayo am ɔnɔɔkun na am yo Micera n Awiewie n na am nie a? Nie fen, minem bo bu faari u hun kɔ seeri i ni, bu jaa busu wo anɔɔ n nu, bu fá ɔnɔɔ mmɔɔ fite leε." ¹⁰Jina n nu bere, na wɔ kaba akpaasi Petoro jaa bu, na wɔ wu. Bo bu seeri i hun n ba ŋuuri ka yiri gusu awu, na ba fa i akɔ ase i adodo i hun ni. ¹¹Na Kristo jama n kere, ni minem kere bo bu tiiri nyini sa n bo wɔ yo ni, na sere ati bu kere agaya.

Kabo Yesu jaramasam n yoori alekutura sam barasu ni

¹²Na Yesu jaramasam n ayo alekutura sam barasu barasu ɔnḡu minem n nu bo i kere ka Nyeme wo bu ɔɔ. Na yaradayofṃ n kere atien bu ככ Solomon Lele n bo i wo Nyeme Sereebiri Awuru n nu ni. ¹³Minem bo ba yo má Yesu yarada ni soroori sere wɔ, ba koro asanḡa má bu nu, ama, na minem n awura bu kpiri. ¹⁴Na mine beberebe ayo Mibie n yarada, subuka bu su sanḡa kere, bu sunnu, nbiesɔm ni nbaram. ¹⁵Na alekutura sam bo Yesu jaramasam yoori bu n deε ti, na mine asɔ bu tukpakifoṃ, ni bu dasum aba ase atingberem ɔnɔɔ su, adena

Petoro ba sunati sin, na haari i awiewie mmɔɔ tɔ go bu nbem ɲu, na bu nyá laifie. ¹⁶ Na mine beberebe afite mie miem bo bu bara ye Yerusalem mie kpiri n su ni, na ba fa tukpakifm ni minem bo ajinim yaki má bu n aba, na bu kere anya laifie.

Kabo bu kereeri Yesu jaramasam n wuwuruwa barasu ni

¹⁷ Na Nyeme sayoowa dɔɲguyofm n kere kpien ni, ni i bengum bo bu su Sadusifm atin su ni, aba asi Yesu jaramasam ni kɔre agaya. ¹⁸ Na ba tara Yesu jaramasam ni, akɔ anyi bu dansaraka. ¹⁹ Ama, nyini cɛen n kɔɲgue, na Nyeme mereke aba ateke dansaraka anɔ ni, na wɔ yi Yesu jaramasam n afite, na wɔ se bu ka, ²⁰ "Am kɔ na am kɔ jina Nyeme Sereebiri Awuru n nu, na am kan ahin ɲɔɔ fɔfɔre n bo am anya i n jɔre kere kere minem." ²¹ Na jaramasam n ade i nɔanie ni, na alecin ɲgarama fuun, na ba kɔ ajina Nyeme Sereebiri Awuru n nu, na ba bo i bu sukere mine.

Saɲga bo Nyeme sayoowa dɔɲguyofm n kere kpien n ni i dɛe jama nbaam n ba juuri ni, na ba fere Yudafɔ tereterefɔm ni, ni Yisareli nkpienkpienm kere, na ba tien bu nɔɔ na bu fa sɛsɛsu, dɔ na ba ma nɔɔ ka bu kɔ yi Yesu jaramasam ni dansaraka n nu bra. ²² Ama, minem n bo bu sunmaari bu n kɔ juuri ni, ba ɲu má jaramasam ni dansaraka sɔɔ n nu, na ba kpie bu nyi aba ase bu. ²³ Bu ɲa, "Saɲga bo ya kɔ juuri ni, dansaraka anɔ n kere nyi wɔ kenken, tintinijinafɔm gusu jina anɔ n nu bere, ama, saɲga bo ya ba tekeeri anɔ n ni, ya ɲu má sɔɔ kun n kpein mmɔɔ sɔɔ n nu." ²⁴ Saɲga bo Nyeme sayoowa dɔɲguyofm n kere nkpienm, ni Nyeme Sereebiri Awuru n nu tintinijinafɔm kpien n tiiri sɔ ni, na ba birisi, ba si má sa bo wɔ yo. ²⁵ Dɔ na sɔɔ be aba ase bu ka, "Am ti fen. Minem bo am taraari bu kɔ nyiiri bu ni, bu wo Nyeme Sereebiri Awuru n nu wo minem kere su." ²⁶ Nyini ti, na Nyeme Sereebiri Awuru n nu tintinijinafɔm kpien n afa i minem akɔ, na ba kɔ atara Yesu jaramasam n aba. Bu kɔ faari bu ni, ba mie má bu, dama bu soroori ka minem ni tu bu yabue wɔ.

²⁷ Na ba fa jaramasam n aba, na ba fa bu ajina minem bo ba tien bu nɔɔ n nyunu. Na Nyeme sayoowa dɔɲguyofm n kere kpien n abisa bu bisaawam. ²⁸ I ɲa, "Ya maari am nɔɔ nahɔre su ka, má am se ka am kere kereewa be ahin sɔɔ n duma nu. Ama, am nie kabo am ayo a. Am afa am kereewa n abara aye Yerusalem mie kpiri n kere nu, ye am koro ka am se ka yere kuunri i a." ²⁹ Na Petoro ni jaramasa nyiɲgam n abɔ bu nu ka, "Wɔ yo daka ka ya de Nyeme nɔanie wɔ, má adamande dɛe. ³⁰ Nyeme bo i ti ya nam dɛe Nyeme ni, yiri tengeeri Yesu fiteeri i yiwee n nu, yiri bo am kuunri i na am kpamaari i baka jaanu n su ni. ³¹ Yiri Yesu, ye Nyeme afa i atana i saa fɔm-bɔɔ su, ka i yo ya Mɔfɔ ni ya Tiidefɔ, na i ma yere Yisarelifm atin, na ya kaaki ya wo, na Nyeme fa ya satie kere ce ya. ³² Yere ni Awiewie Casi ni di ahin sam n daani kan kere mine a. Yiri Awiewie Casi n ye Nyeme afa ama minem bo bu de i nɔanie n a."

³³ Saɲga bo minem bo ba tien bu nɔɔ n tiiri nyini jɔre n sɔ ni, na yaa ati bu agaya, má bu koroori ka bu kun Yesu jaramasam wɔ. ³⁴ Ama, na bu nu kun, i ti Farasifɔ ɔ, bu fere i ka Gameli, i kaaki ti Nyeme nɔanie kpamaawa n kerefɔ ɔ, bo minem kere ma i jirima agaya. Na wɔ yasu ajina, na wɔ ma nɔɔ ka bu fa jaramasam n fite dasin kaan ka. ³⁵ Dɔ na wɔ se jama n kere ka, "M lamɔɔ Yisarelifm, am nie am tii su dɔɲgu fa kɔ sa n bo am koro ka am fa yo ahin minem ni. ³⁶ Am tenge su ka afɔ be, na sɔɔ be, bu fere i ka Tiyodasi, na wɔ ba, na wɔ yo i ɲu ka i ti sɔɔ bo i ɲusu nya má durunya n nu wɔ, na mine ba yo ka yaa nna kere asu i su. Ama, wɔ ce má, na mine akun i, na i susufm n kere aɲmati asandi, na i dɛe atin n aka ɲgbɛen. ³⁷ Nyini sin, saɲga bo bu ɲa bu kere asien n su jama duma na bu si bu nɔ ni, na sɔɔ be gusu aba, yiri la Yudasi bo i fite Galili asien n su ni. Na jama beberebe asu i su, ama, na mine akun yiri gusu, na i susufm n kere aɲmati asandi. ³⁸ Nyini ti, kabo i ti ni, m suse am wɔ, má am se ka am yo ahin minem ni pui. Am yaki bu benle. Nzen atin n bo bu bita i n ti adamande dɛe, i ká ɲgbɛen wɔ. ³⁹ Ama, nzen i ti Nyeme dɛe, am koro yo má ahin mine ni pui. Am bá ɲu ka am si má na am sukun lue ni Nyeme." ⁴⁰ Na ba de Gameli fɔtuuwa ni. Na ba fere Yesu jaramasam n awura, na ba fin bu ɲgbere, na ba ma bu nɔɔ ka, má bu se ka bu bo Yesu duma mmɔɔ kere mine kun. Na ba yaki bu, na ba kɔ. ⁴¹ Yesu jaramasam ni fiteeri minem bo ba tien bu nɔɔ n dɔ wieeri ni, na bu ahore ajɔ agaya, ka Nyeme abu bu awura be nu, dama ba di nyinse Yesu dɛe duma n nu. ⁴² Na cɛen n kere cɛen, na bu suwura Nyeme Sereebiri Awuru n nu, ni minem dika,

na bu yaki má Nyeme nɔɔniɛ n kere ni, na bu sukan Nyeme labari kpa n kere bu ka Yesu ti Kristo n a, Tiidefɔ n bo Nyeme ase ka i súnma i ni.

Kabo bu yiiri bukafɔ nsom ni

6 Na fa kɔ saŋga su, na Yesu susufɔm n asunnu abuka su, na Yudaɔm bo bu jɔjɔ Giriki anie n ni aŋuŋuti Yudaɔm bo bu jɔjɔ Hiburu anie ni. Bu ŋa cɛɛn kere cɛɛn na bu ce nkunafɔm diire ni, bu bu má bu dɛɛm wura má nu. ² Nyini ti, na Yesu jaramasam buru ni nnyɔm n afere susufɔm n kere pepere atien bu nɔɔ, na ba se bu ka, “I ti má ye ni ka yere ni ya tii yaki Nyeme jɔre n kan, na ya sunie diire jɔre su. ³ Nyini ti, m ninbaam, am nie am ŋuŋu nu, na am yi mine nso bo bu la anyunuyi, na Awiewie Casi n wo bu dɔ, na bu la alecira, na bu kaaki la sun-sunni kpa, na ya má bere nie nyini sereyam n kere su. ⁴ Na yere ni ya tii nyá ya ŋu, na ya nyunu bóro nyemesere, ni Nyeme nɔɔniɛ n kan su.” ⁵ Yesu jaramasam n seeri sɔ ni, na wɔ yo minem kere fie fa kɔ bu jɔjɔwɔ n su. Na ba yi sɔɔ be, bu fere i ka Satefano, i ti sɔɔ bo i la yarada nahɔre su wɔ, na Awiewie Casi n wo i ŋu, ni Filipu, ni Porokoron ni, ni Nikanɔ, ni Timona, ni Pamenasi, ni Nikola bo i fite mie kpiri n bo bu fere i ka Antiyoki n su, na wɔ kaaki i ŋu ka i ti Yudaɔ, na i su bu dɛɛ atin n su ni. ⁶ Na jama n afa bu aba Yesu jaramasam n dɔ, na ba fa bu saa anana bu ŋu, na ba sere Nyeme ama bu.

⁷ Na Nyeme nɔɔniɛ ni susandi subuka su. Na mine beberebe ayo yarada abuka Yesu susufɔm su Yerusalem mie kpiri n nu. Na Nyeme sayoowa dɔŋguyofɔm gusu dɔŋgu ayo yarada.

Kabo bu taraari Satefano barasu ni

⁸ Satefano ti sɔɔ bo i diiri Nyeme ahɔɔma wɔ beberebe, na Nyeme ama i yiko nahɔre su, na wɔ yo alekutura sa barasu barasu minem n nu. ⁹ Ama, na Yudaɔ nbem ayasu ajina ase akuruwa ni yiri. Nyini minem wo asese n bo bu fere i ka Ma De M Tii tientienbunɔɔ sɔɔ n nu wɔ. Bu nbem fite mie kpirim n bo bu fere bu ka Sirene, ni Alekizanderiya n wɔ. Na bu nbem gusu fite Silisiya ni Esiya dɛɛ awɔrem n nu wɔ. ¹⁰ Ama, na Awiewie Casi ni ama Satefano alecira, na wɔ koro akan ayi bu. ¹¹ Nyini dɛɛ ti, na ba ma mine nbem ŋwaa ka bu kpie kɔre sɔ Satefano ka, ba ti ka wɔ kpie Moyisi ni Nyeme nzukɔ. ¹² Bu seeri sɔ n dɛɛ ti, na ba ye minem yaa su, ni nkpienkpienm ni, ni Nyeme nɔɔniɛ kerefɔm, na ba tara i akɔ Yudaɔ tereterefɔm dɔ. ¹³ Dɔ na ba fa mine nbem aba, na ba kpie kɔre asɔ i. Bu ŋa, “Saŋga kere ahin sɔɔ n jɔjɔ ŋgbɛɛnŋgbɛɛn wɔ fa kɔ ya Nyeme Sereebiri Awuru casi n su, na i kaaki jɔjɔ ŋgbɛɛnŋgbɛɛn fa kɔ Nyeme nɔɔniɛ kpamaawa su. ¹⁴ Ya ti ka i ŋa, Yesu Nazaretifɔ ni bó fufu ya Nyeme Sereebiri Awuru n kere gɔ, na i kaaki ya nana sayoowam kere bo Moyisi fa kereeri ya ni.” ¹⁵ Na bere tereterefɔm n kere afa bu nyumbaa akpama Satefano ŋu, na ba ŋu ka i nyunuawa akaaki wo ka Nyeme mereke dɛɛ su.

Kabo Satefano jɔjɔri barasu ni

7 Na Nyeme sayoowa dɔŋguyofɔm kere kpien n abisa Satefano ka, “Ahin jɔre n kere bo ba kan i n ti nahɔre wɔ?” ² Na Satefano abɔ i nu ka, “M sim ni m ninbaam, am so am sui na am ti fen. Kana ya na Abraham kɔ wo Harani mie kpiri n nu ni, Nyeme Kpiri n yo yiiri i ŋu kereeri Abraham Mesopotamiya dɛɛ asien n su wɔ. ³ Na wɔ se i ka, ‘Fite yaki u asien n bo a tana su ni, ni u minem, na m kere u asien bo m koro ka a kɔ tana su ni.’ ⁴ Nyini ti, na Abraham ayasu Kaladiya asien n su, na wɔ kɔ awo Harani mie kpiri n nu. I woori dɔ ye i si ba wuuri a. Nyini sin, na Nyeme ama wɔ yasu dɔ aba atana ahin asien n bo ya wo su kisa ni. ⁵ Nyini saŋga, Nyeme nya fa má asien n haari kampiti sɔ mmɔɔ ma má Abraham na i se ka i ti i dɛɛ. Nyeme yo seeri i ka i fá asien n ma i ni i busu nufɔm wɔ. Saŋga bo i seeri i sɔ ni, na Abraham nya wu má baa. ⁶ Na Nyeme ase i ka, ‘U busu nufɔm bá kɔ yo wɔɔm wɔ asien be su, na bu fá bu yo nkɔɔm, na bu kere bu wahara agaya kɔ ju afɔ yaa nna.’ ⁷ Ama, na Nyeme ase ka, ‘M bá cin minem n bo bu fá u minem yo bu nkɔɔm n sui, na m nyá yi u minem fite nyini asien n su, na bu káaki ba fen, na bu bá su m.’ ⁸ Dɔ na Nyeme afa sesesu na wɔ di i di ni Abraham, i ŋa, ‘Baa kere bo a wuuri i, i ti ye ni ka a wura i kenkenne. Nyini kere ka a bita sesesu n bo ya di i di n a.’ Nyini ti, Abraham ba wuuri Izaki ni, i wuraari i kenkenne wɔ lemɔcɔe cɛɛn. Na Izaki gusu aba wu Jakɔbu, na wɔ wura i kenkenne i lemɔcɔe cɛɛn, na Jakɔbu gusu aba awu i nbaa buru ni nnyɔm bo bu ti ya nam ni, na wɔ wura bu kenkenne lemɔcɔe cɛɛn.

⁹ Na Jakɔbu nbaam n asi bu niema Yosefu kɔre, na ba tɔ i afa ama Ijipiti asien n sufɔm. Ama, na Nyeme awo i dɔ, ¹⁰ na wɔ yi i afite kekereke kere bo i tuuri i nu, na wɔ ma i alecira, na wɔ di Ijipiti Feme Faaro ahɔɔma. Na feme n afa i dika n kere, ni Ijipiti asien n ama i ka i nie i dika. ¹¹ Na ahɔe aba atɔ Ijipiti, ni Kanana asienm n su, abi aboro mine ɲu, bo ya nam anya má diire bo bu di. ¹² Na bu si Jakɔbu ati ka diire wo Ijipiti asien n su, na wɔ sunma i nbaam. Ciciri su deɛ sunma ni, na ba kɔ ato diire n aba. ¹³ Bu ba kpieeri bu nyi kɔɔri ajaari nnyɔ su ni, na Yosefu ayi i ɲu akere i sinbaam ni, na Feme Faaro gusu asi Yosefu dikafɔm. ¹⁴ Na Yosefu asunma i sinbaam n ka bu kɔ fa bu si, ni i dikafɔm kere ka bu bra i dɔ Ijipiti asien n su. Minem kere kɔ yasuuri aburaso ni nnu wɔ, bo bu baari Ijipiti asien n su. ¹⁵ Na Jakɔbu, ni i dikafɔm kere akɔ Ijipiti asien n su, dɔ ye i ni i nbaam n kere kɔ wuuri a. ¹⁶ Na ba fa bu aba Sekem mie kpiri n nu, na ba se bu fanjunma n bo Abraham toori i jete ɲwaa beberebe Hamɔ nbaam dɔ ni.

¹⁷ Saɲga n ba dodoori bo deke n bo Nyeme yo seeri ka i yo ma Abraham n yo yiiwa ni, nyini saɲga ni, na ya minem ni atere ade Ijipiti asien n kere su. ¹⁸ Bo woori dɔ sɔ sɔ, haari na sɔɔ be aba adi Ijipiti asien n su feme, yiri asi má Yosefu. ¹⁹ Na yiri ni afa sunsunni tie adadaka ya nam, na wɔ bita bu ni tie bita, na wɔ se ya nam ka bu fa bu nbaam fa tu, adena bu wu. ²⁰ Nyini saɲga n ye bu wuuri Moyisi a, i yo ti baa bo i yo nyumi agaya Nyeme dɔ sɔ. Na ba bita i i si dika haari sara nshan, ²¹ na ba nya ayi i afite, na Feme Faaro wa baabara afa i ayo i kunnu wa. ²² Na ba kere i Ijipitifɔm ɲɔɔnle ni alecira barasu barasu kere, na wɔ yasu, na i duma ata fa kɔ i sayoowa ni i jɔɔɔwa kere nu.

²³ Saɲga bo Moyisi ba juuri afɔ aburana ni, na i sunsunni ama i ka i kɔ nie i lamɔkɔ Yisarelifɔm busu. ²⁴ Na wɔ ɲu ka Ijipitifɔm be sukere Yisarelifɔ kun be wuwuruwa. I ɲuuri i sɔ ni, wɔ sun má i nu, na wɔ kɔ abo akun Ijipitifɔ ni. ²⁵ Moyisi sunsunri ka, i deɛ minem ni tí i bu wɔ, ka, Nyeme ye wɔ yi i ka i ba de bu tii ji a, ama, ba ti má i bu sɔ. ²⁶ I alecin, na wɔ ɲu ka Yisarelifɔm mine nnyɔ sudi aluwa n bu ɲuɲu nu, na wɔ kɔ akpata bu, na wɔ se bu ka, 'Njam, am ti fen, m ɲa am kere ti kun wɔ e, ye nzu ti ye am sudi aluwa?' ²⁷ Ama, na yiri n bo i sukere i beɲgu n wuwuruwa n asun Moyisi akɔ i sin, na wɔ bisa i ka, 'Nma fa u yoori ya niesufɔ ni ya jɔredifɔ a?' ²⁸ A koro ka a kun mini gusu, kabo anuma a kuunri Ijipitifɔm wɔ, nzen se a?' ²⁹ Moyisi tiiri nyini jɔre n sɔ ni, na wɔ ɲmati afite Ijipiti asien n su akɔ awo Madiya asien n su akaaki wɔɔ dɔ. Dɔ na wɔ ba aja bara, na wɔ wu nbaabiesɔm nnyɔ.

³⁰ Na afɔ aburana sin, na Nyeme mereke be ayi i ɲu akere Moyisi boro kpantain n nu, fa dodo buka n bo bu fere i ka Sinayi n su, i ɲu ka sin fofoe be je buwe baka be su, ama, i yara má, mereke n wo sin n nu. ³¹ Moyisi ɲuuri i sɔ ni, na wɔ yo alekutura, na wɔ cin adodo ka i nie i nyunyumi. Dɔ na Micera n ajɔɔ i dɔ, ase i ka, ³² 'Mini ti u nam Nyeme a, u na Abraham, ni Izaki, ni Jakɔbu.' Na sere ati Moyisi, na i ɲunie subobo i, wɔ bo má su ka i nie i kun. ³³ Na Micera n ase Moyisi ka, 'Deke bo a jina n ti m tienngu deɛ asien casi wɔ, cin yi u gbagbaa ni. ³⁴ Ma ɲu kabo m minem wo kekereke nu Ijipiti asien n su barasu. Ma ɲu kabo bu fiefie barasu, nyini deɛ ti ye ma jura aba ka m ba de bu tii ji. Bra na m sunma u Ijipiti asien n su.'

³⁵ Tɔ, yiri Moyisi ye Yisarelifɔm keteeri i n a, na ba bisa i ka, 'Nma fa u yoori ya niesufɔ ni ya jɔredifɔ a?' Moyisi, yiri ye Nyeme sunmaari i mereke i dɔ baka n bo i je sin fofoe na i yara má n su, na mereke n ase i ka i kɔ de minem tii ji na i yo bu kpien n a. ³⁶ Na wɔ du Yisarelifɔm mɔ, na wɔ yi bu afite Ijipiti asien n su, na wɔ yo alekutura sam beberebe dɔ, ni kunma kpiri n bo bu fere i ka Kunma Kɔkɔre n su, ni saɲga bo bu wo boro kpantain n nu afɔ aburana ni. ³⁷ Yiri Moyisi yo seeri Yisarelifɔm ka, 'Nyeme bá yi am busu nufɔ be na i yó i nɔanie kanfɔ, kabo m ti ni.' ³⁸ Yiri Moyisi, i ni ya na Yisarelifɔm yo woori boro kpantain n nu n a, yiri ye Nyeme mereke n jɔɔɔri i dɔ Sinayi Buka n su n a, yiri ye Nyeme yo faari i nɔanie n bo i ma ɲɔɔ n maari i ka i fa ma ya nam n a. ³⁹ Ama, ya nam akoro má ka bu de i, na ba kete i na ba koro ka má bu kpie bu nyi kɔ Ijipiti asien n su. ⁴⁰ Na ba se Moyisi ɔɔɔ Aarɔn ka, 'Ta amɔem ma ya na bu du ya mɔ fa ya nati. Ya si má sa bo wɔ yo yiri Moyisi n bo i faari ya fiteeri Ijipiti asien n su ni.' ⁴¹ Na ba yi yi bu sikam, na ba fa ata amɔe ka nambaa deɛ su, na ba yo tie ama i, na ba su i, na ba di ceenkpiri fa kɔ nyini deke n bo bere ni bu tii ayo i n su. ⁴² Nyini ti, na Nyeme akaaki i sin abo bu, na wɔ ma bu susu asarambaam bo bu wo ɲgoro ni, kabo ba kere i Nyeme nɔanie kanfɔm deɛ kadasi n nu lɛɛ. Bu ɲa, 'Ambere Yisarelifɔm, am yo yoori yoowam boro kpantain n nu afɔ aburana ni, am yo maari mini wɔ?

⁴³ Ai, am yo sɔɔri amɔɛ n bo bu fere i ka Mɔlɛki na am afa tani abo i nambue n sɔ i nati wɔ, ni amɔɛ n bo bu fere i ka Rɛfani na i ti ka asarambaa be ni.

Bɛɛ ye am ta bu ka amɔɛm ye am su bu a.

Nyini ti, ye m má bu taraari am kɔ miɛ be bo i sin Babilɔn miɛ kpiri n ɲu n a.'

⁴⁴ Ya nam ni, bɛɛ yo laari nambue n bo i kere ka Nyɛmɛ wo bu dɔ n boro kpantain n nu a. Bu yoori i kabo Nyɛmɛ kereeri Moyisi ka i yo i n wɔ. ⁴⁵ Ya nam yo faari nyini nambue n maari bu sinfɔm wɔ, na bu ni bu mɔfɔ Yosuwaa afa i akɔ asien n bo Nyɛmɛ fɔn yiiri minɛm su na i fa maari bu ni. Na nyini nambue n awo bu dɔ haari Fɛmɛ Davidi sanɲa. ⁴⁶ Na Fɛmɛ Davidi adi ahɔɔma Nyɛmɛ dɔ, na wɔ sere Nyɛmɛ ka i ma i ta awuru bo Jakɔbu ni i dikafɔm fa su Nyɛmɛ. Fɛmɛ Davidi akoro ata má i, ⁴⁷ ama, i wa Fɛmɛ Solomon yo taari awuru n maari Nyɛmɛ a. ⁴⁸ Haari ni nyini mmɔɔ, Micera Nyɛmɛ Kpiri n yiri tana má awuru bo adamande ata i nu, kabo Nyɛmɛ nɔɔniɛ kanfɔ n ajɔɔ i ni. I ɲa,

⁴⁹ 'Micera n ɲa o,

Aɲgoro ni ti m fɛmɛya tanaabiri a,

na asiɛɲgu nya ti deke bo m jaa gbagbaa tien.

Ye am ta nzu awuru barasu ma m a?

Am nya nyini fofoe n ni ye m wo nu a?

⁵⁰ Má mini yoori ahin dekem ni kɛɛ a?"

⁵¹ Na Satefano akaaki ase bu ka, "Ambɛɛ, am ahorembaa ti kekereke, na am sui ti tantanantan ka minɛm bo bu su má Nyɛmɛ ni. Am nati kete Nyɛmɛ Awiewie Casi n wɔ, kabo am nam yo yoori lɛɛ. ⁵² Nyɛmɛ nɔɔniɛ kanfɔ bɔɔɔ ye am nam akere má i wuwuruwa? Na ba kun minɛm ni, bo bu seeri ka Sɔɔn n bo i yo sa bo i kɔ atin su ni bá ni. ⁵³ Ambɛɛ ye Nyɛmɛ yo sunmaari i mɛɛkɛm ye bu faari i nɔɔniɛ kpamaawa maari am n a, ama, am ade má i."

Kabo bu tuuri Satefano yabuɛ bo kuunri i barasu ni

⁵⁴ Kabo Satefano jɔɔɔri sɔ ni, na yaa ati Yudaɔfɔ teretereɔm n agaya, na ba kan bu nɔɔ awura nu, na bu sukpeɛ bu jee. ⁵⁵ Ama, na Awiewie Casi n awura Satefano ɲu, na wɔ tu i tii anie aɲgoro, na wɔ ɲu kabo Nyɛmɛ woowa ata papasi barasu. Na wɔ ɲu ka Yesu jina Nyɛmɛ saa fɔmbɔɔ su. ⁵⁶ Na wɔ se bu ka, "Am nie, ma ɲu ka aɲgoro n ateke ye Adamande Wa n jina Nyɛmɛ saa fɔmbɔɔ su." ⁵⁷ I seeri sɔ ni, na Yudaɔfɔ teretereɔm n atien kpa, na ba fa bu saa atɔ bu suim. Dɔ na ba kaba abereki atɔ Satefano ɲu. ⁵⁸ Na ba cin i afite miɛ n ahɛmɛ, na bu sutu i yabuɛ, na bɛɛ bo bu di daani jaraki i, na bu sutu i yabuɛ, na ba yi bu suturam ama gbɛfɛne anyunutifɔ be ka i sunie bu dika, bu fere nyini gbɛfɛne n ka Sɔɔlu. ⁵⁹ Bu wo Satefano yabuɛ n tu su sɔ ni, na i gusu subo fere Mibie ni, i ɲa, "M Mibie Yesu, de m ɲɔɔ ni." ⁶⁰ Na wɔ kutu asiɛɲgu, na wɔ bo awie kpa, i ɲa, "M Mibie, má a fa bu ɲgasi fa kɔ sa n bo bu suyo i n su." I seeri sɔ wieeri ni, kpeɲga na i ni durunya n akpaaki.

8 Sɔɔlu yo soroori su ka bu kun Satefano a.

Kabo Sɔɔlu kereeri Kristo jama n wuwuruwa barasu ni

Nyini cɛɛn n gbingbin ye bu boori i bu kereeri Kristo jamam wuwuruwa agaya, bɛɛ bo bu wo Yɛrusalem miɛ kpiri n nu ni. Na bu kɛɛ aɲmati asandi akɔ Yudiya, ni Samariya dɛɛ awɔɛ n kɛɛ nu, i kɔ kaari Yesu jaramasam ni ɲgumi wɔ, Yɛrusalem miɛ kpiri n nu a. ² Na Nyɛmɛ sufɔ nbem akɔ ayo Satefano sutura, na ba sun sukoko agaya. ³ Ama, na Sɔɔlu aboro i nyi kabo i yo na i ka Kristo jama ni ɲgbɛɛn, na i suwura awuru awurum nu, na i sucin yi yaradayofɔm ni, nbaram ni nbiesɔm kɛɛ, na i ma bu kɔ nyi bu dansaraka.

Kabo Filipu kaanri labari kpa n jɔɛ kereeri Samariyaɔm ni

⁴ Yaradayofɔm n bo bu sandiiri awɔɛ n kɛɛ nu ni, na ba nati sukan labari kpa n kere minɛm kɛɛ. ⁵ Na Filipu akɔ Samariya miɛ kpiri n su, akɔ sukan kere minɛm fa kɔ Kristo, Tiideɔfɔ n bo Nyɛmɛ ase ka i súnma i ni. ⁶ Na wɔ yo alekutura sam. Bu tiiri kabo i jɔɔ na bu ɲuuri alekutura sam bo i yoori bu ni, na bu kɛɛ aso bu sui nyunyumi,

na ba ti kabo i se ni. ⁷ Na wɔ fɔn ayi ajinim mine dɔngɔ ɔɔ. Bu ba sufite yaki minem ni, bu tien ni faɔga su na bu fite. Na minem beberebe bo bu saam ni bu jaam awu ni, ni wɔbukam kere anya laifie. ⁸ Nyini ti, na ahorejɔ bambaka aba Samariya mie kpiri n nu.

⁹ Na sɔɔ be ayo awo Samariya mie kpiri n nu, bu fere i ka Simon, i nati yo boboyaya wɔ, na minem bo bu wo mie n nu ayo alekutura, na i sukere i ɔɔ ka i ti sɔɔ bambaka a. ¹⁰ Na sɔɔ kere, tarakam ni nfaɔgafɔm kere asoro su ka yiri la Nyeme deɛ yiko n a. Na ba fere i ka Yiko Bambakafɔ n bo i fite Nyeme dɔ n a. ¹¹ Deke bo i ti na bu koro i jɔre n la ka, i yo yoori nyini boboyaya juma n bu dɔ ace. ¹² Ama, saɔga bo Filipu ba kaanri labari kpa n jɔre n fa kɔ Nyeme femeya n ni Yesu Kristo deɛ atin n su, na bu deer i nɔanie ni, na wɔ bie bu Nyeme nzue, nbaram ni nbiesɔm kere. ¹³ Na Simon mmɔɔ ni i tii ayo yarada, na Filipu abie i Nyeme nzue, na i susu Filipu su deke kere bo i kɔ, na wɔ ɔɔ abonɔ sam barasu beberebe bo Filipu yoori bu ni, na wɔ yo i alekutura.

¹⁴ Na Yesu jaramasam bo bu wo Yerusalem mie kpiri n nu n ati ka Samariyafɔm gusu ade Nyeme nɔanie n ni, nyini ti, na ba sunma Petoro ni Yohane bu dɔ. ¹⁵ Saɔga bo bu kɔ juuri dɔ ni, na ba sere Nyeme ama bere bo ba yo yarada ni, adena Awiewie Casi n wura bu ɔɔ. ¹⁶ Dama ba bie bu Nyeme nzue ya Mibie Yesu deɛ duma n nu wɔ, ama, Awiewie Casi n nya wura má bu ɔɔ. ¹⁷ Na Petoro ni Yohane afa bu saa anana bu tii su, na ba sere Nyeme ama bu, na Awiewie Casi n awura bu ɔɔ. ¹⁸ Simon ɔɔuuri ka Yesu jaramasam faari bu saa nanaari yaradayofɔm ni tii su, na bu sereeri Nyeme maari bu, na Awiewie Casi n wuraari bu ɔɔ ni, na wɔ fa ɔɔwaa aba ka i fa ma Petoro ni Yohane, ¹⁹ na wɔ se bu ka, "Am ma mini mmɔɔ ahin yiko n be, adena sɔɔ kere bo m fa m saa nana i ɔɔ na Awiewie Casi n wura i mi ɔɔ." ²⁰ Ama, na Petoro ase i ka, "Wɔɔ, u ni u ɔɔwaa kere ka ngbeen, dama a sunsun ka a koro fa ɔɔwaa to Nyeme aceeri n wɔ. ²¹ U saa wo má juma n nu fieo, dama u sunsunni ti má kpa Nyeme dɔ. ²² Kaaki u wo fa kɔ u satie n bo a bita i n su, na a sere Nyeme, adena nyini sunsunni tie n bo i wo u ahore su ni, i fá ce u. ²³ Dama ma ɔɔ ka u ahorembaa yo wi agaya, na u satie akunma u." ²⁴ Dɔ na Simon ase Petoro ni Yohane ka, "Jande, am sere Mibie n ma m, adena má ahin sam kere bo am ajɔɔ i n be ba tu m."

²⁵ Petoro ni Yohane diiri daani n na bu kaanri Mibie n labari kpa n jɔre kereeri mine wieeri ni, na ba kpie bu nyi akɔ Yerusalem mie kpiri n nu. Bu wo kɔ su ni, na ba kan labari kpa n Samariya mie aheme aheme dɔngɔ su.

Filipu ni Itiyopiya sɔɔ n jɔre ni

²⁶ Na Micera n mereke aba ase Filipu ka, "Yasu na a fa wie atɔɔri u saa bie su deɛ atin n bo i fa Yerusalem mie kpiri n nu fa kɔ Gaza mie kpiri n nu ni." I ti atin bo i fa boro kpantain n nu wɔ. ²⁷ Na Filipu ayasu, na wɔ kɔ, i wo kɔ su n na wɔ kɔ atu Itiyopiya sɔɔ bo i fite Itiyopiya asien su, i la jinaabiri bambaka, yiri nie Itiyopiya femɛ bara n neɔge kere su a. Wɔ kɔ asu Nyeme Yerusalem ²⁸ sukpie i nyi kɔ awuru, i tana i kɔɔngɔ toroku nu wɔ, na i sukan Nyeme nɔanie kanfɔ Esaya deɛ kadasi ni. ²⁹ Na Awiewie Casi n ase Filipu ka, "Cin dodo kɔɔngɔ toroku n na a su i su." ³⁰ Na wɔ ɔɔmati akɔ ati ka i sukan Nyeme nɔanie kanfɔ Esaya deɛ kadasi ni. Na wɔ bisa sɔɔ n ka, "A ti kadasi n bo a sukan i n bu?" ³¹ Na sɔɔ n abɔ i nu ka, "M yo se ti i bu a, bo má ka sɔɔ akan i bu akere m?" Na wɔ se Filipu ka i wura toroku n nu ba tana i bi. ³² Nɔanie n bo i wo i kan su n la bo ba kere i ka,

"Yiri ti ka bɔe bo bu sufa i kɔ kpie i kɔm wɔ,
i kaaki ti ka bɔmbaa bo bu sukpiekpie i ndɔre,
na i sun má,
sɔ ye wɔ se má jɔre be a.

³³ Bu yo faari i wuraari jɔredifɔm saa nu wɔ,
na ba kpie kɔre asɔ i, na ba wura i nyinse.
Be wo má bere bo i bá koro jɔɔ fa kɔ i busu nufɔm dɔ,
dama bu yo yiiri i ɔɔɔ durunya n nu fen."

³⁴ Na Itiyopiya sɔɔ n abisa Filipu ka, "Jande, m koro ka a se m, Nyeme nɔanie kanfɔ n yo jɔɔ ahin jɔre n ni ɔɔma a? I jɔɔ niiri i ɔɔ wɔ, nzen be a?" ³⁵ Dɔ na Filipu abo i bu ni nyini Nyeme jɔre Kadasi n bo yiri sɔɔ n sukan i ni, na wɔ kan Yesu labari kpa n jɔre n akere i. ³⁶ Bu wo kɔ su ni, na ba kɔ aju awɔre be nu, na ba ɔɔ nzue, na sɔɔ n ase i ka, "Nie, nzue yaa e, ye nzu kanda ka a koro bie má m Nyeme nzue a?" [³⁷ Na Filipu abo i nu ka, "Nzen a

woori Yesu Kristo yarada ni u ahorembaa kere, m koro bie u." Na sɔɔn n ase i ka, "Ma yo yarada ka Yesu Kristo ti Nyeme Wa n a." 38 Na wɔ ma toroku n ajina, na bu kere ajura awura nzue n nu, na Filipu abie i Nyeme nzue ni. 39 Na ba fite nzue n nu, bu fite wieeri ni, na Mibie n Awiewie n akaba akpara Filipu akɔ, sɔɔn n anu má i kun, na wɔ kɔ awuru ni ahorejɔ. 40 Na Filipu anu ka i wo mie kpiri n bo bu fere i ka Azotusi n nu, na wɔ yasu dɔ sukɔ, na wɔ kan labari kpa n akere minem mie kere bo i siinri su ni, haari na wɔ kɔ aju Sizariya mie kpiri n nu.

Kabo Sɔɔlu wo kaakiiri barasu ni

9 ¹⁻² Nyini sanɔa n kere ni, na Sɔɔlu suboro i nyi se kabo i yo na i kere Yesu susufɔm n wuwuruwa haari i bá kun bu. Na wɔ koro ka i kɔ Damasiko mie kpiri n nu, na i kɔ tara nbaram ni nbiesɔm bo bu su Yesu atin su ni, na i wura bu jɔɔɔ, na i fa bu ba Yerusalem mie kpiri n nu. Nyini deɛ ti, na wɔ kɔ Nyeme sayoowa dɔnguyofɔm kere kpian n dɔ, akɔ ade kadasi bo i koro la atin wura Yudaɔm tientienbunɔɔ sɔɔm n nu na i tara bu. ³ Na wɔ de atin akɔ, i kɔ sudodo Damasiko, na sin akaba afite angoro ata abara aye i. ⁴ Na wɔ kpaasi haari asienɔu, na wɔ ti akonvi be nɔa, i nɔa, "Sɔɔlu, Sɔɔlu e, nzu ti ye a kere m wuwuruwa sɔ a?" ⁵ Na wɔ bisa ka, "M Mibie, kɔɔ nɔa a?" Na wɔ bɔ i nu ka, "Mini Yesu, mini ye a kere m wuwuruwa n a." ⁶ Ama, yasu jina na a wura mie n kunnu na m má sɔɔn be kere u deke bo wɔ yo daka ka a yo ni." ⁷ Na minem n bo bu su Sɔɔlu su n aka ajina surum, ba koro ase má jɔɔ be, bu tiiri akonvi ni nɔa a, ama, ba nɔu má sɔɔn be. ⁸ Na Sɔɔlu ayasu ajina, na wɔ teke i nyumba, ama, wɔ nɔu má asi. Nyini ti, na ba so i saa nu, na ba cin i awura Damasiko mie n kunnu. ⁹ I woori dɔ, i lesan bo wɔ nya koro nɔu má asi, nyini sanɔa n gusu, i di má, i nu má.

¹⁰ Yesu susufɔm n kun be woori Damasiko mie kpiri n nu dɔ, bu fere i ka Ananiyasi. Na Mibie ni aba i dɔ ka alele nu. Na wɔ jɔɔ i dɔ ka, "Ananiyasi." Na wɔ bɔ i nu ka, "M Mibie, mini yaa." ¹¹ Na Mibie n ase i ka, "Yasu, fa atin n bo bu fere i ka Atingbere Tengeewa n su, na a kɔ sɔɔn n bo bu fere i ka Yudasi n dika, na a bisa ka a koro sɔɔn be bo bu fere i ka Sɔɔlu ni, na i fite mie kpiri n bo bu fere i ka Tarasu n wɔ. Yiri Sɔɔlu n wo dɔ wo nyemesere su, ¹² wɔ nɔu sɔɔn be ka alele nu, bu fere i ka Ananiyasi, wɔ wura i dɔ afa i saa anana i nɔu ka i kaaki nɔu asi bekun." ¹³ Na Ananiyasi abɔ i nu ka, "M Mibie, minɛ dɔngɔ akan nyini sɔɔn n jɔɔ akere m, kabo i kere u minem ni wuwuruwa Yerusalem mie kpiri n nu barasu. ¹⁴ Ye wɔ de yiko afite Nyeme sayoowa dɔnguyofɔm nkpienkpienm dɔ, aba Damasiko fen, na i ba tara minem bo bu su u n kere." ¹⁵ Ama, na Mibie n ase i ka, "Kɔ, dama mini ye ma yi i ka i yo m juma a, na i kɔ bo m duma kere minem bo bu ti má Yudaɔm ni, ni bu nfemem, ni Yisarelifɔm, adena bu si m. ¹⁶ Na m kére i wahara n kere bo wɔ yo daka ka i di i, mini deɛ ti ni." ¹⁷ Nyini ti, na Ananiyasi akɔ Yudasi dika, na wɔ wura Sɔɔlu dɔ, na wɔ fa i saa anana i nɔu, na wɔ se i ka, "M niwa Sɔɔlu, ya Mibie ni sunmaari m u dɔ a, yiri Yesu n ye i yiiri i nɔu kereeri u sanɔa bo a wo atin n nu suba n a. Yiri sunmaari m ka m ba ma a nɔu asi bekun, na Awiewie Casi n wura u nɔu a." ¹⁸ Kpenɔa na deke be afite Sɔɔlu nyumbaa n nu atɔ, i ti ka jombaa bui wɔ. Na wɔ kaaki anu asi bekun. Na wɔ yasu ajina, na Ananiyasi abie i Nyeme nzue, ¹⁹ na wɔ di diire, na wɔ nya fanɔa bekun.

Kabo Sɔɔlu kaanri Nyeme jɔɔ Damasiko mie kpiri n nu barasu ni

Na Sɔɔlu awo Yesu susufɔm n dɔ lennyɔ Damasiko mie kpiri n nu. ²⁰ Na wɔ kaba sukan Nyeme jɔɔ Yudaɔm tientienbunɔɔ sɔɔm nu, ka Yesu ti Nyeme Wa n a. ²¹ Na jɔɔ n amie minem kere bo bu tiiri ka i sukan Nyeme jɔɔ ni, na ba bisa bu nɔnɔ nu ka, "Má sɔɔn n bo i wo Yerusalem mie kpiri n nu kun minem bo bu su Yesu su n lɛɛ? Ye kisa wɔ ba fen ka i ba tara minem wura bu jɔɔɔ, fa bu kpie bu nyi kɔ ma Nyeme sayoowa dɔnguyofɔm nkpienkpienm ni, má sɔɔ?" ²² Ama, na Sɔɔlu anya fanɔa abuka su, na wɔ kan akunma Yudaɔm bo bu wo Damasiko n nu, na wɔ kan ateke bu nyi na wɔ ma ba si ka Yesu ti Kristo n a, Tiideɔm n bo Nyeme ase ka i súnma i ni.

²³ Na wɔ yo lennyɔ, na Yudaɔm n atien bu kɔ afa sesesu kabo bu yo na bu kun Sɔɔlu, ²⁴ ama, na wɔ ti kabo ba sesesu ka bu kun i ni. Na ba nɔminda i mie ni anɔm n nu, wiesu ni kɔngue, ka nzen i ba sufite na bu kun i. ²⁵ Ama, na cɛen n be kɔngue, na Sɔɔlu susufɔm afa i awura kandie nu, na ba fa i accɔndi mie n kobe tukoro nu ase.

Kabo Sɔɔlu kɔ juuri Yerusalem miɛ kpiri n nu ni

²⁶ Saŋga bo Sɔɔlu kɔ juuri Yerusalem miɛ kpiri n nu ni, na wɔ koro ka i fa i ŋu bo Yesu susufɔm n su, na i ni bere yo kun, na sere ati bu, dama ba yo má yarada ka i ti Yesu susufɔm n be wɔ. ²⁷ Dɔ na Banabasi afa i akɔ Yesu jaramasam n dɔ. Na yiri Banabasi akan akere bu kabo Sɔɔlu wo atin n nu sukɔ Damasiko miɛ kpiri n nu, na i ŋuuri Mibiɛ ni, ni kabo Mibiɛ n jɔɔri i dɔ barasu ni, ni kabo Sɔɔlu kaanri Nyeme jɔɔre Yesu duma nu Damasiko, ni ahoresi ni. ²⁸ Banabasi seeri sɔ ni, na ba soro su, na Sɔɔlu awo bu dɔ Yerusalem, na i sujengbe sukan Nyeme jɔɔre Yesu duma nu, ni ahoresi. ²⁹ Na i ni Yudaɔm bo bu jɔɔri Giriki anie ni abo anzama haari na ba se akuruwa ni bu beŋgu. Na ba koro ka bu kun i. ³⁰ Saŋga bo yaradayofɔm n tiiri ahin jɔɔre n sɔ ni, na ba fa Sɔɔlu akɔ aju Sizariya miɛ kpiri n nu, na ba ma wɔ kɔ Tarasu miɛ kpiri n nu.

³¹ Na Kristo jama n anya faŋga abuka su, na bu susoro Mibiɛ n nahɔre su, na bu suwo ni Awiewie Casi n dɛɛ ahoresi nu, na bu sunya minem subuka su.

Kabo Peto ro yoori abonɔ sam ni

³² Na Peto ro ajengbe ka i bara ye awɔre n kere, na cɛen n be sɔ kɔ, na wɔ kɔ ka i kɔ nie Nyeme minem n bo bu wo Luda dɛɛ miɛ kpiri n nu n busu. ³³ Dɔ na wɔ kɔ anu sɔɔɔ be, bu fere i ka Aniyasi, i saam ni i jaam kere awu, i da sɔɔɔ kɔ, i afɔ mɔcɔe lɛɛ bo i koro yasu má. ³⁴ Na Peto ro ase i ka, "Aniyasi, Yesu Kristo ama u laifie. Yasu na a nyanya u dasu ni." Kpennga na wɔ kaba ayasu. ³⁵ Minem kere bo bu wo Luda miɛ kpiri n nu, ni bo bu wo Saroni awɔre n nu n kere ŋuuri i sɔ ni, na ba kaaki bu wo na ba fa bu ŋu ama Mibiɛ ni.

³⁶ Bara be yo woori miɛ kpiri be bo bu fere i ka Jopa n nu, bu fere i ka Tabita, i ti Yesu susufɔm n su, bu fere i duma Giriki anie nu ka Dɔkasi, i bu la ka aja. I yo sakpa wɔ saŋga kere, na i si yaarifɔm anunfo. ³⁷ Ama, na wɔ ba ada tukpaki na wɔ wu, na ba bie i nzue, na ba fa i ada angoro sɔɔ nu. ³⁸ Jopa gusu waari má ni Luda, na saŋga bo Yesu susufɔm bo bu wo Jopa n tiiri ka Peto ro wo Luda ni, na ba sunma mine nnyo i dɔ ka i yo anie na i brandende. ³⁹ Nyini ti, na Peto ro ayasu asu bu su na bu kere akɔ. Saŋga bo i kɔ juuri ni, na ba fa i afun akɔ angoro sɔɔ n nu, na nkunafɔm kere atien bu sɔɔ abara aye i, na bu susun, na ba fa tanleem ni tani barasu barasu bo Dɔkasi la ŋɔɔ na i kpa maari bu n akere yiri Peto ro. ⁴⁰ Na Peto ro afɔn bu kere afite sɔɔ n nu, na wɔ kutu i nan-goroma su, na wɔ sere Nyeme, na wɔ kaaki i nyunu awɔ fuin ni, na wɔ se i ka, "Tabita, yasu." Saŋga bo i tekeeri i nyumbaa ni, na wɔ ŋu Peto ro, na wɔ yasu atana. ⁴¹ Na Peto ro aso i saa nu abuka i, na wɔ yasu ajina, na wɔ fere Nyeme minem n ni nkunafɔm ni kere, na wɔ fa i akere bu ka wɔ tenge. ⁴² Na nyini labari ni abara aye Jopa miɛ n kere nu, na mine beberebe ayo Mibiɛ n yarada. ⁴³ Na Peto ro awo Jopa lennyo, i yo woori jereke be dika a, bu fere i ka Simon.

Peto ro ni Koneliyo dɛɛ jɔɔre

10 Sɔɔɔ be yo woori Sizariya miɛ kpiri n nu, bu fere i ka Koneliyo, i ti Romafo sojam n kpien wɔ, i nie soja mbaa yaa su a. Bu fere nyini soja jama mbaa n ka Itali sojam. ² Koneliyo ti sɔɔɔ bo i su Nyeme atin su wɔ, i ni i dikafɔm kere, na bu soro Nyeme. Na i suyo sakpa ma Yudaɔm bo bu ti yaarifɔm ni, na i susere Nyeme saŋga kere. ³ Na cɛen n be wiesu kerefi nsan saŋga, na wɔ kaba anu Nyeme mereke be, na mereke n aba ase i ka, "Koneliyo." ⁴ Na wɔ nie i gbirim, na sere ati i, na wɔ bisa i ka, "M Mibiɛ, nzu a?" Na mereke n abɔ i nu ka, "Nyeme ade u sere, wɔ ŋu sakpa n bo a yo ama yaarifɔm ni, i wara koro fi má nyini sam kere. ⁵ Tɔ, kisa, sunma minem na bu kɔ Jopa miɛ kpiri n nu na bu kɔ fere sɔɔɔ bo bu fere i ka Simon Peto ro ni. ⁶ I wo jereke be dika a, bu fere i gusu ka Simon, i dika n wo fa dodo tieku n wɔ." ⁷ Mereke n jɔɔri i dɔ wieeri ni, na wɔ kɔ, na Koneliyo afere i ngbefenem nnyo, ni soja kun be bo i su Nyeme atin su na i wo i dika ni. ⁸ Na wɔ kan jɔɔre n kere bo mereke n seeri i ni akere bu, na wɔ sunma bu Jopa miɛ kpiri n nu.

⁹ Na alecin ŋgarama, na ba de atin na bu kɔ Jopa, bu kɔ sudodo dɔ fa kɔ wie kekete saŋga, na Peto ro gusu ayasu afun sɔɔ su ka i sere Nyeme. ¹⁰ Na ahɔe ati i, na wɔ koro deke be i di. Saŋga bo bu wo diire n yo su ni, na deke be aba i dɔ ka alele nu dɛɛ su. ¹¹ Na wɔ ŋu ka angoro n ateke, na wɔ ŋu deke be i ti ka tani bambaka wɔ, ba

cici i bue nna n kere, i succɔndi ba asienɔgu. ¹² Ajaanna barasu kere, ni cinbukunnusufɔm barasu kere, ni lanɔkpetefɔm barasu kere ka bu wo nu. ¹³ Na wɔ ti akonvi be nɔga, i nɔ, "Petoro, yasu na a kun di." ¹⁴ Ama, na Petoro ase i ka, "M Mibiɛ, ai. M nya di má deke bo i ti ciire na i la fin." ¹⁵ Na akonvi n akaaki ase i bekun ka, "Deke kere bo Nyeme ayo i casi, má a se ka i ti fin." ¹⁶ Deke n yoori sɔ kɔ juuri kun kun kpe nsan a, na wɔ kaba afun akɔ angoro.

¹⁷ Saɔga n bo Petoro subirisi fa kɔ deke n bo wɔ nɔ i n su ni, nyini saɔga, minem bo Koneliyo sunmaari bu ni, abisa asi Simon dika, na ba ka ajina awuru n anɔ nu. ¹⁸ Na ba fere sɔkɔ be, abisa i ka, Simon Petoro wo dɔ kɔ? ¹⁹ Petoro toko wo sunsun su, fa kɔ deke bo i baari i dɔ ka alele nu n bu. Dɔ na Awiewie Casi n ase i ka, "Ti fen. Mine nsan nbem wo fen sunienie u busu. ²⁰ Nyini ti, yasu na a jura, na u ni bere kɔ, má a yo sika, dama mini sunmaari bu a." ²¹ Na Petoro ajura akɔ minem n dɔ, na wɔ se bu ka, "Mini ye am nienie m n a. Am natiiri bu la ka se wɔ?" ²² Na ba bɔ i nu ka, "Sojam kpien Koneliyo sunmaari ya u dɔ a. I ti sɔkɔ kpa a, na i soro Nyeme, na Yudaɔm kere bu i agaya. Nyeme mereke be seeri i ka i fere u, na a ba i dika na a ba kan jɔre bo a la i kere i a." ²³ Nyini ti, na Petoro ade minem n awura, na ba da i dɔ.

Alecin nɔgarama, na Petoro ayasu, na i ni minem n akɔ, bu sukɔ ni, na yaradayofɔm nbem bo bu wo Jopa n gusu asu i su akɔ. ²⁴ Na i alecin fɔfɔre, na ba ju Sizariya, bu kɔ nɔ ka Koneliyo atien i lamɔsim, ni i danfo kpam kɔ sunminda yiri Petoro. ²⁵ Saɔga bo Petoro kɔ nɔ i wura awuru n nu ni, na Koneliyo akpa i atin akutu i jaa bu haari asienɔgu, na wɔ su i. ²⁶ Ama, na Petoro aye i su ajina, na wɔ se i ka, "Mini ni m tii mmɔkɔ, ti adamande wɔ." ²⁷ Petoro ni Koneliyo bitaari anzama sɔ kɔ haari bu kɔ wuraari awuru n nu, dɔ na wɔ nɔ ka mine beberebe atien bu kɔ. ²⁸ Na wɔ se bu ka, "Ambere mmɔkɔ ni am tii si ka, i ti ciire wɔ ka yere Yudaɔm fa ya nɔ saɔga ni daanfie barasu be nu, wara ya wura bu dika. Ama, Nyeme akere m ka má m sinndi sɔkɔ be ka i woowa ti fin. ²⁹ Nyini ti, ye a sunma fereeri m ye ma kete má ye ma ba n a. M koro ka m bisa u wɔ, nzu ti ye a sunma fereeri m a?"

³⁰ Na Koneliyo ase i ka, "I nyuma lenna lee, ka ahin saɔga n sɔ, fa kɔ wiesu kerefi nsan, m wo m dika n nu wo nyemesere su, na sɔkɔ be akaba aba ajina m nyunu, i wura sutura fofoe papasi, ³¹ na wɔ se m ka, 'Koneliyo, Nyeme ade u sere, ye wɔ tenge u sakpa bo a yo ama yaarifɔm n su. ³² Nyini ti, sunma na bu kɔ Jopa, na bu kɔ fere Simon Petoro ni. I wo jereke be dika a, bu fere i gusu ka Simon, i dika n wo dodo tieku n wɔ.' ³³ Nyini ti, ye m kaba sunmaari ka bu fere u n a, ye wɔkɔ gusu a yo sakpa ye a ba. Kisa, ya kere gusu atien ya kɔ fen Nyeme nyunu, na ya ti deke n kere bo Mibiɛ n ama u kɔ ka a fa ma ya ni."

Kabo Petoro kaanri Nyeme jɔre n Koneliyo dika ni

³⁴ Na Petoro anya ase ka, "Kisa, ma si nahɔre su ka adamande kere ti kun wɔ Nyeme dɔ, i tambu má nu. ³⁵ Sɔkɔ kere bo i soro Nyeme na i yo sa bo i kɔ atin su i dɔ, i mi koro i ti nzu daanfie sɔkɔ, Nyeme de i wɔ. ³⁶ Am si labari n bo Nyeme fa maari Yisarelifɔm, nyini labari kpa n kere ka minem nya tanalaifie Yesu Kristo dee ti, yiri ti sɔkɔ kere Mibiɛ a. ³⁷ Am kere si sa bo i boori i bu Galili dee awɔre n nu, saɔga bo Yohane kaanri Nyeme nzue bie n jɔre ni, haari na wɔ bara aye Yudiya dee awɔre n kere nu. ³⁸ Am si Yesu Nazaretifɔ n jɔre ni, kabo Nyeme faari i Awiewie Casi n ni yiko n wuraari i nɔ ni, ni kabo i nati bara yeri deke kere suyo sakpa sutuntun minem kere bo Sitana mie bu n na bu nya laifie, dama Nyeme woori i dɔ a. ³⁹ Yere, ya nɔuri deke n kere bo i yoori bu Yudaɔm dee asien su, ni Yerusalem mie kpiri n nu ni. Na ba kpama i baka jaanu n su, na wɔ wu. ⁴⁰ Ama, i lesan cɛen, na Nyeme atenge i afite i yiwee n nu, na Nyeme ama minem anɔ i. ⁴¹ Má sɔkɔ kere nɔuri i a, ama, yere bo Nyeme du mɔ yiiri ya ka ya di i daani ni, yere nɔuri i a, na ya ni yiri asaɔga adi, na ya nu, saɔga bo i tengeeri ni. ⁴² Na wɔ ma ya kɔ ka ya kɔ kan labari kpa n kere minem na ya di daani ka, yiri ye Nyeme ayi i ka i bá di nɔkɔfɔm, ni bo ba wu n kere jɔre a. ⁴³ Nyeme nɔanie kanfɔm kere yo jɔkɔri Yesu jɔre, bu nɔ, 'Sɔkɔ kere bo i yoori i yarada, Nyeme fá i mi satie bo wɔ yo i fa ce i, Yesu dee duma n nu.'"

Kabo Awiewie Casi n wuraari minem bo bu ti má Yudaɔm n nɔ ni

⁴⁴ Saɔga bo Petoro toko jina wo jɔjɔ su ni, na Awiewie Casi n aba awura minem kere bo bu jina suti labari n nɔ. ⁴⁵ Na Yudaɔm bo bu ti yaradayofɔm na bu suuri Petoro su fiteeri Jopa mie kpiri n nu baari n ayo alekutura,

fɔm ni ayo anɔɔkun ka bu kun kun n kere yiya njwaa kabo bu fanga nyaari ti barasu, na bu fa ko buka bu bengu yaradayofɔm bo bu wo Yudiya awɔre n nu ni. ³⁰ Na ba yiya njwaa ni, na ba fa njwaa n asunma Banabasi ni soɔlu ka bu fa ko ma Kristo jama nkpienkpienm ni.

Kabo bu kereeri Kristo jama n wuwuruwa barasu ni

12 Fa ko nyini sangha n nu, na Feme Herode abo i bu sukere Kristo jama mine nbem wuwuruwa. ² Na wo ma ba fa takobe akun Yohane goɔ Yakobo. ³ I yoori sangha bo Yudafoɔm sudi bu Butara ceenkpiri n wo. ⁴ Bu taraari Petoro wuraari dansaraka nu ni, na ba fa i awura sojam buru ni nsen saa nu ka bu nie i dika. Na bere gusu akpaaki nu ka mine nna nie i dika ko ju sangha su, na nyingam nya de. Na Feme Herode asese su ka bu diiri Butara ceenkpiri n siinri, i fa Petoro jina jama n kere nyunu wo, na i di i jre. ⁵ Nyini ti, na wo ka dansaraka n nu, na Kristo jama n asere Nyeme ni anyumboro ama i.

Kabo Nyeme mereke n yiiri Petoro fiteeri dansaraka n nu ni

⁶ Nyini ceen n kongue n bo i alecin na Feme Herode ma bu yi Petoro fite na bu di i jre ni, i da sojam nnyo afien wo. Na ba wura i jɔɔko aminda bu i bue nnyo n kere, na nbem gusu kaaki jina dansaraka anɔ n nu nminda. ⁷ Kpenga na Nyeme mereke be aba ajina dansaraka n nu, na soɔ n ata wein. Na mereke n abo Petoro gbengben, na wo tenge i, na wo se i ka, "Yasu ndende." Na jɔɔko n bo i wo Petoro saa n afite atɔ. ⁸ Na mereke n ase i ka, "Bo u dambara ni, na a fa u gbagbaa n wura." Na Petoro ayo so, na wo kaaki ase i ka, "Fa u tanlee n wura, na a su m su." ⁹ Na Petoro asu i su afite dansaraka soɔ n nu, wo si ma ka sa n bo mereke n suyo i n ti nahore wo, i sunsun ka i yo i ka alele dee su wo. ¹⁰ Na ba ko asin sojam ciciri su dee n nu, na ba ko asin nnyo su dee n gusu nu, na ba ko aju bulaari anɔ n bo bu teke i ka na bu sin ko mie n kunnu ni. Na anɔ n ni i tii ateke, na ba fite. Bu toori atingbere n nu koɔri ko kaan, na mereke n akaba ayaki Petoro. ¹¹ Do na Petoro nyunu akoro, na wo se ka, "Kisa, ma si ka i ti nahore wo, ka Micera n ye wo sunma i mereke n ka i yi m fite Feme Herode saa nu, ni deke n kere bo Yudafoɔm sunsun ka bu yo m ni."

¹² I faari nyini sa n kere nu so ni, na wo ko Mariya dika, i wa la Yohane n bo bu kaaki fere i Marako ni, nyini sangha, jama beberebe atien bu ko wo nyemesere su. ¹³ Na Petoro abobo dasin anɔ ni, na afani be, bu fere i ka Roda, na wo ba ka i ba nie koɔ n bo i bobo anɔ ni. ¹⁴ Na wo si akonvi n ka Petoro lee, i ahore ajɔ agaya n dee ti, wo teke ma anɔ ni, na wo nmati akpie i nyi, na wo ko ase minem bo bu wo awuru n nu n ka Petoro jina dasin. ¹⁵ Na ba se i ka, "A bo fie wo." Ama, na wo kaaki ajɔ ni anyumboro ka i ti nahore wo. Do na ba se ka, "Kisa, i mereke a."

¹⁶ Nyini sangha n kere Petoro toko jina anɔ n nu wo bobo su. Kasin, na ba ba ateke anɔ ni, na sangha bo bu nuuri ka yiri ni, na ba yo alekutura. ¹⁷ Na Petoro afa i saa ayo bu ka bu yaki nanmie. Na wo kan akere bu kabo Mibie n yiiri i fiteeri dansaraka soɔ n nu barasu ni. Na wo se bu ka, "Am ko kan ahin jre n kere Yakobo ni yaradayofɔ nyingam n kere." Na wo fite bu bi bere ako deke be.

¹⁸ Ale ba ciinri ni, na jre n amie sojam ni, ba si ma kabo bu yo. Na ba se ka, "Ye nzu ayo Petoro a?" ¹⁹ Na Feme Herode ama ko ka bu nienie Petoro busu, ama, ba nu ma i. Nyini ti, na wo bisa sojam bu jre ni, na wo ma ko ka bu kun bu. Nyini sin, na Feme Herode afite Yudiya awore n nu, na wo ko awo Sizariya mie kpiri n nu fa ko sangha su.

Kabo Feme Herode wuuri barasu ni

²⁰ Na Feme Herode afa yaa agaya Tiro ni Sidon mie n nufom nu, nyini ti, na ba fa sese su, na ba ko ka bu nu i. Bu du ko koɔri ko be do ko ka, bu fere i ka Blasitusi, na bu ni i dee ayo kun ka. Blasitusi ti Feme Herode gisan n niefo kpien wo. Na wo nya fa bu ako Feme Herode do, na ba ko asere ka i ma bu ni yiri nya tanalaifie. Deke bo i ti na bu yoori so n la ka, dama bu diire kere fite yiri feme n dee asien n su wo. ²¹ Ceen n bo bu kpamaari i ba juuri ni, na Feme Herode awura i femeya sutura, na wo tana i femeya bie n su, na wo jɔɔ minem n do. ²² I jɔɔ wieeri ni, na mine kere atien, bu na, "Ahin yiri, nyeme be ajɔ a, ma adamande." ²³ Kpenga na Micera n mereke akaba abo i aji, dama wo ma ma Nyeme jirima n dee ti. Na wo da tukpaki, na kakabam awura i, na wo wu.

²⁴ Na Nyeme nchanie n asandi abara aye deke n kere, na ba nya mine dɔŋgu abuka su. ²⁵ Banabasi ni Sɔɔlu yoori bu juma n Yerusalem mie nu wieeri ni, na ba fa Yohane bo bu kaaki fere i ka Marako ni, na ba fite Yerusalem na ba kaaki ako Antiyoki mie kpiri n nu.

Kabo bu yiiri Sɔɔlu ni Banabasi sunmaari bu ni

13 Kristo jama n bo i wo Antiyoki mie kpiri n nu ni, bu nu nbem ti Nyeme nchanie kanfɔm wɔ, na nbem gusu ti kerefɔm. Bere la Banabasi, ni Simeyon bo bu kaaki fere i ka Nigeri ni, ni Lukiyosi bo i fite Sirene mie kpiri n nu ni, ni Manaye bo bu yo saŋga taari i ni Feme Herode, ni Sɔɔlu ni. ² Saŋga bo bu cici bu ɔɔ na bu wo Mibie n su su ni, na Awiewie Casi n ase bu ka, “Am yi Banabasi ni Sɔɔlu ma m, na bu yo juma n bo ma yi bu ka bu yo i ni.” ³ Bu ciciiri bu ɔɔ, na bu sereeri Nyeme n wieeri ni, na ba fa bu saa anana bu ŋu, na ba ma bu atin na ba ɔ.

Kabo Banabasi ni Sɔɔlu kɔri Sipurusi ni

⁴ Na Awiewie Casi n asunma Banabasi ni Sɔɔlu na ba ɔ aju mie kpiri be su, bu fere i ka Selusiya, na ba fa lee bambaka dɔ, na ba ɔ mie be bo i wo lui bambaka be su, bu fere nyini lui n ka Sipurusi n su. ⁵ Saŋga bo bu ɔ juuri lui n mie kpiri n bo bu fere i ka Salamisi n su ni, na ba kan Nyeme jɔre Yudafɔm tientienbunɔɔ ɔɔɔɔ nu. Na Yohane bo bu kaaki fere i ka Marako n awo bu dɔ abuka bu juma. ⁶ Na ba fa bere asin ako aju lui bambaka n wie atɔɔri dɛɛ bue ni, mie kpiri be su, bu fere i ka Pafɔsi. Na ba ɔ aŋu boboyayafɔ be dɔ, bu fere i ka Baari Yesu, i ti Yudafɔ ɔ, i yo i ŋu ka i ti Nyeme nchanie kanfɔ ɔ, ama, i ti má i. ⁷ I yo wo lui bambaka n su gomina n dɔ ɔ, bu fere gomina n ka Segosi Pɔɔlu, i ti sifɔ ɔ. Na wɔ fere Banabasi ni Sɔɔlu, dama i koroori ka i ti Nyeme nchanie n wɔ. ⁸ Ama, boboyayafɔ ni, bu kaaki fere i duma Giriki anie nu ka Elamasi ni, na wɔ boro i nyi ka i kanda gomina n na má i yo Yesu yarada. ⁹ Ama, na Nyeme Awiewie Casi n awura Sɔɔlu, bo bu kaaki fere i ka Pɔɔlu ŋu, na wɔ nie boboyayafɔ n gbirim, na wɔ se i ka, ¹⁰ “Wɔɔ, a ti Sitana dɛɛ wa a. A ti deke kere bo i ti kpa n kpɔɔ ɔ. Kɔre ni satie-yo asunnu u ŋu. A ti Mibie n atin kpa n saakifɔ ɔ. Cɛɛn ɔɔɔ ye a yaki i a? ¹¹ Ti fen, Mibie ni bó u ji kisa, na a yó anyinsin fa ɔ saŋga su, na a ŋú má wie ka i ta kun.” Kpeŋga na i nyunu akaba asi biri, na i suturingi sunienie ɔɔɔ bo i kere i atin. ¹² Saŋga bo gomina n juuri nyini n ɔ ni, na i tiiri kabo bu kan Nyeme nchanie ni, na wɔ yo i alekutura, nyini dɛɛ ti, na wɔ yo Mibie n yarada.

Kabo Pɔɔlu ni Banabasi kɔri Pisidiya dɛɛ Antiyoki mie n nu ni

¹³ Na Pɔɔlu ni i lamɔɔm n afa lee bambaka afite Pafɔsi dɛɛ mie kpiri n nu ako aju mie kpiri n bo bu fere i ka Perɛga na i wo Pamfiliya awɔre n nu ni. Na Yohane bo bu kaaki fere i ka Marako n akpaaki ayaki bu, na wɔ kpie i nyi ako Yerusalem mie kpiri n nu. ¹⁴ Na ba fite Perɛga ako aju Antiyoki mie kpiri n bo i wo Pisidiya awɔre n nu ni. Na Njumiye cɛɛn, na ba ɔ awura atana bu tientienbunɔɔ ɔɔ n nu. ¹⁵ Saŋga bo bu kaanri Nyeme nchanie kpamaa-wa kadasi n bo Moyisi kereeri i ni, ni Nyeme nchanie kanfɔm dɛɛ kadasi n wieeri ni, na bu tientienbunɔɔ ɔɔ ni nkpienkpienm n asunma ase Pɔɔlu ka, “Njam, nzen am la jɔre be bo am kan kere jama ni, na i ma bu ahoresi, am kan kere bu.” ¹⁶ Dɔ na Pɔɔlu ayasu ajina, na wɔ ye i saa su, na wɔ bo i bu na i jɔɔ, i ŋa, “M lamɔɔ Yudafɔm, ni amberɛ bo am ti má Yudafɔm na am su Nyeme ni, am ti fen. ¹⁷ Yisarelifɔm Nyeme ni, yiri yo yiiri ya nam a, na wɔ ma ba tere abuka su, saŋga bo bu yo ti wɔɔm Ijipiti asien su ni. Na Nyeme afa i dɛɛ yiko bambaka n na wɔ yi bu afite Ijipiti asien n su, ¹⁸ na wɔ mindi abita bu boro kpantain n nu ako aju afɔ aburana. ¹⁹ Na wɔ butu daanfie barasu nso n bo bu wo Kanana asien n su ni, na wɔ fa bu asien n ama Yisarelifɔm ka bu fa yo bu tienŋu dɛɛ. ²⁰ Ahin n kere yoori ɔ ɔ juuri afɔ yaa nna ni afɔ aburunu wɔ. Nyini sin, na Nyeme ayi mɔɔm ama bu haari fa ɔ ju saŋga bo i yiiri i nchanie kanfɔ Samuweli maari bu ni. ²¹ Na ba ba ase Samuweli ka bu koro feme wɔ, na Nyeme ama Sɔɔlu bo i ti Kisi wa n ayo bu feme, i fite Benjamin n dɛɛ busu nu wɔ, na wɔ bita bu ako aju afɔ aburana. ²² Na Nyeme ayi Sɔɔlu femeya n nu, na wɔ fa Feme Davidi bo i ti Jese wa n ajina i jinaabiri. Na Nyeme adi i ŋusu daani, i ŋa, ‘Yiri Davidi, Jese wa n ti ɔɔ bo m ahore atara i a, yiri yó m sa koroowa kere a.’ ²³ Yiri Feme Davidi dɛɛ busu nu ye Nyeme seeri ka Yisarelifɔm Tiidefɔ Yesu ni fite n a. ²⁴ Kana Yesu ba ba, Yohane du ɔ ba kaanri Nyeme jɔre kereeri Yisarelifɔm wɔ, ka bu kaaki bu wo na i bie bu Nyeme nzue. ²⁵ Na saŋga bo Yohane ba sukoro

ka i wie i juma n ni, na wɔ se minem n ka, 'Am sunsun ka mini la ŋma a? Ai, má mini la sɔɔ n bo am ŋminda i ka i bá n a. Ama, am ti fɛn. Yiri bo i wo m sin suba ni, m ti kaan mmɔɔ ni bo m dodo i.'

²⁶ M ninbaam, amberɛ bo am ti Abraham busu nufɔm ni, ni amberɛ bo am ti má Yudaɔm na am su Nyɛmɛ ni, yɛrɛ ye Nyɛmɛ ma ba fa ahin tiide labari n ama ya a. ²⁷ Dama Yerusalemɔm ni bu nkpienkpienm kɛrɛ asi má Nyɛmɛ nɔɔniɛ kanɔm dɛɛ kadasi n bu, haari ni bo bu kan i bu Njumiya cɛɛn n kɛrɛ mmɔɔ ni. Ba kaaki asi má kabo Yesu ti barasu, na ba ma ba kun i. Nyini ma Nyɛmɛ nɔɔniɛ kanɔm kadasi n ayo yiiwa a. ²⁸ Haari ni bo ba yo aŋu má deke n bo i ti na wɔ yo daka ka bu kun i ni, bu sereeri Gomina Pilato wɔ, ka i ma bu kun i. ²⁹ Na sangɔ bo bu yoori sa n kɛrɛ bo ba kɛrɛ i Nyɛmɛ Jɔrɛ Kadasi n nu fa kɔ i ŋusu jɔrɛ ni, na ba jura i baka jaanu n su, na ba fa i awura yabue buɛ faŋkunma nu. ³⁰ Ama, na Nyɛmɛ atɛŋge i yiwee n nu, ³¹ na wɔ yi i ŋu bo i la má nɔ akere minem kɛrɛ bo bu suuri i su fiteeri Galili awɔrɛ n nu kɔɔri Yerusalem ni. Bɛrɛ n bo bu ŋuuri sam bo bu yoori ni, kisa bɛrɛ sudi i daani kere ya minem n a. ³² Nyini ti, ya ba ka ya kan labari kpa sam n bo Nyɛmɛ seeri ka i fa ma ya nam ni kere am a, ³³ ye i ma nɔɔniɛ n ayo yiiwa ama yɛrɛ bo ya ti bu busu nufɔm n a, wɔ tɛŋge Yesu i yiwee n nu, kabo ba kɛrɛ i Kansu Jue kɛrɛwam n nu, i jue nnyɔ su ni. Nyɛmɛ ŋa,

'Wɔɔ ti m Wa a,
nyuma, m káaki u Si.'

³⁴ Bekun, kabo i tɛŋgeeri i yiwee n nu na i kɔɔɔ má faŋkunma nu ni, Nyɛmɛ akaaki ase ka,
'M fá deke kpa n bo i ti casi na i la anyunuyi n ma u,
yiri ye m seeri ka m fa ma Fɛmɛ Davidi n a.'

³⁵ Ba kaaki akɛrɛ i Kansu Jue kɛrɛwam n awɔrɛ be nu, ka,
'A yáki má na u Amusuisufɔ Casi n wu kɔɔɔ.'

³⁶ Fɛmɛ Davidi yo yoori Nyɛmɛ kun koroowa haari na wɔ ba awu, na ba se i deke bo bu seeri i nam ni, na i ŋuniɛmbaa n akɔɔɔ faŋkunma n nu. ³⁷ Ama, yiri n bo Nyɛmɛ tɛŋgeeri i yiwee n nu ni, wɔ kɔɔɔ má. ³⁸ Nyini ti, m ninbaam, m koro ka am si ka yiri Yesu dɛɛ ti ye bu kaanri labari kpa n jɔrɛ kereeri am a, ka Nyɛmɛ afa am satie ace am. ³⁹ Sɔɔɔ kɛrɛ bo i yoori yiri n yarada, Nyɛmɛ afa i mi satie kɛrɛ ace i. Nɔɔniɛ kpamaawa n bo Moyisi fa maari ni, wɔ koro afa má minem satie ace má bu. ⁴⁰ Am si am ŋu sa, adena má sam bo Nyɛmɛ nɔɔniɛ kanɔm yo seeri n be tu am. ⁴¹ Bu yo seeri ka,

'Amberɛ bo am yo Nyɛmɛ anzasi ni, am ti fɛn,
am yo alekutura na am ka ŋgbɛɛn,
dama m suyo juma be am dɛɛ sangɔ nu,
haari má be kan kereeri am, am dé má i.'"

⁴² Na sangɔ bo Pɔɔlu ni Banabasi sufite tientienbunɔɔɔ n nu ni, na minem n asere bu ka bu kaaki bra Njumiya cɛɛn n bo i suba ni, na bu ba kan nyini jɔrɛm bo ba kan akere bu ni, na bu tí bekun. ⁴³ Sangɔ bo minem ni ba sandiiri tientienbunɔɔɔ n ni, na Yudaɔm nbem, ni bo bu ti má Yudaɔm na ba kaaki bu woowa na bu su Yudaɔm atin n su ni, na bu dɔŋgu asu Pɔɔlu ni Banabasi su. Na Pɔɔlu ni Banabasi atu bu fɔ, ka má bu kaaki bu sin bo sakpa n bo Nyɛmɛ ayo ama bu ni. ⁴⁴ Njumiya cɛɛn n ba juuri ni, na minem n dɔŋgu bo bu wo miɛ n nu n aba atien bu nɔɔ tiedienbunɔɔɔ n nu na bu ti Nyɛmɛ jɔrɛ ni. ⁴⁵ Sangɔ bo Yudaɔm nkpienkpienm ni ŋuuri jama n sɔ ni, na ba si Pɔɔlu kɔrɛ, na bu ni yiri awura akuruwa, na ba kpɛ i nzukɔ. ⁴⁶ Ama, na Pɔɔlu ni Banabasi ajɔɔ ni ahoresi, bu ŋa, "I ti ye ni ka ya du mɔ kan Nyɛmɛ nɔɔniɛ n kere amberɛ wɔ ka. Ama, kabo am akete i na am koro má ka am nya ŋɔɔ n bo i la má awieeri ni, ya yáki am wɔ, na ya kó kan kere minem bo bu ti má Yudaɔm ni. ⁴⁷ Dama nɔɔniɛ maawa bo Mibiɛ n fa maari ya n lɛɛ. I ŋa,

'Ma yi u ka a yo wein ma minem bo bu ti má Yudaɔm ni,
adena durunya n nufɔm kɛrɛ nya tiide.'"

⁴⁸ Sangɔ bo minem n bo bu ti má Yudaɔm tiiri ahin nɔɔniɛ n sɔ ni, na bu ahore ajɔ, na ba kansu Mibiɛ n nɔɔniɛ ni. Na minem bo Nyɛmɛ ayi bu ka bu nya ŋɔɔ n bo i la má awieeri n ayo yarada. ⁴⁹ Na Mibiɛ n nɔɔniɛ n asandi abara aye nyini awɔrɛ n kɛrɛ nu. ⁵⁰ Ama, na Yudaɔm nkpienkpienm n awura minem bu sin, bɛrɛ la nbaram bo bu la wo na bu su Nyɛmɛ ni, ni nbiesɔm bo bu wo miɛ n nu na bu se na i bi ni. Na ba kere Pɔɔlu ni Banabasi

wuwuruwa, na ba fɔn bu afite bu asien n su. ⁵¹ Na Pɔɔlu ni Banabasi akpɔnkpɔn bu jaa tuturi agɔ bu ɔu, nyini kere ka ba kete miɛ n nufɔm lɛɛ, na ba kɔ miɛ kpiri be bo bu fere i ka Ikoniom n su. ⁵² Na Yesu susufɔm bo bu wo Antiyoki dɔ ni, bu ahore ajɔ agaya, na Awiewie Casi n awo bu dɔ.

Kabo Pɔɔlu ni Banabasi kɔri Ikoniom miɛ kpiri n nu ni

14 Pɔɔlu ni Banabasi kɔ juuri Ikoniom miɛ kpiri n nu ni, bu kaaki yoori sɔ bekun, na ba wura bu tientien-bunɔɔ sɔɔ n nu, na ba kan Nyeme jɔre n ni anyumboro haari na mine beberebe ayo yarada, Yudaɔm, ni bo bu ti má Yudaɔm n kere. ² Ama, na Yudaɔm nbem bo bu yo má yarada n awura minem bo bu ti má Yudaɔm bu sin akpura bu ni yaradayofɔm n tii. ³ Na Pɔɔlu ni Banabasi awo dɔ ayo lennyɔ. Na bu sujɔɔ Mibiɛ n jɔre ni ahoresi, na Mibiɛ n ama bu faɔga, na wɔ ma bu atin na ba yo alekutura sa barasu barasum, adena mine ɔu bu na bu si ka i ti nahɔre wɔ. ⁴ Na kpakpaakinu aba miɛ n nufɔm dɔ, na nbem ajina Yudaɔm n sin, na nbem gusu ajina Yesu jaramasam n sin.

⁵ Na bo bu ti má Yudaɔm ni, ni Yudaɔm ni, fa saɔga ni bu mɔɔm n afa seɛsesu atara kabo bu yo Yesu jaramasam ni tie, na bu tu bu yabuɛ. ⁶ Na Yesu jaramasam n afa nu fa kɔ kabo bu koro ka bu yo ni, na ba ɔmati akɔ miɛ kpiri nbem bo bu fere bu ka Lisitira ni Derebi n su. Bu wo Likawoniya awɔre n nu wɔ, na bu nya nati subara ye aheme ahemem. ⁷ Dɔ na ba kan labari kpa n akere minem.

Kabo Pɔɔlu ni Banabasi kɔ woori Lisitira miɛ kpiri n nu jɔre ni

⁸ Kɔɔ be woori Lisitira miɛ kpiri n nu, i jaa awu, kabo bu wuuri i ni, i ti wɔbuka a, wɔ nati má. ⁹ Na wɔ tana aso i sui ati kabo Pɔɔlu sujɔɔ ni. Na Pɔɔlu afa i nyumbaa akpama i ɔu, na wɔ fa nu ka sɔɔ n ayo yarada, ka i koro tuntun i na i nya laifie. ¹⁰ Na wɔ tien kpa ase i ka, “Yasu jina cencen.” Na sɔɔ n ayasu kungerekun awarakpin sunati bara ye. ¹¹ Saɔga bo jama n ɔuuri sa n bo Pɔɔlu ayo i sɔ ni, na ba tien kpa Likawoniya anie n nu, bu ɔa, “Ya nyemem akaaki ka adamandem wɔ, ye ba jura aba ya dɔ a.” ¹² Na ba fere Banabasi duma ka Ziyosi, bu amɔe kpiri duma lɛɛ, na ba fere Pɔɔlu ka Heremesi, dama yiri ti amɔe n cem a. ¹³ Na amɔe n bo bu fere i ka Ziyosi n sɔɔ jina miɛ n aheme, na amɔe n fɔ n ni miɛ n nufɔm anyɔndi tooram ni baka pum afa aba miɛ n aɔɔ nu ka bu fa yo tie ma Pɔɔlu ni Banabasi. ¹⁴ Saɔga bo Pɔɔlu ni Banabasi tiiri kabo minem koro ka bu yo ni, na bu ahore asaaki na yaa ati bu, nyini ti, na ba cin asɔn bu sutura bo bu wura i, na ba ɔmati awura jama n afien sutien bu ɔu, ¹⁵ bu ɔa, “Njam o e, nzu ti ye am suyo sɔ a? Yere mmɔɔ ni ya tii, ti adamandem kabo am ti n wɔ. Ya ba ka ya kan labari kpa n kere am wɔ, na am yaki nyini deke ɔgbɛenm ni, na am su Nyeme bo i wo bere saɔga kere ni. Yiri yiiri aɔgoro, ni asieɔgu, ni tieku n ni dekem kere bo bu wo nu n a. ¹⁶ Dawa saɔga ni, yiri Nyeme yo maari atin wɔ ka daanfie kere yo kabo i koro. ¹⁷ Ama, haari ni nyini n kere, saɔga kere i yo sakpa ma am wɔ, i ma nzue tɔ ma am wɔ, na am alembaa bo am dɔ bu n yo nyunyumi, na am di, na am kunnu yi, na i ma am ahorejɔ. Nyini kere kere am ka i wo bere a.” ¹⁸ Haari ni nyini jɔɔɔɔ n kere n mmɔɔ ni, i yoori kekereke maari Pɔɔlu ni Banabasi ye bu koro kandaari jama n ye ba yo má tie ama bu n a.

¹⁹ Na Yudaɔm nbem afite Antiyoki ni Ikoniom miɛ kpirim n nu aba Lisitira, na ba ma minem ade bu nɔanie, na ba tutu Pɔɔlu yabuɛ, bu sunsun ka wɔ wu wɔ, na ba cin i afite miɛ n nu. ²⁰ Ama, na Yesu susufɔm n atien bu ɔɔ abara aye i, na wɔ yasu, na wɔ kpie i nyi awura miɛ n nu. Na alecin fɔɔre, na yiri ni Banabasi afite dɔ, na ba kɔ Derebi miɛ kpiri n nu.

Kabo Pɔɔlu ni Banabasi kaaki kɔri Siriya deɛ Antiyoki n su ni

²¹ Na Pɔɔlu ni Banabasi akan labari kpa n Derebi miɛ kpiri n nu, na ba nya susufɔm beberebe dɔ. Na ba kpie bu nyi akɔ Lisitira, ni Ikoniom miɛ kpirim n nu, na ba nya akɔ Antiyoki miɛ kpiri n bo i wo Pisidiya awɔre n nu ni. ²² Na ba se yaradayofɔm ni ka, bu ma bu yarada n yo biiwa, na ba ma bu ahoresi. Na ba se bu ka, “Wɔ yo daka ka bu kere ya wuwuruwa beberebe ka, na ya nya koro wura Nyeme femeya n nu.” ²³ Miɛ kere bo bu wɔɔri su, bu yi nkpienkpienm wɔ Kristo jama n nu, na bu cici bu ɔɔ, na bu sere Nyeme, na bu fa bu wura yiri Mibiɛ n bo ba yo i yarada n saa nu ka i nie bu dika. ²⁴ Bu fite dɔ ni, na ba fa Pisidiya awɔre n nu akɔ atie Pamfiliya deɛ awɔre n

nu. ²⁵ Dɔ na ba kan Nyeme jɔre Perɛga miɛ kpiri n nu, na ba nya akɔ Ataliya miɛ kpiri n nu, ²⁶ na ba fa lee bamba-ka afite dɔ akpie bu nyi akaaki akɔ Antiyoki miɛ kpiri n bo i wo Siriya awɔre n nu. Dɔ ye bu du mɔ sereeri Nyeme maari bu ka bu di i ahɔɔma fa kɔ nyini juma n bo kisa ba yo i awie ni. ²⁷ Saŋga bo bu kɔ juuri Antiyoki ni, na ba tien Kristo jama n nɔɔ, na ba kan sam n bo Nyeme ayo bu ni, ni kabo wɔ teke atin ama bo bu ti má Yudafoɔm na ba yo yarada barasu ni. ²⁸ Na ba wo yaradayofoɔm n dɔ miɛ n nu ace.

Kabo Kristo jama n tienri bu nɔɔ Yerusalem ciciri su ni

15 Tɔ, na mine nbem afite Yudiya awɔre n nu aba Antiyoki miɛ kpiri n nu, na bu sukere yaradayofoɔm ni bu dɛɛ kereewam. Bu ŋa, “Má ka ba wura am kenkenne kabo Moyisi yo kereeri ni, am koro nya má tiide.”

² Na Pɔɔlu, ni Banabasi, ni bere ase akuruwa nyannyan fa kɔ nyini jɔre n bu su. Nyini ti, na ba fa seseɛsu ka Pɔɔlu, ni Banabasi, ni yaradayofoɔm nbem bo bu wo Antiyoki ni, ka bu kɔ Yerusalem miɛ kpiri n nu na bu kɔ bisa Yesu jaramasam ni, ni Kristo jama nkpienkpienm n nyini jɔre ni.

³ Na Kristo jama n akaari bu na ba kɔ. Bu wo kɔ su ni, na ba fa Fonisiya, ni Samariya awɔrem n nu, na ba kan akere dɔfoɔm kabo minem bo bu ti má Yudafoɔm n ayo Nyeme yarada barasu ni, na nyini labari n ama yaradayofoɔm n ahore ajɔ akɔ asin su. ⁴ Saŋga bo bu kɔ juuri Yerusalem ni, na Kristo jama ni, ni Yesu jaramasam, ni nkpienkpienm n ade bu ni bu saa nnyɔ, na ba kan akere bu fa kɔ deke n kere bo Nyeme ma ba koro ayo i ni.

⁵ Ama, na yaradayofoɔm nbem bo bu su Farasifoɔm atin n su n ayasu ajina, ase ka, “Wɔ yo daka ka minem bo bu ti má Yudafoɔm na ba yo Yesu yarada n awura kenkenne ka, na bu nya ma bu nɔɔ ka bu su Nyeme nɔɔniɛ kpamaa-wa n bo i fa maari Moyisi n su.” ⁶ Na Yesu jaramasam ni nkpienkpienm ni, atien bu nɔɔ, na bu kpokpo jɔre n nu nyunyumi. ⁷ Na ba se nyini jɔre n akuruwa bu ŋuŋu nu ace, na Petoro ayasu ajina, na wɔ se bu ka, “M ninbaam, am si ka mini ye Nyeme du mɔ yiiri m fiteeri am nu, ka m ma minem bo bu ti má Yudafoɔm n ti labari kpa ni, adena bu yo yarada. ⁸ Na Nyeme bo i si kabo adamande ahorembaa ti barasu ni, akere ka ba yo yarada nahɔre su, dama wɔ fa i Awiewie Casi n ama bu, kabo i yo fa maari yere mmɔɔ ni. ⁹ Nyeme dɔ, yere ni bere la má kpakpaaki-nu lee, dama yarada n bo ba yo i n dɛɛ ti, wɔ ŋmisi ayi satie kere bo i wo bu ahore su ni. ¹⁰ Kisa, nzu ti ye am koro ka am yo Nyeme na am nie a, ye am susɔ yaradayofoɔm sɔɔri bo ya nam, ni yere ni ya tii akoro asɔ má i a? ¹¹ Ai. Yere ayo yarada ka ya Mibie Yesu ahɔɔma n dɛɛ ti, ye ya nya tiide a, nyini ma bere gusu nya tiide a.”

¹² Na minem kere atɔ amuna, na bu ti kabo Banabasi ni Pɔɔlu sukan kere bu fa kɔ alekutura sa barasu barasum bo Nyeme ma bu koro yo maari minem bo bu ti má Yudafoɔm ni. ¹³ Saŋga bo bu jɔɔ wieeri ni, na Yakobo gusu ayasu ajɔɔ. I ŋa, “M ninbaam, am ti fen. ¹⁴ Simon atenge ya su kabo Nyeme ni i tii adu mɔ akere ka i cece wo minem bo bu ti má Yudafoɔm nu ni, ni kabo wɔ yi bu nbem afa bu ayo i dɛɛ minem ni. ¹⁵ Nyeme nɔɔniɛ kanfoɔm dɛɛ nɔɔniɛ n bo bu yo seeri n ni ahinm n kere ti kun wɔ, dama bu kereeri ka, ¹⁶ Micera n ŋa, ‘Nyini sin, m káaki ba ye Feme Davidi awuru n bo wɔ tɔ n su, na m tá i bɔnɔ ni, na m yó i dɔŋgu.

¹⁷ Adena daanfiem n bo ba ka n kere bá kpini Mibie busu, bere la minem bo bu ti má Yudafoɔm na ma fere bu ka bu ti m dɛɛm ni. Micera ni seeri sɔ a, ¹⁸ yiri bo i yo seeri dada kere ka i yó i ni.”

¹⁹ Na Yakobo akaaki ase bu ka, “Mini dɛɛ sunsunni la ka, minem bo bu ti má Yudafoɔm na bu suba Nyeme dɔ ni, wɔ yo má daka ka ya miɛ bu. ²⁰ Ama, i ti ye ni ka ya kere kadasi ma bu, na ya se bu ka, má bu di tie nie, na má bu yo sakaraya, na má bu di nie bo ba kpie má i kɔm, na má bu di nie mbunja. ²¹ Dama ba du mɔ akan Moyisi nɔɔniɛ kpamaawa n jɔre ya nam saŋga, haari ni nyuma bu toko kan i kadasi miɛ n kere su wɔ, na bu sukan i na sɔɔ kere ti bu tientienbunɔɔ sɔɔm nu Njumiyi ceɛn kere.”

Kabo bu kereeri kadasi maari Antiyokifom ni

²² Dɔ na Yesu jaramasam ni, ni nkpienkpienm ni, ni Kristo jama n kere afa sesesu asoro su ka bu yi bu nu nbem, na bu sunma bu ni Pɔɔlu, ni Banabasi Antiyoki mie kpiri n nu, bere la Yudasi bo bu fere i ka Basabasi ni, ni Silasi. Nyini mine nnyom kere ti Kristo jama n mɔfom wɔ. ²³ Na ba kere kadasi ama bu ka bu fa kɔ. Kereewa n la ka,

“Yere am ninbaam, ni Kristo jaramasam, ni nkpienkpienm ni subisa am dɔnggu, ambere bo am ti má Yudafom na am wo Antiyoki ni, ni bo bu wo Siriya ni Silisiya de awɔrem nu ni. ²⁴ Ya ti ka ya nbem afite ya nu fen aba am dɔ, aba akan jɔre nbem akere am bo wɔ mie am, na wɔ yo am sunsunni agaya. Yere ni ya tii asunma má bu. ²⁵ Nyini ti, ye ya kere atana asese su, asoro su ayi minem asunma bu ni ya danfo kpam Banabasi ni Pɔɔlu am dɔ. ²⁶ Bere ye ba fa bu ngɔɔ ama ya Mibie Yesu Kristo de ti n a. ²⁷ Nyini ti, ya súsunma Yudasi ni Silasi am dɔ, na bere ni bu tii bá teke bu kɔ, na bu kán jɔre kere bo i wo kadasi n nu kere am. ²⁸ Kabo ya ni Awiewie Casi n de ayo kun, na ya soro su lee, ka ya sɔ má am sɔɔri nɔɔri be, sin ahin dekem bo wɔ yo daka ka am yo bu ni. ²⁹ Má am di tie nie, má am di nie mbunja, má am di nie bo ba kpie má i kom, na má am yo sakaraya. Nzen am tara am ŋu na am ayo má ahin sam ni, i yó kpa ma am. Tɔ, ya ka sanɔga lee.”

³⁰ Na minem bo bu sunmaari bu n ako aju Antiyoki. Bu kɔ juuri ni, na ba nya atien yaradayofom kere kɔ, na ba fa kadasi n ama bu. ³¹ Sanɔga bo bu kaanri kadasi n wieeri ni, na bu ahore ajɔ, na wɔ kaaki ama bu ahoresi. ³² Na Yudasi, ni Silasi bo bere ni bu tii ti Nyeme nɔnie kanfom ni, akan Nyeme jɔre beberebe akere bu, na bu ahore asi, na wɔ buka bu fanɔga. ³³ Na ba wo dɔ ace, na yaradayofom n akaari bu ni ahoreda, na ba kpie bu nyi ako bere n bo bu sunmaari bu n dɔ. [³⁴ Ama, Silasi ase ka i ka bu dɔ.] ³⁵ Ama, na Pɔɔlu ni Banabasi aka Antiyoki, na bu ni bu benggu dɔnggu akan na ba kere minem Mibie n nɔnie ni.

Kabo Pɔɔlu ni Banabasi kpaaki yakiiri bu benggu ni

³⁶ Tɔ, fa kɔ sanɔga su, na Pɔɔlu ase Banabasi ka, “Ma ya kpie ya nyi kɔ miem kere bo ya kaanri Mibie n jɔre kereeri bu n su, na ya kɔ nie kabo ya ninbaam ti barasu.” ³⁷ Má Banabasi koro ka bu fa Yohane bo bu kaaki fere i ka Marako n na bu kere kɔ, ³⁸ ama, na Pɔɔlu akete ka i sú má bu su, dama sanɔga bo bu wo Pamfiliya awɔre n nu ni, i ŋmati yakiiri bu wɔ, wɔ su má bu su abuka má bu ni juma ni. ³⁹ Dɔ na akuruwa bambaka aba bu afien, na ba kpaaki ayaki bu benggu, na Banabasi afa Marako abuka i ŋu su, na ba fa lee bambaka ako Sipurusi asien n su, ⁴⁰ na Pɔɔlu gusu afa Silasi ka i su i su, na yaradayofom n atien bu kɔ asere Nyeme ama bu, ka bu di Mibie n ahɔɔma. ⁴¹ Na wɔ kɔ abara aye Siriya, ni Silisiya awɔrem n nu, na wɔ ma Kristo jama n ahoresi.

Kabo Timoti, ni Pɔɔlu, ni Silasi nati yoori juma ni

16 Na Pɔɔlu anati haari na wɔ kɔ aju Derebi, ni Lisitira mie kpiri n nu, kɔ be woori dɔ, i ti Kristo susufɔ kɔ, bu fere i ka Timoti. I ni ti Yudafɔ bara bo wɔ yo Kristo yarada wɔ, ama, na i si ti Girikifɔ. ² Na yaradayofom bo bu woori Lisitira ni Ikonyom mie kpiri n nu n kere ase ka Timoti ti kɔ kpa a. ³ Pɔɔlu koroori ka i fa Timoti buka i ŋu su wɔ, na bu sunati, na wɔ wura i kenkenne. Má deke be de ti a, ama, Yudafom bo bu woori dɔ n de ti, dama bu kere si ka Timoti si ti Girikifɔ kɔ. ⁴ Na ba nati mie miem su, na ba kan akere yaradayofom fa kɔ jɔre n kere bo Yesu jaramasam, ni nkpienkpienm bo bu wo Yerusalem mie kpiri n nu n asese su asoro su ka bu yo i n su. Na ba se bu ka bu su nyini atinm su nyunyumi. ⁵ Nyini ti, na Kristo jamam n anya fanɔga, na bu yarada ayo biiwa abuka su, na bu sunya minem subuka su ale kere bo i cin.

Kabo Pɔɔlu ŋuuri kɔ be ka alele nu de su ni

⁶ Na ba fa Firigiya, ni Galatiya de awɔre n nu asin, dama Awiewie Casi n ama má bu atin na bu kan Nyeme jɔre n Esiya de awɔre n nu. ⁷ Sanɔga bo bu kɔ juuri Masiya de awɔre awieeri ni, má bu koroori ka bu wura Bitiniya de awɔre n nu wɔ, ama, Yesu de Awiewie n asoro má bu su ka bu wura dɔ. ⁸ Nyini ti, na ba fa Masiya awɔre n nu, na ba sin ako mie kpiri be bo bu fere i ka Tɔrasi n nu. ⁹ Nyini cɛen n kɔngue, na Pɔɔlu anɔ deke be ka alele nu

dɛɛ su, ka sɔɔ be wo Makɛdoniya awɔrɛ n nu, jina susere i, i ŋa, "Jande, bra Makɛdoniya fɛn na a ba buka ya." ¹⁰ Pɔɔlu ŋuuri nyini deke n ka alɛɛ nu n dɛɛ ti, ya kaba yoori siriyaa a, na ya kɔ Makɛdoniya, dama ya si ka Nyemɛ ye wɔ se ka ya kɔ dɔ na ya kɔ kan i labari kpa n jɔrɛ kere minɛm n bo bu wo dɔ n a.

Kabo Lidiya yoori Yesu yarada ni

¹¹ Na ya fa lee bambaka afite Tɔrasi miɛ kpiri n nu akpiɛ akɔ aju miɛ be bo i wo lui bambaka be su, bu fere nyini lui n ka Samotarase. I alecin fɔfɔrɛ na ya kɔ aju miɛ kpiri n bo bu fere i ka Nɛpolisi n su. ¹² Na ya fite bɛrɛ akɔ miɛ kpiri be bo bu fere i ka Filipiya n su, yiri ti Makɛdoniya awɔrɛ n nyini bue n miɛm kɛrɛ tii a. Romafɔm niɛ i su a. Na ya yo lennyɔ dɔ. ¹³ Na Njumiya cɛɛn ni, na ya fite miɛ n nu akɔ kunma nu, dɔ ye ya sunsun ka ya kɔ ŋu ka deke bo Yudaɔm n tien bu nɔɔ sere Nyemɛ a. Na ya tana, na ya ni nbaram bo ba tien bu nɔɔ n abo anzama. ¹⁴ Bara be woori bu nu, bu fere i ka Lidiya, i fite miɛ kpiri be bo bu fere i ka Tiyatira n su wɔ, i tɔ sanvuin kpakpam bo i la gɔ, i ti bara bo i su Nyemɛ wɔ, na Nyemɛ ateke i sunsunni, na wɔ so i sui nyunyumi, na wɔ ti kabo Pɔɔlu suse ni. ¹⁵ Na ba biɛ i ni i dikafɔm kɛrɛ Nyemɛ nzue, na wɔ sere ya jande ka, "Nzɛn am asoro su ka ma yo Mibiɛ n yarada nahɔrɛ su, am ba wo m dika." I yoori ya awaraye n dɛɛ ti, na ya soro su.

Kabo bu nyiiri Pɔɔlu ni Silasi dansaraka nu ni

¹⁶ Cɛɛn n be sɔɔ, ya sukɔ deke bo Yudaɔm n tien bu nɔɔ sere Nyemɛ ni, na ya ni sunguru be aye, i ti afani wɔ, ajini wo i ŋu, na i nati yi munzue. Nyini dɛɛ ti, na i tofɔm anya ŋwaa beberebe afite i munzue yi n nu. ¹⁷ Na i nati susu ya ni Pɔɔlu su, na i sutien suse ka, "Ahin minɛm ti Nyemɛ Kpiri n dɛɛ amususufɔm wɔ. Bɛrɛ kere am kabo am yo na am nya tiide a." ¹⁸ I nati yoori sɔɔ, cɛɛn n kɛrɛ cɛɛn, haari na yaa aba ati Pɔɔlu, na wɔ kaaki anie i, na wɔ tien ajini n bo i wo sunguru n ŋu n na wɔ se i ka, "Yesu Kristo dɛɛ duma n dɛɛ yiko nu, fite yaki i." Kpengga, na ajini n afite ayaki i.

¹⁹ Tɔ, saŋga bo afani n tofɔm ŋuuri ka bu koro nya má ŋwaa fite má i n dɔ kun ni, na ba tara Pɔɔlu ni Silasi, na ba cin bu akɔ miɛ n kunnu afa bu awura yikofɔm saa nu. ²⁰ Bu faari bu kɔ juuri jɔrɛdifɔm nkpiɛnkpiɛnm dɔ, na ba se ka, "Ahin minɛm ni ti Yudaɔm wɔ, na bu nati sukpini jɔrɛ ya miɛ n nu." ²¹ Bu nati sukere sayoowam bo ya dɛɛ nɔɔniɛ kpamaawa atin n su, wɔ yo má daka ka ya de bu, wara ya su bu su, dama ya ti Romafɔm wɔ." ²² Na jama n kɛrɛ atɔ Pɔɔlu ni Silasi ŋu ni jɔrɛ ŋgbɛɛnŋgbɛɛn. Na jɔrɛdifɔ nkpiɛnkpiɛnm ama ba yi Pɔɔlu ni Silasi suturam, na ba ma nɔɔ ka bu fin bu ŋgbere. ²³ Nyini dɛɛ ti, na ba bo bu nyunyumi, na ba kɔ anyi bu dansaraka, na ba ma dansaraka nieɔ n nɔɔ ka i tu anɔ n na i niɛ bu dika nyunyumi. ²⁴ Dansaraka nieɔ n deeri nyini nɔɔniɛ n wieri sɔ ni, na wɔ fa bu akɔ awura dansaraka n sɔɔ n bo i wo mɔ n nu, na wɔ bo bu tobarim.

²⁵ Na fa kɔ kɔŋgue jinanjin saŋga, na Pɔɔlu ni Silasi susere Nyemɛ, na bu sudi jue kansi i, na bu beŋgu dansarakam ni suso bu sui suti. ²⁶ Jina n nu bɛrɛ, na asien n akpisi agaya, haari na dansaraka sɔɔ n jaafa bo bu fa boori i bu n kɛrɛ akpisi, na anɔm n kɛrɛ ateke, na tobari n kɛrɛ n bo bu fa boori bu n akporo atɔɔ. ²⁷ Na dansaraka nieɔ n abo nu ayasu, na wɔ ŋu ka dansaraka sɔɔ anɔm n kɛrɛ ateke, i sunsun ka dansarakam kɛrɛ aŋmati asandi wɔ, nyini ti, na wɔ cin awɔrɔ i takobe ka i kun i ŋu wɔ. ²⁸ Ama, na Pɔɔlu atien kpa ase ka, "Má a ma u ŋu mandim. Ya kɛrɛ wo fɛn." ²⁹ Na dansaraka nieɔ n afere ka bu fa sin bra, na wɔ bereki awura Pɔɔlu ni Silasi sɔɔ n nu, na sere ati i, na i ŋuniɛ subobo i, na wɔ kɔ akutu bu jaa bu. ³⁰ Dɔ na wɔ fa bu afite, na wɔ bisa bu ka, "M mibiɛm, m yo se ye m nya tiide a?" ³¹ Na ba bɔ i nu ka, "Yo Mibiɛ Yesu yarada, na a nyá tiide, wɔrɔ ni u dikafɔm kɛrɛ." ³² Na ba kan Mibiɛ n nɔɔniɛ n akere i, i ni bo bu wo i dika n kɛrɛ. ³³ Nyini cɛɛn n kɔŋgue n kɛrɛ, na dansaraka nieɔ n afa Pɔɔlu ni Silasi akɔ, na wɔ kɔ aŋmisi bu kani n kɛrɛ, na ba kaba abie yiri ni i dikafɔm kɛrɛ Nyemɛ nzue. ³⁴ Dɔ na wɔ fa bu akɔ i dika, na wɔ ma bu diire, na ba di. Na yiri ni i dikafɔm kɛrɛ ahore ajɔ agaya ka ba yo Nyemɛ yarada n dɛɛ ti.

³⁵ Alecin ŋgarama, na jɔrɛdifɔm n asunma npulisim ka bu kɔ se dansaraka nieɔ n ka i yaki nyini minɛm nu ji na bu kɔ. ³⁶ Nyini ti, na dansaraka nieɔ n asere Pɔɔlu ka, "Jɔrɛdifɔm n ama nɔɔ ka ya yaki am na am kɔ. Nyini ti, am kɔ ni ahoreda." ³⁷ Ama, na Pɔɔlu ase npulisim ni ka, "Haari ni bo ya ti Romafɔm ni, ba di má ya jɔrɛ aŋu má ya ŋgasi be, na ba bo ya jama n kɛrɛ nyunu, na ba nyi ya dansaraka. Ye kisa bu sukoro ka bu fie yi ya ji benle, nzen

se? Nyini koro yo má, má ka bere ni bu tii aba na bu ba yi ya ji.”³⁸ Na npulisim n ako ase jredifom ni. Bu tiiri ka Pɔɔlu ni Silasi ti Romafom ni, na sere ati bu.³⁹ Nyini ti, na ba ba atara Pɔɔlu ni Silasi jaa, na ba nya ayi bu afite dansaraka n nu, na ba sere bu jande ka bu fite mie n nu.⁴⁰ Na ba fite dansaraka sɔɔ n nu, na ba kaaki ako Lidiya dika, na ba ko anu yaradayofom ni, na ba ma bu ahoresi, na ba nya afite mie n nu ako.

Kabo Pɔɔlu kɔɔri Tesalonika mie kpiri n nu ni

17 Na Pɔɔlu ni Silasi afa asin Amfipolisi, ni Apoloniya mie kpirim su, na ba ko aju Tesalonika mie kpiri n nu. Yudafom tientienbunɔɔ sɔɔ wo do.² Nyini ti, kabo i nati yo ni, na Pɔɔlu awura bu tientienbunɔɔ sɔɔ n nu ako aju Njumiya cɛen nсан, na i ni bere subo anzama fa ko Nyeme Jre Kadasi n su,³ na i sukan, na i suyi i bu kere bu, kabo wo yo daka ka Kristo Tiidefo n ba di wahara na i tenge i yiwee nu ni. Na wo se bu ka, “Yiri Kristo Tiidefo n la Yesu n bo m kan i jre kere am ni.”⁴ Na Yudafom nbem ade jre n bo Pɔɔlu kaanri i ni, ni Girikifom beberebe bo bu su Nyeme ni, ni nbaram beberebe bo bu la anyunuyi ni, na bu kere afa bu nu amata Pɔɔlu ni Silasi.⁵ Ama, na Yudafom n asi bu kore agaya, na ba fere minem ngbɛɛngbɛɛn nbem bo bu la ma kperɛ na bu nati tana gɔɔsu ni, na ba tien jama doɔgu sɔɔ. Na ba kpisi mie ni, na ba ko sɔɔ be bo bu fere i ka Jason n dika, ako ajina i dika anɔ nu, deke bo Pɔɔlu ni Silasi wo ni, na bu sutientien ka i yi bu ma bu na bu fa bu ko jama n nu.⁶ Ama, bu ko nienieri na ba nu ma bu ni, na ba tara Jason ni yaradayofom nbem acin bu afa bu ako mie n nu yikofom do, na bu suten suse ka, “Ahin minem n bo ba saaki durunya n abara aye ni, aba ya mie n nu fen,⁷ haari Jason ade bu awura i dika. Ba kete Romafom femɛ kpiri n nɔaniɛ n bo wo fa ama ka ya su i su ni, bu na femɛ be wo bere bekun, bo bu fere i ka Yesu.”⁸ Bu seeri sɔɔ ni, na wo ye yikofom ni jama n aho su.⁹ Na yikofom n akpie Jason ni i bengum kobuka, na ba to kaari, na ba nya ayaki bu aji.

Kabo Pɔɔlu woori Beriya mie kpiri n nu ni

¹⁰ Nyini cɛen n kɔɔgue n kere, na yaradayofom n ase Pɔɔlu ni Silasi atin nu ako aju mie kpiri be bo bu fere i ka Beriya n su. Bu ko juuri do n na ba ko awura Yudafom tientienbunɔɔ sɔɔ n nu.¹¹ Do deɛ Yudafom joko n ti kpa tara bere n bo bu wo Tesalonika mie kpiri n nu ni. Bu soori bu sui wo ni nahore su, na ba ti kereewa n bo bu kere bu ni, na ale kere bo i cin, bere ni bu tii kan Nyeme Jre Kadasi n wo, na bu nie ka, deke n bo Pɔɔlu sukere bu n ti nahore wo, nzen i ti ma nahore.¹² Na Yudafom ni doɔgu ayo yarada, fa sangga ni Girikifom beberebe, nbaram bo bu la anyunuyi n ni nbiesom.¹³ Ama, sangga bo Yudafom bo bu wo Tesalonika n tiiri ka Pɔɔlu ako akan Nyeme jre Beriya do gusu ni, na ba ba do aba awura minem bu sin, na ba ye bu yaa su.¹⁴ Kpenga na yaradayofom n ayo ndende afa Pɔɔlu ako ase haari tieku n sɔɔ su, ama, na Silasi ni Timoti yiri aka Beriya do.¹⁵ Na minem n bo bu seeri Pɔɔlu atin nu ni, afa i ako aju haari mie kpiri be bo bu fere i ka Atensi n su. Bu kpieeri bu nyi sukɔ ni, na Pɔɔlu akaari bu ka bu ko se Silasi ni Timoti ka bu bra na bu ba tu i do ndende.

Kabo Pɔɔlu kɔɔri Atensi mie kpiri n nu ni

¹⁶ Sangga bo Pɔɔlu wo Atensi mie kpiri n nu sunminda Silasi ni Timoti ni, na i aho asaaki agaya kabo i juuri ka amɔem asunnu mie n nu ni.¹⁷ Nyini deɛ ti, na wo ko awura Yudafom tientienbunɔɔ sɔɔ n nu, na i ni bere, ni minem bo bu ti ma Yudafom na bu su Nyeme ni, subo anzama. Na i sukɔ gɔɔsu cɛen n kere cɛen, na i sukan kere minem bo bu wo do ni.¹⁸ Sifom asese nbem wo mie n nu, bu fere bu kun ka Epikurifom, na bu fere nyinga n ka Sitwafom, na bu suse akuruwa ni Pɔɔlu, na bu nbem abisa ka, “Ye ahin jre beberebefo n na se wo le?” Na bu nbem abo nu ka, “I jko fa ko amɔe fɔre nbem jre wo.” Deke bo i ti na bu seeri sɔɔ n la ka, Pɔɔlu sukan Yesu ni yiwee tenge n su jre wo.¹⁹ Na ba fa Pɔɔlu ako awore be bo bu fere i ka Aropagosi na bu tien bu sɔɔ di jre n nu. Na ba se i ka, “A koro kere ya na ya ti ahin kereewa fɔre n bo a sufa kere n bu?”²⁰ Ahin kereewa n bo a sukere i ni, ya si ma i, ya koro ka a ma ya ti i bu wo.”²¹ Dama Atensifom ni wafom bo bu wo mie n nu n deɛ la ka, sangga kere bu sukan na bu suti kereewa fɔrem wo.

²² Na Pɔɔlu ayasu ajina mie n nu tereterefom n afien, na wo se ka, “Ma nu kabo ambere Atensifom su amɔem na am yo munzue sam ni anyumboro.”²³ Dama kabo m nati bara ye nie yi koresi ni, ma nu dekem bo am su bu

ni, na ma ŋu bimbindi be bo am akere su ka, 'Nyeme n bo ya si má i n deɛ woobiri lee.' Tɔ, yiri n bo am su i na am si má i ni, yiri ye m kan i jɔre kere am a. ²⁴ Nyeme bo i yiiri durunya n ni deke n kere bo i wo nu ni, yiri ti angoro ni asienɔgu kere Mibiɛ a, i wura má amɔɔ sɔɔm bo adamande afa i saa ata bu n nu na i da. ²⁵ Sasu bekun, i fun má deke be bo i se adamande ka i yo ma i, dama yiri ni i tii ma adamande ŋɔɔ ni ŋumi a, ni deke n kere a.

²⁶ Yiri ma adamande n kere fite sɔɔm kun busu n nu wɔ, na wɔ ma ba tere ade durunya n kere. Na wɔ nya akpama saɔga saɔga ama bu kere, na wɔ kaaki akere bu kabo bu asien nyaari ti. ²⁷ Deke n bo i ti na i yoori sɔ n la ka, bu bá turingi nienie i busu na beni bu ŋú i. Ama, haari ni nyini mmɔɔ ni, i wo má dede ni yere kere be. ²⁸ Dama yiri deɛ ti ye ya la ŋɔɔ ye ya wo bere ye ya nati a. Kabo am juedifo nbem gusu ase ni, ka, 'Yere mmɔɔ ti i nbaam wɔ.'

²⁹ Nyini deɛ ti, kabo ya nya ti Nyeme nbaam ni, má ya sunsun ka i woowa ti ka sika, wara jete, wara yabue nyunyumi, wara deke be bo juma sifom afa bu alecira ayo i. ³⁰ Dawa saɔga ni, Nyeme ayo anie má minem fa kɔ bu sayoowam su, dama bu yo si má. Ama, kisa, wɔ ma kɔ ka sɔɔm kere bo i wo deke kere kaaki i wo na i yaki i satie.

³¹ Dama wɔ du mɔ akpama ceɛn na wɔ yi sɔɔm be ka i bá di durunya n nufom jɔre ni nahɔre. Deke bo i kere ya kere ka i bá yo sɔ n la bo i tengeeri i yiwee n nu ni."

³² Saɔga bo bu tiiri ka Pɔɔlu sukan fa kɔ yiwee tenge n su n jɔre ni, na bu nbem ayo i anzasi. Ama, na bu nbem ase ka, "Ya koro ka a kaaki ba kan ahin jɔre n bekun na ya ti." ³³ Dɔ na Pɔɔlu ako ayaki bu. ³⁴ Na bu nbem asu i su na ba yo yarada. Bere la Diyonusiyoɔsi, i ti Aropagɔsifom n nu kun wɔ, ni bara be bo bu fere i ka Damarisi ni, ni minem nbem.

Kabo Pɔɔlu kɔri Kɔrinto mie kpiri n nu ni

18 Nyini sin, na Pɔɔlu afite Atensi mie kpiri n nu, na wɔ kɔ Kɔrinto mie kpiri n nu. ² Na wɔ kɔ atu Yudafo sɔɔm be dɔ, bu fere i ka Akuyila, i ti Pontusi asien su fɔɔ, i ni i yi, bu fere i ka Pirisila, bu fiteeri Itali asien su baari a, wɔ nya ce má ye Pɔɔlu ŋuuri bu n a, dama Romafoɔm femɛ kpiri n bo bu fere i ka Kalodisi n ama kɔ ka Yudafoɔm kere fite i asien n su. Nyini deɛ ti, na Pɔɔlu ako ka i kɔ nie bu busu, ³ na wɔ kɔ aseke bu wɔfo, na i ni bere asaɔga ayo juma, dama bu kere ti jerekem ni tani wufom wɔ. ⁴ Na Njumiyo ceɛn kere, i suwura bu tientienbunɔɔ sɔɔ n nu, na i subo anzama ni bere, ni Girikifoɔm kere, adena i kaaki bu sunsunni na bu yo yarada.

⁵ Saɔga bo Silasi ni Timoti fiteeri Makedoniya awɔre n nu ba juuri ni, Pɔɔlu nyunu aboro ni labari kpa n jɔre kan su ŋgumi wɔ. Na i sukere Yudafoɔm n ka, Yesu ti Kristo n a, Tiidefo n bo Nyeme ase ka i sɔnma i ni. ⁶ Ama, Yudafoɔm n keteeri i nɔanie n wɔ, na ba kpie i nzuko. Nyini deɛ ti, na wɔ kpɔnkpɔn i sutura wurawa tuturi agɔ bu ŋu, na wɔ se bu ka, "Ambere, nzen am nya má tiide, i ti am deɛ jɔre wɔ, má m deɛ. Fite kisa fa kɔ, m kɔ minem bo bu ti má Yudafoɔm n dɔɔ lee." ⁷ Dɔ na Pɔɔlu afite tientienbunɔɔ sɔɔ n nu ayaki bu, na wɔ kɔ sɔɔm be dika, i ti má Yudafo, ama, i su Nyeme wɔ, bu fere i ka, Titosi Jusitosi, i dika n mata tientienbunɔɔ sɔɔ n wɔ. ⁸ Na sɔɔm n be bo bu fere i ka Kirisipusi na i ti bu tientienbunɔɔ sɔɔ n kpien n ayo Mibiɛ n yarada, i ni i dikafom kere, na Kɔrintofoɔm dɔɔgu bo bu tiiri labari n bo Pɔɔlu kaanri i ni, na bu kere ayo yarada, na ba bie bu Nyeme nzue.

⁹ Ceɛn n be kɔngue sɔɔ, na Mibiɛ n ajɔɔ Pɔɔlu dɔ ka alele nu deɛ su, i ŋa, "Má a soro sere, ama, kɔ su na a sukan labari kpa n kere bu, má a mɔ u kɔ, ¹⁰ dama m wo u dɔ. Be koro fa má i saa kan má u na i yo u pui. Nie fen, m la mine beberebe mie n nu fen bo bu ti m deɛ." ¹¹ Na wɔ wo bu dɔ ako aju afɔ kun ni kpaaki nu, na i sukere bu Nyeme nɔanie ni.

¹² Tɔ, bu wo bere na sɔɔm n be bo bu fere i ka Galiyo n aba adi Akaya awɔre n nu gomina. Nyini saɔga n na Yudafoɔm kere kɔ ayo kun, na ba kete Pɔɔlu ŋu na ba fa i ako jɔre diibiri. ¹³ Na ba se ka, "Ahin sɔɔm ni suboro i nyi sukere minem kereewa bo i wo i ŋgumi ni Nyeme nɔanie kpamaawa ni." ¹⁴ Saɔga bo Pɔɔlu tekeeri i kɔ ka i jɔɔ ni, na Gomina Galiyo ase Yudafoɔm ka, "Nzen má i ti ka wɔ yo satie be, wara wɔ do ŋgasi be, ye am sujaraki i a, má m ti i bu ma am. ¹⁵ Ama, kabo i nya ti bisaawam fa kɔ nɔaniem, ni dumam, ni am deɛ nɔanie kpamaawam n su ni, ambere ni am tii kɔ yo i dɔɔgu. Mini, m koro di má nyini jɔre ni." ¹⁶ Na wɔ ma ba fon ayi bu afite jɔre diibiri sɔɔ n nu. ¹⁷ Na bu kere akaba atɔ sɔɔm n bo bu fere i ka Sositeni n ŋu na bu subo i wɔ, jɔre diibiri n nyunu bere, yiri ti tientienbunɔɔ sɔɔ nkpien a. Ama, Gomina Galiyo cece awo má nyini n be nu.

Kabo Pɔɔlu kpieeri i nyi kɔɔri Antiyoki miɛ kpiri n nu ni

¹⁸ Na Pɔɔlu awo Kɔrinto miɛ kpiri n nu aɛ, nyini sin na wɔ kaari yaradayofɔm ni na i ni Pirisila ni Akuyila ako. Bu kɔ juuri miɛ kpiri n bo bu fere i ka Kenciriya n su ni, na Pɔɔlu ayi i tii dɔ, dama wɔ du mɔ atan ndiɛ n dɛɛ ti. Na ba wura lee bambaka be nu dɔ, i sukɔ Siriya awɔrɛ n nu. ¹⁹ Bu kɔ juuri Efeso miɛ kpiri n nu ni, na wɔ yaki Pirisila ni Akuyila dɔ, ama, na yiri ako awura Yudaɔm tientienbunɔɔɔ n nu, na i ni bɛrɛ abo anzama fa kɔ labari kpa n su. ²⁰ Na ba sere i ka i wo bu dɔ lennyɔ, ama, wɔ soro má su. ²¹ Na wɔ sere bu atin na wɔ kaari bu, na wɔ se bu ka, “Nzen Nyemɛ maari m atin, m kpíe m nyi ba am dɔ.” Na wɔ yasu Efeso dɔ, na wɔ fa lee bambaka ako. ²² Saɔga bo i kɔ juuri Sizariya miɛ kpiri n nu ni, na wɔ sin ako Yerusalem miɛ kpiri n nu ako ayo Kristo jama n anse, na wɔ nya kɔ Antiyoki miɛ kpiri n nu. ²³ Na wɔ yo lennyɔ dɔ, na wɔ nya akaaki ayasu dɔ, abara aye miɛ miɛm bo bu wo Galatiya, ni Firigiya dɛɛ awɔrɛm n nu n kɛrɛ, na wɔ ma yaradayofɔm n kɛrɛ ahoresi.

Kabo Apolosi kɔɔri Efeso ni Kɔrinto miɛ kpirim n nu ni

²⁴ Nyini saɔga ni, Yudaɔm kɔɔ be aba Efeso miɛ kpiri n nu, bu fere i ka Apolosi, bu wuuri i Alɛkizanderiya miɛ kpiri n nu wɔ. I yo la si fa kɔ Nyemɛ Jɔrɛ Kadasi n su, na i koro jɔjɔ nahɔrɛ su. ²⁵ Ba du mɔ akere i kereewam fa kɔ Mibiɛ n dɛɛ atin su, na i ahore abi na i ŋuniɛ ti nyakanyaka, na i sukan na i kere minɛm Yesu jɔrɛ nahɔrɛ su. Ama, i si má nzue biɛɛwa be, má ka Yohane dɛɛ Nyemɛ nzue biɛɛwa ni ŋgumi. ²⁶ Na wɔ bo i bu na i sukan i ni ahoresi Yudaɔm tientienbunɔɔɔ n nu. Saɔga bo Pirisila ni Akuyila tiiri i kereewam n sɔ ni, na ba fa i ako awuru, na ba kere i Nyemɛ atin n su jɔrɛ nyunyumi abuka su. ²⁷ Nyini sin, na Apolosi akoro ka i kɔ Akaya awɔrɛ n nu, na yaradayofɔm ni bo bu wo Efeso n ama i ahoresi, na ba kɛrɛ kadasi ama bu ninbaam bo bu wo Akaya n ka bu de i wɔɔ nyunyumi. Saɔga bo i kɔ juuri dɔ ni, na wɔ buka minɛm bo Nyemɛ dɛɛ ahɔɔma n nu na ba yo yarada ni. ²⁸ Na Yudaɔm seeri akuruwa n dɛɛ ti, na wɔ fa Nyemɛ Jɔrɛ Kadasi n na wɔ kan ayi bu fieo fieo jama n kɛrɛ nyunu, ka, Yesu ti Kristo n a, Tiideɔ n bo Nyemɛ ase ka i súnma i ni.

Kabo Pɔɔlu kɔɔri Efeso miɛ kpiri n nu ni

19 Saɔga bo Apolosi toko wo Kɔrinto miɛ kpiri n nu ni, na Pɔɔlu anati abara aye dɔ dɛɛ ahemɛ miɛ miɛm n kɛrɛ su, haari na wɔ kɔ aju Efeso miɛ kpiri n nu. Dɔ na wɔ kɔ atu Yesu susufɔ nbem, ² na wɔ bisa bu ka, “Saɔga bo am yoori yarada ni, Awiewiɛ Casi n awura am ŋu?” Na ba bɔ i nu ka, “Ai, ya nya ti má ka Awiewiɛ Casi wo bɛrɛ mmɔɔ.” ³ Dɔ na Pɔɔlu abisa bu ka, “Ye nzu Nyemɛ nzue ye bu biɛeri am a?” Na ba bɔ i nu ka, “Bu biɛeri ya Yohane dɛɛ nzue biɛɛwa n wɔ.” ⁴ Na Pɔɔlu ase bu ka, “Yohane nzue biɛɛwa n bu la ka, minɛ kaaki bu wo na bu yaki bu satie wɔ. Na wɔ se minɛm n ka bu yo sɔɔ n bo i wo i sin suba n yarada, yiri la Yesu.” ⁵ Bu tiiri nyini n sɔ wieeri ni, na ba biɛ bu Nyemɛ nzue ya Mibiɛ Yesu n dɛɛ duma nu. ⁶ Na Pɔɔlu afa i saa anana bu ŋu, na Awiewiɛ Casi n awura bu ŋu. Na ba jɔjɔ anie barasu barasu nbem, na ba kan Nyemɛ nɔɔniɛ akere minɛm. ⁷ Bu kɛrɛ kɔ ya-suuri nbiesɔm buru ni nnyɔ.

⁸ Na wɔ wo dɔ haari sara nsan, na Njumiya cɛɛn kɛrɛ, na i suwura bu tientienbunɔɔɔ n nu, na i sukan kere bu fa kɔ Nyemɛ femɛya n su ni ahoresi, na i ni bɛrɛ subo anzama, na wɔ boro i nyi akere bu ka, kabo i kan n ti nahɔrɛ wɔ. ⁹ Ama, na bu nbem afa ahorembaa kekereke, na ba kete ka bu yo má yarada. Na ba jɔjɔ jɔrɛ tie fa kɔ Mibiɛ n dɛɛ atin n su, jama n kɛrɛ nyunu. Nyini ti, na Pɔɔlu ayaki bu, na wɔ fa yaradayofɔm n afite ako Tiranusi tientienbunɔɔɔ bambaka n nu, na i ni bɛrɛ sutien bu nɔɔ subo anzama, fa kɔ Yesu dɛɛ atin n su cɛɛn n kɛrɛ cɛɛn. ¹⁰ Pɔɔlu bitaari i sɔɔ, haari aɔ nnyɔ, na minɛm kɛrɛ bo bu wo Esiya dɛɛ awɔrɛ n nu n ati Mibiɛ n nɔɔniɛ ni, bo bu ti Yudaɔm, ni bo bu ti má Yudaɔm n kɛrɛ.

Sikeva nbaabiesɔm n jɔrɛ

¹¹ Na Nyemɛ ama Pɔɔlu ayo alekutura sam bo bu la má ŋusu. ¹² Haari na sanvuinm ni suturam kɛrɛ bo ba kan i ŋuniɛ, na bu fa kɔ nana tukpakifɔm ŋu, bu nya laifie wɔ, na ajinim fite yaki minɛm bo bu wo bu ŋu ni. ¹³ Na Yudaɔm nbem bo bɛrɛ gusu nati jengbe fɔn yi ajinim fite minɛm ŋu ni, aboro bu nyi ka bu fa Yesu duma n fɔn

yi ajinim. Bu ɲa, “Yesu n bo Pɔɔlu kan i jɔre n deɛ duma nu, ye m se am ka am fite yaki sɔɔ n a.”¹⁴ Yudafoɔ minɛ nso nbem nati yo nyini sam n a. Bere la Nyeme sayoowa doɲguyofɔm n kere kpien be bo bu fere i ka Sikeva n deɛ nbaabiesɔm ni.

¹⁵ Ama, na ajini n ase bu ka, “M si Yesu, na m kaaki si Pɔɔlu, ama, ye ambere la ɲma n wa?”¹⁶ Na sɔɔ n bo ajini n wo i ɲu ni, atɔ bu ɲu na wa kunma bu kere faɲga, na wa bo bu na wa ma bu mandim, na ba ɲmati afite i dika n nu bu bu ɲgbɛɛn.¹⁷ Saɲga bo Yudafoɔ ni minem bo bu ti ma Yudafoɔ na bu wo Efeso mie kpiri n nu n kere ti-iri nyini sa n sɔ ni, na sere ati bu, na ba kansu Mibie Yesu n duma agaya.¹⁸ Na minɛ doɲgu bo ba yo yarada n afite ajina, na ba kan bu ɲgasim ni bu satiem kere bo ba yo bu n akere jama ni.¹⁹ Na minɛ doɲgu bo bu nati yo boboyaya juma n afa bu boboyaya kadasim ni, na ba tien bu sɔɔ jama n kere nyunu, na ba yara bu kere. Kadasim n kere bo bu yaraari bu ni, i ɲwaa sunnu agaya, bu buuri i akunta, i kere ko yasuri bu deɛ jete ɲwaa akpii aburunu wa.²⁰ Nyini n deɛ ti, na minɛ beberebe ati Mibie n nɔanie ni, na wa sandi abara ye ni faɲga.

Kabo minem tientien yoori naɲmie Efeso mie kpiri n nu ni

²¹ Nyini n kere sin, na Pɔɔlu afa sunsunni ka i ko Makedoniya ni Akaya deɛ awɔrem n nu, na i nya sin ko Yerusalem mie kpiri n nu. Na wa se ka, “Nzen m nya ɲuuri m natiiri n kere nyaari, wa yo daka ka m ko Roma mie kpiri n nu gusu.”²² Na wa sunma i bukafɔ nnyɔm ni, bere la Timoti ni Irasitusi ka bu ko Makedoniya, na yiri aka Esiya deɛ awɔre n nu, ayo lennyɔ.

²³ Nyini saɲga n ye Mibie n atin n su su n ayo jɔre agaya Efeso mie kpiri n nu n a.²⁴ Jete tunmi be yo wo do, bu fere i ka Demetirɔsi, i fa jete wa, na i fa yo sɔɔ kan kanm, bu ti ka amɔe n bo bu fere i ka Atemisi n wa, na i sufa to ma minem. Na minem bo bu yo nyini juma n anya kperɛ beberebe afite nu.²⁵ To, na yiri Demetirɔsi afere minem bo bu yo nyini juma atien bu sɔɔ, na wa se bu ka, “Njam, am si ka ya nya ya deɛ ajɛke kere fite ahin juma n bo ya yo i n nu wa e.”²⁶ Yiri Pɔɔlu ni, kisa, am aɲu i e, am ati kabo wa koro akan ateke minɛ beberebe nyi ni, ma bo bu wo Efeso fen ɲgumi, ama, ni bo bu wo Esiya deɛ awɔre n nu kere, i ɲa amɔem bo adamandem yo bu n ti ma nyeme ni.²⁷ Nyini n bo i wo su ni, nzen ya yakiiri na i yo sɔɔ, ya juma n bo ya yo i ni, i ka ɲgbɛɛn wa. Ma nyini ɲgumi, ama, minem fa ma ya amɔe kpiri Atemisi sɔɔ n yo ma pui, dama yiri Atemisi n ye minem bo bu wo Esiya awɔre n nu ni durunya n nufɔm kere su yiri wa. I nya yoori sɔ, Atemisi fun nyini jirima n wa lee.”

²⁸ Jama n tiiri ahin jɔɔɔwa n sɔ ni, na yaa ati bu, na ba tien kpa, bu ɲa, “Yere Efesofɔm deɛ amɔe Atemisi ni, yiri ti yikofɔ a.”²⁹ Na mie n abo nu, na minem suyo naɲmie. Na jama n akaba ako atara Gayosi ni Arisitakusi, bere bo bu suuri Pɔɔlu su fiteeri Makedoniya baari ni. Na ba cin bu ako tientienbunɔɔ fofoe paa n nu.³⁰ Ma Pɔɔlu ni i tii koroori ka i ko deke bo jama n atien bu sɔɔ n wa, na i jɔɔ bu do, ama, yaradayofɔm n asoro ma i su.³¹ Haari na nyini awɔre n nu yikofɔm bo bu ti i danfom n asunma asere i jande ka ma i ko tientienbunɔɔ fofoe n nu.³² Nyini saɲga n kere ni, bu nyunu ata, na jama n sutientien, suyo naɲmie, nbem ɲa sɔ, nbem gusu ɲa ahin, ama, bu doɲgu asi ma deke n bo i ti na ba ba atien bu sɔɔ ni.³³ Na Yudafoɔ asun sɔɔ be bo bu fere i ka Alekizanda n adu jama n nyunu, nyini deɛ ti, minɛ nbem sunsun ka yiri faari nyini sam n kere baari a. Do na wa ye i saa su ka jama n yaki naɲmie, na i sukan na minem si deke bo i wo nu.³⁴ Ama, saɲga bo bu faari nu ka i ti Yudafoɔ ni, na bu kere atien kungerekun, bu ɲa, “Yere Efesofɔm deɛ amɔe Atemisi ni, yiri ti yikofɔ a.” Ba tientien sɔɔ ace haari saɲga su.³⁵ Na sɔɔ be bo i ti bu mie n nu kadasi kerefo n aba bu do, na wa se bu ka, “Am yaki naɲmie.” Do na wa nya se bu ka, “Ambere Efesofɔm, am ti fen, ɲma wo bere bo i si ma ka Efesofɔm nie Atemisi amɔe kpiri sɔɔ n ni yabue n bo i fiteeri aɲgoro tɔɔri n su a?”³⁶ Sɔɔ be wo ma bere bo i koro se ka ahin jɔre n ti ma nahɔre. Nyini ti, wa yo daka ka am tara am ɲu, ma am koro nde yo sa be bo i kunma am.³⁷ Ahin minem bo am afa bu aba fen ni, ba wa ma puitiripui afite ma amɔe sɔɔ n nu, ba kaaki akpie ma nzuko be ajaraki ma ya amɔe ni.³⁸ Nzen Demetirɔsi ni i beɲgu jumayofɔm ni, la jara ki fa ko bu be do, jɔredifɔm ni gomina nkpienkpienm wo bere, bu koro jara ki nyini minem bu do.³⁹ Ama, nzen sa be wo bere buka su na am koro ka ya yo i doɲgu a, am fa bra saɲga bo mie n nu jama n kere la bu tientienbunɔɔ ni.⁴⁰ Naɲmie n bo am ayo i nyuma ni, i la ma kperɛ, i koro fa ya wura jɔre nu, dama ya koro kan ma deke n bo i ti na am ayo sɔ ni.⁴¹ I jɔɔɔri sɔ wieeri ni, na wa ma jama n asandi.

Kabo Pɔɔlu kɔɔri Makedoniya ni Girikifɔm dɛɛ awɔrɛ n nu ni

20 Minɛm ni yoori naŋmiɛ n wieeri ni, na Pɔɔlu afere yaradayofɔm n atien bu kɔɔ, na wɔ ma bu ahoresi, na wɔ kaari bu, na wɔ kɔ Makedoniya awɔrɛ n nu. ² Na wɔ fa nyini awɔrɛ n kɛrɛ nu, na wɔ jɔɔ yaradayofɔm kɛrɛ dɔ, na wɔ ma bu ahoresi, na wɔ fa dɔ akɔ aju Girikifɔm dɛɛ awɔrɛ n nu, ³ na wɔ wo dɔ haari sara nsan. Na saŋga bo i wo sɛsɛsu su ka i kɔ Siriya awɔrɛ n nu ni, na wɔ ti ka Yudaɔm akpa bu ŋu akɔ aŋminda i atin nu, nyini dɛɛ ti, na wɔ yo i sunsunni ka i kpie i nyi fa Makedoniya a. ⁴ Na minɛ nbem asu i su akɔ, bɛrɛ la Sopateri bo bu fere i si ka Pirihusi na i fite Beriya miɛ kpiri n nu ni, ni Arisitakusi, ni Sekundosu bo bu fite Tesalonika miɛ kpiri n nu ni, ni Gayosi bo i fite Dɛrɛbi miɛ kpiri n nu ni, ni Tikikusi, ni Torofimosi bo bu fite Esiya dɛɛ awɔrɛ n nu ni, ni Timoti. ⁵ Na bɛrɛ kɛrɛ adu mɔ akɔ aŋminda ya Tɔrasi miɛ kpiri n nu. ⁶ Na yɛrɛ aka Filipiya miɛ kpiri n nu, haari na Yudaɔm aba adi bu cɛɛnkpiri n asin, bo bu di i ni kpɔkɔ na bu gɔ má ayiri nu na i yasu ni, na ya nya afa lee bambaka, na i lenu cɛɛn na ya kɔ atu bu Tɔrasi, na ya wo dɔ akɔ aju lesu.

Kabo Pɔɔlu kɔɔri Tɔrasi miɛ kpiri n nu awieeri su ni

⁷ Na Yudaɔm bakue n bumboori, mɔnɛ cɛɛn, na ya kɛrɛ atien ya kɔɔ ka ya saŋga di diire. Na Pɔɔlu ajɔɔ minɛm dɔ, haari kɔŋgue jinanjin, dama i koroori ka nyini cɛɛn alecin i kaari bu wɔ, na i kɔ yaki bu. ⁸ Ya tiɛɛnri ya kɔɔ aŋgoro sɔɔ be nu wɔ, fitanam sunnu nu dɔ. ⁹ Na gbɛfɛnɛ be, bu fere i ka Itikusi, na wɔ fun atana sɔɔ aŋgoro nsan n tukoro n su, na daafiri ati i. Pɔɔlu jɔɔ cɛɛri na wɔ daafi, na wɔ fite aŋgoro aba atɔ asiɛŋgu. Bu jura kɔ maari i su ni, nyini saŋga wɔ wu. ¹⁰ Na Pɔɔlu ajura akɔ asiɛŋgu, na wɔ fun abutu i ŋu, na wɔ fa i saa abara ayɛ i, na wɔ se bu ka, “Má am ma sɛrɛ ti am, dama i la ŋkɔ.” ¹¹ Dɔ na Pɔɔlu akpie i nyi afun akɔ aŋgoro sɔɔ n nu dɔ, na i ni bɛrɛ kɛrɛ asaŋga adi diire, na ba bo anzama, haari ale akɔ acin, na wɔ kaari bu na wɔ kɔ. ¹² Na ba nya afa gbɛfɛnɛ n akɔ awuru ni laifɛ, na bu ahore ajɔɔ akɔ asin su.

Kabo Pɔɔlu fiteeri Tɔrasi kɔɔri Miletosi ni

¹³ Na Pɔɔlu afa sɛsɛsu ka yɛrɛ fa lee bambaka du mɔ kɔ, na yiri nati na ya ni yiri kɔ saa nu Asosi miɛ kpiri n nu. ¹⁴ Saŋga bo i ba tuuri ya dɔ ni, na wɔ wura lee n nu, na ya ni yiri kɛrɛ akɔ miɛ kpiri n bo bu fere i ka Mitulene n su. ¹⁵ Na ya yasu dɔ, i alecin, na ya kɔ dodo lui bambaka n bo bu fere i ka Kiyɔsi n su. Na i alecin bekun, na ya kɔ aju lui bambaka nyinga n bo bu fere i ka Samosi, na i alecin fɔfɔrɛ, na ya kɔ aju miɛ kpiri n bo bu fere i ka Miletosi n su. ¹⁶ Na Pɔɔlu aboro i nyi ka i ju Yerusalem miɛ kpiri n nu ka, na bu di Pentekoti cɛɛnkpiri ni, nyini ti, wɔ koro má ka i cɛ Esiya dɛɛ awɔrɛ nu, na wɔ san asin Efeso miɛ kpiri n dɛɛ bue ni.

Kabo Pɔɔlu kaariiri Efeso dɛɛ Kristo jama nkpiɛnkpiɛnm ni

¹⁷ Saŋga bo Pɔɔlu wo Miletosi miɛ kpiri n nu ni, na wɔ sunma afere Kristo jama nkpiɛnkpiɛnm bo bu wo Efeso miɛ kpiri n nu n ka bu ma bu ni yiri yɛ. ¹⁸ Saŋga bo bu ba juuri i dɔ ni, na wɔ se bu ka, “Ambɛrɛ ni am tii si kabo m woowa ti barasu, saŋga kɛrɛ bo m woori am dɔ ni, fite cɛɛn gbɛngbin n bo m ba juuri Esiya awɔrɛ n nu ni. ¹⁹ M yoori m ŋu kaan wɔ, na ma yo Mibiɛ n juma n ni nyunvuin. Haari ni bo Yudaɔm sɛsɛri su ka bu kere m wuwuruwa barasu n kɛrɛ ni, m mindi deer i wɔ. ²⁰ Am si ka deke kɛrɛ bo i ti kpa na i buka am ni, m kaari i kereeri am wɔ jama n kɛrɛ nyunu, ma fa afiɛ má am su, na m sunati awuru awurum n kɛrɛ nu na m sukere am. ²¹ M kan kereeri Yudaɔm ni bo bu ti má Yudaɔm n kɛrɛ wɔ, ka bu kaaki bu wo fa kɔ Nyɛmɛ dɔ, na bu yo ya Mibiɛ Yesu n yarada. ²² Tɔ, kisa Awiewiɛ Casi ni ma m sukɔ Yerusalem miɛ kpiri n nu n a, ama, m gusu si má deke bo i kɔ yo m dɔ. ²³ Deke bo m si i n la ka, miɛ kɛrɛ bo m kɔ su ni, Awiewiɛ Casi n se m ka bu kére m wuwuruwa, na bu nyi m dansaraka. ²⁴ Ama, m fa má m tienɔgu ŋkɔ yo má pui. Deke bo i kpie m daafiri n kɛrɛ la ka, má ka ma yo juma n bo Mibiɛ Yesu n afa ama m n awie. Yiri la ka, m kan labari kpa n fa kɔ Nyɛmɛ ahɔkɔma n bo wɔ fa ama minɛm ni.

²⁵ Kisa m si ka am be mmɔɔ ŋú má m kun, ambɛrɛ bo m yo nati am nu kan Nyɛmɛ jɔrɛ fa kɔ i fɛmɛya n su kere am ni. ²⁶ Nyini dɛɛ ti, m suse am wɔ lɛɛ nyuma, ka wɔkɔ kɛrɛ bo a kaari ŋgbɛɛn, i ti má m jɔrɛ. ²⁷ Dama deke kɛrɛ bo Nyɛmɛ koroori ka am yo i ni, ma fa afiɛ má am su, ma kan i akere am. ²⁸ Nyini ti, am bita am ŋu nyunyumi,

na am kaaki ni Kristo jama minem kere su, bere bo Awiewie Casi n afa ama am ka am ni bu dika ni, kabo bɔɛ-sasafɔ ni i nbɔɛm su ni. Nyini minem ye Nyeme faari i tieŋgu Wa mbunja deeru bu jiiri n a. ²⁹ M si tenle su ka m kɔ yakiiri am, mine tiem ba wura am nu, kabo bedi wura nbɔɛm nu sandi bu n wɔ. ³⁰ Haari na am dɛɛ minem nbem bo bu wo am nu fen ni, bu bá kaaki nahɔɛ ni, na bu dádaka yaradayofɔm nbem na bu su bu dɛɛ atin n su. ³¹ Nyini dɛɛ ti, am kpa am ŋu, na am teŋge su ka afɔ nsaɔ lɛɛ bo m nati bɔɔ am ni nyunvuin, kɔŋgue ni wiesu. ³² Kisa, m sufa am wura Nyeme saa nu wɔ lɛɛ, na i ni am dika, na m kaaki fa am wura i dɛɛ nɔɔni n bo i ma am ahɔɔma nu, na i buka am na i má am nya deke n bo Nyeme ase ka i fá ma i tieŋgu minem kere ni. ³³ M konviki awo má be ŋwaa, wara sutura nu. ³⁴ Amberɛ mmɔɔ ni am tii si ka m yo faari m saa yoori m juma a, ye m fa bukaari m ŋu ni m lamɔɔm n kere a. ³⁵ Kabo ma yo juma n sɔ ni, m sukere am ka am gusu yo i sɔ ɔ lɛɛ, na am buka yaarifɔm, na am teŋge su kabo ya Mibiɛ Yesu n ni i tii seeri ni. I ŋa, "Terefi wo sɔɔ bo i ce aceeri n dɔ tara sɔɔ bo i de aceeri ni." ³⁶ Saŋga bo Pɔɔlu jɔɔ wieeri ni, na i ni bere kere akutu bu jaa naŋgoroma su, na wɔ sere Nyeme. ³⁷ Na bu kere asun, na ba fa bu saa abara aye i, na ba biti i. ³⁸ Na bu ahore asaaki agaya, dama i seeri bu ka bu ŋú má i kun. Na ba se i atin nu, na wɔ kɔ awura lee bambaka n nu.

Kabo Pɔɔlu kɔɔri Yerusalem ni

21 Na ya kaari bu, na ya fa lee bambaka, na ya wɔ ya tii cein akɔ aju miɛ n bo i wo lui bambaka n su na bu fere i ka Kosi ni. Na i alecin na ya kɔ aju awɔɛ n bo bu fere i ka Rodesi ni, na ya fite dɔ, na ya kɔ Patara miɛ kpiri n nu. ² Dɔ na ya ŋu lee bambaka be ka i sukɔ Fonisiya dɛɛ awɔɛ n nu, na ya wura i akɔ. ³ Ya sukɔ ni, na ya ŋu Sipurusi lui bambaka ni, na ya yaki ya saa bie su, na ya sin akɔ Siriya awɔɛ n nu. Na ya nya akɔ ajina Tiro miɛ kpiri n nu, dɔ ye bu yi bu sɔɔ n lee n nu a. ⁴ Na ya kɔ anienie Yesu susufɔm busu, na ya wo bu dɔ lesu. Na Awiewie Casi n ama ba se Pɔɔlu ka má i kɔ Yerusalem miɛ kpiri n nu. ⁵ Ama, ya yasu ceɛn n ba juuri ni, na ya fite ka ya kɔ, na bu ni bu yim, ni bu nbaam ase ya atin nu afite miɛ n nu akɔ tieku n kɔ su. Dɔ na ya ni bere kere akutu ya jaa naŋgoroma su, na ya sere Nyeme. ⁶ Nyini sin, na ya kaari ya beŋgu, na yere awura lee bambaka n nu, na bere gusu akpie bu nyi akɔ awuru.

⁷ Na ya fite Tiro akɔ aju miɛ kpiri n nu, na ya kɔ anie yaradayofɔm ni busu, na ya da bu dɔ lekun. ⁸ I alecin fɔfɔre na ya fite bere akɔ aju Sizariya miɛ kpiri n nu. Dɔ na ya kɔ awo sɔɔ be dika, bu fere i ka Filipu, i ti Nyeme jɔre kanfɔ ɔ. Yiri bukaari mine nsom bo bu yo yiiri bu ka bu buka Kristo jama n bo bu wo Yerusalem n a. ⁹ I yo la nbaabaram nna a, bu be nya ja má. Bere nati yo Nyeme nɔɔni kanfɔ juma n a. ¹⁰ Ya woori dɔ yoori lennyɔ, na Nyeme nɔɔni kanfɔ be aba dɔ, bu fere i ka Agabusi, i fite Yudiya awɔɛ n nu wɔ. ¹¹ Na wɔ ba ya dɔ, na wɔ fa Pɔɔlu dambara, acici i dɛɛ jaam ni i saam. Na wɔ nya ase ka, "Awiewie Casi n ŋa o, kabo Yudafɔm bo bu wo Yerusalem ni cíci ahin dambara n fɔ lɛɛ, na bu nyá fa i ma minem bo bu ti má Yudafɔm ni." ¹² Saŋga bo ya tiiri nyini jɔre n sɔ ni, na ya ni minem n bo bu wo dɔ n asere Pɔɔlu jande ka má i kɔ Yerusalem. ¹³ Ama, na wɔ bisa, "Nzu ti ye am suyo sɔ na am saaki m ahore a? Mini, ma yo siriya na m kɔ Yerusalem, na bu kɔ cici m nyama, má nyini ŋgumi, ama, haari na bu kún m, ya Mibiɛ Yesu n dɛɛ ti." ¹⁴ I seeri sɔ ni, ya koro akanda má i ka má i kɔ, na ya mɔ ya kɔ, na ya se i ka, "Tɔ, ma Mibiɛ n dɛɛ koroowa yo."

¹⁵ Ya diiri lennyɔ dɔ ni, nyini sin, na ya sese ya ŋu su, na ya nya akɔ Yerusalem. ¹⁶ Na Yesu susufɔm nbem bo bu fite Sizariya n asu ya su, na ba fa ya akɔ ka ya kɔ wo sɔɔ be dika, bu fere i ka Manesoni, i ti Sipurusifɔ ɔ, wɔ su Yesu dɛɛ atin n su ace.

Kabo Pɔɔlu kɔ niɛri Yakobo busu ni

¹⁷ Saŋga bo ya kɔ juuri Yerusalem miɛ kpiri n nu ni, na ya ninbaam n ade ya ni ahorejɔ nyunyumi. ¹⁸ I alecin na Pɔɔlu afa ya akɔ Yakobo dɔ, na ya kɔ atu Kristo jama nkpienkpienm kere ka bu wo i dɔ. ¹⁹ Ya bisaari ahin n wieeri ni, na Pɔɔlu akan deke n kere kun kun fa kɔ kabo Nyeme ma wɔ yo i juma ama minem bo bu ti má Yudafɔm ni. ²⁰ Bu tiiri nyini nɔɔni n sɔ ni, na ba kansu Nyeme. Ama, na ba se i ka, "Ya niwa Pɔɔlu, m ŋa a ŋu Yudafɔm akpii beberebe bo bu wo ya nu fen na ba yo Yesu yarada, ye bu gusu nyunu aboro ka bu su Nyeme nɔɔni kpamaawa n su. ²¹ Ba ti ka a kere Yudafɔm bo bu tana minem bo bu ti má Yudafɔm n nu ni, ka má bu su Nyeme nɔɔni

kpamaawa n bo Moyisi fa maari n su, ye a se bu ka má bu wura bu nbaam kenkenne, na má bu kaaki su Yuda-
fóm nana sayoowam su. ²² Nahóre, bu tí ka a ba. Ye ya yo se wó? ²³ Ti fén, kabo ya yo n la ka, miné nna nbem wo
ya nu fén bo ba tan ndié. ²⁴ Su bu su na a kó bié fin kabo bu yoowa kere ni, na a tó bu tii su kaari, adena bu koro
yi bu tii. Nyini ni má sòkò kéré si ka jòré n kéré bo bu kan i fa kó u dó n ti kóré wó, na bu si ka wó kó mmkò ni u tii
su Nyémé ncanié kpamaawa n su wó. ²⁵ Ama, miném bo bu ti má Yuda fóm na ba yo yarada n yiri, ya kéré kadasi
ama bu, ka má bu se ka bu di tié nié, wara mbunja, wara deke bo wó wu i ngumi na ba kpié má i kóm, na má bu
yo sakaraya." ²⁶ I alecin, na Pòklu afa miném n akó na ba kó ayo fin biéwa yoowa ni, na wó nya awura Nyémé
Sereebiri Awuru n nu, na wó jòkò akere Nyémé sayoowa dójuguyofóm ni, céen n bo bu ba bié fin n wie, na bu kun
kun n kéré yo bu tii su sayoowa ni.

Kabo bu taraari Pòklu Nyémé Sereebiri Awuru n nu ni

²⁷ Sanja bo wó ka kaan na lesó céen n wie ni, na Yuda fóm nbem afite Esiya déé awóré n nu aba dó, na ba ñu
Pòklu Nyémé Sereebiri Awuru n nu. Na ba ye jama n kéré ahore su, na ba tara Pòklu. ²⁸ Na ba tien, bu ña,
"Yisarelifóm, am buka ya. Ahin sòkò ni nati jengbe deke n kéré kere miném kéré ó, ka má bu bu Yisarelifóm, ni
Nyémé ncanié kpamaawa ni, ni Nyémé Sereebiri Awuru ni. Ye wó kaaki afa miném bo bu ti má Yuda fóm aba
awura Nyémé Sereebiri Awuru n nu, na wó yo ahin woobiri casi n fin." ²⁹ Deke n bo i ti na bu seeri sò n la ka, ba
du mò añu Torofimosi bo i fite Efeso mié kpíri n nu ni, ni Pòklu mié kunnu, nyini déé ti ye bu sunsuunri ka Pòklu
afa i awura Nyémé Sereebiri Awuru n nu n a. ³⁰ Na mié n abo nu, na miném kéré añmati atien bu kó, na ba tara
Pòklu acin ayi i afite Nyémé Sereebiri Awuru n nu. Na ba kaba anyi Nyémé Sereebiri Awuru n anó ni ndende.
³¹ Má bu koroóri ka bu kun Pòklu wó. Dó na labari n atu Roma fóm sojam kéré kpien n ka Yerusalem mié kpíri n
abo nu. ³² Kpenja na wó yasu ndende, na wó fa sojam ni bu nkpienkpienm, na ba ñmati aju dó. Sanja bo jama n
ñuuri soja kpien n ni i sojam ni, na ba yaki Pòklu, ba bo má i kun. ³³ Na sojam kpien n akó atara Pòklu, na wó ma
kó ka bu wura i jòkò nnyó. Na wó bisa ka, "Ahin sòkò ti nzu sòkò ó? Ye wó yo nzu wó?" ³⁴ Na jama ni nbem su-
tientien sujòkò, bu jòkòwa n woóri i ngumi ngumi wó, ba jòkò má jòré kun. Bu nañmié déé ti, wó koro asi má jòré n
bu. Na wó ma kó ka bu fa Pòklu kó béré sojam dika bambaka n nu. ³⁵ Bu faari Pòklu kó juuri bimbindi bo bu tien-
tien su fun na bu wura gisan nu ni, na i boóri i bu ka i fun kó sò n añgoro ni, sojam n kukuuri i wó, dama jama n
biekpa n déé ti. ³⁶ Na bu suñmati su i su, sutien kpa, bu ña, "Am kun i, am kun i."

Kabo Pòklu kaanri i jòré n kereeri jama n ni

³⁷ Sanja bo bu sukoro ka bu fa Pòklu wura sojam dika bambaka n nu ni, na Pòklu ase sojam kéré kpien n ka,
"Ma m kan jòré be na a ti." Na sojam kéré kpien n abisa i ka, "A ti Giriki anié? ³⁸ Nyini yiri, a ti má Ijipiti sòkò n bo i
yo duuri miné akpii nna mò ka bu tu gomina n ni, na i faari nyini miné akpii nna n kéré kócri boro kpantain n nu
ni." ³⁹ Na Pòklu abó i nu ka, "Ai, mini, m ti Yuda fóm ó, m ti miébaa a, m fite Tarasu wó, mié kpíri n bo i la duma na i
wo Silisiya awóré n nu ni. Jande, ma m jòkò miném ni dó." ⁴⁰ Na sojam kéré kpien n ama i atin ka i jòkò, na Pòklu aji-
na bimbindi n bo bu tientien su fun na bu wura gisan nu ni, na wó fa i saa ayo miném n ka bu yaki nañmié. Na
ba tó amuna, na Pòklu ajòkò bu dó Hiburu anié nu.

22 I ña, "M sim ni m ninbaam, am ti fén, m koro ka m kan m jòré n na am ti." ² Sanja bo bu tiiri ka i sujòkò bu
dó Hiburu anié nu ni, na ba yaki nañmié na ba mò bu kó surum. Na Pòklu ase ka, ³ "M ti Yuda fóm ó, bu wu-
uri m Tarasu mié kpíri n nu wó bo i wo Silisiya awóré n nu ni, ama, bu taari m Yerusalem mié kpíri n nu fén wó,
Gameli kereeri m kara a, ye m sòksòkòri ya nam sayoowa atin n kéré ni anyumbo. Na ma fa m ñu kéré ama
Nyémé, kabo amberé bo am jina fén nyuma n afa am ñu ama i ni. ⁴ Na ma kere miném bo bu su ahin atin n su n
wuwuruwa, haari na ma kun bu nbem. Na ma tara bu nbiesóm ni nbaram anyi bu dansaraka. ⁵ Nzen am bisaari
Nyémé sayoowa dójuguyofóm n kéré kpien ni, ni tereterefóm ni, bu sé am ka ncanié n bo m sujòkò i n ti
nahóré wó. Haari na ba ma m kadasi ka m fa kó ma ya miném bo bu wo Damasiko mié kpíri n nu ni, adena m ko-
ro tara Yesu miném ni, na m wura bu jòkò fa bu ba Yerusalem na bu bá cin bu sui."

Kabo Pɔɔlu kaanri kabo i kaakiiri i wo barasu ni

⁶ Na Pɔɔlu asa su ase bu ka, “San̄ga bo m wo kɔ su n na m kɔ dodoori Damasiko miɛ kpiri n ni, wiɛ kekete san̄ga lɛɛ, na sin be akaba afite an̄goro ata abara aye m. ⁷ Na ma kpaasi haari asiɛn̄gu, na ma ti akonvi be n̄ga, i n̄a, ‘Sɔɔlu, Sɔɔlu e, nzu ti ye a kere m wuwuruwa sɔ a?’ ⁸ Na ma bisa i ka, ‘M Mibiɛ, wɔkɔ n̄ma a?’ Na wɔ bɔ m nu ka, ‘Mini Yesu Nazaretifɔ n a, mini ye a kere m wuwuruwa n a.’ ⁹ Na minem bo bu su m su n an̄u sin ni, ama, ba ti má akonvi n yiri n̄ga. ¹⁰ Na ma bisa i ka, ‘M Mibiɛ, ye a n̄a m yo nzu wɔ?’ Na wɔ se m ka, ‘Yasu na a kɔ Damasiko, dɔ ye bu sé u deke n kɛɛ bo Nyemɛ koro ka a yo i ni.’ ¹¹ Sin n bo i ta wuraari m nyumbaa nu agaya n dɛɛ ti, na ma yo anyinsin, na minem ni bo bu su m su n aso m saa nu afa m awura Damasiko. ¹² Tɔ, tɔkɔ be woori miɛ n nu, bu fere i ka Ananiyasi, i su Nyemɛ wɔ, na i su i n̄caniɛ kpamaawa n su, i ti tɔkɔ n bo Yudafɔm bo bu wo miɛ n nu n kɛɛ ma i jirima agaya a. ¹³ Na wɔ ba m dɔ ajina adodo m, na wɔ se m ka, ‘M niwa Sɔɔlu, niɛ, a n̄ú asi.’ Jina n nu bɛɛ na ma n̄u asi bekun, na ma niɛ an̄u i. ¹⁴ Na wɔ se m ka, ‘Nyemɛ n bo ya nam su i ni, yiri ye wɔ yi u a, na a si i sa koroowam, ye wɔ yi tɔkɔ n bo i yo sa bo i kɔ atin su n akere u, na a ti yiri ni i tii n̄caniɛ jɔkɔkwa. ¹⁵ Dama deke bo a n̄u i na a ti i ni, wɔkɔ kán kere minem kɛɛ. ¹⁶ Ye kisa, a n̄minda nzu wɔ? Yasu na bu biɛ u Nyemɛ nzue. Bo fere i duma na i n̄misi yi u satie kɛɛ.’”

Kabo Pɔɔlu kaanri ka Nyemɛ asunma i minem bo bu ti má Yudafɔm dɔ ni

¹⁷ Na Pɔɔlu asa su ase bu ka, “Nyini ti, na ma kpie m nyi akɔ Yerusalem miɛ kpiri n nu, san̄ga bo m wo Nyemɛ Sereebiri Awuru n nu wo nyemɛsere su ni, na wɔ yo m ka alele dɛɛ su wɔ, ¹⁸ na ma n̄u Yesu ka i sujɔkɔ m dɔ, i n̄a, ‘Yasu na a fite Yerusalem ndende, dama minem bo bu wo fɛn ni dé má m jɔɛ n bo a kan kere bu ni.’ ¹⁹ Na ma bɔ i nu ka, ‘M Mibiɛ, bɛɛ ni bu tii si tenle su ka m yo wuraari bu tientienbun̄kɔkɔ nu wɔ, na ma tara minem bo bu yo u yarada ni, na ma nyi bu dansaraka, na ma bo bu. ²⁰ Sasu bekun, san̄ga bo bu sukun Satɛfano bo i diiri u n̄usu daani kereeri minem ni, m yo jinaari bɛɛ, na ma soro su, mini niɛeri minem bo bu kuunri i n suturam su a.’ ²¹ Na Mibiɛ n ase m ka, ‘Wɔkɔ kɔ, m súnma u dede minem bo bu ti má Yudafɔm ni dɔ.’”

²² Nyini san̄ga n kɛɛ ni, minem ni soori bu sui wɔ, na ba ti jɔɛ n kɛɛ bo Pɔɔlu kaanri i ni, ama, i ba kaanri sɔ ni, na ba tien kpa, bu n̄a, “Am yi i fite fɛn. Am mini i mm̄kɔ. Wɔ ti má ye ni ka i wo ni n̄gɔkɔ.” ²³ Na bu sutientien, yaa ati bu n dɛɛ ti, na bu sufikindi bu suturam tu, na bu susa fa sutu sandi an̄goro. ²⁴ Na Romafɔm soja kɛɛ kpien n ama kɔ ka bu fa Pɔɔlu wura bu dika bambaka n nu, na bu bisa i bisaawam na bu fin i n̄gbere na bu si deke bo i ti na Yudafɔm ni tientien sɔ ni. ²⁵ Ama, san̄ga bo bu ciciiri Pɔɔlu nyama n ka bu bo i ni, na wɔ bisa soja kpien n bo i jina dodo i ka, “Atin wo nu ka am bo Roma miɛbaa na am asi má satie bo wɔ yo i?” ²⁶ San̄ga bo soja kpien n tiiri nyini jɔɛ n sɔ ni, na wɔ kɔ sojam kɛɛ kpien n dɔ, akɔ abisa i ka, “A koro ka a yo ahin tɔkɔ n sɛ wɔ? I ti Roma miɛbaa a.” ²⁷ Nyini ti, na sojam kpien n akɔ Pɔɔlu dɔ, akɔ abisa i ka, “A ti Roma miɛbaa a, nah̄kɛ su?” Na wɔ bɔ i nu ka, “ɛɛn.” ²⁸ Na sojam kpien n ase i ka, “Mini, m tɔkɔ n̄waa beberebe wɔ ye m nya kaakiiri Roma miɛbaa a.” Na Pɔɔlu ase i ka, “Ama, mini yiri, bu wuuri m miɛbaa a.” ²⁹ I seeri sɔ ni, kpen̄ga na sɛɛ ati sojam bo ba yi bu ka bu bisa i bisaawa ni, na ba kɔ bu sin. Na sɛɛ ati soja kpien ni mm̄kɔ, dama wɔ du m̄ abo Pɔɔlu jɔkɔkwa ka, ye i nya siiri ka i ti Roma miɛbaa a.

Kabo bu faari Pɔɔlu kɔkɔ Yudafɔ tereterefɔm dɔ ni

³⁰ Na i alecin, sojam kpien n akoro ka i si sa bo Pɔɔlu ayo i na Yudafɔm jaraki i ni, na wɔ yi Pɔɔlu jɔkɔkwa ni, na wɔ ma kɔ ka Nyemɛ sayoowa dɔn̄guyofɔ nkpienkpienm ni, ni Yudafɔ tereterefɔm n kɛɛ tien bu kɔ. Na wɔ ma Pɔɔlu aba ajina bu nyunu.

23 Na Pɔɔlu afa i nyumbaa akpama Yudafɔ tereterefɔm n n̄u, na wɔ se ka, “M ninbaam, m sunsunni ti kpa wɔ Nyemɛ dɔ, fite m kaan nu haari ni nyuma.” ² Na Ananiyasi bo i ti Nyemɛ sayoowa dɔn̄guyofɔm n kɛɛ kpien n ama minem bo bu jina dodo Pɔɔlu n kɔ, ka bu bo i kɔ dika, fa kɔ i n̄caniɛ jɔkɔkwa n dɛɛ ti. ³ Na Pɔɔlu ase i ka, “Nyemɛ bó wɔkɔ mm̄kɔ, wɔkɔ bo a tana dɔ ka kobe dawa bo ba bo i n̄goro fofoe ni. A tana na a di m jɔɛ, fa kɔ Nyemɛ n̄caniɛ kpamaawa n dɛɛ atin su, ama, wɔkɔ ni u tii asu má i n̄caniɛ kpamaawa n su na a tana ma kɔ

ka bu bo m.”⁴ Na minem bo bu jina dodo Pɔɔlu n ase i ka, “Wɔɔ la ŋma na a kpiɛ i nzukɔ a, yiri Nyemɛ sayoowa dɔŋguyofɔm n kɛrɛ kpiɛn ni?”⁵ Na Pɔɔlu abɔ bu nu ka, “M ninbaam, ma si má ka yiri ti Nyemɛ sayoowa dɔŋguyofɔm n kɛrɛ kpiɛn n a. Dama ba kɛrɛ i Nyemɛ Jɔrɛ Kadasi n nu ka, ‘Má a jɔjɔ sɔɔ bo i niɛ u minem su jɔrɛ tiɛ.’”⁶ Saŋga bo Pɔɔlu faari nu ka, minem ni nbem ti Sadusifɔm, na bu nbem gusu ti Farasifɔm ni, na wɔ tien kpa jama n nu, i ŋa, “M ninbaam, m ti Farasifɔm. M sim mmɔɔ suuri nyini atin ni su a. Deke n bo i ti na ya tien ya kɔɔ n la ka, m la tama ka minem wu, bu tɛŋge bu yiwee nu wɔ.”⁷ Pɔɔlu seeri sɔ wieeri na akuruwa aba Sadusifɔm ni Farasifɔm n afiɛn, na bu tientienbunɔɔ n akpaaki nu nnyɔ. ⁸ Sadusifɔm n ŋa, sɔɔ wu, i tɛŋge má i yiwee nu kun, ye bu kaaki ŋa, Nyemɛ mɛrɛkɛm, wara awiewiem wo má bɛrɛ. Ama, Farasifɔm bɛrɛ yo nyinim n kɛrɛ yarada a. ⁹ Na jama ni sutientien suyo naŋmie agaya buka su. Na Nyemɛ nɔɔniɛ kerefɔ nbem bo bu wo Farasifɔm asɛsɛ n nu n ayasu ajina atien faŋga su, bu ŋa, “Yɛrɛ aŋu má ahin sɔɔ ni ŋgasi bo wɔ do i. Beni, awiewie be, wara Nyemɛ mɛrɛke ajɔjɔ i dɔ a.”

¹⁰ Saŋga bo akuruwa n ba bi boroori agaya ni, na sɛrɛ ati soja kpiɛn ni, ka minem ni bá cincin titi Pɔɔlu nu. Nyini ti, na wɔ ma sojam kɔɔ ka bu wura jama n nu na bu yi Pɔɔlu fite bu nu, na bu fa i ba wura bu dɛɛ dika bambaka n nu. ¹¹ Nyini cɛɛn n kɔŋgɛ, na Mibiɛ n ayi i ŋu akere Pɔɔlu, na wɔ se i ka, “Ma u ahore si, na má a soro sɛrɛ. Kabo a di m ŋu daani Yerusalem mie kpiri n nu fɛn ni, sɔ ye i ti ye ni ka a kɔ di i Roma mie kpiri n nu gusu a.”

Kabo mine nbem sesɛri su ka bu kun Pɔɔlu ni

¹² I alecin fɔfɔrɛ, na Yudafɔ nbem atien bu kɔɔ, na ba fa sesɛsu na ba tan ndiɛ ka bu di má, bu nu má, má ka ba kun Pɔɔlu. ¹³ Bɛrɛ n bo bu tana faari nyini sesɛsu ni, bu taraari mine aburana. ¹⁴ Na ba kɔ Nyemɛ sayoowa dɔŋguyofɔm nkpiɛnkpiɛnm ni, ni Yudafɔ tereterefɔm ni dɔ, akɔ ase bu ka, “Yɛrɛ, ya tien ya kɔɔ atan ndiɛ ka ya dí má pui, má ka ya kun Pɔɔlu. ¹⁵ Nyini ti, amberɛ ni tereterefɔm ni, am sunma Romaɔm soja kpiɛn n dɔ kɔ se i ka, i fa Pɔɔlu bra am dɔ ka am koro ka am niɛ i jɔrɛ n nu nyunyumi bekun wɔ. Ama, na ya yó siriya ŋminda i, na ya kún i atin nu na i nya ba ju fɛn.” ¹⁶ Ama, na Pɔɔlu niwa bara be wa ati sesɛsu n bo ba fa i ni, na wɔ kɔ awura sojam sɔɔ bambaka n nu, na wɔ se Pɔɔlu. ¹⁷ Dɔ na Pɔɔlu afere sojam n kun, na wɔ se i ka, “Fa ahin gbefɛnɛ n kɔ am kpiɛn n dɔ, i la jɔrɛ be bo i kán kere i.” ¹⁸ Na soja n afa i akɔ bu kpiɛn n dɔ, na wɔ se i ka, “Pɔɔlu bo ba nyi i dansaraka ni fereeri m a, na wɔ se m ka m fa ahin gbefɛnɛ n ba u dɔ, dama i la jɔrɛ bo i kán kere u.” ¹⁹ Na sojam kere kpiɛn n aso i saa nu, na i ni yiri ŋgumi afite ahɛmɛ, na wɔ bisa i ka, “A koro ka a kan nzu jɔrɛ kere m a?” ²⁰ Na wɔ se sojam kpiɛn n ka, “Yudafɔm n asɛsɛ su ye ba soro su ka ahunma bu bá sere u na a fa Pɔɔlu ma bu na bu fa i kɔ bu tereterefɔm ni dɔ, na bu yó bu ŋu ka bu koro ka bu niɛ i jɔrɛ n nu nyunyumi wɔ. ²¹ Ama, má a soro bu su, dama bu nbem ŋa bu kɔ ŋminda i atin nu wɔ, bu tara minem aburana. Ba tan ndiɛ ka bu dí má, bu nú má, má ka ba kun Pɔɔlu. Kisa ba yo siriya su aŋminda na bu ti kabo a sé.” ²² Na sojam kɛrɛ kpiɛn n abɔɔɔ i ka, “Má a ma be si ka a kan ahin jɔrɛ n akere m.” Na wɔ ma gbefɛnɛ n atin na wɔ kɔ.

Kabo bu faari Pɔɔlu kɔɔri Gomina Felika dɔ ni

²³ Na sojam kɛrɛ kpiɛn ni, afere soja nkpiɛnkpiɛnm ni nnyɔ, na wɔ ma bu kɔɔ ka, “Am fa sojam yaa nnyɔ, ni soja kpɔŋgɔfunfɔm aburaso, ni soja kpiɛbitafɔm yaa nnyɔ, na am yo siriya kɔŋgɛ n nu, kerefi ŋgɔna saŋga, na am kɔ Sizariya mie kpiri n nu. ²⁴ Na am nya kpɔŋgɔ ma Pɔɔlu gusu, na am fa i haari na am kɔ ju Gomina Felika dɔ, na má pui yo i.” ²⁵ Na sojam kpiɛn n akɛrɛ kadasi ama gomina n ka,

²⁶ “Mini Kalodisi Lisiyasi sukɛrɛ ahin kadasi n bisa wɔɔ, m si Gomina Jirimafɔ Felika dɔŋgu a. ²⁷ Yudafɔm taraari ahin sɔɔ n a, má bu koro ka bu kun i wɔ. Ama, na ma ti ka i ti Roma miebaa a, nyini ti, na ma fa m sojam, na ya kɔ ade i aji. ²⁸ Na ma koro ka m si deke n bo i ti na bu jarakiiri i ni, nyini ti, na ma fa i akɔ Yudafɔ tereterefɔm dɔ. ²⁹ Na ma ŋu ka fa kɔ bu nɔɔniɛ kpamaawa n dɛɛ atin su ye bu jarakiiri i a, ama, wɔ yo má sa be bo i ti ye ni ka bu kun i, wara bu nyi i dansaraka. ³⁰ M tiiri ka Yudafɔm asɛsɛ su akɔ ada aŋminda atin nu ka bu kun i, nyini dɛɛ ti, ye m ma ba kaba afa i aba u dɔ n a. Ma se minem bo bu jarakiiri i n ka bu fá jɔrɛ n bra u dɔ.”

³¹ Na sojam n ayo kabo i kereeri bu ka bu yo ni, na ba fa Pɔɔlu nyini kɔŋgɛ n kɛrɛ, na ba fa i akɔ aju mie kpiri n bo bu fere i ka Antipatiriso n su. ³² Na i alecin fɔfɔrɛ na sojam bo bu nati bu jaa su n akpie bu nyi akɔ sojam sɔɔ

bambaka n nu, na ba ma soja kpɔɔɔfunfɔm n afa i akɔ aju deke bo bu sukɔ ni. ³³ Bu kɔ juuri Sizariya ni, na ba fa kadasi n ama gomina ni, na ba nya afa Pɔɔlu awura i saa nu. ³⁴ Gomina n kaanri kadasi n wieeri ni, na wɔ bisa Pɔɔlu awɔɔɔ bo i fite nu. I faari nu ka i fite Silisiya awɔɔɔ n nu wɔ, ³⁵ na wɔ se i ka, “Minem bo bu jarakiiri u n ba juuri, m tí u nɔɔɔni.” Na wɔ ma nɔɔ ka bu fa Pɔɔlu wura Fɛmɛ Herode dika n nu, na bu niɛ i dika nyunyumi.

Kabo Yudaɔm jarakiiri Pɔɔlu Gomina Felika n nyunu ni

24 Na i lenu cɛɛn sin, na Ananiyasi bo i ti Nyɛmɛ sayoowa dɔɔɔguyofɔ n kɛɛ kpien n aba aju Sizariya miɛ kpiri n nu, i ni Yudaɔ teretereɔ nɛm, na ba fa jɔɔɔɔɔ be bo bu fere i ka Tɛtulɔsi n abuka bu ŋu su. Na ba jaraki Pɔɔlu gomina n nyunu. ²³ Bu faari Pɔɔlu ba juuri n na Tɛtulɔsi abo i bu na i kan ŋgasi bo Pɔɔlu ado i. I ŋa, “Ya si Felika jirimafɔ, u ŋɔɔɔɔ kpa n bo a la i n dɛɛ ti, nyini ma ya nya tanalaifɛ aɛɛ a, ye kaaki aba ya asien n su a, fa kɔ nyini sunsunni n bo a la i ni. Deke kɛɛ bo ya wo ni sanɔa kɛɛ, ya nyunu ayi u fa kɔ deke n kɛɛ bo a yo ama ya ni, nyini dɛɛ ti, ya da u asi beberebe. ⁴ Tɔ, m koro má ka m jɔɔ saaki u sanɔa, ama, m sere u wɔ, sawɔɔɔ n bo a la i n dɛɛ ti, ti ya ahin jɔɔ kaan ni. ⁵ Ya ŋu ka ahin nɔɔ n ti miebofɔ ɔ, na i nati sukɔɔpura Yudaɔm tii durunya n kɛɛ nu, na bu sudi aluwa ni bu beɔɔɔ. I ti nɔɔ ɔ, fa kɔ minem bo bu su Nazaretifɔ n atin n su ni. ⁶ Haari i yo koroori ka i wura Nyɛmɛ Sereebiri Awuru n nu wɔ na i saaki i na i yo i fin, ye ya taraari i a. [Má ya koroori ka ya fa ya nɔɔɔni kpamaawa n atin su di i jɔɔ wɔ, ⁷ ama, na sojam kpien Lisiyasi n ade i ya dɔ ni fanɔa, ⁸ na wɔ ma nɔɔ ka, bo bu ni yiri la jɔɔ n kɛɛ bra u dɔ.] Na nzen wɔɔɔ mɔɔɔ ni u tii niɛɛri jɔɔ n nu, a sí deke n bo i ti na ya jaraki i ni.” ⁹ Na Yudaɔm n kɛɛ ajina su ka, jɔɔ n kɛɛ bo bu jɔɔ i n ti nahɔɔɔ wɔ.

Kabo Pɔɔlu kaanri i nahɔɔ Gomina Felika n nyunu ni

¹⁰ Na Gomina Felika ama Pɔɔlu atin ka i jɔɔ, na Pɔɔlu ase ka, “M si ka a di jɔɔ ahin asien n su aɛɛ, nyini ti, m ahore ti siiwa ka ma ba u dɔ na m kan de m tii. ¹¹ Wɔɔ mɔɔ ni u tii koro bisa na a ti, ka i nyuma leburu lennyɔ lɛɛ, bo m kɔɔri Yerusalem miɛ kpiri n nu ka m kɔ su Nyɛmɛ. ¹² Bere n anɔ má ka m ni be suse akuruwa Nyɛmɛ Sereebiri Awuru n nu, ba kaaki anɔ má ka m ni be suwura minem bu sin na bu yo sa be tientienbunɔɔ nɔɔm n nu, wara miɛ n nu. ¹³ Bere gusu koro kan kere má u deke n bo i ti na kisa bu sujaraki m ni. ¹⁴ Ama, deke bo m soro i su ka i ti nahɔɔ n la ka, m su Nyɛmɛ wɔ, kabo ya nam su i ni, nyini atin n gusu ye bu ŋa i ti má nahɔɔ n a. Ama, m yo deke bo ba kɛɛ i nɔɔɔni kpamaawa n nu n yarada, na m kaaki yo deke bo ba kɛɛ i Nyɛmɛ nɔɔɔni kanfɔm dɛɛ kadasi n nu n yarada. ¹⁵ M la tama Nyɛmɛ dɔ ka minem bo bu yo sa bo i kɔ atin su, ni bo bu yo sa bo i kɔ má atin su n kɛɛ bá tenge bu yiwee n nu, kabo bere n bo bu jaraki m n gusu la nyini tama ni. ¹⁶ Nyini dɛɛ ti, sanɔa kɛɛ m boro m nyi wɔ, na m sunsunni ti casi fa kɔ Nyɛmɛ ni adamandem dɔ. ¹⁷ M fiteeri Yerusalem, wɔ cɛ, nyini sin, na ma kpie m nyi akɔ dɔ ka m kɔ fa ŋwaa ce m minem bo bu ti yaarifɔm n na m yo m dɛɛ yoowa ma Nyɛmɛ. ¹⁸ M wo nyini yoowa n yo su ye bu ŋuuri m Nyɛmɛ Sereebiri Awuru n nu a. Nyini sanɔa ni, ma yo fin bie yoowa n awie mɔɔɔ. Jama be awo má m dɔ, be gusu ayo má nanɔmiɛ be. ¹⁹ Ama, Yudaɔm nɛm bo bu fite Esiya awɔɔɔ n nu ni, yo woori dɔ a. Wɔ yo daka ka má bere mɔɔɔ ni bu tii wo fen, na bu kan m ŋgasi bo ma do i n kere u. ²⁰ Nzen má nyini, yaki na ahin minem bo bu jina fen n kan ŋgasi bo m doori, sanɔa bo m jinaari bu teretereɔm nyunu na bu diiri m jɔɔ ni. ²¹ Má ka deke kun n kpein be bo bu yo sudi m jɔɔ n na m jinaari bu nyunu ni. Yiri la bo m seeri ka minem wu, bu káaki tenge bu yiwee nu ni, nyini dɛɛ ti, ye a sudi m jɔɔ nyuma n a.”

²² Na Gomina Felika si Mibiɛ n atin n sereya n kɛɛ nyunyumi n dɛɛ ti, na wɔ se bu ka, “Am kɔ ka, na sojam kpien Lisiyasi ba baari, na m nyá di jɔɔ ni.” ²³ Na wɔ ma nɔɔ ka soja kpien n niɛ Pɔɔlu dika nyunyumi, ama, i ma i atin na i nati i koroyanu, na i ma i danfom gusu atin na bu koro ba buka i.

Kabo bu faari Pɔɔlu jinaari gomina n ni i yi n nyunu ni

²⁴ I yoori lennyɔ, na Gomina Felika akaaki aba, i ni i yi Durusila, i ti Yudaɔ baa a. Na wɔ sunma afere Pɔɔlu na i ba kan kabo nɔɔ yo Yesu Kristo yarada barasu ni. Na wɔ so i sui ati. ²⁵ Ama, sanɔa bo Pɔɔlu wo jɔɔ su fa kɔ sa bo i kɔ atin su, ni tarabuɔ, ni kabo Nyɛmɛ bá di minem n jɔɔ ni, na sere ati Gomina Felika na wɔ se ka, “Tɔ, kisa, wɔ sɛ su. A koro kɔ, na m ba nya sanɔa na m fére u.” ²⁶ Nyini sanɔa n kɛɛ ni, i sunsunni la ka Pɔɔlu má i

ɗwaa a, nyini ti ye saɗga saɗga i fere Pɔɔlu, na bu subo anzama n a. ²⁷ Na afo nnyo aba asin, na sɔko be bo bu fere i ka Pɔkiyosi Fesitosi ade Felika jinaabiri ni. Na Gomina Felika akoro ka i jɔ Yudafoɗm n ahore, nyini deɛ ti, na wo yaki Pɔɔlu dansaraka n nu, i ma ba yi ma i.

Kabo Pɔɔlu sereeri ka bu fa i jɔre n ko Romafom femɛ kpiri n do ni

25 Gomina Fesitosi ba juuri nyini awɔre n nu ni, i lesan, na wo fite Sizariya mie kpiri n nu, na wo fun ako Yerusalem mie kpiri n nu. ² Na Nyeme sayoowa doɗɗuyofɔ nkpienkpienm, ni Yudafo tereterefoɗm n aba akan ɗgasi bo Pɔɔlu ado i n akere Gomina Fesitosi. Na ba sere i jande ³ ka i boro i nyi na i ma bu fa Pɔɔlu ba Yerusalem. Deke n bo i ti na bu seeri so n la ka, ba sese su ka bu ko ɗminda i atin nu wo na bu kun i. ⁴ Na Gomina Fesitosi abo bu nu ka, “Pɔɔlu wo dansaraka nu Sizariya, mini ni m tii, m kpie m nyi ko do kisa. ⁵ Am ma am nu nbem bo bu la yiko n su m su, na ya ko Sizariya, na nzen wo do ɗgasi be a, na bu koro kan i na bu jaraki i.” ⁶ Na Gomina Fesitosi awo bu do, lemɔɔɛ ni leburu afien, na wo nya aba Sizariya. I alecin na wo ko atana jɔre diibiri ni, na wo ma ko ka bu fa Pɔɔlu bra. ⁷ Saɗga bo bu faari Pɔɔlu ba juuri n ni, na Yudafoɗm bo bu fiteeri Yerusalem baari n atien bu ko abara aye i. Na ba kan i ɗgasi tietie beberebe bo bu ɗa wo do i, bu gusu akoro akere ma ɗgasi n bo bu ɗa wo do i n tenle su. ⁸ Na Pɔɔlu ase ka, “Ma do ma ɗgasi be fa ko Yudafoɗm deɛ koɗanie kpamaawa n su, ma do ma ɗgasi be fa ko Nyeme Sereebiri Awuru n su, ma kaaki ado ma ɗgasi be fa ko Romafom Femɛ Kpiri Siza n do.” ⁹ Ama, na Gomina Fesitosi akoro ka i buka Yudafoɗm ni, na i da bu ahore, nyini deɛ ti, na wo bisa Pɔɔlu ka, “A soro su ka ya ko Yerusalem na bu ko di u jɔre n do m nyunu, fa ko ahin sereyam kere su?” ¹⁰ Ama, na Pɔɔlu abo i nu ka, “M jina Romafom femɛ kpiri n jɔre diibiri wo leɛ, fen ye wo yo daka ka bu di m jɔre a. Wo ko mmɔko ni u tii si tenle su ka ma do ma Yudafoɗm ɗgasi be. ¹¹ Nzen ma do ɗgasi be bo wo yo daka ka bu kun m, ma kete ma ka ma bu kun m. Ama, nzen jɔre n kere bo ba kan i n be ti ma nahore, be la ma atin bo i koro fa m wura bu saa nu. Nyini ti, m sere ka a fa m jɔre n ko Romafom femɛ kpiri n do.” ¹² Na Gomina Fesitosi ni i nkpienkpienm n atana aɗu bu ɗu, na ba soro su, na wo se Pɔɔlu ka, “A sere ka ya fa u jɔre n ko Romafom femɛ kpiri n do. To, ya fa u ko i do.”

Kabo bu faari Pɔɔlu baari Femɛ Agiripa n nyunu ni

¹³ Na wo yo lennyo, na Femɛ Agiripa ni i siwa baabara Berenisi aba Sizariya mie kpiri n nu, ka bu ba nie Gomina Fesitosi busu. ¹⁴ Bu woori do ceeri kaan n deɛ ti, na Gomina Fesitosi akan Pɔɔlu jɔre n kere n akere femɛ ni. I ɗa, “Felika yo yakiiri sɔko be dansaraka n nu fen. ¹⁵ Saɗga bo m koɗi Yerusalem mie kpiri n nu ni, na Yudafo Nyeme sayoowa doɗɗuyofɔ nkpienkpienm, ni Yudafo tereterefoɗm n aba m do, na ba kan nyini sɔko n jɔre, ka m boro m nyi di i jɔre n na m se ka wo do ɗgasi. ¹⁶ Ama, na ma se bu ka yere Romafom, ya yo ma so, nzen minem ajaraki sɔko, ya ma bu kere tien bu ko ko, na i mi si deke n bo i ti na bu jaraki i ni, na i gusu nya kan i deɛ bo i la i ni. ¹⁷ Saɗga bo bu suuri m su ba juuri fen ni, ma wura ma nnyo nu, i alecin m kaba ko tanaari jɔre diibiri n wo, na ma ma ko ka bu fa sɔko n bra. ¹⁸ Saɗga bo bu yasu jinaari na bu jaraki i ni, ba kan ma satie bo ma m sunsun ka wo yo i na bu fa jaraki i ni. ¹⁹ Ama, i ti akuruwa ye bu seeri a, fa ko bu nyemesu atin su, ni sɔko be bo bu fere i ka Yesu n busu, bu ɗa wo wu, ama, Pɔɔlu ɗa i toko la ɗko. ²⁰ Ma si ma kabo m tara ahin jɔre n tii ni i jaa barasu, na ma bisa Pɔɔlu ka, i koro ka ya fa i ko Yerusalem na bu ko di i jɔre n do, nzen se? ²¹ Ama, na Pɔɔlu asere ka, i koro ka i ka dansaraka n nu haari i ba ko Romafom femɛ kpiri n do. Nyini ti, na ma ma ko ka bu subita i haari m ba nya atin na m ma bu fa i ko femɛ kpiri n do.” ²² Na Femɛ Agiripa ase Gomina Fesitosi ka, “M koro ka mini ni m tii ti ahin sɔko n jɔre ni.” Na Gomina Fesitosi ase i ka, “Ahunma a ti i jɔre ni.” ²³ To, na i alecin, na Femɛ Agiripa, ni Berenisi afite ni bu femeya jirima bambaka, na bu ba wura tientienbunɔko bambaka n nu, bu ni soja nkpienkpienm, ni mie n nu mine anyunuyifoɗm. Na Gomina Fesitosi ama ko, na ba fa Pɔɔlu awura. ²⁴ Na Gomina Fesitosi ase ka, “Ya si Femɛ Agiripa, ni ambere kere bo am atien am ko fen ni, am nie ahin sɔko ni. Yiri deɛ ti ma Yudafoɗm kere bo bu wo Yerusalem, ni bo bu wo fen n yo baari m do a, na bu sustientien ka i ti ma ye ni ka i wo ni ɗko. ²⁵ Ama, m gusu afiiti i jɔre n nu, ma ɗu ma i ɗgasi bo wo do i na i ti ye ni ka i wu. Nyini ti, kabo yiri ni i tii asere ka m fa i jɔre n ko Romafom femɛ kpiri n do ni, m fa i ko do ko. ²⁶ Ama, m la

má deke be tenle su bo m kere fa ma femé kpiri ni, fa kó ahin n jóre n su. Nyini ti ye ma fa i aba wórkó Femé Agiripa dɔ a, adena m ni ambere kere nie i jóre n nu, na m si deke bo m kere kó ma femé kpiri ni. ²⁷ Dama mini dɔ, wó kó má atin su ka m fa wórkó bo ba nyi i dansaraka kó ma femé kpiri n na m la má jóre bo m kan kere i fa kó deke n bo i ti na bu jaraki i n su.”

Kabo Pɔɔlu kaanri i jóre Femé Agiripa nyunu ni

26 Na Femé Agiripa ase Pɔɔlu ka, “Atin wo nu ka wórkó ni u tii jɔjɔ.” Na Pɔɔlu aye i saa su, na wó bo i jóre n bu, i ɲa, ² “Femé Agiripa, wó yo m fie nyuma ka m jina u nyunu, na m kan m jóre n nahóre su fa kó deke n kere bo Yudafoɔm jaraki m n su. ³ Dama wórkó ni u tii asi kabo Yudafoɔm nana sayoowam n ti, ni kabo ya se bu akuruwam barasu ni. Nyini dɛɛ ti, m sere u wó, ka a fa sawóre na a ti m jóre ni.

⁴ Yudafoɔm kere si kabo m woowa yo ti barasu fite m gbefeneya nu, saɲga bo m wo m bɔsufɔm nu ni, haari ni bo m kó woori Yerusalem mie kpiri n nu ni. ⁵ Bu si m sa kabo m woowa yo ti, má nyuma. Nzen bu ɲa bu kan nahóre, bu se u ka m yo ti Farasifoɔm be wó, na ma su ya dɛɛ nyini atin n bo i su ti kekereke n su ni anyumboro. ⁶ Kisa, deke bo i ti na m jina am nu nyuma na am sudi m jóre ni, yiri la tama n bo m la i fa kó deke n bo Nyeme seeri ka i yó ma ya nam ni. ⁷ Nyini n ye ya anɔ buru ni nnyɔ n bo ya su Nyeme ni anyumboro wiesu ni kɔɲgue n ɲmindaka ka ya nya i n a. Femé, ti fen, nyini tama n bo m la i n dɛɛ ti, ye Yudafoɔm jaraki m n a. ⁸ Nzu ti ye am de má ka Nyeme koro tenge minem bu yiwee nu a? ⁹ Nahóre mini ni m tii yo sunsuunri ka wó yo daka ka m yo sam dɔɲgu na m saaki Yesu Nazaretifoɔ n duma. ¹⁰ Kabo m yo yoori Yerusalem lɛɛ. Nyeme sayoowa dɔɲguyofɔ nkpienkpienm yo maari m yiko, na ma tara Nyeme minem beberebe anyi bu dansaraka, na saɲga bo bu diiri bu jóre na bu ɲa bu kun bu ni, mini mmɔɔ jina bu sin wó. ¹¹ Saɲga kere saɲga, m nati wura ya tientienbunɔɔ wó nu wó, na m sucin bu sui, na m sumie bu ka bu kete Yesu. Na ma fa yaa bu ɲu agaya, haari na m sukó mie nyiɲgam su, kó sukere bu wuwuruwa.”

Kabo Pɔɔlu kaanri kabo i kaakiiri i wo ni

¹² Na Pɔɔlu asa su ase ka, “Nyini dɛɛ ti, na ma sere atin Nyeme sayoowa dɔɲguyofɔ nkpienkpienm n dɔ, na ba ma m yiko ka m kó Damasiko mie kpiri n nu. ¹³ Femé, ti fen, m wo atin n nu wo kó su ni, fa kó wie kekete saɲga, na ma ɲu sin be ka i fite aɲgoro, i ta tara wie, na i wein ata abara aye m ni minem kere bo bu su m su ni. ¹⁴ Na yere kere akpaasi haari asienɲgu, na ma ti akonvi be ɲga, ka i sujɔjɔ m dɔ Hiburu dɛɛ anie n nu, i ɲa, ‘Sɔɔlu, Sɔɔlu e, nzu ti ye a kere m wuwuruwa sɔ a? A sukere u ɲu yaari ɲgbɛɛn wó, kabo bu fa toora dɔdɔrifɔ sudɔ na i kete, na bu fin i baka n wó.’ ¹⁵ Na ma bisa ka, ‘M Mibie, wórkó ɲma a?’ Na Mibie n abɔ nu ka, ‘Mini Yesu ye a sukere m wuwuruwa n a. ¹⁶ Ama, yasu jina. Deke n bo i ti na ma yi m ɲu akere u n la ka, m fa u yo m amususufɔ, na a di m daani kere minem fa kó deke bo a ɲu i nyuma n su, ni dekem bo m bá yi m ɲu kere u bekun n su. ¹⁷ Na m dé u tii fite minem saa nu, Yudafoɔm ni bo bu ti má Yudafoɔm ni, dama m susunma u bere dɔ a, ¹⁸ na a teke bu nyi, na a yi bu fite awosin nu ba wein nu, na a yi bu fite Sitana saa nu, na a fa bu wura Nyeme saa nu, adena bu yo m yarada na m fa bu satie ce bu, na bu nya jinaabiri Nyeme mine n nu, na bu kere saɲga wo.”

Kabo Pɔɔlu kaanri kabo i yoori i juma n ni

¹⁹ Na Pɔɔlu asa su ase ka, “Femé Agiripa, nyini dɛɛ ti ni, ma kete má deke n bo Nyeme yi kereeri m ka alele nu dɛɛ su ni. ²⁰ Nyini ti, m du mɔ boori i bu Damasiko mie kpiri n nu wó, na ma kan akere bu ka bu kaaki bu wo na bu su Nyeme, na bu yo sakpa bo i kere ka ba kaaki bu wo. Na ma kó akan akere Yerusalemfoɔm n gusu, na ma nya akó akan akere Yudiya dɛɛ awóre n nu fɔm kere. Nyini sin, na ma kó akan akere minem bo bu ti má Yudafoɔm n gusu. ²¹ Nyini dɛɛ ti, ye Yudafoɔm taraari m Nyeme Sereebiri Awuru n nu, ka bu kun m n a. ²² Ama, Nyeme abuka m dɛɛ ti, ye m toko wo bere haari ni nyuma n a, adena m jina fen di daani kere nfaɲgafoɔm ni tarakam kere, ni mine barasum kere. M sukan má jóre fɔfɔre be wó, má ka sam bo Nyeme nɔanie kanfoɔm ni Moyisi yo seeri ka bu yó ni, ²³ ka, wó yo daka ka Kristo, Tiidefoɔ n bo Nyeme ase ka i súnma i ni bá di wahara. Yiri ti wó bo i wú na i dú mɔ tenge i yiwee n nu a. Na i kán wein n jóre kere Yudafoɔm, ni minem bo bu ti má Yudafoɔm n kere.”

²⁴ Pɔɔlu wo nyini jɔjɔri n su na i kan i nahɔre ni, na Gomina Fesitosi atien i ɔu kpa, i ɔa, "Pɔɔlu, a bo fie wɔ. U kara sɔnsɔn ni u si agaya n ma u tii yo má juma." ²⁵ Na Pɔɔlu abɔ i nu ka, "Gomina Fesitosi jirimafɔ, ma bo má fie, ama, m jɔjɔ anyuɔkoro ni nahɔre jɔre wɔ. ²⁶ Feme Agiripa si ahin jɔrem kere, nyini deɛ ti, ye m la ahoresi jɔjɔ i nyunu n a. M si tenle su ka i si ahin sam n kere bo m sukan kere am ni, dama i be mmɔɔ ayo má fiɛɛwa nu.

²⁷ Feme Agiripa, a yo Nyeme nɔɔnie kanfɔm jɔre n yarada a? M si tenle su ka a yo yarada." ²⁸ Na Feme Agiripa ase Pɔɔlu ka, "Ahin sangɔ kaan nu, a sunsun ka a koro jɔjɔ na a ma m kaaki Kristo susufɔ ɔ, nzen se?" ²⁹ Na Pɔɔlu abɔ i nu ka, "Nzen i ce o, i ce má o, mini yiri, m nyemesere la ka, wɔɔ ni minem n kere bo m sujɔjɔ am dɔ nyuma ni, am ba kaaki na am yo kabo m ti barasu ni, ama, bu wura má am jɔɔɔ kabo ba wura m ni."

³⁰ I seeri sɔ ni, na feme n ayasu ajina, yiri ni gomina ni, ni Berenisi, ni nyingam n kere bo bu tana bere ni. ³¹ Bu yasuuri na bu wo kɔ su ni, na ba se bu ɔuɔu nu ka, "Ahin sɔɔ n ayo má sa be bo i ti ye ni ka bu kun i, wara bu nyi i dansaraka nu." ³² Na Feme Agiripa ase Gomina Fesitosi ka, "Nzen má ahin sɔɔ n asere má ka bu fa i jɔre n kɔ Romafɔm feme kpiri n dɔ, má ya koro yaki i nu ji."

Kabo bu faari Pɔɔlu sufa kɔ Roma mie kpiri n nu ni

27 Tɔ, sangɔ bo bu faari sɛsɛsu ka ya fa lee bambaka kɔ Roma mie kpiri n bo i wo Itali n asien n su ni, na ba fa Pɔɔlu ni dansaraka nyinga nbem ama soja kpɛn be bo bu fere i ka Juliyosi ni, yiri nie soja asɛsɛ be su a, bu fere i ka Romafɔm Feme Kpɛri Agusito deɛm. ² Na ya kɔ awura lee bambaka be, i fite mie n bo bu fere i ka Adaramuteno n wɔ. Lee n ayo siriya sukɔ Esiya awɔre n nu deɛ mie nbem su, na ya wura i akɔ. Yere ni sɔɔ be bo bu fere i ka Arisitakusi n kɔɔri a, i fite Tesalonika mie kpiri n bo i wo Makedoniya awɔre n nu wɔ. ³ Na i alecin, na ya kɔ aju Sidon mie kpiri n nu, na Juliyosi ayo Pɔɔlu sakpa, i maari i atin wɔ, na wɔ kɔ anie i danfom busu, adena i kɔ nya deke bo i koro. ⁴ Ya yasuuri Sidon ka ya kɔ ni, ya faari Sipurusi lui bambaka n deɛ bue n wɔ, ya koro fa má deke bo má ya sukoro ka ya fa ni, dama aɔuma n cin ya kɔ ya sin wɔ. ⁵ Ya yasu bere ni, na ya kpɛ tieku n bo i wo Silisiya, ni Pamfiliya deɛ awɔrem n nu ni, na ya nya akɔ aju mie kpiri n bo bu fere i ka Mira na i wo Lisiya deɛ awɔre n nu ni. ⁶ Dɔ na soja kpɛn n aɔu lee bambaka be ka i fite Alekizanderiya mie kpiri n nu sukɔ Itali, na wɔ fa ya awura nu. ⁷ Ya yasuuri bere ka ya kɔ ni, aɔuma n kpa ya atin wɔ, ya koro akɔ má ndende. I yoori kekereke ye ya nya kɔ dodoori mie n bo bu fere i ka Kinidosi n a. Aɔuma n deɛ ti, ya koro akɔ má deke bo má ya sukɔ ni. Nyini deɛ ti, na ya fa lui bambaka n bo bu fere i ka Kereti deɛ bue ni, akpɛ akɔ adodo mie n bo bu fere i ka Salamone ni. ⁸ Ya faari bere ni, i yoori ya kekereke ye ya nya kɔ juuri mie kpiri n bo bu fere i ka Dika Nyunyumi n a, lee ɔgbingbirim jinaabiri ni, i mata mie kpiri n bo bu fere i ka Lasiya n wɔ.

⁹ Na ya wo dɔ ace, haari na Yudaɔm kɔ cici n aba asin, bu ɔa nyini sangɔ ni, tieku n su natiiri ti tie. Nyini deɛ ti, na Pɔɔlu abɔɔ bu, i ɔa, ¹⁰ "Njam, ma ɔu ka nzen ya ɔa ya kɔ ya nyunu, i yó kekereke, na deke dɔɔgu sáaki, má lee bambaka n ni nengem ɔgumi, ama, ya ɔɔɔ mmɔɔ wo nu." ¹¹ Ama, haari ni nyini mmɔɔ, soja kpɛn n ke-teeri Pɔɔlu nɔɔnie n wɔ, na wɔ de leekanɔ n ni lee n fɔ n deɛ nɔɔnie ni. ¹² Deke bo ya wo ni, i ti má kpa ka ya wo dɔ haari fufuku ba tu ya, nyini deɛ ti, na ya dɔɔgu asoro su ka ya yasu dɔ, na ya nie, beni, ya koro kɔ ju mie kpiri n bo bu fere i ka Foniki n su na i wo Kereti lui bambaka n su ni. Lee ɔgbingbirim jinaabiri wo dɔ ɔ, i kɔ wɔ wie atɔɔri deɛ bue n wɔ, ya koro kɔ wo dɔ, haari na fufuku n ba sin.

Kabo aɔuma bambaka be yasuuri tieku n nu ni

¹³ Na aɔuma fafari be sukpɛ fite ya nyunu ndiema bie su. Na ba sunsun ka bu koro kɔ deke bo ba fa bu tii awɔ ni. Nyini deɛ ti, na ba cin atu bulaari n bo bu fa kpamaari lee ni, na ya san tieku n aheme akɔ adodo Kereti lui bambaka n deɛ bue ni. ¹⁴ Ama, wɔ ce má, na sɔɔ sin aɔuma be bo i nati kpɛ fite wie afiiri saa fɔmbɔɔ su n akpɛ faɔga su afite Kereti dɔ. ¹⁵ Ya kpa aɔuma n atin wɔ, ya koro akɔ má deke bo ya fa ya tii awɔ ni. Nyini deɛ ti, na ya yaki lee bambaka ni, na wɔ su aɔuma n su. ¹⁶ Na ya kɔ adodo lui be bo bu fere i ka Kawuda ni, na ya fa i sin. Lee kaan be sa lee bambaka n su, i yoori kekereke ye ya nya koro taraari i jinaari a. ¹⁷ Na ba nya acin i afun awura lee bambaka n nu. Na ba fa nyama awura lee bambaka n bu, na ba cici i kenken, na i bu n ayo faɔga. Bu soro sere ka lee ni kpama teteke n dika wɔ, mie kaan be wo bere, bu fere i ka Siritisi. Nyini deɛ ti, na ba jura lee tani n

bo i bo aɲuma na lee n kɔ ni, na ba nyanya i, na lee n asu aɲuma n su. ¹⁸ Kabo aɲuma n kereeri ya wahara sɔ ni, i alecin, na ba yiɲi neɲgem bo bu wo lee n nu ni nbem ajiɲi nzue n nu. ¹⁹ I lesan cɛɛn, na bu kɛrɛ afa bu saa ayi lee n dɛɛ neɲge kɛrɛ aji nzue n nu. ²⁰ Na wɔ cɛ bo ya ɲu má wiɛ, wara asarambaam, na aɲuma n sukpiɛ agaya sɔ, haari na ya ba ayi tama ka ya fite má nu.

²¹ Tɔ, wɔ cɛ bo minɛm n adi má diire n dɛɛ ti, na Pɔɔlu ayasu ajina bu afiɛn, na wɔ se bu ka, “Njam, nzen má am tiiri m nɔaniɛ ni, má ya yasu má Kereti, má ya neɲgem ni saaki má, na bu ka ɲgbɛɛn sɔ. ²² Ama, kisa, m sutu am fɔ ɔ, am ma am ahoresi. Am be mmɔɔ ɲgɔɔ ká má nu, má ka lee bambaka ni ɲgumi saaki a. ²³ Dama anuma kɔɲguɛ, Nyɛmɛ n bo m su i na i dɛɛ la m ni, i mɛrɛkɛ be ba jinaari m bi, ²⁴ na wɔ se m ka, ‘Pɔɔlu, má a ma sɛrɛ ti u. Wɔ yo daka ka a kó jina Romafɔm fɛmɛ kpiri n nyunu wɔ, na i dí u jɔrɛ. Ti fɛn, Nyɛmɛ afa minɛm kɛrɛ bo u ni bɛrɛ saɲga wo lee n nu n ama u.’ ²⁵ Nyini ti, njam, am fa ahoresi. Dama m daafi Nyɛmɛ ɲu ka i yó kabo i seeri m n wɔ. ²⁶ Haari ni nyini mmɔɔ, aɲuma ni sún ya kɔ jina lui bambaka be su wɔ.”

²⁷ Tɔ, i bita ya fikindi Adiriya tieku n nu sɔ ɔ, haari i leburu lenna cɛɛn kɔɲguɛ fa kɔ i jinanjin saɲga, na lee jumayofɔm n afa nu ka bu sudodo asiɛn. ²⁸ Nyini ti, na ba fa nyama bo bu bita sunsun niɛ kabo nzue ɲgɔɲgo ti barasu. Na ba ɲu ka i toko wo ɲgo. Na ba kɔ mɔ kaan abuka su, na ba sunsun bekun, na ba ɲu ka i wo má ɲgo kun. ²⁹ Na sɛrɛ ati bu, bu sunsun ka lee bambaka ni kó si yabuɛm wɔ, na i sandi nu, nyini dɛɛ ti, na ba cɔɔndi lee n sin bulaari nɔɔnɔri nna asiɛɲgu. Na bu susere Nyɛmɛ ka ale cin bu. ³⁰ Na lee jumayofɔm n akoro ka bu wɔ ɲmati, na ba yi lee kaan n afa ase nzue n su, na ba kpiɛ mbɛnɛ ka bu suyi bulaari nɔɔnɔri nbem lee bambaka n tii dika a. ³¹ Ama, na Pɔɔlu ase soja kpiɛn n ni i sojam ni ka, “Má ka ahin minɛm n aka lee n nu, am be mmɔɔ fite má nu.” ³² Na sojam n akpiɛ nyamam bo bu bita lee kaan n aji, na wɔ kɔ.

³³ Saɲga bo ale ba sukoro cin ni, na Pɔɔlu asere minɛm kɛrɛ ka, bu nya diire be di. I ɲa, “I nyuma leburu lenna lɛɛ, bo am wo ahoresaaki nu, na am adi má pui. ³⁴ Nyini ti, m sere am wɔ, am di diire, adena i buka am na am nya ɲgɔɔ. Haari am be mmɔɔ tiɲɲmɛ kun n kpein ká má ɲgbɛɛn.” ³⁵ Pɔɔlu seeri sɔ wieeri ni, na wɔ fa kpɔɔ, na wɔ da Nyɛmɛ asi bu kɛrɛ nyunu, na wɔ bu i nu, na wɔ di. ³⁶ Na bu kɛrɛ afa ahoresi, na bɛrɛ gusu adi diire. ³⁷ Yɛrɛ bo ya yo woori lee bambaka n nu ni, ya ti mine yaa nnyɔ ni mine aburaso ni nsen wɔ. ³⁸ Bɛrɛ kɛrɛ diiri na bu kun-nyu yiiri ni, na ba sasa diire mbaa n bo wɔ ka n agɔ nzue n nu, adena lee bambaka n ka fafaki.

Kabo lee bambaka n sandiiri nu barasu ni

³⁹ Saɲga bo ale ba ciinri ni, lee jumayofɔm ɲuuri asiɛn be, ba si má i, ama, na ba ɲu ka nzue be ati ada bɛrɛ, ɲmɛ abara ayɛ i. Na ba fa sunsunni ka nzen má bu koro yo, na ba boro bu nyi na bu fa lee bambaka n kɔ wura ɲmɛ n nu na i kpama. ⁴⁰ Na ba nyangɲi lee bambaka n bulaari nɔɔnɔrim n aji nzue n nu, na ba nyangɲi bakam bo bu fa kan lee n dɛɛ nyamam ni, na ba yɛ tani n bo i wo lee n tii su n aɲgoro ka aɲuma n fa lee n kɔ, na bu sukan suko ahɛmɛ. ⁴¹ Ama, na ba kɔ aju kunma kpiri saɲgaabiri, na ba wura ɲmɛ be nu, na lee bambaka n tii dika n aka akpama, wɔ koro akɔ má. Na nzue nyama ni subo lee ni, na wɔ paparaki i sin dika ni. ⁴² Na sojam n asɛsɛ su ka bu kun dansarakam n kɛrɛ wɔ, adena má be wiɛ kpiɛ na i ɲmati kɔ. ⁴³ Ama, soja kpiɛn n koroori ka i de Pɔɔlu tii ji n dɛɛ ti, na wɔ kete bu ɲu ka má bu yo sɔ. Na wɔ ma nɔɔ ka, bo bu si nzue wiɛ n kɛrɛ, bu du mɔ ti to nu na bu wiɛ kpiɛ kpɛrɛ su, ⁴⁴ na minɛm bo bu kaari n kɛrɛ nya so baka sinsinm, ni lee buebuem n nu, na bu wiɛ kɔ ju ahɛmɛ. Kabo i yoori na ya kɛrɛ koro fiteeri nu, na pui ayo má be n lɛɛ.

Deke bo i yoori Pɔɔlu Malite lui bambaka n su n jɔrɛ

28 Saɲga bo ya fiteeri nzue n nu wieeri ni, na ba se ya ka bu fere lui bambaka n ka Malite. ² Na miɛ n nufɔm ade ya na ba yo ya sakpa agaya. Nzue sutɔ na ayɛrɛ wo bɛrɛ n dɛɛ ti, na ba tɔɔ sin ama ya, na ya kɛrɛ atun. ³ Na Pɔɔlu atientien yee nɔɔ agɔ sin n nu, jaa pumpuni wo yee n nu, na sin n waraɲgu awura i, na wɔ fite akan i saa aka asense su. ⁴ Miɛ n nufɔm ni ɲuuri ka woo n akan asense Pɔɔlu saa su sɔ ni, na ba se bu ɲuɲu nu ka, “Ahin nɔɔnɔ ni ti nɔɔnɔ kunfɔ ɔ nahɔrɛ su, haari ni bo wɔ koro afite n nzue n nu ni, i nyɛmɛ atin su, wɔ yo má daka ka i nyá ɲgɔɔ.” ⁵ Ama, na Pɔɔlu akpisi woo n aji sin n nu, wɔ ɲu má yaari be. ⁶ Na minɛm n asunsun ka i cé má,

i ḡuniε wúra a, wara i kába kpaasi wu. Ama, bu ḡminda cɛeri na bu ḡu má ka deke be ayo i ni, na ba kaaki bu sunsunni, na ba se ka, “I ti nyeme be wɔ.”

⁷ Deke bo ya sekeeri ni, fie be wo dodo dɔ, i fɔ n ti lui bambaka n su sɔɔ anyumbaafɔ ɔ, bu fere i ka Pubiliyosi. Na wɔ de ya wɔɔ nyunyumi, na ya ka ada i dika haari lesan. ⁸ Nyini saḡa Pubiliyosi si gusu la má laifiε, i da sɔɔ, i ḡuniε ado, na i suje tɔtɔ. Na Pɔɔlu awura sɔɔ n bo i da nu ni, na wɔ fa i saa anana i ḡu, na wɔ sere Nyeme ama i, na wɔ nya laifiε. ⁹ I yoori sɔ n dɛε sin, na tukpakifɔm kere bo bu wo lui bambaka n su n gusu aba Pɔɔlu dɔ, na wɔ tuntun bu, na ba nya laifiε. ¹⁰ Na ba wura ya kpiri, na ba ce ya aceerim beberebe. Na saḡa bo ya ba suyasu ka ya fa lee na ya kɔ ni, na ba fa deke kere bo i ti ya miεewa awura lee bambaka n nu ama ya.

Kabo Pɔɔlu yasu Malite na i kɔ juuri Roma miε kpiri n nu ni

¹¹ Ya woori dɔ haari sara nsan, na ya nya fa lee bambaka be bo i fite Alekizanderiya dɛε miε kpiri n nu wɔ. Amɔε ndaam anyaari seewa mata i. Fufuku saḡa n dɛε ti, wɔ jina dɔ ace. ¹² Na ya kɔ aju miε kpiri n bo bu fere i ka Sarakusasi n su, na ya wo dɔ lesan. ¹³ Na ya nya akaaki ayasu bere bekun, akɔ aju miε kpiri n bo bu fere i ka Regiyoni n su. Na i alecin, na aḡuma abo i bu sukpie fite ya nyunu ndiema saa bie su. Na i lennyɔ cɛen n na ya kɔ aju miε kpiri n bo bu fere i ka Potiyoli n su. ¹⁴ Na ya ḡu yaradayofɔ nbem dɔ, na ba sere ya ka ya wo bu dɔ lesu. Na ya nya yasu aba Roma miε kpiri n nu. ¹⁵ Saḡa bo yaradayofɔm n bo bu wo Roma n tiiri ya ḡa ka ya suba ni, na ba fite akpa ya atin, na ya ni bu nbem akɔ aye miε n bue bo bu fere i ka Apiyosi Gɔɔ n su, na ya ni bu nbem gusu akɔ aye Wɔɔm Daabiri Awuru Nsan miε n nu. Saḡa bo Pɔɔlu ḡuuri bu ni, na wɔ da Nyeme asi, na wɔ nya ahoresi.

Kabo Pɔɔlu kaanri Yesu jɔre Roma miε kpiri n nu ni

¹⁶ Saḡa bo ya kɔ juuri Roma miε kpiri n nu ni, na ba ma Pɔɔlu atin ka i nya awuru be na yiri ni i tii suwo nu, na ba ma i soja kun ka i sunie i dika. ¹⁷ I woori dɔ i lesan, nyini sin, na Pɔɔlu afere Yudafɔm bo bu la anyunuyi na bu wo miε n nu ni, ka bu tien bu kɔ. Bu tien bu kɔ wieeri ni, na wɔ se bu ka, “M ninbaam, ma yo má ya minem n sa be, ma bu má ya nana sayoowa n be ḡgbɛen, ama, haari ni nyini mmɔɔ, bu taraari m Yerusalem miε kpiri n nu wɔ, na ba nya afa m awura Romafɔm saa nu. ¹⁸ Bere gusu bisaari m bisaawam wieeri ni, má bu ḡa bu fa m ji wɔ, dama ba ḡu má satie bo ma yo i na i ti ye ni ka bu kun m. ¹⁹ Ama, na Yudafɔm n akete ka má Romafɔm n yaki m nu ji, na wɔ yo daka ka m sere ka bu fa m jɔre n kɔ Romafɔm femε kpiri n dɔ, haari ni bo m la má jɔre be bo m fa jaraki m tienḡu minem ni. ²⁰ Nyini dɛε ti, ye m fere am a, na m jɔjɔ am dɔ na am si bo i wo bere, ka, sɔɔ n bo Yisarelifɔm yo i tama n dɛε ti, ye m wo ahin jɔkɔ n nu a.”

²¹ Na ba se ka, “Ya nya de má kadasi be Yudiyaɔm dɔ fa kɔ u jɔre su. Ya minem bo bu fiteeri dɔ baari n gusu, be nya kan má, wara i jɔjɔ jɔre tie be fa kɔ u dɔ. ²² Ama, ya koro ka ya ti fite u dɔ kabo u sunsunni ti, dama ya si ka nyini atin n bo a bita i ni, deke kere bo a kɔ, mine jaraki i wɔ.” ²³ Na ba kpama cɛen ka bu tien bu kɔ. Nyini cɛen n na mine beberebe aba atien bu kɔ deke bo Pɔɔlu da ni. Na wɔ kan akere bu kabo Nyeme femeya n atin ti barasu. Fite ḡarama haari kɔḡue, na wɔ boro i nyi na i ma bu si kabo Yesu ti barasu, fite kabo ba kere i Moyisi dɛε nɔanie kpamaawa kadasi n nu ni, ni kabo ba kere i Nyeme nɔanie kanfɔm dɛε kadasi n nu ni. ²⁴ Na bu nbem ade i nɔanie ni, ama, na nbem akete, ba yo má yarada. ²⁵ Nyini ti, bu kɔ ayo má kun, na ba yasu ka bu kɔ awuru, na Pɔɔlu ase bu jɔre kun be abuka su, i ḡa, “Nahɔre ye Nyeme Awiewie Casi n jɔjɔri am jɔre n a. I yo maari Nyeme nɔanie kanfɔ Esaya seeri am nam ka,

²⁶ ‘Kɔ na a kɔ se nyini minem ka, Nyeme ḡa o,

Am só am sui ni nahɔre su,

ama, am tí má deke bo am so am sui ka am ti i n bu.

Am káaki niε ni nahɔre su,

ama, am ḡú má pui.

²⁷ Dama ahin minem tii ti kekereke,

ba tɔ bu sui na má bu ti,

ba kata bu nyumbaa na má bu ŋu.
 Má nyini, bu nyumbaa ŋú i wɔ,
 na bu sui tí,
 na bu sí bu ahore su,
 na bu káaki bu wo,
 na m má bu nya laifié.”

²⁸ Na Pɔɔlu akun i jɔjɔwa n ɔɔ, na wɔ se bu ka, “Nyini ti, m koro ka am si ka Nyeme asunma ya ka ya fa tiide labari kpa n kɔ ma minem bo bu ti má Yudaɔm ni. Bere dé i a.” [²⁹ Na Pɔɔlu kaanri sɔ wieeri ni, na Yudaɔm n ayasu afite akɔ ase akuruwa nyannyan bu ŋuŋu nu.] ³⁰ Na Pɔɔlu ade sɔɔ, na i sutɔ kaari, na wɔ wo nu haari afɔ nnyɔ, na i sude minem kere bo bu ba i dɔ ni, ³¹ na i sukan Nyeme femeya n ŋusu jɔre, na i sukere minem ya Mibie Yesu Kristo jɔre ni ahoresi, be akanda má i.

ROMAFOM

¹ Mini Pɔɔlu sukere ahin kadasi n fa ma am a. M ti Yesu Kristo akɔɔɔ, ye wɔ fere m ka m kaaki i jaramasa, na wɔ yi m ka m kan labari kpa n bo i fite Nyeme dɔ n jɔre. ² Nyini labari kpa n ye Nyeme yo seeri ka i fá ma ya n a, na wɔ ma i nɔaniɛ kanfom akere i nusu jɔre ase i jɔre kadasi n nu. ³ Nyini labari kpa n kere ya i Wa n jɔre wɔ, nzen ya nie i fa kɔ i adamande dɛ woowa su, bu yo wuuri i fiteeri Feme Davidi dɛ busu n nu n wɔ. ⁴ Ama, kabo Nyeme faari i yiko tengeeri i yiwee nu ni, nyini ma Awiewie Casi n kere ka i ti Nyeme Wa a, yiri la ya Mibie Yesu Kristo ni. ⁵ Yiri dɛ ti, ma di Nyeme ahɔɔma, ye wɔ ma ma yo i jaramasa, adena i duma n dɛ ti, na m ma daanfie barasu kere de i nɔaniɛ ni, na bu yo i yarada. ⁶ Amberɛ Romafom gusu, am wo nyini minem bo Nyeme afere bu n nu wɔ, ka am kaaki Yesu Kristo dɛ minem. ⁷ Tɔ, amberɛ bo am wo Roma mie kpiri n nu ni, ye m sukere ahin kadasi n ma am a. Amberɛ bo Nyeme koro am na wɔ fere am na am ayo i dɛ minem ni, ya Si Nyeme ni ya Mibie Yesu Kristo ma am wura bu ahɔɔma nu na am nya ahoreda.

Kabo má Pɔɔlu koroori ka i kɔ nie Romafom busu ni

⁸ Ciciri su, Yesu Kristo dɛ ti, m da m Nyeme asi ma am kere, dama durunya n nufom kere ati kabo am ayo Yesu Kristo yarada ni. ⁹ Nyeme bo m su i ni m ahorembaa kun ni, na m kan i Wa n labari kpa n jɔre ni, yiri di m daani a, kabo m nati sere Nyeme ma am ni. ¹⁰ Saŋga kere m sere i wɔ, ka nzen i ti i dɛ koroyanu, i teke atin ma m kisa, na i awieeri su na m koro ba nie am busu. ¹¹ Dama m nyunu aboro ka m bá nju am wɔ, adena m fa aceeri n bo i fite Awiewie Casi n dɔ ba ma am na am koro jina faŋga kenken ni nyemesu ni. ¹² Nahɔre, i ti deke bo ya fa ma ya beŋgu na ya nya ahoresi wɔ, m ni amberɛ kere, kabo ya yo Yesu yarada n dɛ ti.

¹³ M ninbaam, m koro ka am si ka saŋga kere, má m koro ka m bá nie am busu wɔ, ama, m nya má atin. Má m koro ka m ba nya mine am nu ma Nyeme wɔ, kabo ma nya am beŋgu nbem bo bu ti má Yudafom ni. ¹⁴ Dama wɔ yo daka ka m yo sɔ ma mine barasu kere, bo bu nyunu ateke, ni bo bu nyunu ateke má, ni bo ba sɔnsɔn kara, ni bo ba sɔnsɔn má kara. ¹⁵ Nyini dɛ ti, ye m ahore abi ka m ba kan labari kpa n jɔre kere amberɛ gusu bo am wo Roma mie kpiri n nu n a.

Yiko bo i wo labari kpa n nu ni

¹⁶ Nyinse ti má m fa kɔ labari kpa n su, dama yiri ti Nyeme yiko bo i ma sɔnɔ kere bo i yo yarada n nya tiide a, bo bu ti Yudafom ni du mɔ a, na bo bu ti má Yudafom n nya tɔ su. ¹⁷ Labari kpa n kere kabo Nyeme de sɔnɔ ka i yo sa bo i kɔ atin su i dɔ a. Sɔnɔ kere bo i yo yarada, i fite i yaradayo n dɛ ti ye Nyeme de i mi ka i yo sa bo i kɔ atin su i dɔ a, na nyini ma i yarada n yo biiwa. Kabo ba kere i Nyeme Jɔre Kadasi n nu ka, Nyeme ŋa, “Sɔnɔ bo i yo sa bo i kɔ atin su m dɔ, i nyá ŋɔɔ, i yarada n dɛ ti.”

Kabo adamande kere ayo satie ni

¹⁸ Nyeme wo aŋgoro akere kabo wɔ fa yaa acin minem sui ni, bere bo bu sunsunni ti tie na bu yo satie ni, bu satie n dɛ ti, ba kete ka má minem si Nyeme nahɔre su. ¹⁹ Deke bo i ti na wɔ fa yaa n la ka, ba nju deke n kere bo i ma bu si Nyeme ni, dama yiri ni i tii ayi i kpain afite fofoe nu. ²⁰ Fite saŋga bo Nyeme yiiri durunya n ba juuri ni kisa, mine aŋu i woowa, i ti má ka bu nyumbaa aŋu i kabo i ti barasu wɔ, ama, ba nju dekem bo wɔ yi bu ni. Nyini dekem ni kere ka i ti Nyeme nahɔre su a, ni kabo i la yiko bo i la má awieeri ni. Nyini ti, be wo má bere bo i koro se ka i si má i. ²¹ Haari ni bo bu si i n kere, ba kete ka bu ma má i jirima ka i ti Nyeme, na bu kaaki da má i asi. Nyini dɛ ti, ye bu sunsunni kere aka ŋgbɛen ye ŋɔnle akpie bu su, ye bu ahorembaa ayo biri n a. ²² Bu bu bu

ɲu ka bu ti ɲɔŋlɛfɔm wɔ, ama, bu ti sinnzinm wɔ. ²³ Jirima bo má bu fa ma Nyɛmɛ bo i wo bɛrɛ saɲga kɛrɛ ni, ba fa ama amɔɛm bo ba yo bu na bu ferema ni adamandem, ni laɲkpɛtɛfɔm, ni ajaannam, ni cinbukunnusu-fɔm wɔ.

²⁴ Nyini dɛɛ ti, ye Nyɛmɛ ayaki bu ye bu yo bu kunnu koroowa n a, na bu suyo daɲgba sam bu ɲuɲu nu suwura bu ɲu nyinse. ²⁵ Dama ba kete Nyɛmɛ nahɔrɛfɔ ni, na bu nya susu kɔrɛ su. Na bu su dekem bo Nyɛmɛ ayi bu ni, bu su má yiri bo i yiiri deke n kɛrɛ ni. Yiri dɛɛ la kansi saɲga kɛrɛ a. Ami. ²⁶ Ba kete Nyɛmɛ n dɛɛ ti, ye wɔ yaki bu a, na bu suyo nyinse sam kabo bu kunnu koro n a, haari na nbaram yaki nbiesɔm dɔ daari, na bu sufa bu beɲgu nbaram da, na bu yo kabo má wɔ yo má daka ka bu yo ni. ²⁷ Na nbiesɔm n gusu yaki nbaram dɔ daari, na bu la konviki agaya fa kɔ bu beɲgu nbiesɔm dɔ, na bu ni bɛrɛ saɲga da ka bara ni biesɔ dɛɛ su. Nyini nyinse sam dɛɛ ti, ye ba nya suicin kabo wɔ yo daka ka bu nya i n a.

²⁸ Kabo ba kete ka bu si má Nyɛmɛ ni, nyini ma wɔ yaki bu, ye bu sunsunni tiɛ n ma bu yo sa bo má wɔ yo má daka ka bu yo i n a. ²⁹ Bu ahorembaa ayi ni satie barasu kɛrɛ ɲgumi wɔ, bu konviki wura bu beɲgu neɲgem nu wɔ, na bu suyo bu beɲgum tiɛ, na bu susi bu beɲgum kɔrɛ, na bu sukun bu beɲgum, na bu sudi aluwa, na bu sudadaka bu beɲgum, na bu sukɔɔ bu beɲgum, na bu sukan bu beɲgum jɔrɛ, ³⁰ na bu susaaki bu beɲgum duma, na bu sukɔɔ Nyɛmɛ, na bu sukɔɔ bu beɲgum nzukɔ, na bu la karambani, na bu sufɔ, na bu susunsun kabo bu yo na bu yo satiem, na bu sukete bu wufɔm nɔɔɔniɛ, ³¹ na bu la má ɲɔŋlɛ, na bu yo má sa bo ba se ka bu yo i ni, na bu koro má minɛm, na bu si má bu beɲgum aɲunfɔ. ³² Bu si kabo Nyɛmɛ akere ka, sɔɔ kɛrɛ bo i nati yo sɔ, wɔ yo daka ka i mi wú ni, haari ni nyini mmɔɔ, bu toko yo nyini sam wɔ, ama, bo i kɔ tara i kɛrɛ n la ka, bu jina mine bo bu gusu nati yo nyini sam ni sin wɔ.

Kabo Nyɛmɛ bá di sɔɔ kɛrɛ jɔrɛ barasu ni

2 Tɔ, wɔɔ kɛrɛ bo a kan nyini minɛm jɔrɛ ni, a la má kabo a yo na a kan fite nu Nyɛmɛ dɔ. Dama jɔrɛ n bo a kan jaraki u beɲgu na wɔɔ ni u tii yo nyini sam ni, nyini ma a kan jaraki u ɲu n a. ² Ya si kabo Nyɛmɛ di minɛm kɛrɛ bo bu yo sɔ n jɔrɛ, na i jaraki bu ni, i jɔrɛ diiwa n ti nahɔrɛ wɔ. ³ Ye wɔɔ kɛrɛ bo a kan minɛm n bo bu yo nyini sam n jɔrɛ jaraki bu, na wɔɔ mmɔɔ ni u tii yo sɔ ni, a sunsun ka a koro fite Nyɛmɛ jɔrɛ diiwa n nu, nzen sɛ? ⁴ Kabo Nyɛmɛ ayo sakpa bambaka ama u na i la mindi ni sawɔrɛ ni, nzu ti ye a bu i ɲgbɛɛn a? A si má ka deke bo i ti na i yoori nyini sakpa n la ka, i koro ka a kaaki u wo wɔ, nzen sɛ? ⁵ Ama, kabo a yo u ahorembaa kekereke na a kete ka a kaaki má u wo ni, a sukɔɔni suicin ma u ɲu wɔ lɛɛ, cɛɛn n bo Nyɛmɛ bá di minɛm jɔrɛ nahɔrɛ su, na i cín bu sui na sɔɔ kɛrɛ ɲú i ni. ⁶ Na i tɔ sɔɔ kɛrɛ ɲkatɔ kabo i sayoowa ti barasu. ⁷ Mine nbem dɛɛ la ka, bu mindi nati yo sakpa, na bu kpini kansi, ni jirima, ni aɲuniembaa bo i kpɔɔ má n busu ni, bɛrɛ ye Nyɛmɛ má bu ɲɔɔ bo i la má awieeri n a. ⁸ Ama, minɛm bo bu nati yo anyii sam, na bu kete deke kɛrɛ bo i kɔ atin su Nyɛmɛ dɔ, na bu su satie atin su ni, bɛrɛ ye Nyɛmɛ fá yaa bu ɲu na i cín bu sui n a. ⁹ Minɛm kɛrɛ bo bu nati yo satie ni, bu dí wahara na bu ɲú anyumboro, bo bu ti Yudaɔm ni dú mɔ ɲu nyini kekereke n a, na bo bu ti má Yudaɔm gusu nyá tɔ su. ¹⁰ Ama, minɛm kɛrɛ bo bu nati yo sakpa ni, Nyɛmɛ má bu nya kansi ni jirima ni ahorenda, bo bu ti Yudaɔm ni dú mɔ nya nyini deke kpam n a, na bo bu ti má Yudaɔm n gusu nyá tɔ su. ¹¹ Dama Nyɛmɛ tambu má nu.

¹² Minɛm kɛrɛ bo bu la má Nyɛmɛ nɔɔniɛ kpamaawa n na bu yoori satie, bu ká ɲgbɛɛn, haari ni bo bu la má Nyɛmɛ nɔɔniɛ kpamaawa n ni. Na minɛm kɛrɛ bo bu la Nyɛmɛ nɔɔniɛ kpamaawa n na bu yoori satie, bɛrɛ ye Nyɛmɛ fá i nɔɔniɛ kpamaawa n di bu jɔrɛ, na i bó bu asi a. ¹³ Má minɛm bo bu sui ti Nyɛmɛ nɔɔniɛ kpamaawa ni ye Nyɛmɛ de bu ka bu yo sa bo i kɔ atin su i dɔ a. Ama, bo bu yo kabo Nyɛmɛ nɔɔniɛ kpamaawa n kere ni, bɛrɛ ye Nyɛmɛ de bu ka bu yo sa bo i kɔ atin su i dɔ a. ¹⁴ Minɛm bo bu ti má Yudaɔm na bu la má Nyɛmɛ nɔɔniɛ kpamaawa ni, ama, na bu yo kabo nɔɔniɛ n kere ni, bu sunsunni ni bu ahorembaa kpa n dɛɛ ti, bɛrɛ ni bu tii akpama nɔɔniɛ ama bu ɲu lɛɛ. ¹⁵ Kabo ba de i sɔ ni, nyini kere ka Nyɛmɛ nɔɔniɛ kpamaawa n wo bu ahore su a, na bu sunsunni gusu kere ka i ti sɔ ɔ, na i kaaki jaraki bu ka ba yo sa bo i kɔ má atin su, wara i koro jina bu sin ka ba yo sa bo i kɔ atin su. ¹⁶ Nyini kɛrɛ yó cɛɛn bo Nyɛmɛ má Yesu Kristo ba di adamande kɛrɛ jɔrɛ bo i wo asiri nu n wɔ. M labari kpa n bo m kan i kere mine ni, kabo m kere i lɛɛ.

Yudafom ni Nyeme ncanie kpamaawa n jre

¹⁷ Ambere bo am na am ti Yudafom, na am daafi Nyeme ncanie kpamaawa n ru, na am fa fo ka am si Nyeme ni, ¹⁸ na am si kabo Nyeme koroowa ti, na am sunsun nyunyumi, na am yi sa bo i ti kpa, dama am asi Nyeme ncanie kpamaawa n kere awie, ¹⁹ am yo am ru ka ambere bita anyinsinm kpama a, na am ti wein ma minem bo bu wo awosin nu ni. ²⁰ Am na ambere teke minem bo bu la ma ngonle nyi a, na am kaaki kere minem bo bu ti ka nbaatumam ni, dama am na am si Nyeme ncanie kpamaawa n dee ti, am sunsun ka am si ngonle ni nahore kere bo i wo i nu ni. ²¹ Ambere bo am kere minem ni, nzu ti ye am kere ma am ru a? Ye ambere bo am se minem ka ma bu wo ni, am wo, nzen am wo ma? ²² Am na ma be saaki ajaa ciire ni, ye am saaki i, nzen am saaki ma i? Am na am koro ma amje jre ni, ye am wo nengem amje soko n nu, nzen am wo ma? ²³ Ambere bo am bita Nyeme ncanie kpamaawa n fa fo ka am si i, na am su ma i su ni, ambere kaaki wura Nyeme nyinse a. ²⁴ Kabo ba kere i Nyeme jre Kadasi n nu ni, ka, "Ambere Yudafom dee ti, ye minem bo bu ti ma Yudafom jjo wura Nyeme ngasi nu a."

²⁵ Nzen am yo kabo Nyeme ncanie kpamaawa n kere ka am yo ni, nyini yiri, am kenkenne n bo am awura i n la kperere. Ama, nzen am yo ma kabo ncanie kpamaawa n kere ni, i ti ka am awura ma kenkenne lee. ²⁶ Nzen bo ba wura ma kenkenne n yo kabo Nyeme ncanie kpamaawa n kere ka bu yo ni, Nyeme de bu ka ba wura kenkenne wo lee. ²⁷ Nyini ti, i sukere ka, bere n bo ba wura ma kenkenne na bu yo kabo Nyeme ncanie kpamaawa n kere ni, bu di ambere Yudafom jre jaraki am, dama am awura kenkenne na am la ncanie kpamaawa ni, ama, am yo ma kabo i kere ni. ²⁸ Dama ma Yudafom bo ba wura kenkenne anuniembaa su ni ngumi ti Yudafom nahore su a. ²⁹ Ama, soko bo i ti Yudafom nahore su la bo wo kaaki wo i ahorembaa su ni, na kenkenne wuraawa nahore su fite ahorembaa su wo, Nyeme Awiewie ni kaaki soko a, ma ncanie kpamaawa ni. Nyini soko so, Nyeme kansi i a, ma adamande.

3 To, bo bu ti Yudafom ni, bu la nzu kperere wo? Ye kenkenne wura buka nzu wo? ² Nahore, Yudafom tara minem bo bu ti ma Yudafom ni deke dongu nu. Ciciri su, Nyeme du mo faari i ncaniem n wuraari bere saa nu a, ka bu nie i su. ³ Ye nzen Nyeme fa wuraari bere saa nu a, ye bu nbem ayo ma yarada, nyini kere ka Nyeme la ma daburu lee, nzen se? ⁴ Ai, ma so. Haari ni bo soko kere ti korefo ni, Nyeme yiri ti i nahorefo so, kabo ba kere i Nyeme jre Kadasi n nu ni, ka,

"Deke bo a kan ni, bu ru ka nyini ti nahore a,
na nzen bu di u jre jarakiiri u, a kuma bu."

⁵⁶ Ye nzen ya satiem n bo ya yo bu n kere kabo Nyeme yo sa bo i ko atin su, na i cin ya sui, ya koro se ka wo yo ma sakpa, nzen se? Ai, ma so. Adamande sunsunni lee. Nzen Nyeme yo ma sa bo i ko atin su, i yo se koro di durunya n nufom jre a? ⁷ Be koro se ka nzen m bu kore, na i ma minem ru kabo Nyeme nahore ti barasu, adena bu ma i jirima, ye nzu ti ye i di m jre cin m sui ka m ti satieyofa a? ⁸ I ti kabo mine nbem nati kan wo, bu na, am ma ya yo satie adena Nyeme ba ma i kaaki sakpa. Bu kpie m nzuko ka mini mmoko se so so. Bu bu kore wo. Nyeme di bu jre na i cin bu sui.

Be wo ma bere bo i yo sa bo i ko atin su sanja kere

⁹ To, ya se se wo? Yere bo ya ti Yudafom ni, ya tara bo bu ti ma Yudafom n nzu nu wo? Ai, ya tara ma bu pui, dama ma du mo ase am ka yere Yudafom ni, ni bo bu ti ma Yudafom n kere ti satieyofom wo. ¹⁰ Kabo ba kere i Nyeme jre Kadasi n nu ni, ka,

"Be wo ma bere bo i yo sa bo i ko atin su, haari soko kun n kpein mmoko.

¹¹ Be wo ma bere bo i la ngonle,

be wo ma bere bo i niemie Nyeme busu.

¹² Soko kere akaaki bu sin abo Nyeme dee atin ni, bu kere aka ngbeen,

be wo ma bere bo i yo sakpa,

haari soko kun n kpein mmoko wo ma bere."

¹³ Ba kaaki akere ka,

“Bu konvi ti ka fanjunma bo ba teke i su wɔ,
na bu fa bu taferema sudadaka minem.”

“Na jɔre bo i fite bu nɔɔ nu yo ya ka pumpuni bɔre wɔ.”

¹⁴ “Nzukɔɔre ni jɔre tie ngumi fite bu nɔɔ nu a.”

¹⁵ “Bu ce má na bu yi mine ngɔɔ ndende.

¹⁶ Deke kere bu kɔ, bu deɛ la ka bu yo minem ngbɛɛngbɛɛn,
na bu saaki bu.

¹⁷ Bu deɛ la ka bu nati sukpini jɔre, bu koro má tanalaifie.”

¹⁸ “Bu nyunu yi má Nyeme, nyini deɛ ti, bu soro má i.”

¹⁹ Ya si ka deke n kere bo ba kere i Nyeme nɔɔnie kpamaawa n nu ni, i jɔɔ ni Yudafoɔm bo bu su i su n wɔ, adena má be koro teke i nɔɔ kan jɔre be, ama, durunya n nufɔm kere bá jina Nyeme nyunu na i dí bu jɔre na i cín bu sui. ²⁰ Dama be wo má bere bo i koro se ka i su nɔɔnie kpamaawa n su deɛ ti, ye Nyeme de i ka i yo sa bo i kɔ atin su i dɔ a, ama, nɔɔnie kpamaawa ni ma minem si ka bu ti satieyofɔm a.

Kabo Nyeme ɔa sɔɔ yo sa bo i kɔ atin su i dɔ ni

²¹ Ama, kisa Nyeme ayi akere ya kabo ya yo sa bo i kɔ atin su i dɔ, má yiri la bo ya su nɔɔnie kpamaawa n su ni, ama, yiri la bo nɔɔnie kpamaawa n ni Nyeme nɔɔnie kanfoɔm diiri i ɔusu daani ka i yó n wɔ. ²² Yiri la ka, sɔɔ kere bo wɔ yo Yesu Kristo yarada, yiri ye Nyeme ɔa i yo sa bo i kɔ atin su i dɔ a, nyini ti, ya la má kpakpaakinu, ²³ dama sɔɔ kere ayo satie afun Nyeme jirima woowa ni, ²⁴ ama, Yesu Kristo ade sɔɔ kere tii aji, nyini deɛ ti ye Nyeme ɔa sɔɔ kere ayo sa bo i kɔ atin su i dɔ n a, i ti Nyeme aceeri wɔ. ²⁵⁻²⁶ Yiri Yesu ye Nyeme ma i deeri adamande jinaabiri n a, na wɔ fa i ɔu ayo yoowa na wɔ wu, adena nzen minem yoori i yarada, i mbunja n deɛ ti, Nyeme fá bu satie ce bu. Deke bo i ti na Nyeme yoori sɔ n la ka, i koro ka i kere kabo yiri ni i tii yo sa bo i kɔ atin su n wɔ, dama dawa sanja Nyeme yo laari sawɔre fa kɔ minem bo bu yo satie n dɔ. Ama, kisa wɔ kere ka yiri ni i tii yo sa bo i kɔ atin su wɔ, na sɔɔ kere bo i yoori Yesu yarada, Nyeme de i mi ka yiri yo sa bo i kɔ atin su i dɔ a.

²⁷ Nyini deɛ ti, nzu deke ye ya koro fa fɔ a? Deke be wo má bere. Nɔɔnie kpamaawa ni ma minem yo sa bo i kɔ atin su Nyeme dɔ a, nzen se? Ai, má sɔ. Ama, bo minem yo Yesu yarada n deɛ ti a. ²⁸ Ya nie ka deke bo i kere ka Nyeme de sɔɔ ka i yo sa bo i kɔ atin su i dɔ n la kabo wɔ yo Yesu yarada n wɔ, má ka i su nɔɔnie kpamaawa n su n deɛ ti a. ²⁹ I ti nahɔre wɔ, ka Nyeme ti má Yudafoɔm ngumi Nyeme, i ti bo bu ti má Yudafoɔm n gusu Nyeme wɔ. ³⁰ Nyeme ti kun wɔ. Yarada n deɛ ti, ye Nyeme ɔa Yudafoɔm bo ba wura kenkenne n yo sa bo i kɔ atin su i dɔ a, ye minem bo bu ti má Yudafoɔm na bu wura má kenkenne ni, bu yarada ma Nyeme de bu ka bu yo sa bo i kɔ atin su i dɔ a. ³¹ Nyini sukere má ka ya yo Yesu yarada n deɛ ti, ya fa má nɔɔnie kpamaawa n yo má juma a. I ti má sɔ, ama, nyini ma ya bita nɔɔnie kpamaawa n kenken a.

Kabo Abraham yoori Nyeme yarada barasu ni

4 Tɔ, am ma ya nie ya na Abraham jɔre. Ya busu nu, yiri ti ya kere na a. ² Nzen má i sakpa yoowa deɛ ti ye Nyeme ade i ka i yo sa bo i kɔ atin su i dɔ, má i koro fa fɔ yanfoya, ama, Nyeme dɔ, i ti má sɔ. ³ Dama ba kere i Nyeme jɔre Kadasi n nu ka, “Abraham yoori Nyeme yarada, nyini deɛ ti ye Nyeme ade i ka i yo sa bo i kɔ atin su i dɔ n a.” ⁴ Nzen sɔɔ yo juma na ba tɔ i kaari, i ti má ka bu ɔa ba ce i aceeri wɔ, i ti i juma ni ɔkatɔɔ. ⁵ Ama, sɔɔ bo i yoori yarada, má ka i sakpa bo wɔ yo i n deɛ ti ye Nyeme ade i ka i yo sa bo i kɔ atin su i dɔ n a, ama, wɔ yo yarada ka Nyeme de satieyofɔ ka i yo sa bo i kɔ atin su i dɔ n deɛ ti a. ⁶ Feme Davidi mmɔɔ yo kaanri nyini minem ɔusu jɔre, ka i mi la terefie, dama Nyeme ade i ka i yo sa bo i kɔ atin su i dɔ, má ka i sakpa n deɛ ti a. I ɔa,

⁷ “Terefie wo bu dɔ, minem bo Nyeme fa bu ngasi ce bu ni.

Terefie wo bu dɔ, minem bo Nyeme kata bu satie su ni.

⁸ Terefiefɔ la sɔɔ bo Micera n ɔa i la má satie be ni.”

⁹ Tɔ, minem bo bu wuraari kenkenne n ngumi la nyini terefie ni, nzen se a? Ai, minem bo bu wura má kenkenne ni mmɔɔ la i. Dama ya du mɔ ase ka, Abraham yarada n deɛ ti ye Nyeme ade i ka i yo sa bo i kɔ atin su i dɔ n a.

¹⁰ Saŋga bɔɔ ye Nyeme seeri sɔ n a? Nyini saŋga Abraham awura kenkenne, nzen wɔ nya wura má? Ai, nyini saŋga wɔ nya wura má. ¹¹ Nyini saŋga n sin, ye i ba wuraari kenkenne n a. Na i kenkenne wuraawa n kere ka i yarada n deɛ ti ye Nyeme deeri i ka i yo sa bo i kɔ atin su i dɔ, saŋga bo i nya wura má kenkenne ni. I yoori sɔ ni, adena yiri Abraham bá yo minem bo ba yo yarada n kere si, haari ni bo ba wura má kenkenne ni, ye Nyeme ade bu ka bu yo sa bo i kɔ atin su i dɔ n a. ¹² Yiri gusu kaaki ti minem bo ba wura kenkenne n si a, má ka ba wura kenkenne n deɛ ti, ama, bo ba yo yarada kabo i yoori yarada saŋga bo i nya wura má kenkenne ni.

¹³ Nyeme yo seeri Abraham ni i busu nufom ka i fá durunya n kere ce bu ni, má ka i su Nyeme nɔaniɛ kpamaawa n su deɛ ti a, ama, kabo wɔ yo Nyeme yarada n ti ye Nyeme deeri i ka i yo sa bo i kɔ atin n su i dɔ a. ¹⁴ Nzen mine su Nyeme nɔaniɛ kpamaawa n su ye bu nya deke n bo Nyeme seeri ka i cé bu ni, nyini la ka yaradayo n ti ngbɛɛn wɔ lɛɛ, na kabo Nyeme ase n gusu la má kperɛ. ¹⁵ Nzen minem saaki nɔaniɛ kpamaawa ni, nyini ma Nyeme fa yaa na i cin bu sui a, ama, nzen má nɔaniɛ kpamaawa be wo má bere, má deke be wo má bere bo i kere ka sɔɔ ayo satie.

¹⁶ Nyini ti, deke bo Nyeme yo seeri ka i fá ma ni, i baari minem bo bu yo yarada n deɛ ti wɔ. I yoori sɔ ni, adena deke n bo i yo seeri ka i yó n yó aceeri kpama ma Abraham busu nufom kere, má bo bu su nɔaniɛ n kpamaawa n su ngumi, ama, bo ba yo yarada kabo Abraham yoori ni. Yiri ti ya kere si a, ¹⁷ kabo ba kere i Nyeme Jɔre Kadasi n nu ni, ka, Nyeme ŋa o, "M má a yo mine barasu dɔŋgu si." Nyeme ŋuuri ka Abraham ayo yarada ka yiri Nyeme tenge minem bo ba wu n yiwee nu, na yiri ma deke n bo i yo wo má bere n wo bere a. ¹⁸ Nyini ti, saŋga bo Abraham yoori yarada na i la tama ni, i ti kekereke na i yo tama ka i bá yo mine barasu dɔŋgu si, kabo ba kere i Nyeme Jɔre Kadasi n nu ka, "U busu nufom bá sunnu beberebe ni." ¹⁹ Haari ni saŋga bo wɔ ju afɔ yaa, na i si ka wɔ yo kpɛn ni, na i yi Saara ti ŋɔɔka na wɔ yo buke n kere ni, i ŋunie ayɔɔki má i, i yoori yarada a. ²⁰ Wɔ yo má sika fa kɔ deke bo Nyeme seeri ka i yó i n su, ama, yarada n bo i yoori i n deɛ ti, na wɔ nya faŋga na wɔ kansi Nyeme. ²¹ Na wɔ si tenle su ka Nyeme koro yo deke n bo i yo seeri ka i yó i ni. ²² Abraham yoori yarada a, nyini deɛ ti ye Nyeme ade i ka i yo sa bo i kɔ atin su i dɔ n a. ²³ Kabo ba kere i ka, Nyeme ade i ka i yo sa bo i kɔ atin su i dɔ ni, má Abraham ngumi deɛ ti ye bu kereeri i sɔ a, ²⁴ ama, yeɛ gusu deɛ ti ye bu kereeri sɔ n a, yeɛ bo Nyeme bá de ya ka ya yo sa bo i kɔ atin su i dɔ n na ya yo i yarada ni, yiri bo i tengeeri ya Mibiɛ Yesu i yiwee n nu ni. ²⁵ Ya satie deɛ ti ye Yesu wuuri a, na wɔ tenge i yiwee n nu, adena Nyeme de ya ka ya yo sa bo i kɔ atin su i dɔ.

Kabo Nyeme ade ya ka ya yo sa bo i kɔ atin su ni

5 Tɔ, ya yo yarada, na Nyeme ade ya ka ya yo sa bo i kɔ atin su i dɔ ni, ye ya ni yiri afien ayo dɔŋgu a, ya Mibiɛ Yesu Kristo deɛ ti. ² Yesu Kristo deɛ ti ma ya la atin jina deke bo ya wo kisa n a, yiri la Nyeme ahɔɔma n bo wɔ fa ama ya ni, na ya la ahorejɔ, dama ya la tama ka ya nyá Nyeme deɛ jirima woowa n be. ³ Na nzen ya gusu la ahorejɔ saŋga bo ya di wahara, ya si ka wahara di ni ma ya mindi a. ⁴ Nzen ya la mindi, nyini ma ya la wo kpa a, nzen ya la wo kpa, nyini ma ya la tama a. ⁵ Na tama n bo ya la i ni, i ma ya di má nyinse, dama Nyeme afa i Awiewie Casi n ama ya, yiri ma ya si ya ahore su kabo Nyeme koro ya agaya barasu a.

⁶ Saŋga bo ya la má faŋga mmɔɔ ni, nyini saŋga n ye Kristo ba wu maari satieyofom n a. ⁷ I ti kekereke ka sɔɔ soro su na i tɔ i ngɔɔ na i wu ma sɔɔ bo i yo sa bo i kɔ atin su, ama, beni, be koro fa ahoresi na i soro su na i de sɔɔ bo i yo sakpa agaya jinaabiri na i wu ma i. ⁸ Ama, Nyeme yiri akere ya kabo i koro ya barasu, dama saŋga bo ya toko yo satiem ni, ye Kristo ba wu maari ya a. ⁹ Nyini deɛ ti, i yiwee n bo i wu maari ya ni, ye Nyeme ade ya ka ya yo sa bo i kɔ atin su i dɔ n a, nyini ti, i ti nahɔre wɔ ka i dé ya fite suicin n bo Nyeme fá cin satieyofom ni.

¹⁰ Saŋga bo ya yo ti Nyeme kpɔfom ni, ye i wa Yesu wu maari ya n a, na wɔ yo ya ni Nyeme afien dɔŋgu, kisa na ya ni Nyeme afien ayo dɔŋgu ni, i dé ya tii ji nahɔre su, dama Yesu la ngɔɔ n deɛ ti. ¹¹ Má nyini ngumi a, ama, ya la ahorejɔ na ya bo tuntun Nyeme ya Mibiɛ Yesu Kristo deɛ ti, dama wɔ yo ya ni Nyeme afien dɔŋgu.

Adam ni Yesu Kristo jɔre

¹² Am ma ya tenge ya kere na Adam jɔre su. Yiri sɔɔ kun deɛ sa bo i yoori i ni faari satie baari durunya n nu a, ye satie n gusu faari yiwee ba kuunri sɔɔ kere n a, dama sɔɔ kere yo satie wɔ. ¹³ Satie yo woori durunya n nu ka, ye Nyeme nya ba faari i nɔɔnie kpamaawa n maari a, ama, saɔga bo Nyeme nya fa má i nɔɔnie kpamaawa n ma má ni, minem yo kan má satie jɔre, dama nɔɔnie kpamaawa be wo má bere n deɛ ti. ¹⁴ Ama, haari nyini mmɔɔ, fite Adam saɔga n kere kɔ ju Moyisi saɔga ni, yiwee la yiko kun minem sɔɔ, haari ni bo ba yo má satie kabo Adam yoori ni. Adam woowa kere ya deke be fa kɔ yiri n bo i bá ba n jɔre a.

¹⁵ Ama, aceeri n bo Nyeme afa ama ya ni, i ti má ka Adam deɛ satie ni. Sɔɔ kun satie deɛ ti ye mine dɔɔgu wuuri a, ama, deke bo i tara i kere n la ka, mine dɔɔgu anya ahɔɔma bambaka, i ti aceeri bo i fite Nyeme dɔɔ, sɔɔ kun ahɔɔma deɛ ti. Yiri la Yesu Kristo. ¹⁶ Bekun, Nyeme aceeri n ti má ka sɔɔ kun n deɛ satie ni, dama sɔɔ kun n deɛ satie ni, nyini ma Nyeme di mine jɔre cin bu sui a, ama, mine dɔɔgu satie bo ba yo i n deɛ sin, ye Nyeme ace bu aceeri a, na wɔ de bu ka bu yo sa bo i kɔ atin su i dɔ. ¹⁷ Ya ɔu ka sɔɔ kun deɛ satie ti, ye yiwee la yiko kun mine sɔ n a, yiri sɔɔ kun n satie deɛ ti. Ama, deke bo i tara i kere n la kabo mine anya ɔɔɔ adi femeya n wɔ, dama ba nya ahɔɔma bambaka n bo i ti Nyeme aceeri ni, Nyeme ade bu ka bu yo sa bo i kɔ atin su i dɔ a. I kere fite sɔɔ kun n deɛ ti wɔ, yiri la Yesu Kristo.

¹⁸ Nyini ti, kabo sɔɔ kun deɛ satie ti na Nyeme di minem kere jɔre cin bu sui ni, sɔ bekun ye sɔɔ kun deɛ sakpayo ni ma Nyeme de minem kere ka bu yo sa bo i kɔ atin su i dɔ na bu nya ɔɔɔ a. ¹⁹ Na kabo sɔɔ kun ke-teeri Nyeme nɔɔnie n na minem kere ayo satieyofɔm ni, sɔ bekun ye sɔɔ kun gusu ade Nyeme nɔɔnie n a, nyini ye Nyeme dé minem kere ka bu yo sa bo i kɔ atin su i dɔ a. ²⁰ Nyeme faari i nɔɔnie kpamaawa n kereeri a, na mine si kabo satieyo asunnu barasu a, ama, deke bo satieyo sunnu, Nyeme ahɔɔma n bo wɔ fa ama n sunnu tara sɔ. ²¹ Nyini ti, kabo satie la yiko na i ma yiwee kun minem sɔ ni, sɔ ye Nyeme ahɔɔma n deɛ ti, ye i de minem ka bu yo sa bo i kɔ atin su i dɔ a, na bu nya ɔɔɔ bo i la má awieeri a, ya Mibie Yesu Kristo deɛ ti.

Yesu Kristo deɛ ti ya la ɔɔɔ

6 Tɔ, ye ya se se wɔ? Ya koro kɔ su suyo satie, adena Nyeme ahɔɔma buka su, nzen se? ² Ai. I koro yo má sɔ. I ti ka ya ti minem bo ba du mɔ awu wɔ, fa kɔ satie su. Ye nzu ti ye ya toko yo satie bekun a? ³ Am si má Nyeme nzue n bie n bu wɔ? Yere bo bu bieeri ya Nyeme nzue ni, ya ni Yesu Kristo ayo kun lee, na ya ni yiri asaɔga awu yiwee kun lee. ⁴ Saɔga bo bu bieeri ya Nyeme nzue ni, i ti ka ya ni Yesu asaɔga awu, na ba kaaki ase ya ni yiri wɔ lee. Na kabo ya Si Nyeme Yikofɔ n tengeeri Yesu i yiwee nu ni, sɔ ye i má ya gusu nya nyini ɔɔɔ fɔfɔre n a.

⁵ Ya ti kabo i ti n wɔ, saɔga bo i wuuri ni, sɔ ye wɔ yo daka ka ya bá ti kabo i ti n a, i yiwee tenge n nu. ⁶ Ya si ka, ya woowa dawa ni, ba saɔga akpama i ni Kristo i baka jaanu n su, adena má ya yo akɔɔm fa kɔ satie su kun, dama aɔuniembaa n bo i yo satie n wo má bere kun. ⁷ Dama sɔɔ kere bo wɔ wu, wɔ de i tii afite satie nu lee. ⁸ Tɔ, kabo ya ni Kristo saɔga wuuri ni, sɔ ye ya yo yarada ka ya ni yiri saɔga nya ɔɔɔ a. ⁹ Ya si ka Kristo tengeeri i yiwee n nu ni, i wú má kun, dama yiwee la má i ɔusu yiko kun. ¹⁰ Yiwee n bo i wuuri ni, i wuuri kpekun n kpein wɔ, na i yi satie, ama, ɔɔɔ n bo i la i ni, i wo Nyeme deɛ wo wɔ. ¹¹ Sɔ ye i ti ye ni ka ambere ni am tii si ka am awu fa kɔ satie su a, na am ni Yesu ayo kun, ye am la ɔɔɔ wo Nyeme deɛ wo a.

¹² Nyini ti, má am ma satie la yiko fa kɔ am ɔuniembaa n su, na am yo am kunnu koroowa. ¹³ Má am fa am ɔuniembaa be ma satie, na i kaaki deke bo i yo satie, ama, am fa am ɔu ma Nyeme ka minem bo ba tenge yiwee nu anya ɔɔɔ kisa, na am fa am ɔuniembaa n kere ma Nyeme na i fa am yo deke bo i yo sa bo i kɔ atin su.

¹⁴ Satie la má yiko fa kɔ am dɔ, dama Nyeme nɔɔnie kpamaawa n nie má am su kun, ama, Nyeme ahɔɔma ni nie am su a.

Minem bo ba kaaki sa bo i kɔ atin su akɔɔm

¹⁵ Tɔ, nzu bekun a? Kisa, Nyeme nɔɔnie kpamaawa n nie má ya su kun, ama, Nyeme ahɔɔma ni nie ya su a. Nyini ti, ya koro yo satie, nzen se? Ai, má sɔ. ¹⁶ Am si ka nzen am faari am ɔu maari be na am deeri i mi nɔɔnie,

am ti i mi n akɔɔ ɔ lɛɛ. Kabo i nya ti sɔ ni, nzen am faari am ŋu maari satie, am ti satie akɔɔ ɔ, na am wú ɔ lɛɛ. Ama, nzen am gusu deeri Nyeme nɔanie ni, i dé am ka am ayo sa bo i kɔ atin su i dɔ ɔ lɛɛ. ¹⁷ Saŋga be am yo ti satie akɔɔm wɔ, ama, kisa ya da Nyeme asi ka Nyeme nɔanie n bo bu fa kereeri am, na am ade i ni am ahorembaa kere ni, ¹⁸ am ade am tii afite satie nu lɛɛ, am akaaki sa bo i kɔ atin su n akɔɔm wɔ. ¹⁹ M fa adamande dɛ woowa, ye m fa kere kabo Nyeme ti a, dama am suti má i bu. Am yo fa am ŋuniembaa n be yoori dangba sam wɔ, ni satie barasum wɔ, nyini ma am saaki nɔanie kpamaawa n a, sɔ ye kisa am fa am ŋuniembaam yo sa bo i kɔ atin su, nyini ma am yo Nyeme mine casim a.

²⁰ Saŋga bo am yo ti satie akɔɔm ni, be mié má am ka am yo sa bo i kɔ atin su. ²¹ Satiem bo am yo yoori bu ni, nzu kperɛ ye am nyaari i a? Pui. Kisa, bu ti am nyinse wɔ, na i awieeri kere la yiwee wɔ. ²² Ama, kisa na am ade am tii afite satie nu, na am ayo Nyeme akɔɔm ni, kperɛ bo am anya i ni, yiri la bo am ayo i mine casim ni, na i awieeri, am nyá ŋɔɔ bo i la má awieeri ni. ²³ Dama satie ŋkatɔ la yiwee wɔ, ama, Nyeme aceeri n bo wɔ fa ama ya n la ŋɔɔ bo i la má awieeri na i wo ya Mibie Yesu Kristo nu n wɔ.

Ajaa woowa kere kabo atin fɔfɔre n ti barasu a

7 Tɔ, m ninbaam, m sujɔɔ amberɛ bo am si nɔanie kpamaawa ni dɔ a. Am si má ka nzen sɔɔ tɔko la ŋɔɔ, ye nɔanie kpamaawa n nie i su a? Ama, i nya wu wieeri, i koro nie má i su kun. ² Ya fa i ka, nzen bara aja, na i hun tɔko la ŋɔɔ, nɔanie kpamaawa n ma má atin ka i yaki i ajaa, ama, nzen i hun n nya wuuri, i la atin bo i koro kɔ ja biesɔ fɔfɔre. ³ Nyini ti, nzen i hun n tɔko la ŋɔɔ na i kɔ jaari biesɔ fɔfɔre, bu fére i ka bara bo wɔ saaki ajaa ciire wɔ, ama, nzen i hun n awu ye i kɔ jaari biesɔ fɔfɔre, nɔanie kpamaawa n ma i atin wɔ, wɔ saaki má ajaa ciire lɛɛ. ⁴ Tɔ, nyini ti, m ninbaam, i ti sɔ ɔ lɛɛ, amberɛ mmɔɔ dɔ. Kabo am ni Kristo ayo kun na wɔ wu ni, bu saŋga ku-unri am ni yiri wɔ lɛɛ. Nyini ti, nɔanie kpamaawa n nie má am su kun, nyini ma am la atin na am kaaki be dɛem n a. Nyini la ka, am ti Kristo dɛem wɔ lɛɛ, yiri bo i tengeeri i yiwee n nu ni. Deke n bo i ti na i yo sɔ n la ka, ya koro yo sakpa ma Nyeme. ⁵ Saŋga bo ya yo su ya adamande woowa su ni, ya koroowa la ka, ya sufa ya ŋuniembaam suyo satiem, nɔanie kpamaawa n dɛ ti. Nyini satiem n awieeri la yiwee wɔ. ⁶ Ama, kisa, ya nya ya tii afite nɔanie kpamaawa n bo i yo nie ya su ni, dama ya wu wɔ. Nyini ti, ya su Nyeme wɔ, ya su má atin dawa n bo i su nɔanie kpamaawa n bo ba kere ase n su, ama, ya su Nyeme ni atin fɔfɔre n bo Awiewie Casi n afa ama ya ni su a.

Kabo nɔanie kpamaawa n ma mine yo satie barasu ni

⁷ Tɔ, ye ya se se wɔ? Ya koro se ka nɔanie kpamaawa n ti satie, nzen se? Ai, má sɔ. Nzen má nɔanie kpamaawa n awo má bere, má m si má kabo satie ti. Dama nzen má nɔanie kpamaawa n ase má ka, “Má a ma u konviki wura be dɛ nenge nu,” má m si má ka nzen u konviki wuraari be dɛ nenge nu, i ti satie wɔ. ⁸ Nɔanie maawa n bo i seeri sɔ n dɛ ti, satie anya atin m ahore su, nyini ma m la konviki barasu barasu fa kɔ minem nenge nu n a. Nyini kere ka nzen nɔanie kpamaawa n wo má bere, satie la má yiko, i ti ka deke bo wɔ wu wɔ. ⁹ Saŋga be m yo la ŋɔɔ ɔ, na m si má nɔanie kpamaawa n jɔre, ama, saŋga bo nɔanie maawa n baari ni, na wɔ ye satie su m ahore su, ¹⁰ na ma wu. Na ma ŋu ka nɔanie maawa n bo má i ma ŋɔɔ ni, mini dɔ, i faari yiwee baari a. ¹¹ Nɔanie maawa n dɛ ti, ye satie anya atin awura m ahore su adadaka m, ye i kun m a. ¹² Nyini kere kere ka nɔanie kpamaawa n ni i tii, ti deke kpa fite Nyeme dɔ ɔ, na nɔanie maawa kun kun n kere ti deke kpa a, na i kere sa bo i kɔ atin su.

¹³ Nyini ti, nɔanie kpamaawa n bo i ti kpa ni, wɔ ma ma wu wɔ, nzen se? Ai, má sɔ. Ama, satie fa nyini nɔanie kpa n su wɔ, ye i ma m wu a, adena satie kere kabo i ti barasu nahɔre su, na nɔanie maawa n ma minem si kabo satie ti deke tie agaya ni.

Woowa barasu nnyɔ bo i wo adamande nu ni

¹⁴ Ya si ka nɔanie kpamaawa n ti awiewie jɔre wɔ, ama, mini yiri, m bita adamande dɛ woowa a, na m ti satie akɔɔ. ¹⁵ Sam bo m yo bu ni, m koro si má deke n bo i ti na m yo bu ni, dama deke n bo m koro ka m yo bu ni, m

yo má nyini, ama, deke n bo m kpɔ bu ni, m yo nyini wɔ. ¹⁶ Nyini ti, nzen m yoori satie be, na m koro má i, ma soro su ka nɔanie kpamaawa n ti kpa wɔ lɛɛ. ¹⁷ Ma ŋu ka má m koroyanu ye m yo nyini satiem n a, ama, satie n bo i wo m ahore su ni ma m yo sɔ a. ¹⁸ M si ka woowa n bo m bita i ni, i ti má kpa haari kaan sɔ, i ti adamande woowa a, nyini ti, sakpayo wo m ahore su, ama, m koro yo má i. ¹⁹ M koro ka m yo sakpa, ama, m koro yo má i, satie n bo m koro má ka m yo i ni, m yo nyini wɔ. ²⁰ Satie n bo m yo bu na m koro má ka m yo bu ni, nyini la ka, má mini ni m tii yo bu a, ama, satie n bo i wo m ahore su ni yo bu a.

²¹ Ma ŋu ka nyini jɔre n ti nahɔre wɔ, ka, sanɔa kere bo m koro ka m yo sakpa, nyini sanɔa ye m yo satie a. ²² Dama m sunsunni ni m ahore su, m koro Nyeme nɔanie kpamaawa ni. ²³ Ama, ma ŋu ka nɔanie barasu be wo m ŋuniembaa n kere nu, nyini nɔanie tie n kun lue ni nɔanie kpamaawa n bo i wo m sunsunni ni m ahore su n wɔ, na i kunma m ŋuniembaa n kere nu, na i tara m nyi m. ²⁴ Oi. Mini aɔunfɔfɔ sɔ. Nma dé m tii ji a, na i yí m fite ahin adamande aɔuniembaa n nu a, bo i sucin m kɔ yiwee n nu, na m ka ŋgbɛen n a? ²⁵ M da Nyeme asi, dama wɔ de m tii aji, ya Mibie Yesu Kristo deɛ ti.

Tɔ, mini dɔ, m sunsunni ni m ahore su, m su Nyeme nɔanie kpamaawa n su wɔ, ama, m adamande deɛ woowa su, m su satie atin su wɔ.

Minem bo bu woowa ti kabo Awiewie Casi n koro ni

8 Nyini ti, kisa, sɔɔ kere bo i ni Yesu Kristo ayo kun, Nyeme di má i jɔre cin má i sui. ² Dama Awiewie Casi n deɛ nɔanie kpamaawa n bo i ma ya ŋgɔɔ, na i fite Yesu Kristo dɔ ni, ade u tii aji, na wɔ yi u afite nɔanie kpamaawa n bo i ma a yo satie na a wu n nu ni. ³ Nyini nɔanie kpamaawa n la má fanɔa, dama adamande aɔuniembaa woowa n ayoɔki. Deke bo nɔanie kpamaawa n akoro ayo má i ni, Nyeme ayo i, yiri la bo i sunmaari i tienɔu Wa durunya n nu fen, ni aɔuniembaa bo i ferema ni adamande deɛ n bo i yo satie ni, na wɔ di satie bo i wo adamande ŋunie n nu n jɔre, na wɔ yo i ŋgbɛen. ⁴ Deke bo i ti na Nyeme yoori sɔ n la ka, adena ya yo sa bo i kɔ atin su kabo nɔanie kpamaawa n kereeri ni, dama yere, ya su má adamande aɔuniembaa woowa n atin su kun, ama, ya su awiewie n deɛ atin ni su a. ⁵ Minem kere bo bu su adamande aɔuniembaa woowa n atin su ni, bu sunsunni kere wo adamande sa koroowa su wɔ, ama, minem bo bu su Awiewie Casi n deɛ atin n su ni, bu sunsunni kere wo Awiewie Casi n jɔre su wɔ. ⁶ Bo i sunsunni wo adamande aɔuniembaa woowa n su, i mi wú ɔ, ama, bo i sunsunni wo Awiewie Casi n jɔre su, i mi nyá ŋgɔɔ, na i nyá ahoreda. ⁷ Dama sɔɔ kere bo i sunsunni kere wo adamande aɔuniembaa woowa n su ni, i mi ti Nyeme kpɔfɔ ɔ, i de má Nyeme nɔanie kpamaawa ni, i koro de má i wɔ mmɔɔ fieo, ⁸ na bo i su adamande deɛ aɔuniembaa woowa n su ni, i koro yo má sa bo i sun Nyeme nu.

⁹ Ama, ambere yiri, am su má adamande aɔuniembaa woowa n atin n su, am su Awiewie Casi n deɛ atin ni su a, dama Awiewie Casi n wo am nu n wɔ. Ama, sɔɔ kere bo i la má Kristo Awiewie ni, i mi ti má Kristo deɛ. ¹⁰ Ama, ambere bo Kristo wo am dɔ ni, am ŋuniembaa n bá wu wɔ, satie deɛ ti, ama, Awiewie Casi ni ama am ŋgɔɔ, dama Nyeme dɔ, i de am ka am yo sa bo i kɔ atin su wɔ. ¹¹ Nahɔre su, Nyeme tengeeri Yesu i yiwee n nu, nyini ti, nzen i Awiewie Casi n wo am nu, haari am ŋuniembaa wuuri mmɔɔ, i ténge i kabo i tengeeri Yesu i yiwee n nu n wɔ, dama i Awiewie n wo am nu n deɛ ti.

¹² Nyini deɛ ti, m ninbaam, ya di kaari, má yere adamande aɔuniembaa woowa n su deɛ kaari, bo má ya fa su yere adamande aɔuniembaa woowa n atin su ni. ¹³ Dama nzen am su adamande deɛ aɔuniembaa woowa n atin su, am wú wɔ lɛɛ, ama, nzen am ma Awiewie Casi n bukaari am, na am yakiiri adamande aɔuniembaa woowa ni, am nyá ŋgɔɔ. ¹⁴ Minem kere bo bu ma Nyeme Awiewie n kere bu atin, bere ti Nyeme nbaam a. ¹⁵ Dama Awiewie Casi n bo am ade i ni, i yaki má am na am kaaki yo akɔɔm kun na am soro sere, ama, yiri ma am yo Nyeme nbaam a, na yiri ma am koro bo fere Nyeme ka, "Abba," i bu la ka, "M Si." ¹⁶ Awiewie Casi n ni i tii buka ya deɛ awiewie n ye i di daani ya ahore su se ka ya ti Nyeme nbaam a. ¹⁷ Kabo ya ti Nyeme nbaam ni, ya nyá deke n bo Nyeme ase ka i fá ma i minem ni, na ya ni Yesu Kristo gusu sanɔa nya deke n bo Nyeme ase ka i fá ma i minem n a. Nzen ya ni yiri sanɔa diiri wahara, ya ni yiri gusu sanɔa nya i jirima woowa ni.

Kabo ya woowa bá ti kabo Nyeme dɛɛ n ti ni

¹⁸ M sunsun ka wahara n bo ya sudi i kisa ni, i ti má pui, ya koro fa má i sunsun má jirima woowa n bo Nyeme bá yi i kere ya ni. ¹⁹ Deke n kere bo Nyeme ayi bu n n̄minda ni anyumboro wɔ, na bu bá n̄u kabo Nyeme yí i nbaam fite fofoe n nu. ²⁰ Dama deke n kere bo Nyeme ayi bu n wo bere wɔ, bu la má kperɛ, má ka bere koro sɔ a, ama, Nyeme ma bu la má kperɛ a. Deke bo i ti na i yo sɔ n la ka, i la tama ²¹ ka deke n kere bo wɔ yi bu ni, bu nyá bu tii, na má bu yo akɔɔm kun, na bu wu na bu kpɔɔ, ama, na bu nyá tiide ni jirima woowa kabo Nyeme nbaam kere nya i barasu ni. ²² Ya si ka deke n kere bo Nyeme ayi bu ni, wo waraki ni yaari nu wɔ, haari ni kisa, kabo bara ba suwu baa na i di yaari ni. ²³ Má deke n bo Nyeme ayi bu ni n̄gumi wo waraki su a, ama, yere mmɔɔ bo ya de i Awiewie bo i ti ciciri su aceeri ni, ya wo waraki su sun̄minda ni anyumboro wɔ, ka Nyeme bá fa ya yo i nbaam, na i de ya n̄unie ni. ²⁴ Tiide n bo ya nya i ni, nyini ma ya la tama n a. Nzen a la deke, a se má ka a la tama ka a nya i. Deke bo sɔɔ la i, i se má ka i la i tama. ²⁵ Ama, nzen ya la tama ka ya nyá deke be na ya nya nya má i, ya mindi n̄minda ni anyumboro wɔ, na ya bá nya i.

²⁶ I ti sɔ lɛɛ, saŋga kere bo ya yɔɔki na ya si má kabo ya yo ni, Awiewie Casi n ba buka ya, beni, ya si má kabo ya sere Nyeme barasu, ama, Awiewie Casi n ni i tii waraki sɔ sere Nyeme ma ya, ni waraki bo adamande koro jɔjɔ má i. ²⁷ Nyeme fiiti adamande ahorembaa su na i si kabo i ti barasu a, yiri si deke bo i wo i Awiewie Casi n sunsunni nu a, dama Awiewie Casi n su kabo Nyeme koro ni su a, na i sere Nyeme ma i minem. ²⁸ Ya si ka Nyeme wo minem bo bu koro i n dɔ, na i buka bu, adena i yo deke kere dɔn̄gu ma bu, bere la minem bo i du mɔ sesɛɛri su ka i fere bu ni, na wɔ fere bu. ²⁹ Nyeme du mɔ siiri nyini minem wɔ, na wɔ cici ka bu bá yo kabo i Wa n ti ni, nyini ma i Wa n yoori baakpien, i nbaam kere nu n a. ³⁰ Nyeme du mɔ ciciiri nyini n kere wɔ ka, na wɔ nya fere bu, na bere n bo wɔ fere bu n ye wɔ de bu ka bu yo sa bo i kɔ atin su i dɔ n a, na bere n bo wɔ de bu ka bu yo sa bo i kɔ atin su i dɔ ni, ye wɔ ma bu i jirima woowa n be n a.

Kabo Nyeme akere i koro barasu ni

³¹ Tɔ, kisa, ye ya se se wɔ bekun a, fa kɔ ahin sam kere su a? Nzen Nyeme wo ya dɔ, n̄ma koro yo ya sa be a? ³² Nyeme akete má ka i fa má i tien̄gu Wa ni mmɔɔ ma má ya, ama, i faari i maari ya kere wɔ. Nyini ti, i yo se kete ka i má má ya deke n kere bo i ti kpa n a? ³³ N̄ma koro fa jɔɛ fa sɔ Nyeme minem bo wɔ yi bu n a? Be wo má bere, dama Nyeme ni i tii ade bu ka bu yo sa bo i kɔ atin su i dɔ a. ³⁴ Nyini ti, n̄ma koro di ya jɔɛ cin ya sui a? Be wo má bere. Dama Kristo ni i tii wuuri wɔ, nahɔɛ na wɔ ten̄ge i yiwee n nu, i tana Nyeme saa fɔmbɔɔ su, susere i ma ya. ³⁵ Koro n bo Kristo koro ya ni, nzu deke koro kpaaki ya ni yiri a? Ai. Deke be koro kpaaki má ya ni yiri n nu. Kekereke o, wahara o, wuwuruwa o, ahɔɛ o, yaari o, anyumboro o, yiwee o. Deke be wo má bere bo i koro kpaaki ya ni yiri nu. ³⁶ Dama ba kere i Nyeme Jɔɛ Kadasi n nu ka,
 “Wɔɔ dɛɛ ti, ale kere bo i cin, bu kun ya sɔ sɔ,
 ya ti ka nbɔem wɔ, ye bu kpiɛ ya kɔm a.”

³⁷ Haari ni nyini n kere mmɔɔ ni, ya di nasara a, na ya toko di nasara buka su, Kristo bo i koro ya n dɛɛ ti. ³⁸⁻³⁹ M si tenle su ka, deke be wo má bere bo i koro kpaaki ya ni koro n bo Nyeme koro ya, ya Mibiɛ Yesu Kristo dɛɛ ti ni, yiwee wara n̄gɔɔ o, mɛɛkɛm wara Sitana yikofɔm o, deke n bo bu wo bere o, wara deke n bo bu bá yo o, yiko bo i wo an̄goro wara asien bu o. Deke n bo Nyeme ayi bu ni, bu be wo má bere bo i koro kpaaki koro n bo i wo ya ni Kristo afien ni.

Minem bo Nyeme afere ayi bu n jɔɛ

9 Tɔ, deke bo m sukan kere am ni, i ti nahɔɛ wɔ, m bu má kɔɛ, m ti Kristo dɛɛ wɔ, Awiewie Casi n gusu kere m sunsunni nu a, ye i di daani m ahore su a. ² Yiri la ka, m ahore asaaki agaya, na saŋga kere i suyo m yaa ³ fa kɔ m ninbaa Yisarelifɔm dɛɛ busu. Nzen má mini ni m tii kaari n̄gbeɛn, na m kpaaki yakiiri Kristo, adena i buka m ninbaam, m dɛɛ tien̄gu minem ni, má m koro. ⁴ Bere la Yisarelifɔm bo Nyeme maari bu atin ka bu yo i nbaam, na bu n̄uuri i jirima woowa ni, na i faari sesɛsum diiri i di ni bere ni, na i faari nɔɔnie kpamaawa n maari

bu ni, na i kereeri bu kabo bu su i barasu ni, na i seeri ka i yó sakpa beberebe ma bu ni. ⁵ Bu ti ya nam busu nufom wɔ, haari Kristo Tiidefɔ n bo Nyeme sunmaari i na i kaaki adamande baari durunya n nu ni, bu wuuri i fite bu deɛ busu n nu wɔ. Kristo Tiidefɔ ni la yiko tara deke n kere, yiri ti Nyeme a, yiri ti ye ni kansa sanja kere a. Ami.

⁶ I ti má ka Nyeme nɔaniɛ n ti má nahɔre wɔ, dama má bu kere bo bu wuuri bu Yisarelifom busu nu ni n ti Yisarelifom nahɔre su a. ⁷ Nahɔre, má nbaam kere bo Abraham wuuri bu ni ti i nbaam nahɔre su a, ama, Nyeme yo seeri Abraham ka, “U wa Izaki sinfom ngumi yó u busu nufom a.” ⁸ Nyini la ka, má nbaam kere bo Abraham wuuri bu kabo adamande wu nbaam ni ti Nyeme nbaam nahɔre su a, ama, i nbaam bo Nyeme seeri ka i wú bu ni ngumi, ti i busu nufom nahɔre su a. ⁹ Dama kabo Nyeme yo seeri i n yaa, i ɲa, “Ti fen, ngɔɔ cɛɛn ka buusɔ, m káaki ba na m bá ɲu ka u yi Saara bita baabiesɔ.” ¹⁰ Má nyini ngumi a, am tenge su ka ya na Izaki yo maari i yi Rebeka akunnu, ye i wuuri ndaam n a. ¹¹⁻¹² Sanja bo Rebeka nya wu má i ndaam ni, na bu nya yo má sakpa wara satie be ni, nyini sanja n ye Nyeme seeri i ka, “Baakpien ni bá su baakan n a.” Nyeme deɛ koroyanu ye i yoori sɔ n a, yiri koro i sɔɔ ye i yiiri i a, má ka bu be sayoowa deɛ ti a. ¹³ Kabo ba kere i Nyeme Jɔre Kadasi n nu ni, ka, Nyeme ɲa,

“Jakɔbu, ye m koro i a,
ama, Isawu yiri, m kpɔ i wɔ.”

¹⁴ Ye ya se se wɔ? Ya koro se ka Nyeme ayo má sa bo i kɔ atin su, nzen se? Ai, ya koro se má sɔ fieo. ¹⁵ Dama Nyeme yo seeri Moyisi ka,

“Sɔɔ kere bo m koro ka m buka i, m búka i wɔ,
na sɔɔ kere bo m koro ka m si i aɲunfɔ, m sí i aɲunfɔ ɔ.”

¹⁶ Nyini ti, má adamande koroyanu, wara deke bo i boro i nyi yo i ni ti jɔre a, ama, kabo Nyeme si aɲunfɔ ni, nyini ti jɔre a. ¹⁷ Dama ba kere i Nyeme Jɔre Kadasi n nu ka, Nyeme yo seeri Ijipiti Feme Faaro ka, “Deke n bo i ti na m yiiri u tanaari femeya bie n su n la ka, m kére m yiko u ngɔɔ su, na m duma tá bara ye durunya n kere nu.” ¹⁸ Nyini kere kere ka, sɔɔ kere bo Nyeme koro ka i si i aɲunfɔ, ye i si i mi aɲunfɔ a, na minem bo i koro ka i yo bu ahorembaa kekereke ni, na i yo bu.

Nyeme yaafa ni i aɲunfɔ si n jɔre

¹⁹ Nyini ti, beni, be koro bisa m ka, “Nzen i ti sɔ, nzu ti ye Nyeme di minem bo ba kete i n jɔre na i jaraki bu a? Njma koro kete na i kanda sa bo Nyeme koro i n a?” ²⁰ M ɲa, wɔɔ la ɲma na a se Nyeme akuruwa a? Dundu koro bisa má yakati tafɔ n ka, “Nzu ti ye a taari m sɔ a?” ²¹ Yakati tafɔ n la atin bo i fa i yakati n ta dundu bo i sufa yo juma cɛɛn n kere cɛɛn, na i kaaki la atin bo i fa be ta dundu bo i fa yo juma cɛɛn kpiri cɛɛn. ²² Nyini ti, Nyeme la atin bo i koro fa yaa, na minem ɲu kabo i yiko ti barasu. I gusu koro mindi agaya fa kɔ minem bo bu ma yaa ati i ni, bere bo má wɔ yo daka ka bu ka ngbeɛn ni. ²³ Na i gusu la atin bo i fa i jirima woowa bo i la má aɲusu n fa kere minem bo wɔ si bu aɲunfɔ ni, na wɔ du mɔ asese su ka bu bá nya i jirima woowa n be ni. ²⁴ Yere la nyini minem bo i si ya aɲunfɔ, na ya nya i jirima woowa n be ni, má ka yere Yudafom ngumi, ye wɔ fere ya nbem a, ama, wɔ fere bo bu ti má Yudafom ni mmɔɔ nbem abuka su. ²⁵ I ti kabo Nyeme nɔaniɛ kanfɔ Hoseya akere i deɛ kadasi n nu n wɔ ka, Nyeme ɲa,

“Minem bo bu yo ti má m minem ni, m fére bu ka m minem.

Na yiri n bo ma koro má i ni, m fére i ka m sɔɔ koroowa.

²⁶ Dika n bo i nu na m fereeri bu ka, ‘Am ti má m minem ni,’

ɔɔ ye bu fére bu ka Nyeme bo i wo bere sanja kere n deɛ nbaam n a.”

²⁷ Tɔ, na Nyeme nɔaniɛ kanfɔ Esaya abo awie fa kɔ Yisarelifom jɔre su, i ɲa, “Haari ni bo Yisarelifom sunnu beberebe ka ɲmie ni, bu nu mine kaan sɔ nyá tiide a. ²⁸ Dama sa n bo Micera ni yó i durunya n nu ni, i yó i wie ndende.” ²⁹ I ti kabo Esaya du mɔ seeri n wɔ, i ɲa,

“Nzen má Micera Yikofɔ n ayaki má ya busu nufom nbem,

má i yo ya kabo i yoori Sodomfom ni Gomorafom wɔ,

mie tiem bo Nyeme saaki bu ni.”

Yisarelifm ni labari kpa n jpre

³⁰ Tɔ, ye ya se se wɔ? Minem bo bu ti má Yudafm ni, akpini má atin kabo bu yo sa bo i kɔ atin su Nyeme dɔ, ama, kisa, Nyeme ade bu ka bu yo sa bo i kɔ atin su i dɔ, bu yarada n deɛ ti. ³¹ Ama, na Yisarelifm bere, akpini atin kabo bu su nɔɔɔ kɔpamaawa n su, adena Nyeme de bu ka bu yo sa bo i kɔ atin su. Ama, haari ni nyini mmɔɔ, ba koro asu má i su nyunyumi, na bu yo sa bo i kɔ atin su Nyeme dɔ. ³² Nzu ma i yoori sɔ n a? Dama ba kpini má atin kabo bu yo yarada na Nyeme de bu ka bu yo sa bo i kɔ atin su i dɔ, ama, bu kpiniiri atin ka bu sa-yoowa ma Nyeme de bu ka bu yo sa bo i kɔ atin su i dɔ a. Na ba bo bu jaa yabuɛ n su na ba kpaasi. ³³ Kabo ba du mɔ akere i ase ni, Nyeme ɲa,

“Am ti fen, m sufa yabuɛ be se Siyon miɛ kpiri n nu lɛɛ,

nyini yabuɛ ni, minem bó bu jaa su na bu kpaasi.

Ama, sɔɔ kere bo i yoori i yarada, i mi dí má nyinse.”

10 M ninbaam, deke bo m koro i m ahore su la ka, m minem Yisarelifm nya tiide, m nyemesere lɛɛ sanga kere. ² M si tenle su ka bu nyunu aboro ka bu su Nyeme atin n su nahɔre su, ama, bu si má kabo bu yo na bu su i su. ³ Dama bu si má atin bo Nyeme de minem ka ba yo sa bo i kɔ atin su i dɔ ni, ama, bu kpini bu tienngu atin wɔ, na bu su i su. Nyini ti, na ba kete Nyeme atin ni, ba de má kabo Nyeme ɲa bu yo sa bo i kɔ atin su i dɔ ni. ⁴ I ti nahɔre wɔ, ka Kristo juma n bo i yoori i ni, yiri kuunri nɔɔɔ kɔpamaawa n kere nɔɔ a, adena sɔɔ kere bo i yoori i yarada, Nyeme de i mi ka i yo sa bo i kɔ atin su i dɔ.

Sɔɔ kere koro nya tiide

⁵ Moyisi yo kere fa kɔkɔ kabo mine koro su nɔɔɔ kɔpamaawa n su, na bu yo sa bo i kɔ atin su Nyeme dɔ, i ɲa, “Sɔɔ kere bo i su nɔɔɔ kɔpamaawa n kere su, i mi nyá ɲɔɔ.” ⁶ Ama, fa kɔ kabo yarada deɛ ti, na sɔɔ yo sa bo i kɔ atin su Nyeme dɔ ni, i ɲa, “Má a sunsun u ahore su ka, ɲma fún kɔ aɲgoro a?” Nyini la ka, i kɔ fa Kristo jura ba lɛɛ. ⁷ Wara “Njma júra kunma ɲgɔɲgɔ n bo i la má awieeri nu a?” Nyini la ka, i kɔ fa Kristo fun fite bo ba wum n nu ba lɛɛ. ⁸ Deke bo i suse n la ka,

“Nyeme nɔɔɔ n waari má ni nɔɔɔ.

I wo u nɔɔ nu, ni u ahorembaa mmɔɔ su.”

Yiri la labari n bo ya kaanri i n fa kɔ yaradayo su ni. ⁹ Nzen a teke u nɔɔ jɔkɔkɔ minem nyunu ka, Yesu ti u Mibiɛ nahɔre su, na a yoori yarada u ahore su ka Nyeme tengeeri i yiwee n nu, a nyá tiide. ¹⁰ Dama sɔɔ kere bo i yoori yarada i ahore su, ye Nyeme de i ka i yo sa bo i kɔ atin su i dɔ a. Na sɔɔ kere bo i teke i nɔɔ jɔkɔkɔ minem nyunu ka wɔ yo yarada, nyini ma i nya tiide a. ¹¹ Dama ba kere i Nyeme Jɔre Kadasi n nu ka, “Sɔɔ kere bo i yoori i yarada, i mi dí má nyinse.” ¹² Nyini ti, bo bu ti Yudafm, ni bo bu ti má Yudafm, bu la má kpakpaakinu, Micera kun ni ti bu kere Mibiɛ a. Yiri ma minem kere bo bu bo fere i duma deke kpa bo i la má aɲusu n a. ¹³ Dama ba kere i Nyeme Jɔre Kadasi n nu ka, “Sɔɔ kere bo i bo fereeri Mibiɛ n duma, i mi nyá tiide.”

¹⁴ Tɔ, bu yo se koro bo fere i duma, má ka ba du mɔ ayo i yarada? Ye bu yo se koro yo i yarada, má ka ba du mɔ ati i jpre? Ye bu yo se koro ti i jpre a, má ka be adu mɔ akan i labari kpa n akere bu? ¹⁵ Ye bu yo se koro kan i labari kpa n kere minem a, má ka be asunma bu minem dɔ? Kabo ba kere i Nyeme Jɔre Kadasi n nu, ka, “Bo bu suba kan Nyeme labari kpa n ma ya ni, bu natiiri yo fie.” ¹⁶ Ama, má sɔɔ kere soroori su deeri labari kpa n a, kabo Nyeme nɔɔɔ kanfɔ Esaya yo seeri ni, ka, “Ya Mibiɛ, ɲma ayo ya labari n yarada? Ai, be ade má i.” ¹⁷ Nyini ti, kana sɔɔ ba yo Yesu Kristo yarada, má ka wɔ ti i labari kpa n ka, kana sɔɔ gusu ba ti labari kpa ni, má ka be akan Kristo nɔɔɔ ni akere i.

¹⁸ Ama, mine bo ba de má labari kpa ni, ba ti má jpre n wɔ, nzen se a? Nahɔre, ba ti i. Dama ba kere i Nyeme Jɔre Kadasi n nu ka,

“Ba bo ndoori abara aye durunya n kere nu,

na bu nɔɔɔ aju asiɛn n kere su.”

¹⁹ M koro ka m bisa bekun ka, Yisarelifm ni, ba si má? Ba si. Moyisi du mɔ seeri ka, Nyeme ɲa,

“M má am si kore fa ko minem bo bu ti má daanfie n nahore su ni,
m má am fa yaa fa ko minem bo bu la má ngonle n ju.”

²⁰ Na Esaya ayo ahoresi, na wo se bu ka, Nyeme ja,

“Haari minem bo bu yo nienie má m busu ni, m ma ba ju m.

Na minem bo bu yo bisa má m busu ni, ma bo bu nu afa m ju akere bu.”

²¹ Na Esaya akaaki ase fa ko Yisarelifom su ka, Nyeme ja, “Ale kere bo i cin, m tenge m saa fere nyini minem n wo, ama, bu ti atii kekereke ni ketemafom wo.”

Kabo Nyeme ma Yisarelifom nbem diiri i ahwoma ni

11 M koro ka m bisa ka, Nyeme akete i minem wo, nzen se a? Ai, wo kete má bu e. Am ti fen. Mini Pwolu ni m tii, m ti Yisarelifom. M ti Abraham busu nufu wo, m fite Benjamin dee lee anu n nu wo. ² Nyeme akete má i minem bo i du wo yiiri bu ni. Am nya kan má Nyeme Jore Kadasi n nu fa ko i nwanie kanfo Eliya n su, kabo i jaraki-iri Yisarelifom Nyeme do n wo, nzen se? ³ Bo i ja, “Mitera, ba kun u nwanie kanfom kere, ba kaaki afufu u yoowa yoobirim n kere, wo ko aka mini ngumi kpein wo, ye bu koro ka bu kun m gusu n a.” ⁴ Ama, Nyeme yo seeri i se wo? I ja, “Ma yaki Yisarelifom mine akpii nso afa ase Yisareli asien n su. Bere ye bu nya kutu má amxe Baali n na bu su i a.” ⁵ Nyini dee ti, kisa gusu, i ti so wo lee. Nyeme ayi Yisarelifom nu mine kaan so wo, ye wo fere bu a, fa ko i ahwoma n dee ti. ⁶ I ahwoma n dee ti, ye wo yi bu a, má ka bu sayoowa dee ti a. Nzen má i ti ka bu sayoowa n dee ti, má ahwoma n ti má aceeri kun.

⁷ Nzu bekun a? Yisarelifom n anya má deke n bo bu kpiiri i busu ni, ama, minem n bo Nyeme yiiri bu ni, bere nyaari i a, na bo bu kaari n kere ahorembaa ayo kekereke. ⁸ I ti kabo ba kere i Nyeme Jore Kadasi n nu n wo, ka, “Nyeme ama bu ahorembaa nwanri,
na i ma bu nyumbaa ju má asi,
na i ma bu sui ti má asui,
haari ni nyuma.”

⁹ Na Feme Davidi ase ka,

“Ma bu ceenkpiri diire diibiri n kaaki toroku ni diendie tara bu.

Ma bu kpaasi, na bu nya bu satie jkatu.

¹⁰ Ma bu nyunu si biri na bu koro ju má asi,

ma bu wi biri sangga kere sangga ka ba so wari nwanri wo.”

Kabo bo bu ti má Yudafom n anya tiide ni

¹¹ M koro ka m bisa ka, bo bu boori bu jaa kpaasi ni, bu yasu má kun wo? Ai, má so. Ama, nahore, bu kpaasi so n dee ti, ye minem bo bu ti má Yudafom nyaari tiide a, adena Yudafom ju i na bu si bu kore. ¹² Nyini ti, ba kpaasi n dee ti, ye durunya n nufom anya deke kpa beberebe a, ba fun deke n bo má bu nya i n dee ti, ye bo bu ti má Yudafom n anya deke kpa beberebe n a. To, nzen i ti so, na Yudafom bo bu ba yo yarada n buka su, i yo deke kpa tara so.

¹³ Kisa m sujjo amberé bo am ti má Yudafom ni gusu do a. Juma n bo Nyeme afa ama m ni, i sunmaari m ka m yo i jaramasa amberé bo am ti má Yudafom do wo, nyini ti ye m fa m juma n fa fo a, ¹⁴ na i má m tienngu minem si kore, adena bu nbem nya tiide. ¹⁵ Dama sangga bo Nyeme keteeri bu ni, ye i ni durunya n nufom kere ayo kun a, ama, nzen i kaaki deeri bu bekun, i ti se wo? I yo ka ba nya ngoko afite yiwee nu wo lee. ¹⁶ Nzen be faari i alembaa fofore be fa yoori yoowa na i fa maari Nyeme, nyini la ka, i alembaa n kere ti Nyeme dee wo lee. Ye nzen baka bunlui n ti Nyeme dee, nyini la ka, i asambaa n kere gusu ti Nyeme dee wo lee.

¹⁷ Nahore, Yisarelifom ti ka baka n bo i su suuwa kpa n wo, ye ba kpie i asambaa ni nbem atu, na amberé ti ka boro baka bo i suuwa la má fanga, ye ba kpie am asa baka n bo i su suuwa kpa n dee asambaa n su a, nyini ti, am ni baka n bo i su suuwa kpa n asambaa n kere sangga nya ngoko fite i bunlui n do wo. ¹⁸ Nzen i nya ti so, má am

fa fɔ ka am ti kpa tara baka n bo i su suuwa kpa n ni i tii, dama má asambaa ni ma bunlui ni ngɔɔ a, ama, bunlui ni ma asambaa ni ngɔɔ a.

¹⁹ Beni, a se ka, “Ba kpɛ baka n bo i su suuwa n dɛɛ asambaa n be, adena mini nya sasuubiri a.” ²⁰ Tɔ, i ti nahɔrɛ wɔ, Yudafoɔm ayo má yarada n dɛɛ ti, ye Nyemɛ kpɛɛri bu jiiri n a, ye u yarada n dɛɛ ti, ye a jina jinaabiri n bo a jina n a. Nyini ti, má a yo kpirikoro, ama, si u ŋu sa. ²¹ Dama nzen Nyemɛ ayaki má baka kpa n ni i tii dɛɛ asambaa ni, beni, i bá yaki má wɔɔ boro baka ni mmɔɔ dɛɛ asambaa ni. ²² M ŋa a ŋu kabo Nyemɛ yo sakpa barasu ni, ni kabo i di mine jɔrɛ na i cin bu sui ni anyumboro barasu ni. Minɛm bo bu yo má i yarada n ye i di bu jɔrɛ cin bu sui ni anyumboro n a, ama, wɔɔ yiri, i yo sakpa ma u wɔ, nyini ti, susu i sakpa n bo i yo ma u n su, má nyini, i kpɛ wɔɔ mmɔɔ ji wɔ lɛɛ. ²³ Nzen Yudafoɔm kaakiiri bu wo, na bu bá yoori Nyemɛ yarada, i koro fa bu sa bu woobiri dawa n su, dama i la yiko bo i koro yo sɔ. ²⁴ Ti fɛn. Wɔɔ mmɔɔ ni u tii ti ka boro baka asambaa n bo ba kpɛ i afa asa baka n bo i su suuwa kpa n su wɔ. Nyini ti, a si ka Nyemɛ dɔ, i ti má kekereke na i káaki ba fa baka n bo i su suuwa kpa n asambaam n ba sa bu woobiri dawa n su bekun.

Kabo Nyemɛ si sɔɔ kɛrɛ aŋunfɔ n jɔrɛ

²⁵ M ninbaam, asiri nu jɔrɛ be yaa, ye m koro ka am si i a, adena má am yo am ŋu kpiri ka am la si. Yiri la ka, kabo Yisarelifɔm nbem ayo bu ahorembaa kekereke ni, bu bíta i sɔ haari fa kɔ ju saŋga bo minɛm bo bu ti má Yudafoɔm kɛrɛ bá ba Nyemɛ dɔ. ²⁶ Tɔ, i yó sɔ sɔ, na Yisarelifɔm kɛrɛ bá nya tiide, kabo ba kɛrɛ i Nyemɛ Jɔrɛ Kadasi n nu ni, ka,

“Tiidefɔ ni fíte Siyon miɛ kpiri n nu ba,
na i bá yi deke n kɛrɛ bo i kɔ má atin su fa tu,
na i yó Jakɔbu busu nufɔm casi.

²⁷ Kabo m fá sɛsɛsu di i di ni bɛrɛ lɛɛ,
saŋga bo m ba yiiri satie n bo i wo bu ŋu ni.”

²⁸ Kabo Yudafoɔm n akete labari kpa n ni, nyini ma ba kaaki Nyemɛ kɔɔfɔm kisa n a, amberɛ bo am ti má Yudafoɔm n dɛɛ ti. Ama, fa kɔ kabo Nyemɛ fereeri bu nam na i yiiri bu ni, bu ti i mine koroowam wɔ. ²⁹ Dama nzen Nyemɛ faari i aceeri fa ceeri mine nbem, wara nzen wɔ fere sɔɔ, i kaaki má i sunsunni. ³⁰ Amberɛ, am yo keteeri Nyemɛ nɔɔniɛ n wɔ, ama, kisa, wɔ si am aŋunfɔ, bɛrɛ bo ba kete i nɔɔniɛ n dɛɛ ti. ³¹ Tɔ, kisa, i ti sɔ sɔ, bɛrɛ akete Nyemɛ nɔɔniɛ ni, dama Nyemɛ asi am aŋunfɔ, adena i awieeri su, na i bá si bɛrɛ gusu aŋunfɔ. ³² Dama Nyemɛ abo sɔɔ kɛrɛ kun ka bu kɛrɛ kete i wɔ, adena i awieeri su na i bá si bu kɛrɛ aŋunfɔ.

Nyemɛ kansɛ jɔrɛ

³³ Nahɔrɛ, Nyemɛ alecira ni i si bo i la i n wo ŋgo. Kabo i di i jɔrɛ ni, be koro fiiti má nu na i ti i bu, i atin n gusu kɛrɛ, sɔɔ koro si má i bu. ³⁴ Ba kɛrɛ i Nyemɛ Jɔrɛ Kadasi n nu ka,

“Ŋma nya si deke bo i wo Micera n sunsunni nu a?

Wara ŋma nya koro tu i fɔ a?”

³⁵ “Ŋma nya ce Nyemɛ deke be a,
adena Nyemɛ kaaki tɔ i mi kaari a?”

³⁶ Dama deke kɛrɛ fite yiri dɔ a, deke kɛrɛ ti i dɛɛ wɔ, na deke kɛrɛ bá yo i dɛɛ wɔ. Yiri ti ye ni ka ya kansɛ i saŋga kɛrɛ saŋga. Ami.

Minɛm bo bu yo Nyemɛ sa koroowa n woowa jɔrɛ

12 Nyini ti, m ninbaam, m sere am wɔ, am niɛ kabo Nyemɛ asi am aŋunfɔ ayo am sakpa ni, na am fa am ŋu ma i, kabo má am yo yoowa fa ma i ni, ama, am toko la ngɔɔ, na am kaaki Nyemɛ minɛm na am su i ni anyumboro. Nyini ti nyemɛsu bo i sun i nu a, dama wɔ yo sakpa ama am. ² Má am ma am woowa ti kabo durunya n nufɔm woowa ti barasu ni, ama, am kaaki am sunsunni fɔfɔrɛ, na am kaaki am wo, nyini ma am koro si Nyemɛ koroyanu sa a, bo i ti kpa, na i sun i nu, na i ti kabo i koro ka i ti ni.

³ Tɔ, Nyeme aceeri n bo wɔ fa ama m dɛɛ ti, m sutu am kɛrɛ fɔ ɔ ka, mǎ be wura i ŋu kpiri tara kabo i ti ni, ama, sɔɔ kɛrɛ sunsun na i niɛ i ŋu kabo i ti nahɔrɛ su barasu, na i si kabo Nyeme ama i mi yarada barasu ni.

⁴ Adamande anjuniembaa n ti mɔmɔ kun wɔ, ama, i la bue bue, i kɛrɛ ni i juma bo i yo i. ⁵ Ya gusu dɔ i ti sɔ ɔ lɛɛ, ya sunnu, ama, ya ni Kristo ayo kun n dɛɛ ti, ya ti anjuniembaa mɔmɔ kun wɔ, na ya kɛrɛ ti anjuniembaa n bue be bo ya buka ya beŋgu wɔ. ⁶ Nyini ti, aceeri barasu barasum bo Nyeme ahɔrɔma n dɛɛ ti na wɔ fa ama ya ni, am ma ya fa yo i juma ni. Nzen aceeri n bo Nyeme afa ama be n la ka i sukan Nyeme nɔaniɛ ni, i ti ye ni ka i mi sufa yo juma, kabo i yarada n ti barasu ni. ⁷ Nzen Nyeme ama be aceeri ka i su amusui, i ti ye ni ka i mi sufa su. Nzen wɔ ma be aceeri ka i fa kere minɛm, i ti ye ni ka i mi sufa kere bu. ⁸ Nzen wɔ ma be aceeri ka i sutu minɛm fɔ na i wura bu kpekperɛ kekereke, i ti ye ni ka i mi sutu fɔ yo sɔ. Nzen wɔ ma be aceeri ka i suyo sakpa na i ce minɛm aceeri, i ti ye ni ka i mi yo i ni ahorembaa kun. Nzen wɔ ma be aceeri ka i yo minɛm mɔfɔ, i ti ye ni ka i yo sɔ ni anyumboro. Ye nzen wɔ ma be aceeri ka i suyo sakpa ma minɛm bo bu wo ahoresaaki nu ni, i ti ye ni ka i yo sɔ ni ahorejɔ.

⁹ Am koro minɛm ni akunnu fofoe, am kpɔ satie, na am su deke bo i ti kpa su. ¹⁰ Am koro am beŋgu Kristofɔm ka am ti nibaam wɔ, na am bu am beŋgum ka bu tara am. ¹¹ Am su Mibiɛ n ni anyumboro, mǎ am yo nviɛya, am ma am ahorembaa bi ni nyemesu. ¹² Am la ahoresi n dɛɛ ti, am ma am ahore jɔ. Saŋga kɛrɛ bo am sudi wahara, am mindi, na am sere Nyeme saŋga kɛrɛ ni anyumboro. ¹³ Am kpaaki am neŋgem nu ma Nyeme minɛm bo bu la mǎ be ni, na am boro am nyi sude minɛm wɔfɔ.

¹⁴ Am sere deke kpa Nyeme dɔ ma minɛm bo bu kere am wuwuruwa ni, am sere deke kpa ma bu, mǎ am sere deke tie ma bu. ¹⁵ Nzen minɛm wo ahorejɔ nu, am ma am ni bere kɛrɛ ahore ti jɔɔwa. Nzen minɛm wo ahoresaaki nu, am ma am ni bere kɛrɛ wo ahoresaaki nu. ¹⁶ Am ma am ni am beŋgum saŋga wo ni sawɔrɛ, mǎ am koro kpiri, ama, am fa am ŋu mata tarakam. Mǎ am se ka ambere ŋgumi la ŋɔɔlɛ a.

¹⁷ Nzen sɔɔ yo am satie, mǎ am wɔrɔ tie tɔ i kaari. Ama, am boro am nyi na am suyo sa bo i ti kpa, na sɔɔ kɛrɛ ŋu i, na bu se ka i ti kpa. ¹⁸ Nzen am koro yo i, am boro am nyi na am ni sɔɔ kɛrɛ tana ni laifie. ¹⁹ M danfo kpam, nzen be ayo am satie, mǎ am wɔrɔ tie tɔ i kaari, ama, am yaki i, na Nyeme cɔn i mi sui, dama ba kɛrɛ i Nyeme jɔrɛ Kadasi n nu ka, Micɛra n ŋa, "Mini cɔn bu sui a, mini tɔ bu kaari a." ²⁰ Ama, am yo kabo ba kɛrɛ i Nyeme jɔrɛ Kadasi n nu ni, ka, "Nzen ahɔɛ ati u kpɔfɔ na a la diire, ma i na i di. Nzen nzuehɔɛ ati i, ma i nzue na i nu. Nzen a yoori sɔ, i ti ka a tɔrɔ sinmɔne agɔ i mi tii su wɔ lɛɛ." ²¹ Mǎ a ma satie yoowa kunma u, ama, ma u kpa-yo n kunma satie ni.

Kabo i ti ye ni ka ya de tereterefɔm nɔaniɛ barasu ni

13 I ti ye ni ka sɔɔ kɛrɛ de tereterefɔm nɔaniɛ, bere bo bu la yiko na bu niɛ am su ni, dama yiko be wo mǎ bere bo i fite mǎ Nyeme dɔ. Bo bu la yiko kisa n kɛrɛ, Nyeme akpama bu a. ² Nyini ti, sɔɔ kɛrɛ bo i keteeri tereterefɔm nɔaniɛ ni, i mi sukete deke bo Nyeme akpama i n wɔ lɛɛ. Sɔɔ kɛrɛ bo i yoori sɔ, i sukpini suicin ma i ŋu wɔ lɛɛ. ³ Dama sɔɔ kɛrɛ bo i yo sakpa soro mǎ tereterefɔm ni sere, ama, sɔɔ kɛrɛ bo i yoori satie ni, yiri soro tereterefɔm n a. Nyini ti, nzen a koro mǎ ka a soro tereterefɔm ni, yo sakpa, na bu kansu u. ⁴ Nyeme ma tereterefɔm wo bere yo bu juma a, na bu buka u na a yo sakpa. Ama, nzen a yoori satie, ma sere ti u, dama Nyeme ama bu yiko ka bu yo bu juma ma yiri Nyeme a, na bu cin minɛm bo bu yo satie n sui. Bu cin mǎ minɛm sui ŋgbɛɛn-ŋgbɛɛn. ⁵ Nyini dɛɛ ti, i ti ye ni ka am de tereterefɔm n nɔaniɛ, mǎ ka am soro ka bu cin am sui n ŋgumi dɛɛ ti a, ama, am ahore su, ni am sunsunni kere ka am yo sɔ n dɛɛ ti a. ⁶ Nyini dɛɛ ti, i kaaki ti ye ni ka am tɔ am lampom, dama gominam n yo bu juma ni anyumboro wɔ, Nyeme akere ka bu yo sɔ a. ⁷ Nyini ti, deke bo i ti ye ni ka am yo ma sɔɔ kɛrɛ ni, am yo ma bu. Am tɔ am lampom kaari, wara nzen ba kpiɛ am kaari be, am tɔ i, sɔɔ kɛrɛ gusu bo i ti ye ni ka am ma i jirima, am ma i.

Kabo i ti ye ni ka ya yo fa kɔ ya beŋgum n dɔ ni

⁸ Mǎ am ma be deke be kaari su am su. Deke bo wɔ yo daka ka am bita am beŋgu kaari la ka, am sukoro am beŋgu. Dama sɔɔ bo i koro i beŋgu, i mi su Nyeme nɔaniɛ kpamaawa n kɛrɛ su wɔ lɛɛ. ⁹ Dama am si Nyeme

nɔɔnɛ maawam n kɛɛ, ka, "Má a saaki ajaa ciire, má a kun sɔɔɔ, má a wɔ," ni bo i ɲa, "Má a ma u konviki wura be dɛɛ nɛngɛ nu," haari ni bo ba ka n kɛɛ jina nyini nɔɔnɛ kun ni su a, ka, "Koro u bɛngɔ kabo a koro u ɲu ni."
¹⁰ Sɔɔɔ kɛɛ bo i koro i bɛngɔ yo má i mi satie. Nyini kere ka nɔɔnɛ kpamaawa n kɛɛ jina koro su wɔ lɛɛ.

Minɛm bo bu wo wein nu n jɔɛ

¹¹ I ti ye ni ka am yo sɔ, dama am si kabo ahin saɲga n ti ni. Saɲga n aju, i ti ye ni ka am tɛngɛ, má am daafi. Dama saɲga n bo ya nyá tiide n adodo, i waari má ka saɲga bo ya du mɔ yoori yarada ni. ¹² Wɔ ka kaan na ya fite kɔngɔɛ nu, ale sucin lɛɛ. Nyini ti, am ma ya yaki awosin nu juma kɛɛ, na ya yo wein sayoowa, kabo luekun-fɔm sana bu biesɔya nɛngɛm na bu kɔ kun lue ni. ¹³ Ya wo wiesu wɔ lɛɛ, nyini ti, am ma ya woowa kɔ atin su. Má ya sudi ya tii, sunu nzan subo, suyo ɲgbɛɛnɲgbɛɛn, má ya suyo sakaraya, suyo konvikiya ɲgbɛɛnɲgbɛɛn, má ya sukpini jɔɛ, na má ya susi kɔɛ. ¹⁴ Ama, am ma ya fa ya Mibie Yesu Kristo n yo deke bo ya fa wura, kabo sɔɔɔ fa sutura wura barasu ni, na má ya su ya ɲuniɛmbaa koroowa n su.

Má a jaraki u bɛngɔ

14 Am de minɛm bo bu yarada ti má biiwa n ni am saa nnyɔ, má am se bu akuruwa fa kɔ deke n bo bu ci bu n su na am tanda bu ahore. ² Ma ya fa i ka, nbem la yarada bo bu koro di deke kɛɛ bo bu koro, ama, nbem gusu wo bɛɛ, bu yarada ti má biiwa, bu ciire la nie, bu di toro nyawa n ɲgumi wɔ. ³ Sɔɔɔ bo i di nie kere nie ni, má i mi bu bo i di má nie ni ɲgbɛɛn. Sɔɔɔ kɛɛ gusu bo i di nyawa n ɲgumi ni, má i mi jaraki bo i ci má pui ni, dama Nyɛmɛ ade i a. ⁴ Wɔɔɔ la ɲma na a jaraki be dɛɛ gbɛfɛɛ? I dɛɛ tɛngɔ mibie ni sé ka i jína wara i kpáasi a. I ti nahɔɛ wɔ ka i jína a, dama i mibie ni koro ma i jina nyunyumi a.

⁵ Bekun, mine nbem dɔ, bu sunsun ka cɛɛn nbem ti kpa tara nbem, ama, nbem gusu sunsun ka cɛɛn n kɛɛ ti kun wɔ, be tara má i bɛngɔ. I ti ye ni ka sɔɔɔ kɛɛ su kabo i sunsunni nu kere ka i ti kpa n su. ⁶ Sɔɔɔ kɛɛ bo i sunsun ka cɛɛn be ti kpa tara cɛɛn nbem ni, i mi koro ka i bu Nyɛmɛ dɛɛ ti, ye i yo sɔ a, ye sɔɔɔ kɛɛ bo i ci má pui n gusu, i mi koro ka i bu Nyɛmɛ dɛɛ ti, ye i yo sɔ a, dama i da Nyɛmɛ asi fa kɔ diire n su, ye i nya di a. Sɔɔɔ kɛɛ gusu bo i di má deke nbem ni, i mi gusu bu Nyɛmɛ dɛɛ ti, ye i yo sɔ a, dama i mi gusu da Nyɛmɛ asi fa kɔ diire n su, ye i nya di a. ⁷ Sɔɔɔ be wo má bɛɛ bo i koro se ka i wo i tii su wo wɔ, be gusu wo má bɛɛ bo i koro se ka i wu i tii su yiwee. ⁸ Ai, nzen ya la ɲɔɔ a, Mibie n dɛɛ ti ye ya la ɲɔɔ a. Nzen ya wu gusu a, Mibie n dɛɛ ti ye ya wu a. Nyini ti, nzen ya la ɲɔɔ wara ya wu wɔ, Mibie n dɛɛ la ya a. ⁹ Dama nyini dɛɛ ti ma Kristo wuuri, ye i tɛngɛeri i yiwee n nu n a, adena i yó sɔɔɔ kɛɛ Mibie, bo bu la ɲɔɔ n ni bo ba du mɔ awu n kɛɛ. ¹⁰ Wɔɔɔ la ɲma, wɔɔɔ bo a jaraki u bɛngɔ na a bu i ɲgbɛɛn ni? A si má ka ya kɛɛ bá jina Nyɛmɛ nyunu na i dí ya jɔɛ? ¹¹ Kabo ba kɛɛ i Nyɛmɛ Jɔɛ Kadasi n nu ni, ka, Micɛra n ɲa,

"Sɔɔɔ kɛɛ bá kutu m nyunu,
 na sɔɔɔ kɛɛ bá teke i kɔ se ka mini ti Nyɛmɛ a.
 Kabo ma se ni, nyini wo bɛɛ a."

¹² Nyini ti, ya kɛɛ bá kan ya sa bo ya yo i n kɛɛ kere Nyɛmɛ.

Má a yo sa bo i ma u bɛngɔ Kristofɔ bo i jaa na i kpaasi

¹³ Nyini ti, am ma ya yaki ya bɛngum jɔɛ kan, na má ya jaraki bu kun, ama, am ma ya sunsun kabo ya yo na má ya ma ya bɛngɔ Kristofɔm bo bu jaa, wara na bu kpaasi. ¹⁴ Kabo m ni ya Mibie Yesu ayo kun ni, nyini ma m si ka deke be mmɔɔ ni i tii ti má ciire n a. Ama, nzen sɔɔɔ sunsun ka deke be ti ciire i dɔ, má i mi di i. ¹⁵ Nzen diire n bo a di i n dɛɛ ti, na a saaki u bɛngɔ Kristofɔ n ahore, nyini yiri, a suyo má koro sa lɛɛ. Kristo yo wuuri i dɛɛ ti wɔ, má a ma i mi ka ɲgbɛɛn, u diire n bo a di i n dɛɛ ti. ¹⁶ Má am ma be jɔɔ jɔɛ tie fa kɔ deke kpa n bo am si i n su. ¹⁷ Dama kabo Nyɛmɛ nie i minɛm su ni, i ti má di ni nu jɔɛ wɔ, ama, i ti aceeri bo Awiewie Casi n afa ama minɛm wɔ, yiri la ka, ya yo sa bo i kɔ atin su Nyɛmɛ dɔ, ni tanalaifie, ni ahorejɔ. ¹⁸ Sɔɔɔ kɛɛ bo i suuri nyini atin n su, na i su Kristo sɔ, i mi yo sa bo i sun Nyɛmɛ nu a, na adamande kansa i ka i ti sɔɔɔ kpa.

¹⁹ Nyini ti, am ma ya boro ya nyi na ya su deke n bo i ma ya tanalaifie n su, na ya buka ya bengum, na ya ko ni ya nyemesu ni. ²⁰ Má am saaki Nyeme juma ni, diire dee ti. Diire kere ti kpa a. Ama, nzen be di diire be na i ma i bengum bo i jaa na i kpaasi, nyini yiri, i ti má kpa. ²¹ Nzen a di nie, wara a nu nzan, wara a yo nyini n be so, na i ma u bengum Kristof bo i jaa na i kpaasi, i ti má ye ni ka a yo so. ²² Yarada n bo a yo i u ahore su fa ko nyini jrem su, ma i wo u ni u Nyeme afien. Soko kere bo i yo sa bo i ko atin su, na i la má sika i ahore su ka wo yo satie, i mi la terefie nahore su. ²³ Ama, soko kere bo i ba sudi diire barasu nbem na i yo sika, Nyeme adi i mi jre ajaraki i ka wo yo satie, dama diire n bo i sudi i ni, wo yo má yarada. Deke kere gusu bo soko yo i, na i la má yarada, i ti satie wo Nyeme do.

Ya yo sa bo i jo ya bengum ahore

15 Yere bo ya la fanga fa ko yarada su ni, wo yo daka ka ya yo sawore ni bere n bo bu yarada la má fanga ni, na ya buka bu, na ya dada bu ahore, má ya yo sa bo i sun yere ni ya tii nu. ² Soko kere yo deke bo i sun i bengum nu, na i yo sakpa, na i ko ko ni i nyemesu ni. ³ Dama haari Yesu Kristo ni i tii ayo má sa bo i sun yiri ni i tii nu, ama, i ti kabo ba kere i Nyeme Jre Kadasi n nu n wo, ka, "Nzukolee barasu n kere bo minem fa kpereri wo Nyeme ni, bu fa kpereri mini wo." ⁴ Deke n kere bo bu du ko kereeri i Nyeme Jre Kadasi n nu ni, bu kereeri i ka i kere ya a, adena ya la tama, dama deke bo ba kere i ni, nyini ma ya ahoresi a, na ya koro mindi a. ⁵ Nyeme ma ya mindi ni ahoresi a, yiri ma am la anose ni am bengum a, kabo Yesu Kristo kereeri am ni, ⁶ adena am kere tien am ko fa anose, na am kansi Nyeme, ya Mibie Yesu Kristo Si.

Kabo minem bo bu ti má Yudafo m gusu ade Kristo labari kpa n ni

⁷ Nyini dee ti, am de am bengum, ni am saa nnyo kabo Kristo ade am ni, nyini ma mine kansi Nyeme a. ⁸ Dama m suse am ka Kristo baari ka i ba buka Yudafo m n wo, i yoori so n dee ti, nyini ma deke n bo Nyeme seeri ka i yo ma Yudafo m nam n ayo biiwa nahore su n a. ⁹ Bekun i baari ka i ba buka minem bo bu ti má Yudafo m wo, na bu gusu kansi Nyeme fa ko kabo wo si bu anjuf ni. Kabo ba kere i Nyeme Jre Kadasi n nu ni, ka,
 "Nyini dee ti, m kansi wo Nyeme,
 m kansi u duma minem bo bu ti má Yudafo m nu,
 na m dí jue ma u."

¹⁰ Ba kaaki akere i bekun ka,
 "Amberere bo am ti má Yudafo m ni,
 am ma am ahore jo ni Nyeme minem bo wo yi bu ni."

¹¹ Bekun, i na,
 "Amberere bo am ti má Yudafo m ni, am kansi Micera ni,
 na am ma daanfiem kere kansi Nyeme."

¹² Na Nyeme nchanie kanfo Esaya gusu ase ka,
 "Soko be bá fite Jese dee lee an n nu,
 i ti kabo baka tie i bunlui su n wo,
 na i bá yo daanfiem kere fema,
 yiri má bu nya ahoresi a."

¹³ Nyeme ma ya tama, m sere i ka i ma am ahorejo ni tanalaifie ko sin su, kabo am ayo i yarada n dee ti, adena Awiewie Casi n yiko ma am tama bo i la má anjusu.

Deke bo i ti na Pwolu kereeri ahin kadasi n ni

¹⁴ To, m ninbaam, m si tenle su ka am la wo kpa, na am la si dnggu, na am kaaki koro fa tu am bengum fo.
¹⁵ Haari ni nyini mmko, ma fa ahoresi, ye m sukere ahin kadasi n fa ma am a, adena m tenge am ahin sam n su, dama Nyeme ayo sakpa ama m, ¹⁶ ka m yo Yesu Kristo amusuisuf ni ma minem bo bu ti má Yudafo m ni, adena m kan Nyeme labari kpa n kere bere bo bu ti má Yudafo m ni, na Awiewie Casi n ma Nyeme de bu ka bu ti i dee mine

casim. M yoori sɔ ni, i ti ka Nyeme sayoowa dɔnguyofɔ n bo i yo yoowa bo i sun Nyeme nu ni. ¹⁷ Yesu Kristo dɛe ti, m la atin bo m koro fɔ fa kɔ Nyeme juma n bo wɔ fa ama m su. ¹⁸ Nahɔre, i la m sere na m kan sam bo nyingam ayo bu ni, mɔ ka sam n bo Kristo ma ma yo bu ni ngumi, yiri la bo wɔ ma ma kan i nɔɔnie n akere minem bo bu ti mɔ YudaƆm ni, na ma yo alekutura sam, na ba de i nɔɔnie ni. ¹⁹ I ma m faari alekutura sam, ni Awiewie Casi n dɛe yiko nu fa yoori nyini juma n a. M boori i bu Yerusalem mie kpiri n nu wɔ, na ma bara aye akɔ aju haari Ilirikum awɔre n nu, na ma kan Kristo labari kpa n jɔre n kere akere bu. ²⁰ Deke bo m nyunu boro su agaya n la ka, m kan labari kpa n jɔre kere minem awɔrem n kere bo bu nya ti mɔ Kristo duma ni, dama m koro mɔ ka m ta be dɛe ataari su, ²¹ kabo ba kere i Nyeme Jɔre Kadasi n nu ni, ka,
 “Haari ni bo minem nya kan mɔ labari kpa n kere mɔ bu ni,
 bu nɔ i,
 haari ni bo bu nya ti mɔ labari kpa ni,
 bu tɔ i, na bu sɔ i bu.”

Kabo Pɔɔlu ŋa i koro ka i kɔ nie Romafɔm busu ni

²² Tɔ, nyini n kere dɛe ti, saŋga kere, mɔ m koro ka m ba nie am busu wɔ, ama, m nya mɔ atin. ²³ Ama, kisa, mie fɔfɔre be wo mɔ bere bo m kɔ dɔ na m kɔ yo juma ahin awɔrem n nu, nyini ti, kabo mɔ saŋga kere na m koro ka m ba nie am busu ni, ²⁴ m la tama ka m ba susin kɔ Esipani dɛe awɔre n nu, m jina am dɔ na m nie am busu, na m ni ambere nya tana, na am buka m na m koro kɔ ju deke bo m sukɔ ni. ²⁵ Ama, kisa yiri, m sukɔ Yerusalem mie kpiri n nu wɔ, m la buka be bo m kɔ fa ma Nyeme minem bo bu wo dɔ ni. ²⁶ Dama Kristofɔm bo bu wo Makedoniya ni, ni bo bu wo Akaya dɛe awɔrem n nu ni, wɔ yo bu fie ka bu yiyi ŋwaa, na m kɔ fa ma Nyeme minem bo bu wo Yerusalem na bu ti yaarifɔm ni. ²⁷ Bere ni bu tii afa sunsunni kpa aŋu ka Yerusalemfɔm kaari su bu su, dama Yerusalemfɔm du mɔ faari Nyeme deke kpa maari bere n bo bu ti mɔ YudaƆm n wɔ, nyini dɛe ti, wɔ yo daka ka bere gusu nya durunya n nu nenge ma Yerusalemfɔm ni. ²⁸ Tɔ, nyini ti, nzen m koro yoori nyini juma n kere wieeri, na bu nya nyini buka n kere, m bɔa nie am busu, na m nyɔ sin kɔ Esipani. ²⁹ M si tenle su ka m baari, m fɔ deke kpa fite Kristo dɔ ba ma am.

³⁰ M ninbaam, kabo Ya Mibie Yesu Kristo wo ya dɔ, na Awiewie Casi n koro ya agaya n dɛe ti, m sere am wɔ, ka am buka m na ya sere Nyeme ni anyumboro, ³¹ ka i dɛ m fite Yudiya awɔre n nufɔ nbem bo bu yo mɔ yarada n saa nu, na Nyeme minem bo bu wo Yerusalem n dɛ buka n bo m sufa kɔ ma bu ni. ³² Na nzen i ti Nyeme koroo-wa, na m bɔa am dɔ ni ahorejɔ, na m ni ambere kere koro dada ya beŋgu ahore. ³³ Nyeme bo i ma tanalaifie n buka ya kere. Ami.

Kabo Pɔɔlu yoori Kristo jamam bo bu wo Roma mie kpiri n nu anse ni

16 Tɔ, m koro ka am si ya niwa baabara n bo bu fere i ka Fibi ni, i yo Nyeme juma buka Kristo jama n bo i wo Kenciriya mie kpiri n nu n wɔ. ² Am de i kabo mɔ am de Nyeme minem barasu ni, Mibie n dɛe ti, na am buka i ni deke kere bo i koro, dama yiri ni i tii abuka mine dɔngɔ, haari ni mini mmɔ.

³ Am bisa Pirisila ni Akuyila dɔngɔ ma m. M ni bere saŋga yo juma ma Yesu Kristo wɔ. ⁴ Bu yo tɔɔri bu ŋɔɔ maari m wɔ, nyini dɛe ti ye m da bu asi n a, mɔ mini ngumi yo bu anse a, ama, Kristo jamam kere bo bu ti mɔ YudaƆm gusu yo bu anse. ⁵ Am bisa Kristo jama n kere dɔngɔ, bo bu tien bu kɔ bu dika ni.

Am bisa m danfo kpa Epanetosi n dɔngɔ ma m, yiri du mɔ yoori Kristo yarada Esiya dɛe awɔre n kere nu a. ⁶ Am bisa Mariya dɔngɔ, bo wɔ yo juma agaya abuka am ni. ⁷ Am bisa Andɔɔnikusi ni Juniya dɔngɔ, m lamɔkɔ YudaƆm bo m ni bere yo woori dansaraka nu ni, bu la dumaye Kristo jamasam kere nu, bere du mɔ yoori Kristo susufɔm ka, ye m nya ba yoori a. ⁸ Am bisa m danfo Ampilyatusi dɔngɔ, m Mibie n dɛe ti, m koro i agaya. ⁹ Am bisa Wuribanisi dɔngɔ ma m, bo yiri ni yere saŋga yo juma ma Kristo ni, na am kaaki bisa m danfo Sitakisi dɔngɔ. ¹⁰ Am bisa Apelesi dɔngɔ, bo wɔ yi i ŋu ka i ti Kristo susufɔ nahɔre su ni, na am bisa Arisitobulosi dikafɔm kere dɔngɔ. ¹¹ Am bisa m lamɔkɔ YudaƆm n bo bu fere i ka Herodiyon n dɔngɔ, na am bisa Naracisi dikafɔm bo bu ti Mibie n dɛe minem n buka su. ¹² Am bisa Tirifena ni Tirifosa dɔngɔ, nbara nnyɔm bo bu yo juma ma Mibie

ni, ni m danfo Perisisi, yiri mmɔɔ ayo juma agaya ama Mibiɛ n ni. ¹³ Am bisa Rufusu dɔɔɔɔ, yiri bo Nyemɛ ayi i ka i yo i juma n ni, ni i ni bo i ti mini mmɔɔ ni ni. ¹⁴ Am bisa ahin minem kɛɛ dɔɔɔɔ ma m, bɛɛ la Asinkiritusi, ni Felegon, ni Herɛmesi, ni Patorobasi, ni Herɛmasi, ni ya ninbaam kɛɛ bo bu wo bu dɔ ni. ¹⁵ Am bisa Filolokusi ni Juliya dɔɔɔɔ, ni Nɛɛyusi, ni i niɛmabara ni, ni Olimpasi, ni Nyemɛ minem kɛɛ bo bu wo bu dɔ ni. ¹⁶ Am bisa am bɛɔɔ dɔɔɔɔ ni koro. Kristo jamam kɛɛ bo bu wo fɛn n bisa am dɔɔɔɔ.

Awieeri su dɛɛ fɔtuuwa

¹⁷ M ninbaam, m sere am wɔ, am si am ɔu sa ni minem bo bu saaki kereewam bo am adu mɔ ade i ni, na bu fa kpakpaakinu ba ni, na bu ma minem kpaasi fa kɔ bu yarada n su ni. Má am dodo bu. ¹⁸ Dama nyini minem sɔ, bu su má ya Mibiɛ Yesu Kristo su, ama, bu su bu dɛɛ kunnu koroowa su wɔ, na bu bo minem bo bu si má pui n anɔɔfiɛ, na bu dadaka bu. ¹⁹ Ama, ambɛɛ yiri, sɔɔɔ kɛɛ ati kabo am ade Kristo nɔɔɔɔ nahɔɔɔ, nyini dɛɛ ti, m ahore ajɔ akɔ asin su. M koro ka am la si fa kɔ deke n bo i ti kpa n su, ama, m koro má ka am la si haari kaan sɔ mmɔɔ fa kɔ deke n bo i ti má kpa n su. ²⁰ Nyemɛ bo i ma tanalaifiɛ ni, i cé má, i má am yiko na am fún tientien Sitana ɔu mɛɛki i. Ya Mibiɛ Yesu Kristo buka am.

²¹ Timoti bo m ni yiri saɔɔa yo juma n bisa am dɔɔɔɔ, na Lukiyosi, ni Jason, ni Sosipateri, m lamɔɔɔ Yudafom n gusu bisa am dɔɔɔɔ.

²² Mini Teretiyusi gusu bisa am kɛɛ dɔɔɔɔ, Mibiɛ n dɛɛ duma n nu, mini ye Pɔɔlu ma m kɛɛɛri ahin kadasi n sufa ma am n a.

²³ M awurufɔɔɔɔ Gayosi bisa am dɔɔɔɔ. Kristo jama n kɛɛ tien bu nɔɔ i dika a. Irasitusi bo i ti miɛ n nu ɔwaa bitafɔ ni, ni ya niwa Kuwatosi kɛɛ bisa am dɔɔɔɔ. [²⁴ Ya Mibiɛ Yesu Kristo buka am kɛɛ. Ami.]

Pɔɔlu dɛɛ awieeri su nɔɔɔɔ ni

²⁵ Am ma ya kansu Nyemɛ. Yiri koro ma am jina fanga kenken fa kɔ Yesu Kristo labari kpa n bo m kaanri i jɔɔɔ na am ati i n su a. I ti jɔɔɔ bo bu yo fa fiɛri dada kɛɛ wɔ, ama, kisa wɔ fite fofoe nu. ²⁶ Yiri ye Nyemɛ nɔɔɔɔ kanfom kɛɛɛri i n a, na Nyemɛ bo i wo bɛɛ saɔɔa kɛɛ n ama daanfɛ kɛɛ ati i, na ba de i, na ba yo i yarada.

²⁷ Nyemɛ ɔgumi la alecira a, yiri ti ye ni ka ya kansu i a, Yesu Kristo dɛɛ ti, saɔɔa kɛɛ saɔɔa. Ami.

1 KƆRINTOFƆM

¹ Mini Pɔɔlu bo Nyeme dɛɛ koroyanu na wɔ fere m ka m yo Yesu Kristo jaramasa ni, m ni ya niwa Sositeni ni sukere ahin kadasi ma am a. ² Ya sukere i na ya fa ma ambere Kristo jama n bo am wo Krinto mie kpiri n nu, na Nyeme afere am afa am ayo i dɛɛ mine casim ni, na wɔ ma am ni Yesu Kristo ayo kun ni, fa sanja ni minem kere bo bu bo fere ya Mibie Yesu Kristo duma n deke kere ni, yiri ti ya ni bere kere Mibie a.

³ Ya Si Nyeme, ni ya Mibie Yesu Kristo buka am, na bu ma am tanalaifie.

Sakpam bo Pɔɔlu ɔa Nyeme ayo ama bu ni

⁴ Sanja kere m da Nyeme asi wɔ, ambere dɛɛ ti, fa kɔ sakpa n bo wɔ yo ama am na i fite Yesu Kristo dɔ ni. ⁵ Yiri dɛɛ ti, am anya deke kpa dɔngɔ, haari fa sanja ni jɔre jɔɔɔwa, ni si kere. ⁶ Daani n bo ya diiri i fa kɔ Kristo ɔusu jɔre ni, ambere mmɔɔ ni am tii si ka i ti nahɔre wɔ. ⁷ Nyini dɛɛ ti, am fun má Nyeme aceeri kpa n haari kun n kpein mmɔɔ, na am ɔminda fa kɔ sanja bo ya Mibie Yesu Kristo bá yi i ɔu fite ni. ⁸ Yiri má am fanja haari kɔ ju awieeri a, na am la má ɔgasi be ya Mibie Yesu Kristo dɛɛ cɛen ni. ⁹ Nyeme la dabuɔu, yiri afere am ka am ni i Wa ya Mibie Yesu Kristo n la wo fie ni am beɔu a.

Kpakpaakinu n bo i woori Kristo jama n afien ni

¹⁰ M ninbaam, m sere am wɔ, Yesu Kristo dɛɛ duma n nu, ka am kere fa anɔɔse na má am ma kpakpaakinu be wo am nu, ama, am ma am sunsunni ni am nɔanie yo kun nahɔre su. ¹¹ M ninbaam, deke bo i ti na m se sɔ ni, Kolowe dikafɔm nbem ase m ka am la akuruwa am ɔuɔu nu. ¹² Yiri la ka, am nbem ɔa, “Mini su Pɔɔlu su a,” nbem ɔa, “Mini su Apolosi su a,” nbem ɔa, “Mini su Petoro su a,” ye nbem gusu ɔa, “Mini su Kristo su a.” ¹³ Kristo akpakpaaki i ɔu nu wɔ, nzen se? Ye bu kpamaari Pɔɔlu baka jaanu n su maari am a? Bu bieeri am Nyeme nzue Pɔɔlu dɛɛ duma nu wɔ? Ai. ¹⁴ M da Nyeme asi ka ma bie má am be Nyeme nzue, má ka Krisipusi ni Gayosi n ɔgu-mi. ¹⁵ Nyini dɛɛ ti, be koro se má ka m bieeri i Nyeme nzue m dɛɛ duma nu. ¹⁶ Eɛnheɛn, ma tenje su bekun ka m bieeri Satefanasi dikafɔm n gusu Nyeme nzue. Sin nyini sin, m koro tenje má su ka m bieeri be Nyeme nzue kun. ¹⁷ Dama Kristo asunma má m ka m ba bie minem Nyeme nzue wɔ, ama, i sunmaari m ka m ba kan i labari kpa n jɔre kere minem wɔ. Ma fa má adamande dɛɛ alecira, ye m fa kan kereeri minem a, nzen má m yo sɔ, má yiwee n bo Kristo wuuri baka jaanu n su n ti ɔgbɛen wɔ.

Kristo ti Nyeme yiko ni alecira a

¹⁸ Dama nzen ya kan yiwee n bo Kristo wuuri i baka jaanu n su n jɔre kere minem bo bu suka ɔgbɛen ni, bere dɔ i ti sinnzinya jɔre wɔ lɛɛ. Ama, yeɛ n bo ya nya tiide ni, i ti Nyeme yiko sa bo wɔ yo ama ya a lɛɛ. ¹⁹ Dama ba kere i Nyeme Jɔre Kadasi n nu ka, Nyeme ɔa,

“M yó alecirafɔm alecira ni ɔgbɛen,
na m tó sifɔm si n atin.”

²⁰ Tɔ, alecirafɔm wo ni? Ye sifɔm wo ni? Ye bo bu fiiti na bu si ahin durunya n nu jɔre n wo ni? Durunya n nu alecira ye Nyeme afa akaaki sinnzinya n a. ²¹ Nyeme la alecira, be koro fa má durunya n nu alecira na i fa si Nyeme. Nyeme koroyanu ye i ma ya kan labari kpa n bo i ti ka sinnzinya jɔre n kere minem a, na bo ba yo yarada ni, Nyeme ade bu tii aji. ²² Dama bo bu ti Yudafɔm ni, bere koro ka bu ɔu alekutura sam wɔ, ye bo bu ti Girikifɔm n gusu koro ka bu ti alecira jɔre wɔ. ²³ Ama, yeɛ kan Kristo Tiidefɔ labari kpa n jɔre wɔ, kabo bu kpamaari i baka jaanu n su ni. Yudafɔm dɔ, i ti ciire wɔ, ye bo bu ti má Yudafɔm n dɔ, i ti sinnzinya jɔre wɔ. ²⁴ Ama, minem bo

Nyeme afere bu ni, bo bu ti Yudafom ni, ni bo bu ti Girikifom ni, Kristo ti Nyeme yiko ni alecira a. ²⁵ Dama Nyeme sa bo wo yo i na i ti ka sinnzinya sa n tara adamande alecira kere bo i la i, na Nyeme sa bo wo yo i na i ti ka i la ma fanga ni, i tara adamande fanga kere bo i la i.

²⁶ M ninbaam, am sunsun na am nie kabo am yo ti na Nyeme ba fereeri am ni. Nzen ya nga ya nie, durunya n nufom yo bu ma ka am dnggu la alecira, am dnggu yo ti ma yikofom, na am dnggu gusu yo fite ma nfangafom n busu nu. ²⁷ Ama, Nyeme ayi dekem bo bu ti sinnzinya sa durunya n nu ni, na wo fa awura alecirafo n nyinse, na wo yi dekem bo bu la ma fanga durunya n nu ni, na wo fa awura nfangafom nyinse. ²⁸ Nyeme ayi bo bu ti tarakam durunya n nu fen, na wo yi minem bo bu ma bu ni, ni dekem bo bu ti ngbeen ni, na i ma dekem bo bu la fanga n ka ngbeen. ²⁹ Deke bo i ti na Nyeme yoori i so n la ka, adena ma be koro fo yiri Nyeme do. ³⁰ Ama, Nyeme ama am ni Yesu Kristo ayo kun, na wo ma wo yo ya dee alecirafo. Yesu dee ti ye Nyeme de ya ka ya yo sa bo i ko atin su i do n a, ye wo yo ya i mine casim, na wo de ya tii aji. ³¹ Nyini dee ti, kabo ba kere i Nyeme Jore Kadasi n nu ni, "So ko kere bo i nga i fo, i ti ye ni ka i fo Mibie n ti."

Kabo Pɔɔlu kaanri Yesu Kristo ni i yiwee n jore ni

2 M ninbaam, sangga bo m baari am do na m ba kaanri labari kpa n kereeri am, na am si Nyeme asiri nu n jore ni, ma fa ma adamande alecira ni si jore ajjo akere ma am. ² Dama m yo baari ni, ma koro ma ka m kan jore be am do, ma ka Yesu Kristo Tiidefo n dee jore, ni kabo i wuuri baka jaanu n su ni. ³ Sangga bo m yo woori am do ni, m nunie ti m yokoiiwa a, na sere ati m agaya, na m nunie subobo m. ⁴ M nkanie jjoowa ni labari kpa n bo m kaanri i ni, i ti ma adamande alecira ni si jore, ama, Nyeme Awiewie Casi ni yoori alekutura sam kereeri ka m nkanie jjoowa n ti nahore wo. ⁵ Adena ma am yo yarada adamande alecira n dee ti, ama, Nyeme dee yiko n dee ti.

Nyeme alecira jore

⁶ To, ama, ya jjo alecira jore fa kere minem bo ba bi fa ko Nyeme atin n su n a. I ti ma durunya n nu fen dee alecira, wara i ti ma alecira bo durunya n nu nfangafom la i ni, bere kere ba ka ngbeen wo. ⁷ Ama, yere kan Nyeme alecira asiri nu jore n bo i yo fa fiere adamande ngu n wo, nyini alecira ni, Nyeme du mo ciciiri i wo ka, ye i nya ba yiiri durunya n a. I yoori so ko, adena ya nya i jirima woowa ni. ⁸ Durunya n nu nfangafom be mmoo asi ma nyini alecira ni, nzen ma bu siiri i, ma bu kpama ma ya Mibie Jirimafo n baka jaanu n su. ⁹ Ama, i ti kabo ba kere i Nyeme Jore Kadasi n nu n wo, ka,

"Deke bo be nyumbaa nya ngu ma i ni,
wara deke bo be sui nya ti ma i ni,
wara deke bo be nya sunsun ma i, i ahorembaa su ni,
nyini ye Nyeme asese i su,
na i fa ma bo bu koro i n a."

¹⁰ Ama, yere yiri, Nyeme ama i Awiewie Casi n ayi nyini n so akere ya, dama Awiewie Casi ni fiiti si deke n kere a, haari ni Nyeme jore bo i wo ngo ni. ¹¹ Adamande be koro si ma sa bo i wo i benggu adamande ahore su, ma ka i mi ni i tii awiewie ni si deke bo i wo i ahore su a. So ye be koro si ma sa bo i wo Nyeme ahore su a, ma ka Nyeme Awiewie ni ngumi si a. ¹² Awiewie n bo yere anya i ni, i ti ma durunya n nu fen dee, ama, i fite Nyeme do ko, adena ya si aceerim kere bo Nyeme afa ama ya ni. ¹³ Nyini ye ya fa kere minem a. I fite ma adamande alecira kereewa n nu, ama, i ti deke bo Awiewie Casi ni kereeri ya a, ye ya fa kere minem bo bu la Awiewie Casi n a. ¹⁴ So ko bo i la ma Nyeme Awiewie ni, koro de ma deke n bo i fite Nyeme Awiewie n do, dama yiri do, nyini jorem ti ka sinnzinya jore wo, na i koro ti ma i bu, dama be koro si ma i bu, ma ka Nyeme Awiewie ni buka i na i koro fiiti si i bu. ¹⁵ So ko bo i la Nyeme Awiewie ni, i mi koro fiiti deke n kere a, ama, be koro fiiti ma i mi yiri. ¹⁶ I ti kabo ba kere i Nyeme Jore Kadasi n nu barasu n wo ka,

"Nyama asi sa bo i wo Micera n sunsunni nu,
na i kere i kabo i yo a?"

Ama, yere yiri, ya si deke bo i wo Kristo sunsunni nu.

Nyeme amusuisufm jre

3 M ninbaam, ma koro ajjɔ má am dɔ ka am ti minem bo bu si Awiewie Casi n jre, ama, m jɔɔɔ am dɔ ka am ti bo bu bita adamande woowa a, Kristo dee atin n su, am ti ka nbaatumam wo. ² Nbaatumam koro nu nyufini ngumi wɔ, bu koro di má diire nɔɔɔri, nyini dee ti ye m kereeri am bumboori su dee kereewam n a, dama am koro ti má kereewam bo bu ti kekereke n bu. Haari ni kisa, am nya koro ti má i bu. ³ Dama am toko bita adamande woowa n wɔ. Am si am benɔu kɔre wɔ, na am suse akuruwa am nɔnɔ nu. Kabo am yo sɔ ni, durunya n nu adamande woowa atin lee, ye am bita i n a. ⁴ Dama nzen am nbem na, “Mini su Pɔɔlu su a,” ye nbem gusu na, “Mini su Apolosi su a,” am ti má ka durunya n nufm wɔ lee, nzen se?

⁵ Apolosi la na? Wara Pɔɔlu la na? Ya kere ti Nyeme amusuisufm bo ya ba abuka am wɔ, ya kere ni ya juma bo wɔ fa ama ya na ya yo, ye am ayo yarada a. ⁶ Fa kɔ am yaradayo n su, i ti ka mini Pɔɔlu dɔɔri alembaa n a, ye Apolosi gɔɔri i nzue a, ama, Nyeme yiko n nu ma wɔ nyi awura mbaa. ⁷ Nyini ti, bo i dɔ mbaa n ni bo i gɔ nzue n be mmɔ ti má pui. Deke bo i ti jre n la sa bo Nyeme yo i n wɔ, dama yiri ma i nyi wura mbaa a. ⁸ Bo i dɔ mbaa n ni bo i gɔ nzue n kere yo juma kun wɔ. Bu kere nya bu nkatɔ kabo bu jumayoowa ti barasu n wɔ. ⁹ Dama ya kere sangga yo juma kun ma Nyeme wɔ, ye amberɛ gusu ti ka Nyeme fie ye ya dɔ i a, na am kaaki ti ka Nyeme awuru ye ya ta i a.

¹⁰ Aceeri n bo Nyeme afa ama m ti ka sɔɔ bo i si ataari ta nyunyumi wɔ, ye m se sɔɔ n bumboori fa n a. Ye be gusu dee la ka i ta taka nyini n su a. Ama, wɔ yo daka ka sɔɔ kere si i nɔ sa kabo i ta taka su barasu. ¹¹ Dama Yesu Kristo ngumi ti ka sɔɔ fa bumboori n bo bu fa se sɔɔ n bu n a, be koro se má sɔɔ fa be bekun sin yiri nɔ. ¹² Ama, sɔɔ kere bo i ta taka su, na i ti ka i faari sika, na be gusu faari jete, na be gusu faari afere bo i la anyunuyi ta takaari su, na be faari baka, na be faari wura, na be faari kara ta takaari su. ¹³ Ama, jina ceen, sɔɔ kere jumayoowa bá fite fofoe nu, na bu nɔ i kabo i ti, dama sin bá yara sɔɔ kere juma, na sin ni yó i na i nɛ kabo i ti. ¹⁴ Sɔɔ kere bo i ta takaari bumboori fa seewa n su, na nzen sin n yaraari i jumayoowa na wɔ di má i, i mi nya nkatɔ. ¹⁵ Ama, sɔɔ kere bo sin n diiri i jumayoowa ni, i nya má nkatɔ, ama, yiri ni i tii nya tiide, se i ti ka sin n afundi i mi wɔ.

¹⁶ Am si má ka am ti ka awuru bo Nyeme wo am nu wɔ, nzen se? Am si má ka Nyeme Awiewie Casi n wo am nu wɔ? ¹⁷ Sɔɔ kere bo i saakiiri Nyeme awuru ni, Nyeme saaki i mi, dama Nyeme awuru n ti casi wɔ, ye amberɛ ni am tii ti ka nyini awuru n a.

¹⁸ Má be se ka i dadaka i nɔ. Nzen be wo am nu, na i sunsun ka i la durunya n nu alecira, ma i mi yo i nɔ ka i ti sinnzin wɔ, adena i kaaki alecirafo nahɔre su Nyeme dɔ. ¹⁹ Dama deke bo durunya n nufm bu i ka i ti alecira ni, Nyeme dɔ i ti sinnzinya a. Nyini ti ye ba kere i Nyeme Jre Kadasi n nu ka,

“Alecirafo ye Nyeme fa bu ngɔnletie fa tara bu n a.”

²⁰ Ye ba kaaki akere i ka,

“Miera ni si deke kere bo i wo alecirafo sunsunni nu a,
i si ka i ti ngbeen wɔ.”

²¹ Nyini ti, má be se ka i fa adamande be fa fo, dama deke n kere ti am dee wɔ. ²² Mini Pɔɔlu ti am dee wɔ, ni Apolosi, ni Petoro gusu, ni durunya, ni ngɔɔ, ni yiwee, ni kisa dee sangga n bo ya wo nu ni, ni sangga bo i bá ba ni, deke n kere ti am dee wɔ, ²³ na amberɛ gusu ti Kristo deem, ye Kristo gusu ti Nyeme dee.

Kristo jaramasam juma n jre

4 Tɔ, nyini ti, wɔ yo daka ka am nɛ ya ka ya ti Kristo amusuisufm wɔ, ya ti minem bo Nyeme afa i asiri nu jre n awura ya saa nu wɔ. ² Jre n bo i kaaki wo bere la ka, wɔ yo daka ka amusuisufm yo i juma ni nahɔre su ma i mibie. ³ Mini yiri, nzen am di m jre, wara adamande jredifo di m jre, m cece wo má nu, haari mini mmɔ ni m tii di má m nɔ jre. ⁴ M sunsunni ni m ahore su, ma yo má satie be, ama, nyini kere má ka m la má ngasi be wɔ lee, má ka Mibie ni ngumi ti bo i di m jre a. ⁵ Nyini dee ti, má sɔɔ be di i benɔu jre, dama sangga

nya ju má bo Mibié ni bá. I ba baari, yiri yí deke kéré bo i wo awosin nu na i fié n fite fofoe nu a, na i yí deke kéré bo i wo adamande ahore su fite fofoe nu. Nyini sangá ni, ye sɔ́nɔ́ kéré nyá i kansí Nyemé dɔ́.

⁶ Tɔ́, m ninbaam, amberé dɛɛ ti ye m kaanri ahin n kéré fa kɔ́ m ni Apolosi jɔ́rɛ n a, na am nié ya woowa, na am su kabo ba kéré i ase ni ngumi su, adena má am be yo kpirikoro ka mɔ́fɔ́ be tara i lamɔ́kɔ́ nyinga ni. ⁷ Njma ase am ka am tara am bengú a? Nzu deke ye am la i, ye Nyemé afa ace má am a? Deke bo am deerí i ni, ye nzu ti ye am koro kpiri ka Nyemé afa ace má am a?

⁸ Am sunsun ka am anya deke n kéré bo am koro i n lɛɛ fan. Am ayo nenjgefóm lɛɛ fan. Am akaaki nfemem aya-ki ya lɛɛ fan. Nzen má am adi femeya nahɔ́rɛ su, má i yo m fié, adena ya ni amberé kéré sangá di femeya ni. ⁹ Mini dɔ́, yeré n bo ya ti Kristo jaramasam ni, i ti ka Nyemé ma ya ka sin wɔ́. Ya ti ka minem bo ba di ya jɔ́rɛ abo ya asi ye ya wu a, na ya di nyini nyinse n na sɔ́nɔ́ kéré nyumbaa nju i, merékem ni adamandem kéré. ¹⁰ Yeré ti sinnzinm wɔ́, Kristo dɛɛ ti, ama, amberé ti anyunutekefóm wɔ́, Kristo atin n su. Yeré ti daburukafóm wɔ́, ye amberé ti nfangafóm. Bu bu amberé wɔ́, ama, yeré yiri, bu bu má ya. ¹¹ Haari fa ba ju ni kisa, ahɔ́ɛ ni nzuehɔ́ɛ sukun ya a, ya la má sutura wuraawa kpa, bu bita ya bo wɔ́, ya kaaki la má deke bo ya da. ¹² Ya yo ya saa nu juma ni anyumboro wɔ́, ye ya di a. Nzen minem kpíɛ ya nzukɔ́, ya sere awieeri kpa ma bu wɔ́. Nzen bu kere ya wuwuruwa, ya mindi de i wɔ́. ¹³ Nzen bu saaki ya duma, yeré jɔ́jɔ́ kpa ma bu wɔ́. Ya ti ka wura tié bo durunya n nufóm fa gɔ́ bɔ́n-fo su n wɔ́, haari ni kisa.

¹⁴ I ti má ka m koro ka m wura am nyinse dɛɛ ti, ye m sukéré ahin jɔ́rem ma am a, ama, am ti m nbaa koroowam dɛɛ ti, ye m subɔ́ɔ́ am a. ¹⁵ Dama nzen haari má am la kerefóm akpii buru mmɔ́ɔ́ fa kɔ́ Kristo dɛɛ atin n su, má am la má sim beberebe, mini ti am si a, Yesu Kristo dɛɛ atin n su, labari kpa n bo m kan kereeri am dɛɛ ti. ¹⁶ Nyini ti, m sere am wɔ́, am sɔ́n m su, na am ma am woowa ti kabo m woowa ti barasu ni. ¹⁷ Nyini dɛɛ ti ye m susunma Timoti am dɔ́ n a. Yiri ti m wa koroowa nahɔ́rɛ su a, na i kaaki la dabunju Mibié n atin n su. I ténjge am su kabo m woowa ti Kristo atin n su, ni kabo m kere minem ka bu wo barasu, deke kéré bo m kɔ́ ni, Kristo jamam n kéré nu. ¹⁸ Am nbem sunsun ka m ba má am dɔ́ kun, nyini ti, ba fa kpirikoro. ¹⁹ Ama, nzen Nyemé soro su, i cé má, m bá nié am busu, na m bá si nyini minem bo bu la kpirikoro ni, má ka bu nɔ́anié jɔ́jɔ́wá ni ngumi, ama, m níé kabo bu yiko ti barasu. ²⁰ Dama kabo Nyemé nié i minem su ni, i ti má nɔ́anié jɔ́jɔ́wá n wɔ́, ama, i ti yiko wɔ́. ²¹ Ahin jɔ́rɛ nnyóm nu, am koro bɔ́nɔ́ ɔ́? Am koro ka m bá cin am sui, nzen se? Wara am koro ka m bá am dɔ́ benlé, ni koro wɔ́?

Dangba sa n bo i wo Kristo jama n nu n jɔ́rɛ

5 Ma ti jɔ́rɛ be, ka dangba sa wo am nu, yiri la ka sɔ́nɔ́ be bita i si yi da a. Haari bo bu su má Nyemé ni mmɔ́ɔ́ yo má nyini dangba sa ni. ² Am ayo nyini sa n ye am toko koro kpiri n a fan? Ye am ahore saaki má n a? Wɔ́ yo daka ka am yi nyini sɔ́nɔ́ n fite am nu. ³ Haari ni bo mini wo má am dɔ́ ni, m awiewié wo am dɔ́, na sɔ́nɔ́ bo i yoori nyini sa ni, ma du mɔ́ adi i jɔ́rɛ ajaraki i ya Mibié Yesu dɛɛ duma n nu, kabo má mini ni m tii wo am dɔ́ na m yo ni. Nzen am ba tiɛnri am nɔ́ɔ́, na m awiewié wo am dɔ́, na ya Mibié Yesu yiko n wo ya dɔ́, ⁵ am fa nyini sɔ́nɔ́ n fa wura Sitana saa nu, na i kere i kekereke fa kɔ́ i adamande anjuniɛmbaa koroowa n su, adena i awiewié n nya tiide cɛɛn n bo Mibié ni bá di minem jɔ́rɛ ni.

⁶ Am yanfɔ́ya bo am nati fo i ni, i ti má kpa. Am si má ka ayiri kaan sɔ́ ma kpɔ́nɔ́ n yasu a, nzen se? ⁷ Am sunsun fa kɔ́ Butara cɛɛnkpiri n su, bo bu di kpɔ́nɔ́ na bu gɔ́ má ayiri nu ni, kana bu ba di cɛɛnkpiri n ni, bu du mɔ́ fa ayiri dawa n tu wɔ́. Am yi nyini ayiri dawa n fa tu, na am yo ka kpɔ́nɔ́ fɔ́fɔ́rɛ bo ba fa má ayiri agɔ́ má nu. Deke bo m suse n la ka, nzen satíɛ kaan woori am nu, i sáaki am kéré wɔ́. Nyini dɛɛ ti, am yi satíɛ kéré bo i wo am nu ni. Nahɔ́rɛ, am ti miné casim wɔ́, am ti ka kpɔ́nɔ́ fɔ́fɔ́rɛ n wɔ́, dama ba fa Kristo ayo yoowa ama ya. Yiri ti ka ya Butara cɛɛnkpiri bɔ́mbaa n bo ba kpíɛ i kóm n a. ⁸ Nyini ti, am ma ya bita Butara cɛɛnkpiri nyunyumi, na ya yaki satíɛ bo i ti ka ayiri dawa ni, ama, am ma ya di i ka ya ti minem bo ya ti casi na ya la nahɔ́rɛ wɔ́, bo i ti ka kpɔ́nɔ́ bo ba gɔ́ má ayiri nu ni.

⁹ Kadasi n bo m yo du mɔ́ kéré maari am ni, m seeri am ka, má am ni minem bo bu yo dangba sam sangá wo. ¹⁰ Tɔ́, m sukan má durunya n nufóm ni jɔ́rɛ a, beré bo bu nati yo dangba sam ni, ni bo bu nyunu aboro nenjge

kpini su ni, ni bo bu fin bu bengum ni, ni bo bu su amɔɛm ni. Nzen má i ti sɔ yiri, ɲka má am fite yaki durunya n wɔ. ¹¹ Tɔ, bo m sukan n la ka, má am saɲga ni minɛm bo bu yo bu ɲu ka bu ti am lamɔkɔ Kristofɔm na bu yo dangba sam, wara bu nyunu boro nenɲe kpini su, wara bo bu su amɔɛm ni, wara bo bu nati kan minɛm jɔɛ, wara bo bu nati nu nzan bo ni, wara bo bu nati fin minɛ ni. Má am se ka am ni nyini sɔɔɔ n be sɔ mmɔɔ saɲga di diire. ¹²⁻¹³ Má m juma la ka m di bo bu wo má Kristo jama n nu jɔɛ. Nyɛmɛ dí bu jɔɛ a. Bo bu wo Kristo jama n nu ni, ambɛɛ ti bo am di bu jɔɛ a. Nyini dɛɛ ti, kabo ba kɛɛ i Nyɛmɛ Jɔɛ Kadasi n nu ni, ka, “Am fɔn yi sɔɔɔ tiɛ n bo i wo am nu ni.”

Kabo bu fa bu bengum Kristofɔm kɔ jɔɛ diibiri ni

6 Nzen am be ni i bengum Kristofɔm be nyaari jɔɛ be, i ti ye ni ka i mi fa jɔɛ n kɔ Nyɛmɛ minɛm n dɔ, má i se ka i fa kɔ durunya n nu jɔɛdifɔm bo bu si má Nyɛmɛ n dɔ fieo. ² Am si má ka Nyɛmɛ minɛm bá di durunya n kɛɛ jɔɛ a, nzen sɛ? Ye nzen am bá di durunya n kɛɛ jɔɛ, nzu ti ye am koro yo má am ɲuɲu nu jɔɛ mumukum dɔɲgu a? ³ Am si má ka ya bá di haari ni mɛrɛkɛm jɔɛ? Ye nzu ti ye am koro di má jɔɛm fa kɔ dekem bo bu wo durunya n nu n su a? ⁴ Ambɛɛ, nzen am la nyini jɔɛ n be sɔ, ye nzu ti ye am fa kɔ minɛm bo Kristo jama n bu má bu n dɔ a? ⁵ Deke bo m sukan i ni, i ti am nyinɛ wɔ. Alecirafɔ haari kun n kpein mmɔɔ wo má am nu bo i koro di am ɲuɲu nu jɔɛm, nzen sɛ? ⁶ Ama, ambɛɛ, am fa am bengum kɔ jɔɛ diibiri wɔ, na am kɔ jina minɛm bo bu ti má yaradayofɔm nyunu, na bu di am jɔɛ.

⁷ Nahɔɛ, am akpaasi, kabo am nati fa am bengum kɔ jɔɛ diibiri ni. Nzen u niwa doori u ɲgasi be, i ti ye ni ka a mindi de i. Nzen u niwa be sisiiri u, yaki ce i, i ti ye ni bo a fa i kɔ jɔɛ diibiri. ⁸ Ama, ambɛɛ ni am tii wura am bengum ɲgasi nu wɔ, na am susisi am bengum, haari ni am bengum Kristofɔm kɛɛ.

⁹ Am si má ka sɔɔɔ kɛɛ bo i yo satie koro wura má Nyɛmɛ fɛmɛya n nu, nzen sɛ? Má am dadaka am ɲu, minɛm bo bu yo dangba sa koro wura má Nyɛmɛ fɛmɛya n nu, wara bo bu su amɔɛm, wara bo bu saaki ajaa ciire, wara nbiesɔm bo bu fa bu ɲu kaaki ka nbaram na bu ni bu bengum nbiesɔm saɲga da ka bara ni biesɔ dɛɛ su ni, ¹⁰ wara awiefɔm, wara bo bu nyunu aboro nenɲe kpini su, wara bo bu nu nzan na bu bo, wara bo bu nati kan minɛm jɔɛ, wara bo bu nati fin minɛm ni, bɛɛ be mmɔɔ koro wura má Nyɛmɛ fɛmɛya n nu. ¹¹ Am nbem yo ti sɔ ɔ. Ama, Nyɛmɛ aɲmisi ayi am satiem ni, na wɔ fa am ayo i dɛɛ minɛ casim, na wɔ de am ka am yo sa bo i kɔ atin su i dɔ, ya Mibie Yesu Kristo duma n dɛɛ ti, ni ya Si Nyɛmɛ Awiewie n dɛɛ ti.

Am fa am ɲuniɛmbaa yo deke bo i ma Nyɛmɛ jirima

¹² Am nbem se ka, “M la atin bo m koro yo deke kɛɛ bo m koro ka m yo i,” ama, má deke kɛɛ la kɛɛɛ a. Mini mmɔɔ koro se ka m la atin bo m koro yo deke kɛɛ bo m koro ka m yo i, ama, m yaki má na deke be kunma m. ¹³ Nbem gusu ɲa, “Diire ti akunnu dɛɛ wɔ, na akunnu gusu ti diire dɛɛ.” I ti nahɔɛ wɔ, ama, Nyɛmɛ bá ma akunnu n ni diire n kɛɛ ka ɲgbɛɛn a. Ama, aɲuniɛmbaa n yiri, i ti má sakaraya dɛɛ, ama, i ti Mibie n dɛɛ wɔ, na Mibie n gusu ti aɲuniɛmbaa n dɛɛ. ¹⁴ Nyɛmɛ dɛɛ yiko n nu ye i tengeeri Mibie ni i yiwee nu a. I yiko n nu ye i bá tenge ya gusu a. ¹⁵ Am si má ka am ɲuniɛmbaa n ti Kristo aɲuniɛmbaa n bue be wɔ, nzen sɛ? Ye m koro fa Kristo aɲuniɛmbaa n bue be yo sakaraya, nzen sɛ? Ai, atin wo má nu. ¹⁶ Am si má ka sɔɔɔ kɛɛ bo i faari i ɲu mataari bara sakara na bu saɲga woori, bɛɛ nnyɔ n ayo deke kun wɔ lɛɛ, nzen sɛ? Dama ba kɛɛ i Nyɛmɛ Jɔɛ Kadasi n nu fa kɔ biesɔ ni i yi jɔɛ su, ka, “Bu minɛ nnyɔ n ayo deke kun lɛɛ.” ¹⁷ Sɔɔɔ kɛɛ bo i faari i ɲu mataari Mibie n na bu saɲga woori ni, i ni yiri dɛɛ awiewie n ayo kun lɛɛ. ¹⁸ Am ɲmati fite sakaraya nu. Má satie kɛɛ bo sɔɔɔ yo i ye i saaki i ɲuniɛmbaa n a. Ama, bo i yo sakaraya ni, i mi saaki i ɲuniɛmbaa n wɔ. ¹⁹ Am si má ka am ɲuniɛmbaa n ti ka awuru bo Awiewie Casi n wo nu n wɔ, nzen sɛ? Yiri ye Nyɛmɛ fa maari am n a, má am dɛɛ la am ɲu. ²⁰ Nyɛmɛ ato am atɔ kaari wɔ, nyini ti, am fa am ɲuniɛmbaa n fa yo deke bo i ma Nyɛmɛ jirima.

Kabo i ti ye ni ka biesɔ ni bara wo barasu ni

7 Tɔ, jɔɛ n bo am kɛɛ maari m ni, am ɲa, “I ti ye ni ka má biesɔ si bara.” ² I ti nahɔɛ wɔ, ama, mini dɔ, sakaraya dɛɛ ti, i ti ye ni ka biesɔ kɛɛ la i tienɲu yi, na bara kɛɛ la i tienɲu hun. ³ I ti má ye ni ka biesɔ kete

na má i ni i yi saŋga, i kaaki ti má ye ni ka bara kete na má i ni i hun saŋga. ⁴ Má bara n dɛɛ la i ŋuniɛmbaa ni, i ti i hun n dɛɛ wɔ, sɔ ye i kaaki ti a, má biɛsɔ n gusu dɛɛ la i ŋuniɛmbaa ni, i ti i yi n dɛɛ wɔ. ⁵ Má am kete am benɔgu daari, má ka am ayo anɔɔkun ka am fa nyini saŋga kaan sere Nyɛmɛ, nyini sin, na am kaaki saŋga bekun, adena má Sitana yo am niɛ na i nya am, dama am koro tara má am ŋu dɛɛ ti. ⁶ I ti má ka m suma am nɔɔ ka am ya-ki i wɔ, ama, m suma am atin ka am koro yo sɔ. ⁷ Mini dɔ, nzen má sɔɔ kɛɛ wo kabo m wo ni, i yo m fiɛ, ama, sɔɔ kɛɛ ni i aceeri bo Nyɛmɛ afa ama i, be dɛɛ wo i ŋgumi, na be gusu dɛɛ wo i ŋgumi, i kɛɛ ti má kun.

⁸ Kisa m sujɔɔ amberɛ nbiesɔm ni nbaram bo am nya ja má ni dɔ a, ni nkunafom, nzen má am wo kabo m wo ni, na am ja má, i ti kpa. ⁹ Ama, nzen am koro tara má am ŋu, am ja. Nzen am yo sɔ, i ti ye ni bo saŋga kɛɛ am la konviki agaya fa kɔ bara ni biɛsɔ dika, na am koro tara má am ŋu ni.

¹⁰ Ahin ti nbiesɔm ni nbaram ajaafom dɛɛ jɔɛ ye m sukan i n a, má mini suse a, ama, i ti Nyɛmɛ nɔɔniɛ maa-wa a, ka má bara yaki i hun ajaa. ¹¹ Ama, nzen i kɔ yoori ka be afite i hun dika, má i ja kun, i tana sɔ, wara i kaaki kɔ i hun n dika. Má biɛsɔ n gusu se ka i yaki i yi ajaa.

¹² Minɛm bo ba ka ni, m dɛɛ fɔ ye m sufa tu am n a, má Nyɛmɛ seeri sɔ a. Nzen Kristofɔ be yi ti má yaradayofɔ, na wɔ soro su ka i tana i hun n ajaa bu, má i yaki i ajaa, i bita i. ¹³ Nzen bara be ti Kristofɔ, na i hun ti má yaradayofɔ, na biɛsɔ n asoro su ka i ni i yi n saŋga tana, má bara n yaki i ajaa, i tana. ¹⁴ Dama biɛsɔ n bo i yo má yarada ni, Nyɛmɛ ade i ayo i dɛɛ sɔɔ, i yi n bo i ti Kristofɔ n dɛɛ ti, na bara n gusu bo i yo má yarada ni, Nyɛmɛ ade i ayo i dɛɛ sɔɔ, i hun n bo i ti Kristofɔ n dɛɛ ti. Nzen má nyini, Nyɛmɛ dé má bu nbaam, ama, kabo i ti ni, Nyɛmɛ ade bu. ¹⁵ Ama, nzen bo i ti má yaradayofɔ n kete ka i ja má, yaki i na i kɔ, nyini saŋga, Kristofɔ n la má ŋgasi be. Nyɛmɛ afere ya ka ya wo ni tanalaifiɛ wɔ. ¹⁶ Wɔɔ bara ni, beni, wɔɔ dɛɛ ti, u hun ni nyá tiide, na wɔɔ biɛsɔ n gusu, beni, wɔɔ dɛɛ ti, u yi ni nyá tiide.

Kabo ya yo ti na Nyɛmɛ fereeri ya ni, ya ti sɔ

¹⁷ Tɔ, am ma sɔɔ kɛɛ wo kabo Mibiɛ n kereeri i saŋga bo Nyɛmɛ fereeri i ni. Deke kɛɛ bo m kɔ Kristo jamam n nu, kabo m kere bu ka bu yo lɛɛ. ¹⁸ Nzen be wo berɛ, na wɔ du mɔ awura kenkenne ka, ye Nyɛmɛ ba fereeri i, i ti ye ni ka i mi yaki i kenkenne yoowa n sɔ. Nzen be gusu wo berɛ, na wɔ wura má kenkenne, ye Nyɛmɛ afere i, i ti ye ni ka i mi wo sɔ, má i se ka i wura kenkenne. ¹⁹ Bo wɔ wura kenkenne n ni bo wɔ wura má kenkenne ni, i be mmɔɔ ti má pui, ama, deke bo i ti jɔɛ nahɔɛ su n la ka, sɔɔ bita Nyɛmɛ nɔɔniɛ maawam ni. ²⁰ I ti ye ni ka sɔɔ kɛɛ wo kabo i yo ti barasu na Nyɛmɛ nya ba fereeri i ni. ²¹ Nzen a ti akɔɔ, ye Nyɛmɛ afere u, má a ma i yo u yaa, ama, nzen a si ka a koro nya atin na a de u tii, a koro yo sɔ. ²² Dama sɔɔ kɛɛ bo i ti akɔɔ na Mibiɛ n afere i, i ti Mibiɛ n dɛɛ sɔɔ bo wɔ de i tii aji wɔ, sɔɔ kɛɛ gusu bo i ti má akɔɔ na Mibiɛ n afere i, sɔ ye wɔ kaaki Kristo akɔɔ a. ²³ Nyɛmɛ ato am atɔ kaari wɔ, nyini dɛɛ ti, má am yo adamandem akɔɔm. ²⁴ Nyini ti, m ninbaam, kabo sɔɔ kɛɛ ti na Nyɛmɛ afere i ni, i ti ye ni ka i mi wo sɔ ni Nyɛmɛ.

Nbaram ni nbiesɔm bo bu ja má n jɔɛ

²⁵ Fa kɔ minɛm bo ba nya aja má ajaa n dɔ ni, m la má kereewa bo i fite Mibiɛ n dɔ fa kɔ nyini n dika, ama, Mibiɛ n asi m anɔunɔ na m la dabunɔ n dɛɛ ti, ye m koro ka m se am deke bo i wo m sunsunni nu n a. ²⁶ Mie n bo ya wo nu kisa n dɛɛ ti, mini dɔ, nzen má sɔɔ kɛɛ koro wo i wo, má i ti kpa. ²⁷ Nzen a du mɔ aja bara, má a kpini atin na a yaki ajaa ni. Nzen a nya ja má gusu, má a kpini atin na a ja. ²⁸ Nzen a ti biɛsɔ ye a ja bara, a yo má satie, nzen a ti sunɔguru gusu ye a ja biɛsɔ, a yo má satie. Ama, wahara n bo ajaafom di i durunya n nu n ye m koro má ka am di i be a.

²⁹ M ninbaam, deke bo m suse n la ka, saŋga n waari má kun. Nyini ti, fa kisa fa kɔ, bo bu la nbaram ni, i ti ye ni ka bu wo ka bu la má be. ³⁰ Na bo bu sun ni, ma bu wo ka bu sun má, na bo bu ahore ajɔ ni, ma bu wo ka bu ahore ajɔ má, na bo bu to nenɔgem ni, ma bu wo ka má bu dɛɛ la nenɔge ni. ³¹ Na bo bu fa durunya n nu nenɔgem fa yo bu jumam ni, ma bu wo ka bu cɛɛ wo má bu nu, dama ahin durunya n ni deke kɛɛ bo i wo nu n ti siin-wa a.

³² M koro má ka deke be mié am, am sunsunni nu. Sɔɔ bo i la má bara ni, i sunsunni kéré wo Mibié n dɛɛ juma ni su a, i dɛɛ la ka, i yo sa bo i sun Nyemé nu wɔ. ³³ Ama, sɔɔ bo wɔ ja bara, i sunsunni kéré wo durunya n nu dɛɛ dekem ni su a, i dɛɛ la ka, i yo sa bo i sun i yi nu wɔ, ³⁴ nyini ti, i sunsunni ti nnyɔ nnyɔ ɔ lɛɛ. Na bara bo i ja má, wara sunɔguru bo i si má biɛsɔ, i sunsunni kéré wo Mibié n juma ni su a, adena i wo casi i nɔuniembaa ni i awiɛwiɛ nu. Ama, bara bo i la hun, i sunsunni kéré wo durunya n nu dɛɛ dekem ni su a, i dɛɛ la ka, i yo sa bo i sun i hun nu wɔ. ³⁵ M koro ka m buka am wɔ, nyini ti ye m se sɔ n a, i ti má ka m koro ka m kanda am atin wɔ. Ama, m koro ka am yo sa kéré bo i kɔ atin su wɔ, na am fa am nɔu ma Mibié n nahɔrɛ su, na am su i nyunyumi.

³⁶ Ama, nzen sunɔguru be wo béré na wɔ nya si má biɛsɔ, na ba ce i, na i ni biɛsɔ n kéré ayo bu sunsunni nu ka bu ja má, ama, kasin na biɛsɔ n ba nɔu ka i koro tara má i nɔu, na bara n aju ajaa, i koro ja i, i ti má satie. ³⁷ Ama, nzen wɔ jina su kekereke i sunsunni nu, na i ti má deke bo bu mié i, na i koro tara i nɔu fa kɔ i kunnu koroowa su, na wɔ yo i sunsunni nu ka i ja má sunɔguru ni, ama, bu wo ka bu ti danfoya a, bo bu si má bu benɔu ka bara ni biɛsɔ, nyini ti kpa a. ³⁸ Nyini ti, sɔɔ kéré bo i jaari i sunɔguru ceewa ni, nyini ti kpa, ama, bo i ja má i fieo ni, i mi yo sakpa tara bo i ja i ni.

³⁹ Nzen bara ni i hun wo béré, na biɛsɔ n nya wu má, bara n la má atin bo i fite i ajaa n bu, ama, nzen i hun wuuri, i la atin bo i kɔ ja sɔɔ kéré bo i koro, ama, wɔ yo daka ka i mi ti Mibié n dɛɛ sɔɔ. ⁴⁰ M dɛɛ sunsunni nu, nzen má i wo sɔ na i ja má, má i la terefie agaya tara bo i ja. M nié ka mini mmɔɔ ni m tii la Nyemé Awiewiɛ ni.

Amɔɛ diire diiwam n jɔrɛ

8 Tɔ, fa kɔ dekem bo bu kpiɛ bu kɔm yo tie fa ma amɔɛm dɛɛ jɔrɛ, ya si ka ya kéré la si. Ama, si ka nyini n sɔ ma mine wura bu nɔu kpiri wɔ, ama, koro yiri, i buka sɔɔ ɔ, na i woowa ti kpa. ² Sɔɔ kéré bo i yo i nɔu ka i si deke be, i mi nya la má si nahɔrɛ su kabo má i sunsun ka i si i ni. ³ Sɔɔ kéré bo i koro Nyemé ni, Nyemé si yiri wɔ.

⁴ Nyini ti, fa kɔ kabo minɛm di amɔɛ tie diirem ni, ya si ka amɔɛ ti má pui durunya n nu, na nyemé be wo má béré sin ya Nyemé ni nɔgumi kpein nɔu. ⁵ Haari nzen dekem bo minɛm nɔu bu ti amɔɛm wo aɔgoro ni asiɛnɔu fen, na nzen i ti nahɔrɛ ka amɔɛm ni mibiɛm dɔnɔu wo béré mmɔɔ, ⁶ yere dɔ, Nyemé kun n kpein wo béré a, yiri la ya Si Nyemé, yiri yo yiiri deke n kéré a, ya wo béré ma yiri wɔ. Ya kaaki la Mibié kun n kpein wɔ, yiri la Yesu Kristo, Nyemé ma yiri yiiri deke n kéré a, i dɛɛ ti ye ya wo béré a.

⁷ Ama, má sɔɔ kéré la nyini si n a, nbem wo béré bo ba su amɔɛm ace, nyini ti, haari ni kisa nzen bu diiri nyini diire n be, bu sunsun ka bu toko di amɔɛ tie nié wɔ, na bu sunsunni suma bu nnyɔ nnyɔ ɔ, ka bu ti má casi. ⁸ Nyemé de má ya diire dɛɛ ti, nzen ya diiri i, i buka má ya pui, nzen ya di má i gusu, i kpiɛ má ya su. ⁹ Ama, am si am nɔu sa, amberɛ bo am ade am tii ni, na má am yo sa be bo i ma am niwa n bo i jaa kpaasi, yiri n bo i yarada ti má biiwa ni. ¹⁰ Nzen sɔɔ bo i sunsunni n ti nnyɔ nnyɔ n nɔu ka wɔɔ bo a la nyini si n sɔ wo amɔɛ awuru n nu su-di amɔɛ diire be, nyini ma i ahoresi ka i di be na i nié a, má sɔ? Eɛn, i mi dí ɔ. ¹¹ A yoori sɔ, u si n dɛɛ ti, a suma u niwa n ka nɔgbɛɛn lɛɛ, yiri n bo i yarada ti má biiwa ni. Yiri gusu ti u niwa bo Kristo wuuri i dɛɛ ti wɔ. ¹² Nzen am yo sɔ, am suyo am ninbaam satie wɔ lɛɛ, na am sufɔndɔ bu sunsunni bo i ti nnyɔ nnyɔ n lɛɛ, nyini n sɔ ni, am suyo Kristo gusu satie wɔ lɛɛ. ¹³ Nyini ti, nzen diire bo m di i, na i ma m niwa Kristofɔ bo i jaa kpaasi, m dí má nié bekun fieo, adena má m niwa n bo i jaa kpaasi.

Atin bo Kristo jaramasam la i fa kɔ bu juma n su ni

9 M ti má sɔɔ bo ma de m tii wɔ, nzen sɛ? M ti má Kristo jaramasa a, nzen sɛ? Ma nɔu má ya Mibié Yesu wɔ, nzen sɛ? Kabo am ayo yarada ni, má amberɛ ti m jumayoowa, Mibié n dɛɛ ti a, nzen sɛ? ² Haari nzen nyingam de má m ka m ti jaramasa, amberɛ si ka m ti i jaramasa a, dama kabo am ni Mibié n ayo kun ni, nyini kere am ka m ti i jaramasa a.

³ Nzen mine se m jɔrɛ, ka m ti má Kristo jaramasa, má m bisa bu ka, ⁴ mini ni Banabasi, ya la má atin ka ya de deke bo ya di i, ni deke bo ya nu i, Kristo jama n dɔ ɔ, nzen sɛ? ⁵ Ya la má atin ka nzen ya sukɔ atin, ya koro fa ya yim bo bu ti yaradayofɔm bita nu, kabo ya benɔu Kristo jaramasa nbem yo ni, ni kabo ya Mibié niemam, ni Ke-

fasi bo bu kaaki fere i ka Petoro gusu yo ni, nzen se? ⁶ Wara m ni Banabasi ngumi ye i ti ye ni ka ya yo ya saa nu juma ka, na ya nya di a? ⁷ Nma wo bere bo i yo soja juma na i to i tii su kaari a? Ai, bu to bu wɔ. Nma wo bere bo i ta bakam, na i di má suuwam be a? Ai, bu di wɔ. Wara nma wo bere bo i sasa nengendɔrem na i nu má nɔnɔ a? Ai, bu nu wɔ. ⁸ M sufa má adamande dɛɛ sunsunni nu ye m sufa se sɔ n a, ama, kabo nɔnɔ kɔpamaawa n kere lɛɛ. ⁹ Ba kere i Nyeme nɔnɔ kɔpamaawa n bo i fa maari Moyisi n nu ka, "Nzen a bita toora subobo ngani, má a ci ci i nɔnɔ." To, naanim ngumi ye Nyeme cɛcɛ wo bu nu a, nzen se? Ai, má bere ngumi. ¹⁰ Nahɔre, ya ti ka dɔdɔri-fɔm wɔ, yere dɛɛ ti ye bu kereeri sɔ a, adena bo i dɔ ngani n ni bo i bobo i n kere la tama ka bu nyá be na bu kpáaki nu. ¹¹ Yere kaanri Nyeme nɔnɔ ni kereeri am a, kabo dɔdɔrifɔ dɔ aɛmbaa ni, na ambere ade i. Ye nzen i ti sɔ, yere la má atin bo ya koro nya deke be am dɔ, nzen se? ¹² Nzen nyingam la atin ka bu de nengem am dɔ, yere la má atin bo ya de tara sɔ, nzen se?

Ama, yere akere má ya yiko ka ya de nyini n be sɔ, dama ya koro má ka ya kanda minem, na má bu de Kristo labari kpa ni. ¹³ Am si má ka, minem bo bu yo juma Nyeme Sereebiri Awuru n nu ni di nyini nu wɔ, nzen se? Na bo bu nati yo juma Mikun yoowa yoobiri n su ma minem gusu di nyini nu wɔ, nzen se? ¹⁴ Sɔ ye Micera n ama nɔnɔ a, ka bo bu kan labari kpa n jɔre n nya deke bo bu di i fite labari kpa n kan nu a.

¹⁵ Ama, haari ni bo má m la atin ka m yo sɔ ni, ma yo má nyini n be sɔ, na m sukere má ahin kadasi n ka m de deke be am dɔ, dama nzen m wuuri, má i ti ye tara bo be se ka m fɔ yanfɔya ngbɛɛn ni. ¹⁶ Nzen m kan labari kpa n jɔre kere mine, m la má atin bo m fɔ, dama i ti m juma bo Nyeme ama m ka m yo i wɔ. Nzen m keteeri ka m yo má i, m nyá suicin. ¹⁷ Nyini ti, nzen m kan labari kpa n jɔre m koroyanu, m nya nkatɔ, ama, i ti má m koroyanu, dama Nyeme afa nyini juma n ama m ka m yo i a. ¹⁸ M dɛɛ nkatɔ la nɔnɔ? Yiri la ka m kan labari kpa n jɔre fa kere minem ngbɛɛn, m la atin bo m sere deke be bu dɔ, ama, m yo má i.

¹⁹ Haari ni bo ma de m tii na m ti má be dɛɛ akɔɔ ni, m fa m nju yo akɔɔ ma sɔnɔ kere wɔ, adena m koro nya mine dɔngɔ na bu su Kristo su. ²⁰ Nzen m kɔri Yudaɔm dɔ, m yo kabo bu yo n wɔ, adena m koro nya bu nbem na bu su Kristo su. Nzen m kɔri minem bo Nyeme nɔnɔ kɔpamaawa n niɛ bu su n dɔ, haari ni bo nɔnɔ kɔpamaawa n niɛ má mini ni m tii su kun ni, m yo kabo bu yo n wɔ, adena m koro nya minem bo nɔnɔ kɔpamaawa n niɛ bu su ni nbem na bu su Kristo su. ²¹ Nzen m kaaki kɔri minem bo bu la má nɔnɔ kɔpamaawa n dɔ, m yo kabo bu yo n wɔ, i ti má ka m su má kabo Nyeme nɔnɔ kɔpamaawa n kere n su wɔ, ama, Kristo dɛɛ nɔnɔ ni niɛ m su a, adena m koro nya minem bo bu la má nɔnɔ kɔpamaawa n na bu nbem su Kristo su. ²² Nzen m kɔri minem bo bu yarada la má fanɔa n dɔ, m yo m nju ka mini mmɔɔ la má fanɔa wɔ, adena m koro nya bu nbem na bu su Kristo su. Deke kere bo m kɔ, m yo m nju kabo nyini minem yo barasu n wɔ, adena m koro ma bu nbem nya tiide. ²³ M yo nyini n kere sɔ, labari kpa n dɛɛ ti, adena m ni nyingam kere sanɔa di i kperɛ.

²⁴ Am si ka nzen minem awura akuruwa ka bu nmati, na bu niɛ bo i kunma i benɔm, bu kere nmati wɔ, ama, bu nu nɔnɔ kun bo i kɔ kunmaari bu kere ni, yiri nya aceeri n a. Nyini ti, nɔnɔ kere miɛ i nyi, na i wo woowa kpa fa kɔ Kristo atin n su, kabo nmatiirifɔ n bo i kunma i benɔm n ti ni, adena i nya aceeri ni. ²⁵ Minem bo bu nmati nmatiiri ni, wara bo bu bo baalɔ ni, bu kere boro bu nyi wɔ ni anyumboro fa kɔ nyini kɔkɔ n su. Bu yo sɔ na bu nya aceeri n bo i cɛ má ni, ama, yere yiri, ya nyá aceeri n bo i wie má na i wo bere sanɔa kere n wɔ. ²⁶ Nyini dɛɛ ti, mini, m nmati má ngbɛɛngbɛɛn ka sɔnɔ bo i si má bo i wo nu ni. M ti má sɔnɔ bo m bo acɔre na m bo fun. ²⁷ Ama, m kere m nuniɛ n wahara a, na i yo kabo m koro ni, adena má m yo sɔnɔ bo m kan labari kpa n jɔre kere minem, na mini mmɔɔ fun aceeri ni.

Kabo Pɔɔlu nɔnɔri bu ka má bu su amɔem ni

10 M ninbaam, m koro ka m tenɔe am su ka sanɔa bo ya nam yo suuri Moyisi su fiteeri Ijipiti asiɛn n su ni, yinyingu n yo kataari bu kere nju wɔ, na bu kere ayo awura kunma nzue bambaka n nu na ba kpiɛ. ² Kabo i yoori sɔ ni, i yo ti ka ba biɛ bu Nyeme nzue, afa bu ama Moyisi wɔ lɛɛ. ³ Bu kere yo sanɔa diiri diire n bo i ti má durunya n nu fen dɛɛ diire n a, ⁴ na bu kere asanɔa anu deke nuuwa kun n bo i ti má durunya n nu fen dɛɛ ni, dama yabuɛ n bo nzue n songi fiteeri nu na bu nuuri i n na i suuri bu su ni, i fite má durunya n nu fen, nyini

yabuƙe n la Kristo Tiidefɔ ni. ⁵ Ama, haari ni nyini mmɔɔ, bu dɔŋgu sayoowa asun má Nyeme nu, nyini dɛɛ ti na ba wu aka ngbɛɛn boro kpantain n nu.

⁶ Tɔ, ahin sam kere bo bu yo yoori ni, bu ti deke bo bu sufa kere ya a, ka má ya sufa konviki, na ya su satiem su, kabo bu yo yoori ni. ⁷ Na má am su amɔɛm kabo bu nbem yo yoori ni. Kabo ba kere i Nyeme Jɔre Kadasi n nu ni, ka, "Minem n yo tanaari wɔ, na ba di, na ba nu, na ba nya ayasu agɔ agɔre." ⁸ Má am ma ya yo sakaraya kabo bu nbem yo yoori, na cɛɛn kun nu na bu minem kɔ akpii aburanyɔ ni akpii nsan wuuri ni. ⁹ Má am ma ya yo Mibiɛ n na ya nie, kabo bu nbem yo yoori i na bu nie, na woom kan kuunri bu ni. ¹⁰ Má am sunɔɔnti kabo bu nbem yo ŋunɔɔntiiri na mereke saakifo n ba kuunri bu na bu kaari ngbɛɛn ni.

¹¹ Ahin sam kere bo bu yo yoori ni, bu ti deke bo bu sufa kere ya wɔ, nyini ma bu kerɛeri bu seeri n a, na bu fa bɔbɔ yere n bo ya wo ahin awieeri su saŋga n nu ni. ¹² Nyini ti, sɔɔ kere bo i sunsun ka i jina nyunyumi, i ti ye ni ka i mi si i ŋu sa, na má i kpaasi. ¹³ Gberɛgberɛ be wo má bere bo wɔ tu am, na i be nya tu má adamande. Nyeme la dabuŋu, i yáki má na gberɛgberɛ bo i kúnma am bá tu am, ama, haari nzen gberɛgberɛ be bá tuuri am, i kpíni atin ma am, na i má am koro mindi de i.

¹⁴ Nyini dɛɛ ti, m ninbaa koroowam, am ŋmati fite amɔɛ su nu. ¹⁵ M sujɔɔ am dɔ ka am ti minem bo bu nyunu ateke wɔ, amberɛ mmɔɔ ni am tii, am si deke n bo m sujɔɔ i n bu. ¹⁶ Nzen ya sudi ya Mibiɛ n diire ni, na ya faari awa n ni nzan n na ya yo kisi gɔ su, na ya kere saŋga nuuri i, i ti Kristo mbunja wɔ lɛɛ, ye ya nu i n a. Kpɔɔ n gusu bo ya kpiekpie i nu na ya saŋga di i ni, i ti Kristo ŋuniembaa n wɔ lɛɛ, ye ya di i n a. ¹⁷ Kpɔɔ n bo ya kere saŋga di i n ti mɔɔ kun wɔ, nyini dɛɛ ti, yere bo ya ti mine beberebe ni, ya ti aŋuniembaa kun wɔ lɛɛ, dama ya kere saŋga di kpɔɔ kun n wɔ. ¹⁸ Am nie kabo Yisarelifɔm yoori ni. Minem bo bu di dekem bo bu fa yo yoowa Mikun yoowa yoobiri n su n ni, bu ni Nyeme la wo fie bo i ma bu yo anɔɔkun, fa kɔ bu nyemesu atin n su. ¹⁹ M suse má ka dekem bo bu yo tie n ma bu n wo má bere wɔ, wara amɔɛm ni bu tii wo má bere. Ai, má sɔ. ²⁰ Ama, dekem bo amɔɛsufɔm yo tie ma bu ni, bu yo ma ajinim wɔ, bu yo ma má Nyeme. M koro má ka am di amɔɛ tie diirem, na am ni ajinim saŋga. ²¹ Nahɔre, m koro ka am si ka am koro nu má ya Mibiɛ ni nzan awa n nu, na am kaaki nu ajinim dɛɛ gusu buka su, nyini koro yo má, na am kaaki koro di má ya Mibiɛ n diire ni, na am kaaki di ajinim dɛɛ buka su, nyini koro yo má, ²² wara ya koro ka Mibiɛ n si ya kɔre na i fa yaa ya ŋu wɔ. Ya la faŋga tara i wɔ, nzen se? Ai, ya lá má faŋga.

Ya yo sa bo i sun Nyeme nu

²³ Am nbem se ka, "Ya la atin bo ya koro yo deke kere bo ya koro ka ya yo i ni." I ti nahɔre wɔ, ama, má deke kere la kperɛ a. Am ŋa, "Ya la atin bo ya koro yo deke kere bo ya koro ka ya yo i ni." I ti nahɔre wɔ, ama, má deke kere buka ya a. ²⁴ Má am nie kabo am yo na amberɛ ŋgumi yo ye, ama, am nie kabo am yo na am bengum gusu yo ye. ²⁵ Nie kere bo nanɔsim tɔ i ni, am di i, má am yo sika. ²⁶ Dama ba kere i Nyeme Jɔre Kadasi n nu ka, "Durunya n ni deke n kere bo i wo nu n ti Micɛra n dɛɛ wɔ." ²⁷ Nzen sɔɔ bo i yo má yarada baandiiri am ka am ba di diire, na am soro su, am di deke kere bo bu fa ma am ni, má am kere nu, sika dɛɛ ti. ²⁸ Ama, nzen be se am ka, ahin nie n ti tie nie wɔ, nyini yiri, má am di, yiri n bo wɔ se sɔ ni, i sunsunni suma i nnyɔ nnyɔ n dɛɛ ti, má am di. ²⁹ I mi n dɛɛ sunsunni nnyɔ nnyɔ n dɛɛ ti, má a di i, má u dɛɛ ti a. M dɛɛ la m tii, ye nzu ti ye m ma be dɛɛ sunsunni nnyɔ nnyɔ n di m jɔre, na má m yo kabo m koro a. ³⁰ Nzen m da Nyeme asi gɔ diire n su na m di i, be yo se koro jaraƙi m diire n dɛɛ ti a? Dama ma du mɔ ada Nyeme asi agɔ diire n su.

³¹ Nyini ti, nzen am diiri diire, wara am nuuri deke nuuwa, wara deke kere bo am yoori i, am yo i na i wura Nyeme kpiri. ³² Má am yo sa bo i ma minem bo bu jaa na bu kpaasi, bo bu ti YudaƆm ni, ni bo bu ti má YudaƆm, haari ni Kristo jama ni. ³³ Sɔ ye mini mmɔɔ ni m tii boro m nyi a, na m yo sa bo i sun sɔɔ kere nu, m sunie má kabo m yo na mini ŋgumi yo ye wɔ, ama, m yo deke bo i buka sɔɔ kere wɔ, adena bu nya tiide.

11 Am sɔn m su, na am ma am woowa ti kabo m woowa ti barasu n na m sɔn Kristo su ni.

Tii kata su jɔɔ fa kɔ nyemesere su

²Ƨɔ, m kansi am wɔ, dama saŋga kɛɛ am nati tenge m su wɔ, na am bita kereewam bo m fa kereeri am n ni nahɔɛ su ni. ³Ama, deke bo m koro ka am si i la ka, biɛsɔ kɛɛ tiifɔ la Kristo wɔ, na bara kɛɛ tiifɔ la i hun, na Kristo gusu tiifɔ la Nyemɛ. ⁴Nyini ti, biɛsɔ kɛɛ bo i susere Nyemɛ, wara i sukan Nyemɛ nɔɔnɛ n kere minɛm, na i kata i tii su, i mi awura i tiifɔ n nyinɛ wɔ lɛɛ. ⁵Na bara kɛɛ bo i susere Nyemɛ, wara i sukan Nyemɛ nɔɔnɛ n kere minɛm, na wɔ kata má i tii su, nyini bara n suwura i tiifɔ nyinɛ wɔ lɛɛ. I ti ka wɔ yi i tii wɔ lɛɛ. ⁶Nzen bara kete ka i kata má i tii su, nyini yiri, i ti ye ni ka i kpiɛkpiɛ i tii ni, ama, nzen i ti i nyinɛ ka i kpiɛkpiɛ i tii, wara i yi i, nyini yiri, i ti ye ni ka i fa deke kata su. ⁷Nyini ti, i ti má ye ni ka biɛsɔ susere Nyemɛ na i fa deke be kata i tii su, dama i ferema ni Nyemɛ wɔ, i de Nyemɛ jirima woowa a, ama, bara n yiri, i de biɛsɔ n jirima woowa a. ⁸Dama Nyemɛ afa má bara ye i fa yoori biɛsɔ a, ama, i du mɔ yiiri biɛsɔ ɔ ka, na wɔ nya ayi bara afite i ŋunɛ nu. ⁹Má bara dɛɛ ti, ye Nyemɛ yoori biɛsɔ a, ama, biɛsɔ dɛɛ ti, ye i yoori bara a. ¹⁰Nyini dɛɛ ti, wɔ yo daka ka bara cin acici, na i kere ka be la i yiko, mɛɛkɛm dɛɛ ti. ¹¹Ama, haari ni nyini n kɛɛ ni, fa kɔ Mibiɛ n dɛɛ atin n su, bara wo má i ŋgumi, na biɛsɔ gusu wo i ŋgumi. ¹²Dama kabo Nyemɛ yo yiiri bara fiteeri biɛsɔ ŋunɛ nu ni, sɔ ye bara gusu wu biɛsɔ a, ama, deke n kɛɛ fite Nyemɛ dɔ ɔ. ¹³Ambɛɛ mɔɔɔ ni am tii, am sunsun na am niɛ, i ti kpa ka bara sere Nyemɛ na má i cin acici? ¹⁴Am niɛ kabo adamande woowa ti a, i kere ka nzen biɛsɔ yaki i tiɛŋmiɛ na i yo tintiin jɔɔjɔɔ, minɛm bu má i. ¹⁵Ama, nzen bara la tiɛŋmiɛ tintiin ye i la jirima a, dama Nyemɛ ama i tiɛŋmiɛ n ka i fa kata i tii su wɔ. ¹⁶Nzen be wo am nu na i yo i ŋu ka i se akuruwa fa kɔ kabo m suse ni, m koro ka m se am ka, yɛɛ, ya su má nyini yoowa n su, haari ni deke kɛɛ bo Kristo jamam tien bu ɔɔ ni, be yo má sɔ.

Ya Mibiɛ n diire n jɔɔ

¹⁷Ƨɔ, ahin kereewam bo m koro ka m fa kere am ni, m koro kansi má am, dama saŋga bo am ba tien am ɔɔ, sam bo am yo bu ni, bu buka má am, bu ma am kɔ am sin wɔ. ¹⁸Ciciri su, ma ti ka saŋga bo am ba tien am ɔɔ na am su Nyemɛ ni, am la kpakpaakinu wɔ. Ma yo yarada ka, beni, i ti nahɔɛ wɔ. ¹⁹Nahɔɛ, wɔ yo daka ka am la kpakpaakinu am nu, adena am si bo bu ti yaradayofom nahɔɛ su ni. ²⁰Am ba tien am ɔɔ ni, má ya Mibiɛ n diire n ye am tien am ɔɔ di i n a. ²¹Dama saŋga bo am ba sudi ni, sɔɔ kɛɛ di i tiɛŋgu diire wɔ, be ŋminda má i beŋgu, na ahɔɛ suti nbem, na nbem nu nzan subo. ²²Am la má am tiɛŋgu awurum wɔ, bo am koro di na am nu wɔ, nzen sɛ? Wara am bu Kristo jama ni ŋgbɛɛn wɔ, haari na am suwura bo bu la má pui nyinɛ? Am ŋa m se am sɛ wɔ? Am ŋa m kansi am wɔ, nzen sɛ? Ai, m koro kansi má am ni nyini yiri.

²³Dama deke n bo mini ni m tii deeri i fiteeri Mibiɛ n dɔ ni, nyini ye ma fa akere am n a. Kɔŋgue n bo bu ɔɔɔri ya Mibiɛ Yesu maari i kpɔfom ni, na wɔ fa kpɔɔ, ²⁴na wɔ da Nyemɛ asi, na wɔ bubu i nu, na wɔ se bu ka, "Ahin kpɔɔ n ti m ŋuniɛmbaa lɛɛ ye m sufa ma am n a. Am yo ahin sɔ adena am fa tenge m su." ²⁵Bu diiri diire n wieeri ni, na wɔ kaaki afa awa n ni nzan ni, na wɔ se bu ka, "Ahin nzan n ti sɛsɛsu fɔfɔɛ n bo Nyemɛ sufa m mbunja n sudi i di wɔ. Saŋga kɛɛ bo am ba sunu nyini nzan ni, am tenge m su." ²⁶Nyini la ka, saŋga kɛɛ bo am ba sudi ahin kpɔɔ n na am sunu ahin nzan ni, am subo Mibiɛ n yiwee ni ndoori wɔ lɛɛ, haari fa kɔ ju saŋga bo i bá kaaki ba bekun ni.

²⁷Nyini ti, sɔɔ kɛɛ bo i diiri ya Mibiɛ n kpɔɔ ni, wara i nuuri i nzan ni, na i bu má i, Nyemɛ dí i mi jɔɔ jaraki i, dama wɔ fa má ya Mibiɛ ŋunɛ n ni i mbunja n ayo má juma. ²⁸Wɔ yo daka ka sɔɔ kɛɛ niɛ i ahorembaa su ka, na i nya di ahin kpɔɔ ni, na i nya nu nzan ni. ²⁹Dama sɔɔ kɛɛ bo i diiri kpɔɔ n na i nuuri nzan n na wɔ si má ka ya Mibiɛ ŋuniɛmbaa n lɛɛ, Nyemɛ bá di i mi jɔɔ jaraki i. ³⁰Nyini dɛɛ ti ye am nu, mine dɔŋgu ayɔɔki ada tukpaki, haari nbem awu n a. ³¹Nzen yɛɛ ni ya tii du mɔ fiiti niɛɛri kabo ya woowa ti, Nyemɛ di má ya jɔɔ cin má ya sui. ³²Ama, nzen Mibiɛ n fiiti ya na i cin ya sui, i yo sɔ ɔ adena i di má ya jɔɔ na i yo ya ŋgbɛɛn, cɛɛn n bo i bá di durunya n nufom jɔɔ ni.

³³Nyini dɛɛ ti, m ninbaam, saŋga kɛɛ bo am ba tien am ɔɔ, na am di, am kɛɛ ŋminda am beŋgu, na am saŋga di. ³⁴Nzen ahɔɛ ati be, i ti ye ni ka i mi di diire awuru ka, na i nya ba, adena nzen am ba tien am ɔɔ, na má Nyemɛ di am jɔɔ cin am sui. Jɔɔ n kɛɛ bo wɔ ka ni, nzen m ba baari, m yó i dɔŋgu.

Aceerim bo Awiewie Casi n fa ma minem n jre

12 Tɔ, m ninbaam, m koro ka am si sa bo i wo bere fa ko Awiewie Casi n aceerim su. ² Am si ka sangga bo am yo su má Nyeme ni, bu yo taari am nyi wɔ, na am susu amɔem bo bu koro jɔjɔ má ni. ³ Nyini ti, m koro ka am si ka sɔɔ kere bo Awiewie Casi n wo i dɔ, i mi koro se má ka, “Yesu aka ngbeen,” na be gusu koro se má ka “Yesu ti m Mibie,” má ka Awiewie Casi n wo i mi dɔ.

⁴ Aceerim barasu barasu wo bere, ama, Awiewie Casi n ti kun wɔ. ⁵ Amusuim bo ya yo buka minem wo bere barasu barasu, ama, ya su Mibie kun wɔ. ⁶ Sɔɔ kere la atin barasu barasu kabo i mi koro fa yo i juma, ama, Nyeme kun ni yo nyini n kere a. ⁷ Nyeme ma sɔɔ kere Awiewie Casi n aceerim n bo i kere ka Awiewie Casi n wo i mi dɔ a, na i fa buka Kristo jama n kere. ⁸ Awiewie Casi ni ma sɔɔ be jɔjɔ alecira jre a, nyini Awiewie ni ma be gusu jɔjɔ si jre a. ⁹ Nyini Awiewie ni ma be yarada ye i yo yiko juma n a, nyini Awiewie kun ni ma be yiko ye i mi n koro tuntun tukpakifom na bu nya laifie a. ¹⁰ Nyini Awiewie ni ma be yiko ye i koro yo alekutura sam a, yiri ma be yiko ye i kan Nyeme nɔanie n kere minem a, yiri ma be yiko ye i koro si jre n bo i fite Nyeme Awiewie Casi n dɔ a, yiri ma be yiko ye i koro jɔjɔ anie barasu barasu a, yiri gusu ma be yiko ye i koro kere anie barasu barasum bu a. ¹¹ Nyini Awiewie kun ni yo nyinim kere a, yiri ce sɔɔ kere aceeri barasu barasu n kabo i koro a.

Aɔuniembaa kun n ni i bue barasu n jre

¹² Aɔuniembaa n la bue barasu barasu beberebe wɔ, haari ni bo i la bue barasu barasu ni, i ti aɔuniembaa kun wɔ, Kristo gusu ti sɔɔ lɛɛ, yere ti i bue barasu barasu n a. ¹³ Awiewie kun n ye ba fa abie ya kere Nyeme nzue a, ye ya kere ayo aɔuniembaa kun, bo bu ti Yudafoɔm, ni bo bu ti má Yudafoɔm, bo bu ti akɔɔm, ni bo bu ti má akɔɔm, ya kere ade nyini Awiewie kun ni ya ahore su a.

¹⁴ Tɔ, aɔuniembaa n la bue barasu barasu beberebe wɔ, bu ti má kun. ¹⁵ Nzen má ajaari n seeri ka, “M ti má asaa, nyini ti, m ti má aɔuniembaa n be fieo,” nyini kere má ka i ti má aɔuniembaa n bue be kun wɔ. ¹⁶ Na nzen má asui n gusu seeri ka, “M ti má anyumbaa, nyini ti, m ti má aɔuniembaa n be fieo,” nyini kere má ka i ti má aɔuniembaa n bue be kun wɔ. ¹⁷ Nzen má aɔuniembaa n bue n kere tiiri anyumbaa, má bu yo se koro ti deke nga a? Ye nzen má bu kere tiiri asui, má bu yo se koro de nvan a? ¹⁸ Ama, kabo Nyeme koro n ye wɔ fa ama aɔuniembaa bue barasu n kere a, ye wɔ yo i aɔuniembaa kun a. ¹⁹ Nzen má i kere ti bue barasu kun, má i ti má aɔuniembaa lɛɛ. ²⁰ Kabo i ti ni, aɔuniembaa bue barasu n sunnu, ama, i ti aɔuniembaa kun wɔ. ²¹ Nyini ti, anyumbaa n koro se má asaa n ka, “Wɔɔ, a kun má m kperɛ be, m koro má u.” Wara atii n koro se má ajaari n ka, “Wɔɔ, a kun má m kperɛ be, m koro má u.” ²² Ama, haari aɔuniembaa bue barasum n bo ya ɔa bu la má faɔga ni mmɔɔ kun kperɛ wɔ. ²³ Na aɔuniembaa bue barasu n bo i la má jirima ni, yiri ye ya nie i dika nyunyumi a. Na aɔuniembaa bue barasu n bo ya ɔu i ka i la ya nyinse ni, ya yo yiri dɔngɔ a, na má ya di nyinse. ²⁴ Na aɔuniembaa n bue n bo bu wo fofoe nu ni, ya nie má bu dika nyunyumi. Ama, kabo Nyeme yoori aɔuniembaa n ni, deke n bo yere fa má i yo má pui ni, yiri ye wɔ wura i jirima a, ²⁵ adena má i la kpakpaakinu, ama, na bue barasu n kere cece wo i beɔgu nu. ²⁶ Nzen aɔuniembaa bue kun diiri yaari, aɔuniembaa bue n kere sudi yaari n a, ye nzen aɔuniembaa n bue be sunya kansi, aɔuniembaa bue n kere ahore ti jɔɔwa wɔ lɛɛ.

²⁷ Amberɛ kere ti Kristo aɔuniembaa n wɔ, na am kere kun kun n ti i bue barasu be wɔ lɛɛ. ²⁸ Na Nyeme ayi i mine nbem Kristo jamam n nu, na wɔ ma bu kere ni bu juma. I du mɔ yiiri jaramasam wɔ, nnyɔ su, bo bu kan Nyeme nɔanie n kere minem ni, nsan su la kerefom, bo bu buka su la bo bu yo alekutura sam ni, ni bo bu tuntun tukpakifom na bu nya laifie ni, ni bo bu buka minem ni, ni Nyeme mine mɔfom bo bu kere nyaari ni, ni bo bu jɔjɔ anie barasu barasu ni. ²⁹ Sɔɔ kere ti jaramasa a? Ai. Sɔɔ kere kan Nyeme nɔanie n kan kere minem a? Wara sɔɔ kere koro kere a? Ai. Sɔɔ kere la yiko koro yo alekutura sam a? Ai, i ti má sɔ. ³⁰ Sɔɔ kere la yiko koro tuntun tukpakifom na bu nya laifie a? Ai. Sɔɔ kere koro jɔjɔ anie barasu barasu a? Ai. Sɔɔ kere koro yi anie jɔjɔwɔ barasu barasu n bu a? Ai. ³¹ Ama, am kere boro am nyi na am nya aceerim n bo bu la má aɔusu ni.

Kisa, m koro ka m kere am atin n bo i ti kpa tara i kere ni.

Koro jɔrɛ

13 Nzen m jɔjɔ adamande anie barasu barasu n kere, na nzen m jɔjɔ merékem anie, na m koro má minem, m ti ka adanwore wɔ, wara m ti ka coco bo i bobo i benɔgu na i yo nanɔmie ngbɛɛn wɔ. ² Nzen m de Nyeme nɔɔnie n Awiewie Casi n dɔ, na m kan kere minem, na m la si kere na m si deke n kere bo bu wo asiri nu ni, na nzen m la yarada haari bo m koro se bukam ka bu yasu bu tanaabiri, ama, na m koro má minem, m ti ngbɛɛn wɔ lɛɛ. ³ Na nzen m faari m nenɔgem kere fa kpaaki nu maari yaarifom, na m faari m nuniembaa fa maari, na bu yara m sin, na m koro má minem, nyini n kere bo m yo i n ti ngbɛɛn wɔ lɛɛ.

⁴ Sɔɔ bo i la koro, i mi la sawore wɔ, na i yo kpa, i mi si má mine kore, i mi fɔ má yanfoya, i mi koro má kpiri. ⁵ Sɔɔ bo i la koro, i mi la má anyumbaa wuruuwa, i mi yo má sa bo yiri ngumi yo ye, i mi fa má yaa ndende, i mi fa má jɔrɛ se má i kunnu na i tenge su. ⁶ Sɔɔ bo i la koro, i mi ahore ti má jɔɔwa fa kɔ satie su, ama, i mi n ahore ti jɔɔwa fa kɔ deke bo i ti nahore su a. ⁷ Sɔɔ bo i la koro mindi de deke kere wɔ, na i la yarada fa kɔ deke kere nu, na i la ahoresi fa kɔ deke kere nu, na i la mindi sanɔga kere.

⁸ Koro la má awieeri. Ama, aceerim bo Awiewie Casi n fa ma minem na bu koro kan Nyeme nɔɔnie n kere minem ni, i la sanɔga bo i ba sin wɔ, minem bo bu jɔjɔ anie barasu barasum ni, bu bá mɔ bu nɔɔ ɔ, na bo bu la si ni, i la sanɔga bo i bá sin wɔ. ⁹ Kisa ya si má deke n kere wie má, na Nyeme nɔɔnie n bo ya kan kere minem ni, ya si má i kere wie má. ¹⁰ Ama, nzen Kristo ba baari, nyini sanɔga deke n bo ya si má i kere ni aba i awieeri lɛɛ. ¹¹ Sanɔga bo m yo ti baatuma ni, m yo jɔjɔ baatumaya jɔrɛ wɔ, na m sunsun kabo baatuma sunsun ni, ama, m nyunu ba tiiri ni, na ma yaki baatumaya jɔrem n kere. ¹² Kisa dekem bo ya nɔ i ni, i ti ka ya nie nɔ i nienu nu wɔ, ama, ya bá nɔ i fofoe nu, kabo ya nɔ ya nɔ n wɔ. Kisa m si má deke n kere, ama, sanɔga suba bo m bá si deke n kere, kabo Nyeme si m nahore su ni. ¹³ Tɔ, kisa ahin deke nsanm ni wo bere a, bere la yarada, ni tama, ni koro, ama, bo i tara bu kere n la koro wɔ.

Awiewie Casi n aceerim bo i buka su n deɛ jɔrɛ

14 Tɔ, am bita koro atin na am koro am benɔgu ni anyumboro, na am kpini Awiewie Casi n aceerim busu, maala bo i ma am koro kan Nyeme nɔɔnie n kere minem ni. ² Dama bo i jɔjɔ anie barasu barasu n jɔjɔ má adamandem dɔ, ama, i jɔjɔ Nyeme dɔ a. Nahore, be koro ti má kabo i sujɔjɔ n bu, dama Awiewie Casi n deɛ yiko n nu ye i jɔjɔ asiri nu jɔrem a. ³ Ama, sɔɔ bo i kan Nyeme nɔɔnie n kere minem ni, i jɔjɔ ma minem wɔ, na i buka bu na bu nya fanɔga buka su, na i ma bu ahoresi, na i kaaki ma bu ahoreda. ⁴ Sɔɔ bo i jɔjɔ anie barasu barasu n buka má be, i buka yiri ni i tii ngumi wɔ. Ama, bo i kan Nyeme nɔɔnie n kere minem ni, yiri buka Kristo jama n wɔ, na i nya fanɔga buka su. ⁵ Tɔ, nzen má am kere koro jɔjɔ anie barasu barasu, má i yo m fie. Ama, bo i yo m fie kɔ tara i kere n la ka, am koro kan Nyeme nɔɔnie n kere minem. Sɔɔ bo i kan Nyeme nɔɔnie n kere minem n tara bo i jɔjɔ anie barasu barasum ni, má ka be akoro akere nyini anie barasu barasum bu, na i buka Kristo jama n na i nya fanɔga.

⁶ M ninbaam, nzen kisa na m baari am dɔ, na m jɔjɔri anie barasu barasum, nzu kperɛ ye am nyá i a? Ai, am nyá má kperɛ be. Má ka ma kan sa bo Nyeme ayi i akere m n ama am, wara m kan si jɔrɛ be kere am, wara m kan Nyeme nɔɔnie n kere am, wara m kan kereewa bo i fite Awiewie Casi n dɔ kere am. ⁷ Sɔ ye i ti a, nzen be fi-taari tere, wara be bo bieku, na wɔ tɔ má su, bu yo se koro di jue soro su a? ⁸ Bekun nzen be kaanri lue awie, na wɔ sun má kabo lue awie sun ni, bu yo se koro cici lue a? ⁹ I ti sɔ ɔ lɛɛ, amberɛ mmɔɔ dɔ, nzen am jɔjɔ anie barasu, na i la má bu, mine yo se koro si kabo am suse n a? I ti ka am sujɔjɔ gɔ nzue awa sin wɔ lɛɛ. ¹⁰ Daanfie anie barasu barasum sunnu durunya n nu, i gusu be wo má bere bo i la má bu, i kere la bu. ¹¹ Tɔ, nyini ti, nzen be jɔjɔ anie be na m ti má i, m ti daanfie barasu be wɔ lɛɛ i mi dɔ, ye i gusu ti daanfie barasu be wɔ lɛɛ m dɔ. ¹² Kabo am nyunu aboro ka am nyá Awiewie Casi n aceerim ni, am boro am nyi ni aceerim bo bu koro buka Kristo jama n na i nya fanɔga buka su.

¹³ Nyini ti, sɔɔ kere bo i jɔjɔ anie barasu barasum, i ti ye ni ka i sere Nyeme na i ma i aceeri n bo i koro yi i bu kere minem ni. ¹⁴ Dama sanɔga kere bo m sere Nyeme na m sere anie barasu barasu be nu, m awiewie susere

Nyeme a, ama, m ti má i bu m sunsunni nu. ¹⁵ Nyini ti, deke bo i ti ye ni ka m yo la ka, m sere Nyeme fite m awiewie nu wɔ, na m kaaki sere i fite m sunsunni nu, na m di jue fite m awiewie nu kansi Nyeme, na m kaaki di jue fite m sunsunni nu kansi Nyeme. ¹⁶ Nzen a sukansi Nyeme na i fite u awiewie nu, na be wo u bi bo i nya si má Nyeme atin ni, i mi yo se koro ti u nyemesere n bu a, na i soro su se ka, "Ami" a? ¹⁷ Haari nzen u nyemesere ti kpa, i buka má yiri n bo i ti má i bu ni. ¹⁸ M da Nyeme asi ka m jɔɔ anie barasu barasum tara am kere. ¹⁹ Ama, nzen m ni Kristo jama n aba atien ya ɔɔ susu Nyeme, na m jɔɔɔ jɔɔ kaan bo i fite m sunsunni nu, na bu tiiri i bu, i tara bo m jɔɔ jɔɔ beberebe anie barasu nu ni.

²⁰ M ninbaam, má am sunsun kabo nbaatumam sunsun ni, ama, fa kɔ satieyo dika, am yo kabo nbaatumam yo ni, na am ma am sunsunni ti kabo anyunutifom deɛ ti ni. ²¹ Dama ba kere i Nyeme nɔanie kpamaawa n nu ka, Micera n ɔa,

"M fá minem bo bu jɔɔ daanfie anie barasu barasum

na m má bu jɔɔ m tienɔu minem dɔ.

Ama, haari ni nyini n kere mmɔɔ,

bu dé má m nɔanie ni."

²² Nyini ti, anie barasu barasum jɔɔɔwa n kere minem bo ba nya yo má Kristo yarada ni nyaari a, má bo ba yo yarada ni. Na bo bu kan Nyeme nɔanie n kere minem ni, bu kere bo ba yo yarada ni nyaari a, má bo bu yo má yarada ni. ²³ Nyini ti, nzen amberɛ Kristo jama n atien am ɔɔ, na am kere sujɔɔ anie barasu barasum, na bo bu nya si má Nyeme atin ni, wara bo bu nya yo má yarada wuraari am nu, bu sé ka am nyunu akan am wɔ, má sɔ? ²⁴ Ama, nzen am atien am ɔɔ, na am kere sukan Nyeme nɔanie ni, na bo i nya si má Nyeme atin ni, wara, bo i ti má yaradayofɔ aba awura am nu, na i ti kabo ɔɔ kere sujɔɔ ni, i mi n sunsunni nu kere i ka i ti satieyofɔ ɔ, na Nyeme nɔanie n di i jɔɔ jaraki i. ²⁵ Nyini ma i mi n kan asiri jɔɔ kere bo i wo i ahore su n fite fofoe nu a, na i kutu i jaa su, na i kansi Nyeme, na i se ka, "Nyeme wo am dɔ nahɔre su."

Kabo i ti ye ni ka ɔɔ kere tara i ɔu Kristo jama n nu barasu ni

²⁶ Tɔ, m ninbaam, nzu deke ye i ti ye ni ka am yo i a? Deke bo m koro ka m kan kere am la ka, nzen am ba tien am ɔɔ, na be la jue bo i di, wara be la kereewa be bo i kere, wara be la sayikereewa bo i fite Nyeme dɔ, wara be la anie barasu be bo i jɔɔ, wara be yi anie jɔɔɔwa n bu kere am, deke n kere bo am yo i ni, am yo i na i buka Kristo jama ni, na i nya fanɔa buka su. ²⁷ Nzen nbem ba sujɔɔ anie barasu barasum, i ni i agaya kere, bu yo mine nnyɔ, wara mine nsan, má bu tara sɔ. Bu ɔa bu jɔɔ, bu jɔɔ kun kun, i ti ye ni ka be gusu kaaki yi i bu kere am. ²⁸ Ama, nzen be koro kaaki yi má i bu kere má am, i ti ye ni ka i mi n bo i sujɔɔ anie barasu barasum n mɔ i ɔɔ Kristo jamam nu, na i jɔɔ ma i ɔu ni Nyeme. ²⁹ Minem bo bu kan Nyeme nɔanie n kere minem ni, i ti ye ni ka bu mine nnyɔ wara bu mine nsan jɔɔ a, na nyingam bo ba ka n fiiti i nu. ³⁰ Nzen be sujɔɔ, na Nyeme ayi deke be akere ɔɔ nyinga, i ti ye ni ka ɔɔ n bo i du mɔ sujɔɔ n mɔ i ɔɔ, na yiri n bo Nyeme ayi deke be akere i n jɔɔ. ³¹ Dama am kere koro kan Nyeme nɔanie n kun kun kere am beɔu wɔ, adena am kere ɔɔ deke be nu, na i ma am ahoresi. ³² I ti ye ni ka bo bu kan Nyeme nɔanie n kere minem n kere la tarabuɔu fa kɔ bu Nyeme nɔanie n kan su. ³³ Dama Nyeme ti má bo i fa kpakpaakinu ba i minem dɔ, ama, i ma bu la tanalaifie wɔ.

I ti ɔɔ ɔ ɔ ɔ, Kristo jama n kere nu, ³⁴ nzen am ba tieɔri am ɔɔ, i ti ye ni ka nbaram mɔ bu ɔɔ, bu la má atin ka bu jɔɔ. Ama, wɔ yo daka ka bu yo bu ɔu benɔe, na bu su kabo nɔanie kpamaawa n kere n su. ³⁵ Nzen bu koro ka bu bisa jɔɔ be, i ti ye ni ka bu bisa bu hunm awuru, dama i ti nyinse wɔ ka bara jɔɔ Kristo jama n nu. ³⁶ Nyeme nɔanie n du mɔ fite amberɛ dɔ a, nzen se? Wara amberɛ ɔgumi ade Nyeme nɔanie n a? ³⁷ Nzen be sunsun ka i ti Nyeme nɔanie kanfɔ, wara i sunsun ka i si Awiewie Casi n aceerim jɔɔ, i ti ye ni ka i mi si tenle su ka ahin nɔanie n bo m sukere ma am ni, i ti Mibiɛ n deɛ nɔanie maawa a. ³⁸ Nzen be wo am nu, na i de má ahin jɔɔ n bo m sukere ma am ni, amberɛ mmɔɔ bu i mi ɔgben. ³⁹ Nyini ti, m ninbaam, i ti ye ni ka am boro am nyi na am sukan Nyeme nɔanie n kere minem, na má am kanda minem ka má bu jɔɔ anie barasu barasum ni. ⁴⁰ Na am yo deke kere nyunyumi na i kɔ atin su.

Yesu Kristo yiwee tenge n jɔre

15 Tɔ, m ninbaam, kisa m koro ka m tenge am su fa kɔ labari kpa n bo m yo kan kereeri am n su. Am yo yoori i yarada a, na am ajina i su kenken. ² Nzen am bitaari labari kpa n bo m kan kereeri am kenken, nyini ma am tiide a, nzen má nyini yiri, am yarada n bo am ayo i n ti ngbɛɛn wɔ lɛɛ.

³ Dama labari kpa n bo m deeri i na m kan kereeri am ni, i jɔre anyumbaa la ka, Kristo wuuri ya satie ti wɔ, kabo ba kɛɛ i Nyɛmɛ Jɔre Kadasi n nu lɛɛ, ⁴ ka i wuuri na bu seeri i ni, na Nyɛmɛ atenge i yiwee n nu i lesan cɛɛn, kabo Nyɛmɛ Jɔre Kadasi n kere lɛɛ. ⁵ I tengeeri ni, na wɔ yi i ɲu akere Kefasi bo bu kaaki fere i ka Petoro ni, na wɔ ba ayi i ɲu akere i susufɔ buru ni nnyɔm ni. ⁶ Nyini sin, na wɔ yi i ɲu akere ya ninbaam nbem, bu tara mine yaa nnu, bu kɛɛ saɲga wo woobiri kun wɔ. Bu nu, bu dɔɲgu toko la ɲɔɔ, nbem gusu awu. ⁷ Na wɔ yi i ɲu akere Yakobo, na wɔ ba akaaki ayi i ɲu akere i jaramasam kɛɛ. ⁸ Awieeri su, na wɔ yi i ɲu akere mini, bo m ti ka baa bo ba wu i na i saɲga nya ju má ni. ⁹ Dama mini ti jaramasam kɛɛ nu kaan, haari má wɔ ti má ye ni ka bu fere m jaramasa mmɔɔ, dama m yo kereeri Kristo jama n wuwuruwa wɔ. ¹⁰ Nyɛmɛ ahɔɔma n dɛɛ ti, ye m ti kabo m ti n a. Ahɔɔma n bo wɔ fa ama m ni, i ti má ngbɛɛn, ama, m koro se ka ma yo juma atara nyingam kɛɛ mmɔɔ. Má mini ni m tii yoori i a, ama, Nyɛmɛ dɛɛ ahɔɔma n bo wɔ fa ama m ni, nyini ma m koro yoori i a. ¹¹ Nyini ti, mini, wara bɛɛ o, labari kpa n ye ya kan i a, labari kpa n gusu dɛɛ ti ye am yoori yarada n a.

Kabo Nyɛmɛ minɛm bá tenge yiwee nu ni

¹² Tɔ, labari kpa n bo ya kan i ni, ya ɲa, “Nyɛmɛ atenge Kristo i yiwee n nu.” Ye nzu ti ye am nbem ɲa yiwee tenge wo má bɛɛ a? ¹³ Nzen yiwee tenge wo má bɛɛ, nyini la ka, Nyɛmɛ atenge má Kristo mmɔɔ i yiwee n nu lɛɛ. ¹⁴ Nzen Nyɛmɛ atenge má Kristo i yiwee n nu, nyini la ka, labari kpa n bo ya kan i ni, i ti ngbɛɛn wɔ lɛɛ, na yarada n bo am ayo i n gusu ti ngbɛɛn wɔ lɛɛ. ¹⁵ Má nyini ɲgumi, nyini la ka, ya bu kɔɛ asɔ Nyɛmɛ wɔ lɛɛ, dama ya ɲa wɔ tenge Kristo i yiwee n nu, ama, bu ɲa bo ba wu n tenge má yiwee nu. ¹⁶ Na nzen bo ba wu n tenge má bu yiwee nu, nyini la ka, wɔ tenge má Kristo mmɔɔ i yiwee n nu lɛɛ. ¹⁷ Na nzen wɔ tenge má Kristo i yiwee n nu, yarada n bo am ayo i n ti ngbɛɛn wɔ lɛɛ, na am toko wo am satiem nu wɔ lɛɛ, ¹⁸ na bo bu yo yoori Kristo yarada na ba wu n kɛɛ aka ngbɛɛn lɛɛ. ¹⁹ Nzen durunya n nu fɛn ɲgumi ye ya la tama n fa kɔ Kristo dɔ, nyini yiri, ya ti minɛm bo ya la aɲunfɔ tara sɔɔ kɛɛ.

²⁰ Ama, nahɔɛ su, Nyɛmɛ atenge Kristo i yiwee n nu. Minɛm bo ba wu n kɛɛ nu, yiri tiiri bo i du mɔ tengeeri i yiwee nu a. ²¹ Adamande kun dɛɛ ti, ye yiwee kun sɔɔ kɛɛ n a, adamande kun gusu dɛɛ ti, ye minɛ bá tenge bu yiwee n nu a. ²² Na kabo Adam dɛɛ ti na adamande kɛɛ wu ni, sɔ ye Kristo dɛɛ ti ma adamande kɛɛ bá tenge bu yiwee nu na bu nyá ɲɔɔ a. ²³ Ama, sɔɔ kɛɛ ni i saɲga bo Nyɛmɛ bá tenge i. Bo ba wu n kɛɛ nu, Kristo ti bo Nyɛmɛ du mɔ tengeeri i yiwee nu a, na bo bu ti i minɛm n gusu bá tenge saɲga bo i bá kaaki ba ni. ²⁴ Nyini sin na deke n kɛɛ bá awieeri, na i nyá fa femɛya n wura i Si Nyɛmɛ saa nu, nyini saɲga, wɔ kunma femɛya kɛɛ, ni nfaɲgafɔm kɛɛ, ni yikofɔm kɛɛ lɛɛ. ²⁵ Dama wɔ yo daka ka i di femɛya ni haari i bá kunma i kpɔfɔm, na i nana bu kɛɛ ɲu. ²⁶ I kpɔfɔm n bo i bá kunma i awieeri su n la yiwee wɔ. ²⁷ Dama ba kɛɛ i Nyɛmɛ Jɔre Kadasi nu ka, “Wɔ fa deke n kɛɛ awura i saa nu ka i niɛ bu su.” Bo i ɲa wɔ fa deke n kɛɛ awura i saa nu ka i niɛ bu su ni, nyini kere má ka Nyɛmɛ bo i faari deke n kɛɛ wuraari yiri Kristo saa nu afa i tii awura i saa nu lɛɛ. ²⁸ Na saɲga bo i ba faari deke n kɛɛ wuraari i saa nu ni, na yiri Baa n ni i tii nya fa i ɲu wura i Si Nyɛmɛ saa nu. Nyini saɲga Nyɛmɛ dɛɛ la deke n kɛɛ, na deke n kɛɛ wo bɛɛ yiri ti wɔ.

²⁹ Tɔ, nzen bu ɲa yiwee tenge wo má bɛɛ, ye bo bu de minɛm bo ba wu n jinaabiri na bu biɛ bu Nyɛmɛ nzue ma bu n di, bu yo sɛ wɔ? Nzen bo ba wu n tenge má bu yiwee nu, nzu ti ye bu biɛ Nyɛmɛ nzue ma bu a? ³⁰ Ye nzu ti ye yɛɛ tɔ ya ɲɔɔ saɲga kɛɛ n a? ³¹ Ale kɛɛ bo i cin, m wo yiwee nu wɔ, i ti sɔ wɔ lɛɛ, m ninbaam, m fa ambɛɛ bo m hoe ye m se sɔ n a, ya Mibiɛ Yesu Kristo dɛɛ ti. ³² Nzen m ni minɛm bo bu ti ka boro nengem, kun lue, Efeso miɛ kpiri n nu, na i kɔ yo ka adamande woowa dɛɛ ti m la tama, nzu kɛɛ ye ma nya i a? Nzen bo ba wu n tenge má bu yiwee nu, nyini yiri, i ti kabo minɛ nbem n nati se n wɔ, bu ɲa,
“Am ma ya di, na ya nu,

dama ahunma ya wú ɔ.”

³³ Má am ma be dadaka am, kabo minem nati se ni, ka,

“Ɗɔɔɔ tie suuri ɔɔɔ kpa su,

i sáaki i woowa kpa n wɔ.”

³⁴ Am kaaki sunsun nyunyumi, na má am yo satie kun, dama am nbem si má Nyeme. Nyini n bo m se ɔ ni, i ti am nyinse wɔ lee.

Bo bu bá tenge bu yiwee n nu n deɛ aɗuniɛmbaa n jɔre

³⁵ Ɗɔ, beni, be koro bisa ka, bo ba wu ni, bu tenge bu yiwee nu se wɔ? Aɗuniɛmbaa barasu ɔɔɔ ye bu fá ba? ³⁶ Wɔɔɔ sinnzin ni, a si má ka nzen a ɔɔ deke mbaa, má ka i wu wɔ ka, ye i nya fi a, nzen se? ³⁷ Deke mbaa n bo a ɔɔ i ni, beni, ɗgani mbaa wara abuwe ye a ɔɔ i a, ama, i ba fiiri, i kaaki nyawa a, i ti má ka mbaa n bo a ɔɔɔri i ni. ³⁸ Nyeme ma i kere aɗuniɛmbaa n kabo i koro a, deke mbaa barasu n kere, ni i tieɗgu aɗuniɛmbaa. ³⁹ Aɗuniɛmbaa n kere wo i ɗgumi wɔ, i ti má kun, adamande deɛ wo bere i ɗgumi, ajaannam deɛ wo bere bu ɗgumi, laɗkpetefom deɛ wo bere bu ɗgumi, na jombaam deɛ wo bere bu ɗgumi. ⁴⁰ Dekem bo bu wo aɗgoro n wo bere, na a yaki bo bu wo durunya n nu fen ni. Aɗgoro deɛm nyumi wo bere bu ɗgumi, na durunya n nu fen n deɛm gusu nyumi wo bere bu ɗgumi. ⁴¹ Wie nyumi wo bere i ɗgumi, sara nyumi wo bere i ɗgumi, asarambaam nyumi wo bere bu ɗgumi, ama, bu nbem yo nyumi tara nbem.

⁴² Ɗɔ, kabo i ti lee fa kɔ yiwee tenge n su. Aɗuniɛmbaa n bo bu se i ni, i kpɔɔɔ ɔ, na bo i tenge, i kpɔɔɔ má fieo. ⁴³ Deke n bo bu se i ni, i la má anyunuyi, ama, i bá tengeeri, i woowa yo nyumi wɔ. Deke n bo bu se i ni, i la má fanga, ama, i bá tengeeri, i la fanga wɔ. ⁴⁴ Deke n bo bu se i ni, i ti durunya n nu adamande aɗuniɛmbaa a, i bá tengeeri, i ti aɗuniɛmbaa bo Awiewie Casi n ma i ɗgɔɔ n wɔ. Kabo durunya n nu adamande aɗuniɛmbaa wo bere ni, ɔ ye aɗuniɛmbaa n bo Awiewie Casi ma i ɗgɔɔ n gusu wo bere a. ⁴⁵ I ti kabo ba kere i Nyeme jɔre Kadasi n nu n wɔ, ka, “Ciciri su deɛ adamande ɗgɔɔɔ n la Adam wɔ,” na Adam n bo i ka sin n ti awiewie bo i ma ɗgɔɔ ni. ⁴⁶ Bo i ti awiewie ni, má yiri du mɔ baari a, ama, bo i ti adamande ɗgɔɔɔ ni du mɔ baari a, na bo i ti awiewie n anya tɔ su. ⁴⁷ Ciciri su deɛ adamande n fite durunya n nu fen wɔ, Nyeme yo faari natie yoori i a, ama, bo i tɔ su nnyo su n fite Nyeme ɔɔ aɗgoro baari a. ⁴⁸ Minem bo bu ti durunya n nufom ni, bu ti kabo ɔɔɔ n bo Nyeme faari natie yoori i n ti n wɔ. Na bo bu ti Nyeme minem n gusu ti kabo ɔɔɔ n bo i fite Nyeme ɔɔ aɗgoro n ti ni. ⁴⁹ Kabo ya ferema ni ɔɔɔ n bo Nyeme faari natie yoori i ni, ɔ ye ya bá ferema ni ɔɔɔ n bo i fite aɗgoro n a.

⁵⁰ M ninbaam, m suse am wɔ lee, ka, ya ɗuniɛmbaa n bo i ti nie ni mbunja ni, i koro wura má Nyeme femeya n nu, na deke n bo i kpɔɔɔ n koro nya má deke n bo i wo bere saɗga kere ni. ⁵¹ Am ti fen, m suse am asiri nu jɔre wɔ lee, ka, má ya kere wú a, ama, ya kere ɗuniɛmbaa ni bá kaaki fɔfɔre wɔ. ⁵² I yó kungerekun wɔ, anyumbaa katta ni i teke, saɗga bo bu bá fitaari awieeri su deɛ awie ni, na bo ba wu n tenge bu yiwee nu, bu kpɔɔɔ má kun, na yere gusu ɗuniɛmbaa n káaki fɔfɔre. ⁵³ Dama wɔ yo daka ka ahin aɗuniɛmbaa n bo i kpɔɔɔ n kaaki aɗuniɛmbaa n bo i kpɔɔɔ má ni, na aɗuniɛmbaa n bo i wu n gusu kaaki aɗuniɛmbaa n bo i wu má. ⁵⁴ Saɗga bo aɗuniɛmbaa n bo i kpɔɔɔ n bá kpɔɔɔ má kun ni, na aɗuniɛmbaa n bo i wu n gusu bá wu má kun ni, nyini saɗga Nyeme nɔɔɔ ni yó yiiwa lee, bo ba kere i ka,

“Ba di nasara yiwee ɗu ayo i ɗgbɛɛn ni.”

⁵⁵ “Keto, yiwee, u yiko n bo a fa kan n wo ni?

Keto, u nasara n wo ni?”

⁵⁶ Deke n bo yiwee bita kan n la satie wɔ, ye satie nya i yiko n fite Nyeme nɔɔɔɔ kpamaawa n nu wɔ. ⁵⁷ Ama, ya da Nyeme asi, dama ya Mibie Yesu Kristo deɛ ti, i ma ya di nasara.

⁵⁸ Nyini deɛ ti, m ninbaa koroowam, am jina kenken na má am fa am ɗu ji, am boro am nyi suyo Mibie n juma n saɗga kere, dama am si ka juma n bo am suyo i ma Mibie n ti má ɗgbɛɛn.

Nɔwaa n bo bu yiyi i na bu fa kɔ ma Nyeme minem ni

16 Tɔ, fa kɔ ɔwaa n bo am yiyi i na am fa kɔ buka Nyeme minem ni, am yo kabo m kereeri Kristo jamam n bo bu wo Galatiya awɔre n nu n ka bu yo ni. ²Yudafɔm bakue n bumboori, mɔne kere mɔne, am nie kabo Nyeme awura am abaraka fa kɔ dekem bo am la bu n su, na am suyiyi ɔwaa be se, adena nzen m bá baari, am yi má ɔwaa kun. ³Nyini saɔga na m bá juuri, m kére kadasi ma minem n bo am ayi bu ni, na m fá sunma bu na bu fá am aceerim kɔ Yerusalem mie kpiri n nu. ⁴Na nzen i ti ye ni ka mini mmɔkɔ kɔ, na m ni bere kere kɔ.

Kabo Pɔɔlu koro ka i kɔ nie Kɔrintofɔm busu ni

⁵M koro ka m fa Makedoniya dɛe awɔre n nu, na m sin ba nie am busu. ⁶Beni, m yó lennyɔ am dɔ, wara fufuku ni sín ka, ye m nyá ba yasu a, adena am buka m na m kɔ deke kere bo m koro ka m kɔ ni. ⁷Dama m koro má ka m bá jina aɔgoro nie am busu na m sin, m la tama ka nzen Mibie n soroori su, m yó lennyɔ am dɔ. ⁸M wó Efeso mie kpiri n nu fen haari Butara Cɛenkpiri n saɔga. ⁹Dama atin bambaka ateke ama m, na m yo juma n nahɔre su, ama, m kpɔfɔm gusu asunnu.

¹⁰Nzen Timoti bá baari am dɔ, am de i ni am saa nnyɔ, má am ma i ahore saaki, yiri mmɔkɔ yo Mibie n juma n kabo m yo i n wɔ. ¹¹Má be se ka i bu i ɔgbɛen, ama, am kaari i ni ahoreda na i ba tu m, dama m sunie i ni ya ninbaam n atin nu ka bu bá.

¹²Fa kɔ ya niwa Apolosi yiri, ma sere i ni anyumboro ka i yo anie, na i ni ya ninbaam bá na bu bá nie am busu, ama, wɔ soro má su ka i bá kisa, ama, nzen Nyeme ba maari i atin, i bá.

Awieeri su jɔre ni anse

¹³Má am fa am ɔu ji, am jina kenken ni am yarada ni, na am yo nbiesɔm, na am fa ahoresi. ¹⁴Deke n kere bo am yo i ni, am yo i ni koro.

¹⁵M ninbaam, am si Satefanasi ni i dikafɔm jɔre, bere duuri mɔ yoori Kristo yarada Akaya awɔre n kere nu a, na ba fa bu ɔu asu Nyeme minem amusui, nyini ti, m sere am wɔ jande, ¹⁶ka am bu nyini minem bo bu ti sɔ ni, ni minem kere bo bu buka su, na bu yo bu juma n ni anyumboro ni. ¹⁷Saɔga bo Satefanasi, ni Fɔtunatusi, ni Akayakusi ba tuuri m ni, na wɔ yo m fie agaya, dama bu deerɔ am dɛe jinaabiri wɔ, na ba yo deke n bo má am yo i ma m ni. ¹⁸Dama kabo bu baari ni, bu ma m ni amberɛ kere anya ahoresi, nyini ti, i ti ye ni ka am bu minem bo bu ti sɔ ni.

¹⁹Kristo jamam bo bu wo Esiya awɔre n nu n kere bisa am dɔɔgu. Akuyila, ni i yi Pirisila, ni Nyeme minem bo bu tien bu kɔ bu dika n kere gusu bisa am dɔɔgu, Mibie n dɛe ti. ²⁰Ya ninbaam kere bo bu wo fen n bisa am dɔɔgu. Am gusu bisa am bengum dɔɔgu ni koro.

²¹Mini Pɔɔlu ni m tii sufa m saa sukere ahin kereewa n bisa am dɔɔgu a.

²²Sɔkɔ kere bo i koro má Mibie ni, Nyeme yó i mi ɔgbɛen. *Marana ta*, i bu la ka, Ya Mibie, bra.

²³Ya Mibie Yesu buka am kere.

²⁴M koro am kere Yesu Kristo dɛe ti. Ami.

2 KƆRINTOFƆM

¹ Mini Pɔɔlu bo m ti Yesu Kristo jaramasa Nyeme deɛ koroyanu ni, m ni ya niwa Timoti sukere ahin kadasi n ma am a. Ya sukere i na ya fa ma ambere Kristo jama n bo am wo Kɔrinto mie kpiri n nu ni, ni Nyeme minem kere bo bu wo Akaya deɛ awɔre n nu ni. ² Ya Si Nyeme, ni ya Mibie Yesu Kristo buka am, na am nya tanalaifie.

Kabo Pɔɔlu daari Nyeme asi ni

³ Am ma ya kansi Nyeme, yiri bo i ti ya Mibie Yesu Kristo Si ni. Yiri ti ya Si bo i si ya anɔnfo a. Yiri ti Nyeme bo i dada ya ahore a. ⁴ Yiri dada ya ahore a, ya wahara kere nu, adena yere gusu koro dada minem ahore, bere n bo bu wo wahara n kere nu ni. Kabo Nyeme ama yere mmɔɔ ni ya tii anya ahoreda ni, yere ma bere n gusu nya nyini ahoreda n a. ⁵ Dama kabo ya ni Kristo susanga di i wahara n agaya ni, so ye yiri deɛ ti, ye ya nya ahoreda agaya n a. ⁶ Sanga kere bo ya ɔu kekereke, i ma am nya ahoreda ni tiide wo. Na sanga kere bo ya nya ahoreda ni, i ma am ahoreda a, na am yo sawɔre mindi de nyini wahara n bo ya di i n be. ⁷ Ya la tama fa ko am do, ya yo ma sika. Dama ya si ka kabo am ni yere kere susanga di ya wahara n be ni, so ye ya ni ambere kere susanga nya ya ahoreda n a.

⁸ M ninbaam, ya koro ka am si kabo ya ɔuuri kekereke Esiya deɛ awɔre n nu barasu ni, ya ɔuuri anyumboro bo i la ma anɔusu, haari na ya yi tama ka ya wu awie. ⁹ Nahɔre, ya sunsun ka ya wu wo. Ama, i yo so na ma ya daafi ya ɔu su, ama, na ya daafi Nyeme ɔu, dama yiri tenge bo ba wu n a. ¹⁰ Wo yi ya afite nyini yiwee n bo i la ma anɔusu n nu, na i yi ya fite nu bekun. Ya yo yiri tama ka i toko sɔyi ya fite nu bekun a, ¹¹ kabo am buka ya ni am nyemesere ni. Nyini ma mine dɔngu ba da Nyeme asi, fa ko kabo wo de mine dɔngu nyemesere n na wo yo sakpam ama ya ni.

Kabo Pɔɔlu kaakiiri i sunsunni ka i kaaki ba ma bu do ni

¹² Deke n bo ya fa fo n la ka, ya sunsunni nu kere ya ka ya bo ma anɔɔfie, na ya ahorembaa ti casi wo Nyeme do durunya n nu, maala fa ko am do, ma ka ya su durunya n nu alecira su n deɛ ti a, ama, Nyeme yo bukaari ya n deɛ ti a. ¹³ Ya kere ma jɔre be ma ma am, ma ka jɔre bo am kan i na am kaaki koro ti i bu ni. M la tama ka am ba si i kere haari ni i awieeri, ¹⁴ dama am adu mo asi ya ɔusu jɔre kaan, nyini ma am ba koro fa ya fo n a, kabo ya ba fa am fo, ceen n bo ya Mibie Yesu ba kaaki ba n a.

¹⁵ M la ahoresi fa ko nyini n su deɛ ti, ma sese su ka m du mo ba nie am busu, adena ma am nya buka kpe nnyo. ¹⁶ Deke bo i ti na m se so n la ka, ma sese su ka ma m fa am do na m nie am busu, na m sin ko Makedoniya deɛ awɔre n nu, na m ba sufite do ba, na ma m fa am do bekun, adena am buka m na m koro ko ju Yudiya awɔre n nu. ¹⁷ Nyini n bo m seseeri su so ni, m la ma jinakunsu wo lee, nzen se? Wara m sese su kabo durunya n nufom n yo n wo, na m se ka "Een," na m kaaki se ka "Ai," nzen se? ¹⁸ Nyeme la dabuɔu ni nahɔre n deɛ ti, nɔaniem bo ya kan kereeri am ni, i ti ma "Een," na i kaaki ti ma "Ai". ¹⁹ Dama Nyeme Wa Yesu Kristo n bo ya kaanri i jɔre kereeri am ni, mini ni Silivanusi ni Timoti, yiri Yesu deɛ jɔre ti ma "Een," na i kaaki ti ma "Ai," ama, i deke kere ti "Een" o. ²⁰ Dama dekem kere bo Nyeme seeri ka i yo bu ni, bu kere ti "Een" o, Yesu deɛ ti. Nyini ti, i deɛ ti ye sanga bo ya kansi Nyeme, ya se ka, "Ami" n a. ²¹ To, Nyeme ni i tii ma ya ni ambere kere koro jina kenken a, kabo ya ni Kristo ayo kun ni. Yiri ayi ya ka ya su i n a. ²² Yiri ase ya nyaari ka ya ti i deɛ minem a, na wo fa i Awiewie Casi n awura ya ahore su na i kere kabo i ma ya deke n kere bo i seeri ka i fa ma i minem ni.

²³ Nyeme di m daani m ahore su a, ma koro má ka m kan am ndie, nyini deɛ ti ye ma kaaki aba má Krinto mie kpiri n nu n a. ²⁴ I ti má ka ya sumie am kabo am yo yarada n wɔ, ama, ya ni amberɛ kere buka ya benɔu wɔ, na am nya ahoreɔ, dama yarada n deɛ ti ye am jina kenken n a.

2 Nyini ti, na ma yo m sunsunni nu ka m ba nie má am busu kun na am ahore saaki. ² Dama nzen m ma am ahore saakiiri, ɔmam ma m ahore da a? Má amberɛ bo ma saaki am ahore ni? ³ Deke bo i ti na m kereeri sɔ n la ka, ma koro má ka m ba na má am ma m ahore saaki, amberɛ bo má i ti ye ni ka am ma m ahore ɔ ni. M la ahoresi fa kɔ am dɔ, ka deke n bo i ma m ahore ɔ ni, nyini má am gusu kere ahore ɔ n a. ⁴ Dama m woori ahoresaaki, ni ahorembaa yaari, ni nyunvuin agaya nu, ye m kereeri am n a. I ti má ka m koroori ka m saaki am ahore wɔ, ama, m koroori ka am si kabo m koro am agaya barasu n wɔ.

Kabo Pɔɔlu ɔa bu fa ce be bo wɔ do ɔgasi ni

⁵ Kabo be ayo ahoresaaki sa ni, má mini ye wɔ saaki m ahore a, ama, wɔ saaki am kere ahore a, nzen má nyini, wɔ saaki am nu be ahore. M gusu koro má ka m ɔɔɔ ɔɔɔ n na i kɔ sin su agaya. ⁶ Suicin n bo amberɛ mine beberebe n kere fa kereeri i mi ni, wɔ se i su sɔ. ⁷ Ama, kisa, kabo i ti ye ni ka am yo i n la ka, am kaaki de i mi, na am fa i ɔgasi ce i, na am dada i ahore, má sɔ, ahoresaaki agaya ni má i kpaasi wɔ. ⁸ Nyini ti, m sere am wɔ, am kaaki de i na am kere i kabo am la koro fa kɔ i dɔ ni. ⁹ Deke bo i ti na m kereeri am n la ka, m koro ka m yo am na m nie ka am de deke n kere bo m se am ka am yo i ni. ¹⁰ Sɔɔɔ bo am fa i ɔgasi ce i ni, mini mmɔɔ fa ce i mi. Sa bo i ti na ma fa i ɔgasi ace i ni, nzen i la ɔgasi bo i ti ye ni ka m fa ce i mmɔɔ, ma yo sɔ Kristo nyunu, amberɛ deɛ ti wɔ. ¹¹ Ya yo sɔ sɔ, adena má Sitana koro kunma ya. Dama ya si tenle su kabo i la ɔgɔnletie barasu ni.

Kabo i miɛeri Pɔɔlu ka i ti bu ɔɔɔ Titosi dɔ ni

¹² Tɔ, m kɔ juuri Tɔrasi mie kpiri n nu ka m kan Kristo labari kpa n ɔɔɔ kere bu ni, na ma ɔu ka Mibie n adu mɔ ateke atin ama m. ¹³ Haari ni nyini n kere mmɔɔ, m ahore ada má, dama ma ɔu má ya niwa Titosi dɔ. Nyini deɛ ti, na ma kaari bu, na ma sin akɔ Makedoniya awɔɔɔ n nu.

¹⁴ Ama, ya da Nyeme asi, dama kabo Kristo adi nasara na ya ni yiri ayo kun ni, sanɔa kere, yiri Nyeme ma ya nati su Kristo su, i nasara natiiri nu a, na deke kere bo ya kɔ ni, yiri fa ya bara ye a, na ya ma minem si i ɔɔɔ, kabo deke nvani bara ye deke kere ni. ¹⁵ Dama ya ti ka ayiri kunkuunwa nvanvani bo Kristo fa ma Nyeme n wɔ, na i nvanvani n bara ye minem bo bu sunya tiide ni, ni bo bu suka ɔgbɛɛn n dɔ sɔ. ¹⁶ Bo bu suka ɔgbɛɛn ni, bere bu ya ka nvanvani n bo i sufa yiwee ba bu dɔ sɔ, ama, bo bu sunya tiide ni, bere bu ya ka nvanvani n bo i suma bu nya ɔɔɔ Nyeme dɔ sɔ. Ahin juma n yiri, ɔma koro fa i tieɔgu fanɔa yo i a? ¹⁷ Ya ti má ka mine dɔɔɔ bo bu bita Nyeme ɔɔɔ n yo wata na bu di i kperɛ ni, ama, yere yiri, ya ti nahɔɔɔɔ wɔ, haari na ya ti mine bo wɔ yi ya asunma ya wɔ, na ya jina i nyunu ye ya kan i ɔɔɔ a, kabo ya ni Kristo ayo kun n deɛ ti.

Seɛsesu fɔɔɔɔ n bo Yesu adi i di n deɛ amusuisufɔm ɔɔɔ

3 Ya sukaaki kan kere am kabo ya ti na am si ya, nzen se? Wɔ yo má daka ka ya yo kabo nbem yo ni, ka ya fa kadasi bo i kere kabo ya ti barasu n bita nu, wara ya de kadasi am dɔ na i kere mine nyinɔam kabo ya ti barasu, nzen se? ² Ai, ya kadasi n la amberɛ ni am tii wɔ, kadasi n bo ba kere i awura ya ahore su ni, na mine kere koro kan i na bu si kabo i ti. ³ Na bu koro ɔu ka amberɛ ti kadasi n bo Kristo akere awura ya saa nu afa asunma ya n a. Wɔ fa má deke kereɛwa nzue fa kereeri i a. Ama, Nyeme bo i wo bere sanɔa kere n deɛ Awiewie n ye i fa kereeri i a. Wɔ kere má i agɔ má yabuɛ pɛpɛɛɛ su wɔ, kabo Nyeme yo kereeri i nɔaniɛ kpamaawa n maari Moyisi ni, ama, i kereeri i gɔɔri adamandem ahore su wɔ.

⁴ Deke bo i ti na ya koro ɔɔɔ sɔ n la ka, ya la ahoresi Nyeme dɔ, Kristo deɛ ti. ⁵ Ya la má deke bo i kere ka yere ni ya tii koro yo juma n a. Deke bo i ma ya koro yo i n fite Nyeme dɔ sɔ. ⁶ Yiri Nyeme ama ya koro ayo i amusuisufɔm a, fa kɔ seɛsesu fɔɔɔɔ n bo wɔ di i di n su a. Nyini seɛsesu n fite má Nyeme nɔaniɛ kpamaawa n bo wɔ kere i n dɔ, ama, i fite i Awiewie n dɔ sɔ. Nɔaniɛ kpamaawa kereɛwa n fa yiwee ba, ama, Awiewie n ma ɔɔɔ sɔ.

⁷ Tɔ, nɔɔnɛ kpamaawa n bo Nyɛmɛ yo kɛrɛri i gɔɔri yabuɛ pɛpɛrɛpɛ n su na i fa maari Moyisi ni, nyini saɔga, i yoori sɔ ni, i jirima bambaka n taari wɔ, na Yisarelifɔm n akoro anɛ mǎ Moyisi nyunuawa dika, dama i nyunu-awa taari wein agaya, haari ni bo i ba saari wɔ. Kabo nɔɔnɛ kpamaawa n bo i fa yiwee ba n ti n na Nyɛmɛ boori i juma n bu ni jirima bambaka n sɔ ni, ⁸ i Awiewie ni yɔ i dɛɛ juma n ni jirima bambaka bo i tara nyini ni, mǎ sɔ? ⁹ Kabo nɔɔnɛ kpamaawa n bo i yo diiri minɛm jɔrɛ ciinri bu sui n ti n na i juma yo la jirima bambaka sɔ ni, nyini yiri, juma n bo i ma Nyɛmɛ de minɛm ka bu yo sa bo i kɔ atin su i dɔ n dɛɛ jirima bambaka tara sɔ. ¹⁰ Nahɔrɛ, deke n bo i yo la jirima bambaka ni, i la mǎ jirima kun, deke n bo i la jirima bambaka tara sɔ n dɛɛ ti. ¹¹ Kabo deke n bo i ti siinwa n ti n na i yo la jirima bambaka sɔ ni, nyini yiri, deke n bo i wo bɛrɛ saɔga kɛrɛ n dɛɛ jirima bambaka n tara sɔ.

¹² Kabo ya la tama ka i ti sɔ n dɛɛ ti, ye ya la ahoresi agaya koro jɔjɔ sɔ n a. ¹³ Yɛrɛ ti mǎ ka Moyisi bo i yo faari sanvuin kataari na mǎ Yisarelifɔm ɔu i nyunuawa bo i ta wein na i susaari ni. ¹⁴ Ama, haari ni nyini n kɛrɛ mmɔɔ ni, bu sui yo tiiri tantanantan a. Haari ni nyuma, saɔga kɛrɛ bo bu ti ka be sukan sesesu dawa n dɛɛ kadasim ni, i yoori bu ka nyini sanvuin n toko kata bu sunsunni su wɔ, mǎ ka Kristo ɔgumi koro yi i a. ¹⁵ Haari ni nyuma, saɔga kɛrɛ bo bu kan kadasim n bo Nyɛmɛ ma Moyisi kɛrɛri bu ni, i yoori bu ka sanvuin n toko kata bu sunsunni su wɔ. ¹⁶ Ama, bu koro yi i, kabo ba kɛrɛ i fa kɔ Moyisi jɔrɛ n su ni, ka, "Saɔga bo i fa i nyunu wɔ Mibiɛ ni, sanvuin n kata mǎ i nyunuawa kun." ¹⁷ Tɔ, deke n bo bu kɛrɛri i ka "Mibiɛ n" ni, bu kɛrɛ niiri i Awiewie n wɔ. Deke bo Mibiɛ n Awiewie n wo ni, dɔ ye mine nya bu tii a. ¹⁸ Yɛrɛ yiri, ya la mǎ sanvuin bo i kata ya nyunu. Kabo ya niɛ ɔu deke niɛnu nu ni, sɔ ye ya niɛ ɔu Mibiɛ n jirima woowa n a, na i ma ya woowa kaaki kabo i ti ni, na ya sunya i jirima woowa ni, subuka su saɔga kɛrɛ. Ahin n fite Mibiɛ n Awiewie n dɔ ɔ.

Ajɛkɛ n bo i ti ka i wo dundu nu n jɔrɛ

4 Nyini ti, kabo Nyɛmɛ asi ya aɔunfɔ na wɔ fa ahin juma n ama ya ni, ya ɔuniɛ yɔrɔki mǎ ya. ² Yɛrɛ, ya kete deke kɛrɛ bo i ti nyinɛ sa na bu kata i su asiri nu ni, ya dadaka mǎ be, ya kaaki mǎ Nyɛmɛ nɔɔnɛ ni. Ama, ya kan nahɔrɛ n fofoe nu wɔ, nyini ma ya fa kere sɔɔ kɛrɛ na i si i sunsunni nu kabo ya wo ti Nyɛmɛ dɔ a. ³ Na haari nzen deke be akata labari kpa n bo ya kan i n su, bɛrɛ n bo bu suka ɔgbɛɛn ni ɔgumi dɔ, ye deke be akata i su a. ⁴ Dama Sitana bo i ti durunya n nu fɛn dɛɛ nyɛmɛ n ata bu nyi bu sunsunni nu na mǎ bu yo yarada, adena mǎ bu ɔu labari kpa n dɛɛ wein n fa kɔ Kristo jirima woowa n su, yiri bo i ti kabo Nyɛmɛ ti ni. ⁵ Ya kan mǎ yɛrɛ ni ya tii jɔrɛ wɔ, ama, ya kan Yesu Kristo jɔrɛ a, ka yiri ti sɔɔ kɛrɛ Mibiɛ a. Yɛrɛ, ya ti am dɛɛ akɔɔm wɔ, yiri Yesu dɛɛ ti. ⁶ Dama Nyɛmɛ bo i yo seeri ka, "Ma wein ta fite awosin nu" ni, yiri ma i wein ata ya ahore su a, na i ma ya si i jirima woowa n bo i ta fite Yesu Kristo nyunuawa dika ni.

⁷ Ahin jɔrɛ n ti ajɛkɛ bo ya la i Nyɛmɛ dɔ ɔ, ama, yɛrɛ yiri, ya ti ka dundu bo ba fa yakati ata ya n ye ya la ahin ajɛkɛ n a. I ti sɔ ɔ, adena mine ɔu i na bu si ka nyini yiko n bo i la mǎ aɔusu n ti Nyɛmɛ dɛɛ wɔ, i fite mǎ ya dɔ. ⁸ Bu miɛ ya sɔ ɔ deke kɛrɛ nu, ama, Nyɛmɛ yi ya nu wɔ. Ya tanda sɔ ɔ, ama, ya yi mǎ tama. ⁹ Bu kere ya wuwuruwa sɔ ɔ, ama, Nyɛmɛ yaki mǎ ya. Bu bo ya ji asiɛngu sɔ ɔ, ama, ya ka mǎ ɔgbɛɛn. ¹⁰ Saɔga kɛrɛ ya nati ɔu yiwee n bo Yesu wuuri i n be wɔ, adena minɛm koro ɔu ɔgɔɔ n gusu bo Yesu la i n be, ya ɔuniɛ nu. ¹¹ Nahɔrɛ, yɛrɛ bo ya la ɔgɔɔ ni, saɔga kɛrɛ bu fa ya wura yiwee woobiri wɔ, Yesu dɛɛ ti, adena bu koro ɔu ɔgɔɔ n gusu bo Yesu la i n ya ɔuniɛ nu. ¹² Tɔ, yɛrɛ, ya wo yiwee nu wɔ, ama, ambɛrɛ wo ɔgɔɔ nu wɔ, Nyɛmɛ dɔ.

¹³ Ya jɔrɛ n ti kabo ba kɛrɛ i Nyɛmɛ jɔrɛ Kadasi n nu wɔ, ka, "M yo yoori yarada a, nyini dɛɛ ti ye m jɔjɔ sɔ n a." Tɔ, yɛrɛ gusu ayo nyini yarada kun n wɔ, nyini dɛɛ ti ye ya jɔjɔ sɔ n a. ¹⁴ Dama ya si tenle su ka Nyɛmɛ bo i tengeeri Yesu i yiwee n nu ni, yiri sǎɔga tenge ya ni Yesu yiwee n nu a, na i fá ya ni ambɛrɛ kɛrɛ kɔ i nyunu. ¹⁵ Ahin n kɛrɛ ma am nya kɛrɛ a, adena mine dɔɔngu sunya Nyɛmɛ ahɔɔma ni subuka su, na i la mǎ aɔusu, nyini ma bu suda Nyɛmɛ asi subuka su a, na i wura Nyɛmɛ kpiri.

Ya la yarada n ye ya nati a

¹⁶ Nyini dɛɛ ti, ya ɔuniɛ yɔrɔki mǎ ya. Haari ni bo ya ɔuniɛmbaa sugbaraki ni, ama, ya ahore su, ya sunya faɔga fɔfɔrɛ Nyɛmɛ dɔ ɔ, ale kɛrɛ bo i cin. ¹⁷ Ahin waharam bo ya sudi bu ni, bu ti mǎ pui, na bu ɛɛ mǎ, nyini ni mǎ ya

nya jirima woowa bo i la má aŋusu na i wo bere sanƙa kere n a. ¹⁸Ya fa má ya nyumbaa kpama má dekem bo ya ŋu bu n su, ama, dekem bo ya ŋu má bu ni, ya fa ya nyumbaa kpama bere su a, dama bo ya koro ŋu i ni, i ce má, ama, bo ya koro ŋu má i ni, i wo bere wɔ, sanƙa kere.

5 Tɔ, ya si durunya n nu fen deɛ aŋuniembaa n jɔre, i ti ka nambue wɔ, nzen wɔ saaki, sɔɔ kere la ataari kpa bo Nyeme ata i afa ase i. Má adamande taari i a, nyini awuru n wo aŋgoro wɔ, i wo bere sanƙa kere wɔ. ²Kabo i ti sɔ na ya toko wo fen ni, ya wo waraki su wɔ. Ya ahore su, ya koro ka Nyeme fa ya wura ya awuru n bo i fite aŋgoro n nu wɔ, na i kata ya ŋu. ³Ya koro i sɔ ɔ, na ya wura i ka sutura na má ya nati ya bu ngbeen. ⁴Yere bo ya toko wo ahin nambue n nu ni, ya waraki wɔ, na ya wo ahore tanda nu sɔ ɔ lee. I ti má ka ya koro ka ya yi i se wɔ, ama, ya koro ka ya wura aŋgoro deɛ n nu wɔ, na i kata ya ŋu, adena Nyeme bá kaaki ahin aŋuniembaa n bo i wu ni, na i ma ya i deɛ ngɔɔ ni. ⁵Nyeme ni i tii adu mɔ asese nyini deke n su ase ya a. Na wɔ fa i Awiewie n ama ya, na i kere kabo i má ya deke n kere bo i seeri ka i fá ma i minem ni. ⁶Tɔ, nyini ma ya la ahoresi sanƙa kere n a. Ya si tenle su ka kabo ya toko wo ahin aŋuniembaa n nu ni, ya nya wo má Mibie n dika n nu lee. ⁷Kisa ya la yarada ye ya nati a, má ka ya nyumbaa ye ya fa ŋu asi nati a. ⁸Yere, ya la ahoresi n deɛ ti, ye ya ŋa ya yaki ahin aŋuniembaa n a, na ya kɔ awuru Mibie n dɔ. ⁹Nyini ti, yere yiri, nzen ya wo ya awuru n nu, wara ya wo má nu, ya boro ya nyi ka ya yo sa bo i sun Mibie n nu wɔ. ¹⁰Dama wɔ yo daka ka sɔɔ kere bá jina Kristo nyunu, i jɔre diibiri ni, adena i mi nya i ŋkatɔ fa kɔ dekem bo i yoori bu i ngɔɔ n su ni, bo i ti kpa, ni bo i ti má kpa ni.

Kabo Yesu Kristo deɛ ti na ya ni Nyeme afien ayo dɔŋgu ni

¹¹Ya si kabo i ti na ya soro Mibie n ni, nyini deɛ ti, ye ya boro ya nyi na ya ma minem kaaki bu sunsunni fa kɔ i jɔre n su a. Nyeme si kabo ya woowa kere ti barasu. Na m la tama ka am sunsunni nu, amberɛ mmɔɔ si ya woowa. ¹²Ya sukaaki kan kere má am bekun kabo ya ti wɔ, ama, ya sukere am deke bo i ti na am koro fa ya fɔ n wɔ, adena nzen minem bá koro ka bu fɔ deke bo bu koro ŋu i n su, na i fite má ahorembaa su, dama bu koro ka bu bu am ngbeen n deɛ ti, tɔ, am koro bɔ bu nu ni jɔre kpa. ¹³Nzen bu ŋa ya bo fie wɔ, Nyeme deɛ ti ye ya bo fie a, ye nzen ya nyunu ti koroowa gusu a, amberɛ deɛ ti ye ya nyunu ti koroowa a. ¹⁴Koro n bo Kristo fa koro ya ni, yiri nie ya su a, dama ya yo ya sunsunni ka sɔɔ kun n bo i wu maari sɔɔ kere n deɛ ti ni, nyini la ka, sɔɔ kere awu wɔ lee. ¹⁵I wu maari sɔɔ kere wɔ, adena bo bu wo ni ngɔɔ n bita bu ngɔɔ n ka i ti má bu deɛ, ama, i ti i deɛ wɔ, yiri n bo i wu maari bu na wɔ kaaki atenge i yiwee n nu bekun ni.

¹⁶Nyini deɛ ti, fa i kisa fa kɔ, kabo durunya n nufɔm n bu sɔɔ ni, yere, ya bu má be sɔ kun, haari ni bo ya yo buuri Kristo mmɔɔ sɔ ni, kisa ya bu má i sɔ kun. ¹⁷Nyini yiri, nzen be ni Kristo ayo kun, i mi n ayo deke fɔfɔre wɔ lee, i woowa dawa n asin, na i deke n kere akaaki fɔfɔre wɔ lee. ¹⁸Nyini n kere fite Nyeme dɔ ɔ. Yiri ama Kristo ayo ya ni yiri ni i tii afien dɔŋgu a, ye wɔ ma ya juma n bo i yo i ni minem afien dɔŋgu. ¹⁹Nyini la ka, Nyeme ma Kristo yo i ni durunya n nufɔm afien dɔŋgu a, na i tenge má bu satie jɔre su, haari kaan sɔ, ye wɔ fa nyini afien dɔŋguyo n jɔre n awura ya saa nu, ka ya kan i. ²⁰Nyini deɛ ti, ya ti sunmafɔm bo ya jina Kristo jaa nu wɔ. I ti ka Nyeme ni i tii sufa ya susere am jande a. Ya jina Kristo deɛ jaa nu susere am wɔ, ka, am ma yiri yo am ni Nyeme afien dɔŋgu. ²¹Yiri Kristo n bo i la má satie be ni, yiri ye Nyeme ma wɔ de satieyofɔm n jinaabiri a, yere deɛ ti, adena ya kaaki minem bo Nyeme de bu ka bu yo sa bo i kɔ atin su i dɔ.

6 Yere bo ya ni Nyeme sanƙa yo juma ni, ya sere am wɔ, ahɔɔma n bo am ade i ni, má am ma i ka ngbeen.

²Dama Nyeme ŋa,

“Sanƙa kpa n ba juuri ni, ye m deeri am sere a,
na tiide ceɛn n ye m bukaari am a.”

Am ti fen, kisa ti sanƙa kpa n a. Am ti fen, kisa ti tiide ceɛn n a.

³Ya sukanda má be atin wɔ, adena má be jaraki ya fa kɔ ya juma n bo ya yo i n su. ⁴Ama, deke n kere nu, ya kere ka ya ti Nyeme amususufɔm wɔ. Dama haari nzen ya wo wahara nu, ni kekereke nu, ni anyumboro nu, ya mindi de i wɔ. ⁵Haari na ba bo ya, na ba nyi ya dansaraka, na ba di aluwa ya busu, na ya yo juma kekereke, na ya kpie daafiri, na ya da ahɔɔ, ⁶nyini n kere ni, na ya kere ka ya woowa ti casi wɔ, na ya la si Nyeme dɔ, na ya

mindɪ, na ya yo kpa, na ya wo ni Awiewie Casi ni, na ya la koro nahɔre su. ⁷ Ya kan nahɔre jɔre wɔ, na ya yo juma n ni Nyeme deɛ yiko n nu. Ya bita biɛsɔya nenje bo i ti sa bo i kɔ atin su Nyeme dɔ ɔ, i wo ya saa fɔmbɔɔ, ni ya saa biɛ nu wɔ. ⁸ Bu wura ya kpiri wɔ, na bu kaaki yo ya kaan. Bu kansi ya a, na bu kaaki jaraki ya. Bu ŋa ya dada-ka minem wɔ, ama, bu kaaki ŋa ya kan nahɔre wɔ. ⁹ Ya ti ka minem bo be si má ya wɔ, ama, deke kere minem si ya ɔ ɔ lɛɛ. Ya ti ka ya wu wɔ, ama, ya la ŋɔɔ ɔ ɔ lɛɛ. Bu bo ya ni anyumboro ɔ ɔ, ama, ya wu má. ¹⁰ Ya wo ahoresaaki nu ɔ ɔ lɛɛ, ama, saŋga kere ya la ahorejɔ ɔ. Ya wo ka ya ti yaarifɔm wɔ, ama, ya fa ajeke ma minem dɔŋgu wɔ. Ya ti ka ya la má pui wɔ, ama, deke n kere ti ya deɛ wɔ.

¹¹ Tɔ, amɛre ya danfo Kɔrintofɔm, ya fa má deke be afie má am su, ya teke ya ahorembaa ama am. ¹² Yere, ya kpie má am ya koro, amɛre yiri, am akpie ya am koro. ¹³ Am ti ka m nbaam deɛ ti ye m suse am ɔ n a, ka am gusu teke am ahorembaa ma ya, kabo ya teke ya deɛ ama am ni.

Má am fa am ŋu bo minem bo bu yo má Kristo yarada n su

¹⁴ Má am fa am ŋu bo minem bo bu yo má Kristo yarada n su, dama bo i yo sa bo i kɔ atin su Nyeme dɔ n ni ketemafɔ ni, i yo se ye bu koro saŋga wo a? Wara wein ni awosin yo se koro saŋga wo a? Ai, i koro yo má. ¹⁵ Nzu anɔɔse wo Kristo ni Sitana afien a? Wara nzu tana wo ɔɔɔ bo wɔ yo Kristo yarada n ni bo wɔ yo má i yarada n afien a? Ai, bu la má tana. ¹⁶ Nzu anɔɔse wo Nyeme Sereebiri Awuru n ni amɔem afien a? Ai, bu la má anɔɔse be. Yere ti ka Nyeme Sereebiri Awuru n a, ye yiri Nyeme bo i wo bere saŋga kere n wo nu n a. Kabo Nyeme ni i tii ase ni, ka,

“M wó bu dɔ,
na m ni bere saŋga nati,
na m yó bu Nyeme,
na bu yó m minem.”

¹⁷ Nyini ti, Nyeme akaaki ase ka,

“Am fite yaki bu,
na am kpaaki yaki bu,
Micɛra ni seeri ɔ a.

Na má am fa am ŋu mata deke bo i ti má casi,
na m dé am.

¹⁸ Na m yó am Si,
na amɛre gusu yó m deɛ nbaam.

Kabo Micɛra Kpiri n ase lɛɛ.”

7 M ninbaa koroowam, ahin deke n kere bo Nyeme ase ka i yó ma ya n deɛ ti, am ma ya kpakpara ya ŋu fite deke kere bo i ma ya ŋuniɛmbaa n ni ya awiewie n yo fin ni, na am ma ya soro Nyeme na ya woowa kere ti kabo Nyeme koro ka i ti ni.

Kabo bu sayoowa ma Pɔɔlu ahore jɔɔri ni

² Am teke am ahorembaa na am de ya. Ya do má am be ŋgasi, ya saaki má am be, ya sisi má am be. ³ Deke bo i ti na m se ahin ɔ ni, i ti má ka m sujaraki am wɔ, dama ma du mɔ ase am ka am jɔre wo ya ahore su, ya ni amɛre ti kun wɔ, haari yiwee nu wara ŋɔɔ nu. ⁴ M la ahoresi agaya fa kɔ am dɔ, na m fa am fɔ agaya, na m la ahoreda agaya amɛre deɛ ti, haari ni wahara n bo ya di i n kere ni, m la ahorejɔ bo i la má anjusu.

⁵ Dama saŋga bo ya ba juuri Makedoniya awɔre n nu ni, ya nya má ŋumiya haari kaan ɔ mmɔɔ, ama, ya ŋuuri kekereke wɔ deke kere nu. Minem fa aluwa kpura ya ɔ ɔ, na sere suti ya, ya ahore su. ⁶ Ama, Nyeme yiri, yiri dada minem bo bu ahore asaaki n ahore a, yiri adada ya ahore a, Titosi baawa n deɛ ti. ⁷ Má ka i baawa ni ŋumi deɛ ti a, ama, ahoreda n bo am ni yiri kere nyaari i n deɛ ti a. Wɔ se ya kabo am wara ado m na am koro ka am ŋu m barasu ni, ni kabo am ahore asaaki fa kɔ jɔre n su ni, ni kabo am ahore abi m busu barasu ni, nyini ma m ahore ajɔ akɔ asin su n a.

⁸Haari nzen kadasi n bo m yo kere maari am n asaaki am ahore, ma yo má m si i n sɔ, fa kɔ nyini n dika. Nzen má m ŋuuri kabo nyini kadasi n ama am ahore asaaki, haari ni bo wɔ cɛ má ni, má m yoori m si i n sɔ. ⁹Kisa m ahore ajɔ, má ka am ahore asaaki n dɛɛ ti a, ama, am ahoresaaki ni, wɔ ma am akaaki am wo n dɛɛ ti a. Nyini ahoresaaki ni, yiri ama am akaaki kabo Nyemɛ koro n a, adena má am kpaasi fieo, yere dɛɛ ti. ¹⁰Dama ahoresaaki bo i ti kabo Nyemɛ koro ni, yiri ma ya kaaki ya wo ye ya nya tiide a, na ya yo má m si i n sɔ a. Ama, durunya n nu dɛɛ ahoresaaki n fa yiwee ba. ¹¹Am niɛ sa bo Nyemɛ ma am ayo i a, nyini ahoresaaki n dɛɛ ti, kabo am nyunu aboro ka am yo jɔrɛ n dɔŋgu na má be jaraki am ni, ni kabo yaa ti am fa kɔ yiri n bo wɔ do ŋgasi n su ni, ni kabo jɔrɛ n ama sere ati am ni, ni kabo am wara ado m na am koro ka am ŋu m ni, ni kabo am ahore abi m busu ni, ni kabo am nyunu aboro ka am fa nahɔrɛ cin i sui ni. Deke n kere nu, am akere ka am la má ŋgasi be lɛɛ, fa kɔ nyini jɔrɛ n su. ¹²Deke bo i ti na m yo kereeri kadasi n maari am ni, má yiri n bo i doori ŋgasi n dɛɛ ti a, wara sɔnɔ n bo wɔ do i ŋgasi n dɛɛ ti a, ama, deke n bo i ti na m yo kereeri i sɔ n la ka, adena Nyemɛ ma am si kabo am cɛɛ wo ya nu ni anyumboro su barasu ni. ¹³Nyini n kere adada ya ahore a.

Má nyini ahoreda n ŋgumi ye ya la i a, ama, deke bo i ma ya ahore ajɔ agaya n la kabo Titosi ahore ajɔ ni, dama ambere kere adada i ahore a. ¹⁴Nyini ma ya ahore ajɔ sɔ a, dama ma du mɔ afa am afɔ kabo am ti barasu n akere yiri Titosi, na am ama ma di má nyinse. Kabo jɔrɛ n kere bo ya kan kereeri am n ti nahɔrɛ ni, sɔ ye minem koro ŋu kabo ya fɔri am ŋusu jɔrɛ n kereeri Titosi n gusu n ti nahɔrɛ a. ¹⁵Deke bo i ma yiri Titosi koro am agaya ni, maala bo i tenge su kabo am kere deer i nɔaniɛ n ni, ni kabo am deer i ni am saa nnyɔ n na sere ti am agaya na am ŋunie subobo am ni. ¹⁶M ahore ti jɔkwa, dama deke n kere nu, m la ahoresi fa kɔ am dɔ.

Aceeri n bo bu de kɔ maari Yerusalem dɛɛ Kristo jama n jɔrɛ

8 Tɔ, m ninbaam, ya koro ka am si kabo Nyemɛ ama Kristo jamam bo bu wo Makedoniya dɛɛ awɔrɛ n nu n adi i ahɔrɔma barasu ni. ²Sanga bo bu wo wahara ni kekereke nu agaya ni, na ba kere kabo bu ahore ajɔ akɔ asin su, na ba ce aceerim beberebe ni bu ahorembaa kun, haari ni bo yaari ati bu agaya ni. ³M koro di daani ka bu maari bu fanga nyaari wɔ, haari ba ma atara kabo má bu ma ni mmɔɔ. Bu koroyanu, ⁴na ba sere ya jande ka ya ma bere mmɔɔ nya atin na bu saa wo nyini juma n nu, bo ya de aceerim fa ma Nyemɛ minem ni. ⁵Haari na ba yo akɔ atara kabo má ya sunsun ka bu yo ni. Bu du mɔ faari bu ŋu maari Mibiɛ n wɔ ka, na ba nya fa bu ŋu ama yere gusu, kabo Nyemɛ koro ni. ⁶Tɔ, kabo Titosi ti sɔnɔ bo i boori ahin aceeri juma n bu am nu ni, wɔ yo daka ka ya sere i jande na i suyo i sɔ ma am, haari i kɔ wie. ⁷Ambere, am boro am nyi deke n kere nu wɔ, bere la yarada n bo am la i ni, ni kabo am koro jɔjɔ ni, ni kabo am la si ni, ni kabo am cɛɛ wo deke n kere nu ni, ni kabo am la koro ma ya ni. Kabo i ti sɔ ni, wɔ yo daka ka am boro am nyi yo ahin aceeri juma n gusu.

⁸I ti má ka m suma am nɔɔ ka am yo sɔ ɔ, ama, m koro ka m kere am kabo nyingam la koro ni anyumboro na bu buka n wɔ, adena m yo am na m niɛ ka am la koro nahɔrɛ su. ⁹Am si juma kpa n bo ya Mibiɛ Yesu Kristo yoori i ni, i yo ti ajekɛfɔ Nyemɛ dɔ ɔ, ama, ambere dɛɛ ti na wɔ kaaki jaarifɔ, adena am kaaki ajekɛfɔm Nyemɛ dɔ, kabo wɔ kaaki jaarifɔ n dɛɛ ti. ¹⁰Ahin jɔrɛ n yiri, afara, ambere du mɔ boori nyini juma n bu a, má ka am du mɔ boori i bu ni ŋgumi, ama, ni kabo am koroori ka am yo i n gusu ni, nyini ti, fɔ bo m koro ka m fa tu am n la ka, ¹¹i ti ye ni ka am yo juma n bo am ŋa am yo i n kɔ wie kisa, adena kabo am yo la anyumboro am sunsunni nu, na am koro ka am yo i ni, sɔ ye am kere anyumboro a, na am fa deke n bo am la i n fa yo i wie. ¹²Nzen be la anyumboro na i koro ka i ce aceeri, Nyemɛ de i aceeri n fa kɔ deke bo i koro ce n su wɔ, má deke bo i koro ce má ni. ¹³I ti má ka ya koro ka ya yi nbem fie nu, na ambere fie wɔ. Ai, ama, ya koro ka i se su ma sɔnɔ kere wɔ. ¹⁴Tɔ, kisa am la i, na nbem la má i ni, am buka bu. Na nzen bu gusu bá la i, na am la má i, bu gusu buka am. Sɔ ye i se su ma sɔnɔ kere a. ¹⁵I ti kabo ba kere i Nyemɛ Jɔrɛ Kadasi n nu wɔ, ka,
 “Bo i tambuuri beberebe ni, wɔ sunnu asin má su,
 ye bo i tambuuri kaan n gusu, wɔ kpiɛ má i su.”

Titosi ni i bukafɔm n jɔrɛ

¹⁶ Ya da Nyɛmɛ asi, yiri ma Titosi nyunu aboro na i cɛcɛ wo am dɔ a, kabo mini mmɔɔ dɛɛ ti ni. ¹⁷ Ya sere yiri Titosi ka i ba am dɔ, na wɔ soro su, ama, yiri ni i tii dɛɛ koroyanu ye i ɲa i kɔ a, dama i cɛcɛ du mɔ wo am dɔ. ¹⁸ Bo i buka i su, ya susunma ya niwa be gusu am dɔ. I ti sɔɔ bo i yo labari kpa n juma a, nyini dɛɛ ti, Kristo jama n kɛrɛ kansɪ i wɔ. ¹⁹ Má nyini ɲgumi, ama, yiri ye Kristo jama n kɛrɛ ayi i ka i susu ya su buka ya a, na ya niɛ ahin aceeri ceewa juma n su n a. Ahin juma n wura Nyɛmɛ kpɪri wɔ, na i kere kabo ya koro ka ya buka minɛm ni anyumboro ni. ²⁰ Ya koro má ka be jaraki ya fa kɔ kabo ya niɛ ahin aceeri beberebe n su ni. ²¹ Nyini ti, ya boro ya nyi wɔ, na ya yo sa bo i kɔ atin su, má Nyɛmɛ ɲgumi dɔ, ama, adamande mmɔɔ dɔ.

²² Ya kaaki susunma ya niwa be buka bu su. I ti sɔɔ bo ya yo i anɛ atin barasu nu, aɲu ka i la anyumboro fa kɔ deke dɔɲgu su. Kisa ya ɲu ka i la anyumboro tara sɔ, dama i la ahoresi fa kɔ am dɔ. ²³ Titosi yiri, i ti m matafɔ bo m ni yiri saɲga yo juma ma am wɔ. Ya ninbaa nnyɔm bɛrɛ yiri, bu ti minɛm bo Kristo jamam n asunma bu wɔ, na bu kaaki wura Kristo kpɪri. ²⁴ Nyini ti, am yi am ɲu fofoe nu, na am kere Kristo jamam ni kabo am la koro ni, na bu si deke n bo i ti na ya fa am fɔ ni.

Kabo ya buka ya beɲgu Kristofɔm bo ba fun i ni

9 Tɔ, aceerim bo am fa kɔ buka Nyɛmɛ minɛm ni, mini dɔ, wɔ ti má ye ka m kɛrɛ i jɔrɛ. ² Dama m si kabo am koro ka am buka barasu ni, haari ma du mɔ afa am afɔ Makedoniya awɔrɛ n nufɔm dɔ, ka ambɛrɛ Akaya awɔrɛ n nufɔm n adu mɔ akpa am ɲu haari afara kɛrɛ. Kabo am nyunu aboro na am koro ka am ce ni, wɔ yo bu dɔɲgu gusu ɲuniɛ nyanyaka ye bu koro ka bu ce n a. ³ Nyini ye m susunma ahin ya ninbaam am dɔ n a, adena kabo ya fa am afɔ akere bu ni, na má i ka ɲgbeɛn, ama, am yo siriya, kabo ma du mɔ ase bu ka am yo siriya ni. ⁴ Má nyini, nzen Makedoniyafɔm nbem suuri m su baari, na bu ba ɲu ka am nya yo má siriya, i ti ya nyinɛ wɔ, ya kan má am dɛɛ yiri, kabo ya yo am yarada n dɛɛ ti. ⁵ Nyini dɛɛ ti, ma ɲu ka wɔ yo daka ka m sere ya ninbaam ni, na bu du m mɔ am dɔ, na bu buka am, na am sɛsɛ am aceeri n bo am yo sereeri ka am yi fa ma n su. Nyini ma i yo koro aceeri a, i ti má ka bu miɛ am wɔ.

⁶ Am tenge su, ka sɔɔ bo i dɔ kaan, i bá kpɪɛ kaan wɔ. Na sɔɔ bo i dɔ dɔɲgu, i bá kpɪɛ dɔɲgu wɔ. ⁷ Sɔɔ kɛrɛ ce aceeri n kabo wɔ du mɔ asunsun i ahore su ka i ce barasu ni, má ka bu miɛ i wɔ, ama, i mi ma ni ahorejɔ, dama Nyɛmɛ koro bo i ce ni ahorejɔ ɔ. ⁸ Yiri Nyɛmɛ ni, yiri koro ma am nya i aceeri barasu kɛrɛ a, na am nya deke kɛrɛ bo am koro saɲga kɛrɛ, na i sɛ am su, na am nya i buka su, adena am koro yo juma kpa kɛrɛ. ⁹ Kabo ba kɛrɛ i Nyɛmɛ jɔrɛ Kadasi n nu ni, ka,

“Wɔ sandi i aceerim afa ama yaarifɔm ni,
na i kpayo n wo bɛrɛ saɲga kɛrɛ.”

¹⁰ Nyɛmɛ ti bo i ma dɔdɔɔrifɔ ni alembaa n a, na i kaaki ma minɛm diire na bu di a, yiri ma am alembaa n a, na i ma i sunnu buka su, na i kaaki ma am kpayo subuka su saɲga kɛrɛ. ¹¹ Na i ma am sunya beberebe deke n kɛrɛ nu, adena am koro suyo kpa ma minɛm saɲga kɛrɛ, nyini ma minɛm da Nyɛmɛ asi, fa kɔ deke n bo ya yo i n su a. ¹² Ahin aceeri juma n bo am yo i ni, i ti má ka i subuka Nyɛmɛ minɛm bo ba fun i ni ɲgumi wɔ, ama, i kaaki ma minɛm dɔɲgu da Nyɛmɛ asi wɔ. ¹³ Ahin juma n bo am suyo i kɔ wie ni, nyini kere kabo am woowa ti barasu a. Na minɛm ɲu i, na bu kansɪ Nyɛmɛ kabo am ade yiri Nyɛmɛ nɔanɛ n na am kan kere minɛm nahɔrɛ, ka am su Kristo labari kpa n jɔrɛ n su ni. Bo i buka nyini n su la kabo am yo kpa, na am kpaaki am nɛngem nu ma bɛrɛ ni nyiɲgam kɛrɛ ni. ¹⁴ Kabo Nyɛmɛ ama am anya i ahɔɔma akɔ asin su ni, bɛrɛ, bu koro am ni anyumboro na bu sere Nyɛmɛ ma am. ¹⁵ Am ma ya da Nyɛmɛ asi fa kɔ i aceeri n bo wɔ fa ama ya na i la má aɲusu ni.

Kabo Pɔɔlu jɔjɔ fa kɔɔri i jumayoowa nyaari n su ni

10 Mini Pɔɔlu ni m tii, m susere am wɔ, Kristo sawɔrɛ n ni i benlɛ woowa n dɛɛ ti, mini bo nbem ɲa nzen m wo am dɔ, m san nya ni, ama, nzen m wo má am dɔ yiri, m la ahore wɔ. ² Deke bo i ti na m susere am n bu la ka, m koro má ka am ma m yo ahore, saɲga bo m ba baari am dɔ ni, na m yo ahoresi jɔjɔ am, kabo m sun-

sun ka wɔ yo daka ka m jɔɔ bu ni, bere bo bu ŋa ya su durunya n nufɔm woowa n su ni. ³ Haari ni bo ya wo durunya n nu ni, ya kun má lue n kabo durunya n nufɔm kun lue ni. ⁴ Biesɔya nengem bo ya fa kun lue n ti má durunya n nu fɛn dɛɛ biesɔya nengem. Ama, i fite Nyeme dɛɛ yiko n nu wɔ, na i kunma na i saaki fanga woobiri kere, na i kunma na i saaki sunsunni kere bo i ti má nahɔre, ⁵ na i kunma na i saaki deke kere bo i wura i ŋu kpiri na i kanda minem na má bu si Nyeme ni, na i ma ya kunma sunsunni kere bo i ti ka ya kpɔfɔm ni, na bu de Kristo nɔaniɛ ni. ⁶ Ambere, am deer i nɔaniɛ n wieeri, ye ya bá cin bu kere sui a, bere bo ba kete ka bu de má i nɔaniɛ ni.

⁷ Ambere, deke bo am nyumbaa ŋu i ni, nyini ye am sunsunni wo i su a. Nzen be la ahoresi ka i ti Kristo dɛɛ sɔɔ, i ti ye ni ka i mi kaaki sunsun ka yere mmɔɔ ti Kristo minem wɔ, kabo yiri mmɔɔ ti ni. ⁸ Haari nzen m fɔ yanfɔya tara kabo má m fɔ ni, fa kɔ yiko n bo Mibie n afa ama ya n su, i la má m nyinse, nyini yiko n ye Mibie n maari ya, ka ya fa buka am, na am kɔ mɔ ni am nyemesu ni, wɔ ma má ya ka ya fa saaki am ji wɔ. ⁹ M koro má ka i yo ka m sukere am kadasim n na m wura am sere wɔ. ¹⁰ Dama nbem bo bu kan m jɔre ni, bu ŋa, m kadasim wo nɔ na bu la fanga, ama, saŋga bo mini ni m tii ba wo am dɔ, m ti sɔɔ yɔɔkiiwa a, kabo m jɔɔ ni, be fa yo má pui. ¹¹ I ti ye ni ka nyini minem sɔ n si ka, kabo saŋga bo ya wo má dɔ na ya kere kadasim n nu ni, sɔ ye ya yó a, saŋga bo ya wo am dɔ ni.

¹² Ahin minem ni, bere ni bu tii kan kere minem kabo bu ti wɔ, ama, yere yiri, ya soro sere ni bo ya fa ya ŋu bo bu su, wara na ya fa ya ŋu bu bu. Ama, kabo bu fa bu ŋu bo bu beŋgum su ni, na bu fa bu ŋu bu bu ni, nyini kere ka bu la má ŋɔnle haari kaan sɔ lɛɛ. ¹³ Yere yiri, ya wura má ya ŋu kpiri, na ya fɔ tara kabo i ti ye ni ka ya fɔ ni. Ya yo kɔ jina ya juma yoobiri nyaari wɔ, deke bo Nyeme afa ama ya ka ya yo ni, haari ya yo aba aju ambere mmɔɔ dɔ. ¹⁴ Nzen má ya du má mɔ aba má am dɔ, nyini yiri, ya suyo kɔ sin ya juma yoobiri nyaari wɔ lɛɛ, fa kɔ ahin jɔre n su. Ama, kabo i ti ni, yere ti minem bo ya duuri mɔ a, haari bo ya ba juuri am dɔ, na ya kan Kristo labari kpa n akere am. ¹⁵ Yere, ya gusu fa má nbem juma fa fɔ má, na má ya fɔ tara ya juma yoobiri nyaari. Ama, ya la tama ka kabo am yarada subuka su ni, ya juma ni sandi bara ye am nu, kabo ya juma yoobiri nyaari ti ni. ¹⁶ Adena ya koro kɔ kan labari kpa n kere minem, bo bu wo asienm bo bu wo am nyunu dɔ ni. Ya koro má ka ya yo wura nbem dɛɛ juma yoobiri bo ba du mɔ ayo i n nu, na ya fa fɔ. ¹⁷ Ama, kabo ba kere i Nyeme jɔre Kadasi n nu ni, ka, “Sɔɔ kere bo i ŋa i fɔ, i fɔ Mibie n dɛɛ ti.” ¹⁸ Dama má sɔɔ bo yiri ni i tii kan kere kabo i ti ni, ye Mibie n de i ka i ti sɔɔ kpa, ama, bo Mibie n kere ni, yiri ti sɔɔ kpa.

Pɔɔlu ni jaramasa kɔrefɔm n jɔre

11 Tɔ, má am soro su, na am yo sawɔre ma m, na m jɔɔ sinnzin jɔre kaan sɔ. Jande, am yo sawɔre ma m. ² M si am kɔre kabo Nyeme si am kɔre ni, dama am ti m dɛɛ nbaam wɔ, ka baabara bo i nya si má biesɔ, ye ma fa am ace biesɔ kun, yiri la Kristo. ³ Ama, m soro sere wɔ, dama nzen m tengeeri Hawa jɔre n su, yiri la kabo woo n yo faari ŋɔnletie dadakaari i na i nyaari i na i kunmaari i ni, nyini ma m soro ka beni, ambere mmɔɔ bá mini fa kɔ am sunsunni nu, na am yaki Kristo dɛɛ atin n bo am su i su, na am ahorembaa ti kun, na am woowa ti casi Kristo dɔ ni. ⁴ Dama nzen be ba baari am dɔ na i ba kaanri Yesu be jɔre, na i ti má Yesu n bo ya kan i jɔre kereeri am ni, wara nzen am deer i awiewie be, na i ti má Awiewie n bo am du mɔ deer i ya dɔ ni, wara labari kpa barasu be bo i ti má bo am deer i ni, ambere koro yo nyini sawɔre na am de nyini n sɔ a. ⁵ Bere bo bu yo bu ŋu ka bu ti Kristo jaramasam na bu la má aŋusu ni, mini yiri, m sunsun má ka m ti kaan ni bere fieo. ⁶ Haari ni bo m ti má sɔɔ bo i koro jɔɔ kabo bu jɔɔ ni, m la si yiri, ma du mɔ akere am ka i ti sɔ ɔ, deke n kere nu ni saŋga kere.

⁷ Am aŋu má i? Saŋga bo m ba kaanri Nyeme dɛɛ labari kpa n kereeri am ŋgbɛɛn, na ma de má deke be ni, m yoori m ŋu kaan wɔ, na m wura am kpiri, ma do ŋgasi wɔ lɛɛ, nzen se? ⁸ M koro se ka m yo fiinri Kristo jamam nbem wɔ lɛɛ, dama m yo deer i buka bu dɔ ɔ, ye m fa ba bukaari am a. ⁹ Saŋga bo m yo wo am dɔ na m la má pui ni, ma fa má m fie afie má be, dama ya ninbaam bo bu fite Makedoniya awɔre n nu yo bukaari m ni deke kere bo wɔ kpie m su ni. Ma koro má ka m fa m fie fie am be deke be nu. M woori sɔ ɔ, na m toko wo sɔ ɔ lɛɛ. ¹⁰ Kristo dɛɛ nahɔre n bo i wo m nu n dɛɛ ti, be wo má bere bo i koro kanda m na m fɔ má nyini yanfɔya ni, Akaya awɔre n kere nu. ¹¹ Nzu ti a? Ka m koro má am, nzen se? Ai, Nyeme si ka m koro am.

¹² Nyini ti, deke n bo m yo i ni, m kƆ su yo i sƆ Ɔ, adena m tƆ bu atin, bere kƆrefƆm ni bo bu koro ka bu nya atin na bu fƆ, na bu se ka ya ni bere kere jumayoowa se ni. ¹³ Dama nyini minem sƆ ti jaramasa kƆrefƆm wƆ, bu nati bu kƆre wƆ, fa kƆ bu jumayoowa su, na bu yo bu Ɔu ka bu ti Kristo jaramasam wƆ. ¹⁴ Nyini n sƆ n ti mƆ alekutura, dama haari Sitana ni i tii mmƆƆ yo i Ɔu ka i ti mƆreke bo i ta wein n wƆ. ¹⁵ Nyini ti, i ti mƆ alekutura, ka i amusuisufƆm mmƆƆ yo bu Ɔu ka bu su nahƆre atin su wƆ. Ama, bu awieeri bƆ kere kabo bu jumayoowa ti a.

Kabo PƆƆlu diiri wahara i jumayoowa n dƆe ti ni

¹⁶ M koro ka m kaaki se am bekun wƆ, ka mƆ be sunsun ka m ti sinnzin wƆ, ama, nzen am sunsun sƆ yiri, am yo sawƆre na am de m ka m ti sinnzin wƆ, adena mini mmƆƆ koro fƆ kaan sƆ. ¹⁷ Ahin ahoresi n bo m fa fƆ sƆ ni, i fite mƆ MibiƆ n dƆ, ama, m jƆjƆ ka m ti sinnzin wƆ. ¹⁸ Kabo minem dƆƆƆu fƆ kabo durunya n nufƆm yo ni, sƆ ye mini gusu fƆ n a. ¹⁹ Am aƆu mƆ i? Am bere la alecira a, am mindi de minem bo bu ti sinnzin n wƆ, ni ahoreda a. ²⁰ NahƆre, haari minem bo bu miƆ am fa am yo bu akƆƆm ni, am mindi de bu wƆ, wara nzen be asisi am, am mindi de i wƆ, wara nzen be anya am taraabiri, am mindi de i wƆ, wara nzen be kere i Ɔu am dƆ, am mindi de i wƆ, wara nzen be boori am nyƆƆnu, am mindi de i wƆ. ²¹ Yere, ya yo mƆ nyini n be sƆ am nu, i ti m nyinse wƆ, beni, ya yƆƆki ya Ɔu n dƆe ti a.

Ama, kabo nyini minem soro mƆ sere na bu fƆ deke kere ti ni, mini mmƆƆ, kisa m gusu soro mƆ sere na m fƆ fa kƆ nyini dekem n su. Beni, am sunsun ka m jƆjƆ ka m ti sinnzin wƆ. ²² Bu Ɔa bu ti HiburufƆm wƆ? TƆ, mini mmƆƆ, m ti sƆ Ɔ. Bu Ɔa bu dƆe la YisarelifƆ nyemesu atin ni? TƆ, mini mmƆƆ, m su nyini n su a. Bu Ɔa bu ti Abraham anu-mam wƆ? TƆ, mini mmƆƆ, m ti sƆ Ɔ. ²³ Bu Ɔa bu ti Kristo amusuisufƆm wƆ? TƆ, m tara bu. Am niƆ, i ti ka m nyunu akan m ye m jƆjƆ sƆ n a. Ama, nahƆre, ma yo juma atara bu, ba nyi m dansaraka bo i la mƆ nƆ, bu boori m haari m ƆƆƆ ba kaari kaan sƆ Ɔ, saƆƆa dƆƆƆu, kaan sƆ, mƆ ma wu. Nyinim kere nu, m tara bu. ²⁴ Kpe nnu lee bo Yuda-fƆm n afin m Ɔgbere mbaa kun kun aburana kun kpiƆ su. ²⁵ Kpe nsen lee bo ba fin m ni bulaari Ɔgbere. Ba tu m yabue kpekun. Kpe nsan lee bo m wo lee bambakam nu tieku n su na ba sandi nu, haari na ma da tieku n nu kpekun, kƆƆƆue ni wiƆsu. ²⁶ M nati sƆ lee saƆƆa kere, m la mƆ tana, ma Ɔu anyumboro nzuetinm kpiƆebiri, ma Ɔu anyumboro minem bo bu nati fin bu bengum n saa nu, ma Ɔu anyumboro m tieƆƆu minem saa nu, ma Ɔu anyumboro minem bo bu ti mƆ Yuda-fƆm saa nu, ma Ɔu anyumboro miƆ kpirim su, ma Ɔu anyumboro boro kpantainm nu, ma Ɔu anyumboro tieku n su, ma Ɔu anyumboro ya ninbaa kƆrefƆm n dƆ, bere bo bu yo bu Ɔu ka bu ti Kristo minem ni. ²⁷ Ma yo juma nahƆre su adi wahara, ma kpiƆ daafiri saƆƆa dƆƆƆu, ma da ahƆe ni nzuehƆe, ma fun diire saƆƆa dƆƆƆu, na ayere ati m, na ma nati m ƆuniƆ Ɔgben. ²⁸ Dekem bo ba ka ni, m kƆn mƆ bu jƆre, ama, deke bo i kpiƆ m daafiri ale kere bo i cin ni, yiri la kabo m sunsun Kristo jama n kere jƆre n wƆ. ²⁹ Bu nu Ɔma agbaraki ye i gbarakiiwa n asa mƆ m a? Bu nu Ɔma ye bu ma i yo satie ye i yo mƆ m yaa?

³⁰ TƆ, saƆƆa bo wƆ yo daka ka m fƆ, m fƆ fa kƆ dekem bo bu kere ka m la mƆ faƆƆa n su wƆ. ³¹ Nyeme si ka m bu mƆ kƆre, yiri ti ya MibiƆ Yesu Si a, yiri ti ye ni ka ya kansi i saƆƆa kere a. ³² SaƆƆa bo m yo woori Damasiko miƆ kpiri n nu ni, na gomina be wo bere, yiri ye Feme Aretasi yo faari miƆ n yiko wuraari i saa nu, na nyini gomina n ama tintinijinafƆm n akƆ aƆminda miƆ n ka bu tara m. ³³ Ama, na minem n afa m awura kandie bambaka nu, na ba fa m acƆƆndi kobe n tukoro nu, ajura asieƆƆu, na ma foro gomina n saa nu.

Sayikereewa n ni deke n bo PƆƆlu Ɔuuri i ka alele nu n jƆre

12 TƆ, wƆ yo daka ka m fƆ, haari ni bo i la mƆ kperƆ be ni. M la deke nbem bo m kan buka su, bere la kabo Nyeme yiiri deke nbem kereeri m ka alele nu ni, ni kabo i yiiri sayoowam kereeri m ni. ² M si sƆƆƆ be jƆre, i ti Kristo sƆƆƆ Ɔ, yiri ye Nyeme yo faari i fun kƆƆri aƆƆoro woobiri nsan su ni i dƆ n a, i nyuma afƆ buru ni nna lee. Nzen i kƆƆri ni i Ɔuniembaa a, wara i awiewie nu, mini, m si mƆ, Nyeme si a. ³⁴ NahƆre, m si nyini sƆƆƆ n jƆre, yiri ye Nyeme faari i fun kƆƆri aleceema nu n a, na wƆ ti jƆrem bo bu la mƆ kan, na be gusu la mƆ atin ka i jƆjƆ bu, ama, kabo i yoori ni, ma si mƆ, nzen i kƆƆri ni i Ɔuniembaa a, wara i awiewie nu, mini, m si mƆ, Nyeme si a. ⁵ TƆ, nyini sƆƆƆ n sƆ, ye m fa fƆ n a, ama, mini ni m tii, m koro fƆ mƆ deke be ti, mƆ ka dekem bo bu kere ka m la mƆ

faŋga n ye m fa ɔ a. ⁶ Haari nzen má m ŋa m ɔ mmɔɔ, má m ti má sinnzin wɔ, dama má m kan nahɔre wɔ. Ama, m yaki i sɔɔ, adena má am be wura m kp̄iri tara dekem bo i ŋu ka m yo bu, ni dekem bo i ti ka m kan bu ni.

⁷ Tɔ, fa kɔ sayikereewa beberebe n bo Nyeme fa kereeri m su, wɔ koro má ka nyini dɛɛ ti na m wura m ŋu kp̄iri. Nyini ti, i maari Sitana faari tɔre be wuraari m ŋuniɛmbaa nu, i ti ka buwe ye i wɔwɔ m a, na i sukere m wahara, adena má m wura m ŋu kp̄iri. ⁸ Kpe nsan lɛɛ bo ma sere Mibiɛ n fa kɔ ahin jɔre n su, ka i ma i fite yaki m. ⁹ Ama, na wɔ se m ka, “M ahɔɔma n aɛ u su, dama saŋga bo a la má faŋga ni, ye m kere m yiko kabo m koro a.” Kabo i seeri sɔ n dɛɛ ti, nyini ma m la ahoreda na m ɔ fa kɔ kabo m la má faŋga n a, adena Kristo yiko n wo m ɔ saŋga kere a. ¹⁰ Nyini ma Kristo dɛɛ ti ye m ahore ti daawa n a, saŋga bo m la má faŋga n a, ni saŋga bo bu kp̄iɛ m nzukɔ ni, ni saŋga bo m ŋu kekere ni, ni saŋga bo bu kere m wuwuruwa ni, ni saŋga bo m ŋu anyumboro ni. Dama saŋga bo m la má faŋga ni, nyini saŋga n ye m la yiko Nyeme ɔ a.

Kabo Pɔɔlu kereeri ka bu jɔre kp̄iɛ i daafiri ni

¹¹ Tɔ, kabo m jɔɔ ni, ma yo ka sinnzin wɔ lɛɛ, amberɛ miɛ m a, ye m yo sɔ n a. Má amberɛ ti minem bo am kan kereeri kabo m ti n a, má i ti ye. Dama bere n bo bu yo bu ŋu ka bu ti Kristo jaramasam na bu la má aŋusu ni, mini yiri, haari ni bo m ti má pui ni, m ti má kaan ni bere fieo. ¹² Nahɔre, sam bo bu kere ka m ti jaramasa ni, ye m yoori bu am ɔ n a, ni mindi kere, ni alekutura sam, ni yiko sam, ni abonɔ sam n a. ¹³ Nzu deke ye m yo maari Kristo jamam bo bu wo miɛ nyingam su n ye ma yo ama má am a? Má ka bo ma fa má m fie be afie má am ni. Tɔ, ma do ŋgasi, am fa ce m.

¹⁴ Am ti fen, kisa ma sese m ŋu su ka m ba niɛ am busu kpe nsan su lɛɛ, ama, m toko koro má ka m ba fa m fie fie am. M suba má ka m koro am neŋge be wɔ, ama, m koro amberɛ wɔ. Dama má nbaam kp̄ini neŋgem se bu wufɔm a, ama, bu wufɔm ni kp̄ini se bu nbaam n a. ¹⁵ Mini, deke bo m la i ni, m di i ka a, na m fa buka am, na m fa m ŋu kere ma am, nyini ma m ahoreda. Ma si má, m koro am agaya n sɔ n dɛɛ ti, ye amberɛ koro m kaan sɔ n a? Ai, atin wo má nu. ¹⁶ Tɔ, am nbem ŋa ma fa má m fie be afie má am, ama, bu ŋa m fa ŋgɔnletie wɔ, na ma dadaka am anya am taraabiri. ¹⁷ Ka sɛ? Minem bo m yo sunmaari bu am ɔ ni, m ma bu be sisiiri am be maari m, nzen sɛ? Ai, be asisi má am ama má m. ¹⁸ M yo sereeri Titosi wɔ, na wɔ ba am ɔ, na ma ma ya niwa n asunma i. Titosi yo sisiiri am, nzen sɛ? Ai, wɔ sisi má am. Amberɛ mmɔɔ aŋu ka m ni yiri kere sunsunni ti kun wɔ, na ya kere su atin kun su a.

¹⁹ Beni, nyini n kere bo ya jɔɔ i sɔ ni, am sunsun ka ya sukan de ya tii wɔ, nzen sɛ? Ai, i ti má sɔ. M ninbaa koroowam, kabo ya ni Kristo ayo kun na ya jina Nyeme nyunu n ye ya se sɔ n a. Deke n kere bo ya yo i ni, i buka am na am kɔ mɔ ni am nyemesu n wɔ. ²⁰ M soro sere wɔ, m koro má ka m ba baari am ɔ, na má m ba tu am kabo m koro ka am ti ni, wara na amberɛ gusu ŋu m kabo má am koro ka m ti ni. M soro sere ka, beni, m bá ŋu ka, am suse akuruwa, na am susi kɔre, na am sufa yaa, na am suyo anyii sam, na am sukan am beŋgu jɔre susaaki bu, na am sukpara tere, na am suyo kpirikoro, na am la kpakpaakinu. ²¹ M soro sere ka m ba juuri, na má Nyeme ma m yo m ŋu kaan am nyunu, na má m ahore saaki fa ma bu, bere bo ba du mɔ ayo satie, na bu nya kaaki yaki má bu dangba sayoowam, ni sakaraya, ni konvikiya ŋgbɛɛnŋgbɛɛn m ni.

Awieeri su dɛɛ bɔbɔwa ni anse ni

13 Tɔ, ahin baawa n bo m súba ni, yiri yo m kpe nsan su bo m ba niɛ am busu a. Kabo ba kere i Nyeme jɔre Kadasi n nu ni, ka, “Jɔre kere bo ba kan i na i ti nahɔre, má ka mine nnyɔ, wara mine nsan adi i daani.” ² Saŋga bo m yo baari am ɔ ba niɛeri am kpe nnyɔ su ni, m yo bɔbɔri am nbem. Kisa na m wo má am ɔ ni, m koro ka m bɔbɔ bu bekun fa kɔ nyini n su, ka nzen m baari, m yáki má bere n bo bu yo yoori satie ni, ni bo bu buka bu su kisa n kere. ³ Dama am ŋa am koro ka am ŋu deke bo i kere ka Kristo fa m su, ye i jɔɔ am ɔ sɔ a. Tɔ, am aŋu ka yiri ti má bo i la má faŋga, ama, i la yiko am nu. ⁴ Nahɔre, saŋga bo bu yo kpamaari i baka jaanu n su ni, i yo la má faŋga, ama, haari ni nyini n kere, kisa i la ŋgɔ wo bere, Nyeme dɛɛ yiko n dɛɛ ti. Sɔ ye i ti a, yere bo ya ni yiri kere ayo kun ni, yere mmɔɔ la má faŋga lɛɛ, ama, Nyeme yiko n dɛɛ ti, ye ya ni yiri súwo a, na ya yo ju-ma ma am.

⁵ Ambere ni am tii, am fiiti am nu na am nie ka am woowa kere ka am ayo yarada nahore su, wara am ayo ma. Am si ma ka Yesu Kristo wo am do, nzen se? I wo am do yiri, nka am woowa kere ka am ayo ma yarada nahore su do. ⁶ M la tama ka am ba si ka, yere, ya ti ma bo bu woowa kere ka ba yo ma yarada nahore su ni. ⁷ Haari ni nyini mmoo, ya sere Nyeme ma am wo, ka, ma am yo sa be bo i ko ma atin su, ma ka ya koro ka mine nu ya woowa na i kere ka ya yo yarada nahore su, ama, ya koro ka am yo sa bo i ti kpa a, haari nzen ma minem nu ya woowa na i kere ka ya yo ma yarada nahore su. ⁸ Yere, ya koro yo ma deke bo i jaraki nahore ni, ama, ya yo deke bo i su nahore ni ngumi su a. ⁹ Ya ahore ti jooa a, sangga kere bo ya la ma fanga, na ambere la yiko Nyeme do. Ahin n ye ya sere Nyeme ma am a, ka, i ma am woowa yo kabo i koro ni. ¹⁰ Nyini mmoo dee ti, ye m wo ma am do ye m sukere am ahin kadasi n so n a, adena m ba baari am do, na ma m fa Mibie n yiko n fa yi am anyumboro, nyini yiko n ye i maari m ka m fa buka am, na am ko ko ni am nyemesu n a, wo ma ma m ka m fa saaki am ji wo.

¹¹ M ninbaam, jore bo wo ka n la ka, am ma am ahore jo, am boro am nyi na am wo wo kpa, am ti kabo m sereeri am ni, am la anooe ni am bengum, am wo ni tanalaifie. Nyeme ti tanalaifie ni korofa a, yiri wo am do a.

¹² Am bisa am benggu doogu ni koro. Nyeme minem kere bo bu wo fen n bisa am kere doogu.

¹³⁻¹⁴ Ya Mibie Yesu Kristo dee ahooma ni, ni Nyeme dee koro ni, ni Awiewie Casi n dee wo fie n wo am kere do.

GALATIYAFOM

1 ¹⁻² Mini Pɔɔlu bo m ti Yesu Kristo jaramasa n ni ya ninbaam bo bu wo m dɔ fen n kɛrɛ, sukɛrɛ ahin kadasi n ma ambɛrɛ Kristo jama minɛm bo am wo Galatiya dɛɛ awɔrɛ n nu n wɔ. Yesu Kristo ni ya Si Nyɛmɛ bo i tengeeri Kristo i yiwee n nu ni, afa m ayo i jaramasa, má adamande yoori m a, bekun má minɛm gusu faari juma n maari m a.

³ Ya Si Nyɛmɛ, ni ya Mibiɛ Yesu Kristo buka am, na bu ma am ahoreda. ⁴ Ya Si Nyɛmɛ koroyanu n dɛɛ ti, na wo ma Yesu ade ya jinaabiri awu ya satie dɛɛ ti, adena i de ya fite ahin durunya tie n bo ya wo nu n nu. ⁵ Yiri ti ye ni ka minɛm kɛrɛ kansu i saɗga kɛrɛ saɗga. Ami.

Labari kpa kun n kpein n wo bɛrɛ a

⁶ Am jɔrɛ amie m bo m si má kabo m kan. Kristo dɛɛ aɗunfɔ si ti, ye Nyɛmɛ afere am ka am ba su i, wɔ nya ɛɛ má, ye am akaaki am sin abo i ndende, susu labari barasu be bo i wo i ɗgumi ni labari kpa n ni. ⁷ Labari kpa nyiɗga be wo má bɛrɛ, deke bo i ti na m se sɔ n la ka, minɛm nbem koro ka bu ta am nyi wɔ, na bu fa kereewa barasu nbem kaaki Kristo labari kpa ni. ⁸ Ama, haari nzen yeɛ be, wara nzen Nyɛmɛ mɛrɛkɛ be fiteeri aɗgoro ba kaanri labari barasu be, na i ti má kabo ya du mɔ kaanri i ni, Nyɛmɛ yó i mi ɗgbɛɛn. ⁹ Kabo ya du mɔ ase am ni, nyini ye m kaaki suse am bekun n a, ka, nzen be ba kaanri labari barasu be bo i wo i ɗgumi ni bo am ade i ni, Nyɛmɛ yó i mi ɗgbɛɛn.

¹⁰ Bu ɗa m suyo m juma n ka mine kansu m wɔ, ama, i ti má sɔ, m koro ka m yo bo Nyɛmɛ kansu m wɔ, m suyo má sa bo mine se ka m ti kpa. Nzen má m ɗa m yo sa bo i sun mine nu, má m koro yo má Kristo akɔɔ.

Kabo Pɔɔlu ba yoori Kristo jaramasa barasu ni

¹¹ M ninbaam, m koro ka am si ka labari kpa n bo m kaanri i jɔrɛ kereeri am ni, i ti má deke bo i fite adamande sunsunni nu wɔ. ¹² I ti má ka m deeri i fiteeri adamande dɔ ɔ, má be gusu kaaki fa kereeri m a. Ama, Yesu Kristo ni i tii yiiri i kereeri m a.

¹³ Am yo tiiri kabo m woowa yo ti barasu, saɗga bo m yo suuri Yudaɗom dɛɛ atin n su ni. M yo kereeri Kristo jama n wuwuruwa agaya, na má m butu bu. ¹⁴ M yo suuri Yudaɗom atin n su nahɔrɛ su taraari m sara sufom dɔɗgu bo bu su nyini atin n su ni. M nyunu yo boroori agaya kabo m yo na m su ya nana sayoowam su.

¹⁵ Nyɛmɛ ahɔɔma n dɛɛ ti, saɗga bo bu nya wu má m ni, ye i yiiri m ka m yo i juma n a. Saɗga n bo i suunri Nyɛmɛ nu n ba juuri ni, ¹⁶ na wɔ yi i Wa n akere m, adena m kɔ kan i labari kpa n jɔrɛ kere minɛm bo bu ti má Yudaɗom ni, ye ma kɔ má be dɔ na i kɔ kere m kabo m yo n a. ¹⁷ Ma kaaki akɔ má Yerusalem mie kpiri n nu na m kɔ ɗu minɛm bo bu du mɔ ti Kristo jaramasam ni. M kɔɔri Arabiya asien n su wɔ, na ma fite dɔ, na ma nya akaaki akɔ Damasiko mie kpiri n nu. ¹⁸ I dɛɛ afɔ nsan sin, na ma kɔ Yerusalem ka m kɔ nie Kefasi busu, yiri bo bu kaaki fere i ka Petoro ni, na ma kɔ awo i dɔ ɛɛn buru ni nnu. ¹⁹ Saɗga bo m woori dɔ ni, ma ɗu má Kristo jaramasam n be abuka má su, má ka Yakobo, ya Mibiɛ niema ni.

²⁰ Nɔɔnie n bo m sukɛrɛ ma am ni, i ti nahɔrɛ wɔ, m bu má kɔrɛ. Nyɛmɛ ti m daanifɔ a. ²¹ Nyini sin na ma fite Yerusalem, na ma kɔ Siriya ni Silisiya dɛɛ awɔrɛm n nu. ²² Nyini saɗga Kristo jamam n bo bu wo Yudiya awɔrɛ n nu n be nya ɗu má m na bu ba si m, ²³ se ba ti ka mine ɗa, "Ahin sɔɔn n yo kere ya wuwuruwa a, na i kun mine bo ba de Kristo labari kpa n na i mini bu, kisa i nati kan labari kpa n jɔrɛ kere mine wɔ." ²⁴ Deke n bo Nyɛmɛ ma m koro yoori i n dɛɛ ti, na ba kansu Nyɛmɛ.

Pɔɔlu ni i benggu jaramasa nbem jɔɔ

2 Saŋga bo ya fite Yerusalem miɛ kpiri n nu ni, i afo buru ni nna sin, na m ni Banabasi akaaki ako do bekun, na ya fa Titosi abuka ya ŋu su. ² Deke n bo i ti na m koɔri n la ka, Nyeme kereeri m ka m ko a. Na m ni Kristo jama nkpienkpienm n atien ya koɔ ya ŋgumi deke be, na ma kan ateke bu nyi, akere bu fa ko labari kpa n jɔɔ bo m kan kere minem bo bu ti ma Yudafoɔ ni. Dama ma koro ma ka juma n bo m suyo i n kere ka ŋgbɛɛn. ³ To, haari ni bo Titosi yo woori m do na i ti ma Yudafoɔ ni, ba miɛ ma i ka i wura kenkenne. ⁴ Ama, be abisa ma ya i jɔɔ be, se minɛ nbem ba saŋgaari ya nu, bu yo bu ŋu ka bu ti Kristo deɛ minem wo. Bere seeri ka wo yo daka ka i wura kenkenne n a. Bu faari bu ŋu mataari ya a, adena bu niɛ kabo Yesu Kristo deɛ ti na ya nya ya tii ni. Ma bu koro ka ya su nɔaniɛ kpamaawa n su wo, na ya yo akɔɔm. ⁵ Ama, na ya fa nu, ya ma ma bu anyunu fieo, adena ma be kaaki i sin bo labari kpa n bo i ti nahɔɔɛ, na ya kan kere am su. ⁶ Bere n bo mine bu bu ka bu ti nkpienkpienm ni, m cece awo ma bu nu ka bu ti nkpienm, dama Nyeme tambu ma nu, nyini nkpienkpienm n gusu ala ma kaakiwa bo bu kaaki m fa ko m labari kpa n su. ⁷ Se deke bo bu ŋuuri i n la ka, Nyeme ye wo yi m ka m kan i labari kpa n jɔɔ kere minem bo bu ti ma Yudafoɔ n a, kabo wo yi Petoro ka i kan i labari kpa n jɔɔ kere Yudafoɔ ni. ⁸ Dama Nyeme ama m yiko ka m kan i labari kpa n jɔɔ kere minem bo bu ti ma Yudafoɔ ni, kabo wo ma Petoro yiko ka i kan i labari kpa n jɔɔ kere Yudafoɔ ni. ⁹ Na Yakobo, ni Petoro, ni Yohane bo mine bu bu ka bu ti Kristo jama koɔfoɔ n aŋu ka, Nyeme ama m nyini juma n ka m yo i a, nyini deɛ ti, na ba fa bu saa awura m ni Banabasi saa nu, na ba de ya ni bu saa nnyo. Na ya kere asoro su ka m ni Banabasi ko yo juma ni minem bo bu ti ma Yudafoɔ ni, na bere gusu ko yo juma ni Yudafoɔ ni. ¹⁰ Ama, jɔɔ n bo bu seeri ya n la ka, ma ya wara fi yaarifoɔ sa. Nyini ye m yo la anyumboro ka m yo i a.

Kabo Pɔɔlu jarakiiri Petoro barasu ni

¹¹ Ama, Petoro ba baari Antiyoki miɛ kpiri n nu na ma jaraki i, ma fie ma i su, dama sa n bo i yoori i ni, wo ko ma atin su. ¹² Saŋga bo i du ko ba tuuri ya ni, i ni ya ninbaa Kristofoɔ bo bu ti ma Yudafoɔ ni saŋga di diire a. Na mine nbem afite Yakobo do aba ka bu ba niɛ ya busu. Bu ba juuri ni, na wo cin i ŋu afite minem bo bu ti ma Yudafoɔ n nu. I ni bere asaŋga adi ma diire kun, dama i soro Yudafoɔ n ahore wo. ¹³ I yoori so ni, na Yudafoɔ nyingam bo bu wo Antiyoki n gusu ayo kabo i yoori ni. Bu si kabo ma bu yo, ama, ba yo ma so. Na Banabasi gusu asoɔ bu su. ¹⁴ M ŋuuri ka bu su ma Yesu labari kpa n bo i ti nahɔɔɛ n su ni, na ma se Petoro jama n kere nyunu ka, “Woɔ, a ti Yudafoɔ ko, ama, u woowa ti ka bo bu ti ma Yudafoɔ wo. Ye nzu ti ye a koro ka a miɛ minem bo bu ti ma Yudafoɔ na bu wo kabo Yudafoɔ wo barasu n a?”

Yarada deɛ ti ye soɔko kere nya tiide a

¹⁵ Nahɔɔɛ, ya fiteebiri, yeɛ ti Yudafoɔ wo, ya ti ma minem bo bu su ma Nyeme na ya fere bu ka satieyofom ni. ¹⁶ Ya si ka na nzen soɔko yo Yesu Kristo yarada, ye Nyeme de i mi ka i yo sa bo i ko atin su i do a, ama, i ti ma ka i mi su Nyeme nɔaniɛ kpamaawa n su, ye Nyeme de i ka i yo sa bo i ko atin su i do a. To, ye yeɛ gusu ayo Yesu Kristo yarada, adena Nyeme de ya ka ya yo sa bo i ko atin su i do, i ti ma ka ya su nɔaniɛ kpamaawa n su n deɛ ti a. Dama be wo ma bere bo i su nɔaniɛ kpamaawa n su na Nyeme de i ka wo yo sa bo i ko atin su i do. ¹⁷ Kabo ya boro ya nyi na ya su Kristo su na Nyeme de ya ka ya yo sa bo i ko atin su i do ni, nyini kere ka yeɛ Yudafoɔ gusu ti satieyofom ka minem bo bu ti ma Yudafoɔ ti n wo. Ama, nyini n sukere ma ka Kristo subuka minem na bu yo satie wo lee. Ai, i ti ma so. ¹⁸ M yo su nɔaniɛ kpamaawa n su wo, ama, ma yaki i, nzen kisa na m ŋa m kaaki bo i bu su i su bekun, nyini saŋga, ma fa m ŋu ayo satieyofom lee nahɔɔɛ su.

¹⁹ Mini do, fa ko nyini nɔaniɛ kpamaawa n su, i yo m ka ma wu wo, m su ma i su kun, adena m nya ŋgɔɔ Nyeme do. I ti ka m ni Yesu Kristo asaŋga awu baka jaanu n su a. ²⁰ Ahin ŋgɔɔ n bo m la i ni, durunya n nu fen ni, yiri Nyeme Wa n koro m deɛ ti, na wo wu ama m, na ma yo i yarada, nyini deɛ ti ye m la ŋgɔɔ n a. ²¹ Ma kete ma kabo Nyeme ayo ya sakpa akere i koro barasu ni. Ama, deke bo m suse n la ka, nzen soɔko ŋa i su nɔaniɛ kpamaawa n su, na nyini kere ka wo yo sa bo i ko atin su Nyeme do, nyini la ka, yiwee n bo Kristo wuuri i n ti ŋgbɛɛn wo lee.

Nɔɔnɛ kpamaawa n ni yarada jɔɔɛ

3 Ambere Galatiyafom, am la má ngɔɔnɛ wɔ. Njma adadaka am a? M yo seeri am, kabo Yesu Kristo wuuri baka jaanu n su barasu ni, ma fie má am su. ² Am ma m bisa am ahin bisaawa ni, am suuri nɔɔnɛ kpamaawa n su n dɛɛ ti, ye am deeri Nyeme Awiewie Casi n a? Wara nzen bo am tiiri Yesu labari kpa n jɔɔɛ na am yoori yarada n dɛɛ ti, ye am deeri i a? ³ Nzu ti ye am la má ngɔɔnɛ sɔ a? Am boori i bu ni Awiewie Casi n wɔ, ye i baari se ye am koro ka am fa am fanɔa wiewie i a? ⁴ Deke n kere bo Nyeme ayo i na am anu i n ti ngbɛɛn wɔ lɛɛ, nzen se? Mini dɔ, i ti má ngbɛɛn. ⁵ Bo am ati labari kpa n na am ayo yarada n dɛɛ ti, ye Nyeme afa i Awiewie n ama am, ye Nyeme yoori alekutura sam am nu a, nzen bo am su nɔɔnɛ kpamaawa n su n a?

⁶ Nyini ye ba kere i Nyeme Jɔɔɛ Kadasi n nu ka, "Abraham yoori Nyeme yarada n dɛɛ ti, ye Nyeme ade i ka i yo sa bo i kɔ atin su i dɔ n a." ⁷ Nyini kere ya ka, bo ba yo Nyeme yarada ni, bere ti Abraham busu nufom nahore su a. ⁸ Nyeme Jɔɔɛ Kadasi n kere ka, minem bo bu ti má Yudafoɔm bá yo Nyeme yarada, na i de bu ka ba yo sa bo i kɔ atin su i dɔ. Nyeme du mɔ kaanri labari kpa n jɔɔɛ kereeri Abraham wɔ, na wɔ se i ka, "Wɔɔɔ dɛɛ ti, ye m yó adamande kere kisi a." ⁹ Nyini ti, sɔɔɔ kere bo i yo yarada, Nyeme yó i kisi, kabo Abraham yoori yarada, na Nyeme yoori i kisi barasu ni.

¹⁰ Sɔɔɔ kere bo i su nɔɔnɛ kpamaawa n su na i sunsun ka Nyeme dé i ka wɔ yo sa bo i kɔ atin su, Nyeme kɔɔ dí i mi. Dama ba kere i Nyeme Jɔɔɛ Kadasi n nu ka, "Nyeme kɔɔ dí sɔɔɔ kere bo i nja i su nɔɔnɛ kpamaawa n su, na i su má i kere kpakpati su kɔ wie má." ¹¹ Ya si ka, má ka sɔɔɔ su nɔɔnɛ kpamaawa n su ye Nyeme de i mi ka i yo sa bo i kɔ atin su i dɔ a. Dama ba kere i Nyeme Jɔɔɛ Kadasi n nu ka, Nyeme nja, "Sɔɔɔ bo i yo sa bo i kɔ atin su m dɔ, i nyá ngɔɔɔ, i yarada n dɛɛ ti." ¹² Nɔɔnɛ kpamaawa n wo bere i ngumi, na yarada n bo ya yo Nyeme n gusu wo bere i ngumi. Ba kere i Nyeme Jɔɔɛ Kadasi n nu ka, "Sɔɔɔ kere bo i su nɔɔnɛ kpamaawa n kere su, i mi nyá ngɔɔɔ."

¹³ Ama, sɔɔɔ kere bo i su nɔɔnɛ kpamaawa n su, Nyeme kɔɔ dí i mi, nyini dɛɛ ti ye Kristo kaari ngbɛɛn wuuri baka jaanu n su deeri ya tii jiiri n a. Dama ba kere i Nyeme Jɔɔɛ Kadasi n nu ka, "Nyeme yó sɔɔɔ kere bo ba sense i baka n su ngbɛɛn." ¹⁴ Deke n bo i ti na Yesu Kristo wuuri nyini yiwee n la ka, nɔɔnɛ n bo Nyeme diiri i di ni Abraham ka i yó minem bo bu ti má Yudafoɔm kisi ni, nyini dɛɛ ti, nzen ya yo Kristo yarada, Nyeme nja i ma ya Awiewie Casi n bo wɔ di i di ka i fa ma ya ni.

Sesesu n bo Nyeme diiri i di ni Abraham n jɔɔɛ

¹⁵ M ninbaam, m koro ka m fa adamande woowa na m fa kere kabo Nyeme woowa ti barasu. Nzen mine nnyo afa sesesu adi i di ka bu yo deke be, sɔɔɔ wo má bere bo i koro kete i, wara i kaaki i. ¹⁶ Nyini ti, Nyeme diiri nyini di n ni Abraham ni i busu nufom n wɔ, wɔ se má ka i busu nufom kere, ama, i nja i busu nufom kun, yiri la Kristo. ¹⁷ Deke bo m suse n la ka, Nyeme yo faari sesesu wɔ, na wɔ di i di ni Abraham ka i yo i. Na i dɛɛ afo yaa nna ni afo aburasan sin, na wɔ fa i nɔɔnɛ kpamaawa n ama Moyisi, ama, sesesu n bo wɔ du mɔ adi i di ni, i koro saaki má i. ¹⁸ Sesesu n bo Nyeme diiri i di n dɛɛ ti, ye Nyeme ceeri Abraham aceeri n a. Má ka bo i su nɔɔnɛ kpamaawa n su dɛɛ ti ye i ce i aceeri n a.

¹⁹ Nzen i ti sɔ, nzu ti ye Nyeme ma Moyisi yo faari i nɔɔnɛ kpamaawa n maari minem a? Nyeme koro ka mine si kabo satie n ti wɔ, ye i faari i nɔɔnɛ kpamaawa n maari a, fa kɔ ju sanɔa bo Abraham busu nufom ni bá ba. Yiri ye Nyeme diiri i di ni Abraham n a. Nyeme yo faari i nɔɔnɛ kpamaawa n maari i merkem wɔ, na ba kan akere Moyisi bo i wo Nyeme ni i minem afien, na i gusu anya akan akere minem ni. ²⁰ Nyeme yo faari i nɔɔnɛ kpamaawa n maari merkem, ni Moyisi wɔ, ye bu kan kereeri minem a, ama, sesesu n bo Nyeme yo diiri i di ni Abraham ni, be wo má bu afien, se Nyeme ngumi.

Deke n bo i ti na Nyeme faari i nɔɔnɛ kpamaawa n maari i ni

²¹ Nɔɔnɛ kpamaawa n kete dekem bo Nyeme seeri ka i yó i ni, nzen se? Ai, i kete má. Nzen má nɔɔnɛ kpamaawa n be wo bere bo i koro ma ngɔɔɔ, nyini la ka, nzen sɔɔɔ suuri nɔɔnɛ kpamaawa n su, ye Nyeme de i ka i yo sa bo i kɔ atin su i dɔ a. ²² Ama, ba kere i Nyeme Jɔɔɛ Kadasi n nu ka, sɔɔɔ kere ti satieyofɔɔ, adena minem bo bu

oori Yesu yarada ni, bere nya deke n bo Nyeme seeri ka i fa ma yaradayofom n a. ²³ Sangga bo Yesu nya ba ma na ya yo i yarada ni, ya yo su ncanie kpamaawa n su a, nyini ncanie kpamaawa ni, i kere ya kabo ya yo, ye i nie ya su a, haari ba fa juuri sangga n bo Yesu baari na ya yo i yarada ni. ²⁴ Nyini ti, kana Yesu ba ba ni, ncanie kpamaawa n ti ka sɔɔ bo i bita ya a, haari na Yesu aba aba, adena Nyeme de ya ka ya yo sa bo i ko atin su i do, ya yarada n de ti. ²⁵ Ama, ahin sangga n bo ya yo Yesu yarada ni, ncanie kpamaawa n bita ma ya kun. ²⁶ Ambere kere bo am ayo Yesu Kristo yarada ni, nyini de ti ye am ayo Nyeme nbaam a. ²⁷ Ambere kere bo bu bieeri am Nyeme nzue ni, am ni Kristo ayo kun lee, nyini kere ka am ade i de woowa n wo lee. ²⁸ Nyini ti, kabo am ni Kristo ayo kun ni, am kere ti deke kun wo lee. Bo bu ti Yudafo m ni bo bu ti ma Yudafo m, bo bu ti akɔɔnbaam ni bo bu ti ma akɔɔnbaam, nbiesom ni nbaram kere akaaki deke kun wo lee. ²⁹ Kisa am ti Kristo de minem wo, nyini la ka, am ti Abraham busu nufom wo, bo am nya deke n bo Nyeme seeri ka i fa ma i minem ni.

4 Deke n bo m suse am la ka, awurubaa bo i ba di i si nenge n kere aja, na i nyunu nya ti ma ni, i ni akɔɔbaa ti kun wo, haari bo i si aja n kere ti i de ni. ² Sangga bo i toko ti kaan ni, i wo i minem saa nu wo, ye bu nie i su a, haari fa ko ju sangga bo i si seeri ka i di aja ni. ³ Ya gusu yo ti sɔɔ lee, dama sangga bo ya yo si ma Yesu jre ni, ya yo ti akɔɔm wo, fa ko durunya n nu satie yoowam su. ⁴ Ama, sangga n ba juuri ni, na Nyeme asunma i Wa, na ba wu i kabo bu wu adamande ni, ncanie kpamaawa ni bita i a, ⁵ adena i koro de minem bo ncanie kpamaawa n bita bu n tii ji, na bu yo Nyeme nbaam nahre su.

⁶ Ya ti Nyeme nbaam de ti ye i sunmaari i Wa n de Awiewie n ka i ba wura ya ahorembaa su. Nyini ti, ye ya koro bo fere Nyeme ka, "Abba," i bu la ka, "M Si." ⁷ Nyini ti, a ti ma akɔɔ kun, a ti Nyeme wa a. Nzen a nya ti Nyeme wa, nyini la ka, i ma u deke n kere bo i fa ma i nbaam ni.

Kabo Pɔɔlu cece woori Galatiyafom nu ni

⁸ Sangga bo am nya si ma Nyeme ni, am yo suuri dekem bo bu ti ma Nyeme n wo, ye am ayo bu akɔɔm a. ⁹ Ama, kisa, am asi Nyeme, wara yiri Nyeme asi am. Nzu ti ye am koro ka am kaaki am sin bo Nyeme a, na am su durunya n nu satie yoowam, bo bu la ma fanga n su a? Nzu ti ye am koro ka am yo bu akɔɔm na am kaaki su bu bekun a? ¹⁰ Am nyunu aboro ceenkpirim ni yoowam n su a, bere la yoowa n bo am bu lemocue kere ni, ni bo am yo i sara kere ni, ni bo afɔ ba ye na am yo bu ni. ¹¹ M koro ma ka juma n kere bo ma yo i ama am n ka ngbeen, nyini ti ye am sayoowa kpie m daafiri ceen kere n a.

¹² M ninbaam, m susere am wo, am ma am woowa ti kabo m woowa ti barasu ni, dama m woowa ti kabo am woowa ti n wo. Am ado ma mini ngasi be. ¹³ Am si ka sangga bo m du mo ba kaanri labari kpa n jre kereeri am ni, m yo la ma laifie n de ti, ye m koro nyaari atin a. ¹⁴ Haari ni bo m yo la ma laifie n kere ni, na i yoori kekereke ma am ni, am akete ma m, abu ma m ngbeen, ama, am deeri m ni am saa nnyoɔ, kabo ma am de Nyeme mereke wara Yesu Kristo barasu n wo. ¹⁵ Nzu ti ye kisa am ahore ti ma jɔɔwa kabo i yo ti dawa n a? Nyini sangga ni, mini mmɔɔ ni m tii si ka, nzen ma m yo seeri ka am lokoti yi am nyumbaa fa ma m, na ma am koro yo i, ma am yo i wo. ¹⁶ Bo m tu am fo seeri am nahre n de ti, ye kisa ma kaaki am kpɔfo a? ¹⁷ Nyini minem bo bu boro bu nyi na bu cece wo am nu ni, bu sunsunni ti ma kpa. Bu koro ka am kaaki yaki Kristo atin n wo, na am boro am nyi su bu de atin n su. ¹⁸ Nzen ma am nyunu aboro nahre su ka am yo sakpa sangga kere, ma i ti kpa, nzen haari m wo ma am do mmɔɔ. ¹⁹ M nbaam, am jre yo m yaa, kabo bara ba suwu baa na i yo i yaa barasu n wo, i suyo m yaa sɔɔ, ma ka Kristo aba awo am nu, na am woowa ti kabo Kristo woowa ti barasu ni. ²⁰ M ahore su, ma m koro ka m wo am do kisa, na m da m boe na ya bo anzama, dama ma tanda fa ko am do.

Saara ni Haga woowa n de jre

²¹ Ambere bo am koro ka am su Nyeme ncanie kpamaawa n su ni, am si ma kabo i ncanie kpamaawa n kere n wo, nzen se? ²² Ba kere i Nyeme Jre Kadasi n nu ka, Abraham yo la nbaa nbiesom nnyoɔ, baa n bo afani n wuuri i ni, ni baa n bo awurubara wuuri i ni. ²³ Baa n bo afani n wuuri i ni, kabo bara kere nyinse, na bu wu baa ni, i nyinse wuuri i sɔɔ. Ama, awurubara n de wa n bo i wuuri i ni, kabo Nyeme yo seeri Abraham n ye i wuuri i a. ²⁴ Kabo nbara nnyom woowa n ti ma kun na bu woowa wo i ngumi ni, i la bu wo. Bu ti ka sesesu nnyom bo

Nyeme diiri i di n wa. Kun la Haga, afani n bo i de busu nufom ti akom ni. I kere kabo Nyeme ncanie kpamaawa n bo i yo fa maari Moyisi Sinayi Buka n su n maari minem yoori akom barasu n wa. ²⁵ Haga ade Sinayi Buka n bo i wo Arabiya asien n de jinaabiri wa, i ti ka Yerusalem mie kpiri n bo i wo durunya n nu fen kisa n wa, i ni i busu nufom kere ti akom wa. ²⁶ Ama, Yerusalem n bo i wo angoro n de minem anya bu tii, bere ti awurubara Saara de nbaam a, yiri ti ya ni a. ²⁷ Dama ba kere i Nyeme Jre Kadasi n nu ka,

“Wara bara harka ni, bo a wu ma baa ni,
ma u ahore jo ko sin su.

Tien, na a siri ni ahorejo,
wara bara n bo a si ma baawu yaari ni,
dama bara n bo i hun akete i n la nbaam
tara bara n bo i la hun ni.”

²⁸ M ninbaam, kisa amere ti ka Izaki bo i ti awurubaa n a, dama yiri ye Nyeme seeri Abraham ka bu wu i n a, ye amere gusu ti Nyeme nbaam n a. ²⁹ Kabo nyini sangha na afani n wa n yo kereeri awurubara n wa Izaki n wahara ni, yiri ye bu wuuri i ni Awiewie Casi n de yiko nu a. Minem bo bu su Moyisi ncanie kpamaawa n su ni, sumie yere n bo Nyeme Awiewie n yiko nu na ya kaaki Nyeme nbaam n so lee. ³⁰ Nyeme Jre Kadasi n se se wa? I na, “En yi ahin afani n ni i wa n fite fen. Wa ti ma ye ni ka ahin bara n wa n nya aja nerge n be. Ama, i ti ye ni ka awurubara n wa ni fa i kere a.” ³¹ Nyini ti, m ninbaam, ya ti ma afani n de nbaam, ama, ya ti awurubara n de nbaam wa.

Kabo ya bita ya tiide n bo ya nya i n kenken

5 Kristo ade ya tii aji, nyini ti, am wo ni nyini tiide n bo am anya i n nu, am bita i kenken na ma am wo ka am ti akom kun.

² Am ti kabo mini Pulu suse am ni. Nzen am soro su na be wuraari am kenkenne, nyini la ka, deke n bo Kristo ayo ama am n ti ngbeen wa lee. ³ M koro ka m boko am wa lee bekun, ka soko kere bo i soro su na bu wuraari i kenkenne, wa yo daka ka i mi su ncanie kpamaawa n kere su, ma i yaki kun n kpein mmoko. ⁴ Amere bo am sunsun ka am su ncanie kpamaawa n su, na am na nyini ma Nyeme de am ka am yo sa bo i ko atin su i do ni, am ni Kristo akpaaki lee, am di ma Nyeme ahokoma n kun. ⁵ Ama, yere yiri, Awiewie Casi n ama ya yo yarada, ye ya la ahoresi nminda ka Nyeme ba de ya ka ya yo sa bo i ko atin su i do. ⁶ Nzen ya ni Kristo ayo kun, na ya wura kenkenne, i ti ma pui, nzen ya wura ma kenkenne gusu, i ti ma pui. Ama, nzen ya yo Yesu Kristo yarada, na ya koro ya bengum na ya yo sakpa, nyini ti jre n a. ⁷ Kabo am yo su Kristo atin n su ni, am yo boro am nyi wa nahore su. Kisa nma adaka am ye am akaaki am sunsunni ka ma am de nahore n a? ⁸ Nyini ncanie n bo ba fa akaaki am sunsunni n fite ma Nyeme bo wa fere am ka am ba su i n do. ⁹ Bu na, ayiri n bo bu fa go koko nu n ti kaan so ko, ama, yiri ma i yasu yo dngu a. ¹⁰ Ama, m la ahoresi fa ko am do, kabo ya ni ya Mibie Yesu Kristo ayo kun ni, ka, am kaaki ma am sunsunni na am yaki atin n bo ya bita i ni. Soko kere bo i koro ka am kaaki am sunsunni ni, Nyeme cin i mi sui.

¹¹ M ninbaam, nbem na m toko nati kan i ka i ti ye ni ka Kristo minem kere wura kenkenne. Nzen ma i ti nahore ka m kan i so ko, ye nzu ti ye Yudafo m kere m wuwuruwa n a? Nzen ma m kan i so, ye haari nzen m kan fa ko yiwee n bo Yesu wuuri i baka jaanu n su ni, ma i ti ma jre. ¹² Minem bo bu mie am ka am wura kenkenne ni, ma i yo m fie ka bu sa bu nu na ma bu bieso dika yo juma.

¹³ M ninbaam, Nyeme afere am ka i de am tii ji wa. Ama, ma am nie ka am anya am tii n de ti, na am yo am kunnu koroowa, ama, am koro am bengum nahore su, na am buka am bengum. ¹⁴ Dama Nyeme ncanie kpamaawa n kere jina ncanie maawa kun su a, yiri la ka, “Koro u bengum kabo a koro u nu ni.” ¹⁵ Ama, nzen sangha kere na am sudi aluwa na am nuni sukpi am bengum nu, na am asi ma am nu sa, am saaki am ngunu nu wa lee.

Nyeme Awiewie n ni adamande woowa

¹⁶ M suse am wɔ, am wo kabo Awiewie Casi n kere am ka am wo ni, adena má am yo am kunnu koroowa kabo dawa na am yo yoori barasu ni. ¹⁷ Dama deke bo yere adamande kunnu koro i ni, Awiewie Casi n koro má i, ye deke bo Awiewie Casi n koro i ni, yere adamande dee woowa n koro má i. Nyini ti, sangga kere yere adamande dee woowa n ni Awiewie Casi n se akuruwa ni i benggu wɔ. Nyini ye ya koro yo má kabo ya koro ka ya yo n a.

¹⁸ Nzen am yo kabo Awiewie Casi n koro ka am yo ni, nɔɔnie kpamaawa n nie má am su kun.

¹⁹ Sɔɔɔ kere si kabo minem bo bu su adamande woowa su n ti barasu. Yiri la sakaraya, ni dangba sayoowam, ni konvikiya ngbɛɛngbɛɛnm. ²⁰ Na bu su amɔɔ, ni ayiri di ngbɛɛngbɛɛn, na bu sukɔɔ mine, na bu sukɔɔni jɔɔɔ, na bu susi kɔɔɔ, na bu sufa yaa, na bu suyo anyii sam, na bu suse akuruwa kpakpaaki bu nɔɔɔ nu, ²¹ na bu susi bu bengum kɔɔɔ, [na bu sukun mine,] na bu sunu nzan bo, na bu suyo ngbɛɛngbɛɛn kabo nzan nufom yo barasu ni, na bu suyo sa barasu nbem. Kabo ma du mɔ ase am ni, m toko bɔbɔ am wɔ lee, ka, sɔɔɔ kere bo bu yo nyini sam ni koro wura má Nyeme femeya n nu.

²² Ama, deke bo Awiewie Casi n ma mine yo i la ka, bu koro bu benggu, na bu la ahorejɔ, na bu ahorembaa ti daawa, na bu la mindi, na bu buka mine, na bu yo sakpa, na bu la dabuɔ, ²³ na bu yo bu nɔ tarakam, na bu la tarabuɔ. Nɔɔnie kpamaawa be wo má bere bo i jarki minem bo bu bita nyini woowa atin ni. ²⁴ Minem bo bu ti Yesu Kristo deem ni, ba yaki bu dawa dee koroowa ni i sayoowam n kere, bu ti ka ba kpama bu baka jaanu n su ye ba wu a. ²⁵ Awiewie Casi n ama ya ngɔɔ. Nyini ti, am ma ya wo kabo i kere ya ka ya wo ni. ²⁶ Má am ma ya wura ya nɔ kpiri, na má am ma ya yo sa bo i ye mine ahore su, na má ya si kɔɔɔ.

Kabo ya buka ya lamɔɔ Kristofom barasu ni

6 M ninbaam, nzen am nɔ ka am nu be suyo satie, ambere bo am wo kabo Awiewie Casi n kere ka am wo barasu ni, am tara am nɔ benle, na am buka i mi na i yo sa bo i ti kpa. Na am si am nɔ sa, na má am gusu yo satie be. ² Nzen am nɔ ka am benggu wo kekereke nu, am buka i. Nzen am yo sɔ, nyini kere ka am ade Kristo kereewam n bo wɔ fa ama ya n nahɔɔ su lee. ³ Wɔɔ kere bo a ti má pui, na a sunsun ka a ti be ni, a dadaka u nɔ wɔ lee. ⁴ Sɔɔɔ kere nie i sayoowa, nzen i mi nɔ ka i sayoowa ti kpa, nyini sangga, i mi koro kansi i nɔ. Ama, má i nie ka i sayoowa tara i bengum dee ti, na i fa fɔ. ⁵ Dama sɔɔɔ kere la i tienɔ sayoowa. ⁶ Ambere bo bu sukere am Nyeme nɔɔnie n ni, am buka bere n bo bu kere am ni, ni deke kere bo am la i.

⁷ Má am dadaka am nɔ, na am sunsun ka be koro dadaka Nyeme, dama deke kere bo sɔɔɔ yoori, Nyeme fá nyini tɔ i mi kaari a. ⁸ Nzen sɔɔɔ yo kabo adamande woowa koro barasu ni, nyini má i mi wu a na i ka ngbɛɛn. Nzen i yo kabo Awiewie Casi n koro ka i yo ni, nyini má i mi bá nya ngɔɔ bo i la má awieeri a. ⁹ Nyini ti, má am ma ya fie ni sakpayo, dama nzen ya fie má, na sangga n ba juuri, Nyeme tɔ ya nkɔɔ. ¹⁰ Nyini ti, nzen ya la deke ya saa nu bo ya fa yo sakpa, ya yo buka sɔɔɔ kere, maala ya lamɔɔ Kristofom ni, bere yiri, i ti ye ni ka ya buka bu sangga kere.

Awieeri su dee nɔɔnie bo Pɔɔlu fa kaari bu ni

¹¹ Am nie, mini ni m tii sufa m saa sukere ahin kereewa n ngbingbiri n kere ma am a. ¹² Minem bo bu mie am ka am wura kenkenne ni, bu koro ka mine kansi bu wɔ. Deke n bo i ti na bu yo sɔ n la ka, bu koro má ka mine kere bu wuwuruwa fa kɔ yiwee n bo Kristo wuuri i baka jaanu n su ni. ¹³ Bere bo ba wura kenkenne ni, bere mmɔɔ ni bu tii su má Nyeme nɔɔnie kpamaawa n su. Ama, deke bo i ti na bu koro ka am wura kenkenne n la ka, bu koro ka bu fa fɔ ɔ, ka, ba ma am asu bu dee yoowa n su. ¹⁴ Ama, mini yiri, m fɔ má yanfɔya fa kɔ deke be su, má ka fa kɔ yiwee n bo ya Mibie Yesu Kristo wuuri baka jaanu n su ni. Nyini yiwee n bo i wuuri i n dee ti, mini dɔ, m bu durunya n ka i ti ngbɛɛn wɔ, na durunya n gusu bu m ka m ti ngbɛɛn wɔ. ¹⁵ Dama nzen sɔɔɔ su Kristo atin n su na wɔ wura kenkenne, i ti má pui, wɔ kaaki awura má kenkenne gusu, i ti má pui. Deke bo i ti jɔɔɔ nahɔɔ su n la ka, i ti ye ni ka mine nya wo fɔfɔɔ bo i fite Nyeme dɔ ni. ¹⁶ Nyeme ma sɔɔɔ kere bo i su ahin atin n bo m kere n su ahoreda, na i si bu anɔnfɔ, dama bere ti Nyeme minem bo bu ti Yisarelifom nahɔɔ su a.

¹⁷ Kisa m koro má ka be kpini jɔɛ be ma m kun, dama m la deke bo i wo m ɲuniɛ su sukere ka m ti Yesu dɛɛ wɔ.

¹⁸ M ninbaam, ya Mibiɛ Yesu Kristo buka am kɛɛ. Ami.

EFESOFOM

1 Mini Pɔɔlu bo Nyeme deɛ koroyanu na m ti Yesu Kristo jaramasa ni, sukere ahin kadasi n ma ambere Nyeme minem bo am wo Efeso mie kpiri n nu, na am bita Yesu Kristo atin n nahore su, na am ni yiri ayo kun ni. ² Ya si Nyeme, ni ya Mibie Yesu Kristo buka am na bu ma am ahoreda.

Kabo Nyeme ayo ya kisi ni

³ I ti ye ni ka minem kere kansu Nyeme, yiri bo i ti ya Mibie Yesu Kristo Si, kabo i ma ya ni Kristo ayo kun ni, nyini deɛ ti, wo fa deke kpa kere bo i wo angoro na i fite i Awiewie n do ni ayo ya kisi. ⁴ Dama sanja bo Nyeme nya yi ma durunya ni, ye i yiiri ya ka ya yo i minem a, na ya ni Kristo yo kun, adena ya yo casi, na ma be koro jaraki ya Nyeme do. Koro n bo i koro ya n deɛ ti, ⁵ wo du mo acici ka i fa ya yo i kunnu nbaam Yesu Kristo deɛ ti. Deke bo i koro ka i yo i ni, i koroowa lee. ⁶ I Wa koroowa n deɛ ti wo ma ya ahorma ace ya nyini aceeri n bo i la ma anjusu n a. Nyini deɛ ti, i ti ye ni ka minem kere kansu i fa ko sakpa n bo wo yo i ama ya n su. ⁷⁻⁸ Kabo ya ni Yesu Kristo ayo kun ni, i mbunja n bo i fiteeri i njunie nu sanja bo i wuuri n deɛ ti, ye Nyeme ade ya tii aji, afa ya satie kere ace ya. Wo buka ya agaya, ama ya ahorma bo i la ma anjusu, wo ma ya alecira ni si barasu kere. ⁹ Nyeme ayi deke bo i du mo kooro ka i yo i, na i wo i ahorembaa su na be si ma i n akere ya, Yesu Kristo ama wo yo yiiwa. I koroowa lee. ¹⁰ Nyini deke n bo Nyeme kooro ka i yo i n la ka, nzen sanja n ba juuri, i bo deke kere kun, bo bu wo angoro, ni bo bu wo asienju n kere, na i ma Yesu Kristo yo i kere tii. ¹¹ Deke n kere bo Nyeme adu mo acici ka i yo i ni, kabo yiri Nyeme koro n lee ye wo yo i n a. Ye wo yi ya ka ya yo i deɛ minem, na ya ni Kristo yo kun. ¹² Adena minem nu ya woowa, yere bo ya du mo afa ahoresi ni Kristo ni, na bu kansu Nyeme na bu wura i kpiri.

¹³ I ti so o lee am gusu do. Am tiiri labari kpa n bo i ti nahore na i ma am nya tiide n jore ni, ye am yoori Kristo yarada a, ye Nyeme afa i Awiewie Casi n ase am nyaari, kabo i yo seeri ni, yiri kere ka am ti i deɛ minem a. ¹⁴ Kabo wo du mo ama ya Awiewie Casi ni, nyini kere ka Nyeme ma ya deke n kere bo i seeri ka i fa ma i minem n a. Yiri ma ya yo yarada, na ya la ahoresi haari fa ko ju ceen n bo ya nya tiide nahore su a. Nyini deɛ ti, minem nu kabo ya ti barasu na bu kansu Nyeme jirima woowa n bo i la ma anjusu ni, na bu wura i kpiri.

Kabo Pɔɔlu sereeri Nyeme maari Efesofom ni

¹⁵ Nyini deɛ ti, fite sanja bo m tiiri ka am ayo Kristo yarada ni, ni kabo am koro Nyeme minem kere barasu ni, ¹⁶ am woowa deɛ ti, sanja kere m da Nyeme asi, na m susere i ma am. ¹⁷ M sere ya Si Nyeme, i jirima woowa la ma anjusu. Yiri ti ya Mibie Yesu Kristo Nyeme a. M sereeri i ka i ma i Awiewie Casi n buka am, na am nya alecira, na i teke am nyi, bo am si Nyeme nahore su. ¹⁸ M kaaki sere i ka i teke am nyi na am nu i wein ni, adena am si deke n bo i ti na wo fere am n na am la ahoresi fa ko i busu ni, na am kaaki si deke n bo i ti kpa na i la jirima agaya, bo wo se ka i fa ma i minem ni. ¹⁹ Na am si kabo i yiko n la ma anjusu barasu ni, na i koro yo juma ma yere n bo ya yo i yarada ni. Nyini yiko ni ti bambaka la fanja a, ²⁰ yiri ye Nyeme fa tengeeri Kristo i yiwee n nu, afa i atana angoro i saa fomboro su n a. ²¹ Deke bo i wo lee, i la yiko tara yikofom kere, amoe o, ayiri o, biefoya o, mereke o, jina o, njumi o, ni ajini o, na i duma n tara duma kere bo i wo ahin durunya n bo ya wo nu ni, ni durunya n bo i suba ni. ²² Nyeme afa deke n kere awura Kristo saa nu ka i nie bu su, na wo ma yiri Kristo bo i nie deke n kere su n ayo Kristo jama n kere tii a. ²³ Kristo jama n kere ti i njunie n a, ye i wo bu nu, ye i woowa ade deke n kere a.

Kabo ya fite yiwee nu na ya nya ngɔɔ fɔfɔre barasu ni

2 Saɗga bo am yo keteeri Nyeme nɔɔɔɔ na am yo satie ni, am ti ka am awu wɔ. ² Nyini saɗga ni, am yo satie kabo kisa durunya n nufom yo n wɔ. Na am sude Sitana bo i bita asien ni angoro afien n yiko na am de i nɔɔɔɔ. Yiri bita minem kere bo ba kete Nyeme nɔɔɔɔ n a. ³ Nahɔre, yere mmɔɔ yo ti sɔɔ lɛɛ, na ya suyo dekem bo ya konviki wo bu nu, na ya suyo deke kere bo i ti ma kpa na ya ŋu i, na ya koro i ya sunsunni nu ni. Ma ya kere gusu di nyini wahara n bo Nyeme afa yaa ka i fa cin minem sui, bere bo ba kete i nɔɔɔɔ n wɔ.

⁴ Ama, Nyeme si anunfo agaya, na i kaaki koro ya agaya, ⁵ ya yo ti ka ya wuuri wɔ, fa kɔ i nɔɔɔɔ n bo ya keteeri n su ni, haari ni nyini mmɔɔ, i koro n deɛ ti, wɔ saɗga ama ya ni Kristo ngɔɔ. I deɛ ahɔɔma ni ma am nyaari tiide a. ⁶ Ya ni Yesu Kristo ayo kun n deɛ ti, Nyeme atenge ya yiwee nu kabo i tengeeri Kristo i yiwee n nu ni, na ya ni yiri kere saɗga tana Nyeme femeya n nu. ⁷ Deke bo i ti na Nyeme yoori sɔɔ n la ka, fa i kisa fa kɔ, i kere i ahɔɔma n bo i la ma anusu ni, yiri la kabo i ma Yesu Kristo ayo sakpa abuka ya barasu ni. ^{8,9} Am yarada n bo am ayo i n deɛ ti, Nyeme ahɔɔma ni ma am nyaari tiide a, ma am sakpa deɛ ti a, ama, Nyeme aceeri a. Nyini ti, ma be se ka i fa fɔ. ¹⁰ Kabo ya ti kisa ni, Nyeme yiiri ya sɔɔ a. Ya ni Kristo ayo kun n deɛ ti, ye wɔ ma ya ngɔɔ fɔfɔre a, ka ya fa yo sakpa n bo Nyeme yo fa seeri ya ka ya yo i n a.

Kristo ni i minem kere ayo kun

¹¹ Nyini ti, ambere bo am ti ma Yudafo ni, am tenge su kabo am woowa yo ti barasu ni. Yudafo fere am ka tokurukum wɔ, na bu fere bu ŋu ka minem n bo ba wura kenkenne, nyini n sɔɔ ti adamande anuniembaa su yoo-wa a. ¹² Am tenge su ka saɗga bo am yo si ma Kristo ni, am wo dede ni yiri wɔ, na am ti ma mine n bo Nyeme ayi bu n be. Sɛsɛsu n bo Nyeme yo diiri i di seeri ka i buka i minem ni, am wo ma nu. Am yo wo durunya n nu wɔ, ama, am yo la ma ahoresi be, na am kaaki si ma Nyeme. ¹³ Ama, kisa, na am ni Yesu Kristo ayo kun ni, ambere bo ma am yo wo dede ni Nyeme ni, Kristo mbunja n bo i fiteeri i ŋunie n nu, saɗga bo i wuuri ni, acin am adodo Nyeme a. ¹⁴ Dama Kristo ti sɔɔ bo wɔ ma ya sɛsɛsu ni tanalaife a. Yiri yo faari i ŋu yoori yoowa yiiri kɔ bo i ti ka kobe na i wo Yudafo ni, bo bu ti ma Yudafo n afien a, na wɔ yo bu kun. ¹⁵ I yiwee n bo i wuuri i n deɛ ti, wɔ ma Nyeme nɔɔɔɔ kpamaawa n yo ma juma kun, i ni i nɔɔɔɔ maawam, ni i atinm kere. I yoori sɔɔ, adena i fa yere Yudafo ni, bo bu ti ma Yudafo n yo ya daanife kun. Ya ni yiri ayo kun n deɛ ti, ye wɔ sɛsɛ ya su ama ya tanalaife n a. ¹⁶ I yiwee n bo i wuuri baka jaanu n su n deɛ ti, wɔ yi kɔ bo ma i wo ya afien ni, ayo ya mine kunm akaaki ya aba Nyeme dɔ. ¹⁷ Kristo ba kaanri labari kpa n bo i yo minem afien dɔnggu n maari ambere bo am ti ma Yudafo ni, na am wo dede ni Nyeme n wɔ, ni Yudafo bo bu dodo i ni. ¹⁸ Kristo deɛ ti, ye Awiewie Casi n ama ya ni bere kere atin ka ya koro ba ya Si Nyeme dɔ a.

¹⁹ Nyini ti, ambere bo am ti ma Yudafo ni, kisa am ti ma wɔfo kun Nyeme minem dɔ, ama, am anya atin abo Nyeme deɛ minem su, ye am ayo i dikafom. ²⁰ Am kaaki ti ka sɔɔ n bo Nyeme suta i n wɔ, wɔ ta am ataka ataari fa bumboori seewa n su, yiri la bo Kristo jaramasam, ni Nyeme nɔɔɔɔ kanfom du mɔ fa seeri sɔɔ n bu ni. Nyini fa seewa n la Nyeme nɔɔɔɔ n bo bu yo kaanri i n wɔ. Ye Yesu Kristo ti ka sɔɔ n jantaraka n a. ²¹ Sɔɔ n deke n kere wo yiri su a, ye i maari i yo woobiri casi ma Nyeme a. ²² Am ni yiri kere ayo kun n deɛ ti, ambere mmɔɔ ti Nyeme Sereebiri Awuru n wɔ lɛɛ, bo i Awiewie Casi n wo nu ni.

Deke bo i yo wo fiɛwa n nu na Nyeme yi kereeri Pɔɔlu ni

3 Mini Pɔɔlu, m woori dansaraka nu, Yesu Kristo ni ambere bo am ti ma Yudafo n deɛ ti wɔ. ² Nahɔre, m nie ka am ati kabo Nyeme asi m anunfo ka m yo ahin juma n ma am ni. ³ Nyeme yo yiiri deke bo i wo i ahorembaa su n akere m, bo i koro ka i yo i na be si ma i ni. Ma du mɔ akere i jɔre kaan akere am. ⁴ Nzen am kaanri kadasi n bo ma kere i ni, am ŋu kabo m koro siiri Kristo ŋusu jɔre kere bo i wo asiri nu ni. ⁵ Dawa saɗga ni, Nyeme ayo ayi ma nyini asiri nu jɔre n akere ma adamande be. Ama, kisa, Nyeme ma i Awiewie Casi n ayi i akere minem bo wɔ yi bu ka bu yo i jaramasam, ni i nɔɔɔɔ kanfom n a. ⁶ Asiri bo i wo bere n la ka, ya de labari kpa n

na ya ni Yesu Kristo ayo kun n dɛɛ ti, bo bu ti Yudafoɱ, ni bo ti má Yudafoɱ, ya kɛɛ sánɣa nya deke n bo Nyeme fá ma i minem, na ya sánɣa yo i minem, na ya sánɣa nya deke n bo Nyeme seeri ka i fá ma i minem ni.

⁷ Nyeme ahɔɔɱa n dɛɛ ti, wɔ ce m aceeri ayi m ka m yo i labari kpa n amusuisufɔ, ye wɔ ma m yiko ka m fa yo i juma ni. ⁸ Nyeme minem n nu, mini ti bu kɛɛ kaan, ama, haari ni nyini n kɛɛ ni, Nyeme ayi m ama m ahin atin n ka m kɔ kan i labari kpa n jɔɛ kere minem bo bu ti má Yudafoɱ ni, na bu si sakpa bo Kristo ayo i, na be koro si má i kɛɛ bu ni. ⁹ Na wɔ kaaki ama m atin ka m ma sɔɔ kɛɛ ɲu sa bo minem si má i, na Nyeme koro ka i yo i na i yo yiiwa. Nyeme yiiri deke n kɛɛ a, na wɔ bita nyini asiri nu sam n bo i koro ka i yo i, i ahore su dawa ni.

¹⁰ Deke n bo i ti na i yoori sɔ n la ka, nzen nfaɱɱafɔɱ ni yikofɔɱ bo bu wo aɱgoro n ɲu ka minem bo bu ti Yudafoɱ, ni bo bu ti má Yudafoɱ n abo kun ayo Kristo jama ni, ka kisa bu sí alecira barasu barasu bo Nyeme la i na i la má aɱusu ni.

¹¹ Nyeme yoori nyini kɛɛ, kabo dawa na i sunsun ka i yo i ni, ya Mibiɛ Yesu Kristo dɛɛ ti, ye i ma i kɛɛ yoori yiiwa a. ¹² Kabo ya yo Kristo yarada na ya ni yiri ayo kun ni, nyini ma ya la ahoresi koro ba Nyeme nyunu na ya soro má sere n a. ¹³ Nyini ti, m sere am wɔ, má am ma am ɲuniɛ yɔɔki am, fa kɔ wahara n bo m sudi i ambere dɛɛ ti ni, i ti deke bo i wura am kpiri wɔ.

Koro bo Kristo fa koro i minem barasu ni

¹⁴ Nyini kɛɛ dɛɛ ti ye mini Pɔɔlu kutu sere ya Si Nyeme ma am n a. ¹⁵ Yiri ti lamɔsi kɛɛ bo i wo aɱgoro ni asiɱɱu n kɛɛ Si a. ¹⁶ M nyemesere la ka, i la jirima woowa bo i la má aɱusu n dɛɛ ti, i Awiewiɛ Casi n ma am nya yiko bambaka am ahore su, ¹⁷ na kabo am yo Kristo yarada ni, i wo am ahore su, na m kaaki sere i ka am la koro nahɔɛ su, na am jina kenken, fa kɔ koro n bo am la i n su. ¹⁸ Adena am ni Nyeme minem kɛɛ sanɣa fiiti ni anyumboro, na am si kabo Kristo koro am agaya, ni kabo i koro la má aɱusu ni. ¹⁹ M nyemesere bekun la ka, i ma am kaaki si kabo Kristo koro am ni, haari ni bo adamande koro si má nyini koro n bo i la má aɱusu ni, na m sere i ka i ma am woowa kɛɛ ti kabo yiri Nyeme woowa ti barasu ni.

²⁰ Nyeme yiko n bo i wo ya ahore su suyo juma n dɛɛ ti, i koro yo deke n kɛɛ ma ya tara kabo má ya sunsun ka ya sere i barasu ni. ²¹ Nyeme ti ye ni ka ya kansa i sanɣa kɛɛ sanɣa, yeɛ kɛɛ bo ya ti Kristo jama n na ya ni Kristo ayo deke kun ni. Ami.

Kristo jama n kɛɛ ti deke kun wɔ

4 Nyini ti, mini Pɔɔlu bo m su Mibiɛ n dɛɛ ti na m wo dansaraka nu ni, m susere am jande ka, am wo wo bo i kɔ atin su, kabo Nyeme fereeri am na i kereeri am ka am wo barasu ni. ² Am yo am ɲu kaan na am yo benle, na am yo sawɔɛ, na am la mindi de am beɱɱu ni koro, sanɣa kɛɛ. ³ Anɔɔɛ n bo Awiewiɛ Casi n afa ama am na am ayo kun n dɛɛ ti, am boro am nyi na am tana laifie na am bita nyini anɔɔɛ n ni am beɱɱu. ⁴ Yeɛ kɛɛ bo ya ti Kristo minem ni ayo ka aɱuniembaa kun wɔ. Na Awiewiɛ Casi kun ni wo ya kɛɛ dɔ a, na ya kɛɛ kaaki la ahoresi fa kɔ deke kun n bo i ti na wɔ fere ya ni. ⁵ Ya la Mibiɛ kun wɔ, deke kun ye ya yo i yarada. Mibiɛ kun n duma nu ye bu fa biɛ ya kɛɛ Nyeme nzue a. ⁶ Nyeme kun wo bere a, yiri ti ya kɛɛ Si a, yiri kaaki ti ya kɛɛ Mibiɛ a, i ma ya kɛɛ yo i juma a, na i wo ya kɛɛ dɔ.

⁷ Ama, Kristo akpaaki i aceeri n ama ya kun kun n kɛɛ kabo i koro ni. ⁸ Nyini ti, ye ba kɛɛ i Nyeme jɔɛ Kadasi n nu ka, "Sanɣa bo i fun kɔɔri aɱgoro ni, na wɔ fa domuem akɔ, na wɔ ce mine aceerim." ⁹ Bo ba kɛɛ i ka wɔ fun akɔ aɱgoro n la ka, i du mɔ wo aɱgoro dɔ ye i jura baari asiɱɱu fen a, ye wɔ kaaki akɔ aɱgoro dɔ bekun a. ¹⁰ Yiri n bo i jura baari asiɱɱu n la bo wɔ fun akɔ aɱgoro dede n wɔ, ye i woowa ade deke n kɛɛ a. ¹¹ Yiri faari i aceerim ceeri i minem n a, yiri la bo wɔ yi nbem ka bu yo i jaramasam, na wɔ yi nbem ka bu yo Nyeme nɔaniɛ kanfɔɱ, ye wɔ yi nbem ka bu kan Nyeme labari kpa n jɔɛ kere minem, ye wɔ yi nbem ka bu yo sasafɔɱ, ni kerefɔɱ.

¹² Kristo faari nyini aceeri maari a, na bu sɛɛɛ Nyeme minem su, adena bu buka bu beɱɱum na bu yo i juma ni, na Kristo jama n nya fanɣa buka su. ¹³ Na ya kɛɛ fa anɔɔɛ fa kɔ kabo ya yo Nyeme Wa n yarada ni, na ya si i nahɔɛ su subuka su, na ya yarada yo biiwa, na ya kɔ ya nyunu buka su, na ya woowa kɛɛ ti kabo Kristo wo ti

barasu ni. ¹⁴ Na má ya yo ka nbaatumam, adena má kɔrefɔm ba fa bu ngɔnletie kere ya na bu dadaka ya, na ya mini.

¹⁵ Ama, am ma ya koro ya benggu, na ya sujɔɔ nahɔre, na ya kɔ ya nyunu buka su, na ya woowa kere ti kabo Kristo woowa ti barasu ni, dama yiri ti ya tii a. ¹⁶ Na yere bo ya ti i minem ni ti ka i ηuniembaa a. Kristo ti bo i bita aηuniembaa bue barasu n kere a, na ya kere bo kun, na ya kere suyo juma n bo wɔ fa ama ya ni, subuka ya benggu, na ya koro ya benggu, na aηuniembaa n kere nya fanɔa buka su.

Kabo ya kaaki wo fɔfɔre barasu ni

¹⁷ Nyini ti, m koro ka m fa yiko n bo Mibiε n afa ama m ni, na m bɔbɔ am, ka, má am ma am woowa ti kabo minem bo bu su má Nyeme woowa n ti barasu ni, dama bu sunsunni kere ti ngbεen wɔ. ¹⁸ Bu wo awosin nu n deε ti, bu la má ηɔɔ n bo Nyeme ma i minem ni, dama bu si má be, na bu ahorembaa kaaki ti kekereke n deε ti. ¹⁹ Nyinse ti má bu fa kɔ deke be su kun, sanɔa kere bu deε la ka, bu suyo sa ngbεenngbεenm wɔ, na bu suyo danɔba sam, bu tara má bu ηu, na bu suyo anyii sam barasu kere.

²⁰ Ama, ambere yiri, sanɔa bo bu kereeri am fa kɔ Kristo ηusu jɔre ni, má kabo bu kereeri am lεε. ²¹ M nie ka am adu mɔ asɔnsɔn i ηusu jɔre kere, am nya ti i susufɔm ni, ba kere am ka Yesu ti bo i la nahɔre n a. ²² Nyini deε ti, am yaki am woowa dawa n bo i ti má kpa n ji. Am woowa dawa n koro ka i daka am na i saaki am a, dama i ma am yo dekem bo bu ti má kpa a, na bu mini am. ²³ Am ma Nyeme kaaki am sunsunni ni am ahorembaa fɔfɔre. ²⁴ Na am fa wo fɔfɔre n bo Nyeme afa ama am na i ferema ni yiri Nyeme deε woowa ni. Nyini woowa ni kɔ atin su a, na i kaaki ti casi nahɔre su a.

²⁵ Nyini ti, má am bu kɔre, am kan nahɔre ma am benggu, dama ya kere ti aηuniembaa kun n bue barasu be wɔ. ²⁶ Nzen am be fa yaa, má i yo satie, má i fa yaa haari wie kɔ tɔ. ²⁷ Má am ma Sitana atin haari kaan sɔ, na i ma am yo satie. ²⁸ Sɔnɔ kere bo i yo wɔ, i ti ye ni ka i mi yaki awie, na i yo i tienggu juma ni anyumboro su, na i nya i koroowa, adena i koro buka yaarifɔm. ²⁹ Má am ma jɔre tie fite am nɔɔ nu, ama, am ma am nɔɔ fite kpa, na i buka minem, na bu kɔ bu nyunu buka su, na sɔnɔ kere bo i tiiri i, i mi koro su Nyeme atin n su nyunyumi. ³⁰ Má am saaki Nyeme Awiewie Casi n ahore, dama yiri ye Nyeme afa i ase am nyaari a, ka i bá de am tii ji cεen be a. ³¹ Má am ma am kunnu yo wiwi, má am ma yaa ti am, má am kan am benggu ndie, má am se akuruwa, má am kpie am benggu nzukɔ, má am kpɔ am benggu deke be ti. ³² Ama, am yo am benggu kpa, na am si am benggu aηunfɔ, na am fa am benggu ngasi ce bu kabo Nyeme afa ace am Kristo deε ti ni.

Nyeme minem woowa a

5 Nyini ti, kabo am nya ti Nyeme nbaa koroowam ni, am boro am nyi, na am ma am woowa ti kabo i woowa ti barasu ni. ² I ti ye ni ka am ma koro wo am dɔ, kabo Kristo koro ya barasu na i faari i ηu yoori yoowa maari ya na i suunri Nyeme nu ni.

³ Kabo am ti Nyeme minem ni, má am yo sakaraya, má am yo danɔba sam, má am se ka am nyunu boro nenɔe kpini su, má am bo nyini sereyam n be mmɔɔ anzama am nu. ⁴ Na má am ma jɔre ngbεenngbεen fite am nɔɔ nu, má am jɔɔ jɔre bo ηɔnle wo má nu, má am yo kɔkɔ tie. Ama, i ti ye ni ka am da Nyeme asi sanɔa kere. ⁵ Am si tenle su ka sɔnɔ kere bo i yo sakaraya, ni danɔba sam, ni bo i nyunu boro nenɔe kpini su, sɔnɔ kere bo i yo sɔ, i mi su má Nyeme, i su nengem wɔ. Kristo ni Nyeme bá nie má i su, na i nya má deke n bo Nyeme ase ka i fá ma i minem ni.

⁶ Má am ma be fa i jɔre ngbεen be dadaka am, dama nyinim sɔ deε ti, ye Nyeme fá yaa cin minem bo ba kete ka bu de má i nɔanie n sui n a. ⁷ Nyini ti, má am ni nyini minem sɔ sanɔa wo. ⁸ Sanɔa be, ambere mmɔɔ ni am tii yo woori awosin nu yo satie wɔ, ama, kisa, na am akaaki ya Mibiε Yesu minem ni, am ti wein nufɔm wɔ lεε. Nyini ti, am ma am woowa kere ka am ti wein nufɔm wɔ. ⁹ Má pui ti ye m se sɔ a, dama minem bo bu wo wein nu ni, bere la wo kpa a, ye bu yo sa bo i ti kpa kere a, na bu yo sa bo i kɔ atin su Nyeme dɔ, na bu bita nahɔre. ¹⁰ Nyini ti, am boro am nyi, na am si deke bo i sun Nyeme nu. ¹¹ Má am fa am ηu bo minem bo bu wo awosin nu n su, na am yo sa ngbεenngbεen n bo bu yo i ni, ama, am yi bu nyini sayoowam fite fofoe nu. ¹² I ti nyinse wɔ mmɔɔ, ka

ya bo su fa kɔ bu nyini sam bo bu yo bu asiri nu ni. ¹³ Ama, deke kere bo i wo fiɛɛwa nu, na i nya fiteeri fofoe nu, nyini sanɔa, kabo i ti kere, i nyunu da casi wɔ lɛɛ, dama i wo wein nu wɔ. ¹⁴ Dama deke kere bo i nya fiteeri fofoe nu ti wein wɔ. Nyini ti ye ba se ka,

“Wɔɔ daafirifo ni, yasu
na a tenge u yiwee nu,
na Kristo dɛɛ wein n ta gɔ u ɲu.”

¹⁵ Nyini ti, am si am ɲu sa na am si wo, má am wo kabo bo bu si má be n wo barasu ni, ama, am wo kabo minɛm bo bu la ɲɔɔnɛ n wo barasu ni. ¹⁶ Sanɔa kere am boro am nyi na am suyo Nyeme juma, na má am tana ɲgbɛɛn, dama ahin sanɔa n bo ya wo nu ni, satieyo asunnu agaya. ¹⁷ Nyini ti, má am yo ka sinnzinm, ama, am boro am nyi, na am si deke bo Mibiɛ n koro ka am yo i. ¹⁸ Má am nu nzan bo, dama nzan saaki sɔɔ tii wɔ, ama, am ma Awiewie Casi n wo am dɔ sanɔa kere. ¹⁹ Am fa Nyeme nɔaniɛm bo bu wo kansi jue kereɛwam n nu n fa di jue ma am benɔu, na am di jue n bo Awiewie Casi n kere am, na am di jue kansi Nyeme am ahore su. ²⁰ Am da ya Si Nyeme asi sanɔa kere, fa kɔ deke kere su, ya Mibiɛ Yesu Kristo dɛɛ ti.

Nbaram ni bu hunm jɔɛ

²¹ Am soro Kristo n dɛɛ ti, am de am benɔu nɔaniɛ. ²² Nbaram, am de am hunm nɔaniɛ kabo am de Mibiɛ n nɔaniɛ barasu ni. ²³ Dama biɛsɔ la yiko nie i yi su, kabo Kristo la yiko nie i jama n su barasu ni. Kristo jama n ti i ɲuniɛmbaa a, yiri ni i tii, ti bu Tiidefo a. ²⁴ Kabo Kristo jama de i nɔaniɛ barasu ni, sɔ ye i ti ye ni ka nbaram de bu hunm nɔaniɛ deke kere nu n a.

²⁵ Nbiɛsɔm, am koro am yim kabo Kristo koro i jama n na i tɔɔri i ɲɔɔ wu maari bu barasu ni, ²⁶ adena i yo bu casi wɔ. Nyeme nɔaniɛ n bo bu tiiri i ni, ye bu biɛeri bu Nyeme nzue yiiri satie kere bo i wo bu ahore su a, ²⁷ adena i fa bu bo i ɲu su na bu wo i dɔ, na bu yo nyumi agaya, na bu yo casi na bu la má fin be wara bu la má ɲgasi be, na be koro jaraki má bu. ²⁸ Sɔ ye i ti ye ni ka nbiɛsɔm koro bu yim kabo bu koro bu ɲu barasu n a. Dama biɛsɔ kere bo i koro i yi koro i ɲu wɔ lɛɛ. ²⁹ Sɔɔ be wo má bere bo i koro má i ɲu, ama, sɔɔ kere nie i ɲu su wɔ nyunyumi, kabo Kristo nie i jama su barasu ni, ³⁰ dama ya kere ti Kristo ɲuniɛmbaa n wɔ lɛɛ. ³¹ Ba kere i Nyeme jɔɛ Kadasi n nu ka, “Nyini dɛɛ ti, biɛsɔ yaki i si, ni i ni, na i fa i ɲu mata i yi, nyini sanɔa bu mine nnyɔ n ayo deke kun lɛɛ.”

³² Asiri nu jɔɛ bambaka be wo ahin nɔaniɛ n nu, na ma ɲu i la ka, i sukan fa kɔ Kristo ni i jama n jɔɛ wɔ. ³³ Ama, jɔɛ n bo m koro ka m se am n la ka, i ti ye ni ka biɛsɔ kere koro i yi, kabo i koro i ɲu ni, na bara kere bu i hun.

Nbaatumam ni bu wufɔm jɔɛ

6 Nbaatumam, am de am wufɔm nɔaniɛ, Mibiɛ n dɛɛ ti, dama nyini ti kpa a. ² Ka, “Bu u si ni u ni.” Ahin n ti Nyeme nɔaniɛ maawa ciciri su bo Nyeme bukaari su seeri ka nzen a yoori sɔ, i ma u deke kpa, ³ ka, “Nyini ma a ɲu u ɲu fie a, na u ɲɔɔ kɔ tintiin durunya n nu fen a.”

⁴ Nbaasim, má am yo sa bo i ye am nbaam yaa su. Ama, am ta bu ataari bo i ti kpa, na am tu bu fo fa kɔ Mibiɛ n dɛɛ atin n su.

Akɔɔm ni bu mibiɛm jɔɛ

⁵ Ambere bo am ti akɔɔm ni, am de am mibiɛm bo bu wo durunya n nu fen n nɔaniɛ, na am soro bu ahore, na am yo deke kere bo bu ɲa am yo i ni am ahorembaa kun, kabo am yo ma Kristo barasu ni. ⁶ Má am yo ka bu nie am dɛɛ ti, na am koro ka am yo na bu kunnu jɔ am ɲu, ama, am yo bo i sun Nyeme nu, ni am ahorembaa kun, ka am ti Kristo dɛɛ akɔɔm ti. ⁷ Am yo am juma kere ma am mibiɛm ni ahorejɔ, ka am suyo ma ya Mibiɛ Yesu wɔ, ama, má ka am suyo ma adamande wɔ. ⁸ Nahɔɛ, ye m ɲa am si ka, sɔɔ kere bo i yoori i juma nahɔɛ su, Mibiɛ ni tɔ i mi ɲkatɔ, nzen i ti akɔɔ o, wara i ti má akɔɔ o.

⁹ Ambere gusu bo am ti bu mibiem ni, am bita bu nyunyumi, má am suwura bu sere. Má am ma am wara fi ka am ni bere kere Mibie n bo i wo angoro n ti kun wɔ. I tambu má nu.

Biɛɔya nenɛe bo Nyeme afa ama ya n jɔre

¹⁰ Jɔre n bo wɔ ka n la ka, am ma Mibie n ma am fanɛa fa kɔ i yiko bambaka n bo i la i n su. ¹¹ Am fa biɛɔya nenɛe n kere bo Nyeme afa ama am n sana, adena am ba koro jina kenken na am kunma Sitana ngɔnletie kere bo i fa dadaka am ni. ¹² Dama má ya ni adamande kun lue n a, ama, ya kun lue n ni Sitana ni yikofom barasu barasum kere bo bu wo angoro ni, ni bo bu la yiko bita minem bo bu wo awosin nu durunya n nu fen n wɔ. ¹³ Nyini ti, am fa biɛɔya nenɛgem bo Nyeme afa ama am sana, adena sanɛa kere bo Sitana ba kun am lue, am koro kete i na am kunma i nahɔre su, na am jina kenken. ¹⁴ Nyini ti, am kpa am ɛu, na am jina kenken, na am fa nahɔre fa yo ka dambara bo am wii nu, na am yo sa bo i kɔ atin su sanɛa kere, nyini kanda am a, ka bulaari pɛpɛrɛpɛ bo am fa kanda am hoe su. ¹⁵ Na am ma labari kpa n bo i ma ahoreda n yo ka gbagbaa bo am koro fa wura jina kenken. ¹⁶ Am yoori nyini wieeri na am nya fa yarada yo deke bo am fa kanda de Sitana awiem kere bo i tu bu na bu je ka sin ni. ¹⁷ Am fa tiide n bo Nyeme afa ama am n yo ka bulaari kere bo am fa butu kanda am tii, na am fa Nyeme nɔanie n yo ka takobe bo Awiewie Casi n afa ama am. ¹⁸ Am yoori nyinim kere ni, am sere Nyeme ka i jina am sin buka am, na am susere i sanɛa kere, kabo Awiewie Casi n kere am ka am sere i barasu ni. Nyini deɛ ti, sanɛa kere am sere i sɔ, má am daafi, na má am fa am ɛu ji, na am susere Nyeme ma i minem kere. ¹⁹ Am sere Nyeme ma m, na sanɛa kere bo m ɛa m jɔɔ, na Nyeme ma m nɔanie bo m jɔɔ, adena m koro jɔɔ ni ahoresi, na m koro teke m kɔ kan labari kpa n bo minem si má i n jɔre n kere minem. ²⁰ Dama Yesu Kristo ayi m ka m yo i jaramasa na m kan nyini labari kpa n jɔre deɛ ti, ye m wo dansaraka nu n a. Nyini ti, am sere Nyeme na i ma m ahoresi, na m kan labari kpa n jɔre kere minem, kabo má i ti ye ni ka m kan kere bu ni.

Awieeri su deɛ anɛe yoowa ni

²¹ Ya niwa Tikikusi bo ya koro i agaya na i la dabuɛu na i yo Mibie n juma n ni, yiri bá kan m ɛusu jɔre kere kere am, na am si kabo m woowa ti barasu. ²² Nyini deɛ ti, ye m susunma i am dɔ a, adena am si kabo ya kere woowa ti barasu, na i ma am ahoresi. ²³ M sere ya Si Nyeme ni ya Mibie Yesu Kristo ka bu ma ya ninbaam kere ahoreda, ni koro, ni yarada. ²⁴ Nyeme buka ambere kere bo am koro ya Mibie Yesu Kristo n ni koro bo i la má awieeri ni.

FILIPIIYAFOM

¹ Mini Pɔɔlu ni Timoti bo ya ti Yesu Kristo akɔɔm ni, yere sukere ahin kadasi n ma Nyeme minem bo bu wo Filipiya mie kpiri n nu ni, na ba de Yesu Kristo na bu ni yiri ayo kun ni, fa ko tu Kristo jama mafom, ni bu bukafom kere. ² Ya Si Nyeme, ni ya Mibie Yesu Kristo buka am kere na bu ma am ahoreda.

Kabo Pɔɔlu sereeri Nyeme maari Filipiyafom ni

³ Saŋga kere bo m ba tenge am jore su, m da Nyeme asi ma am wa. ⁴ Na saŋga kere gusu bo m sere Nyeme ma am, m sere i ni ahorejo ɔ, ⁵ dama fite cɛen n bo am deeru Kristo labari kpa haari ba ju ni nyuma ni, am abuka m bo ma koro akan Kristo labari kpa n jore akere minem. ⁶ Nyini ti, m la ahoresi ka Nyeme wo am do, yiri boori i bu yoori nyini sakpa ni am nu a, yiri sɔyo i so a, haari ko ju cɛen n bo Yesu Kristo ba kaaki ba ni.

⁷ Saŋga kere am jore wo m ahore su wa, nyini ti, kabo m sunsun fa ko am do ni, wa yo daka ka m yo so. Dama am kere abuka m fa ko juma n bo Nyeme afa ama m ka m yo i ni. Haari ni bo kisa m wo dansaraka nu ni, wara saŋga bo m nati m koroyanu ni, am bukaari m wa, na ma kan akere mine ka labari kpa n ti nahore wa, adena bu yo yarada nahore su. ⁸ Nyeme di m daani ka am sa wo m ahore su saŋga kere a, ka m koro am ni koro bo Yesu Kristo fa koro ya ni. ⁹ M nyemesere la ka, am sukoro am bengbu buka su saŋga kere, na am susi Nyeme atin n kere, na am si nahore atin, ¹⁰ adena am si na am koro tambu yi deke bo i ti kpa nahore su, na am yo casi na am la ma ngasi be fa ko cɛen bo Kristo ba kaaki ba ni. ¹¹ Na m susere Nyeme ka Yesu Kristo buka am, na am wo wo kpa, na am suyo sakpa saŋga kere, na mine ŋu i na bu kansi Nyeme na bu wura i kpiri.

Yesu Kristo dee ti ye m la ngɔɔ a

¹² M ninbaam, m koro ka am si ka sa bo wa tu m na m wo dansaraka n nu ti ma tie, nyini ma labari kpa n akoro abara aye a. ¹³ Nyini dee ti, tintinijinafom ni minem kere bo bu wo fen n asi ka, m ti Kristo dee amususufɔ dee ti ye m wo dansaraka nu a. ¹⁴ M dansaraka n nu woowa n awura ya ninbaam dongu kperere kekereke Mibie n dee ti, wa ma ba nya ahoresi abuka su bo bu koro sukan labari kpa n jore saŋga kere na bu soro ma sere.

¹⁵ Nahore, koresi ni akuruwa se ti, ye bu nbem kan Kristo labari kpa n jore n a, ama, nbem gusu kan i ni akunnu fofoe wa. ¹⁶ Bere n bo bu yo i ni akunnu fofoe ni, Nyeme koro ti ye bu yo so n a, dama bu si ka Nyeme ma m wo fen a, na m tu ngoni fa ko Kristo labari kpa n jore su. ¹⁷ Nyingam ni, bu kan ma Kristo labari kpa n jore ni bu sunsunni kpa, ama bu bita anyii sunsunni wa, adena bu ma m di wahara dansaraka n nu.

¹⁸ Nyini n kere bo bu suyo i ni, i be mmɔɔ kpie ma m daafiri. Ama, deke bo i yo m fie n la ka, bu ma Kristo labari kpa ni susandi bara ye buka su wa. Nzen bu kan ma i ni bu sunsunni kpa, wara bu kan i ni bu akunnu fofoe, m dee la ka, saŋga kere m ahore ti jɔɔwa. ¹⁹ Dama m si ka nyemesere bo am sere Nyeme ma m saŋga kere n ni buka bo m nya i fite Yesu Kristo Awiewie Casi n do ni, nyini ma m nya m tii a. ²⁰ M fa ahoresi ni tama yo m juma ni anyumboro saŋga kere, na ma nyinse ti m, adena nzen m wuuri, ni bo ma wu ma kere, m woowa koro ma mine kansi Kristo dee duma. ²¹ Mini do, nzen m la ngɔɔ, Kristo dee ti a, nzen ma wu, i ti m kperere wa. ²² Ama, nzen m toko la ngɔɔ ahin durunya n nu fen na m koro yo sa bo i kun kperere Nyeme do, nyini yiri, m si ma bo m yi ahin deke nnyom nu. ²³ Ma ka afien ni afien wa, dama m koro ka ma m wu wa na m ko wo Kristo do, m ŋu ka nyini n ti ye tara durunya n nu fen bo m wo ni. ²⁴ Ama, nzen m kaaki nie bekun a, amberere dee ti, i ti ye ni ka ma m wu, ama, m wo ni m ngɔɔ durunya n nu fen. ²⁵ To. Nyini dee ti, m si tenle su ka m wu ma kisa, m wo bere wa, na m buka am na am koro yo Kristo yarada ni nahore, na am ahore jo. ²⁶ Adena nzen m ba kaaki ba nieeri am busu bekun, nyini saŋga, am la deke bo am koro fa kansi Yesu Kristo, fa ko sa n bo wa yo ama m ni.

²⁷ Tɔ, kisa, jɔrɛ kɛrɛ bo i wo bɛrɛ la ka, am ma am woowa ti kabo Kristo labari kpa n kere ka am wo barasu ni, na nzen m ba koro ba niɛri am busu, wara ma koro aba má n kɛrɛ, na m ti am jɔrɛ ka Awiewie Casi n ma am la jinakunsu, na am la sunsunni kun ni anɔɔsɛ, suboro am nyi sutu ngoni kan Kristo labari kpa n jɔrɛ kere minɛm na bu yo yarada. ²⁸ Na má am soro sɛrɛ fa kɔ am kpɔfɔm dɔ, am ma am ahore ti siiwa sanɔa kɛrɛ, nyini má bu ŋu nu na bu sí ka bu ká ŋgbɛɛn a, ama, amberɛ yiri, am nyá tiide, dama Nyemɛ má am nyá tiide a. ²⁹ Dama Nyemɛ ace am aceeri Kristo dɛɛ ti, ka am yo Kristo yarada, má nyini ŋgumi, ama, am kaaki di wahara ma i. ³⁰ Nyini ti, kisa am koro buka m na ya kɛrɛ kun nyini lue ni. Yiri ye am yo ŋuuri ka m tu i ngoni n a, ye kisa am ti ka m toko tu i ngoni n a.

Kabo Yesu Kristo yikofɔ n yoori i ŋu kaan barasu ni

2 Kristo wo am nu n dɛɛ ti, yiri ma am ahore si a, na i dɛɛ koro bo i fa koro am ni, da am ahore. Am ni Awiewie Casi n la wo fie, am yo sakpa na am si am bɛngum aɲunfɔ. ² Nyini dɛɛ ti, m sere am wɔ, jande, am kɛrɛ fa sunsunni kun, na am koro am bɛngɔ, na am fa anɔɔsɛ, na m ahorejɔ kɔ sin su. ³ Má am sunsun kabo am yo na amberɛ ŋgumi nya i, má am wura am ŋu kpiri, ama, am yo am ŋu kaan, am bu am bɛngɔ ka bu tara am. ⁴ Má am niɛ kabo am yo na amberɛ ŋgumi yo ye, ama, am niɛ kabo am yo na am bɛngum gusu yo ye. ⁵ Am ma am sunsunni ti kabo Yesu Kristo dɛɛ ti barasu ni. ⁶ I woowa ti kabo Nyemɛ woowa ti n wɔ sanɔa kɛrɛ, ama, wɔ se má cɛɛn be ka i tú ngoni wura i ŋu kpiri na i ni Nyemɛ sɛ, ⁷ ama, i keteeri nyini n kɛrɛ bo má i ti i dɛɛ n wɔ, na wɔ fa i ŋu ayo akɔɔ, na wɔ kaaki adamande. I woowa ti kabo adamande woowa ti barasu n wɔ, ⁸ i yoori i ŋu kaan wɔ, na wɔ de Nyemɛ nɔɔniɛ ni, haari na wɔ wu yiwee tie, yiri la bo bu kpamaari i baka jaanu n su ni. ⁹ Nyini dɛɛ ti, ye Nyemɛ awura i kpiri agaya ayɛ i su aɲgoro ama i duma bo i tara duma kɛrɛ n a, ¹⁰ adena mine ni deke kɛrɛ bo bu wo aɲgoro, ni bo bu wo durunya n nu fɛn, ni bo bu wo asien bu n tiiri Yesu duma ni, bu kútu i na bu sú i. ¹¹ Na sɔɔ kɛrɛ teke i nɔɔ kan ka Yesu Kristo ti deke n kɛrɛ Mibiɛ a, nyini wura ya Si Nyemɛ kpiri a.

Am ma ya woowa ta wein durunya n nu

¹² Nyini dɛɛ ti, m ninbaa koroowam, am yo deerɛ m nɔɔniɛ n wɔ sanɔa kɛrɛ, kisa bo m wo má am dɔ ni, nyini ti ye ni ka am de m nɔɔniɛ n tara kabo m yo wo am dɔ n a. Tiide n bo am anya i n dɛɛ ti, am yo Nyemɛ juma n ni anyumboro, bo i kere ka am anya tiide, na am soro Nyemɛ. ¹³ Dama Nyemɛ suyo i juma am ahore su a, na i ma am de i nɔɔniɛ ni, na am yo i koroowa. ¹⁴ Deke kɛrɛ bo am yo i ni, má am ŋuɲuti na am se akuruwa, ¹⁵ adena am yo mine casim bo be koro jaraki má am, na am yo Nyemɛ nbaam bo am la má ŋgasi be na am ma am woowa ti wein, na am wo nyumafɔ satieyofɔ ŋgbɛɛnm n nu, na am ta ka asarambaam. ¹⁶ Na am bita Nyemɛ nɔɔniɛ ni, yiri ma minɛm ŋgɔɔ a. Nzen am yo sɔ, nyini ma m koro bo m hoe fa kɔ am woowa n su a, cɛɛn n bo Kristo bá kaaki ba ni, na m si ka juma n bo m yiiri anyumboro yoori am nu ni, aka má ŋgbɛɛn. ¹⁷ Kabo am ayo Kristo yarada, na am sukun am ŋu yo i juma n ni nahɔrɛ su ni, na haari nzen m wuuri mmɔɔ na am yarada buka su, m ahore ti jɔɔwa, na i yo m ni amberɛ kɛrɛ fie, ¹⁸ am gusu ma am ahore jɔ kabo m ahore ti jɔɔwa barasu ni.

Timoti ni Ipaforoditosi jɔrɛ

¹⁹ Nzen ya Mibiɛ Yesu soro su, m la ahoresi ka i cɛ má, m súnma Timoti am dɔ na i ba niɛ am busu, na i ba kaaki baari, na m gusu tí kabo am wo ti na m ahore da. ²⁰ Deke bo i ti na m sunma i am dɔ n la ka, be cɛcɛ wo má am nu, yiri ŋgumi ti bo i buka m su bo i cɛcɛ wo am nu a. ²¹ Bo ba ka n kɛrɛ, bu cɛcɛ wo má Kristo juma n nu, se bu cɛcɛ wo bu sa koroowam nu a. ²² Amberɛ mmɔɔ ni am tii si ka Timoti woowa kere kabo i su Nyemɛ atin n su ni nahɔrɛ su, na am si ka m ni yiri sanɔa yo juma kabo baa ni i si bo su yo juma n wɔ, adena mine dɔngɔ de labari kpa ni na bu yo yarada. ²³ Nyini ti, nzen m ŋuuri m jɔrɛ n kɛrɛ nyaari, m súnma i kisa bɛrɛ na i ba niɛ am busu. ²⁴ Nzen Mibiɛ n soro su, m la ahoresi ka i cé má, mini mmɔɔ ni m tii bá niɛ am busu.

²⁵ Ma ŋu ka, i ti ye ni ka m súnma ya niwa Ipaforoditosi am dɔ. M ni yiri sanɔa yo juma na ya ti ka sojam bo bu buka bu bɛngɔ lue n nu wɔ, ya Mibiɛ Yesu dɛɛ atin su. Na amberɛ ni am tii sunmaari i m dɔ, na wɔ ba abuka m ni deke kɛrɛ bo m koro ni. ²⁶ I wara ado am, ka i ba niɛ am busu, i ahore akaaki asaaki, dama am yo tiiri ka wɔ

da tukpaki. ²⁷ Nahore, i tukpaki n wuraari i, kaan so, má wo wu. Ama, na Nyeme asi i anunfo, má yiri ngumi, m ni yiri kere, adena má m ahore saaki buka su. ²⁸ Nyini de ti, ye m koro ka i ba am do ndende, na am nu i na am ahore kaaki jo bekun, na má m ahore saaki kun. ²⁹ Am de i ni am saa nnyo ni ahorejo, Mibie n de ti. Na am bu minem kere bo bu woowa ti kabo i woowa ti barasu ni. ³⁰ Dama Yesu Kristo de juma n de ti, i yo tawri i ngoko, má wo ka kaan so na i wu. I yoori so ni, adena i buka m na i yo deke n bo am akoro ayo má i ni.

Soko bo i yo sa bo i ko atin su Nyeme do nahore su

3 M ninbaam, jore bo i wo bere la ka, am ma am ahore jo kabo am ni Mibie n ayo kun ni. I ti ye ni ka m kaaki kere na m tenge am su fa ko kabo m yo kere seeri am ni, dama i ti deke bo i buka am wo, na má am wura kekereke nu. ² Am si am nu sa, ni minem bo bu ti satiefom na bu ti ka caam ni, na bu na nzen soko awura má kenkenne, i nya má tiide ni. ³ Yere ti Nyeme minem bo ba wura kenkenne nahore su a, má bere, dama Nyeme Awiewie Casi ni buka ya ye ya koro su Nyeme na ya la ahorejo a, fa ko kabo ya ni Yesu Kristo ayo kun ni. Nyini ti, ya daafi má sayoowa be nu fa ko anuniembaa su.

⁴ Mini ni m tii, má m la atin bo m koro se ka m daafi m nu fa ko sayoowam su. Nzen be na i la atin, na i daafi i nu fa ko nyini sayoowam su, má m koro se ka, m la atin tara i mi fieo. ⁵ Bu wuuri m ni, m lemocue ceen bu wuraari m kenkenne wo. M ti Yisarelifo baa a, na m fite Benjamin de le an n nu wo, na m ti Hiburufom anuma a nahore su. M yo ti Farasifom kun wo, na m su Nyeme ncanie kpamaawa n su kabo i ti ye ni ka bu su i su barasu ni. ⁶ M yo bita i ni anyumboro wo, kabo m yo na m kere Kristo jama n wuwuruwa ni. Fa ko kabo soko de Nyeme ncanie kpamaawa n na i su i su nahore su, mini la má ngasi be. ⁷ Ama, nyini deke n kere bo m yo buuri bu ka bu la kperere ma m ni, Kristo de ti, ma nu ka bu kere ti ngbeen wo kisa. ⁸ I ti nahore wo ka, ma nu ka deke n kere ti ngbeen wo, adena m koro si m Mibie Yesu Kristo, yiri tara deke n kere a. Yiri de ti, ma yaki deke n kere bo m yo yoori bu n ka bu ti ngbeen wo. M nie bu kere ka wura a, adena m koro de Kristo ni m saa nnyo, ⁹ na m ni yiri yo deke kun nahore su. Kisa m koro se má ka m yo sa bo i ko atin su Nyeme do, kabo Nyeme ncanie kpamaawa n kere ni, ama, kisa, kabo ma yo Kristo yarada n de ti, ye Nyeme de m ka m yo sa bo i ko atin su i do a. Deke n bo i ma i de m ka m yo sa bo i ko atin su i do n la bo ma yo i yarada n wo. ¹⁰ Deke bo m koro i n kere la ka, m si Kristo, na m nya i yiko n bo i koro tengeeri i yiwee n nu ni, na m dí i de wahara n bo i diiri n be, na m wú i de yiwee n be. ¹¹ Nyini ma m la tama ka mini gusu tenge m yiwee nu a.

Kabo ya boro ya nyi na ya nya Kristo aceeri ni

¹² M suse má ka ma du mo aju su na m ti kabo Nyeme koro ka m ti ni, wara ma du mo ayo casi wo, ama, m toko boro m nyi wo, adena m nya deke n bo i ti na Yesu Kristo afa m ayo i de soko ni. ¹³ M ninbaam, mini ni m tii suse má ka ma ju su kabo i koro ka m woowa ti barasu n wo, se deke kun ye m nyunu aboro i su a, m wara afi dekem kere bo m yo yoori bu n sa, ama, m sukoro ka m boro m nyi wo, na m saa kan deke n bo i wo m nyunu ni. ¹⁴ Nyini ti, m mie m nyi wo na m ko m nyunu, adena m ko nu i awieeri, na m nya aceeri n bo Nyeme afere m ama m ngoko i do ni, Yesu Kristo de ti. ¹⁵ I ti ye ni ka yere kere bo ya yarada ti biiwa ni, ya nyunu boro fa ko nyini dika. Na nzen am sunsunni ba woori i ngungumi, fa ko i ncanie n su, Nyeme yi i nyi kere am, na am ti i bu.

¹⁶ Ama, bo i wo bere la ka, kabo ya bita Nyeme atin ba ju haari ni nyuma ni, am ma ya toko bita i so.

¹⁷ M ninbaam, am ma am woowa ti kabo m de n ti barasu ni. Woowa kpa n bo ya du mo afa akere am ni, am nie minem bo bu bita nyini woowa kpa n ni, na am son bu su. ¹⁸ Dama sangga kere m nati se am ka, nbem woowa kere ka bu ti Kristo kpofom wo, fa ko i yiwee n bo i wuuri i baka jaanu n su ni. Ye kisa m kaaki suse am bekun ni nyunvui n a. ¹⁹ Nyini minem so, bu nyeme la bu kunnu wo, na deke bo má i ti bu nyinse ni, bu fa nyini fa yo yanfoya. Bu sunsunni kere wo durunya n nu fen nengem ngumi so a, nyini ti, bu awieeri, bu ka ngbeen wo.

²⁰ Ama, yere yiri, ya ti Nyeme dika n bo i wo angoro n nu nbaam wo, ye ya sunminda ya Mibie Yesu Kristo, ya Tiidfo ni, ni anyumboro, ka i fite Nyeme dika n bo i wo angoro n nu ba. ²¹ Na i ba kaaki ya ahin anunie n bo i wú ni, na i má i yo anunie fofore barasu be bo i ti kabo i de anunie woowa n bo i la jirima n ti barasu ni. I fá i yiko n bo i fa nie deke n kere su ni fá yo nyini kere a.

Kabo Pɔɔlu tuuri bu fɔ ni

4 M ninbaam, m koro am agaya, na m ahore abi ka m ŋu am ni, ambere ti, ye m ahore ti jɔɔwa saŋga kere a, ambere ti m kperɛ bo ma di i m jumayoowa n nu a. Nyini ti, am bita Mibie n deɛ atin n ni nahɔre su. ²Yuwodiya, ni Sintiki, m sere am wɔ jande, ka, am fa anɔɔse, dama am ti nibaam wɔ, Mibie n deɛ ti. ³Tɔ, wɔɔɔ gusu bo a ti m matafɔ nahɔre su ni, m sere u wɔ, ka, a buka nyini nbara nnyɔm ni, dama bere yiiri anyumboro bukaari m, ye ya kaanri labari kpa n jɔre n a, fa saŋga ni Kerementi, ni nyingam bo m ni bere saŋga yo juma ni. Nyeme akere bu kere duma awura ŋɔɔ kadasi n nu. ⁴Ya Mibie n deɛ ti, am ma am ahore jɔ saŋga kere, m kaaki suse am bekun wɔ ka, am ma am ahore jɔ. ⁵Am ma sɔɔ kere ŋu ka am ti benle, dama Mibie ni káaki ba kisa. ⁶Má am koko fa kɔ deke be su, ama, am kan am sa bo i ti am miɛewa kere fa kere Nyeme saŋga kere, na am sere i, na am da i asi am ahore su. ⁷Am yoori sɔ, Nyeme má am ahoreda bo i la má aŋusu, na i súnie am dika fa kɔ am ahore su ni am sunsunni nu, dama am ni Yesu Kristo ayo kun n deɛ ti.

⁸M ninbaam, jɔre n bo wɔ ka n la ka, am ma am sunsunni kere wo dekem bo bu ti kpa, na bu la kansu n su. Bere la deke bo i ti nahɔre, ni bo i la anyunuyi, ni sa bo i kɔ atin su, ni bo i ti casi, ni bo i ti koro sa, ni bo i la jiri-ma. ⁹Dekem bo am sɔnsɔn bu fiteeri m dɔ ni, ni bo am deeru m dɔ ni, bere la m nɔɔnie ni, ni m sayoowa ni, am su bu su na am fa yo juma. Nyeme la ahoreda, yiri wó am dɔ a.

Kabo Pɔɔlu yoori bu anse fa kɔ bu buka n su ni

¹⁰Ya Mibie n deɛ ti, m ahore ajɔ akɔ asin su, dama wɔ ce bo m ti má am ŋga, ama, kisa am akaaki akere ka am cece wo m nu. M si ka saŋga kere am cece wo m dɔ, se kabo am yo na am buka m n ye am anya má atin a. ¹¹Bo m suse sɔ ni, i ti má ka deke be mie m wɔ ye m sukan sɔ n a, dama nzen m la i, ni bo m la má i kere, m si kabo m tara m ŋu na m wo barasu. ¹²M si kabo yaari ti sɔɔ na i ti barasu, na m kaaki si kabo sɔɔ nya i agaya na i ti barasu. Deke kere bo m wo, na sa be atu m, nzen m di na m kunnu yi o, wara nzen m da ahɔe o, nzen m la nenge beberebe o, wara i ti kaan o, m si kabo m tara m ŋu barasu na m nyunu yi i. ¹³Yesu Kristo maari m faŋga n deɛ ti ye m koro yo deke n kere a.

¹⁴Ama, am ayo sakpa, kabo mie tuuri m na m ni ambere kere saŋga di wahara ni. ¹⁵Ambere Filipiyafom si ka fite saŋga bo m boori i bu ba kaanri labari kpa n jɔre kereeri am ni, nyini sin, na m ba fiteeri Makedoniya awɔre n nu ni, Kristo jama kun n kpein be mmɔɔ ace má m aceeri be, má ka ambere ŋgumi ceeri m aceeri a. ¹⁶Saŋga bo m toko wo Tesalonika mie kpri n nu ni, na mie tuuri m ni, am yo sunmaari m dɔ ni aceeri kpe nnyɔ. ¹⁷I ti má ka m koro ka saŋga kere m sude aceeri fite am dɔ ɔ, ama, m koro ka am yo sɔ, na Nyeme yo am kisi. ¹⁸Deke n kere bo am fa sunmaari m dɔ ni, m saa akan i, am ace m atara kabo má m koro ni mmɔɔ. Kisa m koro má pui kun, dama Ipaforoditosi afa am aceeri n kere aba ama m. I ti ka yoowa bo ba yo i ama Nyeme na wɔ sun i nu ade i ni akunnujɔ wɔ. ¹⁹M Nyeme Feme ni, yiri la nenge ni ajɛke kere a, i kere wo Yesu Kristo deɛ jirima nu wɔ, i má am deke kere bo am fun i. ²⁰Ya Si Nyeme ni, yiri ti ye ni ka ya kansu i saŋga kere saŋga. Ami.

Kabo Pɔɔlu yoori bu anse awieeri su ni

²¹Am bisa Nyeme minem kere dɔŋgu ma m. Bere ti Yesu Kristo deɛm a. Ya ninbaam bo bu wo m dɔ fen n bisa am kere dɔŋgu. ²²Nyeme minem kere bisa am dɔŋgu, maala bo bu yo juma Romafom Feme Kpiti Siza dika ni. ²³Ya Mibie Yesu Kristo buka am kere.

KOLOSIYAFOM

¹ Mini Pɔɔlu bo Nyeme deɛ koroyanu na m ti Yesu Kristo jaramasa ni, m ni ya niwa Timoti ² sukere ahin kadasi n ma Nyeme minem bo wo yi bu Kolosiya mie kpiri n nu n a, na bu ti ya ninbaam bo bu su Kristo su nahore su ni. Ya Si Nyeme buka am na i ma am ahoreda.

Kabo Pɔɔlu sereeri Nyeme na i daari i asi ni

³ Sanga kere ya sere Nyeme ma am wo, yiri ti ya Mibie Yesu Kristo Si a, na ya da i asi fa ko kabo am woowa ti barasu n wo, ⁴ dama ya ti kabo am ayo Yesu Kristo yarada, ni kabo am koro Nyeme minem kere barasu ni. ^{5,6} Deke n bo i ti na am yoori so n la ka, am la ahoresi ka am nya deke n bo Nyeme afa ase angoro ka i fa ma am ni. Am du mo tiiri nyini ahoresi n jore sanga bo minem ba kaanri labari kpa n bo i ti nahore n jore kereeri am n wo. Labari kpa n bo am deeri i ni, wo tereki abara aye durunya n kere, mine ade i, bu suyo sakpa durunya n kere nu. Fite sanga bo am tiiri i ni, am deeri i ye am siiri sakpa n bo Nyeme ayo ama am ni nahore su n a. ⁷ Ya lamko akko Ipaforasi bo ya koro i ni, yiri du mo kereeri am ahin labari kpa n a. Yiri ti Kristo amusuisufo bo i la dabunu na i yo i juma buka am a, ⁸ yiri seeri ya kabo Nyeme Awiewie Casi n abuka am na am koro minem barasu n a.

⁹ Nyini ti, fite ceeɛn bo ya tiiri kabo Nyeme ayo sakpa n ama am ni, sanga kere ya sere Nyeme ma am wo, ka i ma am si nahore su kabo i koro ka am yo barasu ni, na i kaaki ma Awiewie Casi ma am nya si ni alecira barasu kere. ¹⁰ Nyini ma am koro wo kabo i ti ye ni ka Ya Mibie minem wo barasu n a, na am yo kabo i koro n kere, na am yo sakpa barasu barasu kere, na am si Nyeme nahore su buka su. ¹¹ Ya kaaki sere Nyeme ka i ma i jirima ni i yiko n bo i la ma anusu n ma am fanga barasu kere, na am koro mindi, na am la sawore fa ko kekereke kere bo i tu am, ni ahorejo. ¹² Na am da ya Si Nyeme asi, dama yiri ama am ayo minem bo am aju su ka am sanga nya deke n bo i fa ma i minem bo bu wo wein n nu ni. ¹³ Yiri ye wo yi ya afite awosin deɛ femeya yiko n kere nu, ye wo fa ya awura i Wa koroowa n deɛ femeya n nu a. ¹⁴ Yiri Kristo deɛ ti, ya nya tiide, ye wo fa ya satie ace ya.

Kabo Kristo woowa ni i juma ti barasu ni

¹⁵ Kabo Nyeme bo ya nu ma i n woowa ti ni, yiri Kristo woowa ti so ko, yiri ti Nyeme Wa kpien n bo i ti deke kere bo Nyeme ayi bu n tii a. ¹⁶ Yiri ye Nyeme maari i yiiri deke kere bo i wo angoro ni asienngu n a, ni dekem bo ya nu bu, ni bo ya nu ma bu ni, ni yikofom kere, ni nfangafom, ni nfemem kere. Nyeme maari yiri yiiri deke n kere a, adena deke n kere wura i kpiri. ¹⁷ Yiri du mo woori bere wo ka, ye Nyeme nya ba yiiri deke n kere a. Yiri ma deke n kere toko wo bere a. ¹⁸ Yiri ti i jama n kere tii a, ye i jama n ti i nuniembaa ni, yiri ti i jama n bumboori a, yiri ye Nyeme adu mo atenge i yiwee nu a, adena i yo deke n kere bo Nyeme ayi bu n mofo. ¹⁹ Dama wo sun Nyeme nu ka, i deɛ woowa kere wo i Wa n nu. ²⁰ Na Baa n deɛ ti ma Nyeme akoro akaaki deke n kere bo bu wo angoro ni asienngu ama bu ni Nyeme ayo kun, i mbunja n bo i fiteeri i nuniɛ nu baka jaanu n su ni, ayo bu ni Nyeme afien dongu a.

²¹ Amberɛ, sanga be, am yo woori dede ni Nyeme wo, am yo ti i kpofom wo, dama am yo yo satiem wo, na am sunsunni ti ma kpa, ²² ama, kisa i Wa n woori ka adamande wo, na i wuuri baka jaanu n su ni, nyini ma am ni yiri ayo kun a, adena i yo am casi, na ma be koro jaraki am, na am la ma ngasi be Nyeme do. ²³ Ama, i ti ye ni ka am subita yarada n bo am la i kenken sanga kere, na ma am yaki i, ma am ma deke be kanda am fa ko kabo am tiiri labari kpa n bo i maari am yoori i tama n jore ni. Nyini labari n ye bu kaanri i jore durunya n kere nu n a, ye mini Pɔɔlu mmoo ti i amusuisufo, ye m kan i jore n a.

Kabo Pɔɔlu yo juma ma Kristo jama n barasu ni

²⁴ Ama, kisa wɔ yo m fie kabo m sudi wahara ambere deɛ ti ni, na wahara n bo m di i m nɔni n nu ni, m sudi i sɔ haari m kɔ wie i, kabo Kristo gusu diiri wahara ni, m dí i ma i jamam bo bu ti i nɔniembaa n wɔ. ²⁵ Nyeme ayi m ka m yo Kristo jama n amususufɔ a, ye wɔ ma m ahin juma n ka m yo buka am a. Nyini la bo i nɔni m kan i nɔni n kere pepere kere am ni. ²⁶ I ti jɔre bo Nyeme yo fa fiɛri dawafom kere su wɔ, ama, kisa wɔ fa i akere i minem bo wɔ yi bu ni. ²⁷ Bere ye Nyeme koro ka i kere bu jɔre bo i wo fiɛwa nu n a, yiri la alekutura sa bo i la má aɔusu na i koro ka i yo ma ambere bo am ti má Yudafo m ni. Yiri la ka, Kristo wo am nu, na am la ahoresi ka am nyá i deɛ jirima woowa n be. ²⁸ Ya kan Kristo jɔre kere sɔɔ kere wɔ, na ya kere bu na ya bɔbɔ bu, ni alecira bo wo fa ama ya ni, na bu ba i dɔ ba su i ka minem bo bu nyunu ati Kristo deɛ atin su. ²⁹ Nyini deɛ ti, ye m yo ahin juma n ni anyumboro n a. I deɛ yiko n bo i la má aɔusu ni ma m fanga ye m koro yo juma n a.

2 M koro ka am si kabo m tu ngoni yo juma n ni anyumboro ma ambere, ni Lawodikayafom, ni minem bo bu nya si má m ni. ² M koro ka m yo sɔ na i wura am kɔre kekereke, na am la anɔɔse, na am koro am beɔgu ni nahɔre su, na am si Nyeme nahɔre su, na am de i nɔni n ni, na i ma am ahorejɔ, na am si jɔre n bo Nyeme yo fa fiɛri ni. Yiri la Yesu Kristo. ³ Yiri ngumi ti bo i koro ma ya alecira ni si kere fa kɔ Nyeme jɔre n bo i wo fiɛwa nu wo i dɔ ni.

⁴ M koro má ka be fa anɔɔfiɛfiɛ daka am, nyini deɛ ti, ye m se am sɔ n a. ⁵ Haari ni bo m wo má am dɔ ni, m sunsunni yiri wo am dɔ, kabo am ayo Kristo yarada nahɔre su na am la anɔɔse bita i atin kenken ni, nyini ayo m fiɛfiɛ agaya.

Am ma am woowa ti kabo Kristo deɛ ti ni

⁶ Kabo am asoro su ade Yesu Kristo ka am Mibiɛ ni, am ma am woowa ti ka minem bo bu ni yiri ayo kun ni.

⁷ Am bita i kekereke, na am subuka su fa kɔ Nyeme atin su, na am ma am yarada yo biiwa nahɔre su kabo ba kere am ni. Na am suda i asi agaya.

⁸ Am si am nɔ sa, na má be fa adamande ngɔnɔ, ni sa ngbeen be dadaka am na am su bu su. Bere la adamande kereewam, ni durunya n nu satie yoowam bo bu fa kere minem na i ti má Kristo deɛ kereewa ni.

⁹ Dama Nyeme deɛ woowa kere wo Kristo deɛ nɔni n nu wɔ. ¹⁰ Kabo am ni yiri ayo kun ni, nyini ma am anya deke kere pepere a. Yiri ti yikofom, ni nfangafom kere tii a.

¹¹ Kabo am ni Kristo ayo kun ni, nyini kere ka am awura kenkenne nahɔre su a, má aɔniembaa su yoowa bo adamande yo i ni, ama, yiri la bo Kristo ayi am satie n kere ni. ¹² Saɔga bo bu biɛri am Nyeme nzue ni, i kere ka ba saɔga ase am ni Kristo wɔ lɛɛ, na am ni yiri asaɔga atenge i yiwee n nu lɛɛ, dama am la yarada ka Nyeme deɛ yiko n nu ye wɔ tenge Kristo i yiwee n nu a. ¹³ Saɔga be, am yo ti fuinm wɔ, dama am ti satieyofom wɔ, na am ayo awura má kenkenne na am su má Nyeme. Ama, kisa Nyeme ama am ni Kristo asaɔga anya ngɔɔ fɔfɔre. Wɔ fa ya satie kere ace ya. ¹⁴ Satie kere bo ya yo yoori na ba kere i ka i ti ngasi jɔre ni, Yesu yiwee n bo i wuuri baka jaanu n su n deɛ ti, wɔ nɔmisi ayi nyini ngasi sa n kere, ¹⁵ na wɔ kunma yikofom ni nfangafom kere, awura bu nyinse fofoe nu.

¹⁶ Nyini ti, má am ma be jaraki am fa kɔ sayoowa be su, kabo am yo fa kɔ diire diiwam ni bu ciirem, wara deke nuuwam ni bu ciirem, wara cɛenkpiri ciirem, wara sara fɔfɔre ciire yoowam, wara Nɔmiyi cɛen n ciirem. ¹⁷ Nyini yoowam kere ferema ni deke n bo i suba n wɔ, yiri la Kristo. ¹⁸ Am si am nɔ sa ni minem bo bu nɔ ba nɔ deke yikereewa nbem, na bu yo bu nɔ ka bu ti tarakam, na bu su merɛkem ni. Adamande deɛ sunsunni nu kpirikoro la nyini n kere bo bu yo sɔ ni. Má am ma bu nɔ am ngasi be. ¹⁹ Nyini minem sɔ da má Kristo bo i ti i jama n tii n nɔ. I jama n ti i nɔniembaa a. Yiri niɛ i nɔniembaa barasu barasu n kere suyo i kun a, na i ma i wura i beɔgu nu, na i sasa suyo fanga, na i buka nyemesu atin su, kabo Nyeme koro ni.

²⁰ Kabo am ni Kristo asaɔga awu ni, am anya am tii afite durunya n nu satie yoowam kere nu. Nzu ti ye am su bu nyini ciirem su a? ²¹ Bo bu nɔ, má am tara ahin, má am di ahin, ni bo bu nɔ má am fa am saa kan ahin dekem ni. ²² Nyini ciirem kere ti adamande deɛ kereewam wɔ, nzen sɔɔ suuri bu su, bu kere kaari ngbeen wɔ.

²³ Nyini ciirem ni, mine sunsun ka bεre n bo bu su nyini n kere su n ti alecirafom wɔ, ama, bu ti má alecirafom, bu su dekem bo bu ahorembaa koro ni su a, na bu yo bu ŋu taraka, na bu sukere bu ŋu wahara, ama, nyini n kere bo bu yo i ni, bu koro tara má bu ŋu fa kɔ adamande konviki dika.

Woowa dawa n ni woowa fɔfɔre n jɔre

3 Nyini ti, kabo am ni Kristo asaŋga atenge i yiwee n nu ni, am ma am ahorembaa kere wo dekem bo bu wo aŋgoro n su, dika n bo Kristo tana Nyeme saa fɔmbɔɔ su ni. ² Am ma am sunsunni kere wo dekem bo bu wo aŋgoro n su, ama, má dekem bo bu wo durunya n nu fen ni. ³ Dama am ni Kristo asaŋga awu wɔ, ye am ni yiri ayo kun a, ye Nyeme afa am ni yiri ŋgɔɔ afie yiri ni i tii dɔ a. ⁴ Kristo ti am ŋgɔɔ nahɔre su a, i ba baari, am ni yiri kere sɔŋga fite a, na am nyá i jirima woowa ni.

⁵ Nyini dɛɛ ti, am yaki am ŋuniembaa sa koroowa kere, má am yo sakaraya, am yaki dangba sayoowam, am yaki konviki ngbɛɛngbɛɛn, má am ma am nyunu boro satieyo su. Má am ma am nyunu boro nenje kpini su, sɔɔ kere bo i yo sɔ, i mi su má Nyeme, i su nenjem wɔ. ⁶ Nyini dɛɛ ti, ye Nyeme fá yaa cin minem sui a, bεre bo ba kete ka bu de má i nɔaniɛ na bu yo nyini sam ni. ⁷ Saŋga be, ambere mmɔɔ ni am tii yo yo nyini sam wɔ, dama kabo am woowa yo ti lɛɛ. ⁸ Ama, kisa, am yaki nyini kere fieo, yaafa ni aŋunkpini, na má am ma nzukɔ kpie ni jɔre ngbɛɛngbɛɛn fite am nɔɔ nu, ⁹ má am bu kɔre sɔ am beŋgu, dama am ayaki am dawa dɛɛ yoowa n kere fieo fieo, ¹⁰ am afa wo fɔfɔre. Nyeme suma am nyini woowa fɔfɔre n a, adena i má am woowa ti kabo i dɛɛ woowa ti barasu ni, na am koro si i nahɔre su. ¹¹ Nyini woowa fɔfɔre n bo Nyeme ayo i n dɛɛ ti, Yudafom ni minem bo bu ti má Yudafom ti kun wɔ, minem bo ba wura kenkenne o, ni bo ba wura má kere ti kun wɔ, ni minem bo bu jɔjɔ anie barasu nbem, ni minem bo bu nyunu nya teke má, ni akɔɔm ni awurunbaam, bu kere ti kun wɔ. Ama, bo i kɔ tara bu kere n la Kristo, yiri wo bu kere ahore su a.

¹² Am ti minem bo Nyeme koro am, na wɔ yi am afa ayo i dɛɛm wɔ. Nyini ti, i ti ye ni ka am si aŋunfɔ na am buka minem, na am yo am ŋu kaan, na am yo benle, na am la mindi, ¹³ na am yo sawɔre de am beŋgum. Nzen be ni i beŋgu anya jɔre, am fa ce am beŋgu. Kabo Kristo afa am ŋgasi ace am ni, ambere gusu fa am beŋgum ŋgasi ce bu. ¹⁴ Bo i tara i kere n la ka, am koro am beŋgu, dama koro ma am yo kun a, na am yo anɔɔse nahɔre su. ¹⁵ Kristo afere am ayo am deke kun ama am ahoreda, nyini dɛɛ ti, am ma nyini ahoreda n wo am dɔ saŋga kere, na am suda Nyeme asi. ¹⁶ Am ma Kristo jɔre n wo am ahore su ni nahɔre su. Am fa Nyeme nɔaniɛ na am fa kere am beŋgu, ni alecira kere bo am la i ni, na am fa tu am beŋgu fɔ. Am fa Nyeme nɔaniɛm bo bu wo kansii jue kereɛwam n nu n fa di jue kansii Nyeme, na am di jue n bo Awiewie Casi n kere am, na am di jue da Nyeme asi am ahore su. ¹⁷ Am sayoowa, ni am jɔjɔwa kere nu, am yo i ya Mibie Yesu dɛɛ duma n nu, na am da ya Si Nyeme asi Kristo dɛɛ ti.

Kabo i ti ye ni ka Kristo susufom bita bu awuru barasu ni

¹⁸ Nbaram, am de am hunm nɔaniɛ kabo i ti ye ni ka Mibie n susufom yo ni. ¹⁹ Nbiesom, am koro am yim, má am bita bu ni joko tie. ²⁰ Nbaatumam, am de am sim ni am nim nɔaniɛ fa kɔ deke kere su. Nzen am yo sɔ, nyini yo Mibie n fie a. ²¹ Nbaasim, má am yo sa bo i ye am nbaam yaa su, na bu ahore saaki. ²² Ambere bo am ti akɔɔm ni, am de am mibiɛm bo bu wo durunya n nu fen n nɔaniɛ deke kere nu, má am yo ka bu nie am dɛɛ ti, na am koro ka am yo na bu ahore jɔ am ŋu, ama, am yo deke kere bo bu ŋa am yo i n ni am ahorembaa kun, ka am su Mibie n dɛɛ ti. ²³ Am yo am juma kere ni am ahorembaa kun, ka am suyo ma Mibie n wɔ, ama, má ka am suyo ma adamande wɔ. ²⁴ Am si ka am nyá ŋkatɔ bo Nyeme ase ka i fá ma i minem ni. Dama am Mibie n bo am su i ni, yiri la Kristo wɔ. ²⁵ Sɔɔ kere bo i yoori sa bo i ti má kpa, Nyeme tɔ i mi kaari, dama Nyeme tantambu má nu.

4 Ambere gusu bo am ti mibiɛm ni, am yo am akɔɔm kpa, na am yo deke bo i ti ye ni ka am yo ma bu ni, dama am si ka am gusu la am Mibie n bo i wo aŋgoro.

Nyem̄sere ni f̄tu j̄re

² Am susere Nyem̄e saŋga kere ni anyumboro, má am fa am ŋu ji, am suda i asi. ³ Nzen am sere Nyem̄e, am sere ma ya gusu, na Nyem̄e teke atin ma ya na ya kan labari kpa n fa k̄o Kristo j̄re n bo i yo wo fiεewa nu n kere minem. Dama labari kpa n dεε j̄re ti, ye m wo dansaraka nu n a. ⁴ Am sere Nyem̄e ma m, na i jina m sin na m koro kan labari kpa n kabo i ti ye ni ka m yi i bu nyunyumi kere minem na bu ti i bu. ⁵ Am fa ŋɔnle na am si kabo am wo fa k̄o minem bo bu ti má Kristof̄m d̄. Saŋga kere bo am nya atin, am fa yo sakpa, kabo i ti ye ni ka am yo ni. Má am saaki am saŋga n bo am la i ni. ⁶ Saŋga kere bo am ŋa am j̄j̄ minem d̄, am ma am n̄an̄ie fite kpa na i yo bu fiεie, na am si kabo am b̄ s̄n̄ kere nu barasu.

Kabo P̄ɔlu yoori bu anse awieeri su ni

⁷ Ya niwa Tikikusi bá kan m ŋusu j̄re kere kere am. Yiri ye ya koro i agaya, i bita nah̄re fa k̄o i juma su, i ti ya lam̄k̄ ak̄k̄, fa k̄o Mibie n juma n su. ⁸ Nyini ti, ye m susunma i am d̄ n a, ka i ba kan kere am kabo ya kere ti barasu, na am ahore si.

⁹ I ni Onisim̄ suba a. Yiri mm̄k̄ ti ya niwa bo ya koro i w̄, i bita nah̄re fa k̄o i juma su, i ti am be w̄. Bu bá kan deke kere bo i suyo fen kere am.

¹⁰ Arisitakusi bo m ni yiri kere wo dansaraka nu fen ni, bisa am kere d̄ŋgu. Banabasi niema Marako gusu bisa am kere d̄ŋgu. Ma du m̄ ase am kabo am yo barasu, ka i baari, am de i ni am saa nnȳ. ¹¹ Yesu n bo bu kaaki fere i ka Jusitosi n gusu bisa am kere d̄ŋgu. Bere mine nsan n ŋgumi ti m lam̄k̄ Yudaf̄m bo ba yo yarada, na m ni bere saŋga yo Nyem̄e fem̄ya n nu juma n a. Bu ti minem bo bu ma m ahoresi. ¹² Ipafarasi gusu bo i ti am be na i ti Kristo ak̄k̄ n bisa am d̄ŋgu. Saŋga kere i sere Nyem̄e ni anyumboro ma am w̄, adena am la jinakun-su na am su Nyem̄e ni nah̄re, na am yarada yo biiwa, na am de i n̄an̄ie ni kabo Nyem̄e koro n kere. ¹³ Mini mm̄k̄ ni m tii koro di i daani, kabo i yi anyumboro yo juma ma amberε, ni Lawodikayaf̄m, ni Herapolisif̄m barasu. ¹⁴ Luka bo ya koro i na i ti d̄k̄t̄ie ni, i ni Demasi kere bisa am d̄ŋgu.

¹⁵ Am bisa ya ninbaam kere bo bu wo Lawodikaya ni, ni Nimfa, ni Kristo jama n kere bo bu nati tien bu k̄k̄ i di-ka n d̄ŋgu. ¹⁶ Nzen am kaanri ahin kadasi n wieeri, am yo anie na am fa ma Lawodikayaf̄m na bu gusu kan i. Na am boro am nyi na am gusu kan m kadasi n bo bere Lawodikayaf̄m fa ma am ni. ¹⁷ Am se Akipusi ka i boro i nyi, na i yo juma n bo Mibie n fa maari i ni, na i wie i.

¹⁸ Mini P̄ɔlu ni m tii sufa m saa sukere ahin kereεwa n bisa am d̄ŋgu a. Má am ma am wara fi ka m wo dansaraka nu w̄. Nyem̄e buka am kere.

1 TESALONIKAFOM

1 Mini Pɔɔlu, ni Silivanusi, ni Timoti sukerɛ ahin kadasi n ma ambɛrɛ Kristo jama n bo am wo Tesalonika miɛ kpiri n nu na am ti ya Si Nyɛmɛ ni ya Mibiɛ Yesu Kristo dɛɛ minɛm ni. Nyɛmɛ buka am, na i ma am ahoreda.

Kabo Tesalonikafom woowa ni bu yarada tiiri barasu ni

² Saɗga kɛrɛ ya da Nyɛmɛ asi ambɛrɛ kɛrɛ dɛɛ ti wɔ, na ya susere Nyɛmɛ ma am, ³ na ya sutenge am su ya Si Nyɛmɛ dɔ, kabo am fa am yarada fa yo juma barasu ni, ni kabo am la koro, na am fa yo juma barasu ni, ni kabo am bita am tama n kenken fa kɔ ya Mibiɛ Yesu Kristo dɔ ni. ⁴ Ya ninbaam, Nyɛmɛ koro am, na ya si ka wɔ yi am ka am yo i tienɗu dɛɛ minɛm, ya si ka i ti sɔ sɔ, ⁵ dama saɗga bo ya kaanri labari kpa n kereeri am ni, wɔ ti má nɔɔniɛ jɔɔkwa ngumi wɔ, ama, i fite Awiewiɛ Casi n dɛɛ yiko n nu wɔ, ye am siiri tenle su ka i ti nahɔrɛ a. Saɗga bo ya woori am dɔ ni, am ŋuuri kabo ya wo tiiri barasu, i fiteeri ka ambɛrɛ dɛɛ ti ye ya woori sɔ a, adena i buka am. ⁶ Na am asɔn ya ni Mibiɛ n dɛɛ wo n su, haari ni bo am diiri wahara agaya n kɛrɛ ni, am deeri labari kpa n wɔ, ni ahorejɔ n bo i fite Awiewiɛ Casi n dɔ ni. ⁷ Am nyini wo n ti, yaradayofom kɛrɛ bo bu wo Makedoniya ni Akaya awɔrɛm n nu aɗu ka i ti ye ni ka bu sɔn am su. ⁸ Má ka Makedoniya ni Akayafom tiiri Mibiɛ n labari n fiteeri am dɔ n ngumi, ama, yarada n bo am yoori Nyɛmɛ ni, i jɔrɛ abara aye deke kɛrɛ. Nyini ti, ya la má jɔrɛ be bo ya kan kun. ⁹ Nyini minɛm n kɛrɛ kan kabo am deeri ya barasu, saɗga bo ya baari am dɔ ni, ni kabo am kaakiiri am sin boori amɔɛm na am su Nyɛmɛ bo i ti nahɔrɛfɔ na i wo bɛrɛ saɗga kɛrɛ ni, ¹⁰ na am ŋminda i Wa Yesu, yiri fite Nyɛmɛ dɔ aɗgoro ba a, yiri ye Nyɛmɛ atenjege i yiwee n nu n a, yiri yí ya fite jina cɛɛn dɛɛ kekereke n nu a.

Kabo Pɔɔlu yoori i juma Tesalonika miɛ kpiri n nu barasu ni

2 Ya ninbaam, ambɛrɛ mmɔɔ ni am tii si ka, ba n bo ya baari am dɔ ni, wɔ ka má ŋgbɛɛn. ² Am si kabo bu boori ya, na bu wuraari ya nyinse Filipiya miɛ kpiri n nu ka, ye ya nya baari am dɔ Tesalonika a. Ama, na Nyɛmɛ ama ya ahoresi na ya koro akan i labari kpa n akere am, haari ni bo mine dɔɗgu asoro má ya su mmɔɔ ni. ³ Nɔɔniɛ n bo ya kan kereeri am ni, i ti má ka ya mini atin wɔ, wara i ti má ka ya la sunsunni tie be wɔ, i sa su ti má ka ya koro ka ya dadaka be wɔ. ⁴ Ama, saɗga kɛrɛ ya jɔɔkri kabo Nyɛmɛ koro n wɔ, dama yiri jina ya sin a, ye wɔ fa labari kpa n ama ya ka ya kan i. Ya yo má ka i sun adamande nu wɔ, ya yo ka i sun Nyɛmɛ nu a, dama yiri fiiti si deke bo i wo ya ahore su a. ⁵ Am si tenle su ka ya ba abo má am anɔɔfiɛ wɔ, na ya ba akan má labari kpa n ka ya nyunu aboro nenge kpini su wɔ. Nyɛmɛ wo ya daani, ⁶ ya yo akoro má kansa am dɔ, wara be dɔ. ⁷ Má kabo ya ti Kristo jaramasam ni, má ya koro se am ka am yo deke kɛrɛ ma ya. Ama, saɗga bo ya woori am dɔ ni, ya woori benle wɔ, kabo bara baawufɔ niɛ i nbaam dika n wɔ. ⁸ Koro bo ya fa koro am n dɛɛ ti, ye ya kaanri Nyɛmɛ labari kpa n maari am a, na ya gusu akun ya ŋu ama am, dama ya koori am agaya n dɛɛ ti. ⁹ Nahɔrɛ, ya ninbaam, am tenge su kabo ya boroori ya nyi yoori juma nahɔrɛ su, ya yoori juma wiesu, ni kɔɗgue, adena má ya fa ya fie fie be, saɗga bo ya kaanri Nyɛmɛ labari kpa n maari am ni.

¹⁰ Ambɛrɛ yaradayofom ni, am ni Nyɛmɛ mmɔɔ kɛrɛ wo ya daani, kabo ya wo tiiri, saɗga bo ya woori am dɔ ni. Ya woori am dɔ ni akunnu fofoe wɔ, na ya sa kɛrɛ akɔ atin n su, ya yo má sa be bo i fa jaraki ba. ¹¹ Am si ka saɗga bo ya woori ni ambɛrɛ ni, ya bitaari am kabo sɔnɔ bita i nbaam n wɔ. ¹² Ya maari am ahoresi, na ya dada am ahore, na ya ye am nyi ka am wo kabo i ti ye ni ka Nyɛmɛ minɛm wo barasu n a. Yiri fereeri am a, ka, am ba yo i dɛɛ minɛm bo i niɛ am dika, na am bá nya i dɛɛ jirima ni.

¹³ Na ya gusu da Nyeme asi sanja kere, dama sanja bo am deeri Nyeme nɔɔnie n bo ya kan kereeri am ni, am ade má i ka i fite adamande dɔɔ, ama, am ade i ka i ti Nyeme nɔɔnie wɔ, na i ti sɔɔ nahɔre su, ye i wo ambere yaradayofɔm ahore su yo juma a. ¹⁴ Ya ninbaam, sam bo bu yo tuuri Kristo jamam bo bu wo Yudiya asien n su ni, nyini sam ye ba tu ambere gusu n a. Kabo am tienɔgu minem akere am wahara barasu ni, sɔ ye Yudaɔm yo fa kereeri Kristo jamam n a. ¹⁵ Bere kuunri Nyeme nɔɔnie kanɔm ye bu kaaki kuunri ya Mibie Yesu, na ba kere ya wuwuruwa, na ba yo sa bo i sun má Nyeme nu, na ba yo adamande kere kpɔɔm. ¹⁶ Na ba koro ka bu kanda ya ka má ya kan Nyeme nɔɔnie n kere minem bo bu ti má Yudaɔm ni, adena má bu nya tiide. Na nyini satie n aba abuka bu satie n kere su akɔ asin su. Ama, kisa, Nyeme afa yaa bu ŋu, i sudi bu jɔre.

Kabo má Pɔɔlu koroori ka i kɔ nie Tesalonikafɔm busu ni

¹⁷ Ya ninbaam, sanja bo ya kpaaki yakiiri am kaan sɔ ni, ya sunsunni yiri woori am dɔɔ, na ya wara ado am agaya, na ya boro ya nyi ka ya ba nie am busu. ¹⁸ Má ya koroori ka ya kpie ya nyi ba am dɔ. Haari na mini Pɔɔlu ni m tii akoro ka m kpie m nyi ba am dɔ, kpe nyenye kere, ama, Sitana akanda ya. ¹⁹ Ya koro ka ya kpie ya nyi ba am dɔ, dama sanja bo ya Mibie Yesu bá kpie i nyi ba ni, ya lá ahoresi ambere dɛɛ ti, na ya lá ahorejɔ, na ya káaki koro fɔ ka ya nya teremasu i dɔ. ²⁰ Nahɔre, ambere ti, ye ya la ahorejɔ koro bo ya hoe n a.

3 Kabo ya ni ambere akpaaki ace n dɛɛ ti, ya wara ado am agaya, nyini ti, ya ŋa yere ka Atensi mie kpiri n nu. ² Na ya sunma ya niwa Timoti ka i ba nie am busu. Ya ni yiri sanja yo juma fa kɔ Kristo labari kpa n kan su, ye ya sunmaari i ka i ma am nya ahoresi, na i ma am jina kenken fa kɔ am yarada n su. ³ Adena má am be ŋunie yɔɔki i fa kɔ ahin wuwuwam bo bu sukere am n ti. Ambere mmɔɔ ni am tii si ka, nyini sam bo bu tú yere yaradayofɔm ni, Nyeme koroowa lɛɛ. ⁴ Dama sanja bo ya toko wo am dɔ ni, ya yo seeri am ka bu bá kere ya wuwuruwa. Kabo am si ni, nyini lɛɛ ye wɔ tu ya n a. ⁵ Nyini ti, ma koro amindi má, ye m sunmaari Timoti na i ba nie ka am toko bita am yarada n kenken n a. Beni, kisa Sitana akoro anya atin adadaka am, wɔ ma ya juma n bo ya yo i am dɔ n kere aka ŋgbɛɛn.

⁶ Ye kisa, Timoti akpie i nyi afa labari aba ama ya fa kɔ kaboo am yarada, ni am koro n ti barasu. Wɔ se ya ka am la sunsunni kpa fa ma ya sanja kere, na am koro ka am ŋu ya kaboo ya gusu koro ka ya ŋu am ni. ⁷ Nyini ti, ya ninbaam, haari ni bo ya wo kekereke nu na ya sudi wahara n kere ni, am yarada n ama ya ahoresi. ⁸ Na nzen am jinaari kun su, fa kɔ Mibie n dɛɛ atin n su, ya koro da na ya daafi. ⁹ Kisa ya si má kaboo ya da Nyeme asi fa ma am mmɔɔ, fa kɔ ahorejɔ bambaka n bo wɔ fa ama ya, am dɛɛ ti. ¹⁰ Kɔɔɔɔ ni wiesu kere ya sereeri Nyeme nahɔre su wɔ, ka, i ma ya ba ŋu ya ŋu, na ya kere am dekem bo i kpie am su fa kɔ am yarada n su.

¹¹ Ya sere ya Si Nyeme, ni ya Mibie Yesu ka bu teke atin ma ya, na ya koro ba am dɔ. ¹² Na ya sere Mibie ni, ka, i ma am la koro buka su, na am fa koro am benɔgu ni minem kere kɔ sin su, kaboo ya gusu koro am ni. ¹³ Na i ma am nya ahoresi, na am jina kenken, na am ba yo mine casim bo be koro jaraki má am, ya Si Nyeme dɔ, sanja bo ya Mibie Yesu bá baari ni i tienɔgu minem kere ni.

Kabo ya wo wo bo i sun Nyeme nu barasu ni

4 Ya ninbaam, ya yo kereeri am kaboo i ti ye ni ka am wo barasu na i yo Nyeme fie. Ya si ka am wo nyini wo n wɔ nahɔre su. Ama, ya sere am jande wɔ, ya Mibie Yesu duma n nu, ka, am wo wo bo i kɔ tara sɔ. ² Dama am si nɔɔnie n bo ya Mibie Yesu fa maari ya na ya gusu fa maari am ni. ³ Nyeme koro ka am wo wo casi wɔ, na má be yo sakaraya. ⁴ I ti ye ni ka biesɔ kere ni i yi tara bu ŋu, na bu wo wo bo i ti casi na i la kansɔ. ⁵ Má am ma am konviki wo sakaraya sereya nu kaboo minem bo bu su má Nyeme n yo ni. ⁶ Kaboo i nya ti sɔ ni, má Kristo susu-fɔ be se ka i bu i niwa Kristo susufɔ ŋgbɛɛn fa kɔ nyini sam su. Ya yo seeri am wɔ ni nahɔre kekereke, ka, sɔɔɔ kere bo i yoori sɔ, Mibie ni cín i mi sui. ⁷ Nyeme fereeri ya ka ya wo wo bo i ti casi wɔ, i koro má ka ya fa ya ŋu wura sakaraya sereya n nu. ⁸ Nyini ti, sɔɔɔ kere bo i keteeri ahin kereewa ni, i ti má ka i sukete adamande wɔ, ama, i sukete Nyeme wɔ, yiri ma am i Awiewie Casi n a.

⁹ Tɔ, fa kɔ kaboo am koro am ninbaam ni, ya la má jɔre be bo i ti ye ni ka ya kere ma am, dama Nyeme akere ambere ni am tii kaboo am koro am benɔgu barasu. ¹⁰ I ti nahɔre wɔ, ka, am koro ya ninbaam kere bo bu wo Make-

doniya awore n nu ni. Haari ni nyini mmoo, ya susere am wo, am koro bu koro bo i ko tara so. ¹¹ Am yo anie na am wo benle, na am nie am tiengu juma bo am yo i, na am fien anuye na am di, kabo ya du mo seeri am ni. ¹² Nzen am yoori so, nyini ma minem bo bu nya yo ma Yesu yarada n bu am a, na am nie ma be anyumbaa fa ko am sa koroowa su.

Kabo Mibie ni ba kpie i nyi ba n jre

¹³ To, ya ninbaam, ya koro ka am si deke bo i ti nahore fa ko minem bo ba wu n do, adena ma am ahore saaki ka minem bo bu la ma tama be ni. ¹⁴ Ya yo yarada ka Yesu wuuri wo na wo tenge bekun, nyini ti, ya kaaki la yarada ka Nyeme tenge minem bo bu yoori Yesu yarada na ba wu ni, na i ma bu su Yesu su ba. ¹⁵ Kereewa bo ya sufa kere am kisa n fite Mibie n do o, ka, yere bo ya toko la ngoo ni, ceen n bo Mibie n ba baari ni, yere, ya du ma bere n bo ba wu n mo. ¹⁶ Dama Mibie n ni i tii ba fite angoro n nu jura na i ma oo, na Nyeme mereke kpien n tien, na bu kan Nyeme awie ni. Na minem bo bu yoori Yesu yarada na ba wu n du mo tenge bu yiwee n nu. ¹⁷ Nyini sangha, na Nyeme fa bere, ni yere bo ya toko la ngoo ni, na ya kpa Mibie n atin angoro yinyingu n nu. Na ya ko wo Mibie n do sangha kere. ¹⁸ Nyini ti, am fa ahin naniem fa si am bengum ahore.

5 Ya ninbaam, fa ko sangha n bo Mibie ni ba ba ni, ya la ma jre be bo i ti ye ni ka ya kere ma am fa ko nyini sangha n su kun. ² Dama ambero mmoo ni am tii si tenle su ka ceen n bo Mibie ni ba kaaki ba ni, i yo kabo awiefo ba kongue ba wo n wo. ³ Sangha bo minem ba suse ka tanalaifie ni ahoreda wo bere ni, nyini sangha n nu ye kekereke kaba ba tu bu a, kabo bara ba kutu ka i wu baa na i ti barasu ni. Nyini kekereke ni, sooo be koro fite ma nu. ⁴ Ama, ambero, ya ninbaam ni, am wo ma awosin nu bo Mibie n ba ceen ni ba fura am nu, kabo awiefo ba fura sooo nu na i wo n wo. ⁵ Ambero kere ti minem bo am wo wein n nu wo, kabo wiesu ti ni. Ya wo ma kongue nu, wara awosin nu. ⁶ Nyini ti, ma am ma ya daafi kabo nyingam daafi ni, am ma ya nyunu wo su na ya tara ya ru. ⁷ Kongue ye minem daafi a, kongue gusu ye minem nu nzan bo a. ⁸ Ama, yere wo wein nu wo, nyini ti, am ma ya tara ya ru, na ya fa yarada ni koro fa kanda ya ru ka bulaari peperepe bo ya fa kanda ya hoe su, na ya fa ahoresi ka ya nya tiide yo ka bulaari kere bo ya fa butu kanda ya tii. ⁹ Dama Nyeme ayi ma ya ka i fa yaa na i cin ya sui wo, ama, i yiiri ya ka ya nya tiide, ya Mibie Yesu Kristo dee ti wo. ¹⁰ I wuuri yere dee ti wo, na sangha bo i ba ba ni, nzen ya la ngoo o, wara nzen ya wu wo o, ya ni yiri sangha wo a. ¹¹ Nyini ti, am ma am bengum ahoresi, na am buka am bengum na am ko mo ni am nyemesu ni, kabo kisa na am suyo ni.

Fotu jre

¹² Ya ninbaam, ya sere am wo, ka, am bu mofom ni, bere bo bu yo Nyeme juma ni anyumboro ma am ni, na bu nie am su, na bu kere am Nyeme atin ni. ¹³ Am ma bu jirima nahore su, ni koro, fa ko bu juma n bo bu yo i n dee ti. Am ma tanalaifie wo am ni am bengum do.

¹⁴ Ya ninbaam, ya kaaki sere am wo, ka, am booo nviyafom ni, na am ma serefom n ahoresi, na am buka daburukafom ni, na am fa sawore ni sooo kere. ¹⁵ Ma be se ka i fa i bengum satie bo i yo i fa to i mi kaari, ama, sangha kere am ma am sunsunni la ka, am yo sakpa ma am bengum ni sooo kere.

¹⁶ Am ma am ahore jo, sangha kere, ¹⁷ na ma am se ka am yaki am nyemesere, ¹⁸ na am da Nyeme asi, haari fa ko sa kere bo i tu am. Kabo Nyeme koro ka am yo lee, dama am ni Yesu Kristo ayo kun n ti. ¹⁹ Ma am kanda Awiewie Casi ni, am ma i yo i juma. ²⁰ Nkanie bo minem deer i Awiewie Casi n do kan kereeri am ni, ma am bu i ngbeen, ²¹ ama, am fiiti i kere nu na am nie, na am de bo i ti kpa ni, na am su i su, ²² na am kete sa ngbeenngbeen kere pepere.

Awieeri su dee anse yoowa

²³ Ya sere Nyeme, yiri n bo i ma ahoreda n ka, i nmisi am ahorembaa, ni am nunie, ni am sunsunni kere casi, adena am wo wo bo fin be mata ma am, haari fa ko ju sangha bo ya Mibie Yesu Kristo ba kpie i nyi ba ni. ²⁴ Yiri bo wo fere am ni, yiri la dabu, i yo nyini sam n kere.

²⁵ Ya ninbaam, am sere Nyeme ma ya gusu, ²⁶ na am bisa ya ninbaam kere danggu ni koro. ²⁷ M susere am wa, am nie Mibie n ti, na am kan ahin kadasi n kere ya ninbaa yaradayofom n kere na bu ti.

²⁸ Ya Mibie Yesu Kristo buka am.

2 TESALONIKAFOM

1 Mini Pɔɔlu, ni Silivanusi, ni Timoti sukere ahin kadasi n ma ambere Kristo jama n bo am wo Tesalonika mie kpiri n nu na am ti ya Si Nyeme, ni ya Mibie Yesu Kristo dee minem n a.

² Ya Si Nyeme ni ya Mibie Yesu Kristo buka am, na bu ma am ahoreda.

Kabo Yesu ba di minem jre barasu ni

³ Ya ninbaam, wo yo daka ka ya da Nyeme asi, ambere ti, sangha kere. Atin wo nu ka ya yo so, dama am yarada n buka su wo nahore su, na koro bo am koro am benggu n gusu subuka su so. ⁴ Nyini dee ti, ya fa am fo so, deke bo Kristo jamam wo kere. Ya fo fa ko kabo am ayo yarada na am la mindi fa ko wuwuruwa n kere bo minem sukere am, ni wahara n kere bo am wo i nu ni. ⁵ Nyini kere ka Nyeme di minem jre ni i nahore atin su a, na i se ka ambere ti ye ni ka am wura i femeya n nu a, wahara n bo am adi i n dee ti. ⁶ Nahore, Nyeme yo sa bo i ko atin su wo, i ma minem bo bu sukere am wahara n gusu di wahara, ⁷ na i ma ambere bo am sudi wahara n ni yere kere nya ya nu. Nyini sam kere ba yo so sangha bo ya Mibie Yesu ba fite angoro ba ni i merkem, ni bu yiko bambaka ni, ⁸ ni sin, na i ba cin minem bo ba kete Nyeme n sui, ni bo ba de ma ya Mibie Yesu labari kpa ni. ⁹ Nyeme cin bu sui haari bu duma ba bo ma, na bu nu ma Mibie ni, ni i yiko bambaka ni. ¹⁰ Nyini een n bo i ba baari n ye i minem kere wura i kpiri a, na nyini minem kere bo bu yo i yarada n ma i jirima. Ambere mmwo wo nyini minem n nu, dama am ayo labari n bo ya fa maari am n yarada.

¹¹ Nyini dee ti, ye ya sere Nyeme ma am sangha kere n a. Ya sere i ka i ma am wo wo bo i ti ye ni ka i dee minem bo wo fere bu n wo ni. Na ya kaaki sere i ka i fa i yiko n buka am, na am yo am kunnu koroowa, ni juma kere bo i ti kpa ko wie. ¹² Nzen am nya yoori so, nyini ma minem ma ya Mibie Yesu duma n jirima a, am dee ti, na i gusu ma am nya jirima. Nyeme ni ya Mibie Yesu Kristo dee ahorma n ma i yo so a.

Sontie n jre

2 To, ya ninbaam, m sujjo am do fa ko ya Mibie Yesu Kristo ba n su wo, ni kabo ya tien ya kwo na ya ni yiri ko ye n wo. Ya sere am wo, ² ka, ma am kaaki am sunsunni wara am birisi, dama nbem na Mibie n adu mo aba asin n dee ti. Haari nzen be na wo de nkanie Nyeme Awiewie Casi n do, wara nzen be jjoori nyini jre n so, wara nzen be seeri ka yere akere i kadasi n nu ase so a, ma am de i. ³ Ma am ma be dadaka am fa ko deke be su fieo, dama nyini een ni ba ma, ma ka sangha n bo minem dnggu ba kete ka bu su ma Nyeme ni, na sontie n bo i bu ma ka pui wo bere n nya yi i nu fite fofoe nu, yiri n bo Nyeme fa i ji ceema sin n nu ni. ⁴ I kete deke kere bo bu fere i ka Nyeme, ni deke kere bo adamande kutu su i, na i kere i nu ka i tara bere kere pepere. Haari na i ko wura tana Nyeme Sereebiri Awuru n nu, na i se ka yiri ti Nyeme a. ⁵ Am tenge ma su ka sangha bo m woori am do ni, m yo seeri am ahin jrem kere, nzen se? ⁶ Kisa, am si deke bo i kanda i na wo nya ba ma ni, ma ka sangha n aju bo i yi i nu fite fofoe nu. ⁷ Ama, sontie n bo i bu ma ka pui wo bere ni, yiri suyo i asiri nu juma wo kisa, ma ka yiri n bo i kanda i ni, aba acin ayaki atin ni. ⁸ Do na sontie n nya yi i nu fite fofoe nu, ama, sangha n bo ya Mibie Yesu ba ni, na i fita kun i, na i baawa n dee wein n gusu yo i ngbeen. ⁹ To, kabo sontie ni ba ba n yaa. I ba ni Sitana dee yiko n na i ba yo alekutura sam beberebe fa dadaka minem ka nyini sam fite Nyeme do, ¹⁰ na i ba bu kore ngbeenngbeen barasu barasu dadaka minem bo bu ngko ka ngbeen ni. Bu ngko ka ngbeen, dama ba koro ma ka bu su atin n bo i ti nahore n su na bu nya tiide. ¹¹ Nyini ti, na Nyeme ta bu nyi, adena bu yo deke kere bo i ti kore n yarada. ¹² Nyini minem so, bo ba yo ma nahore n yarada ni, ama, na ba fa satieyo acici bu tii ni, Nyeme di bu jre na i cin bu sui.

Kabo Nyeme ayi am ka am nya tiide ni

¹³ Ya ninbaam, amberɛ bo Mibiɛ n koro am ni, wɔ yo daka ka ya da Nyeme asi amberɛ dɛɛ ti saŋga kɛɛ, dama fite bumboori n ye Nyeme yiiri am ka am nya tiide a. Deke bo i ma am nya tiide n la ka, Awiewiɛ Casi ni ma am yo Nyeme mine casim a, na am bita nahɔɛ atin, na am yo yarada. ¹⁴ Labari kpa n bo ya kan kereeri am na am deeri n dɛɛ ti, ye Nyeme fereeri am ka am nya tiide a, na am nyá ya Mibiɛ Yesu Kristo dɛɛ jirima woowa n be. ¹⁵ Nyini ti, ya ninbaam, am bita nahɔɛ atin n kenken, bo ya kaanri i na ya kereeri i maari am ni, má am kaaki am sin bo i. ¹⁶ Ya sere ya Mibiɛ Yesu Kristo ni i tii, ni ya Si Nyeme, yiri bo i koro ya, na i dɛɛ ahɔɔma n nu, na wɔ ma ya ahoresi saŋga kɛɛ, ni tama kpiri ni, ¹⁷ ya sere bu ka bu ma am ahoresi buka su, na bu ma am fanɔga, na am yo sakpa, na am jɔjɔ jɔɛ bo i kɔ atin su saŋga kɛɛ.

Am sere Nyeme ma ya

3 Ya ninbaam, jɔɛ bo wɔ ka n la ka, am sere Nyeme ma ya, na Mibiɛ n labari kpa n sandi bara ye ndende na bu de i ni jirima, kabo am deeri i ni. ² Am kaaki sere Nyeme, na i yí ya fite mine tiem saa nu, dama má sɔɔ kɛɛ yo labari kpa n yarada a. ³ Ama, Mibiɛ n la dabuɔ, yiri má am fanɔga, na i yó am kanda bo Sitana koro yo má am pui. ⁴ Ya Mibiɛ n ama ya ahoresi ka am suyo deke n kɛɛ bo ya ma am nɔɔ ka am yo i ni, am kɔ su suyo i saŋga kɛɛ. ⁵ Ya sere Mibiɛ n ka i ma am si kabo Nyeme koro am barasu, ni kabo Kristo mindiiri barasu ni.

Wɔ yo daka ka sɔɔ kɛɛ yo juma

⁶ Ya ninbaam, ya maari am nɔɔ ya Mibiɛ Yesu Kristo dɛɛ duma n nu ka, má am fa am ɔɔ ya ninbaam bo bu koro má ka bu yo juma, na bu ti nviɛyafom n ɔɔ, ba kete ka bu su má nɔɔnɛ n bo ya fa maari am n su lɛɛ. ⁷ Amberɛ ni am tii si tenle su ka, i ti ye ni ka am yo kabo ya yo ni. Am si ka saŋga bo ya woori am dɔ ni, ya yo ti má nviɛyafom. ⁸ Ya di má sɔɔ be diire ngbɛɛn. Ama, ya yoori juma wɔ nahɔɛ su, wiesu ni kɔngue, adena má ya bo be kaari. ⁹ Ya yoori sɔ ni, i ti má ka ya la má atin bo ya se ka am buka ya a, ama, ya yoori sɔ, adena am ɔɔ i na am gusu sɔɔ ya su wɔ. ¹⁰ Saŋga bo ya woori am dɔ ni, ya maari am ahin nɔɔ ni, ka, sɔɔ kɛɛ bo i kete ka i yo má juma, má am ma i na i di. ¹¹ Má pui ti ye ya se sɔ a, dama ya ti labari ka am nbem wo bɛɛ bo bu ti nviɛyafom wɔ, bu yo má juma be, se bu nati ngbɛɛngbɛɛn wɔ, na bu sufa bu nɔɔ bɔ minɛm jɔɛ nu. ¹² Nyini ti, ye ya sutu bu fɔ ni anyumbo su ya Mibiɛ Yesu Kristo dɛɛ duma n nu n a, ka, bu yo anie tara bu ɔɔ, na bu yo juma na bu koro bita bu ɔɔ. ¹³ Ama, ya ninbaam, amberɛ yiri, má am ma am ɔɔnɛ yɔɔki am ni sakpayo. ¹⁴ Sɔɔ kɛɛ bo i keteeri nɔɔnɛ n bo ya kɛɛ i ahin kadasi n nu afa ama am ni, am yi kɔɔsi na am si i mi. Má am dodo i mi, adena nyinse ti i. ¹⁵ Ama, má am fa i mi yo am kpɔɔ, am tu i fɔ ka am niwa a.

Awieeri su dɛɛ anse yoowa

¹⁶ Ya sere Mibiɛ n ni i tii, yiri bo i ma ahoreda ni, ka, i ma am ahoreda saŋga kɛɛ fa kɔ deke kɛɛ nu, na i wo am kɛɛ dɔ.

¹⁷ Mini Pɔɔlu ni m tii sufa m saa sukɛɛ ahin kɛɛɛwa n bisa am dɔngɔ a. Kabo saŋga kɛɛ na m kɛɛ lɛɛ. ¹⁸ Ya Mibiɛ Yesu Kristo buka am kɛɛ.

1 TIMOTI

¹ Mini Pɔɔlu sukere ahin kadasi n a. M ti Yesu Kristo jaramasa a, Nyeme bo i ti ya Tiidefo ni, yiri ama m ɔɔ ka m yo nyini juma n a, i ni Yesu Kristo bo i ma ya tama ni.

² M sukere ahin kadasi n ma wɔɔ Timoti wɔ, a ti ka m wa a nahɔre su, dama mini ni wɔɔ yo yarada kun wɔ. Ya Si Nyeme, ni ya Mibie Yesu Kristo buka u, na bu si u anunfo, na bu ma u ahoreda.

Am si am ŋu sa ni minem bo bu kereewa kɔ má atin su ni

³ M koro ka a wo Efeso mie kpiri n nu, kabo sangá bo m sukɔ Makedoniya dɛɛ awɔre n nu na m seeri u ni. Mine nbem wo dɔ bo bu kereewa kɔ má atin su, i ti ye ni ka a ma bu ɔɔ ka bu yaki nyini kereewa ni. ⁴ Se bu na bu ya-ki kɔre jɔrem, ni nana dumam beberebe ni. Nyini jɔrem fa akuruwa ba a. Bu koro buka má ɔɔ na i yo deke n bo Nyeme koroori ka i yo i. Be koro yo má kabo Nyeme koro, má ka i mi ayo i yarada. ⁵ Deke n bo i ti na m maari u ahin nɔanie n la ka, i fa koro ba a, nyini koro n fite ahorembaa fofoe wɔ, ni sunsunni kpa, ni yarada nahɔre su. ⁶ Nyini mine n nbem amini ahin kereewam ni, na bu subo anzama ngbɛɛngbɛɛn. ⁷ Bu koro ka bu yo Nyeme nɔanie kerefoɔm, bu kan i ni ahoresi wɔ, ama, bere ni bu tii si má bu tiɛngu nɔanie jɔɔɔwá n bu.

⁸ Ya si ka Nyeme nɔanie kpamaawa ni ti kpa a, nzen ya bitaari i kabo i ti ye ni ka ya bita i ni. ⁹ Ya kaaki si nu ka, ba fa má nɔanie kpamaawa n ase má sakpayofɔm n ti wɔ, ama, ba fa ase ama minem bo bu ma má Nyeme nɔanie kpamaawa n jirima n wɔ, ni bo bu kete i ni, ni bo bu soro má Nyeme ni, ni bo bu nati yo satie ni, ni bo bu woowa ti má casi ni, ni bo bu bu Nyeme ngbɛɛn ni, ni bo bu nati kun mine ni, ni bo bu kun bu nim ni bu sim mɔɔ ni. ¹⁰ Fa kɔ bo bu nati yo sakaraya ni, ni bo bu nati fa bu ŋu kaaki ka nbaram na bu ni bu bengɔ nbiesɔm sangá da ka bara ni biesɔ dɛɛ su ni, ni bo bu tara minem fanɔa tɔ bu ni, ni bo bu bu kɔre ni, ni bo bu di kɔre daani ni, ni sa kere bo i kɔ má kereewa kpa atin su ni, bere kere dɛɛ ti, ye ba fa nɔanie kpamaawa n ase n a.

¹¹ Nyini kereewa n fite Nyeme labari kpa n nu wɔ, bo Nyeme afa ama m ka m kan kere minem ni. Labari kpa n ti Nyeme kpiri n dɛɛ wɔ, yiri ti ye ni ka minem kansu i a.

Pɔɔlu daari Nyeme asi fa kɔ kabo Nyeme siiri i anunfo ni

¹² M da ya Mibie Yesu Kristo asi ka, yiri ye wɔ ma m fanɔa, na m koro yo m juma n a. M da i asi ni kabo wɔ bu m ka m la dabunɔ, na wɔ yi m ka m su i ni, ¹³ haari ni bo m yo jɔɔ wuraari i ngasi nu, na m kpiɛeri i nzukɔ, na m kereeri i wuwuruwa ni, ama, nyini n kere ni, Nyeme siiri m anunfo ɔ, dama m yo nya yo má i yarada, nyini ti, m yo si má sa bo m yo i ni. ¹⁴ Na yiri Mibie n ama ma di i ahɔɔma akɔ asin su, na wɔ ma ma yo i yarada na m koro minem, kabo ya ni Yesu Kristo ayo kun n dɛɛ ti. ¹⁵ Ahin nɔanie n ti nahɔre wɔ, i ti ye ni ka ɔɔ kere de i ni bu saa nnyɔ, yiri la ka, Yesu Kristo baari durunya n nu ka i ba de satieyofɔm tii ji wɔ. Mini ti ɔɔ bo m satie taraari ɔɔ kere dɛɛ a. ¹⁶ Ama, Nyeme siiri m anunfo. I yoori ɔɔ ɔ, adena Yesu Kristo koro kere kabo i la sawɔre beberebe ni mini bo m satie sunnu taraari ɔɔ kere dɛɛ ni. I yoori nyini ɔɔ ɔ, adena i fa m fa kere minem bo bu ba ka sin ni, na bu yo i yarada nya ngɔɔ bo i la má awieeri ni. ¹⁷ Yiri ti Feme Kpiri a, na i femɛya n la má awieeri, i wo bere wɔ sangá kere, na be gusu koro ŋu má i, yiri ngumi kpein ti Nyeme a, i ti ye ni ka minem kere kansu i na bu ma i jirima. Ami.

¹⁸ M wa Timoti, m sufa ahin nɔanie n fa wura u saa n nu wɔ lɛɛ, i su kabo Nyeme nɔanie kanfoɔm du mɔ jɔɔɔri i fa kɔ u dɔ n su wɔ. Fa nyini nɔaniem ni yo ka u biesɔya nengem na a fa kun lue nyunyumi, ¹⁹ na a bita u yarada ni sunsunni kpa. Nbem akete ka bu fa má sunsunni kpa na bu yo sa bo i kɔ atin su, nyini ti, bu yarada bo bu yo

yoori i ni aka ḡbɛɛn. ²⁰ Bɛɛ nɛm la Himenasi ni Alekizanda, bɛɛ ye ma fa bu awura Sitana saa nu ka i kere bu ḡɔɔnɛ, adena bu sɔnsɔn kabo má bu wura Nyɛmɛ ḡgasi nu kun.

Kabo i ti ye ni ka ya su Nyɛmɛ barasu ni

2 Deke bo i du mɔ la ka, m susere am ni anyumboro wɔ, ka, am sere Nyɛmɛ ma minɛm kɛɛ, fa kɔ deke bo i ti bu miɛwa su, na am da i asi fa ma sɔnɔ kɛɛ. ² Sere Nyɛmɛ ma nfɛmɛm, ni bo bu wo yiko woobiri n kɛɛ, na ya koro wo ni tanalaifɛ, na ya woowa kere ka ya su Nyɛmɛ atin n su ni nahɔɛ, na ya wo jirima wo ni ya bɛḡgu. ³ Nyini nyɛmɛsere n ti kpa a, na i sun Nyɛmɛ nu, yiri ti ya Tiidefɔ a. ⁴ Yiri koro ka sɔnɔ kɛɛ nya tiide a, na bu si nahɔɛ atin ni. ⁵ Dama ya kɛɛ si ka

Nyɛmɛ kun n kpein wo bɛɛ a,
na sɔnɔ kun be gusu wo bɛɛ
bo i yo adamande ni Nyɛmɛ afien dɔḡgu a,
yiri la Yesu Kristo,

⁶ i wu maari adamande na i de bu kɛɛ tii ji.

Kabo i yoori sɔ n kere ka, saḡga bo Nyɛmɛ koro ka i de adamande kɛɛ tii ji lɛɛ. ⁷ Nyini ti ye Nyɛmɛ yiiri m ka m ba yo Yesu jaramasa, na m kan i labari kpa n kere minɛm bo bu ti má Yudafɔm ni, na m kere bu kereewam bo bu ti nahɔɛ ni. M sukan nahɔɛ wɔ, m bu má kɔɛ.

⁸ Deke kɛɛ bo Kristo jamam tien bu nɔɔ, m koro ka nbiesɔm ye bu saa su sere Nyɛmɛ. Nyini nbiesɔm ni, i ti ye ni ka bu nyɛmɛsu kɔ atin n su, na má yaafa wara akuruwa be wo bu ahore su. ⁹ M koro ka nbaram gusu di sunḡuruya nyunyumi, bo i sɛ su. I ti má ye ni ka bu di bu tiḡmie sunḡuruya kɔ sin su, na má bu wura sika, wara aferem bo bu la ḡɔ agaya, wara suturam bo bu la ḡɔ agaya. ¹⁰ Ama, bu nyumi kɛɛ fite bu sakpa yoowa a, kabo i ti ye ni ka nbaram bo bu se ka bu su Nyɛmɛ atin n su n yo ni. ¹¹ I ti ye ni ka nbaram mɔ bu nɔɔ na bu yo bu ḡu bɛnɛ, na bu so bu sui ti kereewam bo i ti ye ni ka bu sɔnsɔn i ni. ¹² M soro má su na bu kere nbiesɔm kereewam, wara bu la yiko niɛ nbiesɔm su. Bu dɛɛ la ka, bu mɔ bu nɔɔ. ¹³ Dama Nyɛmɛ du mɔ yiiri Adam wɔ ka, ye i nya ba yiiri Awa. ¹⁴ Má Adam ye woo dadakaari i a, ama, i dakaari Awa wɔ, na wɔ kete Nyɛmɛ nɔɔniɛ ni. ¹⁵ Ama, nzen nbaram laari yarada, ni koro, ni wo casi, na bu bita bu ḡu nyunyumi saḡga kɛɛ, bu nyá bu tiide fite bu baawu nu.

Kristo jama n mɔfɔm ni bukafɔm jɔɛ

3 Ahin nɔɔniɛ jɔɔkwa n ti nahɔɛ wɔ, ka, sɔnɔ kɛɛ bo i boro i nyi na i yo Kristo jama n mɔfɔ, i mi koro juma kpa lɛɛ. ² Kristo jama n mɔfɔ ni, wɔ yo daka ka má i la ḡgasi be, na i ja bara kun n kpein, na i bita i ḡu, na i la tarabuḡu, na i yo sa bo i la anyunuyi. I ti ye ni ka i de wɔfɔm, na i koro kere minɛm Nyɛmɛ nɔɔniɛ nyunyumi. ³ I ti má ye ni ka i nu nzan agaya, wara i ti aluwa korofɔ, ama, i yo i ḡu bɛnɛ, na i koro tanalaifɛ. I kaaki ti má ye ni ka i koro ḡwaa agaya. ⁴ Wɔ yo daka ka i koro bita i awurufɔm nyunyumi, na i ma i nbaam de i nɔɔniɛ na bu ma i jiri-ma deke kɛɛ nu. ⁵ Dama nzen sɔnɔ koro bita má i awurufɔm, i mi yo sɛ koro bita Kristo jama n a? ⁶ I ti má ye ni ka i mi ti Yesu susufɔ fɔfɔɛ, adena má i wura i ḡu kpiri na Nyɛmɛ di i jɔɛ ye i ḡbɛɛn kabo i yoori Sitana ni. ⁷ Wɔ kaaki ayo daka ka i mi ti sɔnɔ bo minɛm bo bu ti má Kristo jama n nufɔm ma i jirima, adena, má Sitana nya i taraabiri na i yo sa be bo i di nyinɛ.

⁸ I ti sɔɔ fa kɔ Kristo jama n bukafɔm gusu dɔ. Wɔ yo daka ka bu ti minɛm bo bu la anyunuyi, na má bu yo anɔɔ nnyɔ nnyɔfɔm, na má bu nu nzan agaya, na má bu nyunu boro ḡwaa kpini su. ⁹ Wɔ yo daka ka bu subita Kristo jama n kereewa n bo Nyɛmɛ ayi akere n kenken, na bu la má ḡgasi be bu sunsunni nu. ¹⁰ I ti ye ni ka bu du mɔ fiiti bɛɛ Kristo jama n bukafɔm ni na bu niɛ. Na nzen bu la má ḡgasi be, am ma bu yo bukafɔm n juma ni. ¹¹ I ti sɔɔ nbaram gusu dɔ. Wɔ yo daka ka bu ti minɛm bo bu la anyunuyi, na má bu susaaki mine duma. Wɔ yo daka ka bu bita bu ḡu, na bu la dabuḡu deke n kɛɛ nu. ¹² Kristo jama n bukafɔ, i ti ye ni ka i ja bara kun n kpein, na i koro bita i nbaam, ni i dikafɔm nyunyumi. ¹³ Nyini bukafɔm bo bu yo bu juma na i kɔ atin su ni, bu kpini duma kpa ma bu ḡu wɔ, na bu kaaki koro jɔɔ ni ahoresi kabo bu yo Yesu Kristo yarada ni.

Kereewa n bo Nyeme ayi akere Kristo jamam ni

¹⁴ Kabo m sukere ahin kadasi n ma u ni, m la tama ka m bá u dɔ kisa. ¹⁵ Ama, nzen haari ma ba aba má nde, ahin kadasi ni má a si kabo wɔ yo daka ka Nyeme minem wo ti barasu a. Bere ti Kristo jama n a, yiri n bo i wo bere saŋga kere n dɛem a, bere bita i kereewa n bo i ti nahɔre n kenken a, kabo sɔɔ fa seewa n ni i jantarakana n bita i kenken ni. ¹⁶ Be koro kete má ka ya nyemesu atin n bo i wo asiri nu la má aŋusu, ka o,

“Na wɔ kaaki adamande ayi i ŋu fofoe nu.

Na Nyeme Awiewie Casi n akere ka wɔ yo sa bo i sun Nyeme nu.

Na Nyeme merékem aŋu i.

Na i susufɔm n akɔ ajɔɔ i jɔre durunya n kere nu.

Na durunya n nufɔm dɔŋgu ayo i yarada.

Na Nyeme afa i akɔ awo i bi aŋgoro, jirima kere woobiri ni.”

Nɔanie barasu barasu bo Pɔɔlu fa maari Timoti ni

4 Awiewie Casi n ajɔɔ wein ka, ahin awieeri su saŋga n bo ya wo nu ni, mine nbem yáki bu yarada atin ni, na bu su ajinim bo bu dadaka minem su, ni bu kereewam ni. ² Nyini kereewam sɔ fite minem bo bu ti dadaka-fɔm na bu nati bu kɔre n dɔ ɔ, bo bu sunsunni akaaki haari na bu yo satie mmɔɔ, na bu sunsunni ma má bu ka ba yo satie. ³ Nyini minem sɔ kere minem wɔ, ka, má bu ja ajaa, na má bu kaaki di diire barasu nbem. Ama, Nyeme ayi nyini diirem n ka ya di bu wɔ, nyini ti, yere bo ya yo i yarada na ya si kabo nahɔre atin n ti barasu ni, i ti ye ni ka ya sere Nyeme, na ya da i asi ka, na ya nya di bu. ⁴ Deke kere bo Nyeme ayi i ti kpa a, deke be wo má bere bo ya kete i, ama, i ti ye ni ka ya de i na ya da Nyeme asi, ⁵ dama Nyeme nɔanie n ni nyemesere ma nyini diire n yo casi wɔ Nyeme dɔ.

⁶ Nzen a faari ahin kereewam kere ya ninbaam ni, nyini kere ka a ti Yesu Kristo amususufɔ kpa. Nyini kereewam bo a du mɔ ade bu ni, na a yo bu yarada, na a si ka bu ti nahɔre, na a su bu su ni, bu ti ka diire bo i ma u faŋga n wɔ. ⁷ Ama, kete jɔre ŋgbɛenŋgbɛen bo bu kɔ má Nyeme atin su ni, na a boro u nyi na a sɔnsɔn sa bo i kɔ Nyeme atin n su nahɔre su. ⁸ Dama sa bo a boro u nyi yo i na i buka aŋuniembaa n faŋga n la kperɛ kaan, ama, nzen a boro u nyi yo Nyeme dɛɛ atin n su sa, i la kperɛ beberebe, nyini ma a si ka a nyá deke kpa kisa, na a káaki nya deke kpa buka su fa kɔ fa ba. ⁹ Nyini nɔanie n ti nahɔre wɔ, bo i ti ye ni ka ya de i na ya yo i yarada. ¹⁰ Nyini dɛɛ ti, ye ya boro ya nyi, na ya yo juma ni nahɔre su, dama ya daafi Nyeme ŋu, yiri wo bere saŋga kere a, yiri ti mine kere Tiidefɔ a, maala bo bu yo i yarada ni.

¹¹ Fa ahin kereewam n fa kere bu, na a ma bu su bu su. ¹² Má a ma be bu u ŋgbɛen ka a ti gbɛfene n dɛɛ ti, ama, ma yaradayofɔm ni ŋu u sayoowam na bu sɔn u su. Bere la u nɔanie jɔɔɔwa, ni deke bo a yo i, ni kabo a koro minem ni, ni u yarada n bo a la i ni, ni u woowa casi ni. ¹³ Yo anie na a sukan Nyeme Jɔre Kadasi n na Kristo jama n ti, na a sukan Nyeme jɔre, na a sukere minem Nyeme atin ni, na m nya ba. ¹⁴ Má a ma u wara fi aceeri n bo Awiewie Casi n fa maari u ni, saŋga bo i nɔanie kanfɔm jɔɔɔri na Kristo jama nkpienkpienm faari bu saa nanaari u ŋu sereeri Nyeme maari u ni, ma u cɛcɛ wo i nu, na a fa i yo juma. ¹⁵ Yo ahin juma ni anyumboro na a fa u ŋu ma nyinim kere, adena minem kere ŋu kabo u nyemesu n kɔ atin su barasu. ¹⁶ Si u ŋu sa ni u kereewam ni. Kɔ su suyo ahin sam ni, dama nzen a nya yoori sɔ, wɔɔ ni minem kere bo bu ti u nɔanie ni nyá tiide.

Kabo i ti ye ni ka Kristo jama n mɔfɔ n bita i jama n barasu ni

5 Má a tien kpien ŋu, ama, jɔɔ i dɔ kabo a jɔɔ u si dɔ ni, na a tu ngbɛfenem fɔ ka u ninbaam, ² na a fa nbara nkpienm yo ka u nim, na a fa tarawam ni nsungurum yo ka u ninbaam, na u ni bere wo ni ahorembaa casi.

³ Bita nkunafɔm bo bu la má bukafɔ be n ni jirima. ⁴ Ama, nzen kunafɔ la nbaam, wara anumam, i ti ye ni ka bu sunie i dika kabo Nyeme koro ni. Nyini kere ka, bu sufa bu wufɔm ŋkatɔ tɔ bu kaari wɔ lɛɛ. Dama nyini n sɔ yo Nyeme fie a. ⁵ Nzen kunafɔ wo i ŋgumi na i la má bukafɔ be, wɔ fa i tama kere awura Nyeme saa nu lɛɛ. Na i susere Nyeme jande wiesu ni kɔŋgue ka i buka i. ⁶ Ama, kunafɔ kere bo i nati yo i kunnu koroowa, haari ni bo i la

nggɔ mmɔɔ ni, i ti ka wɔ wu wɔ lɛɛ. ⁷ Fa ahin kereewam kɛɛ kere nkunafɔm, ni bu dikafɔm, adena má be ɲu bu ɲgasi. ⁸ Ama, nzen be cɛɛ wo má nu ka i niɛ i lamɔsim dika, maala i dikafɔm, i ti ka i mi akete Kristo atin n lɛɛ. Nyini saɲga ni, sɔɔ bo wɔ yo má yarada tara i mi co lɛɛ.

⁹ Kunafɔ kɛɛ bo wɔ nya ju má afɔ aburasen, má a kɛɛ i duma buka Kristo jama nkunafɔm su. Bekun, na i ti bo wɔ du mɔ aja biɛɔ kun wɔ, ¹⁰ na minɛm di i daani ka i yo sakpa a, má pui ti, i ti bo wɔ ta nbaam ataari kpa, na wɔ de wɔfɔm i dika, na wɔ yo i ɲu kaan ka i su Nyɛmɛ minɛm, na wɔ buka minɛm bo bu woori kekereke nu, na wɔ su amusui kpa.

¹¹⁻¹² Ama, nkunafɔm bo bu nyunu nya ti má ni, má a kɛɛ bu duma buka nkunafɔm n su, dama nzen ajaa konvi ba wuraari bu na bu koro ka bu kaaki ja ajaa, nyini saɲga, sesɛsu bo bu faari i na bu diiri i di ni Kristo ni, bu koro su má i su ni nahɔɛ su lɛɛ, bu yaki i wɔ, na bu kaaki bu sin bo Kristo lɛɛ. Nyini ti ye Nyɛmɛ dí bu jɔɛ cin bu sui a. ¹³ Bekun, nyini ma bu koro ba yo nviɛyafɔm na bu ba sunati awuru awurum nu, i ti má ka bu yo nviɛyafɔm ɲgumi wɔ, ama, na bu sukpara tere, na bu sufa bu mɔ suwura minɛm jɔɛ nu, na bu sujɔɔ jɔɛm bo wɔ ti má ye ni ka bu jɔɔ bu. ¹⁴ Nyini ti, mini dɔ, nzen nkunafɔm toko ti tarawam, i ti ye ni ka bu ja na bu wu nbaam, na bu bita bu awurum, na má ya kpɔfɔm koro ɲu ɲgasi be bo bu koro nya atin jɔɔ ya ɲgbɛɛɲgbɛɛn kabo bu koro.

¹⁵ Dama nkunafɔm nbem adu mɔ akete Kristo atin n asu Sitana su. ¹⁶ Ama, Kristo susufɔm bara kɛɛ bo nkunafɔm wo i dika, i ti ye ni ka yiri ni i tii niɛ bu dika, na má bu fa bu fie fie Kristo jama n ni, adena Kristo jama n koro niɛ nkunafɔm bo bu la má bukafɔm be fieo n su.

¹⁷ Kristo jama ni nkpienkpienm bo bu yo mɔfɔ juma nyunyumi ni, i ti ye ni ka bu nya bu ɲkatɔ busu nnyɔ, maala bɛɛ bo bu yo bu juma ni anyumboro ka bu kan Nyɛmɛ jɔɛ na bu kaaki kere minɛm Nyɛmɛ atin n ni.

¹⁸ Dama ba kɛɛ i Nyɛmɛ jɔɛ Kadasi n nu ka, "Nzen a bita toora subobo ɲgani, má a cici i mɔɔ." Na ba kaaki akere ka, "I ti ye ni ka jumayofɔ nya i ɲkatɔ." ¹⁹ Má a se ka a de jɔɛ be bo ba kpɛ asɔ Kristo jama n bukafɔm n kpɛn be, má ka minɛ nnyɔ, wara nsan adi jɔɛ n daani ka i ti nahɔɛ. ²⁰ Ama, bo bu yo satie ni, se bu nahɔɛ jama n kere nyunu, adena nyɲgam kɛɛ soro sɛɛ. ²¹ M suma u nɔɔniɛ lɛɛ, Nyɛmɛ ni Yesu Kristo ni mɛɛkɛm kɛɛ nyunu, ka, a de ahin kereewam ni, na má a fa tantambunu, wara má a koro be tara be fa kɔ deke kɛɛ bo a yo i n su. ²² Má a koro nde na a fa u saa nana sɔɔ be ɲu, na a sere Nyɛmɛ ma i mi ka i yo Nyɛmɛ juma, má a ma u saa n wo be dɛɛ satie yoowa n nu. Ma u woowa yo casi.

²³ A la má laifɛ saɲga saɲga n dɛɛ ti, má a nu nzue ɲgumi, ama, nu nzan mmɔɔ kaan, na i buka u fa kɔ akunnyaari n bo i yaki má u ni.

²⁴ Minɛ nbem satie yoowa kɛɛ kaba da fofoe nu wɔ, na sɔɔ kɛɛ ɲu i, nyini satiem ye Nyɛmɛ fá di bu jɔɛ a, ama, na nbem gusu dɛɛ satie bo bu yo i bá fite fofoe nu kasin. ²⁵ I ti sɔɔ lɛɛ bekun, sakpa ti deke bo sɔɔ kɛɛ ɲu i fofoe nu wɔ, na nzen haari sakpa bo i wo má fofoe nu ni mmɔɔ, i ti deke bo bu koro fie má i.

6 Kristo jama nbaam bo bu ti akɔɔm ni, i ti ye ni ka bu ma bu mibiɛm jirima nyunyumi, adena be koro saaki má Nyɛmɛ duma, wara ya kereewam ni. ² Akɔɔm bo bu mibiɛm gusu ti yaradayofɔm ni, i ti má ye ni ka bu bu bu mibiɛm ɲgbɛɛn ka bu kɛɛ ti yaradayofɔm n ti, ama, i ti ye ni ka bu su bu tara mibiɛm bo bu ti má yaradayofɔm ni, dama bɛɛ n bo bu sudi bu amusui n kpɛɛ n ti bu ninbaam bo bu koro bu wɔ.

Kereewa bo i kɔ má atin su ni ɲwaa koro awaraye jɔɛ

Fa ahin kereewam n kan kere u jama n na a se ka bu yo bu. ³ Minɛ nbem wo bɛɛ bo bu kere kereewa nbem bo bu ni ya dɛɛ n ti má kun, na bu sunsun ka ya Mibiɛ Yesu Kristo dɛɛ nɔɔniɛ kereewam n ti kɔɛ wɔ, na bu kereewam kaaki su má Kristo dɛɛ atin n su. ⁴ Nyini minɛm n ti kpɛrikorofɔm wɔ, na bu kaaki si má pui. Na bu la sunsunni tie, na bu se akuruwa ni minɛm fa kɔ nɔɔniɛ kereewam bu. Nyini ma bu si kɔɛ a, na bu di aluwa, na bu kpɛ bu beɲgu nzukɔ, na bu la sunsunmase fa kɔ bu beɲgu dɔ, ⁵ na bu nati suse akuruwa. Bu la má sunsunni kpa, na nahɔɛ wo má bu dɔ. Na bu sunsun ka nzen sɔɔ su Nyɛmɛ atin su, i nyá kpɛɛ wɔ. ⁶ I ti nahɔɛ wɔ, sɔɔ kɛɛ bo i nyunu yi deke bo i la i, na i su Nyɛmɛ atin su, i mi nyá kpɛɛ Nyɛmɛ dɔ. ⁷ Dama ya fa má pui aba má durunya n nu fɛn. Ya kaaki koro fa má pui fite má fɛn. ⁸ Nyini ti, nzen ya la diirem ni suturam, i ti ye ni ka ya nyunu yi bu. ⁹ Ama, minɛm bo bu nyunu aboro nenje kpini su agaya, na bu koro ka bu nya ajekɛ beberebe ni, bu nyini

nenge koro n sɔ bu n̄gɛɛ wɔ, na i nya bu taraabiri fa kɔ bu konvikiya sunsunni n̄gbɛɛn̄gbɛɛn n su. Nyini ma bu kpaasi a, na bu ka n̄gbɛɛn. ¹⁰ Dama n̄waa koro awaraye ti satie kere bunlui a. Nbem wo bere bo bu koro n̄waa agaya, nyini sɔ ma bu kaaki bu sin bo Kristo atin n wɔ, na i fa bu wura ahoresaaki bambaka nu.

Kabo Pɔɔlu maari Timoti kɔ ka i yo i juma barasu ni

¹¹ Ama, wɔɔ Timoti, a ti Nyeme sɔɔɔ, nyini ti, i ti ye ni ka má a dodo nyini sam kere be. Boro u nyi na a yo sa bo i kɔ atin su, na a su nyemesu atin n su, na a yo i yarada, na a koro minem, na a la mindi, na a wo benle.

¹² Boro u nyi na a tu n̄goni kpa bita u yarada n kenken. Nyini má a di nasara, na a nyá n̄gɔɔ n bo i la má awieeri ni, ahin n̄gɔɔ n ye Nyeme fereeri u ka i fá ma u a, na wɔɔ ni u tii diiri i daani mine beberebe nyunu ni. ¹³ Nyeme ma deke n kere n̄gɔɔ a, na Yesu Kristo gusu jinaari Gomina Pɔntiyo Pilato nyunu diiri daani kpa, nyini de ti ye m suma u kɔ Nyeme ni Yesu Kristo nyunu n a, ¹⁴ ka, a yo u juma n bo Nyeme afa ama u n ni nahore su, na u woo-wa ti casi na má be koro n̄u u n̄gasi be, haari fa kɔ ju cɛɛn n bo ya Mibiɛ Yesu Kristo bá kpie i nyi ba ni. ¹⁵ Nyeme afa nyini san̄ga n bo i koro ka Yesu ba n afa ase, nyini san̄ga n juuri, ye Nyeme má i ba a. Yiri n̄gumi nie deke n kere su ye kansi wo i dɔ a. Yiri ti nfeme n̄gbingbirim kere Feme a, na i ti mibiɛm kere Mibiɛ. ¹⁶ Yiri n̄gumi kpein wo bere san̄ga kere a, na i woobiri n bo i wo n ti wein wɔ, na be koro dodo má nyini wein ni. Be nya n̄u má i cɛɛn be da, be gusu koro n̄u má i wɔ mmɔɔ cɛɛn be cɛɛn be. I de la jirima ni fan̄ga, san̄ga kere. Ami.

¹⁷ Se bo bu la ajekɛ durunya n nu fen n ka má bu fɔ, na má bu fa bu tama gɔ nyini ajekem bo bu ce má n n̄u, ama, bu fa gɔ Nyeme n̄u, yiri bo i ce ya deke n kere kɔ sin su n na ya fa yo ya koroowa ni. ¹⁸ Se bu ka bu yo sakpa dɔn̄gu, na bu ce aceerim, na deke kere bo bu la i, na bu sukpaaki nu ma n̄yɛngam. ¹⁹ Nzen bu nya yoori sɔ, i ti ka ba tien ajekɛ kɔ abo i bu afa ase fa kɔ fa ba leɛ, adena bu nyá n̄gɔɔ n bo i ti n̄gɔɔ nahore su ni.

²⁰ Timoti, nie deke bo Nyeme afa ama u ka a nie i dika n su nyunyumi. Cin u n̄u yaki minem bo bu jɔjɔ jɔjɔkwa n̄gbɛɛn̄gbɛɛn na bu bu má Nyeme, na bu sunsun ka bu si wɔ, ama, bu si má pui. ²¹ Dama nbem afun ajina su ka bu la si, nyini de ti, ba mini Kristo atin ni.

Nyeme buka am kere.

2 TIMOTI

1 Mini Pɔɔlu sukɛrɛ ahin kadasi n a. M ti Yesu Kristo jamarasa a, Nyɛmɛ dɛɛ koroyanu, yiri Nyɛmɛ asunma m ka m kɔ kan kere minɛm kabo i yo seeri ka minɛm bo bu ni Yesu Kristo yo kun ni, bu nyá ŋgɔɔ.

² M sukɛrɛ ahin kadasi n ma wɔɔɔ Timoti bo a ti ka m wa koroowa n wɔ.

Ya Si Nyɛmɛ, ni ya Mibiɛ Yesu Kristo buka u, na bu si u aɲunfɔ, na bu ma u ahoreda.

Kabo Pɔɔlu maari Timoti ahoresi ka i yo juma barasu ni

³ M da Nyɛmɛ asi, yiri ye m su i ni sunsunni kpa, kabo m nam yo suuri i ni. M sere Nyɛmɛ sɔɔ, kɔŋgue ni wiɛsu, na m nati suda i asi ma u. ⁴ M tenge su kabo a yo suunri ni nyunvuin ni, m wara ado u, m koro ka m ŋu u, adenam ahore jɔ. ⁵ M wara fi má u yarada n bo a yo i nahɔrɛ su n sa, nyini yarada n gusu ye u nabara Loyisi, ni u ni Yunisi laari i a. Ma yo yarada ka wɔɔɔ mmɔɔ la i sɔɔ. ⁶ Nyini dɛɛ ti, aceeri n bo Nyɛmɛ Awiewiɛ Casi n fa ceeri u ni, saɲga bo m faari m saa nanaari u ŋu, na m sereeri Nyɛmɛ maari u ni, m koro ka m tenge u su ka a kaaki ye i su fa yo juma. ⁷ Dama Awiewiɛ Casi n bo i fa maari ya ni, wɔ fa ama má ya ka ya yo sɛrɛfɔm wɔ, ama, i fa maari ya ka i buka ya faɲga na ya koro minɛm na ya la tarabuɲu wɔ.

⁸ Nyini ti, má a ma nyinse ti u ka a kan Mibiɛ n jɔrɛ n kere minɛm, wara má a ma nyinse ti u ka m wo dansaraka nu, Kristo dɛɛ ti. Ama, wɔɔɔ mmɔɔ di wahara fa kɔ labari kpa n kan su, kabo m diiri i ni, na Nyɛmɛ ma u faɲga na a koro mindi de i. ⁹ I deeri ya tii ji wɔ, na wɔ fere ya ka ya yo i dɛɛ tienɲu minɛm, má ka ya sakpa bo ya yo i n dɛɛ ti, ama, i dɛɛ kunnu koroowa ni i ahɔɔma n dɛɛ ti a. Saɲga bo i nya yi má durunya ni, ye i yoori ya nyini sakpa n a, Yesu Kristo dɛɛ ti. ¹⁰ Ama, kisa na Yesu Kristo, yiri bo i ti ya Tiidefɔ n aba durunya n nu ni, ya ŋu Nyɛmɛ koro ni. Labari kpa n dɛɛ ti, ya si ka Kristo akunma yiwee faɲga, na ya koro nya ŋgɔɔ n bo i la má awieeri ni.

¹¹ Nyɛmɛ ayi m ka m yo Yesu jaramasa na m kan Nyɛmɛ labari kpa n kere minɛm, ¹² nyini dɛɛ ti ye m di ahin waharam n kɛrɛ n a. Ama, nyinse ti má m, dama m si sɔɔɔ bo ma daafi i ŋu ni, na labari kpa n bo wɔ fa ama m ni, m si tenle su ka i koro niɛ i su fa kɔ ju haari jina cɛɛn. ¹³ Bita nɔɔniɛ n kɛrɛ bo ma kan akere u na i ti nahɔrɛ n kenken, na a yo yarada na a koro minɛm, kabo ya ni Yesu Kristo ayo kun n dɛɛ ti. ¹⁴ Bita labari kpa n nyunyumi. I ti aceeri kpiri wɔ, ye Nyɛmɛ afa awura u saa nu a. Awiewiɛ Casi n bo i wo ya dɔ n buka u, na a bita i nyunyumi.

¹⁵ A si ka yaradayofɔm kɛrɛ bo bu wo Esiya dɛɛ awɔrɛ n nu ni, fa saɲga ni Figelosi ni Hemogenesi n kɛrɛ, aɲmati ayaki m. ¹⁶ M sere Nyɛmɛ ka i si Onesifɔɔsi dikafɔm kɛrɛ aɲunfɔ, dama saɲga kɛrɛ yiri titi m nyunu a. Nyinse ati má i ka m wo dansaraka nu, ¹⁷ ama, i ba juuri Roma miɛ kpiri n nu fɛn ni, i niɛniɛeri m busu wɔ ni anyumboro, haari na wɔ ba aɲu m. ¹⁸ M sere Nyɛmɛ ka i si Onesifɔɔsi aɲunfɔ, jina cɛɛn. Wɔɔɔ ni u tii kaaki si buka bo i fa bukaari m barasu, saɲga bo m wo ɛfeso miɛ kpiri n nu ni.

2 Nyini dɛɛ ti, wɔɔɔ m wa, ahɔɔma n bo Yesu Kristo ma a diiri i n dɛɛ ti, má a yɔɔki u ŋu, yo u ŋu kenken. ² Jɔrɛ n bo a tiiri i m dɔ, na minɛm beberebe woori dɔ tiiri i ni, fa wura minɛm bo bu la dabuɲu n saa nu, na bere gusu koro fa kere nyiɲgam. ³ Kabo a ti Yesu Kristo dɛɛ soja kpa ni, yo siriya na wɔɔɔ mmɔɔ di wahara n kabo nyiɲgam di i barasu ni. ⁴ Sɔɔɔ bo i yo soja juma, i cece wo má juma bo i ti má soja juma nu, se i dɛɛ la ka i yo i soja juma a, na i yo i kpiɛn fiɛ. ⁵ Bekun, sɔɔɔ bo i ŋmati ŋmatiiri ka i nya teremasu na i nya aceeri, má ka i mi asu atin bo bu fa kere nyini dɛɛ ŋmatiirifɔm n su, i koro nya má aceeri ni. ⁶ Dɔɔɔɔrifɔ bo i yo juma nahɔrɛ su ni, wɔ yo daka ka yiri du mɔ nya diire fɔrɛ n be di a. ⁷ Sunsun fa kɔ deke bo m suse u n su, na Mibiɛ n buka u na a ti i kɛrɛ bu.

⁸ Tenge su fa kɔ Yesu Kristo jɔrɛ n su, ka i fiteeri Fɛmɛ Davidi dɛɛ busu n nu wɔ, ye i wuuri a, na wɔ tenge i yi-wee n nu, m labari kpa n lɛɛ, sɔ ye m kan i a. ⁹ Labari kpa n dɛɛ ti, ye m di wahara n a, haari ba wura m jɔrɔkɔ ase ka m ti satieyofɔ ɔ, ama, Nyemɛ dɛɛ nɔɔniɛ n yiri, i wo má jɔrɔkɔ nu. ¹⁰ Nyini ti, minɛm bo Nyemɛ ayi bu ka bu ti i dɛɛ minɛm n dɛɛ ti, ma mindi ade deke n kɛrɛ, adena bɛrɛ mmɔɔ nyá tiide n bo i fite Yesu Kristo dɔ ni, na i má bu jirima n bo i la má awieeri Nyemɛ dɔ ni. ¹¹ Ahin jɔrɔkɔwa n ti nahɔrɛ wɔ, bo i ɲa,

“Nzen ya ni yiri saɲga wuuri,
ya ni yiri bá saɲga nya ɲgɔɔ.

¹² Nzen ya mindi suuri i,
ya ni yiri bá saɲga di i fɛmɛya n a.

Nzen ya keteeri i,
yiri gusu bá kete ya.

¹³ Nzen yɛrɛ la má dabuɲu,
yiri la dabuɲu wɔ saɲga kɛrɛ,
dama i koro kete má i ɲu.”

Kristo jama n mɔfɔ bo Nyemɛ da i ɲu ni

¹⁴ Tenge u minɛm su fa kɔ nyini jɔrɛm n su, na a se bu ka Nyemɛ wo u daani, ka má bu se akuruwa fa kɔ nɔɔniɛ kereewam bo i la má kɛrɛ, i saaki minɛm bo bu so bu sui ti nyini nɔɔniɛ n wɔ. ¹⁵ Boro u nyi na a fa u ɲu ma Nyemɛ juma na i sun i nu. Na a yo u juma nyunyumi na má nyinɛ ti u, na a kere kereewa bo i ti nahɔrɛ na i kɔ atin su nyunyumi. ¹⁶ Má a so u sui ti jɔrɛ ɲgbɛɛɲgbɛɛnm bo bu kɔ má nyemesu atin su ni, dama i ma minɛm wo dede ni Nyemɛ wɔ, na bu yo satie kɔ sin su. ¹⁷ Nyini kereewam sɔ ti ka kambue bo i wie má na i tɛrɛki saɲga kɛrɛ wɔ. Minɛ nnyɔm bo bu kere nyini kereewam n la Himɛnasi, ni Filetosi, ¹⁸ bɛrɛ kere ka saɲga bo minɛm wu na bu tenge bu yiwee nu asin n a. Ahin kereewam n ti kɔrɛ wɔ, nyini kereewa n sɔ ma minɛ nbem ɲuniɛ ayɔrɔki bu fa kɔ bu yarada bo bu la i n su wɔ. ¹⁹ Ama, deke bo Nyemɛ ayi akere i jama ni, i ti ka fa bumboori seewa a, pui koro kankan má i. Nyini fa bumboori seewa ni, ye ba kɛrɛ ahin nɔɔniɛm n agɔ su n a, ka, “Micɛra n si minɛm bo bu ti i dɛɛ minɛm ni,” na “Bo bu ɲa bu ti Micɛra n dɛɛ n kɛrɛ, i ti ye ni ka bu yaki satieyo.”

²⁰ Ya si ka awuru kpiri nu la taalɛ ni ayaba barasu barasu kɛrɛ, bu faari jɛtɛ ni sika yoori nbem a, na nbem gusu ti baka ni yakati dɛɛ. Bu fa nbem fa yo juma cɛɛnkpiri cɛɛn, na bu fa nbem gusu yo juma cɛɛn n kɛrɛ cɛɛn. ²¹ Nzen sɔɔ kɛrɛ bo i yi i ɲu fiteeri nyini kɔrɛ kereewam n nu, Nyemɛ fá i mi yo ka cɛɛnkpiri ayaba a, dama wɔ fa i ɲu ama Mibiɛ ni, na i yo juma kpa bo i kun kɛrɛ ma i, má pui ti, wɔ sɛsɛ i ɲu su ka i yo juma kpa ma i Mibiɛ ni.

²² Tara u ɲu fa kɔ ɲgbɛfɛnɛm konviki tie sam su. Boro u nyi, na a yo sa bo i kɔ atin su, na a yo Nyemɛ yarada, na a koro minɛm, na a la tanalaifɛ, nyini má a buka minɛm bo bu su Nyemɛ ni ahore casi n su a. ²³ Ama, má a fa u ɔɔ ɔɔ sinnzinya jɔrɛm n nu, ni bisaawa ɲgbɛɛɲgbɛɛnm. A si ka nyini n sɔ kpura minɛ tii wɔ. ²⁴ Wɔ yo daka ka má Mibiɛ n akɔɔ n suse akuruwa. I ti ye ni ka i yo aye ma sɔɔ kɛrɛ, na i koro fa sawɔrɛ kere minɛm Nyemɛ jɔrɛ n nyunyumi. ²⁵ Haari minɛm bo bu se i akuruwa ni mmɔɔ, i ti ye ni ka i fa sawɔrɛ ni bɛrɛ, na i kere bu atin bo bu fa i, beni, a ɲu ka Nyemɛ má bu kaaki bu wo na bu si nahɔrɛ atin ni. ²⁶ Nyini ma bu kaaki fa sunsunni kpa na bu ɲmati fite toroku n nu a, bo Sitana n asɔ atara bu na i ma bu yo i koroowa ni.

Fa kɔ durunya n awieeri su dɛɛ jɔrɛ

3 M koro ka a si ka, fa kɔ durunya n awieeri, i yó kekereke. ² Minɛ yó anyii sam, na bu kóro ɲwaa agaya, na bu fɔ, na bu súnsun ka bɛrɛ ɲgumi wo bɛrɛ a, na bu kpíɛ minɛ nzukɔ, na bu dé má bu wufɔm nɔɔniɛ, na bu sí má aye, na bu kéte Nyemɛ woowa casi n jɔrɛ, ³ na bu kóro má minɛm, na bu sí má aɲunfɔ, na bu sáaki minɛm duma, na bu lá má tarabuɲu, na bu yó wi, na bu kpó deke kɛrɛ bo i ti kpa. ⁴ Na bu lá má dabuɲu, na bu yó sa bo bu sunsun má bu, na bu lá karambani agaya, na bu kóro bu tii di tara nyemesu, ⁵ na bu yó bu ɲu ka bu su Nyemɛ atin n su wɔ, ama, na bu kéte Nyemɛ yiko ni. Má a dodo nyini minɛm sɔ. ⁶ Bu nbem nati wura awuru awurum nu wɔ, na bu bo nbaram bo bu la má tarabuɲu n anɔɔfɛ na bu su bu su. Nyini nbaram sɔ satieyo akun-

ma bu, na bu yo bu kunnu koroowam. ⁷ Saɗga keɗe bu ti kereewam wɔ, ama, bu koro si má nahɔɗe atin n fieo. ⁸ Kabo Janesi ni Jambaresi yo keteeri jɔɗe keɗe bo Moyisi yo jɔɗɔri ni, sɔ ye ahin kɔɗe kerefɔm n gusu akete Nyeme nɔɗani n a. Bu sunsunni yo má juma, na ba kete yarada atin n su su ni. ⁹ Ama, bu juma koro kɔ má i nyunu, dama sɔɗɔ keɗe bá si ka bu ti sinnzinm wɔ, bu si má pui. Kabo mine yo siiri ka Janesi, ni Jambaresi yo ti sinnzinm ni.

Pɔɔlu awieeri su dɛɛ nɔɗani bo i fa maari Timoti ni

¹⁰ Ama, wɔɗɔ yiri, a ŋu m kereewa, ni m woowa, ni m sunsunni bo m taraari i ni, ni m yarada ni, ni m sawɔɗe ni, ni m koro, ni m mindi ni, ¹¹ ni m wuwuruwa bo bu kereeri m ni, ni wahara bo m diiri i n su. A si sam bo bu tuuri m, miɛ kpirim n bo bu fere bu ka Antiyoki, ni Ikoniom, ni Lisitira ni, má wuwuruwa lɛɛ ye minem kereeri m a. Ama, na Mibiɛ n ayi m afite nyinim keɗe nu. ¹² Sɔɗɔ keɗe bo i koro ka i su Nyeme atin su na i ni Yesu Kristo yo kun, i mi ŋú wuwuruwa, ¹³ na mine tiem ni kerefɔ kerefɔm yo satie kɔ sin su, bu dadaka mine, na mine dadaka bere gusu. ¹⁴ Ama, wɔɗɔ yiri, nahɔɗe atin n bo bu fa kereeri u, na a yoori i yarada nahɔɗe su ni, su i su sɔ, dama a si minem bo bu kereeri u nyini atin ni. ¹⁵ A si ka fite u kaan nu keɗe, ye a sɔɗɔɗɔri Nyeme Jɔɗe Kadasi n keɗe n ye a siiri i a. Nyini koro ma u Alecira a, na a yo Yesu Kristo yarada na a nya tiide. ¹⁶ Nyeme Jɔɗe Kadasi n bo ba keɗe i n keɗe fite yiri dɔ a, na i la kperɛ bo a koro fa kere minem nahɔɗe atin ni, na a fa kan sɔɗɔ bo i yo satie ndie, na a fa kere sɔɗɔ atin fa kɔ deke bo i kɔ má atin su, na a fa kere sɔɗɔ na i yo sa bo i ti kpa. ¹⁷ Nyini n keɗe koro ma sɔɗɔ keɗe bo i su Nyeme kpama bi a, na i koro yo juma kpa barasu keɗe.

4 M suma u nɔɗani lɛɛ, Nyeme ni Yesu Kristo n nyunu, yiri bá di ŋɔɗɔɗɔm ni yiweefɔm n jɔɗe a, na i bá di femɛ na i nie i minem su. ² Boro u nyi kan Nyeme nɔɗani ni, sukan i saɗga keɗe. Tenge yaradayofɔm su fa kɔ kereewa bo i kɔ atin su. Jaraki bu na bu yaki satieyo. Jɔɗɔ bu dɔ na bu yo sakpa buka su. Na a yo sawɔɗe ni nyini n keɗe na a kere bu nyunyumi. ³ Dama fa kɔ fa ba, minem kóro má ka bu so bu sui, na bu ti Kristo kereewa n bo i kɔ atin su ni. Ama, bu sú bu dɛɛ koroowam su wɔ, na bu tiɛn kerefɔm dɔɗɗu kɔ bo bu kere bu dekem bo bu koro ka bu ti i ni. ⁴ Bu káaki bu sin bo nahɔɗe atin ni, na bu só bu sui ti kɔɗe jɔɗem. ⁵ Ama, wɔɗɔ yiri, tara u ŋu saɗga keɗe, na a mindi ni wahara di, na a boro u nyi kan Yesu labari kpa n jɔɗe, na a yo u juma n keɗe kabo Nyeme koro ka a yo i ni.

⁶ Mini yiri, saɗga n aju bo bu yí m ŋɔɗɔ ni, Yesu Kristo dɛɛ ti, saɗga n aju bo m fite durunya n nu fen. ⁷ Ma boro m nyi atu ŋgoni Nyeme atin n su, ma yo m juma awie, ma kan labari kpa n ni m yarada kun. ⁸ Kisa Nyeme bita teremasu aceeri ŋminda m, dama wɔ de m ka m yo sa bo i kɔ atin su i dɔ ɔ. Ya Mibiɛ Yesu Kristo, yiri di minem jɔɗe ye i kɔ atin su a, yiri fá nyini teremasu aceeri n ce m jina cɛɛn a, má mini ŋgumi, ama, sɔɗɔ keɗe bo i koro Yesu na i tana ŋminda ka i ba n a.

Pɔɔlu ni i tii jɔɗe lɛɛ

⁹ Yo anie na a bra m dɔ kisa kisa. ¹⁰ Dama Keresensi akɔ Galatiya awɔɗe n nu, ye Titosi akɔ Dalamatiya awɔɗe n nu. Demasi aɗmati ayaki m, wɔ kɔ Tesalonika miɛ kpiri n nu, kisa i koro ka i wo kabo durunya n nufɔm wo n wɔ. ¹¹ Luka ŋgumi wo m dɔ a. Fa Marako na u ni yiri bra, dama i koro buka m ni juma ni. ¹² Ma sunma Tikikusi Efeso miɛ kpiri n nu. ¹³ A ŋa a ba, bita m ayere tanlɛɛ n ba ma m, bo m yakiiri i Tɔɗasi miɛ kpiri n nu, Kapusi dika ni. Fa m kadasim n gusu bita m nu, maala bo ba fa nenɗendɔɗe ŋuma ayo bu ni.

¹⁴ Alekizanda bo i ti tunmi n ayo m satie agaya, Mibiɛ ni tɔ i kaari fa kɔ sa bo wɔ yo i n su a. ¹⁵ Si u ŋu sa ni yiri, dama wɔ jina su kekereke akete nɔɗani n bo ya kan i ni. ¹⁶ Ciciri su bo m sukan na m de m tii jɔɗe diibiri ni, be aji-na má m sin, bu keɗe ŋmati yakiiri m wɔ. M sere Nyeme ka i fa bu ŋgasi ce bu. ¹⁷ Ama, na Mibiɛ n ajina m sin a, na wɔ ma m faɗga, na ma koro akan labari kpa n akere minem, na bo bu ti má Yudafɔm n keɗe akoro ati. Na wɔ de m afite minem bo bu koro ka bu kun m n saa nu. ¹⁸ Yiri Mibiɛ ni yí m fite jɔɗe tie keɗe nu a, na i fá m kɔ wura i femeya n nu aɗgoro ni laifie a. Jirima bambaka ti i dɛɛ saɗga keɗe. Ami.

Awieeri su dɛɛ anɛ yoowa ni

¹⁹ Bisa Pirisila ni i hun Akuyila fa tu Onesifɔɔsi dikafɔm kɛɛ dɔɔgu ma m. ²⁰ Irasitusi kaari Kɔrinto miɛ kpiri n nu wɔ, na ma yaki Torofimosi gusu Miletosi miɛ kpiri n nu, dama wɔ la má i ɔu. ²¹ Yo anɛ na a bra ka, na fufuku nya ju. Ya ninbaam bisa u dɔɔgu, berɛ la Eyabulusi, ni Pudensi, ni Linosi, ni ya niemabara Kalodiya, ni ya ninbaam nyingam kɛɛ. ²² Ma Mibiɛ n wo ni wɔɔ. Nyɛmɛ buka am kɛɛ.

TITOSI

1 Mini Pɔɔlu sukere ahin kadasi n a. M ti Nyeme akɔɔ ɔ, na m kaaki ti Yesu Kristo jaramasa. Nyeme ayi m na wɔ sunma m ka m kɔ buka minem bo wɔ yi bu n na bu yarada yo biiwa, na bu si nahɔre fa kɔ Nyeme atin n su. ² Kana Nyeme ba yiiri durunya n ni, i yo seeri ka i má ya ngɔɔ n bo i la má awieeri ni. Nyeme bu má kɔre. Nyini ngɔɔ n tama dɛɛ ti, ye ya la yarada ni si jina kun su n a. ³ Na sanɔa n ba juuri ni, na wɔ yi i nɔaniɛ n afite fofoe nu, na wɔ fa ama m ka m kɔ kan i kere minem. Nyeme ni i tii, yiri bo i ti ya Tiidefɔ ni, maari m kɔɔ ka m kɔ kan i nɔaniɛ n a.

⁴ Mini Pɔɔlu sukere ahin kadasi n ma wɔɔɔ Titosi a. A ti m wa a, nahɔre su, dama m ni wɔɔɔ kere asanɔa ayo Yesu Kristo yarada. Ya Si Nyeme ni ya Tiidefɔ Yesu Kristo buka u, na bu ma u ahoreda.

Juma bo Pɔɔlu ɔa Titosi yo i Kereti asien n su ni

⁵ Deke bo i ti na m yakiiri u Kereti asien n su n la ka, m koro ka a yo juma n bo wɔ wie má n wie, na a sɛsɛ i su, na a yi Kristo jama nkpienkpienm se miem kere su, kabo m seeri u ni. ⁶ Nyini nkpienkpienm n kere bo a yi bu ni, i ti ye ni ka bu be la má ngasi be. I ti ye ni ka bu ja bara kun n kpein. I ti ye ni ka bu nbaam yo Kristo yarada, na be koro jaraki má nbaam ka bu nati yo sa ngbɛɛngbɛɛn na bu de má bu wufɔm nɔaniɛ. ⁷ Nyeme afa i juma n awura nkpienkpienm saa nu n dɛɛ ti, wɔ yo daka ka, má bu la ngasi be. I ti má ye ni ka bu ti anukerefɔm, wara bu fa yaa ndende, wara bu nu nzan agaya, wara bu ti aluwa korofɔm, wara bu koro ɔwaa agaya. ⁸ Ama, i ti ye ni ka nkpienkpienm kere ti minem bo bu de wɔɔɔm, na bu ti minem bo bu koro sakpayo, na bu la tarabuɔu, na bu yo sa bo i kɔ atin n su, na bu ti casi, na bu bita bu ɔu. ⁹ I kaaki ti ye ni ka bu ti minem bo bu bita Nyeme nɔaniɛ n bo i la dabuɔu n kenken, kabo ya kereeri bu ni, adena bu koro fa kereewa n bo i ti nahɔre n fa kere minem na bu nya ahoresi, na bu kaaki koro kan kere minem bo ba kete nyini kereewa n kabo ba mini barasu ni.

¹⁰ Dama minem dɔɔɔgu wo bere bo ba kete kereewa bo i ti kpa ni, na bu sujɔɔ jɔre ngbɛɛngbɛɛn na bu su-dadaka minem, maala yaradayofɔm bo bu toko bita Yudaɔm sayoowa ni. ¹¹ Ma bu mɔ bu kɔɔ, dama bu sufa nyini kereewa n bo i ti má ye ni ka bu fa kere ni, sufa saaki awurukpa lɛɛ. Nwaa dɛɛ ti ye bu yo sɔ a. ¹² Haari bere Keretifɔm mmɔɔ dɛɛ tienɔu sifɔ be yo seeri ka, "Bere Keretifɔm ti kɔrefɔm wɔ dada kere, na bu ti ka boro nengetiem, na bu ti nviyafɔm, ni ayaa kpirifɔm wɔ." ¹³ Kabo i yo seeri n ti nahɔre wɔ. Nyini dɛɛ ti, jaraki bu, na bu yarada yo fanɔa, ¹⁴ na má bu su Yudaɔm nana jɔrem su, na má bu su deke bo minem bo ba kete nahɔre n akpama i n su. ¹⁵ Minem bo bu woowa ti casi ni, deke kere ti casi wɔ bu dɔ, ama, minem bo bu woowa ti má casi na bu yo má Yesu Kristo yarada ni, deke be mmɔɔ ti má casi bu dɔ. Bu sunsunni, ni bu ahore kere ti fin wɔ, na nzen haari bu yo satie mmɔɔ, bu si má ka i ti satie. ¹⁶ Bu ɔa bu si Nyeme, ama, bu sayoowa kere ka bu si má i, dama bu sayoowa kere ti ciire wɔ Nyeme dɔ, na bu de má Nyeme nɔaniɛ ni, na bu koro yo má sakpa be.

Kereewa n bo i ti kpa n dɛɛ jɔre

2 Ama, wɔɔɔ yiri, i ti ye ni ka a fa kereewa bo i ti nahɔre na i kɔ atin su, na a sufa kere yaradayofɔm ni. ² Se nbiesɔ anyunutifɔm ka, bu bita bu ɔu, na bu yo sa bo i la anyunuyi, na bu la tarabuɔu. Kaaki se bu ka, bu ma bu yarada yo fanɔa, na bu koro minem nahɔre su, na bu la mindi nahɔre su. ³ Se nbara anyunutifɔm gusu ka, bu ma bu woowa kere ka bu soro Nyeme. Nyini la ka, má bu susaaki mine duma, na má bu ma nzan ja bu. Kaaki se bu ka, bu kere kereewa kpa, ⁴ na bu tu tarawam fɔ ka, bu koro bu hunm ni bu nbaam, ⁵ na bu la tarabuɔu, na bu ma bu woowa ti casi, na bu bita bu awurum nyunyumi, na bu yo sakpa, na bu de bu hunm nɔaniɛ, adena má be koro bu Nyeme nɔaniɛ ni ngbɛɛn. ⁶ Tu ngbɛfenem gusu fɔ ka, bu tara bu ɔu, ⁷ ni deke kere. Wɔɔɔ

mmɔɔ ni u tii, ma u sayoowa kere ko atin su, na minem ŋu i, na bu sɔn u su. Fa sunsunni kpa ni atin bo i la jirima fa kere minem ⁸ kereewa kpa, na be koro kan má jɔre be. Kere bu sɔ, adena minem bo bu kete ya kereewa n di nyinse, dama bu ŋu má ŋgasi be bo bu fa saaki ya. ⁹ Se akɔɔm gusu ka, bu de bu mibiɛm nɔɔniɛ, na bu yo sa kere bo bu mibiɛm koro, na má bu se jɔre be. ¹⁰ Kaaki se bu ka, má bu wɔ awie mumuku, ama, bu kere ka bu la dabuŋu deke kere nu. Nzen bu yoori sɔ, bu woowa kpa ni kere minem ka, Nyeme, yiri bo i ti ya Tiidefo ni, i deɛ kereewa n ti nahɔre wɔ.

¹¹ Dama Nyeme ayi i ahɔɔma afite fofoe nu, na sɔɔɔ kere nya tiide. ¹² I ahɔɔma ni kere ya ka ya yaki sam bo bu ko má nyemesu atin n su a, ni dekem bo bu wura ya konvi durunya n nu ni, na ya tara ya ŋu, na ya yo sa bo i ko atin su, na ya bita nyemesu atin, ahin durunya n bo ya wo nu ni. ¹³ Ya yo ahin na ya ŋminda deke n bo ya la i tama bambaka ka i fite fofoe nu, yiri la ya Mibiɛ Yesu Kristo, kabo i fite fofoe nu ni i jirima woowa ni. Yiri ti ya Nyeme kpiri, ni ya Tiidefo a. ¹⁴ Yiri wu maari ya, adena i ma ya nya ya tii, na i yi ya fite ya satie nu, na i kpakpara yi ya fin kere, na i yo ya casi, na ya yo i deɛ minem bo bu nyunu aboro sakpayo su.

¹⁵ Ahin kereewam kere, fa kere yaradayofɔm, na a ma bu ahoresi, na a kan bu ndiɛ. Fa yiko n bo Nyeme afa ama u n yo sɔ, na má a ma be bu u ŋgbɛɛn.

Kabo yaradayofɔm wo ti barasu ni

3 Tenge yaradayofɔm su ka, bu yo bu ŋu benle ma nɔɔmɛm ni gomina nkpiɛnkpiɛm, na bu de bu nɔɔniɛ, na bu kpa bu ŋu na bu yo sa kere bo i ti kpa, ² na má bu saaki minem duma, na má bu se akuruwa ni minem, ama, bu yo bu ŋu kaan, na bu yo bu ŋu benle ma sɔɔɔ kere.

³ Má pui ti, yere mmɔɔ ni ya tii yo ti sinnzinm wɔ, ya si má Nyeme jɔre, na ya kaaki de má i nɔɔniɛ, na ya mini i atin ni, ya yo ti minem bo ya yo deke kere bo i wura ya konvi wɔ, na ya suyo ya sa koroowa, na ya la aŋunkpini, na ya si kɔre, na ya yo ti minem bo minem kpɔ ya a, na ya gusu kpɔ ya beŋgu. ⁴ Ama, haari ni nyini mmɔɔ, Nyeme bo i ti ya Tiidefo ni, yo faari i sakpa, ni i koro kereeri ya, ⁵ na wɔ nya ade ya tii aji. Má ka ya sakpa yoowa deɛ ti, ye i deer ya tii jiiri a, ama, i aŋunfo si deɛ ti. Kabo i deer ya tii n la ka, i Awiewie Casi ni ŋmisiiri ya a, na wo ma ya wo fɔfɔre, ni ŋgɔɔ fɔfɔre. ⁶ Na Nyeme ama ya Tiidefo Yesu Kristo afa Awiewie Casi n ama ya ako asin su. ⁷ Nyeme yoori sɔ ni, adena ya yó i nbaam, na ya yó tama ka ya nyá ŋgɔɔ n bo i la má awieeri. Nyeme ahɔɔma n deɛ ti, wɔ de ya ka ya la má ŋgasi be i dɔ, nyini ti ye wɔ fa ya ayo i nbaam n a. ⁸ Ahin jɔre n ti nahɔre wɔ.

M koro ka a kere ahin dekem ni anyumboro, adena bo bu yo Nyeme yarada ni, bu fa bu sunsunni kere yo sa bo i ti kpa. Ahin kereewam n la kperɛ, na bu kaaki ti kpa ma sɔɔɔ kere. ⁹ Ama, má a fa u ŋu wura akuruwa ŋgbɛɛnŋgbɛɛn barasu kere nu, ni ya nana Yudafɔm dumam, ni aluwa ŋgbɛɛnŋgbɛɛnm fa ko Nyeme nɔɔniɛ kpamaawa n su. Ahinm kere ti ŋgbɛɛn wɔ, bu kunma kperɛ be. ¹⁰ Sɔɔɔ kere bo i fa kpakpaakinu ba, i ti ye ni ka a tu i mi fo kpe nnyɔɔ, na nzen wɔ nya de má i, má a bu i wura am nu. ¹¹ Si ka nyini sɔɔɔ n sɔ akete kereewa kpa n leɛ, na i yo satie bo yiri mmɔɔ ni i tii si ka i ti satie wɔ.

Pɔɔlu deɛ awieeri su nɔɔniɛ bo i fa maari Titosi ni

¹² M súnma Aratema, wara Tikikusi u dɔ, nzen bu be baari, boro u nyi na m ni wɔɔ sa nu Nikopoli miɛ kpiri n nu. M koro ka m wo dɔ fufuku saŋga a. ¹³ Zena bo i ti jɔredifo ni, i ni Apolosi, bu ba ŋa bu yasu, boro u nyi na a buka bu, na má deke be kpie bu su. ¹⁴ I ti ye ni ka a ma ya minem gusu sɔɔɔn kabo bu boro bu nyi suyo sa bo i ti kpa, na bu buka minem ni deke bo i ti bu miɛwam ni, adena má ya minem ni wo wo ŋgbɛɛn.

¹⁵ M labari n kere leɛ. Minem bo bu wo m dɔ n kere bisa u. Bisa ya danfom kere bo bu yo Yesu yarada ni. Nyeme buka am kere.

FILEMON

¹ Mini Pɔɔlu bo Yesu Kristo dɛɛ ti na kisa m wo dansaraka nu ni, ni ya niwa Timoti sukɛɛ ahin kadasi n a. ƆƆƆ Filemon bo ya koro u na ya ni ƆƆƆ sanɔa yo juma ni, ya bisa u dɔŋgu. ² Ya kaaki bisa Kristo jama n bo bu tien bu ƆƆ u dika ni, ni ya niwa baabara Afiya, ni ya niwa Akipusi bo ya ni yiri kɛɛ ti ka soja ni, Yesu dɛɛ atin n su ni. ³ Ya Si Nyɛmɛ ni ya Mibiɛ Yesu Kristo buka am, na bu ma am ahoreda.

Filemon koro ni i yarada n jɔɛ

⁴ M niwa Filemon, sanɔa kɛɛ bo m sere Nyɛmɛ, m wara fi má u sa, m da i asi ma u Ɔ. ⁵ Dama ma ti kabo a yo yo Mibiɛ Yesu yarada ni, ni kabo a koro Nyɛmɛ minem kɛɛ ni. ⁶ M kaaki sere Nyɛmɛ ka i ma ƆƆƆ ni bo ba yo yarada na am sanɔa su Nyɛmɛ ni la wo fiɛ, nyini ma a si nahɔɛ su kabo Nyɛmɛ afa deke kpa ama ya, Kristo dɛɛ ti. ⁷ M niwa, koro n bo a bita i ni, Ɔ ma m ahore ajɔ agaya, na Ɔ kaaki ama m ahoresi, dama ƆƆ dɛɛ ti, Nyɛmɛ minem anya ahoresi.

Kabo Pɔɔlu taraari Filemon jaa maari Onisimɔ barasu ni

⁸ Ɔ, kabo Kristo dɛɛ ti na a ti m niwa ni, m la ahoresi, na m la atin bo m koro se u ka a yo deke bo i ti ye ni ka a yo i. ⁹ Ama, m koro u n dɛɛ ti, ye m susere u a, ka a buka m, haari ni bo m jina Yesu Kristo dɛɛ jaa nu n ni, na i dɛɛ ti na m kaaki ti dansaraka kisa ni. ¹⁰ Deke bo i ti na m susere u n la ka, m susere u ma m wa Onisimɔ n Ɔ, bo Yesu Kristo dɛɛ ti na Ɔ kaaki m wa dansaraka nu n ni. ¹¹ Sanɔa be, i yo kun má kɛɛ be ma má u, ama, kisa, i kun kɛɛ ma ƆƆ ni mini kɛɛ Ɔ.

¹² Yiri bo m koro i ni m ahorembaa kun ni, ye m suma i ba u dɔ n a. ¹³ Kabo Nyɛmɛ jɔɛ kaanwa n dɛɛ ti na m wo dansaraka n nu ni, má m koro ka i wo m dɔ fen na i buka m, kabo má ƆƆ wo fen na a buka m ni. ¹⁴ Ama, m koro má ka m yo deke be bo a soro má su, ama, m koro ka ƆƆ m m ƆƆ ni u tii buka m u koroyanu, má ka i yo ka m miɛ u Ɔ. ¹⁵ Beni, Onisimɔ fiteeri u saa nu ni, Ɔ ɛ kaan, adena i ba kaaki ba wo u dɔ sanɔa kɛɛ. ¹⁶ Kisa, i ti má u akɔ ŋgumi kun, ama, i tara akɔ Ɔ. I ti ya niwa koroowa a. Koro bo m fa koro i ni, ƆƆ koro i tara Ɔ. I ti u akɔ Ɔ, ama, Mibiɛ n dɛɛ ti, i kaaki ti u niwa a.

¹⁷ Nyini ti, nzen a fa i ka m ti u matafɔ, de i kabo má a de m ni. ¹⁸ Nzen Ɔ do u ŋgasi be, wara i bita u kaari, ma nyini kaari n yo m dɛɛ kaari. ¹⁹ Mini Pɔɔlu ni m tii sufa m saa sukɛɛ ahin jɔɛ n a, ka m tɔ kaari n kɛɛ bo i bita i n ma u. M kaaki koro se u ka, m kaari su u su, fa kɔ u ŋgɔ bo a nyaari i Yesu dɔ ni. ²⁰ Nyini ti, m niwa, m koro ka a yo ahin sakpa n ma m, Mibiɛ n dɛɛ ti. Kabo ya kɛɛ ti nibaa Kristo dɛɛ ti ni, da m ahore.

²¹ M la ahoresi ka a dé m nɔaniɛ ni, nyini ti ye m sukɛɛ ahin kadasi n a. Na kabo ma se ni, m si ka a yó i kɔ tara Ɔ. ²² Bo i buka su la ka, m koro ka a yo Ɔ dɔŋgu se m, dama m la tama ka Nyɛmɛ bá de am sere, na i má m kaaki ba am dɔ.

Pɔɔlu awieeri su dɛɛ anse yoowa ni

²³ M lamɔkɔ Ipafarasi bo m ni yiri wo dansaraka nu, Yesu Kristo dɛɛ ti ni, i ŋa m bisa u dɔŋgu. ²⁴ Marako, ni Arisitakusi, ni Demasi, ni Luka kɛɛ gusu ŋa m bisa u dɔŋgu, m ni bere sanɔa yo juma. ²⁵ Ya Mibiɛ Yesu Kristo buka am kɛɛ.

HIBURUFOM

Nyeme nwanie n bo i jɔɔ fiteeri i Wa n dɔ ni

¹ Dawa sanɔa Nyeme yo faari i nwanie maari i nwanie kanfom wɔ, sanɔa barasu ni atin barasu barasum, na bu sukan i kere ya nam. ² Ama, ahin awieeri su sanɔa n bo ya wo nu ni, Nyeme afa i Wa n su ye i fa i nwanie n jɔɔ ya sɔ a. Nyeme maari yiri yiiri durunya n a. Na wɔ se ka, awieeri su, deke n kere bá yo i dɛɛ wɔ.

³ I jirima woowa wein ni kere kabo Nyeme ti a. Kabo Nyeme ti ni, i woowa ti sɔ ɔ. I nwanie n bo i la yiko ni, i fa nyini bita durunya n kere a. I faari i ɔu fa yoori yoowa, adena Nyeme fa adamande satie ce i. Nyini dɛɛ sin, na wɔ nya akɔ atana aɔgoro, Micera Kpiri n saa fɔmbɔɔ su. ⁴ Nyeme maari i jinaabiri bambaka bo i tara i merɛkem dɛɛ, na wɔ kaaki ama i duma bo i tara bu dɛɛ ni.

Kabo Nyeme Wa n tara i merɛkem barasu ni

⁵ Dama kabo Nyeme seeri i Wa n ni, ka,

“Wɔɔ ti m Wa a,
nyuma, m káaki u Si,”

wɔ se má i merɛke n be sɔ. Bekun, i ɔa

“M yó u Si,
na u gusu yó m Wa.”

⁶ Sasu bekun, sanɔa bo Nyeme yo ɔa i sunma i Wa kun n kpein n durunya n nu ni, na wɔ se ka,

“Ma Nyeme merɛkem kere su i.”

⁷ Fa kɔ kabo Nyeme jɔɔɔri i merɛkem jɔɔɔ ni, i ɔa,

“Mini, m ma m merɛkem yo bu juma
kabo aɔuma, ni sin yo bu juma barasu n wɔ.”

⁸ Ama, kabo Nyeme jɔɔɔri i Wa n dɔ ni, i ɔa,

“Wɔɔ ti Nyeme a, u femɛya bie n la má awieeri.
A bita u femɛya n ni nahɔɔɔ atin su wɔ.

⁹ A koro sa bo i kɔ atin su wɔ,
na a koro má sa bo i kɔ má atin su a.

Nyini dɛɛ ti ye Nyeme ayi u a,
ye wɔ ma u ahoreda bo i tara u benɔum kere n a.”

¹⁰ Na Nyeme akaaki ase i Wa n ka,

“Ya Mibie, bumboori ni, wɔɔ yiiri asiɔngu a.
U sa bo a yoori i dɛɛ ti, ye aɔgoro wo bere a.

¹¹ I kere bá ka ɔgbɛɛn wɔ,
ama, wɔɔ wo bere wɔ sanɔa kere.

Aɔgoro n ni asiɔngu kere yó dawa
kabo sutura yo dawa barasu n wɔ.

¹² A pɔɔndi bu ka sanvuin bo wɔ do wɔ,
na a bá kaaki i fɔɔɔɔɔ.

Ama, wɔɔ kaaki má fieo,

na u afo la má awieeri.”

¹³ Na Nyeme akaaki ase i Wa n ka,

“Ba tana m saa fomboro su fen,

haari m bá ma a kunma u kporom na a nana bu kere nu.”

Kabo i seeri so ni, wo nya ase má i mereme n be so.

¹⁴ Ye i merem ti nzum wo? Bu ti awiewiem bo bu su Nyeme wo, na i sunma bu na bu ko buka minem bo bu bá nya tiide ni.

Tiide bambaka n jore

2 Nyini dee ti, wo yo daka ka ya bita Nyeme nwanie n bo ya du mo ati i nyunyumi, adena má ya mini. ² Ya si ka nwanie n bo Nyeme yo fa maari i merem, na bu kan kereeri ya nam ni, i ti nahore wo, na minem bo bu tiiri i na bu keteeri, na ba de má i ni, bere nyaari suicin n a. ³ Nzen yere gusu keteeri nyini nwanie kpiri n bo i kere kabo Nyeme de ya tii ji ni, ya yo se koro fite nu na ya nya má suicin a? Ahin tiide n bo ya kan i jore ni, Mibie n ni i tii du mo kan kereeri minem a, na bo bu tiiri i n adi i daani, ase ya ka i ti nahore wo. ⁴ Nyini sangha n na Nyeme mmoo adi i daani abuka su, yiri la bo i yoori alekutura sa barasu barasum kereeri i yiko, na i maari minem nyaari i Awiewie Casi n aceerim kabo i koro barasu ni.

Yesu ti adamandem goroo

⁵ Nahore, Nyeme afa má durunya fofore n bo ya kan i jore, na i suba ni, awura má i merem saa nu. ⁶ Ama, be akere i Nyeme Jore Kadasi n awore be nu, ka,

“Ya Micera Nyeme, adamande gusu ti nzu wo,

ye u cee wo i nu a?

Adamande wa ti nzu wo,

ye a nie i dika?

⁷ Kabo a yoori i ni, a ma i jinaabiri kpieri su sangha kaan afien ni u merem dee,

na a nya awura i kpiri na a ma i jirima bambaka,

⁸ na a fa deke kere awura i saa nu.”

Ba kere i Nyeme Jore Kadasi n nu kabo Nyeme afa deke n kere awura adamande saa nu ka i nie i dika ni, nyini kere ka deke be wo má bere bo i ti má i dee. Ama, kisa, kabo i ti ni, ya nya nu má i so. ⁹ Ama, ya nu Yesu kabo Nyeme yoori i ni, i ma i jinaabiri kpieri su sangha kaan afien ni i merem dee wo. Na i dee ahorma n nu na wo wu sooo kere dee ti. Kisa, wahara n bo i diiri i na i wu n dee ti, Nyeme awura i kpiri, na wo ma i jirima bambaka.

¹⁰ Nyeme yiiri deke n kere a, yiri la deke n kere yiko a. I tiiri ye ni ka Nyeme kpini atin bo i mine beberebe ba nya i jirima woowa n be. Nyini dee ti, ye i ma Yesu ba diiri wahara n a, adena i yo minem mofu bo i ti kabo Nyeme koro ka i ti ni, dama yiri ma bu nya tiide a. ¹¹ Yiri Yesu bo i yo minem casi ni, i ni minem kere bo wo yo bu casi n sangha Si wo. Nyini dee ti, i la má i nyinse na i fere bu ka i ninbaam n a. ¹² Na wo se Nyeme ka,

“M bó u дума kere m ninbaam.

Na sangha kere bo bu tienri bu oo,

m dí jue kansi u дума.”

¹³ Na wo kaaki ase ka,

“Mini, m daafi Nyeme nu,”

Na wo kaaki ase bekun ka,

“Mini ni nbaam bo Nyeme afa ama m ni, yere yaa.”

¹⁴ Kabo nbaam n ti adamande ni, nyini dee ti ye yiri mmoo kaakiiri adamande a, adena i wu na i yo sooo bo i la yiwee yiko ni ngbeen, yiri la Sitana a, ¹⁵ na i de minem tii ji, bere kere bo bu ngoo su na bu soro yiwee n dee ti, na ba kaaki akoo ni. ¹⁶ I ti nahore wo ka, má merem ye i buka deeru bu tii a, ama, Abraham busu nufom ye i buka deeru bu tii a. ¹⁷ Nyini kere ka, wo yo daka ka i woowa ti ka i ninbaam i deke n kere nu wo, adena i yo Nyeme sa-

yoowa dɔnguyofom kpien bo i la dabuɔu na i si aɔunfo fa ko i nyemesu n nu, na i fa i ɔu yo yoowa ma minem na Nyeme fa bu satie ce bu. ¹⁸Yiri ni i tii yo diiri wahara, na ba so i ngeɛ na bu nie ni. Nyini deɛ ti, ye i koro buka minem bo bu so bu ngeɛ na bu nie n a.

Kabo Yesu tara Moyisi barasu ni

3 M ninbaam, ambere bo Nyeme ayi am ni yere ka matafo casim ni, am fa am sunsunni se Yesu ɔu, yiri bo Nyeme asunma i na i ti ya sayoowa dɔnguyofom kpien n ni. Ya su yiri su a, ye ya di i daani kere minem a. ²I yoori i juma n bo Nyeme yiiri i ka i yo i n ni nahore su wo, kabo Moyisi mmɔɔ yo yoori i juma kere Nyeme awuru n nu, bukaari Nyeme minem ni nahore su n wo. ³Kabo soɔɔ bo i ta awuru n la jirima tara awuru n ni i tii ni, so ye Yesu la jirima tara Moyisi a. ⁴Awuru kere la i tafɔ, ama, Nyeme ti deke n kere tii a. ⁵Moyisi yo laari dabuɔu yoori i juma kere Nyeme awuru n nu, bukaari Nyeme minem n ka amusuisufɔ ɔ, na wo kere bu deke bo Nyeme koroori ka i ba se bu ni. ⁶Ama, Kristo yiri ti Nyeme Wa a, yiri la dabuɔu Nyeme awuru n nu koro bita Nyeme minem a. Nzen ya bita ya tama n ni ahoresi, yere ti i awuru n nufom a.

Nyeme minem ɔumiyi n deɛ jɔre

⁷Nyini deɛ ti, kabo Awiewie Casi n se ni,
 “Nyuma, nzen am tiiri kabo Nyeme suse,
⁸ma am ma am sui yo tantanantan,
 kabo am nam yo yoori bu sui tantanantan na bu yoori Nyeme na bu nie ni,
 sangga bo bu wo boro kpantain n nu na bu keteeri i nɔanie ni.
⁹Na Nyeme ase ka,
 ‘Do ye am nam yo yoori m na bu nie a,
 haari ni bo bu ɔuuri sam bo m yoori bu,
 nyini afo aburana n kere nu ni,
 bu yoori m wo na ba nie.
¹⁰Nyini deɛ ti ye m faari yaa bu ɔu a,
 ye m seeri ka, ba mini atin n a,
 dama ba yo ma m sa koroowam ni.
¹¹Na yaa ati m, na ma tan ndie ka,
 bu ny ma atin wura ma asien n bo ma m ma bu nya ɔumiyi n nu ni.”

¹²M ninbaam, am si am ɔu sa na ma am be ahorembaa yo kekereke, na i kaaki i sin bo Nyeme, yiri bo i wo bere sangga kere n deɛ atin ni. ¹³Cɛen kere bo ale acin na bu fere i ka, “Nyuma,” am sutu am beɔgu fo, na ma am ma be dadaka am na am yo satie na am sui yo tantanantan. ¹⁴Nzen ya koro bitaari bumboori su nɔanie n kenken haari ko juuri i awieeri, nyini n kere ka ya ni Kristo sangga yo juma kun wo lee. ¹⁵Kabo ba kere i Nyeme Jɔre Kadasi n nu ni, ka,

“Nyuma, nzen am tiiri kabo Nyeme suse,
 ma am yo am sui tantanantan,
 kabo am nam yo yoori bu sui tantanantan.”

¹⁶Nmam yo tiiri Nyeme nɔanie n ye bu yoori bu sui tantanantan n a? Ma minem kere bo Moyisi yo yiiri bu fi-teeri Ijipiti asien n su ni, nzen se? ¹⁷Ye nmam ye Nyeme yo faari yaa bu ɔu afo aburana n a? Ma bo bu yo yoori satie na bu wuuri boro kpantain n nu ni? ¹⁸Nmam ye Nyeme yo taanri ndie ka, “Bu nya ma atin wura ma asien n bo ma m ma bu nya ɔumiyi n nu n a?” Ma bere n bo bu yo keteeri i nɔanie ni, nzen se? ¹⁹Deke bo i ti na ya ɔu ka ba wura ma asien n su na bu nya ɔumiyi n la ka, ba yo ma i yarada.

4 Nyini ti, am ma ya si ya ɔu sa, na ma be fun nyini ɔumiyi n bo Nyeme ase ka i fa ma ya na atin toko wo bere ka ya nya i ni. ²Dama yere mmɔɔ ati labari kpa n kabo bere mmɔɔ yo tiiri i ni, ama, bere ayo ma i yarada, nyini deɛ ti, ye wo kun ma kperɛ ama ma bu n a.

³ Ama, yere bo ya yo Yesu yarada ni, ya nya nyini n̄umiyi n bo Nyeme seeri ka i fá ma i minem ni. I ti kabo Nyeme seeri n wɔ, i ɲa,

“Na yaa ati m, na ma tan ndie ka,

bu nyá má atin wura má asien n bo má m ma bu nya n̄umiyi n nu ni.”

Fite san̄ga bo Nyeme yiiri durunya n kere wieeri ni, i juma awieeri lee. ⁴ Dama ba kere lesɔ cɛen n jɔre, Nyeme jɔre Kadasi n awɔre be nu, ka, “Nyeme yo yiiri i n̄umi, i jumayoowa kere nu wɔ lesɔ cɛen ni.” ⁵ Ya kaaki aɲu ka wɔ jɔɔ nyini jɔre n sɔ ka, bu nya má atin wura má asien n bo m ma bu nya n̄umiyi n nu. ⁶ Bo bu du mɔ tiiri labari kpa n ni, ba wura má nyini n̄umiyi n nu, dama ba yo má Nyeme yarada. Ama, atin toko wo bere bo nbem nya nyini n̄umiyi ni. ⁷ Nyini dee ti, na Nyeme ma wɔ ce ka, na wɔ kpama cɛen fɔfɔre be, na wɔ fere i ka nyuma, na wɔ ma feme Davidi ajɔɔ nyini cɛen n jɔre, kabo ba kere i Nyeme jɔre Kadasi n nu ka,

“Nyuma, nzen am tiiri kabo Nyeme suse,
má am ma am sui yo tantanantan.”

⁸ Nzen má Yosua koro maari Yisarelifom nyaari atin wuraari asien n bo Nyeme ma bu nya n̄umiyi n nu, má Nyeme ayo akaaki ase má ka cɛen n be wo bere bo i ma i minem nya n̄umiyi kun. ⁹ Ama, kabo i ti ni, n̄umiyi cɛen wo bere bo Nyeme bá fa ma i minem. ¹⁰ Dama sɔɔ kere bo i nya n̄umiyi Nyeme dɔ, i mi yi i n̄umi fa kɔ i juma su, kabo Nyeme yo yoori i juma wieeri na i yiiri i n̄umi n wɔ. ¹¹ Nyini dee ti, am ma ya boro ya nyi, na ya nya n̄umiyi n bo Nyeme bá fa ma ya ni. Ama, má am ma ya be kete Nyeme nɔaniɛ ni, adena má ya fun n̄umiyi ni, kabo Yisarelifom nbem yo keteeri na bu fuunri i ni.

¹² Nyeme nɔaniɛ n la ɲɔɔ na i la fan̄ga. I kaaki wo na tara takobe, i kpie wura sɔɔ ahorembaa su wɔ, ni i n̄umi, ni i awiewie nu, na i kpie kpaaki buwe sasuubiri, na i kɔ kpura bɔɔɔ nu, na i fiiti sɔɔ sunsunni nu, na i si deke bo i ahorembaa koro, deke bo i ti kpa, ni bo i ti má kpa. ¹³ Deke be wo má bere bo i koro fie Nyeme, dama deke be wo má bere bo Nyeme ayi i na i nyumbaa ɲu má i. Yiri ye ya kere bá kan ya sayoowa kere i a.

Yesu ti Nyeme sayoowa dɔɲguyofom kere kp̄ien n a

¹⁴ Kisa, na ya la Nyeme sayoowa dɔɲguyofom kp̄ien bo i la má aɲusu, na wɔ kɔ aɲgoro, na wɔ wura Nyeme dika n nu ni, yiri la Nyeme Wa Yesu, nyini dee ti, ye am ma ya bita i dee atin n bo ya ɲa ya yo i yarada n kenken. ¹⁵ Ya dee Nyeme sayoowa dɔɲguyofom kp̄ien n ti má be bo i koro si má ya aɲunfɔ ɔ. I koro si ya aɲunfɔ fa kɔ san̄ga bo ya fan̄ga akpie su, ni i dee atin su, dama ɲgeɛ barasu barasu kere bo bu fa sɔ ya ni, bu yo fa sɔɔri yiri mmɔɔ sɔ ɔ, ama, haari ni nyini n kere ni, wɔ yo má satie be. ¹⁶ Nyini dee ti, am ma ya fa ahoresi, na ya cin dodo Nyeme femeya tanaabiri ni, yiri ti ahɔɔmafɔ a, adena i si ya aɲunfɔ, na san̄ga kere bo ya ba koro buka, na i buka ya.

5 Nyeme sayoowa dɔɲguyofom kp̄ien kere, bo Nyeme yo yiiri i minem n nu ka i yo juma ni, i dee la ka, i jina minem dee jinaabiri Nyeme dɔ, na i de bu aceerim ni yoowam na i fa ma Nyeme fa kɔ minem satie bo ba yo i n dee ti. ² Yiri mmɔɔ ni i tii koro si minem aɲunfɔ bo ba si má na ba mini atin ayo satie ni, dama yiri mmɔɔ fan̄ga akpie su Nyeme dɔ. ³ Nyini dee ti, wɔ yo daka ka i du mɔ yo yoowa ma i ɲu fa kɔ i ɲgasi bo wɔ do i ka, ye i nya koro yo yoowa ma minem kere ɲgasi n a. ⁴ Be koro wura má i ɲu kp̄iri na i se ka i ti Nyeme sayoowa dɔɲguyofom kp̄ien, má ka Nyeme ni i tii ayi i mi, kabo i yo yiiri Aarɔn ni.

⁵ Nyini dee ti, Kristo gusu awura má i ɲu kp̄iri ayo má i ɲu Nyeme sayoowa dɔɲguyofom kp̄ien, se Nyeme yiiri i a, na wɔ se i ka,

“Wɔɔ ti m Wa a,
nyuma, m káaki u Si.”

⁶ Ba kaaki akere i Nyeme jɔre Kadasi n awɔre be nu ka, Nyeme ɲa,

“Wɔɔ ti Nyeme sayoowa dɔɲguyofom,
kabo Melekisideki busu nu ti n a,
a wo bere sɔ ɔ san̄ga kere, be de má u.”

⁷ San̄ga bo Yesu wo durunya n nu fen ni, i yo sereeri Nyeme ni anyumboro su, na wɔ bo afere Nyeme na wɔ sun, ka, i de i fite yiwee n nu. I yo yoori i ɲu kaan, na i soro Nyeme n dee ti, na Nyeme ade i sere.

⁸ Haari ni bo i ti Nyeme Wa ni, Nyeme maari i diiri wahara, adena i si kabo i deeri Nyeme ncanie ni. ⁹ Sanja bo Nyeme ma i tiiri kabo i koro ka i ti ni, ye wɔ ma sɔɔ kere bo i deeri i ncanie n nya tiide bo i la má awieeri n a.

¹⁰ Dama Nyeme yiiri i ka i yo Nyeme sayoowa dɔɔguyofɔ kpien, kabo Melekisideki yo ti barasu n a.

Fɔtu fa kɔ kabo má ya fa ya yarada n ji ni

¹¹ Má ya la deke dɔɔgu bo ya kan kere am fa kɔ jɔre bo ya jɔjɔ i n su, ama, i ti kekereke kabo ya kan teke am nyi, dama am koro ti má i bu ndende. ¹² Sanja bo am boori i bu ka am su Nyeme ni, am ace nu, má am aju bo am sukere minem Nyeme ncanie ni, ama, am toko tana koro ka bu kere am dekem bo ba du mɔ afa akere am, fa kɔ Nyeme ncanie n su. Am toko nu nyufini wɔ, am nya koro di má diire nɔɔɔri. ¹³ Dama sɔɔ kere bo i nu nyufini toko ti baakan wɔ lɛɛ, i nya koro si má deke bo i kɔ atin su Nyeme dɔ. ¹⁴ Minem bo bu nyunu ati Nyeme deɛ atin n su, bere di diire nɔɔɔri a. Ba sɔɔsɔɔ Nyeme ncanie ni, na bu su i su kabo i kere ni. Nyini ti ye bu la ale-cira koro si deke bo i ti kpa, ni bo i ti má kpa n a.

6 Nyini ti, má am ma ya ka Kristo ciciri su ncanie kereewam ngumi su, ama, am ma ya boro ya nyi na ya kɔ mɔ. I ti má ye ni ka ya sukan nyini jɔrem ni sanja kere. Nyini jɔrem ni la kaaki bu wo, fa kɔ bu satie su na bu yo Nyeme yarada ni, ² ni kabo bu bie bu Nyeme nzue barasu, na bu fa bu sa nana yaradayofom ɔu ka Nyeme yo bu kisi, ni kabo mine ba wu na bu tenge bu yiwee nu ni, ni kabo Nyeme ba di mine jɔre na be koro kaaki má i kun ni. ³ Nzen Nyeme soroori su, ya koro kɔ mɔ bo i tara sɔ. ⁴ Minem bo ba yo asi ka Nyeme atin n ti wein, na ba kaaki bu sin abo i ni, bu yo se koro kaaki ba Nyeme dɔ bekun a? Dama bu yo nyaari Nyeme aceerim wɔ, na ba de Awiewie Casi ni. ⁵ Ba yo asi kabo Nyeme ncanie n ti kpa barasu, ni kabo durunya n bo i suba n yiko ti. ⁶ Ama, na ba kaaki bu sin abo i, i ti kekereke bo nyini minem ɔusu koro kaaki ba i dɔ bekun, dama bu sayoowa kere ka bu sukaaki kpama Nyeme Wa n baka jaanu n su bekun wɔ lɛɛ, na bu suwura i nyinse minem nyunu. ⁷ Asien kere bo nzue tɔ sanja kere na mine dɔ su, na i yo diire nyunyumi, Nyeme wura nyini asien n abaraka beberebe. ⁸ Ama, asien bo buwe ni wura ngbeenngbeenm fi su na i kunma kperɛ, i ce má, Nyeme yó i ngbeen, na i awieeri su, sin bá yara i kere.

⁹ Ama, m ninbaam, haari ni bo ya kan sɔ n kere ni, ya la ahoresi fa kɔ ambere dɔ, dama am bita atin kpa n wɔ, yiri la tiide n bo am anya i ni. ¹⁰ Nyeme ti kpa, i wara fi má sakpa n bo am yo i ni, kabo am abuka i minem, na am toko buka bu ni. Nyini kere ka am koro i a. ¹¹ Ya koro ka am kere boro am nyi haari kɔ ju awieeri, adena deke n bo am la i tama n yo yiiwa. ¹² Má am ma nviya ti am, ama, minem bo bu yo yarada na bu la sawɔre, na bu nya deke n bo Nyeme seeri ka i fá ma bu ni, am su bu deɛ sayoowam su.

Deke bo Nyeme seeri ka i yó i ni, i kaaki má

¹³ Sanja bo Nyeme seeri Abraham ka i bá yo i kisi ni, be wo má bere bo i tara yiri Nyeme. Nyini deɛ ti, ye i faari i duma taanri ndie maari i a. ¹⁴ Na wɔ se i ka, "M yó u kisi, na u busu nufom bá sunnu beberebe." ¹⁵ Na Abraham amindi haari na wɔ ba anya deke n bo Nyeme seeri ka i má i ni. ¹⁶ Nzen sɔɔ ɔa i tan ndie, i tan deke bo i tara i mi n wɔ. Deke bo akuruwa nya yoori na bu taanri ndie, wɔ kun akuruwa n kere nɔɔ lɛɛ. ¹⁷ Nyeme yo koroori ka i kere i minem ka deke bo i bá ma bu ni, i wɔɔ má i nɔɔ i busu, nyini ti ye i kaaki taanri ndie n a. ¹⁸ Deke bo i seeri ka i yó i ni, ni i ndie taanwa n ti deke nnyɔ lɛɛ, bo bu kaaki má. Nyini kere ka Nyeme koro bu má kɔre a. Nyini ti ye yere bo ya ba i dɔ ka ya nya tiide n la ahoresi bita ya tama n bo ya la i ni anyumboro n a. ¹⁹ Tama n bo ya la i ni, i ti kabo ba kpama lee barasu n wɔ. Nyini ma ya ahorembaa abi kekereke, ye ya kaaki yaki má atin n bo ya bita i n a. Nyini tama n ti bo wɔ sin tani bambaka n bo i kanda n ɔu awura sɔɔ Casi n nu a. Yiri bita ya a. ²⁰ Dɔ ye Yesu adu ya mɔ awura, ade ya deɛ jinaabiri a. Yiri ti ya Nyeme sayoowa dɔɔguyofɔ kpien n bo i la má defɔ fieo, kabo Melekisideki busu nu n ti n a.

Nyeme sayoowa dɔɔguyofɔ Melekisideki n jɔre

7 Melekisideki ni, yiri yo ti mie n bo bu fere i ka Salem deɛ femɛ a, na i kaaki ti Micera Kpiri sayoowa dɔɔguyofɔ. Sanja bo Abraham kɔ kuunri lue ni nfeme nna nbem na i kunmaari bu na i sukaaki kɔ awuru ni, yiri

Melekisideki ni kpaari Abraham atin ye i yoori kisi gɔɔri i ɲu n a. ² Na Abraham ayi dekem kere bo i kun lue n na i deeri i ni, deke buru kere nu, na wɔ yi i kun kun ama Melekisideki. I duma Melekisideki n bu la ka, femɛ bo i sa-yoowa kɔ atin su. I kaaki ti Salem femɛ wɔ, i bu la ka, femɛ bo i fa tanalaifɛ ba. ³ Melekisideki ni, be si má i si, wara i ni, wara i busu nufɔm, wara kabo bu wuuri i, wara kabo i wuuri. I yo ti Nyemɛ sayoowa dɔɲguyofɔ bo wɔ la má defɔ, kabo Nyemɛ Wa n ti n wɔ.

⁴ Am nie kabo i yo ti sɔɔɔ bambaka barasu a. Dama ya kere na Abraham yo yiiri deke n kere bo i kɔ kuunri lue n na i deeri i ni, deke buru kere nu, i yiiri kun kun maari yiri Melekisideki n wɔ. ⁵ Nyemɛ nɔɔɔ maawa n kun bo i wo i nɔɔɔ kɔpamaawa n nu n kere ka, deke buru kere nu, bu yi kun kun fa ma Levifɔm, bu ti Nyemɛ sayoowa dɔɲguyofɔm n dɛɛ ti, haari ni bo bu kere ti mine kunm na bu ti Abraham busu nufɔm ni. ⁶ Melekisideki yo fite má Levifɔm dɛɛ busu n nu, ama, Abraham yo yiiri deke n kere buru nu kun kun maari i wɔ, na wɔ yo kisi agɔ Abraham ɲu, yiri Abraham ye Nyemɛ yo seeri ka i bá yo i kisi n a. ⁷ Sɔɔɔ kere si ka, sɔɔɔ bo i yo kisi gɔ minem ɲu n tara bo bu de kisi ni. ⁸ Levifɔm bo bu ti Nyemɛ sayoowa dɔɲguyofɔm na minem yo yiiri bu deke kere buru nu kun kun maari bu ni, bu ti yiweefɔm wɔ. Ama, Melekisideki bo Abraham yiiri i deke kere buru nu kun kun maari i ni, Nyemɛ Jɔɔɔ Kadasi n kere ka i toko wo bere wɔ lɛɛ. ⁹ Nyini ti, saɲga bo Abraham yiiri deke n kere nu buru kun kun maari Melekisideki ni, ya koro se ka i wa Levi bo i ni i busu nufɔ yo deeri nyini n sɔ ni, bu minem gusu mmɔɔ atɔ lɛɛ. ¹⁰ Dama saɲga bo Melekisideki ni Abraham yeeri ni, na Abraham nya wu má Levi bo i fite i busu nu ni, nyini ti, ya koro se ka Abraham deeri i wa Levi dɛɛ jinaabiri, ye i yi maari Melekisideki n a.

Nyemɛ sayoowa dɔɲguyofɔ be bo i ti ka Melekisideki ni

¹¹ Nyemɛ nɔɔɔ kɔpamaawa ni, i yo wo Levifɔm bo bu ti i sayoowa dɔɲguyofɔm n saa nu a. Ama, nzen má Levi busu nufɔm dɛɛ sayoowa dɔɲguyofɔm dɛɛ juma n koro yoori deke n kere bo má i ti ye ni ka bu yo i ni, má Nyemɛ ayi má i sayoowa dɔɲguyofɔ bo i ti ka Melekisideki. Má i kaaki yi i sayoowa dɔɲguyofɔ bo i fite Aarɔn dɛɛ Levifɔm busu n nu ba. ¹² I ti nahɔɔre wɔ ka, nzen Nyemɛ akaaki anɔ fɔɔɔre fa kɔ i sayoowa dɔɲguyofɔm dɛɛ atin n su, wɔ yo daka ka i kaaki i nɔɔɔ kɔpamaawa n gusu. ¹³ Kabo bu kereeri Mibie n ɲusu jɔɔɔ ni, i fite anɔ barasu be nu a, nyini anɔ n nufɔ be ayo má Nyemɛ sayoowa dɔɲguyofɔ juma be fieo. ¹⁴ Sɔɔɔ kere si ka i fite Yuda dɛɛ anɔ n nu wɔ, ama, fa kɔ Yuda dɛɛ anɔ n nu, ya ti má ka Moyisi kereeri ka bu be ba yo Nyemɛ sayoowa dɔɲguyofɔ.

¹⁵ Deke bo i ma ya ti jɔɔɔ n bu nyunyumi n tara nyini su n la ka, Nyemɛ ayi i sayoowa dɔɲguyofɔ bo i ti ka Melekisideki ama ya. ¹⁶ Má i nam busu dɛɛ ti ye i la atin ka i yo Nyemɛ sayoowa dɔɲguyofɔ a, se i la ɲgɔɔ bo i la má awieeri n dɛɛ ti, ye i la atin a. ¹⁷ Dama ba kere i Nyemɛ Jɔɔɔ Kadasi n nu ka,

“Wɔɔɔ ti Nyemɛ sayoowa dɔɲguyofɔ bo a la má defɔ fieo,

kabo Melekisideki busu n nu ti n a.”

¹⁸⁻¹⁹ Nyemɛ nɔɔɔ maawa dawa n la má kɔɔɔ ni faɲga, dama wɔ ma má deke n ati má kabo má Nyemɛ koro ka i ti n a. Nyini dɛɛ ti, ye Nyemɛ aɔɔ i ase, ye wɔ ma ya tama n bo i tara nyini n a. Nyini tama n dɛɛ ti, ye ya koro cin dodo Nyemɛ n a.

²⁰ Nyini sin, na Nyemɛ atan ndie. Ama, saɲga bo Nyemɛ yo yiiri Levifɔm n ka bu yo i sayoowa dɔɲguyofɔm ni, wɔ yo atan má ndie. ²¹ Saɲga bo Nyemɛ yiiri Yesu ka i yo Nyemɛ sayoowa dɔɲguyofɔ ni, i taanri ndie wɔ, ka,

“Mini Micɛra Nyemɛ n atan ndie,

m wɔɔɔ má m wɔɔɔ,

wɔɔɔ ti Nyemɛ sayoowa dɔɲguyofɔ bo a la má defɔ fieo a.”

²² Nyemɛ taanri nyini ndie n dɛɛ ti, nyini ma ya si ka Yesu jina sesesu fɔɔɔre n sin ka i ti kpa tara dawa n a.

²³ Deke bo i ma i kaaki wo i ɲgumi n la ka, Levifɔm dɛɛ Nyemɛ sayoowa dɔɲguyofɔm yo wu wɔ, na bu nbem de bu jinaabiri, nyini dɛɛ ti ye bu yo sunnu n a. ²⁴ Ama, Yesu yiri, i ti Nyemɛ sayoowa dɔɲguyofɔ bo i wo bere saɲga kere n dɛɛ ti, be wo má bere bo i koro de i jinaabiri na i yo yoowa. ²⁵ Nyini dɛɛ ti ye i koro de minem tii ji fieo n a, bere bo i ma bu cin dodo Nyemɛ ni, dama yiri wo bere saɲga kere de bu nyemesere, fa kɔ Nyemɛ dɔ a.

²⁶ Nyini ti, Yesu ti Nyemɛ sayoowa dɔɲguyofɔ kɔɔɔ bo i koro yo deke n kere bo wɔ yo daka ka i yo ma ya nahɔɔre su a, yiiri ti bo i ti casi na i la má ɲgasi be a, i la má satie be, i woowa wo bere i ɲgumi ni satieyofɔm, ye

Nyeme awura i kpiri atara sɔɔ kere bo i wo angoro n a. ²⁷ Kabo Nyeme sayoowa dɔnguyofɔ nkpien nyɔngam yo ti ni, yiri ti má sɔ. Bere dɔ, ale kere bo i cin, bu du mɔ yo yoowa ma bu ŋu fa kɔ satie bo ba yo i wɔ ka, na bu nya ba yo ma minem satie bo ba yo i. Ama, yiri yiri, yoowa kpekun n kpein ye i yoori i a, yiri la bo i faari i ŋu yoori i ni. ²⁸ Kabo Nyeme nɔaniɛ kpamaawa n kere ni, haari ni bo minem bo bu yiiri bu ka bu yo Nyeme sayoowa dɔnguyofɔ nkpienm n akoro ayo má deke n kere bo má wɔ yo daka ka bu yo i ni, bu yiiri bu wɔ. Ama, nyini nɔaniɛ kpamaawa n deɛ sin, na Nyeme afa i tieŋgu duma atan ndie, na wɔ yi i Wa n ka i yo i sayoowa dɔnguyofɔ kpien. Yiri ti bo Nyeme ma i tiiri kabo i koro ka i ti sanɔga kere n a.

Yesu ti ya Nyeme sayoowa dɔnguyofɔ kpien n a

8 Deke n bo m koro ka m se n kere la ka, ya la ahin Nyeme sayoowa dɔnguyofɔ kpien n bo i tana angoro, Micera Kpiri n saa fɔmbɔɔ su. ² I yo i Nyeme sayoowa dɔnguyofɔ kpien juma n dika n nu wɔ, bo i ti Nyeme sereebiri nahɔre su, Nyeme ni i tii taari nyini dika n a, má adamande taari i a. ³ Nyeme sayoowa dɔnguyofɔ kpien kere bo Nyeme yo yiiri i, i deɛ la ka, i de minem aceerim, ni bu yoowam na i fa ma Nyeme. Nyini deɛ ti ye wɔ yo daka ka ahin Nyeme sayoowa dɔnguyofɔ kpien n gusu la yoowa be bo i yo ma Nyeme n a. ⁴ Nzen má Yesu wo durunya n nu, má i yo má Nyeme sayoowa dɔnguyofɔ fieo, dama minem bo Nyeme adu mɔ ayi bu ka bu yo sayoowa n wo bere wɔ, kabo Nyeme nɔaniɛ kpamaawa n kere lee. ⁵ Juma n bo Nyeme sayoowa dɔnguyofɔm yo i ni, i ti kabo i wo angoro n wɔ, ama, i ti má kun. Moyisi deɛ n gusu yo ti sɔ ɔ, nyini ti ye sanɔga bo i ŋa i bo Nyeme Sereebiri Nambue n ye Nyeme seeri i ka, “Si nu, na a yo deke n kere kabo m kereeri u buka n su ka a yo i ni.” ⁶ Ama, kisa, Yesu deɛ Nyeme sayoowa dɔnguyofɔ juma n tara nyɔngam deɛ ni. Sɔ ye sesesu fɔfɔre n bo Yesu afa aba na i yo Nyeme ni minem afien dɔngɔ n tara dawa deɛ n a. Dama sesesu fɔfɔre n deɛ ti, ye Nyeme ŋa i fa deke n bo i ti kpa na i la má anɔsu n fa ma ya n a.

⁷ Nzen má sesesu n bo Nyeme du mɔ diiri i di n koro yoori deke n kere bo wɔ yo daka ka i yo ni, má i kaaki fa má sesesu fɔfɔre na i di i di kun. ⁸ Ama, na Nyeme anɔ i minem ni ŋgasi, na wɔ se bu ka,

“Micera n ŋa o,

sanɔga suba bo m fá sesesu fɔfɔre

na m dí i di ni Yisarelifom ni Yudafom.

⁹ I ti má ka dawa deɛ sesesu ni,

bo m yo faari i na m diiri i di ni am nam ni,

sanɔga bo m yiiri bu fiteeri Ijipiti asien n su ni.

Ba yo abita má i kabo m yo seeri bu ni,

nyini deɛ ti, ye m cece awo má bu nu n a.

Kabo Micera n seeri lee.

¹⁰ Sesesu n bo m bá di i di ni Yisarelifom la ka,

fa kɔ fa ba,

m fá m nɔaniɛ n wura bu sunsunni nu,

na bu bíta i bu ahore su,

mini yó bu Nyeme a,

na bu yó m minem.

Kabo Nyeme seeri lee.

¹¹ Be wo má bere bo i bá kere i lamɔkɔ

ka i si Micera ni.

Dama sɔɔ kere bá si m,

fa i tarakam kɔ tu i nfanɔgafom kere.

¹² M sí bu anɔnfɔ, na m fá bu satie bo ba yo i n fa ce bu,

na m tɛnge má i su fieo.”

¹³ Deke bo i ti na Nyeme yo kaanri sesesu fofore be jore ni, i bu la ka, ciciri su dee n ayo dawa. Deke kere bo i nya yoori dawa wieeri, i ce ma, i busu mini wa.

Ciciri su sesesu n ni sesesu fofore n dee nyemesu jore

9 Kabo i ti n la ka, ciciri su dee sesesu n bo Nyeme diiri i di ni, yo la atin kereewa kereewam bo bu fa su Nyeme, na i kaaki la dika bo ba ta i ase durunya n nu fen na bu wo nu su Nyeme. ² Bu yo boori nambue be wa, na ba fa sanvuin ati i nu nnyo. Anɔ nu dee soɔ ni, fitana takaabiri, ni teebiri, ni kpɔɔ bo bu fa ma Nyeme n wo do, bu fere bere n ka Soɔ Casi. ³ Mo dee soɔ ni, bu fere i ka Casi Kere Casi Soɔ. ⁴ Mikun yoowa yoobiri n bo ba mata i sika n wo do, nyini yoobiri n su ye bu kunkun tulaalee nvanvani fa ma Nyeme a. Alaka n bo ba mata i sika n gusu wo do, nyini alaka n kere kabo Nyeme faari sesesu diiri i di n a. Deke bo bu wo alaka n nu n la sika torose n bo ba fa diire n bo bu fere i ka *mana* n awura nu ni, ni Aarɔn kpama n bo i fiefiere nyawa ni, ni yabue perepere nnyom bo Nyeme akere i nɔanie maawa burum n agɔ su ni. ⁵ Na ba yo deke nnyo nbem bo bu la lanɔpete ase alaka n tii su, nyini dekem ni kere kabo Nyeme wo i minem do barasu a, bu fere bu ka *Cerubim*, ba fa bu lanɔpetem akata dika n bo Nyeme si i minem anunfo n su. Kisa, ya koro kere ma deke n kere kun kun kabo bu ti barasu.

⁶ Kabo i ti ni, bu nya sese nyini nengem kere su wieeri, nyini sanɔa, Nyeme sayoowa dɔnguyofom suwura soɔ n bo i wo anɔ nu n wa, na bu suyo bu Nyeme juma sanɔa kere. ⁷ Ama, Nyeme sayoowa dɔnguyofɔ kpien ni ngumi koro wura soɔ n bo i wo mo n nu a. Afo kere afo, i wura do kpekun wa, nzen i na i wura do gusu, i bita nengendɔrem mbunja a, na i du mo yo yoowa ma i nu ka, na i nya yo ma minem dee satie bo ba yo i na bu si ma ni. ⁸ Deke bo i ti na Awiewie Casi n fa nyini atin n so ni, na i kere ya ka, sanɔa bo bu yo boori nyini nambue na bu sese deke n kere su ni, Nyeme nya teke ma atin na minem kere koro wura Casi Kere Casi Soɔ n nu. ⁹ Nyini n kere bo bu yo yoori i ni, i la bu ma ya kisa. I bu la ka, aceerim ni nengem kere bo bu yo fa yoori yoowa suuri Nyeme ni, ba koro ama ma bu sunsunni ati ma kabo ma i ti ye ni ka i ti ni. ¹⁰ Dama nyini yoowa atin n kere diire diiwam, ni deke nuuwam, ni bu yoowam kabo bu nmisi bu nu na bu yo bu nu casi ngumi wa. Nyini n kere la i sanɔa nyaari wa, yiri la bo bu suyo i so do, haari ko ju sanɔa bo Nyeme ba yo deke n kere dɔngu.

¹¹ Ama, kisa, Kristo aba, yiri ti Nyeme sayoowa dɔnguyofɔ kpien n a, yiri bita atin kpa n bo bu yo seeri ka i fa ba n a. Nyeme Sereebiri Nambue n bo wa wura nu, na i suyo i Nyeme sayoowa dɔnguyofɔ kpien juma ni, nyini nambue n la ma anusu durunya n nu fen, i ti kabo Nyeme koro ka i ti n wa, dama i ti ma deke bo adamande taari i ni bu saa a, wara dekem bo Nyeme yiiri bu durunya n nu fen n be wa. ¹² Ma naanim ni sirim dee mbunja ye i fa wuraari nambue n nu a, ama, i faari i tienngu mbunja a, na wa fa awura Casi Kere Casi Soɔ n nu kpekun n kpein, na wa fa ayo yoowa ama ya, adena ya koro nya tiide n bo i la ma awieeri ni. ¹³ Minem bo fin yo wo bu nu, na bu koro cin dodo ma Nyeme ni, bu fa sirim ni tooram mbunja ye bu fa yɔɔkɔti go bu nu a, na bu yara nambaa, na bu fa nzuin n go bu nu. Nyini sanɔa, ba kpakpara bu fin ayo bu casi lee. ¹⁴ Nzen nyini yoowam bo bu yo bu n ma mine yo casi, nyini yiri, Kristo dee mbunja ni koro yo bo i tara so do. Awiewie Casi ni, yiri bo i wo bere sanɔa kere n dee yiko n nu ma Kristo koro faari i nu yoori yoowa bo i la ma gela be maari Nyeme n a. I dee mbunja ni koro kpakpara yi satiem bo bu ma ya ka ngbeen ya ahore su, ni ya sunsunni nu n a, nyini ma ya koro su Nyeme bo i wo bere sanɔa kere n a.

¹⁵ Kristo yoori so n dee ti, yiri ti afien dɔnguyofɔ n bo wa fa sesesu fofore n aba, adena minem kere bo Nyeme afere bu n nya deke n bo i diiri i di ka i ma bu ni. Nyini deke n la aja n bo bu di i na i la ma awieeri ni. Yiwee n bo Kristo wuuri ni, nyini de minem tii ji fa ko bu satie ti, na ba do Nyeme ngasi, ni ciciri su sesesu dee atin n su.

¹⁶ Sesesu fofore n bo Nyeme diiri i di ni, i ti kabo soɔɔ toko la ngɔɔ na i kere kabo bu ba kpaaki i aja nu barasu n wa, ma ka wa wu ka, ye bu koro di i aja n a. ¹⁷ Sanɔa bo i toko la ngɔɔ ni, be koro di ma i aja ni, ma ka wa wu ka. ¹⁸ Nyini dee ti, ye haari kana ciciri su sesesu n bo Nyeme diiri i di n ba yo juma, ma ka ba yi nengendɔre mbunja. ¹⁹ Nyini sanɔa, Moyisi du mo kaanri Nyeme nɔanie maawam n kere kereeri minem n wa, kabo bu wo Nyeme nɔanie kpamaawa n nu n ka, na i nya fa tooram ni sirim mbunja na i sanɔa nzue nu, na i fa nyawa ni bɔe ndɔre kɔkɔre bo ba wu i tani, na i fa bo nu, na i fa yɔkɔti go Nyeme nɔanie kpamaawa kadasi n su ka, na i nya

yaƙƙƙti gɔ minem kere ɗu, ²⁰ na i nya se bu ka, "Ahin mbunja ni ti deke bo i kere sesesu n bo Nyeme adi i di ase am ka am bita i nɔɔnie n a." ²¹ So ye Moyisi yo fa mbunja n yaƙƙƙti gɔ nambue n su a, ni nenje n kere bo bu bita yo juma ma Nyeme n gusu. ²² Nahore, kabo Nyeme nɔɔnie kpamaawa n kere ni, i ti ka deke kere bo bu ɗa bu yo i casi, ma ka ba fa mbunja yaƙƙƙti su ka. Nyeme fa ma bu ɗgasi ce ma bu, ma ka ba yi deke mbunja.

Kabo Yesu faari i ɗu yoori yoowa na i deeri mine dɔngu fiteeri bu satie nu ni

²³ Nyini dee ti, Nyeme Sereebiri Nambue ni, ni dekem n kere bo bu wo nu ni na bu ferema ni aɗgoro deem ni, wa yo daka ka bu fa nengendore mbunja yo bu casi. Ama, nengem n bo bu wo aɗgoro n yiri, wa yo daka ka bu fa deke bo i mbunja tara nengendorem dee fa yo bu casi a. ²⁴ Kristo awura ma dika casi n bo i ferema ni aɗgoro dee n nu a, bo minem taari i ni, ama, i wuraari aɗgoro dee n ni i tii nu a, ye kisa, wa de ya jinaabiri Nyeme do. ²⁵ Afo kere afo Nyeme sayoowa dɔnguyofom kpian ni yo wura Casi Kere Casi So n nu wa, na i fa nengendore mbunja n yo yoowa. Ama, Kristo yiri awura ma aɗgoro dee dika n nu ka i sufa i ɗu yo yoowa sanja kere sanja. ²⁶ Nzen ma i ɗa i sufa i ɗu yo yoowa sanja kere sanja, ma i sudi wahara a sanja kere, fite kabo Nyeme yiiri durunya n ba ju ni nyuma. Ama, kabo i ti n la ka, ahin sanja n bo deke n kere aba awieeri su ni, na wa ba kpekun n kpein, afa i ɗu ayo yoowa, adena Nyeme fa adamande satie ce i. ²⁷ Nyeme akpama i ka adamande kere wu kpekun wa, nyini sin, na Nyeme di i jore. ²⁸ Kabo Kristo gusu yoori lee. Kpekun n kpein ye i faari i ɗu yoori yoowa, adena i de mine dɔngu satie bo ba yo i ni. Nyini sin, i kaaki ba bekun. Ma mine satie bo ba yo i n dee ti ye i ba, ama, i ba de minem bo bu nie i atin nu n tii ji wa.

Kabo Yesu yoori yoowa kpekun n kpein ni

10 Nyeme nɔɔnie kpamaawa ni, i ferema ni deke kpa n bo Nyeme ɗa i fa ba n wa, ama, ma yiri lee. Nyini ti, yoowa n bo bu yo bu sanja kere akoro ama ma bere bo bu cin dodo Nyeme ni, ati ma kabo ma i koro ka bu ti ni. ² Nzen ma nyini yoowam n kere koro yiiri minem n bo bu su Nyeme n fiteeri bu satiem nu, ma bu sunsunni ma ma bu ceen be ka ba yo satie, ma bu yaki nyini yoowam wa. ³ Ama, kabo i ti n la ka, nyini yoowa n bo bu yo i afo kere afo n tenje bu su fa ko bu satiem bo ba yo bu n su wa. ⁴ Dama tooram ni sirim mbunja koro yi ma satie bo i wo adamande ahore su ni, ceen be.

⁵ Nyini dee ti, sanja bo Yesu koro ka i ba durunya n nu fen ni, na wa se Nyeme ka,

"A koro ma ka mine fa acerim
ni nengendorem n yo yoowa ma u,
ama, adamande ɗuniembaa ye a fa ama m
ka m fa yo yoowa n a.

⁶ U nyunu ayi ma yoowam
bo bu yo bu na bu kpie nengendorem kom,
na bu yara bu sayoowa yoobiri n su ni,
ni yoowam n bo bu yo satie na bu yo bu ni."

⁷ Na wa kaaki ase Nyeme ka,

"Mini yaa, ma ba ka m ba yo u koroowa n wa,

kabo ba kere m ɗusu jore u nɔɔnie kpamaawa n dee kadasi n nu ni."

⁸ I du mo seeri Nyeme ka, "A koro ma ka mine fa acerim ni nengendorem n fa yo yoowa ma u, u nyunu ayi ma yoowam bo bu yo na bu kpie nengendorem kom, na bu yara bu sayoowa yoobiri n su ni, ni yoowam n bo bu yo satie na bu yo bu ni." I seeri so ɔ, haari ni bo Nyeme nɔɔnie kpamaawa n kere so ni. ⁹ Na wa se Nyeme ka, "Mini yaa, ma ba ka m ba yo u koroowa n wa." Nyini la ka, Nyeme akun ciciri su dee yoowam kere nɔɔ lee, ye wa fa fofore aba. ¹⁰ Nyeme koroowa n lee ye i yoori n a. Kpekun n kpein ye i faari i ɗu yoori yoowa. Nyini ti ye wa kpakpara ya kere fin ayo ya casi n a.

¹¹ Yudafo Nyeme sayoowa dɔnguyofom kere yo i Nyeme juma ceen n kere wa, na i suyo nyini yoowa kun n sanja kere. Haari ni nyini yoowam n kere, bu be koro yi ma minem satie bo i wo bu sunsunni nu ni. ¹² Ama, Yesu yiri

yoori yoowa kpekun n kpein wɔ, bo i yo juma sanɔa kere, fa kɔ mine satie bo bu yo i su. Na wɔ nya akɔ atana aɔ-goro Nyeme saa fɔmbɔɔ su. ¹³ Fite nyini sanɔa ni, i nɔminda kabo Nyeme ba ma i kunma i kpɔfɔm na i nana bu kere ŋu. ¹⁴ Nyini yoowa kun n deɛ ti, wɔ kpakpara minem fin kere na wɔ ma ba ti kabo Nyeme koro ka bu ti ni, sanɔa kere.

¹⁵ Awiewie Casi n gusu kaanri i sɔ kereeri ya. Wɔ du mɔ ase ka,

¹⁶ "Micera ŋa, sɛsɛsu n bo m ni bere adi i di

fa kɔ sanɔa bo i suba n la ka,

m fá m nɔanie kpamaawa n wura bu sunsunni nu,

na m kere i gɔ bu ahore su."

¹⁷ Na wɔ kaaki ase ka,

"M tɛnge má bu satiem bo ba yo bu n su,

kabo bu keteeri na ba su má m nɔanie kpamaawa n su kun."

¹⁸ Tɔ, Nyeme afa satie bo minem ayo i ace bu, nyini la ka, yoowa be wo má bere bo be yo i fa kɔ satie su kun.

Am ma ya cin dodo Nyeme

¹⁹ M ninbaam, Yesu deɛ mbunja n ti ye ya la ahoresi kere ka ya koro cin dodo Nyeme a, na ya koro wura Casi Kere Casi Sɔɔ n nu a. ²⁰ Yesu ateke atin fɔfɔre bo i ma ŋgɔɔ nahɔre su ama ya. Kabo i faari i ŋu yoori yoowa ni, i ti ka wɔ teke atin ama ya na ya koro sin tani bambaka n bo bu fa kanda n ŋu, na ya wura Casi Kere Casi Sɔɔ n nu. ²¹ Tɔ, kisa na ya la Nyeme sayoowa dɔɔɔguyofɔ bambaka bo i nie yere n bo ya ti Nyeme minem n su ni. ²² Nyini deɛ ti, am ma ya cin dodo Nyeme ni ya ahorembaa kun, na má ya yo sika be. Yesu mbunja n akpakpara ayi satie kere bo i wo ya ahore su a, na má ya sunsunni nu suma ya sanɔa kere ka ya yo satie. Nyeme nzue n gusu bo ba fa abie ya ni ama ya ŋunie ayo casi a. ²³ Tama n bo ya ŋa ya la i ni, am ma ya bita i ni ya saa nnyɔ, má am ma ya fa sika wura nu, dama ya si ka Nyeme yo deke n bo wɔ fa sɛsɛsu adi i di ka i yo i ni. ²⁴ Am ma ya sutu ya bengum fɔ, na ya buka ya bengum, na koro wo ya afien na ya yo sakpa. ²⁵ Kabo i ti ye ni ka ya sutien ya nɔɔ na ya su Nyeme sanɔa kere ni, má am ma ya yaki i kabo nbem suyo barasu ni, ama, am ma ya sutu ya bengum fɔ na bu nya ahoresi buka su, dama ya kere ŋu ka Micera n deɛ cɛen n adodo lɛɛ.

²⁶ Tɔ, kisa na ya si kereewa n bo i ti nahɔre ni, na nzen ya toko kete i yo satie ni, yoowa be wo má bere bo ya yo i na Nyeme fa ya satie ce ya kun, ²⁷ má ka ya nɔminda ni sere fa kɔ cɛen n bo i suba na Nyeme bá di minem jɔre, na i fa bo ba kete i nɔanie n wura sin n bo i ti kekere agaya n nu, na bu ka ngbɛen ni. ²⁸ Nyeme nɔanie kpamaawa n bo i yo fa maari Moyisi ni, nzen sɔɔɔ be keteeri na i yoori satie, na mine nnyɔ wara nsan diiri daani ka i ti sɔ, nkpienkpienm si má i mi aɔɔnɔ, bu kun i wɔ. ²⁹ Ye nzen i nya ti sɔ, sɔɔɔ kere bo i buuri Nyeme Wa ni ngbɛen na i sunsun ka Yesu mbunja n bo i yo ya casi n ti ngbɛen, na i jɔjɔ wura Awiewie Casi n bo i si ya aɔɔnɔ ni ngasi nu, suicin barasu bɔɔɔ ye am sunsun ka Nyeme fá cin i a? ³⁰ Dama ya si ka Micera n ase ka, "Mini cín bu sui a. Mini tɔ bu kaari a," na wɔ kaaki ase ka, "Mini dí m minem jɔre a." ³¹ Wɔɔ kere bo a to Nyeme saa nu, yiri bo i wo bere sanɔa kere ni, i la sere agaya.

³² Am tɛnge su, na am nie sanɔa bo am du mɔ nyaari anyunuteke fa kɔ labari kpa n su ni, haari ni bo am yo di-iri wahara agaya ni, am afa ahoresi ade nyini kekereke n kere. ³³ Sanɔa be bu yo kpie am nzukɔ, na bu kere am wuwuruwa jama nu. Na sanɔa be gusu na am asanɔa adi wahara ni am bengum bo bu kere bu wuwuruwa ni.

³⁴ I ti nahɔre wɔ ka, am asi dansarakam aɔɔnɔ. Bekun, haari nzen mine fiinri am nengem kere bo am la i ni, am ahore ti jɔɔwa a, dama am si ka am la deke bo i tara nyinim bo ba de am dɔ ni, nyini deke n yiri wo bere wɔ sanɔa kere. ³⁵ Nyini deɛ ti, má am ma am ŋunie yɔɔki am, dama ahoresi n bo am la i ni, nyini ma am nya aceeri bambaka Nyeme dɔ a. ³⁶ Kisa, wɔ yo daka ka am la mindi, adena am yo Nyeme koroowa, na am nyá deke n bo Nyeme afa sɛsɛsu adi i di ka i ma am ni. ³⁷ Dama ba kere i Nyeme jɔre Kadasi n nu ka,

"Wɔ ka kaan, i cé má,

yiri n bo i suba ni, i bá.

³⁸ M sɔɔ bo i yo sa bo i kɔ atin su m dɔ,

i nyá ngɔɔ, i yarada n dɛɛ ti,
ama, sɔɔ kɛrɛ bo i kaakiiri i sin boori m,
m ahore jɔ má i mi ɲu.”

³⁹ Yɛrɛ yiri, ya ti má minɛm bo bu kaaki bu sin, na bu ka ngbɛɛn ni, ama, ya ti minɛm bo ya yo Nyɛmɛ yarada na ya nya tiide wɔ.

Yaradayo jɔrɛ

11 Nzen ya yo Nyɛmɛ yarada, ya la ahoresi ka deke n bo ya yo i tama ni, ya nya i, na ya kaaki la ahoresi ka deke n bo ya nyumbaa ɲu má i n wo bɛrɛ nahɔrɛ su. ² Dawafom yoori Nyɛmɛ yarada n dɛɛ ti, ye i se ka i nyunu ayi bu sayoowa n a.

³ Ya yo Nyɛmɛ yarada n dɛɛ ti, ye ya koro fa si ka Nyɛmɛ yo jɔjɔri nɔɔniɛ wɔ, ye i fa yiiri durunya n a. Nyini ma ya si ka, dekem bo ya nyumbaa koro ɲu bu ni, Nyɛmɛ afa deke bo ya koro ɲu má i ayi bu n a.

⁴ Abeli yo yoori Nyɛmɛ yarada n dɛɛ ti, ye i koro yoori yoowa bo i ti kpa tara i gɔɔ Keen dɛɛ n bo i yo maari Nyɛmɛ n a. I yarada n dɛɛ ti, ye Nyɛmɛ nyunu yiiri i aceeri n ye i seeri ka i ti sɔɔ bo i yo sa bo i kɔ atin su i dɔ n a. Abeli ti sɔɔ bo wɔ wu wɔ, ama, haari ni kisa, i yarada sayoowa toko yo juma ya dɔ.

⁵ Henoki yo yoori Nyɛmɛ yarada n dɛɛ ti, wɔ wu má, na Nyɛmɛ afa i akɔ i bi aɲgoro, nyini ti ye be aɲu má i n a, dama Nyɛmɛ afa i akɔ i bi. Ba kɛrɛ i Nyɛmɛ Jɔrɛ Kadasi n nu ka, saɲga bo Nyɛmɛ nya fa má i kɔ má i bi aɲgoro ni, Nyɛmɛ nyunu yiiri i sayoowa a. ⁶ Nzen sɔɔ ayo má Nyɛmɛ yarada, i mi koro yo má sa bo i yi Nyɛmɛ nyi, dama sɔɔ kɛrɛ bo i ba Nyɛmɛ dɔ, wɔ yo daka ka i mi yo yarada ka Nyɛmɛ wo bɛrɛ, na i tɔ mine n bo bu nienie i busu ni ɲkatɔ nahɔrɛ su.

⁷ Nowa yo yoori Nyɛmɛ yarada n dɛɛ ti, ye i yo deeri kabo Nyɛmɛ bɔbɔri i fa kɔ sam bo bu bá yo n su n a. I deeri Nyɛmɛ nɔɔniɛ n kpaari lee bambaka n ye i ni i dikafom wuraari nu ye ba wu má n a. I yoori sɔ n dɛɛ ti, nyini kere ka minɛm bo bu kaari durunya n nu n ti satieyofom a, ama, Nowa yiri, i yarada n dɛɛ ti, Nyɛmɛ ade i ka i yo sa bo i kɔ atin su i dɔ wɔ.

⁸ Abraham yo yoori Nyɛmɛ yarada n dɛɛ ti, saɲga bo Nyɛmɛ fereeri i, na i seeri i ka i kɔ asien be bo i seeri ka i fá ma i n su ni, haari ni bo i si má deke bo i sukɔ ni, yarada n dɛɛ ti, ye i yo deeri Nyɛmɛ nɔɔniɛ n ye i fiteeri i nam asien su kɔri nyini asien n su a. ⁹ Yarada n dɛɛ ti, ye i kɔ juuri asien n bo Nyɛmɛ ase ka i fá ma i n su n a, dɔ ye i tanaari ka i ti wɔɔ n a. I ni i wa Izaki, ni i anuma Jakɔbu yo boori nambue woori dɔ saɲga be su wɔ. Haari ni bo bɛrɛ yo ti minɛm bo bu nyaari deke n bo Nyɛmɛ ase ka i fá ma bu n a. ¹⁰ Abraham boroori i nyi nienieeri mie kpiri n bo Nyɛmɛ ni i tii ata i na i la má awieeri n a.

¹¹ Abraham yi Saara mmɔɔ yo yoori Nyɛmɛ yarada n dɛɛ ti, haari ni bo wɔ yo buke na i ti ɲɔɔka ni, yarada n dɛɛ ti, ye i koro wuuri baa n a. I yo yarada ka Nyɛmɛ yó deke n bo i seeri ka i yó i ni. ¹² Haari ni bo má Abraham ti ka sɔɔ bo wɔ wu ni, yiri nyini sɔɔ kun n ye i busu nufom asunnu ka asarambaam bo bu wo aɲgoro n a, ni kabo kunma ɲmie sunnu na i la má nɔ n a.

¹³ Nyini minɛm kɛrɛ yoori Nyɛmɛ yarada a, haari bu ba wuuri. Ba nya má deke n bo Nyɛmɛ seeri ka i yó ma bu, bu ngɔɔ su ni. Ama, yarada dɛɛ n ti, bu ɲuuri deke n ka i wo dede wɔ, na ba de i ni ahorejɔ, na ba soro su ase ka bu ti wɔɔm wɔ, wara nanatiirifom wɔ, durunya n nu fɛn. ¹⁴ Nyini minɛm kɛrɛ bo bu seeri sɔ ni, i kere ka, bu boro bu nyi nienie bu tieɲgu asien busu wɔ. ¹⁵ Nzen má bu faari bu ahorembaa seeri asien n bo ba yo ayaki i n su ni anyumbo, má bu koro nya atin bo bu kaaki kɔ nyini asien n su bekun. ¹⁶ Ama, bu yo koroori asien be bo i tara bo bu yo yakiiri i n wɔ, yiri la Nyɛmɛ dɛɛ woobiri n bo i wo aɲgoro ni, nyini dɛɛ ti, ye i ti má nyinse Nyɛmɛ dɔ ka bu fereeri i ka bu Nyɛmɛ n a, dama yiri ye wɔ sese mie kpiri be su ase bu a.

¹⁷ Abraham yo yoori Nyɛmɛ yarada n dɛɛ ti, ye i yo faari i wa Izaki ka i fa yo yoowa, saɲga bo Nyɛmɛ yo koroori ka i yo i na i nie n a. Yiri bo Nyɛmɛ yo seeri i ka i yó sakpa ma i ni, i soroori su wɔ, ka i fa i wa kun n kpein n yo yoowa ma Nyɛmɛ, ¹⁸ haari ni bo Nyɛmɛ yo seeri i ka, “Izaki dɛɛ ti, ye a nyá busu nufom a.” ¹⁹ Abraham siiri ka Nyɛmɛ koro tenge Izaki fite yiwee nu. Nahɔrɛ, i yarada n dɛɛ ti, na Nyɛmɛ atenge Izaki yiwee nu, dama Abraham dɔ, Izaki ti ka sɔɔ bo wɔ wu ye wɔ tenge a.

²⁰ Izaki yoori Nyeme yarada n deɛ ti, ye i yo seeri i nbaa nnyom ni Jakɔbu ni Esawu ka, fa kɔ fa ba, Nyeme yo bu kisi n a. ²¹ Jakɔbu yoori Nyeme yarada n deɛ ti, saŋga bo i ba sudodo ka i wu ni, na wɔ sere Nyeme ayo Yosefu nbaam nnyɔ ni kisi, na wɔ miɛ i kpama su ayasu asu Nyeme.

²² Yosefu yoori Nyeme yarada n deɛ ti, saŋga bo i ba suwu ni, ye i jɔɔri ka, Yisarelifom bá fite Ijipiti asien n su n a, na wɔ kere kabo bu yo i fuin n barasu.

²³ Moyisi si, ni i ni yo yoori Nyeme yarada n deɛ ti, bu wuuri i ni, ba soro má nɔɔniɛ n bo Ijipitifom femɛ n fa maari ni, na ba fa i afie sara nsan, dama bu ŋuuri ka i yo nyumi agaya. ²⁴ Moyisi yo yoori Nyeme yarada n deɛ ti, ye saŋga bo i ba biiri biɛɔ, i keteeri ka má bu fere i ka femɛ wa baabara n deɛ wa n a. ²⁵ I koroori kabo i ni Nyeme minɛm saŋga di wahara n tara bo i di fiefie n bo i cɛ má na i do Nyeme ŋgasi ni. ²⁶ Yiri dɔ, nzen bu kpiɛeri i nzukɔ kabo bu kpiɛ Kristo Tiidefɔ n ni, nyini la kperɛ tara deke kere bo má i nya i Ijipiti asien n su ni, dama i nyunu yo boroori aceeri n bo i bá nya i Nyeme dɔ ni su a. ²⁷ I yoori Nyeme yarada n deɛ ti, ye i fiteeri Ijipiti asien n su n a, haari ni bo femɛ n faari yaa i ŋu ni, wɔ soro má sere. I ti ka i niɛ ŋuuri Nyeme wɔ, yiri bo be koro ŋu má i ni, nyini deɛ ti ye i koro mindi jinaari ni nahɔre su n a. ²⁸ I yoori Nyeme yarada n deɛ ti, ye i yo kpamaari Butara cɛenkpiri n a, na wɔ kaaki ase Yisarelifom ka, bu kun nbɔmbaam, na bu fa mbunja bɔɔki bu ɔɔ anɔm su, adena Nyeme mɛreke n bo i kun n ba baari, na má i kun Yisarelifom nbaabiesɔ nkpiɛnm n a.

²⁹ Yisarelifom yo yoori Nyeme yarada n deɛ ti, ye saŋga bo bu ŋa bu kpiɛ kunma kpiri n bo bu fere i ka Kunma Kɔkɔre ni, ye i tiiri nu nnyɔ na atin ada afien, na ba nati asien wuruuwa su asin n a. Ama, saŋga bo Ijipitifom koroori ka bu kpiɛ ni, nzue n diiri bu kere wɔ.

³⁰ Yisarelifom yo yoori Nyeme yarada n deɛ ti, saŋga bo bu bara yeeri Yeriko miɛ kpiri n lesu ni, na kobe n bo ba ta abara aye miɛ n kere atɔ. ³¹ Bara sakara n bo bu fere i ka Rahabu yo yoori Nyeme yarada n deɛ ti, saŋga bo Yisarelifom kuunri i minɛm bo bu keteeri na ba de má Nyeme nɔɔniɛ n ni, ba kun má i, dama yiri yo deer i Yisarelifom kɔresiyifom wɔfɔ faari bu fieeri a.

³² Tɔ kisa, m si má kabo m se kun, m la má saŋga bo m kan fa kɔ Gɛdeyɔn, ni Balaki, ni Samson, ni Yɛfɛta, ni Femɛ Davidi, ni Samuweli, ni Nyeme nɔɔniɛ kanfom n jɔre n su. ³³ Bu yoori Nyeme yarada n deɛ ti, bu nbem kunmaari bu kpɔfɔ nfaŋgafom lue nu wɔ, na nbem ayo sa bo bu kɔ atin su, na nbem anya deke n bo Nyeme seeri ka i yó ma bu ni, na nbem gusu akata jaram nɔɔ bo ba koro ayo má pui. ³⁴ Na ba fa nbem awura sin bambaka nu ka bu yara bu, ama, na sin n anɔ, wɔ koro ayo má bu pui. Na ba koro ka bu kpiɛ nbem takobe ka bu kun bu, ama, na ba fite nu. Haari ni bo nbem ti daburukafom ni, bu nyaari faŋga a, na ba tu lue ni asien nbem su sojam, na ba kunma bu. ³⁵ Nbara nbem yo yoori Nyeme yarada n deɛ ti, na Nyeme atɛnge bu lamɔkɔm bo ba wu n yiwee nu ama bu. Ama, na ba kere nbem wahara akun bu. Ba saaki má bu nɔɔ na bu yaki bu nu ji, dama bu si ka bu bá tenge bu yiwee nu, na bu nya ŋɔɔ bo i la má aŋusu. ³⁶ Na ba yo bu nbem anzasi afin bu ŋgbere, na ba ci-ci bu nbem jɔɔkɔ, na ba fa bu awura dansaraka nu. ³⁷ Na ba tu nbem yabuɛ abo akun bu, na ba kpiɛ ati nbem nu nnyɔ, na ba fa takobe akun bu, na yaari ati nbem na bu sufa nbɔɛm ni sirim ŋuma sufa yo bu suturam kata bu ŋu, na minɛm akere bu wahara ayo bu ŋgbɛɛnŋgbɛɛn kere. ³⁸ Bu ti minɛ kpam bo bu woowa tara durunya n nufom woowa, bu wo má woobiri kun, bu nati yerengi boro kpantain n nu wɔ, ni bukam su, na bu suwura yabuɛ buɛm, ni asiɛngu kunma n nu suda.

³⁹ Nyeme nyunu yo yiiri nyini minɛm kere sayoowa, bu yarada n deɛ ti, ama, ba nya má deke n bo Nyeme seeri ka i yó ma bu ni. ⁴⁰ Dama Nyeme koro ka i ma yere deke kpa nahɔre su, kana deke n bo i koro ka i yo n yo yiiwa, má ka ya ni bere abo kun na i ma ya kere ti kabo i koro ka ya ti ni.

Kabo Nyeme cin i nbaam sui barasu ni

12 Nyini minɛm bo bu yo yoori Nyeme yarada n sunnu, ba bara aye ya, na bu niɛ kabo ya su Nyeme atin n su. Nyini ti, am ma yere gusu yaki deke kere bo i kanda ya na ya koro su má Nyeme ni, na ya yaki satie n bo ya koro i agaya ni, na am ma ya fa anyumboro na ya su atin n bo i ti ye ni ka ya su i n su. ² Am ma ya sunie Yesu. Yiri ti ya mɔfɔ a, na i ma ya yo Nyeme yarada kabo wɔ yo daka ka ya yo ni. I yo diiri wahara baka jaanu

n su, na ba wura i nyinse, ama, haari ni nyini n kere, i ceece awo ma nu, dama i nie nuuri fiefie n bo i ba di i ni, nyini ti, ye kisa, i tana Nyeme saa fomboro su i femeya n nu a.

³ Am nie kabo i yo diiri wahara satieyofom saa nu, na ba koro ma i jore, na i laari mindi barasu a. Am su i su, adena ma am nunie yoroki am. ⁴ Kabo satieyofom kere am wuwuruwa na am mindi ni, am nya mindi ju ma juubiri bo bu yi am ngoko. ⁵ Kabo am ti Nyeme nbaam na wo tu am fo asi am ahore ni, ma am ma am wara afi nyini ni, bo i na,

“M wa, nzen Nyeme tu u fo, ma a kete,
nzen i cin u sui gusu a, ma a ma u nunie yoroki u.

⁶ Dama minem bo i koro bu n ye i tu bu fo a,
na minem kere bo wo fa bu ayo i nbaam ye i cin bu sui a.”

⁷ Wahara n bo am sudi i ni, am mindi na am fa i ka am si sucin am sui a. Nyini sukere am ka am ti i nbaam wo lee, dama baa be wo ma bere bo i si cin ma i sui. ⁸ Nzen Nyeme acin ma am sui kabo i cin bo bu ti i nbaam kere sui ni, nyini la ka, am ti ma i nbaam nahore su, am ti ka soma nbaam wo lee. ⁹ Ya sim bo bu wuuri ya ni, bu ba yo, bu cin ya sui wo, na ya ma bu jirima. Nzen i nya ti so yiri, wo yo daka ya de ya Si Nyeme ncanie tara bu dee, adena ya nya ngoko. ¹⁰ Sangga bo ya yo ti nbaatumam ni, ya sim yo cin ya sui sangga kaan wo, kabo i ti ye ni ka bu yo ni, ama, Nyeme yiri cin ya sui, i yo i ni kpa dee ti wo, i koro ka ya nya i dee woowa n be wo. ¹¹ Sangga kere bo bu cin ya sui ni, i ti ka ya ahore ti saakiiwa a, i yo ma ya fie, ama, nyini n kere sin, minem kere bo Nyeme cin bu sui na bu si ka ba yo sa bo i ko ma atin su, bu nya ahoreda na bu wo wo kpa.

¹² Nyini ti, ma am ma am nunie yoroki am, ama, am ma am kpekpepe yo kenken. ¹³ Am susu Nyeme atin n su, na am nya fanga, adena ma am gbaraki buka su.

Fotu kabo wo yo daka ka ma ya kete Nyeme ncanie n ni

¹⁴ Am kere boro am nyi na am tana laifie ni soko kere, na am wo wo bo i ti casi, dama woko kere bo a ti ma casi, a nu ma Nyeme. ¹⁵ Am si am nu sa, na ma be fun Nyeme ahokoma ni. Am kaaki si am nu sa, na ma be fa sunsunni tie be ba saaki mine dogu na bu kaaki bu sin bo Nyeme. ¹⁶ Am si am nu sa, na ma be sukpini nbaram, na ma be gusu yo i nu ngbeen na i ceece wo ma Nyeme su nu, ka Esawu, bo diire dee ti na i tokri i tienggu baawu kpien jinaabiri maari i niema ni. ¹⁷ I tokri i baawu kpien jinaabiri n dee sin, sangga bo i seeri i si ka, i yo nyini kisi go i nu ni, na i si akete, haari ni bo i sun ni nyunvuin ni, wo koro akaaki ma deke n bo wo yo i n kun.

¹⁸ Juubiri n bo am aba aju ni, i ti ma deke bo am koro nu i, i ti ma ka buka n bo Yisarelifom yo ko juuri su na bu fere i ka Sinayi ni. Bu ko juuri su ni, na ba nu ka i suje sin fofoe, na awosin awura dika n nu, na wo kata liim, na anuma akpisi dika ni. ¹⁹ Na ba ti awie nga ka i fita ni fanga su, na ba ti akonvi nga ka i sujoko fanga su. Bu tiiri akonvi ni nga so ni, na bu seeri ni anyumboro ka bu koro ma ka bu ti nyini joko n kun. ²⁰ Dama ba koro ade ma ncanie n bo Nyeme fa maari bu ni, i na, haari nzen nengendore be faari i nu kaanri buka ni, bu tu i yabue bo kun i. ²¹ Dekem bo bu nuuri bu buka n su n laari sere agaya n dee ti, na Moyisi mmoko ase ka, “Sere ati m agaya, na m nunie subobo m.”

²² Ama, deke bo am aba aju ni, am aba aju buka n bo bu fere i ka Siyon ni su a, ni Nyeme bo i wo bere sangga kere n dee mie kpiri ni, yiri la mie kpiri n bo bu fere i ka Yerusalem na i wo angoro ni, do ye Nyeme mereke akpim atien bu oko ni ahorejo n a. ²³ Am aba jama n bo bu ti ka Nyeme nbaakpienm, na ba kere bu duma Nyeme dika n nu ni do a. Am aba Nyeme do, yiri bo i di soko kere jore ni. Am aba dawafom woobiri ni, bere bo bu yoori sa bo i ko atin su Nyeme do na wo ma ba ti kabo i koro ka bu ti n wo. ²⁴ Am aba Yesu do ko, yiri ti afien doguyofa a, yiri ye wo fa sesesu fofore n aba. I mbunja n bo wo fite ago ni, ayo ya casi a, i la kpere tara Abeli dee.

²⁵ Am si am nu sa, Nyeme sujoko am do, ma am kete i, dama sangga bo i yo joko Yisarelifom do durunya n nu fen na bu keteeri ni, wo yaki ma bu. Nyini ti, nzen i wo angoro sujoko ya do, na ya keteeri, ya yo se koro fite nu a? ²⁶ Nyini sangga, i konvi ngumi mmoko ma asien kpisi wo. Ama, kisa, wo se ka, “M kpisi asien n ni angoro n kere kpekun buka su.” ²⁷ Kabo i seeri ka i kpisi i kpekun buka su n kere ka, deke n kere bo wo yi bu ni, i ba kpisi yi bu, adena dekem bo be koro kpisi ma bu n ba ka. ²⁸ Nyini ti, kabo Nyeme ama ya atin ka ya ni yiri sangga di i femeya

n bo be koro kpisi má i ni, am ma ya da i asi. Am ma ya kaaki da i asi, na ya bu i, na ya soro i ahore, na ya su i, kabo wɔ yo daka ka ya su i ni. ²⁹ Dama Nyeme bo ya su i n ti ka sin bo i di deke kere bo i ti má kpa n wɔ.

Kabo ya yo na i sun Nyeme nu ni

13 Tɔ, kabo Kristo deɛ ti na am ayo ka nibaa kun ni, am sukoro am beɲgu. ² Am tenge su na am sude wɔfom. Nbem yo yoori sɔ ɔ haari na ba de merɛkem wɔfɔ, ama, ba si má ka bu ti merɛkem. ³ Má am ma am wara fi minem bo bu wo dansaraka nu n sa, am fa i ka am ni bere ye ba sanɲa anyi am a. Na má am ma am wara fi minem bo bu sudi wahara n gusu sa, am fa i ka am bere sudi wahara n a.

⁴ Am ma jirima wo am ajaam nu, na biesɔ n ni bara n kere bita bu ɲu, na má be yo ɲgbɛɛɲgbɛɛn, dama Nyeme bá di minem kere jɔre bo bu kpini nbaram, ni bo bu kɔ somaya ɲgbɛɛɲgbɛɛn n kere. ⁵ Má am ma am nyunu boro ɲwaa koro su agaya, ama, am ma am nyunu yi deke n bo am la i ni, dama Nyeme ase ka, “M yáki má am ɲgbɛɛn, m káaki fa má am ji má.” ⁶ Nyini ti, am ma ya fa ahoresi, na ya se ka,

“Micera ni ti m bukafɔ,
m soro má sere.

Adamande koro yo m nzu wɔ?”

⁷ Am nie am mɔfom bo bu kan Nyeme jɔre n kereeri am ni. Am nie kabo bu woori wo kpa barasu, na am sɔn bu yarada bo bu yoori i n su. ⁸ Yesu Kristo kaaki má, kabo i yo ti ni, i toko ti sɔ ɔ, na i ti sɔ ɔ sanɲa kere. ⁹ Má am su kereewa fɔfɔre barasu nbem su, na bu ma am mini atin kpa ni. I ti ye ni ka ya de Nyeme deɛ ahɔɔma n bo i ma ya ahoresi ni, na má ya de atin bo bu ciirem kere fa kɔ diire diiwam su, bo bu su nyini ciirem su ni, i buka má bu. ¹⁰ Sa bo Yesu ayo ama ya n deɛ ti, ya fa i ka ya la Nyeme sayoowa yoobiri n deɛ diire bo Yudaɔm Nyeme sayoowa dɔɲguyofom bo bu yo juma Nyeme Sereebiri Nambue n nu n la má atin na bu di be. ¹¹ Afɔ kere afɔ, Nyeme sayoowa dɔɲguyofɔ kpien n fa nengendɔrem mbunja a, na i fa wura Casi Kere Casi Sɔɔ n nu. Na i fa yo yoowa ma Nyeme, fa kɔ minem satie bo ba yo i n su, na i ma bu nya fa nie n kere fite mie n aheme, na bu yara i sin. ¹² Nyini deɛ ti, ye Yesu gusu wuuri mie n aheme n a, adena i koro fa i mbunja n yo minem casi. ¹³ Sa n bo wɔ yo ama ya n deɛ ti, am ma ya kɔ i dɔ mie n aheme, na ya su i atin su, na ya ni yiri kere sanɲa di nyinse n bo i diiri n be. ¹⁴ Dama durunya n nu fen, ya la má mie be bo ya suwo nu sanɲa kere, ama, ya boro ya nyi sunienie mie kpiri n bo i bá ba n wɔ. ¹⁵ Nyini ti, buka n bo Yesu ayo ama ya n deɛ ti, am ma ya fa kansi fa ma Nyeme sanɲa kere. Ya saraka yoowa n bo ya fa ma Nyeme n la ka, ya teke ya nɔɔ, na ya kan kere minem ka Yesu ti Mibie n a. ¹⁶ Má am yaki kpayo, am buka am beɲgum sanɲa kere, dama nyini saraka yoowam sɔ, ye Nyeme koro a.

¹⁷ Am de am mɔfom nɔanie, na am su atin n bo bu fa kere am su, dama bere sukpie daafiri am busu n deɛ ti, ye Nyeme bá bisa bu kabo bu yoori bu juma n barasu n a. Nzen am deeri bu nɔanie, bu yó bu juma ni ahoreda a, ama, nzen am ade má bu nɔanie, nyini ma bu yo bu juma ni ahoresaaki a, na nyini sɔ gusu buka má am.

¹⁸ Am susere Nyeme ma ya sanɲa kere. Yere dɔ, i ti nahɔre wɔ ka ya yo sa bo i kɔ atin su wɔ, na ya sunsunni nu ma ya ka ya yo sa bo i kɔ atin su wɔ sanɲa kere. ¹⁹ M sere am wɔ, am boro am nyi sere Nyeme ma m, na i buka m, adena i ce má, na m kaaki ba am dɔ bekun.

Awieeri su deɛ nyemesere ni

²⁰ Nyeme ahoredafɔ n atenge ya Mibie Yesu Kristo i yiwee n nu. Nyeme faari Yesu mbunja n faari sesesu diiri i di n ti ye Yesu yoori ya sasafɔ kpiri n a. Nyini sesesu n la má awieeri. ²¹ Nyini ti, m sereeri Nyeme ka i ma am deke kpa n kere bo i ti ye ni ka am nya i, na am yo i sa koroowa, na i kaaki ya wo, na ya yo mine n bo i ahore jɔ ya ɲu. Yesu Kristo deɛ ti, ye i yo nyini n kere a. Yiri ti ye ni ka ya kansi i sanɲa kere sanɲa. Ami.

²² M ninbaam, m sere am wɔ, am yo sawɔre, na am so am sui, na am de ahin jɔre n bo i wo ahin kadasi n nu, na m sufa tu am fɔ ni. Dama jɔre n bo m sukere ma am n sunnu má. ²³ M koro ka am si ka, ya niwa Timoti wo má dansaraka nu kun, ba yaki i, nzen i ba tuuri m nde, na m ba suba, m ni yiri kere bá nie am busu.

²⁴ Am bisa am mɔfom kere ni Nyeme minem kere dɔɲgu ma ya. Ya ninbaa yaradayofom bo bu wo Itali asien n su n kere bisa am dɔɲgu.

²⁵ Nyeme buka am kere.

YAKOBO

1 Mini Yakobo bo m ti Nyeme ni ya Mibie Yesu Kristo dee akoo ni, m bisa Kristo jamam n kere danggu, bere bo ba sandi abara aye durunya n kere nu ni.

Yaradayo ni alecira jre

² M ninbaam, nzen gberegbere be tu am, am ma am ahore j. ³ Dama am si ka am yarada bo am ayo Nyeme n dee ti, ye nyini gberegbere n tu am a, na am mindi juuri i awieeri, am koro mindi nu gberegberem bo bu tara nyini n mmoo awieeri. ⁴ Am ma am mindi n sun am nu, adena am woowa kere ti kabo Nyeme koro ka i ti ni na ma pui kpie am su.

⁵ Ama, nzen alecira akpie am nu be su, i ti ye ni ka i mi sere i Nyeme do, yiri bo i ce sooo kere aceeri ni i kunnu kun ni, na i wura ma be nyinse ka i mi asere i n dee ti. Nyini ti, nzen be sere Nyeme, yiri ma i mi alecira n a.

⁶ Ama, nzen be sere Nyeme, i ti ye ni ka i mi yo yarada ka deke bo i sere i ni, Nyeme ma i wo, na ma i mi yo sika, dama sooo kere bo i yo sika, i ti ka nzue bo anuma bo i ko i sin ba i nyunu wo. ⁷⁻⁸ Nyini sooo n bo i yo sika so ni, i sunsunni ti nnyo nnyo o, fa ko Nyeme do, i si ma i jinaabiri. Ma i mi n sunsun ka i nya pui fite Mibie n do.

Fotu fa ko Kristo jama n yaarifom ni nenjefom do

⁹ To, ya niwa bo i ti yaarifom, na Nyeme awura i kpiri, i ti ye ni ka i mi ma i ahore da. ¹⁰ Na ya niwa bo i ti nenjefom gusu, na Nyeme ayo i kaan, i ti ye ni ka i mi ma i ahore da. Dama i ce ma na i ni i nenje n kere ba wo ma bere, kabo wura pum ce ma, na i ni i nyumi n kere kpokpokon barasu ni. ¹¹ I ti so o, kabo wie ba bi, na i kekere n bo kpokpokon wura pum na i wu, na i nyumi wie ni. Kabo nenjefom n gusu ni i nenje n ti lee. Sangga bo i nyunu aba aboro i juma su ni, i ni i nenje n kere ba wo ma bere kun.

Fotu fa ko sangga bo am wo gberegbere nu ni

¹² Terefie wo sooo kere bo gberegbere tu i, na i mi saaki ma i oo n do. Nyini sooo n koro mindi juuri nyini gberegbere n awieeri, i nya ngoo Nyeme do, nyini la aceeri n bo i yo seeri ka i fa ma bere bo bu koro i ni. ¹³ Nzen gberegbere n so n atu be na i ma i wura satie nu, ma i mi se ka, "Nyeme ayo m ye m wura satie nu a." Dama pui koro yo ma Nyeme na i wura satie nu, na i gusu yo ma be na i mi wura satie nu. ¹⁴ Ama, deke bo i ma sooo wura satie nu n la i mi ni i tii dee konvikiya a, nyini ma i cin dodo satieyo a, ¹⁵ na nyini konvikiya n nya cin i wura satie nu na i mi yo satie be, na nyini satieyo n nya ba bi wieeri, i fa yiwee ba a.

¹⁶ M ninbaa koroowam, ma am daka am nu. ¹⁷ Aceeri kere bo i ti kpa na i ti kabo Nyeme koro ka i ti ni, i kere fite angoro ya Si Nyeme do o, yiri yiiri deke n kere bo i ta angoro n a. I wo ti i wo wo, na i ma ma awosin yo ma na i kaaki deke be. ¹⁸ I dee koroyanu, na wo fa i ncanie n bo i ti nahore n ama ya, ye ya yo i nbaam. I yoori so o, adena ya yo deke n kere bo wo yi bu n tii.

Am de Nyeme ncanie n na am yo kabo i kere ni

¹⁹ M ninbaa koroowam, i ti ye ni ka am ti ahin sereya n bu, ka, sooo kere so i sui ndende na i ti, ma i mi koro nde joo, ma i kaaki fa yaa ndende. ²⁰ Dama yaa kere ma sooo na i yo sa bo i ko atin su Nyeme do. ²¹ Nyini ti, am yaki sa ngbeenngbeen, ni satie kere yo. Am yo am nu kaan fa ma Nyeme, na am de i ncanie n bo wo fa awura am ahorembaa su ni. Dama nyini ncanie ni koro de am tii ji a.

²² Am yo kabo Nyeme ncanie n kere ni. Má am dadaka am nju ka am ati i na am yo má kabo i kere ni. ²³ Dama nzen be tiiri ncanie n na i yo má kabo i kere ni, i mi ti ka sɔɔ bo i fa nienu nie, na i nju i nju wɔ, ²⁴ ama, na i nya faari nienu n seeri, na i kɔ wieeri, a nju ka i wara afi kabo i nyunuawa ti barasu. ²⁵ Ama, sɔɔ kere gusu bo i fiitiri Nyeme ncanie kpamaawa n nu, ncanie kpamaawa n bo i ti kabo Nyeme koro ka i ti n na i ma minem nyaari bu tii ni, na nzen i mi boro i nyi su ncanie n su, na i mi ti má sɔɔ bo i ti ncanie n na i wara afi i, ama, na i ti sɔɔ bo i yo kabo ncanie n kere ka i yo ni, i mi yiri, Nyeme yó i kisi fa kɔ i sayoowa kere nu.

²⁶ Sasu bekun, sɔɔ kere bo i na i su Nyeme atin su, na i koro tara má i kɔ, i mi daka i nju wɔ lɛɛ, na i nyemesu atin n ti ngbɛɛn wɔ. ²⁷ Nyemesu atin bo be su i su n na i la má gela be ya Si Nyeme dɔ n la ahin, ka, i mi nie ayikam ni nkunafɔm su, bere bo bu di yaari ni, na i mi kaaki tara i nju na má durunya n nufɔm ma i yo fin be Nyeme dɔ.

Fɔtu fa kɔ tantambunu

2 M ninbaam, kabo am yo Yesu Kristo yarada ni, yiri bo i ti ya Mibie Jirimafɔ ni, má am fa tantambunu ni am bengɔ. ² Ma m fa i ka, nzen mine nnyɔ nbem ba wuraari am tientienbunɔɔ sɔɔ n nu, na kun wura sutura kpakpa ni sika ngaa, na nyinga n ti yaarifɔ na i wura sutura titiiwa, ³ na nzen am nu kun se bo i wura sutura kpakpa n ka, “Jande, ba tana ahin tanaabiri nyunyumi n su,” na i nya se yaarifɔ n ka, “Wɔɔ, ka jina dɔ, nzen má nyini, ba tana m jaa bu fen,” ⁴ nyini kere ka am sufa tantambunu atin lɛɛ, na am sunsunni tie ma am sufa kpakpaakinu ba lɛɛ, má sɔ?

⁵ M ninbaa koroowam, am ti fen. Má Nyeme yiiri yaarifɔm bo bu wo durunya n nu n ka bu ti ajekɛfɔm i dɔ, bu yarada n dɛɛ ti a, na bu nyá femeya n bo wɔ se ka i fa ma minem bo bu koro i n a, nzen se? ⁶ Ama, ambere bu yaarifɔm ngbɛɛn wɔ. Njam kere am wahara n a? Njam kaaki cin am kɔ jɔɛ diibirim n a? Má nengefɔm n a? ⁷ Má bere jɔɔ wura duma n bo i la anyunuyi ni ngasi nu n a? Yiri ye Nyeme afa ama am na i kere ka am ti i dɛɛm ni.

⁸ Ba kere i Nyeme jɔɛ Kadasi n nu ka, “Koro u bengɔ kabo a koro u nju ni.” Nyeme femeya n nu ncanie kpamaawa bambaka n lɛɛ. Nzen am yo sɔ, nyini ti kpa a. ⁹ Ama, nzen am laari tantambunu, am ayo satie, na Nyeme ncanie kpamaawa n kere ka am ti ketemafɔm wɔ lɛɛ. ¹⁰ Wɔɔ kere bo a suuri Nyeme ncanie kpamaawa n kere su, ama, na a saakiiri i kun n kpein mmɔɔ, a saaki ncanie kpamaawa n kere lɛɛ. ¹¹ Nyeme bo wɔ se ka, “Má a kpini u bengɔ yi” ni, yiri akaaki ase ka, “Má a kun sɔɔ” n a. Ama, nzen haari a kpini má u bengɔ yi, ye a kuunri sɔɔ, a yo ketemafɔ fa kɔ ncanie kpamaawa n su lɛɛ. ¹² Am ma am jɔɔɔwa ni am sayoowa kere ka am ti minem bo Nyeme bá fa i ncanie kpamaawa ni fá di am jɔɛ a, nyini ncanie kpamaawa n bo i ma minem nya bu tii ni. ¹³ Dama jɔɛdi cɛɛn, minem bo bu si má bu bengum anjunfɔ ni, Nyeme si má bere mmɔɔ anjunfɔ. Ama, anjunfɔ si-fɔm ni, bere dí nasara, jɔɛdi cɛɛn ni.

Fɔtu fa kɔ yarada ni i sayoowa

¹⁴ M ninbaam, nzen sɔɔ na i yo Nyeme yarada, na i sayoowa kere má ka i la yarada, nyini yarada ni kóro de i tii ji, nzen se? Ai, nyini ti ngbɛɛn wɔ lɛɛ. ¹⁵ Ma m fa i ka, nzen am ninbaa Kristo jama nbem wo bere bo bu la má diire, na bu la má sutura, ¹⁶ na nzen am nu kun seeri i ka, “Kɔ ni ahoreda. Nyeme ma u na a di, na i ma a nya sutura.” Nzen a seeri sɔ, na a ma má i mi koroowa ni, i kpa la kɔɔ? ¹⁷ Nyini ti, nzen a la yarada n ngumi, na u sayoowa kere má ka a la yarada, i ti yarada ngbɛɛn wɔ lɛɛ.

¹⁸ Be koro se ka, “Ahin sɔɔ n yiri yo Nyeme yarada wɔ, ama, ahin n yiri yo sakpa a.” Tɔ, ye sɔɔ yo se kere ka i yo Nyeme yarada, bo i yo má sakpa a? Mini yo sakpa a, nyini kere ka m yo Nyeme yarada. ¹⁹ A na a yo yarada ka Nyeme ngumi wo bere a. Nfan. Haari ajinim mmɔɔ si i sɔ, na bu njuie subobo bu ni sere. ²⁰ Wɔɔ sinnzin ngbɛɛn ni, a koro ka m kere u ka yarada yoowa bo i kere má sakpa n ti yarada ngbɛɛn wɔ, nzen se? ²¹ I yo se ye Nyeme deeri ya na Abraham ka i yo sa bo i kɔ atin su i dɔ a? Abraham sayoowa n dɛɛ ti ye Nyeme deeri i sɔ a, dama Abraham yo faari i wa Izaki fa seeri Mikun n yoowa yoobiri n ka i fa i yo yoowa ma Nyeme ni. ²² A nju má i? I yarada yoowa fa sanja ni i sakpa yoowa kere yoori kun wɔ. Na i sayoowa n akere ka i yarada n ti kabo Nyeme

koro ka i ti n wɔ. ²³ Sɔ ye deke n bo bu kɛrɛri i Nyɛmɛ Jɔrɛ Kadasi n nu n ayo yiiwa a, ka, “Abraham yoori Nyɛmɛ yarada n dɛɛ ti, na Nyɛmɛ ade i ka i yo sa bo i kɔ atin su i dɔ.” Nyini ti, ye bu fereeri i ka Nyɛmɛ danfo n a. ²⁴ Tɔ, m ɲa am aɲu i e, ka sɔɔ sayoowa ma Nyɛmɛ de i ka i yo sa bo i kɔ atin su i dɔ a, má ka i mi yarada ɲgumi ti. ²⁵ I ti sɔ ɔ lɛɛ, fa kɔ bara sakara be bo bu fere i ka Rahabu n dɔ. Dama dawa saɲga, yiri yo bukaari Yisarelifɔm dɛɛ kɔrɛsiyifɔm n a, na wɔ kere bu atin na ba foro bu kpɔfɔm saa nu. Nyini sayoowa n dɛɛ ti, na Nyɛmɛ ade i ka i yo sa bo i kɔ atin su i dɔ ɔ. ²⁶ Tɔ, kabo ɲumi awo má aɲuniɛmbaa n nu na i ti fuin ni, sɔ ye i ti a, nzen a la yarada na u sayoowa kere má ka a la yarada, yarada ɲgbɛɛn lɛɛ.

Fɔtu fa kɔ kabo ya bita ya taferema

3 M ninbaam, má am dɔɲgu yo am ɲu kerefɔm. Dama am si ka yɛrɛ bo ya ti kerefɔm ni, ya jɔrɛ diiwa bá yo kekereke agaya a. ² Ya kɛrɛ ba yo, ya yo sam bo bu kɔ má atin su wɔ. Ama, nzen sɔɔ kɛrɛ bo i jɔɔkɔwa kɛrɛ kɔ atin su, i mi woowa n ayo kabo Nyɛmɛ koro ka i yo n wɔ lɛɛ. I kere ka i mi n la tarabuɲu sa kɛrɛ nu lɛɛ. ³ Am ma ya niɛ kpɔɲɔ. Ya fa karafi wura kpɔɲɔɔm kɔɔ ɔ, na ya kunma bu faɲga na bu yo deke kɛrɛ bo ya koro ka bu yo i ni. ⁴ Am ma ya niɛ lee bambaka gusu, i ni i bambaka n kɛrɛ ni, haari nzen aɲuma bambaka subo i kɔ deke be, lee kanfɔ n koro fa napɔku baka n bo i ti kaan ni lee ni, na i kan i kɔ deke kɛrɛ bo i koro. ⁵ I ti sɔ lɛɛ ni tafere-ma n gusu, i ni bo i ti kaan aɲuniɛmbaa n nu n kɛrɛ ni, i koro saaki deke dɔɲgu.

Niɛ kabo sin ti barasu a, haari i ti kaan sɛ, i koro je boo bambaka. ⁶ Taferema n ti ka sin wɔ lɛɛ. Bekun, ya ɲuniɛmbaa n nu, i kaaki ti ka satiem bo ba yi durunya n nu n wɔ, i satie n sa aɲuniɛmbaa n kɛrɛ wɔ. I yo juma ka sin wɔ, na i saaki sɔɔ ɲuniɛmbaa n fite cɛɛn n bo bu wuuri i n fa kɔ ju haari i yiwee cɛɛn. Yiko bo taferema n la i na i yo sɔ n fite cɛɛma sin n nu wɔ. ⁷ Adamande kunma deke n kɛrɛ faɲga, i ajaannam o, i lanɲkɔrɛfɔm o, i cin-bukunnusufɔm o, ni jombaam o. Na wɔ koro ata bu kɛrɛ. ⁸ Ama, taferema yiri, sɔɔ be nya koro kunma má i faɲga. I ti deke tie wɔ, bo be koro tara má i. I ti ka wɔ yi ni bɔrɛ bo i kun wɔ. ⁹ Ya fa yiri fa kansu Micera n bo i ti ya Si n a. Na ya kaaki fa yiri saaki minem bo Nyɛmɛ ayi bu ka bu ferema ni yiri n a. ¹⁰ Nyini aɔɔ kun n ye kansu ni saaki fite nu a. M ninbaam, wɔ yo má daka ka i ti sɔ. ¹¹ Bura kun koro tie nzue kpa, ni nzue tie, nzen sɛ? Ai, i koro yo má. ¹² M ninbaam, am si ka damba baka koro su má ɲguinmbaa. Cumi baka gusu koro su má damba. I ti sɔ ɔ lɛɛ, bura bo i nzue ti lalaraki, i koro tie má nzue bo i yo fie.

Fɔtu fa kɔ alecira bo i fite Nyɛmɛ dɔ ni

¹³ ɲma wo am nu bo i la alecira ni si a? I ti ye ni ka i mi kere ka i ti sɔ ɔ, fa kɔ i woowa kpa su, na i yo sakpa, na i wo benle, nyini kere ka i la alecira. ¹⁴ Ama, nzen am susi kɔrɛ ahorembaa su, na am suyo wi, na am bita anyii sunsunni, má am bita fɔ ka am la alecira, na má am bu kɔrɛ jaraki nahɔrɛ n sɔ. ¹⁵ Nyini alecira n sɔ fite má Nyɛmɛ dɔ, ama, i fite durunya n nu fɛn wɔ, i nati má Nyɛmɛ atin su, i ti Sitana dɛɛ wɔ. ¹⁶ Deke bo kɔrɛsi, ni anyii wo, kpakpaakinu ni satie yoowa barasu kɛrɛ wo dɔ ɔ. ¹⁷ Ama, sɔɔ bo i la alecira n bo i fite Nyɛmɛ dɔ n la ka, i woowa ti casi. Bo i tɔ su n la ka, i koro tanalaifɛ, na i la wo benle, na i de fɔtu, na i si aɲunfɔ agaya, na i yo sakpa beberebe, na i la má tantambunu, na i kaaki la má burukɔɔnu. ¹⁸ Tanalaifɛfɔm bo bu yo tanalaifɛ juma ni, bu ɲkatɔ n la sam bo bu kɔ atin su Nyɛmɛ dɔ n wɔ.

Fɔtu fa kɔ kabo ya da ya ɲu asiɲgu fa ma Nyɛmɛ ni

4 Nzu ti ma am di aluwa, na am suse akuruwa am ɲuɲu nu a? I fite ka am sunsunni ti tie, fa kɔ am ahorembaa koroowa beberebe n bo i wo am ɲuniɛmbaa nu, na i kpɛ am daafiri n dɛɛ ti a, má sɔ? ² Am koro deke nbem, na am nya má bu n ti, ye am koro ka am kun am benɲum n a. Am konviki wura minem nenɲe nu, na am nya má i n ti, ye am se akuruwam, na am di aluwa n a. Am sere má Nyɛmɛ n dɛɛ ti, ye am nya má am koroowa n a. ³ Deke bo i ti na am sere Nyɛmɛ na am nya má i n la ka, am sere ni sunsunni tie wɔ. Am sere dekem ka am fa yo am kunnu koroowa a. ⁴ Amberɛ bo am su má Nyɛmɛ ni, am si má ka sɔɔ kɛrɛ bo i koro durunya n nu nenɲem agaya, ti Nyɛmɛ kpɔfɔ ɔ, nzen sɛ? Nyini ti, sɔɔ bo i fa i ahorembaa se durunya n nu nenɲem su, i mi ti Nyɛmɛ kpɔfɔ ɔ lɛɛ. ⁵ Má am sunsun ka deke bo ba kɛrɛ i Nyɛmɛ Jɔrɛ Kadasi n nu n ti ɲgbɛɛn wɔ, ka, “Sɔɔ kɛrɛ bo

i fa i awiewie n bo Nyeme afa ama i n suuri deke be sin Nyeme nu, Nyeme si i kore agaya.”⁶ Ama, ahorma n bo Nyeme afa ama ya n sunnu. Nyini ti, ye ba kere i Nyeme jore Kadasi n nu ka,

“Nyeme kete kpirikorofm w, ama, na i fa i ahorma n ma tarakam.”

⁷ Nyini ti, am fa am nu ma Nyeme. Am kete Sitana, na i nmáti yaki am. ⁸ Am cin dodo Nyeme, na i gusu cin dodo am. Ambere satieyofm, am yi am saa fite satie nu. Ambere ankw nnyo nnyofm, am yo am ahorembaa casi.

⁹ Am satie dee ti, am ma am ahore saaki, na am sun. Am fa am siri fa kaaki sun, na am fa am ahorej fa kaaki ahoresaaki. ¹⁰ Am da am nu asienngu ma Nyeme, na yiri bá wura am kpiri.

Fotu fa ko kabo má ya jaraki ya bengum ni

¹¹ M ninbaam, má am jjo tie ma am bengum. Wore bo a jjo tie ma u lamkw, wara a jaraki i, a jjo tie afa ako Nyeme nkanie kpamaawa n su ajaraki i lee. Nzen a nya yoori so, a nya ti má so bo i de Nyeme nkanie kpamaawa n lee, ama, a yo u nu ka jredifo lee. ¹² Nyeme ngumi ti i nkanie n kpamaf a, na yiri ngumi kaaki ti i jredifo a, yiri bo i koro de minem tii ji na i kaaki koro ma bu ka ngbeen ni. Wore la nma na a jaraki u bengum a?

Fotu fa ko yanfya atin su

¹³ Am ti fen, ambere bo am se ka, “Nyuma, wara ahunma, ya kó ahin mie n su, na ya kó yo afu kun do, na ya yó juma, na ya nyá nwaa beberebe ni.” ¹⁴ Ambere, haari am si má sa bo i bá yo am ahunma mmkw. Am ni am ngkw ti ka se? Am ti ka bore w, bo i to na i ce má, na wie ba tie, a nu ka w kpknkpn ni. ¹⁵ Deke bo i ti ye ni ka am se n la ka, “Nzen Nyeme diiri su, ya wó bere, na ya yó ahin ni ahin.” ¹⁶ Ama, kabo i ti ni, ambere koro kpiri w, na am suf. Nyini yanfya so n kere ti má kpa. ¹⁷ To, nyini ti, so kere bo i si sakpa bo i yo i, na i yo má i, i mi yo satie w lee.

Fotu fa ko nengefom do

5 Ambere nengefom, am ti fen. Sa ngbeenngbeenm bo bu bá tu am n dee ti, am sun na am subo awie. ² Am ajeke n kere susaaki, na norem sumuka am suturam n kere. ³ Am sika ni am jete kere suwura ngambulaari, na bu ngambulaari wuraawa ni bá ma Nyeme jaraki am, na i káaki ba yara am ka sin, am nuniembaa nu. Am atien ajeke kw afa ase fa ko durunya n awieeri w lee. ⁴ Sasu bekun, am akete ka am to má jumayofm njatw, bere bo bu tambu am fiesu nenge mbaa ni. Am ti kabo bu kan am ndie a, bu awie bo n kere ato Micera Yikof n sui nu. ⁵ Kabo am wo durunya n nu fen ni, am adi fie, na am ayo am kunnu koroowa. Am adi ayo ngbingbiri ka toora dwdwrfom bo bu suk ka bu kpie bu km ni. ⁶ Minem bo bu la má ngasi be ni, bere n ye am ama ba di bu jre acin bu sui akun bu a. Bu kete má am w.

Awieeri su dee fotu jrem ni

⁷ Nyini ti, m ninbaam, am yo sawre nminda fa ko een n bo Mibie ni bá ni. Am nie kabo dwdwrfom yo sawre nminda, haari kabo bu fiesu diire bá yo kpkpa barasu. I yo sawre nminda kpnyini nzue ko tu takoku w. ⁸ Am gusu yo sawre. Am ma am ahore si, dama Mibie n ba sang a adodo. ⁹ M ninbaam, má am wo waraki su, sukan am bengum ndie, adena má Nyeme bá di am jre. Am ti fen, yiri jredifo n lee, yiri jina anw n nu n a. ¹⁰ M ninbaam, am ma ya tenge su, fa ko Nyeme nkanie kanfom n bo bu yo jjo kw Micera n duma n nu ni. Am su bu jaa yiiwa su, kabo bu yo yoori sawre mindi diiri wahara ni. ¹¹ Nahre, minem bo sa tu bu, na bu la mindi ko nu i awieeri ni, bere ye ya fere bu ka terefefom a. Am tiiri kabo so be bo bu fere i ka Yobo n yo laari mindi barasu, fa ko ni wahara n kere bo i yo diiri i ni. Am si kabo kasin na Micera n abuka i ni. Dama Micera n si anunf na i la koro agaya.

¹² M ninbaam, jre bo i buka i kere su n la ka, má am tan deke be ndie fieo. Má am se ka am tan asienngu, wara am tan angoro. Nzen u jjo kw n bu la ka een, am se ka, “Een.” Na nzen u jjo kw n bu la ka ai, am se ka, “Ai.” Adena, má Nyeme di am jre na i yo am ngbeen.

¹³ Nzen be wo am nu bo sa be atu i, i ti ye ni ka i mi sere Nyeme. Na nzen be wo am nu bo i ahore ajo, i ti ye ni ka i mi di jue kansi Nyeme. ¹⁴ Nzen be wo am nu bo i la má laifie, i ti ye ni ka i mi fere Kristo jama nkpienkpienm na bu ba sere Nyeme ma i, na bu nunuka i nguin, Mibie n duma n nu. ¹⁵ Nyini nyemesere n bo bu sere i ni yara-da ni, i má tukpakifo n nya laifie, na Mibie ni má i yasú. Na nzen haari wo yo satie mmoo, Nyeme fá i satie n ce. ¹⁶ Nyini dee ti, am kan am satie bo am ayo i kere am bengu, na am sere Nyeme ma am bengu, adena am nya laifie. Sooo bo i yo sa bo i ko atin su Nyeme do ni, i nyemesere la fanga, na i yo juma nahore su. ¹⁷ Nyeme noanie kanfo n bo bu fere i ka Eliya ni, i yo tiiri adamande ka yere wo, na wo sere Nyeme ni anyumboro su, ka, má nzue to, na nzue n ato má asien n su afo nsan ni sara nsen. ¹⁸ Na wo kaaki asere Nyeme, ka, i ma nzue n to, na wo to, na asien n diire mbaa kere akaaki ayo.

¹⁹ M ninbaam, nzen am nu kun miniiri nahore atin ni, na am nu kun be faari i kpieeri i nyi baari atin n su, ²⁰ i ti ye ni ka i mi n si nu ka, sooo kere bo i yiiri satieyofu fiteeri i satie atin n su, i mi de nyini sooo n tii fite yiwee nu, na i ma Nyeme fa i mi satie beberebe n fa ce i.

1 PETORO

¹ Mini Petoro bo m ti Yesu Kristo jaramasa ni, sukere ahin kadasi n na m fa ma ambere Nyeme minem bo wo yi am na am ti wofm na am asandi abara aye, na am wo Pontusi, ni Galatiya, ni Kapadosiya, ni Esiya, ni Bitiniya aworem n nu ni. ² Nyeme koroyanu dee ti, ye wo du mo ayi am ye i Awiewie Casi n ama am ayo i dee minem a, adena am de Yesu Kristo ncanie ni, na i mbunja n nmisi am na i yo am casi. Nyeme buka am na i ma am ahoreda ko sin su.

Deke bo ya la i tama ni

³ Am ma ya kansi Nyeme, yiri bo i ti ya Mibie Yesu Kristo Si. Wo si ya anunfo agaya n dee ti, ye wo ma ya yo mine fofore, ye ya la tama wo ni ngwo a, dama i tengeeri Yesu Kristo i yiwee n nu wo. ⁴ Na am nya aceerim bo Nyeme afa ase angoro anminda ka i fa ma am ni. I ti aceeri bo i saaki ma, i yo ma fin, na i kaaki wie ma. ⁵ Am ayo Kristo yarada n dee ti, Nyeme la yiko bo i sasa am haari ni bo am ba nya tiide n bo wo sese i su ka am ba nya i awieeri su sanja ni.

⁶ Nyini kere dee ti, ye am la ahorejo n a, haari nzen wo yo daka ka am ahore saaki kaan fa ko kekereke barasu barasu n bo kisa am sunu i ni. ⁷ Nzen am koro mindi deeri nyini kekereke barasu n kere, nyini kere ka am ayo Kristo yarada nahore su a. Kabo am ayo Kristo yarada ni, i la anyunuyi tara sika bo i ka ngbeen ni. Sika yiri, bu fa i wura sin nu wo, na bu nie kabo i ti barasu, so ye Nyeme ma am di nyini waharam n a, na i nie kabo am ayo Kristo yarada n barasu ni. Nzen am ayo i yarada ni nahore su, ceen n bo Yesu Kristo ba yi i nu fite fofoe nu ni, am nya kansi, na bu wura am kpiri, na bu ma am jirima. ⁸ Am nyumbaa nya nu ma yiri Yesu ni, ama, am koro i, haari ni bo am nyumbaa koro nu ma i kisa ni, am yo i yarada a, na am ahore ajo ako asin su, na am si ma kabo am se barasu, ⁹ dama am anya am yarada n kperere, yiri la tiide n bo am anya i ni.

¹⁰ Nyini tiide n jore ye dawa dee Nyeme ncanie kanfo fiitiri i nu na bu si i n a, ye bu kan kereeri minem fa ko sakpa n bo Nyeme ba yo ma am n su n a. ¹¹ Na Kristo Awiewie n bo i wo bu do n adu mo akere bu kabo Kristo, Tiidefo n bo Nyeme ase ka i sunma i n ba diiri wahara ni, ni kabo i woowa ti kpiri barasu ni, i wahara di n sin. Na ba boro bu nyi na bu si kabo yiri Kristo Tiidefo n ti barasu, ni sanja n bo nyini sam ni ba yo ni. ¹² Na Nyeme ama bu asi nu ka jore n bo ba kan i ni, i ti ma ka i buka bere ni bu tii wo, ama, i ti deke bo i buka ambere wo. Yiri ye kisa am ati i afite minem bo bu kan labari kpa n kereeri am do n a. Nyeme maari i Awiewie Casi n fiteeri angoro ba maari bu yiko ye bu kaanri i jore n kereeri mine a. Nyini jorem ye Nyeme merkem mmwo koro ka bu nie nu na bu si i bu n a.

Kabo i ti ye ni ka ya woowa ti casi barasu ni

¹³ Nyini dee ti, am sese am sunsunni su, na am tara am nu, na am fa am tama kere wura sakpa n bo Nyeme ba yo ma am n nu, sanja bo Yesu Kristo ba yi i nu fite fofoe nu ni. ¹⁴ Am de Nyeme ncanie n ka nbaatumam bo bu de bu si ncanie ni, ma am yo am kunnu koroowa, na am suyo satiem n bo am yo bu sanja bo am yo si ma Nyeme atin ni. ¹⁵ Ama, am ma am woowa kere ti casi, kabo yiri Nyeme woowa ti casi ni, yiri bo wo yi am ka i deem ni, ¹⁶ dama ba kere i Nyeme jore Kadasi n nu ka, "Mini, m ti casi wo, nyini ti, wo yo daka ka ambere gusu ti casi."

¹⁷ Kabo am sere Nyeme, na am fere i ka am Si ni, am tara am nu na am bu i fa ko deke kere bo am yo i am ngwo su ni, ahin durunya n bo i ti ma am woobiri n nu ni, dama kabo i di minem jore fa ko bu kere sayoowa su ni, i tambu ma nu. ¹⁸ Am si kabo Nyeme ade am tii aji afite am sayoowa ngbeenngbeenm n bo am nam yo fa maari

am n nu ni. Deke n bo wɔ fa ade am tii aji n ti má ka sika wara jete bo bu koro ka ngbɛɛn ni,¹⁹ ama, wɔ fa Yesu Kristo dɛɛ mbunja n bo i la má aɲusu na i ti ka bɔmbaa bo i la laifɛ na i la má fin be n dɛɛ n wɔ.²⁰ Nyɛmɛ du mɔ yiiri i ka i ba yo sɔ ka, ye i nya ba yiiri durunya n a. Ama, ahin awieeri su saɲga n bo ya wo nu n ye Nyɛmɛ ma wɔ fite fofoe nu, amberɛ dɛɛ ti a.²¹ Yiri dɛɛ ti ye am ayo Nyɛmɛ yarada n a. Nyɛmɛ tengeeri i yiwee n nu, na wɔ wura i kpiri, nyini dɛɛ ti ye am yo yarada na am la tama fa kɔ Nyɛmɛ dɔ n a.

²² Kabo am ade Nyɛmɛ nɔɔniɛ n bo i ti nahɔrɛ, na wɔ yo am casi ni, nyini ma am koro am beɲgu bo dadaka wo má nu a. Nyini ti, am sukoro am beɲgu ni am ahorembaa fofoe ni nahɔrɛ su.²³ Am akaaki mine fɔfɔrɛm, i ti má kabo adamande wu baa na i wu ni, ama, bo i wuuri am ni, i wu má. Nyɛmɛ faari i nɔɔniɛ n bo i la ngɔɔ na i la má awieeri n ye i ma am akaaki mine fɔfɔrɛm n a.²⁴ Dama ba kɛrɛ i Nyɛmɛ Jɔrɛ Kadasi n nu ka,

“Adamande kɛrɛ ti ka wura a,
i cɛ má na i wu.

Na bu nyumi kɛrɛ ti kabo wura pum yo nyumi barasu n wɔ,
i cɛ má na i yɔɔki na i kpɔnkɔn.

²⁵ Ama, Micɛra n dɛɛ nɔɔniɛ n wo bɛrɛ wɔ saɲga kɛrɛ.”
Nyini nɔɔniɛ n ti labari kpa n bo ba kan akere am n a.

Nyɛmɛ mine n bo wɔ yi bu n jɔrɛ

2 Nyini dɛɛ ti, am yaki sa kɛrɛ bo i ti má kpa, má am kpɔ am beɲgum, má am sisi am beɲgum, má am yo am beɲgum burukɔɔnu sa, má am si am beɲgum kɔrɛ, má am kan am beɲgum jɔrɛ saaki bu.² Kabo baakan koro nyufini ni, am gusu, am koro Nyɛmɛ nɔɔniɛ n bo i ti ka nɔɔniɛ casi ni, nyini buka am ye am koro nyi na am nya tiide a,³ dama amberɛ ni am tii si kabo Micɛra n ti kpa barasu.⁴ Am bra Kristo dɔ, yiri ti ka yabuɛ n bo i la ngɔɔ n a. Yiri ye fatafɔm ayi i atu n a. Ama, Nyɛmɛ ayi i ka i la anyunuyi.⁵ Amberɛ gusu, am ti ka yabuɛm n bo bu la ngɔɔ n wɔ, na Nyɛmɛ sufa am ta awuru n bo i Awiewie Casi n wo nu, na am yo i sayoowa dɔnguyofɔ casim, na Awiewie Casi buka am na am yo yoowa bo i sun Nyɛmɛ nu, Yesu Kristo dɛɛ ti.⁶ Dama ba kɛrɛ i Nyɛmɛ Jɔrɛ Kadasi n nu ka, Nyɛmɛ ɲa,

“Am ti fɛn, m sufa yabuɛ bo i la anyunuyi
sufo bo Siyon mie kpiri n bu,
sɔɔ kɛrɛ bo i yoori i yarada,
i mi dí má nyinɛ.”

⁷ Tɔ, amberɛ bo am ayo i yarada ni, am anya deke bo i la anyunuyi ni, ama, minɛm bo bu yo má i yarada ni, ba kɛrɛ i Nyɛmɛ Jɔrɛ Kadasi n nu ka,

“Yabuɛ n bo bondo tafɔm n faari i tuuri ni,
yiri ye wɔ kaaki bondo n jaa yabuɛm n kɛrɛ tii a.”

⁸ Na ba kaaki akere i Nyɛmɛ Jɔrɛ Kadasi n nu ka,

“Nyini yabuɛ ni, minɛm bo bu jaa su,
na bu kpaasi.”

Deke n bo i ti na bu kpaasi n la ka, ba de má Nyɛmɛ nɔɔniɛ ni, kabo wɔ yo daka ka i yo lɛɛ.

⁹ Ama, amberɛ, am ti daanfɛ n bo Nyɛmɛ ayi am wɔ, am ti sayoowa dɔnguyofɔm bo am su Nyɛmɛ bo i ti am femɛ n wɔ, am ti Nyɛmɛ dɛɛ mine casim wɔ, am ti Nyɛmɛ dɛɛ awurunbaam wɔ. Yiri ye wɔ yi am ka am kan i sakpam kere minɛm a, dama wɔ yi am afite awosin nu, afa am awura i dɛɛ wein n bo i la má aɲusu n nu.¹⁰ Ba kɛrɛ i Nyɛmɛ Jɔrɛ Kadasi n nu ka,

“Saɲga be, am yo ti má i dɛɛ minɛm,
ama, kisa, am ti Nyɛmɛ dɛɛm wɔ.

Nyini saɲga, Nyɛmɛ yo si má am aɲunfɔ,
ama, kisa, wɔ si am aɲunfɔ.”

Kabo Nyeme akwom woowa ti barasu ni

¹¹ M danfo kpm, am ti wofm w, ni minem bo bu la má woobiri durunya n nu fen, nyini dɛɛ ti, m sere am ni anyumboro w, má am ma am nyunu boro am anjuniembaa koroowa su, dama am anjuniembaa koroowam sukoro ka bu kunma am w. ¹² Am ma am woowa ti kpa, na nzen minem bo bu su má Nyeme n jaraki am fa kɔ satie be su, bu ba ŋu am sakpa n bo am yo i ni, na bu kánsi Nyeme, cɛɛn n bo i bá nie i minem su ni.

¹³ Ya Mibie n dɛɛ ti, am de nfanɣafm kere nɔanie, femɛ bo i nie adamande kere su ni, ¹⁴ ni nkpienkpienm bo w yi bu ka bu sunie am su ni, am de bu nɔanie, dama ba fa bu ase ka bu cin minem bo bu yo satie n sui w, na bu kansu minem bo bu yo sakpa ni. ¹⁵ Nyeme koro ka am yo sakpa a, na minem bo bu ti sinnzinm na bu si má be ni, na bu si má kabo bu kan. ¹⁶ Am ti minem bo am ade am tii w, má am nie ka am anya am tii n dɛɛ ti, na am sufie yo satie. Ama, am ma am woowa ti kabo Nyeme akwom woowa ti barasu ni. ¹⁷ Am bu sɔɔ kere sɔɔ, am koro am ninbaam kere, am soro Nyeme, na am bu Romafm femɛ kpiri ni.

Kabo ya sɔn Kristo wahara diiwa n su ni

¹⁸ Ambere bo am ti akwom ni, am de am mibiem nɔanie, na am bu bu nahɔre su, má ka bo bu ti benle na bu yo am sakpa ni ŋgumi, ama, haari bo bu ti tie ni mmɔɔ, am bu bu. ¹⁹ Nzen am ayo má satie be, na bu kere am wahara na am mindi deeru i, ka am soro Nyeme n dɛɛ ti, nyini ti kpa a. ²⁰ Nzu kperɛ ye am nyá i a, nzen am yoori satie na bu boori am na am mindi deeru i? Ama, nzen am yoori sakpa, na bu kere am wahara, na am mindi deeru i, nyini ti kpa Nyeme dɔ a. ²¹ Nyini dɛɛ ti, ye Nyeme afere am a, dama Kristo ni i tii adi wahara ama am, nyini kere am ka i ti ye ni ka am sɔn i su di i wahara n be. ²² Bu ŋa, yiri, "Wɔ yo má satie be, wɔ kaaki abu má kɔre be."

²³ Bu kpiɛeri i nzukɔ ni, wɔ wɔɔ má nzukɔ ama má bu. Bu kereeri i wahara ni, wɔ se má bu ka bu ŋú i. Ama, yiri faari i deke kere maari Nyeme w, yiri bo i di jɔre bo i kɔ atin su ni. ²⁴ Ya satie dɛɛ ti, ye Kristo deeru ya jinaabiri di-iri wahara wuuri baka jaanu n su a. I yoori sɔ, adena i kere ka ya wu w, fa kɔ ya satie su, na ya la ŋɔɔ bo ya koro yo sakpa. Wahara n bo Kristo diiri i ŋunie nu n dɛɛ ti, ye am anya laifie a. ²⁵ Am yo ti ka nbɔem bo ba mini w, ama, kisa, am akaaki aba yiri bo i ti am sasafɔ na i nie am dika n dɔ.

Kabo i ti ye ni ka nbaram ni bu hunm wo barasu ni

3 Tɔ, ambere nbaram gusu, am de am hunm nɔanie. Na nzen bu nbem nya yo má Nyeme nɔanie n yarada, na am woowa ti kpa, nyini ma bu yo yarada, má ka am nɔanie jɔɔwɔ n dɛɛ ti, ² ama, nzen bu ŋuuri ka am woowa ti casi, na am ma bu jirima, nyini ma bu kaaki bu wo na bu su Nyeme a. ³ Deke bo i kere ka am yo nyumi ni, i ti má kabo am yo am ŋu di am tiiŋmie sunɣuruya ni, ni kabo am wura sikam, ni kabo am kara sutura kpakpam n barasu ni, ⁴ ama, deke bo i kere ka am yo nyumi n la wo kpa bo i fite am ahorembaa su, na i saari má ni. I ti ye ni ka am yo am ŋu kaan, na am wo benle, nyini ti deke bo i la anyunuyi nahɔre su Nyeme dɔ a. ⁵ Dama kabo dawa sanɣa, nbaram nbem bo bu ti casi na bu la tama ni Nyeme n yo yoori bu ŋu nyumi lee, bu deeru bu hunm nɔanie w, ⁶ kabo Saara gusu yo yoori lee, i deeru i hun Abraham nɔanie w, na wɔ fere i ka "M awurufɔ-bie." Nzen am yoori sa bo i ti kpa na am soro má sere, am akaaki Saara nbaam w lee.

⁷ Ambere nbiesɔm, i ti ye ni ka am gusu yo sɔ. Am si kabo am fa ŋɔɔnle bita am yim barasu. Am si ka nbaram fanɣa ni am dɛɛ se má, nyini ti, am bu am yim. Dama am ni bere kere sanɣa nya Nyeme aceeri n a, yiri la ŋɔɔ bo i la má awieeri ni. Am bita bu nyunyumi, adena má deke be kanda am nyemesere.

Kabo yaradayofm diiri wahara fa kɔ sakpa dɛɛ ti

⁸ Tɔ, deke bo m koro ka m fa kun jɔre n kere nɔɔ n la ka, am kere fa anɔɔse, na am cɛɛ wo am benɣu nu, na am koro am benɣu ka am ti nibaam w, na am si am benɣu anɣunfɔ, na am yo am ŋu kaan ma am benɣu.

⁹ Nzen be yo am satie, má am yo tie tɔ i kaari, na nzen be kpiɛeri am nzukɔ, má am wɔɔɔ nzukɔ ma i, ama, kabo am yo la ka, am yo bu kisi, dama deke n bo i ti na Nyeme afere am la ka, i yó am kisi wɔ. ¹⁰ Dama ba kere i Nyeme jɔre Kadasi n nu ka,

“Sɔɔɔ kere bo i koro ka i ɲu i ɲu fie,
na i wo wo bo i yo fie,
i mi tara i taferema na má i sujɔɔ jɔre tie,
na má i sudadaka minem.

¹¹ I mi yaki satieyo,
na i yo sa bo i ti kpa,
i mi boro i nyi
na i sukɔpini tanalaifie busu.

¹² Dama Nyeme nyumbaa ta minem bo bu yo sa bo i kɔ atin su ni,
na i so i sui ti bu nyemesere,
ama, i koro má ka i nyumbaa ɲu bo bu yo satie ni.”

¹³ Nzen am nyunu aboro ka am yo sa bo i ti kpa, ɲma koro yo am pui a? ¹⁴ Ama, nzen am yo sa bo i kɔ atin su n deɛ ti, ye am sudi wahara, am terefie lee, má am soro bu, má am ma am ahore saaki. ¹⁵ Ama, am ma Kristo yo am Mibie n na am bu i am ahore su. Na am kpa am ɲu ɲminda sanɲa kere, na nzen be ba bisa am fa kɔ deke n bo i ti na am la tama ni, na am si kabo am bɔ i nu barasu, ¹⁶ ama, am jɔɔɔ benle, na am bu i mi, na am si am sunsunni nu ka am ayo sakpa, adena nzen minem jɔɔɔri am ɲgbɛɛɲgbɛɛn fa kɔ am wo kpa n su ka am su Kristo deɛ ti, na bu dí nyinse. ¹⁷ Dama nzen am yo sakpa na am di wahara na i ti Nyeme koroyanu, i ti ye ni bo am yo satie na bu kere am wahara.

¹⁸ Ya satie deɛ ti ye Kristo gusu diiri wahara kpekun n kpein a, na yiri bo i yo sa bo i kɔ atin su n awu, yere bo ya ti satieyofɔm deɛ ti, na i yo ya ni Nyeme afien dɔɲgu. Bu kuunri i ni, na Nyeme ama i ɲɔɔɔ awiewie n nu, ¹⁹ na wɔ nya ako akan jɔre akere awiewiem bo bu wo dansaraka n nu ni. ²⁰ Dawa sanɲa, bere yo keteeri Nyeme nɔanie n a, na Nyeme ayo sawɔre ɲminda, sanɲa bo Nowa sukpa lee bambaka n ni. Nyini lee ni, mine kaan sɔ wuraari nu n a, bu mɔcɔe nyaari tiide, ye nzue n adi má bu a. ²¹ Nyini nzue n ti deke bo i kere fa kɔ Nyeme nzue bieewa bo i ma am anya tiide nyuma n wɔ. Nyeme nzue bie ti má deke bo i yi am ɲunie su fin, ama, i kere ka am si am sunsunni nu ka, am la má ɲgasi be Nyeme dɔ, dama Yesu Kristo tengeeri i yiwee n nu n deɛ ti. ²² Yiri ye wɔ kɔ ɲgoro ako atana Nyeme saa fɔmbɔɔ su n a, ye i la yiko nie merɛkem kere su a, ni yikofɔm, ni nfaɲɲafɔm barasu kere.

Kabo i ti ye ni ka yaradayofɔm wo ni

4 Tɔ, kabo Kristo diiri wahara i ɲunie n nu ni, i ti ye ni ka am gusu kpa am ɲu bita nyini sunsunni ni, dama sɔɔɔ kere bo i diiri wahara i ɲuniembaa nu yo má satie kun. ² Nyini deɛ ti, má am yo am kunnu koroowa, ama, am yo kabo Nyeme koro ni, haari am ɲɔɔɔ awieeri. ³ Sanɲa be am yo yoori am kunnu koroowa, deke bo minem bo bu si má Nyeme n yo i ni, wɔ se su sɔ. Am yo tara má am ɲu, na am yo su konvikiya ɲgbɛɛɲgbɛɛnm, na am nu nzan bo, na am nu nzan yo sa ɲgbɛɛɲgbɛɛn kabo nzan nufɔm yo ni, na am susu amɔɛm, deke bo Nyeme koro má i ni. ⁴ Kisa na am ni bere sanɲa wo má nyini wo ɲgbɛɛn ni, jɔre n amie bu wɔ, nyini deɛ ti ye bu kpie am nzukɔ n a. ⁵ Ama, bere ni bu tii, bu bá jina Nyeme nyunu, na bu kán deke kere bo ba yo i. Yiri ye wɔ yo siriya ka i dí minem bo bu la ɲɔɔɔ ni bo ba wu n jɔre a. ⁶ Nyini deɛ ti, ye bo ba wu n gusu tiiri labari kpa n jɔre kaanwa n a, adena haari ni bo bu wuuri kabo adamande kere wu ni, bu nyá ɲɔɔɔ awiewie n nu kabo Nyeme la ɲɔɔɔ ni.

Nyeme amusuisufɔm kɔam jɔre

⁷ Deke n kere sukɔ awieeri lee. Nyini deɛ ti, má am fa am ɲu ji, am tara am ɲu na am koro sere Nyeme. ⁸ Sa n bo i tara deke n kere n la ka, am koro am benɲu ni nahɔre su, dama koro kata satie dɔɲgu su wɔ. ⁹ Nzen am

benɓum aseke am wɔɓɔ, am de bu, má am ŋuɓuti. ¹⁰ Nyeme ama am kere aceeri barasu barasu, nyini ti, i ti ye ni ka am fa nyini aceerim buka am benɓu. Soƙo kere suyo i juma nyunyumi kabo Nyeme afa ama am ni. ¹¹ Wɔɔ kere bo Nyeme ama u aceeri ka a kan i jɔre, si ka Nyeme jɔre ye a sukan i a, wɔɔ kere bo Nyeme ama u aceeri ka a fa buka minem, buka bu ni faɗga n bo Nyeme afa ama u ni, adena am sayoowa kere nu na Nyeme nya kansu, Yesu Kristo deɛ ti. Yiri la yiko ni jirima saɗga kere saɗga. Ami.

Kabo i ti ye ni ka Kristo susufɔm di wahara barasu ni

¹² M danfo kpam, má am ma wahara kekereke n bo am sudi i n yo am fura nu, dama Nyeme suyo am na i nie a. Má am sunsun ka i ti sa bo wɔ nya tu má be wɔ. ¹³ Ama, kabo am sudi Kristo deɛ wahara n bo i diiri i n be ni, am ma am ahore jɔ, adena ceɛn n bo Kristo jirima woowa bo i la má aɗusu n bá fite fofoe nu, am ahore jɔ na i yó am fie. ¹⁴ Nzen bu kpiɛeri am nzukɔ, ka am ti Kristo deɛm ti, nyini la ka am terefie lee, dama Nyeme Awiewie Casi n wo am dɔ lee, yiri bo i la jirima woowa n na i la má aɗusu ni. ¹⁵ Ama, nzen am be diiri wahara, má i yo ka i mi akun soƙo, wara wɔ wɔ, wara wɔ yo sa ŋgbɛɛnɗgbɛɛn be, wara wɔ wura minem jɔre nu, nyini n so ti má kpa. ¹⁶ Ama, nzen soƙo sudi wahara ka i ti Kristo susufɔm n deɛ ti, má i mi ma nyinse ti i, ama, i mi kansu Nyeme, ka i ti Kristo deɛ ti.

¹⁷ Dama saɗga n aju bo Nyeme dí minem jɔre. I dú mɔ bo i bu di i tienɗu minem jɔre wɔ ka. Ye nzen i nya du mɔ diiri yere jɔre, minem n bo ba ka na ba de má i labari kpa ni, bu wíe se wɔ lee? ¹⁸ Dama ba kere i Nyeme jɔre Kadasi n nu ka,

“Nzen i ti kekere ka minem bo bu ti kpam nya tiide,
ye satieyofɔm, ni bo bu bu má Nyeme ni,
i yó bu se wɔ?”

¹⁹ Nyini ti, minem bo bu sudi wahara Nyeme koroyanu n deɛ ti ni, i ti ye ni ka bu boro bu nyi na bu suyo sakpa, na bu fa bu ŋu wura Nyeme saa nu, dama yiri bo wɔ yi bu ni, i yáki má bu ceɛn n be da.

Kristo jama n woowa jɔre

5 Amberɛ bo am wo Kristo jama n nu, na am ti nkpiɛnm ni, mini mmɔɔ ti Kristo jama n kpiɛn kun wɔ, ma ŋu kabo Kristo diiri wahara barasu ni, na m bá nya i deɛ jirima woowa n be, saɗga bo i bá fite fofoe nu. Nyini ti, m susere am jande wɔ, ² am nie Nyeme minem bo bu wo am dɔ n su, kabo bɔɛsasafɔ nie i nbɔɛm su barasu ni. Am nie bu dika nyunyumi, má ka bu mie am wɔ, ama, am koroyanu, dama Nyeme koro ka am yo i a, má am yo i ka ŋwaa kpini deɛ ti, ama, am yo i ka am nyunu aboro ka am yo i wɔ. ³ Bere n bo Nyeme afa bu ama am ka am nie bu su ni, má am mie bu ka am ti bu mibiɛm wɔ. Ama, am ma am sayoowa kɔ atin su, na bu ŋu i na bu soƙo am su. ⁴ Nzen am yoori so, ceɛn bo bɔɛsasafɔ kpiɛn n bá fiteeri fofoe nu, am nyá aceeri bo i la má aɗusu na i wie má fieo ni.

⁵ Amberɛ gusu bo am nyunu nya ti má ni, am bu nkpiɛnm ni, na am de bu nɔaniɛ. Am kere yo am ŋu kaan na am buka am benɓu, dama ba kere i Nyeme jɔre Kadasi n nu ka,

“Nyeme kete kpirikorofɔm wɔ,
ama, na i fa i ahɔɔma n ma tarakam.”

⁶ Nyini ti, am da am ŋu asienɗu fa ma Nyeme yikofɔ ni, na saɗga n ba juuri, yiri wúra am kpiri a. ⁷ Deke kere bo i mie am, am fa tu Nyeme nyunu, dama yiri ceɛ wo am nu a.

⁸ Am tara am ŋu saɗga kere, má am fa am ŋu ji. Dama am kpɔɔ Sitana ni, i sansan am kabo jara sansan ŋuun-di koro soƙo na i kpese i n wɔ. ⁹ Am yo Nyeme yarada jina kenken na am kete Sitana, dama am si ka am ninbaam bo bu wo durunya n kere nu n gusu sudi wahara n bo am sudi i n be n wɔ. ¹⁰ Nzen am diiri wahara saɗga kaan su, Nyeme sése am su yo am dɔŋgu a, yiri má am jina kun su a, na i wúra am faɗga, na i kpáma am. Buka kere fite yiri Nyeme dɔ a, Kristo deɛ ti ye wɔ fere am ka am bá nya i deɛ jirima woowa n bo i la má awieeri n be a.

¹¹ Yiri la yiko saɗga kere a. Ami.

Awieeri su dɛɛ nɔaniɛ ni

¹² Ya niwa Silivanusi, m si i ka i la dabunɔ am dɔ, yiri bukaari m ye ma kɛɛ ahin kadasi kaan n sufa ma am n a, na am ahore si, na m ma am si ka jɔɛ n bo ma kɛɛ ama am ti Nyɛmɛ aceeri wɔ nahɔɛ su, na am jina kenken.

¹³ Kristo jamam bo Nyɛmɛ asanɔa ayi am ni bere kɛɛ, na bu wo Babilɔn miɛ kpiri n nu ni, ni m wa Marako kɛɛ bisa am dɔnɔ. ¹⁴ Am bisa am benɔu dɔnɔ ni koro. Nyɛmɛ ma ambere kɛɛ bo am ti Kristo dɛɛm ni ahoreda.

2 PETORO

¹ Mini Simon Petoro bo m ti Yesu Kristo akɔɔ na m kaaki ti i jaramasa ni, mini sukere ahin kadasi n ma am-berɛ bo Nyeme ama am ayo Kristo yarada n a, kabo wɔ ma yere mmɔɔ ayo i yarada ni. Yesu Kristo bo i ti ya Nyeme ni ya Tiidefo ni, i sakpa yoowa n deɛ ti, ye ya kere ayo i yarada. ² Am Si Nyeme ni ya Mibie Yesu n deɛ ti, Nyeme buka am agaya, na i ma am ahoreda buka su.

Minem bo Nyeme afere bu, na wɔ yi bu n jɔre

³ Nyeme la yiko, nyini yiko n nu, wɔ ce ya deke kere bo wɔ yo daka ka ya la i na ya nya ngɔɔ na ya su i nahɔre su. Ya si i n deɛ ti, ye wɔ yo nyini n kere ama ya n a. Yiri ye wɔ yi ya ka ya nya i woowa kpa ni i jirima n a. ⁴ Nyini n deɛ ti, wɔ se ka i ce ya aceerim bambaka bo bu la ma anusu, adena i yi ya fite durunya n nu satie kere bo i wura mine konviki na i saaki bu n nu, na ya nya Nyeme deɛ woowa n be.

⁵ Nyini deɛ ti, kabo am ayo Kristo yarada ni, wɔ yo daka ka am boro am nyi, na am yo yarada buka su. Ma am yo yarada ngumi, ama, am yo sakpa gusu. Ma am yo sakpa ngumi, ama, am kpini si. ⁶ Ma am kpini si ngumi, ama, am la tarabuɔ. Ma am la tarabuɔ ngumi, ama, am la mindi. Ma am la mindi ngumi, ama, am ma am woowa kɔ Nyeme atin su. ⁷ Ma am ma am woowa kɔ Nyeme atin su ngumi, ama, am yo am benggu kpa. Ma am yo am benggu kpa ngumi, ama, am koro minem kere. ⁸ Nzen am la nyini woowam ni, na am woowa ti sɔ nahɔre su sanɔga kere, nyini kere ka, kabo am asi ya Mibie Yesu Kristo ni, am woowa la kperɛ, i ti ma ngbeen. ⁹ Ama, sɔɔ kere bo i la ma nyini woowam ni, i mi ti ka sɔɔ bo i koro ɔu ma nyunyumi, wara i ti ka anyinsin wɔ, na i kaaki ti ka sɔɔ bo i wara afi ka Nyeme akpakpara ayi i afite i satie dawam nu ayo i casi. ¹⁰ Nyini deɛ ti, m ninbaam, kabo Nyeme afere am na wɔ yi am ni, am boro am nyi, adena am woowa kere ka am ti i deɛ minem. Nzen am yoori nyinim sɔ, am kpaasi ma fieo. ¹¹ Nyini ma am nya aceeri bambaka bo am la atin, na am wura Yesu Kristo deɛ femeya woobiri n nu a, yiri bo i ti ya Mibie ni ya Tiidefo na i femeya n wo bere sanɔga kere ni.

¹² Nyini deɛ ti, ye i wo m ahore su ka m suteɔge am ahin jɔrem su sanɔga kere n a, haari ni bo am si bu na am ade kereewam bo bu ti nahɔre n na am bita bu kenken n ni. ¹³ Mini dɔ, wɔ yo daka ka m suteɔge am su sɔ, sanɔga bo m toko la ngɔɔ ni. ¹⁴ Dama m si ka i ce ma, m ba wo ma bere, kabo ya Mibie Yesu Kristo yi kereeri m ni. ¹⁵ Nyini ma m boro m nyi yo deke kere bo m koro yo i n a, adena sanɔga bo m ba wo ma bere, na am koro teɔge nyini jɔrem su sanɔga kere.

¹⁶ Ya yo kan kereeri am ka, kabo ya Mibie Yesu Kristo la yiko na i kaaki ba barasu ni, bo ya kan sɔ ni, i ti ma ka ya faari ngɔɔ boori ya tieɛnu kaanri i a, ama, yere mmɔɔ ni ya tii nyumbaa ɔuuri kabo i la yiko bambaka barasu ni. ¹⁷ Sanɔga bo ya Si Nyeme yo wuraari i kpini na i maari i woowa taari wein ni, Nyeme konvi yo fiteeri angoro dika n nu na i jɔɔɔri i dɔ ni, na yiri bo i woowa la ma anusu n ase ka, "M deɛ Wa bo m koro i n lee, m ahore aɔ i ɔu." ¹⁸ Yere ni ya tii tiiri kabo akonvi n fite angoro ni, sanɔga bo ya woori i dɔ, Nyeme buka n su ni.

¹⁹ Nyini n kere ma ya la ahoresi buka su, ka jɔrem bo Nyeme nɔaniɛ kanfɔm yo kaanri bu n ti nahɔre wɔ. Nyini ti, am boro am nyi na am de kabo bu yo seeri ni, na am su i su. Nɔaniɛ n bo bu jɔɔɔri i n ti ka fitana bo i taari awosin nu n ti n wɔ, i teke am nyi kɔ ju ceɛn bo Kristo kaaki ba ni, na i fa wein n ba teke am nyi nahɔre su, kabo alecin na asaakojo tie fa wein ba ni. ²⁰ Jɔre bo i tara bu kere na am si i n la ka, nɔaniɛ n kere bo Nyeme fa maari i nɔaniɛ kanfɔm na bu kereeri i Nyeme Jɔre Kadasi n nu ni, be wo ma bere bo i koro fa adamande si ngumi na i fa kere nyini nɔaniɛ n bu. ²¹ Dama ma adamande koroyanu ye bu kaanri Nyeme nɔaniɛ n a, ama, Nyeme Awiewie Casi ni maari bu kɔ ye bu kaanri nɔaniɛ n bo Nyeme koro ka bu kan i n a.

Kɔrɛfɔm bo bu yo bu ɲu ka bu kere Nyemɛ nɔɔniɛ n jɔrɛ

2 Kabo mine kɔrɛfɔm woori Nyemɛ minɛm nu dawa saɲga ni, berɛ bo bu yo bu ɲu ka bu ti Nyemɛ nɔɔniɛ kanfɔm ni, sɔ ye kerefɔ kɔrɛfɔm bá wo am gusu nu a. Bu fiɛ wɔ, na bu fá bu dɛɛ kereewam kere am, keree-wa bo bu ma am mini Nyemɛ atin ni, haari na bu káaki bu sin bo Mibiɛ ni, yiri bo wɔ tɔ bu tii su ɲkatɔ ni. Nyini ti, bu sayoowam má Nyemɛ yo bu ɲgbɛɛn anyumbaa kata ni i teke. ² Na mine dɔɲgu sɔn bu sayoowa ɲgbɛɛn-ɲgbɛɛnm su. Berɛ dɛɛ ti, mine bá bu atin n bo i ti nahɔrɛ ni ɲgbɛɛn. ³ Nyini kerefɔ kɔrɛfɔm ni, bu nyunu aboro neɲge su dɛɛ ti, bu bó bu tiɛnu jɔrɛ kan ma am a, na bu fá am kpini. Ama, Nyemɛ daafi má, wɔ du mɔ adi bu jɔrɛ, i bá yo bu ɲgbɛɛn wɔ.

⁴ Ya si ka Nyemɛ mɛrɛkɛm bo bu yo yoori satie ni, Nyemɛ ayaki má bu. I faari bu tuuri cɛema sin n nu wɔ, na wɔ bo bu tobari ase awosin n nu, ka bu suwo dɔ haari jina cɛɛn n bo i bá cin bu sui ni. ⁵ Ya si ka, dawa saɲga, minɛm bo bu soro má Nyemɛ ni, wɔ yaki má bu, i cin bu sui wɔ, na wɔ ma wɔmbu bambaka adi bu kɛrɛ, ama, na wɔ de Nowa tii aji, i ni mine nso nbem, yiri kan kereeri minɛm deke bo i ti sakpa na i kɔ atin su n a. ⁶ Ya si ka Nyemɛ yo saakiiri Sodom ni Gomora miɛm ni, i faari sin jiiri su yaraari bu wɔ, na i kɛrɛ aje atɔ nzuin. I yoori sɔ ni, i kere kabo i bá yo minɛm n bo bu soro má Nyemɛ n wɔ lɛɛ. ⁷ Ya si kabo i yo deerɛ Loti tii jiiri ni, i yo ti sɔɔ bo i yo sa bo i kɔ atin su Nyemɛ dɔ ɔ, na i ahore yo ti saakiwa fa kɔ minɛm bo bu bu má deke be na bu nati yo sa ɲgbɛɛnɲgbɛɛnm ni. ⁸ Nyini sɔɔ n bo i yo sa bo i kɔ atin su ni, yiri ni nyini minɛm ni yo saɲga wo a, cɛɛn kere cɛɛn, na i suɲu sa ɲgbɛɛnɲgbɛɛnm bo bu yo bu ni, na i sui suti jɔrɛ ɲgbɛɛnɲgbɛɛn bo bu jɔjɔ bu ni, nyini dɛɛ ti, na wɔ di wahara ahoresaaki nu, yiri bo i ahore ti fofoe ni. ⁹ Tɔ, nyini n kɛrɛ kere ka Nyemɛ si kabo i yó na i dé minɛm bo bu su i atin su n fite kekereke nu a. Na i si kabo i sucin minɛm bo bu su má i atin su n sui, kɔ ju saɲga bo i bá di bu jɔrɛ ni. ¹⁰ Berɛ n bo i cín bu sui tara minɛm kɛrɛ n la bo bu su aɲuniɛmbaa koroowa ni dangba sam su, na bu kete ka má Nyemɛ niɛ bu su ni.

Nyini minɛm ni, bu tii ti kekereke, bu soro má be. Haari ɲgɔɔfɔm bo bu wo aɲgoro na bu la jirima woowa ni, bu kpɛ bu nzukɔ ɔ, bu soro má sɛɛ. ¹¹ Haari Nyemɛ mɛrɛkɛm bo bu la yiko ni faɲga tara nyini minɛm ni, bu kpɛ má nyini ɲgɔɔfɔm ni nzukɔ na bu jaraki má bu kere má Mikun ni. ¹² Nyini minɛm sɔ, kabo bu koro, ye bu yo a, bu ti ka boro neɲge tiɛm bo mine tara bu na bu kpɛ bu kɔm n wɔ. Bu kpɛ nzukɔ fa kɔ dekem n bo bu si má bu n su wɔ. Kabo mine ma boro neɲge tiɛm ka ɲgbɛɛn ni, sɔ ye Nyemɛ má bu gusu bá ka ɲgbɛɛn a. ¹³ Kabo bu ma minɛm di wahara ni, berɛ gusu bá di wahara sɔ ɔ. Bu konvikiya sam bo bu yo bu ni, i yo bu fiɛ wɔ, bu yo bu wiɛ-su wɔ, bu fiɛ má su. Bu ti dangbafɔm wɔ, na bu wura am nyinɛ saɲga bo am ni berɛ tien am nɔɔ sudi diire ni, bu sunsunni kɛrɛ la ka bu daka am. ¹⁴ Bu nyunu boro mine yim kpini su wɔ, na bu kunnu yi má bu satieyo. Bu dadaka minɛm bo bu nya si má Nyemɛ atin n nyunyumi n wɔ, na bu yaki i, adena bu su bu dɛɛ kereewam n su. Bu ahorembaa abi neɲge kpini su wɔ. Nyemɛ ayo bu ɲgbɛɛn awie lɛɛ. ¹⁵ Ba yaki atin n bo i ti kpa ni, ba mini. Atin n bo Baalam bo i si la Beori n yo bitaari i ni, ba sɔn i su lɛɛ. I yo koroori ɲwaa bo minɛm ma i n wɔ, na i yo satie. ¹⁶ Ama, na Nyemɛ akan i ndiɛ, i satie yoowa n dɛɛ ti. Ya si ka kaako koro jɔjɔ má, ama, Nyemɛ ama kaako ajɔjɔ Baalam dɔ, kabo adamande jɔjɔ ni. Na Baalam bo i ti Nyemɛ nɔɔniɛ kanfɔm ni, na wɔ yaki sa n bo má i suyo i na i ti ka i nyunu ti má koroowa ni.

¹⁷ Nyini minɛm ti ka bura bo i tiɛ má nzue wɔ, na bu kaaki ti ka nzue munaawa bo aɲuma fa i sin n wɔ. Berɛ ye Nyemɛ asɛɛ awosin n bo i la má aɲusu ase bu n a. ¹⁸ Bu fɔ yanfɔya a, na bu sujɔjɔ ɲgbɛɛnɲgbɛɛn, na bu fa aɲuniɛ koroowa na bu fa dadaka minɛm bo ba kaba afite kɔrɛ jɔrɛm nu na ba nya aɛ má ni. ¹⁹ Bu se minɛm ka bu má bu nya bu tii wɔ. Ama, berɛ ni bu tii bo bu kan sɔ ni, bu ti ka akɔɔm wɔ, satie bo i ma bu ka ɲgbɛɛn ni aja bu, dama deke bo wɔ kunma sɔɔ ni, i mi n ti nyini deke n akɔɔ lɛɛ. ²⁰ Minɛm bo bu si Yesu Kristo ni, yiri bo i ti ya Mibiɛ ni ya Tiidefɔ ni, na i ma ba yaki durunya n nu dɛɛ dangba sam ni, na ba kaaki akpɛ bu nyi ama nyini sam atara bu akunma bu bekun ni, bu awieeri ti tiɛ tara bumboori ni. ²¹ Nzen má ba si má woowa bo i kɔ atin su ni, má i ti ye tara bo ba kaaki bu sin abo Nyemɛ nɔɔniɛ maawa n bo ba du mɔ ade i ni. ²² Kabo bu yoori sɔ ni, nyini kere ka ahin anyunderɛm ni ti nahɔrɛ wɔ, bo bu ɲa,

“Caa kaaki fa deke n bo wɔ fi i n di bekun wɔ,”

na bekun,

“Nzen a taraari afa biɛri i nzue,
i kaaki kɔ wura natiɛ nu wɔ bekun.”

Ya Mibiɛ n ba n jɔrɛ

3 M danfo kpam, ahin kadasi ni ti kadasi nnyɔ su bo m sukere ma am a. Ahin kadasi nnyɔ n kere, m koro ka m tenge am su na am bita sunsunni kpa. ² M koro ka am tenge su fa kɔ nɔaniɛm bo Nyeme nɔaniɛ kanfɔm yo seeri bu dawa sanɓa ni, na am kaaki tenge su fa kɔ nɔaniɛ maawa n bo Mibiɛ n bo i ti ya Tiidefɔ n kaanri i, na i jaramasam seeri am ni.

³ Jɔrɛ bo i tara bu kere na am si i n la ka, fa kɔ durunya n awieeri su, mine nbem bá ba, na bu susu aɗuniɛmbaa koroowa su, na bu yó am anzasi fa kɔ am yarada n su, ⁴ na bu sé ka, “I seeri ka i káaki ba bekun, ye i wo ni? Ya nam wo má bere kun, ama, deke n kere toko ti i tii wɔ, kabo Nyeme yiiri durunya n ba ju ni nyuma.” ⁵ Bu si tenle su, ama, ba kete ka bu tenge má su ka, dada sanɓa, Nyeme yo faari i kɔ jɔjɔri ye aɗgoro wo bere a, na wɔ jɔjɔ na wɔ kpaaki nzue n ni asien n nu, na asien n afite nzue n nu. ⁶ Nyini nzue n ye i fa saakiiri durunya n a dawa sanɓa, sanɓa bo wɔmbu nzue n diiri deke n kere ni. ⁷ Ama, aɗgoro ni asienɗu n bo i wo bere ni, Nyeme yo jɔjɔri i nɔaniɛ bekun wɔ, ka, i bita bu wɔ, na bu wó bere haari sanɓa bo i bá fa sin saaki i kere. I má i kere wo bere wɔ, kɔ ju sanɓa bo i bá di minɛm jɔrɛ, bere bo bu soro má i ni, na bu ká ngbeen.

⁸ M danfo kpam, am si tenle na má am wara fi ahin jɔrɛ kun ni, yiri la ka, cɛen kun ti ka afo akpii wɔ Nyeme do, na afo akpii gusu ti ka cɛen kun wɔ i do. ⁹ Kabo Micera n seeri ka i yo ni, mine nbem bita kan ka i ti niniki. I ti má ka i ti niniki wɔ, ama, i la mindi ni ambere wɔ, i koro má ka be ka ngbeen, ama, i koro ka sɔnɔ kere kaaki i wo wɔ. ¹⁰ Ama, Micera n cɛen ni, i bá kabo awiefɔ ba fura nu na i wɔ n wɔ. Nyini cɛen ni, aɗgoro ni yó nanɗimie fanɓa su, na i busu míni, na sin yára deke kere bo i wo aɗgoro ni, na i ká ngbeen. Na asien n ni deke kere bo i wo asien n su n bá wo má bere.

¹¹ Kabo nyini deke n kere bá ka ngbeen sɔ ni, wɔ yo daka ka am ti nzu mine barasum wɔ? Wɔ yo daka ka am woowa ti casi, na am fa am ŋu ma Nyeme ŋgumi, ¹² na am ŋminda fa kɔ Nyeme cɛen ni, na am boro am nyi yo sa bo i ma i ba ndende. Nyini cɛen n ye sin yára aɗgoro n kere na i ká ngbeen n a, na i kekere má deke n kere bo i wo aɗgoro n koro. ¹³ Ama, ya ŋminda sa bo Nyeme yo seeri ka i bá yo ni, ka, i yí aɗgoro ni asien fɔfɔre, do ye bu nati yo sa bo i kɔ atin su ŋgumi a.

¹⁴ Tɔ, m danfo kpam, kabo am ŋminda fa kɔ nyini cɛen n ni, am boro am nyi, adena Nyeme bá ŋu ka am ni yiri kɔ ayo kun, na am woowa ti casi na am la má ŋgasi be i do. ¹⁵ Am tenge su ka ya Mibiɛ mindi n deɛ ti, ye mine nyá tiide a. Sɔ ye ya niwa koroowa Pɔɔlu yo kere maari am a, Nyeme ceeri i alecira n a. ¹⁶ Wɔ kere ahin n be sɔ i kadasi n kere n nu, ama, jɔrɛ nbem wo nu, bo i ti kekereke na sɔnɔ ti i bu. Nyini ye minɛm bo bu si má be na bu nya bi má Nyeme su atin su ni, nbem fa bu deɛ ŋɔnɔle kaaki i, ye i kɔ má atin su n a, kabo bu kaaki kereɛwa nyingam bo bu wo Nyeme Jɔrɛ Kadasi n nu n lɛɛ. Kabo bu yo sɔ ni, nyini ma bu ka ngbeen a.

¹⁷ M danfo kpam, ambere, am du mɔ si nyini ni. Nyini ti, am si am ŋu sa, adena má am sɔn minɛm bo bu bu má be n su, na am mini atin n bo am su i su ni. ¹⁸ Ama, am kɔ su, na am subita Yesu Kristo deɛ atin ni, yiri bo i ti ya Mibiɛ ni ya Tiidefɔ ni, adena am koro di i ahɔɔma, na am si i buka su. Yiri Yesu Kristo ni, i ti ye ni ka minɛm kere wura i kpiri, kisa ni sanɓa kere. Ami.

1 YOHANE

Nɔɔanɛ n bo i ma ɛɔɔ n dɛɛ ɔɔɛ

1 Ya sukɛɛ ma am fa kɔ nɔɔanɛ n bo i ma ɛɔɔ n su wɔ. Kana Nyɛmɛ ba yi durunya n ni, nyini nɔɔanɛ n bo i ma ɛɔɔ n woori bɛɛ wɔ. Deke bo ya ti i, na ya nyumbaa aɔɔ i, na ya niɛ aɔɔ i kabo i ti barasu, na ya fa ya saa akan i, ye ya sukɛɛ fa ma am n a. ² Nyini nɔɔanɛ n la Yesu bo i ma ɛɔɔ ni, i yo fiteeri fofoe nu wɔ, na ya nyumbaa aɔɔ i, nyini ti ye ya di ɛɔɔ n bo i la mǎ awieeri n daani kan i kere am n a. Yiri bo i ma ɛɔɔ n bo i la mǎ awieeri n yo woori i Si Nyɛmɛ dɔ ɔ, ye wɔ yi i ɔɔ akere ya a. ³ Deke n bo ya ɔɔ i, na ya ti i ni, ye ya sukan i kere am n a, adena ya ni ambɛɛ la wo fiɛ ni ya bɛɔɔ, na ya kɛɛ la wo fiɛ ni ya Si Nyɛmɛ ni i Wa Yesu Kristo ni. ⁴ Deke n bo i ti na ya sukɛɛ ahin dekem ma am n la ka, adena ya nya ahoreɔɔ nahɔɛ su.

Kabo i ti ye ni ka ya bita wein atin ni

⁵ Ahin labari n bo ya yo tiiri i Nyɛmɛ Wa n dɔ n lɛɛ, ye ya sukan kere am n a, ka Nyɛmɛ ti wein wɔ, na awosin haari kaan sɔ wo mǎ i dɔ. ⁶ Nzen ya ɔɔ ya ni yiri la wo fiɛ ni ya bɛɔɔ, ama, na ya toko wo awosin nu yo satie, ya ti kɔɛfɔm wɔ lɛɛ, ya bita mǎ nahɔɛ. ⁷ Ama, nzen ya bita wein atin kabo yiri Nyɛmɛ atin n ti wein ni, ya ni yiri la wo fiɛ ni ya bɛɔɔ lɛɛ, na i Wa Yesu mbunja ni kpakpara yi ya satie kɛɛ bo i wo ya ɔɔ ni. Nyini ti, am ma ya bita wein n atin ni.

⁸ Nzen ya ɔɔ ya ti mǎ satieyofɔm, ya dadaka ya ɔɔ wɔ lɛɛ, na nahɔɛ wo mǎ ya ahore su. ⁹ Ama, nzen ya kan ya satie kereeri Nyɛmɛ, i fá ya satie n ce ya a, na i kpakpara yi ya fite ya sa kɛɛ bo i kɔ mǎ atin su nu, dama i la dabuɔɔ, na i yo sa bo i kɔ atin n su. Nyini ti, am ma ya kan ya satie kɛɛ kere Nyɛmɛ. ¹⁰ Nzen ya ɔɔ ya yo mǎ satie, ya yi Nyɛmɛ kɔɛfɔ lɛɛ, na i nɔɔanɛ n wo mǎ ya ahore su lɛɛ.

Yesu Kristo ti ya bukafɔ a

2 M nbaam, m koro mǎ ka am yo satie, nyini dɛɛ ti ye m sukɛɛ ahin ɔɔɛ n ma am n a, ama, nzen am be yoori satie, ya la sɔɔɔ be bo i yo ya ni ya Si Nyɛmɛ afiɛn dɔɔɔɔ, yiri la Yesu Kristo bo i yo sa bo i kɔ atin su saɔɔ kɛɛ ni. ² Ya satie ti, na yiri Yesu ade ya jinaabiri, na wɔ fa i ɔɔ ayo tie afa ama Nyɛmɛ, adena Nyɛmɛ fá ya satie ce ya, mǎ yeɛ ɔɔgumi dɛɛ satie, ama, durunya n nufɔm kɛɛ dɛɛ satie.

³ Am ma ya de Nyɛmɛ nɔɔanɛ maawam ni, nyini kere ka ya si yiri Nyɛmɛ lɛɛ. ⁴ Sɔɔɔ kɛɛ bo i ɔɔ, i si Nyɛmɛ, na i de mǎ i nɔɔanɛ maawam ni, i mi ti kɔɛfɔ ɔ, na nahɔɛ wo mǎ i ahore su. ⁵⁻⁶ Ama, sɔɔɔ kɛɛ bo i deerɛ Nyɛmɛ nɔɔanɛ ni, i mi ti sɔɔɔ bo i koro Nyɛmɛ nahɔɛ su a. Na sɔɔɔ kɛɛ bo i ɔɔ i wo ni Nyɛmɛ, wɔ yo daka ka i mi wo kabo Yesu wo ti ni. Nyini ye ya fa si ka ya wo ni Nyɛmɛ a.

⁷ M ninbaa koroowam, mǎ nɔɔanɛ maawa fɔfɔɛ ye m sukɛɛ ma am n a, ama, nɔɔanɛ maawa dawa n bo am du mɔ tiiri i n a. Nyini nɔɔanɛ maawa dawa n la ɔɔɛ n bo am yo tiiri i saɔɔ bo am boori i bu suuri Yesu su ni. ⁸ Tɔ, ama, nɔɔanɛ maawa n bo m sukɛɛ ma am ni, i kaaki ti nɔɔanɛ maawa fɔfɔɛ wɔ bekun, na ya ɔɔ ka i ti nahɔɛ wɔ, fite kabo Yesu Kristo wo ti ni, ni kabo am wo ti ni, dama awosin n susin, ye wein nahɔɛ su wo ta su.

⁹ Sɔɔɔ kɛɛ bo i ɔɔ i wo wein n nu, na i kpɔ i niwa, i mi toko wo awosin nu wɔ lɛɛ. ¹⁰ Sɔɔɔ kɛɛ bo i koro i niwa wo wein n nu wɔ, i yo mǎ sa be bo i ma i niwa bo i jaa kpaasi. ¹¹ Sɔɔɔ kɛɛ bo i kpɔ i niwa, i mi wo awosin nu wɔ, na i suyo satiem, dama awosin n ata i nyi, nyini ti, ye i si mǎ dekem bo i yo bu n a.

Sɔ́nɔ́ bo i ɲa i si Nyeme, i ti má ye ni ka i koro durunya ni

¹² M nbaam, deke bo i ti na m sukere ahin kadasi n ma am n la ka, Nyeme afa am satie ace am, Yesu Kristo dee ti.

¹³ Sim, deke bo i ti na m sukere ma ambere n la ka, am si Yesu, yiri bo i wo bere kana Nyeme ba yiiri durunya n kere ni. Ngbefenem, deke bo i ti na m sukere ma ambere n la ka, am akunma Sitana n dee ti.

¹⁴ M nbaam, deke bo i ti na m toko kere ma am n la ka, am si ya Si Nyeme n dee ti.

Sim, deke bo i ti na m toko kere ma am n la ka, am si Yesu bo i wo bere durunya n bumboori n kere ti. Ngbefenem, deke bo i ti na m toko kere ma am n la ka, am yarada n ti fanja, na Nyeme nɔ́aniɛ n wo am ahore su, na am akunma Sitana n dee ti.

¹⁵ Tɔ́, má am koro durunya n ni, ni deke n kere bo bu wo nu ni. Sɔ́nɔ́ kere bo i koro durunya ni, i mi koro má ya Si Nyeme lee. ¹⁶ Dama deke n kere bo i wo durunya n nu fen na i wura sɔ́nɔ́ konvi, ni deke bo sɔ́nɔ́ nyumbaa ɲu i na i koro i, ni deke bo sɔ́nɔ́ nya i na i fa fɔ́, i fite má ya Si Nyeme dɔ́, ama, i kere fite durunya n nu fen wɔ́. ¹⁷ Durunya n ni deke kere bo i wura mine konvi kere la awieeri, ama, sɔ́nɔ́ kere bo i yo Nyeme sa koroowa, i nyá ɲgɔ́ bo i la má awieeri.

Kabo ya si ya ɲu sa ni Kristo kpɔ́fɔ́ n ni

¹⁸ M nbaam, durunya ni sukɔ́ awieeri lee. Am yo tiiri ka nzen durunya n ba sukɔ́ awieeri, Kristo kpɔ́fɔ́ ni bá, ama, kisa Kristo kpɔ́fɔ́m dɔ́ngɔ́ ayi bu ɲu fofoe nu. Nyini ti, ya si ka durunya ni sukɔ́ awieeri lee. ¹⁹ Nyini minem n bo bu ti Kristo kpɔ́fɔ́m na ba fite ya nu ni, nahɔ́re su, bu ti má ya minem. Nzen má bu ti ya minem, má bu ka ya dɔ́ ɔ́. Ama, ba fite ya nu, nyini ye ya si ka, bu be mmɔ́ ti má ya minem a.

²⁰ Ama, ambere yiri, Kristo n afa i Awiewie Casi n awura am ahore su, na am si deke bo i ti nahɔ́re ni. ²¹ Má ka am si má nahɔ́re n dee ti, ye m sukere ma am n a, ama, am si i, na am si ka kɔ́re koro yo má nahɔ́re. ²² ɲma ti kɔ́refɔ́m kere tii n a? Kɔ́refɔ́ n la sɔ́nɔ́ kere bo i ɲa Yesu ti má Kristo Tiidefɔ́ n bo Nyeme sunmaari i ni, yiri n bo i yo sɔ́ n akete ya Si Nyeme, ni i Wa n lee, i mi ni ti Kristo kpɔ́fɔ́ n a. ²³ Dama sɔ́nɔ́ kere bo i keteeri Nyeme Wa ni, akete i Si Nyeme mmɔ́ lee. Ama, sɔ́nɔ́ kere bo i ɲa Kristo ti Nyeme Wa ni, i mi n ade i Si Nyeme mmɔ́ lee. ²⁴ Nyini ti, nɔ́aniɛ n bo am tiiri i sanja bo am boori i bu suuri Kristo su ni, am ma i wo am ahore su. Nzen am bita nyini nɔ́aniɛ ni am ahore su, nyini ma am ni Nyeme Wa ni, ni i Si n yo deke kun a. ²⁵ Deke bo Kristo seeri ka i fá ma ya n la ɲgɔ́ bo i la má awieeri ni.

²⁶ M sukere ahin nɔ́aniɛ n ma am, na am si am ɲu sa fa kɔ́ minem bo bu koro ka bu dadaka am ni. ²⁷ Ama, ambere yiri, Awiewie Casi n bo Kristo afa ama am wo am dɔ́. Nyini ti, i ti má ye ni ka be fa kereewa be kere am kun, dama Awiewie Casi ni kere am deke kere a, na deke kere bo i kere am ti nahɔ́re wɔ́, kɔ́re wo má nu. Nyini dee ti, am wo ni Kristo kabo Awiewie Casi n akere am ni.

²⁸ M nbaam, kisa am wo ni Kristo, na cɛɛn n bo i ba yiiri i ɲu fiteeri fofoe nu n na ya la ahoresi, na má nyinsɛ ti ya. ²⁹ Am si ka Yesu yo sa bo i kɔ́ atin n su, nyini ti, am si ka sɔ́nɔ́ kere bo i yo sa bo i kɔ́ atin n su, i ti Nyeme wa a.

Bo bu ti Nyeme nbaam ni

3 Am nie koro bo ya Si Nyeme fa koro ya barasu a. Nyini dee ti, ye i fere ya ka i nbaam n a, i ti nahɔ́re ka ya ti i nbaam wɔ́. Durunya n nufɔ́m si má ya Si Nyeme, nyini dee ti, ye bu si má ka ya ti i nbaam n a. ² M ninbaa

koroowam, kisa ya ti Nyeme nbaam wɔ, na Nyeme nya yi kere má ya kabo ya bá ti barasu, ama, ya si ka Yesu bá baari, ya tí kabo i ti n wɔ, dama ya nɔ́ i kabo i ti barasu. ³ Nyini ti, sɔɔ kere bo i la tama ka i bá yo kabo Yesu ti ni, i bita i nɔu casi, kabo Yesu ti casi ni.

⁴ Sɔɔ kere bo i yo satie, i mi ti Nyeme nɔɔnie kpamaawa n ketefɔɔ, dama satieyo ti Nyeme nɔɔnie kpamaawa n kete wɔ. ⁵ Am si ka Yesu baari durunya n nu, ka i ba yi satie bo i wo ya nɔu n wɔ, ama, yiri ni i tii la má satie be. ⁶ Nyini ti, sɔɔ kere bo i wo ni Yesu, koro suyo má satie, ama, sɔɔ kere bo i toko yo satie, nyini kere ka, wɔ nya nɔu má i lɛɛ, na i mi kaaki si má i.

⁷ M nbaam, má am ma be dadaka am. Sɔɔ kere bo i yo sakpa, Nyeme de i ka i mi yo sa bo i kɔ atin su i dɔ, kabo Yesu ti ni. ⁸ Sɔɔ kere bo i yo satie, i mi ti Sitana dɛɛ sɔɔɔ, dama fite durunya n bumboori n kere ye Sitana n yoori satie a. Deke bo i ti na Nyeme Wa n baari durunya n nu la ka, i ba yo Sitana n juma ngbɛɛn wɔ. ⁹ Sɔɔ kere bo i ti Nyeme wa koro suyo má satie, dama Nyeme woowa n wo i mi dɔ, na Nyeme ti i Si n dɛɛ ti, i koro suyo má satie. ¹⁰ Deke bo ya fa si minem bo bu ti Nyeme nbaam, ni bo bu ti Sitana n nbaam n la ka, sɔɔ kere bo i yo má sakpa, wara sɔɔ kere bo i koro má i niwa, i mi ti má Nyeme wa.

Kabo ya koro ya benggu barasu ni

¹¹ Jɔɔɛ n bo am tiiri i sangga bo am boori i bu suuri Yesu su n la ka, am ma ya koro ya bengum. ¹² Má am ma ya yo ka Keen, bo i yo ti Sitana dɛɛ wa ni, na i kuunri i niema ni. Nzu ti ye i kuunri i niema n a? I sayoowa ti má kpa n dɛɛ ti, na i niema n dɛɛ n ti kpa n ti. ¹³ Nyini ti, m ninbaam, nzen durunya n nufɔm kpɔ am ka am yo sakpa n dɛɛ ti, má am ma i yo am alekutura. ¹⁴ Kabo yere koro ya ninbaam n ti, nyini ma ya si ka ya fite yiwee n nu anya ngɔɔ nahɔɔre su a. Sɔɔ kere bo i koro má i niwa toko wo yiwee nu wɔ lɛɛ. ¹⁵ Sɔɔ kere bo i kpɔ i niwa ti sɔɔɔ kunfɔɔ Nyeme dɔ. Am si ka sɔɔ kere bo i kun sɔɔɔ la má ngɔɔ bo i la má awieeri ni. ¹⁶ Yesu deeri ya dɛɛ jinaabiri wɔ, na wɔ tɔ i ngɔɔ awu ama ya, nyini ma ya fa si kabo koro ti barasu a. Nyini ti, wɔ yo daka ka ya gusu tɔ ya ngɔɔ ma ya ninbaam, haari nzen i yo yiwee mmɔɔ. ¹⁷ Sɔɔ kere bo i la nenge, na i nɔu ka i niwa wo yaari nu, na i si má i aɔnɔɔ ka i buka i, Nyeme koro wo má i mi n ahore su lɛɛ. ¹⁸ M nbaam, má am ma ya jɔɔɔwa n ngumi kere ka ya la koro, ama, am ma ya sayoowa kere ka ya koro ya ninbaam nahɔɔre su. ¹⁹ Nyini ma ya fa si ka ya su nahɔɔre n su a, na i ma ya la ahoresi Nyeme dɔ a, ²⁰ na nzen ya sunsunni maari ya ka ya yo satie, ya si ka Nyeme tara ya sunsunni ni, na i kaaki si deke n kere. ²¹ Nyini ti, m ninbaa koroowam, nzen ya sunsunni ase má ya ka ya yo satie, ya la ahoresi Nyeme dɔ lɛɛ. ²² Na deke kere bo ya sereeri i, ya nya i wɔ, dama ya de nɔɔnie maawa n bo Nyeme fa maari ya ni, na ya yo sa bo i sun i nu. ²³ Nɔɔnie maawa n bo Nyeme fa maari ya n la ka, ya yo i Wa Yesu Kristo yarada, na ya koro ya ninbaam ni, kabo wɔ se ya ni. ²⁴ Sɔɔ kere bo i deeri Nyeme nɔɔnie maawam n wo ni Nyeme, na Nyeme mmɔɔ wo ni i mi ni. Awiewie Casi n bo wɔ fa ama ya ni, ma ya si ka Nyeme wo ni yere a.

Awiewie n bo i ti nahɔɔre ni bo i ti kɔɔɛ n jɔɔɛ

4 M ninbaa koroowam, má am yo minem kere bo bu nɔa Nyeme Awiewie n wo bu dɔ n yarada, ama, am yo bu na am nie ka bu kereewa n fite Awiewie Casi n dɔ, nzen i fite má. Dama kɔɔɔɔm dɔngɔ bo bu yo bu nɔu ka bu ti Nyeme nɔɔnie kanfɔm n asandi abara aye durunya n nu. ² Nyeme nɔɔnie kanfɔ kere bo i se ka Yesu Kristo kaakiiri adamande baari durunya n nu fen, yiri ye Nyeme Awiewie n wo i dɔ a. Nyini ye am fa si bo Awiewie Casi n wo bu dɔ, ni bo i wo má bu dɔ a. ³ Ama, sɔɔ kere bo i keteeri ka, Yesu akaaki má adamande ni, Nyeme Awiewie n wo má i mi dɔ, ama, i dɛɛ kereewa n fite Kristo kpɔɔɔ n dɔɔ. Yiri ye am yo tiiri ka i bá durunya n nu, ye kisa wɔ ba n a.

⁴ M nbaam, am ti Nyeme dɛɛ minem wɔ, ye am akunma nyini kɔɔɔɔm bo bu yo bu nɔu ka bu ti Nyeme nɔɔnie n kanfɔm ni, dama Awiewie Casi n bo i wo am nu n la yiko tara Sitana n bo i wo durunya n nufɔm nu ni. ⁵ Nyini kɔɔɔɔm bo bu yo bu nɔu ka bu ti Nyeme nɔɔnie kanfɔm ni, bu kan durunya n nu jɔɔɛ kere minem a, na durunya n nufɔm de kabo bu kere ni, dama bu ti durunya n nufɔm wɔ. ⁶ Ama, yere yiri, ya ti Nyeme dɛɛ minem wɔ, sɔɔ kere bo i si Nyeme de kabo ya kere n wɔ, ama, sɔɔ kere bo i ti má Nyeme dɛɛ de má kabo ya kere ni. Nyini ye ya fa si minem bo bu la Nyeme Awiewie n bo i kere nahɔɔre n a, ni bo bu bu kɔɔɛ n fite Sitana dɔ n a.

Ya koro ya benġu kabo Nyeme koro ya ni

⁷ M ninbaa koroowam, am ma ya koro ya niwa, dama koro fite Nyeme dɔ ɔ, na sɔɔ kere bo i koro i benġu ti Nyeme wa a, na i mi si Nyeme a. ⁸ Nyeme ti koro wɔ, nyini ti, sɔɔ kere bo i koro má i benġu si má Nyeme. ⁹ Kabo Nyeme kereeri i koro fa kɔ ya dɔ n la ka o, wɔ sunma i kunnu Wa kun n kpein durunya n nu, adena yiri dɛɛ ti na ya nya ngɔɔ. ¹⁰ Kabo koro ti lɛɛ, má ka yere koroori Nyeme a, ama, yiri koroori ya a, na wɔ sunma i Wa, na wɔ de ya jinaabiri na wɔ fa i ŋu ayo tie afa ama Nyeme, adena Nyeme fa ya satie ce ya. ¹¹ M ninbaa koroowam, kabo Nyeme koro ya sɔ ni, wɔ yo daka ka ya gusu koro ya benġu. ¹² Be nya ŋu má Nyeme, ama, nzen ya koroori ya benġu, Nyeme wo ya dɔ lɛɛ, na nyini ma i dɛɛ koro n wo ya dɔ na i ti kabo i koro ka i ti n a.

¹³ Awiewie Casi n bo Nyeme afa ama ya ni, nyini ma ya si ka ya wo ni yiri a, na i gusu wo ni yere a. ¹⁴ Na yere aŋu kabo ya Si Nyeme n asunma i Wa n ka i ba yo durunya n nufɔm Tiidefɔ, ye ya di i daani a. ¹⁵ Sɔɔ kere bo i tekeeri i kɔ seeri ka Yesu ti Nyeme Wa, Nyeme wo i mi n dɔ, na i mi n gusu wo ni Nyeme lɛɛ. ¹⁶ Yere mmɔɔ ni ya tii si kabo Nyeme koro ya barasu, ye ya yo yarada ka i koro ya.

Nyeme ti koro wɔ, nyini dɛɛ ti, sɔɔ kere bo i koro i benġu ni, i mi wo ni Nyeme, na Nyeme wo ni yiri. ¹⁷ Nyeme koro wo ya dɔ, i ti kabo i koro ka i ti n wɔ, nyini ti ye ya bá koro jina i nyunu ni ahoresi, cɛɛn n bo Nyeme bá di durunya n nufɔm kere jɔɔ ni, má pui ti, kabo Kristo ti ni, ya gusu wo ti sɔ ɔ, durunya n nu. ¹⁸ Sɔɔ kere bo Nyeme koro wo i dɔ soro má sere, dama koro bo i ti kabo Nyeme koro ka i ti ni, i fɔn yi sere wɔ, nyini ti, sɔɔ kere bo i soro sere, Nyeme koro wo má i dɔ kabo má Nyeme koro ka i ti ni, dama sere ni suicin nati a. ¹⁹ Nyeme du mɔ koroori ya, nyini dɛɛ ti ye ya gusu la koro n a. ²⁰ Sɔɔ kere bo i ŋa i koro Nyeme, na i koro má i ninbaam ni, i mi ti kɔɔɔɔ ɔ. Nzen i koro má i niwa bo i nyumbaa ŋu i ni, i yó sɛ koro Nyeme bo i nyumbaa ŋu má i n a? ²¹ Nɔanie maawa n bo Yesu afa ama ya n la ka, sɔɔ kere bo i koro Nyeme, wɔ yo daka ka i mi koro i ninbaam gusu.

Kabo ya kunma durunya n ni

5 Sɔɔ kere bo i yo yarada ka Yesu ti Kristo Tiidefɔ n bo Nyeme asunma i ni, i mi ti Nyeme wa a, na sɔɔ kere bo i koroori baa n wufɔ ni, i koro baa n gusu. ² Deke bo ya fa si ka ya koro minem bo bu ti Nyeme nbaam n la ka, ya koro Nyeme, na ya de nɔanie maawam n bo wɔ fa ama ya ni. ³ Nzen ya deerri Nyeme nɔanie maawam ni, nyini kere ka ya koro i a. I nɔanie maawam n gusu ti má kekereke, ⁴ dama sɔɔ kere bo i ti Nyeme wa kunma durunya n wɔ. Deke bo ya fa kunma durunya n la kabo ya yo Yesu yarada n wɔ. ⁵ Njma koro kunma durunya n a? Bo i koro kunma durunya n la sɔɔ bo wɔ yo yarada ka Yesu ti Nyeme Wa ni.

Daani diiwa fa kɔ kabo Yesu Kristo ti Nyeme Wa ni

⁶ Yiri Yesu Kristo yo baari durunya n nu n a, na ba bie i Nyeme nzue, nyini sin, na wɔ ba awu, na i mbunja afite agɔ. I baari ni, má ka bu bieeri i Nyeme nzue n ngumi wɔ, ama, i wuuri wɔ, na i mbunja afite agɔ. Awiewie Casi ni di i daani a, dama Awiewie Casi n ti nahɔɔɔɔ ɔ. ⁷ Deke nsan di i daani a. ⁸ Bu daani diiwa n ti kun wɔ. Bere la Awiewie Casi ni, ni kabo bu bieeri i Nyeme nzue ni, ni kabo i wuuri na i mbunja fite gɔɔri ni. ⁹ Sɔ ye Nyeme ni i tii adi i tieŋgu Wa n daani a. Ya de minem daani diiwa, nyini ti, i ti ye ni ka ya de Nyeme daani diiwa, dama i daani diiwa n la fanġa tara minem dɛɛ. ¹⁰ Nyini ti, sɔɔ kere bo i yoori Nyeme Wa n yarada, i mi la daani difɔ, yiri la Awiewie Casi n bo i wo i ahore su ni, na sɔɔ kere bo wɔ yo má i yarada ayi Nyeme kɔɔɔɔ lɛɛ, dama wɔ yo má daani n bo Nyeme adi i fa kɔ i Wa n su yarada. ¹¹ Nyeme daani diiwa n la ka o, wɔ ma ya ngɔɔ n bo i la má awieeri ni, nyini ngɔɔ n wo i Wa n dɔ ɔ. ¹² Sɔɔ kere bo i ni Nyeme Wa n ayo kun, i mi la nyini ngɔɔ ni, na sɔɔ kere bo i de má Nyeme Wa ni, i la má ngɔɔ.

Ngɔɔ bo i la má awieeri n jɔɔɔ

¹³ M koro ka amberɛ bo am ayo Nyeme Wa n yarada n si ka am la ngɔɔ bo i la má awieeri ni, nyini dɛɛ ti ye ma kere ahin kadasi n ama am n a. ¹⁴ Ya la ahoresi ni Nyeme, ka, deke kere bo ya sereeri i, na i ti i dɛɛ koroowa, i de ya sere wɔ. ¹⁵ Ya si ka deke kere bo ya sereeri i, na i de ya sere, ya si ka wɔ yo i ama ya lɛɛ.

¹⁶ Nyini ti, nzen sɔɔɔ ɲu ka i niwa be ayo satie be bo i kpaaki má i ni Nyeme afien fieo, i mi sére Nyeme ma yiri n bo wɔ yo satie ni, na Nyeme má i ɲɔɔ. Ama, satie be wo bere bo i kpaaki sɔɔɔ ni Nyeme afien fieo, m suse má ka am sere Nyeme ma minem bo bu yo nyini satie n wɔ. ¹⁷ Sa kere bo minem yo i na i ti má kpa ti satie wɔ Nyeme dɔ, ama, satieyo nbem wo bere bo i kpaaki má sɔɔɔ ni Nyeme afien fieo.

¹⁸ Ya si ka minem kere bo bu ti Nyeme nbaam koro suyo má satie, dama Nyeme Wa ni ɲminda i a, na Sitana koro yo má i mi pui. ¹⁹ Ya si ka durunya n nufɔm kere wo Sitana n saa nu wɔ, ama, yere ti Nyeme deem wɔ. ²⁰ Ye ya kaaki si ka Nyeme Wa n aba na wɔ ba ateke ya nyi wɔ, adena ya si yiri n bo i ti Nyeme nahɔre su ni. Ye ya wo ni Nyeme n bo i ti nahɔre n ni i wa Yesu Kristo ni. Yiri ti Nyeme nahɔre su n a, na i ma ɲɔɔ bo i la má awieeri n a.

²¹ Tɔ, m nbaam, am tara am ɲu, na má am su amɔem.

2 YOHANE

¹ Mini bo m ti am kpien ni, sukere ahin jore n fa ma wɔɔ bara bo Nyeme ayi u, ni u nbaam n a. M koro am nahore su, ma mini ngumi koro am a, ama, bo bu si nahore atin n kere koro am wɔ, ² dama nahore n wo ya dɔɔ, na i ba wo ya dɔɔ, sangga kere bo i la ma awieeri.

³ Ya Si Nyeme, ni i Wa Yesu Kristo buka ya, na bu si ya anunfo, na bu ma ya ahoreda, na ya su nahore atin su ni koro.

Am koro am bejgu na am si am ju sa ni dadakafom ni

⁴ Ma ju ka am nbaam nbem bita nahore n kabo ya Si Nyeme afa i ncanie n ama ya ni, nyini dee ti, wɔ yo m fie agaya. ⁵ Kisa, bara, m susere am wɔ, ka am ma ya koro ya bejgu. Ahin ti ma ncanie maawa fofore ye m sukere ma am n a, ama, i ti ncanie maawa kun n bo ya tiiri i sangga bo ya boori i bu suuri Yesu su n wɔ. ⁶ Koro n bo m sujjo i jore n la ka, ya wo kabo Nyeme ncanie maawa n kere ni. Ncanie maawa n bo am du mo tiiri i n la ka, am koro am bejgu.

⁷ Dadakafom beberebe asandi abara aye durunya n nu, bu ja Yesu Kristo akaaki ma adamande aba ma durunya n nu. Bere ti dadakafom wɔ, na bu ti Kristo kpofom. ⁸ Nyini ti, am si am ju sa, na ma deke n bo ya yi anyumboro afa akere am n ka ngbeen, ama, na am ba nya i kere nkatɔ. ⁹ Sɔɔ kere bo i su ma Kristo dee kereewa n su, na i kere i dee kereewa ko sin nyini ju, Nyeme wo ma i mi dɔ, ama, sɔɔ kere bo i su Kristo dee kereewa n su, ya Si Nyeme, ni i Wa n wo i mi n dɔ lee. ¹⁰ Nyini ti, sɔɔ kere bo i baari am dɔ, na i bita ma Kristo dee kereewa ni, ma am ma i mi wura am dika, ma am yo i anse ni ba mmɔ. ¹¹ Dama wɔɔ kere bo a yoori nyinim be so anse, a jina i mi sin fa ko i satiem n bo i yo bu n su wɔ lee.

Awieeri su dee jore ni

¹² Ma m la jore beberebe bo ma m se am, ama, m koro ma ka m kere i kere wura ahin kadasi n nu, ama, m la tama ka m ba nie am busu, na ya ju ya ju, na ya bo anzama, bo ya ahore jo ni nahore su.

¹³ U niemabara n bo Nyeme ayi i ni i nbaam kere bo bu wo fen n bisa am kere dɔnggu.

3 YOHANE

1 Mini bo m ti u kpien ni, sukere ahin jre n fa ma wɔɔ m dɔn Gayosi bo m koro u nahɔre su n a.

² M dɔn koroowa, m nyemesere la ka, Nyeme ma u anuniembaa nu laifie, na u deke kere kɔ atin su nyunyumi, kabo u nyemesu ni sukɔ atin su ni. ³ Dama ya ninbaa nbem baari fen, na ba se m kabo a bita nahɔre ni, na wɔ yo m fie agaya. M si ka a su nahɔre atin n su wɔ. ⁴ Deke be wo má bere bo i yo m fie agaya tara bo m ti kabo m nbaam su nahɔre atin n su ni.

Boro u nyi na a sude u ninbaa Kristo susufɔm wɔɔ

⁵ M dɔn koroowa, a bita nahɔre kabo a nati yo sakpa ma u ninbaam bo bu ba u dɔ wɔɔ ni, haari ni bo a si má bu ni mmɔɔ. ⁶ Bere bo a buka bu ni, ba kan kabo a koro bu n akere Kristo jama n bo bu wo fen ni. Boro u nyi na a buka bu kabo Nyeme koro ni, na bu koro kɔ deke bo bu sukɔ ni. ⁷ Kristo dee ti, bu nati kan i nɔanie n kere minem wɔ, na bu koro má pui minem n bo bu su má Nyeme n dɔ. ⁸ Nyini ti, yere bo ya ti Kristo susufɔm ni, wɔ yo daka ka ya buka bu ni juma n bo bu yo i ni. Nzen ya bukaari bu, nyini la ka, ya ni bere abo kun sukan Kristo nɔanie n bo i ti nahɔre n kere minem wɔ lee.

⁹ M yo kereeri jre be maari Kristo jama ni, ama, Diyoterefesi bo i koro ka i kere ka yiri ti mɔɔ n atana su, wɔ bo má jre be nu. ¹⁰ Nyini ti, nzen m baari, m yi i sayoowa fite fofoe nu, dama wɔ jɔɔ jre ngbɛɛngbɛɛn abu kɔre asɔ ya, má nyini ngumi, wɔ kete ka i de má Kristo minem wɔɔ, na nzen nbem koro ka bu de minem wɔɔ mmɔɔ, i soro má su, na i koro ka i fɔn yi bere bo bu koro ka bu de wɔɔm n fite Kristo jamam n nu ni.

¹¹ M dɔn koroowa, má a sɔn satieyo su, ama, sɔn sakpayo su. Sɔn kere bo i yo sakpa ti Nyeme dee wɔ, ama, sɔn kere bo i yo satie si má Nyeme. ¹² Sɔn kere di daani kpa fa kɔ kabo Demetirɔsi bita nahɔre n wɔ, na i woowa gusu kere ka i bita nahɔre wɔ. Yere mmɔɔ di i daani wɔ, ye a si ka kabo ya se n ti nahɔre wɔ.

Kasin dee anse yoowa ni

¹³ Má m la jre beberebe bo má m se u, ama, m koro má ka m kere i kere wura kadasi n nu. ¹⁴ M la tama ka m bá nie u busu kisa, na ya nju ya nju, na ya bó anzama. ¹⁵ Nyeme ma u ahoreda. U danfom kere bo bu wo fen bisa u dɔngu. Wɔɔ gusu bisa ya danfom kere dɔngu ma ya.

JUDA

1 Mini Juda bo m ti Yakobo niema na m ti Yesu Kristo akɔɔ ni, sukere ahin kadasi n ma ambere kere bo ya Si Nyeme koro am na wɔ fere am, na Yesu Kristo bita am ni. ² Nyeme si am anjunfo agaya, na i ma am ahoreda buka su, na i koro am ko sin su.

Kɔrefom bo bu yo bu ŋu ka bu kere Nyeme nɔɔnie n deɛ jɔre

³ M ninbaa koroowam, ma m suboro m nyi wɔ, na m kere kadasi ma am fa ko tiide n bo m ni ambere kere anya i n su ni. Ama, wɔ yo daka ka m du mɔ kere am, na m sere am jande ka am boro am nyi tu ŋgoni bita am yarada n kenken, nyini yarada ni, yiri ye Nyeme afa ama i minem kpekun n kpein n a. ⁴ Dama minem nbem awɔ awura am nu benle, nyini minem ni, bu soro ma Nyeme, bu kaaki Nyeme ahɔɔma n bo wɔ fa ama ya n wɔ, na bu su bu deɛ konviki koroowa atin n su, na bu kete Kristo. Yiri ŋgumi ti ya Tiidefo ni ya Mibiɛ a. Dawa deɛ Nyeme nɔɔnie kanfom kereeri bu jɔre, ka, Nyeme di bu jɔre na i yo bu ŋbɛɛn.

⁵ Haari ni bo am adu mɔ asi ahin jɔre n kere ni, m koro ka m tenge am su wɔ, fa ko kabo Micera n yo yiiri Yisarelifom fiteeri Ijipiti asien su ni, ama, kasin na wɔ ma bo ba yo ma i yarada n kere aka ŋbɛɛn. ⁶ Na Nyeme merɛkem nbem bo bu keteeri ka bu wo ma bu yiko woobiri ni, na bu yakiiri bu jinaabiri ni, bere ye Nyeme awura bu jɔɔɔ bo bu fite ma nu kun, afa bu ase awosin liim nu n a, ka bu wo do, haari fa ko ju jɔredi bambaka n cɛɛn. ⁷ So ye Sodom ni Gomorafom, ni miem bo bu bara ye bu n mmɔɔ yoori a, bu faari bu ŋu wuraari sakaraya sereyam nu wɔ, na bu suyo konviki sam bo bu ko ma atin su. Nyini deɛ ti, na Nyeme acin bu sui, afa bu awura sin n bo i je sanɔa kere n nu. Nyeme yoori so ɔ, na mine ŋu i, na bu fa tu bu ŋu fo.

⁸ So ye nyini minem nati cin alele ŋbɛɛnŋbɛɛn a, na bu suyo danɔba sam, na bu kete Nyeme yiko ni, na bu kpie ŋɔɔfom nzuko, bere bo bu wo angoro na bu woowa la jirima ni. ⁹ Haari Mikali bo i ti Nyeme merɛkem n kere tii ni mmɔɔ, wɔ yo abo ma su ka i jaraki Sitana kpie i nzuko, sanɔa bo Moyisi wuuri na bu seeri akuruwa fa ko i ŋuniembaa n busu ni. Ama, kabo i seeri i n la ka, "Nyeme bisa u." ¹⁰ Ama, ahin minem ni, bere yiri, deke bo bu si ma i ni, nyini ye bu kpie i nzuko a. Haari nzen bu ŋa ba ti deke bu, bu sunsunni ti ka nenɔɔrem deɛ wɔ. Bu nyini sunsunni n bo bu bita i na i ti ma kpa ni, nyini ma bu ka ŋbɛɛn a. ¹¹ Keto, keto, bu ŋu kekereke. Dama ba fa satie atin n bo Keen faari i ni, na ŋwaa deɛ ti, bu su Baalam deɛ dadaka atin n su wɔ, na bu kete nahɔre atin kabo Kora yo keteeri ni. Nyini ti, kabo i kaari ŋbɛɛn ni, bere gusu ka ŋbɛɛn so ɔ. ¹² Nzen am ba tien am ko sudi anɔɔse diire, bu sata am afien kabo fin ta sutura n wɔ, dama bu ni ambere sanɔa di a, na bu san ma nya, bu koro ka bere ŋgumi kunnu yi a, bu la ma kperɛ be. Bu ti ka nzue bo i muna na anjuma fa i sin n wɔ. Na bu kaaki ti ka baka bo i su ma suuwa bakam su sanɔa, na i wu kɔɔɔ na i bu to n wɔ. ¹³ Bu nyinse sam bo bu yo bu ni, bu ti kabo tieku nzue bo na i yasu fufuku n wɔ. Bu kaaki ti ka asarambaa bo bu jengbe bara ye n wɔ. Nyeme asese awosin liim su anminda bu ka bu ko wo do sanɔa kere.

¹⁴ So be bo bu fere i ka Henoki, na i to ya na Adama su nso su ni, Nyeme yo faari i nɔɔnie n maari i wɔ, na wɔ yo ajɔɔ nyini jɔre n ka, "Am ti fen, Micera ni suba ni i merɛkem akpii akpii buru, ¹⁵ na i ba di so ko kere jɔre, na i cin bu sui fa ko bu satiem bo ba yo bu n su, ni kabo bu jɔɔri ŋbɛɛnŋbɛɛn na bu keteeri Nyeme ni. Bu ti satieyofom wɔ, nyini ti, ye bu keteeri Nyeme nɔɔnie n a." ¹⁶ Nyini minem ni so, bu ŋunuti wɔ sanɔa kere, na bu sujaraki bu benggu, na bu susu bu konvikiya sa ŋbɛɛnŋbɛɛn bo bu bita i n su, na bu sufɔ yanfoya, na bu subo minem anɔɔfie, adena bu nya bu deɛ sa koroowam.

Jɔrɛ bɔbɔwam ni atin kereewam ni

¹⁷ Ama, ambere, m danfo kpam, wɔ yo daka ka am tenge su fa kɔ jɔrɛ n bo ya Mibiɛ Yesu Kristo jaramasam yo seeri am ni. ¹⁸ Bu seeri am ka, “Sanɔa bo durunya n ba sukɔ awieeri su ni, mine nbem bá ba, na bu yó am anza-si, fa kɔ am yarada n su, na bu sú bu dɛɛ tienɔu aɔuniɛmbaa sa koroowam n su bo bu kɔ má Nyeme atin su ni.” ¹⁹ Ahin minem sɔ, bu sutiti am nu wɔ lɛɛ, bu su adamande dɛɛ ɔɔɔnɛ su a, Nyeme Awiewiɛ Casi n wo má bu dɔ. ²⁰ Ama, ambere, m danfo kpam, am boro am nyi na am ma am yarada casi n buka su, na am sere Nyeme, Awiewiɛ Casi n dɛɛ yiko nu, ²¹ na am ma Nyeme dɛɛ koro n wo am dɔ. Na am ɔmindɔ fa kɔ sanɔa bo ya Mibiɛ Yesu Kristo bá si am aɔunfɔ, na am nya ɔɔɔ bo i la má awieeri ni. ²² Nbem wo am nu bo bu la sika bu sunsunni nu, am si bu aɔunfɔ, ²³ nbem gusu, am cin yi bu fite sin nu, na am de bu tii ji, na nyiɔgam gusu, am si bu aɔunfɔ, ama, am si am ɔu sa haari na má am ma bu sutura fin mmɔɔ ta am.

Awieeri su dɛɛ nyemesere

²⁴⁻²⁵ Nyeme ɔgumi ti ya Tiidefɔ a, ya Mibiɛ Yesu Kristo dɛɛ ti. Yiri koro bita am na am kpaasi má a, yiri koro fa am ba jina i jirima bie n nyunu a, na am la má ɔgasi be na i ma am ahorejɔ a. Yiri ye i ti ye ni ka ya kansɔ i na ya wura i kpɔri a, yiri ti yikofɔ a, yiri ti fanɔafɔ a, yiri yo woori bere a, yiri toko wo bere kisa ni sanɔa kere a. Ami.

SAYIKEREWA

¹ Ahin jɔrɛ n ye Nyɛmɛ seeri Yesu Kristo ka i yi kere i akɔɔm fa kɔ sam bo i cɛ má na bu bá yo n a. Na Yesu asunma i mɛrɛkɛ i akɔɔ Yohane dɔ, na i kɔ se i jɔrɛ ni. ²Jɔrɛ n bo Nyɛmɛ ni Yesu Kristo yi kereeri Yohane na i ŋuuri i ni, nyini ye wɔ di i daani akɛrɛ i n a.

³ Sɔɔɔ kɛrɛ bo i kaanri ahin kadasi ni, terefie wo i dɔ. Na minɛm kɛrɛ bo bu tiiri i jɔrɛ na bu deerɛ i, terefie wo bu dɔ, dama sanga n adodo bo nyini sam kɛrɛ bá yo.

Kabo Yohane kɛrɛri kadasi yoori Kristo jama n anse ni

⁴⁵ Mini Yohane akɛrɛ ahin kadasi n na m fa ma Kristo jama asɛsɛ nso n bo bu wo Esiya awɔrɛ n nu n a. Nyɛmɛ bo i wo bɛrɛ, na i yo woori bɛrɛ, na i bá wo bɛrɛ sanga kɛrɛ ni, ni i awiewie busu nsom n bo bu wo yiri Nyɛmɛ kpiri n nyunu ni ma am ahoreda, na am di bu ahɔɔɔma. Bekun, Yesu Kristo, yiri bo i di i daani na i la dabunju ni, na yiri ti bo i du mɔ tengeeri yiwee nu ni, na i kaaki ti durunya n nu nfemɛm kɛrɛ tii ni, ma am ahoreda, na am di i ahɔɔɔma. Yiri koro ya, na wɔ fa i mbunja ade ya afite ya satie kɛrɛ nu, ⁶ na wɔ yo ya i femɛya n nu minɛm na ya yo i sayoowa dɔnguyofɔm, na ya su i Si Nyɛmɛ. Yiri Yesu Kristo ni, yiri ti ye ni ka ya wura i kpiri a, i dɛɛ la yiko sanga kɛrɛ. Ami.

⁷ Am nie, i fite angoro yinyingu n nu ba,
na sɔɔɔ kɛrɛ nyumbaa bá ŋu i,
fa sanga ni minɛm bo bu wɔɔri i kpie n kɛrɛ.
Yiri ti, durunya n nufɔm kɛrɛ sún.

I ti sɔ ɔ. Ami.

⁸ Ya Mi Nyɛmɛ Fɛmɛ Kpiri bo i wo bɛrɛ ni, na i yo woori bɛrɛ, na i bá wo bɛrɛ sanga kɛrɛ n ase ka, “Mini ti mɔ-fɔ a, na m kaaki ti kasinfɔ.”

Kabo Yohane ŋuuri Kristo ka alele nu ni

⁹ Mini Yohane ti am niwa bo m ni ambere kɛrɛ sanga di wahara ni mindi Yesu dɛɛ ti, na ya ti i femɛya n nu minɛm ni. Nyɛmɛ nɔɔɔni n bo ma kan i ni, ni Yesu daani n bo ma di i n dɛɛ ti, na ba fa m akɔ aji mie be bo i wo lui bambaka n bo i wo tieku n nu na bu fere i ka Patamosi n su. ¹⁰ Ya Mibie n dɛɛ cɛen ni, na Nyɛmɛ Awiewie Casi n awura m ŋu, na ma ti akonvi bambaka be ŋga m sin, ka awie dɛɛ su. ¹¹ Na wɔ se m ka, “Kɛrɛ deke n kɛrɛ bo a ŋú i n wura kadasi n nu, na a fa ma Kristo jama asɛsɛ nsom bo bu wo ahin mie kpirim n su ni, bɛrɛ la Efeso, ni Samirina, ni Peregamon, ni Tiyatira, ni Saradisa, ni Filadelfiya, ni Lawodikaya.”

¹² Na ma cɛ anie m sin ka m ŋu sɔɔɔ n bo i jɔɔ m dɔ ni, m cɛ nieeri ni, na ma ŋu fitana takaabiri nsom bo bu ti sika ni. ¹³ Na ma ŋu be ka adamande wa ni, i wo bu afien, i wura tanlɛ tintiin yorom, na wɔ fa sika dambara abo i hoe su. ¹⁴ I tiinmie kɛrɛ ti fofoe papasi ka gise wɔ, na i nyumbaa kɛrɛ je ka sin fofoe. ¹⁵ Na i jaa gbagbaa kɛrɛ boro ka jawii bo ba fa awura sin nu na wɔ boro sonsoen, na i konvi bo awie kabo nzue beberebe songi na i bo awie barasu ni. ¹⁶ I bita asarambaam nso i saa fɔmbɔɔ nu, na takobe nana afite i kɔɔ nu. I nyunu je kabo wie ba bi na i je n wɔ.

¹⁷ M ŋuuri i sɔ ni, na ma kaba ada i jaa bu asienju ka ma wu dɛɛ su wɔ, na wɔ fa i saa fɔmbɔɔ anana m ŋu, na wɔ se m ka, “Má a soro sɛrɛ. Mini ti deke kɛrɛ bumboori ni i awieeri a. ¹⁸ Mini ti bo i wo bɛrɛ sanga kɛrɛ n a. Nie fen. M yo wuuri wɔ, ama, kisa, ma tenge yiwee nu. M la ŋgɔɔ bo i la má awieeri. Mini bita yiwee ni Yiweefɔm Woobiri kadombaa a. ¹⁹ Nyini ti, kɛrɛ sam bo a ŋu bu ni, ni bo bu suyo kisa ni, ni bo bu bá yo ahin dɛɛ sin ni.

²⁰ Asarambaa nsom bo a ŋu bu m saa fɔmbɔɔ n bu la ka, Kristo jama asese nsom n merɛkem. Na fitana takaabiri nsom bo bu ti sika ni gusu bu la ka, Kristo jama asese nsom ni.”

Nɔɔnɛ n bo bu fa maari Kristo jama n bo i wo Efeso ni

2 Na wɔ se m ka, “Kere kadasi fa ma merɛke n bo i nie Kristo jama n bo i wo Efeso mie kpiri n nu ni, na a se bu ka, ‘Ahin nɔɔnɛ n fite mini bo m bita asarambaa nsom m saa fɔmbɔɔ nu ni, na m kaaki nati fitana takaabiri nsom bo bu ti sika n afien n dɔɔ. ² M si am sayoowam, m si kabo am ayo am juma ni anyumbo barasu, ni kabo am la mindi barasu ni, na m si kabo am de má satieyofɔm ni. Na m kaaki si kabo am ayi kɔresi ŋu minem bo bu ŋa bu ti m jamasam, ama, bu woowa kere ka bu ti má sɔ, na am ŋu ka bu ti kɔrefɔm ni. ³ Mini dɛɛ ti, am ayo sawɔre amindi am wahara nu, am nya fie má, am toko su m su.

⁴ Ama, jɔre kun bo m fa jaraki am la ka, kisa am koro má m kabo am yo koro m ni. ⁵ Nyini ti, am bu am tii nu fɔ na am si deke bo am akpaasi ni, na am kaaki am wo, na am yo sam bo am yoori bu bumboori ni. Nzen am akaaki má am wo, m bá cin yi am fitana takaabiri n deke bo i taka ni. ⁶ Ama, am sa kun bo i yo m fie n la kabo am koro má Nikolaitafɔm sayoowam ni, mini mmɔɔ koro má bu sayoowam ni.’

⁷ Sɔɔ kere bo i koro ka i ti ahin jɔre n bu, i ti ye ni ka i mi so i sui na i ti kabo Awiewie Casi ni suse Kristo jamam barasu ni. Sɔɔ kere bo i di nasara, m má i atin na i di baka n bo i ma ŋɔɔ n dɛɛ suuwa na i wo Nyeme dika n nu ni.”

Nɔɔnɛ n bo bu fa maari Kristo jama n bo i wo Samirina ni

⁸ Na wɔ se m ka, “Kere kadasi fa ma merɛke n bo i nie Kristo jama n bo i wo Samirina mie kpiri n nu ni, na a se bu ka, ‘Ahin nɔɔnɛ n fite mini bo m ti deke kere bumboori ni i awieeri ni, na m yo wuuri na ma tenge yiwee nu ni dɔɔ. ⁹ M si kabo am adi wahara agaya barasu, ni kabo am ti jaarifɔm ni, ama, am ti nengefɔm wɔ Nyeme dɔ. Na m si kabo minem kpie am nzuko ni, bo bu yo bu ŋu ka bu ti Yudafɔm, ama, bu ti má Yudafɔm ŋgba, bu ti Sitana dɛɛ jama n wɔ. ¹⁰ Am dí wahara kisa, ama, má am soro sere. Am ti fen, Sitana wúra am nbem saraka na i yó am na i nie na am ŋú kekereke leburu. Ama, am su m ni nahɔre haari am bá wu, na m tó am ŋkatɔ, yiri la ŋɔɔ bo i la má awieeri n a.’

¹¹ Sɔɔ kere bo i koro ka i ti ahin jɔre n bu, i ti ye ni ka i mi so i sui na i ti kabo Awiewie Casi ni suse Kristo jamam barasu ni. Sɔɔ kere bo i di nasara ŋú má yiwee kpe nnyɔ su n kun.”

Nɔɔnɛ n bo bu fa maari Kristo jama n bo i wo Peregamon ni

¹² Na wɔ se m ka, “Kere kadasi fa ma merɛke n bo i nie Kristo jama n bo i wo Peregamon mie kpiri n nu ni, na a se bu ka, ‘Ahin nɔɔnɛ n fite mini bo m la takobe nana n dɔɔ. ¹³ M si deke bo am woori ni, am woobiri n ti Sitana femeya tanaabiri wɔ, ama, am toko su m ni nahɔre wɔ, am ayaki má m yaradayo, haari ni sanga bo bu kuunri Antipasi bo i diiri m daani nahɔre su am mie n nu, deke bo Sitana wo ni. ¹⁴ Ama, m la jɔre nbem bo m fa jaraki am, am nbem bita Baalam kereewa atin n wɔ. Yiri yo kereeri Feme Balaki, ye i maari Yisarelifɔm yoori satie diiri tie nie, na ba yo sakaraya. ¹⁵ Am nbem gusu ti sɔɔ, bu su Nikolaitafɔm dɛɛ atin kereewa n su wɔ. ¹⁶ Nyini ti, am kaaki am wo, má nyini, m bá am dɔ kisa, na m fá takobe n bo i wo m nɔɔ nu kun lue ni minem bo bu yo sɔ ni.’

¹⁷ Sɔɔ kere bo i koro ka i ti ahin jɔre n bu, i ti ye ni ka i mi so i sui na i ti kabo Awiewie Casi ni suse Kristo jamam barasu ni. Sɔɔ kere bo i di nasara, m má i mi diire n bo bu fere i ka *mana* * ni, na i wo fieewa nu ni. Na m káaki ma i mi yabue fofoe be, ba kere duma fɔfɔre su, be koro si má duma n bo i wo su ni, má ka yiri n bo i de i ni si i a.”

Nɔɔnɛ n bo bu fa maari Kristo jama n bo i wo Tiyatira ni

¹⁸ Na wɔ se m ka, “Kere kadasi fa ma merɛke n bo i nie Kristo jama n bo i wo Tiyatira mie kpiri n nu ni, na a se bu ka, ‘Ahin nɔɔnɛ n fite mini Nyeme Wa n dɔɔ, mini bo m nyumbaa je ka sin fofoe, na m jaa gbagbaa kere boro

ka jawii dɛɛ su ni. ¹⁹ M si am sayoowam, m si kabo am la koro barasu, ni kabo am su m ni nahɔrɛ su ni, ni amusui bo am su i ni, na m kaaki si kabo am la mindi, na m si kabo kisa am boro am nyi tara bumboori ni.

²⁰ Ama, jɔrɛ bo m fa jaraki am la ka, am amɔ am nɔɔ ye am niɛ Yezɛbeli, bara n bo i yo i ɲu ka i ti Nyɛmɛ nɔɔniɛ kanfɔ ni. I kere m akɔɔm wɔ na i daka bu, na bu suyo sakaraya, na i ma m minɛm di tiɛ niɛ. ²¹ Ma se i ka i kaaki i wo na i yaki somaya kɔ ni, wɔ kete ka i kaaki má. ²² Nyini ti, m má i da tukpaki kekereke, na i ni minɛm bo bu yo sakaraya n dí wahara agaya, nzen ba kaaki má bu wo ayaki má sam bo bu ni yiri yo bu ni. ²³ Na m kún i nbaam, na Kristo jama asɛsɛ n kɛrɛ sí ka, mini fiiti si deke bo i wo sɔɔɔ kɛrɛ ahore su, ni i sunsunni nu. Na m fá sɔɔɔ kɛrɛ sayoowa tɔ i kaari.

²⁴ Ama, ambɛrɛ Tiyatirafɔm nbem bo am aka, na am su má i kereewa atin n su ni, ambɛrɛ asɔɔɔnɔɔn má deke bo nbem fere i ka Sitana asiri nu sa bambaka ni. M suse am wɔ lɛɛ, m sɔ́ má am sɔɔri nɔɔɔɔri buka má su. ²⁵ Ama, atin bo am bita i ni, am bita i kenken haari saɲga bo m bá kaaki ba.

²⁶⁻²⁸ Sɔɔɔ kɛrɛ bo i di nasara na i yo m sa koroowa kɔ juuri awieeri, m má i yiko kabo m Si ama m yiko ni, na i niɛ daanfɛ daanfɛ kɛrɛ su. Na i bita bu kekereke kabo naɲkasi fa bulaari kɔɔɔma tu bo i naanim barasu ni, na i fúfu bu kabo bu fufu yakatise barasu ni. Na m má i asaakojo.' ²⁹ Sɔɔɔ kɛrɛ bo i koro ka i ti ahin jɔrɛ n bu, i ti ye ni ka i mi so i sui na i ti kabo Awiewie Casi ni suse Kristo jamam barasu ni."

Nɔɔniɛ n bo bu fa maari Kristo jama n bo i wo Saradisa ni

3 Na wɔ se m ka, "Kɛrɛ kadasi fa ma mɛrɛkɛ n bo i niɛ Kristo jama n bo i wo Saradisa miɛ kpiri n nu ni, na a se bu ka, 'Ahin nɔɔniɛ n fite mini bo m la Nyɛmɛ awiewie busu nso n na m bita asarambaam nso m saa nu dɔ ɔ. M si am sayoowam, am wo ka am la ɲɔɔɔ, ama, am ti fuinm wɔ. ² Nyini ti, am yasu na am bita deke n bo am toko la i n kenken, má nyini, i wú wɔ. Dama ma ɲu ka am sayoowam n akpiɛ su Nyɛmɛ dɔ. ³ Am tenge su, kabo am yo tiiri Nyɛmɛ nɔɔniɛ n na am deer i ni, am kaaki am wo na am bita i, nzen am ayasu má, am si má saɲga bo m bá ni, dama m bá fura am nu ka awiefɔ dɛɛ su wɔ.

⁴ Ama, m la minɛ nbem bo bu wo Saradisa Kristo jama n nu, bo ba saaki má bu sutura ayo má bu fin, bu sayoowam nu. Bɛrɛ bá wura tanlɛɛ fofoe na m ni bɛrɛ saɲga nati a, dama bu ti ye ni sɔ ɔ. ⁵ Sɔɔɔ kɛrɛ bo i di nasara, i wúra nyini tanlɛɛ fofoe n be sɔ ɔ. Na m yí má i mi duma fite má ɲɔɔɔ kadasi n nu, ama, m bá jina m Si ni i mɛrɛkɛm nyunu, na m sé bu ka i ti m dɛɛ sɔɔɔ ɔ.' ⁶ Sɔɔɔ kɛrɛ bo i koro ka i ti ahin jɔrɛ n bu, i ti ye ni ka i mi so i sui na i ti kabo Awiewie Casi ni suse Kristo jamam barasu ni."

Nɔɔniɛ n bo bu fa maari Kristo jama n bo i wo Filadɛlɛfiya ni

⁷ Na wɔ se m ka, "Kɛrɛ kadasi fa ma mɛrɛkɛ n bo i niɛ Kristo jama n bo i wo Filadɛlɛfiya miɛ kpiri n nu ni, na a se bu ka, 'Ahin nɔɔniɛ n fite mini bo m ti casi na m ti nahɔrɛfɔ, na m bita Fɛmɛ Davidi kadombaa n bo i kere ka m la i dɛɛ yiko n be wɔ, na nzen m tekeeri anɔ, be koro tu má i, na nzen m tuuri i gusu, be koro teke má i. ⁸ M si am sayoowam, am niɛ, ma teke anɔ ama am bo be wo má bɛrɛ bo i koro tu i. M si ka am la má faɲga agaya, ama, haari ni nyini mmɔɔ, am fite má m sin, am toko bita m nɔɔniɛ n ni nahɔrɛ wɔ. ⁹ Am yaki bo bu su Sitana n na bu yo bu ɲu ka bu ti Yudaɔm ni, bu ti kɔrɛɔm wɔ, bu ti má Yudaɔm ɲgba. M má bu ba kutu am nyunu na bu si ka m koro am. ¹⁰ Am ade m nɔɔniɛ ni, na am amindi n dɛɛ ti, m yí am fite kekereke n bo Nyɛmɛ bá fa yo durunya n nufɔm kɛrɛ na i niɛ ni.

¹¹ M cé má, m káaki ba kisa. Atin n bo am bita i ni, am bita i kenken na má be fin am ɲkatɔ ni. ¹² Sɔɔɔ kɛrɛ bo i di nasara, m fá i yo jantaraka Nyɛmɛ Sereebiri Awuru n nu na i wó nu dɔ saɲga kɛrɛ. Na m kɛrɛ Nyɛmɛ duma mata i, na m kɛrɛ Nyɛmɛ miɛ n duma, miɛ n bo i fite aɲgoro Nyɛmɛ dɔ na bu fere i ka Yerusalem fɔfɔrɛ, na m káaki kɛrɛ m duma fɔfɔrɛ n gusu mata i mi ɲu.' ¹³ Sɔɔɔ kɛrɛ bo i koro ka i ti ahin jɔrɛ n bu, i ti ye ni ka i mi so i sui na i ti kabo Awiewie Casi ni suse Kristo jamam barasu ni."

Nɔɔnɛ n bo bu fa maari Kristo jama n bo i wo Lawodikaya ni

¹⁴ Na wɔ se m ka, "Kɛrɛ kadasi fa ma mɛrɛkɛ n bo i niɛ Kristo jama n bo i wo Lawodikaya miɛ kpiri n nu ni, na a se bu ka, 'Ahin nɔɔnɛ n fite mini bo m ti Ami na m la dabuɔ, na m di daani ni nahɔrɛ su n dɔ ɔ. Mini ni Nyɛmɛ du mɔ yo woori bɛrɛ a, ye ya yiiri deke n kɛrɛ a. ¹⁵ M si am sayoowam, am ti mǎ niniki, am kaaki ti mǎ kekɛrɛ, nzen mǎ am ti niniki wara kekɛrɛ, mǎ m koro. ¹⁶ Ama, am ti bɔbɔrɔki n dɛɛ ti, m púuti am m nɔɔ nu butu. ¹⁷ Am ɔa am ti nenɔfɔm wɔ, deke be kpiɛ mǎ am su, ama, am si mǎ ka am la aɔunfɔ, na am si mǎ ka am ti yaarfɔm, na am kaaki si mǎ ka am ti anyinsinm, na am kaaki si mǎ ka am nati am ɔuniɛ ɔgbɛɛn wɔ. ¹⁸ Nyini ti, m koro ka m tu am fɔ, na am bra m dɔ ba to sika kpa bo ba fa awura sin nu na wɔ fite casi ni, adena am yo nenɔfɔm nahɔrɛ su, na am ba to sutura fofɔe m dɔ, na am fa kata am ɔu, na mǎ mine ɔu ka am nati am ɔuniɛ ɔgbɛɛn na i la nyinɛ. Na am ba to anyumbaa ayiri m dɔ, na am fa wura am nyumbaa nu na am koro ɔu asi nyunyumi. ¹⁹ Bo m koro bu ni, bɛrɛ ye m jaraki bu na m cin bu sui a, nyini ti, am boro am nyi na am kaaki am wo. ²⁰ Am ti fɛn, m jina sɔɔ aɔɔ n sin subobo, sɔɔ kɛrɛ bo i ti m konvi ɔga na i tekeeri aɔɔ ni, m bá wura i mi dɔ, na m ni yiri sáɔga di diire.

²¹ Sɔɔ kɛrɛ bo i di nasara, m mǎ i atin na i bá tana m bi m femɛya biɛ n su, kabo ma di nasara na m ni m Si saɔga tana i femɛya biɛ n su ni.' ²² Sɔɔ kɛrɛ bo i koro ka i ti ahin jɔrɛ n bu, i ti ye ni ka i mi so i sui na i ti kabo Awiewiɛ Casi ni suse Kristo jamam barasu ni."

Kabo bu su Nyɛmɛ i femɛya n nu barasu ni

4 Nyini sin, na wɔ yo m ka alɛɛ dɛɛ su, na ma ɔu ka aɔɔ be atɛke aɔɔro. Na ma ti akonvi ɔga ka awiɛ dɛɛ su sujɔɔ m dɔ, i ti akonvi n bo i du mɔ jɔɔrɔ m dɔ n wɔ. I ɔa, "Fun bra aɔɔro fɛn, na m kɛrɛ u sam bo bu bá yo ahin sin."

² Jina nu n bɛrɛ na Awiewiɛ Casi n aba awura m ɔu na ma ɔu ka femɛya biɛ wo aɔɔro, be tana su. ³ Bo i tana femɛya biɛ n su je piɛpiɛu kabo cɛncɛri nbem je barasu wɔ, nbem je fofɔe na nbem je kɔkɔrɛ, na i femɛya biɛ ni, deke be je piɛpiɛu aɔɔro kabo nzue ba muna na ayi kpiɛ nu ni. ⁴ Femɛya biɛ aburanyɔ ni nna nbem taka bara ye i femɛya biɛ ni, na nkpiɛnkpiɛm aburanyɔ ni nna tana biɛm su, bu wura tanlɛɛ fofɔem na bu butu sika kere. ⁵ Na femɛya biɛ ni sukpeɛ ka nzue dɛɛ su, na i sutientien, na i suyo naɔmiɛ. Fitana nso taka femɛya biɛ n nyunu wo je su, bɛrɛ la Nyɛmɛ awiewiɛ busu nsom ni. ⁶ Deke be gusu da femɛya biɛ n nyunu ka nzue bambaka dɛɛ su, i nyunu da cain ka niɛnu wɔ.

Deke ɔɔɔɔ nna nbem gusu abara aye femɛya biɛ ni, bu la anyumbaa beberebe, bu nyunu ni bu sin n kɛrɛ. ⁷ Ciciri su dɛɛ n ti ka jara a, nnyɔ su n ti ka toora, nsan su n nyunuawa ti ka adamande wɔ, na nna su n ti ka kajiri bo i sutu landi. ⁸ Bu kun kun kɛrɛ la lanɔkɔrɛ nsen nsen wɔ, bu la anyumbaam bu ɔuniɛmbaa nu, ni bu ɔuniɛ kɛrɛ su. Na bu sudi jue kɔɔɔɔ ni wiesu kɛrɛ, ka,

"Casi, casi, casi la ya Mi Nyɛmɛ Femɛ Kpiri,

i yo woori bɛrɛ, na i toko wo bɛrɛ, na i bá wo bɛrɛ saɔga kɛrɛ ni."

⁹ Nzen bu nya sudi jue na bu fa kansu, ni jirima, ni anɛ ma yiri n bo i tana femɛya biɛ n su ni, na i wo bɛrɛ saɔga bo i la mǎ awieeri ni, ¹⁰ nyini saɔga, a ɔu ka nkpiɛnkpiɛm aburanyɔ ni nna n sukutu i nyunu, na bu su i, yiri bo i wo bɛrɛ na i la mǎ awieeri na i tana femɛya biɛ n su ni. Na bu yi bu kere, sufa se femɛya biɛ n nyunu, na bu sudi jue, ka,

¹¹ "Ya Micera ni ya Nyɛmɛ, wɔɔ ti ye ni ka

a de kansu a, ni jirima, ni yiko.

Dama wɔɔ yiiri deke n kɛrɛ a,

u koroyanu ye a maari deke n kɛrɛ la ɔɔɔ a."

Kadasi n ni Bɔmbaa n jɔrɛ

5 Na ma ɲu ka kadasi nyanyaawa be wo yiri n bo i tana femeya bie n su n saa fɔmbɔrɔ n nu, kerɛewa wo i kunnu ni i sin kerɛ su, ba fa wie mɛnɛ amie amata i busu nso. ² Na ma ɲu Nyemɛ mɛrɛkɛ faɲgafo be ka i subo ndoori faɲga su ka, “Nma ti ye ni bo i koro cin ɲmaɲgi wie mɛnɛ n na i teke kadasi n a?”

³ Ama, aɲgoro, ni asienɲu, ni bo bu wo asien bu, be awo má berɛ bo i koro teke kadasi ni, na a ba kan ka i koro nie nu. ⁴ Be awo má berɛ bo i ti ye ni bo i koro teke kadasi ni, na a ba kan ka i koro nie nu n deɛ ti, na ma sun ni nyunvuin ɲgba. ⁵ Na nkpienkpienm n nu kun, ase m ka, “Má a sun. Nie fen, Feme Davidi anuma kpiri ni, bo bu fere i ka Yudafɔm busu nu jara n adi nasara, i koro cin ɲmaɲgi wie mɛnɛ nso n na i teke kadasi ni.”

⁶ Na ma ɲu bɔmbaa be, i ti ka ba kpie i kɔm wɔ, i jina femeya bie n afien. Deke ɲgɔɔɔ nnam, ni nkpienkpienm n abara aye i. I la mbie nso wɔ, i nyumbaa gusu ti nso wɔ. Berɛ la Nyemɛ awiewie busu nsom bo wɔ sunma bu durunya n kerɛ nu ni. ⁷ Na wɔ kɔ yiri n bo i tana femeya bie n su n dɔ, na wɔ de kadasi n afite i saa fɔmbɔrɔ nu. ⁸ I kɔ deerɛ kadasi n ni, na deke ɲgɔɔɔ nnam, ni nkpienkpienm aburanyɔ ni nnam n akutu i nyunu. Bu kerɛ la bieku, na bu kerɛ bita sika ayaba bo wɔ yi ni ayiri kunkuunwa nvanvani ɲgumi wɔ. Ayiri kunkuunwa nvanvani n ti nyemɛsere bo Nyemɛ deɛ mine sere i wɔ. ⁹ Na ba di jue fɔfɔre ama yiri Bɔmbaa n ka,

“Wɔrɔ ti ye ni ka a de kadasi ni,

na a ɲmaɲgi wie mɛnɛ n a,

dama wɔrɔ ye bu kpieri u kɔm, ye a fa u mbunja ade minɛm tii aji a.

Adamande kerɛ, ni daanfie kerɛ, ni aniem kerɛ,

ni asien barasu barasu kerɛ bo bu wo durunya n nu ni,

bu nbem ayo Nyemɛ deɛ minɛm.

¹⁰ A fa bu ayo u femeya n nu minɛm,

na bu yo u sayoowa dɔɲguyofɔm,

na bu nie durunya n kerɛ su.”

¹¹ Na ma nie aɲu Nyemɛ mɛrɛkem beberebe, akpii akpii buru nɔ, ka, ba bara aye femeya bie ni, ni deke ɲgɔɔɔ nnam, ni nkpienkpienm ni. Na ma ti ka ¹² ba ye bu konvi su sudi jue, ka,

“Bɔmbaa n bo bu yo kpieri i kɔm ni,

yiri ti ye ni ka i de yiko a, ni neɲge, ni alecira, ni faɲga,

ni jirima, ni kpiri, ni kansɛ a.”

¹³ Na ma ti ka deke kerɛ bo bu wo aɲgoro, ni asienɲu, ni bo bu wo asien bu, ni bo bu wo nzue nu, ni deke kerɛ bo Nyemɛ ayi bu, ka bu sudi jue, ka,

“Yiri n bo i tana femeya bie n su n ni Bɔmbaa ni,

berɛ ti ye ni ka bu de kansɛ a, ni jirima, ni kpiri, ni yiko,

saɲga kerɛ saɲga.”

¹⁴ Na deke ɲgɔɔɔ nnam n ase ka, “Ami.”

Na nkpienkpienm n akutu asu Nyemɛ ni Bɔmbaa ni.

Wie mɛnɛ bo bu fa mata kadasi n jɔrɛ

6 Na ma ɲu ka Bɔmbaa n aba acin aɲmaɲgi wie mɛnɛ nso n bo bu fa mataari kadasi n nu kun. Na ma ti deke ɲgɔɔɔ nnam n nu kun konvi ɲga, kabo nzue tientien barasu ni, ka, “Fite.”

² M nieɛri na ma ɲu ka, kpɔɲgɔ fofoe lɛɛ. Bo i fun i n bita taa ni awie, na ba butu i femeya kere, na wɔ kɔ ka lue-kunfo na i di nasara.

³ Na Bɔmbaa n acin aɲmaɲgi wie mɛnɛ nnyɔ su ni, na ma ti ka deke ɲgɔɔɔ nnyɔ su ni suse ka, “Fite.”

⁴ Na kpɔɲgɔ kɔkɔre afite, na ba ma i funfo n takobe tintiin, na ba ma i yiko ka i yi tanalaifie fite durunya n nu, na minɛm kun bu beɲgum.

⁵ Na Bɔmbaa n acin aɲmaɲgi wie mɛnɛ nsan su ni, na ma ti ka deke ɲgɔɔɔ nsan su n suse ka, “Fite.”

M niɛeri na ma ɲu ka, kpɔɲɔ biri lɛɛ. I funfɔ n bita deke bo bu bita sunsun diire ni i saa nu. ⁶ Na ma ti akonvi be ɲga deke ɲɔɔɔ nnam n nu, i ɲa, “Nɲani ayaba ɲgboroko kun ti jumayofɔ lekun ɲkatɔ ɔ. Na abuwe ayaba ɲgboroko nsan ti jumayofɔ lekun ɲkatɔ. Ama, má am saaki ɲguin ni nzan ni.”

⁷ Na Bɔmbaa n acin aɲmaɲgi wiɛ mɛnɛ nna su ni, na ma ti ka deke ɲɔɔɔ nna su n suse ka, “Fite.”

⁸ M niɛeri na ma ɲu kpɔɲɔ nzuin faa, i funfɔ n duma la Yiwee, na bo bu fere i ka Yiweefɔm Woobiri n gusu su i su. Na Nyɛmɛ ama bu durunya kpaaki nu nna buɛkun yiko ka bu fa lue, ni ahɔɛ, ni tukpaki, ni boro nengendɔɛ tiɛm, na bu kun bu.

⁹ Na Bɔmbaa n acin aɲmaɲgi wiɛ mɛnɛ nnu su ni, na ma ɲu minɛm awiewiɛ Mikun yoowa yoobiri n bu, bɛɛ la minɛm bo bu yo kuunri bu fa kɔ bu Nyɛmɛ jɔɛ kaanwa, ni bu daani diiwa n dɛɛ ti. ¹⁰ Na bu sutien faɲga su ka, “Ya Mi Nyɛmɛ Fɛmɛ casi, nahɔɛfɔ, cɛɛn nzu ye a dí minɛm bo bu yo kuunri ya n jɔɛ na a cín bu sui ma ya?”

¹¹ Na Nyɛmɛ awura bu kun kun kɛɛ sutura fofoe, na wɔ se bu ka, “Am yi am ɲumi kaan ka, na bu bá kun am beɲgu akɔɔm, ni am beɲgu Kristofɔm kɛɛ kɔ wie ka, kabo bu yo kuunri am barasu ni, na m dí bu jɔɛ.”

¹² Na ma ɲu ka Bɔmbaa n acin aɲmaɲgi wiɛ mɛnɛ nsen su ni, na asien akpisi faɲga su, na wiɛ akaaki biri didiki ka nambiri ɲuma, na sara n akaaki kɔkɔɛ ka mbunja dɛɛ su. ¹³ Na asarambaam afite aɲgoro ati atɔɔ kabo aɲu-ma ba kpisi damba baka na i poorim titi tɔɔ barasu ni. ¹⁴ Na aɲgoro n kɛɛ anyanya kabo bu nyanya biɛ ni, na wɔ mini, na bukam, ni nzue nu lui bambakam kɛɛ ayasu bu tanaabiri. ¹⁵ Na durunya n nu nfɛmɛm, ni tereterefɔm, ni soja nkpiɛnkpiɛnm, ni nɛɲgefɔm, ni nfaɲgafɔm, ni akɔɔm, ni sɔɔ kɛɛ akɔ afiɛ yabuɛ ɲgbɲgbirim buɛm nu, ni yabuɛ bambakam bu, bukam su. ¹⁶ Na ba se ka, “Má bukam bereki gɔ ya ɲu, na má yabuɛ ɲgbɲgbirim kata ya ɲu, má i ti ye, adena má sɔɔ n bo i tana fɛmɛya biɛ n su n ɲu ya, na má Bɔmbaa n gusu cin ya sui.

¹⁷ Dama cɛɛn bo Nyɛmɛ ni Bɔmbaa ni cin sɔɔ kɛɛ sui n aju, ye ɲma koro jina bu nyunu a?”

Yisarelifɔm minɛ akpii yaa ni akpii aburana ni nna n jɔɛ

7 Nyini sin na ma ɲu mɛɛkɛm nna, ka bu jina durunya n awɔɛ nna n kɛɛ nu na bu kanda aɲuma, na má i kpɛ asien n su, ni tieku nu, wara i kpɛ gɔ baka su. ² Na ma ɲu mɛɛkɛ be ka i fite wiɛ afiiri, i bita deke be bo Nyɛmɛ bo i wo bɛɛ saɲga kɛɛ n fa se i minɛm nyaari. Na wɔ tien faɲga su aɲɔɔ mɛɛkɛ nnam bo Nyɛmɛ ama bu yiko ka bu saaki asien n ni tieku n ɔɔ, ³ na wɔ se bu ka, “Má am se ka am saaki asien n ni tieku n ni bakam ni, má ka ya ba ase Nyɛmɛ minɛm kɛɛ ɲuma su nyaari awie ka.”

⁴ Na wɔ kan minɛm bo ba se bu nyaari bu ɲuma su ni, na wɔ kɛɛ m bu ɔɔ, bu kɛɛ kɔ yasuuri minɛ akpii yaa ni akpii aburana ni nna a, bu fite Yisarelifɔm dɛɛ busu n kɛɛ nu wɔ.

⁵ Yuda dɛɛ busu nufɔm ti minɛ akpii buru ni akpii nnyɔ bo ba se bu nyaari, na Ruben dɛɛ busu nufɔm ti minɛ akpii buru ni akpii nnyɔ, na Gadi dɛɛ busu nufɔm ti minɛ akpii buru ni akpii nnyɔ. ⁶ Na Aseri dɛɛ busu nufɔm ti minɛ akpii buru ni akpii nnyɔ, na Nafatali dɛɛ busu nufɔm ti minɛ akpii buru ni akpii nnyɔ, na Manase dɛɛ busu nufɔm ti minɛ akpii buru ni akpii nnyɔ. ⁷ Na Simeyon dɛɛ busu nufɔm ti minɛ akpii buru ni akpii nnyɔ, na Levi dɛɛ busu nufɔm ti minɛ akpii buru ni akpii nnyɔ. Na Izaki dɛɛ busu nufɔm ti akpii buru ni akpii nnyɔ. ⁸ Na Zabulon dɛɛ busu nufɔm ti minɛ akpii buru ni akpii nnyɔ, na Yosefu dɛɛ busu nufɔm ti minɛ akpii buru ni akpii nnyɔ, na Benjamin dɛɛ busu nufɔm ti minɛ akpii buru ni akpii nnyɔ.

Jama beberebe bo ba nya tiide n jɔɛ

⁹ Nyini sin na ma ɲu jama beberebe, bu la má ɔɔ, bu fite durunya asien n kɛɛ su, ni adamande kɛɛ nu, ni durunya daanfɛ n kɛɛ nu, ni durunya aniɛm kɛɛ nu, ka, bu jina yiri n bo i tana fɛmɛya biɛ n su n ni Bɔmbaa n nyunu. Bu wura tanlɛɛ fofoe yorom, bu bita kpakpa nyawam bu saa nu. ¹⁰ Na ba bo afere faɲga su ase ka, “Nyɛmɛ bo i tana fɛmɛya biɛ n su n ni Bɔmbaa n ama ya nya ya tii a.”

¹¹ Na mɛɛkɛm n kɛɛ ajina abara aye fɛmɛya biɛ, ni nkpiɛnkpiɛnm, ni deke ɲɔɔɔ nnam ni, na ba dada bu nyunu su asienɲu Nyɛmɛ bo i tana fɛmɛya biɛ n su n nyunu, na ba su i. ¹² Na bu suse ka, “Ami. Kansi, ni kpiri, ni alecira, ni anse, ni jirima,

ni yiko, ni fan̄ga

ti ya Nyeme d̄e w̄o san̄ga kere san̄ga. Ami.”

¹³ Na nkpienkpienm n nu kun abisa m ka, “N̄mam ye a ŋu ka bu wura tanl̄e fofoe yorom n a, ye bu fite ni w̄o?”

¹⁴ Na ma se i ka, “M mibīe, w̄o si a, mini si má.” Na w̄o se m ka, “Bere ti minem bo ba fite anyum̄oro kekereke nu n a, bere ye ba ŋmisi bu sutura B̄mbaa ni mbunja n nu ayo bu fofoe n a.

¹⁵ Nyini d̄e ti, ye bu jina Nyeme Sereebiri Awuru n nu,

i fem̄eya bīe n nyunu ye bu su i k̄ngue ni w̄iesu n a,

na Nyeme bo i tana i fem̄eya bīe n su n w̄o bu d̄o na i ȳo bu kanda.

¹⁶ Ah̄e ni nzueh̄e tí má bu kun c̄en be,

w̄ie bó má bu,

na i kekere gusu w̄úra má bu.

¹⁷ Dama B̄mbaa n bo i wo fem̄eya bīe n afien ni ȳo bu sasaf̄o a,

na yiri fá bu k̄o bura nzue bo i tie

na i ma ŋḡo bo i la má awieeri n a.

Na Nyeme n̄unuka bu nyunvuin kere bu nyunu.”

W̄ie m̄ene nso su n j̄re

8 San̄ga bo B̄mbaa n cin ŋm̄angiiri w̄ie m̄ene nso su n ni, na deke kere at̄o amuna an̄goro n nu, haari miti aburasan.

² Na ma ŋu m̄ereke nsom bo bu jina Nyeme nyunu ni, na ba fa awie fitaawa nso ama bu.

³ Na ma ŋu m̄ereke nyīnga ka i bita sika ayaba, bo bu fa ayiri kunkuunwa nvanvani ḡo nu na bu kunkun i ni, na w̄o k̄o ajina Mikun n yoowa yoobiri n bi. Na ba ma i ayiri kunkuunwa nvanvani beberebe ka i fa buka Nyeme minem nyem̄esere su, na i fa kunkun Mikun yoowa yoobiri n bo bu fa sika mata su, na i wo fem̄eya bīe n nyunu ni. ⁴ Na ayiri kunkuunwa nvanvani n ŋm̄isini n ni Nyeme minem nyem̄esere n ayasu m̄ereke n saa nu afun ak̄o Nyeme nyunu. ⁵ Na m̄ereke n ayi sin Mikun n yoowa yoobiri n su, na w̄o fa awura ayaba n nu, na w̄o yi, na w̄o fa atu asandi durunya n nu. Na nzue suk̄pura sutientien, na i sujeje, na i suk̄pek̄ese, na asien n ak̄pisi.

Awie nso n bo bu kan i n j̄re

⁶ Na m̄ereke nsom n bo bu bita awie fitaawam n asese bu ŋu su ka bu kan awiem ni.

⁷ Na m̄ereke n bo i du m̄o n akan i d̄e awie ni. Na nzue yabue, ni sin, san̄ga ni mbunja at̄o durunya n nu, na sin aje durunya n kpaaki nu nsan buekun, ni bakam kere bo bu wo durunya n nu kpaaki nu nsan buekun, ni wura m̄one kere.

⁸ Na m̄ereke n bo i t̄o su nnȳo su n akan i awie ni, na deke be, i ti ka buka bambaka w̄o, ye w̄o so sin su a, na ba fa i atu tieku n nu, na tieku n kpaaki nu nsan buekun akaaki mbunja. ⁹ Na deke ŋḡo f̄om kere bo bu wo tieku n nu kpaaki nu nsan buekun awu, na lee bambakam bo bu wo tieku n nu kpaaki nu nsan buekun gusu asaaki.

¹⁰ Na m̄ereke n bo i t̄o su nsan su n akan i awie ni, na asarambaa bambaka bo i je sin ka wura sin afite an̄goro aba at̄o kunmam ni nzuetinm bo bu wo durunya n nu kpaaki nu nsan buekun nu. ¹¹ Asarambaa n duma la Wiwi, na nzue n bo i wo durunya n nu n kpaaki nu nsan akaaki wiwi, nzue n ti wiwi n d̄e ti, na minem d̄nḡu bo bu nuuri nyini nzue n awu.

¹² Na m̄ereke n bo i t̄o su nna su n akan i awie ni, na deke be aba at̄o w̄ie, ni sara, ni asarambaam kere kpaaki nu nsan buekun su asaaki bu, na ba kaaki biri tuum. W̄iesu ni k̄ngue n kpaaki nu nsan buekun, ayo má wein.

¹³ Na ma nie, na ma ŋu ka kajiri be sulaandi tu an̄goro, na ma ti kabo i tien barasu ni, i ŋa, “Oi, keto, keto, keto wo s̄o k̄o kere bo i wo durunya n nu n ŋu, kabo m̄ereke nsanm bo ba ka n koro ka bu kan bu awiem ni, na bu ti-iri.”

9 Na m̄ereke nnu su n akan i awie ni, na ma ŋu ka asarambaa be afite an̄goro n aba at̄o asien̄gu. Na ba ma i kadombaa ka i teke kunma n bo i k̄o ŋḡoŋgo na i la má awieeri ni. ² Na w̄o teke nyini kunma n ni. I tekeeri i

ni, na ηmisini afite kunma n nu, i ti ka sin bambaka ƿɔɔwa ηmisini wɔ. Na ηmisini n bo i fite kunma n nu n ama wɛ ni aŋgoro n kɛɛ asi biri didiki. ³ Na lalom afite ηmisini n nu asandi ade asien n su, na Nyemɛ ama bu yiko, ka bundaanim dɛɛ su. ⁴ Na wɔ se bu ka má bu di wura ni diire mbaa wara bakam, ama, bu kan minem n bo bu la má Nyemɛ anyaari seewa bu ηuma su ni. ⁵ Wɔ ma má bu yiko ka bu kun minem wɔ, ama, bu kere bu wahara sara nnu. Wahara ni ti kabo bundaani kan sɔɔ na i yo ya n wɔ. ⁶ Nyini sanɗa ni, adamande sún kpini yiwee busu na bu wú, ama, bu nyá má i.

⁷ Lalom n ti ka kpɔŋɔm bo ba cici bu ka bu kɔ lue dɛɛ su wɔ, deke be wo bu tii su, ka sika kere dɛɛ su, na bu nyunuawa ti ka adamande dɛɛ su. ⁸ Bu ndɔɛ ti tintiin kabo bara bo i la tiŋmiɛ tintiin ti n wɔ, na bu jee ti ka jara dɛɛ. ⁹ Deke be kata bu hoe su pɛpɛɛɛ ka bulaari dɛɛ su, na bu laŋkpetem suyo naŋmiɛ kabo kpɔŋɔm ni bu torokum n beberebe suŋmati kɔ lue na bu yo naŋmiɛ n wɔ. ¹⁰ Bu lɔ, bo bu fa kan n ti ka bundaani dɛɛ su wɔ. Bu la yiko bu lɔ n nu, bo bu fa kere mine wahara sara nnu. ¹¹ Bu femɛ n la mɛɛɛ n bo i niɛ kunma ηgɔŋgo n bo i la má awieeri n su ni. Hiburu anie nu bu fere i ka, *Abadon*, ye Giriki anie nu bu fere i ka, *Apolin*, i bu la ka, saakifɔ.

¹² Ƶ. Ciciri su dɛɛ ahoresaaki n asin, nnyɔ wo sin suba.

¹³ Na mɛɛɛ nsen su n akan i awie n na ma ti akonvi be ηga ka i fite Mikun yoowa yoobiri n bue nna n kɛɛ, ba fa sika amata su na i wo Nyemɛ nyunu ni. ¹⁴ Na akonvi n ajɔɔ mɛɛɛ nsen su n bo i bita awie n dɔ, i ηa, “Kɔ mɛɛɛ nnam bo bu wo kunma kpiri n bo bu fere i ka, Yufarati n dɔ, na a nyaŋgi bu ji.”

¹⁵ Na wɔ nyaŋgi mɛɛɛ nnam bo ba du mɔ akpa bu ηu aŋminda nyini cɛɛn n gbingbin na bu kun mine bo bu wo durunya n nu kpaaki nu nsan bukun ni. ¹⁶ Na ma ti kabo bu sojam bo bu fun kpɔŋɔ nɔ ti, bu nɔ kɔ yasuuri akpii akpii busu yaa nnyɔ.

¹⁷ Deke n bo i yo m ka aleɛ ni, m ηuuri kpɔŋɔm, ni bo bu fun bu ni, ka bulaari pɛpɛɛɛ be kata bu hoe su, nbem boro kɔɔɛ ka sin wɔ, na nbem ti biri ka bura nzue, na nbem ti ka ndɛɛ nzue, kpɔŋɔm tii dika ti ka jara tii wɔ. Na sin, ni ηmisini, ni ferewita sufite bu nɔ nu. ¹⁸ Ahin deke kekereke nsanm ni kuunri mine n bo bu wo durunya n nu kpaaki nu nsan bukun n a, bɛɛ la sin, ni ηmisini, ni ferewita n bo i fite bu nɔ nu ni. ¹⁹ Dama kpɔŋɔm n yiko kɛɛ wo bu nɔ, ni bu lom nu wɔ. Bu lom ti ka woom wɔ, bu la atiiim, ye bu fa kere mine wahara a.

²⁰ Minem bo ahin wahara n akun má bu na bu kaari ni, ba kaaki má bu wo, ba yaki má amɔɛm su, ni dekem bo ba fa sikam, ni jɛɛm, ni jawiim, ni yabuɛm, ni bakam ayo bu ka bu amɔɛm, nyini dekem koro ηu má asi, na bu koro ti má asui, na bu koro nati má ni, ba yaki má bu su. ²¹ Ba kaaki má bu wo fa kɔ kabo bu kun minem ni, ni kabo bu di ayiri ni, ni kabo bu yo sakaraya ni, ni kabo bu wɔ awie ni.

Mɛɛɛ ni kadasi kaan n jɔɛ

10 Na ma ηu mɛɛɛ fangafɔ be bekun ka i fite aŋgoro sujura ba. Na yinyiŋgu akata i ηu ka tani dɛɛ su. Na ayi bo i kpɛ aŋgoro n abara aye i tii, i nyunu ti ka wɛ wɔ, na i jaam ti ka sin taferema. ² I bita kadasi kaan be i saa nu, i ti tekeewa a. Na wɔ fa i jaa fɔmbɔɔ atien tieku n su, na wɔ fa i jaa biɛ atien asien n su. ³ Na wɔ tien fanga su kabo jara ηuundi ni, na nzue tiɛɛnwa nso n abɔ i nu. ⁴ Nzue tiɛɛnri kpe nso ni, má m ηa m kɛɛ wɔ, na ma ti akonvi be ηga aŋgoro. I ηa, “Má a kɛɛ jɔɔwa n bo nzue tiɛɛnwa nso n ase ni. Má a kan kere be.”

⁵ Na mɛɛɛ n bo m ηuuri i ka i jina tieku n ni asien n su, n aye i saa fɔmbɔɔ su akere aŋgoro, ⁶ na wɔ tan Nyemɛ bo i la ηgɔɔ na i wo bɛɛ sanɗa kɛɛ ni, yiri bo i yiiri aŋgoro, ni asien, ni tieku, ni deke kɛɛ bo bu wo nu ni, na wɔ se ka, “Nyemɛ ηminda má kun. ⁷ Ama, sanɗa n bo mɛɛɛ nso su n ba sukan i awie n ye Nyemɛ asiri nu jɔɛ ni yó yiiwa, kabo i yo seeri i akɔɔm bo bu ti i nɔanie kanfɔm ni.”

⁸ Na akonvi n bo i jɔɔɔri m dɔ aŋgoro n nu n ajɔɔ m dɔ bekun, i ηa, “Kɔ de kadasi kaan n bo wɔ teke na i wo mɛɛɛ n bo i jina tieku n ni asien n su n saa nu.”

⁹ Na ma kɔ mɛɛɛ n dɔ, na ma se i ka, “Fa kadasi kaan n ma m.” Na wɔ se m ka, “De na a kpɛɛ i, i yó u nɔ nu mamari ka wɛ wɔ, ama, i to u kunnu, i yó wiwi wɔ.”

¹⁰ Na ma de kadasi kaan n mereke n do, na ma kpese i. I ti mamari m nco nu ka wie wo, m miiri na wo yo wiwi m kunnu. ¹¹ Na wo se m ka, “Kaaki jco sam bo Nyeme ase ka bu ba tu mine barasu dnggu, ni daanfie barasu dnggu, ni nfemem dnggu.”

Daanidifo nnyom jre

11 Na ba fa deke be bo bu bita sunsun ama m, i ti ka kpama a, na ba se m ka, “Ko sunsun Nyeme Sereebiri Awuru n ni Mikun n yoowa yoobiri ni, na a kan minem bo bu wo nu do su Nyeme ni. ² Ama, ma a sunsun awore n bo i bara yeri Nyeme Sereebiri Awuru n kere na ba ta kobe abara aye i n buka su, dama ba fa nyini foe n ama minem bo bu su ma Nyeme ni, na bu nati saaki Nyeme mie casi ni, sara aburana ni nnyo afien. ³ M sunma m daanidifo nnyom ni, na bu fa boko kara ka tani dee su, bo i kere ka bu wo ahoresaaki nu, na bu kan m ncanie n kere minem, nyini een akpii kun ni yaa nnyo ni aburasen n nu.”

⁴ Daanidifo nnyom ni, bere la nguimbaba baka nnyom, ni fitana takaabiri nnyom bo bu jina Nyeme bo i dee la asien nyunu ni. ⁵ Soko kere bo i koro ka i yo bu sa be, sin fite bu nco nu ba yara bu kpofom. Nyini ti, nzen be na i yo bu sa be, kabo i ti ye ni ka i wu lee. ⁶ Bu la yiko bo bu koro kanda nzue angoro na ma nzue to, sangga bo bu wo Nyeme ncanie n kan su ni, na bu la yiko bo bu koro ma nzuem kaaki mbunja, na bu kaaki la yiko bo bu koro ma aloba to durunya n nu, sangga kere bo bu koro.

⁷ Nzen bu ba diiri bu daani kaanri Nyeme jre n wieeri, na boro nengendore n bo i fite kunma n bo i ko ngongo na i la ma awieeri ni kun lue ni bere, na i kunma bu, na i kun bu. ⁸ Na bu fuin ka da mie bambaka n atin afien. Nyini mie n nufom sayoowa ti tie wo, nyini ti ye bu fa bu sunsun Sodomfom wara Ijipitifom n a. Nyini mie n nu ye minem kpamaari bu Mibie baka jaanu n su n a. ⁹ Bu fuin ni ka da bere lesan ni wie sin, na minem, ni daanfiam, ni aniem, ni asienm kere bo bu wo durunya n nu, bu nu nbem sin na bu nie bu, na bu du ma su na be se bu. ¹⁰ Bu yiwee n dee ti, durunya n nufom siri taari, na bu go agore, na bu ce bu bengum aceerim, dama nyini Nyeme ncanie kanfo nnyom bo ba wu n akere bu kere wuwuruwa.

¹¹ Lesan ni wie sin n dee sin, na Nyeme ayi i nuni bo i ma ngoko n ago bu nu, na ba yasu ajina, na sere ati soko kere bo bu nuuri bu ni. ¹² Na bere Nyeme ncanie kanfo nnyom n ati akonvi bambaka be ka i jco angoro nu, i na, “Am fun bra angoro fen.” Na ba wura yinyingu n nu ako angoro, bu kpofom jina sunie bu. ¹³ Jina n nu bere na asien akpisi fanga su, na mie bambaka n kpaaki nu buru buekun afufu, na wo kun mine akpii nso, na sere ati minem bo bu kaari ni, na bu sukansi Nyeme bo i wo angoro ni.

¹⁴ To. Na nnyo su dee ahoresaaki n gusu asin, bo i to su nsan su ni suba kisa.

Awie nso su n jre

¹⁵ Na mereke nso su n akan i awie ni, na akonvim atien fanga su angoro n nu, bu na,
“Durunya n nu femeya kere fanga ti ya Micera
ni Kristo Tiidefo n dee wo.

I dee femeya ni wo bere sangga kere a.”

¹⁶ Na nkpienkpien aburanyo ni nnam n bo bu tana bu femeya biem su Nyeme nyunu n ada bu nyunu su asienngu na bu subo tuntun Nyeme. ¹⁷ Bu na,

“Ya Mi Nyeme Kpiri bo a la ma anusu ni,
wo bo a wo bere na a yo woori bere ni,
ya da u asi, dama a de u yiko bambaka n
ye a sunie durunya n kere su a.

¹⁸ Durunya n nufom kere afa yaa,
ye sangga aju bo u gusu ahore ayasu,
na a di minem bo ba wu n jre.

Na sangga n akaaki aju bo a to u akom njato,
bere bo bu ti Nyeme ncanie kanfom ni,

ni u minem kere bo bu su u ni,
nfanɗaɗɗo ni tarakam kere.

Ye sanɗa n akaaki aju bo a saaki bere n bo bu saaki durunya ni.”

¹⁹ Na Nyeme Sereebiri Awuru n bo i wo angoro n ateke, na ma ŋu Nyeme alaka n bo i kereeri ka wo fa sese su adi i di n ka i wo do, na nzue sukpeɗe na i sutientien, na i suyo nanmie, na asien sukpisi, na nzue yabue ngbing-biri sutoto.

Bara ni Sitana n deɗe jore

12 Na alekutura sa be ayo angoro do. Bara be awo do, wo fa wie akara ka tani deɗe su, na sara gusu awo i jaa bu, asarambaa buru ni nnyo butu i tii ka femeya kere deɗe su. ² I bita akunnu, na baawu yaari afa i na i subo awie.

³ Na alekutura sa be gusu ayo angoro do, m ŋuuri woo tie kore bambaka be, i tii ti nso wo, na i la mbie buru, femeya kere nso butu atii nso kun kun n kere su. ⁴ Na wo fa i lo abaandi asarambaam kpaaki nu nsan buekun aji asienɗu. Na wo ba ajina bara n nyunu, adena i wuuri baa n na i kaba fa baa n mi. ⁵ Na bara n awu baabieso, bo i ba nie daanfie daanfiem kere su, na i bita bu kekereke kabo nanɗasi fa bulaari korema tu bo i naanim barasu ni. Na ba fa baa n ako yiri Nyeme ni, i femeya tanaabiri n do. ⁶ Na bara n anmati ako boro kpantain awore be nu, bo Nyeme asese i su ama i na bu sunie i dika haari ko ju ceen akpii kun ni yaa nnyo ni aburasen.

⁷ To, na Nyeme merere Mikali ni i jamam, ni woo tie ni i deɗe jamam sukun lue ni bu benggu angoro. ^{8,9} Ama, na Mikali ni i deɗe jamam n akunma woo tie n ni i deɗe jamam ni, na ba fon bu afite angoro, ba nya ma woobiri do kun. Na ba fa woo tie bambaka n ni i deɗe jamam n kere aji asienɗu. Yiri ti dada deɗe woo tie n a, yiri la Sitana, bu kaaki fere i ka Dadakafu, yiri dadaka durunya n nufom kere n a.

¹⁰ Na ma ti akonvi bambaka be nga ka i sutien fanɗa su angoro. I nga,

“Kisa, ya ŋu kabo ya Nyeme n la fanɗa na i de i minem tii ji,
na i di i femeya ni.

Kisa, ye Kristo Tiidefo n akere i yiko a,
dama ba fon ayi Sitana angoro aji durunya n nu fen,
yiri bo i ti saakifo na i jina Nyeme nyunu
na i jaraki ya ninbaam kongue ni wiesu ni.

¹¹ Bombaa n deɗe mbunja, ni bu daani diiwa
ye bu fa kunmaari i a,
ba soro ma bu yiwee,
bu soroori su wo, ka bu wu.

¹² Nyini ti, angoro ni ambere kere
bo am wo angoro ni,
am ma am ahore jo,
dama Sitana la ma am fanɗa kun.

Ama, ahoresaaki ba to asien n ni tieku n su,
dama Sitana ajura am do.

Yaa ti i agaya,
dama i si ka i sanɗa sunnu ma kun.”

¹³ Sanɗa bo woo tie n ŋu ka ba yi i angoro aji asienɗu ni, na wo nya nmati afon bara n bo i wuuri baabieso n ka i tara i. ¹⁴ Ama, na Nyeme ama bara n kajiri bambaka lanɗkpete nnyo, adena i tu ko boro kpantain n awore n bo wo sese su ama i ni, na i nie i dika afon nsan ni kpaaki nu, na ma woo tie n tu i. ¹⁵ Na woo tie n apuuti nzue afite i nko nu ka wombu nzue deɗe su, na ma i so bara n ko. ¹⁶ Ama, na asien n ade bara n aji, i kpaaki nu nnyo ko, na nzue n bo i songi fiteeri woo tie n nko nu n awura asien bu, nyini ti, nzue n atu ma bara ni. ¹⁷ Woo tie n atu ma bara n

dɛɛ ti, na yaa ati i agaya, na wɔ kaaki ka i kɔ kun luɛ ni bara n busu nufɔm, bo ba de Nyɛmɛ nɔɔnɛ maawam n na bu di daani ni Yesu labari kpa n ni. ¹⁸ Na woo tiɛ n akɔ ajina tieku n nɔɔ su.

Boro nengendɔrɛ nnyɔm jɔrɛ

13 Na ma ŋu boro nengendɔrɛ be ka i sufite tieku n nu, i la atii nso wɔ, na i mbie ti buru, mbie n kɛrɛ butu fɛmɛya kɛrɛ, ye duma kɛrɛɛwa be bo i kpɛ Nyɛmɛ nzukɔ n wo atii kun kun n kɛrɛ su. ² Boro nengendɔrɛ n bo m ŋuuri i n ti ka awɔba a, ama, i jaa ti bambaka, na i la faŋga, na i nɔɔ ti ka jara dɛɛ. Woo tiɛ n afa i dɛɛ yiko, ni i fɛmɛya, ni i faŋga afa ama i. ³ Na ma ŋu ka ba kpɛ boro nengendɔrɛ n kun tii, i ti ka ba kpɛ i kɔm wɔ, ama, kani n awie, na wɔ yo durunya n nufɔm kɛrɛ alekutura na bu susu i su. ⁴ Na bu kɛrɛ sukutu na bu su woo tiɛ ni, dama wɔ fa i yiko ama boro nengendɔrɛ ni, na bu sukutu na bu su boro nengendɔrɛ n gusu, na bu suse ka, “Ŋma ti ka boro nengendɔrɛ n a? Ŋma ni yiri koro kun luɛ na i kunma i a?”

⁵ Na ba ma boro nengendɔrɛ n atin ka i jɔjɔ kpɛri koroya jɔjɔri, na i jɔjɔ wura Nyɛmɛ ŋgasi nu, na ba ma i atin ka i la yiko haari sara aburana ni nnyɔ. ⁶ Na i jɔjɔ sukɛ Nyɛmɛ nzukɔ, na i susaaki i duma ni i dika ni, ni bo bu wo Nyɛmɛ dika n nu aŋgoro n kɛrɛ. ⁷ Na wɔ nya yiko ka i kun luɛ ni Nyɛmɛ minɛm na i kunma bu, na wɔ kaaki anya yiko na i niɛ adamande kɛrɛ, ni daanfɛ kɛrɛ, ni anɛm kɛrɛ, ni asien barasu kɛrɛ bo bu wo durunya n nu. ⁸ Minɛm kɛrɛ bo bu wo durunya n nu ni su i wɔ, má ka minɛm n bo ba du mɔ akɛrɛ bu duma agɔ ŋgɔɔ kadasi n nu, na durunya n boori i bu ni. Kadasi n ti Bɔmbaa n bo ba kpɛ i kɔm n dɛɛ wɔ.

⁹ Sɔɔ kɛrɛ bo i koro ka i ti ahin jɔrɛ n bu, i ti ye ni ka i mi so i sui na i ti.

¹⁰ “Sɔɔ kɛrɛ bo Nyɛmɛ ase ka bu wura i dansaraka,
bu wúra i wɔ,
na sɔɔ kɛrɛ bo Nyɛmɛ ase ka bu kun i ni takobe,
bu kún i wɔ.”

Nyini dɛɛ ti, i ti ye ni ka Nyɛmɛ minɛm fa sawɔrɛ ni mindi ni yarada na bu fa su Nyɛmɛ.

¹¹ Na ma ŋu boro nengendɔrɛ n be bekun ka i fite asien n nu, i la mbiɛm nnyɔ, bu ti kabo Bɔmbaa dɛɛ ti n wɔ, ama, i jɔjɔ kabo woo tiɛ n jɔjɔ n wɔ. ¹² I jina bumboori dɛɛ boro nengendɔrɛ n jinaabiri wɔ, na i la i yiko n kɛrɛ, na i sumie durunya n nufɔm kɛrɛ ka bu su bumboori dɛɛ boro nengendɔrɛ bo ba kpɛ i tii ni, i ti ka ba kpɛ i kɔm wɔ, ama, kani n awie. ¹³ Na boro nengendɔrɛ nnyɔ su n ayo alekutura sam beberebe, na i ma sin fiteeri aŋgoro ba tɔɔri asienɔgɔ wɔ, na minɛm aŋu i. ¹⁴ Alekutura sam n bo i nya yiko yoori bu bumboori dɛɛ boro nengendɔrɛ n nyunu n dɛɛ ti, na wɔ dadaka durunya n nufɔm. Na wɔ se bu ka bu ta amɔɛ na i ferema ni boro nengendɔrɛ n bo bu faari takobe fɔndɔɔri i ni, ama, i toko la ŋgɔɔ. ¹⁵ Na boro nengendɔrɛ nnyɔ su n anya atin, na wɔ ma amɔɛ ŋumi, na wɔ nya ŋgɔɔ na i koro jɔjɔ na i koro kun minɛm kɛrɛ bo ba kete ka bu su má i ni. ¹⁶ Na i sumie mine barasu kɛrɛ, nfaŋgafɔm ni tarakam, nenggefɔm ni yaarifɔm, minɛm bo ba de bu tii, ni akɔɔm, na wɔ ma ba se bu nyaari bu saa fɔmbɔɔɔ wara bu ŋuma su. ¹⁷ Sɔɔ kɛrɛ bo i la má nyini nyaari seewa n be, koro tɔ má deke be na i kaaki koro to má deke be gusu, dama nyini nyaari seewa n ti boro nengendɔrɛ n duma, wara i duma lamba.

¹⁸ Sɔɔ koro si má boro nengendɔrɛ lamba n bu, má ka i mi la alecira, i ti adamande duma a. I lamba n ti yaa nsen ni aburasen ni nsen wɔ.

Bɔmbaa n ni minɛm bo wɔ de bu tii aji n jɔrɛ

14 Na ma niɛ aŋu Bɔmbaa n ka i jina Siyon Buka n su. Mine akpii yaa ni akpii aburana ni nnam wo i dɔ. Bɛrɛ ye ba kɛrɛ Bɔmbaa n ni i Si Nyɛmɛ duma agɔ bu ŋuma su n a. ² Na ma ti ka mine nbem sudi jue aŋgoro, i yo naŋmie kabo nzue songi na i yo naŋmie n wɔ, na i yo kabo nzue tientien na i yo naŋmie ni, na i sun kabo bu bo bieku na i sun barasu ni. ³ Na mine akpii yaa ni akpii aburana ni nnam n jina fɛmɛya bie n nyunu, ni nengɛ ŋgɔɔɔ nnam ni, ni nkpiɛnkpiɛm n nyunu, na bu sudi jue fɔfɔrɛ. Be wo má bɛrɛ bo i koro sɔnsɔn i, má ka bɛrɛ ŋgumi bo Nyɛmɛ ade bu afite durunya n nufɔm n nu ni. ⁴ Bɛrɛ la minɛm n bo bu ni bara be ada má, na bu ti casi ni. Bɛrɛ la bo deke kɛrɛ bo Bɔmbaa n kɔ na bu su i su ni. Bɛrɛ ye Nyɛmɛ ade bu tii aji afite durunya n nufɔm nu n a, na ba yo i ni Bɔmbaa n dɛɛ ciciri su minɛm. ⁵ Kɔrɛ be mmɔɔ wo má bu nɔɔ nu. Na bu kaaki la má ŋgasi be.

Mereke nsanm jɔɛ

⁶ Na ma ɲu mereke be bekun ka i wo tu su aɲgoro, na i sukan labari kpa n bo i la má awieeri n jɔɛ kere adamande kere, ni daanfɛ kere, ni aniem kere, ni asien barasu kere bo bu wo durunya n nu ni. ⁷ Na mereke n aye i konvi su atien faɲga su agaya ase ka, “Am soro Nyeme na am wura i kpiri, dama saɲga n aju bo i dí minem jɔɛ. Am su Nyeme bo i yiiri aɲgoro ni asien, ni tieku ni nzue ni.”

⁸ Na mereke nnyɔ su n afite asu ciciri dɛɛ n su, na i suse ka, “Wɔ kpaasi, Babilɔn miɛ kpiri n akpaasi, yiri bo i maari durunya n nufɔm kere nuuri i nzan n na bu yoori sa ɲgbɛɛnɲgbɛɛn ni.”

⁹ Na mereke nsan su n afite agɔ ciciri dɛɛm su. Na i sujɔɔ faɲga su suse ka, “Sɔɔ kere bo i suuri boro nengendɔɛ n ni i amɔɛ ni, na wɔ se bu ɲuma su wara bu saa fɔmbɔɔ su n nyaari, ¹⁰ Nyeme fá yaa bu ɲu, na i cín bu sui agaya, na i má sin ni ferewita tɔ bu ɲu na bu dí wahara agaya, i mereke casim n ni Bɔmbaa n nyunu. ¹¹ Na ɲmisini sufite nyini sin n bo i kere bu wahara n nu kɔ aɲgoro saɲga kere, i la má awieeri. Minem kere bo bu suuri boro nengendɔɛ n ni i amɔɛ n na wɔ se bu nyaari ni, bu nya má ɲumiyi, kɔɲgue ni wiesu kere.”

¹² Nyini ti, i ti ye ni ka Nyeme minem la mindi, bere bo bu de i nɔɔni maawam ni, na bu bita bu yarada n kenken fa kɔ Yesu dɔ ni.

¹³ Na ma ti ka akonvi be sujɔɔ aɲgoro suse m ka m kere ka, “Terefiɛ wo minem n bo bu suuri Mibiɛ n na bu wuuri n dɔ fite kisa fa kɔ.”

Na Nyeme Awiewie Casi n asoro su ka, “I ti nahɔɛ wɔ, bo ba wu ni, bu yí bu ɲumi, bu ɲkatɔ ye bu sudi i n a, dama bu sakpayo su bu su a.”

Kabo Nyeme dí durunya n nufɔm kere jɔɛ ni

¹⁴ Na ma niɛ aɲu yinyiɲgu fofoe be aɲgoro n su, be tana su, i ferema ni adamande wɔ, i butu sika fɛmɛya kere, i bita gɔɔku nana i saa nu. ¹⁵ Na Nyeme mereke n be bekun afite Nyeme Sereebiri Awuru bo i wo aɲgoro n nu, na i sutien faɲga su suse yiri n bo i tana yinyiɲgu n su ka, “Durunya n nu aɛmbaa n abi, fa u gɔɔku n fa wura nu na a kpiɛ i, dama saɲga n a ju.” ¹⁶ Na yiri n bo i tana yinyiɲgu n su n afa i gɔɔku n ada awura durunya n nu na wɔ kpiɛ aɛmbaa ni.

¹⁷ Na mereke n be bekun afite Nyeme Sereebiri Awuru bo i wo aɲgoro n nu, i gusu bita gɔɔku nana be.

¹⁸ Na mereke n be bekun bo i niɛ sin su afite Mikun yoowa yoobiri n dika, na wɔ tien faɲga su ase nyini mereke n bo i bita gɔɔku n ka, “Fa u gɔɔku n fa kpiɛ durunya n nu baka suuwam gɔ, dama baka suuwa n aboro.”

¹⁹ Na mereke n afa i gɔɔku n ada awura durunya n nu akpiɛ baka suuwam n kere atien bu nɔɔ agɔ kunma bambaka n bo bu miɛmiɛ yiiri baka suuwa nzue n nu ni. Nyini kere kabo Nyeme ahorembaa ayasu na i cin minem sui. ²⁰ Na ba tientien baka suuwa n su, kunma bambaka n bo i wo miɛ n ahɛmɛ n nu, na mbunja asoɲgi afite kunma n nu. Nzen kɔɲɲgɔ wura nu, na i kɔ se ka wɔ dodo ɲgoɲgo dika, i tii nyaari ɲgumi kɔ ka. I tintiin gusu waari agaya.

Merekem bo bu bita awieeri su kekereke ayaba nsom jɔɛ

15 Na ma ɲu alekutura sa bambaka be aɲgoro, ka Nyeme mereke nso nbem bita kekereke barasu nso n bo bu ti awieeri su dɛɛ ni. Nyini kekereke n dɛɛ sin, Nyeme fá má yaa kun.

² Na ma ɲu deke be, i ti ka nzue bambaka a, i je ka niɛnu wɔ, wɔ saɲga ni sin. Na ma ɲu minem bo ba kunma boro nengendɔɛ n ni, ba kɔ ayaki i ni i amɔɛ n ni i duma lamba. Bu jina tieku n bo i je ka niɛnu n su, bu bita biɛkum n bo Nyeme afa ama bu ni. ³ Na ba di Nyeme akɔɔ Moyisi ni Bɔmbaa n dɛɛ jue, ka, “Ya Mi Nyeme Fɛmɛ Kpiri,

wɔɔ ti adamande kere fɛmɛ durunya n nu a.

U sayoowa ti bambaka na i ti alekutura.

U sayoowa kere kɔ atin su wɔ, na i ti nahɔɛ.

⁴ Micera, ɲma wo bere bo i soro má u a,

na i wura má u kpiri a?

Dama wɔɔ ngumi ti casi a.

Adamande kere bo bu wo durunya n nu,
bu bá kutu u na bu kánsi u,
dama u nahɔɔ sam n afite fofoe nu.”

⁵ Nyini sin, na ma ŋu Casi Kere Casi Sɔɔ n bo i wo Nyeme Sereebiri Nambue n nu, na i wo angoro n ka bu suteke i. ⁶ Na merere nsom n bo bu bita kekereke nsom n afite Nyeme Sereebiri Awuru n nu, bu wura sutura fofoe papasi, ba fa sika dambara abo bu hoe su. ⁷ Na deke ngɔɔɔ nnam nu kun, afa sika ayabam n nso afa ama Nyeme merere nsom n ni. Ayabam n ayi ni Nyeme ahorembaa yasu, bo i kere ka Nyeme bo i la ngɔɔ na i la má awieeri n afa yaa agaya. ⁸ Na Nyeme yiko ni i jirima woowa n ama Nyeme Sereebiri Awuru n ayi ni ŋmisini, bo be akoro awura má awuru n nu, fa kɔ ju sangga bo merere nsom fa kekereke nsom n fa jiiri durunya n nu n kɔ wieeri.

Ayabam bo bu kere ka Nyeme afa yaa n jɔɔ

16 Na ma ti akonvi bambaka be ŋga Nyeme Sereebiri Awuru n nu, i sujɔɔ merere nsom dɔ, i ŋa, “Am kɔ na am kɔ kaaki Nyeme ahorembaa yasu ayaba nsom n gɔ durunya n nu.”

² Na merere ciciri su n akaaki i ayaba n agɔ durunya n nu, na kani tiem, bo bu yo ya agaya, akpɛ minem bo bu la boro nengendɔɔ n nyaari seewa n na bu su i amɔɔ n ni.

³ Na merere nnyɔ su n akaaki i ayaba n agɔ tieku nzue n nu, na tieku nzue n akaaki ka sɔɔ bo wɔ wu mbunja. Na deke ngɔɔɔ kere bo bu wo tieku n nu awu.

⁴ Na merere nsan su n akaaki i ayaba n agɔ kunmam nzue ni buram nzue nu, na i kere akaaki mbunja. ⁵ Na ma ti ka merere n bo i niɛ nzue n su n ase ka,

“Nyeme, wɔɔ ti casi a,

wɔɔ bo a wo bere na a yo woori bere ni,
kabo a cin minem sui sɔ ni,
u sayoowa akɔ atin su.

⁶ Dama ba kun u dɛɛ minem, ni u nɔɔni kanfɔm
na bu mbunja afite,

ye u gusu ama bu nzuem n akaaki mbunja na bu nu.

I ti ye ni ka a yo bu sɔɔ.”

⁷ Na ma ti akonvi be ŋga ka i fite Mikun yoowa yoobiri n bi, i ŋa,

“Ya Mi Nyeme Feme Kpiri,

kabo a di bu jɔɔ ni, i ti nahɔɔ wɔ, na i kɔ atin su.”

⁸ Na merere nna su n akaaki i ayaba, n agɔ wie n ŋu, na Nyeme ama i kekere agaya suyara minem ka sin dɛɛ su. ⁹ Na sin n kekere ayara minem, na ba kpɛ Nyeme nzukɔ, yiri bo i la yiko na i ma bu di nyini wahara ni, na ba kete ka bu kaaki má bu wo na bu ma i jirima.

¹⁰ Na merere nnu su n akaaki i ayaba n agɔ boro nengendɔɔ n femeya biɛ n su, na i femeya asien n kere asi biri didiki. Na minem sukan bu saa, yaari n ti. ¹¹ Kambue n ni yaari n bo i wo bu ŋu n dɛɛ ti, ye bu sukpɛ Nyeme bo i wo angoro ni nzukɔ a, haari ni nyini mmɔɔ, ba kaaki má bu wo na bu yaki bu satie ni.

¹² Na merere nsen su n akaaki i ayaba n agɔ kunma kpiri n bo bu fere i ka Yufarati n su, na nzue n kere anu, na wɔ kpɛ atin ama nfemem bo bu fite wie afiiri ni. ¹³ Na ma ŋu awiewie tie nsan nbem, bu ti ka pɔntirim wɔ, kun sufite woo tie n kɔ nu, kun sufite boro nengendɔɔ n kɔ nu, na kun gusu sufite sɔɔ bo wɔ yi i ŋu ka i ti Nyeme nɔɔni kanfɔ n kɔ nu. ¹⁴ Bu ti Sitana dɛɛ awiewie barasu nbem wɔ, na bu suyo alekutura sam, na bu kɔ durunya n nu nfemem kere dɔ kɔ tien bu kɔ, na bu cici lue ŋminda ya Mi Nyeme Feme Kpiri n jina cɛɛn.

¹⁵ Ya Mi Nyeme ña o, “Am ti fen, m ba ni yó am fura nu ka awiefɔ dɛɛ su wɔ, terefie wo sɔnɔ kere bo i ñmindá fa kɔ m ba n dɛɛ su, i fá má i ñu ti má, na i wura i sutura, adena má i nati i bu ñgbɛɛn, na má mine ñu i, na nyinse ti i.”

¹⁶ Na Sitana awiewiem n atien nfemem nɔɔ dika n bo bu fere i Hiburu anie nu ka, *Amagedon* n ni.

¹⁷ Na merেকে nso su n akaaki i ayaba n ago aɗuma n nu. Na akonvi bambaka be ajɔɔ afite femeya bie n nu, Nyeme Sereebiri Awuru n nu, i ña, “Wɔ yo awie.”

¹⁸ Na nzue sukpekpeɛ, na i sutientien, na i suyo naɗmie, na asien sukpisi faɗga su. Kabo Nyeme yiiri adamande ni, be nya ñu má nyini asien kpisiwa n ñusu sɔ. ¹⁹ Na mie kpiri n ati nu nsan, na miem kere bo bu wo durunya n nu n atɔɔ, dama Nyeme atenge Babilɔn mie kpiri n jɔre su, nyini ti ye wɔ fa yaa i ñu, sucin i sui n a. ²⁰ Na lui bambakam kere bo bu da nzue afien, ni bukam kere amini. ²¹ Na nzue yabuem sutɔɔ minem ñu, i kun kun nɔnɔri la ñma. Na minem sukpie Nyeme nzuko, dama nzue yabuɛ n bo i tɔɔ ni sukere bu wahara agaya.

Bara sakara n jɔre

17 Na Nyeme merেকে nsom n nu kun, bo i bita ayaba nsom n nu kun, aba m dɔ, aba ase m ka, “Bra fen, na m kére u kabo Nyeme cín bara sakara tie n sui ni, yiri bo i tana kunma nzue beberebem n su ni. ² Yiri ye durunya n nu nfemem akpini i afa ayo bu soma, na wɔ fa i sakaraya asa durunya n nufɔm kere, na bu gusu akpini i afa ayo bu soma.”

³ Na Awiewie Casi n dɛɛ yiko nu, na merেকে n afa m akɔ boro kpantain nu. Na ma ñu bara be ka i tana boro neɗgendɔre kɔkɔre be su, duma kerɛɛwa nbem bo bu kpie Nyeme nzuko n wo boro neɗgendɔre n ñunie kere su. I la atii nso, na i mbie ti buru. ⁴ Bara n adi sunɗuruya anyɔnyɔndi i ñu, i wura sutura kɔkɔre nyunyumi, na wɔ wurá i kɔm, ni i saam, ni i suim jɔɔkɔm, ni lalankundim, ni afere nyunyumim, ni sikam, ni afere fofoem bo bu la gɔ agaya. I bita sika kɔpu i saa nu, wɔ yi ni dangba ni i sayoowa ñgbɛɛnñgbɛɛn n wɔ. ⁵ Ba kere i asiri nu duma i ñuma su, nyini duma n bu la ka, Babilɔn mie kpiri, bo i ti sakaram kere ni, na i kaaki ti saa ñgbɛɛnñgbɛɛn yofɔm kere bo bu wo durunya n nu n ni. ⁶ Na ma ñu ka bara n anu Nyeme minem mbunja abo, ni minem bo bu di Yesu daani n dɛɛ ti na ba kun bu ni gusu mbunja abo.

M ñuuri i sɔ ni, na wɔ yo m alekutura. ⁷ Na merেকে n abisa m ka, “Nzu ti ye a ma wɔ yo u alekutura? M kére u asiri nu jɔre bo i wo bere fa kɔ bara n ni boro neɗgendɔre n bo bara n tana su, na i la atii nso ni mbiem buru ni. ⁸ Boro neɗgendɔre n bo a ñuuri i ni, ti deke bo i yo woori bere wɔ, ama, kisa i wo má bere kun. Wɔ ka kaan na i fite kunma ñgoɗgo n bo i la má awieeri n nu, na i kó di wahara na i ká ñgbɛɛn. Na durunya n nufɔm bo bu duma wo má ñgɔɔ kadasi n nu, fite saɗga bo Nyeme nya yi má durunya ni, bu ba ñuuri i, i yó bu alekutura, dama i yo woori bere, ye kisa, i wo má bere kun, na i bá kaaki ba cɛɛn be.

⁹ Nyini dɛɛ ti, sɔnɔ kere fa i alecira ni sunsunni na i ti ahin jɔre n bu. Boro neɗgendɔre n tii nso n ti buka nso bo bara n afun atana su wɔ. Bu gusu kaaki ti nfemem nso wɔ. ¹⁰ Bu nu nnu akpaasi, nsen su n toko wo bere, nso su n nya ba má, ama, i ba baari, i cɛ má, i femeya ni kpáasi wɔ. ¹¹ Boro neɗgendɔre n bo i yo woori bere, ama, kisa i wo má bere kun ni, yiri ti femɛ n bo i buka su mɔcɛ su n a, ama, i ti nfemɛ nsom nu kun wɔ, na i kó di wahara na i ká ñgbɛɛn.

¹² Mbie burum bo a ñuuri bu n ti nfemɛ burum bo bu nya di má femeya, ama, bu nyá yiko na bu dí femɛ buka boro neɗgendɔre n su saɗga kaan sɔ. ¹³ Nyini nfemɛ burum n yó bu nɔɔkun, na bu fá bu faɗga ni bu yiko kere na bu fá ma boro neɗgendɔre ni. ¹⁴ Bu kún lue ni Nyeme Bɔmbaa ni, ama, i ni i minem ni kúnma bu, dama yiri ti mibiem kere Mibie, na i ti nfemem kere Feme. I minem bo bu wo i dɔ n la bo wɔ fere bu ni, ni bo wɔ yi bu na bu jina i sin nahɔre su ni.”

¹⁵ Na merেকে n ase m ka, “Kunmam nzue n bo a ñuuri i ni, na bara sakara n tana su ni, ti durunya n nu minem, ni durunya n nu asien barasu barasu kere, ni daanfie kere wɔ lɛɛ. ¹⁶ Mbie burum bo a ñuuri bu ni, ni boro neɗgendɔre ni, bu bá kpɔ bara sakara ni, bu dé i neɗge kere na i ká i bu ñgbɛɛn, na bu dí i ñuniembaa kere, na bu yára bo wɔ ka n sin. ¹⁷ Dama Nyeme maari bu yoori kabo i koro a. I maari bu yoori bu nɔɔkun na bu fa bu femeya n kere buka boro neɗgendɔre, na i dí femeya n kɔ ju saɗga bo Nyeme nɔaniɛ ni bá yo yiwa ni.

¹⁸ Bara n bo a ɲuuri i n la miɛ kpiri n bo i ti durunya n nu nɛmɛm kɛɛ tii n a.”

Kabo Babilɔn miɛ kpiri n kpaasi barasu ni

18 Nyini sin, na ma kaaki aɲu mɛɛkɛ be ka i fite aɲgoro sujura, i la yiko agaya, na i woowa n ata wein abara aye durunya n kɛɛ. ² Na wɔ ye i konvi su atien faɲga su ka,

“Wɔ kpaasi. Babilɔn miɛ kpiri n akpaasi.

Wɔ kaaki awiewie tiem, ni ajinim,
ni deke ɲgbɛɛnɲgbɛɛnm,
ni anuma tiem woobiri wɔ.

³ Dama durunya n nufɔm kɛɛ nuuri i nzan
ye bu kɔɔri somaya yiri dɔ a.

Na durunya n nu nɛmɛm kɛɛ kɔ kpiniiri yiri yoori bu soma.

Na kabo i la ajeke na i koro tara má i ɲu ni,
durunya n nu watafɔm gusu nya bu ajeke fite i dɔ ɔ.”

⁴ Na ma kaaki ati akonvi be ɲga bekun, ka i sujɔɔ aɲgoro n nu, i ɲa,

“M minɛm, am fite miɛ n nu,
na má am yo bu satie yoowa n be,
na má wahara n bo i suba bu dɔ n tu am.

⁵ Dama miɛ n nufɔm satie yoowa n aju Nyɛmɛ dɔ aɲgoro,
na i wara koro fi má bu satie yoowa n sa.

⁶ Sam bo bara n yoori bu ni, yo i gusu sɔ,
tɔ i kaari i ɲusu nnyɔ.

Ma i ɲu kekereke tara kabo i yo ma minɛm ɲuuri kekereke ni.

⁷ Kabo i yo wuraari i ɲu kpiri na i diiri i tii barasu ni,
kere i kekereke na i ahore gusu saaki sɔ.

Dama i ɲa, ‘Ma di fɛmɛ, m ti má kunaɔ,
m ahore sáaki má cɛɛn be.’

⁸ Nyini dɛɛ ti, lekun ye kekereke bá tɔ i ɲu a.

Yiri la tukpaki, ni ahoresaaki, ni ahɔɛ.

Na sin yára i,
dama Micɛra Nyɛmɛ n bo i cin i sui n la yiko agaya.”

⁹ Na durunya n nu nɛmɛm bo bu kɔ kpiniiri i na bu ni yiri diiri bu tii ni, bu ɲu kabo sin je i, na bu ɲu kabo ɲmisini yasu kɔ aɲgoro barasu, na bu sún, na bu bó awie. ¹⁰ Kekereke n bo wɔ tu i n dɛɛ ti, i ma bu sɛɛ wɔ, na bu jina dede, na bu nya suse ka,

“Keto, keto, am nie ahin miɛ bambaka ni.

Babilɔn bo i ti miɛ kpiri n lɛɛ
ye ba kaba acin i sui, ye i kɛɛ aka ɲgbɛɛn,
anyumbaa kata ni i teke n nu bɛɛ n a.”

¹¹ Na watafɔm bo bu wo durunya n nu ni susun, na bu sukoko miɛ ni, dama be to má bu gɔɔri n kun. ¹² Be to má bu sika, ni jete, ni afere barasu nbem bo bu yo nyumi na bu la gɔ ni. Be to má bu suturam barasu barasu bo bu yo nyumi na bu la gɔ ni. Be to má bu bakam bo bu fa yo bie kpakpam ni, ni bu ayaba barasu kɛɛ bo bu fa sui jee yo bu ni, ni deke kɛɛ bo bu fa baka fa sense bu, ni deke kɛɛ bo bu fa jawii bulaari, ni yabue fa yo bu na bu la gɔ agaya. ¹³ Be kaaki to má bu toro nenɲe barasum bo bu la nvanvani, ni ayiri kunkuunwa nvanvani, ni baka nyunvuin nvanvanifo, ni nzan, ni ɲguin, ni kpɔɔ samɛnɛ, ni diire, ni naanim, ni nbɔɛm, ni kpɔɔgɔm, ni kpɔɔgɔ torokum, ni akɔɔm, ni domuɛm. ¹⁴ Na watafɔm n ase i ka,

“Dekem bo a yo koro bu agaya n kɛɛ

aṅmati ayaki u,
u ajekeṃ, ni u neṅge kpakpam keṛe bo a la bu
ako ayaki u,
a nyá má i be kun.”

¹⁵ Watafom bo bu yoori neṅgefom nyini mie n deṛe ti ni, bu kó jina dede wo, dama seṛe ti bu fa ko kekereke n bo wo to mie n nu ni, na bu ahore saaki agaya na bu sun. ¹⁶ Na bu se ka,

“Keto, keto, am nie ahin mie bambaka ni.
I yo kara sutura barasu barasu nyunyumi,
na i la sika jorokom,
ni aferem barasu barasu
bo bu yo nyumi na bu la go agaya ni.

¹⁷ Nyini neṅge n keṛe akaba aka ṅgbɛɛn,
anyumbaa kata ni i teke n nu bere n a.”

Na lee bambaka kanfom, ni leefom, ni lee wurafom, ni bo bu juma nati tieku nzue n su n keṛe ako ajina dede. ¹⁸ Na bu jina nie kabo mie ni suje sin barasu na ṅmisini yasu ko angoro ni, na bu bo awie se ka, “Mie boko wo bere bo i ju ahin mie bambaka n a?”

¹⁹ Na bu susasa tuturi go bu tii su na bu kere ka bu ahore asaaki agaya, na bu susun, na bu suse ka,
“Keto, keto, am nie ahin mie bambaka n ni.
Dama minem keṛe bo bu la lee bambakam na bu juma nati tieku nzue n su n
nya bu neṅgem fite nyini mie n deṛe ajeke n nu wo.

Ye wo kaba aka ṅgbɛɛn,
anyumbaa kata ni i teke n nu bere n a.

²⁰ Ambere bo am wo angoro nu,
ni Nyeme minem, ni Yesu jaramasam, ni Nyeme nɔanie kanfom,
am ma am ahore jo
fa ko kabo mie kpiri n aka ṅgbɛɛn barasu bere ni,
dama Nyeme subisa i noko nu ma am a.”

²¹ Na Nyeme mereke fanfado be n afa yabue bambaka, na wo fa atu aji tieku nzue n nu, na wo se ka,
“So ye Nyeme fa Babilon mie kpiri n
fa ji wuum a,
na i busu be ba nyu ma.”

²² Be ti ma deke be nga mie n nu kun,
i bieku kanfo o, i jue difo o, i tere kanfo o, ni awie kanfom.
Na jumayof barasu be mmoko gusu wo ma mie n nu kun,
be ti ma ngani san yabue be nga mie n nu kun.

²³ Na fitana haari kun n kpein
je ma mie n nu ceen be na be nyu i.
Be ti ma konya ni konyafan kuyigindi nga mie n nu kun,
dama watafom bo bu yo wo nyini mie n nu
yo ti nfanfom wo durunya n keṛe nu,
na mie nufom yo boboyaya sam dadaka durunya n nufom keṛe.

²⁴ Nyeme acin mie n nufom sui a,
dama bere yo kuunri Nyeme minem, ni i nɔanie kanfom n a,
ni minem keṛe bo ba kun bu durunya n nu ni, bere yiiri bu mbunja.”

19 Nyini sin, na ma ti akonvi be nga angoro, ka jama beberebe akonvi, bu nga,
“Haleluya, ya kansi Nyeme,

ya Mi Nyeme n ama ya nya tiide a,
yiri ti kpiri ni yikofɔ a.

² I di jɔre ni i atin su, ni nahɔre wɔ.

Wɔ di bara sakara n jɔre,
yiri bo i maari durunya n nufɔm kere kpini nbaram
na bu kɔ somaya
na bu yo sa ngbɛɛnngbɛɛnm kere,

na wɔ cin i sui, dama yiri yo kuunri Nyeme akɔɔm n a.”

³ Na jama n bo bu wo aɔgoro n akaaki aye bu konvi su atien ase ka,
“Haleluya.

Sin n bo i sudi mie ni nmisini n suyasu sukɔ aɔgoro
haari ni saɔga bo i la má awieeri.”

⁴ Na nkpienkpien aburanyɔ ni nnam, ni deke ngɔɔfɔ nnam sukutu sukansi Nyeme bo i tana femeya bie n su ni,
na bu se ka,

“Ami. Haleluya.”

Nyeme Bɔmbaa n konyaya jɔre ni

⁵ Na akonvi be afite femeya bie n nu, i ɔa,

“Ambere Nyeme akɔɔm kere,
tarakam ni nfaɔgaɔm,
bo am soro Nyeme ni,
am kere kansu i duma.”

⁶ Na ma ti akonvi be naɔmie ɔa, i ti ka jama beberebe suyo naɔmie wɔ, na i yo naɔmie, kabo nzue songi na i
yo naɔmie ni, na i kaaki ti kabo nzue tientien na i yo naɔmie ni, i ɔa,

“Haleluya,

Ya Mi Nyeme Feme Kpiri n
adi i femeya n kisa.

⁷ Am ma ya ahore jɔ na ya yo ya kunnu koroowa,
na ya wura i kpiri,
dama saɔga n aju bo Bɔmbaa ni já i konya ni,
konya n gusu asese i ɔu su aɔminda i.

⁸ Nyeme ama i sutura casi fofoe papasi ka i fa kara.”

Sutura fofoe papasi n la Nyeme minem sakpa yoowam ni.

⁹ Na mereke n ase m ka m kere ka, “Terefie wo minem bo Bɔmbaa n abaandi bu ka bu ba di konyaya diire n be
i dɔ.”

Na wɔ kaaki ase ka, “Ahin nɔanie ti nahɔre wɔ, i fite Nyeme dɔ ɔ.”

¹⁰ Na ma kutu i jaa bu asieɔgu ka m su i, na wɔ se m ka má m yo ɔɔ, ama, m kansu Nyeme ɔgumi. Na wɔ kaaki
ase m ka, “M ti u beɔgu akɔɔ, ni u ninbaam bo bu di Yesu daani kere mine n be wɔ.” Jɔre n kere bo Nyeme nɔanie
kanfɔm kaanri i ni, bu diiri ahin Yesu n daani wɔ.

Sɔɔ n bo i fun kpɔɔgu fofoe n jɔre

¹¹ Na ma ɔu ka aɔgoro ateke, kpɔɔga na ma ɔu kpɔɔgu fofoe be, bu fere bo i tana su n duma ka, Bo i la
Dabuɔu ni Nahɔrefɔ, i di minem jɔre kabo i ti ye ni ka i di bu nahɔre su wɔ, na i kun i lue ni nahɔre su. ¹² I nyu-
mbaa kere je ka sin fofoe, na i butu femeya kere beberebe i tii su. Duma kereewa be mata i, be si má nyini duma
ni, má ka yiri ɔgumi si a. ¹³ I wura sutura yorom barasu be bo ba fa i awura mbunja nu, na bu fere sɔɔ n duma
ka Nyeme Nɔanie. ¹⁴ Na Nyeme sojam bo bu wo aɔgoro n fun kpɔɔgu fofoe su i su, bu wura sutura casi fofoe pa-

pasi. ¹⁵ Takobe nana bo i fá kunma durunya n nufóm wo i ɔɔ nu, na i bíta bu kekereke kabo nanƙasi fa bulaari kɔɔma tu bo i naanim barasu ni, na i tíntien bu su kabo bu fa baka suuwa gɔ kunma nu na bu miemie yi i nzue ni, dama Micera Nyeme Kpiri n afa yaa agaya. ¹⁶ Ba kere i duma i sutura n su, ni i jaa sɔɔwa su ka, “Nfemem kere femem ni mibiem kere Mibie.”

¹⁷ Na ma ɔu mereke be ka i jina wie n su, na wɔ ye i konvi su atien fanƙa su ase anumam kere bo bu tu angoro na bu di nie n ka, “Am bra na am ba tien am ɔɔ na am di ahin diire beberebe n bo Nyeme sufa ma am ni, ¹⁸ am ba di nfemem ɔuniembaa, ni sojam nkpienm ɔuniembaa, ni nfanƙafóm ɔuniembaa, ni kɔɔngɔ nie, ni minem bo bu fun kɔɔngɔm n ɔuniembaa, ni adamande barasu kere ɔuniembaa, bo bu ti akɔɔm ni bo ba de bu tii, ni bo bu ti mine ngbingbirim, ni bo bu ti mine kan kanm ni.”

¹⁹ Na ma ɔu boro nenƙendɔre n ni durunya n nu nfemem, ni bu sojam, ka, ba tien bu ɔɔ acici na bu kun lue ni yiri n bo i tana kɔɔngɔ fofoe n su ni, ni i jama nbaam. ²⁰ Na ba tara boro nenƙendɔre n ni kɔrefɔ n bo i yo i ɔu ka i kan Nyeme nɔɔnie ni. Yiri yo yoori alekutura sam boro nenƙendɔre n nyunu, na wɔ dadaka minem bo bu deeri boro nenƙendɔre n anyaari seewa na ba su i amɔe ni. Na ba fa boro nenƙendɔre n ni kɔrefɔ n ni bu ngɔɔ aji sin n nu, bo i je ka ferewita na i da ka tieku ni. ²¹ Minem bo bu kaari ni, na yiri n bo i tana kɔɔngɔ n su n afa takobe n bo i wo i ɔɔ nu n akun bu kere. Na anumam kere adi nie na bu kunnu ayi.

Kabo bu nyi Sitana aƙ akpii kun n jɔre

20 Na ma ɔu mereke be ka i fite angoro suba, i bita deke nbem i saa nu, kun la kadombaa bo i tu kunma ngongɔ bo i la má awieeri ni, na kun gusu la jɔɔɔ bambaka fanƙafɔ be. ²³ Na wɔ tara woo tie ni, dada deɛ woo tie n bo i ti Sitana ni, na bu kaaki fere i ka Dadakafɔ ni, na wɔ fa jɔɔɔ n acici i, na wɔ fa i atu kunma ngongɔ n bo i la má awieeri n nu, ka i wó dɔ haari aƙ akpii, na wɔ tu kunma n anɔ ni, na wɔ ta akata su, na má i koro fite na i dadaka durunya n nufóm bekun, ama, i wo dɔ haari aƙ akpii n ba ju. Nyini sin, na bu nyáŋgi i ji kaan.

⁴ Na ma ɔu femeya biem, Nyeme ama bo bu tana sum n atin ka bu di minem jɔre. Na ma kaaki anɔ bere bo bu yo wuuri Yesu ti ni. Mine yo kpiɛeri bu tii a, dama bu yo kaanri Nyeme jɔre na ba di Yesu daani n deɛ ti. Bere ke-teeri ka bu su má boro nenƙendɔre n ni i amɔe n a, bere la bo bu kaaki keteeri ka bu de má i nyaari seewa bu ɔuma wara bu saa su n a, ye ba tenge bu yiwee n nu anya ngɔɔ, na bu ni Kristo Tiidefɔ n sanƙa di femeya aƙ akpii. ⁵ Ahin ti yiwee tenge ciciri su n a. Ama, minem bo ba wu na ba ka ni, bere tenge má haari kɔ ju aƙ akpii n awieeri. ⁶ Bere n bo bu du mɔ tengeeri bu yiwee nu ni, na bu ti mine casim n ni, terefie wo bu dɔ, bere ɔú má yi-wee nnyɔ su n kun, bere yó Nyeme ni Kristo Tiidefɔ sayoowa dɔnguyofóm a. Na bu ni yiri sanƙa di femeya n aƙ akpii.

Kabo Nyeme kunmaari Sitana ni

⁷ Aƙ akpii n nyaari kɔ juuri, na Nyeme má bu yi Sitana n dansaraka sɔɔ n nu ji. ⁸ Na i kó dadaka adamande barasu barasu kere bo bu wo durunya n nu ni, Gogi ni Magogi asien n kere, na i tien bu kere ɔɔ na bu kó kun lue. Bu sunnu beberebe ka kunma ɔmie wɔ. ⁹ Na ba tereki abara aye durunya n deke kere, na ba bara aye mie n bo Nyeme koro i agaya ni, deke bo i minem wo ni, ama, na sin afite angoro aba ayara bu. ¹⁰ Na ba fa Sitana n bo i dadaka bu n aji cɛema sin n nu, bo i je ka ferewita na i da ka tieku ni, deke bo bu faari boro nenƙendɔre n ni kɔrefɔ n bo i yo i ɔu ka i kan Nyeme nɔɔnie n jiiri nu ni. Dɔ na bu dí wahara, kɔngue ni wiesu sanƙa kere.

Kabo Nyeme dí minem jɔre awieeri su ni

¹¹ Na ma ɔu femeya bie bambaka fofoe be, ni bo i tana su ni. Na angoro ni asienƙu kere amini i nyunu, bu wo má bere kun. ¹² Na ma ɔu minem bo ba wu ni, nfanƙafóm ni tarakam kere, ka bu jina femeya bie n nyunu. Na ma kaaki anɔ ka be suteke kadasim, na be gusu suteke kadasim bo i ti ngɔɔ deɛ ni. Nyini kadasim ye bu fa diiri minem bo bu wuuri n jɔre a, bu sayoowa kere bo bu yo yoori wo nyini kadasim n nu. ¹³ Na tieku n awɔɔ minem bo ba wu n ama, na Yiwee, ni Yiweefóm Woobiri n awɔɔ minem bo ba wu n ama, na Nyeme afa bu sayoowa bo

bu yo yoori adi bu jɔrɛ. ¹⁴ Na wɔ fa Yiwee, ni Yiweefɔm Woobiri n aji sin n nu, bo i je ka ferewita na i da ka tieku ni. Ahin sin ni ti yiwee nnyɔ su n a. ¹⁵ Na ba fa sɔɔɔ kɛrɛ bo i duma awo má ɲɔɔ kadasi n nu aji sin ni.

Angoro ni asien fɔfɔrɛ n jɔrɛ

21 Na ma ɲu angoro fɔfɔrɛ ni asien fɔfɔrɛ, dama angoro dawa n ni asien dawa n kɛrɛ wo má bɛrɛ kun, na ma ɲu ka tieku nzue n gusu wo má bɛrɛ kun. ² Na ma ɲu miɛ casi ni, Yerusalem fɔfɔrɛ n ka i fite Nyɛmɛ dɔ angoro sujura ba asienɲu, wɔ sɛsɛ i ɲu su ka konya bo i sukɔ ajaa. ³ Na ma ti akonvi bambaka be ɲga fɛmɛya biɛ n nu, i ɲa,

“Am niɛ fɛn, Nyɛmɛ woobiri wo adamandem dɔ,
na i wó bu dɔ.

Na i fá bu yo i minɛm.

Yiri ni i tii wó bu dɔ na i yó bu Nyɛmɛ a.

⁴ Yiri núnuka bu nyunvuin kɛrɛ bu nyumbaa nu a,
yiwee wo má bɛrɛ kun, ahoresaaki wó má bɛrɛ kun,
minɛm sún má kun, na minɛm dí má yaari kun,
dama deke dawam kɛrɛ asin.”

⁵ Na bo i tana fɛmɛya biɛ n su n ase ka, “Niɛ fɛn, m suyo deke kɛrɛ fɔfɔrɛ.” Na wɔ kaaki ase m ka, “Kɛrɛ ahin nɔɔniɛ ni, dama i ti nahɔrɛ wɔ, na i la dabunju.” ⁶ Na wɔ se m ka, “Wɔ yo awie, mini ti mɔfɔ a, na m kaaki ti kasin-fɔ, mini ti deke kɛrɛ bumboori ni i awieeri a. Sɔɔɔ kɛrɛ bo nzuehɔɛ tiiri i, m má i nu nzue n bo i ma ɲɔɔ ni, na i mi tó má kaari. ⁷ Sɔɔɔ kɛrɛ bo i diiri nasara, m má i ahin aceerim ni, na m yó i Nyɛmɛ, na m fá i yo m wa. ⁸ Ama, sɛrɛfɔm, ni minɛm bo ba yo má m yarada, ni dangba yofɔm, ni mine kunfɔm, ni nbara kpiniɔm, ni somaya kɔfɔm, ni bo bu di ayiri ɲgbɛɛɲgbɛɛn, ni munzueyifɔm, ni amɔɛ sufɔm, ni kɔrɛfɔm kɛrɛ, bu woobiri la cɛɛma sin n bo i je ka ferewita na i da ka tieku ni. Nyini yiwee ni ti yiwee nnyɔ su n a.”

Yerusalem fɔfɔrɛ n jɔrɛ

⁹ Na mɛrɛkɛ kun aba m dɔ, i ti mɛrɛkɛ nsom bo bu bita awieeri su dɛɛ kekereke ayaba nsom nu kun wɔ, na wɔ ba ase m ka, “Bra, na m kere u Bɔmbaa n konya ni.”

¹⁰ Na Awiewie Casi n dɛɛ yiko nu, na mɛrɛkɛ n afa m akɔ buka bambaka n bo i ti lenlenge n tii su, na wɔ kere m Yerusalem miɛ kpiri n bo i ti casi ni, i fite Nyɛmɛ dɔ angoro sujura ba. ¹¹ Na i je na i ta wein kabo Nyɛmɛ jirima woowa n ti ni, na i sujeje kɔkɔrɛ ni sosofura nzue ka afere nyunyumi barasu be bo i da cain ka niɛɛnu. ¹² Ba ta kobe bambaka bo i wo angoro abara aye miɛ ni, na i la anɔ buru ni nnyɔ, anɔm kɛrɛ su la mɛrɛkɛ kun kun bo bu jina ɲmindɔ. Ba kɛrɛ Yisareli anɔ barasu buru ni nnyɔ n duma agɔ anɔ n kun kun kɛrɛ su. ¹³ Kobe n bue nna n kɛrɛ la anɔ nsan nsan, nsan wo wiɛ afiiri, na nsan wo wiɛ atɔkri, na nsan nsan wo gbɛɛɲgbɛɛn bue nnyɔ n kɛrɛ. ¹⁴ Miɛ n kobe n ajaari seewa yabuɛ n ti buru ni nnyɔ ɔ, ye bu nya taari kobe n taka su. Ba kɛrɛ Bɔmbaa n jaramasa buru ni nnyɔm duma agɔ yabuɛ n kun kun kɛrɛ su.

¹⁵ Na mɛrɛkɛ n bo i jɔɔkri m dɔ n bita sika kara i saa nu, bo i fa sunsun niɛ kabo miɛ n ti bambaka barasu, ni kabo kobem n anɔm ti tɛtɛrɛ barasu, na i kaaki sunsun niɛ kabo kobe n angoro ti barasu. ¹⁶ Miɛ n ataari n ti ka sɔɔ langba dɛɛ su wɔ, i tintiin, ni i tɛtɛrɛ kɛrɛ sɛ wɔ. Na mɛrɛkɛ n afa i sika kara sunsunwa n asunsun miɛ ni, i tintiin su ti kilo akpii nnyɔ ni yaa nna wɔ, nyini ti, i tintiin, ni i tɛtɛrɛ, ni i angoro kɛrɛ sɛ wɔ. ¹⁷ Na mɛrɛkɛ n asunsun kobe n gusu, kabo adamande bo ajaari ni, na i angoro akɔ ayasu ka ajaari boowa kun kun kɔ ju yaa ni aburana ni nna. ¹⁸ Bu faari yabuɛ nyunyumi barasu be bo bu fere i ka jasapa ni taari kobe n a, na ba fa sika bo i da cain ka niɛɛnu, ata miɛ n ni i tii. ¹⁹ Yabuɛ n bo bu fa seeri miɛ n kobe n ajaari n ti yabuɛ barasu nyunyumi, na i kɛrɛ busu wo i ɲgumi ɲgumi. I ti kabo Nyɛmɛ sayoowa dɔɲguyofɔ kpien n sana i tanlɛɛ su na i wo i hoe su ni. Bu fere bu ka jasapa, ni safiri, ni agata, ni ɛmeradi, ²⁰ ni oniki, ni caniliya, ni krisolite, ni berili, ni topasi, ni krisoparasi, ni jasinti, ni amɛtisiti. ²¹ Bu faari afere fofoe nyunyumi barasu be fa yoori anɔ buru ni nnyɔm n a. Bu faari sika fa yoori miɛ n atin natiwa kɛrɛ a, na i da cain ka niɛɛnu.

²² Ma ɲu má Nyeme Sereebiri Awuru be miɛ n nu, dama ya Mi Nyeme Feme Kpiri n ni Bɔmbaa n ade Nyeme Sereebiri Awuru n jinaabiri a. ²³ Miɛ n koro má wiɛ ni sara na bu ta wein ma i, dama Nyeme jirima woowa ni ti i wein a, na Bɔmbaa n ti i fitana. ²⁴ Na durunya n nu adamande barasu kere sunati i wein nu wɔ, na durunya n nu nfemem fa bu ajɛkɛ kere ba wura nu. ²⁵ Miɛ n anɔ ni tɛke wɔ sanɓa kere, dama ka kɔngue wo má dɔ. ²⁶ Na adamande barasu kere bo bu wo durunya n nu ni fá bu nenɓe kpakpam ni bu jirima na bu fá wura nu. ²⁷ Ama, deke kere bo i ti má casi wúra má miɛ n nu, ni minem bo bu su amɛm, ni minem bo bu bu kɔrem ni. Má ka minem bo bu duma wo Bɔmbaa ni ɲɔɔ kadasi n nu ni ɲgumi wúra nu a.

22 Na mɛreke n akaaki akere m kunma nzue bo i ma ɲɔɔ, i da cain kabo niɛnu ti n wɔ, i songi fite Nyeme ni Bɔmbaa n femeya biɛ n nu wɔ, ² na i susonɓi miɛ n atin n afien ni. Kunma n bue nnyɔ n kere, baka n bo i ma ɲɔɔ n jinjina aheme. Na i susu suuwa barasu buru ni nnyɔ afɔ kere, sara kere ni i suuwa. Na bu sufa i nyawa n tuntun durunya n nu adamande kere tɔrem. ³ Deke bo Nyeme ayo i ɔɔ ɲgbɛɛn wó má miɛ n nu. Ama, Nyeme ni Bɔmbaa n femeya biɛ ni wó dɔ, na i akɔɔm n súsú i. ⁴ Bu ɲú i nyunuawa dika kabo i ti barasu, na i kére i duma ɓɔ bu ɲuma su. ⁵ Awosin wó má dɔ, be koro má fitana dɔ, na bu kaaki koro má wiɛ dɔ, dama ya Mi Nyeme Feme ni i tii yó bu wein a. Na bu dí femeya bo i la má awieeri.

Kabo Yesu seeri ka i cé má, i káaki ba ni

⁶ Na mɛreke n akaaki ase m ka, “Ahin nɔaniɛm n ti nahɔre wɔ, na i ti deke bo sɔɔ yo i yarada. Ya Mi Nyeme Feme bo i faari i Awiewie Casi n wuraari i nɔaniɛ kanfɔm nu ni, yiri asunma i mɛreke n ka i ba se i akɔɔm fa kɔ sa bo i yó kisa bɛre n a.”

⁷ Ya Mibiɛ Yesu ɲa, “Am so am sui. I cé má, m bá kisa. Terefie wo sɔɔ kere bo i deeri nɔaniɛ n bo i wo ahin kadasi n nu na i jɔɔ fa kɔ sa bo i bá yo n ɲu.”

⁸ Mini Yohane tiiri, ye m ɲuuri ahin deke n kere, m tiiri na m ɲuuri i sɔ ni, na ma kutu mɛreke n bo i kereeri nyi-ni dekem n jaa bu ka m su i. ⁹ Na wɔ se m ka, má m yo sɔ, ama, m kansɩ Nyeme ɲgumi. Na wɔ kaaki ase m ka, “M ti u bengɔ akɔɔ, ni u ninbaam bo bu ti Nyeme nɔaniɛ kanfɔm, ni bo bu de nɔaniɛ n bo i wo ahin kadasi n nu n be wɔ.” ¹⁰ Na wɔ kaaki ase m ka, má m se ka m fie nɔaniɛ n bo i wo ahin kadasi n nu na i jɔɔ fa kɔ sa bo i bá yo n su, dama i cé má, i kere yó kisa. ¹¹ I ɲa sɔɔ kere bo i yo satie, ma i kɔ su yo i satie, sɔɔ kere gusu bo i yo i dangba sa ni, ma i kɔ su yo i dangba sa ni, na sɔɔ kere gusu bo i yo sakpa, ma i kɔ su yo i sakpa ni, na sɔɔ kere gusu bo i ti casi, ma i kɔ su wo i casi wo.

¹² Ya Mibiɛ Yesu ɲa, “Am so am sui. I cé má, m bá kisa, na m bá tɔ sɔɔ kere kaari kabo i jumayoowa ti barasu.

¹³ Mini ti mɔfɔ a, na m kaaki ti kasinfɔ, mini ti deke kere bumboori ni i awieeri n a.”

¹⁴ Terefie wo minem bo ba ɲmisi bu suturam ayo casi n dɔ, adena bu koro nya atin di baka n bo i ma ɲɔɔ n deɛ suuwa ni, na bu fa miɛ n anɔ n wura miɛ n nu. ¹⁵ Ama, dangba yofɔm, ni bo bu di ayiri ɲgbɛɛnɲgbɛɛn, ni bara kpiniɔm, ni somaya kɔfɔm, ni mine kunfɔm, ni amɔɛ sufɔm, ni bo bu bu kɔre bu nɔaniɛ jɔɔɔwa ni bu sa yoori nu n kere koro wura má miɛ n nu.

¹⁶ “Mini Yesu asunma m mɛreke n ka i ba se am ahin jɔre n a, amɛre bo am wo Kristo jamam n nu ni. Mini ti Feme Davidi anuma a, na m ti asaakojo bo i ta ni.”

¹⁷ Awiewie Casi n ni konya n ɲa, “Bra.”

Sɔɔ kere bo i ti ahin, ma i mi gusu se ka, “Bra.”

Na sɔɔ kere bo nzuehɔɛ ati i,

na i koro ɲɔɔ nzue ni,

i bra na i ba de nu ɲgbɛɛn.

Awieeri su n jɔre

¹⁸ Mini Yohane subɔɔ sɔɔ kere bo i ti ahin kadasi n nu jɔre fa kɔ sa n bo i bá yo n lɛɛ, ka sɔɔ kere bo i faari nɔaniɛ be bukaari su, Nyeme fá kekereke n kere bo i wo ahin kadasi n nu n buka i mi su. ¹⁹ Na sɔɔ kere gusu bo

i yiiri nɔɔniɛ n bo i wo ahin kadasi n nu n be, Nyeme yi i mi n aceeri na i nya má baka n bo i ma ngɔɔ n dɛɛ suu-wa n be, na i má i wura má miɛ casi n nu, kabo ba kɛɛ bu jɔɛ ahin kadasi n nu.

²⁰ Yiri n bo i di ahin jɔɛm kɛɛ daani n ase ka, "Nahɔɛ. I cé má, m bá kisa."

Ma i yo sɔ. Ya Mibiɛ Yesu, bra. Ami.

²¹ Ma ya Mibiɛ Yesu buka Nyeme minɛm kɛɛ. Ami.